

汉语

Практичний курс китайської мови

Д. О. Карпека

Д. О. Карпека

Практичний курс
китайської мови

Даний підручник призначається для україномовних студентів вищих навчальних закладів, які починають вивчати китайську мову з нуля, і відповідає програмі перших трьох семестрів навчання китайській мові для мовних спеціальностей у якості основної іноземної мови. Мета посібника – виробити у студентів навички вільного спілкування, сприйняття неспеціалізованого мовлення на слух та читання текстів середнього рівня складності.

Для студентів філологічних та лінгвістичних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться практичним вивченням китайської мови.

nk.in.ua

ISBN 978-966-382-949-4

9 789663 829494

NK
PUBLISHERS

NK
PUBLISHERS

Д. О. Карпека

Практичний курс КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

ПІДРУЧНИК

Для студентів
Вищих навчальних закладів

2023

УДК 811.581(075.8)

K26

Рецензент:

Хуан Сюмей (黃秀梅), *professeur invité*.
(*Центр китайської культури у м. Париж, Франція /*
Centre de la culture chinoise à Paris, France)

Карпека Д. О.

K26 Практичний курс китайської мови мови : підруч. для студ.
вищ. навч. заклад. / Карпека Д. О. — Вінниця : Нова Книга,
2023. — 845 с. : іл.

ISBN 978-966-382-949-4

Даний підручник призначається для україномовних студентів вищих навчальних закладів, які починають вивчати китайську мову з нуля, і відповідає програмі перших трьох семестрів навчання китайській мові для мовних спеціальностей у якості основної іноземної мови. Мета посібника — виробити у студентів навички вільного спілкування, сприйняття неспеціалізованого мовлення на слух та читання текстів середнього рівня складності.

Для студентів філологічних та лінгвістичних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться практичним вивченням китайської мови.

УДК 811.581(075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	xv
Китайська мова.....	xvii
Основні відмінності між граматичним ладом веньяню і путунхуа.....	xxiii
УРОК 1.....	1
<i>Фонетика</i>	1
1.1. Фонетична будова китайської мови. Фінали та ініціали.....	1
1.2. Тони у китайській мові.....	1
1.3. Ініціали.....	2
1.4. Фінали.....	4
1.5. Правила транскрипції піньїнь.....	7
1.6. Структура китайського складу.....	7
1.7. Зміни тонів у потоці мовлення.....	10
1.8. Тональний малюнок та наголос у багатоскладових словах.....	12
<i>Ієрогліфіка</i>	14
1.9. Історія розвитку ієрогліфічного письма.....	14
1.10. Типологічна класифікація ієрогліфів.....	16
1.11. Ключі ієрогліфів.....	17
1.12. Читання ієрогліфів.....	21
<i>Нові слова</i>	22
<i>Ієрогліфи</i>	22
<i>Вправи</i>	23
УРОК 2.....	31
<i>Основний текст: 这是什么? 那是谁?</i>	31
<i>Нові слова</i>	32
<i>Коментарі</i>	34
<i>Фонетика</i>	35
2.1. Синтагматичний наголос.....	35
<i>Лексика</i>	36
2.1. Імена, прізвища та звертання.....	36
2.2. Назви країн та громадян.....	37
<i>Граматика</i>	37
2.1. Структура китайського речення.....	37

2.2. Питальне речення.....	38
2.3. Складений іменний присудок.....	39
2.4. Ад'єктивний присудок.....	39
2.5. Множина іменників.....	40
2.6. Особові займенники.....	40
2.7. Прислівники 都 та 也.....	42
<i>Додатковий текст: 我妈妈是医生.....</i>	42
<i>Ієрогліфи.....</i>	43
<i>Вправи.....</i>	46
УРОК 3.....	49
<i>Основний текст: 我们都是北京大学的留学生.....</i>	49
<i>Нові слова.....</i>	51
<i>Коментарі.....</i>	53
<i>Лексика.....</i>	55
3.1. Назви мов.....	55
3.2. Прислівники ступеня 很, 太 та 非常.....	56
<i>Граматика.....</i>	57
3.1. Заперечення 不.....	57
3.2. Присвійне означення з часткою 的.....	58
3.3. Дієслівний присудок.....	59
3.4. Конструкція мети руху з дієсловом 去.....	59
3.5. Альтернативне запитання зі сполучником 还是.....	60
3.6. Заперечно-питальні речення.....	60
3.7. Місце обставини часу.....	60
<i>Додатковий текст: 安娜写信.....</i>	61
<i>Ієрогліфи.....</i>	61
<i>Вправи.....</i>	65
УРОК 4.....	68
<i>Основний текст: (一) 你今天休息吗? (二) 你做什么工 作?.....</i>	68
<i>Нові слова.....</i>	70
<i>Коментарі.....</i>	73
<i>Лексика.....</i>	75
4.1. Назви днів тижня та чисел місяця.....	75

4.2. Прислівник 一下(儿)	76
<i>Граматика</i>	76
4.1. Прикметник у функції означення	76
4.2. Складений іменний присудок без дієслова-зв'язки 是	77
4.3. Модальні дієслова 请, 要, 需要, 会	77
4.4. Складений дієслівний присудок	79
4.5. Перехідні дієслова	79
<i>Додатковий текст: 你会写汉字吗?</i>	80
<i>Ієрогліфи</i>	81
<i>Вправи</i>	84
УРОК 5	88
<i>Основний текст: (一) 你姐姐有没有孩子? (二) 我有一个梦想</i>	88
<i>Нові слова</i>	91
<i>Коментарі</i>	94
<i>Лексика</i>	97
5.1. Рахівні суфікси	97
5.2. Фразеологізми-чен'юй	99
5.3. Дієслова 知道 та 认识	99
<i>Граматика</i>	100
5.1. Дієслово 有	100
5.2. Утворення загального питання шляхом редуплікації присудка	101
5.3. Модальні дієслова 想, 能, 可以	102
5.4. Наказовий спосіб із частками 吧 та 别	103
5.5. Кількісні числівники від 1 до 99	104
5.6. Числівники у позначенні часових проміжків та їхньої кількості	105
<i>Додатковий текст: (一) 你明天有没有时间? (二) 我的房间不小</i>	107
<i>Ієрогліфи</i>	108
<i>Вправи</i>	112
УРОК 6	118
<i>Основний текст: (一) 大学生活。(二) 你不努力不行。(三) 家庭</i>	

<i>生活</i>	118
<i>Нові слова</i>	120
<i>Коментарі</i>	124
<i>Лексика</i>	127
6.1. Прислівник (一)点(儿) / 一点点(儿).....	127
6.2. Позначення кількості годин та моменту часу в годинах.....	128
<i>Граматика</i>	129
6.1. Предикативні конструкції з часткою 了.....	129
6.2. Модальне дієслово 行.....	130
6.3. Поширене означення.....	131
6.4. Непрямий прийменниковий додаток.....	132
6.5. 对, 给, 跟, 在 у функції дієслівного присудка.....	135
6.6. Підрядне з'ясувальне речення.....	137
<i>Додатковий текст: 你家有几口人?</i>	138
<i>Ієрогліфи</i>	139
<i>Вправи</i>	142
УРОК 7	148
<i>Основний текст: (一) 天气冷了。(二) 医院在办公楼后面</i>	148
<i>Нові слова</i>	151
<i>Коментарі</i>	155
<i>Фонетика</i>	158
7.1. Втрата етимологічного тону.....	158
7.2. Фонетичні особливості діалектного мовлення на путунхуа.....	158
<i>Лексика</i>	159
7.1. Дієслова 懂 та 明白.....	159
7.2. Прислівник 就 та частка 就.....	160
7.3. Односкладові та двоскладові післяйменники місця.....	162
<i>Граматика</i>	164
7.1. Одночасне вживання обставини часу та обставини місця.....	164
7.2. Дія, що відбувається у момент мовлення. Службове слово (正) 在.....	165
7.3. Предикативні конструкції з часткою 了 (2).....	165
7.4. Службове слово 了.....	166
<i>Додатковий текст: (一) 电影开始了吗? (二) 妹妹的作业: 「你每</i>	

天都做什么?」	169
Ієрогліфи	171
Вправи	175
УРОК 8	181
Основний текст: (一) 哪里, 哪里。(二) 你昨天坐巴士去哪儿了?	181
Нові слова	184
Коментарі	189
Фонетика	193
8.1. Еризація фіналей	193
Лексика	194
8.1. Дієслова 说, 告诉 та 谈话	194
8.2. Прислівник / частка 才	195
Граматика	196
8.1. Емфатична конструкція 是……的	196
8.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了	198
8.3. Конструкції місцезнаходження: 在 як прийменник та 在 як дієслово-присудок	198
8.4. Підрядне речення часу	200
8.5. Поширене означення та підрядне означальне речення	201
8.6. Речення з двома присудками	202
Додатковий текст: (一) 我们都吃了饭了! (二) 我们都糊涂了	203
Ієрогліфи	205
Вправи	208
УРОК 9	215
Основний текст: (一) 你带了雨伞没有? (二) 中国人说得很快	215
Нові слова	218
Коментарі	223
Лексика	225
9.1. Прикметники типу 好看	225
9.2. Позначення хвилин	226
Граматика	226
9.1. Дієслова-напівв'язки	226

9.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了 (2).....	227
9.3. Підрядне речення передуювання.....	228
9.4. Синтаксична позиція обставини тривалості дії.....	228
9.5. Модальні дієслова 应该, 愿(意), 得, 不必, 不能.....	229
9.6. Неозначені та заперечні займенники.....	230
9.7. Обставина способу дії. Службове слово 地.....	231
9.8. Обставина характеристики дії. Службове слово 得.....	231
<i>Додатковий текст: (一) 我等她得已经等半天! (二) 在家里一枝烟也不能点.....</i>	235
<i>Ієрогліфи.....</i>	237
<i>Вправи.....</i>	240
УРОК 10.....	247
<i>Основний текст: (一) 我起晚了。(二) 茉莉花茶一斤二十一元.....</i>	247
<i>Нові слова.....</i>	250
<i>Коментарі.....</i>	254
<i>Лексика.....</i>	256
10.1. Прислівник 有点(儿).....	256
10.2. Позначення ціни.....	257
10.3. Позначення ваги.....	259
10.4. Позначення віку людини.....	259
<i>Граматика.....</i>	260
10.1. Модальна частка 啊.....	260
10.2. Питальне речення з часткою 吧.....	261
10.3. Особливості вживання службового слова 得 із дієслівно-об'єктною конструкцією.....	262
10.4. Модифікатори результативних дієслів.....	262
10.5. Квазімодифікатори результативних дієслів.....	267
<i>Додатковий текст: 您多大年纪了?.....</i>	268
<i>Ієрогліфи.....</i>	269
<i>Вправи.....</i>	272

УРОК 11	279
<i>Основний текст:</i> (一) 长江是中国最长的河流。(二) 生词多起来了。(三) 用电话交谈.....	279
<i>Нові слова</i>	283
<i>Коментарі</i>	292
<i>Лексика</i>	294
11.1. Дієслово 帮忙.....	294
<i>Граматика</i>	295
11.1. Підрядне речення причини.....	295
11.2. Порівняльні конструкції.....	296
11.3. Службове слово 过.....	301
11.4. Протиставна конструкція 不是……, (而)是…….....	302
11.5. Дієслова-модифікатори напрямку дії.....	303
<i>Додатковий текст:</i> 你马上爬下来!.....	306
<i>Ієрогліфи</i>	307
<i>Вправи</i>	311
УРОК 12	322
<i>Основний текст:</i> (一) 我们一定搬得了。(二) 我妻子把冬天的衣服收起来了。(三) 她被汽车撞伤了, 是不是?(四) 我还没去过中国.....	322
<i>Нові слова</i>	326
<i>Коментарі</i>	333
<i>Лексика</i>	336
12.1. Конструкції «чим..., тим...». Прислівники 快点(儿) та 越.....	336
12.2. Дієслівні рахівні суфікси.....	336
<i>Граматика</i>	338
12.1. Особливості вживання службових слів 了 та 过.....	338
12.2. Синтаксичні особливості вживання модифікаторів напрямку дії 来 та 去.....	339
12.3. Синтаксична конструкція інверсії прямого додатка зі службовим словом 把.....	340
12.4. Пасивна конструкція зі службовим словом 被.....	342
12.5. Підрядне речення причини (2).....	344
12.6. Рамкова конструкція 不但……, 而且…….....	345

12.7. Підрядне допустове речення.....	345
12.8. Підрядне речення умови.....	346
12.9. Модальні фрази та словосполучення.....	348
12.10. Редуплікація дієслів та прикметників.....	349
<i>Додатковий текст: 是被姐姐理的.....</i>	352
<i>Ієрогліфи.....</i>	354
<i>Вправи.....</i>	357
УРОК 13.....	367
<i>Основний текст: (一) 他没叫我慢用。 (二) 我是一年级的学生。 (三) 我喜欢这些小小的花。 (四) 窗户那儿摆着一张桌子.....</i>	367
<i>Нові слова.....</i>	371
<i>Коментарі.....</i>	378
<i>Лексика.....</i>	380
13.1. Порядкові числівники.....	380
13.2. Прислівник 曾经.....	381
13.3. Дієслівні рахівні суфікси (2).....	381
<i>Граматика.....</i>	383
13.1. Службове слово 着.....	383
13.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了 (3).....	386
13.3. Синтаксичні особливості конструкцій зі службовими словами 把 та 被.....	387
13.4. Каузативні дієслова.....	388
13.5. 了 як заключна модально-експресивна частка.....	389
13.6. Напівслужбові префіксальні морфеми.....	390
13.7. Дієслово-напівв'язка 成为 та напівмодальне дієслово 愿意.....	390
13.8. Редуплікація прикметників (2).....	391
<i>Додатковий текст: 谁跟谁赛?.....</i>	392
<i>Ієрогліфи.....</i>	393
<i>Вправи.....</i>	396
УРОК 14.....	405
<i>Основний текст: (一) 中国面积有九百六十万平方公里。 (二) 长 江比黄河长八百四十公里。 (三) 中国西部的发展没有东部的</i>	

<i>那么快</i>	405
<i>Нові слова</i>	408
<i>Коментарі</i>	413
<i>Фонетика</i>	416
14.1. Національна система фонетичної транскрипції Тайваню «чжунь фухао».....	416
14.2. Тональна варіативність складів у морфологічних класах і діалектах.....	417
<i>Лексика</i>	418
14.1. Розрядові лексеми для кількісних числівників понад 99.....	418
14.2. Позначення календарних років.....	419
14.3. Позначення кількості років.....	419
14.4. Прислівники 再 та 又.....	420
<i>Граматика</i>	421
14.1. Службове слово 着 (2).....	421
14.2. Порівняльні конструкції (2).....	423
14.3. Аспектуальні відтінки значень службових слів 了 та 过.....	424
14.4. Граматичні елементи мови веньянь у сучасному путунхуа.....	426
14.5. Китайські аналітичні відповідники українських відмінкових форм.....	428
14.6. Формальне вираження майбутнього часу.....	430
14.7. Займенникові словосполучення 这种 та 那种.....	430
14.8. Адвербіальні мікросинтаксичні конструкції з постпозиційними морфемами (以)后 та (以)前.....	431
<i>Додатковий текст: 投医</i>	432
<i>Герогліфи</i>	434
<i>Вправи</i>	437
УРОК 15	444
<i>Основний текст: (一) 你要不要谁帮你忙? (二) 你有合作精神吗? (三) 你喝什么我就喝什么。(四) 谁先回家谁做饭</i>	444
<i>Нові слова</i>	448
<i>Коментарі</i>	453
<i>Лексика</i>	457
15.1. Службове слово 所.....	457

15.2. Службове слово 将.....	458
15.3. Прислівники 还 та 也.....	459
15.4. Словосполучення / сталі вирази з займенником 怎么.....	460
15.5. Позначення років / століть до нашої ери та нашої ери.....	461
15.6. Слова зі значенням «приблизно».....	462
<i>Граматика</i>	462
15.1. Рамкова конструкція 连.....都 / 也.....	462
15.2. Пасивна конструкція 为.....所.....	463
15.3. Конструкція зі службовим словом 的 без головного слова зі словотвірним значенням.....	464
15.4. Екзистенційні речення з дієсловами 是, 在 та 有.....	464
15.5. Типова структура складнопідрядного речення.....	466
15.6. Незначені та заперечні займенники (2).....	467
15.7. Місце додатка та службового слова 了 у реченнях із двоскладовими дієсловами-модифікаторами напрямку дії.....	468
<i>Додатковий текст: 中国不但地方大人口多, 而且有四千年的历史</i>	470
<i>Ієрогліфи</i>	472
<i>Вправи</i>	474
УРОК 16	481
<i>Основний текст: (一) 虽然中国家庭小了, 但是人口还是增长得太快。 (二) 儿化的问题。 (三) 汉字</i>	481
<i>Нові слова</i>	484
<i>Коментарі</i>	488
<i>Лексика</i>	491
16.1. Дієслова 看, 念 та 读.....	491
16.2. Ритмізаційні видільні морфеми.....	491
16.3. Семантичні особливості деяких двоскладових дієслів-модифікаторів напрямку дії.....	492
16.4. Односкладові варіанти двоскладових модальних дієслів.....	493
<i>Граматика</i>	496
16.1. Синтаксична вербалізація прикметників та іменників.....	496
16.2. Комплемент можливості.....	497
16.3. Комплемент оцінки.....	499
16.4. Комплемент ступеня.....	500

16.5. Рамкові конструкції з прийменником 在.....	501
16.6. Складений дієслівний модальний присудок.....	503
<i>Додатковий текст: 盲人摸象.....</i>	503
<i>Ієрогліфи.....</i>	506
<i>Вправи.....</i>	508
УРОК 17.....	517
<i>Основний текст: (一) 郑人买鞋。 (二) 塞翁失马。 (三) 常用汉字有多少?.....</i>	517
<i>Нові слова.....</i>	520
<i>Коментарі.....</i>	524
<i>Лексика.....</i>	530
17.1. Дієслова 做, 干 та 办.....	530
17.2. Словотвірні суфікси іменників 主义 та 子.....	531
17.3. Слово 为.....	532
17.4. Формально-офіційний ієрогліфічний запис числівників.....	533
<i>Граматика.....</i>	534
17.1. Прийменники зі значенням вихідної точки 从, 自 та 由.....	534
17.2. Прийменникові конструкції з 来说 / 来讲.....	535
17.3. Прийменники зі значенням підстави.....	537
17.4. Конструкція-відповідник дієприслівникового звороту минулого часу.....	540
17.5. Комплемент тривалості дії.....	541
17.6. Комбінаторні особливості конструкцій зі службовими словами 把 та 被.....	545
<i>Додатковий текст: 我们学了两年中文了 (在飞机上).....</i>	547
<i>Ієрогліфи.....</i>	548
<i>Вправи.....</i>	551
УРОК 18.....	558
<i>Основний текст: (一) 中国的家庭教育。 (二) 隔代教育: 爷爷奶奶在努力。 (三) 狐假虎威.....</i>	558
<i>Нові слова.....</i>	560
<i>Коментарі.....</i>	567
<i>Лексика.....</i>	570

18.1. Цільові прийменники 为, 为了 та 为着.....	570
18.2. Альтернативні назви тижня та днів тижня.....	570
<i>Граматика</i>	572
18.1. Комплемент кратності.....	572
18.2. Дієслівний рахівний суфікс (一)下(儿) та іменник / прислівник (一)会(儿).....	574
18.3. Конструкція з двома додатками.....	576
18.4. Сурядна багатодієслівна конструкція.....	578
18.5. Прийменникові конструкції з 以.....	580
18.6. Копулятивна багатодієслівна конструкція.....	581
<i>Додатковий текст: 一个大生的日记象</i>	584
<i>Ієрогліфи</i>	586
<i>Вправи</i>	588
УРОК 19	595
<i>Основний текст: (一) 待客吃饭习惯六例。 (二) 猪的历史。 (三) 利沃夫大学</i>	595
<i>Нові слова</i>	597
<i>Коментарі</i>	604
<i>Лексика</i>	607
19.1. Займенники та службові слова веньяню, що вживаються у сучасній мові.....	607
19.2. Заперечні морфеми веньяню, що вживаються у сучасній мові.....	608
<i>Граматика</i>	609
19.1. Порівняльна конструкція з 不如.....	609
19.2. Уступна конструкція 除非.....才.....	610
19.3. Прийменникові конструкції з 于.....	611
19.4. Модальні прислівники.....	612
19.5. Прислівники зі значенням тривалості дії у часі.....	615
19.6. Вираження майбутнього часу граматичними засобами.....	616
19.7. Заклучна питально-емфатична частка 呢.....	618
<i>Додатковий текст: 吃醋</i>	619
<i>Ієрогліфи</i>	620
<i>Вправи</i>	623

УРОК 20	631
<i>Основний текст: (一) 草船借箭。(二) 50 年的爱情。(三) 中国人过春节</i>	631
<i>Нові слова</i>	635
<i>Коментарі</i>	643
<i>Лексика</i>	648
20.1. Вказівний займенник 各.....	648
20.2. Омофонія у веньяні.....	649
<i>Граматика</i>	650
20.1. Підрядне узагальнено-допустове речення.....	650
20.2. Складносурядні речення «Не тільки..., а / але й...».....	652
20.3. Конструкція прямого порівняння 跟……比 (起来).....	653
20.4. Емфатичне підрядне речення причини.....	653
20.5. Складносурядні речення зі значенням альтернативи.....	654
20.6. Сполучники 要不是 та 甚至 (是).....	655
20.7. Прислівники 首先, 其次, 接下来 та конструкції з ними.....	655
20.8. Редуплікація рахівних суфіксів.....	656
20.9. Службове слово 着 та дієприкметниковий зворот.....	657
20.10. Порівняльні конструкції типу 与……相 (……).....	657
<i>Додатковий текст: 中国的饮酒习俗</i>	658
<i>Ієрогліфи</i>	660
<i>Вправи</i>	664
 УРОК 21	 672
<i>Основний текст: (一) 七夕的传说。(二) 梦中的乐园: 香格里拉。(三) 网络改变生活。(四) 进食管是插还是拔?</i>	672
<i>Нові слова</i>	676
<i>Коментарі</i>	686
<i>Лексика</i>	688
21.1. Дієслова-модифікатори 下去 та 起来.....	688
21.2. Сполучники 然而 та 可.....	689
21.3. Службові слова зі словотвірною морфемою 以.....	689
<i>Граматика</i>	690
21.1. Похідні рамкові граматичні конструкції (модифіковані синтаксичні моделі).....	690

21.2. Деякі граматичні особливості видо-часових форм.....	692
21.3. Пасивна конструкція 由……来.....	693
21.4. Модальні форми дієслів на ……得起 / ……不起.....	693
21.5. Адвербіальне використання дієслова 过.....	694
21.6. Цільова конструкція 通过 / 用……来.....	694
21.7. Сполучник 而.....	695
<i>Додатковий текст: 30年后谁养你?.....</i>	696
<i>Ієрогліфи.....</i>	698
<i>Вправи.....</i>	701
УРОК 22.....	709
<i>Основний текст: (一) 如何缓解工作中的压力? (二) 有轨电车的昨天和今天。 (三) 阅读灾难.....</i>	709
<i>Нові слова.....</i>	712
<i>Коментарі.....</i>	722
<i>Лексика.....</i>	725
22.1. Словотворчі іменникові морфеми 式 та 公.....	725
22.2. Дієслово 谓.....	725
<i>Граматика.....</i>	726
22.1. Причинно-наслідкова конструкція 因(为)……而…….....	726
22.2. Напівфразеологічні засоби вираження модальності.....	726
22.3. Порівняльні конструкції (3).....	728
22.4. Конструкція інклюзивного узагальнення 凡是……都 / 就.....	728
22.5. Підрядне умовно-часове речення.....	728
22.6. Конструкції альтернативного ствердження.....	729
22.7. Конструкції зі значенням «нібито» / «буцімто».....	730
<i>Додатковий текст: 当今世界的毒品问题.....</i>	730
<i>Ієрогліфи.....</i>	734
<i>Вправи.....</i>	737
Китайсько-український словник.....	744

Передмова

Даний підручник призначається для україномовних студентів вищих філологічних або лінгвістичних навчальних закладів, які починають вивчати китайську мову з нуля, і відповідає програмі перших трьох семестрів навчання китайській мові для мовних спеціальностей у якості основної іноземної мови. Він також може бути корисним для слухачів курсів іноземних мов, філологів та лінгвістів інших спеціальностей та загалом для всіх, хто цікавиться вивченням китайської мови, у тому числі й самостійним.

Мета посібника – виробити у студентів стабільні навички вільного спілкування в об'ємі засвоєного матеріалу, сприйняття неспеціалізованого мовлення на слух та читання текстів середнього рівня складності (рівень, дещо вищий за B2, але нижчий за C1 за шкалою загальноєвропейських рекомендацій рівнів володіння іноземною мовою – CEFR).

Основним об'єктом уваги запропонованого «Практичного курсу» є офіційний стандарт сучасної літературної китайської мови, що дістав назву *путунхуа* (普通话 *pǔtōnghuà*; букв.: «загальноприйнята мова»), а діалекти, сленгові явища та ін. розглядаються лише епізодично та дуже стисло. Водночас ми спробували хоча б оглядово відобразити також і характерні риси класичної старописемної китайської мови *веньянь* (文言 *wényán*).

Підручник складається з 22 уроків. Перший урок є вступним. Його повністю присвячено фонетичній будові китайської мови, а також системі письма. При цьому в першому уроці використовується наскрізна нумерація матеріалу, а в наступних уроках – посекційна. Усі подальші уроки структуровані за однаковою схемою. Кожен урок містить основний текст (діалогічного чи монологічного характеру), список нових слів та виразів до нього, лексико-граматичний коментар, розділи «Лексика» та «Грамматика» з детальним викладенням матеріалу, текст для додаткового читання та переказу (зі списком нових слів), секцію ієрогліфіки та комплекс вправ на закріплення, в рамках якого обов'язково подаються як чисто лексико-граматичні завдання, так і вправи на переклад з української мови на китайську. Загальник обсяг лексичного матеріалу підручника складає близько 3 тисяч слів та словосполучень (2542 т.зв. «кореневі» (базові) лексичні одиниці плюс приблизно 500 похідних лексичних одиниць) та 1538 ієрогліфи.

Усі тексти підручника є оригінальними: вони або написані автором та відредаговані носієм мови, або запозичені з автентичних джерел (підручників з китайської мови для іноземців, підручників для китайських школярів або, на просунутому етапі, з творів китайської літератури XX – XXI сторіч чи китайських ЗМІ). Лексичне наповнення текстів охоплює низку тем, що безпосередньо пов'язані із повсякденним життям та проблемами молоді: навчанням, роботою, дозвіллям, родиною, суспільно-політичною діяльністю, а також матеріал, спрямований на ознайомлення студентів з життям,

традиціями та культурою Китаю. З дидактичною метою основні тексти перших п'яти уроків додатково супроводжуються транскрипційним записом у системі пін'їнь.

Граматичний матеріал підручника викладається у класичному науковому трактуванні вітчизняної мовознавчої школи. Передбачається, що перед початком занять студенти засвоїли (або знаходяться у процесі засвоєння) основні положення курсу «Вступ до мовознавства», а тому є вже ознайомленими з базовими поняттями та термінологією лінгвістичної науки. Автор намагався сформулювати граматичні правила китайської мови в максимально доступний та стислий спосіб, але водночас уникаючи надмірних спрощень. У тих випадках, коли особливості вживання тієї чи іншої граматичної форми або конструкції є занадто складними, об'ємними чи дискусійними, ми обмежуємося описом лише найпоширеніших та найуживаніших, фундаментально-засадничих аспектів, оскільки формат розлогої наукової дискусії на сторінках суто практичного підручника з мови виглядав би недоречним.

З метою полегшення засвоєння фонетичного, лексичного та особливо граматичного матеріалу при викладі певних аспектів проводяться типологічні паралелі та порівняльні аналогії з європейськими мовами (переважно з англійською, у меншій мірі – німецькою, французькою, іспанською та італійською). Таким чином студенти, що вивчають одну з європейських мов у якості першої іноземної та мають із неї більш-менш ґрунтовні знання, глибше зрозуміють як саму сутність мовного явища, що описується, так і спільні риси / відмінності між відповідними явищами у двох мовах.

У кінці підручника розміщено китайсько-український словник (за системою пін'їнь), що включає у себе всі слова з цього «Практичного курсу».

До підручника додаються mp3-файли з аудіозаписами текстів (основних та додаткових), озвучені висококваліфікованими носіями мови.

Автор висловлює щиру вдячність своїй колезі та давній подрузі, проф. Хуан Сюмей (黃秀梅) за редагування текстів китайською мовою та численні консультації щодо особливостей вживання тих чи інших граматичних і лексичних одиниць, а також к.ф.н., доц. А. В. Шугаєву за вчитку чорнового варіанту книжки та зауваження загальнолінгвістичного і методичного характеру. Відповідальність за будь-які неточності, невдалі моменти або інші огріхи чи недоречності цього підручника автор цілковито приймає на себе.

Китайська мова

Китайська мова – мова народу хань. Офіційна мова Китайської Народної Республіки, Китайської Республіки (також відомої як Тайвань), Сінгапуру, одна з шести офіційних та робочих мов ООН. Крім цього, китайська мова поширена в місцях компактного проживання китайської діаспори: в Брунеї, Великій Британії, В'єтнамі, індонезійських островах Яві та Балі, Замбії, Італії, Камбоджі, Канаді, Лаосі, Лівії, Маврикії, півострівній Малайзії, Мозамбіку, Монголії, Німеччині, азійській частини Росії, Сінгапурі, США, Таїланді та Франції. Посідає перше місце у світі за кількістю мовців, що перевищує 1,3 мільярда осіб.

Власне китайською мовою поняття «китайська мова» має вигляд 汉语 *hànyǔ*, якщо мається на увазі усне мовлення в загальному, 中文 *zhōngwén* – якщо писемна мова, 中国话 *zhōngguóhuà* – якщо усне мовлення саме офіційною державною мовою путунхуа та 华语 *huáyǔ* – назва, що є аналогом терміну 汉语 *hànyǔ*, але використовується переважно китайською діаспорою за кордоном.

Типологічно китайська мова належить до ізолюючих мов, а етимологічно – до сино-тибетської мовної сім'ї (разом з бірманською, тибетською та ін.). Це означає, що жодного безпосереднього – ані типологічного, ані етимологічного – відношення до японської та корейської мов (окрім джерела для запозичення ієрогліфіки та певного (хоча і доволі об'ємного) прошарку лексики) китайська мова не має, оскільки дві перші мови за типологією є аглютинативними, а за походженням належать до алтайської мовної сім'ї.

Китайська мова має велику кількість діалектів, що істотно відрізняються один від одного. Найбільш різною є різниця між південними та північними діалектами китайської мови. Загальновідомо, що житель Пекіна практично не розуміє мешканця південних районів Китаю (якщо той розмовляє лише своєю власною говіркою). Часто діалекти китайської мови вважають окремими мовами. На користь цієї думки свідчить той факт, що відмінності між китайськими діалектами можна порівняти з відмінностями між романськими мовами, наприклад, між іспанською та італійською, однак з політичних та соціокультурних міркувань китайська мова все ж таки вважається єдиною (дещо схожою є ситуація з арабською мовою). Усі діалекти використовують одне й те саме ієрогліфічне письмо. Найбільше відрізняються діалекти фонетично (кардинально різне читання одних й тих самих ієрогліфів); існує багато лексичних відмінностей; є наявними деякі відмінності в граматиці.

Сучасна стандартна китайська мова, яка визнана офіційною державною мовою у КНР, називається *путунхуа* (普通话 *pǔtōnghuà*). Це поняття стосується насамперед усної, вимовної норми. Письмовий стандарт

називається *байхуа* (白话 *báihuà*). Фонетика й лексика путунхуа засновані на вимовній нормі пекінського діалекту, що належить до північної групи діалектів китайської мови. Граматика путунхуа відповідає нормам, закріпленим у літературних творах на байхуа, що також є найбільш близькими до північних діалектів. На Тайвані офіційна мова називається *гоюй* (国语 *gúoyǔ*; букв.: «державна мова») (ця ж назва використовується для путунхуа в розмовній мові в Гонконзі й Макао), в Сінгапурі й Малайзії – *хуаюй* (华语 *huáyǔ*; букв.: «мова китайської громади»). Між цими варіантами є дуже незначні фонетичні та лексичні відмінності, всі вони практично повністю взаємозрозумілі, а їхні назви часто використовуються як синоніми. У популярній літературі західних країн путунхуа зазвичай називають *Mandarin Chinese* («мандаринська»), проте в західному науковому середовищі цим терміном прийнято позначати всю північну діалектну групу. Для більшої точності на Заході використовують термін *Standard Mandarin Chinese*, який відповідає сукупності всіх вищевказаних норм – путунхуа, гоюй та хуаюй.

До початку ХХ сторіччя у Китаї та більшості країн Східної Азії в якості мови літературної творчості, державного управління та високої науки використовувалась класична китайська мова *веньянь* (文言 *wényán*) – традиційна писемна китайська мова, що базується на граматиці й лексиці стародавньої китайської мови. Вона сильно відрізняється від сучасної китайської мови, як письмової, так і усної. До середини ХІХ століття вона відіграла в східноазійському регіоні роль, подібну до латини у Західній Європі. На сьогоднішній день веньянь широко вивчається в улюблених закладах Китаю (навіть у школі) як мова велитенської культурної спадщини та будь-який освідчений китаєць, як правило, здатен прочитати та зрозуміти (хоч й обмежено) текст на веньяні, а також знає багато сталих виразів-ідіом, що походять із веньяня (так звані *чен'юй* (成语 *chéngyǔ*), букв.: «готовий вираз») та використовуються у якості прислів'їв чи метафор.

Граматика китайської мови має чітко виражений ізолюючий характер. Слова не змінюються (у іменників відсутні категорії роду та відмінку, а у дієслів – категорія особи); велику роль відіграють порядок слів та службові слова (прийменники, частки, класифікатори). Категорії часу, стану, множини іменників та ін. виражаються за допомогою спеціальних суфіксів, котрі, проте, дуже часто є факультативними.

Лексика демонструє майже відсутність запозичень (їхня кількість дуже мала), нові слова формуються переважно засобами словотвору: складанням значущих коренів або за допомогою суфіксації. Чисельно переважають лексичні одиниці, що складаються з двох морфем; трохи менше односкладових слів, а слова, що містять більше двох складів, як правило, відносяться до термінології (соціально-політичної, наукової, тощо).

Фонетика докорінно відрізняється від української. Склад в путунхуа має суворо визначену структуру: початковий приголосний (ініціал) – голосний,

дифтонг чи трифтонг (фіналь); кількість складів є обмеженою та дорівнює 414. Відсутнє характерне для української мови протиставлення приголосних за ознакою глухий / дзвінкий, пари **p – b, t – d, k – g** розрізняються за іншою ознакою – наявністю або відсутністю придиху. Існують також склади, у яких відсутня ініціаль. Ініціаль складається лише з одного приголосного; збіг кількох приголосних неможливий.

Прості фіналі складаються з одного голосного. Складними фіналями є висхідні та низхідні дифтонги та трифтонги. Кінцевим елементом фіналі можуть бути також приголосні **n, ng** та **r**.

Кожен склад у китайській мові характеризується наявністю тону. У путунхуа існує 4 тони: високий, висхідний, низхідно-висхідний та низхідний. Ненаголошені склади (наприклад, суфікси) вимовляються нейтральним (редукованим) тоном.

Фонетика китайських діалектів може суттєво відрізнятися від описаної вище фонетичної системи путунхуа. Наприклад, у кантонському діалекті менше початкових приголосних та дифтонгів, однак більше голосних та кінцевих приголосних (склад може закінчуватися на проривні **p, t, k**). Кількість тонів сягає шести, а кількість можливих складів майже удвічі перевищує їхню кількість у путунхуа.

Сьогодні найпоширенішою системою транскрибування китайських слів засобами латинської абетки є так званий *піньїнь* (拼音 *pīnyīn*) або *ханью піньїнь* (汉语拼音 *hànyǔ pīnyīn*) – система, що була розроблена в КНР наприкінці 50-х років ХХ сторіччя, офіційно прийнята на континентальній частині Китаю в 1979 році та визнана як міжнародний стандарт у 1991 році. Піньїнь також використовують для введення ієрогліфів на комп'ютері, смартфоні та для пошуку слів у словнику. Піньїнь складається зі стандартних літер латинського алфавіту, але деякі з них читаються незвичним чином. Позначення тону в піньїні виражаються діакритичними знаками та ставляться над головним голосним складу: перший тон позначається макроном (*Aā Eē Īī Ōō Ūū Ūū*), другий – акутом (*Áá Éé Íí Óó Úú Ūǔ*), третій – v-подібним гачком (*ǺǺ Ēē Ĭǐ Őő Ūǘ Ūǚ*), четвертий – гравісом (*Àà Èè Ìì Òò Ùù ÛÛ*), а п'ятий, нейтральний тон на письмі не позначається (*Aa Ee Ii Oo Uu Üü*). Важливо пам'ятати, що піньїнь в жодному разі не замінює собою ієрогліфіку, не є самостійною чи альтернативною системою писемності, а виконує виключно допоміжну, транскрипційну функцію. Окрім системи піньїнь існують й інші, менш розповсюджені системи транскрипції китайської мови: система *чжуїнь фухао* (注音符号 *Zhùyīn Fúhào*) або *бопомофо* (ㄅ ㄆ ㄇ ㄉ – за чотирма першими літерами алфавіту) – національна фонетична система Тайваню для вивчення китайської мови, що базується на буквах, створених із елементів ієрогліфів (подібно до японської абетки кана або корейської абетки хангиль); система Палладія-Попова (розроблена у 1888 році) для транскрибування китайських слів російською мовою, система Н. А. Кірносолової (розроблена у 2009 році) та створена на її основі переглянута версія цієї системи Н. А.

Кірносової – Н. З. Цісар (розроблена у 2020 році) для транскрибування китайських слів українською мовою, академічна англомовна система Вейда-Джайлза (розроблена у 1892 / 1912 році) та ін.

Писемність китайської мови базується на особливих нефонетичних принципах, що докорінно відрізняються від європейських мов. Китайські ієрогліфи упорядковані за логосилабічним принципом, а не абетковим. Кожний знак – односкладове слово, так звана логограма, або моносилабічна складова певного слова. Ієрогліф або ієрогліфічна комбінація позначають фізичні об'єкти, абстрактні поняття або вимову. Вони широко використовуються не лише в Китаї, але також в японській та корейській писемності, а до 1945 року вживалися на письмі у В'єтнамі.

Кількість китайських ієрогліфів, згідно з китайським класичним словником Кансі, становить 47 035 знаків. Більше половини з них є архаїзмами і у сучасній китайській мові не вживаються. Зазвичай, освічений китаєць повинен знати 4 – 5 тисяч ієрогліфів.

Традиційно китайці писали вертикально, зверху вниз, а стовпці йшли справа наліво. У деяких випадках (наприклад, на вивісках) використовувалося горизонтальне письмо справа наліво. Пізніше почав використовуватися також «європейський» спосіб письма – горизонтально зліва направо. У КНР зараз майже завжди використовується горизонтальне письмо зліва направо, як в європейських мовах. На Тайвані вертикальне письмо часто використовується у художній літературі та газетах, у наукових виданнях практично завжди використовують горизонтальне письмо.

У класичній китайській мові пунктуація використовувалася дуже мало, в основному зустрічалися крапка (。) та краплеподібна кома (、). Перша використовується для завершення речення, а її зовнішній вигляд пов'язаний з тим, що європейська точка може бути помилково прийнята за частину останнього в реченні ієрогліфа. У сучасній китайській мові, крім традиційних символів, широко використовуються європейські знаки пунктуації, зокрема знак питання та знак оклику. При цьому європейська кома та краплеподібна кома мають різний зміст. Так, краплеподібна кома в основному служить для розділення однорідних членів речення, що слідує один за одним. Європейська кома використовується для розділення граматичних конструкцій, наприклад, частин складносурядних речень. Знак тире (—) у ієрогліфічному тексті є

1. —
2. |
3. 、
4. /
5. ↓
6. \
7. .
8. ,
9. ！ ！ ！ ！ ！

завичай подвійним, а тому удвічі довшим, аніж в українській мові. Пробіли між словами в китайському тексті не ставляться.

Графічних елементів, з яких складається будь-який китайський ієрогліф, є всього дев'ять (див. малюнок справа на попередній сторінці): 1) горизонтальна риска; 2) вертикальна риска; 3) крапка; 4) похила риска ліворуч; 5) гак; 6) похила риска праворуч; 7) точка зверху вниз; 8) точка знизу вгору та 9) похідні елементи.

Згідно з основними правилами написання ієрогліфів, що мають назву «Вісім принципів ієрогліфу юн» (永字八法 *yǒng zì bā fǎ*), горизонталь пишеться зліва направо, ієрогліф пишеться зверху вниз, вертикаль, яка перетинає горизонталі, пишеться після них (однак нижня горизонталь, якщо вона не перетинається, пишеться після вертикалі), а крапка праворуч пишеться в останню чергу (див. малюнок справа).

В даний час багато ієрогліфів існують у трьох варіантах: спрощеному (китайський варіант), спрощеному (японський варіант) та традиційному.

Спрощені ієрогліфи для китайської мови були розроблені в КНР в 1950-х роках та слугують офіційною письмовою системою в країні з 1956 року. Деякі зміни додатково внесені 1964 року. Подальші реформи були введені 1977 року, але незабаром (1986 рік) скасовані. Після цього було оголошено, що подальших змін не передбачається. Сінгапур також офіційно прийняв розроблені в КНР спрощені ієрогліфи (1969, 1974, 1993 роки). За ним послідувала й сусідня Малайзія (1981 рік).

Традиційні (повні) ієрогліфи продовжують використовуватися у Південній Кореї, на Тайвані та в Гонконзі. У китайських громадах США та Канади також поки переважають традиційні (повні) ієрогліфи, але в багатьох європейських містах, де китайське населення з'явилося порівняно недавно та має коріння з КНР, а не з Гонконгу, спрощені ієрогліфи отримують ширше застосування. Крім того, у КНР та Сінгапурі повні ієрогліфи можуть використовуватися при перевиданні старих книг або ж в художніх цілях.

У Японії спрощені японські ієрогліфи введені 1946 року. Деякі ієрогліфи були спрощені у КНР та у Японії по-різному.

Спрощені варіанти ієрогліфів в КНР були розроблені на основі скорописних варіантів. У рамках реформи було змінено написання 2235 ієрогліфів, що мають найбільш складне накреслення. Основними методами спрощення були наступні: 1) заміна складних частин часто використовуваних

ієрогліфів простішими (對 → 对; 觀 → 观; 風 → 风 тощо); 2) зміна фонетичного компонента (潔 → 洁; 鄰 → 邻; 極 → 极 тощо); 3) видалення компонентів (廣 → 广; 寧 → 宁; 滅 → 灭 тощо); 4) використання курсивного каліграфічного накреслення (書 → 书; 長 → 长; 馬 → 马 тощо); 5) використання давніх ієрогліфів, більш простих за формою (淚 → 泪; 網 → 网; 傑 → 杰 тощо); 6) створення нових комбінацій ключ-ключ (體 → 体; 塵 → 尘; 竈 → 灶 тощо); 7) створення нових комбінацій ключ-фонетична частина (護 → 护; 驚 → 惊; 膚 → 肤 тощо); 8) заміна ієрогліфа на інший з тією ж або схожою вимовою (餘 → 余; 穀 → 谷; 後 → 后 тощо); 9) об'єднання декількох ієрогліфів в один з простішим написанням (髮 та 發 → 发; 儘 та 盡 → 尽 тощо); 10) спрощення компонента, що часто зустрічається в ієрогліфах (門 → 门; 閉 → 闭; 問 → 问 тощо; два винятки з цього правила – ієрогліфи «відкривати» 開 → 开 та «закривати» 關 → 关, де ключ «двері» (門) зовсім випускається).

В цьому «Практичному курсі» ми використовуємо систему транскрипції пін'їнь та письмо з використанням спрощених ієрогліфів; запис відповідного слова традиційними варіантами ієрогліфів (у разі його наявності) подається додатково у словниках (у квадратних дужках після запису спрощеними ієрогліфами).

Основні відмінності між граматичним ладом веньяню і путунхуа

Веньянь (文言 *wényán*), або класична китайська мова, – писемна мова, що повсюдно використовувалася в Китаї до початку ХХ ст. як основна мова літературної творчості, наукових публікацій, а також офіційно-ділового листування. Через те, що ієрогліфічне письмо передає головним чином значення, а не звучання слова, веньянь зберіг синтаксичні та морфологічні норми давньокитайської мови, внаслідок чого до ХХ століття він дуже сильно почав відрізнятися від т. зв. байхуа (白话 *báihuà*) – розмовної китайської мови. Веньянь втратив офіційний статус після початку Руху 4 травня 1919 року, однією з вимог учасників якого було скасування веньяню і перехід на байхуа. У той же час у сучасному байхуа / стандарті путунхуа зберігається багато елементів веньяню¹.

Паралельне існування цих форм ізолюючої мови створювало ситуацію фактичної двомовності і призвело до неминучого впливання з цієї ситуації міжмовної інтерференції – обидві мови взаємодіяли між собою і впливали одна на одну. І якщо вплив веньяню на байхуа став результатом свідомого запозичення і наслідування, в силу реальних переваг першого, таких як точність і лаконічність, то зовсім інший і складніший характер носив вплив байхуа на веньянь, прокований природним впливом живої мови на писемну. У всякому разі, порівняння веньяню з власне давньокитайською мовою (上古汉语 *shànggǔ hànǔ*) показує, що ця форма мови, взаємодіючи з розмовною, зазнавала змін найрізноманітнішого характеру і не залишалася абсолютно стабільною – вона змінювалася за своїми особливими законами². Особливість розглянутої взаємодії полягає в тому, що в контакт вступили дві форми китайської мови, які принципово різняться між собою. І справа тут не тільки в тому, що кожна з них має власний набір службових слів (що замінювали ізолюючій мові морфологічні показники) – абсолютно по-різному будуються в них основні синтаксичні конструкції. До найяскравіших прикладів відмінностей між мовами можна віднести наступні риси³ [101, с. 127–128]:

¹ Андреевкова Д. А. Вэньянь и байхуа: сравнительный анализ двух форм изолирующего языка // Россия, Запад и Восток: диалог культур: материалы Первой Международной молодёжной научно-практической конференции, 28-29 апреля 2014 г. Томск / Отв. ред. С. К. Гураль. — Томск: Изд-во Том. ун-та, 2014. — С. 63.

² Акбудақ К. Г., Вечоринська Т. В. Історія китайської мови: навч. посіб. для студентів спеціальності 035.06 – філологія (східні мови та літератури /переклад включно/). — Одеса: Видавничий дім “Гельветика”, 2021. — С. 190-192.

³ Зограф И. Т. Вэньянь и байхуа: взаимодействие двух форм изолирующего языка // Письменные памятники Востока, 1(8), 2008. — СПб.: Института восточных рукописей РАН; М.: Наука; Изд. фирма «Восточная литература» РАН, 2008. — С. 127-128.

- у реченні з запереченням додаток, виражений особовим займенником, у вєньяні знаходиться після заперечення перед присудком, а в путунхуа він завжди стоїть після присудка (за винятком випадків інверсії з 把 *bǎ*, що деякі дослідники відносять до сучасних моделей, які виникли під впливом вєньяно⁴): путунхуа: 我先不相信这是真的 / вєньянь: 吾初不之信 «Спочатку я не повірив цьому»;
- у вєньяні додаток, виражений питальним займенником або сполученням іменника з питальним займенником 何 *hé* «що?; який?», стоїть перед присудком, а в путунхуа в аналогічних випадках 什么 *shénme* «що?; який?» і сполучення з ним знаходяться після присудка: путунхуа: 这里到底可以说什么呢? / вєньянь: 此又何說? «Що вже тут скажеш?»;
- у порівняльних конструкціях вєньяню використовується прийменник 於 *yú*, який стоїть після присудка і перед додатком, позначаючи другий з порівнюваних предметів; в путунхуа порівняння виражається за допомогою прийменника 比 *bǐ*, який знаходиться між двома порівнюваними предметами, а присудок замикає конструкцію (вживання прийменника 于 *yú* в путунхуа в цьому значенні хоча й допускається, але вважається архаїзмом і канцеляризмом⁵): путунхуа: 另外有一方面中国比其他国家优秀 / вєньянь: 吾尚有一層為中國優於他國之處 «Є ще один пункт, по якому Китай перебуває в кращому становищі, ніж інші країни»;
- у вєньяні пасивний стан може бути утворений за допомогою конструкцій 1) 為……所 *wéi...suǒ* чи просто 為 *wéi* (ця конструкція пасиву збереглася і в путунхуа, але використовується у формальному стилі⁶) або 2) 見……於 *jiàn...yú* чи просто 於 *yú*; в путунхуа у цій функції використовується передусім морфема 被 *bèi*, а також 遭 *zāo*, 蒙 *méng*, 得 *dé*, 吃 *chī*, при цьому 被 *bèi*, 遭 *zāo*, 吃 *chī* мають негативне значення (дія сприймається як небажана, неприємна), а 蒙 *méng* і 得 *dé* – позитивне значення (дія сприймається як бажана, приємна)⁷: путунхуа: 上述的文明进步是被三个等级的人所造成 / вєньянь: 上所謂文明之進化成於三系之人 «Прогрес культури, про який ішлося вище, створювався людьми трьох категорій»;

⁴ Ивченко Т. В. Китайский язык. Полная грамматика в схемах и таблицах. — М.: Издательство АСТ, 2021. — С. 621. — (Полный курс).

⁵ 太田辰夫「中国语历史文法」/ 蒋绍愚、徐昌华译, 北京: 北京大学出版社, 2003. — 页 165.

⁶ Wen-Hua Teng. Yufa!: A Practical Guide to Mandarin Chinese Grammar. — 2nd edition. — London, New York: Routledge, 2017. — p. 217.

⁷ Alain Peyraube. Linguistique chinoise: histoire de la langue et de ses représentations. — Paris: CNRS Éditions, 2018. — p. 46-47.

- у веньяні прийменники можуть мінятися місцями зі своїми додатками, утворюючи зворотний порядок слів: «додаток + прийменник» (хоча частіше все-таки спостерігається порядок слів «прийменник + додаток», що вважається базовим і у веньяні; це, зокрема, видно з типової структури чен'юїв⁸), тоді як у путунхуа завжди «прийменник + додаток»: путунхуа: 竭力弄清宇宙万物由于什么原因而产生的科学家挺多了 / веньянь: 欲窮天地萬物何由而成者眾矣 «Було дуже багато [вчених], які прагнули зрозуміти, звідки взявся Всесвіт»;
- у веньяні відсутні спеціальні рахівні слова для рахунку злічуваних предметів, а в путунхуа в таких випадках між числівником та іменником ставиться рахівне слово (класифікатор), що характеризує конкретний клас таких предметів; далі, рахунок дій у веньяні виражається постановкою числівника перед дієсловом, а у путунхуа для цього існують спеціальні придієслівні рахівні слова – т.зв. суфікси кратності (回 *huí*, 次 *cì*, 趟 *tàng*, 遍 *biàn* та ін.)⁹.

Переважна більшість службових слів сучасної китайської мови ведуть своє походження від веньяню. Найчастіше вони зберігають своє традиційне значення, набуваючи при цьому ряд нових граматичних функцій. Це свідчить про те, що процес архаїзації може перебігати в мові по-різному, існують різні етапи і форми архаїзації мовних одиниць, які не обов'язково зводяться тільки до відмирання даного слова; інакше кажучи, поєднуючись з іншими морфемами, архаїзм може отримати в мові «нове життя». З іншого боку, існують приклади, коли службові слова з веньяню потрапляли в путунхуа у своєму первозданному вигляді, тобто їм вдалося не просто вижити, а й успішно асимілюватися у нових мовних обставинах. Назвемо принаймні 如何 *rúhé* «як?; яким чином?», 如此 *rúcǐ* «так, таким чином», сполучники-виразники сурядного зв'язку 与 *yǔ* і 及 *jí*, заперечення 无 *wú* і 非 *fēi*, маркер приналежності (присвійності) 之 *zhī* та ін.¹⁰

Вплив веньяню на сучасний путунхуа найяскравіше проявляється в художній літературі та офіційно-діловому стилі, а найменше – в повсякденній розмовній мові. Причина цього полягає в однозначній стилістичній маркованості елементів веньяню з точки зору носіїв сучасної китайської мови як «високостильних, поетичних виразів чи риторичних прийомів» або ж як «канцеляризмів»¹¹.

⁸ Курдюмов В. А., Скворцов А. В. Китайские фразеологизмы типа «чэньюй»: учебно-методическое пособие. — М.: МГПУ, 2018. — С. 61.

⁹ Син Фун. Грамматика китайского языка / Пер. с кит. Е. Н. Колпачковой, А. В. Лебедевой, Н. А. Сомкиной, Е. Ю. Фокиной; науч. ред. пер. Е. Н. Колпачкова. — СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2019. — С. 160-161.

¹⁰ 史存直「文言語法」, 香港: 中華書局, 2005. — 頁 172.

¹¹ 史张弓「现代汉语修辞学」, 天津: 天津人民出版社, 1963. — 頁 114.

Елементи веньяню в путунхуа (а, точніше сказати, переважно в текстах на путунхуа або усних офіційних виступах, промовах політиків тощо) можна поділити на три групи¹²:

1. Лексико-граматичні одиниці, до яких слід віднести чен'юї (усталені звороти, що найчастіше складаються з чотирьох ієрогліфів, запозичені з китайської класичної літератури: 拔苗助长 «тягнути паростки, допомагаючи їм рости» тощо), а також політичні гасла, що побудовані за їхніми моделями і багато в чому їх наслідують (наприклад, відоме гасло Мао Цзедуна, проголошене в 1957 році: 百花齐放, 百家争鸣 «Нехай розквітають сто квітів, хай змагаються сто шкіл»). До подібного роду одиниць примикають т.зв. «застиглі вирази», вельми широко використовувані, наприклад, в газетних текстах: 此言是也 «це дійсно так», 诚哉其言 «воістину так», 据我所知 «наскільки мені відомо», 总而言之 «підсумовуючи викладене, резюмуючи сказане, коротше кажучи» тощо¹³.

2. Граматичні конструкції: найпоширенішими можна назвати конструкції пасиву 以……为 *yǐ...wéi* і 为……所 *wéi...suǒ*, дещо рідше зустрічаються конструкція з двома дієсловами, що виражає зміну або перетворення об'єкта: 扭亏增盈 «перетворити збиток на прибуток» тощо¹⁴; порівняльна конструкція з прикметником, який керує прийменниковим додатком (як правило, з прийменником 于 *yú*): 人民的利益高于一切 «Інтереси людей – понад усе»; конструкція переваги з 不如 *bùrú*: 百闻不如一见 «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути»; конструкції з двома запереченнями, що рівносильно підкресленому твердженню: 无可不同意你 «Не можна не погодитися з тобою».

3. Службові слова, що часто функціонують паралельно з синонімічними службовими словами сучасної мови: прийменники 以 *yǐ* (у всій безлічі своїх давньокитайських значень¹⁵ і 为 *wéi* (переважно як синонім 给 *gěi* або 对 *duì*), заперечення 未 *wèi*, 勿 *wù*, 非 *fēi*, показник майбутнього часу або наміру вчинити дію 将 *jiāng*, субстантиватор 者 *zhě*, показник пасивного означення 所 *suǒ*, питальна частка 乎 *hū*, займенник 3-ї особи 其 *qí* («це, воно, його / її»),

¹² Никитина Т. Н. Грамматика китайского публицистического текста: Учебное пособие. — СПб.: КАРО, 2007. — С. 165-188.

¹³ 王希杰「汉语修辞学」/修订本, 北京: 商务印书馆, 2012. — 页 267.

¹⁴ Léon Vandermeersch, Jin Siyan. Manuel de chinois classique II. – Paris: Éditions You Feng, Librairie & Éditeur, 2021. — p. 109.

¹⁵ Никитина Т. Н. Предлог “и” в древнекитайском языке // Разыскания по общему и китайскому языкознанию / [редкол.: С. Е. Яхонтов (предсл.) и др.]; АН СССР, Ин-т востоковедения. — М.: Наука, Гл. ред. вост. лит., 1980. — С. 91-97.

протиставний сполучник або показник теми (між підметом і присудком) 而 *ér* і деякі інші¹⁶.

З типологічної точки зору обидва різновиди китайської літературної мови – веньянь і путунхуа – належать до т. зв. ізолюючих мов. Це означає, що у морфології таких мов відсутня словозміна будь-якого типу (флексивна – як в українській, німецькій, латинській та інших мовах; або аглютинативна – як в японській, корейській, монгольських і тюркських мовах), а всі граматичні значення і відношення між словами виражаються за допомогою службових слів, а також синтаксичних моделей (правил розміщення членів речення, інакше кажучи – порядку слів). Ще однією характерною рисою є умовність межі між значущим словом і службовою морфемою (граматичні значення досить високого ступеня абстрактності, як правило, експонуються тими самими засобами (складами), що й повнозначні морфеми¹⁷, а також утрудненість (у багатьох випадках) однозначного виділення частин мови. Останнє, наприклад, особливо помітне у спробах розмежування дієслів і прикметників, причому до такої міри, що дослідники деяких ізолюючих мов вважають за краще говорити не про прикметники, а про «якісні дієслова»¹⁸. У китайській мові відмінності між дієсловами і прикметниками все-таки виражені набагато чіткіше. Більш того, в путунхуа, на відміну від веньяню, далеко не будь-яке слово може вживатися і як дієслово, і як ім'я. Є лише дуже обмежена кількість односкладових і двоскладових слів, які не okazіонально, а регулярно вживаються або як дієслово, або як ім'я; при цьому таке вживання підтримується морфологічними засобами¹⁹.

Типологічна відмінність між веньянем і путунхуа виявляється в площині «ступеня прояву» ізолюючого характеру. Веньянь – класичний, можна сказати, ідеальний приклад ізолюючої мови, в якій всі слова в переважній більшості випадків односкладові, носять кореневий характер, а службові слова – здебільшого факультативні²⁰.

¹⁶ Привороцкая Т. В., Клименко Е. Н. Функционирование служебных слов древнекитайского языка в текстах китайских СМИ // «Молодой учёный», № 11.1 (91.1) / июнь 2015. — Казань: Изд-во «Молодой ученый», 2015. — С. 1668-1671. — [Электронный ресурс]. URL: <https://moluch.ru/archive/91/19404/> (дата звернення: 29.07.2022).

¹⁷ Солнцев В. М. Введение в теорию изолирующих языков. — М.: Изд. фирма «Восточная литература» РАН, 1995. — С. 57-58.

¹⁸ Морев Л. Н. Основы синтаксиса тайского языка / Отв. ред. Б. К. Пашков. — М.: Наука, 1964. — С. 37.

¹⁹ Солнцев В. М. Введение в теорию изолирующих языков. — М.: Изд. фирма «Восточная литература» РАН, 1995. — С. 277.

²⁰ Alain Peyraube. Sur le changement syntaxique et sémantique: à propos de deux ouvrages récents sur la grammaire historique du chinois // Cahiers de Linguistique – Asie Orientale; Vol. 28, Issue 1. — Publication assurée avec le concours du CNRS. — Leiden, Paris: Brill Academic Publishers, 1999. — p. 113-124.

Путунхуа ж, навпаки, демонструє тенденцію немовби до руху від ізолюючого типу до ладу аглютинативного (проте не стає таким у повній мірі). Справа тут не тільки в тому, що для путунхуа з частотної точки зору більш характерні двоскладові значущі слова. Набагато істотніше явище – наявність системи регулярних дієслівних та іменних граматичних показників, нехай і факультативного характеру, але з однозначним граматичним значенням і узусом. Ці показники зливаються зі значущим словом в єдине ціле, певною мірою уподібнюючись флексіям. Таким чином, виникає повноцінна граматична опозиція «афіксальна форма – нульова форма», що свідчить про поступове формування деякої подібності квазіморфологічного формоутворення. До таких показників належать дієслівні видо-часові суфікси (了 *le*, 过 *guo*, 着 *zhe*, 起来 *qilai*, 下去 *xiaqu*), іменний суфікс множини (们 *men*), видовий префікс тривалості дії (正) 在 (*zhèng*)*zài*, суфікс-показник множини вказівних займенників 些 *xie*, префікс-показник порядкових числівників 第 *dì*, а також еризуючий суфікс 儿 (*ér*), який вживається як з дієсловами, так і з іменниками²¹.

Що ж стосується виділення частин мови, то, як уже зазначалося, те саме слово може функціонувати в ролі двох частин мови (має місце т.зв. «гнучкість кордонів» між частинами мови), а співвіднесеність того чи іншого слова з певною частиною мови констатується на підставі не морфологічних (словозміна, що відсутня як така), а семантичних (лексичне значення слова) і синтаксичних (позиція і функціонування в реченні) критеріїв²².

З точки зору соціолінгвістики функціонування і суспільно-комунікативна функція путунхуа і веньяню визначаються терміном *диглосія* – особливий варіант білінгвізму, при якому на певній території або в суспільстві співіснують дві мови або дві форми однієї мови (в «нашому» випадку), що застосовуються їх носіями в різних функціональних сферах. Для диглосії характерна ситуація незбалансованої двомовності, коли одна з мов або варіантів виступає як «висока», а інша – як «нейтральна» або навіть «низька». При цьому можливі ситуації, коли «нейтральна» мова є рідною розмовною мовою для всього населення території або його частини, а «висока» мова – а) спорідненою по відношенню до рідної мови або б) неспорідненою надетнічною мовою територій з різноманітним етнічним складом населення²³.

Ситуація (б) була характерна, наприклад, для середньовічної Європи, в якій «високий» статус займала латина, а «низький» / «нейтральний» –

²¹ Солнцев В. М., Солнцева Н. В. Куда идёт китайский язык? // Китайское языкознание: Изолирующие языки: IX международная конференция: Материалы. — М.: Ин-т языкознания РАН, 1998. — С. 15-22.

²² Guo Rui. Modern Chinese Parts of Speech: Systems Research / Translated by Yang Huiying. — London, New York: Routledge, 2018. — p. 230-231. — (Chinese Linguistics).

²³ Швейцер А. Д., Никольский Л. Б. Введение в социолінгвістику: Для ин-тов и фак. иностр. яз. Учеб. пособие. — М.: Высш. школа, 1978. — С. 111-112.

національні мови²⁴; для середньовічних же Японії, Кореї та В'єтнаму: «високий» – веньянь, «низький» – власна мова. Сьогодні вона відзначається в ряді країн Африки («висока» – французька / англійська / португальська, «низька» – місцеві мови нігеро-конголезької, ніло-сахарської та ін. сімей) і Латинської Америки («висока» – іспанська / португальська, «низька» – місцеві індіанські мови, наприклад, кечуа в Перу або гуарані в Парагваї)²⁵.

Ситуація (а) історично спостерігалася в Османській імперії («висока» османська і «низька» розмовна турецька мова²⁶), а сьогодні її тією чи іншою мірою можна спостерігати в країнах арабського світу (співіснування літературної мови Корану (т.зв. *аль-фусха*) і національних розмовних діалектів²⁷), Індії (протиставлення санскриту і розмовних мов – хінді, урду, бенгальської тощо²⁸) і, з визначеними застереженнями, в Ізраїлі (у функції розмовної, «низької» мови використовується особлива форма штучно відродженого «високого» івриту²⁹; раніше «низьку» функцію у єврейських громадах виконувала мова їдиш).

Взасмодія путунхуа і веньяню у суспільстві – типовий приклад ситуації (а), але з рядом важливих особливостей, що можна позначити терміном *часткова або функціонально обмежена диглосія*:

- у сучасному китайському суспільстві на рівні повсякденного спілкування у всіх сферах диглосія не існує, путунхуа виконує і «низьку», і «високу» роль; те саме стосується і сучасної літератури, преси, документації, а веньянь фактично зводиться до мови-хранительки культурної спадщини, що ніяк не задіяна безпосередньо в комунікації;
- веньянь не використовується в усній формі, за винятком усталених виразів або цитат, тобто тільки у вигляді крапель у мову на путунхуа; повноцінно «говорити» на веньяні (вести діалог, комунікувати в усній формі), особливо при сучасному звучанні ієрогліфів, практично неможливо, зважаючи на величезну омонімічність веньяню і, як наслідок, незрозумілість такого мовлення на слух;

²⁴ Дрбоглав Д. А. Учебное пособие по средневековой латыни. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1993. — С. 5-9.

²⁵ Norbert Dittmar. Grundlagen der Soziolinguistik – Ein Arbeitsbuch mit Aufgaben. — Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1997. — S. 139-140. — (Konzepte der Sprach- und Literaturwissenschaft; 57).

²⁶ Грунина Э. А. Учебное пособие по османско-турецкому языку. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988. — С. 3-4.

²⁷ Хайрутдинов А. Г. История арабского языка: учебное пособие. — М.: Восточная книга, 2009. — С. 154-159.

²⁸ Чаттерджи С. К. Введение в индоарийское языкознание / Пер. с англ. В. П. Липеровского; Предисл. и комм. Г. А. Зографа. — М.: Наука, Гл. ред. вост. лит., 1977. — С. 91-93.

²⁹ Angel Sáenz-Badillos. A History of the Hebrew Language / Translated by John Elwolde. — Cambridge: Cambridge University Press, 1996. — p. 272-276.

- писемна комунікація на веньяні практично припинилася після 1949 року; преса, література, офіційна документація перейшли на путунхуа, проте веньянь був і залишається мовою китайської класичної культури, на якій написано величезний корпус текстів найрізноманітнішого характеру (фактично все, що написано до 20-х років ХХ ст.; першим літературним твором, написаним на байхуа / путунхуа, стало оповідання Лу Сіня (魯迅) «Щоденник божевільного» (狂人日記), опубліковане тільки у 1918 році³⁰); зважаючи на це, здатність до читання і розуміння текстів на веньяні – невід’ємний атрибут будь-якої бодай трохи освіченої людини не тільки в Китаї, але й у всій Східній Азії (враховуючи величезний вплив, який веньянь справив на культуру і мови Японії, Кореї, В’єтнаму; більше того, в кожній із цих країн виник власний різновид веньяню (іноді з тими чи іншими відмінностями в граматиці й слововживанні), який однаково записується китайськими ієрогліфами (漢文), але по-різному вимовляється: *камбун* (かんぶん) в Японії, *ханмун* (한문) в Кореї, *ханван* (Hán Văn) у В’єтнамі)³¹; веньянь в обов’язковому порядку викладається в школах і вузах;
- на відміну від інших «класичних» мов (латини, класичної арабської, давньоєврейської, санскриту), веньянь позбавлений релігійної сакральності – це не мова священних текстів, а мова мистецтва, науки і бюрократії, тобто мова «високої культури» в чистому вигляді; природно, що серед культурної спадщини на веньяні помітне місце займають конфуціанські і даоські твори, проте як у самому Китаї, так і в інших країнах регіону ці тексти здавна сприймалися не як власне релігійні, а як філософські, через що в суспільстві не сформувався образ веньяню як чогось священного, що спирається на надприродні авторитети.

В сучасній китаїстиці при читанні вголос текстів на веньяні (як у самому Китаї, так і за його межами) прийнято використовувати сучасні читання ієрогліфів, тобто древній текст озвучується «на сучасний лад». Це стає можливим з огляду на афонетичну природу китайського письма – той самий ієрогліф, зберігаючи свою семантику, може прочитуватися на різні лади, часом зовсім несхожі (способи озвучування, фонетичні оформлення) в різних мовах і китайських діалектах, але при цьому смисловий зміст ієрогліфа залишається спільним для всіх цих читань³².

³⁰ Leo Ou-fan Lee. Tradition and Modernity in the Writings of Lu Xun // Lu Xun and His Legacy / Edited with an Introduction by Leo Ou-fan Lee. — Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1985. — p. 7.

³¹ Завьялова О. И. Большой мир китайского языка. — 2-е изд. — М.: Восточная книга, 2014. — С. 192-196.

³² Мурашев К. Г. Вступ до східної філології: навч. посіб. для студентів другого курсу спеціальності “Мова та література (китайська)”. — К.: ВПЦ “Київський університет”, 2013. — С. 73

Фонетика · 语音学

1.1. Фонетична будова китайської мови. Фіналі та ініціалі

Склади у китайській мові, на відміну від української, являють собою не довільне сполучення звуків, а сталу структуру, в якій певні фонемі на початку складу можуть поєднуватися лише з певними фонемами на кінці складу, тобто всіклади китайської мови мають сувору структуру.

Китайський склад поділяється на фіналь та ініціаль.

Ініціаль – це звук, який починає склад; кількість ініціалей відповідає кількості приголосних фонем і складає 21.

Фіналь – це звук, який закриває склад; у фіналі може вживатись одна голосна, поєднання голосних (дифтонги та трифтонги) або ж поєднання голосних із назалізованими приголосними **n** чи **ng**; усього існує 36 фіналей.

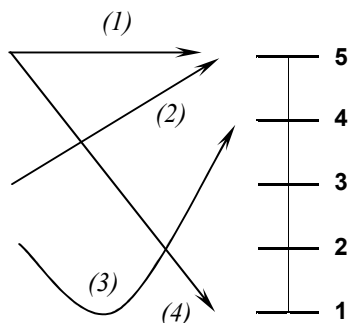
Сполучення фіналей та ініціалей між собою регламентується певними правилами. Ініціаль у складі може бути відсутня, і тоді склад виражається лише однією фіналью. Наприклад, у складі *pā*: **p** – це ініціаль, **ā** – фіналь; *māo*: **m** – ініціаль, **āo** – фіналь; *bīān*: **b** – ініціаль, **īān** – фіналь.

1.2. Тони у китайській мові

Китайська мова належить до числа тональних мов. Склад у китайській мові характеризується не лише певною комбінацією звуків, але й тим чи іншим тоном, що називається етимологічним тоном складу. Тон – це мелодійний малюнок голосу, який залежить від зміни висоти звуку.

Знак тону в пін'їні ставиться над голосною літерою. Якщо склад має один голосний, то знак тону ставиться над цим голосним (у цьому випадку над **i** не ставиться крапка: *nī*). Якщо склад має дифтонг або трифтонг, то знак тону ставиться над буквою, що позначає складотворний голосний: *hǎo*.

Мелодійний малюнок тонів можна продемонструвати за допомогою шкали, яка умовно позначає загальний діапазон голосу людини (вертикальна шкала відповідає за висоту звука, горизонтальна – довжину звука):

- 1 тон:** високий, рівний, без коливань, відповідає ноті «соль» або «ля»: **mā**
2 тон: висхідний: підвищується від середнього рівня до високо, що нагадує питальну інтонацію: **má**
3 тон: низький: починається в середньому діапазоні, потім падає досить глибоко, а потім знову підвищується до середнього рівня: **mǎ**
4 тон: спадний: різко падає від високого рівня до низького: **mà**

Тон виконує смислорозрізнавальну функцію, тобто один і той самий склад передає абсолютно різне значення, залежно від того, яким тоном він вимовлений. Наприклад:

<i>shī</i>	<i>shí</i>	<i>shǐ</i>	<i>shì</i>
失 «витрачати»	十 «десять»	史 «історія»	事 «справа»
<i>mā</i>	<i>má</i>	<i>mǎ</i>	<i>mà</i>
妈 «мама»	麻 «льон»	马 «кінь»	骂 «сваритися»

З огляду на це, правильна вимова тонів є обов'язковою умовою для успішного спілкування китайською мовою. Мовлення без тонів або з переплутаними чи неправильно артикульованими тонами зрозуміти на слух практично неможливо.

1.3. Ініціали

Ініціаль	Опис вимови
p	Схожий на український [п], але вимовляється з меншим напруженням губ та з сильним придихом – х-подібним шумом в кінці артикуляції, щось на зразок [п ^х].
b	Схожий на український [б], але вимовляється з меншим напруженням губ та більш глухо, як щось середнє між українськими [б] та [п].
t	Схожий на український [т], але вимовляється торканням кінчика язика до верхніх зубів (на відміну від українського [т], коли спинка язика торкається піднебіння, а кінчик лежить біля нижніх зубів) та з сильним придихом – х-подібним шумом в кінці артикуляції, щось на зразок [т ^х].
d	Схожий на український [д], але вимовляється торканням кінчика язика до верхніх зубів (на відміну від українського [д], коли

	спинка язика торкається піднебіння, а кінчик лежить біля нижніх зубів) та більш глухо, як щось середнє між українськими [д] та [т].
k	Схожий на український [к], але вимовляється з сильним придихом – х-подібним шумом в кінці артикуляції, щось на зразок [к ^х].
g	Схожий на український нефрикативний проривний [г], але вимовляється більш глухо, як щось середнє між українськими [г] та [к].
f	Акустично схожий на український [ф], але, на відміну від українського звуку, де нижня губа торкається верхніх зубів, при вимові китайського звука нижня губа підтягується під верхні зуби, а губи розтягуються ширше.
h	Нагадує український [х], але вимовляється більш напружено та з більшим шумом.
m	Схожий на український [м], але вимовляється з меншим напруженням губ.
n	Схожий на український [н], але вимовляється торканням кінчика язика до верхніх зубів (на відміну від українського [д], коли кінчик язика торкається нижніх зубів, а спинка язика торкається піднебіння).
l	Подібний до українського твердого [л], але кінчик язика притискається до верхніх зубів, а не до альвеол, як при вимові українського звука.
j	М'який приголосний, що акустично нагадує щось на зразок українських звукосполучень [дзь] або [цзь], що вимовляються притисканням середньої частини спинки язика до твердого піднебіння, але язик при його вимові глибше відсунутий назад.
q	М'який приголосний, що акустично нагадує щось середнє між українськими пом'якшеними приголосними [ць] та [чь], але кінчик язика вище підіймається до альвеол, а сам звук є придиховим, хоча придиху на практиці майже не чуто.
x	М'який приголосний, що акустично нагадує українське пом'якшене [сь] та утворюється підйманням середньої частини спинки язика до твердого піднебіння.
zh	Схожий на щось середнє між українськими [дж] та [чж], але вимовляється набагато твердіше, для чого кінчик язика при вимові обов'язково завертається назад.
ch	Акустично схожий на український [ч], але вимовляється набагато твердіше, для чого кінчик язика при вимові обов'язково завертається назад, та з сильним придихом – х-подібним шумом в кінці артикуляції, щось на зразок [ч ^х].
sh	Акустично нагадує український [ш], але вимовляється значно

	твердіше, а отже язик загинається назад, а спинка язика опускається донизу, в результаті чого язик набуває «ложкоподібної» форми.
z	Схожий на щось середнє між українськими [дз] та [цз], але вимовляється трохи твердіше.
c	Схожий на український твердий [ц], але при його вимові кінчик язика вище піднятий до альвеол, а сам звук вимовляється з сильним придихом – х-подібним шумом в кінці артикуляції, щось на зразок [ц ^h].
s	Аналогічний українському твердому глухому [с]; ніколи не пом'якшується перед голосними.
r	Твердий дзвінкий звук, при вимові якого язик загинається назад, а спинка язика опускається донизу, в результаті чого язик набуває «ложкоподібної» форми. За місцем утворення співпадає з sh та вважається його дзвінким відповідником. На слух нагадує щось середнє між твердим українським [ж] та англійським [r] в позиції на початку слова.

Примітки:

- Пари китайських ініціалей **p – b, t – d, k – g, c – z** та **ch – zh** протиставляються не стільки за ознакою глухості / дзвінкості (оскільки китайські приголосні **b, d, g, z, zh** насправді є напівдзвінками, тобто вимовляються більш глухо, ніж українські відповідники), скільки за наявністю чи відсутністю придиху, що є набагато важливішою диференціюючою ознакою при сприйнятті цих звуків на слух носіями китайської мови.
- Ініціалі **k, g, f, h, zh, ch, sh, r, z, c, s** завжди вимовляються твердо та ніколи не пом'якшуються. Ініціалі **j, q, x**, напроти, завжди вимовляються м'яко. Ініціалі **p, b, t, d, m, n, l** частіше вимовляються твердо, але можуть й пом'якшуватися, якщо після них слідує голосні **i** або **ü** (як самостійні фінали, так і у якості першого елемента складних фіналей).
- Як вже зазначалося, ініціаль у складі може бути відсутня і тоді склад утворюється лише однією фінальною (т.зв. вокалічний склад, тобто склад без початкового приголосного компонента).

1.4. Фінали

<i>Фіналь</i>	<i>Опис вимови</i>
a	Вимовляється трохи ширше, ніж українське [a].
o	Схожий на українське [o], але губи більш напружені та більше висуваються вперед.

e	Язик відтягується назад та високо підіймається до задньої частини твердого піднебіння, кінчик язика при цьому відсувається від нижніх зубів та загортається. Інакше кажучи, органи мовлення займають те ж положення, що й при артикуляції [o], але губи не висуваються вперед, а розтягуються. Це зумовлює акустичний характер китайського e , котрий звучить як дуже закритий [e] з сильним відтінком [o] та [и].
i	Схожий на українське [i], але вимовляється з більш розтягнутими губами. У сполученні з твердими ініціалами zh, ch, sh, z, c, s , тобто в складах <i>zhi, chi, shi, zi, ci, si</i> , фіналь i вимовляється близько до українського [и], але з більшою активністю середньої частини спинки язика та його кореня; при цьому ch та c додатково втрачають придих. У складі <i>ri</i> фіналь i акустично нагадує щось середнє між українськими [и] та [і].
u	Схожий на українське [у], але губи більш напружені та більше висуваються вперед.
ü	Йотований голосний, аналогічний до німецького ü в словах <i>über, Übung</i> або французького u в словах <i>rue, tu</i> . При його вимові язик займає положення, як при артикуляції [i], а губи витягуються вперед, як для артикуляції [y], у результаті чого отримуємо звук, схожий на українське [ю], але злитий, без розділення на елементи (тобто не [й-у] окремо).
er	Особлива, т.зв. ерізована фіналь, котра ніколи не сполучається з ініціалами. При артикуляції кінчик язика піднятий до піднебіння та загнутий назад, в результаті чого голосний стає схожим на [a] середнього ряду. Акустично нагадує англійське [ɑr] у слові <i>far</i> в американській вимові, тобто з чітким звучанням [r]; у складах 4 тону голосний звучить відкритіше, подібно до [a] заднього ряду; 1 тон у цій фіналі неможливий.
ai ei ao ou	Дифтонгічні неназалізовані фіналі, що утворюються поєднанням простих фіналей та в яких складотвірним є перший голосний; саме перший елемент вимовляється під наголосом, довше та чіткіше. Акустично ці фіналі звучать відповідно як [ǎi], [ěi], [ào], [òu]; зверніть увагу, що [e] в фіналі ei вимовляється трішки більш відкрито, аніж китайській монофтонг e ; у складах 4 тону кінцеве [й] у фіналі ei часто звучить дуже слабо.
ia ua uo ie üe	Дифтонгічні неназалізовані фіналі, що утворюються поєднанням простих фіналей та в яких складотвірним є другий голосний, котрий вимовляється під наголосом, довше та чіткіше, а перший частково редукується (ступінь редукції залежить від наявності / відсутності у складі ініціалі). Акустично ці фіналі звучать відповідно як [iǎ], [uǎ], [yǎ], [iě], [iüě], при цьому [e] в фіналях

	<p>ie та üe вимовляється трішки більш відкрито, ніж у китайському монофтонзі e.</p>
<p>uai u(e)i iao i(o)u</p>	<p>Трифтонгічні неназалізовані фінали, що утворюються поєднанням простих фіналей та в яких складотворним і наголошеним є другий голосний. Акустично ці фінали звучать відповідно як [уай], [у'ей], [йào], [й'оу], при цьому [e] в фіналі uei вимовляється трішки більш відкрито, ніж у китайському монофтонзі e.</p> <p>Якщо трифтонги u(e)i та i(o)u сполучаються з ініціальною, то в них випадають середні звуки, тобто e та o; ця зміна відображається як у вимові [уй] та [й'у], так й у транскрипції; у цьому випадку тон у ui несе i (<i>gui</i>), а у iu – u (<i>liu</i>).</p>
<p>an en in uan u(e)n ün</p>	<p>Складні назалізовані фінали переднього ряду, котрі складаються з відповідних монофтонгів чи дифтонгів (при цьому вимова [e] у фіналах en та uen є трохи більш відкритою, ніж у китайському монофтонзі e) та кінцевого назального елемента переднього ряду n. При вимові цього назального елемента язик рухається вперед і «залипає» на альвеолах, даючи повітрю пройти лише через носову порожнину. У фіналах uan та uen складотвірним і наголошеним є другий голосний.</p> <p>Ці фінали звучать відповідно як [ан], [ен], [ін], [у'ан], [у'ен], [юн].</p> <p>Якщо фіналь u(e)n сполучається з ініціальною, то у неї випадає середній звук, тобто e; ця зміна відображається як у вимові [ун], так й у транскрипції: <i>dùn</i>, <i>cūn</i>.</p>
<p>ian üan</p>	<p>Складні назалізовані фінали переднього ряду, у яких під впливом назального елемента переднього ряду n відбуваються певні фонологічні зміни голосних: сполучення ia та üa у них звучать наближено до українських [іe] та [юe]; складотвірним та наголошеним є другий голосний. Самі фінали вимовляються відповідно як [і'єн] та [ю'єн].</p>
<p>ang eng ing ong iang uang ueng iong</p>	<p>Складні назалізовані фінали заднього ряду, котрі складаються з відповідних монофтонгів чи дифтонгів (при цьому вимова [e] в фіналі ueng є трохи більш відкритою, ніж у китайському монофтонзі e) та кінцевого назального елемента заднього ряду ng, при вимові якого корінь язика змикається з м'яким піднебінням, а повітря виходить через носову порожнину, в наслідок чого утворюється назалізований приголосний, що відповідає англійському кінцевому [ŋ] у словах <i>doing</i>, <i>rating</i>. У фіналах iang, uang, ueng та iong складотворним і наголошеним є другий голосний.</p> <p>Ці фінали звучать відповідно як [аŋ], [eŋ], [iŋ], [oŋ], [i'аŋ], [у'аŋ], [у'èŋ], [i'òŋ].</p>

	<p>Певні фонологічні особливості має голосний [o] у фіналях ong та iong, котрий у цьому випадку вимовляється закритіше та огубленіше, з помітним відтінком [y] → [yŋ], [iʊŋ].</p> <p>Голосний e у фіналі eng вимовляється дуже відкрито, акустично наближуючись до [a] → [a^cŋ].</p>
--	--

1.5. Правила транскрипції пін'їнь

- За відсутності у складі ініціалі фіналь **i**, яка сама формує склад, вимовляється з легким призвуком [й] на початку, тобто як [йі], та записується пін'їнем як *yi*.
- У складах зі складними фіналями, що починаються з **i**, за відсутності ініціалі голосний **i** записується буквою **y** та вимовляється як українське [й]; наприклад, *ia* записується як *ya*, *ie* – як *ye*, *iao* – як *yao*, *iou* – як *yoi* та *in*.
- За відсутності у складі ініціалі фіналь **u**, що сама формує склад, вимовляється з активнішою роботою губ, як англійське [w], та записується пін'їнем як *wu*.
- У складах зі складними фіналями, що починаються з **u**, за відсутності ініціалі голосний **u** записується буквою **w** та вимовляється з активнішою роботою губ, як англійське [w]; наприклад, *ua* записується як *wa*, *uo* – як *wo*, *uan* – як *wan*, *uen* – як *wen* та *in*.
- За відсутності у складі ініціалі фіналь **ü**, яка сама формує склад, записується пін'їнем як *ui*; аналогічно вона записується в складах зі складними фіналями, що починаються з **ü**: *üe* записується як *ue*, *üan* – як *uan*, *ün* – як *un*.
- Оскільки голосний **u** не може сполучатися з ініціалами **j**, **q**, **x**, при сполученні з цими ініціалами фіналей на **-ü** (і самої **ü**) крапки над **ü** не пишуться: сполучення **x** та **ü** записують *xi*, сполучення **q** та **üe** – *qie* та *in*.
- Коли в алфавітному записі склади, що починаються з **a**, **o** та **e**, слідують безпосередньо після інших складів в одному слові, між ними ставиться апостроф «'» для чіткого розмежування складів, наприклад: *nǚ'ér* та *in*.

1.6. Структура китайського складу

Китайський склад характеризується суворою звуковою структурою. Це означає, що він є результатом не довільного сполучення будь-яких звуків, а однієї ініціалі з однією фінальною або ж реалізується у вигляді

лише однієї фіналі. В наслідок цього в китайській мові путунхуа не існує збігів приголосних на початку складів, а на кінці складу може бути лише голосний або приголосні **n**, **ng** чи **r** (в діалектах можливі й інші приголосні в кінчній позиції).

Деякі ініціали можуть сполучатися лише з певними фіналями та не можуть сполучатися з іншими. З цієї причини кількість теоретично можливих складів, що існують у нормативній китайській мові путунхуа, є обмеженою та дорівнює 414. Не всі з цих 414 складів можуть мати всі 4 тони, деякі з них існують лише у 3 або й навіть у 2 тонах. Таким чином, загальна кількість тонованих складів в путунхуа становить 1332.

Нижчу у табл. 1 наводяться всі базові склади (можливі сполучення фіналей з ініціалами), що існують у путунхуа (без урахування тонів): зліва – у транскрипції пінїнь, справа – в українській транскрипції Н. А. Кірносолової (використовується, наприклад, для транслітерації українською мовою власних назв: імен, прізвищ, географічних назв тощо).

Таблиця 1

Система складів, можливих в путунхуа

a А	ai АЙ	an АНЬ	ang АН	ao АО
ba БА	bai БАЙ	ban БАНЬ	bang БАН	bao БАО
	bei БЕЙ	ben БЕНЬ	beng БЕН	
bi БІ		bian БЯНЬ		biao БЯО
	bie БЄ	bin БИНЬ	bing БИН	bo БО
bu БУ				
ca ЦА	cai ЦАЙ	can ЦАНЬ	cang ЦАН	cao ЦАО
ce ЦЕ		cen ЦЕНЬ	ceng ЦЕН	
cha ЧА	chai ЧАЙ	chan ЧАНЬ	chang ЧАН	chao ЧАО
che ЧЕ		chen ЧЕНЬ	cheng ЧЕН	
chi ЧИ			chong ЧУН	chou ЧОУ
chua ЧУА	chuai ЧУАЙ	chuan ЧУАНЬ	chuang ЧУАН	
chu ЧУ	chui ЧУЙ	chun ЧУНЬ		chuo ЧО
ci ЦИ			cong ЦУН	cou ЦОУ
cu ЦУ		cuan ЦУАНЬ		
	cui ЦУЙ	cun ЦУНЬ		cuo ЦУО
da ДА	dai ДАЙ	dan ДАНЬ	dang ДАН	dao ДАО
de ДЕ	dei ДЕЙ	den ДЕНЬ	deng ДЕН	
di ДІ		dian ДЯНЬ		diao ДЯО
	die ДЄ		ding ДІН	diu ДІО
			dong ДУН	dou ДОУ
du ДУ		duan ДУАНЬ		
	dui ДУЙ	dun ДУНЬ		duo ДО
e Е	ei ЕЙ	en ЕНЬ	eng ЕН	er ЕР
fa ФА		fan ФАНЬ	fang ФАН	fo ФО
	fei ФЕЙ	fen ФЕНЬ	feng ФЕН	fou ФОУ

fu ФУ				
ga ГА	gai ГАЙ	gan ГАНЬ	gang ГАН	gao ГАО
ge ГЕ	gei ГЕЙ	gen ГЕНЬ	geng ГЕН	
			gong ГУН	gou ГОУ
gua ГУА	guai ГУАЙ	guan ГУАНЬ	guang ГУАН	gu ГУ
	gui ГУЙ	gun ГУНЬ		guo ГО
ha ХА	hai ХАЙ	han ХАНЬ	hang ХАН	hao ХАО
he ХЕ	hei ХЕЙ	hen ХЕНЬ	heng ХЕН	
			hong ХУН	hou ХОУ
hua ХУА	huai ХУАЙ	huan ХУАНЬ	huang ХУАН	hu ХУ
	hui ХУЕЙ	hun ХУНЬ		huo ХО
ji ЦЗИ	jia ЦЗЯ	jian ЦЗЯНЬ	jiang ЦЗЯН	jiao ЦЗЯО
	jie ЦЗЭ	jin ЦЗИНЬ	jing ЦЗИН	
		jun ЦЗЮНЬ	jiong ЦЗЮН	jiu ЦЗЮ
	jue ЦЗЮЭ	juan ЦЗЮАНЬ		ju ЦЗЮЙ
ka КА	kai КАЙ	kan КАНЬ	kang КАН	kao КАО
ke КЕ		ken КЕНЬ	keng КЕН	
			kong КУН	kou КОУ
kua КУА	kuai КУАЙ	kuan КУАНЬ	kuang КУАН	ku КУ
	kui КУЙ	kun КУНЬ		kuo КО
la ЛА	lai ЛАЙ	lan ЛАНЬ	lang ЛАН	lao ЛАО
le ЛЕ	lei ЛЕЙ		leng ЛЕН	
li ЛИ	lia ЛЯ	lian ЛЯНЬ	liang ЛЯН	liao ЛЯО
	lie ЛЭС	lin ЛИНЬ	ling ЛИН	liu ЛЮ
			long ЛУН	lou ЛОУ
lü ЛЮЙ	lǜe ЛЮЭ	luan ЛУАНЬ		lu ЛУ
		lun ЛУНЬ		luo ЛО
ma МА	mai МАЙ	man МАНЬ	mang МАН	mao МАО
	mei МЕЙ	men МЕНЬ	meng МЕН	
mi МИ		min МИНЬ	ming МИН	miu МИО
	mie МЭС	mian МЯНЬ		miao МЯО
mo МО	mou МОУ			
na НА	nai НАЙ	nan НАНЬ	nang НАН	nao НАО
ne НЕ	nei НЕЙ	nen НЕНЬ	neng НЕН	
ni НИ		nin НИНЬ	ning НИН	niu НИО
	nie НЭС	nian НЯНЬ	niang НЯН	niao НЯО
nu НУ			nong НУН	nou НОУ
nǚ НЮЙ	nǚe НЮЭ	nuan НУАНЬ		nuo НО
o О				ou ОУ
pa ПА	pai ПАЙ	pan ПАНЬ	pang ПАН	pao ПАО
	pei ПЕЙ	pen ПЕНЬ	peng ПЕН	
pi БИ		pin ПИНЬ	ping ПИН	
	pie ПЭС	pian ПЯНЬ		piao ПЯО
po ПУ				pou ПОУ
				pu ПУ
qi ЦИ	qia ЦЯ	qian ЦЯНЬ	qiang ЦЯН	qiao ЦЯО
	qie ЦЭС	qin ЦИНЬ	qing ЦИН	qiu ЦЮ

qu ЦЮЙ	que ЦЮЕ	qun ЦЮНЬ	qiong ЦЮН	
		quan ЦЮАНЬ		
		ran ЖАНЬ	rang ЖАН	rao ЖАО
re ЖЕ		ren ЖЕНЬ	reng ЖЕН	
ri ЖИ		ruan ЖУАНЬ	rong ЖУН	rou ЖОУ
ru ЖУ	rui ЖУЙ	run ЖУНЬ		ruo ЖО
sa СА	sai САЙ	san САНЬ	sang САН	sao САО
se СЕ		sen СЕНЬ	seng СЕН	
sha ША	shai ШАЙ	shan ШАНЬ	shang ШАН	shao ШАО
she ШЕ	shei ШЕЙ	shen ШЕНЬ	sheng ШЕН	
shua ШУА	shuai ШУАЙ	shuan ШУАНЬ	shuang ШУАН	shu ШУ
shi ШИ	shui ШУЙ	shun ШУНЬ		shuo ШО
si СИ	sui СУЙ	sun СУНЬ	song СУН	suo СО
		suan СУАНЬ		sou СОУ
				su СУ
				shou ШОУ
ta ТА	tai ТАЙ	tan ТАНЬ	tang ТАН	tao ТАО
te ТЕ			teng ТЕН	
ti ТИ	tie ТЕ	tian ТЯНЬ	ting ТИН	tiao ТЯО
tu ТУ	tui ТУЙ	tun ТУНЬ	tong ТУН	tou ТОУ
		tuan ТУАНЬ		tuo ТО
wa ВА	wai ВАЙ	wan ВАНЬ	wang ВАН	
wo ВО	wei ВЕЙ	wen ВЕНЬ	weng ВЕН	wu У
xi СИ	xia СЯ	xian СЯНЬ	xiang СЯН	xiao СЯО
	xie СЕ	xin СИНЬ	xing СИН	xiu СЮ
xu СЮЙ		xun СЮНЬ	xiong СЮН	
	xue СЮЕ	xuan СЮАНЬ		
ya Я		yan ЯНЬ	yang ЯН	yao ЯО
yi Й	ye Е	yin ЙНЬ	ying ЙН	yo ЙО
	yue ЮЕ	yun ЮНЬ	yong ЮН	you Ю
yu ЮЙ		yuan ЮАНЬ		
za ЦЗА	zai ЦЗАЙ	zan ЦЗАНЬ	zang ЦЗАН	zao ЦЗАО
ze ЦЗЕ	zei ЦЗЕЙ	zen ЦЗЕНЬ	zeng ЦЗЕН	zou ЦЗОУ
		zuan ЦЗУАНЬ		zu ЦЗУ
zi ЦЗИ	zui ЦЗУЙ	zun ЦЗУНЬ	zong ЦЗУН	zuo ЦЗО
zha ЧЖА	zhai ЧЖАЙ	zhan ЧЖАНЬ	zhang ЧЖАН	zhao ЧЖАО
zhe ЧЖЕ	zhei ЧЖЕЙ	zhen ЧЖЕНЬ	zheng ЧЖЕН	zhou ЧЖОУ
zhua ЧЖУА	zhuai ЧЖУАЙ	zhuan ЧЖУАНЬ	zhuang ЧЖУАН	zhu ЧЖУ
zhi ЧЖИ	zhui ЧЖУЙ	zhun ЧЖУНЬ	zhong ЧЖУН	zhuo ЧЖО

1.7. Зміни тонів у потоці мовлення

У зв'язному потоці мовлення тональні малюнки певних складів можуть зазнавати наступних позиційних змін:

- **Легкий (нульовий) тон** полягає у відсутності тону в складі – у певних випадках склад вимовляється коротше (напівредуковано та

«змазано»), тому вважається, що він вимовляється легким тоном, що є не «п'ятим тоном», а втратою одного з чотирьох існуючих. Втрата тону не є довільним явищем, найчастіше це відбувається зі службовими частками. У повнозначних словах, які мають два склади, втратити тон може лише другий склад, але не перший. Односкладове повнозначне слово ніколи не втрачає тон. Слова, які мають склад з нульовим тоном, фіксуються у словнику. Легкий тон відіграє також смислорозрізнявальну функцію, а саме: 1) легкий тон змінює приналежність слова до частини мови (*didào* (імен.) «тонель» – *didao* (прикм.) «справжній» тощо); 2) допомагає розрізняти омоніми (*guònián* (дієсл.) «святкувати Новий рік» – *guònián* (імен.) «наступний рік»). Також легким тоном також вимовляються службові слова (*le, de, guo* тощо), суфікси та післяйменники (*men, bian* тощо), заключні частки (*ta, ne* тощо), другі компоненти подвоєних слів (*nǎinai* тощо).

- **Дисиміляція (уподібнення) третього тону** полягає у перетворенні третього тону у складі на другий, якщо після нього слідує склад також із третім тоном. Якщо у потоці мовлення зустрічається підряд три третіх тони, то у другий переходять перших два. Наприклад: *hěn hǎo* → *hén hǎo*, *yě hǎo* → *yé hǎo*, *wǒ hěn hǎo* → *wó hén hǎo* тощо. Це явище за традицією не фіксується у записі пінїнем, тобто вимовляється *hén hǎo*, але записується все одно *hěn hǎo*. Перед першим, другим та четвертим тонами склад із третім тоном вимовляється максимально низько та майже втрачає останню частину свого контуру – підйом.
- **Дисиміляція (уподібнення) четвертого тону** відбувається лише якщо у потоці мовлення зустрічаються два поспіль четвертих тони (*bàoqiàn, fàngqì, dàjià* тощо). В такому випадку у початковому складі четвертий тон падає (за умовною шкалою) тільки до висоти 3, а в кінцевому складі він починається не від вищої точки 5, а від точки 4. Інакше кажучи, виходить ступенева вимова двох четвертих тонів. Розрізнення початкових точок складів за висотою є обов'язковим та, як правило, буває досить значним. Що стосується кінцевих точок, їх відмінність за висотою не є обов'язковою, вони можуть мати однаковий низький рівень.
- **Модуляція тону числівника — уї «один»**: етимологічний тон цього числівника – перший. Цей тон зберігається тоді, коли числівник вживається самостійно, а також у складі інших числівників або між подвоєними дієсловами. Однак в інших випадках тон числівника змінюється: перед першим, другим та третім тонами він вимовляється

четвертим тоном (*yì*), а перед четвертим тоном – другим (*yí*). Модуляція відображається у записі піньїнем: *yì bān*, *yì nián*, *yì bǐ*, *yí rì*.

- **Модуляція тону частки 不 bù «не»:** етимологічний тон заперечної частки 不 bù – четвертий. Свій природний тон ця частка зберігає під час окремого вживання, а також наприкінці речення та перед першим, другим і третім тонами. Перед четвертим тоном частка змінює свій тон на другий (*bú*). У випадку вживання між подвоєними дієсловами частка 不 bù взагалі втрачає тон і вимовляється легким тоном (*bu*). Модуляція відображається у записі піньїнем: *bú duì*, *bú shì*, *shì bu shì*.
- **Еризація** – фонетико-граматичне явище, яке полягає у додаванні фіналі 儿 *er* до іншої фіналі; фіналь *er* при цьому втрачає тон та фонетично з'єднується з попереднім складом в єдиний похідний еризований склад. Під час еризації фіналі склад, який закінчується на назальний елемент заднього (-**ng**) або переднього (-**n**) ряду, частково втрачає ці назальні елементи в артикуляції та у сприйнятті на слух, але вони все одно зберігаються у записі піньїнем: *duìmiànr*, *pángbiānr*, *xiǎocōngr* тощо. Детально про граматичні та лексичні функції еризації, а також її фонетичні особливості буде розказано в наступних уроках.

Примітка: Слід розрізняти еризовані фіналі та фіналь *er*, яка вживається як повноцінна фіналь у слові, несучи на собі відповідний тон. Наприклад: 二 *èr* «два», 儿子 *érzi* «син», 耳朵 *ěrduo* «вухо» тощо.

1.8. Тональний малюнок та наголос у багатоскладових словах

В реальному мовленні на путунхуа можливі наступні 19 тональних малюнків двоскладових слів та словосполучень (поседнання 3 – 3 є неможливим внаслідок дисиміляції третього тону):

1 – 1 <i>kāfēi</i> <i>xī yān</i>	1 – 2 <i>Zhōngguó</i> <i>hē chá</i>	1 – 3 <i>yīngyǔ</i> <i>tīng wǒ</i>	1 – 4 <i>yīnyuè</i> <i>chī fàn</i>	1 – 0 <i>tāmen</i> <i>duōshao</i>
2 – 1 <i>Chángjiāng</i> <i>ná qiāng</i>	2 – 2 <i>Huánghé</i> <i>chuán wén</i>	2 – 3 <i>píjiǔ</i> <i>nín hǎo</i>	2 – 4 <i>yīnyuè</i> <i>chī fàn</i>	2 – 0 <i>péngyou</i> <i>shénme</i>
3 – 1 <i>lǎoshī</i> <i>gǎn ān</i>	3 – 2 <i>Měiguó</i> <i>hěn máng</i>	3 – 0 <i>fáyǔ (fǎyǔ)</i> <i>wó jiě (wǒ jiě)</i>	3 – 4 <i>jǐngduì</i> <i>qǐng zuò</i>	3 – 0 <i>wǒmen</i> <i>nǐmen</i>
4 – 1 <i>Yàzhōu</i> <i>kàn shū</i>	4 – 2 <i>dìtú</i> <i>fù qián</i>		4 – 3 <i>hànyǔ</i> <i>wèn wǒ</i>	4 – 4 <i>xiànzài</i> <i>bì mù</i>

Примітки:

- Третій тон має свою повну форму (2 – 1 – 3 за шкалою) лише перед паузою або в кінці окремо вимовленого слова. Якщо ж за складом третього тону відразу, без паузи, слідує склад будь-якого тону, окрім третього, тон такого складу закінчується на своєму основному низькому рівні, тобто втрачає висхідний кінець. Такий мелодійний малюнок називається **третім низьким тоном** (у транскрипції піньїнь не відображається). Своєю рівною мелодією третій низький тон схожий на перший тон. Розрізняються вони висотним рівнем вимови: перший тон – високий, третій тон – низький. У таких словах, як *huǒchē* «поїзд», *shōudū* «столиця», початковий та кінцевий склади протиставлені за висотою тону. Інтервал між рівнем артикуляції третього та першого тонів повинен чітко сприйматися на слух. Третій низький тон слід вимовляти досить низько, завищення його рівня призведе до змішання з 1-м тоном.
- Другий тон характеризується двома основними ознаками: чітко вираженим рухом тону голосу вгору та посиленням інтенсивності на кінці звучання складу. Ці ознаки другого тону повністю зберігаються як в кінцевому, так і в початковому складі слова. Реалізація цих ознак у кінцевому складі не складає особливих труднощів, оскільки кінцева позиція є більш сприятливою для прояву тих чи інших характеристик тону. Початкова ж позиція менш сприятлива у цьому відношенні, тому початковий склад, як правило, більш інтенсивний, тобто вимовляється з більшою артикуляційною силою, що необхідно для забезпечення достатньо чіткої реалізації тону.
- Послідовність двох висхідних (других) тонів характеризується тим, що склади такого поєднання вимовляються на різних висотних рівнях. Різниця складів за висотним рівнем створюється не тільки за рахунок початкових, а й кінцевих точок складів.
- Характерною ознакою четвертого тону є різке падіння, що доходить до гранично низького рівня голосу. Висотний контраст між початковою (високою) і кінцевою (низькою) точками четвертого тону є тією основною характеристикою, яка дозволяє чітко сприймати на слух цей тон. Одночасно з падінням тону відбувається ослаблення сили голосу, у результаті чого в кінці звучання складу прослуховується лише легкий хрип, який і є основним показником правильно виконаного інтервалу четвертого тону та дозволяє безпомилково розпізнати четвертий тон на слух.

Наголошений склад відрізняється від ненаголошеного більшою тривалістю та більш напруженою і чіткою артикуляцією звуків.

Ненаголошений склад є акустично коротшим, його фінали звучать слабше й частково редукуються; втрачається також напруженість артикуляції приголосних (наприклад, придихові приголосні втрачають придих).

Більшість китайських складних слів є двоскладовим. Слова, що містять три або більше склади, зустрічаються рідше; такі слова несуть окремий наголос на кожному складі, тобто у три- та чотирискладових словах усі склади є акустично однаково наголошеними, а саме слово вимовляється як сукупність незалежних та рівнозначних складоморфем.

У двоскладових словах ненаголошеним може бути лише другий склад, котрий у цьому випадку втрачає свій тон (див. п'яту колонку в таблиці вище). Частіше зустрічається ситуація, коли другий склад є сильніше наголошеним, а перший – слабше наголошеним: *hànyǔ* «китайська мова», *dìtú* «мапа», *lǎoshī* «вчитель», *xiéxiào* «школа», *shāngdiàn* «магазин» тощо. Існують й слова зі зворотною просодичною структурою, у яких перший склад несе сильніший наголос, аніж другий: *jièshào* «знайомити, представляти», *xuéxi* «вивчати; навчатися», *míngzì* «ім'я», *dàxué* «університет» тощо. Зазвичай сильніший наголос падає на той склад, що несе головне семантичне навантаження, тобто на основну значущу морфему, а відтак є й багато двоскладових слів, у яких обидва склади вимовляються з однаковим наголосом, оскільки обидві складові морфемі вважаються рівнозначними: *jǐngchá* «поліція», *Zhōngguó* «Китай», *sùshè* «гуртожиток», *gōngsī* «фірма» тощо.

Ієрогліфіка · 字学

1.9. Історія розвитку ієрогліфічного письма

Останні дослідження датують появу китайської писемності 7 тисячоліттям до н.е. Писемність Цзяху неолітичної культури Пейліган (близько 6600 р. до н.е.) зовні нагадує сучасні китайські ієрогліфи. Однак їхня схожість оманлива, оскільки стародавні прототиби сучасних китайських ієрогліфів виглядали інакше. Хронологічної наступності між символами Цзяху та найдавнішими китайськими ієрогліфами немає.

Згідно з переказами, ієрогліфи винайшов Цан Цзе, придворний історіограф міфічного імператора Хуан Ді. До цього китайці нібито користувалися вузликівим письмом. Згадка про це наводиться у «Даодецзіні» та коментарі до «Ї цзіну».

Найдавніші китайські записи робилися на черепахових панцирах і лопатках великої рогатої худоби. Вони фіксували результати ворожінь. Такі тексти отримали назву *цзягувень* (甲骨文 *jiǎgǔwén*). Перші зразки

китайської писемності відносяться до останнього періоду правління династії Шан (найдавніші – до XVII століття до н.е.).

Пізніше виникла технологія бронзового литва та з'являються написи на бронзових посудинах. Ці тексти отримали назву *цзінвень* (金文 *jīnwén*). Оскільки написи на бронзових посудинах попередньо видавлювалися на глиняній формі, відбувалася стандартизація ієрогліфів, вони починали вписуватися у квадрат.

Еволюцію китайських ієрогліфів можна наочно продемонструвати наступними прикладами:

Назва стилю письма	Ієрогліф			
	«вгору»	«сонце»	«місяць»	«кінь»
Письмо на гадальних кістках та панцирах черепах	𠄎	☀	☾	𠄎
Стародавні письмена на бронзі	上	日	月	馬
Велика печатка (друга половина I ст. до н.е.)	上	日	月	馬
Мала печатка (кінець III ст. до н.е.)	上	日	月	馬
Спрощене письмо	上	日	月	馬
Квадратний стиль письма «лішу»	上	日	月	馬
Сучасний стиль для особистих печаток	上	日	月	馬
Сучасний прописний стиль	上	日	月	馬
Сучасний друкований стиль	上	日	月	馬
Курсивний стиль	上	日	月	馬
Каліграфічне письмо «у стилі трав» «цаошу»	上	日	月	馬

1.10. Типологічна класифікація ієрогліфів

Конфуціанський мислитель Сюй Шень (许慎 *Xǔ Shèn*) у своєму творі «Шовень цзецзи» (说文解字 *Shuōwén jiězì*), близько 100 року н.е. розділив китайські ієрогліфи на шість категорій (六书 *liù shū*). Ця традиційна класифікація використовується й дотепер, однак вона не завжди співвідноситься із сучасною лексикографією – межі категорій є досить розмитими, один і той самий ієрогліф може належати одразу до декількох із них. Перші чотири категорії відносяться до структурної будови ієрогліфа, а інші дві – до його використання:

1. *Сянсін веньцзи* (象形文字 *xiàngxíng wénzì*) або піктограми. Ієрогліфи з цієї категорії являють собою схематичний малюнок об'єкта, що зображується. Наприклад, 日 «сонце», 木 «дерево» тощо. Сучасні форми ієрогліфів суттєво відрізняються від початкових малюнків, тому розгадати їх значення за зовнішнім виглядом досить складно. Трохи простіше йде справа зі знаками друкованого шрифту, які іноді зберігають форму оригінального малюнка. Таких ієрогліфів у сучасній мові залишилось дуже мало.

2. *Чжиши веньцзи* (指事文字 *zhǐshì wénzì*) українською називаються ідеограмами, логограмами або просто «символами». Ієрогліфи з цієї категорії зазвичай прості у зображенні та відображають абстрактні поняття (напрямки, числа). Наприклад, 上 означає «зверху» або «над», а 下 – «знизу» або «під». Ієрогліфи такого типу також дуже нечисленні.

3. *Хуей'ї веньцзи* (会意文字 *huìyì wénzì*) часто називаються складеними ідеограмами. Як правило, вони являють собою поєднання двох або більше піктограм, які складають загальне значення. Наприклад, 峠 «гірський перевал» складається зі знаків 山 «гора», 上 «вгору» й 下 «вниз»; ієрогліф 休 «відпочинок» складається із видозміненого ієрогліфа 人 «людина» та ієрогліфа 木 «дерево». Ця категорія також нечисленна.

4. *Сіншен веньцзи* (形声文字 *xíngshēng wénzì*), тобто фоносемантичні або фонетико-ідеографічні символи. Це найбільша категорія серед сучасних ієрогліфів (до 90% їх загальної кількості). Зазвичай вони складаються з двох компонентів, один з яких відповідає за зміст або семантику ієрогліфа (детермінатив), а інший – за вимову (фонетик). Наприклад, ієрогліфи 诽 «злословити, чорнити, паплюжити» та 非, одне зі значень якого «поганий, дурний, зло», вимовляються однаково як *fěi* (при цьому знак 诽 було створено шляхом додавання детермінатива 言 «слово» до 非); знаки 柑 «апельсин» та 甘 «солодкий» читаються *gān*, а

знак 蚶 «устриця» (утворений додаванням до 甘 детермінатива 虫, який свідчить, що значення цього ієрогліфа належить до світу тварин) – *hān*.

5. *Чжуанчжу веньцзи* (转注文字 *zhuǎnzhu wénzì*). До цієї групи входять похідні ієрогліфи або ж ієрогліфи зі зміненим значенням. Ця категорія є найскладнішою з усіх, оскільки вона не має чіткого визначення. Сюди належать ієрогліфи, значення та застосування котрих були розширені. Наприклад, ієрогліф 乐 позначає «музику» та «задоволення»; залежно від свого значення, цей ієрогліф по-різному вимовляється у сучасній мові, відповідно: *yuè* «музика» та *lè* «задоволення».

6. *Цзяцзе веньцзи* (假借文字 *jiǎjiè wénzì*). Ця категорія називається фонетично запозиченими ієрогліфами. Наприклад, ієрогліф 来 в давньокитайській мові був піктограмою, що позначала пшеницю. Його вимова було омофонічною до дієслова «приходити» (*lái*) і поступово цей ієрогліф почав використовуватися для запису цього дієслова, а також слів та морфем, семантично пов'язаних з цим дієсловом, без додавання нового значущого елемента.

1.11. Ключі ієрогліфів

Однакова частина, яка зустрічається у цілої групи ієрогліфів, називається ключем (або рідше радикалом) ієрогліфа (部首 *bùshǒu*). Таких ключів є 214. В ієрогліфічних словниках ієрогліфи розташовані за ключами, наприклад:

ієрогліфи з ключем 72: 日 «день; сонце»; 早 «ранок»; 春 «весна»;

ієрогліфи з ключем 75: 木 «дерево»; 林 «ліс»; 东 «схід»; 森 «гай; хащі»;

Ієрогліфи з однаковим ключем розташовуються у порядку збільшення кількості рисок, наприклад: 木 «дерево», ключ 75; 末 «кінець», ключ 75 + 1 риска; 森 «гай; хащі», ключ 75 + 8 рисок тощо.

Китайці замість номера ключа вживають його назву та вказівку на те, у якій частині ієрогліфа знаходиться ключ (праворуч, ліворуч, зверху, знизу) або на те, яку частину ієрогліфа охоплює ключ. Наприклад, 何 (人左边) («людина» зліва), 校 (木左边) («дерево» зліва), 英 (草上边) («трава» зверху), 闻 (门四边) («ворота» навколо) тощо. Кожен ключ займає у ієрогліфі певне місце: зліва, справа, зверху, знизу, охоплює зверху ліворуч, охоплює зліва та знизу або ж охоплює з усіх боків. Найчастіше ключ розташовується у лівій частині ієрогліфа.

Щоб правильно написати ієрогліф, потрібно знати, з яких рисок він складається. Є ієрогліфи, які розрізняються, наприклад, лише довгою рисою (末 «кінець» та 未 «ще не ...») або місцем початку риски (元 «корінь; основа», 天 «небо» та 夫 «чоловік»).

Нижче наведено таблицю ієрогліфічних ключів. Деякі ключі мають кілька варіантів написання. Відтак неосновні (позиційні) варіанти ключів зазначаються через кому меншим шрифтом. Цифра напівжирним шрифтом зліва означає номер ключа, цифра праворуч – кількість рисок в цьому ключі.

Таблиця 2

Таблиця ієрогліфічних ключів

1	一	1	丨	1	3	丶	1	4	丿	1	乙、乚	1	5	1	6	丿	1
7	二	2	亠	2	9	人	2	10	儿	2	入	2	11	2	12	八	2
13	冂	2	冃	2	15	彳	2	16	几	2	凵	2	17	2	18	刀、刂	2
19	力	2	勹	2	21	匕	2	22	匚	2	匚	2	23	2	24	十	2
25	卜	2	卩	2	27	厂	2	28	厶	2	又	2	29	2	30	口	3
31	口	3	土	3	33	士	3	34	夕	3	夕	3	35	3	36	夕	3
37	大	3	女	3	39	子	3	40	宀	3	寸	3	41	3	42	小	3
43	尢	3	尸	3	45	屮	3	46	山	3	川	3	47	3	48	工	3
49	己	3	巾	3	51	干	3	52	幺	3	广	3	53	3	54	彡	3
55	井	3	弋	3	57	弓	3	58	冫	3	彡	3	59	3	60	彡	3
61	心、忄	4	戈	4	63	戶	4	64	手、扌	4	支	4	65	4	66	支	4

文 67 4	斗 68 4	斤 69 4	方 70 4	无 71 4	日 72 4
曰 73 4	月 74 4	木 75 4	欠 76 4	止 77 4	歹 78 4
殳 79 4	母、母 80 4	比 81 4	毛 82 4	氏 83 4	气 84 4
水、氵 85 4	火、灬 86 4	爪 87 4	父 88 4	爻 89 4	月 90 4
片 91 4	牙 92 4	牛 93 4	犬 94 4	玄 95 5	玉、王 96 5
瓜 97 5	瓦 98 5	甘 99 5	生 100 5	用 101 5	田 102 5
疋 103 5	疒 104 5	夂 105 5	白 106 5	皮 107 5	皿 108 5
目 109 5	矛 110 5	矢 111 5	石 112 5	示 113 5	肉 114 5
禾 115 5	穴 116 5	立 117 5	竹 118 6	米 119 6	糸、纟 120 6
缶 121 6	网、罟 122 6	羊 123 6	羽 124 6	老 125 6	而 126 6
耒 127 6	耳 128 6	聿 129 6	肉 130 6	臣 131 6	自 132 6
至 133 6	白 134 6	舌 135 6	舛 136 6	舟 137 6	艮 138 6
色 139 6	艸 140 6	虍 141 6	虫 142 6	血 143 6	行 144 6
衣、衤 145 6	西 146 6	見、见 147 7	角 148 7	言、讠 149 7	谷 150 7
豆 151 7	豕 152 7	豸 153 7	貝 154 7	赤 155 7	走 156 7
足 157 7	身 158 7	車、车 159 7	辛 160 7	辰 161 7	辵 162 7

邑 163 7	酉 164 7	采 165 7	里 166 7	金、钅 167 8	長 168 8
門 169 8	阜 170 8	隶 171 8	隹 172 8	雨 173 8	青 174 8
非 175 8	面 176 9	革 177 9	韋 178 9	韭 179 9	音 180 9
頁、页 181 9	風 182 9	飛 183 9	食、饣 184 9	首 185 9	香 186 9
馬 187 10	骨 188 10	高 189 10	彡 190 10	鬥 191 10	鬯 192 10
鬲 193 10	鬼 194 10	魚 195 11	鳥 196 11	鹵 197 11	鹿 198 11
麥 199 11	麻 200 11	黃 201 12	黍 202 12	黑 203 12	黠 204 12
黽 205 13	鼎 206 13	鼓 207 13	鼠 208 13	鼻 209 14	齊 210 14
齒 211 15	龍 212 16	龜 213 16	龠 214 17		

Усі ключі можна розділити на три типи. Цифра перед ключем вказує його номер у ключовій таблиці, слово після ключа – на його назву:

1. Сильні ключі. В ієрогліфічних словниках під кожним з таких ключів розміщується найбільш значна кількість ієрогліфів. До цієї групи належать наступні 16 ключів:

9. 人	людина	118. 竹	бамбук
30. 口	рот	120. 糸	нитка
32. 土	земля	130. 肉	м'ясо
61. 心	серце, душа	140. 艸	трава
64. 手	рука	142. 虫	комаха
75. 木	дерево	149. 言	говорити
85. 水	вода	167. 金	метал
86. 火	вогонь	196. 鳥	птах

2. Менш сильні ключі. Під кожним з цих ключів зустрічається менше ієрогліфів, ніж у попередній групі, але теж доволі значна кількість. До цієї групи належать 28 ключів:

18.	刀	меч	66.	支	ударяти
37.	大	великий	72.	日	день, сонце
38.	女	жінка	94.	犬	собака
40.	宀	дах	96.	王	дорогоцінний камінь
46.	山	гора	102.	田	поле
50.	巾	тканина	104.	疒	хвороба
53.	广	рядно	109.	目	очі
112.	石	камінь	163.	邑	село
113.	示	показувати	170.	阜	пагорб
115.	禾	злак	177.	革	шкіра
119.	米	рис	181.	頁	голова
154.	貝	раковина	184.	食	їжа
157.	足	нога	187.	馬	кінь
162.	辵	бігти	195.	魚	риба

3. Слабкі ключі. До цієї групи належать усі інші ієрогліфічні ключі, під якими зустрічається невелика кількість ієрогліфів.

Основними ключами слід вважати ключі першої та другої груп. Більшість з них вживається як самостійні ієрогліфи для запису морфем та слів.

1.12. Читання ієрогліфів

Переважна більшість ієрогліфів характеризується наявністю одного читання. За кожним ієрогліфом закріплено чітко визначений фонетичний зміст, тобто звукова структура та етимологічний тон – певні ініціаль й фіналь / одну фіналь та певний тоновий малюнок, що є іманентно властивими саме цьому ієрогліфу. Тон може підлягати деяким позиційним змінам (див. п. 1.7.), а структура складу (власне читання ієрогліфа) є незмінною – ієрогліф завжди звучить однаково, незалежно від того, використовується він самостійно, для запису окремого слова, чи входить у склад багатоскладового слова. Наприклад, ієрогліф 等 завжди читається *děng*, як у якості окремого слова, так і у якості частини складних слів (等距离 *děngjùlí* тощо); у певних позиціях він може змінювати третій тон на другий, але ініціаль **d** та фіналь **eng** залишаються тими ж самими (在这里等_二你 *zài zhèlǐ děng nǐ*).

Як виняток деякі ієрогліфи можуть мати два читання, котрі використовуються у залежності від того, яке конкретне значення даний ієрогліф виражає в даному контексті. В такому випадку, фактично, один й

той самий ієрогліф слугує для запису двох різних слів. Прикладом може бути вже раніше згадуваний ієрогліф 乐, котрий має два значення та, відповідно, два читання (*yuè* «музика» та *lè* «задоволення»), а також ієрогліф 了, який вимовляється як *le*, коли позначає службове слово-маркер доконаного виду, або ж як *liǎo*, коли записує дієслово «закінчувати».

Нові слова · 生词

一 *yī* (числ.) один

二 *èr* (числ.) два

三 *sān* (числ.) три

四 *sì* (числ.) чотири

五 *wǔ* (числ.) п'ять

六 *liù* (числ.) шість

七 *qī* (числ.) сім

八 *bā* (числ.) вісім

九 *jiǔ* (числ.) дев'ять

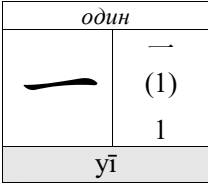
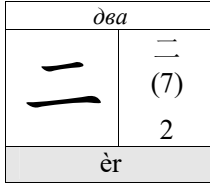
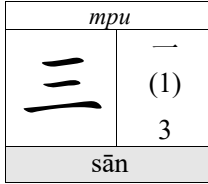
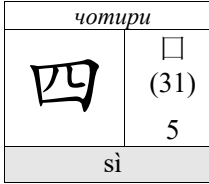
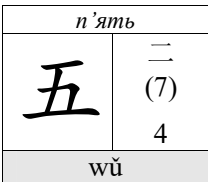
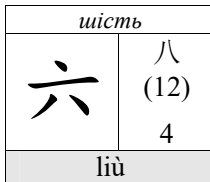
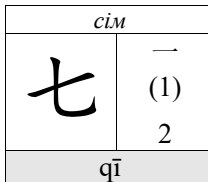
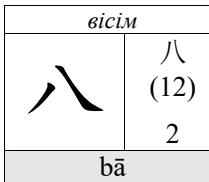
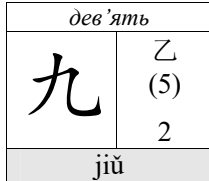
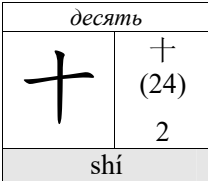
十 *shí* (числ.) десять

ІЕРОГЛІФИ

В ідеалі риски кожного ієрогліфа пишуться у суворій черговості, тобто послідовність написання рисок є усталеною. Загалом ця послідовність базується на «Вісьмох принципах ієрогліфу *юн*» і згідно з цими правилами китайських дітей навчають писати ієрогліфи в школі. Але у повсякденній практиці умовно «правильною» черговістю нанесення рисок на письмі дуже часто нехтують. Переважна більшість китайців (якщо, звісно, не брати до уваги майстрів каліграфії або випадки, коли на правильну послідовність звертають особливу увагу – на екзаменах з мови, при заповненні документів, при написанні офіційних листів тощо) пишуть кожен ієрогліф за своєю «власною» звичною методикою, вважаючи, що найважливішим є впізнаваність знака, тобто можливість правильно його ідентифікувати та не сплутати з іншим, а також наявність усіх необхідних елементів (рисок) безвідносно до того, в якій послідовності вони написані. Досвід викладання китайської мови свідчить про те, що набагато продуктивнішим шляхом практичного оволодіння ієрогліфікою є саме спонукання студентів до вироблення власного стилю написання ієрогліфів, зручного та природного індивідуально для кожної людини, замість зазубрювання «офіційно рекомендованої» послідовності. З огляду на це, ми радимо багаторазово

прописувати кожен ієрогліф у зручній послідовності рисок, намагаючись якомога точніше копіювати зразок, допоки написання знаку не стане автоматичним. При цьому варто враховувати два фактори: 1) ієрогліф має бути максимально «схожим» на взірець із підручника, тобто безпомилково прочитуватися, однозначно «вгадуватися» та 2) усі риски, з яких складається ієрогліф, повинні бути наявними, жодна з цих рисок не повинна спотворюватися до невпізнання або бути відсутньою.

Обов'язкові для вивчення ієрогліфи наводяться у кожному уроці за наступною схемою: зверху – значення, нижче зліва – сам ієрогліф, нижче справа – додаткова інформація (перший рядок: ключ; другий рядок, цифра в дужках: номер ключа, третій рядок, цифра без дужок: кількість рисок в ієрогліфі), знизу – читання ієрогліфа пін'їнем.

<p><i>один</i></p> <p>yī</p>	<p><i>два</i></p> <p>èr</p>	<p><i>три</i></p> <p>sān</p>	<p><i>чотири</i></p> <p>sì</p>
<p><i>п'ять</i></p> <p>wǔ</p>	<p><i>шість</i></p> <p>liù</p>	<p><i>сім</i></p> <p>qī</p>	<p><i>вісім</i></p> <p>bā</p>
<p><i>дев'ять</i></p> <p>jiǔ</p>		<p><i>десять</i></p> <p>shí</p>	

ВПРАВИ

1. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на вимову ініціалей.

pao
piao
tao
tong

bao
biao
dao
dong

ping
pai
ting
tai

bing
bai
ding
dai

kao	gao	kong	gong
ke	ge	kai	gai
hao	mao	hu	fu
he	ne	hen	fen
hong	nong	hai	lai
leng	neng	lang	mang
liao	miao	lian	nian
ji	qi	jing	qing
jia	qia	jie	qie
jin	qin	ju	qu
jiao	qiao	jian	qian
juan	quan	jiang	qiang
xi	shi	xu	shu
xue	shui	xiao	shao
xing	sheng	xiang	shang
xin	qin	xie	jie
zhi	chi	zhe	che
zhan	chan	zhen	chen
zhang	chang	zheng	cheng
zhuang	chuang	zhu	chu
zi	ci	zai	cai
zao	cao	zen	cen
zang	cang	zeng	ceng
ze	ce	se	re
si	ri	san	ran
sen	ren	sao	rao
sui	rui	suan	ruan
song	rong	sun	run

2. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на вимову ініціалей та фіналей.

zhi	ji	chi	qi
shi	xi	ci	si
zi	ri	zhe	jie
che	qie	she	xue
zhang	jiang	chong	qiong
shen	xian	zeng	ceng
sao	rao	zhen	chen
long	rong	le	re
xiang	shang	jian	zheng
xuan	shuan	jun	zhun
quan	chuan	qun	chun
xun	sun	rao	lao
chen	qian	cheng	qiang
zhen	jian	zheng	jiang
shen	xian	sheng	xiang

cong	zong	song	rong
cui	zui	sui	ruì
hen	gen	hui	gui
peng	cheng	hao	rao
xu	lǔ	jue	lǜe
que	nǜe	se	xie
song	xiong	sun	xun
jia	zha	qia	cha
xia	sha	sang	rang

3. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на вимову відкритих фіналей.

ya	ye	wei	wai
yao	you	wu	wo
ha	he	hei	hua
hao	hou	hu	hai
ma	mi	mei	mai
mao	miao	lǔ	liu
nou	niu	nu	nǜ
nǜe	pai	pei	pi
pie	po	sha	shai
she	shei	shua	shuai
huai	hui	kuai	kui
ji	jia	jie	jue
qi	qia	qie	que
xi	xia	xie	xue
zhi	zha	zhe	zhei
chi	cha	che	chai
zi	zui	si	sui
qiu	jiu	xiu	yue
yu	yi	yo	zuo
su	xu	shu	zhu
ju	qu	chu	zu
e	bie	ei	er
te	nie	pei	ou
miao	piao	jiao	qiao
xiao	shao	shui	zhuai

4. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на протиставлення назального елемента переднього ряду «n» та назального елемента заднього ряду «ng».

an	ang	ba	bang
can	cang	cen	ceng
cun	cong	chan	chang
chen	cheng	chuan	chuang

dan	dang	dian	deng
fan	fang	fen	feng
guan	guang	gen	gong
hen	hong	han	hang
jin	jing	jian	jiang
juan	jiong	ken	keng
kan	kang	kuan	kong
lin	ling	lian	liang
luan	long	man	mang
men	meng	min	ming
nian	niang	nuan	nong
pin	ping	pen	peng
pian	pang	qin	qing
qian	qiang	qun	qiong
ran	rang	ren	reng
ruan	rong	san	sang
sen	seng	shan	shang
shuan	shuang	shun	song
tan	tang	tian	ting
tun	tong	tuan	teng
wan	wang	wen	weng
xin	xing	xian	xiang
xun	xiong	xuan	yang
yin	ying	yun	yong
zan	zang	zen	zeng
zuan	zong	zhan	zhang
zhen	zheng	zhuan	zhuang
zhun	zhong		

5. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на протиставлення відкритих та закритих фіналей.

biao	bian	bie	bing
cai	can	cao	ceng
chua	chan	chui	chung
chui	chun	dei	deng
die	dian	diu	dong
dou	duan	dui	dang
e	en	fei	eng
fou	fen	gei	feng
ge	gen	gai	gang
guai	guan	gou	gong
hai	han	hei	heng
huai	huan	hu	huang
jia	jian	jie	jing
ju	jun	jiu	jiong
jue	jin	ka	kang

ke	ken	kuai	kuang
kui	kun	kuo	kong
la	lan	lei	leng
lia	lian	lie	ling
liao	lin	liu	liang
lüe	luan	mei	meng
miao	mian	miu	ming
mao	min	mou	mang
nai	nan	nei	neng
ni	nin	nie	niang
niao	nian	nü	nong
pei	pen	pi	ping
po	pian	pie	peng
qia	qian	qie	qing
qu	qun	qu	qiong
que	qin	re	reng
rao	ran	rui	rong
ri	ruan	sai	sang
se	sen	sao	song
si	sun	suo	seng
she	shen	shai	shang
shui	shun	shuai	shuang
shuo	shuan	te	teng
tie	tian	tiao	tong
tui	tun	ti	ting
tou	tuan	wai	wang
wei	wen	wu	weng
xia	xian	jie	jing
xu	xun	xu	xiong
xue	xin	yi	ying
yue	yun	yo	yong
yao	yin	zei	zeng
zao	zuan	zou	zong
zi	zun	zui	zang
zhai	zhan	zhei	zheng
zhe	zhen	zhua	zhuang
zhou	zhuan	zhuo	zhang

6. Прочитайте услід за диктором, звертаючи особливу увагу на розрізнення чотирьох тонів.

1 ТОН (阴平)	2 ТОН (阳声)	3 ТОН (上声)	4 ТОН (去声)
—	/	v	\
bā	bá	bǎ	bà
nī	ní	nǐ	nì
hāo	háo	hǎo	hào
wō	wó	wǒ	wò

yē	yé	yě	yè
gē	gé	gě	gè
dī	dí	dǐ	dì
tā	tá	tǎ	tà
dōu	dóu	dǒu	dòu
zhē	zhé	zhě	zhè
shā	shá	shǎ	shà
pēng	péng	pěng	pèng
yōu	yóu	yǒu	yòu
chē	ché	chě	chè
bū	bú	bǔ	bù
shū	shú	shǔ	shù
dāi	dái	dǎi	dài
zhōng	zhóng	zhǒng	zhòng
hān	hán	hǎn	hàn
yū	yú	yǔ	yù
lāo	láo	lǎo	lào
jīng	jíng	jǐng	jìng
jiāng	jiáng	jiǎng	jiàng
huāng	huáng	huǎng	huàng
chāng	cháng	chǎng	chàng
shēn	shén	shěn	shèn
qīng	qíng	qǐng	qìng
xiē	xié	xiě	xiè
kē	ké	kě	kè
yǐng	yíng	yǐng	yìng
guī	guí	guǐ	guì
shēng	shéng	shěng	shèng
yuān	yuán	yuǎn	yuàn
xuē	xué	xuě	xuè
wēn	wén	wěn	wèn
sī	sí	sǐ	sì
duō	duó	duǒ	duò
liū	liú	liǔ	liù
cī	cí	cǐ	cì
yōng	yóng	yǒng	yòng

7. Прочитайте усвід за диктором, звертаючи особливу увагу на розрізнення другого та третього тонів.

2 ТОН (阳声)	3 ТОН (上声)	2 ТОН (阳声)	3 ТОН (上声)
/	v	/	v
rén	rěn	shí	shǐ
chuáng	chuǎng	hái	hǎi
fáng	fǎng	méi	měi
yáng	yǎng	jié	jiě
qí	qǐ	huán	huǎn

wái	wǎi	xí	xǐ
ér	ěr	zuó	zuǒ
sháo	shǎo	tóng	tǒng

8. Прочитайте усвід за диктором, звертаючи особливу увагу на розрізнення першого та четвертого тонів.

1 ТОН (阴平)	4 ТОН (去声)	1 ТОН (阴平)	4 ТОН (去声)
—	\	—	\
māo	mào	dāi	dài
tiān	tiàn	shēn	shàn
zuī	zuì	jiān	jiān
xīng	xìng	chōng	chòng
qiāo	qiào	zhuāng	zhuàng
sī	sì	xī	xì
yāo	yào	wēn	wèn

9. Прочитайте усвід за диктором, звертаючи особливу увагу на зміни тонів у потоці мовлення.

а) *легкий тон*: gēge, didi, wǒmen, tāmen, bàba de chē, tài hǎo le, máng ma, xuésheng, gūniang, péngyou, shíhou, hòumian, nǐ de ma, nǐmen ne, zhīdao le ma, duōshao, chūlai, fángzi, màozi;

б) *третій низький тон*: wǒ shēnghuó, wǒ bù máng, yǒu yìsi, hěn lèi, hǎo jiànyì, àigèzi, xiǎoxuéxiào, lǎo péngyou, měiguórén, wú shí nián, hǎokàn, yǒu qián, Běijīng;

в) *дисиміляція третього тону*: nǐ hǎo, wǒ lǎoshī, wǒ hěn hǎo, wǒ děng nǐ, xiǎo gǒu, hǎo jǐngsè, xiě jiěshì, xiǎojiě, hěn měi, qǐng děng, jiāo nǎixī, nǎ shěng rén, guóyǔ kǎoshì, diànnǎo dǎoyóu, kěhěn, fāyǔ, yǔfǎ, hěn yuǎn, mǎi jiǎohuáchuān, hěn nǚli, shǎo kě yǒu, wǒ hěn xǐhuan;

г) *дисиміляція четвертого тону*: tài guì, xìngjiào, guìxìng, bàojiàn, kàn xìn, dàliàng, dàdì, fāngqì, dàjià, guànxìng, fānyì, shàngkè, rè qì, è shòu, kuàijiàn;

д) *модуляція тону числівника* — yī: dì yī, yì bān, kàn yī kàn, yì nián, shí yī, yì bǐ, shì yī shì, yí rì, yí gè, yì tiān, yì nián, yìqǐ, yì bēi;

е) *модуляція тону частки 不 bù*: bù lái, bù guāng, bù hǎo, bú shì, bú ài, bú duì, shì bu shì, chī bu chī.

10. Прочитайте усвід за диктором багатоскладові слова, звертаючи особливу увагу на тональні малюнки та наголос.

hànyǔ, fēijī, wàiyǔ, lǎoshī, péngyou, Jīfū, kèběn, xuésheng, dìtiě, shítáng, dàxué, cídiǎn, diàntī, dúlì, tóunǎo, Zhōngguó, zhèngdǎng, róngyì, bàozhǐ,

huōchē, shíyè, jǐngchá, jūnguān, yīxué, xiànfǎ, tàikōng, diànshì, gōngzhèng, géming, jiànkāng; fúwùyuán, shòupiàoyuán, dàshǐguǎn, gōngchéngshì, shōuyīnjī, Wūkèlán, túshūguǎn, jiàokēshū, guófángbù, shǐgōng, mínzhǔzhì, zhōngshìjì, tóngjīshēng, xiàndàihuà, zìxíngchē, wàikēxué, liánhéguó; shèhuìzhǔyì, jǐngshén fēnlìèzhèng, běijīng kǎoyā, tiānqì yùbào, huòshān bàofā, zhèngjīng gǎigé, hézǐ zhàdàn, guójiā zhèngtǐ.

11. Прочитайте усвід за диктором наступні речення, звертаючи особливу увагу на вимову тонів.

1. Nǐ jiào shénme míngzi? (Як тебе звати?)
2. Wǒ hěn gāoxìng rènsi nǐ. (Я дуже радий з тобою познайомитись)
3. Qǐngwèn, xiànzài jǐdiǎn le? (Скажіть, будь ласка, котра зараз година?)
4. Nǐ hànyǔ shuō de fēicháng hǎo. (Ти дуже добре розмовляєш китайською)
5. Zhèli yǒu rén huì shuō yīngyǔ ma? (Тут хтось розмовляє англійською?)
6. Duìbùqǐ, wǒ bù míngbai. (Вибачте, я не розумію)
7. Qǐng nǐ zài shuō yī biàn. (Будь ласка, повтори ще раз)
8. Wǒ yǒu shēng yǐlái dì yī cì lái Zhōngguó. (Я вперше у житті в Китаї)
9. Zhè gè guójiā wǒ hěn zhòngyì. (Мені дуже подобається ця країна)
10. Shífēn duōxiè nín de bāngzhù. (Дуже дякую Вам за допомогу)

12. Прослухайте вірш китайського поета періоду династії Тан Лі Бо (李白 Lǐ Bó, 701 – 762 рр. н.е.) та потренуйте у його читанні, звертаючи особливу увагу на тони.

静夜思
Jìng yè sī

床前明月光。
Chuáng qián míng yuè guāng.
疑是地上霜。
Yí shì dìshàng shuāng.
举头望明月。
Jǔ tóu wàng míng yuè.
低头思故乡。
Dī tóu sī gùxiāng.

Думи тихої ночі

Біля ліжка місячний промінь,
Немов іній покрив долівку.
Підводячи голову, бачу світлий місяць,
Опустивши – згадую рідну домівку.

(переклад В. Чорнобая)

УРОК 2

第二课

Основний текст · 主课文

这是谁? 那是 什么?
Zhè shì shéi? Nà shì shénme?

(一)
(yī)

王老师: 你 好! 我 是 汉语 老师, 是 中国人。
Wáng lǎoshī: Nǐ hǎo! Wǒ shì hànyǔ lǎoshī, shì Zhōngguó rén.

安娜: 王 老师, 欢迎 您。我 叫 安娜,
Ānnà: Wáng lǎoshī, huānyíng Nín. Wǒ jiào Ānnà,
是 学生, 是 乌克兰人。您 好 吗?
shì xuésheng, shì Wūkèlán rén. Nín hǎo ma?

王老师: 我 很 好, 你 呢?
Wáng lǎoshī: Wǒ hěn hǎo, nǐ ne?

安娜: 我 也 很 好。
Ānnà: Wǒ yě hěn hǎo.

王老师: 这 是 谁?
Wáng lǎoshī: Zhè shì shéi?

安娜: 这 是 我 朋友 们。
Ānnà: Zhè shì wǒ péngyoumen.

王老师: 他们 也 是 学生 吗?
Wáng lǎoshī: Tāmen yě shì xuésheng ma?

安娜: 是, 他们 都 是 我 同学。
Ānnà: Shì, tāmen dōu shì wǒ tóngxué.

王老师: 学生们, 大家好! 你们好吗?
Wáng lǎoshī: Xuéshengmen, dàjiā hǎo! Nimen hǎo ma?

学生们: 我们都很好!
Xuéshengmen: Wǒmen dōu hěn hǎo!

(二)

(èr)

王老师: 安娜小姐, 早! 你忙吗?
Wáng lǎoshī: Ānnà xiǎojiě, zǎo! Nǐ máng ma?

安娜: 我很忙, 也很累。
Ānnà: Wǒ hěn máng, yě hěn lèi.

王老师: 那是谁?
Wáng lǎoshī: Nà shì shéi?

安娜: 那是李先生和李太太。
Ānnà: Nà shì Lǐ xiānsheng hé Lǐ tàitai.

王老师: 李先生也是老师吗?
Wáng lǎoshī: Lǐ xiānsheng yě shì lǎoshī ma?

安娜: 他是历史老师, 李太太是秘书。
Ānnà: Tā shì lìshǐ lǎoshī, Lǐ tàitai shì mìshū.

王老师: 她很可爱。这是什么?
Wáng lǎoshī: Tā hěn kě'ài. Zhè shì shénme?

安娜: 这是图书馆, 那是教室。
Ānnà: Zhè shì túshūguǎn, nà shì jiàoshì.

王老师: 好, 谢谢你。再见!
Wáng lǎoshī: Hǎo, xièxie nǐ. Zàijiàn!

Нові слова · 生词

这 zhè / zhèi (вказ. займ.) це,
цей

是 shì 1. (дієсл.) бути; 2.
(част.) так, дійсно

谁 *shéi / shuí* (пит. займ.)
хто?

那 *nà / nèi* (вказ. займ.) то,
той

什么 *shénme* (пит. займ.) що?

王 *wáng* (ім.) 1. цар, князь,
правитель; 2. Ван (китайське
прізвище)

老师 *lǎoshī* (ім.) 1. вчитель; 2.
вельмишановний (у звертаннях)

你 *nǐ* (особ. займ.) ти; ~们
men ви (множ.); ~好 *hǎo*
добридень, вітаю тебе, здрастуй

好 *hǎo* (прикм.) добрий;
добре, гаразд

我 *wǒ* (особ. займ.) я

汉语 *hànyǔ* (ім.) китайська
мова (в усній формі)

中国 *Zhōngguó* (ім.) Китай;
~人 *rén* китаєць, житель Китаю

人 *rén* (ім.) людина

安娜 *Ānnà* (ім.) Ганна
(жіноче ім'я)

欢迎 *huānyíng* (дієсл.) вітати,
висловлювати вітання

您 *Nín* (особ. займ.) Ви
(ввічл. форма); ~们 *men* Ви
(множ.); ~好 *hǎo* добридень,
вітаю Вас, здрастуйте

叫 *jiào* (дієсл.) 1. кричати,
кликати, звати; 2. називатись;
зватись по імені

学生 *xuésheng* (ім.) студент,
учень

乌克兰 *Wūkèlán* (ім.)
Україна; ~人 *rén* українець,
житель України

吗 *ma* (част.) питальна
частка

很 *hěn* (присл.) дуже, вельми

呢 *ne* (част.) модально-
експресивна частка

也 *yě* (присл.) також, теж

朋友 *péngyou* (ім.) друг,
приятель

他 *tā* (особ. займ.) він; ~们
men вони (множ., чол. рід)

她 *tā* (особ. займ.) вона; ~们
men вони (множ., жің. рід)

都 *dōu* (присл.) усі; усе

同学 *tóngxué* (ім.)
однокласник, однокласниця,
одногрупник, однокурсник

们 *men* (суф.) суфікс
множини іменників-осіб та
особових займенників

大家 *dàjiā* (ім.) усі, усі
присутні; люди, публіка; ~好
hǎo вітаю усіх присутніх

小姐 *xiǎojiě* (ім.) 1. дівчина;
2. міс, пані; дівчино (у
звертаннях)

早 *zǎo* 1. (ім.) ранок; 2.
(прикм.) ранній; рано; ~(上好)
(shanghǎo) доброго ранку

忙 *máng* (прикм.) зайнятий

累 *lèi* (прикм.) втомлений,
стомлений

李 *lǐ* (ім.) 1. слива; 2. Лі
(китайське прізвище)

先生 *xiānsheng* (ім.) 1.
чоловік, глава сім'ї; 2. шановний,
пан (також у звертаннях)

和 *hé* (спол.) і, та

太太 *tàitai* (ім.) 1. жінка, дружина; 2. шановна, пані (також у звертаннях)

历史 *lìshǐ* (ім.) історія

秘书 *mìshū* (ім.) секретар, секретарка

可爱 *kě'ài* (прикм.) милий, чарівний

图书 *túshū* (ім.) зібрання книг; ~馆 *guǎn* (ім.) бібліотека

教室 *jiàoshì* (ім.) класна кімната, аудиторія

谢谢 *xièxie* (дієсл.) дякувати; дякую, спасибі

再见 *zàijiàn* (дієсл. фраз.) до побачення

Коментарі · 注解

1. Стандартним нейтрально-ввічливим привітанням є 你好 *nǐ hǎo* «привіт, добридень» та похідні від нього: власне 你好 *nǐ hǎo* для того, щоб привітатися з однією людиною, 你们好 *nǐmen hǎo* – для привітання з невеликою групою людей, 大家好 *dàjiā hǎo* – для привітання з великою групою людей, усіма присутніми (наприклад, так вітається учитель з учнями у класі, ведучий телепрограми – з глядачами, оратор – зі слухачами промови тощо) та 您好 *Nín hǎo* – для ввічливого привітання з однією людиною, з якою мовець на «Ви» (您们好 *Nǐmen hǎo*, відповідно, – для групи таких людей). За допомогою додавання до цієї формули привітання прикметника 好 *hǎo* та питальної частки 吗 *ma* отримуємо запитання «Як у тебе / вас / Вас справи?», «Як ся маєш / маєте?»: 你好吗? *nǐ hǎo ma?* / 你们好吗? *nǐmen hǎo ma?* / 您好吗? *Nín hǎo ma?* Відповіддю зазвичай слугує 很好 *hěn hǎo* «[дуже] добре» у поєднанні з відповідним особовим займенником 我 *wǒ* «я» або 我们 *wǒmen* «ми»: 我(们)很好 *wǒ(men) hěn hǎo*.

Привітання 欢迎你(们) *huānyíng nǐ(men)* / 欢迎您 *huānyíng Nín* або 欢迎, 欢迎 *huānyíng, huānyíng* (частіше повторюється двічі, але не обов'язково) відноситься до формально-ділового стилю, оскільки дієслово 欢迎 *huānyíng* носить чітко виражений офіційний характер.

Зранку вітаються 早 *zǎo* «доброго ранку» або повною формою 早上好 *zǎoshang hǎo*.

Слово 谢谢 *xièxie*, як і в українській мові, є перехідним дієсловом, здатним приймати після себе прямий додаток. Це означає, що можна сказати як просто 谢谢 *xièxie* «дякую», так і 谢谢你 *xièxie nǐ* / 谢谢你们 *xièxie nǐmen* / 谢谢您 *xièxie Nín* «дякую тобі / дякую вам / дякую Вам».

2. Слово 小姐 *xiǎojiě* використовується у якості звертання до молодої дівчини, у тому числі, наприклад, до офіціантки тощо. У самостійному

вжитку воно означає «дівчина», але з його вживанням у цьому випадку («та дівчина», «я бачу дівчину» тощо) необхідно бути досить обережним, оскільки у слензі воно отримало додаткове значення «дівчина за викликом».

3. Деякі займенники у сучасній китайській мові мають два читання: 这 «це, цей» – *zhè* або *zhèi*, 那 «то, той» – *nà* або *nèi*, 谁 «хто?» – *shéi* або *shuí*. Вважається, що читання *zhè*, *nà* та *shéi* є більш сучасними та розмовними, а читання *zhèi*, *nèi* та *shuí* – більш консервативними та офіційними за стилем.

4. У багатьох діалектах замість стандартного для путунхуа питального займенника 什么 *shénme* «що?» у повсякденному мовленні широко використовується займенник 啥 *shá* з тим же значенням.

5. Сполучник 和 *hé* «і, та» може поєднувати окремі слова (你和我 *nǐ hé wǒ* «я і ти»), але не може поєднувати речення.

Фонетика · 语音学

2.1. Синтагматичний наголос

Синтагма – частина речення або невелике речення, всередині яких неможлива пауза, що характеризується інтонаційною та смисловою єдністю. Кожна синтагма має власний наголос, тобто один зі складів, що входять до неї, вимовляється сильніше та чіткіше, ніж усі інші. Синтагматичний наголос визначається граматичною структурою речення:

- присудок, що виражається дієсловом, іменником без 是 *shì* або прикметником, зазвичай стоїть під наголосом, але присудок, що виражається дієсловом-зв'язкою 是 *shì* «бути», як правило, не наголошується, а з наголосом читається склад, котрий слідує після нього: 我很忙 *Wǒ hěn máng*, але: 我是老师 *Wǒ shì lǎoshī*;
- якщо у реченні є додаток, то він зазвичай стоїть під наголосом, але якщо у додатка є означення, то наголос переміщується на це означення; дане правило не стосується означень, виражених особовими займенниками – у цьому випадку наголос падає на додаток: 我欢迎老师 *Wǒ huānyíng lǎoshī*, 我欢迎历史老师 *Wǒ huānyíng lìshǐ lǎoshī*, але: 我欢迎我们老师 *Wǒ huānyíng wǒmen lǎoshī*;
- перехідне дієслово-присудок приймає наголос на себе, а прями́й додаток вимовляється ненаголошено: 谢谢你 *Xièxie nǐ*;
- завжди під наголосом знаходиться обставина, а також підмет або означення, що виражені вказівними займенниками 这 *zhè* «це» та 那 *nà* «то»; якщо ж речення містить питальний займенник, то наголос

переміщується на нього: 我们都很好 *Wǒmen dōu hěn hǎo*, 这是老师 *Zhè shì lǎoshī*, але: 这是谁? *Zhè shì shéi?*

Лексика · 词汇

2.1. Імена, прізвища та звертання

Повне ім'я китайця завжди включає себе прізвище (姓 *xìng*), яке стоїть на першому місці, та власне ім'я (名字 *míngzì*), яке стоїть на другому місці. Прізвище, як правило, складається із одного складу. Найбільш поширеними у Китаї є прізвища 王 *Wáng*, 李 *Lǐ*, 张 *Zhāng*, 陈 *Chén*, 丁 *Dīng*, 吴 *Wú*, 杨 *Yáng*, 黄 *Huáng* та ін. Набагато рідше зустрічаються двоскладові прізвища на зразок 司马 *Sīmǎ*, 欧阳 *Ouyáng*.

Внаслідок того, що звертання до людини безпосередньо за ім'ям мовнневий етикет допускає лише для близького друга або родича, загальноприйнятою нормою слід вважати звертання до співрозмовника або колеги тільки за прізвищем із додаванням до нього того чи іншого слова-звертання: 王老师 *Wáng lǎoshī* «вельмишановний пане (пані) Ван / учителю Ван», 李太太 *Lǐ tàitai* «шановна пані Лі», 张先生 *Zhāng xiānsheng* «шановний пане Чжан» тощо. У якості слова-звертання нерідко використовується й назва професії або посади: 陈大夫 *Chén dàifu* «лікаря Чень» 丁部长 *Dīng bùzhǎng* «міністре Дін», 吴将军 *Wú jiāngjūn* «генерале Ву» тощо. У традиційній китайській родині було прийнято, що дочка носила прізвище матері, а син успадкував прізвище батька. Зараз у всьому Китаї і сини, і дочки носять прізвище батька. Вступаючи в шлюб, китаянки зазвичай зберігають своє дівоче прізвище.

Імена у китайців відрізняються від європейських насамперед тим, що вони надзвичайно рідко повторюються між собою та не присвоюються на честь видатних особистостей або предків. Готових списків імен в Китаї взагалі не існує. Ім'я дитині вибирають або, точніше сказати, «вигадують» батьки, виходячи при цьому з певних правил, а також із сімейних традицій та прикмет. Частина імен можна легко розділити на чоловічі або жіночі, проте велика частина імен не містять вказівки на те, кому може належати таке ім'я – чоловікові або жінці. Саме тому в офіційних документах навпроти імен та прізвищ жінок робиться спеціальна позначка у вигляді ієрогліфа «жінка» (女 *nǚ*). Китайські імена найчастіше містять два склади (наприклад, 近平 *Jìnpíng*, 永华 *Yǒnghuá* тощо), рідше – один склад (наприклад, 云 *Yún* тощо) та завжди пишуться слідом за прізвищем.

2.2. Назви країн та громадян

Назви країн, що були відомі китайцям до 19 сторіччя, переважно носять метафоричний, історично зумовлений характер та містять другий компонент 国 *guó* «країна». Наприклад: 中国 *Zhōngguó* «Китай, КНР» (букв.: «країна у центрі [світу]»), 韩国 *Hánguó*, «[Південна] Корея» (букв.: «вранішня країна»), 美国 *Měiguó* «США» (букв.: «прекрасна країна»), 法国 *Fǎguó* «Франція» (букв.: «країна закону»), 德国 *Déguó* «Німеччина» (букв.: «країна моральності, чеснот») тощо. Винятками є назви 日本 *Rìběn* «Японія» (калька з самоназви японською мовою *ніхон*, що пишеться тими ж ієрогліфами), 俄罗斯 *Éluósī* «Росія» (транскрипція з мови оригіналу) та альтернативна назва Франції 法兰西 *Fǎlánxī* (транскрипція з мови оригіналу).

Назви країн, відносини з якими налагодилися пізніше, у 20 сторіччі, як правило, являють собою транскрипцію з мови оригіналу або англійської мови. Наприклад: 乌克兰 *Wūkèlán* «Україна», 波兰 *Bōlán* «Польща», 芬兰 *Fēnlán* «Фінляндія» тощо.

Позначення громадянства утворюється шляхом додавання до назви країни морфеми 人 *rén* «людина». Наприклад: 中国人 *Zhōngguó rén* «громадянин / житель Китаю», 美国人 *Měiguó rén* «громадянин / житель США», 乌克兰人 *Wūkèlán rén* «громадянин / житель України» тощо. Зверніть увагу, що таким чином позначається не етнічна приналежність, а саме державне підданство. До прикладу, словом 中国人 *Zhōngguó rén* позначають будь-якого громадянина Китаю, у тому числі й тих, що не є етнічними китайцями та належать до етнічних меншин (чжуанів, уйгурів, мяо, тибетців, казахів, ше, лісу та ін.). У той же час, словом 中国人 *Zhōngguó rén* не можна називати етнічних китайців, що не є громадянами КНР, а, наприклад, живуть у діаспорі; цих людей називають 华人 *huárén* або 汉族 *hànzú* (букв.: «людина національності хань»).

Грамматика · 语法

2.1. Структура китайського речення

Внаслідок того, що слова у китайській мові не змінюються (наприклад, за відмінками), надзвичайно важливу роль відіграє структура речення, тобто порядок слів. Порядок слів можна охарактеризувати як прямий, тобто присудок завжди йде після підмета та передує обставині, підмет займає у реченні перше місце, додаток завжди слідує після

присудка, а означення завжди передує означуваному членові речення. Ця структура речення є фіксованою та не залежить від комунікативного типу висловлювання (ствердження, заперечення, питання):

Підмет	Обставина	Присудок	Додаток	
			Означення	Означуваний член
我们 Ми	都 усі	是 є	乌克兰 українськими	学生。 студентами.
我 Я		欢迎 вітаю		你。 тебе.
李先生 Пан Лі	很 [дуже]	忙。 зайнятий.		

Усі члени речення, окрім підмета та присудка, можуть опускатися.

Обставини часу («сьогодні», «завтра», «зараз» тощо) можуть як йти після підмета, так й передувати йому. У цьому випадку підмет стоїть на другому місті, безпосередньо після такої обставини.

Означення, на відміну від української мови, може виражатися не лише прикметниками, а й іменниками. Тоді два іменники просто слідуєть один за одним, а перший з них служить означенням для другого, при цьому обов'язково вказуючи на його певну суттєву характеристику, рису, властивість, тобто перший іменник якимось описує другий: 汉语老师 «вчитель китайської мови», 乌克兰学生 «український студент» тощо.

2.2. Питальне речення

Питальні речення поділяються на загальні та спеціальні.

Загальні питання утворюються шляхом використання на кінці речення питальної частки 吗 *ma*; при цьому зміни порядку слів не відбувається:

李太太是秘书。	→	李太太是秘书吗。
潘尼莉 – секретарка.		Чи пані Лі є секретаркою?
王老师是中国人。	→	王老师是中国人吗。
Учитель Ван – китаєць.		Чи учитель Ван є китайцем?

У **неповних загальних питаннях** замість частки 吗 *ma* на кінці використовується модально-експресивна частка 呢 *ne*. У цьому випадку речення складається з одного або двох членів; таке питання ставиться, якщо обом співрозмовникам відомий загальний контекст та перекладається «як щодо...?», «а що стосується...?» або «...чи не так?»:

我很好，你呢？ У мене все добре, а у тебе (а як щодо тебе)?

王老师呢？ [Ви] учитель Ван, чи не так?

У **спеціальних питаннях** частки 吗 *ma* та 呢 *ne* не вживаються. Речення є структурно ідентичним до стверджувального, але містить питальний займенник (什么 *shénme* «що?», 谁 *shéi / shuí* «хто?») тощо), який займає у реченні місце того члена, до якого він відноситься за змістом:

这是图书馆。 → 这是什么？

Це – бібліотека. Що це?

这是我朋友。 → 这是谁？

Це – мій друг. Хто це?

2.3. Складений іменний присудок

Складеним іменним називається присудок, що складається з дієслова-зв'язки 是 *shì* «бути» (англ. *to be*, нім. *sein*, фр. *être*, ісп. *ser*, іт. *essere*) та іменної частини після нього, яка виражається іменником або займенником, але, на відміну від європейських мов, ніколи не виражається прикметником. Речення зі складеним іменним присудком перекладаються «А є Б», 是 *shì* в них ніколи не опускається:

我是学生。 Я – студент (є студентом).

他们都是中国人。 Усі вони – китайці (є китайцями).

王先生是老师。 Пан Ван – учитель (є учителем).

这是教室。 Це – аудиторія.

那是什么？ Що то таке?

Якщо загальне питання містить зв'язку 是 *shì*, то у якості ствердної відповіді «так» на це питання також використовується 是 *shì*:

你是老师吗？ → 是，我是历史老师。
Ти – вчитель？ Так, я – вчитель історії.

2.4. Ад'єктивний присудок

Ад'єктивним називається присудок, який представлений прикметником. В китайській мові прикметник самостійно виконує функцію присудка та **не потребує** зв'язки 是 *shì*, але вимагає обов'язкового використання перед собою у стверджувальних реченнях

прислівника-обставини 很 *hěn*, котрий у цьому випадку втрачає своє значення «дуже», не перекладається українською мовою та виступає у ролі формального структурного елементу конструкції присудка:

我很忙。 Я зайнятий。
他很累。 Він втомився。
李太太很好。 У пані Ван усе добре.

Правило про обов'язковість 很 *hěn* стосується лише односкладових ад'єктивних присудків. Якщо такий присудок містить два або більше склади (двоскладовий прикметник, прикметник з прислівником ступеня тощо), то використання 很 *hěn* не є обов'язковим (проте бажаним), а у разі наявності 很 *hěn* у реченні воно найчастіше зберігає своє лексичне значення та перекладається «дуже»:

安娜可爱。 → 安娜很可爱。
Ганна мила. Ганна **дуже** мила.

У загальних питаннях прислівник 很 *hěn* також не вживається в обов'язковому порядку, а якщо використовується, то зберігає своє початкове значення «дуже»:

你忙吗? → 你很忙吗?
Ти зайнятий? Ти **дуже** зайнятий?

2.5. Множина іменників

Переважає більшість іменників у китайській мові не мають категорії числа, тобто вони одночасно позначають як однину, так і множину: 教室 *jiàoshì*, у залежності від контексту, може означати як «аудиторія», так і «аудиторії» і т.п.

Форму множини можуть утворювати лише іменники, що позначають людей: 学生 *xuésheng* «студент», 老师 *lǎoshī* «вчитель», 朋友 *péngyou* «друг» тощо. Множина таких іменників утворюється за допомогою суфіксу ~ 们 *men*: 学生们 *xuéshengmen* «студенти», 老师们 *lǎoshīmen* «вчителі», 朋友们 *péngyoumen* «друзі» тощо.

Слід зазначити, що така форма множини використовується лише у випадках, коли із загального контексту висловлювання не зрозуміло, йдеться про множину чи однину. Якщо факт множинності є очевидним або маркується іншими засобами (наприклад, числівниками), то використання ~ 们 *men* буде надмірним та стилістично помилковим («масло масляне»).

Як виняток суфікс \sim 们 *men* може використовуватися з деякими неживими іменниками (星們 *xīngmen* «зірки»), а також з назвами тварин при їх персоналізації, наприклад, у казках.

2.6. Особові займенники

Однина та множина на \sim 们 *men* у особових займенників, на відміну від іменників, є категорією обов'язковою:

		Однина	Множина
Особа	1	我 <i>wǒ</i> «я»	我们 <i>wǒmen</i> «ми»
	2	你 <i>nǐ</i> «ти»	你们 <i>nǐmen</i> «ви»
		您 <i>Nín</i> «Ви»	您们 <i>Nínmen</i> «Ви» (ввічл.)
	3	他 <i>tā</i> «він»	他们 <i>tāmen</i> «вони» (чол. рід)
		她 <i>tā</i> «вона»	她们 <i>tāmen</i> «вони» (жін. рід)

Між використанням займенників «ти» та «Ви» в китайській та українській мовах є суттєва відмінність. Китайський займенник 您 *Nín* «Ви» використовується лише при необхідності підкреслено ввічливого звертання до осіб, котрі є значно старшими за віком або вищими за соціальним статусом (професори, міністри, урядовці, директори компаній). В усіх інших випадках, навіть у розмовах із незнайомими людьми, доцільно використовувати 你 *nǐ* «ти». Звертання до незнайомця-однолітка на 您 *Nín* може навіть бути сприйняте як іронія або сарказм.

Форма множини 您们 *Nínmen* у реальному мовленні вживається рідко.

Іноді для підкреслення того, що йдеться про особу жіночої статі, займенник 你 *nǐ* «ти» може записуватися нестандартним ієрогліфом 妳.

Займенники 他 *tā* «він» та 她 *tā* «вона» на слух звучать однаково та розрізняються лише ієрогліфами, тому в усному мовленні необхідно уважно слідкувати за контекстом. Окрім того, якщо китасць має на увазі неживий предмет, то він також може назвати його *tā*, що буде відповідати українському «воно» та записуватися ієрогліфом 它.

Займенник 他们 *tāmen* означає множинність осіб чоловічої статі, а 她们 *tāmen* – множинність осіб жіночої статі. Якщо мова йде про змішану компанію з чоловіків та жінок, то використовують 他们 *tāmen*.

Кожен особовий займенник, окрім власне називного значення, має також і значення родового відмінка, тобто «мій», «твій» тощо: 我朋友 «мій друг», 她同学 «її однокласник (-ця) / однокурсник (-ця) / одногрупник (-ця)» і т.п.

2.7. Прислівники 都 та 也

Прислівники 都 *dōu* «усі; усе» та 也 *yě* «також, теж» виконують у реченні функцію обставин та завжди займають місце відразу після підмета:

我们都很累。 Ми всі втомилися.

我也很累。 Я теж стомився.

Якщо прислівники 都 *dōu* та 也 *yě* зустрічаються одночасно в одному реченні, то 也 *yě* завжди стоїть перед 都 *dōu*:

学生也都是中国人。 Усі студенти також китайці.

Додатковий текст · 副课文

我妈妈¹⁾是医生²⁾

大家好! 我叫安娜, 我姓³⁾ ____。
我是乌克兰人, 是汉语学生。我妈妈
是医生。我爸爸⁴⁾是经理⁵⁾。我们汉
语老师姓李。她是中国人。李太太和
李先生很可爱, 也很好心⁶⁾。我朋友
也都是乌克兰人。这是我们汉语教
室。那是图书馆。同学们很忙, 也很
累。

¹⁾ 妈妈 *māma* (ім.) мама, мати

²⁾ 医生 *yīsheng* (ім.) лікар

³⁾ 姓 *xìng* 1. (ім.) прізвище; 2. (дієсл.) називатися за прізвищем

⁴⁾ 爸爸 *bàba* (ім.) тато

⁵⁾ 经理 *jīnglǐ* (ім.) 1. директор, керівник; 2. менеджер

⁶⁾ 好心 *hǎoxīn* (прикм.) доброзичливий, добродушний, добрий

ІЕРОГЛІФИ

<i>це, цей</i>	
这	辶 (162) 7
zhè / zhèi	

<i>бути</i>	
是	日 (72) 9
shì	

<i>хто?</i>	
谁	讠 (149) 10
shéi / shuí	

<i>то, той</i>	
那	邑 (163) 7
nà / nèi	

<i>десяток</i>	
什	人 (9) 4
shén	

<i>крихітний</i>	
么	丿 (4) 3
me / mó	

<i>король</i>	
王	玉 (96) 4
wáng / wàng	

<i>старий, літній</i>	
老	老 (125) 6
lǎo	

<i>наставник</i>	
师	巾 (50) 6
shī	

<i>ти</i>	
你	人 (9) 7
nǐ	

<i>множина</i>	
们	人 (9) 5
men	

<i>хороший</i>	
好	女 (38) 6
hǎo	

<i>я</i>	
我	戈 (62) 7
wǒ	

<i>Китай; Хань</i>	
汉	水 (85) 5
hàn	

<i>мова; слово</i>	
语	讠 (149) 9
yǔ	

<i>середина, центр</i>	
中	丨 (2) 4
zhōng	

<i>країна</i>	
国	口 (31) 8
guó	

<i>людина</i>	
人	人 (9) 2
rén	

<i>спокійний, тихий</i>	
安	宀 (40) 6
ān	

<i>ніжний</i>	
娜	女 (38) 10
nà	

<i>радіти</i>	
欢	欠 (76) 6
huān	

<i>зустрічати</i>	
迎	辶 (162) 8
yíng	

<i>Ви</i>	
您	心 (61) 11
nín	

<i>кричати; звати</i>	
叫	口 (30) 5
jiào	

<i>вчитися</i>	
学	子 (39)
	8
xué	

<i>народжуватися</i>	
生	生 (100)
	5
shēng	

<i>ворона</i>	
乌	丿 (4)
	4
wū	

<i>впоратись</i>	
克	儿 (10)
	7
kè	

<i>орхідея</i>	
兰	八 (12)
	5
lán	

<i>що?; який?</i>	
吗	口 (30)
	6
ma / má	

<i>дуже</i>	
很	彳 (60)
	9
hěn	

<i>але ж</i>	
呢	口 (30)
	8
ne	

<i>також, теж</i>	
也	乙 (5)
	3
yě	

<i>друг, приятель</i>	
朋	月 (74)
	8
péng	

<i>друг, приятель</i>	
友	又 (29)
	4
yǒu	

<i>він</i>	
他	人 (9)
	5
tā	

<i>вона</i>	
她	女 (38)
	6
tā	

<i>місто; всі, все</i>	
都	邑 (163)
	11
dū / dōu	

<i>однаковий; спільний</i>	
同	口 (30)
	6
tóng / tòng	

<i>великий</i>	
大	大 (37)
	3
dà	

<i>сім'я; [свій] дім</i>	
家	宀 (40)
	10
jiā	

<i>маленький</i>	
小	小 (42)
	3
xiǎo	

<i>старша сестра</i>	
姐	女 (38)
	8
jiě	

<i>рано</i>	
早	日 (72)
	6
zǎo	

<i>зайнятий</i>	
忙	心 (61)
	6
máng	

<i>втомлений</i>	
累	糸 (120)
	11
lèi	

<i>слива</i>	
李	木 (75)
	7
lǐ	

<i>попередній</i>	
先	儿 (10)
	6
xiān	

<i>мир, спокій</i>	
和	口 (30) 8
hé / huó	

<i>надмірний</i>	
太	大 (37) 4
tài	

<i>минуле</i>	
历	厂 (27) 4
lì	

<i>літопис</i>	
史	口 (30) 5
shǐ	

<i>таємний</i>	
秘	禾 (115) 10
mì / bì	

<i>книга</i>	
书	乙 (5) 4
shū	

<i>могти; можна</i>	
可	口 (30) 5
kě	

<i>любити, кохати</i>	
爱	爪 (87) 10
ài	

<i>схема, мапа</i>	
图	口 (31) 8
tú	

<i>організація, заклад</i>	
馆	阝 (184) 11
guǎn	

<i>навчати</i>	
教	支 (66) 11
jiào / jiāo	

<i>кімната</i>	
室	宀 (40) 9
shì	

<i>дякувати</i>	
谢	讠 (149) 12
xiè	

<i>знову, ще раз</i>	
再	冫 (13) 6
zài	

<i>бачити</i>	
见	见 (147) 4
jiàn	

<i>мама</i>	
妈	女 (38) 6
mā	

<i>лікар</i>	
医	匸 (23) 7
yī	

<i>прізвище</i>	
姓	女 (38) 8
xìng	

<i>тато</i>	
爸	父 (88) 8
bà	

<i>канон; норма</i>	
经	纟 (120) 5
jīng	

<i>закон, принцип</i>	
理	玉 (96) 11
lǐ	

<i>серце, душа</i>	
心	心 (61) 4
xīn	

<i>завершувати(сь)</i>	
了	丷 (6) 2
le / liǎo / liào	

ВПРАВИ

1. Сумістіть ієрогліфи з читаннями. Назвіть їхні значення.

是	shì	老	xiǎo
史	shǐ	好	lǎo
师	shī	早	guó
十	shí	国	hǎo
室	shì	小	zǎo
汉	xīn	她	nà
见	huān	吗	tā
馆	xiān	妈	nà
欢	jiàn	他	mā
先	hàn	那	tā
心	guǎn	娜	má
也	xìng	教	lì
经	yíng	理	jiào
姓	jīng	叫	lǐ
迎	xiè	李	jiào
谢	yě	历	lǐ

2. Поєднайте ієрогліфи у двоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

爱、大、国、欢、家、见、教、姐、经、可、老、理、历、们、秘、朋、生、师、史、室、书、我、小、学、迎、友、再、中

3. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我们__很好。
- 2) 他是我们汉语__。
- 3) 妈妈__爸爸是乌克兰人。
- 4) 安娜是学生。我__是学生。
- 5) 王先生忙__? 很忙, 也很累。
- 6) 你妈妈很__。谢谢!
- 7) __是教室, __是图书馆。
- 8) 李太太是__人。
- 9) 这是__? 这是我们医生。
- 10) 我同学__是学生。

4. Вставте 是, де це необхідно.

- 1) 我爸爸__经理。
- 2) 妈妈__很累。
- 3) 您__忙吗?
- 4) 这__汉语教室。
- 5) 我们都__很好。
- 6) 王先生__经理。

5. Вставте 很, де це необхідно.

- 1) 您__忙。
- 2) 爸爸__累吗?
- 3) 李太太__可爱。
- 4) 你朋友们__好吗?
- 5) 王老师__好, 也__好心。

6. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) 汉语、是、王、先生、老师。
- 2) 学生、都、朋友、是、我。
- 3) 欢迎、李、们、太太、同学。
- 4) 爸爸、和、很、很、累、妈妈、忙、也。
- 5) 安娜、吗、人、是、乌克兰、也?

7. Поставте запитання до наступних стверджувальних речень.

А) Загальні запитання	Б) Спеціальні запитання
1) 他是我们历史老师。 2) 我是乌克兰人。 3) 妈妈很忙。 4) 安娜也是学生。	5) 这是图书馆。 6) 那是汉语教室。 7) 这都是我朋友。 8) 那也是我的同学。

8. Перекладіть китайською мовою.

- Добридень! Як твої справи?
- Вітаю Вас. У мене все добре, а у Вас?
- Також усе добре. Мене звуть Ганна. Я – українка.

- Моє прізвище Ван. Я – китаєць. Пані Ганна студентка?
- Так, я студентка, яка вивчає китайську мову (букв.: студентка китайської мови). А ти також студент?
- Я – лікар. Усі мої друзі також лікарі. Мій тато – вчитель історії, моя мати – секретарка.
- Хто це?
- Це мій друг, його прізвище Лі. Він – менеджер.
- Пан Лі також китаєць?
- Так. [А] що це?
- Це – наша аудиторія китайської мови. То – бібліотека. Пан Ван зайнятий?
- Я зайнятий, а також втомлений.
- Добре. Дякую тобі.
- До побачення!

УРОК 3

第三课

Основний текст · 主课文

我们 都 是 北京 大学 的 留学生。
Wǒmen dōu shì Běijīng dàxué de liúxuésheng.

(一)

(yī)

大家 好! 我 叫 安娜。 认识 你 我 很
Dàjiā hǎo! Wǒ jiào Ānnà. Rènshi nǐ wǒ hěn
高兴。 我 不 是 俄罗斯人, 是 乌克兰人。 现在
gāoxìng. Wǒ bú shì Éluósī rén, shì Wūkèlán rén. Xiànzài
我 是 北京 大学 的 学生。 我 朋友 们 也
wǒ shì Běijīng dàxué de xuésheng. Wǒ péngyoumen yě
都 是 北大的 留学生。 我 专门 是 外语。
dōu shì Běidà de liúxuésheng. Wǒ zhuānmén shì wàiyǔ.
我 学习 汉语, 也 学 英语 和 法语。 我的
Wǒ xuéxí hànyǔ, yě xué yīngyǔ hé fǎyǔ. Wǒ de
日本 男 朋友 学习 经济 和 数学。 我们
Rìběn nán péngyou xuéxí jīngjì hé shùxué. Wǒmen
常常 说 汉语 或 俄语。
chángcháng shuō hànyǔ huò éyǔ.

中文 系 很 有 名, 可是 不 很 大。
Zhōngwén xì hěn yǒumíng, kěshì bù hěn dà.

上课 我们 看 书, 写 汉字, 也 记 生词。
Shàngkè wǒmen kàn shū, xiě hànzi, yě jì shēngcí.

学习 很 难, 可是 很 有意思。 我 很 喜欢
Xuéxí hěn nán, kěshì hěn yǒu yìsi. Wǒ hěn xǐhuan

学 汉语。
xué hànǔ.

(二)
(èr)

李: 这 是 我 弟弟。 你 认识 他 吗?
Lǐ: Zhè shì wǒ dìdi. Nǐ rènshi tā ma?

安娜: 我 不 认识 他。 你 弟弟 叫 什么
Ānnà: Wǒ bú rènshi tā. Nǐ dìdi jiào shénme
名字?
míngzi?

李: 他 叫 桂英, 他 也 是 北大 的 学生。
Lǐ: Tā jiào Guìyīng, tā yě shì Běidà de xuésheng.

安娜: 他 学习 什么? 经济 还是 法学?
Ānnà: Tā xuéxí shénme? Jīngjì háishì fǎxué?

李: 他 学习 管理学。 弟弟 是 经理, 哥哥 是
Lǐ: Tā xuéxí guǎnlǐxué. Dìdi shì jīnglǐ, gēge shì

大夫。
dàifu.

安娜: 我 姐姐 也 是 大夫, 妹妹 还 小, 她
Ānnà: Wǒ jiějie yě shì dàifu, mèimei hái xiǎo, tā
是 中学生。 桂英 很 高。
shì zhōngxuéshēng. Guìyīng hěn gāo.

李: 对, 他 高, 我 矮。 你 现在 忙 吗?
Lǐ: Duì, tā gāo, wǒ ǎi. Nǐ xiànzài máng ma?

安娜: 不 忙。 为什么?
Ānnà: Bù máng. Wèishénme?

李: 我 去 商店 买 报, 咱们 一起 去
Lǐ: Wǒ qù shāngdiàn mǎi bào, zánmen yìqǐ qù

吗?
ma?

安娜：当然！

Ānnà: Dāngrán!

李：太好了！ 谢谢 你。

Lǐ: Tài hǎo le! Xièxie nǐ.

安娜：不 客气。

Ānnà: Bù kèqi.

Нові слова · 生词

北京 Běijīng (ім.) Пекін
(столиця КНР)

大学 dàxué (ім.) університет,
ВНЗ

的 de (част.) частка
присвійного означення

留学生 liúxuésheng (ім.)
студент, який навчається за
кордоном, студент-іноземець

认识 rènshi (дієсл.) 1. бути
знайомим, знати в обличчя; 2.
знайомитись

高兴 gāoxìng (дієсл.) зрадіти,
радіти

不 bù (част.) не; ні
(заперечна частка)

俄罗斯 Éluósī (ім.) Росія;
~人 rén росіянин, житель Росії

现在 xiànzài (ім.; присл.)
тепер, зараз, нині

北大 Běidà (ім.; скороч.)
Пекінський університет

专门 zhuānmén (ім.) галузь,
спеціальність, профіль, фах

外语 wàiyǔ (ім.) іноземна
мова (в усній формі)

学习 xuéxí 1. (дієсл.) вивчати
(щось), навчатись (чомуś); 2.
(ім.) навчання

英语 yīngyǔ (ім.) англійська
мова (в усній формі)

法语 fǎyǔ (ім.) французька
мова (в усній формі)

日本 Rìběn (ім.) Японія; ~人
rén японець, житель Японії

男 nán (ім.) чоловік,
мужчина

经济 jīngjì (ім.) економіка

数学 shùxué (ім.) математика

常常 chángcháng (присл.)
часто; регулярно, постійно

说 shuō (дієсл.) говорити,
розмовляти; [с]казати

或 huò (спол.) чи, або

俄语 éyǔ (ім.) російська мова
(в усній формі)

中文 zhōngwén (ім.)
китайська мова (у писемній
формі)

系 xì (ім.) відділення,
факультет

有名 yǒumíng (прикм.)
відомий, знаменитий

可是 *kěshì* (спол.) але, однак
大 *dà* (прикм.) великий
上课 *shàngkè* (присл.) на
занятті, під час занятя
看 *kàn* (дієсл.) 1. дивитись; 2.
побачитись (із кимось), відвідати
(когось); 3. читати (про себе)
书 *shū* (ім.) книжка
写 *xiě* (дієсл.) писати
汉字 *hànzì* (ім.) китайський
ієрогліф
记 *jì* (дієсл.) пам'ятати,
тримати у пам'яті;
запам'ятовувати, вчити
напам'ять
生词 *shēngcí* (ім.) незнайоме
слово, нове слово
难 *nán* (прикм.) важкий,
складний
有意思 *yǒu yìsi* (прикм.)
цікавий, захоплюючий
喜欢 *xǐhuan* (дієсл.) любити,
подобатися
学 *xué* (дієсл.) вивчати
(щось), навчатись (чомусь)
弟弟 *dìdì* (ім.) молодший
брат
名字 *míngzi* (ім.) ім'я
桂英 *Guìyīng* (ім.) Гуйїн
(китайське чоловіче ім'я)
还是 *háishì* (спол.) чи, або
法学 *fǎxué* (ім.)
правознавство, юриспруденція
管理学 *guǎnlǐxué* (ім.)
менеджмент, наука про
управління
哥哥 *gēge* (ім.) старший брат
大夫 *dàifu* (ім.) лікар (розм.
варіант)

姐姐 *jiějie* (ім.) старша
сестра
妹妹 *mèimei* (ім.) молодша
сестра
还 *hái* (присл.) ще, допоки;
все ще
小 *xiǎo* (прикм.) маленький
中学生 *zhōngxuéshēng* (ім.)
учень середньої школи, школяр
高 *gāo* (прикм.) високий
对 *duì* 1. (прикм.)
правильний, вірний; 2. (част.)
так, вірно
矮 *ǎi* (прикм.) низький,
низькорослий, карликовий
为什么 *wèishénme* (пит.
займ.) 1. чому?; для чого?; 2. а
що [таке]?; чому [ви питаєте]?
去 *qù* (дієсл.) йти (кудись),
прямувати (кудись)
商店 *shāngdiàn* (ім.) магазин,
торгівельний заклад
买 *mǎi* (дієсл.) купувати
报 *bào* (ім.) газета; преса
咱们 *zánmen* (особ. займ.) ми
з вами, ми з тобою
一起 *yìqǐ* (присл.) разом,
спільно
当然 *dāngrán* (част.)
звичайно, звісно [ж], певна річ
太 *tài* (присл.) 1. занадто,
надмірно; 2. вельми, вкрай,
дуже; ~好了! *hǎo le!* дуже
добре!; чудово!
客气 *kèqi* 1. (ім.) ввічливість,
чемність; 2. (дієсл.)
церемонитися, соромитися; ~
bù будь ласка, немає за що

Коментарі · 注解

1. Найрозповсюдженішою етикетною фразою при знайомстві є 认识你我很高兴 *Rènshí nǐ wǒ hěn gāoxìng* «Я дуже радий / рада з тобою познайомитися». Використовувати цю фразу можна у такому вигляді (тобто з інверсією частин) або змінити порядок слів на прямий: 我很高兴认识你 *Wǒ hěn gāoxìng rènshí nǐ*; звичайно, замість додатка 你 *nǐ* можуть вживатися займенники 您 *Nín* або 你们 *nǐmen*; можливе також й випущення підмета (тобто 认识你 很高兴 *Rènshí nǐ hěn gāoxìng*). Відповідають на цю фразу зазвичай 我也很高兴 *Wǒ yě hěn gāoxìng* «Я також дуже радий / рада».

Словосполучення 不客气 *bù kèqì* «будь ласка, немає за що» вживається у якості ввічливої відповіді на слова подяки. Також існують синоніми 不用谢 *bù yòng xiè* та (у невимушеному стилі мовлення) 不谢 *bù xiè* із аналогічним значенням.

2. Слово 学习 *xuéxí* може використовуватися і у якості перехідного дієслова («вивчати, навчатись»), і у якості іменника («навчання»); друге значення є похідним від першого. Слово 学 *xué* використовується лише у функції дієслова та не може бути іменником.

Дієслова 学习 *xuéxí* та 学 *xué* є повними синонімами. Різниця між ними полягає у тому, що 学 *xué* обов'язково потребує після себе прямого додатка (我 学汉语 *Wǒ xué hànyǔ* «Я вивчаю китайську мову»), у той час як 学习 *xuéxí* може вживатися як з прямим додатком (我 学习汉语 *Wǒ xuéxí hànyǔ* «Я вивчаю китайську мову»), так і без прямого додатку (我 学习 *Wǒ xuéxí* «Я навчаюся, я є студентом»). У розмовній мові частіше використовують дієслово 学 *xué*; варіанти дієслів 学习 *xuéxí* та 学 *xué* переважно вживаються у мовленні по черзі (зادля уникнення тавтології).

3. Слово 北大 *Běidà* «Пекинський університет» є розмовним скороченням від 北京大学 *Běijīng dàxué*, котре, втім, вже давно набуло дуже широкого розповсюдження. На сьогодні 北京大学 *Běijīng dàxué* вживається переважно в офіційному мовленні та в документах, а 北大 *Běidà* – в усіх інших сферах.

4. Прислівник 常常 *chángcháng* «часто; регулярно, постійно» виконує у реченні функцію обставини, займає місце безпосередньо після підмета та може відноситися тільки до дії у теперішньому чи минулому часі (але не в майбутньому). Коротка форма 常 *cháng* має синонімічне значення, але у стверджувальній формі вживається рідше. У заперечувальній формі вживається тільки 常 *cháng* (тобто 不常 *bù cháng*), сказати 不常常* *bù chángcháng* не можна.

5. Китайські перехідні дієслова 说 *shuō* «говорити, розмовляти; [с]казати» та 去 *qù* «йти, прямувати» не потребують вживання прийменників перед прямим додатком: 说汉语 *shuō hànyǔ* «розмовляти китайською мовою», 去商店 *qù shāngdiàn* «йти у магазин».

6. Сполучники 或 *huò* та 还是 *háishì* є синонімічними за змістом («чи, або»), але різними за сферами вжитку: 或 *huò* використовується у стверджувальних реченнях (上课我们说汉语或英语 *Shàngkè wǒmen shuō hànyǔ huò yīngyǔ* «На заняттях ми розмовляємо китайською або англійською мовами»), а 还是 *háishì* – виключно в питальних (你们说汉语还是英语吗? *Nǐmen shuō hànyǔ háishì yīngyǔ ma?* «Ви розмовляєте китайською або англійською мовою?»).

7. Різниця між синонімами 医生 *yīsheng* «лікар» та 大夫 *dàifu* «лікар» знаходиться у стилістичній площині: 医生 *yīsheng* використовується на офіційне позначення лікаря в усному чи писемному мовленні, а 大夫 *dàifu* – лише у розмовній мові. Водночас у функції ввічливого звертання до лікаря прийнято використовувати 大夫 *dàifu* (王大夫 *Wáng dàifu* «пане лікарю Ван»); 医生 *yīsheng* у такому вжитку виглядатиме дивно.

8. Словесна форма відповіді на запитання «так» або «ні» у китайській мові залежить від типу присудка у питальному реченні. Якщо присудок є іменним зі зв'язкою 是 *shì*, то стверджувальна відповідь «так» виглядатиме 是 *shì*, а заперечувальна «ні» – 不是 *bú shì*. Якщо присудок є дієслівним, то стверджувальна відповідь «так» – 对 *duì* або 对了 *duì le*, а заперечувальна «ні» – 不 *bù*. У відповідях на запитання з ад'єктивним присудком повторюють прикметник у стверджувальній або заперечній формі:

а) 你是学生吗? *Nǐ shì xuésheng ma?* «Ти студент?»
— 是。 *Shì.* «Так» — 不是。 *Bú shì.* «Ні»

б) 你说汉语吗? *Nǐ shuō hànyǔ ma?* «Ти розмовляєш китайською мовою?»
— 对(了)。 *Duì (le).* «Так» — 不。 *Bù.* «Ні»

в) 你忙吗? *Nǐ máng ma?* «Ти зайнятий?»
— 忙。 *Máng.* «Так» — 不忙。 *Bù máng.* «Ні»

9. Словосполучення 有意思 *yǒu yìsi* етимологічно є дієслівною фразою, яка складається із дієслова 有 *yǒu* «мати» та іменника 意思 *yǒu yìsi* «значення, сенс». У певних контекстах 有意思 *yǒu yìsi* й вживається у функції дієслівно-об'єктного словосполучення «[щось] має [певне] значення». Але набагато

частіше у сучасній мові 有意思 *yǒu yìsi* використовується у ролі прикметника зі значенням «цікавий, захоплюючий» (обов'язково з прислівником 很 *hěn*).

10. Питальний займенник 什么 *shénme*, окрім значення «що?» та функції підмета чи додатка, може також означати «який? / яка? / яке? / які?» та вживатися атрибутивно, тобто виконувати функцію означення до наступного іменника, який означає неживий предмет, про характеристики котрого й запитується. Наприклад: 你叫[什么]名字? *Nǐ jiào shénme míngzi?* «Як (букв.: яким ім'ям) тебе звати?», 我们去[什么]商店? *Wǒmen qù shénme shāngdiàn?* «До якого магазину ми підемо?»; аналогічно: ……有[什么]意思? *…yǒu shénme yìsi?* «Що означає…? / Яке значення має…?». Зверніть увагу, що пунктуаційний знак багатокрапки у китайській мові складається не з трьох, а з шести крапок (……).

11. Прислівник 一起 *yìqǐ* «разом, спільно» виконує у реченні функцію обставини та займає місце після підмета, підмета з 都 *dōu* або підмета і додатка, які означають множину або сукупність живих істот (особовий займенник у множині, іменник-істота тощо). Цей прислівник вказує на спільність виконання дії (підмета і додатка, мовця та співрозмовника тощо): 他们都[一起]去大学 *Tāmen dōu yìqǐ qù dàxué* «Усі вони разом йдуть до університету».

12. Особовий займенник 咱们 *zánmen* є т.зв. інклюзивним займенником, який відрізняється від 我们 *wǒmen* тим, що передбачає включення співрозмовника до сфери свого значення. Іншими словами, 我们 *wǒmen* – це просто «ми» (я з кимось, ми усі разом тощо), а 咱们 *zánmen* – саме «ми з тобою» або «ми з вами».

Лексика · 词汇

3.1. Назви мов

Назви мов формуються за допомогою морфем 语 *yǔ* або 文 *wén*, котрі відрізняються лексичним значенням: 语 *yǔ* означає усну мову або сукупність усної та писемної (тобто мову як таку), а 文 *wén* – виключно мову в писемній фіксації (тексти цією мовою). Обидві морфемі приєднуються до назви відповідної країни; якщо назва країни містить елемент 国 *guó*, то цей елемент випускається: 英语 *yīngyǔ* «англійська мова (в усній формі)» та 英文 *yīngwén* «англійська мова (у писемній формі)», 法语 *fǎyǔ* «французька мова (в усній формі)» та 法文 *fǎwén* «французька мова (у писемній формі)», 乌克兰语 *wūkèlányǔ* «українська

мова (в усній формі)» та 乌克兰文 *wūkèlánwén* «українська мова (у писемній формі)». Винятки становлять назва російської мови, де опускаються усі склади, крім першого (俄语 *éyǔ* «російська мова (в усній формі)» та 俄文 *éwén* «російська мова (у писемній формі)»), та японської мови, де випадає склад 本 *běn* (日语 *riyǔ* «японська мова (в усній формі)» та 日文 *riwén* «японська мова (у писемній формі)»).

Самоназва китайської мови утворюється аналогічним чином, але від різних значущих коренів. Так, усну мову називають 汉语 *hànyǔ* (букв.: «мова народу хань»), а писемну – 中文 *zhōngwén*. Ще одним варіантом назви усної китайської мови є 中国话 *zhōngguóhuà*, який буквально означає «усне мовлення на державній мові КНР (тобто на путунхуа)» (а не на певному діалекті чи просто «абстрактній» китайській мові як такій).

Таким чином, розмовляють за допомогою 汉语 *hànyǔ*, 乌克兰语 *wūkèlányǔ*, 英语 *yīngyǔ* тощо, а пишуть та читають – за допомогою 中文 *zhōngwén*, 乌克兰文 *wūkèlánwén*, 英文 *yīngwén* тощо.

3.2. Прислівники ступеня 很, 太 та 非常

Ці три прислівники ступеня можна однаково перекласти українською мовою як «дуже», але між ними існують семантичні та граматичні відмінності:

- 很 *hěn* втрачає своє лексичне значення у складі ад'єктивного присудка (很好 *hěn hǎo* означає «добре», а не «дуже добре»), але зберігає перед дієслівним присудком (很喜欢 *hěn xǐhuan* означає «дуже любити»);
- 非常 *fēicháng* виражає сильніший ступінь прояву якості, аніж 很 *hěn* (非常高兴 *fēicháng gāoxìng* «надзвичайно радий» у порівнянні з 很高兴 *hěn gāoxìng* «дуже радий»); у складі ад'єктивного присудка 非常 *fēicháng* використовується для того, щоб передати значення «дуже», що неможливо зробити за допомогою 很 *hěn* (非常好 *fēicháng hǎo* «дуже добре»);
- 太 *tài* виражає найвищий ступінь прояву якості чи ознаки («вельми, вкрай, надзвичайно») або, за умови негативного значення прикметника, надмірність прояву цієї якості чи ознаки («занадто, надмірно»; наприклад: 太矮 *tài ǎi* «занадто низький», 太贵 *tài guì* «занадто дорогий»); 太 *tài* нормативно не вживається з дієсловами, хоча у реальному побутовому мовленні таке вживання можна почути досить часто.

Примітка:

Якщо речення містить два односкладових ад'єктивних присудка при двох підметах, перший з яких за характеристикою протиставляється другому («А таке, а Б інше»), то прислівник 很 *hěn* зазвичай випускається перед обома прикметниками: 他□高, 我□矮 *Tā gāo, wǒ āi* «Він високий, [а] я низькорослий».

Грамматика · 语法

3.1. Заперечення 不

Для утворення заперечної форми дієслів та прикметників у теперішньому і майбутньому часті використовується заперечна частка 不 *bù*, яка займає місце безпосередньо перед відповідним дієсловом або прикметником:

我□不是学生。	Я не студент.
这□不是教室。	Це не аудиторія.
我□不去大学。	Я не йду до університету.
李先生□不学习法语。	Пан Лі не вивчає французьку мову.
我□不忙。	Я не зайнятий.
英语□不难。	Англійська мова не складна.

Використання 很 *hěn* у заперечувальних реченнях з ад'єктивним присудком не є обов'язковим. У разі присутності у реченні одночасно 很 *hěn* та 不 *bù* прислівник 很 *hěn* зберігає своє значення, а щодо його місця у реченні можливі два варіанти: 我□不很好 «У мене справи **не дуже** добре» (заперечується прислівник «дуже», тобто ступінь прояву якості) та 我很□不好 «У мене справи **дуже недобре**» (тобто погано – заперечується сам прикметник).

Необхідно пам'ятати, що тон вимови заперечної частки 不 *bù* за певних умов зазнає модуляції (зміни), а саме змінюється з етимологічного четвертого на другий або легкий (докладно див. Урок 1, «Фонетика», п. 1.7., с. 12).

3.2. Присвійне означення з часткою 的

Якщо означення виражене іменником чи займенником, то між ним та означуваним членом ставиться службове слово 的 *de*, яке передає значення присвійності, тобто відповідає українському родовому відмінку та відповідає на питання «чий?»: 他的书 «його книжка», 我们的大学 «наш університет», 老师的报 «газета вчителя», 谁的朋友 «чий друг?». У якості означення (власника) може також виступати й неживий іменник: 大学的系 «факультет університету», 图书馆的书 «книжка з бібліотеки (яка належить бібліотеці)», 北大的学生们 «студенти Пекінського університету». Кількість можливих означень з 的 *de* є необмеженою: 北大的外语系的老师的书 «книжка учителя з факультету іноземних мов Пекінського університета».

За своєю семантикою службове слово 的 *de* більш-менш відповідає прийменникам з аналогічним значенням у європейських мовах (англ. *of*, нім. *von*, фр. *de*, ісп. *de*, іт. *di*), але зі зворотнім порядком компонентів. Порівняйте «означуваний член + прийменник + означення» у германських та романських мовах («друг Ганни»: англ. *a friend of Ann*, нім. *ein Freund von Anna*, фр. *un ami d'Anna*, ісп. *un amigo de Anna*, іт. *un amico di Anna*) та «означення + 的 + означуваний член» у китайській мові («друг Ганни»: 安娜的朋友).

У розмовній мові означуваний член після 的 *de* може випускатись, якщо із контексту зрозуміло, про що / про кого йдеться:

这是我的书。这是他的___。 Це – моя книжка. А то – його.

Частка 的 *de* не вживається після іменника 国 *guó* «країна» (коли китаєць каже 我国, то це найчастіше перекладають як «Китай»), а також якщо означення виражає не приналежність, а постійну ознаку, яка не може змінюватись: 中国人 «китаєць» (не може «перетворитись» на індуса чи африканця), 北京大学 «Пекінський університет» (не може переміститись в інше місто), 中文书 «книга китайською мовою» (не може змінити мову), 学生宿舍 «студентський гуртожиток» і т.п.

Якщо іменник-означуваний член позначає родинні зв'язки, друзів, сусідів, назви організацій, установ або колективів, а означення виражається особовим займенником, то 的 *de* після займенника не ставиться: 我妈妈 «моя мама», 他朋友 «його друг», 我们大学 «наш університет» тощо. Вживання 的 *de* у цьому випадку не буде граматичною помилкою, але додасть висловлюванню наголосу на

приналежності (我[的]妈妈 «[саме] моя мама [а не чиясь іще]») або помітного натяку на відчуження (з тим, кого називають 我朋友, відносини близькі та теплі, а з 我[的]朋友 – нейтральні та не дуже близькі; це, швидше, знайомий чи приятель, аніж друг). Водночас якщо означення виражається не особовим займенником, а іменником, то вживання 的 *de* є необхідним: 李先生[的]妈妈 «мама пана Лі», 王老师[的]朋友们 «друзі учителя Вана» тощо. Також 的 *de* після займенника вживається, якщо означуваний член складається з декількох слів: 我[的]日本朋友 «мій японський друг».

3.3. Дієслівний присудок

Дієслівний присудок виражається дієсловом та може приймати безпосередньо після себе прямий додаток (відповідає на питання «кого?; що?»), якщо дієслово є перехідним: 看书 «читати книжку», 说汉语 «розмовляти китайською мовою», 学习数学 «вивчати математику», 写信 «писати листа», 去商店 «йти до магазину», 认识同学们 «познайомитись з однокурсниками». Після деяких дієслів (у тому числі, наприклад, модальних, дієслова 喜欢 *xǐhuan* «подобатися» тощо) у функції додатка може виступати як іменник чи займенник, так й інше дієслово, яке, в свою чергу, також може мати додаток-іменник або додаток-займенник: 我喜欢汉语 «Мені подобається китайська мова» (додаток-іменник), 我喜欢学习 «Мені подобається навчатися» (додаток-дієслово), 我喜欢学汉语 «Мені подобається вивчати китайську мову» (додаток-дієслово + додаток-іменник). Неперехідні дієслова прямого додатка не приймають.

3.4. Конструкція мети руху з дієсловом 去

Конструкція мети руху з дієсловом 去 *qù* складається з двох предикативних одиниць, перша з яких (власне 去 *qù*) виражає ідею руху кудись, а друга (друге дієслово) – значення мети / цілі, з якою цей рух здійснюється. Після кожної предикативної одиниці стоїть прямий додаток. Українською мовою ця конструкція перекладається «йти / піти (кудись) для того, щоб зробити (щось)»:

Підмет	Рух (куди?)		Ціль (для чого?)	
	Предикат 1	Додаток 1	Предикат 2	Додаток 2
我	去	商店	买	报。
Я	йду до магазину		щоб купити газету.	

她	去	宿舍	看	她的朋友们。
Вона	йде до гуртожитку,		щоб побачитись зі своїми друзями.	

Додаток 2 може випускатися (我们去图书馆学习 □ «Ми йдемо до бібліотеки, щоб учитися»). Дещо рідше випускається додаток 1 (他去 □ 看书 □ «Він йде читати книжку»). Обидва додатки одночасно випускатися не можуть.

Замість 去 *qù* може вживатися інше дієслово руху, наприклад, 来 *lái* «приходити» (我 来 大学认识你 «Я прийшов до університету, щоб познайомитись з тобою») або 回 *huí* «повертатися».

3.5. Альтернативне запитання зі сполучником 还是

Альтернативний запитання слугує для вибору одного із двох або більше запропонованих варіантів. Воно утворюється за допомогою сполучника 还是 *háishì* «або, чи», який займає місце між цими двома варіантами вибору. Частка 吗 *ma* у таких запитаннях не вживається:

你学汉语 还是 日语? Ти вивчаєш китайську чи японську мову?

我们去商店 还是 宿舍? Ми йдемо до університету чи до гуртожитку?

3.6. Заперечно-питальні речення

Загальне запитання може містити у собі заперечення. У цьому випадку мовець зазвичай очікує від співрозмовника підтвердження змісту заперечення: 他 不是你的朋友 吗? «Він же не твій друг?» (значення можна підсилити за допомогою кінцівки ……对吗 …*duì ma?* «…правда ж?»): 他 不是你的朋友, 对吗? «Він не твій друг, правда ж?»).

3.7. Місце обставини часу

Обставини часу, які виражені прислівниками на кшталт 现在 *xiànzài* «зараз», 上课 *shàngkè* «на занятті, під час занять», 下课 *xiàkè* «після занять» тощо, можуть, подібно до інших обставин, займати місце після підмета, але бажаніше розміщувати їх на самому початку речення перед підметом («Я зараз зайнятий»; можливо: 我 现在 很忙, 但 最好: 现在 我很忙).

安娜写信¹⁾

妈妈、爸爸，你们好！我很好，你们呢？

我朋友和我一起学习汉语。我们老师是中国人。他的名字是桂英，他姓李。他很好心，可是**非常**²⁾**严厉**³⁾。他不喜欢我们不**努力**⁴⁾。他说他妹妹也叫安娜，是我们大学的经济老师，可是我还不认识她。

汉语很难，可是很有意思。上课我们都说**中国话**⁵⁾，记生词，看中文书，也写汉字。**下课**⁶⁾我们去外语大学的图书馆看书或中国的报。我常常也去**学生宿舍**⁷⁾看我同学们。

下课我太累，也**非常饿**⁸⁾。我不学习。

你们喜欢我的信吗？

1) 信 *xìn* (ім.) лист; звістка

2) 非常 *fēicháng* (присл.) дуже, виключно, надзвичайно, вкрай

3) 严厉 *yánlì* (прикм.) суворий, вимогливий

4) 努力 *nǔlì* (дієсл.) старатися, бути старанним, докладати зусиль

5) 中国话 *zhōngguóhuà* (ім.) [усна] китайська державна мова, мовлення на путунхуа

6) 下课 *xiàkè* (присл.) після занять

7) 宿舍 *sùshè* (ім.) гуртожиток

8) 饿 *è* (прикм.) голодний

ІЕРОГЛІФИ

північ	
北	匕 (21) 5
běi	

столиця	
京	亠 (8) 8
jīng	

точний; ціль	
的	白 (106) 8
de / dí / dì	

залишитись	
留	田 (102) 10
liú	

<i>впізнавати</i>	
认	讠 (149) 4
rèn	

<i>пам'ятати</i>	
识	讠 (149) 7
shí / zhì	

<i>високий</i>	
高	高 (189) 10
gāo	

<i>підйом; радіти</i>	
兴	八 (12) 6
xīng / xìng	

<i>ní, ne</i>	
不	一 (1) 4
bù	

<i>неочікуваний; Росія</i>	
俄	人 (9) 9
é	

<i>сітка</i>	
罗	网 (122) 8
luó	

<i>це, цей</i>	
斯	斤 (69) 12
sī	

<i>зараз</i>	
现	玉 (96) 8
xiàn	

<i>жити</i>	
在	土 (32) 6
zài	

<i>спеціальний, особливий</i>	
专	一 (1) 4
zhuān	

<i>двері, ворота</i>	
门	门 (169) 3
mén	

<i>зовнішній</i>	
外	夕 (36) 5
wài	

<i>тренуватися</i>	
习	习 (15) 3
xí	

<i>квітка; Англія</i>	
英	艸 (140) 8
yīng	

<i>закон; Франція</i>	
法	水 (85) 8
fǎ	

<i>сонце; день</i>	
日	日 (72) 4
rì	

<i>книга; коріння</i>	
本	木 (75) 5
běn	

<i>чоловік</i>	
男	田 (102) 7
nán	

<i>додавати; допомагати</i>	
济	水 (85) 9
jì	

<i>число, цифра</i>	
数	支 (66) 13
shù	

<i>постійно</i>	
常	巾 (50) 11
cháng	

<i>розмовляти</i>	
说	讠 (149) 9
shuō	

<i>або</i>	
或	戈 (62) 8
huò	

<i>писемність</i>	
文	文 (67) 4
wén	

<i>нитка; розділ</i>	
系	糸 (120) 7
xì / jì	

<i>мати в наявності</i>	
有	月 (74) 6
yǒu	

<i>і'мя, назва</i>	
名	口 (30) 6
míng	

<i>верх</i>	
上	一 (1) 3
shàng	

<i>урок</i>	
课	讠 (149) 10
kè	

<i>дивитись</i>	
看	目 (109) 9
kàn	

<i>писати</i>	
写	冫 (14) 5
xiě	

<i>письмовий знак</i>	
字	子 (39) 6
zì	

<i>пам'ятати</i>	
记	讠 (149) 5
jì	

<i>слово</i>	
词	讠 (149) 7
cí	

<i>важкий</i>	
难	隹 (172) 10
nán	

<i>думка; сенс</i>	
意	心 (61) 13
yì	

<i>думати</i>	
思	心 (61) 9
sī	

<i>радісний; кохати</i>	
喜	口 (30) 12
xǐ	

<i>молодий брат</i>	
弟	弓 (57) 7
dì	

<i>коричне дерево</i>	
桂	木 (75) 10
guì	

<i>повертати; ще</i>	
还	辶 (162) 7
huán / hái	

<i>керувати</i>	
管	竹 (118) 14
guǎn	

<i>старший брат</i>	
哥	口 (30) 10
gē	

<i>чоловік (у подружжі) мужчина; він</i>	
夫	大 (37) 4
fū / fù	

<i>старша сестра</i>	
姊	女 (38) 7
zǐ / jiě	

<i>молодша сестра</i>	
妹	女 (38) 8
mèi	

<i>правильний, вірний</i>	
对	寸 (41) 5
duì	

<i>низькорослий</i>	
矮	矢 (111) 13
ǎi	

<i>бути; робити; для</i>	
为	丶 (3) 4
wéi / wèi	

<i>йти, направлятися</i>	
去	厶 (28) 5
qù	

<i>торгівля, комерція</i>	
商	口 (30) 11
shāng	

<i>магазин, крамниця</i>	
店	广 (53) 8
diàn	

<i>купувати</i>	
买	乙 (5) 6
mǎi	

<i>газета, преса</i>	
报	手 (64) 7
bào	

<i>ми, наш</i>	
咱	口 (30) 9
zán / zá	

<i>встати на ноги</i>	
起	走 (156) 10
qǐ	

<i>бути, слугувати</i>	
当	小 (42) 6
dāng / dàng	

<i>такий, так</i>	
然	火 (86) 12
rán	

<i>гість</i>	
客	宀 (40) 9
kè	

<i>повітря</i>	
气	气 (84) 4
qì	

<i>вірити; лист</i>	
信	人 (9) 9
xìn / shēn	

<i>не</i>	
非	非 (175) 8
fēi / fěi	

<i>суворий</i>	
严	一 (1) 7
yán	

<i>жорсткий</i>	
厉	厂 (27) 5
lì	

<i>напружувати(сь)</i>	
努	力 (19) 7
nǔ	

<i>сила</i>	
力	力 (19) 2
lì	

<i>висловлювання</i>	
话	讠 (149) 8
huà	

<i>низ</i>	
下	一 (1) 3
xià	

<i>ночувати</i>	
宿	宀 (40) 11
sù / xiǔ	

<i>житло</i>	
舍	舌 (135) 8
shè / shě	

<i>голодний</i>	
饿	饣 (184) 10
è	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

外、对、信、看、高、难、报、或、话、咱、还、思、写、字、买、的、宿、气、饿、姐、矮、数、留、话

2. Поєднайте ієрогліфи у багатоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

北、本、常、词、大、当、店、非、高、管、国、汉、话、欢、济、京、经、可、客、理、力、厉、留、门、名、努、起、气、然、认、日、商、舍、生、生、识、是、思、外、喜、现、兴、宿、学、学、学、学、严、一、意、有、有、语、在、中、专、字

3. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我很高兴__你。
- 2) 咱们__去商店买书。
- 3) 下课她去__看朋友。
- 4) __我不太忙。
- 5) 汉语很__，可是很__。
- 6) 我不__日语，我__汉语。
- 7) 上课我们看__书，也说__。
- 8) 哥哥__，弟弟__。
- 9) 我姐姐学习__。
- 10) 下课我__累，也非常__。

4. Перетворіть речення на заперечувальні.

- 1) 我现在很忙。
- 2) 我学日语。
- 3) 我哥哥是经理。
- 4) 学习数学很有意思。
- 5) 我常常看我的中国朋友。
- 6) 我很喜欢写汉字。
- 7) 她弟弟很努力。

5. Вставте 的, де це необхідно.

- 1) 我__姐姐是医生。

- 2) 我们__大学__外语__系不很大。
- 3) 老师__书很难。
- 4) 我__父__朋友是医生。
- 5) 李先生__弟弟是我们__大学__历史__老师。
- 6) 我常常去大学__宿舍。
- 7) 上课我们看中文__报__文字。
- 8) 他__信很有意思。
- 9) 我__中国__朋友__弟弟很努力。
- 10) 桂英是谁__名字? 你__还是他__?

6. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) 有意思、难、可是、汉语、学习、很、很。
- 2) 宿舍、同学们、去、安娜、常常、学生、看、她。
- 3) 高兴、我、很、你们、认识。
- 4) 去、书、一起、现在、看、图书馆、我们。
- 5) 我们、不、不、汉语、努力、喜欢、老师。

7. Перекладіть китайською мовою.

- Добридень! Я дуже радий з тобою познайомитись.
- Я також дуже радий. Як тебе звати?
- Моє ім'я – Ганна. Я – студентка Пекінського університету. Я вивчаю китайську мову та історію Китаю.
- Вивчати китайську мову складно?
- Так, дуже складно, але дуже цікаво. Студенти-іноземці на заняттях пишуть ієрогліфи, вчать напам'ять нові слова, читають книги китайською, розмовляють китайською. Викладачі університету дуже суворі, але ми всі дуже старанні. На заняттях ми не розмовляємо українською.
- Після занять ти дуже зайнята?
- Так. Я часто ходжу разом з одногрупниками до бібліотеки читати китайські газети. Також ходжу до студентського гуртожитку побачитись з друзями. Після занять усі дуже стомлені.
- Тобі подобається ваш гуртожиток?
- Не дуже подобається. Ти також вивчаєш іноземні мови? Англійську або російську?

- Ні, я не вивчаю іноземні мови і не розмовляю іноземними мовами. Я вивчаю економіку та правознавство. Вчитися не дуже складно.
- Моя старша сестра також вивчає економіку.
- А молодша сестра?
- Вона не вчиться, [вона] ще маленька.
- Я дуже голодний. Зараз я йду до магазину. Підемо разом?
- Звичайно!

УРОК 4

第四课

Основний текст · 主课文

(一)

(yī)

你 今天 休息 吗?

Nǐ jīntiān xiūxi ma?

安娜: 老 张, 请问, 你 今天 休息 吗?

Ānnà: Lǎo Zhāng, qǐngwèn, nǐ jīntiān xiūxi ma?

张: 不 休息。 白天 我 学习, 晚上 我 做
Zhāng: Bù xiūxi. Báitiān wǒ xuéxí, wǎnshang wǒ zuò
练习。 明天 我 休息, 看 电视, 也 散步。
liànxí Míngtiān wǒ xiūxi, kàn diànshì, yě sànbù.

你 为什么 问?

Nǐ wèishénme wèn?

安娜: 我 要 去 商店 买 新 手机, 也 需要
Ānnà: Wǒ yào qù shāngdiàn mǎi xīn shǒujī, yě xūyào

温 衣服。

wēn yīfu.

张: 明天 星期日, 商店 不 营业。 星期一

Zhāng: Míngtiān xīngqīrì, shāngdiàn bù yíngyè. Xīngqīyī

我们 一起 去 超市, 好 吗? 超市 不
Wǒmen yīqǐ qù chāoshì, hǎo ma? chāoshì bù

远, 有 很 多 东西。 我 女 朋友 说
yuǎn, yǒu hěn duō dōngxi. Wǒ nǚ péngyou shuō

衣服 很 漂亮, 也 不 很 贵。

yīfu hěn piàoliang, yě bù hěn guì.

安娜: 好 吧! 我 很 爱 漂 亮 的 东 西。
Ānnà: Hǎo ba Wǒ hěn ài piàoliang de dōngxī.

那么, 我们 后天 去。 后天 星期一,
nàme wǒmen hòutiān qù. Hòutiān xīngqīyī,
五号, 是 吗?
wǔ hào, shì ma?

张: 对, 后天 五号。
Zhāng: Duì, hòutiān wǔ hào.

(二)

(èr)

你 做 什 么 工 作?
Nǐ zuò shénme gōngzuò?

安娜: 对不起, 请问, 您 贵 姓?
Ānnà: Duìbuqǐ, qǐngwèn Nín guì xìng?

李: 我 姓 李, 我 叫 桂 英。
Lǐ: Wǒ xìng Lǐ, wǒ jiào Guìyīng.

安娜: 您 看 什 么 报 纸?
Ānnà: Nín kàn shénme bàozhǐ?

李: 我 看 日 文 报 纸。
Lǐ: Wǒ kàn rìwén bàozhǐ.

安娜: 您 会 日 文? 大 约 也 会 说 日 语 吗?
Ānnà: Nín huì rìwén? Dàyuē yě huì shuō rìyǔ ma?

日 语 不 容 易……
Rìyǔ bù róngyì…

李: 会。 我 妻 子 是 日 本 人。
Lǐ: Huì. Wǒ qīzi shì rìběnrén.

安娜: 真的吗? 她 工 作 吗?
Ānnà: Zhēn de ma? Tā gōngzuò ma?

李: 她 不 工 作。 她 看 孩 子、 做 饭、 买
Lǐ: Tā bù gōngzuò. Tā kàn háizi, zuò fàn, mǎi
东 西、 洗 衣 服。 你 丈 夫 是 哪 国 人?
dōngxī, xǐ yīfu. Nǐ zhàngfu shì nǎ guó rén?

安娜：我 还 不 结婚。

Ānnà: Wǒ hái bù jiéhūn.

李：你 做 什么 工作？

Lǐ: Nǐ zuò shénme gōngzuò?

安娜：我 是 大学生，可是 有时 我 作 翻译。

Ānnà: Wǒ shì dàxuésheng, kěshì yǒushí wǒ zuò fānyì.

李：安娜，我们 一起 去 咖啡馆 喝 茶？

Lǐ: Ānnà, Wǒmen yīqǐ qù kāfēiguǎn hē chá?

安娜：很 可惜，我 不会。时间 不 早，我

Ānnà: Hěn kěxǐ, wǒ bù huì. Shíjiān bù zǎo, wǒ

很 累，要 回 家 睡觉。不好意思。

hěn lèi, yào huí jiā shuìjiào. Bù hǎo yìsi.

李：没关系，我们 明儿 去 咖啡馆。

Lǐ: Méi guānxi, Wǒmen míngr qù kāfēiguǎn.

安娜：对，比方说 明天，好 吗？明天 下课

Ānnà: Duì, bǐfang shuō míngtiān, hǎo ma? Míngtiān xiàkè

请 您 等 我 一下儿，我们 去 小

qǐng Nín děng wǒ yíxiàr, Wǒmen qù xiǎo

咖啡馆 喝 中国 红 茶。

kāfēiguǎn hē Zhōngguó hóng chá.

李：太好了！明天见！

Lǐ: Tài hǎo le! Míngtiān jiàn!

Нові слова · 生词

今天 jīntiān (ім.) сьогодні,
сьогоднішній день

休息 xiūxi 1. (ім.) відпочинок;
2. (дієсл.) відпочивати

老 lǎo (прикм.) старий,
давній; літній

张 zhāng (ім.) 1. аркуш
[паперу]; 2. Чжан (китайське
прізвище)

请 qǐng (дієсл.) 1. простити
дозволу; 2. просити (щось
зробити); ~问 wèn (дієсл. фраз.)
дозвольте запитати; скажіть,
будь ласка...; 3. прошу, будь
ласка

问 wèn (дієсл.) запитувати,
ставити питання

白天 *báitiān* (ім.) удень,
серед білого дня

晚上 *wǎnshang* (ім.) вечір;
увечері

做 / 作 *zuò* (дієсл.) робити
(щось); працювати (кимось)

练习 *liànxí* 1. (ім.) вправа;
做 ~ *zuò* робити вправи; 2.
(дієсл.) робити вправи,
тренуватися, практикуватися

明天 *míngtiān* (ім.) завтра,
завтрашній день; ~ 见 *jiàn* до
завтра!; побачимося завтра!

电视 *diànshì* (ім.)
телебачення; телепередача;
телевізор; 看 ~ *kàn* дивитись
телевізор

散步 *sànbù* 1. (ім.)
прогулянка; 2. (дієсл.) гуляти,
прогулюватися

要 *yào* (дієсл.) 1. збиратися,
мати намір; 2. хотіти / бажати
(чогось), хотіти зробити (щось);
3. потребувати; треба, необхідно

新 *xīn* (прикм.) новий

手机 *shǒujī* (ім.) мобільний
телефон

需要 *xūyào* 1. (ім.) потреба;
попит; 2. (дієсл.) бути потрібним,
потребувати

温 *wēn* (прикм.) теплий

衣服 *yīfu* (ім.) одяг

星期 *xīngqī* (ім.) тиждень;
день тижня; ~ 几 *jǐ* який день
тижня?; ~ 一 *yī* понеділок;
~ 二 *èr* вівторок; ~ 三 *sān*
середа; ~ 四 *sì* четвер; ~ 五 *wǔ*

п'ятниця; ~ 六 *liù* субота; ~ 日
rì / ~ 天 *tiān* неділя

营业 *yíngyè* 1. (ім.)
[комерційна] справа;
підприємство; 2. (дієсл.) вести
справу; працювати (про
підприємство, магазин тощо)

超市 *chāoshì* (ім.)
супермаркет

远 *yuǎn* (прикм.) далекий,
віддалений

有 *yǒu* (дієсл.) мати; бути у
наявності

多 *duō* (прикм.) багато; бути
у великій кількості

东西 *dōngxi* (ім.) предмет,
річ; дещо, щось

女 *nǚ* (ім.) жінка

漂亮 *piàoliang* (прикм.)
гарний, красивий; прекрасний

贵 *guì* (прикм.) 1. дорогий
(про ціну); 2. благородний,
шановний; 您 ~ 姓? *Nín guì
xìng?* Як Ваше прізвище?; Як
Вас звуть?

吧 *ba* (част.) модальна
частка, яка виражає згоду,
дозвіл або ж м'яке спонукання,
пораду, наполегливе прохання; 好
~ ! *Hǎo ba!* Так, добре!; Ну,
добре!; Домовились!

爱 *ài* (дієсл.) любити, дуже
подобатися; кохати

那么 *nàme* 1. (присл.) так, у
такій мірі; такий; 2. (спол.) отже,
отож; у такому випадку

后天 *hòutiān* (ім.)
післязавтра, післязавтрашній
день

号 *hào* (ім.) 1. номер (реєстровий, порядковий); 2. число місяця

工作 *gōngzuò* 1. (ім.) робота; 2. (дієсл.) працювати

对不起 *duìbuqǐ* (дієсл. фраз.) вибачте!; пробачте!; прошу вибачення!

报纸 *bàozhǐ* (ім.) 1. газета; преса; 2. газетний папір

日文 *rìwén* (ім.) японська мова (у писемній формі)

会 *huì* (дієсл.) вміти, бути в змозі, бути здатним, могли

大约 *dàyuē* (присл.) мабуть, ймовірно

日语 *rìyǔ* (ім.) японська мова (в усній формі)

容易 *róngyì* (прикм.) простий, легкий

妻 (子) *qī(zi)* (ім.) жінка, дружина (у подружжі)

真 *zhēn* (прикм.) 1. справжній, істинний, правдивий, правильний; 2. (~ 的) (*de*) дійсно, насправді; ~ 的 吗? *de ma?* дійсно?; насправді?

孩子 *háizi* (ім.) дитина, дитя

饭 *fàn* (ім.) 1. їжа, страва; 做 ~ *zuò* готувати їжу; 2. варений рис

洗 *xǐ* (дієсл.) мити, відмивати; прати; ~ 衣服 *yīfu* прати одяг

丈夫 *zhàngfu* (ім.) чоловік (у подружжі)

哪 *nǎ / něi* (пит. займ.) який?; котрий [із...]?

国 *guó* (ім.) країна, держава

结婚 *jiéhūn* 1. (ім.) шлюб, одруження; 2. (дієсл.) одружуватись, вступати у шлюб, виходити заміж; 3. (прикм.) бути у шлюбі, бути одруженим, бути заміжною

大学生 *dàxuésheng* (ім.) студент університету, студент ВНЗ

有时 *yǒushí* (присл.) іноді, час від часу

翻译 *fānyì* 1. (ім.) переклад; 2. (ім.) перекладач; 作 ~ *zuò* працювати перекладачем, перекладати; 3. (дієсл.) перекладати, здійснювати переклад

咖啡 *kāfēi* (ім.) кава; ~ 馆 *guǎn* (ім.) кав'ярня, кафе

喝 *hē* (дієсл.) пити; їсти (рідку їжу)

茶 *chá* (ім.) чай

可惜 *kěxī* (прикм.) на жаль, шкода, прикро

时间 *shíjiān* (ім.) час, проміжок часу, часовий відрізок; ~ 不早 *bù zǎo* вже пізно

回 *huí* (дієсл.) повертатись; ~ 家 *jiā* повертатись додому

家 *jiā* (ім.) 1. (свій) дім, (своя) оселя; 2. (своя) родина, (своя) сім'я; 3. рідня, родичі

睡觉 *shuìjiào* (дієсл.) спати; лягати спати

不好意思 *bù hǎo yìsi* (дієсл. фраз.) 1. прошу вибачення!; вибачте!

没关系 *méi guānxi* (дієсл. фраз.) нічого, дрібниці, нічого страшного

明儿 *míngér* (ім.) 1. потім, іншим разом, як-небудь на днях; 2. завтра, завтрашній день

比方说 *bǐfāng shuō* (дієсл. фраз.) наприклад, до прикладу

等 *děng* (дієсл.) чекати, очікувати

一下 (儿) *yíxià(r)* (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо

红 *hóng* (прикм.) червоний; ~茶 *chá* (ім.) чорний чай

Коментарі · 注解

1. Оскільки у китайській мові немає морфологічної словозміни (відмінювання), деякі слова можуть вживатися як у ролі іменників, так і у якості дієслів. Наприклад: 休息 *xiūxi* «відпочинок» та «відпочивати», 练习 *liànxí* «вправа» та «тренуватися, практикуватися» (тобто робити вправи), 散步 *sànbù* «прогулянка» та «гуляти», 营业 *yíngyè* «справа, бізнес» та «вести справи, займатися бізнесом», 工作 *gōngzuò* «робота» та «працювати», 结婚 *jiéhūn* «шлюб» та «вступати у шлюб», 翻译 *fānyì* «переклад» чи «перекладач» та «перекладати» тощо. Приналежність слова до певної частини мови визначається загальним контекстом, а також синтаксичною функцією.

2. Українському питальному займеннику «який?» відповідають китайські займенники 什么 *shénme* та 哪 *nǎ / něi* (читання *nǎ* є більш сучасним та розмовним, а *něi* – більш консервативним та офіційним за стилем). Між цими займенниками є чітка різниця у значенні: 什么 *shénme* вживається у запитаннях про якісну характеристику об'єкта, а 哪 *nǎ / něi* – при виборі із обмеженого переліку відомих об'єктів. Наприклад, у відповіді на запитання 什么书? *shénme shū?* «Що за книга?» необхідно давати якісний опис книги (цікава / нецікава, книга такою-то мовою, нова / стара, моя / не моя тощо), а відповідь на питання 哪本书? *Nǎ běn shū?* «Котра із [цих / відомих] книг?» передбачає використання займенників «ця» чи «та».

Крім того, 哪 *nǎ / něi* використовується у низці усталених висловів-запитань. Наприклад, запитання про громадянство / країну, з якої приїхала людина: 哪国人? *nǎ guó rén* «людина [з] якої саме країни?»: — 你是哪国人? *Nǐ shì nǎ guó rén?* «З якої ти країни?» — 我是中国人 / 乌克兰人 *Wǒ shì Zhōngguó rén / Wūkèlán rén* «Я з Китаю / з України».

3. Етикетну фразу 您贵姓? *Nín guì xìng?* «Як Ваше [дорогоцінне] прізвище?» зазвичай використовують у якості підкреслено ввічливого аналога виразу 你叫什么名字? *Nǐ jiào shénme míngzì?* «Як тебе звати?» у

розмові зі старшими та / або шанованими особами. У відповідь на 您贵姓? *Nín guì xìng?* називають як прізвище, так і ім'я.

Відповідно до норм китайського етикету, перед тим, як безпосередньо задати якесь конкретне питання малознайомій або помітно старшій особі, слід вжити етикетний вираз 请问... *Qǐngwèn...* «Дозвольте запитати...».

У якості формули вибачення у китайській мові використовуються два вирази: 对不起 *duìbuqǐ* (у більш офіційних, формальних ситуаціях) та 不好意思 *bù hǎo yìsi* (переважно у повсякденній розмовній мові); останній вираз є неологізмом, він почав широко вживатися у мові в останні 15-20 років та поки що не набув «офіційного» статусу, тому у спілкуванні з літніми людьми та спілкуванні на формальному рівні рекомендується вживати лише 对不起 *duìbuqǐ*. Крім того, між 对不起 *duìbuqǐ* та 不好意思 *bù hǎo yìsi* існує й різниця у відтінках значення: 对不起 *duìbuqǐ* може означати як власне вибачення за певну дію або вчинок, так і жаль з приводу чогось, а також «превентивне» вибачення за дію, яку мовець тільки збирається зробити («вибачте, але...»); наприклад, вибачення «за вторгнення», заходячи до когось додому чи у кабінет); 不好意思 *bù hǎo yìsi* має буквально значення «[мені] шкода», «шкода, що так вийшло», «[на жаль] вийшло недобре» та не може стосуватися майбутньої дії. Стандартною відповіддю на вибачення (а також на подяку) є 没关系 *méi guānxi* «нічого, [це] дрібниці, нічого страшного».

4. Прикметники 老 *lǎo* та 小 *xiǎo*, окрім своїх безпосередніх прикметникових значень «старий» та «маленький», також вживаються у якості своєрідних префіксів-звертань перед прізвищами осіб, з якими мовець добре знайомий: 老 *lǎo* додається перед прізвищем людини, старшої за мовця (老张 *Lǎo Zhāng* «старший [товариш] Чжан»), а 小 *xiǎo* – перед прізвищем людини, молодшої за мовця (小张 *Xiǎo Zhāng* «молодший [товариш] Чжан»). Також 老 *lǎo* та 小 *xiǎo* можуть вживатися для розрізнення однофамільців або родичів за ознакою старшинства (老张 *Lǎo Zhāng* «старший [із сімейства] Чжан», 小张 *Xiǎo Zhāng* «молодший [із сімейства] Чжан»).

5. Різниця у значенні між дієсловами 爱 *ài* та 喜欢 *xǐhuan* полягає у ступені прояву почуття: 爱 *ài* використовується на позначення сильнішого почуття, ніж 喜欢 *xǐhuan*, тому 爱 *ài* слід перекладати як «кохати / любити», а 喜欢 *xǐhuan* – як «подобатися»: 我 喜欢 安娜 *Wǒ xǐhuan Ānnà* «Мені подобається Ганна» та 我 爱 安娜 *Wǒ ài Ānnà* «Я кохаю Ганну» (порівн. з англ. *to like* та *to love*, нім. *mögen / gefallen* та *lieben*, фр. *plaire* та *aimer*, ісп. *gustar* та *amar*, іт. *piacere* та *amare*).

Перед обома цими дієсловами може ставитися прислівник ступеня (很 *hěn*, 非常 *fēicháng* тощо), а після цих дієслів може вживатися як прямий додаток-іменник чи займенник, так і дієслово: 我(很) 喜欢 / (很) 爱 北京 *Wǒ*

(hěn) xǐhuan / (hěn) ài Běijīng «Мені (дуже) подобається / Я (дуже) люблю **Пекін**» та 我(很)喜欢 / (很)爱看书 Wǒ (hěn) xǐhuan / (hěn) ài kàn shū «Мені (дуже) подобається / Я (дуже) люблю **читати** книжки».

6. Питальна формула …… 好吗? …hǎo ma? приєднується до стверджувальних речень та перетворює їх в загальні питання, які мають на меті отримання схвалення або згоди від співрозмовника. Українською мовою такі речення зазвичай перекладаються «… добре?», «… домовились?»: 今天我们休息一下, 明天我们工作, 好吗? Jīntiān wǒmen xiūxi yīxià, míngtiān wǒmen gōngzuò, hǎo ma? «[Давай] ми сьогодні трошки відпочинемо, а завтра попрацюємо, добре?».

Питальна формула …… 是吗? … shì ma? використовується після стверджувальних речень зі складеним іменним присудком та перетворює їх на т.зв. розділові запитання, які перекладаються «…чи не так?» або «…правда [ж]?»: 今天五号, 是吗? Jīntiān wǔ hào, shì ma? «Сьогодні п'яте число, чи не так?» (порівн. з англ. …isn't it?).

7. Перехідне дієслово 看 kàn означає візуальне сприйняття об'єкта та має різне значення («читати» або «дивитися») в залежності від того, який іменник чи займенник виступає у функції прямого додатка після нього (говорячи побутовою мовою, чи можна цей об'єкт «читати» або ні): 看书 kàn shū «**читати** книжку», 看报纸 kàn bàozhǐ «**читати** газету», але: 看电视 kàn diànshì «**дивитися** телевізор», 看孩子 kàn háizi «**доглядати / дивитися** за дитиною», 看她 kàn tā «(но)**дивитися** на неї» тощо.

8. Згідно з китайською традицією, чорний чай прийнято називати «червоним чаєм» (红茶 hóng chá).

Лексика · 词汇

4.1. Назви днів тижня та чисел місяця

Назви днів тижня утворюються шляхом додавання після іменника 星期 xīngqī «тиждень; день тижня» числівників від 1 до 6 (для назв від понеділка до суботи) та слова 日 rì «день» для назви неділі: 星期^一 xīngqīyī «понеділок», 星期^二 xīngqī'èr «вівторок», 星期^三 xīngqīsān «середа», 星期^四 xīngqīsì «четвер», 星期^五 xīngqīwǔ «п'ятниця», 星期^六 xīngqīliù «субота», 星期^日 xīngqīrì «неділя». Існує також альтернативна назва неділі 星期天 xīngqītiān, характерна для розмовної мови.

Назви чисел місяця утворюються за допомогою слів 号 hào «номер; число місяця» (у розмовній мові) або 日 rì «день; число місяця» (у

писемній мові або в офіційному усному мовленні), які займають місце після відповідного числівника: 一[号] yī hào / 一[日] yī rì «перше число», 二[号] èr hào / 二[日] èr rì «друге число», 三[号] sān hào / 三[日] sān rì «третє число», 四[号] sì hào / 四[日] sì rì «четверте число», 五[号] wǔ hào / 五[日] wǔ rì «п'яте число», 六[号] liù hào / 六[日] liù rì «шосте число» тощо.

Для утворення питальних слів «який день тижня?» та «яке число місяця?» замість числівника підставляють питальний займенник 几 jǐ «скільки?; котрий?». Відповідно отримуємо: 星期[几] xīngqījǐ «який день тижня?» та [几]号 jǐ hào / [几]日 jǐ rì «яке число місяця?».

4.2. Прислівник 一下(儿)

Прислівник 一下 yīxià / 一下儿 yīxiàr (також існує повний синонім 一会 yīhuì / 一会儿 yīhuìr) займає місце після дієслова та вказує на одноразовість або короткочасність дії. Найчастіше за допомогою 一下 yīxià пом'якшують тон висловлювання, надають йому неформальності. Українською мовою 一下 yīxià можна перекласти прислівниками «трохи, трішки», «злегка», «дещо» або ж за допомогою частки «-но»:

请你等[一下]。

Прошу [тебе] трішки почекати.

你看[一下儿]，很漂亮。

Подивись-но, дуже гарно!

请今天我要休息[一会]。

Сьогодні я хочу трохи відпочити.

Використання додаткового суфікса 儿 -r після 一下 yīxià чи 一会 yīhuì додає відтінку невимушеності, ще більшої короткочасності та є характерним для розмовної мови (особливо у північних діалектах).

Грамматика · 语法

4.1. Прикметник у функції означення

Прикметник у функції означення займає місце безпосередньо перед означуваним іменником чи займенником. Прикметник, який складається з одного складу, завжди безпосередньо примикає до означуваного члена: 新手机 «новий мобільний телефон», 小孩子 «маленька дитина», 温衣服 «теплий одяг», 红茶 «чорний (червоний) чай» тощо.

Якщо прикметник складається з більш ніж одного складу, то після нього перед означуваним членом обов'язково вживається службове слово 的 de: 漂亮的衣服 «гарний одяг», 容易的练习 «проста вправа» тощо.

Наявність службового слова 的 *de* є необхідним після будь-якого багатоскладового ад'єктивного означення: односкладового прикметника, якщо перед ним стоїть прислівник ступеня (наприклад, 很 *hěn* який у цьому випадку зберігає своє значення «дуже», або 非常 *fēicháng* «дуже, надзвичайно» тощо), односкладового прикметника у заперечувальній формі з 不 *bù* тощо. Наприклад: 很好的朋友 «дуже хороший друг», 非常小的孩子 «дуже маленька дитина», 不新的手机 «не новий мобільний телефон» тощо. Винятком є прикметники 多 *duō* «багато; бути у великій кількості» та 少 *shǎo* «мало; бути у малій кількості», після яких 的 *de* не вживається, навіть якщо перед цими прикметниками стоїть прислівник ступеня чи 不 *bù*: 很多东西 «дуже багато речей», 不少人 «немало людей» тощо.

4.2. Складений іменний присудок без дієслова-зв'язки 是

Дієслово-зв'язка 是 *shì* у складеному іменному присудку переважно випускається у тому випадку, якщо іменна частина виражається словосполученням, до складу якого входить числівник. До таких словосполучень належать зокрема й назви днів тижня та чисел місяця (включно з відповідними питальними словами), наявність 是 *shì* перед якими у функції іменного присудка не є обов'язковою:

今天□星期几?

Який сьогодні день тижня?

明天□几号?

Яке завтра число?

今天□星期四。

Сьогодні четвер.

明天□八号。

Завтра восьме число.

Використання 是 *shì* у подібних реченнях свідчить про наявність емпатичного наголосу, смислового виділення: речення 明天星期一 «Завтра понеділок» є простою констатацією факту, а у реченні 明天是星期一 на слові «понеділок» робиться особливий акцент (наприклад, «[Треба раніше лягти спати, оскільки] завтра ж понеділок [, а не вихідний день]»).

У заперечувальних реченнях вживання 是 *shì* (тобто сполучення 不是 *bù shì*) є обов'язковим: 明天不是星期一 «Завтра не понеділок».

4.3. Модальні дієслова 请, 要, 需要, 会

Модальні дієслова не позначають конкретної дії або стану, а лише відображають ставлення мовця до дії, стану чи об'єкта:

- 请 *qǐng* «просити; запрошувати; просити дозволу» може приймати після себе як інше дієслово (请问 «дозвольте запитати», 请喝茶 «прошу / будь ласка, пийте чай»), так і прямий додаток, який означає адресата прохання (请你喝茶 «прошу тебе пити чай», 请朋友们等我一一下 «прошу друзів трішки мене почекаати»);
- 要 *yào* у значенні «хотіти, бажати» може приймати після себе як інше дієслово (要休息 «хотіти відпочити», 要看电视 «хотіти подивитись телевізор»), так і прямий додаток-іменник чи займенник (要咖啡 «хотіти кави», 你要什么? «Чого ти хочеш?»), а у значенні «збиратись, мати намір» – лише інше дієслово (我要睡觉 «Я збираюсь лягти спати»); у значенні «потребувати» додатком може бути лише іменник (我们要时间 «Нам потрібен час»);
- 需要 *xīyào* «потребувати, мати потребу» також може приймати після себе як інше дієслово (需要去买东西 «потрібно сходити за покупками»), так і прямий додаток-іменник чи займенник (需要新衣服 «потрібен новий одяг»); це дієслово відрізняється від 要 *yào* у схожому значенні а) здатністю приймати додаток-дієслово, б) сильнішим відтінком необхідності чи потреби і в) тим, що воно часто вживається без підмета («потрібно...» без зазначення, кому саме);
- 会 *huì* позначає таку здатність людини, яка сформувалася в результаті навчання, тобто навичку (我会说中国话 «Я можу / вмію говорити китайською»), фізичну здатність (我很累, 不会去 «Я дуже втопився, не можу йти») або ж теоретичну можливість (他会来 «Він може прийти [, а може й ні]); додатком виступає переважно інше дієслово, але можливим є також використання додатка-іменника, особливо назв мов, музичних інструментів, видів спорту (她会乌克兰语 «Вона може [говорити] українською»).

Заперечувальні форми деяких модальних дієслів мають певні додаткові значення. Наприклад, 不要 *bùyào*, крім прямого значення «не бажати, не хотіти», також означає заборону («не можна, не слід, не треба»: 时间不早, 不要看电视 «Вже пізно, не слід / не треба дивитись телевізор»), а 不会 *búhuì* значить не лише «не могли, не вміти», а й «не повинно трапитися / не може бути, щоб...»; в останньому випадку можливе використання додатка-прикметника (人不会多! «Не може бути, щоб було / прийшло [так] багато людей!»). Заперечувальна форма 不请 *bùqǐng* «не прошу [робити щось]» використовується порівняно рідко. Частіше зустрічається сполучення «请不 *qǐng bù* + дієслово» «прошу не

[робити чогось]» (上课请不说乌克兰语 «Під час занять прошу не розмовляти українською»).

4.4. Складений дієслівний присудок

Складеним дієслівним називається присудок, виражений двома дієсловами. Друге дієслово несе основне змістове навантаження, а перше виражає семантику додаткового фактору здійснення дії. У якості першого дієслова можуть виступати модальні дієслова (我要休息 «Я хочу відпочити»), дієслова, які позначають почуття (我喜欢买东西 «Мені подобається робити покупки»), дієслова, які позначають ментальні процеси (她忘做饭 «Вона забула приготувати їжу») чи стадії здійснення дії (我开始学习汉语 «Я розпочинаю вивчати китайську») тощо.

Заперечення 不 *bù* завжди ставиться перед першим дієсловом і ніколи (за рідкісним винятком) перед другим, оскільки сполучення цих двох дієслів, тобто власне складений дієслівний присудок, вважається єдиним та неподільним синтаксичним цілим: «Сьогодні я не хочу готувати їжу» можна сказати лише 我今天不要做饭 і ніколи 我今天要不做饭*.

4.5. Перехідні дієслова

Перехідними називаються дієслова, що позначають дію, спрямовану на якийсь предмет чи особу, виражені у реченні прямим додатком, тобто таким додатком, який відповідає на питання «кого?; що?» (аналогічно до українського знахідного відмінка) та не потребує для свого введення жодних прийменників: 看书 «читати (що?) книжку», 学习数学 «вивчати (що?) математику», 写信 «писати (що?) листа», 做饭 «готувати (що?) їжу», 喝茶 «пити (що?) чай», 做练习 «робити (що?) вправи», 爱妻子 «кохати (кого?) дружину», 问他 «питати (кого?) його» тощо. Більшість модальних дієслів також належать до перехідних: 会汉语 «могти [розмовляти] китайською», 要咖啡 «хотіти кави», 请他 «прохати його», 需要时间 «потребувати часу».

Зверніть увагу, що дієслова 去 *qù* «йти», 回 *huí* «повертатися», 说 *shuō* «розмовляти», 认识 *rènshi* «знайомитись; бути знайомим» у китайській мові також є перехідними: 去商店 «йти до магазину», 回家 «повертатися додому», 认识同学们 «познайомитись з однокурсниками», 说汉语 «розмовляти китайською мовою».

Прямий додаток у китайській мові займає місце безпосередньо після дієслова, до якого він відноситься. Іноді він може виноситися на місце перед дієслівним присудком, але це має місце лише у спеціальних синтаксичних конструкціях (наприклад, з прийменником 把 *bǎ*).

你会写汉字吗？

- 明天星期日。你明天要做什么？
— 明天不是星期日，明天是星期六。我不休息，我去大学，有中国书法¹⁾的课²⁾。
— 中国书法？你会写汉字吗？汉字很不容易……
— 当然会。说真的³⁾，我还不会写漂亮的汉字。练习太少⁴⁾。你看一下儿！
— 相当⁵⁾漂亮的汉字。我看你很努力。你需要练习一会儿⁶⁾。
— 小李，我真的冷⁷⁾，你关⁸⁾窗户⁹⁾吗？
— 当然！请喝茶！
— 谢谢。这是什么茶？
— 这是俄罗斯的红茶。真的很好喝¹⁰⁾的茶。
— 你为什么不喝茶？
— 我不喜欢喝茶。我常爱¹¹⁾咖啡。

1) 书法 *shūfǎ* (ім.) каліграфія; почерк; 中国 ~ *Zhōngguó* китайська каліграфія

2) 课 *kè* (ім.) урок, заняття

3) 说真的 *shuō zhēn de* (дієсл. фраз.) по правді кажучи

4) 少 *shǎo* (прикм.) мало; бути у малій кількості

5) 相当 *xiāngdāng* (присл.) достатньо, досить, досить-таки, доволі

6) 一会(儿) *yīhuì(r)* (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо

7) 冷 *lěng* 1. (прикм.) холодний; 2. (дієсл.) мерзнути; холонути

8) 关 *guān* (дієсл.) закривати, зачиняти; вимикати

9) 窗户 *chuānghu* (ім.) вікно

10) 好喝 *hǎohē* (прикм.) смачний (про напої)

11) 常爱 *chángài* (дієсл.) 1. любити, подобатися; 2. надавати перевагу

ІЕРОГЛІФИ

<i>зараз; сьогодні</i>	
今	人 (9)
	4
jīn	

<i>небо; день</i>	
天	大 (37)
	4
tiān	

<i>припиняти(сь)</i>	
休	人 (9)
	6
xiū	

<i>дихати</i>	
息	心 (61)
	10
xī	

<i>електрика</i>	
电	田 (102)
	5
diàn	

<i>дивитись</i>	
视	示 (113)
	8
shì	

<i>розходитьсь</i>	
散	支 (66)
	12
sàn / sǎn	

<i>крок</i>	
步	止 (77)
	7
bù	

<i>аркуш [паперу]</i>	
张	弓 (57)
	7
zhāng	

<i>просити</i>	
请	讠 (149)
	10
qǐng	

<i>запитання</i>	
问	门 (169)
	6
wèn	

<i>білий</i>	
白	白 (106)
	5
bái	

<i>вечір; пізно</i>	
晚	日 (72)
	11
wǎn	

<i>робити</i>	
做	人 (9)
	11
zuò	

<i>тренувати(сь)</i>	
练	纟 (120)
	8
liàn	

<i>світлий; ясний</i>	
明	日 (72)
	8
míng	

<i>мати намір</i>	
要	西 (146)
	9
yào / yāo	

<i>новий</i>	
新	斤 (69)
	13
xīn	

<i>рука</i>	
手	手 (64)
	4
shǒu	

<i>апарат</i>	
机	木 (75)
	6
jī	

<i>потреба</i>	
需	雨 (173)
	14
xū	

<i>теплий</i>	
温	水 (85)
	12
wēn	

<i>одяг</i>	
衣	衣 (145)
	6
yī / yì	

<i>вбрання</i>	
服	月 (74)
	8
fú / fù	

<i>зірка; планета</i>	
星	日 (72)
	9
xīng	

<i>[призначений] час, термін</i>	
期	月 (74)
	12
qī / jī	

<i>керувати; займатися</i>	
营	艸 (140)
	14
yíng	

<i>справа, діяльність</i>	
业	一 (1)
	5
yè	

<i>декілька; скільки?</i>	
几	几 (16)
	2
jǐ / jī	

<i>перевищення</i>	
超	走 (156)
	12
chāo	

<i>ринок, базар</i>	
市	巾 (50)
	5
shì	

<i>далий</i>	
远	辵 (162)
	7
yuǎn / yuàn	

<i>багато</i>	
多	夕 (36)
	6
duō	

<i>схід</i>	
东	一 (1)
	5
dōng	

<i>захід</i>	
西	兩 (146)
	6
xī	

<i>жінка</i>	
女	女 (38)
	3
nǚ	

<i>пливти, плисти</i>	
漂	水 (85)
	14
piāo / piào	

<i>світлий; дзвінкий</i>	
亮	一 (8)
	9
liàng	

<i>дорогою</i>	
贵	贝 (154)
	9
guì	

<i>ляскання</i>	
吧	口 (30)
	7
bā / ba	

<i>задня частина</i>	
后	口 (30)
	6
hòu	

<i>номер; назва</i>	
号	口 (30)
	5
hào / háo	

<i>робота, праця</i>	
工	工 (48)
	3
gōng	

<i>працювати</i>	
作	人 (9)
	7
zuò / zuō	

<i>папір</i>	
纸	纟 (120)
	7
zhǐ	

<i>зібрання</i>	
会	人 (9)
	6
huì / kuài	

<i>приблизно</i>	
约	纟 (120)
	6
yuē / yāo	

<i>містити [у собі]</i>	
容	宀 (40)
	10
róng	

<i>змінювати</i>	
易	日 (72)
	8
yì	

<i>жінка, дружина</i>	
妻	女 (38)
	8
qī / qì	

<i>дитинча; син</i>	
子	子 (39)
	3
zi / zǐ	

<i>справжній</i>	
真	目 (109)
	10
zhēn	

<i>дитина</i>	
孩	子 (39)
	9
hái	

<i>їжа; варений рис</i>	
饭	饣 (184)
	7
fàn	

<i>мити</i>	
洗	水 (85)
	9
xǐ	

<i>поважна людина</i>	
丈	一 (1)
	3
zhàng	

<i>котрий?</i>	
哪	口 (30)
	10
nǎ / nǎi	

<i>зв'язувати</i>	
结	纟 (120)
	9
jié / jiē	

<i>шлюб</i>	
婚	女 (38)
	11
hūn	

<i>час; година</i>	
时	日 (72)
	7
shí	

<i>перекидати(ся)</i>	
翻	羽 (124)
	18
fān	

<i>переклад</i>	
译	讠 (149)
	7
yì	

<i>кава</i>	
咖	口 (30)
	8
kā / gā	

<i>морфій; кава</i>	
啡	口 (30)
	11
fēi	

<i>шкодувати</i>	
惜	心 (61)
	11
xī	

<i>проміжок</i>	
间	门 (169)
	7
jiān / jiàn	

<i>повертати(сь)</i>	
回	口 (31)
	6
huí	

<i>пити</i>	
喝	口 (30)
	12
hē	

<i>спати</i>	
睡	目 (109)
	13
shuì	

<i>відчуття; сон</i>	
觉	见 (147)
	9
jué / jiào	

<i>чай</i>	
茶	艸 (140)
	9
chá	

<i>зачиняти</i>	
关	八 (12)
	6
guān	

<i>порівнювати</i>	
比	比 (81) 4
bǐ / bì	

<i>квадрат</i>	
方	方 (70) 4
fāng / páng	

<i>гатунок; чекати</i>	
等	竹 (118) 12
děng	

<i>червоний</i>	
红	纟 (120) 6
hóng	

<i>мало</i>	
少	小 (42) 4
shǎo	

<i>взаємно</i>	
相	目 (109) 9
xiāng / xiàng	

<i>холодний</i>	
冷	冫 (15) 7
lěng	

<i>вікно</i>	
窗	穴 (116) 12
chuāng	

<i>двір; двері</i>	
户	戶 (63) 4
hù	

<i>дитина; син</i>	
儿	儿 (10) 2
(é)r	

<i>[ще] ні; немає</i>	
没	水 (85) 7
méi / mò	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

吧、白、比、步、茶、超、窗、等、电、东、多、儿、翻、饭、方、啡、服、工、关、贵、孩、号、喝、红、后、户、回、会、婚、机、几、间、觉、结、今、咖、冷、练、亮、没、明、哪、女、漂、妻、期、请、容、散、少、时、市、视、手、睡、天、晚、温、问、西、息、惜、相、新、星、休、需、要、业、衣、译、易、营、远、约、张、丈、真、纸、子、作、做

2. Поєднаєте ієрогліфи у багатоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

步、茶、超、大、电、东、翻、啡、夫、服、工、馆、孩、红、婚、机、间、觉、结、今、咖、可、练、亮、漂、期、日、容、散、上、时、时、市、视、手、睡、天、晚、西、息、惜、习、星、休、业、衣、译、易、营、有、约、丈、子、作

3. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我很累，__休息一下。
- 2) 今天星期日，商店不__。
- 3) 我去超市买温__。
- 4) — 你爸爸__什么工作? — 他__翻译。
- 5) — 你看孩子吗? — 不看，我还不__。
- 6) 晚上我看__，我妻子__饭或__东西。
- 7) 写汉字不__，我还会不会写__汉字。
- 8) 我现在很忙，请__我一下儿。
- 9) 我们一起去散步，__，明天下课，好吗?
- 10) 我妻子常常买漂亮的__。

4. Наведіть у відповідях необхідні етикетні фрази.

- 1) — 我们一起去，谢谢你。
—
- 2) — 认识你我很高兴。
—
- 3) — 今天我不去，我太累了。不好意思。
—

5. Вставте 的, де це необхідно.

- 1) 我妻子常常买贵__东西，比方说，漂亮__衣服。
- 2) 我有新__手机，爸爸有不新__手机。
- 3) 这是我很好__朋友。那是我新__同学们。
- 4) 好__老师是严厉__老师。
- 5) 中国是远__国，俄罗斯是不远__国。
- 6) 这是非常难__练习，可惜我不会做。
- 7) 北大是很大__大学，也很有名__大学，有很多__留学生。
- 8) 那高__人是我哥哥。他有小__孩子。
- 9) 上课我们练习难__汉字，下课我们练习容易__汉字。新__汉字都很难。
- 10) — 这是很好喝__茶，你要吗? — 谢谢，我不要，我常爱红__茶。

6. Вставте 是, де це необхідно.

- 1) 今天__星期日，我不去大学。

- 2) 今天不__星期天，需要去工作。
- 3) 明天__星期三，后天__星期四。
- 4) — 今天__星期几? — 今天__星期一，我有很多工作。
- 5) 星期一__明天，不__今天，你为什么不睡觉?

7. Заповніть пропуски відповідними за змістом модальними дієсловами.

- 1) — 我__去商店，__一起去。— 可惜我不__，我现在太忙。
- 2) — 你__买什么? — 我__买温衣服，你呢? — 我__买新手机。
- 3) 时间不早，孩子们不__看电视。
- 4) — 你__说汉语吗? — 我__说，也__写汉字，可是不太好。— 那么__你翻译我的信。
- 5) 学习汉语__时间，也__很多练习。
- 6) — 你要咖啡吗? — 谢谢，我不__喝咖啡，我常爱茶。
- 7) — __问，你现在做什么? — 我__休息一下。晚上__做饭和洗衣服。
- 8) 我__看中文书，可惜还不__。练习太少。我不__翻译很多生词。__做很多练习。

8. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) (,) 不、的、多、汉字、很、很、今天、练习、容易、需要、学生们、做。
- 2) (,) 都、星期一、孩子们、明天、去、需要、学习。
- 3) (,) 的、的、高兴、买、很、我、今天、朋友、漂亮、她、女、衣服。
- 4) (,) 的、孩子、结婚、姐姐、可爱、我、小、也、有。
- 5) (,) (,) 不、超市、东西、工作、买、明天、去、我、我、新、星期六、要。

9. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 我们明儿去咖啡馆, (наприклад) 明天, 好吗?
- 2) — 王老师, 我今天不做翻译, 对不起。— (Нічого страшного), 你明天做。
- 3) — 我孩子会写汉字。— (Насправді?). — 我丈夫是中国人。
- 4) 晚上我回家(спати)。
- 5) (Выбач[те]), 今天我不会去宿舍练习生词, 我太累。
- 6) (Дозвольте запитати), 您贵姓?

- 7) 我现在很忙，请等(трішки)。
8) — 现在时间多，我们星期五去咖啡馆，(добре)? — (Добре! / Домовились!), 星期五下课我等你。

10. Перекладіть китайською мовою.

- A) — Пане (букв.: «старший») Чжан, доброго ранку. Дозволь запитати, ти сьогодні зайнятий?
— Ні, не зайнятий. Що ти хочеш?
— Я хочу піти до супермаркету купити новий мобільний телефон. Ще потрібно купити теплий одяг. Підемо разом, добре?
— Так, добре! Сьогодні субота, моя дружина готує їжу та пере одяг. [А] я піду та куплю новий дитячий одяг. Увечері ми разом підемо на прогулянку.
— Супермаркет недалеко, [там] є багато гарних речей. Усі речі не дорогі. Ти одружений? Я не знайомий з твоєю дружиною. Звідки вона? (букв.: «з якої країни?»)
— Вона з Японії.
— Ким вона працює?
— Зараз вона не працює, вона доглядає дитину, але іноді займається (букв.: «робить») перекладами.
— Вона вміє розмовляти українською?
— На жаль ні. Вона вчить нові слова, але не може розмовляти. [У неї] занадто мало часу. [Їй] потрібно трішки попрактикуватися (потренуватися).
- Б) — Дозволь запитати, що ти робитимеш завтра? Підемо разом до кав'ярні, вип'ємо кави?
— Завтра я не можу. Я працюватиму. Повернусь додому увечері, дуже стомленою та ляжу спати. Вибач. Підемо іншим разом?
— Нічого страшного. Наприклад, підемо післязавтра, добре? Післязавтра п'ятниця, трішки відпочинемо.
— Післязавтра не п'ятниця, післязавтра субота. П'ятниця – завтра.
— Отже, у суботу після занять я чекаю на тебе, так? (букв.: «добре?»).
— Домовились!

Основний текст · 主课文

(一)

(yī)

你 姐姐 有 没 有 孩子?

Nǐ jiějie yǒu méi yǒu hái'zi?

张: 小 李, 欢迎, 欢迎! 很 久 不 见。

Zhāng: Xiǎo Lǐ, huānyíng, huānyíng! Hěn jiǔ bù jiàn.

请问, 你 想 不 想 家?

Qǐngwèn, nǐ xiǎng bu xiǎng jiā?

李: 想。 我 特别 想 我 外甥 和 外甥女,

Lǐ: Xiǎng. Wǒ tèbié xiǎng wǒ wàisheng hé wàishengnǚ,

也 想 我 男 朋友。

yě xiǎng wǒ nán péngyou.

张: 你 姐姐 有 没 有 孩子? 她 有 几 个

Zhāng: Nǐ jiějie yǒu méi yǒu hái'zi? Tā yǒu jǐ ge

孩子? 他们 几 岁?

hái'zi? Tāmen jǐ suì?

李: 姐姐 没 有 孩子, 妹妹 有 两 个 孩子,

Lǐ: Jiějie méi yǒu hái'zi, mèimei yǒu liǎng ge hái'zi,

一 个 儿 子 和 一 个 女 儿。 外 甥 五

yī ge érzi hé yī ge nǚ'ér. Wàisheng wǔ

岁, 外 甥 女 三 岁。

suì, wàishengnǚ sān suì.

张: 你 妹妹 多 大 岁?

Zhāng: Nǐ mèimei duō dà suì?

李： 她 今年 二十五 岁。 昨天 是 她 的
Lǐ: Tā jīnnián èr shí wǔ suì. Zuótiān shì tā de
生日, 可是 我 不 能 回 家 参 加 晚 会,
shēngri, kěshì wǒ bù néng huí jiā cānjiā wǎnhuì,
有 事。 我 买 这 个 礼 物, 你 看: 三
yǒu shì. Wǒ mǎi zhè ge lǐwù, nǐ kàn: sān
本 书, 一 瓶 香 水, 一 条 裙 子……
běn shū, yī píng xiāngshuǐ, yī tiáo qúnzi...

张： 祝 你 妹 妹 生 日 快 乐! 代 我 向 她
Zhāng: Zhù nǐ mèimei shēngri kuàilè! Dài wǒ xiàng tā
问 好。 别 垂 头 丧 气, 你 总 是
wèn hǎo. Bié chuí tóu sàng qì, nǐ zǒngshì
可 以 交 邮 局 寄 去。 我 有 一 辆 车,
kěyǐ jiāo yóujú jìqu. Wǒ yǒu yī liàng chē,
我 能 帮 你 一 下。 你 知 道 不 知 道
wǒ néng bāng nǐ yíxià. Nǐ zhīdao bu zhīdao
她 的 地 址?
tā de dìzhǐ?

李： 当 然 我 知 道。 我 非 常 感 谢 你 的
Lǐ: Dāngrán wǒ zhīdao. Wǒ fēicháng gǎnxiè nǐ de
帮 助。
bāngzhù.

张： 我 还 有 一 个 问 题。 你 妹 妹 喜 欢
Zhāng: Wǒ hái yǒu yī ge wèntí. Nǐ mèimei xǐhuan
听 什 么 音 乐? 我 也 送 一 个 礼 物。
tīng shénme yīnyuè? Wǒ yě sòng yī ge lǐwù.

李： 这 是 你 的 十 分 好 意。
Lǐ: Zhè shì nǐ de shífēn hǎoyì.

张： 听 说 年 轻 人 很 爱 摇 滚 乐, 所 以 我
Zhāng: Tīngshuō niánqīng rén hěn ài yáogǔnyuè, suǒyǐ wǒ
打 算 买 一 片 摇 滚 乐 的 光 盘。
dǎsuan mǎi yī piàn yáogǔnyuè de guāngpán.

李： 她 不 喜欢 摇滚乐， 也 不 喜欢 现代
Lǐ: Tā bù xǐhuan yáogǔnyuè, yě bù xǐhuan xiàndài
音乐， 可是 她 很 喜欢 听 古典 音乐。
yīnyuè, kěshì tā hěn xǐhuan tīng gǔdiǎn yīnyuè.

张： 好极了！ 你 现在 有 没 有 时间？ 我们
Zhāng: Hǎo jí le! Nǐ xiànzài yǒu méi yǒu shíjiān? Wǒmen
去 邮局 吧！
qù yóujú ba!

李： 顺便说， 你 的 生日 几 月 几 号？
Lǐ: Shùbiàn shuō, nǐ de shēngri jǐ yuè jǐ hào?

张： 一九八四 年 八 月 十六 号。 你
Zhāng: Yījiǔbāsì nián bā yuè shí liù hào. Nǐ
为什么 问？
wèishénme wèn?

李： 我 准备 一 个 意外 的 礼物。
Lǐ: Wǒ zhǔnbèi yī ge yìwài de lǐwù.

(二)

(èr)

我 有 一 个 梦 想。
Wǒ yǒu yī ge mèngxiǎng.

我 想 望 总 有 一 天 能 买 一 所
Wǒ xiǎngwàng zǒngyǒu yī tiān néng mǎi yī suǒ
私 有 的 房 子 或 住 宅。
sīyǒu de fángzi huò zhùzhái.

我 梦 想 的 房 子 不 太 大， 可 是 很
Wǒ mèngxiǎng de fángzi bù tài dà, kěshì hěn
舒 适， 有 三 四 个 房 间， 一 间 客 厅， 两
shūshì, yǒu sān sì ge fángjiān, yī jiān kètīng, liǎng
间 厨 房， 一 间 卧 室， 浴 室， 厕 所， 还 有
jiān chufáng, yī jiān wòshì, yùshì, cèsuǒ, hái yǒu

一个车库和一个阳台。
yī ge chēkù hé yī ge yángtái.

我想住离市中心不远，城市不
Wǒ xiǎng zhù lí shìzhōngxīn bù yuǎn, chéngshì bù
重要。我不知道这所房子多少钱。
zhòngyào. Wǒ bù zhīdao zhè suǒ fángzi duōshao qián.
大约非常贵，现在我还没有钱，
Dàyuē fēicháng guì, xiànzài wǒ hái méi yǒu qián,
可是常言道，人生无常。
kěshì chángyán dào, rén shēng wú cháng.

Нові слова · 生词

没 méi (част.) немає; не було
(заперечна частка)

久 jiǔ (прикм.) довгий (за
часом), [довго] тривалий; довго;
很~不见 hěn jiǔ bù jiàn давно не
бачились!

见 jiàn (дієсл.) бачити, мати
зір, бути зрячим

想 xiǎng (дієсл.) 1. [дуже]
хотіти, бажати; 2. думати,
мислити, міркувати; 3. тужити,
сумувати

特别 tèbié 1. (прикм.)
особливий, специфічний; 2.
(присл.) особливо; 3. (присл.)
навмисне, навмисно, спеціально

外甥 wàisheng (ім.)
племінник (син сестри); ~女
wàishengnǚ племінниця (дочка
сестри)

几 jǐ 1. (пит. займ.) скільки?
(менше 10); 2. (неознач. займ.)
кілька, декілька

个 ge / gè (рах. суф.)
універсальний рахівний суфікс
для іменників-неістот та істот
зі значенням «одиниця»,
«штука»

岁 suì (ім.) рік (у позначенні
віку людини; не потребує рах.
суф.)

两 liǎng 1. (числ.) два; 2. (ім.)
пара; обидва

儿子 érzi (ім.) син

女儿 nǚ'ér (ім.) 1. дочка; 2.
дівчинка

多大 duōdà (пит. займ.) 1.
скільки років?; 2. наскільки
великий?

今年 jīnnián (ім.) цей
(поточний) рік

昨天 zuótiān (ім.) вчора,
вчорашній день

生日 shēngri (ім.) день
народження; 祝你~快乐 zhù nǐ

shēngri kuàilè вітаю тебе з днем народження

能 *néng* (дієсл.) могли, бути в змозі; можна, можливо

参加 *cānjiā* (дієсл.) 1. брати участь, бути присутнім; 2. прийняти (віру); 3. вступати (напр., в члени товариства); приєднатися (напр., до члесь думки)

晚会 *wǎnhuì* (ім.) вечірка, вечір (захід)

事 *shì* (ім.) справа, діяння; подія; заняття; 有 ~ *yǒu* бути зайнятим, мати справи

礼物 *lǐwù* (ім.) подарунок; *意外的 ~ yìwài de* сюрприз, неочікуваний подарунок

本 *běn* 1. (ім.) корінь; стовбур; стебло; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для рослин, квітів, гілок, а також книг, журналів тощо*

瓶 *píng* 1. (ім.) пляшка, флакон; ваза; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пляшок та флаконів*

香水 *xiāngshuǐ* (ім.) парфуми

条 *tiáo* 1. (ім.) стаття, параграф, пункт; 2. (ім.) смуга, стрічка; 3. гілка; 4. (рах. суф.) *рахівний суфікс для довгих предметів, вулиць, доріг, річок, кораблів / човнів, тривалих явищ, деяких тварин, абстрактних іменників (sms-повідомлень, планів, новин, принципів, вказівок), а також предметів одягу, складених у смужки тканин*

裙 (子) *qún(zi)* (ім.) спідниця; сукня

祝 *zhù* (дієсл.) 1. вітати; бажати; 2. молитись, читати молитву; ~ *你生日快乐 nǐ shēngri kuàilè* вітаю тебе з днем народження

快乐 *kuàilè* 1. (дієсл.) радіти, веселитися, бути в гарному настрої; 2. (прикм.) радісний, веселий, щасливий

问好 *wènǎo* (дієсл.) передавати привіт, переказувати вітання (代 ~ *dài* – від кого?; 向 ~ *xiàng* – кому?)

别 *bié* (част.) не треба, не потрібно, не слід

垂头丧气 *chuí tóu sàng qì* (фразеол.) похнюпитись, повісити ніс, засмучуватись (букв.: «повісити голову та занепасти духом»)

总是 *zǒngshì* (присл.) завжди

可以 *kěyǐ* (дієсл.) 1. можна, можливо; 2. дозволено, дозволяється

交 *jiāo* (дієсл.) передавати, відправляти, посилати

邮局 *yóujú* (ім.) пошта, поштове відділення; 交 ~ *寄去 jiāo yóujú jìqu* відправляти поштою

寄去 *jìqu* (дієсл.) відправляти, надсилати

辆 *liàng* (рах. суф.) *рахівний суфікс для колісних транспортних засобів*

车 *chē* (ім.) візок, віз; машина, автомобіль

帮 *bāng* (дієсл.) допомагати
知道 *zhīdao* (дієсл.) знати,
розуміти; дізнаватись

地址 *dìzhǐ* (ім.) адреса

感谢 *gǎnxiè* (дієсл.) бути
вдячним, відчувати вдячність; 非
常 ~ *fēicháng* дуже [Тобі / Вам]
вдячний

帮助 *bāngzhù* 1. (ім.)
допомога; 2. (дієсл.) допомагати

问题 *wèntí* (ім.) 1. питання,
запитання; 2. проблема; 没
(有) ~! *méi (yǒu)* без проблем!;
добре!; гаразд!; нема питань!

听 *tīng* (дієсл.) слухати;
чути; ~说 *shuō* (дієсл. фраз.)
подекують, що...; кажуть,
що...; за чутками...; [мені] стало
відомо, що...

音乐 *yīnyuè* (ім.) музика; 现
代 ~ *xiàndài* сучасна музика; 古
典 ~ *gǔdiǎn* класична музика

送 *sòng* (дієсл.) 1. надсилати,
відправити; 2. дарувати

十分 *shífēn* (присл.) дуже,
надзвичайно, вкрай

好意 *hǎoyì* (ім.) доброта,
благовоління, добрий намір; 你
的十分 ~ *nǐ de shífēn hǎoyì* дуже
люб'язно з твого боку

年轻 *niánqīng* (прикм.)
молодий, юний; ~人 *rén* молодь,
молоді люди

摇滚乐 *yáogǔnyuè* (ім.) рок-
музика

所以 *suǒyǐ* (спол.) тому, ось
чому; отож

打算 *dǎsuan* 1. (ім.) намір; 2.
(дієсл.) мати намір, збиратися

片 *piàn* 1. (ім.) частина,
шматок, клаптик, скибочка,
уламок; 2. (ім.) картка, карточка;
3. (рах. суф.) *раxівний суфікс для*
пластинок, дисків, карток,
плівок, фотознімків, таблеток,
сніжинок

光盘 *guāngpán* (ім.)
оптичний диск, компакт-диск,
CD-диск, лазерний носій

现代 *xiàndài* (ім.) сучасна
епоха, сучасність; ~音乐 *yīnyuè*
(ім.) сучасна музика

古典 *gǔdiǎn* (ім.) класика;
класичний; ~音乐 *yīnyuè*
класична музика

太好了! *hǎo jí le!* (дієсл.
фраз.) чудово!; прекрасно!

顺便说 *shùnbìan shuō* (дієсл.
фраз.) до речі, між іншим

月 *yuè* (ім.) 1. Місяць
(планета); 2. календарний місяць

年 *nián* (ім.) календарний рік
(не потребує рах. суф.)

准备 *zhǔnbèi* 1. (дієсл.)
готувати; готуватись; 2. (ім.)
підготовка

意外 *yìwài* (ім.) випадковість,
непередбачений випадок,
несподіванка; ~的礼物 *de lǐwù*
сюрприз, неочікуваний
подарунок

梦想 *mèngxiǎng* 1. (ім.) мрія;
2. (дієсл.) мріяти

想望 *xiǎngwàng* (дієсл.)
мріяти; сподіватися

总有 *zǒngyǒu* (присл.) рано чи пізно, обов'язково, неодмінно; ~一天 *yī tiān* одного разу, коли-небудь, в один [прекрасний] день

所 *suǒ* 1. (ім.) місце; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для будівель та місць*

私有 *sīyǒu* (ім.) приватна власність; ~的 *de* свій, власний, приватний

房子 *fángzi* (ім.) будинок; будівля

住宅 *zhùzhái* (ім.) 1. житло, місце проживання; 2. квартира

舒适 *shūshì* (прикм.) затишний, комфортний, зручний

房间 *fángjiān* (ім.) кімната; номер (у готелі)

间 *jiān* 1. (ім.) часовий проміжок; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для приміщень та кімнат*

客厅 *kètīng* (ім.) 1. вітальня; 2. приймальня

厨房 *chúfáng* (ім.) кухня (приміщення)

卧室 *wòshì* (ім.) спальня

浴室 *yùshì* (ім.) ванна кімната

厕所 *cèsuǒ* (ім.) туалет, вбиральня

车库 *chēkù* (ім.) гараж

阳台 *yángtái* (ім.) тераса, веранда, балкон

住 *zhù* (дієсл.) жити (десь), мешкати, проживати

市中心 *shìzhōngxīn* (ім.) центр міста; 离 ~ 不远 *lí shìzhōngxīn bù yuǎn* недалеко від центру міста

城市 *chéngshì* (ім.) місто

重要 *zhòngyào* (прикм.) важливий, значний, істотний, суттєвий

多少 *duōshǎo* 1. (пит. займ.) скільки? (більше 10); 2. (неознач. займ.) кілька, декілька

钱 *qián* (ім.) гроші; ……多少 ~ ? ...*duōshǎo qián?* скільки коштує...?

常言 *chángyán* (ім.) афоризм; приказка; прислів'я; ~道 *dào* як говорить прислів'я...

人生无常 *rén shēng wú cháng* (фразеол.) людське життя непередбачуване

Коментарі · 注解

1. 男朋友 *nán péngyou* та 女朋友 *nǚ péngyou* зазвичай називають людину, з якою мовця пов'язують романтичні відносини, але з якою не укладено офіційного шлюбу (англ. *boyfriend* та *girlfriend*). У розмовній мові ці слова можуть скорочувати відповідно до 男友 *nányǒu* та 女友 *nǚyǒu*.

2. Українському слову «рік» у китайській мові відповідають два слова, які розрізняються за сферою вжитку: 年 *nián* позначає календарний рік (12

місяців), а 岁 *sui* – рік при обчисленні віку людини. Обидва ці іменники вживаються без рахівних суфіксів. Присудок, який складається з відповідного числівника та іменника 岁 *sui*, не потребує зв'язки 是 *shì*: 我二十三岁 *Wǒ èr shí sān suì* «Мені 23 роки».

3. Запитання «скільки [тобі / Вам / йому] років?» варіюється у залежності від особи, якій воно адресовано або про яку йдеться: у дорослої людини запитують (你)多大岁? (*Ni*) *duō dà suì?* (при наявності підмета слово 岁 *sui* може випускатися: 你多大? *Ni duō dà?*), у дитини до 10–12 років – (你)几岁? (*Ni*) *jǐ suì?* у літньої людини (як правило, після 60 років) або у людини, яка користується особливою повагою – (您)多大岁数? (*Nin*) *duō dà suìshù?*

4. На позначення числівника «2» при абстрактному рахунку та у складі похідних числівників (27, 52 тощо) використовується слово 二 *èr*, а при підрахунку конкретних об'єктів – тільки слово 两 *liǎng*: 两个人 *liǎng ge rén* «дві людини», 两本书 *liǎng běn shū* «дві книжки», 两所房子 *liǎng suǒ fángzi* «два будинки», 两个星期 *liǎng ge xīngqī* «два тижні» тощо (二 *èr* взагалі не сполучається з рахівними суфіксами). Як виняток числівник 二 *èr* вживається з деякими іменниками-одинацями виміру, котрі не потребують рахівного суфікса: 二公里 *èr gōnglǐ* «два кілометри» тощо.

5. При позначенні дати у китайській мові керуються принципом «від більшого до меншого» (в українській мові – навпаки), тобто спочатку називають рік, потім – місяць, а потім – число: 一九八四年八月十六号 *yī jiǔ bā sì nián bā yuè shí liù hào* «16 серпня 1984 року».

6. Сполучення числівника 一 *yī* «один» з рахівним суфіксом (найчастіше 个 *ge / gè*) виконує у китайській мові роль, близьку до функції неозначеного артикля у європейських мовах (англ. *a / an*, нім. *ein / eine*, фр. *un / une*, ісп. *un / una*, іт. *un(o) / una*), тобто виражає узагальнююче значення та відносить предмет до певного класу або групи предметів («якийсь / котрийсь із...»): 一本书 *yī běn shū* «якась (неозначена) книга», 一个人 *yī ge rén* «якась людина, хтось» тощо.

7. Вираз 听说 *tīngshuō* може вживатись як самостійно, так і з підметом (наприклад, 我听说…… *wǒ tīngshuō...*). Після 听说 *tīngshuō* починається підрядне речення, котре описує певну інформацію, відому мовцеві зі слів інших людей, але ці люди навмисно не називаються (букв.: «чув, що кажуть...»); таким чином нерідко переказують інформацію, у правдивості якої мовець не впевнений, цитують або посилаються на анонімні джерела, переповідають чутки та плітки. Головна функція – уникнення суб'єкта (хто каже?). Українською мовою 听说 *tīngshuō* можна перекладати «подеякують, що...», «кажуть, що...», «[як] я чув, що...», «[мені] стало відомо, що...».

8. Стандартним вітанням до дня народження є 祝你生日快乐 *zhù nǐ shēngri kuàilè* або просто 生日快乐 *shēngri kuàilè*.

За необхідності передати комусь привіт / свої вітання використовують дієслово 问好 *wènǎo* «передавати привіт, переказувати вітання» з двома непрямими додатками: перший з прийменником 代 *dài* на позначення того, від кого переказують вітання та другий з прийменником 向 *xiàng* на позначення адресата, тобто того, кому переказують вітання: 代我向李老师问好 *Dài wǒ xiàng Lǐ lǎoshī wènǎo* «Перекажіть учителеві Лі мої вітання».

У відповідь на пропозицію допомоги, надання послуги або отримуючи подарунок прийнято казати (这是)你 / 您的十分好意 (*Zhè shì) nǐ / Nín de shífēn hǎoyì* «(Це) дуже люб'язно з твого / Вашого боку».

9. У китайській мові існують два питальних займенника зі значенням «скільки?»: 几 *jǐ* та 多少 *duōshao*. Різниця між ними полягає у наступному:

几 <i>jǐ</i>	多少 <i>duōshao</i>
вживається у випадках, коли очікувана кількість менше десяти;	вживається у випадках, коли очікувана кількість перевищує десять;
з конкретними предметами обов'язково потребує після себе рахівного суфікса: 几辆车? <i>jǐ liàng chē?</i> «скільки автомобілів?», 几个人? <i>jǐ ge rén?</i> «скільки людей?»;	зазвичай вживається без рахівного суфікса, хоча теоретично допускає його наявність: 多少(辆)车? <i>duōshao (liàng) chē?</i> «скільки автомобілів?», 多少(个)人? <i>duōshao (ge) rén?</i> «скільки людей?»;
зі словами-часовими проміжками позначає як арифметичну кількість («скільки?»; з рахівним суфіксом), так і конкретний числовий показник («який? / котрий?»; без рахівного суфікса): 几个星期? <i>jǐ ge xīngqī?</i> «скільки тижнів?» / 星期几 <i>xīngqī jǐ</i> «який день тижня?», 几个月? <i>jǐ ge yuè?</i> «скільки місяців?» / 几月? <i>jǐ yuè?</i> «який місяць?»; Але: 几天? <i>jǐ tiān?</i> «скільки днів?», 几号? <i>jǐ hào?</i> «яке число місяця?».	зі словами-часовими проміжками позначає лише арифметичну кількість («скільки?»): 多少天? <i>duōshao tiān?</i> «скільки днів?», 多少星期? <i>duōshao xīngqī?</i> «скільки тижнів?», 多少月? <i>duōshao yuè?</i> «скільки місяців?».

Замість 几号? *jǐ hào?* «яке число місяця?» може також вживатися 哪天? *nǎ tiān?* (букв.: «який день, котрий із днів?») у тому ж значенні. Питання «який рік? / у якому році?» має вигляд 哪年? *nǎ nián?*, а питання «скільки

(календарних) років?» – 几年? *jǐ nián*? (менше 10) або 多少年? *duōshao nián*? (більше 10).

Таким чином, стандартні питання щодо дати: 今天几号? *Jīntiān jǐ hào*? «Яке сьогодні число?», 今天星期几? *Jīntiān xīngqī jǐ*? «Який сьогодні день тижня?», 现在几月? *Xiànzài jǐ yuè*? «Який зараз місяць?», 现在哪年? *Xiànzài nǎ nián*? «Який зараз рік?».

10. Запитання щодо ціни («скільки коштує...?») китайською мовою звучить …… 多少钱? …*duōshao qián*? (букв.: «скільки грошей [за]...?»; зв'язка 是 *shì* при цьому не потрібна) або …… 值多少钱? …*zhí duōshao qián*? (букв.: «скільки грошей коштує...?»).

Лексика · 词汇

5.1. Рахівні суфікси

Китайські числівники не можуть самостійно використовуватись при лічбі конкретних предметів; після них обов'язково вживається відповідний рахівний суфікс.

Рахівний суфікс – службове слово, яке приєднується до числівника та позначає певну однорідну категорію предметів. Частково це можна порівняти зі словами на кшталт «голова» («п'ять голів худоби» тощо), «штука», але сфера вжитку подібних слів у китайській мові є значно ширшою. В залежності від фізичної форми, розміру чи категорії предметів при їх лічбі до числівника приєднується один із багатьох рахівних суфіксів. Як правило, рахівні суфікси українською мовою не перекладаються, якщо для них немає відповідного еквівалента. За своєю етимологією рахівні суфікси походять від іменників, які мають узагальнююче категоріальне значення.

Рахівний суфікс в обов'язковому порядку вживається після числівника при лічбі конкретних предметів, а також після деяких займенників у позиції перед іменниками: 这 *zhè* «цей», 那 *nà* «той», 哪 *nǎ* «який? котрий?», 几 *jǐ* «скільки? (до 10)». Наприклад: 三 人 *sān ge rén* «три людини», 这 人 *zhè ge rén* «ця людина», 那 人 *nà ge rén* «та людина», 哪 人? *nǎ ge rén*? «котра людина?; хто [цих] з людей?», 几 人? *jǐ ge rén*? «скільки людей?».

Кількість рахівних суфіксів сучасної китайської мови складає близько 150, але у реальному повсякденному вжитку зустрічаються лише кілька десятків. Нерідко для однієї і тієї ж категорії предметів можуть існувати два або три рахівні суфікси.

Серед найуживаніших рахівних суфіксів сучасної китайської мови слід назвати:

- 个 *ge / gè*: універсальний рахівний суфікс для іменників-неістот та істот зі значенням «одиниця», «штука» (一个 人 *yī ge rén* «одна людина», 两个 礼物 *liǎng ge lǐwù* «два подарунка», 三个 朋友 *sān ge péngyou* «троє друзів», 五个 东西 *wǔ ge dōngxi* «п'ять речей» тощо); використовується із предметами, які не мають окремого суфікса, а також із предметами, які мають власний суфікс, але а) цей суфікс вважається застарілим чи належить до вузької (наукової, технічної) сфери вжитку, а тому в повсякденному мовленні він замінюється на 个 *ge / gè* або б) мовець забув необхідний рахівний суфікс чи цей необхідний суфікс здається йому занадто «старомодним»; іншими словами, суфікс 个 *ge / gè* може замінити будь-який інший рахівний суфікс, але цим не варто зловживати, оскільки використання 个 *ge / gè* замість низки найпоширеніших суфіксів може сприйматися як безграмотність та показник неосвіченості мовця;
- 本 *běn*: для рослин, квітів, гілок, а також книг, журналів тощо (一本书 *yī běn shū* «одна книжка»);
- 瓶 *píng*: для пляшок та флаконів з рідиною (两瓶 香水 *liǎng píng xiāngshuǐ* «два флакони парфумів»);
- 条 *tiáo*: для довгих предметів, вулиць, доріг, тривалих явищ, деяких тварин, абстрактних іменників (sms-повідомлень, планів, новин, принципів, вказівок), а також предметів одягу, складених у смужки тканин (一条 裙子 *yī tiáo qúnzi* «одна спідниця»);
- 辆 *liàng*: для колісних транспортних засобів (四辆 车 *sì liàng chē* «чотири автомобілі»);
- 片 *piàn*: для пластинок, дисків, карток, плівок, таблеток (六片 光盘 *liù piàn guāngpán* «шість CD-дисків»);
- 所 *suǒ*: для будівель, будинків, географічних локацій (парків, скверів тощо) та місць (三所 房子 *sān suǒ fángzi* «три будинки»);
- 间 *jiān*: для приміщень та кімнат (两间 厨房 *liǎng jiān chúfáng* «дві кухні»), а також будинків (三间 房子 *sān jiān fángzi* «три будинки»).

Деякі іменники (岁 *suì* «рік (у позначенні віку людини)», 年 *nián* «календарний рік», іменники, що позначають одиниці виміру на кшталт «кілометр», «сантиметр», «кілограм», «літр» тощо) становлять винятки та живаються без жодних рахівних слів.

5.2. Фразеологізми-чен'юй

Чен'юй (成语 *chéngyǔ*; букв.: «готовий вираз») – стійкий фразеологічний зворот, запозичений у сучасну мову із класичної старописемної китайської мови веньянь, що найчастіше складається з чотирьох ієрогліфів та є певною цитатою з китайської класичної літератури, крилатим висловом або прислів'ям. Як в усній, так і в писемній мові китайці постійно вдаються до використання чен'юїв, котрі надають мовленню переконливості та вишуканості. Знання найбільш популярних чен'юїв є необхідною ознакою добре освіченого китайця.

Чен'юї не можна перекладати дослівно, оскільки їхнє значення зазвичай витікає не із значення окремих слів-компонентів, а із певного соціокультурного контексту: сюжету давньокитайської прози, історії, буддійської або конфуціанської притчі тощо. Наприклад, у виразі 卧薪尝胆 *wò xīn cháng dǎn* ієрогліфи мають значення: «лежати», «хмиз», «пробувати на смак», «жовчний міхур; жовч». Його історія сягає часів китайсько-в'єтського царства Юе (越国 *Yuèguó*) та правління вана Гоу Цзяня (勾践 *Gōu Jiàn*; роки правління: 496-465 до н.е.). Програвши у війні, він спеціально лежав на незручному хмизі та лизав жовч, щоб не забути гіркоти поразки.

До чен'юїв належать також і вирази 垂头丧气 *chuí tóu sàng qì* «похнюпитись, повісити ніс, засмучуватись» (букв.: «повісити голову та занепасти духом») та 人生无常 *rén shēng wú cháng* «людське життя непередбачуване». Чен'юї у сучасній китайській мові є предикативними одиницями. Вони можуть виконувати роль присудка (他垂头丧气 *Tā chuí tóu sàng qì* «Він занепає духом»), а також означення зі службовим словом *的* (垂头丧气的人 *chuí tóu sàng qì de rén* «засмучена людина»).

5.3. Дієслова 知道 та 认识

Перехідні дієслова 知道 *zhīdao* та 认识 *rènshi* є синонімами. Вони однаково перекладаються українською мовою («знати»), але відрізняються за сферами вжитку:

- 知道 *zhīdao* приймає після себе прямий додаток-неістоту (іменник-неживий предмет чи вказівний займенник «це», «те» / питальний займенник «що?») та означає «знати щось» або додаток-підрядне з'ясувальне речення (речення-додаток) та перекладається «знати, що...»: 我知道她没有钱 *Wǒ zhīdao tā méi yǒu qián* «Я знаю, що у неї немає грошей» (пор. з нім. *wissen*, фр. *savoir*, ісп. *saber*), 你从哪儿知道? *Nǐ cóng nǎr zhīdao?* «Звідки ти знаєш?»; у художній літературі, а

також в урочистому усному мовленні може використовуватись скорочений варіант цього дієслова 知 *zhī*, запозичений з веньяню;

- 认识 *rènshi* приймає після себе прямий додаток-істоту (іменник-людину чи особовий займенник) та означає «знати когось» або «знайомитись з кимось» (我认识这个人 *Wǒ rènshi zhè ge rén* «Я знаю цю людину»); у певних обмежених контекстах допускається вживання 认识 *rènshi* у значенні «пізнати, зрозуміти, усвідомити» з іменниками-неістотами, які позначають абстрактні поняття (认识自己的错误 *rènshi zìjǐ de cuòwù* «усвідомити власні помилки»).

Грамматика · 语法

5.1. Дієслово 有

Перехідне дієслово 有 *yǒu* перекладається «мати щось / когось» та приймає прямий додаток, виражений іменником-істотою, іменником-неістотою, вказівними, питальними та особовими займенниками, словосполученнями з ними, а іноді й цілим підрядним з'ясувальним реченням (реченням-додатом):

我有中国朋友。

У мене є китайський друг (друзі).

李先生有两辆车。

У пана Лі є дві машини.

Дієслово 有 *yǒu* може також вживатись у безособових реченнях (без підмета) у значенні «є / існує / є у наявності» або «знаходиться»:

有两个问题。

Є два питання / дві проблеми.

离市中心不远有一个很好的咖啡馆。

Недалеко від центру міста є одна хороша кав'ярня.

Грамматичною особливістю дієслова 有 *yǒu* є те, що воно утворює заперечну форму тільки із заперечною часткою 没 *méi* (завжди 没有 *méi yǒu*) та ніколи не вживається із заперечною часткою 不 *bù* (不有* *bù yǒu* – груба граматична помилка):

我没有中国朋友。

У мене немає китайський друзів.

李先生没有车。

У пана Лі немає машини.

没有问题。

Питань / проблем немає.

У розмовній мові у значенні «немає / немає у наявності» заперечна форма 没有 *méi yǒu* може скорочуватись до однієї частки 没 *méi*: 没问题 «питань / проблем немає».

5.2. Утворення загального питання шляхом редуплікації присудка

Загальне питання можна задати шляхом редуплікації (повторення) присудка: спочатку у стверджувальній формі, а потім у заперечній формі; іншими словами, присудок повторюється двічі підряд, а між цими повтореннями ставиться частка 不 *bu*, яка вимовляється без тону (або 没 *méi* (з тоном) для дієслова 有 *yǒu*). Частка 吗 *ma* у кінці не вживається.

Таке загальне питання відрізняється від загального питання з часткою 吗 *ma* своєю більшою емпатичністю, тобто тим, що мовець у цьому випадку наполегливіше вимагає відповіді, а смисловий наголос знаходиться на присудку, у той час як у питаннях з 吗 *ma* смисловий наголос падає на додаток (порівняйте: 你知道她的地址吗? «Ти знаєш [саме] її [правильну] адресу?» та 你知道不知道她的地址? «Ти [точно] знаєш / не забула її адресу?»):

你今天去不去大学?

Ти сьогодні підеш до університету?

你现在有没有时间?

У тебе зараз є час?

他是不是学生?

Він є студентом?

你晚上忙不忙?

Ти увечері зайнятий?

За наявності у реченні модального дієслова подвоюється саме воно, а не смислове дієслово:

你会不会说汉语?

Ти можеш розмовляти китайською мовою?

她要不去中国?

Чи хоче вона поїхати до Китаю?

У розмовній мові (дещо рідше також і у письмовій) можливе винесення прямого додатка на місце одразу після першого (стверджувального) присудка, а другий (заперечний) присудок ставиться після прямого додатка, тобто у кінці речення. Така структура виражає особливу емфазу на змістові питання, підкреслений смисловий наголос та перекладається «то [все ж таки]...чи ні?»:

他说汉语不说?

То він розмовляє китайською чи ні?

5.3. Модальні дієслова 想, 能, 可以

Перехідне дієслово 想 *xiǎng* має модальні та немодальні значення. Останніх у цього дієслова два: 1) думати, мислити, міркувати (синоніми: 思 *sī*, 思考 *sīkǎo*, 考虑 *kǎolù*) та 2) тужити, сумувати за кимось / чимось (синоніми: 想念 *xiǎngniàn*, 思念 *sīniàn*, 怀念 *huáiniàn*).

Модальне значення дієслова 想 *xiǎng* полягає у вираженні сильного бажання з елементами сподівання, мрії. У ролі додатка може виступати лише інше дієслово (想休息 «хотіти відпочити», 想看电视 «хотіти подивитись телевізор»), оскільки із прямим додатком-іменником чи займенником 想 *xiǎng* буде мати одне з немодальних значень (你想什么? «1. Про що ти думаєш?; 2. За чим ти сумуєш?»).

Різницю між модальними дієсловами 要 *yào* та 想 *xiǎng* у значенні «хотіти, бажати» можна зрозуміти, проаналізувавши відтінки бажання у певному контексті (намір або потребу у 要 *yào* та сподівання або мрію у 想 *xiǎng*) (тж. див. Урок 19, «Граматика», п. 19.6.). Наприклад:

要 <i>yào</i>	想 <i>xiǎng</i>
今年我 <u>要</u> 去中国。 Цього року я хочу поїхати до Китаю.	我 <u>想</u> 总有一天去中国。 Я хочу одного дня поїхати до Китаю.
можно також перекласти «збираюсь поїхати...»; поїздка до Китаю – реальний намір із конкретними часовими межами, задля цього я роблю певні кроки: купую квиток, готую документи.	можно також перекласти «мрію поїхати...»; поїздка до Китаю – моя «теоретична» мрія, сильне бажання, яке я сподіваюсь коли-небудь здійснити.

Модальне дієслово 能 *néng* позначає: 1) теоретичну можливість чи вірогідність (часто у реченнях на кшталт «Хмарно, може піти дощ») або 2) фізичну можливість або природну здатність виконати дію, причому як після підмета-істоти, так і після підмета-неістоти: 我能帮你 «Я можу вам допомогти», 人不能飞 «Люди не можуть літати».

Модальне дієслово 可以 *kěyǐ* вирижає дозвіл (прямий чи теоретичний – «можна, дозволяється») на здійснення дії, а у заперечній формі – заборону на здійснення дії: 你也可以参加 «Ти також можеш брати участь», 我可以看电视吗? «Можна мені подивитись телевізор?»; 孩子不可以喝咖啡 «Дітям не можна пити каву».

Оскільки українською мовою модальні дієслова 能 *néng*, 可以 *kěyǐ* та 会 *huì* часто перекладаються однаково (за допомогою дієслова «могти»), у

цьому випадку також необхідно стежити за контекстом та відтінками значення. Порівняйте:

能 <i>néng</i>	可以 <i>kěyǐ</i>	会 <i>huì</i>
他很老， 不能 写汉字。 Він старий та [вже] не може писати ієрогліфи.	学习乌克兰语的中国学生上课 不可以 写汉字。 Китайським студентам, що вивчають українську мову, під час занять не можна писати ієрогліфами.	我还 不会 写汉字。 Я поки що не можу (не вмю) писати ієрогліфи.
відсутність фізичної здатності через вік: літня людина, слабкий зір, писати ієрогліфи вкрай важко або й зовсім неможливо.	відсутність дозволу, тобто заборона: оскільки студенти повинні вправлятися в українському правописі, писати ієрогліфами їм забороняється.	відсутність навички, недостатнє вміння: не можу писати ієрогліфи, оскільки поки що як слід не навчився.

Втім, у реальному повсякденному житку такого суворого розмежування дієслів 能 *néng* та 可以 *kěyǐ* не завжди дотримуються: для висловлення заборони нерідко вживають також 不能 *bù néng*, у запитаннях про дозвіл щось зробити поряд із 可以 *kěyǐ* зустрічається і 能 *néng*, а 可以 *kěyǐ*, у свою чергу, може використовуватись замість 能 *néng* для вираження теоретичної можливості чи вірогідності.

Перед модальними дієсловами 会 *huì* та 能 *néng* може вживатись прислівник ступеня 很 *hěn*. Словосполучення 很会 *hěn huì* позначає високий рівень оволодіння навичкою та перекладається «[дійсно] дуже добре вміти» (他 *他* 很会 *很会* 说汉语 «Він дуже добре вміє розмовляти китайською мовою»), а словосполучення 很能 *hěn néng* вказує на те, що суб'єкт здатен робити щось у великому обсязі (他 *他* 很能 *很能* 睡觉 «Він може спати дуже довго»). З модальним дієсловом 可以 *kěyǐ* прислівник 很 *hěn* не вживається.

5.4. Наказовий спосіб із частками 吧 та 别

Форма наказового способу, яка утворюється вживанням частки 吧 *ba*, є менш ввічливою, ніж конструкція з модальним дієсловом 请 *qǐng*; остання буквально означає «Прошу зробити щось».

Частка 吧 *ba* займає місце у кінці речення та виражає наказовий спосіб із найрізноманітнішими відтінками – від власне наказу до рекомендації, поради. Якщо підметом у реченні є особові займенники 我们 *wǒmen* або 咱们 *zánmen* (котрі можуть випускатись, якщо із контексту зрозуміло, про кого йдеться), то 吧 *ba* означає запрошення до спільної дії («[а] давай(те)...»):

你有没有问题? 你现在说吧! У тебе є питання? Скажи зараз!

你们都看这本书吧! Усі читайте цю книжку!

我们一起去咖啡馆吧! Давай підемо разом до кав'ярні!

Частка 别 *bié* займає місце на початку речення та утворює форму заперечного наказового способу, тобто фактично форму заборони, прохання не робити чогось; підмет зазвичай випускається. Частка 吧 *ba* при цьому не вживається. Задля пом'якшення тону заборони перед 别 *bié* може вживатись дієслово 请 *qǐng* («прошу не робити чогось»):

别等我! Не чекай(те) на мене!

请别说乌克兰语, 说中国话吧! Прошу не розмовляти українською, розмовляйте китайською!

Замість 别 *bié* може використовуватись дещо формальніша, ввічливіша форма 不要 *bù yào* з аналогічним значенням (不要等我! «Не чекайте на мене!»); у цьому випадку 别 *bié* можна умовно порівняти з англ. *don't*, а 不要 *bù yào* – з англ. *do not*.

5.5. Кількісні числівники від 1 до 99

Кількісні числівники позначають кількість предметів та відповідають на питання «скільки?». Базовими кількісними числівниками є: 一 *yī* «один», 二 *èr* / 两 *liǎng* «два», 三 *sān* «три», 四 *sì* «чотири», 五 *wǔ* «п'ять», 六 *liù* «шість», 七 *qī* «сім», 八 *bā* «вісім», 九 *jiǔ* «дев'ять», 十 *shí* «десять».

Числівники від 11 до 19 утворюються додаванням до числівника 十 *shí* «десять» відповідного числівника, який позначає кількість одиниць: 十一 *shí yī* «11», 十二 *shí èr* «12», 十三 *shí sān* «13», 十四 *shí sì* «14» тощо. Для утворення десятків перед числівником 十 *shí* «десять» ставиться відповідний числівник, що позначає кількість десятків: 二十 *èr shí* «20», 三十 *sān shí* «30» тощо. Кількість одиниць за необхідності додається після 十 *shí*: 四十三 *sì shí sān* «43», 五十六 *wǔ shí liù* «56», 七十七 *qī shí qī* «77», 九十八 *jiǔ shí bā* «98» тощо.

Примітки:

- число 2 позначається словом 二 *èr* при абстрактній лічбі (*один, два, три...*), позначенні та у складних числівниках (十二 *shí èr* «12», 二十 *èr shí èr* «20» тощо) і словом 两 *liǎng* при лічбі конкретних предметів у сполученні з рахівними суфіксами (两个人 *liǎng ge rén* «двоє людей» тощо); сполучення 二 *èr* з рахівним суфіксом можливе у складних числівниках (三十二个人 *sān shí èr ge rén* «32 людини»);
- при використанні числівника 一 *yī* «один» для лічби з рахівними суфіксами в усному мовленні необхідно пам'ятати про модуляцію його тону (див. Урок 1, «Фонетика», п. 1.7., с. 11).

При лічбі конкретних іменників китайські числівники не можуть вживатися без відповідного рахівного суфікса, з якими вони зливаються в єдине та морфологічно неподільне слово (див. Урок 5, «Лексика», п. 5.1.) та виконують функцію означення до наступного іменника.

5.6. Числівники у позначенні часових проміжків та їхньої кількості

	часовий проміжок / дата (коли? який?)	кількість проміжків / тривалість (скільки?)
роки	утворюється простим сполученням числівників-одиниць; нуль позначається знаком 〇 або ієрогліфом 零 та вимовляється <i>líng</i> ; після цих числівників йде слово 年 <i>nián</i> «рік»: 一九七二年 <i>yī jiǔ qī èr nián</i> «1972 рік» (букв.: «рік один-дев'ять-сім-два»), 一九九一年 <i>yī jiǔ jiǔ yī nián</i> «1991 рік», 一六八〇年 <i>yī liù bā líng nián</i> «1680 рік», 二〇〇五年 <i>èr líng líng wǔ nián</i> «2005 рік», 二零三年 <i>èr líng sān líng nián</i> «2030 рік» тощо;	утворюється сполученням відповідного числівника безпосередньо з іменником 年 <i>nián</i> «рік» без жодних рахівних суфіксів: 一年 <i>yī nián</i> «один рік», 两年 <i>liǎng nián</i> «два роки» (二年* <i>èr nián</i> невірно!), 四年 <i>sì nián</i> «чотири роки», 十年 <i>shí nián</i> «десять років», 十五年 <i>shí wǔ nián</i> «п'ятнадцять років», 四十三年 <i>sì shí sān nián</i> «сорок три роки» тощо;
місяці	утворюється простим сполученням числівників від 1 до 12 зі словом 月 <i>yuè</i> «місяць» без рахівних суфіксів: 一月 <i>yī yuè</i> «січень»,	утворюється сполученням відповідного числівника з іменником 月 <i>yuè</i> «місяць» та із обов'язковим застосуванням рахівного суфікса 个 <i>ge / gè</i> :

<p>місяці</p>	<p>二月 <i>èr yuè</i> «лютий» (ніколи не 两月* <i>liǎng yuè!</i>), 三月 <i>sān yuè</i> «березень», 四月 <i>sì yuè</i> «квітень», 五月 <i>wú yuè</i> «травень», 六月 <i>liù yuè</i> «червень», 七月 <i>qī yuè</i> «липень», 八月 <i>bā yuè</i> «серпень», 九月 <i>jiǔ yuè</i> «вересень», 十月 <i>shí yuè</i> «жовтень», 十一月 <i>shí yī yuè</i> «листопад», 十二月 <i>shí èr yuè</i> «грудень»;</p>	<p>一个月 <i>yī ge yuè</i> «один місяць», 两个月 <i>liǎng ge yuè</i> «два місяці» (ніколи не 二个月* <i>èr ge yuè!</i>), 三个月 <i>sān ge yuè</i> «три місяці», 四个月 <i>sì ge yuè</i> «чотири місяці» тощо;</p>
<p>тижні</p>	<p>числівники від 1 до 6 додаються безпосередньо після іменника 星期 <i>xīngqī</i> «тиждень» на позначення днів тижня від понеділка до суботи: 星期一 <i>xīngqī yī</i> «понеділок», 星期二 <i>xīngqī èr</i> «вівторок», 星期三 <i>xīngqī sān</i> «середа», 星期四 <i>xīngqī sì</i> «четвер», 星期五 <i>wú xīngqī</i> «п'ятниця», 星期六 <i>xīngqī liù</i> «субота»; день тижня «неділя» позначається 星期日 <i>xīngqī rì</i> або 星期天 <i>xīngqī tiān</i>;</p>	<p>утворюється сполученням відповідного числівника з іменником 星期 <i>xīngqī</i> «тиждень» та із обов'язковим застосуванням рахівного суфікса 个 <i>ge / gè</i> перед цим іменником: 一个星期 <i>yī ge xīngqī</i> «один тиждень», 两个星期 <i>liǎng ge xīngqī</i> «два тижні» (ніколи не 二个星期* <i>èr ge xīngqī!</i>), 三个星期 <i>sān ge xīngqī</i> «три тижні», 四个星期 <i>sì ge xīngqī</i> «чотири тижні» тощо;</p>
<p>дні</p>	<p>утворюється сполученням числівників зі словами 号 <i>hào</i> «номер; число місяця» (розм. стиль) або 日 <i>rì</i> «день; число місяця» (форм. / літ. стиль) без рахівних суфіксів: 一号 <i>yī hào</i> / 一日 <i>yī rì</i> «перше число місяця», 二号 <i>èr hào</i> / 二日 <i>èr rì</i> «друге число місяця», 三号 <i>sān hào</i> / 三日 <i>sān rì</i> «третє число місяця», 四号 <i>sì hào</i> / 四日 <i>sì rì</i> «четверте число місяця» тощо.</p>	<p>утворюється сполученням відповідного числівника безпосередньо з іменником 天 <i>tiān</i> «день» без жодних рахівних суфіксів: 一天 <i>yī tiān</i> «один день», 两天 <i>liǎng tiān</i> «два дні» (二天* <i>èr tiān</i> невірно!), 三天 <i>sān tiān</i> «три дні», 四天 <i>sì tiān</i> «чотири дні», 十天 <i>shí tiān</i> «десять днів» тощо.</p>

(一)

你明天有没有时间？

- 你明天有没有时间？我需要你的帮助。
— 可惜这两天¹⁾，星期六和星期天，我有事。你要什么？
— 后天我爱人²⁾有生日，我要买一件³⁾礼物，可是我不知道买什么。
— 这是一个很好的问题……我们现在去超市吧。

* * *

- 你看！我们能买这张⁴⁾画⁵⁾。
— 他不很喜欢画。
— 那么，比方说，那套⁶⁾厨具⁷⁾。
— 做饭是我的事，吃⁸⁾饭是他的事。
— 什么衣服？
— 我不知道他的大小⁹⁾。
— 真的，这是一个非常难的问题……

(二)

我的房间不小

你看，这是我的房间。我的房间不小：有两扇¹⁰⁾窗户，一张桌子¹¹⁾，三把¹²⁾椅子¹³⁾，一张床¹⁴⁾，两个柜子¹⁵⁾，一台¹⁶⁾电视和一台电脑¹⁷⁾，也有四件玩具¹⁸⁾。我的房间很舒服¹⁹⁾。

¹⁾ 天 *tiān* (ім.) 1. небо; 天下 *Tiānxià* Піднебесна (поетична назва Китаю); 2. день; доба (не потребує рах. суф.)

²⁾ 爱人 *àiren* (ім.) кохана людина; чоловік / дружина (у КНР); коханець / коханка (поза КНР)

³⁾ 件 *jiàn* (рах. суф.) рахівний суфікс для предметів одягу,

подарунків, іграшок, документів, а також абстрактних речей: справ, випадків, прецедентів тощо

⁴⁾ 张 *zhāng* (рах. суф.) рахівний суфікс для предметів із широкою відкритою поверхнею: аркуші паперу, фотокарток, газет, мап, картин, столів, ліжок тощо

⁵⁾ 画 *huà* (ім.) картина, малюнок

- 6) 套 *tào* 1. (ім.) комплект, набір; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для комплектів чи наборів*; 3. (ім.) футляр, чохол, обгортка; ковпачок, накінецьник; 4. (ім.) петля; пастка
- 7) 厨具 *chújù* (ім.) кухонне приладдя
- 8) 吃 *chī* (дієсл.) їсти; ~饭 *fàn* їсти, споживати їжу
- 9) 大小 *dàxiǎo* (ім.) величина; розмір
- 10) 扇 *shàn* (рах. суф.) *рахівний суфікс для дверей, вікон, стулок*
- 11) 桌(子) *zhuō(zǐ)* (ім.) стіл
- 12) 把 *bǎ* (рах. суф.) *рахівний суфікс для предметів, які*

- мають ручку: стільців, чайників, сковорідок, ножів тощо*
- 13) 椅(子) *yǐ(zǐ)* (ім.) стілець
- 14) 床 *chuáng* (ім.) ліжко
- 15) 柜(子) *guì(zǐ)* (ім.) шафа
- 16) 台 *tái* (рах. суф.) *рахівний суфікс для пристроїв, апаратів, машин та механізмів*
- 17) 电脑 *diànnǎo* (ім.) комп'ютер
- 18) 玩具 *wánjù* (ім.) іграшка
- 19) 舒服 *shūfu* (прикм.) затишний, зручний, комфортний

ІЕРОГЛІФИ

довготривалий	
久	丿 (4) 3
jiǔ	

думати	
想	心 (61) 13
xiǎng	

винятковий	
特	牛 (93) 10
tè	

інший	
别	刀 (18) 7
bié	

племінник	
甥	生 (100) 12
shēng	

штука	
个	丨 (2) 3
gè / ge	

врожай; рік	
岁	山 (46) 6
suì	

пара, обидва	
两	一 (1) 7
liǎng	

рік	
年	干 (51) 6
nián	

вчора; минулий	
昨	日 (72) 9
zuó	

здатність	
能	肉 (130) 10
néng / nái / nài	

брати участь	
参	厶 (28) 8
cān / sān / shēn	

<i>додавати</i>	
加	力 (19) 5
jiā	

<i>справа, діло</i>	
事	亓 (6) 8
shì	

<i>етикет; обряд</i>	
礼	示 (113) 5
lǐ	

<i>річ, предмет</i>	
物	牛 (93) 8
wù	

<i>пляшка</i>	
瓶	瓦 (98) 10
píng	

<i>аромат</i>	
香	香 (186) 9
xiāng	

<i>вода</i>	
水	水 (85) 4
shuǐ	

<i>гілка</i>	
条	木 (75) 7
tiáo	

<i>спідниця</i>	
裙	衣 (145) 13
qún	

<i>вітати</i>	
祝	示 (113) 9
zhù	

<i>швидкий; веселий</i>	
快	心 (61) 7
kuài	

<i>радість; музика</i>	
乐	丩 (4) 5
lè / yuè	

<i>нуль</i>	
零	雨 (173) 13
líng	

<i>висіти</i>	
垂	土 (32) 8
chuí	

<i>голова</i>	
头	大 (37) 5
tóu / tou	

<i>жалоба</i>	
丧	一 (1) 8
sāng / sàng	

<i>збирати(сь) разом</i>	
总	心 (61) 8
zǒng	

<i>користуватись</i>	
以	人 (9) 4
yǐ	

<i>передавати</i>	
交	亠 (8) 6
jiāo	

<i>пошта</i>	
邮	邑 (163) 8
yóu	

<i>бюро, управління</i>	
局	尸 (44) 7
jú	

<i>[тимчасово] перебувати</i>	
寄	宀 (40) 11
jì	

<i>пара коліс</i>	
辆	车 (159) 11
liàng	

<i>візок</i>	
车	车 (159) 4
chē / jū	

<i>допомагати</i>	
帮	巾 (50) 10
bāng	

<i>допомога</i>	
助	力 (19) 7
zhù	

<i>знати</i>	
知	矢 (111) 8
zhī / zhì	

<i>шлях</i>	
道	辶 (162) 12
dào	

<i>земля</i>	
地	土 (32) 6
dì / de	

<i>місце розташування</i>	
址	土 (32) 7
zhǐ	

<i>відчувати</i>	
感	心 (61) 13
gǎn / hàn	

<i>слухати</i>	
听	口 (30) 7
tīng	

<i>звук</i>	
音	音 (180) 9
yīn	

<i>посилати</i>	
送	辶 (162) 10
sòng	

<i>ділити</i>	
分	刀 (18) 4
fēn / fèn	

<i>легкий</i>	
轻	车 (159) 9
qīng	

<i>трясти</i>	
摇	手 (64) 13
yáo	

<i>крутитись</i>	
滚	水 (85) 14
gǔn	

<i>місце</i>	
所	戶 (63) 8
suǒ	

<i>бити</i>	
打	手 (64) 5
dǎ / dá	

<i>рахувати</i>	
算	竹 (118) 14
suàn	

<i>шматок</i>	
片	片 (91) 4
piàn / piān	

<i>світло</i>	
光	儿 (10) 6
guāng	

<i>тарілка</i>	
盘	皿 (108) 11
pán	

<i>епоха; наступник</i>	
代	人 (9) 5
dài	

<i>древній, стародавній</i>	
古	口 (30) 5
gǔ	

<i>класичне джерело (текст)</i>	
典	八 (12) 8
diǎn	

<i>край, крайня частина</i>	
极	木 (75) 7
jí	

<i>покірний</i>	
顺	頁 (181)
	9
shùn	

<i>зручний</i>	
便	人 (9)
	9
biàn / pián	

<i>місяць</i>	
月	月 (74)
	4
yuè	

<i>зразок, еталон</i>	
准	冫 (15)
	10
zhǔn	

<i>готувати</i>	
备	夂 (34)
	8
bèi	

<i>сон; мрія</i>	
梦	木 (75)
	11
mèng	

<i>дивитись вдалечінь</i>	
望	月 (74)
	11
wàng	

<i>особистий</i>	
私	禾 (115)
	7
sī	

<i>дім, будівля</i>	
房	戶 (63)
	8
fáng	

<i>мешкати, жити (десь)</i>	
住	人 (9)
	7
zhù	

<i>житло</i>	
宅	宀 (40)
	6
zhái	

<i>комфортний</i>	
舒	舌 (135)
	12
shū	

<i>годиться, підходити</i>	
适	辵 (162)
	9
shì / kuò	

<i>установа, покої</i>	
厅	厂 (27)
	4
tīng	

<i>кухня</i>	
厨	厂 (27)
	12
chú	

<i>лежати, спати</i>	
卧	卜 (25)
	8
wò	

<i>мити(сь)</i>	
浴	水 (85)
	10
yù	

<i>туалет</i>	
厕	厂 (27)
	8
cè	

<i>сарай, комора</i>	
库	广 (53)
	7
kù	

<i>сонце</i>	
阳	阜 (170)
	7
yáng	

<i>підставка</i>	
台	口 (30)
	5
tái	

<i>відділяти(ся)</i>	
离	内 (114)
	11
lí	

<i>місто</i>	
城	土 (32)
	9
chéng	

<i>важкий</i>	
重	里 (166)
	9
zhòng / chóng	

<i>гроші</i>	
钱	车 (167) 10
qián	

<i>мовлення, розмова</i>	
言	言 (149) 7
yán	

<i>не [бути]</i>	
无	无 (71) 4
wú	

<i>річ, предмет</i>	
件	人 (9) 6
jiàn	

<i>малюнок</i>	
画	田 (102) 8
huà	

<i>набір</i>	
套	大 (37) 10
tào	

<i>інструмент</i>	
具	八 (12) 8
jù	

<i>їсти</i>	
吃	口 (30) 6
chī	

<i>віяло</i>	
扇	戶 (63) 10
shàn / shān	

<i>стіл</i>	
桌	木 (75) 10
zhuō	

<i>рукоятка</i>	
把	手 (64) 7
bǎ / bà	

<i>стілець</i>	
椅	木 (75) 12
yǐ / yī	

<i>ліжка</i>	
床	广 (53) 7
chuáng	

<i>скриню; шафа</i>	
柜	木 (75) 9
guì	

<i>[головний] мозок</i>	
脑	肉 (130) 10
nǎo	

<i>іграшка</i>	
玩	玉 (96) 8
wán	

<i>лоб; тема</i>	
题	页 (181) 15
tí	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

把、帮、备、便、别、参、厕、车、城、吃、厨、床、垂、打、代、道、地、典、房、感、古、光、分、柜、滚、画、极、寄、加、件、

交、久、局、具、库、快、乐、离、礼、两、辆、零、梦、脑、能、
年、盘、片、瓶、钱、轻、裙、丧、扇、事、适、舒、水、顺、私、
送、算、岁、所、台、题、套、特、条、厅、听、头、玩、望、卧、
无、物、香、想、言、阳、摇、以、椅、音、邮、浴、月、宅、知、
址、重、助、住、祝、准、桌、总、昨

2. Поєднаєте ієрогліфи у двоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

帮、备、别、参、厕、车、城、厨、厨、打、大、代、道、地、典、
电、多、儿、儿、房、房、房、分、服、感、古、光、柜、好、会、
寄、加、间、今、局、具、具、可、客、库、快、乐、乐、礼、梦、
脑、年、年、女、盘、轻、去、裙、日、生、甥、市、是、十、适、
室、室、舒、舒、水、私、算、所、所、台、特、题、天、厅、外、
外、玩、晚、望、问、问、卧、物、现、香、想、想、谢、阳、要、
以、以、椅、意、音、邮、有、有、浴、宅、知、址、重、助、住、
准、桌、子、子、子、子、子、子、总、总、昨

3. Напишіть усі відомі вам ієрогліфи, які мають вказані читання.

Наприклад:

shi

是、时、事、十、市、史、师、室、视、识、适

jia, zhu, yi, liang, dai, zhi, sheng, jian, li, wen, xi, chuang, zhong, xing, ji,
zi, jie, si, e, ba, da.

4. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我很想妻子，也__想孩子们。
- 2) 我妹妹很年轻，她十九__。
- 3) 明天是她的生日。她__岁？
- 4) 我准备一个意外的__。
- 5) 你__可以交邮局寄去。
- 6) 你知道不知道你朋友的__？
- 7) 我非常感谢你的__。
- 8) __年轻人很爱摇滚乐。
- 9) 我想望__能买一所私有的房子或住宅。
- 10) 我想住离市中心不远，城市不__。

5. Запишіть китайськими числівниками. Прочитайте вголос.

А) *цифри*: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 11, 12, 15, 17, 18; 23, 34, 45, 56, 67, 78, 89;

Б) *дати*: 11 січня 1801, 14 лютого 1745, 8 березня 1995, 15 квітня 2000, 20 травня 2002, 12 червня 1987, 25 липня 1968, 18 серпня 1984, 30 вересня 1500, 27 жовтня 2018, 19 листопада 2020, 31 грудня 2039.

6. Перекладіть китайською, добравши необхідний рахівний суфікс. Прочитайте вголос.

А) одна мрія, двоє дітей, три книжки, чотири стільця, п'ять столів, шість газет, сім автомобілів, вісім справ, дев'ять комплектів кухонного приладдя, десять будинків, одинадцять кімнат, чотирнадцять ліжок, сімнадцять студентів, двадцять два флакони парфумів, тридцять п'ять людей, сорок сім картин, шістдесят два CD-диски, сімдесят подарунків, вісімдесят вісім міст, дев'яносто одне питання;

Б) скільки людей (більше 10)?; скільки грошей [коштує]?; скільки кімнат (менше 10)?; скільки книжок (менше 10)?; скільки автомобілів (менше 10)?; скільки ліжок (більше 10)?; скільки днів?

7. Перефразуйте питання з 吗 у питання, утворені шляхом редуплікації присудка.

- 1) 你现在有时间吗?
- 2) 你知道她的名字吗?
- 3) 你认识这个小姐吗?
- 4) 那个人是中国人吗?
- 5) 大家有问题吗?
- 6) 我们一起去商店吗?
- 7) 你会说中国话吗?
- 8) 孩子们做练习吗?
- 9) 你现在忙吗?
- 10) 大学远吗?

8. Дайте розгорнуті відповіді на питання.

- 1) 你住不住离市中心不远?
- 2) 你结婚了吗?
- 3) 今天几月几号?
- 4) 你今年多大岁?
- 5) 你的生日是几月几号?
- 6) 你有没有孩子?

- 7) 你的住宅有几个房间? 几间厨房? 几间卧室?
- 8) 你的城市叫什么名字?
- 9) 你爸爸、妈妈做什么工作?
- 10) 这本书多少钱?
- 11) 你知道多少汉字? 会不会写?
- 12) 你喜欢听什么音乐?

9. Заповніть пропуски відповідними за змістом модальними дієсловами.

- 1) 我有钱, 所以我__买一辆车。
- 2) 妈妈说我__看电视。
- 3) 我__总有一天买私有的房子。
- 4) 她是大学的汉语学生, 所以她__说汉语。
- 5) 她是中国人, 所以她__说汉语。
- 6) 我__喝咖啡, 所以我去咖啡馆。
- 7) 时间不早, 你不__听音乐。去睡觉吧!
- 8) 你__去商店吗? 我__一起去吗?
- 9) 别垂头丧气! 我__帮你。
- 10) 我__我妻子, 可是我有很多事, 不__去乌克兰看她。

10. Перекладіть китайською, вживаючи наказовий спосіб.

A) з 吧	Б) з 别 / 不要
1) Підемо до університету разом!	5) Не розмовляй українською!
2) Напиши ці два ієрогліфа!	6) Не пий каву ввечері!
3) Зачекай на мене!	7) Вже пізно, не дивись телевізор!
4) Запитай у тата!	8) Не засмучуйся!

11. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) (,) 所以、不、车、没、能、钱、买、我、我、现在、有。
- 2) (,) 所以、不、不、的、地址、个、寄去、交、礼物、能、她、我、我、一、邮局、知道。
- 3) (,) 所以、帮助、的、非常、个、老师、练习、难、我、需要、这。
- 4) (,) 不、不、大、的、房子、很、可是、离、市中心、舒适、太、我、远。

5) (,) 所以、吧、很、累、去、我、我们、休息、宿舍。

12. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 我不能回家 (взяти участь) 晚会, 有事。
- 2) 祝你妹妹 (день народження) 快乐!
- 3) (Не засмучуйся), 你总是可以交邮局寄去。
- 4) (Кажуть, що) 年轻人很爱摇滚乐, (тому) 我打算买一片摇滚乐的光盘。
- 5) (До речі), 你现在有没有时间?
- 6) 我 (мрія) 的房子不太大, 可是很 (затишний)。
- 7) 我想住离市中心不, 城市 (не важливе)。
- 8) 现在我还没有钱, 可是 (як каже прислів'я), 人生无常。

13. Перекладіть китайською мовою.

- Кажуть, що твоя родина придбала [один] новий будинок недалеко від центру міста. [Це] правда?
- Ні, це родина моєї старшої сестри. У нас поки немає грошей. Але я мрію одного дня також придбати будинок, неважливо в якому місті.
- Будинок твоєї старшої сестри великий?
- Ні, не дуже великий, але затишний: дві вітальні, дві спальні, одна кухня, одна ванна кімната, один туалет, один гараж та один маленький балкон.
- Дозволь запитати, твоя кімната у гуртожитку зручна?
- Так, там є [один] стіл, чотири стільця, [одне] ліжко, [одна] шафа та [один] комп'ютер. До речі, у старшої сестри завтра день народження.
- Вітаю її з днем народження! Прошу переказати їй мої вітання! Скільки їй років?
- Цього року їй [виповнюється] 31 рік. Я дуже сумую за нею, особливо за племінниками, але не можу поїхати на вечірку [та взяти участь], маю дуже багато справ. Тому я хочу надіслати подарунок поштою. У мене є дві проблеми: я не знаю, що потрібно купити, а також я не знаю її нової адреси, тому мені потрібна твоя допомога.
- Не засмучуйся, я можу тобі допомогти. Я думаю, потрібно купити [один] набір кухонного приладдя або [один] флакон парфумів. Її чоловік любить слухати музику?
- Так, йому дуже подобається рок-музика.

- Тоді купи також CD-диск рок-музики!
- Чудово. Оскільки у них троє дітей, я також маю намір придбати три іграшки. Ти знаєш, скільки коштують усі ці речі?
- На жаль, не знаю. Але ми можемо піди до супермаркету та запитати. У мене є [одна] машина. Поїхали (букв.: «пішли») разом!
- Це дуже люб'язно з твого боку. Я дуже вдячний тобі за допомогу.
- Немає за що. Ти дуже молодий, але одного дня ти можеш допомогти мені. Як каже прислів'я, людське життя непередбачуване. Але ще є питання з адресою.
- Не проблема (букв.: «немає питань»), я можу запитати у мами. Я скажу: «Мамо, я готую сюрприз, допоможи мені!».

Основной текст · 主课文

(一)

大学生活。

留学生： 你好！你不是中国人吗？对不对？

中国学生： 哇，你会汉语！你的汉语很好！我没想到这件事。

留学生： 哪里，哪里。我只会几个句子。二、三年后我想会说不错的汉语……

中国学生： 真是奇怪的事！很少外国人会汉语，对吗？

留学生： 我不太清楚。我们中文系的学生相当多，可是大多数的学生是华人。欧洲人只有十五个。还有个非洲人和个美国人，共计十七个人。这些人会汉语。年轻的人都认为学习汉语是一个非常有前途的事。

中国学生： 美国人？我认识他。是不是一位又矮又胖的先生？

留学生： 不是，不是男的，是女的。她很高，也很瘦。

中国学生： 我懂。我们今天晚上进城吗？

留学生： 不行。我需要去火车站接个朋友。

中国学生： 他来北京做什么？

留学生： 来工作。他是汉语老师。明年他在我们系教文言。

中国学生： 你知道不知道他什么时候来？

留学生： 几个小时后，下午五点钟。

中国学生：那么，我们还有一点点时间喝咖啡。你明天上午上课吗？

留学生：不上课。我们系的学生都罢课。

中国学生：真的吗？我不知道这件事情。他们为什么罢课？

留学生：奇怪的是他们自己也说不好。总的说来，他们对学习条件不满意：学生多，老师少，教室不够，也太小，图书馆的书太少，没有新的，大学没钱。有的学生还说老师不管学生，下课以后马上回家做自己的事。

中国学生：老师呢？

留学生：他们也不满意。有的说工作条件不好，工资不大，有的说学生不努力。老师总是给学生说他们都很懒。

(二)

你不努力不行。

小儿子：妈妈，我可以看点儿电视吗？

妈妈：你的作业呢？

小儿子：今天的作业没意思。我明天做也行。

妈妈：不行！你先做作业。是什么作业？

小儿子：是地理课的作业。课本说「中国地方大，人口多。」我不懂这个句子的意思。我去客厅请爸爸给我帮一下儿。

妈妈：你不努力不行！爸爸身体不太好。他工作以后太累了。他头疼，在卧室休息。

小儿子：我不做！不要！

妈妈：你太懒了！你在学校不听老师说。你进步很慢。都九点了，你马上做作业！

(三)

家庭生活。

李先生： 你现在住在哪儿？

王先生： 离这儿不远，我跟我妻子住在私有的房子。

李先生： 妻子？我不知道你结婚。

王先生： 我早结婚了。

李先生： 你喜欢不喜欢家庭生活？

王先生： 我有妻管严。比方说，昨天我问她「下班以后我跟朋友们可以去酒馆喝啤酒，谈话吗？」她说「不行！下班以后你马上回家做饭。」

李先生： 你做饭？！

王先生： 是的。我妻子不喜欢做饭。做饭是我的事情，买菜是她的事情。

李先生： 她也喜欢买东西，对不对？

王先生： 对了，我们总是一起去买东西。你看，这是我们昨天买的衣服。

李先生： 贵不贵？

王先生： 我不知道，我妻子在商店付钱。

李先生： 这是一个很奇怪的事情。我不想结婚了……

王先生： 对，对，结了婚的男人都总是有妻管严。

Нові слова · 生词

生活 *shēnghuó* (ім.) життя
哇 *wā / wa* (виг.) о!; ого!
(вигук здивування)

想到 *xiǎngdào* (дієсл.)
подумати (про щось); прийти в

голову; здогадатись; 没 ~ *méi*
[зовсім] не очікував; ніколи б не
подумав

哪里 *nǎlǐ* / 哪儿 *nǎr* (пит.
займ.) де?; куди?; звідки?; 哪里,

哪 里 *nǎlǐ, nǎlǐ* не перебільшуйте!; не варто!; ну що Ви!; дякую! (слова ввічливості у відповідь на похвалу, найчастіше у подвоєній формі)

只 *zhǐ* (присл.) тільки, лише
句子 *jùzi* (ім.) речення, фраза
(以)后 (*yǐ*)hòu (післяйм.)

після, через

错 *cuò* 1. (ім.) помилка; 2. (прикм.) помилковий; 不 ~ *bù* непоганий, гарний, хороший; 3. (дієсл.) помиляться, (з)робити помилку; 4. (дієсл. фраз.) 不 ~ ! *bù !* правильно!; вірно!

真是 *zhēnshì* (присл.) дійсно, воістину, справді, насправді

奇怪 *qíguài* 1. (прикм.) дивний, незвичайний; дивовижний; ~ 的是 …… *de shì*… дивно, що…; найдивніше, що…; 2. (ім.) здивування; 3. (дієсл.) дивуватись

外国 *wàiguó* (ім.) іноземна держава, закордон; ~ 人 *rén* іноземець, громадянин іноземної держави

清楚 *qīngchu* 1. (прикм.) ясний, зрозумілий; 2. (дієсл.) знати(сь); розбиратись (对 …… *duì*… у чомусь), розуміти; 不太 ~ *bù tài* точно не знати, не могли сказати точно; не дуже / не до кінця зрозуміло

大多数 *dàdùoshù* 1. (ім.) переважна більшість; 2. (присл.) здебільшого, переважно

华人 *huárén* (ім.) етнічний китаєць (як правило, китаєць-

громадянин західної країни / китаєць, який живе у діаспорі, поза межами КНР або Тайваню)

欧洲 *Ōuzhōu* (ім.) Європа;
~ 人 *rén* європєєць

非洲 *Fēizhōu* (ім.) Африка;
~ 人 *rén* африканець

美国 *Měiguó* (ім.) США, Америка; ~ 人 *rén* американець, громадянин США

共计 *gòngjì* (дієсл.) нараховуватись [разом], складати в сумі; разом, [кількість] у цілому

些 *xiē* (суф.) суфікс неозначеної множини вказівних займенників

认为 *rènwéi* (дієсл.) вважати, рахувати, думати

有前途 *yǒu qiántú* (прикм.) перспективний

位 *wèi* (рах. суф.) ввічливий рахівний суфікс для поважних та шанованих осіб («персона»)

又 *yòu* (спол.) та, та ще й, а також

胖 *pàng* (прикм.) товстий, огрядний

瘦 *shòu* (прикм.) худий, тонкий, стрункий

进 *jìn* (дієсл.) заходити, входити; 请 ~ *qǐng* заходь(те), будь ласка; ~ 城 *chéng* 1. в'їжджати / приїжджати до міста; 2. гуляти, розважатись (у центрі міста)

行 *xíng* (дієсл.) годитися, бути придатним (прийнятним, можливим); 不 ~ *bù* (дієсл. фраз.)

не можна, не потрібно; не піде; неприйнятно

火车站 *huǒchēzhàn* (ім.) залізничний вокзал, залізнична станція

接 *jiē* (дієсл.) 1. отримувати, брати, приймати; 2. зустрічати (гостя)

来 *lái* (дієсл.) приходити, приїжджати

明年 *míngnián* (ім.) наступний рік

在 *zài* 1. (дієсл.) бути (десь), перебувати (десь); бути присутнім; знаходитись (десь / всередині); 2. (прийм.) оформлює додаток-місцезнаходження (де?), час (коли?) або локалізацію абстрактної дії (у чому?)

教 *jiāo* (дієсл.) викладати, навчати (когось чомусь)

文言 *wényán* (ім.) веньянь (класична китайська мова)

时候 *shíhou* (ім.) час, момент у часі; [конкретний] часовий проміжок; 什么 ~ *shénme* (пит. займ.) коли?; у який час?; о котрій годині?

小时 *xiǎoshí* (ім.) година (часовий проміжок у 60 хв.), кількість годин

下午 *xiàwǔ* (ім.) друга половина дня; після полудня, після обіду

点钟 *diǎnzhōng* (ім.) [певна] година (момент у часі)

(一)点(儿) (*yīdiǎn(r)*) / 一点点(儿) *yīdiǎndiǎn(r)* (присл.) трохи, трішки

上午 *shàngwǔ* (ім.) перша половина дня; до полудня, до обіду

上课 *shàngkè* (дієсл.) ходити на заняття, вчитись

罢 *bà* (дієсл.) припиняти(сь), закінчувати(сь), переставати; ~ 课 *kè* 1. (ім.) студентський страйк; 2. (дієсл.) страйкувати (про студентів чи викладачів), бойкотувати заняття

事情 *shìqing* (ім.) справа; подія, інцидент, випадок, okazія; факт

自己 *zìjǐ* (зворотн. займ.) сам; себе; свій, -я, -с, -ї

说不好 *shuō bù hǎo* (дієсл. фраз.) важко сказати, не могли сказати з упевненістю

总的说来 *zǒng de shuōlái* (дієсл. фраз.) у загальному, в цілому; одним словом, коротше кажучи

对 *duì* (прийм.) оформлює додаток-адресата (кому? / чому?)

条件 *tiáojiàn* (ім.) умови; обставини

满意 *mǎnyì* (прикм.) бути задоволеним (对 *duì*... чимось)

够 *gòu* (дієсл.) вистачати, бути достатнім

有的 *yǒu de* (неозн. займ.) дехто; деякий, деякі; певний, певні

管 *guǎn* (дієсл.) управляти, керувати; контролювати; цікавитись

马上 *mǎshàng* (присл.) негайно, відразу

工资 *gōngzī* (ім.) заробітна плата

给 *gěi* 1. (дієсл.) давати; 2. (прийм.) оформлює додаток-адресата (кому? / чому?)

懒 *lǎn* 1. (прикм.) ледачий; 2. (ім.) лінь, лінощі

作业 *zuòyè* (ім.) [домашнє] завдання; 课外 ~ *kèwài* позакласне завдання, позакласна робота; 家庭 ~ *jiāting* домашнє завдання, домашня робота

先 *xiān* 1. (присл.) спершу, спочатку; у першу чергу; 2. (прикм.) попередній; колишній

地理 *dìlǐ* (ім.) географія; ~课 *kè* заняття (урок) географії

课本 *kèběn* (ім.) підручник

地方 *dìfang* (ім.) 1. місце; 2. територія

人口 *rénkǒu* (ім.) 1. населення; 2. член сім'ї

懂 *dǒng* (дієсл.) 1. розуміти; 2. добре розбиратись, бути знавцем

身体 *shēntǐ* (ім.) 1. тіло (людини), організм; 2. здоров'я; самопочуття; ~不太好 *bù tài hǎo* не дуже добре почуватись

头 *tóu* (ім.) голова

疼 *téng* (прикм.) боліти, відчувати біль

学校 *xuéxiào* (ім.) школа

进步 *jìnbù* 1. (ім.) рух вперед, прогрес, успіх; 2. (дієсл.) прогресувати, вдосконалюватись

慢 *màn* (прикм.) повільний

家庭 *jiāting* (ім.) сім'я, родина

这里 *zhèlǐ* / 这儿 *zhèr* (вказ. займ.) тут, у цьому місці; сюди

跟 *gēn* 1. (дієсл.) слідувати [позаду], йти слідом [за]; супроводжувати; 2. (прийм.) оформлює додаток-партнера по спільній дії (з ким?)

妻管严 *qī guǎn yán* (фразеол.) чоловік-підкаблучник; 有 ~ *yǒu* бути підкаблучником, бути підкаблучком у дружини (букв.: «дружина керує суворо»)

下班 *xiàbān* 1. (ім.) завершення роботи; 2. (дієсл.) завершувати роботу, закінчувати працювати

酒馆 *jiǔguǎn* (ім.) бар, питний заклад; шинок

啤酒 *píjiǔ* (ім.) пиво

谈话 *tánhuà* (дієсл.) розмовляти, вести розмову (跟…… *gēn...* з кимось)

是的 *shì de* (стверд. фраз.) саме так; [це] дійсно так; так і не інакше

菜 *cài* (ім.) 1. овочі; зелень; 2. страва, їжа; кухня; 中 ~ *zhōng* китайська кухня

付 *fù* (дієсл.) 1. передавати, вручати; 2. платити; ~钱 *qián* платити (за щось) гроші, оплачувати

1. 我没想到这件事 *Wǒ méi xiǎngdào zhè jiàn shì* «Я ніколи про це / про таке б і не подумав». Для перекладу китайською мовою узагальнено-абстрактних понять «це» і «те» не можна використовувати просто вказівні займенники 这 *zhè* і 那 *nà*. Натомість вживаються сполучення цих займенників із рахівним суфіксом 件 *jiàn* та іменником 事 *shì* «справа, діло»: 这件事 *zhè jiàn shì* «це» (букв.: «ця справа») та 那件事 *nà jiàn shì* «те» (букв.: «та справа»). Наприклад: 我不知道这件事 *Wǒ bù zhīdao zhè jiàn shì* «Я **цього** не знаю», 这件事很难 *Zhè jiàn shì hěn nán* «**Це** дуже складно» тощо. Замість 事 *shì* може вживатись іменник 事情 *shìqing*: 我不知道这件事情 *Wǒ bù zhīdao zhè jiàn shìqing* «Я **цього** не знаю». Іменники 事 *shì* та 事情 *shìqing* у подібній напівслужбовій функції є синонімічними та взаємозамінними, але 事情 *shìqing* має додатковий відтінок «випадок, ситуація», а тому зазвичай вживається у більш абстрактних контекстах.

2. Дієслово *zuò* «робити» записується ієрогліфом 做, коли йдеться про конкретну справу (робити *що саме?*: 做家庭作业 *zuò jiāting zuòyè* «робити домашнє завдання», 你做什么? *Nǐ zuò shénme?* «Що ти робиш?») тощо, та ієрогліфом 作 у значенні «працювати / бути кимось; слугувати чимось (у якості чогось)»: 作翻译 *zuò fānyì* «працювати перекладачем» (букв.: «робити переклади»); водночас у другому випадку вживання ієрогліфа 做 також можливе (做翻译 *zuò fānyì*).

3. Займенники місця 这里 *zhèlǐ* «тут; сюди», 那里 *nàlǐ* «там; туди» та 哪里 *nǎlǐ* «де?; куди?» використовуються переважно у писемному та офіційному усному мовленні. У повсякденному побутовому мовленні частіше вживаються більш розмовні форми 这儿 *zhèr* «тут; сюди», 那儿 *nàr* «там; туди» та 哪儿 *nǎr* «де?; куди?». На відміну від української мови, прийменник місця 在 *zài* «в» перед такими займенниками не випускається, а завжди зберігається: 你住在哪儿? *Nǐ zhù zài nǎr?* «Де (букв.: «в де») ти живеш?»; 我住在这里 *Wǒ zhù zài zhèlǐ* «Я живу тут (букв.: «в тут»)» тощо.

Питальний займенник 哪里 *nǎlǐ* (але не 哪儿 *nǎr*!) також використовується у якості етикетної фрази у відповідь на комплімент чи похвалу («Ну що ви!», «Не перебільшуйте!», «[Це] зовсім не так!»; порівн. з укр. «Та де там!»), найчастіше у подвійній формі (哪里, 哪里 *nǎlǐ, nǎlǐ*).

4. Суфікс 些 *xiē* є поліфункціональною морфемою, значення якої залежить від частини мови, до якої вона приєднується: а) перед іменниками вона виражає неозначену множинність та перекладається «деякі», «декотрі», «певні» (些人 *xiē rén* «деякі люди» тощо); б) після вказівних займенників 这

zhè «це, цей», 那 nà «то, той» та 哪 nǎ «який?; котрий?» вона також виражає неозначену множинність; у цьому випадку після займенників **не** вживаються рахівні суфікси (这些人 zhè xiē rén «ці люди», 哪些书? nǎ xiē shū? «які (котрі) книжки?» тощо); в) після якісного прикметника (часто з наступним 儿 -r) вона означає певне посилення якості; при цьому 些 вимовляється з нульовим тоном – xiē (好些儿 hǎoxier «(трохи) краще», 慢些 mànxiē «(дещо) повільніше» тощо).

5. Значення приблизної кількості виражається двома числівниками, які слідуєть по порядку, при цьому рахівний суфікс додається лише до другого числівника: 我去商店买两、三本书 Wǒ qù shāngdiàn mǎi liǎng, sān běn shū «Йду до магазину купити дві-три книжки». Зверніть увагу, що з іменниками 天 tiān «день», 年 nián «календарний рік», 岁 suì «рік (у віці)», 课 kè «урок» та деякими іншими, з якими рахівні суфікси взагалі не вживаються, у подібних випадках вони також є відсутніми: 二、三年后 èr, sān nián hòu «через два-три роки», 请等一、两天 Qǐng děng yī, liǎng tiān «Будь ласка, почекайте один-два дні».

6. 我想会说不错的汉语 Wǒ xiǎng huì shuō bù cuò de hànyǔ «Я хочу вміти добре говорити китайською». У китайській мові можливе вживання двох модальних дієслів одне після одного, відтак словосполучення на кшталт 想说 xiǎng huì «хочу вміти», 要能 yào néng «хочу могли», 能要 néng yào «можу (за)хотіти» тощо виглядають цілком природньо.

7. Словосполучення «молода людина» китайською можна перекласти двома способами: 年轻人 niánqīng rén та 年轻的人 niánqīng de rén. З точки зору граматичної структури у першому випадку йтиметься про єдине слово з трьох складів, а у другому – про сполучення двох незалежних іменників, але значення в обох випадках залишається незмінним.

8. Післяйменник 以后 yǐhòu або просто 后 hòu «після, через» займає місце після відповідного іменника чи словосполучення, яке позначає часовий проміжок: 几个小时 jǐ ge xiǎoshí hòu «через декілька годин», 下班 xiàbān yǐhòu «після завершення роботи» тощо.

9. Слово 只 zhǐ «тільки, лише» є прислівником та, згідно із загальним правилом для прислівників у китайській мові, завжди займає місце безпосередньо **перед** присудком, а не після присудка і перед словом, до якого відноситься (як його еквівалент в українській мові): 我只会几个句子 Wǒ zhǐ huì jǐ ge jùzi «Я **можу** [сказати] **лише** декілька речень».

10. Неозначене словосполучення 几个 jǐ ge «декілька» обов'язково потребує після себе іменника-означуваного члена (几个人 jǐ ge rén «декілька людей», 几个句子 jǐ ge jùzi «декілька речень» тощо), а неозначений займенник 有的 yǒu de у розповіді про людей («дехто, деякі») може

живатись як із наступним іменником-означуванним членом (有的人说…… *yǒu de rén shuō* «Деякі люди кажуть...»), так і без означуваного члена (有的说…… *yǒu de shuō* «Дехто (букв.: «деякі») каже...»); якщо мова йде про неживий предмет, то вживання іменника-означуваного члена після 有的 *yǒu de* («деякі») також є обов'язковим (有的练习很难, 有的练习不难 *Yǒu de liànxí hěn nán, yǒu de liànxí bù nán* «Деякі вправи складні, а деякі – ні»; втім, у другій частині подібних речень-протиставлень у розмовній мові можливе випущення означуваного члена, оскільки він є зрозумілим із контексту: ……有的不难 *...yǒu de bù nán* «...а деякі – ні»).

11. У розмовній китайській мові (а іноді також і у письмовій) спостерігається тенденція до випущення окремих слів у реченнях, якщо із контексту зрозуміло, що / хто мається на увазі. Найчастіше випускаються: а) числівник 一 *yī* «один» перед рахівним суфіксом 个 *ge / gè* (□个朋友 *gè péngyou* замість 一个朋友 *yī ge péngyou*, □个问题 *gè wèntí* замість 一个问题 *yī ge wèntí* тощо), б) підмет-іменник у другій частині складносурядного речення, якщо підмет в обох частинах один і той самий, або підмет-вказівний займенник 这 *zhè* / 那 *nà* чи особовий займенник (爸爸头疼, □在卧室休息 *Bàba tóu téng, zài wòshì xiūxi* «У тата болить голова, [тато] відпочиває у спальні»; □是不是文言文课本? *Shì bù shì wényán kèběn?* «[Це є] підручник веньяня?»), в) 有 *yǒu* у запереченні 没有 *méi yǒu* (大学没□钱 *Dàxué méi qián* «В університету немає грошей»), г) означуване слово після означення з 的 *de* (图书馆的书太少, 没有新的□ *Túshūguǎn de shū tài shǎo, méi yǒu xīn de* «У бібліотеці дуже мало книжок, немає нових [книжок]»).

12. 你在学校不听老师说 *Nǐ zài xuéxiào bù tīng lǎoshī shuō* «У школі ти не слухаєш, що кажуть учителі»; вираз 听说 *tīngshuō* може набувати додаткової персоналізації за допомогою об'єкта-мовця, що він розташовується перед 说 *shuō*: 听人说…… *Tīng rén shuō* «Люди кажуть, що...», 我听中国人说…… *Wǒ tīng Zhōngguó rén shuō*... «Я чув, що китайці кажуть, що / нібито...» тощо.

13. Задати питання, у стверджувальній відповіді на яке мовець майже впевнений, можна за допомогою кінцівки ……对不对? *...duì bu duì* або ……对吗? *...duì ma?* (див. також Урок 3, «Граматика», п. 3.6.), котра приєднується то стверджувального речення через кому (很少外国人会汉语, 对吗? *Hěn shǎo wàiguó rén huì hànyǔ, duì ma?* «Дуже мало хто з іноземців може розмовляти китайською, правда?»), або ж слідує після питального речення як незалежна синтаксична одиниця з метою підсилення, акцентуації змісту питання, на кшталт українського «...правда ж?» (你是中国人吗? 对不对? *Nǐ shì Zhōngguó rén ma? Duì bu duì?* «Ти ж китасць, правда?»). Відповіддю на таке питання зазвичай є 对了 *duì le* «абсолютно вірно» або ж 是的 *shì de* «саме так, так і є».

Іншим засобом підсилення питальної семантики є питально-заперечна конструкція 不 / 没……吗? *bù / méi...ma?* (див. також Урок 3, «Граматика», п. 3.6.), яка найчастіше перекладається стверджувальним реченням з кінцівкою «...чи не так?» (你^不认识这位先生^吗? *Nǐ bù rènshi zhè wèi xiānsheng ma?* «Ти знаєш цього пана, чи не так?»).

14. Сполучник 又 *yòu* «та, та ще й, а також» поєднує прикметники-означення (прислівник 很 *hěn* при цьому завжди випускається), дієслівні та ад'єктивні присудки, а також цілі речення, зазвичай повторюючись **перед** кожним із них: 李先生是一个^又矮^又胖的人 *Lǐ xiānsheng shì yī ge yòu āi yòu pàng de rén* «Пан Лі – низький та товстий чоловік (букв.: «людина»)», 东西^又好^又不贵 *Dōngxi yòu hǎo yòu bù guì* «Річ хороша і недорога», 我姐姐^又会说汉语^又会写汉字 *Wǒ jiějie yòu huì shuō hànyǔ yòu huì xiě hànzì* «Моя старша сестра може і розмовляти китайською, і писати ієрогліфи» тощо.

Лексика · 词汇

6.1. Прислівник (一)点(儿) / 一点点(儿)

Прислівник 一点 *yīdiǎn* (а також його різновиди 一点儿 *yīdiǎnr*, 点儿 *diǎnr*, 一点点 *yīdiǎndiǎn*, 一点点儿 *yīdiǎndiǎnr*) займає місце після дієслова або прикметника, вказує на одноразовість, короткочасність чи невимушеність дії або пом'якшує тон висловлювання та перекладається українською мовою «трохи», «трішки»; вживається лише у розмовній мові. На відміну від синонімічних прислівників 一下(儿) *yīxià(r)* та 一会(儿) *yīhuì(r)* (див. Урок 4, «Граматика», п. 4.2.), прислівник (一)点(儿) *(yī)diǎn(r)* вживається лише у випадках, коли дієслівний присудок має після себе прямий додаток або коли присудок виражений прикметником.

Варіанти 一点 *yīdiǎn* та 一点点 *yīdiǎndiǎn* переважають на півдні та у центральних районах Китаю, а варіанти із суфіксом 儿 *-r* (一点儿 *yīdiǎnr*, 点儿 *diǎnr*, 一点点儿 *yīdiǎndiǎnr*) – у північних діалектах, наприклад, у Пекіні (оскільки суфікс *-r* сам по собі є характерною рисою саме північнокитайських діалектів). Варіанти з подвоєнням кореня (一点点 *yīdiǎndiǎn*, 一点点儿 *yīdiǎndiǎnr*) вважаються більш емоційно забарвленими або пом'якшеними («зовсім трішки», «трішечки»).

Прислівник (一)点(儿) *(yī)diǎn(r)* займає місце безпосередньо після дієслівного присудка перед прямим додатком:

我会说^一点^儿汉语。

Я трішки розмовляю китайською.

我想喝点儿东西。

Я хотів би чогось випити.

Після прикметників (一)点(儿) (*yī diǎn(r)*) має відтінок прохання:

老师, 请您说得慢一点点。

Учителю, чи не могли б Ви розмовляти трішечки повільніше?

Якщо дієслово має два додатка (наприклад, 给 *gěi* «давати» тощо), то (一)点(儿) (*yī diǎn(r)*) займає місце після додатка-адресата (кому?) та перед прямим додатком (що?):

你可以给我点儿钱吗?

Чи не міг би ти дати мені трохи грошей?

Нарешті, якщо дієслово має два додатка, один з яких є непрямим та вводить прийменником (在 *zài*, 给 *gěi*, 对 *duì* тощо), то (一)点(儿) (*yī diǎn(r)*) розміщується після присудка перед прямим додатком, а непрямий додаток слідує після прямого:

他寄一点点儿钱给我。

Він відправив мені трішечки грошей.

6.2. Позначення кількості годин та моменту часу в годинах

Для перекладу українського іменника «година» у китайській мові існують два еквіваленти: 小时 *xiǎoshí* на позначення відрізка часу (тривалості в годинах, математичної кількості годин) та 点钟 *diǎnzhōng* на позначення моменту у часі. Іменник 小时 *xiǎoshí* може вживатись як із рахівним суфіксом 个 *ge / gè*, так і без рахівного суфікса (一(个)小时 *yī (ge) xiǎoshí* «одна година», 两(个)小时 *liǎng (ge) xiǎoshí* «дві години», 五(个)小时 *wǔ (ge) xiǎoshí* «п'ять годин» тощо; але завжди: 一个多小时 *yī ge duō xiǎoshí* «трохи більше години / година з гаком» тощо). Іменник 点钟 *diǎnzhōng* вживається без рахівного суфікса (两点钟 *liǎng diǎnzhōng* «о другій годині», 三点钟 *sān diǎnzhōng* «о третій годині», 五点钟 *wǔ diǎnzhōng* «о п'ятій годині» тощо; у словосполученні «о першій годині» зазвичай випускається останній ієрогліф: 一点 *yī diǎn*; у словосполученні «котра година? / о котрій годині?» останній ієрогліф може як випускатись, так і зберігатись: 几点钟? *jǐ diǎnzhōng?* / 几点? *jǐ diǎn?*). Випущення ієрогліфа 钟 *zhōng* у інших випадках (тобто 三点 *sān diǎn*, 四点 *sì diǎn* тощо) здебільшого притаманне розмовній мові.

Замість 小时 *xiǎoshí* у розмовній мові часто використовується іменник 钟头 *zhōngtóu*, який завжди вживається із рахівним суфіксом 个

ge / gè: 他等了三个钟头 *Tā děng le sān ge zhōngtóu* «Він (про)чекав три години».

Китайці зазвичай використовують 12-годинний формат часу. З метою уточнення моменту часу вживаються слова 上午 *shàngwǔ* «до обіду, до полудня» (порівн. англ. *AM*) та 下午 *xiàwǔ* «після обіду, після полудня» (порівн. англ. *PM*), котрі займають місце безпосередньо **перед** позначенням годин: 上午九点钟 *shàngwǔ jiǔ diǎnzhōng* «о дев'ятій годині ранку», 下午六点钟 *xiàwǔ liù diǎnzhōng* «о шостій годині по обіді / вечора» тощо.

Як і у випадку з назвами місяців, днів тижня та чисел місяця, вживання позначень годин у функції присудка нормативно не вимагає дієслова-зв'язки 是 *shì* (її використання носить емпатичний, підкреслювально-протиставний характер; обов'язковою зв'язкою 是 *shì* є у заперечних реченнях):

现在 几点(钟)?

Котра зараз година?

今天 几点钟下课?

О котрій годині [ти] сьогодні завершуєш роботу?

现在 上午八点(钟)。

Зараз восьма година ранку.

今天 下午六点钟下课。

Сьогодні закінчую роботу о шостій по обіді.

Але:

现在不 是上午九点吗?

Зараз дев'ята ранку, чи не так?

不是, 现在 是上午十点。

Ні, зараз десята ранку.

Грамматика · 语法

6.1. Предикативні конструкції з часткою 了

Частка 了 *le* є граматичним маркером, який виражає значення завершеності дії, зміни стану або емоційного виділення. Вона входить до складу численних предикативних конструкцій, серед яких слід згадати наступні рамкові (двокомпонентні) конструкції, у яких перший компонент займає місце безпосередньо після підмета / перед присудком, а другий (тобто сама 了 *le*) – після присудка:

- 早... [дієслово] ...了 *zǎo...le* «давно вже...»; вказує на те, що дія розпочалась задовго до моменту мовлення (до моменту мовлення вона може як уже завершитись, так і ще тривати): 我早结婚了 «Я вже

давно одружився», 我早知道了他对工作条件不满意 «Я вже давно знаю, що він незадоволений умовами роботи» тощо;

Примітка: при використанні дієслова 结婚 *jiéhūn* у якості означення з 的 *de* завжди вживається частка 了 *le*, але вона займає місце не після дієслова, а після його першого складу, тобто «вклинюється» між першим та другим ієрогліфами. Таким чином, «одружений чоловік» буде 结了婚的男人 *jié le hūn de nánrén*.

- 太… [прикметник] …了 *tài...le* «занадто...»; вказує на надмірність вияву ознаки або якості, часто з відтінком роздратування, розчарування або невдоволення: 你太懒了! «Ти занадто ледачий!», 太贵了 «Занадто дорого»;
- 别… [дієслово] …了 *bié...le* «припини / не роби...»; виражає заборону з певним емоційним забарвленням (від прохання до роздратування): 别说了, 我不想听 «Припини розмовляти, я не хочу слухати», 别买了, 太贵了 «Не купуй [цього], занадто дорого»;
- 都… [дієслово / прикметник / числовий комплекс] …了 *dōu...le* «вже (зроблено)...»; вказує на перфектність, тобто на завершений характер дії (завершилась до початку моменту мовлення) із сильним відтінком емоційності: 都九点了, 你马上做作业! «Вже [настал] дев'ять година, негайно роби домашнє завдання!», 饭都凉了, 快吃吧! «Їжа вже захоліла, їж скоріше!», 我在这儿都工作四年了 «Я працюю тут уже чотири роки»;
- 对了! *duì le!* «Саме так!; Абсолютно вірно!»; є емоційним варіантом стверджувальної відповіді на питання (замість просто 对 *duì*), часто вживається як відповідь на питання, поставлене за допомогою ……对 不对? …*duì bu duì?* або ……对吗? …*duì ma?*; у розмовній мові 对了 *duì le* також вживається у якості ввідного слова «до речі, між іншим»: 对了, 你明天工作不工作? «До речі, ти завтра працюєш?».

6.2. Модальне дієслово 行

Модальне дієслово 行 *xíng* «годитися, бути придатним» у сучасній мові дуже рідко використовується у стверджувальній формі (переважно лише у фразі 行了 *xíng le* «годиться!; окей!», зазвичай 行 *xíng* має питальну («можна?; добре?») або заперечну («не можна, [так] не піде, не годиться») форму. Дієслово 行 *xíng* вживається без наступного додатка – цей додаток-дієслово або взагалі відсутнє, або ставиться перед 行 *xíng* (我一起去行吗? «Я піду разом [з вами], добре?»).

Заперечна форма 不行 *bù xíng* за частотністю вживання переважає над питальною. Вона може вживатись у якості присудка (你不努力[不行] «Ти не стараєшся, [так] не піде!»), самостійної негативної репліки (不行! «Не піде!; Не можу!») або ж означення з 的 *de*, яке перекладається «нікудишній, поганий» ([不行的]工作条件 «Нікудишні умови праці»).

Якщо наявність дієслівного додатка у реченні є необхідною, то замість 行 *xíng* краще вживати 可以 *kěyǐ*: 我[可以]跟你们一起去大学吗? «Можна я піду з вами до університету?».

Примітка: модальне дієслово 可以 *kěyǐ* порівняно нечасто утворює питальну форму шляхом редуплікації (可以不可以), фактично тільки за умови, що питання є коротким, містить лише один дієслівний додаток, а зміст питання є однозначно зрозумілим (我[可以不可以]休息一下? «Можна мені трішки відпочити?»). Це пояснюється тим, що сполучення 可以 *kěyǐ* з часткою 不 *bù* допускає кілька варіацій, а тому не завжди можна правильно зрозуміти, що саме мовець має на увазі. До цих варіацій належать: 不可以 *bù kěyǐ* «не можна...» (孩子们[不可以]喝啤酒 «Дітям не можна пити пиво»), 可以不 *kěyǐ bù* «можна не...» (你[可以不]等我 «Можеш не чекати на мене»), 不可以不 «не можна не...» (我需要学习汉语, [不可以不]记生词 «Мені потрібно вчити китайську мову, не можна не вчити нові слова»).

6.3. Поширене означення

Поширеним називається означення, яке складається більш ніж з одного слова. Загальним правилом є обов'язкове відділення поширеного означення від наступного означуваного слова за допомогою службового слова 的 *de*.

Поширене означення у китайській мові може виражатись прикметником із прислівником ступеня 很 *hěn*, 非常 *fēicháng*, 太 *tài* тощо (很高[的]人 «[дуже] висока людина»), прикметником із заперечною часткою 不 *bù* (不高[的]人 «невисока людина»), прикметником, що складається більш ніж з одного складу (很有意思[的]书 «цікава книжка»), словосполученням, яке складається із числівника з рахівним суфіксом та прикметника з прислівником ступеня / прикметника з двох чи більше складів (一个很奇怪[的]事情 «дивна ситуація», 一个又年轻又漂亮[的]小姐 «молода та гарна дівчина»), а також навіть цілим підрядним означальним реченням (перекладаються українською мовою сполучником «який, -а, -е, -і / котрий, -а, -е, -і») (我们昨天在超市买[的]衣服 «Одяг, який ми придбали

вчора у супермаркеті»). В усіх цих випадках випускати 的 *de* не можна, оскільки це не лише буде граматично невірним, але й в останніх двох випадках унеможливить адекватне розуміння змісту висловлювання.

6.4. Непрямий прийменниковий додаток

Непрямим прийменниковим називається додаток, який вводить за допомогою прийменників та виражає широке коло об'єктних відношень. У сучасній китайській мові існує багато прийменників. Усі вони етимологічно походять від дієслів, співпадають з ними за формою та вживаються у мові паралельно. Відрізнити прийменник від омонімічного дієслова можна лише за функцією, яку він виконує, тобто фактично за місцем у реченні.

Непрямий прийменниковий додаток може бути виражений іменником, займенником, числівником (з рахівним суфіксом чи без), а також цілим підрядним реченням.

Серед найрозповсюдженіших прийменників сучасної китайської мови, які вводять непрямий додаток, слід назвати наступні:

Прийменник	Значення	Питання, на яке відповідає	Приклади
在 <i>zài</i>	місце розташування у просторі або місце здійснення активної дії	<i>де?</i>	他 <u>在</u> 北京工作。 Він працює у Пекіні . 我 <u>在</u> 大学学习汉语。 Я вивчаю китайську мову в університеті . 爸爸 <u>在</u> 卧室休息。 Тато відпочиває у спальні .
	момент (точка) у часі	<i>коли?</i>	我 <u>在</u> 星期一晚上回家。 Я повернусь додому у понеділок увечері .
跟 <i>gēn</i>	партнер-істота у здійсненні спільної дії; після додатка часто вживається прислівник 一起 <i>yīqǐ</i> «разом»	<i>з ким?</i>	我 <u>跟</u> 朋友们 <u>一起</u> 去酒馆。 Я разом із друзями йду до бару. 我 <u>跟</u> 李先生工作。 Я працюю [разом] з паном Лі .

对 <i>duì</i>	адресат дії у давальному відмінку	<i>кому? / чому?</i>	我 <u>对</u> 他说这件事。 Я сказав йому про це. 我特别 <u>对</u> 李老师感谢他的帮助。 Я особливо вдячний учителеві Лі за його допомогу.
	тематичний додаток зі значенням «стосовно...», «щодо...», «з приводу...»	<i>у чому?; про що?; стосовно / щодо / з приводу чого?</i>	他 <u>对</u> 学习很努力。 Він дуже старанний у навчанні . 他们 <u>对</u> 工作条件不满意。 Вони не задоволені умовами праці .
给 <i>gěi</i>	адресат дії у давальному відмінку	<i>кому? / чому?</i>	我 <u>给</u> 爸爸说这件事。 Я сказав татові про це. 他 <u>给</u> 朋友们写信。 Він пише друзям листа.
	бенефіціар (особа, для якої / на користь якої здійснюється дія)	<i>для кого?</i>	他 <u>给</u> 我们做翻译。 Він робить для нас переклади. 妻子总是 <u>给</u> 孩子们买新衣服。 Дружина завжди купує для дітей новий одяг.

Непрямий прийменниковий додаток займає у реченні місце після підмета (або після обставини за умови її розташування після підмета) **перед** присудком; прямий додаток (за його присутності) йде після присудка:

Обстав.	Підм.	Непрям. прийменник. дод.		Прис.	Прям. дод.
明年	他	在	我们系	教	文言。
Наступного року	він	на	нашому факультеті	викладати-ме	веньянь.

Підмет	Обставина	Непрямий прийменник. дод.		Присудок
学生们	总是	对	学习条件	不满意。
Студенти	завжди	[у]	умовами навчання	не задоволені.

Якщо речення із непрямим прийменниковим додатком містить модальне дієслово (присудок 1), то воно займає місце перед цим непрямим додатком, а змістоє дієслово (дієслово дії, присудок 2) – після прямого прийменникового додатка:

Підм.	Прис. 1	Непрямий прийменник. дод.		Прис. 2	Прям. дод.
我	不可以	对	你	说	这件事。
Я	не можу	[до]	тобі	сказати	це.

Якщо функцію присудка виконують дієслова 住 *zhù* «жити, мешкати», 坐 *zuò* «сидіти; сідати» та 放 *fàng* «(по)класти», то структура речення видозмінюється – непрямий прийменниковий додаток завжди розміщується **після** присудка:

Підмет	Обставина	Присудок	Непрямий прийменниковий додаток	
我们	现在	住	在	私有的房子。
Ми	зараз	живемо	у	власному будинку.
她		住	在	北京。
Вона		мешкає	у	Пекіні.

Примітки:

- прийменники використовуються також із питальними займенниками (在哪儿 *zài nǎr* / 在哪里 *zài nǎlǐ* «де?», 给谁 *gěi shéi* «кому?», 跟谁 *gēn shéi* «з ким?», 对什么 *duì shénme* «у чому?» тощо): 你住[在哪里]? «Де ти живеш?», 你跟谁一起去北京? «З ким ти їдеш до Пекіну?», 你对什么不满意? «Чим ти незадоволений?» тощо;
- на відміну від української мови, дієслова руху 去 *qù* «йти», 来 *lái* «приходити», 回 *huí* «повертатись» тощо у китайській мові приймають після себе не непрямий прийменниковий додаток, а «звичайний» прямий додаток, а тому завжди вживаються без прийменників: 你去[]哪儿? «Куди ти їдеш?» (але в жодному разі не ……去在哪儿*) тощо;
- прийменник 在 *zài* при зазначенні моменту у часі нерідко випускається, але додаток при цьому не змінює свого положення у реченні: 我们[星期二] / [在星期二]去那里 «Підемо туди у вівторок»;

- замість прийменника 跟 *gēn* в аналогічному значенні можуть вживатися синонімічні прийменники 和 *hé* або 同 *tóng*; різниця між ними полягає у стилістичній площині: 跟 *gēn* вважається характерним для розмовної мови, переважає у мовленні про людей та частіше вживається у північних діалектах; 和 *hé* має трішки формальніший характер і тому частіше вживається у текстах; 同 *tóng* також носить розмовний характер, але частіше трапляється у південних діалектах; з точки зору змісту / перекладу («Я [разом] з дружиною йду до магазину») речення 我跟妻子(一起)去商店, 我和妻子(一起)去商店 та 我同妻子(一起)去商店 є абсолютно однаковими;
- дієслово 帮 *bāng* нормативно приймає після себе прямий додаток для вираження адресата допомоги (妈妈帮[我] «Мама допомагає **мені**»), але у розмовній мові також можливим є позначення адресата допомоги через непрямий додаток з прийменником 给 *gěi* або 对 *duì*, особливо у випадках, коли після 帮 *bāng* йде прислівник на кшталт 一点 *yīdiǎn* та ін. (妈妈[给我]帮一下儿 «Мама **мені** трішки допомагає»); дієслово 帮助 *bāngzhù* «допомагати» може приймати тільки прямий додаток (у разі вживання дієслова 帮助 *bāngzhù* з непрямим додатком з прийменником 给 *gěi* чи 为 *wèi* воно буде мати значення «зробити **комусь** послугу»);
- різниця між прийменниками 对 *duì* та 给 *gěi* при позначенні адресата дії у давальному відмінку (кому?) полягає у тому, що а) 对 *duì* вживається з більш абстрактними дієсловами, котрі передбачають адресата саме дії, а не предмета (对他说 «Сказав йому»), а 给 *gěi* – з більш конкретними дієсловами, які мають безпосередній результат дії – предмет, котрий створюється для / на користь когось (给他写信 «Написав йому листа»), а також у тому, що б) певні дієслова завжди вживаються лише з конкретним прийменником (感谢 *gǎnxiè* та 满意 *mǎnyì* – лише з 对 *duì*, вживання 给 *gěi* буде помилкою); тим не менш, у повсякденній розмовній мові правилом (а) часто нехтують та вживають 对 *duì* та 给 *gěi* як взаємозамінні синонімічні одиниці (给他 说 «Сказав йому»).

6.5. 对, 给, 跟, 在 у функції дієслівного присудка

Слова 对 *duì*, 给 *gěi*, 跟 *gēn*, 在 *zài* паралельно функціонують у китайській мові як повноцінні дієслова:

- 对 *duì* «ставитись; мати справу» приймає після себе непрямий додаток без прийменника: 他对你不错 «Він непогано до тебе ставиться»;
- 给 *gěi* «давати» приймає після себе або два додатки (перший – непрямий безприйменниковий зі значенням адресата, тобто «кому?»), а другий – прямий, зі значенням об'єкта, тобто «що?»), або лише один прямий додаток; варіант з двома додатками зустрічається частіше:

Підмет	Присудок	Непрямий додаток (кому?)	Прямий додаток (що?)
爸爸	给	我	钱。
Тато	дає	мені	гроші.
我	给	朋友	一瓶啤酒。
Я	даю	друзьові	пляшку пива.
图书馆	不给		书。
Бібліотека	не [ви]дає		книжок.

- 跟 *gēn* «слідувати за кимось, йти слідом» приймає після себе переважно непрямий безприйменниковий додаток (你为什么跟我? «Чому ти постійно ходиш за мною?»), але у деяких випадках цей непрямий додаток може вводиться прийменником 在 *zài* та займати місце після присудка (跟在别人后 «йти (плентатись) позаду інших»);
- 在 *zài* «1. перебувати (десь), знаходитись (десь); 2. бути у наявності; 3. жити, бути серед живих; існувати» або вживається у функції напівзв'язки без жодного додатку, або приймає після себе непрямий безприйменниковий додаток зі значенням місця, тобто «де?»:

爸爸、妈妈在不在?

[Твої] тато та мама живі?

大学在哪里?

Де знаходиться університет?

他现在在哪儿?

Де він зараз знаходиться?

李老师现在在北京 / 在教室。

Учитель Лі зараз перебуває у Пекіні / в аудиторії.

— 对不起，王在吗? — 他不在。

— Перепрошую, Ван є [дома]? — Його немає [дома].

Примітка: у подібних реченнях важливо не плутати дієслово-напівзв'язку 在 *zài* із дієсловом-зв'язкою 是 *shì* – на відміну від

європейських мов, де в обох випадках вживаються дієслова-зв'язки (англ. *to be*, нім. *sein*, фр. *être*, ісп. *ser*, іт. *essere*), у китайській мові необхідно чітко розмежовувати два аспекти: існування, буття (вживають 是 *shì*: 他是中国人 «Він є китайцем») та перебування (як тимчасове, так і постійне), місцезнаходження (вживають 在 *zài*: 他在中国 «Він перебуває у Китаї»).

6.6. Підрядне з'ясувальне речення

Підрядним з'ясувальним називається речення, яке виконує функцію складеного додатку (об'єкта), прямого або непрямого.

Прямий додаток такого роду зустрічається після перехідних дієслів, які передбачають подальше роз'яснення ситуації / подання інформації (知道 *zhīdao* «знати», 说 *shuō* «говорити; (с)казати» тощо); при перекладі українською зазвичай використовується сполучниковий зворот «[], що...»:

我不知道你姐姐去中国学习。

Я не знав, що твоя старша сестра поїхала на навчання до Китаю.

学生说他们对学习条件不满意。

Студенти кажуть, **що** вони незадоволені умовами навчання.

Непрямий додаток-з'ясувальне речення вводиться прийменником, займає «стандартне» місце непрямого прийменникового додатка та завершується формальним іменником зі службовим словом 的 *de*; вибір іменника залежить від семантики прийменника та змісту речення (事 *shì* «справа; річ», 事情 *shìqing* «справа; подія, випадок», 时(候) *shí(hou)* «час» або 地方 *dìfang* «місце»). Внаслідок цього утворюються рамкові конструкції типу 对……的事(情) *duì...de shì(qing)*, 给……的事(情) *gěi...de shì(qing)*, 在……的地方 *zài...de dìfang*, 在……的时(候) *zài...de shí(hou)* тощо:

老师对学生不想学习的事很不满意。

Вчитель дуже невдоволений тим (букв.: «тим фактом»), **що** студенти не хочуть вчитись.

我想望住在我认识我的妻子的地方。

Я мрію жити там (букв.: «у тому місці»), **де** я познайомився із дружиною.

Статистично з'ясувальні речення-прямі додатки зустрічаються у китайській мові частіше.

你家有几口¹⁾人?

— 对不起! 李太太, 请问, 桂英在吗?

— 他不在。请进, 请坐²⁾。你和³⁾我一起等他吧。

— 好吧! 你家有几口人?

— 有六口人: 桂英、他姐姐是我女儿、我丈夫和我。你认识桂英, 也认识我丈夫, 他在学校教数学。你不认识我女儿。现在她跟她爱人住在美国。她在那里⁴⁾学经济, 也在电脑商行⁵⁾工作。她总是对我说这个工作非常难, 可是别无他法⁶⁾, 大家需要钱。

— 是的, 国外生活不容易。可是这些人共计四口。为什么六口人? 我不清楚。

— 还有一只⁷⁾小狗⁸⁾和一只猫⁹⁾。

— 哇, 我懂! 狗和猫也是真正¹⁰⁾的家庭成员¹¹⁾, 对不对。

— 对了!

¹⁾ 口 *kǒu* 1. (ім.) рот; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для членів сім'ї

²⁾ 坐 *zuò* (дієсл.) сидіти; сідати; 请~ *qǐng* сідай(те), будь ласка

³⁾ 和 *hé* (прийм.) оформлює додаток-партнера по спільній дії (з ким?)

⁴⁾ 那里 *nàlǐ* / 那儿 *nàr* (вказ. займ.) там, у тому місці; туди

⁵⁾ 商行 *shāngháng* (ім.) [комерційна] фірма, торговий дім

⁶⁾ 别无他法 *bié wú tā fǎ* (фразеол.) іншого виходу немає, іншого способу не існує; не залишається нічого, окрім як...

⁷⁾ 只 *zhǐ* (рах. суф.) рахівний суфікс для парних предметів (руки, ноги, очі, вуха, взуття тощо), для ящиків та кошків, для човнів, кораблів, суден, а також для тварин та птахів

⁸⁾ 狗 *gǒu* (ім.) собака, пес

⁹⁾ 猫 *māo* (ім.) кіт, кішка

¹⁰⁾ 真正 *zhēnzhèng* (прикм.) справжній, істинний, дійсний

¹¹⁾ 成员 *chéngyuán* (ім.) член (сім'ї, організації)

ІЕРОГЛІФИ

<i>жити; живий</i>	
活	水 (85) 9
huó	

<i>белькотіти; лепетати</i>	
哇	口 (30) 9
wā	

<i>досягати; прибувати</i>	
到	刀 (18) 8
dào	

<i>внутрішня частина</i>	
里	里 (166) 7
lǐ	

<i>тільки, лише</i>	
只	口 (30) 5
zhǐ / zhī	

<i>речення, фраза</i>	
句	口 (30) 5
jù / gōu	

<i>помилка</i>	
错	钅 (167) 13
cuò / cù / xí	

<i>незвичайний</i>	
奇	大 (37) 8
qí / jī	

<i>дивний</i>	
怪	心 (61) 8
guài	

<i>чистий</i>	
清	水 (85) 11
qīng	

<i>різка</i>	
楚	木 (75) 13
chǔ	

<i>цвісти</i>	
华	十 (24) 6
huá / huā / huà	

<i>Європа</i>	
欧	欠 (76) 8
ōu	

<i>континент</i>	
洲	水 (85) 9
zhōu	

<i>гарний</i>	
美	羊 (123) 9
měi	

<i>разом, спільно</i>	
共	八 (12) 6
gòng / gōng	

<i>план; стратегія</i>	
计	讠 (149) 4
jì	

<i>декілька</i>	
些	二 (7) 8
xiē	

<i>передня частина</i>	
前	刀 (18) 9
qián	

<i>стежка, дорога</i>	
途	辶 (162) 10
tú	

<i>титул, звання</i>	
位	人 (9) 7
wèi	

<i>знову; ще [раз]</i>	
又	又 (29) 2
yòu	

<i>товстий</i>	
胖	肉 (130) 9
pàng / pán	

<i>худорлявий</i>	
瘦	疒 (104) 14
shòu	

<i>заходити</i>	
进	辶 (162) 7
jìn	

<i>йти; пересуватись</i>	
行	行 (144) 6
xíng / háng / hàng	

<i>вогонь</i>	
火	火 (86) 4
huǒ	

<i>зупинка, стоянка</i>	
站	立 (117) 10
zhàn	

<i>отримувати</i>	
接	手 (64) 11
jiē	

<i>приходити</i>	
来	木 (75) 7
lái	

<i>чекати; період</i>	
候	人 (9) 10
hòu	

<i>полудень</i>	
午	十 (24) 4
wǔ	

<i>завершити(сь)</i>	
罢	网 (122) 10
bà	

<i>крапля; крапка</i>	
点	火 (86) 9
diǎn	

<i>дзвін; годинник</i>	
钟	钅 (167) 9
zhōng	

<i>емоція</i>	
情	心 (61) 11
qíng	

<i>сам; особисто</i>	
自	自 (132) 6
zì	

<i>сам, себе</i>	
己	己 (49) 3
jǐ / qǐ	

<i>наповнений</i>	
满	水 (85) 13
mǎn	

<i>достатньо</i>	
够	夕 (36) 11
gòu	

<i>кінь</i>	
马	马 (187) 3
mǎ	

<i>капітал; ресурси</i>	
资	贝 (154) 10
zī	

<i>давати</i>	
给	纟 (120) 9
gěi / jǐ	

<i>ледачий</i>	
懒	心 (61) 16
lǎn	

<i>рот</i>	
口	口 (30) 3
kǒu	

<i>розуміти; знати</i>	
懂	心 (61) 16
dǒng	

<i>тіло, організм</i>	
身	身 (158) 7
shēn / juān	

<i>тіло; об'єм</i>	
体	人 (9) 7
tǐ / tī	

<i>боліти; біль</i>	
疼	疒 (104) 10
téng	

<i>порівнювати; школа</i>	
校	木 (75) 10
jiào / xiào	

<i>повільний</i>	
慢	心 (61) 14
màn	

<i>[внутрішній] двір</i>	
庭	广 (57) 10
tíng	

<i>п'ята, каблук</i>	
跟	足 (157) 13
gēn	

<i>група</i>	
班	玉 (96) 10
bān	

<i>пара; пиво</i>	
啤	口 (30) 11
pí	

<i>алкогольний напій</i>	
酒	酉 (164) 10
jiǔ	

<i>бесіда</i>	
谈	讠 (149) 10
tán	

<i>овочі; зелень</i>	
菜	艸 (140) 11
cài	

<i>передавати; платити</i>	
付	人 (9) 5
fù	

<i>сидіти, сидати</i>	
坐	土 (32) 7
zuò	

<i>собака</i>	
狗	犬 (94) 8
gǒu	

<i>кіт</i>	
猫	犬 (94) 11
māo	

<i>прямий; правильний</i>	
正	止 (77) 5
zhèng / zhēng / zhǐng	

<i>довести до кінця</i>	
成	戈 (62) 6
chéng	

<i>чиновник; офіцер; член (організації)</i>	
员	口 (30) 7
yuán / yún / yùn	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

罢、班、菜、成、楚、错、到、点、懂、付、给、跟、共、狗、够、怪、行、候、华、活、火、己、计、接、进、酒、句、口、来、懒、里、马、满、慢、猫、美、欧、胖、啤、奇、前、清、情、身、瘦、谈、疼、体、庭、途、哇、位、午、校、些、又、员、站、正、只、钟、洲、资、自、坐

2. Поєднаєте ієрогліфи у двоскладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

班、本、步、车、楚、到、地、地、点、点、儿、方、非、工、共、怪、馆、国、候、华、话、活、火、己、计、家、件、进、酒、酒、句、课、课、口、理、马、满、美、明、年、欧、啤、奇、前、清、情、人、人、认、上、上、上、身、生、时、时、事、是、谈、体、条、庭、途、为、文、午、午、下、下、想、小、校、学、言、业、意、有、站、真、钟、洲、洲、资、子、自、作

3. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами. Перекладіть українською мовою.

- 1) 我没想到这__事。
- 2) 我的汉语还不太好，我__会几个句子。
- 3) 几年__我想会说不错的汉语。
- 4) 我系__三十八个人。
- 5) 李老师是一位__高__瘦的先生。
- 6) 我们还有__时间喝咖啡。
- 7) __的是他们自己也说不好。
- 8) __老师说工作条件不好，工资不大。
- 9) 下课以后她__回家做作业。
- 10) 我去客厅请爸爸给我帮__。
- 11) 你不努力不__！你在学校不听老师说！
- 12) 结了婚的男人都总是有__。

4. Заповніть пропуски словами 小时 або 点(钟).

- 1) 我下午七__回家。
- 2) 现在下午七__。
- 3) 我等你三__。

- 4) 今天下午五__下课。
- 5) 工作共计五__。
- 6) 她四__来宿舍帮我。
- 7) 朋友们谈话两__。
- 8) 老师说他一__在教室等我。

5. Заповніть пропуски відповідними за змістом прийменниками, де це необхідно.

- 1) 你明天__哪儿等我?
- 2) 钱不够, 我总是__宿舍吃饭。
- 3) 我__外甥买个礼物。
- 4) 你__谁一起去中国?
- 5) 他__你说了什么?
- 6) 我去__宿舍休息一下。
- 7) 我__这件事很不满意。
- 8) 他是华人, 他现在住__美国。
- 9) 张老师明天回__中国。
- 10) 妈妈__大家做饭。
- 11) 我__李先生工作。
- 12) 这位老师教__我们文言。
- 13) 这位老师__大学教文言。
- 14) 我__你感谢你的帮助。
- 15) 她__妈妈写一个信。
- 16) 我__爸爸、妈妈说我要结婚, 他们都很高兴。
- 17) 妻子总是__孩子们买新衣服。
- 18) 她__美国的电脑商行工作。
- 19) 晚上我__小李喝啤酒。
- 20) 晚上我__个小酒馆喝啤酒。

6. Перекладіть китайською мовою, використовуючи предикативні конструкції з часткою 了.

- 1) Учитель Чжан вже давно живе в Україні.
- 2) Я вже давно вивчаю китайську, але ще не можу писати гарно (букв.: «гарні») ієрогліфи.
- 3) Пан Лі не молодий, він вже давно не працює.
- 4) Ця справа занадто дивна.
- 5) Сьогоднішні справи з граматики занадто складні.
- 6) Він занадто молодий, він цього не зрозумів.

- 7) Припини дивитись телевізор, у тебе багато домашнього завдання!
- 8) Не кажи йому про це!
- 9) Не слухай його!
- 10) Вже [настала] неділя, магазини не працюють.
- 11) Ми вже познайомились.
- 12) Батько [вже] дуже постарішав.

7. Вставте 的, де це необхідно.

- 1) 现在有很多__留学生来中国学习。
- 2) 你昨天作__翻译不对。
- 3) 这个又年轻__又漂亮__女是谁?
- 4) 你在北京__非常喜欢__地方在哪里?
- 5) 她对你昨天说__事__很不满意。
- 6) 很多年轻__人认为学习汉语__是一个很有前途__事。
- 7) 我们__昨天买__衣服不太贵。
- 8) 我没有新中文__书。老师给我__课本也不新__书。
- 9) 我不懂她对我说__句子__意思。
- 10) 不新__车常常不贵，可是这辆__“Mercedes”又不新，又是一辆__非常贵__车。

8. Заповніть пропуски відповідними за змістом модальними дієсловами.

- 1) — 我__看电视吗? — 都十一点了，看电视不__，你马上去睡觉!
- 2) — 你__帮助我吗? — 是的，你__什么? — 我明天__去商店买一台新电脑。明天是星期一，罢课不__。我们星期六去，好吗?
- 3) 妈妈，我__你的帮助。我都看这个报纸了，可是我不__懂很多句子的意思。练习不够。我现在__休息一下，几个小时以后我跟你一起看__吗?
- 4) 张老师__说不错的英语，可是他上课不__做这件事，他只说汉语。他__他的外国学生总有一天__说很好的汉语，学生也都__说很好的汉语。他们都很努力，懒不__。
- 5) — 学生__在大学宿舍喝啤酒吗? — 不__，学生__学习，喝啤酒不__。 — 可是我喝啤酒以后也__学习! — 真的吗? 这是奇怪的事!

- 6) — 请问, 图书馆在哪里? — 我不太清楚。你__问那位先生。他是这所大学的一位老师。— 谢谢, 可是他现在跟学生们谈话, 我不__问很忙的人。在中国不客气不__。
- 7) — 李老师, 我__进吗? — 当然, 请进, 请坐。你__看张老师, 对不对? 他马上来, 你__在这里等他。

9. Заповніть пропуски дієсловами 是 або 在

- 1) 张小姐__中国人, 可是她现在不__中国, 她__乌克兰。
- 2) — 小张__吗? — 他不__。他不__外国人, 他不住在宿舍。
- 3) — 他__谁? — 他__老师, 他__学校。
- 4) — 他__哪儿? — 他__火车站, 他来接个朋友, __很好的朋友。
- 5) — 小李__厨房吗? — 他不__厨房, __厨房的人__他妈妈。

10. Перекладіть китайською мовою, звертаючи увагу на оформлення та місце непрямого применникового додатка.

- 1) 她正在北京学习。
- 2) 妈妈说, 明年她要去做工到欧洲。
- 3) 我要买个玩具给我的弟弟。
- 4) 妻子正在厨房做饭, 她正和儿子一起做家庭作业。
- 5) 我太累了, 明天早上告诉你吧。
- 6) 她和一个男人住在美国, 他在一家电脑公司工作。
- 7) 哥哥在当老师。他对工资不满意。
- 8) 我确实不知道 / 我不明白这件事。问问李先生吧。
- 9) 她是秘书, 她还做公司的翻译, 但钱不够。
- 10) 女儿很努力, 但儿子很懒。老师们说, 他在学校不想做事, 也不想听老师的话。
- 11) 爸爸和哥哥去了酒吧。他们在那里喝酒, 聊天。
- 12) 我不住在合租公寓, 我经常去那里, 和外国学生一起做家庭作业。他们帮助我, 告诉我有趣的事。我非常感谢他们的帮助。

11. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 外国人在大学(лише)有二十个人。
- 2) 我对这件事很不太(добре розуміюсь)。
- 3) 我需要去火车站(зустріти / забрати)个朋友。
- 4) 你知道不知道他(коли)来?
- 5) 他说他三个小时(після / через)回家。
- 6) 他们对学习(умови)不满意。
- 7) (Дивний)的是他们自己也说不好。
- 8) 我不懂这个(речення)的意思。
- 9) 我(болить голова),今天不去大学,请对老师说我明天来。
- 10) 下班以后我常常去酒馆跟朋友们(поговорити)。
- 11) 结了婚的男人都总是(підкаблучники)。
- 12) (Собака)和(кіт)也是真正的家庭成员。

12. Утворіть речення, поєднуючи наступні частини. Перекладіть українською.

安娜	常常	对	爸爸	帮	翻译。
弟弟	今天	给	厨房	不满意。	饭。
哥哥	明天	跟	电脑商行	不太清楚。	啤酒。
李老师	明天	在	工资	工作	生日礼物。
妈妈	现在		孩子们	喝	文言。
妹妹	有时		经理	很努力。	写汉字。
秘书	总是		朋友们	教	新衣服。
他	昨天		妻子	买	音乐。
她女儿			商店	说	这件事。
我			我们	谈话。	
我朋友			我们大学	听	
张小姐			宿舍	做	
中国学生们			学习		

13. Перекладіть китайською мовою.

- Хто цей високий та худорлявий китаєць?
- Це [один] наш новий вчитель. З наступного року він викладатиме на нашому факультеті географію Китаю та веньянь.
- Небагато українських студентів вивчають веньянь, чи не так?
- Декотрі студенти вивчають лише сучасну китайську мову, а декотрі також вивчають веньянь. Студенти, які вивчають веньянь,

завжди дуже старанні у навчанні. Вони вважають, що китайська мова є дуже перспективною. Після завершення навчання вони всі хочуть працювати перекладачами (букв.: «робити переклади») на китайських фірмах.

- Ніколи б про таке і не подумав. Іноземець, який розмовляє непоганою китайською мовою, для китайців це насправді дуже дивна річ. Ці студенти хочуть поїхати до Китаю?
- Я не впевнений. Я думаю, вони хочуть поїхати, але після навчання повернутись в Україну. Жити за кордоном дуже нелегко.
- А де зараз усі студенти? Я чув, що вони сьогодні бойкотують заняття. Чому?
- Вони й самі не можуть сказати. У загальному, вони не задоволені умовами навчання. Є студенти, які кажуть, що книжки нецікаві та їх недостатньо, аудиторій мало, викладачі не навчають (букв.: «не цікавляться») студентами. Відразу після занять вони йдуть додому займатись своїми справами. Вчителі кажуть, що зарплата не дуже велика, студенти занадто ледачі, не виконують домашнє завдання, часто п'ють у барі пиво або відпочивають у гуртожитку, а також розмовляють із друзями. Іноді вони не розуміють змісту прочитаних речень із підручника. Їхні успіхи дуже повільні.
- Не старатися у навчанні не можна! Я завжди кажу це дружині та дітям.
- Ти одружений?
- Я вже давно одружений, маю двох дітей. Ми з дружиною живемо у центрі міста. Зараз я піду до супермаркету купити продукти. Ще мені потрібно приготувати їжу.
- Готувати їжу – не чоловіча справа. Ти – підкаблучник!
- Ні. Дружина погано себе почуває, у неї болить голова. Вона працює у школі. Після роботи дуже втомлюється. Потрібно їй допомогти.
- Скільки у тебе членів родини?
- Разом шестеро: дружина, [одна] дочка, [один] син, а ще є [один] кіт та [одна] собака, також справжні члени сім'ї. Увечері я завжди разом із усіма [ними] дивлюсь телевізор, читаю дітям книжки. Об одинадцятій годині вечора ми лягаємо спати.
- До речі, котра зараз година? Пан Лі сказав мені, щоб я чекав на нього в аудиторії о десятій ранку.
- Вже десята година, йди мерщій (букв.: «одразу»)! У тебе немає часу! Будь ласка, приходь до мене завтра, вип'ємо кави, побалакаємо. Моя дружина трішки розмовляє російською. Вона буде тобі вдячна за практику (букв.: «вправи»).

Основний текст · 主课文

(一)

天气冷了。

李家的女儿在银行下班后回家。李先生开门就说：

李先生： 啊哟！你的衣服都湿了！今天雨太大了！快点走进，你要着凉了！

女儿： 是的。我开车的时候，雨特别大。人人浑身湿透了。

李先生： 你去换衣服吧。妈妈在厨房里做饭，奶奶在客厅里给亲戚打电话，咱们快吃饭了。你也可以请你公司的朋友来我们这儿。顺便说，她是什么地方的人？

女儿： 她不久以前从上海来。可惜她不能来，她今晚在她那儿正在准备考试。

女儿先换衣服，然后进爸爸的房间。爸爸在看报纸。

女儿： 爸爸，房间太冷了！我开暖气，好吗？

李先生： 好，你开吧。天气冷了，冬天快到了。

李太太从厨房叫吃饭。

李先生： 来了，来了，我们马上就来了。

* * *

弟弟： 姐姐，我的手机坏了，不响了！

姐姐： 有什么毛病？哦，你看，现在响了。在屏幕上有一个新的警告：请勿打开盖子。此外，需要给手机充电。

弟弟： 我明白了。谢谢你。我的自行车也坏了。你什么时候能帮我？

姐姐： 你等一等，我就要上班了，现在没有时间修理你的车。

* * *

有一天上午，王太太去市场买菜。忽然有人叫她，是个年轻的男人。

男人： 王太太，王太太，别忙！您好！

王太太： 你好！对不起，我认识不认识你？

男人： 您不认出我了吗？我是高明，您女儿的从前同学。见到您我很高兴。

王太太： 哦，你是小高！很久不见。

男人： 快十五年了。光阴如水。

王太太： 你上学的时间那么矮，现在这么高了，我完全不认识你。你爸爸、妈妈怎么样？身体好吗？

男人： 还行，还行。他们已经老了。身体有时候很好，有时候不太好。妈妈经常生病，爸爸害高血压。我和我妻子每天去看望他们。

王太太： 你妻子？你结婚了，我还不知道。

男人： 我早结婚了。您女儿呢？

王太太： 最好不问！我女儿工作很忙。她总是说没有时间找男朋友。

男人： 啊哟！工作的女人都太忙了。

王太太： 小高，你有工夫的时候，请来我们这里。我们给你妻子介绍一下儿吧！我女儿乐极了！

男人： 这是一个好主意。我们下个星期能来您家。

王太太：就这么说定了！我们在星期六晚上等你们来。回头见！

* * *

李太太进她儿子的房间，里面没人。真的没有人吗？

李太太：明明，你在床下面吧？你在做什么？

明明：我在玩儿汽车。有一辆小的没了……在哪儿？

李太太：我不知道。你的房间总是这么乱，这不行！你看，桌子上边是衣服，桌子下边是玩具。你的书包在床前边，地图在床后边。在书架上有毛衣，椅子上有鞋子，也有一本杂志……乱七八糟！

明明：妈妈，别生气！我明天收拾房间。现在我去外边玩儿。

(二)

医院在办公楼后面。

有一个国外学生，在中国人民大学的大门外边，问一个中国学生：

国外学生：对不起，我找医院。大学有没有医院？

中国学生：有，在办公楼后面。你知道办公楼在哪儿吗？

国外学生：不知道。

中国学生：这条路叫大中路。你看，我们前边有一座大楼，在路右边，那是图书馆。图书馆后边是办公楼，办公楼左边就是医院。

国外学生：我懂了：医院在办公楼左边。大学里有邮局吗？

中国学生：也有邮局，还有体育馆。离办公楼不远，在医院邻近的地方。

国外学生：谢谢你的帮助。

中国学生：不谢。

Нові слова · 生词

天气 *tiānqì* (ім.) погода

了 1. *le* (част.) частка
завершеності дії або зміни
стану; 2. *liǎo* (дієсл.)
закінчувати, завершувати

银行 *yínháng* (ім.) банк

开 *kāi* (дієсл.) 1. відкривати,
відчиняти; 2. ~ 车 *chē* вести
машину (автомобіль), їхати на
машині; 3. вмикати (пристрої,
електроприлади); ~ 暖气 *nuǎnqì*
увімкнути опалення

门 *mén* (ім.) ворота, двері;
вхід; вихід

就 *jiù* (част.; присл.) одразу
[ж]; зараз же, негайно; ось-ось;
~ 是 *shì* саме [це і є], якраз
[і є]

啊哟 *āyō* (виг.) ой!; ох!
(вигук подиву або засмучення)

湿 *shī* 1. (дієсл.)
промочувати, змочувати,
мокнути; 2. (прикм.) сирий,
вологий, мокрий

雨 *yǔ* (ім.) дощ

快 *kuài* (прикм.) швидкий;
~ 点 (儿) *diǎn(r)* (присл.)
швидше, швиденько, мерщій

走 *zǒu* (дієсл.) йти (ходити)
пішки; ~ 进 *jìn* (дієсл.) заходити,
входити (до приміщення)

着凉 *zháoliáng* (дієсл.)
застудитись, підхопити застуду

浑身湿透 *hún shēn shī tòu*
(фразеол.) промокнути до нитки,
промокнути наскрізь

换 *huàn* (дієсл.) міняти,
обмінювати; змінювати

里 *lǐ* (післяйм.) в, всередині

奶奶 *nǎinai* (ім.) бабуся (зі
сторони батька)

亲戚 *qīnqi* (ім.) рідня, родичі

打 *dǎ* (дієсл.) 1. бити,
ударяти; 2. дзвонити (по
телефону) (给…… *gěi*... комусь)

电话 *diànhuà* (ім.) телефон;
给…… 打 ~ *gěi*... *dǎ*
телефонувати комусь, дзвонити
комусь по телефону

公司 *gōngsī* (ім.) фірма,
компанія, корпорація

(以) 前 (*yǐ*) *qián* (післяйм.)
перед (чимось); раніше; у
минулому; 不久以前 *bù jiǔ yǐ qián*
нещодавно, не так давно

从 *cóng* 1. (дієсл.) слідувати,
йти слідом; супроводжувати; 2.
(прийм.) оформлює додаток-
вихідну точку у просторі
(звідки?) або часі (відколи?; з
якого часу?)

上海 *Shànghǎi* (ім.) Шанхай
(місто на сході КНР)

今晚 *jīnwǎn* (ім.) сьогодні
увечері, сьогоднішній вечір

(正) 在 (*zhèng*) *zài* (част.)
частка, яка вказує на те, що дія
відбувається у момент мовлення

考试 *kǎoshì* (ім.) іспит,
екзамен; випробування

然后 *ránhòu* (спол.) [а] потім,
[а] після, після цього

暖气 *nuǎnqì* (ім.) 1. тепле повітря; 2. (центральне) опалення; обігрівач; обігрів; 开 ~ *kāi* увімкнути опалення

冬天 *dōngtiān* (ім.) зима

到 *dào* (дієсл.) 1. доходити, доїжджати, прибувати; 2. наступати, приходити (про час, рік, дату)

坏 *huài* 1. (дієсл.) зламати(сь), пошкодити(сь); 2. (прикм.) поганий; зіпсований

响 *xiǎng* 1. (дієсл.) (про)звучати, чути(ся); (про)лунати; звучати (про музичні інструменти); працювати (про електронні пристрої, котрі продукують звук, у т.ч. радіо, програвачі, мобільні телефони тощо); дзвонити (про телефон, дзвінок); 2. (ім.) звук; відлуння

毛病 *máobìng* (ім.) недолік, вада; несправність, дефект

哦 (виг.) хм! (1. *ó* вигук сумніву, подиву; 2. *ò* вигук здогадки)

屏幕 *píngmù* (ім.) екран, монітор, дисплей

上 *shàng* (післяім.) на; зверху, над

警告 *jǐnggào* 1. (ім.) зауваження, попередження, застереження; 2. зробити зауваження, застерегти

勿 *wù* (част.) не треба, не потрібно, не можна

打开 *dǎkāi* (дієсл.) відкривати; розкривати; відчиняти

盖(子) *gài(zi)* (ім.) 1. кришка; 2. панцир (у тварин)

此外 *cǐwài* (спол.) крім того, на додачу до цього

充电 *chōngdiàn* 1. (дієсл.) заряджати, підзаряджати; 给手机 ~ *gěi shǒujī* заряджати мобільний телефон; 2. (ім.) зарядка, заряд

明白 *míngbai* 1. (дієсл.) розуміти; 2. (прикм.) ясний, зрозумілий, очевидний

自行车 *zìxíngchē* (ім.) велосипед

上班 *shàngbān* 1. (ім.) початок роботи; 2. (дієсл.) починати роботу; йти (вирушати) на роботу

修理 *xiūlǐ* 1. (дієсл.) поправляти, приводити до ладу; лагодити, ремонтувати; 2. (ім.) ремонт; налагодження

(有)一天 (*yǒu*) *yī tiān* (ім.; присл.) одного разу, одного дня, якось раз

市场 *shìchǎng* (ім.) базар, ринок; ~ 经济 *jīngjì* ринкова економіка; 国外 ~ *guówài* зовнішній ринок

忽然 *hūrán* (присл.) раптом, раптово, несподівано

有人 *yǒurén* (неозн. займ.) хтось, дехто

男人 *nánrén* (ім.) чоловік, мужчина

忙 *máng* (дієсл.) поспішати

认出 *rènrú* (дієсл.) впізнати

高明 *Gāomíng* (ім.) Гаомін (китайське чоловіче ім'я)

从前 *cóngqián* (присл.; ім.)
раніше, колись; у минулому

见到 *jiàndào* (дієсл.) 1.
особисто побачити; 2.
зустріти(сь)

水 *shuǐ* (ім.) вода; 光阴如~
guāng yīn rú (фразеол.) час
спливає швидко (букв.: «час
пливе як вода»)

上学 *shàngxué* (дієсл.)
ходити до школи, ходити на
заняття (на уроки)

这么 *zhème* (присл.) так,
настільки

完全 *wánquán* (присл.) 1.
повністю, цілком; 2. у *запереч.*
зовсім

怎么样 *zěnmeyàng* (пит.
займ.) 1. як?; яким чином?; як
щодо...?; 2. як справи у...?

还行 *hái xíng* (мод. фраз.)
непогано, нормально, нічого;
згодиться, зійде

已经 *yǐjīng* (присл.) вже

有时候(儿) *yǒu shíhou(r)*
(присл.) іноді, час від часу

经常 *jīngcháng* (присл.)
часто, регулярно, постійно

生病 *shēngbìng* (дієсл.)
захворіти; хворіти

害 *hài* 1. (дієсл.) страждати
(від чогось), хворіти (на щось); 2.
(ім.) шкода, збиток; 3. (ім.)
нешастя, лихо

血 *xiě* (розм. чит. *xiě*) (ім.)
кров; 血压 *xiěyā* кров'яний тиск;
高血压 *gāo xiěyā* високий
кров'яний тиск, гіпертонія

每天 *měitiān* / 每一天
měiyītiān (ім.) щодня, кожного
дня

看望 *kànwàng* (дієсл.) 1.
відвідати, нанести візит; 2.
доглядати (когось), стежити /
приглядати (за кимось)

最好 *zuìhǎo* 1. (прикм.)
найкращий; 2. (присл.) краще
всього; ~不问 *bù wèn* краще не
питай(те)

找 *zhǎo* (дієсл.) шукати,
розшукувати

女人 *nǚrén* (ім.) жінка

工夫 *gōngfu* (ім.) вільний час,
дозвілля

介绍 *jièshào* 1. (дієсл.)
знайомити, представляти
(комусь когось), презентувати; 2.
знайомство; ознайомлення,
представлення, презентація

乐极 *lèjí* (дієсл.) безмежно
зрадіти, бути дуже радісним

主意 *zhǔyi* (ім.) 1. думка, ідея;
2. сутність, суть

下(个) *xià (gè)* (означ. фраз.)
майбутній; наступний, -на, -не,
-ні; ~星期 *xīngqī* наступний
тиждень

说定 *shuōdìng* (дієсл.)
домовлятися; 就这么~了 *jiù
zhème shuōdìng le* [так і]
домовились!

回头 *huítóu* (дієсл.)
повернути голову назад,
обернутись, озирнутись [назад];
~见! *jiàn* ще побачимось!; до
скорого побачення!

里面 *lǐmiàn* (ім.; післяйм.)
внутрішня частина, нутроці; в,
всередині

明明 *Míngmíng* (ім.) 1. Мін-
мін (дитяче зменшувально-
пестливе ім'я-звертання,
переважно до хлопчиків); 2.
жарг. самотня жінка, стара діва

下面 *xiàmiàn* (ім.; післяйм.)
нижня частина, низ; під, знизу

玩(儿) *wán(r)* (дієсл.) грати,
гратись; розважатися

汽车 *qìchē* (ім.) автомобіль

没了 *méi le* (дієсл. фраз.)
немає, зник, -ла, -ло, -ли; (щось)
пропало, загубилось

乱 *luàn* (присл.) сплутаний,
заплутаний; змішаний,
перемішаний, безладний; ~七八
糟 *qī bā zāo* (ім.; фразеол.)
безлад, плутанина, розгардіяш,
хаос; догори дном, у повному
безладі, як попало

上边 *shàngbian* (ім.; післяйм.)
верхня частина, верх; на, над,
зверху

下边 *xiàbian* (ім.; післяйм.)
нижня частина, низ; під, знизу

书包 *shūbāo* (ім.) портфель
(сумка) для книжок, шкільний
ранець

前边 *qiánbian* (ім.; післяйм.)
передня частина, перёд; перёд,
спереду

地图 *dìtú* (ім.) (географічна)
мапа

后边 *hòubian* (ім.; післяйм.)
задня частина, зад; за, позаду,
ззаду

书架 *shūjià* (ім.) книжкова
полиця

毛衣 *máoyī* (ім.) светр;
верхній вовняний одяг

鞋(子) *xié(zi)* (ім.) взуття,
черевики

杂志 *zázhì* (ім.) журнал

生气 *shēngqì* 1. (дієсл.)
сердитись, гніваться; 2. (ім.)
життєва енергія, життєва сила

收拾 *shōushi* (дієсл.) 1.
прибирати, приводити до ладу;
ремонтувати, лагодити; 3.
поправляти, виправляти

外边 *wàibian* (ім.; післяйм.)
зовнішня частина; за [межами],
зовні

医院 *yīyuàn* (ім.) лікарня,
шпиталь

办公楼 *bàngōnglóu* (ім.)
адміністративний корпус
(будинок)

后面 *hòumiàn* (ім.; післяйм.)
задня частина, зад; за, позаду,
ззаду

有(个) *yǒu (gè)* / 有(一个)
yǒu (yī gè) (неозн. займ.) якийсь,
певний

人民 *rénmín* (ім.) народ; ~大
学 *dàxué* Китайський народний
університет (скор.: 人大 *Réndà*;
один із університетів Пекіна);
~日报 *rìbào* «Женьмінъ жибао»
(найбільша газета КНР, офіційне
друковане видання ЦК КПК)

路 *lù* (ім.) вулиця; дорога,
шлях; маршрут

座 *zuò* 1. (ім.) місце для
сидіння; 2. (ім.) підставка,

станина; 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для великих предметів (будівель, мостів, міст, гір, лісів тощо)*

楼 *lóu* (ім.) 1. багатоповерховий будинок (більше 2-х поверхів); 2. вежа, башта; 3. поверх, рівень (не потребує рах. суф.)

右边 *yòubian* (ім.; післяйм.) права частина; справа, праворуч

左边 *zuǒbian* (ім.; післяйм.) ліва частина; зліва, ліворуч

体育馆 *tǐyùguǎn* (ім.) спортивний зал, спортзал

邻近 *línjìn* 1. (дієсл.) бути сусідом; знаходитись поруч; 2. (прикм.) сусідній, близький; 在……~的地方 *zai...línjìn de dìfang* поблизу від..., по сусідству від...

不谢 *bù xiè* (дієсл. фраз.) не варто подяки, немає за що

Коментарі · 注解

1. Множина деяких іменників-істот (人人 *rénrén* «люди», 狗狗 *gǒugǒu* «собаки» тощо) та неістот (星星 *xīngxīng* «зірки», 天天 *tiāntiān* «дні», 年年 *niánnián* «роки» тощо) може утворюватись шляхом редуплікації, тобто подвоєння. Така форма множини зазвичай виражає значення збірності, колективності («усі...») чи репрезентативності («кожен з...»). Наприклад, 人们 *rénmen* перекладається просто «люди», без додаткової конкретизації, а 人人 *rénrén* – радше «усі люди» або «кожна людина».

2. Словосполучення на кшталт «[приходьте] до нас / до мене», «[щось / хтось є] у нас / у мене» і т.п. не можна перекласти китайською мовою за допомогою лише особового займенника (你来我们吧! * *Nǐ lái wǒmen ba!* «Приходь до нас [додому]!» – груба граматична помилка). У подібних випадках, тобто коли відбувається персоналізація місця («у мене / нас / вас / нього / неї» чи «до мене / нас / вас / нього / неї»), після особового займенника обов'язково вживають займенник місця 这儿 *zhèr* / 这里 *zhèlǐ* або 那儿 *nàr* / 那里 *nàlǐ* (зі «сферою 1-ї особи», тобто після 我(们) *wǒ(wen)*, переважно вживається 这儿 *zhèr* / 这里 *zhèlǐ*, а зі «сферами 2-ї та 3-ї осіб», тобто після усіх інших особових займенників – переважно 那儿 *nàr* / 那里 *nàlǐ*): 你来我们这儿吧! *Nǐ lái wǒmen zhèr ba!* «Приходь до нас [додому]!»; аналогічно: 我请一个朋友来我这儿 *Wǒ qǐng yī ge péngyou lái wǒ zhèr* «Я запросив друга прийти до мене [додому]», 姐姐在她那儿正在准备考试 *Jiějie zài tā nàr zhèngzài zhǔnbèi kǎoshì* «Старша сестра у себе [дома] готується до іспитів», 他在我这儿等你 *Tā zài wǒ zhèlǐ děng nǐ* «Він чекає на тебе у мене [дома]», 我可以从你那里打电话吗? *Wǒ kěyǐ cóng nǐ nàlǐ dǎ diànhuà ma?* «Можна від тебе [із дому] зателефонувати?».

3. 明明, 你在床下面^吧? *Míngmíng, nǐ zài chuáng xiàmiàn ba?* «Мін-мін, ти під ліжком?!». Частка 吧 *ba*, окрім наказового способу, може також виражати питання з відтінком здивування, тобто: «Мін-мін, *ах ось ти де* – під ліжком?!».

4. Іменник 车 *chē* буквально означає «візок, віз» та у розмовній мові вживається на позначення будь-якого колісного транспортного засобу – від велосипеда до автобуса; найчастіше 车 *chē* позначає легковий автомобіль. За необхідності уточнення, а також у писемній мові, використовуються конкретні лексичні одиниці 汽车 *qìchē* «легковий автомобіль», 卡车 *kǎchē* «вантажний автомобіль», 自行车 *zìxíngchē* «велосипед», 摩托车 *mótuōchē* «мотоцикл», 公共汽车 *gōnggòng qìchē* «автобус» тощо. Вираз «вести автомобіль / керувати автомобілем» найчастіше перекладають 开车 *kāi chē*, хоча варіанти 开汽车 *kāi qìchē*, 开卡车 *kāi kǎchē* і т.п. також цілком можливі. Зверніть увагу: 开车 *kāi chē* – керувати автомобілем, тобто їхати у якості водія, а 坐车 *zuò chē* – їхати в автомобілі у якості пасажира.

5. ^{请勿}打开盖子 *Qǐng wù dǎkāi gàizi* «Будь ласка, не відкривайте (букв.: «прохання не відкривати») кришку». Словосполучення 请勿 *qǐng wù* використовується для вираження ввічливого прохання не робити щось; 请勿 *qǐng wù* є запозиченням із веньяню, а тому вживається здебільшого у підкреслено ввічливому усному мовленні та у різноманітних інструкціях (у т.ч. до технічних пристроїв), письмових розпорядженнях, законах, інформаційних табло, об'явах тощо: ^{请勿}吸烟 *Qǐng wù xīyān* «Прохання не палити», ^{请勿}谈话 *Qǐng wù tánhuà* «Прохання не розмовляти» тощо. У розмовній мові конструкції з 请勿 *qǐng wù* відповідає 别 *bié* / 不要 *bù yào*: ^别吸烟! *Bié xīyān!* «Не пали», ^{不要}谈话! *Bù yào tánhuà!* «Не розмовляйте!» тощо.

6. Сталий вираз 买菜 *mǎi cài* відповідає українському «ходити за продуктами» або «купувати продукти».

7. Деякі питальні займенники у китайській мові складаються із двох слів, але використовуються у даному випадку як єдине синтаксичне ціле: 什么时候 *shénme shíhòu* «коли?» (букв.: «[у] який час?»), 什么地方 *shénme dìfang* «де?» (букв.: «яке місце?») тощо.

Займенник 什么地方 *shénme dìfang* має більш конкретне, вузьке значення, ніж синонім 哪儿 *nǎr* / 哪里 *nǎlǐ*. Саме тому на питання 你在哪儿? *Nǐ zài nǎr?* «Де ти знаходишся?» зазвичай відповідають, називаючи країну, місто, назву установи тощо, а на питання 你在什么地方? *Nǐ zài shénme dìfang?* «Де ти знаходишся?» – точну адресу або конкретне місце перебування. Аналогічно, на питання 你是哪国人? *Nǐ shì nǎ guó rén?* відповідають, називаючи країну, у той час як на питання 你是什么地方的国人? *Nǐ shì shénme dìfang de rén?* –

називаючи місцевість у країні (провінцію, область тощо) або населений пункт (місто / село).

У значенні «абстрактної локальності» (типу «Звідки я знаю...») вживається лише 哪儿 *nǎr* / 哪里 *nǎlǐ*: 你从哪儿知道这件事? *Nǐ cóng nǎr zhīdao zhè jiàn shì?* «Звідки ти це знаєш?».

8. Прийменник 很 *hěn* не вживається перед тими односкладовими прикметниками у функції означення, лексичне значення яких робить таке вживання недоречним або нелогічним. Серед таких прикметників, наприклад, позначення кольорів (很红* *hěn hóng* «дуже червоний» звучить безглуздо), прикметник 死 *sǐ* «мертвий» (很死* *hěn sǐ* «дуже мертвий» – абсурд), прикметник 新 *xīn* «новий» (很新* *hěn xīn* «дуже новий» – стилістична надмірність, «масло масляне»), прикметник 方 *fāng* «квадратний» (很方* *hěn fāng* «дуже квадратний» – абсурд) та інші. Іншою особливістю цих прикметників у функції означення є те, що вони не потребують після себе обов'язкового вживання 的 *de* навіть якщо це означення є поширеним, тобто якщо перед прикметником стоїть, наприклад, числівник із рахівним суфіксом: частіше кажуть просто 一辆新车 *yī liàng xīn chē* «[одна] нова машина», ніж 一辆新的车 *yī liàng xīn de chē*.

9. Питальний займенник 怎么样 *zěnmeyàng* має два узуси (сфери вжитку та пов'язані з ними особливості значення): 1) обставина способу дії зі значенням «як?», «яким чином?» (你怎么样写这个汉字? *Nǐ zěnmeyàng xiě zhè ge hànzi?* «Як ти пишеш цей ієрогліф?») та 2) частина присудка зі значенням особистісного судження або поточного стану. У другому випадку конструкція ……怎么样? ……*zěnmeyàng?* займає місце у кінці речення та перекладається (у залежності від контексту) «як справи з...?», «що там з...?», «що ти думаєш про...?», «як ти ставишся до...?» тощо: 爸爸、妈妈怎么样? *Bàba, māma zěnmeyàng?* «Як поживають / як справи у тата і мами?», 你怎么样? *Nǐ zěnmeyàng?* «Як ти? / Як у тебе справи?», 你身体怎么样? *Nǐ shēntǐ zěnmeyàng?* «Як твоє здоров'я?»; 明天怎么样? *Míngtiān zěnmeyàng?* «Як щодо завтра [щоб щось зробити, зустрітись тощо]?». Крім того, ……怎么样? ……*zěnmeyàng?* може також виражати пропозицію чи запрошення («як щодо...?»): 咖啡怎么样? *Kāfēi zěnmeyàng?* «Як щодо кави?».

У питаннях про стан речей та особливо про стан здоров'я замість ……怎么样? ……*zěnmeyàng?* може використовуватись кінцівка ……好吗? ……*hǎo ma?* з аналогічним значенням. Хоча ……怎么样? ……*zěnmeyàng?* та ……好吗? ……*hǎo ma?* у цьому випадку є синонімами, питання 你身体好吗? *Nǐ shēntǐ hǎo ma?* звучить ввічливіше, ніж 你身体怎么样? *Nǐ shēntǐ zěnmeyàng?* (особливо це стосується 3-х осіб поважного віку – про старших родичів співрозмовника завжди запитують: 爸爸、妈妈身体好吗? *Bàba, māma shēntǐ hǎo ma?*).

10. 你等一等 *Nǐ děng yī deng* «Трішки зачекай». Редуплікація (повторення) односкладових дієслів, між якими ставиться числівник *一 yī* «один», використовується для надання дії невимушеного або короткочасного характеру. Такі форми є типовими для розмовної мови та перекладаються або прислівником «трохи / трішки», або часткою «-но»: 等一等 *děng yī deng* «трішки зачекай / зачекай-но», 看一看 *kàn yī kan* «поглянь-но», 说一说 *shuō yī shuo* «скажи-но» тощо. Двоскладові дієслова подвоєних форм **не** утворюють.

11. 我开车的时候…… *Wǒ kāi chē de shíhòu...* «У той час, коли я їду / їхала на машині...». Кінцівка ……的时候 *...de shíhòu* вводить підрядне речення часу та перекладається «[у той час,] коли...» або «під час...».

Фонетика · 语音学

7.1. Втрата етимологічного тону

Китайський склад може втрачати свій етимологічний тон за декількох умов, у тому числі (включаючи, але не обмежуючись) за наступних:

- при утворенні загального питання шляхом редуплікації присудка заперечна частка 不 *bù* втрачає тон, а частка 没 *méi* тон зберігає: 是不是 *shì bu shì*, але 有没有 *yǒu méi yǒu*;
- відсутність тону у другого складу деяких двоскладних слів сигналізує про те, що два слова-омоніма – з тоном і без – все ж таки різні слова: 知道 1) *zhīdào* «знати» та 2) *zhīdào* «пізнавати Дао (шлях)», 东西 1) *dōngxī* «схід та захід» та 2) *dōngxī* «річ, предмет», 多少 1) *duōshǎo* «декілька; небагато» та 2) *duōshǎo* «скільки?» тощо; цікаво, що у стандарті мови 国語 *guóyǔ*) на Тайвані тон у другого складу ніколи не втрачається, тобто слова «схід та захід» та «річ, предмет» (а також усі інші) звучатимуть однаково (навіть 明白 вимовлятиметься *míngbái*);
- при редуплікації односкладових дієслів з *一 yī* «один» тон втрачає сам числівник *一 yī*, а також друге із повторюваних дієслів: 等一等 *děng yī deng*, 看一看 *kàn yī kan*, 说一说 *shuō yī shuo* тощо.

7.2. Фонетичні особливості діалектного мовлення на путунхуа

Під час мовлення на путунхуа носії різних діалектів нерідко демонструють певні типові регіональні риси вимови. Наприклад, для носіїв північних діалектів характерним є дуже частотне (якщо не сказати надмірне) вживання суфікса 儿 (*ér*), який може приєднуватись майже до

кожного значущого слова у реченні. У говірці Пекіна та околиць розповсюдженою є вимова 和 *hé* як *hàn*, а форма 啥 *shá* замість 什么 *shénme* зустрічається у розмовно-побутовій мові на всій території Китаю. У південних регіонах КНР, на Тайвані та у Сінгапурі доволі часто замість приголосного **sh** вимовляють приголосний **s**, тобто, до прикладу, 我是 *wǒ shì* звучатиме як *wǒ sì*.

Звичайно, чим освіченішою є людина, тим менше таких діалектних рис несе її мовлення і тим ближчим воно є до стандартів путунхуа.

Лексика · 词汇

7.1. Дієслова 懂 та 明白

Перехідні дієслова 懂 *dǒng* та 明白 *míngbai* є синонімами. Вони однаково перекладаються українською мовою («(з)розуміти»), але частково відрізняються за семантикою та особливостями вжитку:

- 懂 *dǒng* передбачає глибший ступінь розуміння (відтінок «збагнути», «осягнути»), ніж 明白 *míngbai*;
- у значенні «Я зрозумів, -ла» можуть вживатись обидва дієслова, але 我[明白]了 *Wǒ míngbai le* швидше означає «Я зрозумів саме те, що ти сказав / твої слова», у той час як 我[懂]了 *Wǒ dǒng le* – швидше «Я зрозумів сутність явища, про яке йдеться»; аналогічно: 我不[懂]你 *Wǒ bù dǒng nǐ* «Я не розумію навіть ти це робиш / що тебе спонукає / навіть тобі це» та 我不[明白]你 *Wǒ bù míngbai nǐ* «Я не розумію змісту того, що ти сказав / твоїх слів»;
- якщо мається на увазі певна професійна навичка або душевний стан, то вживається 懂 *dǒng*: 她[懂]汉语 *Tā dǒng hànyǔ* «Вона розуміє китайську мову (бо вивчала її)», 他[懂]爱 *Tā dǒng ài* «Він розуміє, що таке кохати»;
- якщо ж йдеться про розуміння конкретних слів, то вживається 明白 *míngbai*: 你[明白]我的意思吗? *Nǐ míngbai wǒ de yìsi ma?* «Ти розумієш що я маю на увазі?»;
- 明白 *míngbai* зазвичай не може приймати після себе прямий додаток, який означає конкретний матеріальний (а не абстрактний) об'єкт: наприклад, речення «Я розумію (що?) цю книжку» слід перекладати 我[懂]这本书 *Wǒ dǒng zhè běn shū*, оскільки 我[明白]这本书 *Wǒ míngbai zhè běn shū* звучить неприродно та дивно.

7.2. Прислівник 就 та частка 就

Слово 就 *jiù* має у сучасній китайській мові багато значень та, відповідно, може виступати у багатьох синтаксичних функціях. Найважливішими з цих функцій є прислівник та частка.

Прислівник 就 *jiù* позначає негайний характер дії («негайно, «зараз же»): 我[就]回来 *Wǒ jiù huí lái* «Я зараз же / негайно повернусь», 他[就]要结婚 *Tā jiù yào jiéhūn* «Він ось-ось одружиться / збирається одружитись». Посилити значення негайності можна за допомогою вживання перед 就 *jiù* прислівника 马上 *mǎshàng*; сполучення 马上就 *mǎshàng jiù* перекладається «ось-ось / вже зараз (зроблю щось)» або «вже (роблю щось)»: 我们[马上就]来了 *Wǒmen mǎshàng jiù lái le* «Ми вже йдемо».

Частка 就 *jiù* етимологічно походить від прислівника 就 *jiù* та виражає різноманітні похідні від цього прислівника значення. Крім того, частка 就 *jiù* вживається у певних усталених граматичних конструкціях. Серед основних значень частки 就 *jiù* слід згадати:

- друга дія здійснюється відразу ж після першої, тобто безпосередня послідовність двох дій («одразу ж», «негайно», «і зразу»): 李先生开门[就]说 *Lǐ xiānsheng kāi mén jiù shuō* «Пан Лі відчинив двері та одразу ж сказав», 他回家[就]睡觉 *Tā huí jiā jiù shuìjiào* «Він повернувся додому і зразу ж ліг спати»;
- «тільки, лише»; займає місце після підмета: 我们[就]学汉语 *Wǒmen jiù xué hànyǔ* «Ми вивчаємо лише китайську мову»; задля посилення після 就 *jiù* може ставитись прислівник 只 *zhǐ*: 我今天[就只]吃一次 *Wǒ jīntiān jiù zhǐ chī yīcì* «Я сьогодні їв лише один раз»;
- «саме, якраз» (найчастіше у сполученні 就是 *jiù shì*); займає місце після підмета: 他[就]是我们的老师 *Tā jiù shì wǒmen de lǎoshī* «Саме він і є нашим учителем»;
- модальне підкреслення впевненості (іноді у сполученні 就是 *jiù shì*); займає місце після підмета: 我[就(是)]知道我会学开车! *Wǒ jiù (shì) zhīdao wǒ huì xué kāi chē!* «А я і так знаю, що зможу навчитись керувати автомобілем!»;
- «просто»; емпфаза, емоційний наголос на дії (іноді у сполученні 就是 *jiù shì*); займає місце після підмета: 我[就]要去! *Wǒ jiù yào qù!* «Мені просто треба йти!», 我[就]给他不说这件事! *Wǒ jiù gěi tā bù shuō zhè jiàn shì!* «Я просто йому про це не скажу!»;

- «а [до того моменту] вже»; дія присудка головного речення розпочалась до моменту завершення дії присудка підрядного речення; займає місце після підмета головного речення: 上午六点, 他就去市场了 *Shàngwǔ liù diǎn, tā jiù qù shìchǎng le* «[Ще тільки] шоста ранку, а він вже пішов на базар»;
- «тоді, у такому випадку»; займає місце після підмета головного речення або замість цього підмета: 手机不响, 就需要修理 *Shǒujī bù xiǎng, jiù xūyào xiūlǐ* «[Якщо] мобільний телефон не працює, [то] у такому випадку потрібно [його] ремонтувати»;
- рамкова конструкція обмеження 就 (是)……一个 *jiù (shì)...yī gè* «тільки / лише один і [лишився / роблю]» (замість 个 *gè* може вживатись інший необхідний рахівний суфікс): 星期六, 就我一个人坐一天 *Xīngqīliù, jiù wǒ yī gè rén zuò yī tiān* «Субота, і лише я один сиджу [вдома] цілий день», 公司不大, 就我一个人 *Gōngsī bù dà, jiù wǒ yī gè rén* «Фірма невелика, лише я один»;
- конструкція байдужості з повторенням дієслова: (不 *bù* +) дієсл. + 就 *jiù* + (不 *bù* +) дієсл. «(не) хочеш (робити щось), то (не) роби»: 不吃就不吃, 我不能让你吃 *Bù chī jiù bù chī, wǒ bù néng ràng nǐ chī* «Не хочеш їсти, то не їж, я не можу тебе змусити», 你喜欢去就去 *Nǐ xǐhuan qù jiù qù* «Тобі подобається [туди] ходити, то ходи»;
- допустова конструкція 就 (是)……也 / 都…… *jiù (shì)... yě / dōu* «навіть якщо / нехай навіть..., то [все одно]...»; 就 (是) *jiù (shì)* займає місце після підмета підрядного речення: 你就是努力, 老师也不满意 *Nǐ jiù shì nǚlì, lǎoshī yě bù mǎnyì* «Навіть якщо ти будеш старатися / Як ти не старайся, вчитель усе одно буде незадоволений», 你就不说, 我都会知道 *Nǐ jiù bù shuō, wǒ dōu huì zhīdao* «Навіть якщо ти не скажеш, я все одно дізнаюсь»;
- рамкова конструкція обмежувальної конкретизації 就……一个 *jiù...yī gè* «єдиний, -на, -не, хто / що...» (замість 个 *gè* може вживатись інший необхідний рахівний суфікс): 就他一个人知道这件事 *Jiù tā yī gè rén zhīdao zhè jiàn shì* «Він – єдиний, хто про це знає», 就等你一个人了 *Jiù děng nǐ yī gè rén le* «Ти – єдиний, на кого [ми] чекаємо».

Примітка: частку 就 *jiù* у значенні «тільки, лише» та прислівник 只 *zhǐ* «тільки, лише» можна вважати синонімами, якщо вони займають місце після підмета («Я кохаю тільки тебе»: 我只爱你 *Wǒ zhǐ ài nǐ* або 我就爱你 *Wǒ jiù ài nǐ*), але у певних контекстах між ними виникатиме різниця у відтінках значення:

就 jiù	只 zhǐ
<p>我就喜欢看书。 <i>Wǒ jiù xǐhuan kàn shū.</i> Мені тільки подобається читати книжки.</p>	<p>我只喜欢看书。 <i>Wǒ zhǐ xǐhuan kàn shū.</i> Мені подобається читати тільки книжки.</p>
<p>Акцент на дії: подобається читання як таке – подобається читати книжки, а також, швидше за все, газети, журнали тощо.</p>	<p>Акцент на об'єкті: подобається читати лише книжки і все / виключно книжки, а ось журнали і газети не подобається.</p>

7.3. Односкладові та двоскладові післяйменники місця

Післяйменники місця у китайській мові займають місце після слова, до якого вони відносяться, та використовуються для уточнення місця дії / місцезнаходження або напрямку руху. Вони переважно вживаються разом із прийменниками, але можуть вживатись і самостійно. Одночасне вживання післяйменників і прийменників не регламентується якимись обов'язковими правилами, окрім деяких рекомендаційних вказівок; так, наприклад, у путунхуа вживання післяйменників із прийменником 在 zài не рекомендується, якщо обставиною місця є певна установа, організація, житловий будинок, навчальний заклад тощо.

Базовою конструкцією зазначення фізичного місцезнаходження (відповідає на питання «де?») у китайській мові є вживання прийменника перед іменником місця та післяйменника безпосередньо після цього іменника місця: 在桌子上 zài zhuōzi shàng «[зверху] на столі», 在房间里边 zài fángjiān libian «[всередині] у кімнаті» тощо. Якщо семантичного значення одного з цих службових слів – прийменника чи післяйменника – достатньо для точної вказівки на місцезнаходження, то інший (або прийменник, або післяйменник, але не обидва одночасно) може випускатись. Іншими словами, можна сказати просто: 在房间 zài fángjiān або 房间里边 fángjiān libian «[всередині] у кімнаті»; аналогічно: 从中国来 cóng Zhōngguó lái «з Китаю», 办公楼左边 bàngōnglóu zuǒbian «зліва від адміністративної будівлі». Оскільки післяйменник характеризується більшою конкретністю значення, то зазвичай зберігають саме його: 在图书馆后边 zài túshūguǎn hòubian «позаду від бібліотеки» можна скоротити до 图书馆后边 túshūguǎn hòubian без втрати змісту, а ось 在图书馆 zài túshūguǎn вже означатиме зовсім інше («у бібліотеці» або «всередині бібліотеки»).

У сучасній китайській мові нараховується 10 **односкладових післяйменників місця**:

- 上 *shàng* «зверху, на, над; верх, верхня частина»;
- 下 *xià* «знизу, під; низ, нижня частина»;
- 前 *qián* «спереду, перед; передня частина»;
- 后 *hòu* «ззаду, позаду; задня частина»;
- 外 *wài* «поза, зовні; зовнішня частина»;
- 里 *lǐ* «всередині, в; внутрішня частина»;
- 内 *nèi* «всередині, в; середина, внутрішня частина»;
- 中 *zhōng* «всередині, у межах, в; середина, внутрішня частина»;
- 左 *zuǒ* «ліворуч, ліво; ліва сторона»;
- 右 *yòu* «праворуч, право; права сторона».

За значенням та способом вживання до післяйменників наближаються слова 东 *dōng* «схід», 西 *xī* «захід», 南 *nán* «південь», 北 *běi* «північ» та 旁 *páng* «бік, бічна сторона».

Від односкладових післяйменників можуть утворюватись **двоскладові післяйменники місця** з аналогічним значенням шляхом додавання суфіксальних морфем-компонентів 边(儿) *bian(r)* або 面 *miàn*, тобто: 上边 *shàngbian* або 上面 *shàngmiàn* «зверху, на, над; верх, верхня частина», 下边 *xiàbian* або 下面 *xiàmiàn* «знизу, під; низ, нижня частина», 里边 *libian* або 里面 *lǐmiàn* «всередині, в; внутрішня частина», 前边 *qiánbian* або 前面 *qiánmiàn* «спереду, перед; передня частина», 外边 *wàibian* або 外面 *wàimiàn* «всередині, в; внутрішня частина», 左边 *zuǒbian* або 左面 *zuǒmiàn* «ліворуч, ліво; ліва сторона» тощо.

Примітки:

- у південних діалектах (та у мовленні / письмі на путунхуа носіїв цих діалектів) замість суфіксальних морфем 边(儿) *bian(r)* або 面 *miàn* у якості другого компонента також вживається морфема 头 *tou* (上头 *shàngtou*, 下头 *xiàtou*, 前头 *qiántou*, 后头 *hòutou* тощо); таке вживання хоча й вважається нормою згідно з офіційним стандартом путунхуа, але статистично трапляється рідше, ніж 边(儿) *bian(r)* та 面 *miàn*;
- у якості двоскладових післяйменників місця можуть використовуватись також і сполучення інших морфем: 对面 *duìmiàn* / 对过(儿) *duìguò(r)* «навпроти (чогось)», 旁边 *pángbian* «поряд; збоку», 中间 *zhōngjian* / 当中 *dāngzhōng* / 当间 *dāngjiān* «посередині, серед», 周围 *zhōuwéi* «навколо, навкруги», 以内 *yǐnèi* «всередині, в».

7.1. Одночасне вживання обставини часу та обставини місця

Якщо у реченні одночасно вживається обставина часу та обставина місця, то вони завжди розташовуються замість у такій послідовності, тобто спочатку «коли?», а потім «де? / куди? / звідки?». У якості обставини місця може виступати як власне обставина, так і непрямий прийменниковий додаток (див. Урок 6, «Граматика», п. 6.4.) з прийменником та / або післяйменником:

Підм.	Обстав. часу (коли?)	Обставина місця (де? / куди? / звідки?)		Присудок	Прям. дод.
我	现在	在	宿舍	收拾	房间。
Я	зараз	у	гуртожитку	прибираю	кімнату.
他	明天	从	上海	来	北京。
Він	завтра	з	Шанхаю	приїде	до Пекіна.
她	晚上	在	厨房	做	饭。
Вона	увечері	на	кухні	готує	їжу.
妈妈	今天	学校	前边	等	他。
Мама	сьогодні	школи	спереду	чекає на	мене.

Якщо присудок у реченні виражений дієсловами 住 *zhù* «жити, мешкати», 坐 *zù* «сидіти; сідати» та 放 *fàng* «(по)класти», а обставиною місця виступає непрямий прийменниковий додаток, то ця обставина місця ставиться після присудка:

Підм.	Обстав. часу (коли?)	Присудок	Обставина місця (де? / куди? / звідки?)	
我们	现在	住	在	宿舍。
Ми	зараз	мешкаємо	у	гуртожитку.

Навіть якщо обставина часу вводиться прийменником 在 *zài*, вона все одно передеє обставині місця:

Підм.	Обстав. часу (коли?)	Обставина місця (де? / куди? / звідки?)		Присудок	Прям. дод.
他	在十点	在	房间	看	电视。
Він	о 10 годині	у	кімнаті	дивиться	телевізор.

Обставина часу (особливо прислівник 现在 *xiànzài* задля уникнення збігу-тавтології з прийменником 在 *zài*, тобто 现在在 *xiànzài zài*) також може розташовуватись на першому місці у реченні, перед підметом: 现在 他在卧室休息 «Зараз він відпочиває у спальні». Обставина місця стояти перед підметом не може.

7.2. Дія, що відбувається у момент мовлення. Службове слово (正)在

Службове слово 正在 *zhèngzài* (дуже часто скорочується до просто 在 *zài*, дещо рідше – до просто 正 *zhèng*) завжди займає місце безпосередньо перед дієсловом-присудком, яке виражає активну дію, та вказує на те, що певна дія відбувається у даний момент, тобто у момент мовлення. Українською такі речення зазвичай перекладаються «якраз / саме (щось роблю / робить)»:

妈妈 正在 做饭。	Мама якраз готує їжу.
他在外边 正在 玩儿。	Він якраз зараз грається на вулиці.
明明 在 记生词。	Мін-мін саме вчить напам'ять нові слова.
李老师 正 做翻译。	Учитель Лі саме робить переклад.

У контексті минулого або майбутнього часу 正在 *zhèngzài* вказує на тривалий характер дії (пор. з англ. часовими формами *Continuous* або ісп. часовими формами *Continuo*):

昨天他三个钟头 在 做这个翻译。	Він учора робив цей переклад три години (впродовж трьох годин).
--	---

Службове слово 正在 *zhèngzài* може вживатись перед іменником, який позначає певний процес або дію, та вказувати на тривалий характер цього процесу; такі конструкції часто закінчуються післяйменником 中 *zhōng* та перекладаються українською мовою «у процесі..., у стадії...»: 正在翻译 (中) «у процесі перекладу», 正在修理 (中) «на ремонті, у процесі ремонту» тощо.

7.3. Предикативні конструкції з часткою 了 (2)

- 快 / 要 / 快要... [дієслово] ...了 *kuài / yào / kuàiyào...le* «[вже] скоро, ось-ось»; вказує на те, що дія ось-ось відбудеться (відбудеться у найближчий час, з хвилини на хвилину); усі три варіанти є

синонімічними та взаємозамінними: 你快下班了吗? / 你要下班了吗? / 你快要下班了吗? «Ти скоро закінчиш працювати?», 我认为快下雨了 / 我认为要下雨了 / 我认为快要下雨了 «Я думаю, скоро (ось-ось) піде дощ»;

Примітка: очікується, що дія, котра оформлюється конструкцією 要… [дієслово]… 了 *yào...le*, відбудеться скоріше, ніж дія, котра оформлюється конструкцією 快… [дієслово]… 了 *kuài...le*; порівняйте: 你要见妈妈了 «Ти ось-ось побачиш маму» та 你快见妈妈了 «Ти скоро побачиш маму»; 快要 *kuàiyào* може позначати обидва варіанти.

- 快… [прикметник]… 了 *kuài...le* «[вже] майже, ось-ось»: 我快好了 «Я майже готовий», 饭快作好了 «Обід вже майже готовий»; замінити у цій конструкції 快 *kuài* на 要 *yào* або 快要 *kuàiyào* не можна;
- 马上(就)要… [дієслово]… 了 *mǎshàng (jiù) yào...le* «негайно, зараз же, ось-ось»: емпатичний (посилений) варіант першої конструкції: 我马上要睡觉了 «Я негайно йду спати», 冬天马上就要到了 «Зима ось-ось прийде»; 了 *le* у кінці речення може випускатись, а ось замінити 要 *yào* на 快 *kuài* або 快要 *kuàiyào* не можна;
- 很快(就)(要)… [дієслово]… 了 *hěn kuài (jiù) (yào)...le* «дуже скоро, ось-ось»: менш емоційний варіант попередньої конструкції з меншим же ступенем негайності дії: 我很快要睡觉了 «Я дуже скоро піду спати», 冬天很快就要到了 «Зима дуже скоро прийде»; можуть випускатись морфеми 了 *le*, 就 *jiù* та навіть 要 *yào* (варіанти 爸爸很快回家了 / 爸爸很快回家 / 爸爸很快就回家了 / 爸爸很快要回家 та ін. перекладаються однаково – «Тато дуже скоро повернеться додому»).

7.4. Службове слово 了

Службове слово 了 *le* є одним із найуживаніших та найважливіших у китайській мові. Воно само по собі має декілька основних функцій, а також входить у якості компонента до складу великої кількості граматичних конструкцій. Граматичне значення 了 *le* – доконана дія або інтенсифікація ознаки – на практиці реалізується наступним чином:

1. Якщо 了 *le* займає місце безпосередньо після дієслова, то воно виражає доконаний вид дієслова, тобто те, що дія вже відбулася. Зверніть увагу, що у цьому випадку **не йдеться** про минулий час, а лише про

аспектуальність – дію може бути завершено і в минулому, і в теперішньому, і в майбутньому часі. Досить часто у таких реченнях перед дієсловом вживається прислівник 已经 *yǐjīng* «вже»:

我买了[]一个新手机。

Я купив новий мобільний телефон.

我明天做了[]作业。

Завтра я зроблю (дороблю) домашнє завдання.

她已经准备[]考试。

Вона вже підготувалась до екзамену.

李老师(已经)看了[]这本书。

Учитель Лі (вже) прочитав цю книжку.

他给我打了[]电话。

Він мені зателефонував.

Заперечення у таких реченнях утворюється не за допомогою 不 *bù*, а за допомогою 没有 *méi yǒu* або просто 没 *méi*, котрі займають місце безпосередньо перед дієсловом; саме службове слово 了 *le* при цьому завжди випускається, а перед 没 (有) *méi (yǒu)* може вживатись прислівник 还 *hái* «ще»:

我没有[]买一个新手机。

Я не купив новий мобільний телефон.

我没有[]做作业。

Я не зробив домашнє завдання.

她还[]没准备考试。

Вона ще не підготувалась до екзамену.

李老师(还)没[]看这本书。

Учитель Лі (ще) не прочитав цю книжку.

За наявності у заперечному реченні з 没 (有) *méi (yǒu)* непрямого прийменникового додатка він може або зберігати своє місце, або зазнавати інверсії та переноситись у самий кінець речення: 他[]给我没有打电话 або 他没有打电话[]给我 «Він мені не телефонував».

Примітка: деякі дієслова (是 *shì* «бути» та 在 *zài* «знаходитись, перебувати (десь)»), а також ментальні дієслова на кшталт 知道 *zhīdao* «знати», 认识 *rènshi* «бути знайомим» та ін.) і всі прикметники ніколи не вживаються із запереченням 没 (有) *méi (yǒu)*; із ними завжди, навіть за умови контексту дії / ознаки у минулому, вживається 不 *bù*: 他以前[]不是我的朋友 «Раніше він не був моїм другом».

2. Якщо 了 *le* займає місце у кінці речення, то воно виражає зміну стану, іншими словами, повідомляє про те, що тепер ситуація вже не та, що раніше – щось змінилось. В українській мові для таких цілей часто використовуються слова «зараз [вже]» або «тепер [уже]»:

他是老师了。

Зараз він учитель / Він став учителем.

他会说汉语了。

Тепер він уміє розмовляти китайською.

天气冷了。

Погода стала прохолодною.

我的手机坏了。

Мій мобільний телефон зламався.

У цьому випадку заперечення утворюється за допомогою 不 *bù*, а слово 了 *le* зберігається; українською зазвичай перекладають «більше не...»:

我不喝啤酒了。

Я більше не п'ю пива.

他们不住在这里了。

Вони більше тут не живуть.

不要了。

Більше (вже) не хочу.

Примітка: трапляються випадки, коли необхідно одночасно виразити і завершеність дії, і зміну стану; у такому разі 了 *le* вживається двічі (після дієслова та у кінці речення), а перед дієсловом зазвичай ставиться прислівник 已经 *yǐjīng* «вже»:

你已经喝了三瓶啤酒了。

Ти вже випив три пляшки пива.

我已经买了太多东西了。

Я вже купив забагато речей.

3. Якщо 了 *le* займає місце після прикметника, то йдеться про посилення (інтенсифікацію) ознаки. Іноді перед прикметником ставиться додаткове службове слово 太 *tài* (конструкція 太……了 *tài...le* «занадто...»; див. Урок 6, «Граматика», п. 6.1.) або 可 *kě / kè* (可……了 *kě / kè...le* у неформальному усному мовленні підкреслює значний ступінь прояву ознаки або властивості). Замість просто 了 *le* після прикметника можуть вживатись посиленні (емфатичні) форми найвищого ступеня прояву ознаки: 极了 *jí le* «надзвичайно, дуже, вкрай» із прикметниками, що мають позитивне, приємне значення або 死了 *sǐ le* «надзвичайно, вкрай, до чортиків» (букв.: «до смерті») із прикметниками, що мають негативне, неприємне значення:

她漂亮了。

Вона дуже гарна.

这辆车太贵了。

Ця машина занадто дорога.

你的房子可大了。

Твій будинок величезний.

你的汉语好极了。

Твоя китайська мова надзвичайно хороша.

我们饿死了。

Ми до смерті голодні.

4. Для того, щоб задати загальне питання про доконаність дії («[вже] щось зроблено?»), зміну стану або інтенсивність ознаки, у кінці речення ставиться частка 吗 *ma*, котра у багатьох випадках опиняється безпосередньо після 了 *le*:

他已经来了吗?

Він уже прийшов?

电影开始了吗?

Фільм розпочався?

你们都累死了吗?

Ви всі надзвичайно втомились, так?

Додатковий текст · 副课文

(一)

电影¹⁾已经开始²⁾了吗?

— 快七点了, 我们看电视新闻³⁾吧。

— 好, 我开电视。

— 今天电视里有一部⁴⁾很有意思的美国电影。我们看不看这部电影?

— 可不⁵⁾! 几点开始?

— 好像⁶⁾十点。

— 快开始了! 你看一看, 电影已经开始了吗?

— 还没开始。

— 我们刚刚⁷⁾来得及⁸⁾。

— 对了, 我们真走运⁹⁾。

(二)

妹妹的作业：「你每天都做什么？」

我每天早上¹⁰⁾七点起床¹¹⁾，七点一刻¹²⁾和妈妈、爸爸吃早饭¹³⁾，七点半¹⁴⁾去学校。我们每天上午八点钟上课¹⁵⁾。中午¹⁶⁾十二点钟我和同学们去食堂¹⁷⁾吃中饭¹⁸⁾。下午上课，下课¹⁹⁾以后我回家做作业。晚上六点半我吃晚饭²⁰⁾。吃饭以后我看点儿电视，九点三刻我累死了²¹⁾，就睡觉。

1) 电影 *diànyǐng* (ім.) кіно, фільм

2) 开始 *kāishǐ* 1. (ім.) початок; 2. (дієсл.) починати(ся)

3) 新闻 *xīnwén* (ім.) новина; новини

4) 部 *bù* (рах. суф.) *рахівний суфікс для машин, механізмів, пристроїв, а також кінофільмів, телепрограм, серій телесеріалів*

5) 可不 *kě bu* (дієсл. фраз.) чому б і ні!; звичайно!

6) 好像 *hǎoxiàng* (дієсл. фраз.) схоже (на те), що...; здається, що...

7) 刚刚 *gānggāng* (присл.) 1. ледь-ледь, насили; 2. якраз, у самий раз

8) 来得及 *láidejí* (дієсл.) 1. встигнути; 刚刚~ ледь встигнути; 2. впоратись

9) 走运 *zǒuyùn* (дієсл.) (по)везти, пощастити

10) 早上 *zǎoshang* (ім.) ранок

11) 起床 *qǐchuáng* (дієсл.) прокидатись, вставати з ліжка

12) 刻 *kè* (ім.) чверть години, 15 хвилин (не потребує рах. суф.)

13) 早饭 *zǎofàn* (ім.) сніданок

14) 半 *bàn* (ім.) півгодини, 30 хвилин (не потребує рах. суф.)

15) 上课 *shàngkè* (ім.) 1. початок занять; 2. (дієсл.) починатись (про заняття, уроки)

16) 中午 *zhōngwǔ* (ім.) полудень

17) 食堂 *shítáng* (ім.) їдальня; буфет

18) 中饭 *zhōngfàn* (ім.) другий сніданок; обід

19) 下课 *xiàkè* (ім.) 1. кінець занять; 2. (дієсл.) закінчуватись (про заняття, уроки)

20) 晚饭 *wǎnfàn* (ім.) вечеря

21) 死了 *sǐ le* (част.) занадто, вкрай, до смерті

ІЕРОГЛІФИ

<i>[вигук]</i>	
啊	口 (30) 11
ā / á / ǎ / à / a	

<i>здійснювати</i>	
办	力 (19) 4
bàn	

<i>половина</i>	
半	十 (24) 5
bàn	

<i>обгортати</i>	
包	勺 (20) 5
bāo	

<i>сторона, бік</i>	
边	辶 (162) 5
biān	

<i>хвороба</i>	
病	疒 (104) 10
bìng	

<i>частина (цілого)</i>	
部	部 (163) 11
bù	

<i>площа, майдан</i>	
场	土 (32) 6
chǎng / cháng	

<i>наповнювати</i>	
充	儿 (10) 6
chōng	

<i>вихід</i>	
出	凵 (17) 5
chū	

<i>цей; тут</i>	
此	止 (77) 6
cǐ	

<i>супроводжувати</i>	
从	人 (9) 4
cóng	

<i>досягати</i>	
得	彳 (60) 11
dé / děi / de	

<i>владнатися</i>	
定	宀 (40) 8
dìng	

<i>зима</i>	
冬	冫 (15) 5
dōng	

<i>кришка</i>	
盖	皿 (108) 11
gài / gě / hé	

<i>твердий, міцний</i>	
刚	刀 (18) 6
gāng	

<i>говорити</i>	
告	口 (30) 7
gào	

<i>спільний</i>	
公	八 (12) 4
gōng	

<i>море</i>	
海	水 (85) 10
hǎi	

<i>шкода, збиток</i>	
害	宀 (40) 10
hài	

<i>раптово</i>	
忽	心 (61) 8
hū	

<i>поганий</i>	
坏	土 (32) 7
huài	

<i>змінювати(сь)</i>	
换	手 (64) 10
huàn	

<i>мутний, брудний</i>	
浑	水 (85)
	9
hún	

<i>наздоганяти</i>	
及	又 (29)
	3
jí	

<i>підпирати</i>	
架	木 (75)
	9
jià	

<i>перебувати між</i>	
介	人 (9)
	4
jiè	

<i>близький</i>	
近	辵 (162)
	7
jìn	

<i>насторожити(ся)</i>	
警	言 (149)
	19
jǐng	

<i>зараз же</i>	
就	尢 (43)
	12
jiù	

<i>відчиняти</i>	
开	升 (55)
	4
kāi	

<i>пізнавати; з'ясувати</i>	
考	老 (125)
	6
kǎo	

<i>вирізати, гравірувати</i>	
刻	刀 (18)
	8
kè	

<i>(про)холодний</i>	
凉	冫 (15)
	10
liáng / liàng	

<i>сусід</i>	
邻	邑 (163)
	8
lín	

<i>башта, вежа</i>	
楼	木 (75)
	13
lóu	

<i>дорога, шлях</i>	
路	足 (157)
	13
lù	

<i>заплутаний</i>	
乱	乙 (5)
	7
luàn	

<i>шерсть; волосся</i>	
毛	毛 (82)
	4
máo	

<i>кожен; всякий</i>	
每	毋 (80)
	7
měi	

<i>обличчя; поверхня</i>	
面	面 (176)
	9
miàn	

<i>народ, нація</i>	
民	氏 (83)
	5
mín	

<i>покривало; завіса</i>	
幕	巾 (50)
	13
mù	

<i>груди; молоко</i>	
奶	女 (38)
	5
nǎi	

<i>теплий</i>	
暖	日 (72)
	13
nuǎn / xuǎn	

<i>декламувати</i>	
哦	口 (30)
	10
ó / ò / é / o	

<i>екран</i>	
屏	尸 (44)
	9
píng / bǐng / bīng	

<i>горе, скорбота</i>	
戚	戈 (62)
	11
qī / cù	

<i>пара; паровий</i>	
汽	水 (85)
	7
qì	

<i>родичі</i>	
亲	亻 (8)
	9
qīn / qìng	

<i>весь, цілий</i>	
全	入 (11)
	6
quán	

<i>схоже, здається, ніби</i>	
如	女 (38)
	6
rú	

<i>успадковувати</i>	
绍	纟 (120)
	8
shào	

<i>вологий, мокрий</i>	
湿	水 (85)
	12
shī	

<i>збирати; підбирати</i>	
拾	手 (64)
	9
shí / shè	

<i>їжа</i>	
食	食 (184)
	9
shí	

<i>початок</i>	
始	女 (38)
	8
shǐ	

<i>намагатись</i>	
试	讠 (149)
	8
shì	

<i>брати у руки</i>	
收	攵 (66)
	6
shōu	

<i>управляти, завідувати</i>	
司	口 (30)
	5
sī / sì	

<i>смерть</i>	
死	歹 (78)
	6
sǐ	

<i>зала, велика кімната</i>	
堂	土 (32)
	11
liáng / liàng	

<i>проникати, пронизувати</i>	
透	辵 (162)
	10
tòu	

<i>завершити</i>	
完	宀 (40)
	7
wán	

<i>(по)чути</i>	
闻	门 (169)
	9
wén	

<i>ні, не; не можна</i>	
勿	勹 (20)
	4
wù / mò	

<i>відлуння; звук</i>	
响	口 (30)
	9
xiǎng	

<i>схожість</i>	
像	人 (9)
	13
xiàng	

<i>взуття</i>	
鞋	革 (177)
	15
xié	

<i>ремонтувати</i>	
修	人 (9)
	9
xiū	

<i>кров</i>	
血	血 (143)
	6
xuè / xiě	

<i>тиснути</i>	
压	厂 (27) 6
yā / yà	

<i>зразок, фасон; манера, образ</i>	
样	木 (75) 10
yàng	

<i>вже</i>	
已	己 (49) 3
yǐ	

<i>виворіт</i>	
阴	阜 (170) 7
yīn / yìn / ān	

<i>срібло</i>	
银	钅 (167) 11
yín	

<i>тінь</i>	
影	彡 (59) 15
yǐng	

<i>[вигук]</i>	
哟	口 (30) 9
yō, yo	

<i>права сторона</i>	
右	口 (30) 5
yòu	

<i>дощ</i>	
雨	雨 (173) 8
yǔ, yù	

<i>вирощувати, ростити</i>	
育	肉 (130) 8
yù, yō	

<i>дім, двір, садиба</i>	
院	阜 (170) 10
yuàn	

<i>переміщати, рухати</i>	
运	辶 (162) 8
yùn	

<i>змішаний, неоднорідний</i>	
杂	木 (75) 6
zá	

<i>гнилий</i>	
糟	米 (119) 17
zāo	

<i>як?; яким чином?</i>	
怎	心 (61) 9
zěn	

<i>шукати</i>	
找	手 (64) 7
zhǎo	

<i>одяг; одягати</i>	
着	目 (109) 11
zhuó / zháo / zhe	

<i>бажання</i>	
志	心 (61) 7
zhì	

<i>господар</i>	
主	丶 (3) 5
zhǔ	

<i>йти пішки</i>	
走	走 (156) 7
zǒu	

<i>найбільше</i>	
最	日 (72) 12
zuì	

<i>ліва сторона</i>	
左	工 (48) 5
zuǒ	

<i>місце для сидіння</i>	
座	广 (53) 10
zuò	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів.

啊、半、包、边、病、部、场、充、出、此、从、得、定、冬、盖、刚、告、公、海、害、忽、坏、换、浑、及、架、介、近、警、就、开、考、刻、凉、邻、楼、路、乱、毛、每、面、民、幕、奶、暖、哦、屏、戚、汽、亲、全、如、绍、湿、拾、食、始、试、收、司、死、堂、透、完、闻、勿、响、像、鞋、修、血、压、样、己、阴、银、影、哟、右、雨、育、院、运、杂、糟、怎、找、着、志、主、走、最、左、座

2. Поєднаєте ієрогліфи у двоскладові або трискладові слова. Прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

白、班、办、包、病、病、常、场、车、车、充、出、床、此、从、打、到、得、地、电、电、电、定、冬、儿、夫、盖、告、工、公、公、馆、海、行、行、好、好、后、忽、话、回、及、极、架、见、介、近、经、经、警、开、开、看、考、来、乐、理、凉、邻、楼、毛、毛、么、民、明、幕、暖、屏、戚、起、气、气、气、汽、前、亲、全、然、然、人、认、上、上、绍、生、生、拾、食、始、市、试、收、书、书、说、司、堂、体、天、天、头、图、外、完、玩、望、闻、像、鞋、新、修、样、衣、医、己、意、银、影、育、院、运、杂、怎、着、志、主、子、子、自、走、最

3. Напишіть усі відомі вам ієрогліфи, які мають вказані читання.

Наприклад:

shi

师、湿、十、时、识、拾、食、史、始、市、事、试、视、是、适、室

ban, bu, de, dong, hai, ji, jia, jie, jin, jing, mei, ping, qi, si, liang, wen, xiang, yi, yin, ying, you, zao, zen, zao, zhi, zhu, zuo.

4. Перекладіть китайською мовою, вживаючи 就

- 1) Почекай мене трішки, я зараз же повернусь.
- 2) Прийшла зима, погода ось-ось стане холодною.
- 3) Учитель Лі зайшов до аудиторії та одразу ж запитав мене.
- 4) Я повечеряв і одразу ж заснув.
- 5) Я знаю лише це.
- 6) Саме та гарна жінка і є моєю дружиною.

- 7) Я просто не знаю, що сказати!
- 8) [Якщо] ти сам не можеш, то попроси вчителя допомогти.
- 9) Зараз вечір неділі, у лікарні немає [інших] лікарів, лише один лікар Ван.
- 10) Тобі подобається це робити, то роби, я не хочу про це чути.
- 11) Я не хочу жити у Пекіні – навіть якщо я мешкатиму у гуртожитку, грошей все одно не вистачатиме.
- 12) Мама – це єдина людина, яка завжди тебе кохатиме.

5. Вставте китайські еквіваленти виразів у дужках.

- 1) 爸爸开门 (одразу ж) 给我说这件事。
- 2) (Зима) 快到了, (погода) 快冷了。
- 3) 我女儿今晚在她那儿正在准备 (екзамен)。
- 4) 来了, 来了, 我们 (негайно) 就来了。
- 5) 我的手机 (ламатися) 了, 有什么 (дефект)。
- 6) 在 (екран) 上有一个新的 (попередження): 请勿打开 (кришка)。此外, 需要给手机 (зарядити)。
- 7) (Раптом) 有人叫她, 是个年轻的男人。
- 8) 妈妈经常生病, 爸爸害 (високий кров'яний тиск)。
- 9) 我和我妻子每天去 (доглядати) 他们。
- 10) 你的房间总是 (у повному безладі)。
- 11) 别生气, 我明天 (прибирати) 房间。
- 12) 医院在 (адміністративний корпус) 后面。
- 13) 在路 (праворуч), 那是图书馆, 在路 (ліворуч), 这是大学宿舍。
- 14) (Фільм) 已经开始了吗?
- 15) 我每天早上七点 (прокидатись), 中午十二点钟我和同学们去 (їдальня) 吃中饭。

6. Довніть речення відповідними словосполученнями-обставинами місця.

- 1) (На столі) 有一本书和一本中文杂志。
- 2) 办公楼就是 (за гуртожитком університету)。
- 3) (Під ліжком) 是玩具。
- 4) (Ліворуч від тебе) 有一座大楼。
- 5) (На вулиці праворуч) 是图书馆。
- 6) (У середині університету) 有一个食堂。
- 7) 地图就是 (збоку від дверей)。
- 8) (У кімнаті) 没有人。

- 9) (Зовні будинку) 有几辆车。
- 10) 咖啡店就是 (перед лікарнею)。

7. Вставте дієслова 懂 або 明白.

- 1) 我不__这句话的意思。
- 2) 我妈妈不__俄语。
- 3) 你很生气, 我__你。
- 4) 我不__这本书, 没有意思。
- 5) 请问, 医院在哪里? 我不__需要去哪里。
- 6) 她很好心, 她__管孩子。

8. Перекладіть китайською мовою, вживаючи 了.

- 1) Я вже зробив домашнє завдання.
- 2) Ми подивились цей фільм, [було] не цікаво.
- 3) Мама вже повернулась додому.
- 4) Бабуся приготувала обід.
- 5) Хтось мене покликав із машини.
- 6) Я переклав цю вправу.
- 7) Молодша сестра ще не прокинулась.
- 8) Моя дружина ще не купила нове взуття.
- 9) Тато ще не відремонтував твій велосипед, зачекай трішки.
- 10) Він раптом розсердився.
- 11) Прийшла зима, погода стала прохолодною.
- 12) Вона стала лікарем.
- 13) Мобільний телефон зламався.
- 14) Я більше не живу у гуртожитку.
- 15) Бабуся більше не п'є кави.
- 16) Я сьогодні вже подивився три фільми.
- 17) Ця ідея надзвичайно гарна (хороша).
- 18) Старший брат (про)працював десять годин, від до смерті втомився.
- 19) Ти вже прокинувся?
- 20) Магазин вже працює?

9. Вставте 了, де це необхідно.

- 1) 我知道__这件事就生气__。
- 2) 别说__, 老师已经进教室__。
- 3) 我还没有看__这张报纸。有什么新闻?
- 4) 我起床__就喝__咖啡__。

- 5) 现在我没有时间，我明天做__作业。
- 6) 我已经听__这片光盘，不喜欢__。
- 7) 妻子给他__说__这件事，他很生气__。
- 8) 她回__上海__，不住在这儿__。
- 9) 我已经喝__太多咖啡__，我头疼。
- 10) 生日总是孩子都高兴极__，可是亲戚都累死__。

10. Перекладіть китайською мовою, вживаючи конструкції з 了.

- 1) Заходь мерщій, ось-ось почнеться дощ!
- 2) Не сердься, я скоро повернусь додому.
- 3) Я негайно зателефоную йому.
- 4) Мама вже скоро приготує обід.
- 5) Він змок до нитки, ось-ось захворіє.
- 6) Зовсім скоро прийде березень.
- 7) Я дуже скоро придбаю свій (власний) автомобіль.
- 8) Молодший брат ось-ось / вже зовсім скоро поїде на навчання до Пекіна.

11. Вставте (正)在, де це необхідно.

- 1) 她今天累死了，不能工作。她__看一部电影。
- 2) 她每天下班后__看一部电影。
- 3) 他很忙，不能参加晚会，他__翻译一本新书，明天李老师__等这个翻译。
- 4) 他在美国公司__工作。他在这个公司__作翻译。
- 5) 妈妈在浴室__洗衣服。她总是在星期六__洗衣服。
- 6) 那个人不是张先生。张先生是__说英语的人。
- 7) 请__等一下，我__喝咖啡，马上就__来了。
- 8) 我不__知道，问爸爸，他在外面__修理车。
- 9) 妈妈每天给亲戚__打电话。现在我__听她给奶奶__打电话。
- 10) 我的房间乱七八糟，所以我__收拾。__收拾以后我就去外边__玩儿。

12. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 我马上就要回家了，我 (змок до нитки)。
- 2) 他不能来，他在她那儿正在 (готується до екзамену)。
- 3) 女儿先 (змінює) 衣服，(після цього) 进爸爸的房间。
- 4) 手机 (зламався) 了，有什么 (дефект)。在 (дисплей) 上有一个新的 (застереження): (будь ласка, не) 打开盖子，需要 (зарядити)。

- 5) 我还没有 (відремонтував) 你的 (автомобіль), 不好意思。我明天下班以后, 马上就做。
- 6) 王太太去 (базар) 买菜, (раптом) 她听了有人叫她。
- 7) 听说小张是公司的经理了, (час спливає швидко)。
- 8) 爸爸 (здоров'я) 有时候很好, 有时候不太好。经常 (хворіє), 也 (страждає на високий кров'яний тиск)。
- 9) 你的房间总是 (у повному безладі): 你的 (портфель) 在床前边, (светр) 在床后边, 椅子上有 (взуття)。
- 10) 体育馆 (недалеко звідси): (на вулиці ліворуч), 那是图书馆。图书馆后边是办公楼, 办公楼 (праворуч) 就是医院。

13. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) 打、电话、给、客厅、里、奶奶、亲戚、在。
- 2) 部、的、电视、电影、很、今天、里边、美国、一、意思、有、有。
- 3) (,) 不、大、后面、离、楼、体育馆、远、在、这、这里、座。
- 4) 的、等、跟、来、你、你、你们、妻子、晚上、我们、星期六、一起、在。
- 5) (,) 大学、就、里、食堂、是、邮局、在、左边。

14. Перекладіть китайською мовою.

Раптом пішов дощ, тому пані Чжан змогла до нитки. Її батько відчинив двері та сказав: «Мерщій заходь та переодягнись (букв.: «зміни одяг»). Погода стала прохолодною, ти ось-ось захворієш!».

Мама на кухні готувала вечерю. Бабуся у спальні розмовляла з родичами по телефону. Вечеря ось-ось буде готова. Подруга Пані Чжан, котра нещодавно приїхала із Шанхаю, не зможе сьогодні прийти. Вона жакливо зайнята. Вона у себе готується до екзамену з водіння автомобіля. Після вечері у кімнаті раптово стало холодно, пані Чжан увімкнула опалення.

Бабуся сказала, що сьогодні поблизу базару хтось її покликав. Спочатку вона не впізнала цю жінку. Це була її стара подруга. Вони розмовляли декілька годин. У подруги є син та дочка. Дочка вже давно заміжня, а (букв.: «але») син ще не одружився. Діти стали зовсім великими, життя тече, немов вода. Подруга часто хворіє, страждає на високий кров'яний тиск. Бабуся сказала, що її здоров'я також не завжди добре. Вона запросила подругу разом із дітьми завтра прийти до нас.

Подруга сказала: «Домовились! Діти повернуться з роботи і ми одразу ж прийдемо».

Після цього пані Чжан у себе дивилась цікавий фільм. Раптово зламався мобільний телефон. Вона не знає, що сталося (букв.: «який дефект»). На екрані було застереження: «Будь ласка, не відкривайте кришку. Потребує зарядки». Потрібно йти до пана Лі просити його відремонтувати. Віж живе недалеко звідси, по сусідству від університету: ліворуч від гуртожитка, за лікарнею. На цій вулиці є [один] маленький будинок, саме в (букв.: «всередині») цьому будинку живе пан Лі.

Пані Чжан засмутилась. Вона не вміє лагодити телефони. Мама також розсердилась, тому що у кімнаті сина, молодшого брата пані Чжан, завжди безлад: светр на книжковій полиці, книжки на ліжку, взуття під столом, шкільний ранець позаду за комп'ютером. Мама поглянула та одразу ж сказала синові: «Так не піде! Негайно прибери кімнату!». Син сказав: «Мама, ось-ось почнеться фільм. Я подивлюсь цей фільм та зразу ж приберу, добре?». Мама сказала: «Фільм ще не почався. Ще є час. Негайно роби!». Син також розсердився. Він прибрав у кімнаті та одразу ж ліг спати.

Основный текст · 主课文

(一)

哪里，哪里。

安娜：老高，你早！从哪儿来？

高：从家里来。到药房去买药。你呢？去哪儿？大约你从办公室来。你工作忙吗？

安娜：不错！我去市场买菜。你晚上有空吗？

高：有事吗？

安娜：火车站旁边的那家电影院今天晚上放一部美国电影，是新的，咱们去看吧！

高：几点开始？

安娜：八点整。我七点半到你那儿去接你。你妻子呢？

高：她不去。八点她还在医院上班。她经常从早到晚工作。比方说，她昨天晚上到九点正在诊察病人呢，没时间管家。我对这个很不满意。好吧，晚上我在家里等你。一会儿见！

* * *

有两个乌克兰人在中国旅游。一个完全不会汉语，另一个只会一些句子。有一天，他们在北京的一家商店买东西。售货员是一位很好看的姑娘。不会汉语的对他朋友说：「告诉她，她很漂亮」。只会一些句子的对女售货员就说：「小姐，您很漂

亮!」。那位姑娘很不好意思,脸红了,回答说:「哪里,哪里」。不会汉语的问他朋友:

「她说什么?」

「她问在什么地方」朋友惊奇地回答。

「告诉她,到处!」。

* * *

小: 你什么时候到北京去?

安娜: 工作做完以后,我才去。我想数月来。

小: 怎么去?坐火车去吗?说不定坐公共汽车去吗?

安娜: 不,火车是很长久的,巴士是完全不可能的。坐飞机去。

小: 从基辅坐飞机到北京去要几天?

安娜: 要两天。今天走,明天到。

小: 两天?!

安娜: 今天下午在基辅上飞机,明天上午九点在北京下飞机。难道不是两天吗?

小: 不是!是一天!坐火车要多少天?

安娜: 我不太清楚。一个星期,两个星期……当坐火车的时候,日长岁久。

小: 骑自行车不堪设想!三、四个月……

安娜: 对不起,我不明白你说的最后一句话。不堪设想……这是什么意思?我还说半不通的汉语,经常不知道用汉语怎么说。

小: 没问题,我们用英语谈话吧!

(二)

你昨天坐巴士去哪儿了?

安娜: 老王,请问,你昨天坐巴士去哪儿了?我见过你的时候,

时间不早了。发生了什么事情？

王： 请放心，一切都好。我在办公室里忘了我的眼镜，只得回来。没办法。

安娜： 我有一个问题。你能不能帮我一下儿？

王： 当然！什么事？

安娜： 我正在看「三国演义」呢，本文很困难。我不懂这些句子的意思。请你给我解释一下儿。

王： 厉害！你很聪明！我不想使你失望，可是我也不能懂，「三国演义」不是普通话的。非常抱歉。

安娜： 没关系！我明天在大学向李教授提这个问题。

王： 你等一等。我儿子学习了文言，我可以问他或者我妻子。我一定给你想个办法。

安娜： 我很感谢你。我打搅李教授的时候，总是很害羞。

* * *

妻子： 我回来了！

王： 你去哪儿了？

妻子： 进城买东西了。我先去邮局付款互联网。付款了互联网以后我就去医院看了高太太。她身体不好，真可怜。后来我去了市场，买了一棵白菜，一些水果和两斤土豆。市场上卖的鱼不是新鲜的，所以我买了一只鸡。在买了菜以后我在车站等公共汽车。正在这时候有人叫我，是老张。她说公共汽车很麻烦，人太多。我坐她的汽车，马上就到家了。很方便。你那里有什么新消息？

王： 从乌克兰来的姑娘，安娜需要你的辅导。她整天正等呢，已经走了。

妻子： 我累了一天了。我休息一下以后给她打电话或者发电子邮件。

Нові слова · 生词

高 *Gāo* (ім.) Гао (китайське прізвище)

你早 *nǐ zǎo* (ад'єкт. фраз.) доброго ранку

到 *dào* (прийм.) оформлює т.зв. динамічну обставину місця або часу (куди?; до якого місця? / до якого моменту?)

药房 *yàofáng* (ім.) аптека

药 *yào* (ім.) 1. ліки; 2. отрута

办公室 *bàngōngshì* (ім.) офіс, службове приміщення, кабінет; канцелярія, контора

空 (儿) *kòng(r)* (ім.) 1. вільний час; 2. порожнє місце, вільний (незайнятий) простір; 3. слухна (зручна) нагода; 4. щілина, лазівка, шпаринка

旁边 (儿) *pángbian(r)* (ім.; післяйм.) бік, сторона, осторонь, збоку; поруч, поблизу

电影院 *diànyǐngyuàn* (ім.) кінотеатр

放 *fàng* (дієсл.) 1. відпускати, випускати, звільняти, давати волю; 2. випускати із себе; випромінювати (світло); видавати (звуки); 3. класти, ставити (кудиись або на щось); 4. видавати, роздавати; 5. ~ 电影 *diànyǐng* показувати (демонструвати) фільм

整 *zhěng* 1. (дієсл.) упорядковувати, налагоджувати, регулювати; 2. (прикм.) цілий, повний; цілком, повністю; 3. (присл.) рівно, точно (про час)

上班 *shàngbān* (дієсл.) [продовжувати] працювати, виконувати обов'язки

晚 *wǎn* 1. (ім.) вечір; 从早到 ~ *cóng zǎo dào* з ранку до вечора (ночі); 2. (прикм.) пізній; пізно

诊察 *zhěncá* (дієсл.) обстежити стан хворого (пацієнта), проводити огляд (хворого); [по]ставити діагноз

病人 *bìngrén* (ім.) хворий, пацієнт

管 *guǎn* (дієсл.) доглядати; піклуватись, турбуватись

一会儿见 *yīhuìr jiàn* (дієсл. фраз.) скоро побачимось, до скорого побачення

旅游 *lǚyóu* 1. (дієсл.) подорожувати; 2. (ім.) подорож; туризм

另 *lìng* (прикм.; присл.) інший, не той; інакше

一些 *yīxiē* (присл.) трохи, трішки, дещо; ледь

家 *jiā* (рах. суф.) *рахівний суфікс для магазинів, фірм, театрів, кафе, ресторанів тощо*

售货员 *shòuhuòyuán* (ім.) продавець

好看 *hǎokàn* (прикм.) приємний на вигляд, гарний на вигляд

姑娘 *gūniang* (ім.) дівчина, панночка

告诉 *gàosu* (дієсл.) сказати (комусь щось), повідомити, інформувати

不好意思 *bù hǎo yìsi* (дієсл. фраз.) відчувати незручність; [по]соромитись, [з]ніяковіти

脸 *liǎn* (ім.) обличчя; вираз обличчя; зовнішній вигляд

回答 *huídá* 1. (дієсл.) відповідати; 2. (ім.) відповідь

什么地方 *shénme dìfang* (пит. займ.) де?; яке / котре місце?; куди?; звідки?

惊奇 *jīngqí* 1. (дієсл.) дивуватись; 2. (ім.) подив, здивування; 3. ~地 *de* (присл.) здивовано, з подивом

到处 *dàochù* (ім.; присл.) у будь-якому місці, де завгодно, всюди

做完 *zuòwán* (дієсл.) закінчити, завершити, доробити до кінця

才 *cái* (част.; присл.) 1. тільки що, тільки-тільки; 2. тільки тоді, тільки після цього; 3. всього лише

数月 *shùyuè* (ім.) декілька місяців, кілька місяців; ~来 *lái* через кілька місяців

怎么 *zěnmē* (пит. займ.) як [саме]?; яким чином?

坐 *zuò* (дієсл.) сідати (на транспорт), їхати (у транспорті у якості пасажера)

火车 *huǒchē* (ім.) поїзд, потяг

说不定 *shuō bu dìng* (дієсл. фраз.) можливо, може бути,

що...; може статися, що...; не виключена можливість, що...

公共汽车 *gōnggòng qìchē* (ім.) 1. автобус; 2. (жарг.) жінка легкої поведінки, шльондра

长久 *chángjiǔ* (прикм.) довгий (за часом), [довго]тривалий; довго

巴士 *bāshì* (ім.) автобус (англ. *bus*)

可能 *kěnéng* 1. (дієсл.) могли, бути можливим; 不 ~ *bù* неможливий; неможливо, не можна; 2. (ім.) можливість

飞机 *fēijī* (ім.) літак

基辅 *Jīfǔ* (ім.) Київ (столиця України)

几天 *jǐ tiān* (займ. фраз.) скільки днів?

走 *zǒu* (дієсл.) 1. направлятись, вирушати, починати рух; 2. відправляти, посилати; 3. йти [геть], піти

上 *shàng* (дієсл.) 1. підніматись, сходити (на); залазити, влазити; 2. сідати (на транспорт)

下 *xià* (дієсл.) 1. спускатись; злати, сходити (з); 2. сходити, висаджуватись (із транспорту)

难道 (说) *nándào (shuō)* (дієсл. фраз.) неже...?; хіба...?

日长岁久 *rì cháng suì jiǔ* (фразеол.) день тягнеться як рік, час спливає [дуже] повільно

骑 *qí* (дієсл.) їхати верхи (на коні, велосипеді, мотоциклі); сідати на коня, велосипед, мотоцикл

不堪设想 *bù kān shè xiǎng* (фразеол.) неможливо собі уявити; страшно навіть подумати

最后 *zuìhòu* (прикм.; присл.) кінцевий, фінальний, останній

句 *jù* (рах. суф.) рахівний суфікс для слів, речень, фраз, висловів, віршів, віршованих рядків

话 *huà* (ім.) 1. слова, висловлювання; вислів, фраза; 2. мова, мовлення; діалект; 3. розмова, бесіда

什么意思 *shénme yìsi* (пит. займ.) що означає...?; який сенс у...?

半不通 *bànbùtōng* (прикм.) ламана (про мову)

用 *yòng* 1. (дієсл.) використовувати, користуватись, застосовувати; 2. (прийм.) оформлює т.зв. інструментальний додаток, котрий позначає знаряддя, засіб або матеріал; перекладається орудним відмінком (ким? / чим), або словосполученням «за допомогою...»

见过 *jiànguò* (дієсл.) 1. побачити, зустріти (наприклад, на вулиці); 2. (ввічл.) наносити візит

发生 *fāshēng* 1. (дієсл.) виникати, з'являться; відбуватись, траплятись; ~了什么事情? *le shénme shìqing?* що сталося?; що трапилось?; 2. (ім.) поява, виникнення

放心 *fàngxīn* (дієсл.) заспокоюватись; бути спокійним; 请 ~ *qǐng* не хвилюйтесь; заспокойтесь, будь ласка

一切 *yīqiè* (присл.) все, цілком; весь / вся / всі; ~都好 *dōu hǎo* все гаразд, все добре, все окей

忘 *wàng* / *wáng* (дієсл.) забувати, забути; не пам'ятати

眼镜 *yǎnjìng* (ім.) окуляри

只得 *zhǐdé* (дієсл. фраз.) залишається лише...; нічого не залишається, окрім як...; був змушений...

回来 *huílai* (дієсл.) повертатися, приходити назад

办法 *bànfǎ* (ім.) спосіб, прийом, метод; рішення; можливість; вихід з положення; 有 ~ *yǒu* є вихід, є рішення; 没 (有) ~ *méi (yǒu)* немає [іншого] виходу; [тут] нічого не вдієш; 想 (一)个 ~ *xiǎng (yī) gè* знайти вихід, придумати щось (给... *gěi*... для когось)

什么事? *shénme shì?* (імен. фраз.) у чому справа?; що таке?

演义 *yǎnyì* (ім.) історичний роман, історична повість; 三国演义 *Sān guó yǎnyì* (ім.) «Трицарство» (один із чотирьох класичних китайських романів, написаний у 14 столітті Ло Гуаньчжуном; розповідає про події періоду Саньго (220 – 280 рр. н.е.), коли Китай розпався на три імперії: Вей, Шу та У)

本文 *běnwén* (ім.) основний текст (на противагу, наприклад, до приміток, коментарів)

困难 *kùnnan* 1. (прикм.) важкий, складний; 2. (ім.) нужда; труднощі

句话 *jùhuà* (ім.) речення, фраза

解释 *jiěshì* 1. (дієсл.) пояснювати, роз'яснювати (给 …… *gěi...* комусь); розтлумачувати, інтерпретувати; 2. (ім.) пояснення, роз'яснення; тлумачення, інтерпретація

厉害 *lìhai* 1. (прикм.) нестерпний, суворий, жорстокий, безжалний, звірчий; 2. (прикм.) затятий, лихий; брутальний; крутий, сильний; (很)厉害! (*hěn lìhai!* (жарг.) круто!); 3. (присл.) сильно, жахливо, дуже

聪明 *cōngmíng* / *cōngmíng* (прикм.) розумний, тямущий, обдарований; кмітливий

失望 *shīwàng* 1. (дієсл.) розчаровуватись; втрачати надію; 使 …… ~ *shǐ...* розчаровувати когось; 2. (ім.) розчарування

使 *shǐ* (дієсл.) змушувати, примушувати, спонукати

普通话 *pǔtōnghuà* (ім.) путунхуа, офіційна норма китайської мови у КНР (букв.: «загальноприйнята мова»)

抱歉 *bàoqiàn* (дієсл.) почуватись винним, шкодувати; висловити / відчувати жаль; просити вибачення; 非常 ~ /

很 ~ *fēicháng* / *hěn* [мені] дуже шкода / вибачте, будь ласка

向 *xiàng* 1. (дієсл.) направлятись (кудись), прямувати до; спрямовувати(сь) до; повертатись до, бути поверненим до; схилитись до, мати схильність до; 2. (ім.) напрямок, спрямування; схильність; 3. (прийм.) оформлює додаток, котрий позначає напрямок буквальної (фізичної) або переносної дії з рухом до себе

教授 *jiàoshòu* 1. (ім.) професор; 2. викладання, викладацька робота; 3. (дієсл.) навчати (когось), викладати

提 *tí* / *dī* 1. (дієсл.) піднімати (прямо та переносно.); ставити (питання); 向 …… ~ (一)个问题 *xiàng...tí / dī (yī) gè wèntí* ставити комусь питання, задавати комусь питання; 2. (дієсл.) тримати в руках; брати; 3. (ім.) ручка, рукоятка

或者 *huòzhě* (спол.) чи, або (повний синонім 或 *huò*)

一定 *yīdìng* (присл.) неодмінно, обов'язково, безумовно

打搅 *dǎjiǎo* (дієсл.) турбувати, тривожити; заважати

害羞 *hàixiū* 1. (дієсл.) соромитись, конфузитись, стидатись; 2. (ім.) зніяковілість, сором

付款 *fùkuǎn* 1. (дієсл.) виплачувати (гроші), сплатити, заплатити; 2. (ім.) платіж

互联网 *hùliánwǎng* (ім.)
інтернет

可怜 *kělián* 1. (прикм.)
жалюгідний; той, що викликає
жалість; бідний, нещасний; 2.
(дієсл.) (по)жаліти, зглянутись,
виявити жалість

后来 *hòulái* (присл.) потім,
після цього; згодом

棵 *kē* (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для рослин

白菜 *báicài* (ім.) китайська
(пекінська) капуста

水果 *shuǐguǒ* (ім.) фрукти

斤 *jīn* (ім.) цзінь (т. зв.
китайський фунт – міра ваги у
500 грамів у КНР та Малайзії
або 600 грамів у Гонконзі,
Сінгапурі та на Тайвані);
півкілограма (не потребує рах.
суф.)

土豆 *tǔdòu* (ім.) картопля

卖 *mài* (дієсл.) продавати;
торгувати

鱼 *yú* (ім.) риба

新鲜 *xīnxiān* (прикм.) свіжий

鸡 *jī* (ім.) 1. курка, півень; 2.
(жарг.) повія, проститутка

车站 *chēzhàn* (ім.) зупинка
(громадського транспорту)

正在 *zhèngzài* (присл.) якраз,
саме; ~这时候 *zhè shíhòu* саме у
цей момент; якраз у цей час

麻烦 *máfan* 1. (прикм.)
неспокійний, докучливий;
важкий, копіткий, складний,
тяжкий; 2. (дієсл.) набридати,
докучати; турбувати; 3. (ім.)
клопоти, неспокій

方便 *fāngbiàn* (прикм.)
зручний, комфортабельний; 你
(现在) ~说话吗? *Nǐ (xiànzài)*
fāngbiàn shuōhuà ma? Тобі (зараз)
зручно розмовляти?

消息 *xiāoxi* (ім.) звістка,
повідомлення, інформація; 新 ~
xīn нова інформація, новини; (你
那里) 有什么新消息? *(Nǐ nàlǐ)*
yǒu shénme xīn xiāoxi? Що (у
тебе) нового?

辅导 *fūdǎo* 1. (ім.)
(навчальна) консультація; 2. (ім.)
репетитор; 3. (дієсл.)
консультувати, давати
консультацію

(一) 整天 *(yī)zhěngtiān* (ім.)
увесь день [безперервно], цілий
день; цілими днями

发 *fā* 1. (дієсл.) посилати,
відправляти (给 …… *gěi...*
комусь); 2. (дієсл.) випускати;
видавати (наприклад, зарплату);
випромінювати (промені,
світло); 3. (дієсл.) ставати,
перетворюватись на; 4. (ім.)
напад, припадок; 5. (рах. суф.)
*рахівний суфікс для куль,
снарядів та пострілів*

邮件 *yóujiàn* (ім.) поштове
відправлення, пошта,
кореспонденція, лист; 电子 ~
diànzǐ електронний лист,
електронна пошта, *email*

电子 *diànzǐ* (ім.) електрон;
електронний; ~ 书 *shū*
електронна книжка; ~ 邮件
yóujiàn електронний лист,
електронна пошта, *email*

1. Вираз 你早 *nǐ zǎo* є стандартним привітанням «доброго ранку». У розмовному стилі воно часто скорочується до просто 早 *zǎo*.

Згідно з нормами китайського етикету, фрази 从哪儿来? *Cóng nǎr lái?* (букв.: «звідки йдеш?») та 你吃了吗? *Nǐ chī le ma?* (букв.: «ти [вже] поїв?») також можуть використовуватись у функції привітання («привіт!») або «як справи?; як ся маєш?»), але лише у спілкуванні між добрими знайомими або приятелями, друзями.

2. 你工作忙吗? *Nǐ gōngzuò máng ma?* «Ти [дуже] зайнятий на роботі / під час роботи?». У даному реченні вживається т.зв. двокомпонентний дієслівно-ад'єктивний присудок (工作忙 *gōngzuò máng*), що складається з дієслова та прикметника. Зазвичай перший компонент (дієслово) позначає певну дію, а другий (прикметник) – характер виконання або особливості протікання цієї дії.

3. Іменник 事 *shì* «справа, діло; річ» входить до складу великої кількості стійких словосполучень, котрі перекладаються українською мовою неозначеними займенниками на кшталт «якийсь», «щось», «дещо» та ін.: 有事吗? *Yǒu shì ma?* «[А] що?; Що ти хотів?; Що таке?» (букв.: «Є [якесь] діло? / Є щось [, про що ти хочеш сказати / що ти плануєш?»); 什么事? *Shénme shì?* «У чому справа?; Що таке?» (букв.: «Яке діло?; Що за справа?») тощо.

4. 我对这个很不满意 *Wǒ duì zhè gè hěn bù mǎnyì* «Я цим дуже незадоволений». Нормативно у подібних словосполученнях необхідним є вживання формального (допоміжного) іменника 事 *shì* (тобто: 我对这个事 / 这件事很不满意 *Wǒ duì zhè gè shì / zhè jiàn shì hěn bù mǎnyì*; див. Урок 6, «Коментарі до тексту», п. 1), але у розмовній мові 事 *shì* нерідко випускається. Таке випущення 事 *shì* хоча і є доволі розповсюдженим явищем у повсякденному мовленні, проте все одно вважається порушенням граматичного правила; в офіційному усному та писемному мовленні цього подібного вживання рекомендується уникати.

5. У розмовній мові у конструкціях «означення + 的 *de* + означуваний член» означуваний член часто випускається, якщо означення складається більш ніж з одного складу, а означуваний член є очевидним / зрозумілим із контексту; при цьому 的 *de* обов'язково зберігається: 不会汉语的对他朋友说 *Bù huì hànyǔ de duì tā péngyou shuō* «Той, котрий не знає китайської мови, сказав своєму другові» (замість 不会汉语的人对他朋友说 *Bù huì hànyǔ de rén duì tā péngyou shuō*), 会一些句子的回答 *Huì yīxiē jùzi de huídá* «Той, котрий може [сказати] кілька речень, відповів» (замість 会一些句子的人回答 *Huì yīxiē jùzi de rén huídá*) тощо.

6. Слово 回答 *huídá* може використовуватись як перехідне дієслово (回答问题 *huídá wèntí* «відповідати на питання») або ж як іменник; в останньому випадку можливим є також його вживання у функції обставини способу дії з дієсловом 说 *shuō* (他 回答 说 *Tā huídá shuō* «Він відповів»; букв.: «Відповідаючи сказав / Сказав у відповідь»).

7. 她昨天晚上到九点正在诊察病人呢 *Tā zuótiān wǎnshàng dào jiǔ diǎn zhèngzài zhēnchá bìngrén ne* «Учора ввечері вона до дев'ятої години оглядала пацієнтів». Конструкція зі службовим словом 正在 *zhèngzài* (див. Урок 7, «Граматика», п. 7.2.) дуже часто вживається разом із заключною часткою 呢 *ne* у кінці речення, котра жодним чином не змінює змісту висловлювання, але підкреслює тривалий характер дії або ж додає емоційного (підкреслювального) відтінку. Статистично рамкова конструкція (正)在……呢 (*zhèngzài...ne* у сучасній мові зустрічається частіше, ніж просто (正)在 (*zhèngzài*).

8. Характерною рисою сучасної китайської мови є вживання початково абсолютно «безневинних» слів у якості жаргонізмів із другим, переважно не дуже пристойним значенням. Яскравим прикладом таких нових жаргонізмів є слово 公共汽车 *gōnggòng qìchē* «автобус» (букв.: «громадський автомобіль»), котре в останні 20-30 років набуло додаткового значення «жінка легкої поведінки»; саме тому молодь та люди середнього віку намагаються уникати його у розмовному мовленні (у писемному та офіційному усному воно зберігається), надаючи перевагу запозиченню з англійської мови 巴士 *bāshì* (англ. *bus*). До «старих» жаргонізмів слід віднести слово 小姐 *xiǎojiě*, котре ще на початку 20 століття отримало (особливо у Шанхаї та його околицях) друге значення «проститутка»; у сучасній мові те саме друге значення закріпилось за словом 鸡 *jī* «курка» (зазвичай розрізнення відбувається за рахівним суфіксом: 一只鸡 *yī zhī jī* – пряме значення – «курка», але: 一个鸡 *yī gè jī* – переносне значення – «проститутка»).

9. Прийменники 到 *dào* та 用 *yòng* вводять непрямі додатки відповідно граничного та інструментального характеру:

Прийменник	Значення	Приклади
到 <i>dào</i>	граничне (фінальне) місце у просторі, до якого здійснюється прямий чи переносний рух («до / досягаючи якого місця?»)	到北京去。 <i>Dào Běijīng qù.</i> [До]їхати до Пекіна. 我到第三十页看了这本书。 <i>Wǒ dào dì sān shí yè kàn le zhè běn shū.</i> Я дочитав цю книжку до тридцятої сторінки.

	фінальна точка у часі («до / досягаючи якого моменту?»)	我 <u>到</u> 晚上很忙。 <i>Wǒ dào wǎnshàng hěn máng.</i> Я дуже зайнятий до [самого] вечора.
用 <i>yòng</i>	інструмент здійснення дії; відповідає українському орудному відмінку («ким / чим?» або «за допомогою чого / кого?»); буквальне значення, що етимологічно впливає з омонімічного дієслова – «користуючись певним предметом / особою»	<u>用</u> 汉语说。 <i>Yòng hànyǔ shuō.</i> Розмовляти (чим? / за допомогою чого?) китайською мовою. <u>用</u> 铅笔写汉字。 <i>Yòng qiānbǐ xiě hànzì.</i> Писати ієрогліфи (чим? / за допомогою чого?) олівцем. 人 <u>用</u> 头脑想。 <i>Rén yòng tóunǎo xiǎng.</i> Люди думають (чим? / за допомогою чого?) головним мозком.

10. Конструкція 难道 (说)……(吗)? *nándào(shuō)...(ma)?* використовується у літературній мові для вираження риторичних питань або таких питань, відповідь на які (переважно ствердна) відома мовцеві заздалегідь. Українською мовою вона перекладається «невже...?», «хіба...?»: 难道他还不懂? *Nándào tā hái bù dǒng?* «Невже він досі не розуміє?»; 难道是真的吗? *Nándào shì zhēn de ma?* «Невже [це] дійсно правда?».

У більш спрощеній повсякденній мові 难道 (说)……(吗)? *nándào(shuō)...(ma)?* зазвичай замінюється конструкцією 不是……吗? *bù shì...ma?* із синонімічним значенням: 这不是知道吗? *Zhè bù shì zhīdao ma?* «Невже він не знає?».

11. Дієслово 骑 *qí* первісно означало «сидіти верхи» на чомусь або «їхати верхи» на якійсь тварині. Зберігаючи це початкове значення, у сучасній мові воно також отримало додаткове значення за аналогією: «сідати на мотоцикл / велосипед / скутер» (будь-який двоколісний транспорт) або ж «їхати» на цьому двоколісному транспорті.

12. Дієслово 买 *mǎi* «купувати» утворює декілька похідних усталених виразів, серед яких 买菜 *mǎi cài* «купувати продукти харчування; ходити на закупи (їжі)», 买东西 *mǎi dōngxi* «займатись / ходити на шопінг, купувати нехарчові товари» та ін. При вимові дієслова 买 *mǎi* «купувати» слід бути особливо уважним, оскільки в усному мовленні воно відрізняється від дієслова 卖 *mài* «продавати» лише тоном.

13. Для того, щоб запитати «як буде / як сказати китайською...», використовується формула ……用汉语怎么说? ...yòng hànyǔ zěnmē shuō?

14. Прислівники 常常 *chángcháng* та 经常 *jīngcháng* є повними синонімами, обидва перекладаються «часто» та відрізняються один від одного тим, що а) 经常 *jīngcháng* може вживатись для опису дії у майбутньому, а 常常 *chángcháng* – ні (хоча у розмовній мові односкладова форма 常 *cháng* досить часто вживається на позначення майбутньої дії), б) 经常 *jīngcháng* може займати у реченні місце лише після підмета, а 常常 *chángcháng* може ставитись як після підмета, так і перед ним на початку речення та в) заперечення від 经常 *jīngcháng* утворюється регулярно, тобто 不经常 *bù jīngcháng*, а від 常常 *chángcháng* – тільки за допомогою скороченої односкладової форми, тобто 不常 *bù cháng*. Що ж до значення, то 经常 *jīngcháng* характеризується додатковим відтінком «регулярно, постійно».

15. Прислівник 整 *zhěng* займає місце після позначення часу у годинах / годинах та хвилинах та виражає значення точності моменту у часі; українською він перекладається «рівно», «точно»: 十点[整] *shí diǎn zhěng* «рівно о десятий годині», 十一分三十分[整] *shí yī diǎn sān shí fēn zhěng* «рівно об 11:30» тощо.

16. Чотири класичні романи (四大名著 *sì dà míngzhù*; букв.: «чотири великі шедеври») – стійкий вислів для позначення чотирьох найвідоміших романів китайської літературної традиції, написаних у середньовіччі. До них відносяться:

- «Трицарство» (三国演义 *Sān guó yǎnyì*), автор – Ло Гуаньчжун (прибл. 1330 – 1400 рр.); розповідає про події періоду Саньго (кін. 2 – поч 3 ст. н. е.) у Китаї, коли країна розпалась на три імперії: Вей, Шу та У;
- «Річкове прибережжя» (水浒传 *Shuǐ hǔ zhuàn*), автор – Ши Найань (можливо, псевдонім Ло Гуаньчжуна); заснований на народних оповідях про подвиги й пригоди 108 «шляхетних розбійників» із табору Ляншаньбо у час правління династії Сун;
- «Подорож на Захід» (西游记 *Xī yóujì*); опублікований у 1590-х роках без посилання на автора; у 20 столітті утвердилась думка, що його написав книжник У Чен'ень; сатиричний роман зі 100 розділів розповідає про подорож ченця Сюаньцзана Шовковим шляхом до Індії за буддійськими сутрами;
- «Сон у червоному теремі» (红楼梦 *Hóng lóu mèng*) – найпопулярніший з чотирьох класичних романів китайською мовою, створений у 18 столітті Цао Сюецінем і через тридцять років дописаний Гао Е; цей роман – багатопланова оповідь про занепад двох гілок родини Цзя, на тлі якої, – крім трьох поколінь родини – постає незліченна кількість персонажів – родичів та домочадців.

Чотири класичні романи входять до обов'язкової програми китайських шкіл, а їхній зміст добре відомий кожному китайцеві.

17. 我累了一天了 *Wǒ lèi le yītiān le* «Я втомилась за [цілий] день». Вживання двох 了 *le* в одному реченні – після присудка та у кінці речення – свідчить про емоційний, емпатичний характер висловлювання та / або про підкреслення цілковитої завершеності дії до моменту мовлення.

Фонетика · 语音学

8.1. Еризація фіналей

Еризація у китайській мові відбувається внаслідок додавання до кінця складу або слова суфікса 儿 (*er*), котрий не утворює окремого складу. Еризація використовується у путунхуа у суворо обмеженій кількості випадків; вона надзвичайно поширена у пекінському та інших північних діалектах, але майже відсутня на Тайвані та у діалектах півдня КНР.

Еризація складу у путунхуа відбувається по-різному, в залежності від характеру фіналі. Фіналі **a**, **e** / **o** та складні фіналі, що закінчуються на складотворний голосний **a** чи **e** / **o**, еризуються простим поєднанням із **r**, випадінням «власного» голосного **e** та втратою тону. В інших фіналях відбувається заміна або витіснення кінцевого елемента фіналі:

- у фіналях із кінцевим складотворним елементом (**ia**, **ua**, **ie**, **uo**, **üe**) еризація відбувається простим поєднанням фіналі з приголосним **r**; спочатку звучить фіналь, і тільки у кінці її звучання додається ретрофлексний звук **r**;
- при еризації 12 фіналей з кінцевим елементом переднього ряду (**ai**, **uai**, **ei**, **ui**, **an**, **ian**, **uan**, **üan**, **en**, **in**, **un**, **ün**) повністю втрачається кінцевий елемент **n** або **i**, хоча вони зберігаються у записі піньїнем; таким чином, виходить, що **ar**, **air** та **anr** звучать однаково, як **ar**; на слух також не розрізняються **uar**, **uanr** та **uair**, **iar** та **ianr**;
- при еризації фіналей із кінцевим назальним елементом заднього ряду **ng** (**ang**, **iang**, **uang**, **eng**, **ing**, **ong**, **iong**) чується звук, який є результатом повного суміщення двох артикуляцій: підняття задньої частини спинки язика до м'якого піднебіння (для вимови **ng**) з одночасним підняттям кінчика язика до твердого піднебіння (для вимови **r**), у результаті чого звучить недостатньо чітко виражений задньоязиковий носовий приголосний зі слабким ретрофлексним призвучком; аналогічно еризується й фіналь **u**, у котрій ретрофлексне забарвлення накладається на весь голосний;

- при еризації фіналей із задньоязиковим нескладовим елементом **u, o** (**ao, iao, ou, iu**) звук **r** ніби «вклинюється» всередину фіналі: перед кінцевим нескладовим елементом прослизав слабке коротке **r**;
- при еризації фіналей **i** та **ü** між цими фіналями та **r** з'являється звук [ə], який чується досить чітко; аналогічно, при еризації фіналей зі складотворним голосним **e** та кінцевим елементом переднього ряду (**ui, un, in, ün**) також звучить додатковий голосний [ə], але при цьому втрачається ще й кінцевий елемент **n** або **i**;
- при еризації т. зв. особливого голосного ***i** відбувається якісна зміна самого голосного: замість особливого голосного ***i** звучить звичайний голосний **e**.

Що ж до значення суфікса 儿 (*e*), то він, по-перше, надає іменникові зменшувально-пестливого відтінку (小猫^儿 *xiǎo māor* «маленька кішечка, кошеня»), 水珠^儿 *shuǐzhūr* «крапелька води», 盘^儿 *pánr* «блюдечко, блюдце»), по-друге, супроводжує подвоєні прикметники та надає їм відтінку інтенсивності або високого ступеня прояву ознаки (长长^儿 *cháng chángr* «довжелезний») та, по-третє, приєднується до дієслів та виражає короткочасність або невимушеність дії (玩^儿 *wánr* «[трохи / злегка] пограти(сь)»). У сленгу останніх десятиліть спостерігається також вживання 儿 (*e*) після іменників у значенні зневажливості або зверхності (教员^儿 *jiàoyuánr* «училка» тощо). Слід зазначити, що при додаванні 儿 (*e*) до деяких слів може відбуватись конверсія частин мови (唱 *chàng* «співати», але 唱^儿 *chàngr* «пісня» тощо) або ж повна зміна значення (白面 *báimiàn* «борошно», але 白面^儿 *báimiànr* «героїн»).

Лексика · 词汇

8.1. Дієслова 说, 告诉 та 谈话

Якщо дієслово 说 *shuō* вживається без додатка, то воно означає «(с)казати»: 她惊奇地说 *Tā jīngqí de shuō* «Вона здивовано сказала», 他说他不知道 *Tā shuō tā bù zhīdao* «Він каже, що він не знає» тощо. Якщо після 说 *shuō* йде прямий додаток або обставина способу дії, то це дієслово перекладається «розмовляти»: 他说汉语 *Tā shuō hànyǔ* «Він розмовляє китайською мовою», 请说慢一点儿 *Qǐng shuō màn yīdiǎnr* «Будь ласка, розмовляйте трішки повільніше». Дієслово 说 *shuō* може приймати непрямий додаток адресата дії. Цей додаток оформлюється

прийменником 给 *gěi* (рідше 对 *duì*), а дієслово перекладається «(с)казати комусь щось»: 他给我说他不知道 *Tā gěi wǒ shuō tā bù zhīdao* «Він сказав мені, що він не знає».

Проте набагато частіше у значенні «(с)казати комусь щось» вживається дієслово 告诉 *gàosu*, яке приймає після себе прямий додаток зі значенням адресата дії; жодних прийменників при цьому не потрібно: 他告诉我他不知道 *Tā gàosu wǒ tā bù zhīdao* «Він сказав мені, що він не знає». Другий прямий додаток після 告诉 *gàosu* позначає об'єкт, тобто те, про що кажуть: 她告诉妈妈这件事 *Tā gàosu māma zhè jiàn shì* «Вона сказала мамі про це».

Дієслово 谈话 *tánhuà* позначає тривалий процес розмови («вести бесіду»). Прямий додаток виражає тему бесіди (про що?), непрямий додаток з 跟 *gēn*, 和 *hé*, 同 *tóng* – співрозмовника (з ким?), а непрямий додаток з 用 *yòng* – інструмент (наприклад, телефоном) або мову бесіди: 我跟一个朋友用英语谈话 *Wǒ gēn yī ge péngyou yòng yīngyǔ tánhuà* «Я вів із другом бесіду англійською мовою».

8.2. Прислівник / частка 才

Прислівник / частка 才 *cái* формально є синонімом прислівника / частки 就 *jiù* (обидва перекладаються «ось-ось, щойно; лише»), але між цими словами існує відчутна різниця у відтінках значення: 就 *jiù* виражає швидкість та успішність виконання дії (вчасно або раніше, ніж очікувалось), а 才 *cái* – повільність, запізнення та неуспішність (пізніше, ніж очікувалось):

就 <i>jiù</i>	才 <i>cái</i>
<p>电影七点开始，我六点四十五分就 来。</p> <p><i>Diànyǐng qī diǎn kāishǐ, wǒ liù diǎn sì shí wǔ fēn jiù lái.</i></p> <p>Фільм розпочинається о 7, а я прийшов ще о 6:45.</p>	<p>电影七点开始，我七点十分才来。</p> <p><i>Diànyǐng qī diǎn kāishǐ, wǒ qī diǎn shí fēn cái lái.</i></p> <p>Фільм розпочинається о 7, а я прийшов лише о 7:10.</p>
<p>«..., тому встиг на фільм»: дія завершилась успішно, вчасно.</p>	<p>«..., тому спізнився на фільм»: дія завершилась із запізненням, не вчасно.</p>

Аналогічно: 他就来 *Tā jiù lái* «Він щойно прийшов» (нейтрально або позитивно: «прийшов вчасно»); але: 他才来 *Tā cái lái* «Він щойно

прийшов» (із невдоволенням або докором: «спізнився, прийшов пізніше, ніж було потрібно»); 她十九岁就结婚了 *Tā shí jiǔ suì jiù jiéhūn le* «Вона вийшла заміж **уже** у 19 років» (що з точки зору мовця є вчасним / позитивним / правильним); але: 她三十五岁才结婚 *Tā sān shí wǔ suì cái jiéhūn* «Вона вийшла заміж **лише** у 35 років» (з точки зору мовця – занадто пізно). У подібних речення з 才 *cái*, на відміну 就 *jiù*, не вживається службове слово 了 *le*.

Перед числівниками 才 *cái* позначає малу або недостатню кількість та перекладається «всього лише» або «тільки»: 我来了才十天 *Wǒ lái le cái shí tiān* «Я всього лише десять днів як приїхав», 才一个人说这件事 *Cái yī gè rén shuō zhè jiàn shì* «Тільки одна людина це каже» тощо.

У складному реченні 才 *cái* вживається перед присудком головного речення та позначає умовно-послідовний характер дії («тільки тоді», «тільки після цього»): 你先问了, 我才能回答 *Nǐ xiān wèn le, wǒ cái néng huídá* «Ти спочатку запитай, тільки після цього я зможу відповісти».

Перед присудком підрядного речення часу прислівник 才 *cái* кореспондує з прислівником 就 *jiù* у головному реченні та вказує на швидку послідовність двох дій з емпатичним відтінком («тільки-тільки / тільки-но..., як [уже]...», «не встиг..., як одразу...»): 电影才开始你就不想看了 *Diànyǐng cái kāishǐ nǐ jiù bù xiǎng kàn le* «Фільм тільки-но розпочався, а ти вже не хочеш дивитись», 才来就走 *Cái lái jiù zǒu* «Не встиг прийти, як одразу ж пішов».

У якості частки 才 *cái* вживається у розмовній мові, займає місце перед присудком та виражає вкрай емоційну реакцію, переважно з негативним відтінком; українською мовою перекладається «сам(а) ти...!»: 你叫我小姐?! 你才是小姐! *Nǐ jiào wǒ xiǎojiě?! Nǐ cái shì xiǎojiě!* «Це я (ти називаєш мене) шльондра?! Ти сама шльондра!».

Грамматика · 语法

8.1. Емпатична конструкція 是……的

За допомогою конструкції 是……的 *shì...de* можна поставити емоційний наголос (емфазу), акцентувати увагу на окремому (будь-якому) членові речення; як правило, дія у реченні носить завершений характер (тобто відноситься до минулого часу), а сама конструкція слугує для уточнення певних нюансів минулої дії. При перекладі на українську мову можна використовувати уточнюючі слова, такі як «саме», «якраз» та ін.,

перед словами, до яких відноситься уточнення. Зв'язка 是 *shì* ставиться перед словом (словами), яке виділяється, а службове слово 的 *de* – на кінці речення або після присудка; іноді 是 *shì* може випускатись, але 的 *de* зберігається завжди.

Конструкція 是……的 *shì...de* може емпатично виділяти а) час виконання дії (他是十点钟来的) «Він прийшов *саме* о десятій годині»), б) місце виконання дії (我是在北京学习的) «Я навчаюсь *саме* у Пекіні»), в) спосіб вчинення дії (妻子完全是自己做的) «Дружина [все] повністю зробила сама»), г) інструмент виконання дії (我们是用汉语谈活的) «Ми розмовляємо *саме* китайською мовою»), д) суб'єкт дії / підмет / діяча (是他问的) «*Саме* він запитував») та е) ціль або адресата дії (你是给谁买礼物的)? «Кому *саме* ти купив подарунок?»). Виділення присудка можливе лише за умови, якщо присудок виражений прикметником (火车很长时间的) «Їхати [*саме*] на поїзді дуже довго»).

Оскільки конструкція 是……的 *shì...de* пов'язана з минулим та описує вже доконану дію, вона не може вживатись зі службовим словом 了 *le*. Основна відмінність від «звичайного» реченням у минулому (з 了 *le*) полягає у тому, що 是……的 *shì...de* акцентує увагу на деталях (не просто «доїхав», а «як доїхав?», «на чому доїхав?», «коли приїхав?» тощо). Порівняйте:

了 <i>le</i>	是……的 <i>shì...de</i>
他们昨天结婚 <u>了</u> 。	他们 <u>是</u> 昨天结婚 <u>的</u> 。
Вчора вони одружились.	
Смисловий акцент робиться на присудкові, тобто на самій дії (зробили що?), а також на вже доконаному характері цієї дії.	Смисловий акцент падає на час (одружились саме коли?); при цьому факт доконаності дії – сам по собі очевидний та незаперечний.

Заперечувальна форма даної конструкції – 不是……的 *bù shì...de*, форма загального питання – 是……的吗? *shì...de ma?* або 是不是……的? *shì bù shì...de?*; у запереченнях та загальних питаннях 是 *shì* ніколи не випускається:

我不是在北京学习的。

Я не навчаюсь у Пекіні.

你是在北京学习的吗? / 你是

Ти навчаєшся саме у Пекіні?

不是在北京学习的?

8.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了

Службове слово 了 *le* не вживається в одному реченні з дієсловом 有 *yǒu*. Заперечувальна форма 没有 *méi yǒu* може сполучатись із 了 *le*, але й у цьому випадку вона переважно скорочується до просто 没 *méi*. Конструкція 没(有)……了 *méi (yǒu)…le* означає «вже (такий-то проміжок часу) чогось не робив / не роблю»: 我三年没喝啤酒了 «Я вже три роки не п'ю пива». Вживання у таких конструкціях 已经 *yǐjīng* підкреслить відтінок результативності: 我们已经五年没有见面了 «Ми не бачились вже [цілих] п'ять років».

了了 вимовляється *liǎo le*, найчастіше воно сполучається із запереченням 不 *bù*; сполучення 不了了 *bù liǎo le* ставиться після дієслова дії та означає «[більше] не можу (чогось робити)»: 我吃不了了 «Я не можу [більше] їсти».

8.3. Конструкції місцезнаходження: 在 як прийменник та 在 як дієслово-присудок

Слово 在 *zài* у конструкціях місцезнаходження може виконувати дві основні функції та, в залежності від цього, розглядатись як прийменник або як дієслово:

- якщо у реченні присутній інший дієслівний (в окремих випадках – ад'єктивний) присудок, то 在 *zài* виконує функцію прийменника місця, вводить непрямий прийменниковий додаток та відповідає на питання «де?»:

Підмет	Прийменник	Непрямий додаток	Присудок	Прямий додаток
我	在	宿舍	等	你。
Я	у	гуртожитку	чекаю	на тебе.
他	在	房间里面	看	书。
Він	у	кімнаті	читає	книжку.

У реченнях на зразок останнього (з післяйменником місця; див. Урок 7, «Граматика», п. 7.3.) прийменник 在 *zài* можна було б випустити без жодної школи для змісту, оскільки місцезнаходження у достатній мірі виражається післяйменником (наразі 里面 *lǐmiàn* «всередині»).

За наявності у реченні двох чи більше непрямих додатків, додаток місця з 在 *zài* завжди передує іншому (додаткові адресата, інструмента тощо):

Підмет	Непрям. дод. 1 (де?)	Непрям. дод. 2 (кому?)	Присудок	Прям. дод.
她	在宿舍客厅里	给妈妈	打	电话。
Вона	у вітальні	мамі	телефонує.	

- якщо у реченні немає іншого дієслова чи прикметника, то 在 *zài* виконує функцію присудка та вважається дієсловом зі значенням «бути, перебувати» (вживання 是 *shì* у таких контекстах є неможливим); у цих конструкціях дієслово-присудок 在 *zài* завжди переує непрямому додатку з післяйменником місця (що й зумовлює структурну подібність цих речень з попередніми):

Підмет	Присудок	Непрямий додаток	Післяйменник місця
医院	在	办公楼	左边。
Лікарня	находится	від адміністративного корпусу	зліва.
邮局	在	大学	里。
Пошта	находится	університету	всередині.

У таких реченнях, навіть за умови наявності післяйменника місця, випускати 在 *zài* не можна, оскільки 在 *zài* є присудком – обов'язковим членом речення, – а післяйменник самостійно вводить непрямий додаток місця.

Подальше змістове розширення структури подібних речень відбувається за допомогою дієслова-присудка 有 *yǒu* «мати(сь)» та (дуже часто, але не обов'язково) інверсії непрямого додатка місця – його винесення на перше місце перед присудком; підмет стоїть після присудка. У таких реченнях 在 *zài* знову «стає» прийменником, котрий, за умови наявності післяйменника місця, можна випустити:

Прийм.	Непрям. дод.	Післяйм.	Присудок	Підмет
(在)	宿舍	后面	有	一个咖啡馆。
(У)	гуртожитку	позаду	є	кав'ярня.

Втім, інверсія може і не відбуватись. Тоді підмет «повертається» на своє перше місце у реченні, а непрямий додаток займає місце після присудка:

Підмет	Присудок	Прийм.	Непрям. дод.	Прям. дод.
咖啡馆	有	(在)	宿舍	后面。
Кав'ярня	є	(у)	гуртожитку	позаду.

8.4. Підрядне речення часу

У китайській мові існують декілька різновидів підрядних речень часу. Серед них слід відмітити:

- **Підрядне речення одночасності:** утворюється за допомогою кінцівок ……的时候 ……*de shíhou* (у сучасній розмовній та писемній мові), ……(的)时 ……*(de) shí* (у піднесеній писемній мові) або ……之时 ……*zhī shí* (у підкреслено літературному стилі – запозичення з веньяню), котрі займають місце у кінці речення; після цих кінцівок на письмі ставиться кома. Українською мовою такі підрядні речення перекладаються сполучниками «[у той час,] коли…» або «під час…»:

坐火车的时候, 日长岁久。 Коли їдеш поїздом, час спливає повільно.

我有钱的时候, 总是去买东西。 Коли у мене є гроші, я завжди ходжу на шопінг.

我开车的时候, 有人给我打电话, 不方便说话。 Коли я керував автомобілем, хтось мені зателефонував, [але] розмовляти було незручно.

准备考试的时候, 不可以打扰。 Коли [хтось] готується до іспиту, не можна [його] турбувати.

Примітка: перед підрядним реченням одночасності можуть додатково вживатись прийменники 在 *zài*, 当 *dāng*, 当着 *dāngzhe* зі значенням «у [той] момент»: 当我坐公共汽车的时候, 我喜欢听音乐 «Коли я їду в автобусі, то люблю слухати музику».

- **Підрядне речення наслідування:** утворюється за допомогою кінцівок ……以后 ……*yǐhòu* (нейтральний найуживаніший варіант), 后 ……*hòu* (розмовне скорочення) або ……之后 ……*zhī hòu* (у підкреслено літературному стилі – запозичення з веньяню), котрі займають місце у кінці речення; після цих кінцівок на письмі кома може як ставитись, так і ні. Перед такими реченнями часто додатково вживається прийменник 在 *zài*, а після присудка підрядного речення – службове слово 了 *le*. Ці підрядні речення означають дію, котра завершилась перед початком дії головного речення та перекладаються українською мовою сполучниками «після…» або «після того, як…»:

王教授问我以后我就回答。 Після того, як професор Ван мене запитав, я одразу ж відповів.

在付款了互联网以后，我就回家。 Після того, як заплатив за інтернет, я одразу ж повернувся додому.

在妈妈做饭后她总是休息一会儿。 Після того, як мама приготує їжу, вона завжди трішки відпочиває.

买了菜以后，我在车站等公共汽车。 Після того, як [я] купила продукти, я на зупинці чекала на автобус.

Примітка: у сучасній мові досить поширеною є емфатична конструкція наслідування, що складається з кінцівки 之后 *zhī hòu* у кінці підрядного речення та прислівника 才 *cái* після підмета головного речення, котра перекладається «[і] тільки після того, як...» та зазвичай має негативний відтінок (жаль, розчарування, невдоволення):

结婚之后，我才懂我错了。 Тільки після того, як одружився, я зрозумів, що помилився.

8.5. Поширене означення та підрядне означальне речення

Поширене означення (див. Урок 6, «Граматика», п. 6.3.), виражене цілим реченням, називається підрядним означальним реченням. Особливістю його граматичної структури є те, задля зручнішого членування та легшого розуміння до його складу може вводитись ще одне факультативне службове слово 的 *de*, на додачу до обов'язкового 的 *de*, котре відділяє означення (у цьому випадку – підрядне означальне речення) від наступного означуваного слова. Місце цього «додаткового» 的 *de* може варіюватись та залежить структури та змістового наповнення конкретного означального речення. Як правило, додатковим 的 *de* відділяють дієслівний елемент багатокomпонентного означення (яке складається більш ніж з двох слів) у складі означального речення, щоб уникнути плутанини з членами речення. Наприклад: 留学生在北京大学学习 «Іноземні студенти навчаються у Пекінському університеті», 在北大学习的留学生 «іноземні студенти, котрі навчаються у Пекінському університеті»; але: 在北京大学的学习的留学生 «іноземні студенти, котрі навчаються у Пекінському університеті». В останньому прикладі додаткове 的 *de* допомагає правильно відділити присудок від двокомпонентного непрямого додатка (北京大学 *Běijīng dàxué*, на відміну від однокомпонентного синоніма-скорочення 北大 *Běidà*) та водночас дозволяє уникнути фонетичної тавтології 学学 *xué xué*. Втім, це 的 *de* тому і називається факультативним, що його наразі можна і не вживати.

8.6. Речення з двома присудками

Одним з різновидів речень з двома присудками є речення, які описують рух кудись на певному транспортному засобі. У таких реченнях перший присудок виражається дієсловами 坐 *zuò*, 开 *kāi*, 上 *shàng*, 骑 *qí* та ін. (залежно від виду транспорту), котрі обов'язково приймають після себе прямий додаток-назву транспортного засобу (на чому?), а другий присудок представлений дієсловами руху (走 *zǒu*, 去 *qù*, 来 *lái*, 回 *huí* тощо), прямий додаток після котрих або може бути відсутнім, або, за його наявності, позначає фінальну точку / ціль руху (куди?). У подібних реченнях перший присудок з граматичної точки зору уподібнюється прийменникові місця (на кшталт 在 *zài*), а семантично збігається з українськими дієприслівниками минулого часу (我 坐 巴士去那里 «Я їду туди, *сівши* в автобус»):

Підмет	Присудок 1	Прямий додаток (на чому?)	Присудок 2	Прямий додаток (куди?)
我	坐	公共汽车	去	基辅。
Я	(сівши) на	автобусі	їду	до Києва.
他	坐	火车	回	家。
Він	(сівши) на	поїзді	повертається	додому.
李太太	开	车	到	北京。
Пані Лі	(керуючи) на	автомобілі	доїхала	до Пекіна
她	骑	自行车	去	学校。
Вона	(сівши) на	велосипеді	поїхала	до школи.
爸爸	坐	飞机	来。	
Тато	(сівши) на	літаку	прилетів.	

Схожою є й структура речень, у яких першим присудком виступає дієслово 到 *dào* (котре у цьому випадку «перетворюється» на прийменник зі значенням «[досягаючи / доходячи] до...»). Прямий додаток після першого присудка позначає місце, до якого здійснюється рух (куди? / до чого?), а другий присудок завжди є двокомпонентним та складається з дієслова руху (走 *zǒu*, 去 *qù*, 来 *lái*, 回 *huí* тощо) та смислового дієслова (що робити?), після котрого слідує прямий додаток, що називає мету / ціль здійснення руху. Такі речення є своєрідним ускладненим різновидом конструкції мети руху (див. Урок 3, «Граматика», п. 3.4.) та відповідають на питання «рухатись куди, щоб (з)робити що?»:

Підмет	Рух (куди?)		Ціль (для чого?)		
	Присудок 1	Прям. дод. 1 (куди?)	Присудок 2	Прям. дод. 2 (що?)	
我	到	药房	去	买	药。
Я	[доходячи] до	аптеки	йду,	[щоб] купити	ліки.
他们	到	电影院	来	看	一部电影。
Вони	[доходячи] до	кінотеатру	прийшли,	[щоб] подивитись	фільм.

Додатковий текст · 副课文

(一)

我们都吃了饭了!

— 我回来了! 我们吃饭吧!

— 我们都吃了饭了!

— 你们都吃了饭了?! 没等我啊¹⁾!

— 都吃了。听新闻的时候, 我们还在等你。听了新闻以后, 我们就吃饭了。你去厨房自己吃吧。

(二)

我们都糊涂²⁾了

— 王先生, 我前天³⁾觉得⁴⁾不舒服, 没来上课。很对不起!

— 没关系。下课以后你到我办公室去拿⁵⁾前天的讲义⁶⁾吧。我们上课了。你们都做了前天的作业吗?

— 对不起, 我没做。这几天⁷⁾我有别的⁸⁾事, 没空做。周末⁹⁾一定做。

— 那好。还有谁没做作业?

其他¹⁰⁾的学生都举¹¹⁾手¹²⁾。

— 老师，语法¹³⁾ 太难了。我们都不懂「了」这个字¹⁴⁾ 的用法¹⁵⁾。「了」有时候在一个句子后边，有时候在一个动词¹⁶⁾ 后边。这个句子里有两个！太复杂¹⁷⁾ 了！我们都糊涂了！

— 你们放心吧。我再¹⁸⁾ 说明¹⁹⁾ 一下。关于²⁰⁾ 「了」的规则²¹⁾ 总是很难。

1) 啊 *a* (част.) модальна частка, яка виражає вигук або емоційне питання («і [що,] навіть...?!»)

2) 糊涂 *hútu* 1. (прикм.) дурний, безглуздий; 2. (прикм.) неясний, плутаний; 3. (дієсл.) збитися з пантелику

3) 前天 *qiántiān* (ім.) позавчорашній день, позавчора

4) 觉得 *juéde* (дієсл.) 1. відчувати; почуватись; ~ 不舒服 *bù shūfu* недобре почуватись, нездужати; 2. вважати, думати, припускати

5) 拿 *ná* (дієсл.) брати; тримати (в руках); нести

6) 讲义 *jiǎngyì* (ім.) 1. курс лекцій; друкований курс даного предмета (у вищій школі); 2. (дієсл.) читати лекції

7) 几天 *jǐ tiān* (займ. фраз.) кілька днів, декілька днів

8) 别的 *bié de* (прикм.) інший, другий

9) 周末 *zhōumò* (ім.) кінець тижня, вихідні; уїк-енд

10) 其他 (的) *qítā (de)* (прикм.) інший, другий; решта, інші

11) 举 *jǔ* (дієсл.) 1. підняти(сь) вгору / догори; 2. брати (обома руками); тримати (обома руками); підносити (обома руками)

12) 手 *shǒu* (ім.) рука

13) 语法 *yǔfǎ* (ім.) граматика

14) 字 *zì* (ім.) слово; ієрогліф; морфема

15) 用法 *yòngfǎ* (ім.) спосіб вживання, метод використання, спосіб застосування

16) 动词 *dòngcí* (ім.) дієслово

17) 复杂 *fùzá* (прикм.) складний, складений; багатокомпонентний, комплексний

18) 再 *zài* (присл.) знову, ще, ще раз; вдруге

19) 说明 *shuōmíng* 1. (дієсл.) пояснювати, роз'яснювати; 2. (ім.) пояснення, роз'яснення

20) 关于 *guānyú* (прийм.) що стосується...; стосовно...; щодо...; про...; на тему...

21) 规则 *guīzé* (ім.) правило; закон; 语法 ~ *yǔfǎ* граматичне правило

ІЕРОГЛІФИ

<i>чіплятись</i>	
巴	己 (49) 4
bā / bǎ	

<i>тримати в руках</i>	
抱	手 (64) 8
bào	

<i>здатність</i>	
才	手 (64) 3
cái	

<i>досліджувати</i>	
察	宀 (40) 14
chá	

<i>знаходиться</i>	
处	夂 (34) 5
chù / chǔ	

<i>слух; розумний</i>	
聪	耳 (128) 15
cōng	

<i>відповідь</i>	
答	竹 (118) 12
dá / dā	

<i>вести за собою</i>	
导	寸 (41) 6
dǎo	

<i>рухатись</i>	
动	力 (19) 6
dòng	

<i>боби; квасоля</i>	
豆	豆 (151) 7
dòu	

<i>випускати</i>	
发	又 (29) 5
fā / fà	

<i>докучати</i>	
烦	火 (86) 10
fán	

<i>випускати</i>	
放	支 (66) 8
fàng / fǎng	

<i>літати</i>	
飞	飞 (183) 3
fēi	

<i>допомагати</i>	
辅	车 (159) 11
fǔ	

<i>повертати(сь)</i>	
复	夂 (35) 9
fù	

<i>тітка; свекруха</i>	
姑	女 (38) 8
gū	

<i>коло; правило</i>	
规	见 (147) 8
guī	

<i>плід; фрукт</i>	
果	木 (75) 8
guǒ	

<i>йти повз</i>	
过	辶 (162) 6
guò / guō	

<i>клей</i>	
糊	米 (119) 15
hú / hū / hù	

<i>взаємно</i>	
互	二 (7) 4
hù	

<i>товар; цінність</i>	
货	贝 (154) 8
huò	

<i>курка, півень</i>	
鸡	鳥 (196) 7
jī	

<i>фундамент, основа</i>	
基	土 (32) 11
jī	

<i>розповідати; тлумачити</i>	
讲	讠 (149) 6
jiǎng	

<i>заважати, турбувати</i>	
搅	手 (64) 12
jiǎo/ gǎo	

<i>розбирати на частини</i>	
解	角 (148) 13
jiě / jiè / xiè	

<i>пів кілограма</i>	
斤	斤 (69) 4
jīn	

<i>лякати(сь)</i>	
惊	心 (61) 11
jīng	

<i>дзеркало</i>	
镜	钅 (167) 16
jìng	

<i>піднімати догори</i>	
举	丿 (3) 9
jǔ	

<i>бути придатним</i>	
堪	土 (32) 12
kān	

<i>качан; корінь</i>	
棵	木 (75) 12
kē	

<i>пустий, порожній</i>	
空	穴 (116) 8
kōng / kòng	

<i>сума, кошти</i>	
款	欠 (76) 12
kuǎn	

<i>бідний; важкий</i>	
困	口 (31) 7
kùn	

<i>жалість, пощада</i>	
怜	心 (61) 8
lián	

<i>об'єднувати(сь)</i>	
联	耳 (128) 12
lián	

<i>обличчя</i>	
脸	肉 (130) 11
liǎn	

<i>інший</i>	
另	口 (30) 5
lìng	

<i>мандрівник</i>	
旅	方 (70) 10
lǚ	

<i>конопля</i>	
麻	麻 (200) 11
má	

<i>продавати</i>	
卖	十 (24) 8
mài	

<i>верхівка; порошок</i>	
末	木 (75) 5
mò	

<i>брати в руки; тримати в руках</i>	
拿	手 (64) 10
ná	

<i>дівчина, дівчинка</i>	
娘	女 (38) 10
niáng	

<i>бік, бокова частина</i>	
旁	方 (70) 10
páng / bàng	

<i>повсюдний, загальний</i>	
普	日 (72) 12
pǔ	

<i>його, її; цей, той</i>	
其	八 (12) 8
qí / jī	

<i>їхати / сидіти верхи</i>	
骑	马 (187) 11
qí	

<i>неврожай, недостача; жаль</i>	
歉	欠 (76) 14
qiàn	

<i>резать</i>	
切	刀 (18) 4
qiē / qiè	

<i>засновувати</i>	
设	讠 (149) 6
shè	

<i>втрачати</i>	
失	大 (37) 5
shī / yì	

<i>примушувати</i>	
使	人 (9) 8
shǐ	

<i>вчений; солдат; посадовець</i>	
士	士 (33) 3
shì	

<i>розв'язувати; звільняти</i>	
释	采 (165) 12
shì	

<i>давати, вручати</i>	
授	手 (64) 11
shòu	

<i>продавати</i>	
售	口 (30) 11
shòu	

<i>скаржитись, повідомляти</i>	
诉	讠 (149) 7
sù	

<i>підчілювати; піднімати</i>	
提	手 (64) 12
tí / dī	

<i>їти напростоць; зрозумілий</i>	
通	辶 (162) 10
tōng / tòng	

<i>глина, багно</i>	
涂	水 (85) 10
tú	

<i>резать</i>	
土	土 (32) 3
tǔ	

<i>сітка; мережа</i>	
网	网 (122) 6
wǎng	

<i>забувати</i>	
忘	心 (61) 7
wàng / wáng	

<i>свіжий</i>	
鲜	鱼 (195) 14
xiān / xiǎn	

<i>напрямок</i>	
向	口 (30) 6
xiàng / xiang	

<i>розчиняти(сь)</i>	
消	水 (85) 10
xiāo	

<i>сором</i>	
羞	羊 (123) 11
xiū	

<i>око; погляд</i>	
眼	目 (109) 11
yǎn	

<i>вистава; демонстрація</i>	
演	水 (85) 14
yǎn	

<i>ліки; отрута</i>	
药	艸 (140) 9
yào	

<i>використання</i>	
用	用 (101) 5
yòng	

<i>око; погляд</i>	
游	水 (85) 12
yóu	

<i>для, заради; від</i>	
于	二 (7) 3
yú	

<i>риба</i>	
鱼	鱼 (195) 8
yú	

<i>приклад, зразок</i>	
则	刀 (18) 6
zé	

<i>довгий</i>	
长	长 (168) 4
cháng / zhǎng	

<i>той, хто...; те, що...</i>	
者	老 (125) 8
zhě	

<i>оглядати (хворого), ставити діагноз</i>	
诊	讠 (149) 7
zhěn / zhēn	

<i>впорядковувати, приводити до ладу</i>	
整	支 (66) 16
zhěng	

<i>коло, кругобіг; тиждень</i>	
周	口 (30) 8
zhōu	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Поєднайте ті з ієрогліфів, які можливо, у багатоскладові слова, прочитайте ці слова та назвіть їхні значення.

举、则、动、卖、发、另、处、复、导、惊、搅、棵、涂、烦、联、聪、脸、药、规、讲、设、诉、诊、货、辅、过、释、镜、长、飞、骑、鱼、鲜、鸡、演、果、解、堪、款、眼、基、斤、空、姑、糊、互、向、困、才、察、使、士、失、者、授、周、消、整、切、其、通、提、土、答、豆、巴、普、抱、放、忘、麻、末、娘、用、旅、怜、于、售、拿、旁、歉、游、网、羞

2. Заповніть пропуски дієсловами 说, 告诉 або 谈话

- 1) 他__我他不知道。
- 2) 我跟朋友__的时候, 忽然电话响了。

- 3) 别__我妻子我去了哪里。
- 4) 她__了什么? 我不懂。
- 5) 李老师会__英语, 也会__法语。
- 6) 学生们在咖啡馆__以后, 马上就回家了。
- 7) 他对我__放心。
- 8) 上课的时候不可以__。
- 9) 谁__你这件事?
- 10) 谁在这里__俄语? 需要一点帮助。

3. Перекладіть китайською мовою, вживаючи 才 або 就

- 1) Заняття розпочинаються о 8:30, а ти прийшов лише о 8:45.
- 2) Заняття розпочинаються о 8:30, а я прийшов ще о 8:20.
- 3) Він тільки що зробив домашнє завдання. Чудово!
- 4) Він тільки що зробив домашнє завдання. Занадто пізно!
- 5) Я не знаю цього слова, я всього лише два місяці як вивчаю веньянь.
- 6) Вона у 18 років вже вмiла водити автомобiль.
- 7) Вона лише у 20 років навчилась готувати.
- 8) Спочатку зроби домашнє завдання, тільки після цього можеш йти гратись.
- 9) Тато не встиг узяти книжку, як одразу ж заснув.
- 10) Зачекай трiшки, вона ось-ось повернеться.

4. Заповніть пропуски 才 або 就

- 1) 我等了三个小时__问有人。
- 2) 坐火车很慢, 要一个多月__到欧洲。
- 3) 我们八点半上班, 他八点__到公司了。
- 4) 我们八点半上班, 他九点__到。
- 5) — 你快点儿, 电影七点__开始了! — 请放心, 现在__五点, 还早呢!
- 6) 他三十岁__结婚。
- 7) 他二十岁__结婚了。
- 8) 他__十岁, __会说英语, 俄语和法语了。
- 9) 这件事情__他知道。
- 10) 我__回家了, 再等一会儿。
- 11) 我__回家做饭。
- 12) 电影__开始你__不想看了?

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи емоційну конструкцію 是……的.

- 1) Ми вивчаємо саме китайську мову, не вивчаємо японську.
- 2) Саме він телефонував тобі.
- 3) З ким саме ти ходив туди?
- 4) Молоді люди розмовляли [саме] українською мовою, я не зрозумів.
- 5) Я саме вчора потребував твоєї допомоги.
- 6) Ти живеш саме у Києві?
- 7) Мама завжди купує продукти саме на базарі.
- 8) Я сказав про це саме йому.
- 9) Я саме про це йому й не казав.
- 10) Ми не розуміємо саме правил використання цього слова. Будь ласка, поясніть ще раз!

6. Доповніть речення, використовуючи 在 як прийменник або 在 як дієслово-присудок.

- 1) ___ 我 ___ 有很多有意思的书。
- 2) 爸爸 ___ 卧室 ___ 休息，别打扰他！
- 3) 我们总是 ___ 大学 ___ 说汉语。
- 4) 宿舍 ___ 我家旁边，___ 那儿也有很多咖啡馆。
- 5) — 你住 ___ 哪里？ — 我住 ___ 北京 ___，___ 北京 ___ 我也工作。

7. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Він зараз у себе в кімнаті розмовляє з мамою по телефону. Вони не бачились вже цілих два роки.
- 2) Гуртожиток знаходиться поруч із залізничним вокзалом. Там завжди багато людей.
- 3) Лише п'ята ранку, а я вже прокинувся. Не можу більше спати. Я на кухні починаю газету.
- 4) Він зараз у Китаї, вивчає веньянь у Шанхайському університеті.
- 5) Вона з ранку до вечора у лікарні. Там вона оглядає пацієнтів.

8. Розкрийте дужки, утворивши підрядні речення а) одночасності та б) наслідування.

- А) 1) (做翻译), 我总是很累。
2) (你不知道要说什么), 最好不说。
3) (我跟一个朋友谈话), 有人给我打电话。
4) (学生不明白中国人说的意思), 他们可以向老师提个问题。

- 5) (我知道用汉语怎么说), 总是很害羞。
 - 6) (天气很好), 哥哥在外面做练习。
 - 7) (没有时间), 我常常垂头丧气。
 - 8) (孩子们很饿), 妈妈马上就做饭。
- Б) 1) (做作业), 我就去外面玩儿。
- 2) (你给我解释), 我一切都懂了。
 - 3) 他很垂头丧气。(从大学回家), 他没有说一个字。
 - 4) (结婚)我懂了妻管严有什么意思。
 - 5) (我认识她), 不能忘她。
 - 6) (今天下班)我马上去买东西, 需要很多衣服。
 - 7) (她告诉我这件事), 她就很害羞。
 - 8) (听新闻), 爸爸去睡觉。

9. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Коли я їм, то не розмовляю.
- 2) Коли ведеш автомобіль, не розмовляй!
- 3) Коли у мене немає грошей, я прошу у тата дати мені трішки грошей.
- 4) Коли я приїздив до Києва, погода була холодною.
- 5) Коли я розмовляв з ним, то забув запитати про це.
- 6) Після того, як учитель пояснив це правило, (усі) студенти зрозуміли.
- 7) Після того, як зробив домашнє завдання, він одразу ж пішов до гуртожитку побачитись із друзями.
- 8) Після того, як я встав із ліжка, завжди п'ю каву.
- 9) Після того, як студенти підготувались до іспиту, вони пішли до кінотеатру.
- 10) Тільки після того, як я поїхав на навчання до Китаю, я почав сумувати (букв.: «засумував») за родиною.

10. Доповніть речення, додавши перший присудок.

- 1) 妈妈总是 ___ 去市场。
- 2) 她 ___ 去买药。
- 3) 张教授明天从上海 ___ 来北京。
- 4) 孩子们 ___ 去学校。
- 5) 安娜 ___ 到基辅火车站。
- 6) 我不能 ___ 回家, 我忘了我的眼镜。
- 7) 我 ___ 到家了。不很方便。
- 8) 我 ___ 去你那里的时候, 日长岁久。

11. Перекладіть китайською мовою.

- 1) У нас немає часу. Полетимо до нього літаком.
- 2) Вона не вміє водити машину, тому до офісу вона їздить на автобусі.
- 3) Звідси до Пекіну я їхав поїздом чотири дні.
- 4) Малий Лі їздить до школи велосипедом.
- 5) Я їжджу до університету на автобусі. В автобусі завжди багато людей, [це] не дуже зручно, але немає іншого виходу (букв.: «методу»).

12. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 你大约你从(офіс) 来。你工作忙吗?
- 2) 火车站 (поруч) 的那家电影院今天晚上 (демонструють) 一部美国电影。
- 3) 我妻子经常 (з ранку до вечора) 工作, 昨天晚上到九点正在 (оглядати пацієнтів) 呢。
- 4) 有两个乌克兰人在中国 (подорожувати): 一个完全不会汉语, (інший) 只会一些句子。
- 5) 那位 (дівчина) 很不好意思, (обличчя) 红了, 回答说: (всюди)。
- 6) 我不明白「(страшно навіть подумати)」的意思。我还说 (ламана) 汉语, 经常不知道用汉语 (як сказати)。
- 7) — (Що сталось)? — (Не хвилюйся, усе добре), 我在办公室里忘了我的 (окуляри), 只得回来。
- 8) 你等一等, 我一定给你 (знайду вихід)。
- 9) (Заплатити за інтернет) 以后我就去医院看了高太太, 她身体不好, 真 (жаліти)。
- 10) 买了一棵白菜, 一些 (фрукти) 和两斤 (картопля)。市场上 (продавати) 的 (риба) 不是新鲜的, 所以我买了一只 (курка)。
- 11) 我有 (новини), 马上给她 (надішлю електронного листа)。
- 12) (Грамматика) 太 (складний) 了。我们都不懂 (правил використання)。「了」有时候在一个句子后边, 有时候在一个动词后边。请你 (пояснити нам ще раз)!

13. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) 的、对、很、会、就、句子、女、漂亮、售货员、说、她、一些、只。
- 2) 安娜、北京、从、到、飞机、告诉、基辅、两、天、去、我、要、坐。

- 3) (,) 半、不、不、的、还、汉语、汉语、经常、说、说、通、我、用、怎么、知道。
- 4) (,) 巴士、北京、不、从、到、的、的、很、火车、可能、去、去、是、是、完全、长久、这儿、坐、坐。
- 5) (,) 办公室、的、回来、了、里、忘、我、我、眼镜、在、只得。
- 6) 大学、个、教授、李、明天、提、问题、我、向、在、这。
- 7) (,) (,) 白菜、付款、和、互联网、斤、就、棵、了、了、了、两、买、去、市场、水果、土豆、我、一、一些、以后。
- 8) 打、电话、电子、发、给、或者、她、我、休息、一下、以后、邮件。
- 9) 吧、办公室、到、的、讲义、拿、你、前天、去、我、下课、以后。
- 10) (:) (,) (,) 「了」、不、的、懂、动词、都、都、个、个、关于、规则、后边、后边、糊涂、句子、了、我们、我们、一、一、有时候、有时候、在、在。

14. Перекладіть китайською мовою.

- A) — Сьогодні увечері у тебе є вільний час?
 — Є. А що?
 — У кінотеатрі, що поблизу (букв.: «збоку від») залізничного вокзалу демонструватимуть новий американський фільм. Давай підемо!
 — Добре. Але моя дружина не зможе піти. Вона дуже зайнята на роботі у лікарні, з ранку до ночі оглядає пацієнтів.
 — Дуже шкода! Тоді я чекатиму на тебе вдома рівно о сьомій вечора. Поїдемо до кінотеатру на автобусі. Ще побачимось!
- B) Я вивчаю китайську мову вже рік, але й досі розмовляю ламаною китайською. Часто я не розумію значення слів. Іноді я не знаю, як [те чи інше] сказати китайською. Є студенти, які можуть сказати декілька речень, а є й такі, що [взагалі] не можуть говорити. Ми ставимо учителеві питання стосовно граматики чи значення слів, але іноді нам не зручно його турбувати. Після того, як якийсь студент підняв руку, вчитель одразу ж відповідає. Коли студенти, котрі можуть сказати декілька фраз, не розуміють змісту китайської музики, китайські друзі завжди їм пояснюють, розмовляють із ними китайською мовою. Коли в університеті немає китайських студентів, то не залишається нічого іншого, крім як надсилати їм електронні

листи. Китайська мова дуже складна, ми часто почуваємось (букв.: «є») збитими з пантелику, тому усі студенти дуже старанні, цілими днями роблять вправи. Іншого виходу немає.

В) — Ти щойно повернулась? Що сталося?

— Не турбуйся, усе добре. Коли я виходила з офісу, то забула свої окуляри, довелось повертатись. Потім пішла до аптеки купити ліки. Туди я їхала на автобусі, а додому поверталась за кермом автомобіля. Дуже втомилась, тому недобре почуваюсь. Що [тут] у тебе нового?

— Я сьогодні ходив на базар купувати продукти. Купив декілька фруктів, три качани капусти та кілограм картоплі. Риба, яку продавали на базарі, була несвіжа, тому я купив [одну] курку. Після того, як сів у автобус, зустрів мою студентку з України Ганну. У неї було питання стосовно веньяню у «Трицарстві». Вона не розуміла змісту кількох речень. Я їй пояснив ще раз. Після того, як я побалакав із нею, пішов на пошту, щоб заплатити за інтернет.

— Круто! Невже вона може читати веньянь? Я дуже здивована. Важко навіть уявити! Вона – дуже розумна дівчина.

— Так, і розумна, і гарна. У 20 років вже може говорити українською, китайською, англійською, французькою та російською мовами. Лекційний курс з веньяню тільки-но розпочався, а вона вже знає (букв.: «вивчила») багато граматичних правил та слів.

Г) — Коли ти їдеш до Пекіна.

— Після того, як закінчу роботу, відразу ж поїду. Але є одна проблема (букв.: «питання») – я не можу летіти туди літаком.

— Скільки днів займає поїздка із Києва до Пекіна поїздом?

— Я не впевнений. Можливо, два тижні. Коли їдеш поїздом, час тягнеться повільно.

— Саме про це я й кажу. Не хочу тебе розчарувати, але їхати туди поїздом – не дуже добра ідея.

— Я й сам розумію, але у мене немає грошей. Почуваюсь дуже незручно (букв.: «дуже соромлюсь»).

— Не турбуйся, почекай трішки, я знайду для тебе вихід.

— Коли я тебе турбую, мені завжди дуже незручно (букв.: «дуже соромлюсь»).

— Нічого страшного. Приходь завтра до мого офісу за грошима (букв.: «взяти гроші»).

Основний текст · 主课文

(一)

你带了雨伞没有？

姐姐：你带了雨伞没有？天空很阴暗，收音机里说会下雨。你去哪儿？

妹妹：我应该去购物，食品用光了。在冰箱里一无所有。不管愿不愿意都得做。

姐姐：你不必去，哥哥已经去了。

哥哥：我回来了。你们看啊，我的毛衣完全湿了。当我到市场的时候，忽然下雨了。

妹妹：不会吧！收音机里说，今天下雨，也不会很大。

哥哥：哈哈，收音机里说，电视机里说！得了，别那么天真，不能轻信！

* * *

这是一个真的故事。有一个乌克兰人在北京乌克兰大使馆当外交官，他妻子不工作。来中国以前，她生了一个儿子，到中国以后又生了两个儿子。这三个孩子很好看，也很有修养。有一天，她和三个儿子一起去超市买东西。路上有一个她不认识中国男人对她笑说：「你丈夫很会生儿子！」她很生气，回答说：「我丈夫会做很多事情。他会抽烟，会喝酒，究竟会办事不力，但是他不会生孩子。生孩子总是我一人的事！」

* * *

张太太和女儿站在十字路口，女儿要过马路。张太太大声叫：「小心！你要随便跑！你为什么从来不听话？」女儿小声说：「妈妈，我忘了。」「忘了！你看，路上的车这么多，疯狂地疾驰，很危险！现在是红灯，咱们还不能过去，得等绿了再走……绿灯了，咱们快过去吧！」

* * *

李太太：喂，你一个人在家吗？孩子们在哪里？

张太太：丈夫出差了，孩子们在外面玩儿，随便什么时候来都行。

李太太：天气热了，我得买件新大衣，我旧的穿破了。

张太太：你是哪儿要去的？在医院那儿有一家新开的商店，他们卖的衣服都不贵，货品多种多样。

李太太：在医院哪边？好找吗？是怎么去的？

张太太：很容易找。你坐公共汽车去大公园，在那儿换车，到医院下车。那家商店就在车站右面。

李太太：我丈夫说我最近马马虎虎地穿，而且胖了许多……

张太太：别垂头丧气。男人说的事不必放在心上。

(二)

中国人说得很快。

王老师：你在公司干什么？

安娜：充当翻译。

王老师：难不难？

安娜：非常难。中国人说得很快，有时不清楚，有时用方言说。我跟玛莎一起工作。你还认识她吗？

王老师：玛莎……玛莎……劳驾，请你提醒我。

安娜：她是五年以前毕业的。大学毕业以后她进了一家出口

公司，当了一年翻译。那儿工作条件不太好，每天得工作十个钟头，工资也不高。后来她换了工作，进了另一家公司，已经当了两年经理了。

王老师：太好了！你工作忙吗？

安娜：忙得不得了！早上七点上班，中午休息三十分钟，晚上九、十点才回家。去年没有时间度一天假！

王老师：那对身体一定不好！你们都每个星期工作多长时间？六十、七十个钟头？

安娜：差不多。我没有时间做其他的事，吃晚饭以后看一刻钟的电视，就睡觉。老师呢？还在大学教外国人汉语吗？教了多长了？

王老师：快十五年了。时间过得真快……

安娜：老师，在路上聊天不方便，我们去咖啡馆吗？

王老师：当然，为什么不呢！我们走吧！

* * *

李先生：那两位新来的同事怎么样？

王先生：女的不错，她工作得很认真。男的不行，太慢！他说得很慢，走得很慢，办事也办得非常慢。他用电脑写信的时候，一个字一个字地打！外文也不好，他说英语说得美国人、英国人都不懂。

李先生：那么，他是怎么进我们公司的？他是不是有关系？

王先生：谁都不知道……

* * *

小李：我想下个学期听毛老师的课。他进得怎么样？

老王：我这个学期上他的课。他说得太多，又长又没意思，进得大家都想睡觉！他解释语法解释得没人懂！

小李：好么！听说吴老师的课不错。

老王：很难说。他起得早，上课上也早。他的课一般七点开

始，早得要命，他无聊地讲课，所以他说的话我一个句子也不懂。陈老师也不行，他很喜欢讲故事，不喜欢讲课。一个学生都不满意。

小李：那么，该怎么办？

老王：你上黄老师的课吧！她严得不得了，但是上她的课学习进步非常快。

Нові слова · 生词

带 *dài* (дієсл.) 1. мати, бути забезпеченим (чимось), володіти; 2. мати / взяти / нести з собою; 3. вести за собою; керувати; 4. передавати (комусь щось)

雨伞 *yǔsǎn* (ім.) парасолька (від дощу)

天空 *tiānkōng* (ім.) небо, небосхил

阴暗 *yīn'àn* (прикм.) темний, похмурий; хмарний

收音机 *shōuyīnjī* (ім.) радіоприймач, радіо

下雨 *xiàyǔ* (дієсл.) йде дощ

应该 *yīnggāi* (дієсл.) 1. бути повинним (змушеним), мусити; 2. слід, належить; 3. необхідно, потрібно

购物 *gòuwù* 1. (дієсл.) купувати товари, йти на шопінг; 2. (ім.) купівля товарів, шопінг

食品 *shípǐn* (ім.) продукти харчування, продовольство

用光 *yòngguāng* (дієсл.) скінчитись, бути виснаженим (про запаси), повністю використати (витратити)

冰箱 *bīngxiāng* (ім.)
холодильник

一无所有 *yī wú suǒ yǒu* (фразеол.) нічого / нічогосінько немає, голо, мов хто вимів; немає чого взяти

不管 *bù guǎn* (дієсл. фраз.) не мати відношення, не стосуватись; ~ 愿不愿意 (都……) *bù guǎn yuàn bù yuànyì (dōu...)* (дієсл. фраз.) хочеш не хочеш (, а...), як не крути (, але...)

愿 (意) *yuàn(yì)* (дієсл.) [дуже] хотіти, [сильно] бажати; 不管愿不~ (都……) *bù guǎn yuàn bù yuànyì (dōu...)* (дієсл. фраз.) хочеш не хочеш (, а...), як не крути (, але...)

得 1. (дієсл.) *dé* могли; мати право (дозвіл); дозволяється, вдається; 2. (дієсл.) *dé* отримувати, добувати; бути готовим; 3. (дієсл.) *děi* бути змушеним, мусити; мати необхідність; 4. 得了! *dé le!* (виг.) [та] годі [вже]!; досить [вже]!; достатньо!

不必 *bùbì* (дієсл.) не обов'язково, не потрібно, не варто, немає необхідності

当 (дієсл.) 1. *dāng* бути, слугувати (працювати) (кимось / чимось), функціонувати у якості (когось / чогось); 2. *dàng* (дієсл.) думати, що...; вважати, що... (з наступним підрядним реченням); 3. *dāng* (прийм.) під час, коли (оформлює наступне підрядне речення часу)

不会吧 *bù huì ba* (дієсл. фраз.) не може бути!; бути такого не може!

哈哈 *hāhā* (виг.) ха-ха (звуконаслідування сміху)

电视机 *diànshìjī* (ім.) телевізор, телевізійний приймач

天真 *tiānzhēn* 1. (ім.) довірливість, наївність; 2. (прикм.) довірливий, наївний; 别那么~! *bié nàme...!* не будь такою наївною!

不能 *bù néng* (дієсл. фраз.) не слід, не варто

轻信 *qīngxìn* 1. (дієсл.) вірити на слово, сліпо довіряти; 2. (прикм.) легковірний, довірливий

故事 *gùshi* (ім.) 1. оповідь; казка; розповідь, історія; 2. сюжет

大使馆 *dàshǐguǎn* (ім.) посольство

外交官 *wàijiāoguān* (ім.) дипломат

生 *shēng* (дієсл.) народжувати; народжуватись

修养 *xiūyǎng* 1. (ім.) майстерність, підготовка; 2. (ім.) виховання; вихованість; 3. (прикм.) 有~ *yǒu* бути [гарно] вихованим, мати добре виховання

路上 *lùshang* (присл.) 1. на дорозі; на вулиці; 2. дорогою до...; на шляху до...; 在我回家的~ *zài wǒ huí jiā de* по дорозі (до себе) додому

笑 *xiào* 1. (ім.) сміх; посмішка; 2. (дієсл.) усміхатись; сміятись; ~说 *shuō* говорити / сказати з усмішкою (усміхнено / усміхаючись)

抽烟 *chōuyān* 1. (дієсл.) курити, палити (тютюн); 2. (ім.) тютюнопаління

酒 *jiǔ* (ім.) алкоголь, спиртне; алкогольний напій

究竟 *jiūjìng* (присл.) у кінці кінців, насамкінець, нарешті, у кінцевому рахунку; все ж, все-таки

办事 *bànshì* 1. (дієсл.) робити справу, вести справи; займатись, працювати (про розумову працю); ~不力 *bùlì* працювати без старанності, халтурити, вести справи абияк; 2. (ім.) [ділові] справи, робота

但是 *dànshì* (спол.) але, однак

总 *zǒng* (присл.) всюди; взагалі; завжди, незмінно, постійно

站 *zhàn* (дієсл.) стояти; зупинятись

十字路口 *shìzì lùkǒu* (ім.)
перехрестя, роздоріжжя

过 *guò / guō* (дієсл.)
проходити повз / через;
переходити, перетинати,
переправляться; минути,
проходити

马路 *mǎlù* (ім.) автомобільна
дорога, проїжджа частина;
вулиця

声 *shēng* 1. (ім.) звук, стукіт,
шум; 2. (ім.) голос; 大 ~ *dà*
голосно, гучним голосом, на
повний голос; 小 ~ *xiǎo* тихо,
тихим голосом

小心 *xiǎoxīn* (прикм.)
обережний, обачний, уважний;
~(些)! (*xiē*)! обережно!; увага!
стережись!

随便 *suíbiàn* (присл.) 1. як
зручніше; як / коли / що
завгодно; як / коли / що хочеш;
~什么时候来都行 *shénme shíhou*
lái dōu xíng приходь коли
завгодно / коли тобі зручно /
будь-коли; 2. довільно, абияк,
будь-як

跑 *pǎo* (дієсл.) бігати, бігти;
мчати (про машину)

从来 *cónglái* (присл.) 1.
завжди; 2. ніколи (із
запереченням)

听话 *tīnghuà* (дієсл.)
слухатись, бути слухняним;
коритись, підкорятись

疯狂 *fēngkuáng* 1. (ім.)
безумство, божевілья; 2.
(прикм.) божевільний; 3.

(присл.) ~ 地 *de* шалено,
безумно, як очманілий

地 *de* (част.) частка
обставини способу дії

疾驰 *jíchí* (дієсл.) мчати,
нестись

危险 *wēixiǎn* 1. (ім.)
небезпека, ризик; 2. (прикм.)
небезпечний, загрозливий

红灯 *hóngdēng* (ім.) червоне
світло

过去 *guòqu* (дієсл.) 1. йти
вперед, переходити, проходити;
2. проходити, минати (про
часовий проміжок)

绿 *lǜ* (прикм.) зелений; ~灯
dēng (ім.) зелене світло

灯 *dēng* (ім.) лампа, ліхтар,
світильник

喂 *wéi* (виг.) алло!; слухаю!
(по телефону)

出差 *chūchāi* (дієсл.)
[по]їхати у відрядження / у
ділову подорож / у справах

外面 *wàimian* (ім.; післяйм.)
зовнішня частина; за [межами],
зовні

热 *rè* (прикм.) жаркий,
пекучий, гарячий

大衣 *dàyī* (ім.) пальто;
верхній одяг

旧 *jiù* (прикм.) старий (про
неживі об'єкти)

穿破 *chuānpò* (дієсл.)
зношувати(сь)

新开 *xīnkāi* (прикм.) щойно
відкритий

货品 *huòpǐn* (ім.) товари;
товар, виріб

多种多样 *duōzhǒng duōyàng* (прикм.; присл.) різноманітний, найрізноманітніший

哪边 *nǎbiān / něibiān* (пит. займ.) де [саме]?; у якому місці?; з якої сторони / з якого боку?

好找 *hǎozhǎo* (прикм.) той, якого легко знайти

公园 *gōngyuán* (ім.) [громадський, міський] парк

右面 *yòumiàn* (ім.; післяйм.) права частина; справа, праворуч

最近 *zuìjìn* (ім.; присл.) останнім часом

马马虎虎(地) *mǎmǎhūhū (de)* (присл.) 1. с'як-так, недбало, абияк; 2. так собі, більш-менш, бувало і краще

穿 *chuān* (дієсл.) одагати (верхній одяг); одягатись, ности (про верхній одяг)

(而)且 *(ér)qiě* (спол.) до того ж [ще], притім, на додачу

胖 *pàng* (дієсл.) гладшати, повнішати, набирати вагу; ~ 了许多 *le xǔduō* дуже сильно погладшати (потовстішати), сильно набрати вагу

放在心上 *fàng zài xīn shàng* (фразеол.) приймати близько до серця, хвилюватись, зважати

得 *de* (част.) частка обставини міри, ступеня, способу дії або іншої характеристики

干 *gàn* (дієсл.) працювати (кимось), робити [певну] роботу, займатись (чимось)

充当 *chōngdāng* (дієсл.) служити у якості (когось / чогось), виконувати обов'язки / функцію / роль, видавати себе за (когось)

方言 *fāngyán* (ім.) діалект, місцева говірка, наріччя

玛莎 *Mǎshā* (ім.) Маша, Марія (жіноче ім'я)

劳驾 *láojià* (дієсл. фраз.) 1. прошу Вас, будьте ласкаві (ввічл.); 2. вельми вдячний Вам за візит (ввічл.); 3. (також 劳驾 劳驾 *láojià láojià*) дуже Вам вдячний!; вибачте, що турбую Вас!

提醒 *tíxǐng* (дієсл.) 1. нагадати, змусити згадати; 2. підказувати

毕业 *bìyè* 1. (дієсл.) закінчити (навчальний заклад); закінчити курс [навчання]; 2. (ім.) випуск (із навчального закладу)

进 *jìn* (дієсл.) починати (йти) працювати / вчитись (десь), починати [нову] роботу або [новий] курс навчання вступати (до навчального закладу, колективу, фірми)

出口 *chūkǒu* (ім.) експорт

钟头 *zhōngtóu* (ім.) година (часовий відрізок у 60 хв.)

得不得了 *de bù dé liǎo* (дієсл. фраз.) найвищою мірою, вкрай, жажливо, наймовірно

分(钟) *fēn(zhōng)* (ім.) хвилина (часовий відрізок у 60 сек.) (не потребує рах. суф.)

去年 *qùnián* (ім.) минулий рік

度 *dù* (дієсл.) проводити (час), вести (життя); пережити

假 *jià* (ім.) відпустка, канікули

每 *měi* (вказ. займ.) кожен, кожний

多长时间 *duōcháng shíjiān* (пит. займ.) протягом якого відрізка часу?; як довго?; скільки часу?

差不多 *chàbùduō* (присл.) майже, ледь / ледве не

一刻(钟) *yī kè(zhōng)* (ім.) чверть години (15 хв.)

多长时间 *duōcháng* (пит. займ.) як довго [вже]?

聊天 *liáotiān* (дієсл.) базікати, розмовляти

为什么不呢! *wèishénme bù ne!* (займ. фраз.) [a] чому б [i] ні!

同事 *tóngshì* (ім.) колега, товариш по службі

认真 *rènzhēn* (ім.) серйозний, сумлінний

办 *bàn* (дієсл.) робити, виконувати, займатися (певною справою)

打 *dǎ* (дієсл.) друкувати

外文 *wàiwén* (ім.) іноземна мова (писемна)

英国 *Yīngguó* (ім.) Великобританія, Англія; ~ 人 *rén* британець, громадянин Великобританії

关系 *guānxì* (ім.) зв'язок, (спів)відношення, залежність; зв'язки, блат; 有 ~ *yǒu* (дієсл.

фраз.) мати зв'язки, бути пов'язаним (跟 *gēn...* із кимось); мати блат

学期 *xuéqī* (ім.) навчальний семестр

毛 *máo* (ім.) 1. волосся, шерсть, хутро; пір'я; 2. Мао (китайське прізвище)

长 *cháng* (прикм.) довгий

没(有)意思 *méi (yǒu) yìsi* (прикм.) 1. нецікавий, нудний; 2. безглуздий, беззмістовний

没(有)人 *méi (yǒu) rén* (заперечн. займ.) ніхто

好么 *hǎoma* (прикм.) 1. [та] невже?!; [та] гаразд [вже]!; он воно як!; он воно що!

吴 *wú* (ім.) 1. У (назва декількох князівств та царств різних епох); 2. У (китайське прізвище)

起 *qǐ* (дієсл.) 1. вставати на ноги; 2. прокидатись

一般 *yībān* 1. (прикм.) звичайний, простий, посередній; 2. (присл.) зазвичай, в загальному, в цілому; переважно

要命 *yàomìng* (дієсл.) вбити; знищити; 得 ~ *de* (дієсл. фраз.) жадливо, вкрай, нестерпно

无聊 *wúliáo* (прикм.) нудний, занудний

讲 *jiǎng* (дієсл.) 1. говорити, розповідати, розказувати; 2. пояснювати, тлумачити; ~ 课 *kè* читати лекцію, проводити урок (заняття)

陈 *chén* 1. (дієсл.) викладати, повідомляти; 2. (прикм.) старий,

застарілий; залежаний; 3. (ім.)
Чень (китайське прізвище)

该 gāi (дієсл.) необхідно,
слід, повинен / повинна /
повинно; ~怎么办? zěnmē bàn?
Що [ж] слід робити?

黄 huáng 1. (прикм.) жовтий;
2. (ім.) Хуан (китайське
прізвище)

严 yán (дієсл.) суворий;
серйозний

Коментарі · 注解

1. 收音机里说…… shōuyīnjī lǐ shuō... «по радіо кажуть / сказали, що...»,
电视机里说…… diànshìjī lǐ shuō... «по телевізору кажуть / сказали, що...»; в
подібних безособових висловлюваннях використовується післяменник 里 lǐ,
рідше – разом із прийменником 在 zài (在收音机里说…… zài shōuyīnjī lǐ
shuō... «по радіо кажуть / сказали, що...»).

2. У сучасному узусі дієслово 用光 yòngguāng «скінчитись» найчастіше
живається з 了 le (钱用光了 Qián yòngguāng le «Гроші скінчились», 我们的
食品用光了 Wǒmen de shípǐn yòngguāng le «У нас скінчились продукти»
тощо).

3. 这是一个真的故事 Zhè shì yī gè zhēn de gùshi «Це – реальна (правдива)
історія». Вживання 的 de у даному випадку мотивується тим, що 一个真 yī gè
zhēn вважається поширеним означенням (див. «Граматика», п. 6.3.).
Поширене означення за формулою «一 yī + рахівний суфікс + прикметник
(одно- або багатоскладовий) + 的 de» виконує у сучасній мові функцію,
аналогічну конструкцію «неозначений артикль + прикметник» у
європейських мовах (Порівняйте англ.: *This is a true story*, нім.: *Das ist eine
wahre Geschichte*, фр.: *C'est une histoire vraie*, ісп.: *Esta es una historia real*
тощо).

4. Протиставні сполучники 但是 dànshì та 可是 kěshì є синонімічними
(«але») та цілком взаємозамінними. Різниця полягає лише у тому, що 可是
kěshì має більш офіційний, а 但是 dànshì – більш розмовний характер. У
літературній мові, у політичних промовах та у публіцистичних текстах з
метою стилізації «під веньянь» також вживається скорочений варіант
сполучника 但是 dànshì – 但 dàn.

5. Прикметники 老 lǎo та 旧 jiù у більшості випадків однаково
перекладаються українською мовою («старий»), але відрізняються сферою
вжитку: 老 lǎo стосується людей та тварин, а 旧 jiù неживих предметів та
абстрактних об'єктів: [老]朋友 lǎo péngyǒu «старий друг», [老]猫 lǎo māo

«старий кіт», але: 旧车 *jiù chē* «старий автомобіль», 旧办法 *jiù bànfǎ* «старий (застарілий) метод».

6. Функціонально вираз 我一个(人) *wǒ yī gè (rén)* можна вважати більш розмовним відповідником виразу 我自己 *wǒ zìjǐ* «я сам», котрий здатен виконувати у реченні найрізноманітніші ролі. Аналогічно: 你一个(人) *nǐ yī gè (rén)* «ти сам», 他一个(人) *tā yī gè (rén)* «він сам» тощо.

7. Якщо присудок у реченні виражений дієсловом 站 *zhàn* «стояти; зупинятись», то, як і у випадку дієслів 住 *zhù* «жити, мешкати», 坐 *zuò* «сидіти; сідати» та 放 *fàng* «(по)класти», напрямий приєдниковий додаток із 在 *zài* займає місце **після** присудка, а не перед ним: 我们站在十字路口 *Wǒmen zhàn zài shízi lùkǒu* «Ми стоїмо на перехресті».

8. Якщо є потреба відповісти на питання 你好吗? *Nǐ hǎo ma?* «Як ти?» або 你最近怎么样? *Nǐ zuìjìn zěnmeyàng?* «Як ся маєш?; Як у тебе справи?» щось на кшталт українського «Так собі», «Бувало й краще», «Більш-менш» (тобто не дуже погано, але й не зовсім добре), то у розмовній мові використовують прислівник-репліку 马马虎虎 *mǎmǎhūhū*.

9. Вживання / невживання рахівних суфіксів з деякими іменниками та займенниками потрібно запам'ятати. Вказівний займенник 每 *měi* «кожен, кожний» (за аналогією з 这 *zhè* «цей», 那 *nà* «той», 哪 *nǎ* «який?; котрий?», 几 *jǐ* «скільки? (до 10)») завжди вживається з рахівним суфіксом: 每个人 *měi gè rén* «кожна людина», 每辆车 *měi liàng chē* «кожен автомобіль» тощо (але: 每天 *měi tiān* «кожен день», 每年 *měi nián* «кожен рік» оскільки іменники 天 *tiān* «день» та 年 *nián* «рік» рахівних суфіксів не потребують).

Іменник 钟头 *zhōngtóu* «година» потребує рахівного суфікса (у розмовній мові він деколи може випускатись), іменник 小时 *xiǎoshí* «година» може вживатись як із рахівним суфіксом, так і без нього, а перед іменником 分钟 *fēnzhōng* «хвилина» рахівний суфікс ніколи не вживається.

10. Деякі двокомпонентні дієслова при утворенні певних граматичних форм зазнають морфологічної декопуляції, тобто їхні компоненти за певних умов роз'єднуються (подібно до 结婚 *jiéhūn* у якості означення з 的 *de* та часткою 了 *le*: 结了婚的男人 *jié le hūn de nánrén* «одружений чоловік»; див. Урок 6, «Граматика», п. 6.1.). До таких належить дієслово 生气 *shēngqì* «сердитись, гніватись», прямий додаток до якого оформлюється 的 *de* та займає місце між першим та другим складом (тобто: 生 *shēng* + прямий додаток (сердитись на кого? / на що?) + 的 *de* + 气 *qì*, наприклад: 妈妈生孩子的气 *Māma shēng hái zi de qì* «Мама сердиться на дитину»), а також дієслова 上课 *shàngkè* «починати заняття», 下课 *xiàkè* «закінчувати заняття», 上班 *shàngbān* «починати роботу», 下班 *xiàbān* «закінчувати роботу», у яких, за

необхідності введення означення (яку / чію роботу?; які / чиї заняття?), це означення також оформлюється 的 *de* та займає місце між першим та другим складом: 毛老师的课很有意思, 我这个学期^上他的课 *Máo lǎoshī de kè hěn yǒu yìsi, wǒ zhè ge xuéqī shàng tā de kè* «Заняття вчителя Мао дуже цікаві, я починаю [відвідувати] його заняття у цьому семестрі».

Дієслово 生气 *shēngqì* також може вживатись і без роз'єднання компонентів. У цьому випадку адресат (сердитись на кого? / на що?) вводиться прийменником 对 *duì*, а перед самим дієсловом зазвичай вживається прислівник 很 *hěn*, який у даному випадку не перекладається: 妈妈对孩子很生气 *Māma duì háizi hěn shēngqì* «Мама сердиться на дитину».

11. Дієслівна фраза 得不得了 *de bù dé liǎo* ставиться після прикметника та позначає найвищий ступінь прояву ознаки чи якості («найвищою мірою, вкрай, жахливо, неймовірно») – вищий, ніж той, що позначається прислівниками 很 *hěn*, 非常 *fēicháng*, 太 *tài* та співставний з виразом 死了 *sǐ le* «занадто, вкрай, до смерті». При вживанні 得不得了 *de bù dé liǎo* після прикметника перед цим прикметником ніколи не ставиться 很 *hěn* чи його синоніми: 她^严得不得了 *Tā yán de bù dé liǎo* «Він неймовірно суворий», 我累得不得了 *Wǒ lèi de bù dé liǎo* «Я жахливо втомився» тощо.

12. Словосполучення 说的话 *shuō de huà* вважається сталою фразою та перекладається «казане (кимось)», «те, що (хтось) каже / сказав»: 我说的话 *wǒ shuō de huà* «те, що я кажу / сказав / сказане мною», 他说的话 *tā shuō de huà* «те, що він каже / сказав / сказане ним» тощо.

Лексика · 词汇

9.1. Прикметники типу 好看

З морфологічної точки зору такі прикметники поводяться так само, як і звичайні двоскладні прикметники (виконують функцію означення з 的 *de* тощо), але зв'язок між першим та другим компонентом не є сталим. За своєю будовою вони складаються з першого ад'єктивного компонента (прикметника), котрий позначає якісну характеристику (найчастіше 好 *hǎo* «добре; легко або 难 *nán* «важко, складно»), та другого дієслівного компонента (односкладового дієслова), котрий позначає дію-характеристику, характер виконання якої описується першим компонентом (тобто щось добре / легко або важко робити): 好看 *hǎokàn* «гарний» (той, на який добре дивитись), 好听 *hǎotīng* «гарний (присемний) на слух», 好吃 *hàochī* «смачний (про їжу – той, який добре їсти)», 好喝 *hàohē* «смачний (про напої – той, який добре пити)», 好用 *hàoyòng*

«зручний у використанні (той, яким легко користуватись)» тощо; аналогічно: 难说 *nánshuō* «важко сказати», 难懂 *nándǒng* «важкий для розуміння» тощо.

9.2. Позначення хвилин

Для позначення хвилин (математичної кількості та тривалості) у сучасній китайській мові вживається іменник 分 (钟) *fēn(zhōng)*, який завжди додається безпосередньо до числівника, без жодного рахівного суфікса: 一分 (钟) *yī fēn(zhōng)* «одна хвилина», 两分 (钟) *liǎng fēn(zhōng)* «дві хвилини», 三分 (钟) *sān fēn(zhōng)* «три хвилини», 十分 (钟) *shí fēn(zhōng)* «десять хвилин», 几分 (钟) *jǐ fēn(zhōng)* «кілька хвилин», 每分 (钟) *měi fēn(zhōng)* «1. кожна хвилина; 2. на хвилину (швидкість, кількість обертів, частотність і т.п.)» тощо.

Крім того, доволі часто вживається службовий іменник 刻 (钟) *kè(zhōng)*, який позначає чверть години (15 хвилин) та також не потребує рахівних суфіксів: 一刻 (钟) *yī kè(zhōng)* «чверть години (15 хв.)», 三刻 (钟) *sān kè(zhōng)* «три чверті години (45 хв.)», 每一刻 (钟) *měi yī kè(zhōng)* «кожні 15 хвилин».

Півгодинний проміжок часу (30 хвилин), окрім 三十分 *sān shí fēn(zhōng)*, може позначатись словами 半小时 *bàn xiǎoshí*; 半个钟头 *bàn ge zhōngtóu*, 半点 (钟) *bàn diǎn(zhōng)* (про різницю див. «Лексика», п. 6.2); рахівний суфікс не потрібен: 半点钟过去了, 他没有来 *Bàn diǎnzhōng guòqu le, tā méi yǒu lái* «Минуло півгодини, він не прийшов», 在开始 半小时 以前 *zài kāishǐ bàn xiǎoshí yǐqián* «за півгодини до початку», 每 半小时 *měi bàn xiǎoshí* «кожні півгодини» тощо.

При зазначенні точного часу хвилини, як і в українській мові, стоять після годин: 四点二十分 (钟) *sì diǎn èr shí fēn(zhōng)* «двадцять хвилин на п'яту (4 години 20 хвилин)».

Грамматика · 语法

9.1. Дієслова-напівзв'язки

Подібно до дієслова-зв'язки 是 *shì* «бути», дієслова-напівзв'язки також утворюють складений іменний присудок, але несуть при цьому додаткові відтінки значень (зазвичай комбінують семантику власне зв'язки та дієслова дії). На відміну від 是 *shì*, напівзв'язки можуть супроводжуватись граматичними маркерами на кшталт 了 *le*. Найчастіше у сучасній китайській мові зустрічаються наступні дієслова-напівзв'язки:

Напізв'язка	Значення	Приклади
当 <i>dāng</i>	слугувати (працювати) (кимось / чимось), функціонувати у якості (когось / чогось)	我当了一年翻译。 Я рік був (пропрацював) перекладачем. 吴太太当医生。 Пані У є (працює) лікарем.
充当 <i>chōngdāng</i>	служити у якості (когось / чогось), виконувати обов'язки / функцію / роль, видавати себе за (когось)	她充当秘书。 Вона виконує обов'язки секретарки. 毛充当了革命的领导者。 Мао [Цзедун] виступав у якості лідера революції.
为 <i>wéi</i>	1. виступати у якості (когось / чогось); 2. становити; дорівнювати (чомусь)	一小时为六十分钟。 Одна година становить 60 хвилин. 他为人很好。 Він дуже добрий як людина. 北京为中国首都。 Пекін є столицею Китаю.

Дієслово 当 *dāng* вживається в усіх стилях, 充当 *chōngdāng* – переважно у формальному, 为 *wéi* (запозичення з веньяню) – переважно у літературному та науково-публіцистичному.

9.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了 (2)

- 她已经当[了]两年经理[了] «[Вона] вже два роки (другий рік) працює менеджером»: вживання двох 了 *le* – після дієслова та у кінці речення – може виражати не лише завершеність дії після зміну стану (див. Урок 7, «Граматика», п. 7.4., пп. 2.), а й зміу стану без завершеності, тобто стан змінився у минулому (стала менеджером...) та триває до момента мовлення (...ї залишається менеджером досі) чи впродовж певного проміжку часу (...вже [минуло] два роки [відтоді,] як вона почала працювати менеджером [ї працює ним досі]);
- 你带[了]雨伞没有[了]? «Ти взяла із собою парасольку [чи ні]?»: питальна конструкція …… 了 …… 没 (有)? ...*le...méi* (有)? вважається

різновидом загального питання із редуплікацією присудка (Урок 5, «Граматика», п. 5.2.) та позначає питання щодо дії, котра вже завершилась на момент мовлення та результат котрої є наявним (питання про результат дії, порівняйте англ.: *Have you already done...?*); задля особливого підкреслення після 没(有) *méi (yǒu)* може повторюватись дієслово-присудок (你带了雨伞没有带? «То ти взяла із собою парасольку чи не взяла?»), але такі випадки зустрічаються не дуже часто.

9.3. Підрядне речення передування

Підрядне речення передування утворюється за допомогою кінцівок …… 以前 *…yǐqián* (нейтральний найуживаніший варіант), 前 *…qián* (розмовне скорочення) або …… 之前 *…zhī qián* (у підкреслено літературному стилі – запозичення з веньяню), котрі займають місце у кінці речення; після цих кінцівок на письмі кома може як ставитись, так і ні. Перед такими реченнями часто додатково вживається прийменник 在 *zài*. Ці підрядні речення позначають дію, котра починається / почалась перед дією головного речення (дія підрядного передує дії головного) та перекладаються українською мовою сполучниками «перед…» або «перед тим, як…»:

过马路 以前 得等绿灯。

Перед тим, як переходити вулицю, необхідно дочекатись зеленого світла.

在去中国 以前, 我学了两年汉语。

Перед тим, як поїхати до Китаю, я два роки вивчав китайську мову.

9.4. Синтаксична позиція обставини тривалості дії

Обставина тривалості дії вказує на те, впродовж якого часу тривала, триває або триватиме певна дія, виражена присудком. У реченні така обставина займає місце безпосередньо після підмета або після непрямого прийменникового додатка (за його наявності). Прямий додаток завжди стоїть після обставини тривалості дії. Якщо дія стосується минулого, присудок супроводжується службовим словом 了 *le*:

Підм.	Непрям. прийм. дод.	Присудок	Обст. тривалості дії	Прямий додаток
我	在基辅	学了	两年	汉语。
Я	у Києві	вивчав	два роки	китайську мову.

她		看	三个小时	报纸。
Вона		читає	три години / третьо годину	газету.

Якщо до складу присудка входить модальне дієслово або якщо на тривалості необхідно поставити особливий акцент (найчастіше з 已经 *yǐjīng* «вже»), то обставина тривалості діє переноситься на місце перед присудком: 他两天不能睡觉 «Він не може спати (заснути) [вже] два дні / другий день [поспіль]», 她已经三个星期休息! «Вона відпочиває вже третій тиждень [поспіль]!» (або нейтрально: 她休息了三个星期).

9.5. Модальні дієслова 应该, 愿(意), 得, 不必, 不能

Модальне дієслово 应该 *yīnggāi* (та його повні синоніми 应当 *yīngdāng*, 应 *yīng*, 该 *gāi*, 该当 *gāidāng*; найчастіше вживаються 应该 *yīnggāi* та 该 *gāi*; дієслово 应 *yīng* є характерним для писемного мовлення; дієслово 该 *gāi* часто вживається у безособових зворотах та риторичних питаннях: 该怎么办? «Що [ж] слід робити?») позначає необхідність у зв'язку з наявними для цього підставами у якості котрих можуть виступати факти, здоровий глузд, логічне обґрунтування, прийняті норми, суб'єктивна думка тощо. Часто використовуються для вираження моральних норм або соціальних зобов'язань. Українською мовою перекладаються «бути повинним (змушеним), мусити» або «слід, належить; необхідно, потрібно»: 我应该记这些生词 «Я повинен вивчити ці нові слова», 不应该睡觉, 应该工作 «Слід [було] не спати, а (слід) працювати». У певних контекстах 应该 *yīnggāi* також позначає особисте припущення або ймовірність («напевно», «вірогідно», «ймовірно»): 你应该没听说这件事 «Ти, напевно, не чув про це».

Модальне дієслово 愿意 *yuànyì* (коротка форма 愿 *yuàn* характерна для літературно-піднесеного стилю) позначає згоду здійснити дію, оскільки це збігається з власними бажаннями мовця («хотіти», «бажати», «охоче (з)робити», «бути готовим зробити»); сильне бажання позначається 很愿意 *hěn yuànyì*: 我愿意休息一下, 但是没有时间 «Хочу / хотів би трішки відпочити, але немає часу», 她愿意认识你 «Вона хоче познайомитись / охоче б познайомилася б із тобою», 我很愿意帮你 «Я охоче тобі допоможу».

Модальне дієслово 得 *děi* позначає необхідність у зв'язку із т.зв. зовнішніми (об'єктивними) підставами (поряд із морально-етичними, синонімічно до 应该 *yīnggāi*); необхідність, яка позначається 得 *děi*, є

сильнішою у порівнянні з тією, котра позначається 应该 *yīnggāi* («[обов'язково] необхідно», «[обов'язково] треба», «[обов'язково] слід», «[обов'язково] потрібно»): 得等绿了再走 «Необхідно дочекатись зеленого [світла], а тоді йти», 他病了, 我得去看看他 «Він захворів, мені треба піти відвідати його». Модальне дієслово 得 *děi* вживається лише у стверджувальних реченнях.

Модальне дієслово 得 *dé* позначає об'єктивну можливість або дозвіл на вчинення дії. У путунхуа це модальне дієслово вживається лише у заперечувальних реченнях; відповідно, 不得 *bù dé* позначає заборону або відсутність можливості («не можна», «забороняється») та зустрічається переважно в офіційному мовленні, документах, розпорядженнях: 这里不得抽烟 «Тут не можна курити», 孩子不得开车 «Дітям не можна водити автомобіль».

У розмовному мовленні замість 不得 *bù dé* вживають заперечувальне модальне дієслово 不必 *bùbì* («не обов'язково», «не потрібно», «не варто», «немає необхідності» (стверджувальної форми не існує), котре позначає відсутність необхідності чи доцільності: 你不必去, 哥哥已经去了 «Тобі не потрібно (немає потреби) йти, старший брат вже сходив», 不必叫, 我什么都听得清楚 «Не потрібно кричати, я усе добре чую».

Заперечувальна форма 不能 *bù néng*, окрім прямого значення відсутності об'єктивної можливості (人不能飞 «Люди не можуть літати»), також позначає м'яку рекомендацію (заклик, пораду) не здійснювати дію («не слід», «не варто»): 不能轻信大家 «Не слід вірити всім на слово», 不能跑红灯 «Не варто бігти [через дорогу] на червоне світло».

9.6. Неозначені та заперечні займенники

Функцію *неозначених займенників* виконують питальні займенники, після яких вживається слово 也 *yě* або 都 *dōu*: 谁都[]知道汉语不容易 «Усі (будь-хто) знають, що китайська мова не проста», 我什么[]也忘了 «Я усе (будь-що) забув», 哪儿[]都找了, 没有 «Шукав де завгодно, та не знайшов (немає)», 大家[]也想睡觉 «Усі хочуть спати».

Функцію *заперечних займенників* також виконують питальні займенники зі словами 也 *yě* або 都 *dōu*, але у реченні обов'язково має вживатися заперечення 不 *bù* або 没(有) *méi(yǒu)*: 谁[]也不[]知道该怎么办 «Ніхто не знає, що слід робити», 我什么[]都没有 «У мене нічого немає», 我在哪儿[]也不[]能休息 «Я ніде не можу відпочити». Деякі заперечні займенники мають сталі лексичні синоніми, наприклад, замість 谁也 / 都

不…… shéi yě / dōu bù «ніхто» можна сказати 没(有)人 méi (yǒu) rén «ніхто» зі стверджувальним присудком: 没人懂 «Ніхто не розуміє».

Емфатичне абсолютне заперечення («жоден не...») будується за наступною схемою: числівник — yī + рахівний суфікс + іменник, котрий заперечується + 也 yě або 都 dōu + заперечення 不 bù або 没(有) méi(yǒu): 你从哪儿知道这件事? 我对一个人都没说! «Звідки ти про це знаєш? Я ж нікому (букв.: «жодній людині») не казав!», 一个学生都不满意 «Ніхто (букв.: «жоден студент») не задоволений», 他说的话我一个句子也不懂 «Я не розумію нічого (букв.: «жодного речення») з того, що він каже».

9.7. Обставина способу дії. Службове слово 地

Обставина способу дії (означальна обставина) відповідає на питання «як?; яким чином?» та займає місце безпосередньо перед дієсловом, спосіб дії котрого вона описує. У якості такої обставини виступає прикметник, який складається з двох чи більше складів (односкладові прикметники обов'язково подвоюються), а після нього ставиться службове слово 地 de (у розмовній мові 地 de часто випускається, але це не дуже грамотно). Прикметник може позначати якісну характеристику, кількісну характеристику, емоційний стан або вольове зусилля:

学生都应当努力地学习。

Усі студенти повинні старанно вчитись.

他满意地走了。

Він пішов задоволеним.

他快快地跑。

Він швидко біжить.

爸爸慢慢地说。

Батько розмовляє повільно.

Службове слово 地 de може оформлювати обставину способу дії, яка виражена не тільки прикметником, але й іменником, числівником, субстантивно-числовим комплексом, словосполученням або цілим реченням: 用电脑一个字一个字地打 «друкувати на комп'ютері (як?) по одному символу», 她垂头丧气地回答 «Вона відповіла (як?) похнюплено».

Із морфологічної точки зору будь-яке слово, що супроводжується 地 de та виконує функцію обставини способу дії, вважається прислівником.

9.8. Обставина характеристики дії. Службове слово 得

Обставина характеристики дії (інша назва – комплемент) позначає певну характерну рису (міру, ступінь, спосіб вчинення, якість, манеру тощо) дії, що описується. Синтаксичним показником обставини

характеристики дії здебільшого є службове слово 得 *de* після присудка (тобто після слова, дія котрого характеризується), але іноді ця обставина може вживатись і без 得 *de*.

Обставина характеристики дії у сучасній китайській мові може виражати три семантично пов'язаних значення:

1. Міри, ступеня або якості виконання дії (відповідає на питання «як?») за схемою: дієслово-присудок + 得 *de* + прикметник / дієслово; перед прикметником / дієсловом можуть вживатись прислівники 很 *hěn*, 非常 *fēicháng*, 太 *tài*:

他说得得太多。

Він занадто багато розмовляє.

你做得(很)好。

Ти робиш дуже добре.

他说得(很)慢。

Він розмовляє дуже повільно.

老师讲得非常有意思。

Вчитель розповідає надзвичайно цікаво.

У значенні міри, ступеня або якості виконання дії після 得 *de* може вживатись не лише прикметник чи дієслово, а й словосполучення (наприклад з 不 *bù* / 没(有) *méi(yǒu)* або іменником):

她学得不很努力。

Вона навчається не дуже старанно.

他用电脑打得一个字一个字。

Він друкує на комп'ютері по одній букві (по одному ієрогліфу).

Випадком лексикалізації обставини характеристики дії слід вважати стали вирази 得很 *de hěn* «дуже», 得不得了 *de bù dé liǎo* «найвищою мірою, вкрай, жажливо, неймовірно», 得要命 *de yàomìng* / 得要死 *de yàosǐ* «вкрай, нестерпно, до смерті», 得不行 *de bù xíng* «так сильно, що аж неможливо», котрі позначають високий / надзвичайно високий / найвищий ступінь та вживаються після прикметника чи дієслова, до якого відносяться; перед прикметником / дієсловом у цьому випадку 很 *hěn*, 非常 *fēicháng*, 太 *tài* ніколи не ставляться: 我忙得很 «Я дуже зайнятий», 我生气得不得了 «Я жажливо розлютився», 昨天天气冷得要命 «Вчора погода була нестерпно холодною», 我最近累得不行 «Я останнім часом так втомлююсь, що аж не можу».

Ці вирази також можуть виконувати у реченні функцію означення зі службовим словом 的 *de*: 他好得很的人 «Він – добра людина», 这是我头

疼得不得了的事 «Це справа, через яку мені жахливо болить голова (справа, яка приносить мені жахливий головний біль)».

2. Можливості («можу / не можу (з)робити»); обставина складається з двох дієслів, при цьому у стверджувальних реченнях після першого з них вживається *得 de*, а у заперечувальних – *不 bi*:

我听得懂。

Я розумію (букв.: «слухаю та можу зрозуміти»).

我听不懂。

Я не розумію (букв.: «слухаю та не можу зрозуміти»).

3. Порівняння («так / настільки...», що [аж]...»); обставина складається з прикметника та дієслова, з прикметника та двох / трьох дієслів (у різних комбінаціях) або з трьох дієслів та позначає т.зв. порівняльно-описові відносини:

她讲无聊得大家都想睡觉。

Вона розповідає так нудно, що усім [аж] хочеться спати.

老师喜欢得笑了。

Учителю настільки сподобалось, що він [аж] засміявся.

Важливою синтаксичною особливістю обставини характеристики дії є утворення конструкцій з прямим додатком. У таких конструкціях прямий додаток йде відразу після присудка, після чого присудок повторюється (дублюється) та до нього дадається *得 de* з наступною обставиною:

Підм.	Присудок 1	Прям. дод.	Присудок 2		Обставина
他	说	汉语	说	得	很好。
Він	розмовляє	китайською	розмовляє		дуже добре.
Він дуже добре розмовляє китайською мовою.					
她	回答	问题	回答	得	不对。
Вона	відповіла	на питання	відповіла		невірно.
Вона невірно відповіла на питання.					
老师	解释	语法	解释	得	没人懂。
Вчитель	пояснює	граматику	пояснює		ніхто не розуміє.
Вчитель так пояснює граматику, що ніхто не розуміє.					

У розмовній мові перший присудок часто випускається: 他[]汉语[]说得很好 «Він дуже добре розмовляє китайською мовою».

Якщо присудок представлений дієслівно-об'єктною конструкцією (наприклад, 说话 *shuō huà* «розмовляти», 睡觉 *shuì jiào* «спати», 做饭 *zuò fàn* «готувати їжу», 吃饭 *chī fàn* «їсти», 抽烟 *chōu yān* «курити» тощо), то повторюється лише перша частина присудка (перший склад, тобто власне дієслівний компонент), а друга частина вважається прямим додатком:

Підм.	Присудок 1	Прям. дод.	Присудок 2		Обставина
她	做	饭	做	得	很好。
Вона	готує	їжу	готує		дуже добре.
Вона дуже добре готує.					

Прямий додаток може стояти не тільки після дієслова, а й виноситись перед підметом або стояти між підметом та присудком. Такий порядок слів надає реченню певного емоційного забарвлення, посилює або виділяє сам додаток. Повторювати присудок у таких реченнях не потрібно: 这些问题你回答得对 «На ці питання ти відповів правильно» або 你这些问题回答得对 «Ти на ці питання правильно відповів». У дієслівно-об'єктних конструкціях винесення додатка перед підметом є неможливим.

Загальне питання до обставини характеристики дії може ставитись за допомогою частки 吗 *ma* (他说得慢吗? «Він розмовляє швидко?»; 她做饭做得好 吗? «Вона добре готує?») або шляхом стверджувально-заперечувальної редуплікації (他说得慢不慢? «Він розмовляє швидко?»; 她做饭做得好 不好? «Вона добре готує?»). Спеціальний питання утворюється за допомогою питального займенника 怎么样 *zěnmeyàng* «як?; яким чином?» (他说得怎么样? «Як він розмовляє?»; 她做饭做得怎么样? «Як вона готує?»).

Примітки:

- службове слово 得 *de* може оформлювати обставину, яка описує досягнення певних зовнішніх ознак (вигляду) або внутрішнього стану: 弟弟长得很高 «Мій молодший брат виріс високим»;
- службове слово 得 *de* може оформлювати обставину, яка описує часовий проміжок або тривалість: 我等她得已经等半天 «Я чекаю (прочекав) на неї вже пів дня»;
- обставина характеристики дії з 得 *de* не може вживатись в одному реченні зі службовим словом 了 *le*; навіть у випадках контексту

доконаності / минулого часу 了 *le* завжди випускається: 昨天早上我吃得很多 «Вчора вранці я добряче (букв.: «багато») наївся»;

- функціонально до конструкції обставин характеристики дії наближаються конструкції ступеня на кшталт …… 了许多 …*le xǔduō* «дуже сильно», …… 极了 …*jí le* «надзвичайно, вкрай» та …… 死了 …*sǐ le* «надзвичайно, вкрай, до чортиків (букв.: «до смерті»)».

Додатковий текст · 副课文

(一)

我等她得已经等半天¹⁾!

- 张老师，欢迎，欢迎！您在做什么呢？
— 啊哟，最好不问！我在等待我妻子。她去美容院²⁾了，还没回来。我等她得已经等半天！觉得自己是³⁾个真正的妻管严。
— 别夸大⁴⁾！准确地说⁵⁾一个真正的君子⁶⁾。该爱妻子，关心⁷⁾孩子，互相⁸⁾帮助。这没什么⁹⁾错啊。
— 你还又年轻又天真。家庭人生的意义¹⁰⁾就是不得不¹¹⁾做你不想做，但同时¹²⁾不自相¹³⁾残杀¹⁴⁾。此外，结了婚的男人总是有过错¹⁵⁾，结了婚的女人永远¹⁶⁾是对的！
— 很奇怪的观点¹⁷⁾……

(二)

在家里一枝¹⁸⁾烟¹⁹⁾也不能点²⁰⁾

- 小吴，听说你爷爷²¹⁾病²²⁾了。
— 真的吗？他没病，身体很好！
— 他还抽²³⁾那么多烟，喝那么多酒吗？
— 不。奶奶说抽烟、喝酒对身体不好，又花²⁴⁾很多钱，所以烟他已经不抽了，但是啤酒还喝一点儿。
— 你奶奶说得很对！喂，咱们抽一枝。

- 对不起，我也戒烟²⁵⁾了。我咳嗽²⁶⁾得很厉害，妻子骂²⁷⁾了我。现在在家里一枝烟也不能点。
- 不可能吧²⁸⁾！另一个²⁹⁾妻管严！

1) 半天 *bàntiān* (ім.) 1. половина дня; 2. (також 好 ~ *hǎo*) довгий час, чимало часу, ціла вічність

2) 美容院 *měiróngyuàn* (ім.) косметологічний кабінет, салон краси

3) 觉得自己 (是) *juéde ziji (shì)* (дієсл. фраз.) почувати себе (кимось), почуватись (як хтось)

4) 夸大 *kuā dà* (дієсл.) перебільшувати

5) 准确 *zhǔnquè* (прикм.) точний, вірний, правильний; ~地说 *de shuō* (дієсл. фраз.) точніше кажучи; ймовірніше

6) 君子 *jūnzǐ* (ім.) 1. людина найвищих моральних якостей, людина честі, шляхетна людина; 2. джентльмен

7) 关心 *guānxīn* (дієсл.) піклуватись, турбуватись (про когось)

8) 互相 *hùxiāng* (присл.) одне одного, взаємно

9) 没什么 *méi shénme* (заперечн. займ.) нічого, ніщо; 这 ~ 错啊 *zhè měi shénme cuò a* у цьому немає нічого поганого

10) 意义 *yìyì* (ім.) сенс, значення

11) 不得不 *bùdébù* (дієсл. фраз.) бути вимушеним; необхідно, доведеться (букв.: «не можна не...»)

12) 同时 *tóngshí* (спол.; присл.) одночасно, в той же час; поряд з

цим, разом з тим; 但 ~ *dàn* але разом із тим..., але одночасно [й]...

13) 自相 *zìxiāng* (присл.) 1. один одного; 2. сам себе

14) 残杀 *cánshā* (дієсл.) безжально (по-звірячому) вбивати, знищувати

15) 过错 *guòcuò* (ім.) вина; провина, гріх; 有 ~ *yǒu* (дієсл. фраз.) 1. бути винним; 2. вчинити гріх

16) 永远 *yǒngyuǎn* 1. (прикм.) вічний, віковичний; 2. (присл.) вічно, завжди; назавжди; 女人 ~ 是对的 *nǚrén yǒngyuǎn shì duì de* жінки завжди мають рацію; жінка завжди права

17) 观点 *guāndiǎn* (ім.) точка зору, підхід; 从我的 ~ *cóng wǒ de* з моєї точки зору

18) 枝 *zhī* 1. (ім.) гілка; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для квітів та для довгих предметів: *гілок, сигарет, олівців тощо*

19) 烟 *yān* 1. (ім.) дим; 2. (ім.) сигарета; сигара

20) 点 *diǎn* 1. (ім.) (також 点儿 *diǎnr*) крапля; 2. (ім.) (також 点儿 *diǎnr*) крапка; 3. (ім.) (також 点儿 *diǎnr*) пляма; 4. (дієсл.) запалювати, підпалювати

21) 爷爷 *yéye* (ім.) дідусь (зі сторони батька)

22) 病 *bìng* 1. (ім.) хвороба; 2. (дієсл.) хворіти, захворіти

23) 抽 *chōu* (дієсл.) 1. втягувати в себе, всмоктувати; 2. курити, палити

24) 花 *huā* 1. (також 花儿 *huār*) (ім.) квітка, квіти; 2. (дієсл.) витратити (час, ресурси), коштувати (про вартість)

25) 戒烟 *jièyān* (дієсл.) кинути курити

26) 咳嗽 *késou* 1. (ім.) кашель; 2. (дієсл.) кашляти

27) 骂 *mà* (дієсл.) лаяти(сь), сварити(сь)

28) 不可能吧! *bù kěnéng ba!* (дієсл. фраз.) не може бути!

29) 另(一)个 *líng (yī) gè* (ад'єкт. фраз.) ще один, черговий

ІЕРОГЛІФИ

<i>темний</i>	
暗	日 (72) 13
àn	

<i>різновид, тип</i>	
般	舟 (137) 10
bān / pán / bō	

<i>обов'язково</i>	
必	心 (61) 5
bì	

<i>закінчувати(сь)</i>	
毕	比 (81) 6
bì	

<i>лід, крига</i>	
冰	冫 (15) 6
bīng	

<i>псувати(сь)</i>	
残	歹 (78) 9
cán	

<i>різниця, відмінність</i>	
差	工 (48) 9
chā / chà / chāi	

<i>старий, застарілий</i>	
陈	阜 (170) 8
chén / zhèn	

<i>мчати</i>	
驰	马 (187) 6
chí	

<i>втягувати в себе</i>	
抽	手 (64) 8
chōu	

<i>надягати</i>	
穿	穴 (116) 9
chuān	

<i>пояс, ремінь</i>	
带	巾 (50) 9
dài	

<i>але, однак</i>	
但	人 (9) 7
dàn	

<i>ліхтар</i>	
灯	火 (86) 6
dēng	

<i>міра, ступінь</i>	
度	广 (53) 9
dù / duó	

<i>та, і; а також</i>	
而	而 (126) 6
ér	

<i>божевілля</i>	
瘋	疒 (104)
	9
fēng	

<i>мусити</i>	
该	讠 (149)
	8
gāi	

<i>стовбур, стебло</i>	
干	干 (51)
	3
gān / gàn	

<i>купувати</i>	
购	贝 (154)
	8
gòu	

<i>причина, привід</i>	
故	攴 (66)
	9
gù	

<i>оглядати</i>	
观	见 (147)
	6
guān / guàn	

<i>посадовець</i>	
官	宀 (40)
	8
guān	

<i>видихати</i>	
哈	口 (30)
	9
hā / hǎ	

<i>кашляти</i>	
咳	口 (30)
	9
ké / hāi	

<i>тигр</i>	
虎	虍 (141)
	8
hǔ	

<i>квітка</i>	
花	艸 (140)
	7
huā	

<i>жовтий</i>	
黄	黄 (201)
	11
huáng	

<i>біль; хвороба</i>	
疾	疒 (104)
	10
jí	

<i>помилковий; фальшивий</i>	
假	人 (9)
	11
jiǎ / jià	

<i>запрягати</i>	
驾	马 (187)
	8
jià	

<i>остерігатись; застерігати</i>	
戒	戈 (62)
	7
jiè	

<i>межа, кордон</i>	
竟	立 (117)
	11
jìng	

<i>доводити до кінця</i>	
究	穴 (116)
	7
jiū	

<i>старий, стародавній</i>	
旧	日 (72)
	5
jiù	

<i>сюзерен; батько; чоловік</i>	
君	口 (30)
	7
jūn	

<i>хвалити; перебільшувати</i>	
夸	大 (37)
	6
kuā	

<i>бурхливий; скажений</i>	
狂	犬 (94)
	7
kuáng	

<i>[наполеглива] праця</i>	
劳	力 (19)
	7
láo	

<i>базікати</i>	
聊	耳 (128)
	11
liáo	

<i>зелений</i>	
绿	纟 (120) 11
lǜ	

<i>агат</i>	
玛	玉 (96) 7
mǎ	

<i>сварити(сь)</i>	
骂	马 (187) 9
mà	

<i>наказ</i>	
命	口 (30) 8
mìng	

<i>бігти</i>	
跑	足 (157) 12
pǎo	

<i>виріб, продукт</i>	
品	口 (30) 9
pǐn	

<i>рватися, розбиватись, луснути</i>	
破	石 (112) 10
pò	

<i>до того ж, на додачу, ще</i>	
且	一 (1) 5
qiě / jū	

<i>точний, достовірний</i>	
确	石 (112) 12
què	

<i>спекотний, гарячий</i>	
热	火 (86) 10
rè	

<i>парасолька</i>	
伞	人 (9) 6
sǎn	

<i>вбивати</i>	
杀	木 (75) 6
shā / shài	

<i>накривати травою</i>	
莎	艸 (140) 13
suō / shā	

<i>звук, стукіт, шум; голос</i>	
声	士 (33) 7
shēng	

<i>кашляти; полоскати рот</i>	
嗽	口 (30) 14
sòu / shù	

<i>слідкувати за; слідом за</i>	
随	阜 (170) 11
suí	

<i>небезпека</i>	
危	卩 (26) 6
wēi	

<i>годувати</i>	
喂	口 (30) 12
wèi / wéi	

<i>[держава] У</i>	
吴	口 (30) 7
wú	

<i>крутий; стрімкий</i>	
险	阜 (170) 10
xiǎn	

<i>скриня; валіза</i>	
箱	竹 (118) 15
xiāng	

<i>сміх, посмішка</i>	
笑	竹 (118) 10
xiào	

<i>бути притомним</i>	
醒	酉 (164) 16
xǐng	

<i>дозволяти</i>	
许	讠 (149) 6
xǔ / hǔ	

дим	
烟	火 (86) 10
yān	

утримувати	
养	八 (12) 9
yǎng	

дідуць	
爷	父 (88) 6
yé	

відгукуватись	
应	广 (53) 7
yìng / yīng	

вічний, нескінченний	
永	水 (85) 5
yǒng	

сад, садок	
园	口 (31) 7
yuán	

бажання; мрія	
愿	心 (61) 14
yuàn / wǎn	

гілка	
枝	木 (75) 8
zhī	

насіння; сіяти	
种	禾 (115) 9
zhǒng / zhòng	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

暗、黄、骂、驾、驰、随、险、陈、醒、跑、购、该、许、观、虎、莎、花、般、聊、而、绿、箱、笑、竟、穿、究、种、确、破、疾、疯、玛、狂、爷、热、烟、灯、永、毕、残、枝、杀、旧、故、抽、戒、愿、必、度、应、干、带、差、官、夸、声、园、嗽、喂、哈、品、咳、命、吴、君、危、劳、冰、养、假、但、伞、且

2. Замініть підкреслені вирази синонімами-прикметниками типу 好看. У разі необхідності здійсніть зміну порядку слів.

- 1) 这个姑娘很漂亮。
- 2) 他说的话我听不懂。
- 3) 我喜欢喝啤酒。
- 4) 我妻子做饭做得非常好。

- 5) 我喜欢听美国音乐。
- 6) 看这本书不容易。
- 7) 说汉语很难。
- 8) 明白她说的意思总是很不容易。

3. Заповніть пропуски дієсловами 当, 充当, 为 або 是

- 1) 我妈妈__了二十年医生。
- 2) 我在大学学习了六年, 现在我__医生。
- 3) 我女儿__翻译, 但是她现在在一家公司__秘书。
- 4) 你怎么不知道? 你__一个老师!
- 5) 一小时__六十分钟。
- 6) 张老师__中国人, __一名汉语老师。
- 7) 基辅__乌克兰的首都。
- 8) 女人永远__对的。

4. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Мій тато вже тридцять років працює лікарем.
- 2) — Ти вже сходила на базар? — Ні, ще не сходила.
- 3) Я вже півтори години дивлюсь цей фільм та нічого не розумію.
- 4) Перед тим, як йти гуляти, треба виконати домашнє завдання.
- 5) — Ти [вже] приготувала їжу? Так. Я готувала півтори години.
- 6) Перед тим, як керувати автомобілем, пити алкоголь не можна.
- 7) Вона чекає на тебе вже третю годину. Йди мерщій!
- 8) — Ви [вже] чули цю історію? — Ні, не чув. Перед тим, як розповідати, дочекайтесь, доки я не повернусь.
- 9) Я вивчаю веньянь четвертий рік, але все одно є багато речень, змісту яких я не розумію.
- 10) — Вона [вже] повернулась до офісу? — Ще ні. Вона відпочиває вже третій тиждень [поспіль]!
- 11) — Ти зрозумів? — Ні. Слухаю вже п'ять годин, але зрозуміти важко.
- 12) — Перед тим, як переходити вулицю, треба дочекатись зеленого світла. — Я чекаю вже десять хвилин. Я думаю, що [світлофор] зламався.

5. Заповніть пропуски відповідними за змістом словами чи словосполученнями. Перекладіть українською мовою.

- 1) __, 请您给我解释一下。
- 2) __我得去上班。

- 3) 食品__了, 在冰箱里__。
- 4) 别那么天真, 不能__!
- 5) 她最近__地穿, 而且胖__。
- 6) 男人说的事不必__。
- 7) 我__是个真正的妻管严。
- 8) 路上的车这么多, __疾驰。
- 9) 他用电脑打得__。
- 10) 家庭人生的意义就是__做你不想做。

6. Заповніть пропуски модальними дієсловами *应该, 愿(意), 得, 不必, 不能*

- 1) 快考试了, 我__努力学习。
- 2) 我很__买一辆新车, 但是没有钱。
- 3) 奶奶病了, 我__去看看她。
- 4) 考试的时候__谈话。
- 5) __轻信这个人, 他很奇怪。
- 6) 我__换工作, 这里的工资很好。
- 7) 我不太清楚__怎么办。
- 8) __等绿了再走。
- 9) 你应当没听说这件事。
- 10) 请去找毛老师, 他__跟你谈话。
- 11) 你__做饭, 我们可以去咖啡馆。
- 12) 我自己已经明白了, __打搅老师。

7. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Усі знають, що магазини не працюють у неділю.
- 2) Не переймайся, я завтра все зроблю.
- 3) Скажи йому що-небудь!
- 4) Він – дуже дивна людина, він міг піти куди завгодно.
- 5) Ми можемо повернутись додому коли завгодно.
- 6) Ніхто не розуміє, чому він не прийшов.
- 7) Продукти скінчились, у холодильнику нічого немає.
- 8) Я ніде не бачу своїх окулярів.
- 9) Вона нікому не сказала, що її мати захворіла.
- 10) Жоден чоловік не може народити дитину.
- 11) Я не розумію жодного речення з того, що він каже.
- 12) Так не піде! Ти ще не прочитав жодної книжки!

8. Заповніть пропуски службовими словами *地* або *得* там, де це необхідно.

- 1) 这个人慢慢__说。那个人说__快。
- 2) 你哥哥学__很努力，你也应当努力__学习。
- 3) 她小心__走在路上，走__很慢。
- 4) 这个中国人说__很清楚，我听__懂。
- 5) 「你做饭做__很好吃」我丈夫大声__说。
- 6) 「不可能吧！」她惊奇__回答。
- 7) 「时间很快__过去，对吗？」「你说__很对！时间真是__过去__很快。」
- 8) 他们高兴__聊天，笑__常常。
- 9) 李老师写文字__写__很好看。
- 10) 他忘了雨伞，下雨的时候，他快快__湿__浑身__湿透。

9. Перефразуйте речення, замінивши підкреслені частини обставинами характеристики дії з *得*.

Наприклад:

张老师的英语说得很好。 → 张老师说英语说得很好。

- 1) 我妈妈用电脑一个字一个字地打。
- 2) 这个老师不太清楚地解释语法。
- 3) 爷爷病了，他很厉害地咳嗽。
- 4) 他很不满意地回答了我的问题。
- 5) 我朋友非常有意思地讲故事。
- 6) 他什么也讲的时候，没人懂。
- 7) 我最近非常累。
- 8) 你做很好吃的饭！我非常喜欢！

10. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Що б він не робив, він завжди робить дуже повільно.
- 2) Вона так розповідає історії, що я не можу не всміхатись.
- 3) Син виконав домашнє завдання так-сяк. Так не піде! Необхідно робити старано.
- 4) Я чекаю на неї вже три години, а вона досі не прийшла.
- 5) Перед екзаменами вона спить дуже мало, тому надзвичайно втомлюється.
- 6) Бабуся готує їжу дуже смачно, але завжди готує повільно.
- 7) Вчитель пояснює граматику не дуже зрозуміло, жоден студент не розуміє.

- 8) Дитина пише ієрогліфи так-сяк. Мати невдоволено каже: «Потрібно писати старано!».
- 9) Усі наші студенти розмовляють китайською дуже добре.
- 10) Ти говориш вірно. Відповідасх на питання також вірно.
- 11) Дідусь багато курить, а також [при цьому] сильно кашляє.
- 12) Дівчина дивилась на мене дуже зніяковіло.

11. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 食品用光了, 在冰箱里 (нічого немає)。
- 2) (Хочеш не хочеш) 都得做。
- 3) 路上的车这么多, (мчать, немов божевільні), 很危险!
- 4) 我不忙了, (приходь коли завгодно)。
- 5) 别垂头丧气, 男人说的事不必 (приймати близько до серця)。
- 6) 在路上聊天 (незручно), 我们去咖啡馆吗?
- 7) 他是不是有 (зв'язки)?
- 8) (Почуваю себе) 个真正的妻管严。
- 9) 家庭人生的意义就是 (мусити / не могли не робити) 你不想做。
- 10) 喝酒对身体不好, 又 (коштує дорого / багато грошей)。

12. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) 的、都、个、个、孩子、好看、很、很、女人、三、修养、也、有、这。
- 2) () 穿、地、而且、了、马马虎虎、胖、说、我、我、许多、丈夫、最近。
- 3) () () 毕业、出口、大学、当、翻译、工作、公司、后来、换、家、进、了、了、了、年、她、她、一、一、以后。
- 4) () () () 才、点、点、分钟、回、家、九、七、三、上班、十、十、晚上、我、休息、早上、中午。
- 5) () () 办、办事、得、得、非常、很、很、慢、慢、慢、说、他、也、走。
- 6) () () () 大家、得、得、得、懂、都、多、解释、解释、进、没、没人、睡觉、说、他、太、想、意思、又、又、语法、长。
- 7) () () () 不、得、地、的、的、点、懂、个、话、讲、句子、开始、课、课、七、说、所以、他、他、他、我、无聊、要命、也、一、一般、早。
- 8) () 的、的、的、对、过错、婚、婚、结、结、了、了、男人、女人、是、永远、有、总是。

13. Перекладіть китайською мовою.

- А) — Ти взяв парасольку? На вулиці похмуро, по радіо сказали, що буде дощ. Куди ти йдеш?
— Я йду до магазину. Продукти скінчилися, у холодильнику нічого немає. Хочеш не хочеш, а треба йти. Парасольку я не беру. По радіо кажуть, що дощ буде не сильний.
— Не будь таким наївним! Не можна вірити на слово.
— Добре, я візьму. Я почувуюся справжнім підкаблучником.
— Ха-ха! Жінка завжди має рацію!
— Звичайно! А чоловік завжди у чомусь винен та завжди щось каже не так (букв.: «невірно»).
- Б) Пані Чжан та її дочка стоять біля перехрестя. Дочка ось-ось перейде дорогу. Пані Чжан закричала (букв.: «сказала гучним голосом»): «Будь обережна! Не можна бігти, коли заманеться! Чому ти ніколи не слухаєшся? Ти погано вихована! На дорозі так багато машин, і вони мчать, як божевільні. [Це] небезпечно!». Дочка зніяковіло відповіла: «Мамо, я забула! Що ж слід робити?». Мама сказала їй: «Зараз червоне світло, нам ще не можна йти, слід почекати, поки не увімкнеться зелене світло. Тепер [увімкнулось] зелене світло, ходімо швидше!».
- В) — Алло, ти одна вдома? Де діти?
— Діти граються на вулиці, чоловік у відрядженні. Я трохи засмучена. Вчора я насварилась на чоловіка. Він забагато курить та дуже кашляє. Це не дуже добре для здоров'я. Але він дуже розсердився та не розмовляв зі мною. Я іноді думаю, що одного дня ми повбиваємо одне одного! Приходь до мене коли зможеш (коли тобі зручно)!
— Не перебільшуй! У всіх є свої проблеми. Давай підемо разом у магазин! Мені потрібно купити новий одяг, старий вже зносився.
— Я також хотіла б купити новий одяг. Чоловік каже, що я останнім часом одягаюсь с'як-так, та ще й дуже погладшала. Але я не можу нічого купити. У мене скінчилися гроші.
— Не переймайся! Те, що кажуть чоловіки, не слід сприймати близько до серця.
- Г) — Ким ти працюєш у цій експортній компанії?
— Я працюю перекладачем.
— Як довго ти вже там працюєш?
— Працюю (букв.: «пропрацювала») [вже] майже три роки.
— Складно?

— Так, дуже складно. Китайці говорять дуже швидко, іноді незрозуміло, іноді на діалектах. Після закінчення університету я пішла до української фірми і пропрацювала один рік секретарем, але умови роботи там були не дуже хороші, треба було працювати десять годин на день, а зарплата не висока, тому я змінила роботу.

— А зараз ти дуже зайнята на роботі?

— Так, надзвичайно зайнята. Також не можу сказати, що я задоволена. Йду на роботу о сьомій ранку, роблю 30-хвилинну перерву опівдні та повертаюся додому о дев'ятій чи десятій вечора. Минулого року [навіть] на вихідний не було часу! Крім того, є деякі колеги, котрі занадто повільно працюють, погано виконують роботу, розмовляють китайською так, що китайці не розуміють, друкують на комп'ютері по одному ієрогліфу. Ніхто не знає, як вони потрапили до компанії. Я думаю, вони мають [добрі] зв'язки.

— А я працюю в університеті вже майже двадцять років. Час летить... Пані Ганно, розмовляти на вулиці незручно, ходімо до кав'ярні!

— Звичайно, чому б і ні!

— Робота – це завжди вкрай нелегке питання. Наприклад, у нас в університеті також є найрізноманітніші викладачі. Деякі з них викладають (букв.: «проводять заняття») сяк-так. Є один колега, який приходить до університету занадто рано, проводять заняття настільки нудно, що студенти завжди хочуть спати. Інший колега пояснює граматику так, що студенти не розуміють жодного речення, проводить заняття нецікаво. Жоден студент не задоволений.

— Не може бути! Це надзвичайно дивно.

Основний текст · 主课文

(一)

我起晚了。

老师： 请你们打开书，跟我念课文。有人愿意吗？

学生 A： 对不起，老师，课文里的这个句子我还不_懂。劳驾，请您解释一下。

老师： 这个句子念「我吃够了」。吃饭的时候，要是你吃完了，你就可以说「我吃饱了」，也可以说「我吃够了」。意思差不多一样。你听懂了吗？

学生 A： 没有，我还没听懂啊！

老师： 「我吃够了」这个句子谁能翻译成英语？

学生 B： 就是“**I have eaten enough**”的意思。

老师： 你真是好样的！那末，我们开始念课文。

(有人敲门。老师打开门。有三个学生进入教室。)

老师： 发生了什么事？你们的衬衫脏极了，裤子皱了，你们都有点困倦。我们八点整上课，现在八点十五分了！你们为什么来得这么晚？

学生 C： 老师好。请您原谅！我的闹钟坏了，所以我起晚了。

学生 D： 我夜里睡晚了，早上没听见闹钟，很对不起！

学生 E： 我弟弟借走了我的手机，还没还我，没有闹钟！

老师： 好吧，你们快坐吧，时间不多了，刻不容缓！

（又有人敲门，进教室。）

学生 F： 老师，很抱歉，我来晚了。我的闹钟……

（老师很生气地说，学生们笑起来了。）

老师： 让我猜猜 —— 坏了！

学生 F： 您怎么知道啊？！

* * *

昨天我妹妹过十岁生日。因为我每天上午上班，所以下午才去祝贺她。桌子上的礼物真不少，可是妹妹不知为何不太高兴。

姐姐： 祝你生日快乐，一切如意！这么多礼物啊！

妹妹： 多是多，但是……比方说，虽然我不会游泳，可是奶奶送了我一件泳衣！

姐姐： 我看看。这本关于中国历史的书一定很有意思。

妹妹： 是爸爸送的。他知道我不喜欢历史课，却送了我这本又厚又无聊的书！

姐姐： 他希望你能很好地学习，学习学得努力。这件大衣很漂亮，你穿穿看吧。怎么样？我不喜欢吗？

妹妹： 我要一件白的，但是妈妈说白色的容易脏，所以买了这件黑色的。

姐姐： 我明白了，这些礼物都很有用，但是不好玩儿。可是爷爷给了你一束鲜花和一套化妆品，你为什么没感谢他？忘了吗？不习惯礼貌地说？

妹妹： 我没忘记呀！这是因为爷爷不喜欢任何人感谢他。

姐姐： 你怎么会认为他不喜欢？！

妹妹： 当有人感谢他的时候，他总是很发窘，就回答说「不用谢」。

今天下午我到医院去看我的一个华为技术有限公司的同事（他是深圳人，在北京感到孤单），没看着，因为他已经出院了。我去看电影，也没看成，因为票卖完了。后来我去书店买书，又没买到。我想买的那本小说是两个星期以前出版的，现在已经卖完了。今天运气真不好！

在回家的路上我看见另一个同事叫小张。她在马路那边，没看见我。我叫她，可是她没听见。到家以后我的邻居来敲门，想借个手机充电器。我找了半个小时也没找到。邻居走了以后，我刚想休息，电话又响了。我先没听清楚是谁，后来才明白是我的老同学。他说他星期六过生日，晚上七点钟请我和几个朋友在火车站附近那家新开的法国饭馆吃饭。我高兴得不得了。说完以后我忽然忘了我们定的日期是星期六还是星期天。我觉得是星期六……也可能我听错了！我马上又打电话问他。他笑死了，说没想到我这么糊涂！我们定的时间是星期六七点钟，我要记住！他还说这家饭馆很好找，在火车站和公园之间，无法弄错。然后说星期六见！

(二)

茉莉花茶一斤二十一元三。

售货员：你要买点儿什么？

李太太：我想买点儿茉莉花茶，不要太贵的。

售货员：这种不错，你闻一闻。一斤二十一元三。

李太太：太贵了。我要一般的，上班时间喝。

售货员：这种怎么样？卖九块五毛一斤。我自己常喝。

李太太：好，给我两斤。

售货员：两斤十九块。

李太太：小姐，很抱歉，我没零钱，给你一张一百的行吗？

售货员：行，找你八十一块。谢谢，再见。

Нові слова · 生词

起晚 *qǐwǎn* (дієсл.) пізно вставати, пізно прокидатись

念 *niàn* 1. (дієсл.) читати вголос, декламувати; 2. вчитись, навчатись; 3. (дієсл.) думати; пам'ятати; згадувати; 4. (ім.) думка; мрія

课文 *kèwén* (ім.) текст (уроку в підручнику), учбовий текст

吃够 *chīgòu* (дієсл.) наїстись, з'їсти достатньо / досхочу

要是 *yàoshi* (спол.) якщо

完 *wán* (дієсл.) завершити, закінчити; доробити (до кінця); **吃** ~ *chī* (дієсл.) закінчити їсти, доїсти; **卖** ~ *mài* (дієсл.) розпродати, бути розпроданим; **说** ~ *shuō* (дієсл.) закінчити говорити, договорити

吃饱 *chībǎo* (дієсл.) 1. наїстися досхочу, насититись; 2. зазнати вдосталь горя, постраждати

差不多 *chàbùduō* (прикм.; присл.) майже однаковий, майже одне й те саме; ~ 一样 *yīyàng* має майже однакове / те саме значення

一样 *yīyàng* (прикм.; присл.) одного роду / типу, однаковий, такий самий

听懂 *tīngdǒng* (дієсл.) 1. розчути; 2. почути і зрозуміти, зрозуміти на слух

成 *chéng* 1. (дієсл.) закінчуватись [успіхом],

завершуватись; 2. (дієсл.) ставати, робитись; розвинути ся / до...; 3. (прийм.) оформлює *додаток-результат*

перетворення (стату *перетворитись у (на) що? / кого?; зробити чим? / ким? / яким?*); **翻译** ~ 汉语 *fānyì chéng hànyǔ* перекласти китайською мовою (на китайську мову)

好样(儿)的 *hǎoyàng(r) de* (прикм. фраз.) зразковий, гідний наслідування; хоч куди!; молодець!; 你真是 ~ *nǐ zhēnshì* ти дійсно молодець!

那末 *nà mò* 1. (присл.) так, у такій мірі; такий; 2. (спол.) отже, отож; у такому випадку

敲 *qiāo* (дієсл.) стукати, бити

进入 *jìnrù* (дієсл.) заходити всередину, входити, вступати до / в...

衬衫 *chènshān* (ім.) сорочка

脏 1. (прикм.) *zāng* брудний; 2. *zāng* (дієсл.) бруднити, забруднювати; 3. *zàng* (ім.) внутрішні органи, нутроші

极了 *jí le* (част.) найвищою мірою, надзвичайно, вельми

裤(子) *kù(zi)* (ім.) брюки, штани; труси (будь-який одяг, що одягають на ноги)

皱 *zhòu* 1. (ім.) зморшка; складка; 2. (дієсл.) морщити(сь), збирати(сь) у складки; м'яти(сь); насупитись

有点(儿) *yǒudiǎn(r)* (присл.)
трішки, трохи; дещо; кілька,
декілька

困倦 *kùnjuàn* 1. (ім.)
сонливість; втома; 2. (дієсл.)
втомлюватись, виснажитись; 3.
(прикм.) стомлений, виснажений;
сонний

原谅 *yuánliàng* (дієсл.)
вибачати, прощати; 请您 ~ *qǐng*
Nín прошу Вас [мене] вибачити,
прошу у Вас вибачення

闹钟 *nàozhōng* (ім.)
будильник

夜 *yè* (ім.) ніч; ~里 *lǐ* / ~间
jiān (ім.; присл.) нічний час;
вночі

睡 *shuì* (дієсл.) спати;
засинати; ~晚 *wǎn* (дієсл.) пізно
лягти спати, пізно заснути

听见 *tīngjiàn* (дієсл.) почути,
розчути

借 *jìè* (дієсл.) 1. позичити,
давати у позику; 2. брати у
позику, брати в борг; ~走 *zǒu*
(дієсл.) позичити (щось у
когось); запозичити

还 *huán* (дієсл.) 1. повертати,
віддавати назад; 2. повертатись
назад

刻不容缓 *kè bù róng huǎn*
(фразеол.) не допускати ані
хвилини зволікання, час не чекає,
не можна втратити ані хвилини

来晚 *láiwǎn* (дієсл.)
спізнитись, пізно прийти

笑起来 *xiàoqilai* (дієсл.)
розсміятись, вибухнути сміхом;
почати сміятись

让 *ràng* (дієсл.) 1. дозволяти,
давати можливість; 2.
пропонувати; 3. змушувати

猜 *cāi* 1. (дієсл.) гадати,
припускати; вгадувати,
здогадуватись; 2. (дієсл.)
сумніватись (у чомусь); не
довіряти; 3. (ім.) підозра,
недовіра; сумнів

过 *guò* / *guō* (дієсл.)
проводити (життя, час);
справляти, відзначати (свято)

因为 *yīnwèi* (прийм.; спол.)
так як, оскільки; через, внаслідок

祝贺 *zhùhè* 1. (дієсл.)
(при)вітати, поздоровляти;
(по)бажати; 2. (ім.) привітання,
поздоровлення; побажання

为何 *wèihé* (пит. займ.)
чому? (книжн.); 不知 ~ *bù zhī*
(займ. фраз.) невідомо чому, не
знаю чому

如意 *rúyì* (дієсл.) відповідати
бажанням, йти (відбуватися)
сприятливо (добре, гладко);
一切 ~ *yīqiè* (фразеол.) бажаю
[тобі / Вам], щоб усе було добре
/ здійснення мрій / усього
найкращого!

虽然 *suīrán* (спол.) хоча;
незважаючи на те, що...

游泳 *yóuyǒng* 1. (дієсл.)
плавати; купатись; 2. (ім.)
плавання, купання

泳衣 *yǒngyī* (ім.) купальник,
купальний костюм

却 *què* (присл.) тим не менш,
все [ж] таки

厚 hòu (прикм.) 1. товстий; щільний; густий; 2. рясний; щедрий; багатий, розкішний

希望 xīwàng 1. (дієсл.) сподіватись; мріяти; 2. (ім.) сподівання; мрія

白 bái (прикм.) білий; ~色 sè (ім.) білий колір

黑 hēi (прикм.) чорний; ~色 sè (ім.) чорний колір

色 sè (ім.) 1. колір; 2. жіноча врода; жінка; 3. роль, ампула

有用 yǒuyòng (прикм.) корисний, потрібний, практичний (букв.: «має [хороше] використання»)

束 shù 1. (дієсл.) в'язати, зв'язувати (разом); 2. (ім.) зв'язка, сніп, букет, пучок; 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для зв'язок, снопів, букетів, пучків тощо*

鲜 xiān (прикм.) свіжий; ~花 huā (ім.) свіжозрізані (живі) квіти

化妆品 huàzhuāngpǐn (ім.) косметика, косметичні засоби

感谢 gǎnxiè (дієсл.) дякувати (комусь)

习惯 xíguàn 1. (дієсл.) звикати, привчатись; 2. (ім.) звичка, звичай

礼貌 lǐmào (ім.) етикет, ввічливість, чемність; 有~ yǒu бути ввічливим, бути чемним; 没~ méi бути неввічливим, бути нечемним; ~地 de (присл.) ввічливо, чемно

忘记 wàngjì (дієсл.) забути, вилетіти з голови

任何 rènhé (неозн. займ.) хтось, будь-хто, хто завгодно; щось, будь-що, що завгодно (книжн.); ~人 rén (ім. словосп.) хто завгодно, будь-яка людина

发窘 fājiǒng 1. (дієсл.) соромитись, ніяковіти; 2. (ім.) ніяковість, збентеження

不用谢 bù yòng xiè (дієсл. фраз.) не варто подяки, немає за що (букв.: «не використовуйте подяку»)

华为 Huáwéi (ім.) «Хуавей» (китайська телекомунікаційна компанія); ~技术有限公司 jìshù yǒuxiàn gōngsī «технологічне товариство з обмеженою відповідальністю Хуавей» (офіц. назва юр. особи)

技术 jìshù (ім.) техніка

有限 yǒuxiàn (прикм.) обмежений, лімітований; локальний; ~公司 gōngsī товариство з обмеженою відповідальністю

深圳 Shēnzhèn (ім.) Шеньчжень (місто у провінції Гуандун, КНР); ~人 rén (ім.) житель міста Шеньчжень

感到 gǎndào (дієсл.) відчувати; зазнавати; ~孤单 gūdān почуватися самотньо

孤单 gūdān 1. (ім.) самотність; 2. (прикм.) самотній

看着 kànzǎo (дієсл.) побачити(сь)

出院 *chūyuàn* (дієсл.)
виписатися з лікарні

看成 *kànchéng* (дієсл.) 1.
подивитись; 2. вважати за...,
розглядати як..., прийняти за...

票 *piào* (ім.) 1. квиток; 2.
картка, талон, квитанція; 3.
банкнота

书店 *shūdiàn* (ім.) книгарня

买到 *mǎidào* (дієсл.)
[вдалось] купити

小说 *xiǎoshuō* (ім.)
оповідання, новела; роман

出版 *chūbǎn* 1. (дієсл.)
видавати, публікувати; 2. (ім.)
видання, друк

运气 *yùnqì* 1. (ім.) доля; 2.
(ім.) успіх, везіння; ~真(不)好
zhēn (bù) hǎo [комусь] (не)
щастить

看见 *kànjiàn* (дієсл.)
побачити, бачити

那边 *nàbiān / nèibiān* (вказ.
займ.) 1. там, та сторона; 2.
протилежна сторона; 在马路~
zài mǎlù на протилежній стороні
вулиці

邻居 *línjū* (ім.) сусід

充电器 *chōngdiànqì* (ім.)
зарядний пристрій

找到 *zhǎodào* (дієсл.) знайти,
знаходити

刚 *gāng* (присл.) 1. якраз, у
самий раз; 2. тільки-но, як тільки

附近 *fùjìn* 1. (ім.) близькість;
околиці; 2. (післяйм.) поблизу

法国 *Fǎguó* (ім.) Франція;
~人 *rén* француз, житель
Франції

饭馆 *fànguǎn* (ім.) ресторан

定 *dìng* (дієсл.) вводити,
встановлювати, затверджувати,
приймати; визначати, намічатий

日期 *rìqī* (ім.) дата

听错 *tīngcuò* (дієсл.) почути
невірно; недочути

笑死 *xiàosǐ* (дієсл.) сміятись
до смерті, помирати зо сміху

记住 *jìzhù* (дієсл.)
запам'ятовувати

之间 *zhījiān* (післяйм.) 1.
між; поміж, серед; 2. протягом,
впродовж

无法 *wúfǎ* (дієсл. фраз.)
неможливо, немає можливості

弄错 *nòngcuò* (дієсл.) 1.
помилятись, зробити помилку; 2.
переплутати

茉莉 *mòlì* (ім.) жасмин; ~花
茶 *huāchá* жасминовий чай

元 *yuán* (ім.) юань (грошова
одиниця КНР)

块 *kuài* (ім.) 1. грудка (землі),
шматок, брила; 2. юань / долар /
євро / гривня... (розмовна назва
валюти будь-якої країни)

毛 *máo* (ім.) 1 / 10 юаня

种 *zhǒng* (ім.) 1. насіння,
сім'я; 2. сорт, різновид (не
потребує рах. суф.)

闻 *wén* (дієсл.) 1. нюхати; 2.
дізнаватись, вивідувати

零钱 *língqián* (ім.) дрібні
гроші

百 *bǎi* (числ.; ім.) сто, сотня

找 *zhǎo* (дієсл.) давати решту

1. Непрямий додаток, котрий вводиться прийменником 成 *chéng*, завжди займає місце після дієслова-присудка, а не перед ним, тобто є винятком із загального правила: 他翻译了这个小说成中文 *Tā fānyì le zhè ge xiǎoshuō chéng zhōngwén* «Він переклав це оповідання китайською мовою».

2. 老师好 *Lǎoshī hǎo* «Учителю, добрий день / вітаю Вас». Морфема 好 *hǎo* може приєднуватись до іменників-назв професій, звань, титулів, а також власних імен, утворюючи відповідні формули вітань: 李先生好 *Lǐ xiānsheng hǎo* «Добрий день / вітаю Вас, пане Лі», (张) 医生好 *(Zhāng) yīsheng hǎo* «Добрий день / вітаю Вас, лікарю (Чжан)» тощо.

3. 多是多, 但是…… *Duō shì duō, dànshì...* «Багато-то воно багато, але [ж]...». Вживання дієслова-зв'язки 是 *shì* між двома одними й тими самими прикметниками чи дієсловами із наступним сполучником 但是 *dànshì* або 可是 *kěshì* позначає таку констатацію факту, яка, по-перше, має емоційно забарвлений характер, а по-друге, протиставляється або спростовується частиною речення, котра йде після сполучника (у випадку дієслів морфема за необхідності ставиться лише після другого дієслова): 吃是吃了, 可是我也很饿 *Chī shì chī le, kěshì wǒ yě hěn è* «Їсти-то я їв, але все одно голодний».

4. Морфема 人 *rén* «людина» може приєднуватись до назви міста, утворюючи назву мешканця цього міста: 深圳人 *Shēnzhèn rén* «житель міста Шеньчжень», 北京人 *Běijīng rén* «житель міста Пекін», 上海人 *Shànghǎi rén* «житель міста Шанхай», 基辅人 *Jīfū rén* «житель міста Київ, киянин» тощо.

5. Редуплікація (повторення) односкладових дієслів можлива й без числівника 一 *yī* «один»; при цьому значення виражається те саме – невимушеність або короткочасний характер дії. Як і у випадку редуплікації з 一 *yī*, такі форми є типовими для розмовної мови та найчастіше перекладаються українською за допомогою частки «-но»: 让我猜猜 *Ràng wǒ cāi cāi* «Дозволь-но мені вгадати», 我看看 *Wǒ kàn kan* «[Дозволь-но] я погляну» тощо. Двоскладові дієслова подвоєних форм **не** утворюють.

6. 我想买的那本小说 *Wǒ xiǎng mǎi de nà běn xiǎoshuō* «Той роман, котрий я хочу купити». У китайській мові означальні конструкції «той, котрий [я / ми / він] хочу (мрію)...» будуються за зворотною схемою: спочатку ставиться дієслівне означення «想 *xiǎng* / 要 *yào* / 愿意 *yuànyì* / 梦想 *mèngxiǎng* + смислове дієслово (бажана дія) + 的 *de*», а після нього – вказівний займенник 那 *nà* або 这 *zhè* з відповідним рахівним суфіксом. Аналогічно: 她梦想去的这座城市 *Tā mèngxiǎng qù de zhè zuò chéngshì* «Те місто, до якого вона мріє поїхати».

Якщо дієслово в означальній конструкції позначає не бажання / мрію, а інше значення, або ж якщо присудковий елемент конструкції виражений прикметником, то вказівний займенник з рахівним суфіксом зазвичай передують цьому присудковому елементові, а після нього ставиться 的 *de*: 那家新开的[饭馆] *Nà jiā xīnkāi de fànguǎn* «Цей нещодавно відкритий ресторан».

7. 她学习学[得]努力 *Tā xuéxí xué de nǔlì* «Вона навчається старанно». Дієслово 学习 *xuéxí* «навчатись; вивчати» вважається дієслівно-об'єктною конструкцією, тому за необхідності вживання обставини характеристики дії перед 得 *de* повторюється перша частина дієслова – морфема 学 *xué* (див. Урок 9, «Граматика», п. 9.8.). Односкладний синонім 学 *xué* вживається за стандартним правилом, тобто без повторення: 她学[得]努力 *Tā xué de nǔlì* «Вона навчається старанно».

8. Займенники 为何 *wèihé* «чому?» та 任何 *rènhé* «1. будь-хто; 2. будь-що» є запозиченнями з веньяню, притаманні писемному формальному або художньому мовленню, а у розмовному стилі вживаються переважно у складі усталених фраз та словосполучень: 不知为何 *bù zhī wèihé* «невідомо чому, не знаю чому», 任何人 *rènhé rén* «хто завгодно, будь-яка людина» тощо. Проте навіть у таких виразах ці займенники у розмовному мовленні нерідко замінюють на більш сучасні синоніми: замість 为何 *wèihé* вживають 为什么 *wèishénme* (不知(道) 为什么 *bù zhī(dao) wèishénme* «невідомо чому, не знаю чому»), а замість 任何 *rènhé* – 不管是谁 *bù guǎn shì shéi* / 不管什么人 *bù guǎn shénme rén* «хто завгодно» або 不管什么(事) *bù guǎn shénme (shì)* «що завгодно».

9. Зверніть увагу на те, що певні широкоживані китайські вирази структурно відрізняються від українських відповідників, тобто їх не можна перекладати буквально, оскільки у цьому випадку виникатимуть мовні кальки, що звучатимуть китайською мовою неприродно:

Китайський вираз 汉语用语	Український відповідник 乌克兰语对应
有人愿意吗? <i>Yǒurén yuànyì ma?</i>	Є бажачі? Хто-небудь бажає?
祝你生日快乐, 一切如意! <i>Zhù nǐ shēngrì kuàilè, yīqiè rìyì!</i>	Вітаю тебе з днем народження, бажаю всього найкращого / здійснення мрій (бажань)!
一本关于中国历史的书。 <i>Yī běn guānyú Zhōngguó lìshǐ de shū.</i>	Книжка з історії Китаю (букв.: «стововно історії Китаю книжка»).
你怎么会认为……? <i>Nǐ zěnmé huì rènwéi...?</i>	Чому ти думаєш / вважаєш, що…?

朋友 / 同事叫…… <i>Péngyou / tóngshì jiào...</i>	Друг / колега на ім'я (якого звать)...
在回家的路上…… <i>Zài huí jiā de lùshang...</i>	Дорогою / по дорозі додому...
在马路那边。 <i>Zài mǎlù nàbiān.</i>	[Бути / знаходитись] на протилежній стороні вулиці.
半个小时。 <i>Bàn ge xiǎoshí.</i>	Півгодини.
你要 / 想买点(儿)什么? <i>Nǐ yào / xiǎng mǎi diǎn(r) shénme?</i>	Що ти хочеш купити? / Чого тобі? (стандартне питання продавця при торгівлі на вагу або на порції)
给你一张一百的。 <i>Gěi nǐ yī zhāng yī bǎi de.</i>	Даю тобі сто [юанів / гривень / доларів...] решти (букв.: «одну купюру у сто [юанів / гривень / доларів...]»).

10. На відміну від прислівникової пари 常常 *chángcháng* та 常 *cháng*, прислівники 刚刚 *gānggāng* та 刚 *gāng* не співпадають за значеннями стовідсотково. Спільним у них є значення «щойно, тільки що», у якому вони є взаємозамінні (我刚(刚)来了 *Wǒ gāng(gāng) lái le* «Я щойно прийшов»), у тому числі й у складі конструкції 刚(刚)……, 就…… *gāng(gāng)…, jiù…* «Тільки-но / як тільки..., [як] одразу ж...» (你刚(刚)走, 他就来了 *Nǐ gāng(gāng) zǒu, tā jiù lái le* «тільки-но ти пішов, одразу ж прийшов він»). Збігає у них і значення «якраз, у самий раз». Але крім цього, двоскладовий прислівник 刚刚 *gānggāng* також вживається у значенні «ледь-ледь, насили» (小说很困难, 刚刚看完了 *Xiǎoshuō hěn kùnnán, gānggāng kàn wán le* «Оповідання було дуже складне, ледь-ледь / насили дочитав»), у той час як односкладовий прислівник 刚 *gāng* такого значення не має.

Лексика · 词汇

10.1. Прислівник 有点(儿)

Прислівник 有点 *yǒudiǎn* (а також його різновиди 有点儿 *yǒudiǎnr*, 有点点 *yǒudiǎndiǎn*, 有点点儿 *yǒudiǎndiǎnr*; варіанти з суфіксом 儿 *-r* є характерною рисою північних діалектів, варіанти з подвоєнням кореня вважаються більш емоційно забарвленими або пом'якшеними) має те саме значення, що й 一点 *yīdiǎn* («трішки, трохи; дещо; кілька, декілька»),

але відрізняється від останнього тим, що завжди вживається перед присудком, а не після нього, та лише перед таким присудком, котрий виражений прикметником (рідше – дієсловом зі значенням стану або ознаки):

我有点饿。

Я трішки голодний.

爸爸现在有点忙。

Папа зараз трішки зайнятий.

Доволі часто 有点 *yǒudiǎn* вживається у заперечних конструкціях. У цьому випадку маркер заперечення ставиться після 有点 *yǒudiǎn* безпосередньо перед присудком:

我有点不舒服。

Мені трохи незручно.

Примітка: зазначимо, що прислівник 一点 *yīdiǎn* також може вживатись перед прикметниками, але лише у заперечній формі; у цьому випадку після 一点 *yīdiǎn* перед маркером заперечення ставиться прислівник 也 *yě* або 都 *dōu*, а саме речення набуває емоційного забарвлення («...анітрохи не», «ані краплинки не...»): 中国人说一点儿都不慢 «Китайці розмовляють анітрохи не повільно».

10.2. Позначення ціни

Позначення ціни у китайській мові відбувається по-різному в офіційному та розмовному мовленні. В обох випадках після числівників вживаються іменники, котрі позначають відповідний розряд та не потребують рахівних суфіксів, оскільки формально вони самі є рахівними суфіксами для іменника 钱 *qián* «гроші»:

Розряд	Офіційне мовлення	Розмовне мовлення
1 (одиниця)	元 <i>yuán</i> «юань», 美元 <i>měiyuán</i> «американський долар», 欧元 <i>ōuyuán</i> «євро», 格里夫纳 <i>gélǐfūnà</i> «гривня» тощо.	块 <i>kuài</i> (замінює назву будь-якої валюти)
1 / 10 (десять центів, десять копійок тощо)	角 <i>jiǎo</i>	毛 <i>máo</i>
1 / 100 (один цент, одна копійка тощо)	分 <i>fēn</i>	

У розмовному мовленні розрядові слова 毛 *máo* та 分 *fēn* досить часто випускаються, а в офіційному мовленні 角 *jiǎo* та 分 *fēn* завжди зберігаються.

В офіційному мовленні усі розряди вживаються з числівником 二 *èr*. У розмовному мовленні 块 *kuài* та 分 *fēn* вживаються переважно з 两 *liǎng*, а 毛 *máo* може вживатись як з 两 *liǎng*, так і з 二 *èr*.

Після розрядів 块 *kuài* та 分 *fēn* у розмовному мовленні іноді додається іменник 钱 *qián*.

Нуль записується ієрогліфом 零 та вимовляється *líng*.

Сполучення 五角 *wǔ jiǎo* у розмовному мовленні замінюється на 五毛 *wǔ máo* або ж просто на 半 *bàn* «половина».

Таким чином, позначення конкретних цін матиме наступний вигляд:

Ціна у юанях	Офіційне мовлення	Розмовне мовлення
0,05	五分	五分(钱)
0,10	一角	一毛
0,75	七角五分	七毛五(分)
1	一元	一块(钱)
1,20	一元二角	一块两毛 / 一块二(毛)
2,50	二元五角	两块五(毛) / 两块半
6,80	六元八角	六块八(毛)
10,05	十元零五分	十块零五分
72,50	七十二元五角	七十二块五(毛) / 七十二块半

Примітка: для запису ціни у будь-якій іншій валюті в офіційному мовленні замінюємо 元 *yuán* на назву відповідної валюти, а у розмовному мовленні не змінюємо нічого.

Основним різновидом питання «Скільки коштує...?» є вислів ……多少钱? *…duōshao qián?*; перед цим висловом можуть вживатись дієслівні компоненти 要 *yào* або 卖 *mài* (але ніколи не вживається 是 *shì!*). У розмовному мовленні розповсюдженим є також варіант ……几块钱? *…jǐ kuài qián?*

За необхідності позначення ціни за певний обсяг (наприклад, за кілограм тощо) позначення кількості / ваги ставиться або після слова 钱 *qián*, або безпосередньо після підмета.

Таким чином, питання «Скільки коштує півкілограма картоплі?» можна сформулювати аж вісьмома наступними способами: 1) 土豆一斤多

少钱?; 2) 土豆多少钱一斤?; 3) 土豆一斤要 / 卖多少钱?; 4) 土豆要 / 卖多少钱一斤?; 5) 土豆一斤几块钱?; 6) 土豆几块钱一斤?; 7) 土豆一斤要 / 卖几块钱?; 8) 土豆要 / 卖几块钱一斤?.

10.3. Позначення ваги

Позначення ваги у китайській мові здійснюється за допомогою спеціальних іменників, котрі не потребують рахівних суфіксів: 克 *kè* (скор. від 克蘭姆 *kèlánmǔ*, фр. *gramme*) «грам», 斤 *jīn* «півкілограма», 公斤 *gōngjīn* «кілограм»: 二百[克]花茶 *èr bǎi kè huāchá* «200 грамів квіткового чаю», 三[斤]土豆 *sān jīn tǔdòu* або 一[公斤]半土豆 *yī gōngjīn bàn tǔdòu* «півтора кілограми картоплі» тощо.

Іменники 克 *kè*, 斤 *jīn* та 公斤 *gōngjīn* сполучаються з числівником 两 *liǎng*: 两克 *kè* «2 грами», 两斤 *liǎng jīn* «1 кілограм» та 两公斤 *liǎng gōngjīn* «2 кілограми».

У реченнях, котрі розкривають ціну або місткість у одиницях ваги, не використовується 是 *shì*, тобто вживається складений іменний присудок без дієслова-зв'язки (див. «Граматика», п. 4.2.):

一斤 五百克。 Один цзінь [дорівнює] 500 грамам.

两斤 一百五十块。 500 грамів [коштують] 150 юанів.

Примітка: хоча у китайській мові існує окреме слово на позначення кілограма, поняття «один кілограм» у повсякденному мовленні (особливо при купівлі чогось на вагу) найчастіше за традицією позначають як 两斤 *liǎng jīn*, а не 一公斤 *yī gōngjīn*; аналогічно, «півтора кілограми» – частіше 三斤 *sān jīn*, ніж 一公斤半 *yī gōngjīn bàn* чи 一公斤五百克 *yī gōngjīn wǔ bǎi kè*.

10.4. Позначення віку людини

У китайській мові позначення віку корелює зі ступенем ввічливості, тобто формулювання питання та відповіді змінюється в залежності від ймовірного віку; після зазначення віку можуть вживатись іменник 岁 *sui* «(стільки-то) років» та / або частка 了 *le* (для підкреслення «виповнилось стільки-то повних років»):

Об'єкт	Питання	Відповідь
Діти до 12 років	你几岁(了)? <i>Nǐ jǐ suì (le)?</i> Скільки тобі років?	我八岁(了)。 <i>Wǒ bā suì (le).</i> Мені 8 років.

Молоді люди, молодші за співрозмовника, до яких виявляється ввічливість	妙龄几何? <i>Miàolíng jǐhé?</i> Скільки тобі років?	我二十(岁)(了)。 <i>Wǒ èr shí (suì) (le).</i> Мені 20 років.
Молоді люди або ж люди одного зі співрозмовником віку	你多大(岁)(了)? <i>Nǐ duō dà (suì) (le)?</i> Скільки тобі років?	我二十(岁)(了)。 <i>Wǒ èr shí (suì) (le).</i> Мені 20 років.
Люди одного зі співрозмовником віку, до яких потрібно висловити повагу, або ж люди, старші за співрозмовника	您 / 你多大岁数(了)? <i>Nín / nǐ duō dà suìshù (le)?</i> Скільки Вам / тобі років?	我六十(岁)(了)。 <i>Wǒ liù shí (suì) (le).</i> Мені 60 років.
	您 / 你多大年纪(了)? <i>Nín / nǐ duō dà niánjì (le)?</i> Скільки Вам / тобі років?	
	您 / 你年纪多大(了)? <i>Nín / nǐ niánjì duō dà (le)?</i> Скільки Вам / тобі років?	

Згідно з етикетом, формулювання відповіді 1-ю особою про свій вік є однаковим незалежно від віку (我……岁(了) *Wǒ ... suì (le)* «Мені ... років») та має скромний характер. Про 3-ю особу можна також ввічливо сказати 他六十岁数 / 年纪(了) *Tā liùshí suìshù / niánjì (le)* «Йому 60 років».

Примітка: у реченнях, котрі позначають вік людини, не використовується 是 *shì*, тобто вживається складений іменний присудок без дієслова-зв'язки (див. Урок 4, «Граматика», п. 4.2.).

Граматика · 语法

10.1. Модальна частка 啊

Модальна частка 啊 *a* ставиться на кінці речення та виражає широкий спектр емпатичних відтінків – від вигуку, здивування, радості, спонукання та наказу до емоційно забарвленого питання («і [що,]

навіть...?!»); умовно значення цієї частки можна порівняти зі значенням українського знаку оклику, котрий також може передавати різні відтінки в залежності від контексту.

Морфологічною особливістю частки 啊 *a* є те, що її вимова та ієрогліфічне написання змінюються залежно від останнього складу передуючого їй слова:

Остання фонема передуючого складу	Форма частки 啊 <i>a</i>
фіналі на -ng , фіналь i у складах <i>zhi, chi, shi, zi, ci, si</i>	啊 <i>a</i>
фіналі a, e, i, o, ü та складні фіналі з цим останнім елементом	呀 <i>ya</i>
фіналі u, ao, ou та складні фіналі з цим останнім елементом	哇 <i>wa</i>
фіналі на -n	哪 <i>na</i>
частка 了 <i>le</i> (форма злиття 了 <i>le</i> + 啊 <i>a</i> в єдиний склад)	啦 <i>la</i>

这话说得是 啊 !	<i>Zhè huà shuō de shì a!</i>	І вірно ж сказано!
你快来 呀 !	<i>Nǐ kuài lái ya!</i>	Іди швидше!
您好 哇 !	<i>Nín hǎo wa!</i>	Вітаю Вас!
谢谢您 哪 !	<i>Xièxie nín na!</i>	Дякую Вам [дуже]!
我五岁 啦 !	<i>Wǒ wǔ suì la!</i>	Мені [вже аж] п'ять років!

А втім, у сучасному повсякденному мовленні цим правилом дуже часто нехтують та вживають варіант 啊 *a* замість усіх інших: 您怎么知道**啊**?! *Nín zěnmē zhīdao a?!* «Звідки Ви знаєте?!», 这么多礼物**啊**! *Zhème duō lǐwù a!* «Так багато подарунків!» тощо.

10.2. Питальне речення з часткою 吧

Частка 吧 *ba*, окрім висловлення наказу чи поради (див. «Граматика», п. 5.4.), може також вживатись у питальних реченнях. Такі питання мають відтінок здогадки, припущення та перекладаються українською мовою за допомогою прислівників на кшталт «напевне», «ймовірно»: 你是留学生**吧**? «Ти, напевне, іноземний студент?», 这是您孙子**吧**? «Це, напевне, Ваш онук?».

Подібні речення-припущення можуть бути й стверджувальними; у цьому випадку вони часто містять модальне дієслово 会 *huì* або 能 *néng*: 今天不^会下雨^吧 «Сьогодні, ймовірно, дощу не буде».

10.3. Особливості вживання службового слова 得 із дієслівно-об'єктною конструкцією

Якщо присудок представлений дієслівно-об'єктною конструкцією, то обставина характеристики дії з 得 може не лише займати місце після повторення першої частини присудка, але й ставитись безпосередньо після першої частини присудка, ніби «вклинюючись» між першою (дієслівною) та другою (об'єктною) частинами. Така синтаксична позиція є характерною для повсякденної розмовної мови:

Підмет	Дієсл. частина	得	Обставина	Об'єктн. частина
她	做			很好吃
Вона	готує		дуже смачну	їжу.
Вона дуже смачно готує.				
我	睡	得	两个小时	觉。
Я	спав		дві години	сон.
Я [про]спав дві години.				

Примітка: якщо обставина характеристики дії з 得 позначає порівняльно-описові відносини, то дієслівно-об'єктна конструкція взагалі не роз'єднується та використовується як єдине ціле (двоскладове дієслово), після якого ставиться 得 з обставиною: 他游泳得累得不行 «Він так багато плавав, що втомився до неможливості».

10.4. Модифікатори результативних дієслів

Результативними називаються двоскладові дієслова, котрі складаються з двох частин: 1-ша частина вказує на дію, 2-га частина – на результат цієї дії та називається модифікатором результативності. У якості таких модифікаторів можуть виступати або односкладові дієслова, або прикметники (як односкладові, так і двоскладові).

Як впливає з їхньої назви, результативні дієслова демонструють певний результат дії, а конкретне семантичне забарвлення (відтінок значення) цього результату якраз і залежить від лексичного значення того чи іншого модифікатора.

Найпоширенішими у сучасній китайській мові є наступні модифікатори:

Модифікатори-прикметники

	Значення	Похідні результативні дієслова
好 <i>hǎo</i>	досягнення позитивного результату	写好 <i>xiě hǎo</i> «добре написати» 做好 <i>zuò hǎo</i> «добре зробити» 翻译好 <i>fānyì hǎo</i> «добре перекласти»
对 <i>duì</i>	правильність вчиненої дії	说对 <i>shuō duì</i> «правильно сказати» 回答对 <i>huídá duì</i> «правильно відповісти»
错 <i>cuò</i>	помилковість вчиненої дії	说错 <i>shuō cuò</i> «неправильно сказати» 回答错 <i>huídá cuò</i> «неправильно відповісти»
清楚 <i>qīngchū</i>	повна чіткість (зрозумілість) отриманих результатів дії	看清楚 <i>kàn qīngchū</i> «чітко побачити (розгледіти)» 讲清楚 <i>jiǎng qīngchū</i> «чітко пояснити»
干净 <i>gānjìng</i>	досягнення абсолютної чистоти в ході вчинення дії	洗干净 <i>xǐ gānjìng</i> «відмити (відіпрати) дочиста»

Модифікатори-дієслова

	Значення	Похідні результативні дієслова
饱 <i>bǎo</i>	дія відбулася до крайньої стадії (до межі, досхоchu)	吃饱 <i>chī bǎo</i> «наїстися досхоchu» 吃饱 <i>chōng bǎo</i> «повністю наповнити»
成 <i>chéng</i>	успішне завершення дії	写成 <i>xiě chéng</i> «написати; дописати» 做成 <i>zuò chéng</i> «зробити; доробити» 完成 <i>wán chéng</i> «завершити, закінчити»
到 <i>dào</i>	досягнення певного результату	找到 <i>zhǎo dào</i> «знайти» 看到 <i>kàn dào</i> «побачити» 买到 <i>mǎi dào</i> «купити, придбати»
掉 <i>diào</i>	результат, пов'язаний зі зникненням об'єкта дії	忘掉 <i>wàng diào</i> «[повністю] забути» 烧掉 <i>shāo diào</i> «спалити»
懂 <i>dǒng</i>	результат, пов'язаний із засвоєнням, розумінням	看懂 <i>kàn dǒng</i> «прочитати та засвоїти» 听懂 <i>tīng dǒng</i> «зрозуміти на слух»

够 <i>gòu</i>	дія відбулась у достатньому (задовільному) обсязі	吃够 <i>chī gòu</i> «[достатньо] наїстись, насититись» 睡够 <i>shuì gòu</i> «виспатись»
惯 <i>guàn</i>	виникнення звички до здійснення дії	住惯 <i>zhù guàn</i> «прижитись, обжитись, звикнути до місця» 吃惯 <i>chī guàn</i> «звикнути до їжі»
会 <i>huì</i>	набуття навички виконання дії	学会 <i>xué huì</i> «вивчити; оволодіти, навчитись» 念会 <i>niàn huì</i> «завчити пам'ять»
见 <i>jiàn</i>	вживається зазвичай після дієслів сприйняття на позначення результату засвоєння вражень через органи чуття	听见 <i>tīng jiàn</i> «почути, розчути» 看见 <i>kàn jiàn</i> «побачити»
开 <i>kāi</i>	розкриття / відчинення певного предмета	起开 <i>qǐ kāi</i> «відкривати, розкривати»
	поділ / розділення або віддалення частин одна від одної	分开 <i>fēn kāi</i> «розділити, відділити»
	початок дії	笑开 <i>xiào kāi</i> «засміятись»
完 <i>wán</i>	завершеність дії	写完 <i>xiě wán</i> «написати; дописати» 吃完 <i>chī wán</i> «з'їсти, доїсти»
	повне витрачення матеріалу, над якими відбувається дія	卖完 <i>mài wán</i> «[повністю] розпродати»
晚 <i>wǎn</i>	дія відбулась запізно, несвоєчасно	来晚 <i>lái wǎn</i> «спізнитись, пізно прийти»
走 <i>zǒu</i>	суб'єкт або об'єкт дії йде геть, зникає	跑走 <i>pǎo zǒu</i> «бігти геть, втікати»
着 <i>zháo</i>	досягнення сприятливого або очікуваного результату	找着 <i>zhǎo zháo</i> «знайти» 等着 <i>děng zháo</i> «дочекатись» 买着 <i>mǎi zháo</i> «купити, придбати»
住 <i>zhù</i>	підкреслення переходу дії у певний стійкий стан	记住 <i>jì zhù</i> «запам'ятовувати» 站住 <i>zhàn zhù</i> «зупинитись [та стояти]»

Якщо у функції модифікатора виступає дієслово, то воно не перекладається, а якщо прикметник, то він перекладається:

我看完了本小说。

Я прочитав це оповідання.

我回答错了问题。

Я *неправильно* відповів на питання.

Результативні дієслова дуже часто позначають завершеність дії та або з 了 *le* у стверджувальних реченнях, або з 没 (有) *méi(yǒu)* у заперечувальних реченнях:

这一课的课文我都看懂了。

Я зрозумів (прочитав та засвоїв) увесь текст цього уроку.

你为什么没准备好作业?

Чому ти не підготував домашнє завдання?

Вживання перед результативним дієсловом заперечення 不 *bù*, у залежності від контексту, може або висловлювати припущення (我不听懂 «Я, напевно, не зрозумію на слух»), або підкреслювати небажання здійснювати дію (她就说不说清楚 «Вона нізащо / ніяк не хоче висловлюватись чітко»).

Питальна форма теперішнього часу результативних дієслів найчастіше утворюється за допомогою 吗 *ma* (她回答对吗? «Вона правильно відповідає?»), хоча також можливою є редуплікація модифікаторів-прикметників (але не дієслів!) з 不 *bù* (她回答对不对? «Вона правильно відповідає?»). У разі завершеності дії питальна форма може утворюватись шляхом додавання у кінці речення 了吗 *le ma*, якщо останнім словом є присудок (你听懂了吗? «Ти зрозумів (те, що було сказано)?»), або додаванням у кінці речення 没有 *méi yǒu*, якщо останнім словом є додаток або обставина (昨天你看见王老师没有? «Ти вчора бачив учителя Вана?»).

При наявності прямого додатка 1-ша частина результативного дієслова (тобто дієслово дії) дублюється, при цьому після першого з цих дубльованих присудків ставиться власне прямий додаток, а після другого – модифікатор; обставина місця або часу займає місце після другого присудка:

Підм.	Прис. 1	Прям. дод.	Прис. 2	Модифікатор	Обставина
我	写	汉字	写	到	三点。
Я	писав	ієрогліфи	писав		до 3-ї години.
Я писав ієрогліфи [аж] до 3-ї години.					

Окрім вищесказаного, результативним дієсловом властива особлива граматична форма, що позначає **можливість або неможливість досягнення даного результату**. Вона утворюється за допомогою інфіксам 得 *de* та 不 *bù*, які ставляться «всередину» результативного дієслова – між 1-м і 2-м компонентами. При цьому інфікс 得 *de* є синонімічним до модального дієслову 能 *néng*, а інфікс 不 *bù* – до його заперечної форми 不能 *bù néng*:

这一课的生词我记得住。

Я можу запам'ятати нові слова цього уроку.

我听不懂他的话。

Я не можу зрозуміти на слух те, що він каже.

Питальна форма таких модальних речень може утворюватись або за допомогою 吗 *ma* (三十个汉字你一天记得住吗? «Ти зможеш запам'ятати тридцять ієрогліфів на день?», 今天你做不完这个工作吗? «Хіба ти не зможеш закінчити сьогодні цю роботу?»), або шляхом редуплікації дієслова разом з модифікатором – перший раз із 得 *de*, а другий раз із 不 *bù* (黑板上的字你看得见看不见? «Тобі видно (букв.: «Ти можеш побачити») ієрогліфи на дошці?»).

Примітки:

- після інфіксів 得 *de* та 不 *bù* замість модифікаторів-дієслів та модифікаторів-прикметників може вживатись т.зв. модальний модифікатор 了 *liǎo*, котрий посилює значення можливості чи неможливості досягнення результату; у цьому випадку відбувається інверсія членів речення – прямий додаток виноситься на перше місце, а присудок – на останнє місце у реченні: 这个练习我做得了 «Я можу виконати цю вправу», 他的话我懂不了 «Я не можу зрозуміти на слух те, що він каже»;
- інфікс 得 *de* у питаннях, утворених шляхом редуплікації дієслова, іноді може випускатись, але інфікс 不 *bù* завжди зберігається: 中文书你看(得)懂看不懂? «Ти можеш читати книжки китайською мовою?»;
- іноді форма можливості чи неможливості досягнення результату з 得 *de* / 不 *bù* може вживатись одночасно з модальними дієсловами 能 *néng* або 可以 *kěyǐ* (зазвичай у тих випадках, коли мовець абсолютно впевнений у можливості чи неможливості): 星期二以前我可以看得完这本小说 «Я зможу прочитати це оповідання до вівторка».

Результативні дієслова входять до складу одного з різновидів умовних складнопідрядних речень – т.зв. речень заперечної умови («Допоки не..., [то й] не...»), у яких йдеться про те, що допоки не здійсниться дія у підрядній частині, не здійсниться / не може здійснитись також і дія у головній частині. У таких конструкціях у підрядному реченні відсутній підмет (він є тим самим, що й у головному реченні), саме підрядне речення починається з 不 *bù*, далі йде присудок-результативне дієслово, а перед присудком головного речення вживається ще одне 不 *bù*:

Підрядне речення (заперечна умова)	Головне речення
«Допоки не...»	...[то й] не...»
不完成这件事,	我不睡觉。
Допоки не дороблю це,	не піду спати.
听不懂问题,	我不能回答。
Допоки не (з)розумію питання,	не (з)можу відповісти.

10.5. Квазімодифікатори результативних дієслів

Квазімодифікаторами називаються такі результативні морфеми, котрі виконують цю функцію лише епізодично, у певних контекстах або із обмеженим колом дієслів; ці морфеми, як правило, мають у мовній системі іншу основну функцію, а роль модифікаторів виконують «за сумісництвом» у конкретних випадках. Серед таких слід відзначити морфему 过 *guò*, котра приєднується до дієслів активної дії, супроводжується службовим словом 了 *le* та вказує на перевищення дією належних або допустимих норм (порівн. з укр. «пере-»): (钱花过了)不好 «Витратити (те, що вже витрачено) забагато грошей – погано»). Після прикметників 过 *guò* утворює результативне дієслово, яке вказує на кількісну або якісну перевагу суб'єкта у порівнянні з об'єктом (汽车快过火车 «Автомобіль є швидшим за поїзд»).

Морфема 着 *zháo* виступає як квазімодифікатор у складі дієслова 睡着 *shuì zháo* «заснути», бо наразі позначає не стільки досягнення сприятливого результату, скільки певний стійкий стан. Порівняйте:

睡着 <i>shuì zháo</i>	睡觉 <i>shuì jiào</i>	睡到 <i>shuì dào</i>
стан	дія, що призводить до стану	тривала дія
孩子睡着了。 Діти заснули.	孩子睡觉了。 Діти лягли спати.	孩子睡到九点。 Діти проспали до 9.

您多大年纪¹⁾了?

- 天气这么热, 我可以开开²⁾窗户吗?
 — 当然可以。你是留学生吧? 是从哪国来的?
 — 德国³⁾。我在人民大学留学⁴⁾。
 — 你的汉语说得很漂亮。学了几年⁵⁾了?
 — 在德国学了两年, 在人大学了八个月了。
 — 好厉害呀! 你的汉语真好! 今年多大了?
 — 二十一。您多大年纪了? 在哪个单位⁶⁾工作?
 — 我已经六十三了, 早退休⁷⁾了。
 — 真的吗? 一点儿也不像⁸⁾! 这是您孙子⁹⁾吧? 小朋友, 你几岁了? 已经上学了吗?
 — 宝宝¹⁰⁾, 快对阿姨¹¹⁾说「你好」。哎呀¹²⁾, 还不好意思。他才六岁, 不习惯跟外国人说话¹³⁾。宝宝, 看看, 阿姨给你糖¹⁴⁾了! 谢谢阿姨! 他是我老大¹⁵⁾的儿子。
 — 他很可爱。您丈夫多大岁数¹⁶⁾了?
 — 我丈夫十年前¹⁷⁾去世¹⁸⁾了。
 — 我真同情¹⁹⁾您……

1) 年纪 *niánjì* (ім.) вік, літа

2) 开开 *kāi kai* (дієсл.) (тут) привідкрити, трохи (не повністю) відчинити

3) 德国 *Déguó* (ім.) Німеччина; ~ 人 *rén* німець, житель Німеччини

4) 留学 *liúxué* (дієсл.) навчатись за кордоном

5) 几年 *jǐ nián* (займ. фраз.) 1. скільки років?; 2. кілька років, декілька років

6) 单位 *dānwèi* (ім.) 1. організація, установа; 2. місце роботи

7) 退休 *tuìxiū* (дієсл.) піти на пенсію, піти у відставку

8) 像 *xiàng* (дієсл.) бути схожим, бути подібним, мати схожість; 一点儿也不 ~ *yīdiǎnr yě bù* зовсім (анітрохи) не схожий

9) 孙(子) *sūn(zi)* (ім.) онук (син сина)

10) 宝宝(儿) *bǎobǎo(r)* (ім.) 1. малюк, немовля; 2. дитино!; малий! (звертання до дітей)

11) 阿姨 *āyí* (ім.) 1. тітка (по матері); 2. тітка, тітонька (в тому числі й звертання)

12) 哎呀 āiyā (виг.) ой-ой!; ох!
(вигук переляку, болю, подиву або засмучення)

13) 说话 shuōhuà 1. (дієсл.)
говорити, розмовляти; 2. (ім.)
слова; розмови

14) 糖 táng (ім.) 1. цукор; 2.
солодощі, цукерки; 3. вуглевод

15) 老大 lǎodà (ім.) старший син,
старша дочка

16) 岁数 suìshu (ім.) вік; роки, літа

17) (以)前 (yǐ)qián (післяйм.)
(стільки-то років / місяців / днів /
годин / хвилин) тому

18) 去世 qùshì (дієсл.) померати

19) 同情 tóngqíng 1. (дієсл.)
співчувати; симпатизувати; 2. (ім.)
співчуття; симпатія

ІЕРОГЛІФИ

<i>схил; берег</i>	
阿	阜 (170) 8
ē / ā / ǎ / à	

<i>[вигук] гей, агев</i>	
哎	口 (30) 9
āi	

<i>сто</i>	
百	白 (106) 6
bǎi	

<i>кліше (для друку)</i>	
版	片 (91) 8
bǎn	

<i>ситий; повний</i>	
饱	饣 (184) 8
bǎo	

<i>дорогоцінність</i>	
宝	宀 (40) 8
bǎo	

<i>здогадуватись</i>	
猜	犬 (94) 11
cāi	

<i>підкладка</i>	
衬	衣 (145) 9
chèn	

<i>список, перелік</i>	
单	十 (24) 8
dān / shàn / chán	

<i>моральність</i>	
德	彳 (60) 15
dé	

<i>супроводжувати</i>	
附	阜 (170) 8
fù	

<i>сирота</i>	
孤	子 (39) 8
gū	

<i>звикати</i>	
惯	心 (61) 11
guàn	

<i>що?; чому?; де?</i>	
何	人 (9) 7
hé / hè	

<i>привітання</i>	
贺	贝 (154) 9
hè	

<i>чорний</i>	
黑	黑 (203) 12
hēi	

<i>товстий; міцний</i>	
厚	厂 (27) 9
hòu	

<i>перетворення</i>	
化	匕 (21) 4
huà	

<i>повільний</i>	
缓	纟 (120) 12
huǎn	

<i>закони / правила</i>	
纪	纟 (120) 6
jì / jī / jǐ	

<i>вміння, навички</i>	
技	手 (64) 7
jì	

<i>брати / давати в борг</i>	
借	人 (9) 10
jiè	

<i>вузький, тісний</i>	
窘	穴 (116) 12
jiǒng	

<i>жити, мешкати</i>	
居	尸 (44) 8
jū / jǐ	

<i>втома</i>	
倦	人 (9) 10
juàn	

<i>штани</i>	
裤	衣 (145) 13
kù	

<i>шматок</i>	
块	土 (32) 7
kuài	

<i>[заклучна частка]</i>	
啦	口 (30) 11
la / lā	

<i>жасмин</i>	
莉	艸 (140) 13
lì	

<i>вважати, думати</i>	
谅	讠 (149) 10
liàng	

<i>зовнішність, зовнішній вигляд</i>	
貌	豸 (153) 14
mào / mǎo	

<i>жасмин</i>	
茉	艸 (140) 8
mò	

<i>шуміти</i>	
闹	门 (169) 8
nào	

<i>згадувати</i>	
念	心 (61) 8
niàn	

<i>бавитись</i>	
弄	升 (55) 7
nòng / lòng	

<i>цінні папери</i>	
票	示 (113) 11
piào	

<i>посудина</i>	
器	口 (30) 16
qì	

<i>стукати, бити</i>	
敲	支 (66) 14
qiāo	

<i>відступати</i>	
却	卩 (26) 7
què	

<i>поступатись</i>	
让	讠 (149) 5
ràng	

<i>посада; обов'язки</i>	
任	人 (9) 6
rèn / rén	

<i>заходити, вступати</i>	
入	入 (11) 2
rù	

<i>колір</i>	
色	色 (139) 6
sè	

<i>сорочка; сукня</i>	
衫	衣 (145) 9
shān	

<i>глибокий</i>	
深	水 (85) 11
shēn	

<i>покоління, рід</i>	
世	一 (1) 5
shì	

<i>майстерність</i>	
术	木 (75) 5
shù / zhú	

<i>зв'язка, пучок</i>	
束	木 (75) 7
shù	

<i>нехай</i>	
虽	虫 (142) 9
suī	

<i>онук</i>	
孙	子 (39) 6
sūn	

<i>цукор</i>	
糖	米 (119) 16
táng	

<i>йти у відставку</i>	
退	辵 (162) 9
tuì	

<i>рідкісний</i>	
希	巾 (50) 7
xī	

<i>межа</i>	
限	阜 (170) 9
xiàn	

<i>широко розкритий</i>	
呀	口 (30) 7
yā / ya / xiā	

<i>ніч</i>	
夜	夕 (36) 8
yè	

<i>тітка</i>	
姨	女 (38) 9
yí	

<i>причина, привід</i>	
因	口 (31) 6
yīn	

<i>плавати</i>	
泳	水 (85) 8
yǒng	

<i>голова; основа</i>	
元	儿 (10) 4
yuán	

<i>джерело; витік</i>	
原	厂 (27) 10
yuán	

<i>брудний</i>	
脏	肉 (130) 10
zāng / zàng	

<i>зрошення</i>	
圳	土 (32) 6
zhèn	

<i>це; його; її</i>	
之	丩 (4) 4
zhī	

зморшка, складка	
皱	皮 (107) 10
zhòu	

косметика, грим	
妆	女 (38) 6
zhuāng	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

单、哎、啦、圳、块、妆、孙、惯、术、皱、纪、缓、脏、衬、裤、让、谅、贺、闹、饱、阿、因、泳、化、何、器、希、技、却、居、倦、元、原、限、孤、厚、借、色、深、世、束、退、糖、入、任、念、之、版、百、票、附、宝、貌、夜、弄、呀、姨、敲、猜、窘、茱、莉、衫、德、黑

2. Згрупуйте спочатку всі відомі вам ієрогліфи з однаковими читаннями (без урахування тону), а потім додайте тон до кожного ієрогліфа.

Наприклад:

ai → 哎 āi, 矮 ǎi, 爱 ài

ba → 八 bā, 巴 bā, 把 bǎ, 爸 bà, 罢 bà, 吧 ba

3. Заповніть пропуски прислівниками 一点 або 有点.

- 我觉得这个人__累。
- 我__生气。
- 请说慢__。
- 我会__中文。
- 我__不舒服。
- 朋友__饿。
- 这件衣服__贵。
- 我__钱。
- 跑快__吧!

- 10) 他吃得___多。
- 11) 昨天___热。
- 12) 我记了___生词。

4. Запитайте про ціну певного об'єкту (всіма можливими способами), а потім назвіть її в офіційному та розмовному варіантах.

Наприклад:

土豆一斤 (2,50) →

- 1) 土豆一斤多少钱?
- 2) 土豆多少钱一斤?
- 3) 土豆一斤要 / 卖多少钱?
- 4) 土豆要 / 卖多少钱一斤?
- 5) 土豆一斤几块钱?
- 6) 土豆几块钱一斤?
- 7) 土豆一斤要 / 卖几块钱?
- 8) 土豆要 / 卖几块钱一斤?

— 土豆一斤 (要 / 卖) 二元五角 / 两块五 (毛) / 两块半

1) 糖两斤 (30)	5) 一条鱼 (4,60)
2) 一瓶啤酒 (18,50)	6) 白菜两斤 (7,20)
3) 这部手机 (99)	7) 一张电影票 (18,70)
4) 水果一斤 (14)	8) 三百克饭 (53,80)

5. Запитайте людей про їхній вік та дайте відповіді на ці питання.

Наприклад:

李太太 (41) →

李太太, 你多大(岁)(了)?

我(今年)二十(岁)(了)。

1) 张老师 (65)	5) 你儿子 (6)
2) 小张 (11)	6) 你妻子 (27)
3) 王先生 (30)	7) 你哥哥 (46)
4) 安娜 (23)	8) 你爷爷 (71)

6. Додайте необхідну форму модальної частки 啊.

- 1) 我没做错___!
- 2) 这里的人好多___!
- 3) 今天天气真好___!
- 4) 那是谁___?!

- 5) 我的眼镜在哪儿? 找不着___!
- 6) 快吧, 老师已经来了___!
- 7) 你来得太晚___!
- 8) 我告诉他了, 但是他不听___!
- 9) 去这么长时间___!
- 10) 谁不知道他是很聪明___!

7. Перефразуйте речення, утворивши питання з часткою 吧.

- 1) 他可能听不懂, 真的吗?
- 2) 我觉得这位老人是王先生。
- 3) 他大约三十岁了, 对不对?
- 4) 她大约还不知道哇?!
- 5) 这个人很老, 他可能退休了吗?
- 6) 你一定是李先生的儿子, 对不对?
- 7) 安娜很垂头丧气。我觉得她考试不太好。
- 8) 您是我们的新汉语老师, 对不对?

8. Перекладіть китайською мовою, вживаючи 得 із дієслівно-об'єктною конструкцією двома способами.

Наприклад:

Людам складно кинути курити. →

人戒烟戒得很难。

人戒得很难烟。

- 1) Она плаває дуже швидко.
- 2) Діти завжди їдять повільно.
- 3) Він смачно готує.
- 4) Вчитель Лі часто пише листи.
- 5) Дідусь забагато курить.
- 6) Китайці розмовляють дуже швидко.
- 7) Онук дуже втомився і тому проспав дванадцять годин.
- 8) Я прогулююся кожного дня.

9. Заповніть пропуски необхідними модифікаторами результативних дієслів.

- 1) 这课的生词我都记___了。
- 2) 我们已经做___了今天的练习。
- 3) 对不起, 我忘___了你的生日。
- 4) 我没有看___这个句子。

- 5) 他说的话我们都听__了。
- 6) 今天我没看__你的朋友。
- 7) 我在家里忘了我的眼镜，不看__。
- 8) 他说得小声，总不能听__。
- 9) 红茶没了，都卖__了。
- 10) 最后你来了！我等__你，但是安娜没有等__，她走了。

10. Перефразуйте заступні речення таким чином, щоб модальне значення можливості або неможливості досягнення результату виражалося б інфіксами *得* або *不*.

- 1) 一天我不能记住三十五个汉字。
- 2) 他说的话我不能听懂。
- 3) 明天我不能做完这个工作。
- 4) 今天我不能看完这本书。
- 5) 中文报我姐姐能看懂。
- 6) 我朋友能听懂王老师的解释。
- 7) 我不能忘她对我说的话。
- 8) 我已经会写汉字。

11. Поставте питання до наступних речень.

- 1) 这个工作我们做完了。
- 2) 这些水果我吃得了。
- 3) 今天晚上我哥哥来得了。
- 4) 这三个句子我翻译对了。
- 5) 我用一个小时写好了家信。
- 6) 这三张纸我都用得了。

12. Перекладіть китайською мовою.

- 1) Я дивився телевізор до 11 години вечора.
- 2) — Він правильно відповів на це питання? — Я не розчув.
- 3) У цьому уроці було багато нових слів, тому при читанні я зробив багато помилок.
- 4) Він писав ієрогліфи до 10 години вечора.
- 5) Я закінчив користуватися цим комп'ютером.
- 6) Ти розумієш китайську мову на слух?
- 7) Ти запам'ятав нові слова цього уроку?
- 8) Скільки нових ієрогліфів ти можеш запам'ятати за один день?
- 9) Вибачте, я написав це речення неправильно.

- 10) Зупини машину біля магазину, будь ласка.
- 11) Я вже зробив сьогоднішню вправу.
- 12) Завтра ми починаємо заняття о 8 годині ранку, не спізнуйся.
- 13) Допоки не завершу переклад, не відпочиватиму.
- 14) Допоки не висплюсь, не можу працювати.

13. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 这些生词的意思 (майже однакове).
- 2) 我们马上开始上课吧, 时间不多了, (не можна втрачати ані хвилини)!
- 3) 祝你生日快乐, (бажаю здійснення мрій)!
- 4) 我要一件白的, 但是妈妈说白色的 (легко забруднюється).
- 5) 爷爷给了你 (букет живих квітів) 和 (набір косметики).
- 6) 今天我 (не щастить).
- 7) 他 (помирав зо сміху), 说没想到我这么糊涂!
- 8) 我没 (дрібні гроші), 给你一张一百的行吗?
- 9) 妈妈已经七十八岁了, 她 (вже давно на пенсії).
- 10) 我一个人住, 我丈夫五年以前 (помер).

14. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) (,) 不、不、不、的、的、高兴、可是、礼物、妹妹、上、少、太、为何、我、小、真、知、桌子。
- 2) (,) 爸爸、得、地、孩子、好、和、很、妈妈、能、努力、希望、学、学习、学习、总是。
- 3) (,) 本、的、关于、很、很、历史、认为、书、所以、我、一定、意思、有、有用、这、中国。
- 4) (,) (,) 「」、不、当、的、发窘、感谢、很、回答、就、人、时候、说、他、他、谢、用、有、总是。
- 5) (,) 充电器、到、的、个、家、借、来、邻居、门、敲、手机、我、想、以后。
- 6) 的、定、还、忽然、了、日期、是、是、星期天、说、完、忘、我、我们、星期六、以后。
- 7) (,) (,) 错、法、饭馆、公园、好、和、很、火车站、家、弄、说、他、无、在、找、这、之间。
- 8) (,) 八、大、大学、个、汉语、基辅、了、了、了、两、年、人、我、学、学、月、在、在。

- 9) (,) (,) 成、电影、后来、看、看、了、卖、没、票、去、完、我、也、因为。
- 10) (,) 不、才、跟、话、六、人、说、岁、孙子、外国、我、习惯。

15. Перекладіть китайською мовою.

- А) — Відкрийте книгу і читайте текст за мною. Є бажаччі?
— Вибачте, вчителю, я не розумію цього речення у тексті. Будьте ласкаві, поясніть.
— Під час їжі, коли ти закінчив їсти, ти можеш сказати таке (букв.: «це») речення або те речення. Значення буде майже одне й те саме. Хтось стукає у двері. Учитель відкриває двері. Трое учнів заходять в аудиторію.
— Що трапилось? Ваші сорочки дуже брудні, штани пом'яті. Ви виглядаєте сонними. Наше заняття починається о 8 годині, а зараз 8:15! Чому ви прийшли так пізно?
— Добридень, учителю. Будь ласка, пробачте мені! Будильник зламався, тому я прокидаюся (за)пізно.
— Я вчора увечері пізно заснув, тому вранці не почув будильник, вибачте!
— А у тебе що? Дозволь я вгадаю – теж зламався будильник.
— Ні, молодший брат позичив мій мобільний телефон і ще не повернув, тому [взагалі] не було будильника!
— Гаразд, сідайте, не можна гаяти час!
- Б) — Вітаю з днем народження, бажаю здійснення мрій! Я гадаю, ти не дуже задоволена подарунками.
— Звідки ти знаєш?! Подарунків-то багато, але... Наприклад, хоча я не вмію плавати, бабуся подарувала мені купальник. Батько знає, що я не люблю уроків історії, але він подарував мені цю товсту та нудну книгу з історії Китаю.
— Він сподівається, що будеш (букв.: «зможеш») добре та старанно вчитися. Це пальто дуже гарне. А ну, вдягни-но! І як тобі? Не подобається?
— Я хотіла біле, але мама сказала, що біле легко забруднюється, тому купила це чорне. А дідусь подарував набір косметики.
— Чому ти подякувала йому? Забула? Не звикла до ввічливості (букв.: «говорити ввічливо»)?
— Я не забула. Це тому, що дідусь не любить, коли хтось йому дякує. Коли хто-небудь йому дякує, він завжди соромиться та відповідає: «Не варто подяки».

В) Сьогодні вдень я ходив до лікарні, щоб побачитись із одним своїм колегою (він із Шеньчженю та почувається у Пекіні самотньо), але не побачився, тому що його вже виписали з лікарні. Я пішов до кінотеатру, але подивитися фільм не вдалося, бо квитки були розпродані. Потім я пішов до книгарні, аби купити книгу, але не купив. Роман, який я хотів купити, вийде за два тижні, а зараз [наклад] вже розпроданий. Сьогодні мені не щастить!

По дорозі додому я побачив іншоу колегу на ім'я Сяо Чжан. Вона знаходилась по той бік вулиці та не побачила мене. Я гукав її, але вона не почула. Коли я повернувся додому, сусід постукав у двері постукала сусідка, хотіла позичити зарядний пристрій для мобільного телефону. Я шукав півгодини, але не знайшов. Після того, як сусідка пішла, я хотіла відпочити, аж раптом задзвонив телефон. Я спочатку не розчув, хто це, але згодом зрозумів, що це мій однокласник. Він сказав, що у нього був день народження в суботу, і запросив мене та ще кількох друзів пообідати у нещодавно відкритому французькому ресторані біля залізничного вокзалу о 7 годині вечора. Після завершення розмови я раптом забув, чи призначили ми дату на суботу чи на неділю. Мені здається, що субота, але можливо, я почув неправильно почув. Я знову зателефонував йому. Він розсміявся (букв.: «помер зо сміху») та сказав, що не очікував, що я такий розсіяний. Ми встановили дату саме на суботу! Також він сказав, що цей ресторан легко знайти між залізничним вокзалом та парком, помилитись неможливо. Після цього він сказав: «До зустрічі в суботу!».

- Г) — Чим можу допомогти? (букв.: «Що б ви хотіли купити?»)
— Я хочу купити трохи жасминового чаю, не надто дорогого.
— Ось цей непоганий. Понюхайте, будь ласка. Півкілограма коштують 7,50 [юанів].
— Гаразд, дайте мені кілограм.
— Кілограм коштуватиме 15 [юанів].
— Дівчино, вибачте, у мене немає дрібних хрощей, я дам тобі купюру у 100 [юанів], так піде?
— Піде. Даю Вам 85 [юанів] решти.

Основный текст · 主课文

(一)

长江是中国最长的河流。

小妹妹在看一张中国地图，然后她向妈妈提一个奇怪的问题。妈妈对这个一点也没感到惊奇，因为小孩子都是这样的。

妹妹：妈妈，北京很大，对吗？

妈妈：对，北京是个很大的城市。

妹妹：上海跟北京一样大吗？

妈妈：不一样，上海比北京更大。

妹妹：我糊涂了一点儿。上海是不是中国最大的城市？

妈妈：不是，重庆比上海大，是中国最大的城市，也是世界上最大的城市。

妹妹：没想到重庆这么大。妈妈，黑龙江和黄河不一样长，对吗？中国哪条河流最长？是黄河吗？

妈妈：不是，河流比黑龙江长得多，却不是中国最长的河流。你注意地看看地图，比一比就知道了。

妹妹：哇，长江更长。长大以后我要在长江上划船！

妈妈：在长江上划船？太危险！我们周末到公园的那个小湖上去划船吧。

* * *

我从去年十月起学习汉语。我们班上一共有三十个学员。上个学期刚开始的时候有四十个人，但是因为汉语不容易学，所

以有些学员学了几个星期，就不学了。我也觉得汉语非常难，可是学日语的同学都说，中文语法虽然很难，但是日文语法比中文语法更难。我们每个星期上六节语法课，六节练习课：在语言实验室做语法练习，念课文，在教室上对话课和书法课。

大家都说学习汉语最难的是写汉字，我觉得最难的是发音，特别是四声。我很怕第二声，更怕第四声，最怕的是第三声。汉语有很多字完全不一样，发音却一样。还有些字有两、三种发音，非常复杂！同学们有的我一样怕四声，有的怕汉字，有的怕语法练习，但是我们大家怕得要死我们的汉语老师。

* * *

秘书：刘经理，您回来了！马先生刚才打了个电话来，请您回来以后马上去找他。王小姐有要紧事找您。她在楼上，现在不能下来，请您上楼去找她。毛先生上午送来一封电子邮件，说有些事想跟您谈论，他说下午再来，希望您有时间跟他谈。还有您妻子，她来电话问……

经理：好，好，好。我还有更重要的事情要做。你向客户发送了一份合同副本没有？

秘书：早发送了，寄往广州的总公司。当您妻子打电话的时候，她那里的可听度很差，我没听到她要说什么。

经理：该死的联络！她过生日那天我得送她一部新手机！

秘书：顺便说，我昨天代替躺在沙发的休息烤了美味的香蕉蛋糕，请您尝尝！

经理：多谢，我不爱吃甜食。

秘书：拜托，我相信您没吃过这么好吃的东西！

经理：你听起来像我妻子一样。她也认为我到了四十五岁还不能为自己选择鞋子、衣服、饭菜其他等等。我觉得自己像个白痴！请你不要替我做决定。

秘书：刘经理，我觉得很难为情！我千万不要得罪您，请别怨我。

经理： 好吧，算了。你从前举止过更得体。俗语说，祸从口出。

* * *

弟弟： 你们看，哥哥来信了！

母亲： 快点儿给我看看！

父亲： 他写了些什么？

母亲： 信上说他希望我们都好，还说……

父亲： 拿给我吧，我自己看！「亲爱的爸爸妈妈，你们……」不行，我应该戴上眼镜看。年轻的时候我不戴眼镜看过最小的文字，现在如果没有眼镜，完全看不清。

弟弟： 我来念！信上说他在乌克兰的生活很困难，那里的衣服、食品、车票、电气、供暖、给水、医疗服务比中国贵得多，所以请爸爸妈妈给他汇些钱去。还写「因为钱不够，我的一个朋友借给了我几百块钱，我还没还他。每个周末我得在一家中国快餐店打工，企图挣钱，下班以后累死了。对我来说这个太难。今天就写到这里。祝大家健康！」完了。

父亲： 完了?! 怎么会这样?!

弟弟： 下边还有一句话「请快寄些钱来！从我从前租过个房间里是搬出去的，对我太贵」。

父亲： 不行！钱花过了不好。他考试及格过了，我才汇寄。

(二)

生词多起来了。

老师走进语音实验室，学生们都从椅子上站起来说：「老师早！」「同学们早！请大家戴上耳机，我们开始录音了。」老师开始念课文，学生们跟他念。老师念了三分钟，有一个学生举起了手：「老师，这台录音机坏了！」其他的学生也说录音机有毛病，他们听见的不是老师念的，是另一种外语。老师戴上一

个学生的耳机，马上就听出来朝鲜语。「同学们，没办法，今天我们不能录音了。请你们放下耳机，咱们复习汉字的部首吧。你们知道学生词的时候应该先记住汉字的部首，这样你们可以学得更快。」

他拿起一枝粉笔来在黑板上写了几个字，说：「我写的字不完全对，谁能看出个错误来？」没有人回答。老师就问坐在后边的几个同学：一个说，他今天没带眼镜来，黑板上写的字太小，所以什么也看不见。另一个说，她觉得不舒服，请老师上课的时候不要问她问题，还有一个在睡觉。老师又问坐在前边的学生，他们都说这些字看上去没有错误。老师只好自己解释哪个地方不对：「你们看一看，〈清楚〉的〈清〉我写得不对。〈清〉字应该是三点水。我在黑板上写的是言字旁。〈请〉不念 qīng，念 qǐng，听懂了没有？」学生们都摇头说：「没有。」，老师很不高兴。有一个学生说：「老师，很对不起！现在生词一课一课地多起来了，课文也渐渐地长起来了。我们从早学到晚，有时候一个字也不认识了！」老师说：「好吧，我今天不教下去了。你们的书可以收起来了。我们看一部中国电影，好吗？」

(三)

用电话交谈。

- 喂，你好。我找李太太。她在家吗？
- 不在，她出去了。
- 她什么时候回来？
- 我不知道。你是哪位？有什么需要我帮忙的吗？
- 我是她的同事。请你帮个忙，告诉我她的手机号码。
- 给我点时间，别挂断电话。六四三五一八二零九(643518209)。她不拿起电话或者电话占着，给她发短信去。

* * *

- 喂，我可以跟李太太谈谈吗？

— 她出去一下，过一会儿再打来吧。

* * *

— 喂，李太太，是你吗？

— 不是，您打错号码了。

* * *

您好，这里是六四三五一八二零九(643518209)，听到长声以后，请留言。

* * *

对不起，您拨打的号码是空号，请查询。

* * *

对不起，您拨的用户已关机或者不在接收范围内，请稍后再拨。

* * *

对不起，您拨打的电话暂时无法接通，请稍后再拨。

* * *

对不起，您拨的用户已没有应答，请录制语音信息。

Нові слова · 生词

长江 Chángjiāng (ім.) річка
Янци

最 zuì (присл.) найбільше,
най-

河流 héliú (ім.) річка

这样 zhèyàng (вказ. займ.) 1.
такий, такого (цього) типу; 2. так,
таким чином; 怎么会~? Zěnmē
huì zhèyàng? (займен. фраз.) Як
[же ж] так?; Як таке може бути?;
Як так вийшло?

比 bǐ 1. (дієсл.)
порівнювати(сь), зіставляти(сь);
уподібнювати(сь); 比一比 bǐyībǐ
(дієсл.) (з)робити порівняння,
порівнювати; 2. (прийм.)
порівняно з, у порівнянні з

更 gèng (присл.) більше, ще
більше; ще раз; більше того

重庆 Chóngqìng (ім.) Чунцін
(місто прямого підпорядкування
в центральній частині КНР)

世界 *shìjiè* (ім.) [увесь] світ, всесвіт; ~ 上 *shàng* у світі, в усьому світі

黑龙江 *Hēilóngjiāng* (ім.) 1. річка Амур (на території Росії); 2. річка Хейлунцзян (на території КНР); 3. провінція Хейлунцзян (на північному сході КНР)

黄河 *Huánghé* (ім.) річка Хуанхе

得多 *de duō* (присл. фраз.) багато (ставиться після прикметника)

注意 *zhùyì* 1. (дієсл.) звертати увагу, помічати, брати до уваги; 2. (ім.) увага; ~ 地 *de* (присл.) уважно

长大 1. *zhǎngdà* (дієсл.) вирости, підрости; стати дорослим; 2. *chángdà* (прикм.) довгий; високий

船 *chuán* (ім.) 1. човен; корабель, судно; 划 ~ *huá* веслувати, сидіти на веслах, займатись веслуванням; 2. Чуань (китайське прізвище)

划 (дієсл.) 1. *huà* проводити межу (лінію), проводити кордон, розмежовувати; 2. *huá* робити подряпину, подряпати, робити надріз; чиркати (сірником); 3. *huá* веслувати, гребти веслами

湖 *hú* (ім.) 1. озеро, ставок; 2. Ху (китайське прізвище)

起 *qǐ* (част.) починаючи з... (ставиться після слова, до якого відноситься, а перед цим словом часто стоїть 从 *cóng*)

班 *bān* (ім.) група, клас, ланка, бригада, трупа; ~ 上 *shàng* у групі, у класі

一共 *yìgòng* (присл.) усього, разом, у підсумку, у сумі

学员 *xiuéyuán* (ім.) учень, слухач (курсів), курсант

上个 *shànggè* (прикм.) 1. перший (з двох); 2. попередній, минулий; 下个 *xiàgè* (прикм.) 1. другий (з двох); 2. наступний, майбутній

有(一)些 *yǒu(yī)xiē* (неозн. займ.) 1. деякі, декотрі; 2. трохи, кілька, трішки

上 *shàng* (част.) 1. під час..., впродовж...; 2. у (чомусь, напр., у книзі, листі тощо), по (чомусь, напр., телебаченню, радіо тощо) (ставиться після слова, до якого відноситься)

节 *jié* 1. (ім.) колінце (бамбука); коліно (труби); секція, ланка; сегмент; відрізок; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для сегментів та секцій, а також для уроків, занять, параграфів, абзаців, куплетів та подій*

语言 *yǔyán* (ім.) мова; мовлення; ~ 实验室 *shíyànshì* (ім.) мовна лабораторія, лінгафонний кабінет

实验室 *shíyànshì* (ім.) лабораторія

对话 *duìhuà* (ім.) діалог; бесіда

发音 *fāyīn* 1. (дієсл.) вимовляти (звук); 2. (ім.) вимова,

артикуляція; 3. (прикм.) фонетичний

四声 *sìshēng* (ім.) чотири тона (у путунхуа); 第一声 *dì yī shēng* (ім.) 1-й тон, 第二声 *dì èr shēng* (ім.) 2-й тон, 第三声 *dì sān shēng* (ім.) 3-й тон, 第四声 *dì sì shēng* (ім.) 4-й тон

怕 *pà* (дієсл.) боятися, побоюватися, остерегатися; ~得要死 *de yàosǐ* (присл.) боятися як вогню, боятися до смерті

字 *zì* (ім.) письмовий знак, буква, літера

刘 *Liú* (ім.) Лю (китайське прізвище)

马 *mǎ* (ім.) 1. кінь; 2. Ма (китайське прізвище)

刚才 *gāngcái* (присл.) щойно, тільки-но зараз

要紧 *yàojǐn* (прикм.) важливий та терміновий, серйозний, невідкладний

楼上 *lóushàng* (ім.) верхній поверх, зверху; 楼下 *lóuxià* (ім.) нижній поверх, знизу (порівн. з англ. *upstairs* та *downstairs*)

下来 *xiàlái* (дієсл.) спускатись (сюди, до мовця), знижуватись

上楼 *shàng lóu* (дієсл.) підійматися сходами

送来 *sònglái* (дієсл.) присилати

封 *fēng* 1. (ім.) пакет, конверт, посылка, відправлення; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пакетів, конвертів, листів та*

повідомлень (у т.ч. електронних), посилок, відправлень

些 *xiē* 1. (неозн. займ.) кілька, декілька; 2. (присл.) трохи, трішки, небагато

谈论 *tánlùn* 1. (дієсл.) обговорювати, дискутувати (跟…… *gēn...* із кимось); 2. (ім.) обговорення, дискусія

谈 *tán* (дієсл.) розмовляти, бесідувати, спілкуватись (跟…… *gēn...* із кимось)

要做 *yàozuò* (дієсл.) збиратися (мати намір) зробити; 有更重要的事情 ~ *yǒu gèng zhòngyào de shìqing* є чим зайнятися, є важливіші справи

客户 *kèhù* (ім.) клієнт, покупець, замовник

发送 *fāsòng* (дієсл.) 1. надсилати, відправляти (向…… *xiàng...* комусь); 2. передавати (напр., по радіо)

份 *fèn* 1. (ім.) примірник, екземпляр; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для примірників та екземплярів (газет, документів тощо)*

合同 *hétong* (ім.) контракт, договір

副本 *fùběn* (ім.) копія (документа, картини), дублікат (ключа)

寄 *jì* (дієсл.) посилати (поштою), пересилати, передавати, адресувати (往…… *wǎng...* кудись)

往 *wǎng* 1. (дієсл.) направлятись (кудись),

прямувати до; спрямовувати(сь)
до; 2. (прийм.) оформлює
додаток, котрий позначає
напрямок руху чи адресата дії

广州 *Guǎngzhōu* (ім.)
Гуанчжоу (місто на півдні КНР,
адміністративний центр
провінції Гуандун)

总公司 *zǒnggōngsī* (ім.)
головний офіс (фірми,
корпорації, підприємства)

可听度 *kětīngdù* (ім.)
чутність, чіткість, виразність;
~很差 *hěn chà* погана чутність,
погано (нерозбірливо) чути

差 *chà* 1. (дієсл.) не
вистачати, бути недостатнім,
бракувати; 2. (прикм.)
недостатній, поганий

听到 *tīngdào* (дієсл.) розчути,
розібрати на слух

该死 *gāisǐ* 1. (дієсл.)
заслужувати на смерть; ~的罪
de zuì (ім.) смертний гріх; 2. ~的
de (прикм.) чортів...!; клятий...!;
довбаний...!; чорт забирай!

联络 *liánluò* (ім.) зв'язок,
комунікація, контакт

代替 *dàitì* 1. (дієсл.)
заміняти; 2. (прийм.) замість; 3.
(спол.) замість того, щоб...

躺 *tǎng* (дієсл.) лягати;
лежати

沙发 *shāfā* (ім.) софа, диван

烤 *kǎo* (дієсл.) смажити(сь),
підсмажувати(сь), пекти(сь)

美味 *měiwèi* 1. (прикм.)
смачний, ласий; 2. (ім.) смаколик,
делікатес

香蕉 *xiāngjiāo* (ім.) банан
蛋糕 *dàngāo* (ім.) торт,
тістечко, бісквіт

尝 *cháng* (дієсл.) 1.
пробувати на смак, скуштувати;
2. випробовувати на собі,
спробувати на [власному]
досвіді

多谢 *duōxiè* (дієсл.) бути
дуже вдячним; дуже [Вам]
дякую

甜 *tián* (прикм.) солодкий;
~食 *shí* (ім.) солодке, солодоші

拜托 *bàituō* 1. (дієсл.)
просити про ласку, покірніше
просити; будь ласка!; будьте
ласкаві! 2. (дієсл. фраз.) та годі
тобі / Вам!; облиш(те)!

相信 *xiāngxìn* (дієсл.) 1.
вірити (комусь / у щось); 2. бути
впевненим, бути переконаним

吃过 *chīguo* (дієсл.)
доводилось їсти, куштувати; 你
~饭了吗? *Nǐ chīguo fàn le ma?*
(ввічл. фраз.) Ти вже поїв?
(етикетний різновид вітання
«добридень!» або питання «як
[твої] справи?»)

好吃 *hǎochī* (прикм.)
смачний

听起来 *tīngqǐlai* (дієсл.) 1.
звучати; 2. здаватися,
створювати враження

像 *xiàng* (прийм.) на кшталт;
як, начебто, ніби, немов

到 *dào* (дієсл.) досягати;
дожити / дочекатись до...

为 *wèi* (прийм.; спол.) для, на
користь; заради

选择 *xiǎnzé* 1. (дієсл.) вибирати, обирати, відбирати, робити вибір; 2. (ім.) вибір

饭菜 *fàn cài* (ім.) їжа, страва

等等 *děngděng* (присл.) тощо, і так далі; 其他 ~ *qítā* і тому подібне

白痴 *báichī* (ім.) дурень, ідіот; 觉得自己像个 ~ *juéde zìjǐ xiàng gè* почуватись (почувати себе) ідіотом

替 *tì* 1. (дієсл.) заміщати, виконувати роль / обов'язки, служити замість; 2. (прійм.) замість

决定 *juéding* (ім.) рішення; 做 ~ *zuò* приймати рішення

难为情 *nánwéiqíng* (прикм.) почуватись незручно, бути зніяковілим; [мені] дуже незручно; 觉得很 ~ *juéde hěn* почуватись дуже / вкрай незручно, дуже / зовсім зніяковіти

千万不 *qiānwàn bù* (присл.) в жодному разі, ні в якому разі, нізащо

得罪 *dézuì* (дієсл.) образити; скривдити

怨 *yuàn* (дієсл.) 1. ображатись, злитись, сердитись; 2. скаржитись, нарікати, жалітись

算了 *suàn le* (дієсл. фраз.) досить!; годі [вже]!; баста!; завершили [із цим]!; проїхали!

举止 *jǔzhǐ* 1. (ім.) [добрі] манери, поведінка; 2. (дієсл.)

[чемно] поводитись, [гарно] триматись

过 *guo* (част.) частка неозначеного минулого часу; вказує на те, що дія відбувалась у минулому, але зараз більше не відбувається

得体 *détǐ* (прикм.) тактовний, доречний; як личить / належить, з гідністю

俗语 *súyǔ* (ім.) прислів'я, приказка; ~说 *shuō* як то кажуть, як каже прислів'я

祸 *huò* 1. (ім.) біда, лихо; ~从口出 *cóng kǒu chū* (фразеол.) довгий язик до добра не доведе; язик мій – ворог мій (букв.: «біда виходить з рота»); 2. (дієсл.) шкодити

来信 *láixìn* 1. (дієсл.) прислати листа / повідомлення; 2. (ім.) вхідний лист / повідомлення

母亲 *mǔqīn* (ім.) мати, матір

父亲 *fùqīn* (ім.) батько

拿 *ná* (дієсл.) дати в руки, передати

亲爱 *qīn'ài* (прикм.) дорогий, любий, коханий

戴(上) *dài(shàng)* (дієсл.) носити; одягати (головний убір, рукавички, прикраси)

文字 *wénzì* (ім.) писемність, письмовий текст, писемний знак

如果 *rúguō* (спол.) якщо; якщо б

看不清 *kàn buqīng* (дієсл.) бачити нерозбірливо, погано видно

车票 *chēpiào* (ім.) проїзний квиток, квиток на колісний транспорт

电气 *diànlì* (ім.) електрика

供暖 *gōngnuǎn* (ім.) опалення

给水 *jǐshuǐ* (ім.) водопостачання

医疗 *yīliáo* 1. (ім.) лікування; 2. (дієсл.) лікувати; ~服务 *fúwù* (ім.) медичне обслуговування

服务 *fúwù* 1. (ім.) послуга, сервіс; 2. (дієсл.) обслуговувати, надавати послугу; 医疗 ~ *yīliáo* (ім.) медичне обслуговування

汇 *huì* (дієсл.) здійснювати грошовий переказ; ~钱 *qián* переказувати гроші; ~寄 *jì* (дієсл.) відправляти комусь грошовий переказ

借给 *jìgěi* (дієсл.) давати (комусь) у борг

快餐店 *kuàicāndiàn* (ім.) ресторан швидкого харчування / обслуговування, фастфуд

打工 *dǎgōng* (дієсл.) підробляти (працювати без зарахування до штату, неповний день або на тимчасовій посаді)

企图 *qǐtú* 1. (дієсл.) намагатись; 2. (ім.) намагання, спроба

挣 *zhèng* (дієсл.) 1. напружувати сили, докладати зусиль; 2. добувати, наживати, заробляти; ~钱 *qián* заробляти гроші

来说 *láishuō* (дієсл. фраз.) що стосується...; 对 *duì* / 就 *jiù*

…… ~ що стосується..., що ж до...; для...; стосовно...

写到 *xiědào* (дієсл.) дописати (до кінця, до середини); ~这儿 (了) *zhèr (le)* / ~这里 (了) *zhèlǐ (le)* (дієсл. фраз.) на цьому все (у кінці листа)

健康 *jiànkāng* 1. (ім.) здоров'я; 2. (прикм.) здоровий; 祝你 ~ *zhù nǐ* бажаю тобі здоров'я

租 *zū* (дієсл.) 1. орендувати, знімати (напр., приміщення); 2. здавати в оренду

搬 *bān* (дієсл.) переїжджати, переселятись; ~出去 *chūqù* (дієсл.) виселитись, виїхати з місяць проживання (从……里 ~ *cóng...lǐ* звідкись)

及格 *jígé* 1. (дієсл.) досягати певного рівня, підходити (за критеріями), відповідати вимогам; 考试 ~ *kǎoshì* складати іспит, здавати екзамен; 2. (ім.) (позначка) залік; задовільно (бал); (розм.) трійка (оцінка); 不 ~ *bù* (розм.) двійка, незадовільна оцінка

多起来 *duōqǐlái* (дієсл.) збільшуватись

站起来 *zhànqǐlái* (дієсл.) ставати на ноги, підводитись

耳机 *ěrjī* (ім.) навушники

录音 *lùyīn* 1. (ім.) звукозапис; 2. записувати (звук); ~机 *jī* (ім.) магнітофон, диктофон, звукозаписувальний пристрій

举 (起) *jǔ(qǐ)* (дієсл.)
піднімати, підіймати; ~手 *shǒu*
підняти руку

另一种 *lìng yī zhǒng* (ім.;
прикм.) інший тип, іншого типу

听出来 *tīngchūlái* (дієсл.) 1.
розчути, почути, впізнати на
слух; 2. зрозуміти на слух

朝鲜 *Cháoxiǎn* (ім.) 1. Корея
(загальна назва); ~语 *yǔ* (ім.)
корейська мова (в усній формі);
~文 *wén* (ім.) корейська мова
(писемна); 2. КНДР, Північна
Корея

放下 *fàngxià* (дієсл.) 1.
опускати, спускати; складати
(напр., зброю); покласти
(слухавку); 2. випускати з рук; 3.
знімати (окуляри, навушники,
головний убір, прикраси)

复习 *fùxí* 1. (дієсл.)
повторювати (пройдене); 2. (ім.)
повторення (пройденого)

部首 *bùshǒu* (ім.)
ієрогліфічний ключ (радикал)

拿起 *náqǐ* (дієсл.) узяти в
руки, взятися рукою /
схопити(ся) (за щось); ~电话
diànhuà узяти слухавку, підійти
до телефону

粉笔 *fěnbǐ* (ім.) крейда

黑板 *hēibǎn* (ім.) класна
дошка

看出(来) *kànchū(lái)* (дієсл.)
роздивитись, розгледіти,
помітити

错误 *cuòwù* (ім.) помилка

带来 *dàilái* (дієсл.) мати при
собі, мати / (при)нести з собою

看不见 *kànbujiàn* (дієсл.)
бути не в змозі (по)бачити

看上去 *kànshàngqu* 1. (дієсл.)
здається, що...; схоже, що...; 2.
(присл.) на вигляд, судячи із
[зовнішнього] вигляду

只好 *zhǐhǎo* (дієсл. фраз.)
залишається лише...; нічого не
залишається, крім як...; тільки й
могти, що...

三点水 *sāndiǎnshuǐ* (ім.)
«вода у три крапки» (традиційна
назва графеми 氵 – позиційного
різнопису ієрогліфічного ключа
№ 85 – 水 *shuǐ* «вода»)

言字旁(儿) *yánzìpáng(r)* (ім.)
боковий елемент «мова»
(традиційна назва графеми 讠 –
позиційного різнопису
ієрогліфічного ключа № 149 – 言
yán «мова»)

摇 *yáo* (дієсл.) 1. трясти,
трусити, качати, хитати; махати;
~手 *shǒu* махати руками,
махнути рукою; ~头 *tóu* хитати
головою; 2. труситись,
тремтіти

一课一课(地) *yī kè yī kè (de)*
(присл.) з кожним уроком, урок
за уроком

渐渐(地) *jiànjiàn(de)*
(присл.) поступово, помалу,
потрохи

长起来 *zhǎngqǐlai* (дієсл.) 1.
визрівати; заростати; 2.
подовжуватись, ставати довшим

教下去 *jiāoxiàqu* (дієсл.)
продовжувати викладати
(навчати)

收 *shōu* (дієсл.) збирати, колекціонувати, стягувати в одне місце; **~起来** *qilai* (дієсл.) прибирати, заховувати, (с)ховати

交谈 *jiāotán* 1. (дієсл.) бесідувати, спілкуватись; 2. (ім.) бесіда, спілкування, розмова; **用电话 ~** *yòng diànhuà* (ім.) телефонна розмова, розмова по телефону

出去 *chūqù* (дієсл.) виходити (звідси туди); йти (геть); відійти; **~一下 (儿)** *yíxià(r)* (ім.) вийти (відійти) на хвилиночку

哪位? *Nǎ wèi?* (займен. фраз.) Хто [це] говорить? (по телефону); Хто там? / Це хто? (за дверима)

帮忙 *bāngmáng* (дієсл.; дієсл. фраз.) допомагати; надавати послугу; **有什么需要我~的吗?** *Yǒu shénme xūyào wǒ bāngmáng de ma?* Чим можу допомогти?; **Chi можу я чимось допомогти?;** **请你帮个忙** *Qǐng nǐ bāng ge máng* Прошу тебе зробити [мені] послугу; Коли твоя ласка, будь ласка, допоможи [мені]

号码 *hàomǎ* (ім.) номер; код, шифр; **电话 ~** *diànhuà* (ім.) номер телефону; **手机 ~** *shǒujī* (ім.) номер мобільного телефону

挂断 *guàduàn* (дієсл.) покласти слухавку, від'єднатись; відхилити дзвінок, скинути

占着 *zhànzhe* (дієсл.) бути зайнятим, не відповідати (про телефон)

短信 *duǎnxìn* (ім.) 1. текстове повідомлення (у месенджерах або SMS); 2. коротке письмове повідомлення, записка

过一会儿 *guò yíhuìr* (присл. фраз.) незабаром, згодом, через хвилинку, трішки пізніше

打来 *dǎlái* (дієсл.) 1. прислати (сюди / мені) (телеграму, СМС тощо); 2. передзвонювати, дзвонити (сюди / мені) знову / ще раз

打错 *dǎcuò* (дієсл.) 1. прорахуватись, помилитись; 2. помилитись номером, невірно набрати; **您 ~ (号码) 了** *Nín dǎcuò (hàomǎ) le* Ви помилились номером; 3. невірно надрукувати / ввести текст (на комп'ютері, телефоні)

长声 *chángshēng* (ім.) довгий телефонний гудок; довгий звуковий сигнал

留言 *liúyán* 1. (дієсл.) залишати повідомлення / відгук; 2. (ім.) відгук, коментар

拨 (打) *bō(dǎ)* (дієсл.) набирати номер, телефонувати

空号 *kōnghào* (ім.) недійсний номер; номер, який не існує

查询 *cháxún* 1. (дієсл.) дізнаватись, наводити довідки; зробити запит; 2. (ім.) запит

用户 *yònghù* (ім.) абонент, користувач

关机 *guānjī* (дієсл.) вимикати (пристрій); **用户已 ~** *Yònghù yǐ guānjī* Телефон абонента вимкнено

已 yǐ (присл.) вже

接收 jiēshōu (дієсл.)
приймати (сигнал), отримувати
(наказ); ~范围 fànwéi (ім.) зона
досяжності, зона прийому
сигналу

范围 fànwéi (ім.) область,
сфера, зона; межа; обсяг; ~内
nèi у зоні (межі) досяжності; 用
户不在接收~内 Yònghù bù zài
jiēshōu fànwéi nèi Абонент
знаходиться поза зоною
досяжності

稍后 shāohòu (присл.)
[трохи] пізніше; 请~再拨 Qǐng
shāohòu zài bō Зателефонуйте
(наберіть), будь ласка, пізніше

暂时 zànshí (прикм.; присл.)
тимчасовий; короткочасний

接通 jiētōng 1. (дієсл.)
вмикати, підключати;
з'єднувати(сь); 用户暂时无法~
Yònghù zhànshí wúfǎ jiētōng

Абонент тимчасово недосяжний;
2. (ім.) підключення, вмикання;
з'єднання

应答 yìngdá 1. (дієсл.)
відповідати на...; реагувати; 2.
(дієсл.) обіцяти; 3. (ім.) відповідь,
реакція у відповідь, відгук

录制 lùzhì (дієсл.) 1.
записувати звук, робити
звукозапис; 2. знімати на відео,
робити відеозапис

语音 yǔyīn (ім.) звук мови
(мовлення), фонема; ~信息 xìnxī
(ім.) голосове повідомлення

信息 xìnxī (ім.) 1. звістка,
повідомлення; 语音~ yǔyīn (ім.)
голосове повідомлення; 2.
інформація, відомості, дані

Коментарі • 注解

1. У повсякденній розмовній мові замість сполучення 这件事 zhè jiàn shì на позначення абстрактного замітника іменників (укр.: «це») переважно вживається сполучення 这个东西 zhè ge dōngxi або (частіше) просто 这个 zhè ge, а 这件事 zhè jiàn shì переважає у більш формально-офіційних випадках.

2. 妈妈对这个[一点也没]感到惊奇 Māma duì zhè ge yīdiǎn yě méi gǎndào jīngqí «Мама цьому анітрохи не здивувалась»: Значення «анітрохи не...» передається сполученням «一点(儿) yīdiǎn(r) + 也 yě + 不 bù або 没 méi (перед дієсловом 有 yǒu або у контексті минулого часу / завершеності дії)», котре займає місце безпосередньо перед присудком: 我[一点儿也不]怕考试 Wǒ yīdiǎnr yě bù pà kǎoshì «Я анітрохи не боюсь іспитів». Зверніть увагу, що додаток-об'єкт подиву (дивуватись чому? / кому?) вводиться прийменником 对 duì.

Сполучення …… 了一点 (儿) ...*le yīdiǎn(r)* після присудка означає невисокий ступінь реалізації дії чи прояву ознаки та перекладається прислівниками «трохи», «трішки», «дещо»: 等一等, 我糊涂了一点儿 *Děng yī děng, wǒ hūtú le yīdiǎnr* «Зажди-но, я трішки збився з пантелику / дещо заплутався».

3. У якості назви чотирьох тонів (四声 *sìshēng*) у путунхуа здебільшого використовуються прості порядкові числівники (第一声 *dì yī shēng* «1-й тон», 第二声 *dì èr shēng* «2-й тон», 第三声 *dì sān shēng* «3-й тон», 第四声 *dì sì shēng* «4-й тон»), але у фаховій літературі загальноприйнятими залишаються традиційні описові назви-терміни: 阴平 *yīnpíng* «рівний тон (1-й)», 阳平 *yángpíng* «висхідний тон (2-й)», 上声 *shàngshēng* «низхідно-висхідний тон (3-й)», 去声 *qùshēng* «падаючий / низхідний тон (4-й)».

У численних діалектах китайської мови кількість тонів суттєво відрізняється від стандартних чотирьох: від трьох тонів у діалекті провінції Ганьсу до семи-восьми у гуандунському діалекті.

4. Означення 有的 *yǒu de* «деякі, декотрі; дещо» може ставитись і після слова, до якого відноситься; у цьому випадку найдоречнішим буде переклад «дехто з... / деякі з...»: 同学们有的我一样怕四声 *Tóngxuémen yǒu de wǒ yīyàng pà sìshēng* «Дехто / деякі з однокласників, як і я, бояться чотирьох тонів».

Зверніть увагу на вираз 我一样 *wǒ yīyàng* «як і я, подібно до мене»; аналогічно: 你一样 *nǐ yīyàng* «як і ти, подібно до тебе», 学生都一样 *xuéshēng dōu yīyàng* «як і всі студенти, подібно до всіх студентів» тощо. За схожою схемою: 你听起来像我妻子一样 *Nǐ tīngqǐlai xiàng wǒ qīzi yīyàng* «Ти кажеш так само, як моя дружина».

5. Сполучення дієслів на кшталт 去找 *qù zhǎo* (букв.: «піти (туди) шукати (когось / щось)») та 来找 *lái zhǎo* (букв.: «прийти (сюди) шукати (когось / щось)») найкраще перекладати українською мовою відповідно «піти (туди) за кимось / чимось» та «прийти (сюди) за кимось / чимось».

6. Дієслова 站 *zhàn* «стояти» та 躺 *tǎng* «лежати», так само, як дієслова дієсловами 住 *zhù* «жити, мешкати», 坐 *zuò* «сидіти; сідати» та 放 *fàng* «(по)класти» (див. Урок 6, «Граматика», п. 6.4.), є винятками, котрі у функції присудка приймають непрямий прийменниковий додаток не перед собою, а після себе: 站在窗户旁 *zhàn zài chuānghu páng* «стояти біля вікна», 躺在床上 *tǎng zài chuáng shàng* «лежати у ліжку» тощо.

7. 他写了些什么? *Tā xiě le xiē shénme?* «Що він там понаписував?»: вживання 些 *xiē* перед питальними займенниками надає висловлюванню відтінку жартівливості чи зневажливого ставлення: 谁来了些? *Shéi lái le xiē?* «Кого там принесло?».

8. 我[来]念! *Wǒ lái niàn!* «Давай(те) я прочитаю вголос!»: вживання допоміжного дієслова 来 *lái* перед смисловим дієсловом може виконувати дві функції: а) позначення особистого наміру здійснити дію у майбутньому (синонім до 要 *yāo*; порівн. з англ. *to be going to do smth* та з фр. *aller faire qch*): 我[来]买一部新手机 *Wǒ lái mǎi yī bù xīn shǒujī* «Я збираюсь купити новий мобільний телефон» або б) пропозицію 1-ї особи здійснити дію на користь 2-ї чи 3-ї особи («Давай(те) я / ми зробимо щось для тебе / Вас / його / неї!»): 我[来]给您帮忙吧! *Wǒ lái gěi nín bāngmáng ba!* «Давайте я Вам допоможу!» (вживання частки 吧 *ba* у кінці таких речень є факультативним).

9. Форма множини 同学们 *tóngxuémen* «однокласники, однокурсники» використовується вчителями для звертання до студентів чи учнів у найрізноманітніших ситуаціях; найкращим перекладом українською буде «[шановні] учні / [шановні] студенти»: 同学们早! *Tóngxuémen zǎo!* «Доброго ранку, [шановні] учні / [шановні] студенти!», 同学们, 没办法 *Tóngxuémen, méi bànfǎ* «[Шановні] учні / [шановні] студенти, [у нас] немає вибору» тощо.

10. Вираз 给我点(儿)时间! *Gěi wǒ diǎn(r) shíjiān!* «Дай(те) мені хвилиночку / трішки часу!» є ввічливішим варіантом прохання зачекати (у порівнянні з 等(一)等! *Děng(yī)děng!* або 等(一)会儿! *Děng(yī) huìr!*).

11. При вимові вголос телефонних номерів, номерів кімнат, рейсів тощо (задля уникнення помилок у сприйнятті на слух) числівник 一 «один» вимовляється *yāo*, а не *yī*.

Вищезазначені номери завжди вимовляються без розрядів (тобто без десятків, сотень чи тисяч), по одній цифрі, з нулями (вимовляється *líng*); число 2 вимовляється *èr*. Таким чином, номер телефону 643518209 китайською мовою вимовляється *liù sì sān wǔ yāo bā èr líng jǐù*, номер кімнати 305 号 – *sān líng wǔ hào* тощо.

Лексика · 词汇

11.1. Дієслово 帮忙

У сучасній китайській мові 帮忙 *bāngmáng* має два граматичні узуси та, відповідно, два семантичні відтінки, пов'язані спільним лексичним значенням «надавати допомогу»:

- 帮忙 *bāngmáng* як дієслово, синонімічне до 帮 *bāng* та 帮助 *bāngzhù*; компоненти не роз'єднуються (要我帮忙么? *Yào wǒ bāngmáng me?* «Чи можу я допомогти?»), додаток може бути лише непрямым та вводить прийменником 给 *gěi* (我来给您帮忙吧! *Wǒ lái gěi nín*

bāngmáng ba! «Давайте я Вам допоможу!»); доволі часто використовується у модальних конструкціях на кшталт 请(……)帮忙 *qǐng (...)* *bāngmáng* «просити (когось) про допомогу»;

- 帮忙 *bāngmáng* як дієслівна фраза зі значенням «надавати допомогу / робити послугу»; перший та другий компоненти роз'єднуються, додаток може бути лише прямим та ставиться між цими компонентами (як і обставина у разі її присутності); входить до складу великої кількості сталих фраз та виразів, видо-часові граматичні показники ставляться після 帮 *bāng*: 请你帮(我)个忙 *Qǐng nǐ bāng (wǒ) ge máng* «Прошу тебе зробити (мені) послугу / трішки допомогти», 帮了大忙 *bāng le dà máng* «надати значну допомогу, дуже допомогти», 帮什么忙? *Bāng shénme máng?* «Як саме [треба] допомогти?»; у розмовній мові перший компонент може подвоюватись для вираження значення «трішки допомогти»: 请帮帮忙! *Qǐng bāng bāng máng!* «Допоможи-но трішки!».

Примітка: у багатьох південних діалектах дієслово 帮忙 *bāngmáng* може вживатись у розмовному сленговому значенні «прислужувати (комусь), бути (чиєюсь) шісткою»; крім цього, у шанхайському діалекті вираз 帮帮忙! *Bāng bāng máng!* використовується у значенні «Так я [тобі] і повірив!; Годі вже [мені] брехати / замилювати очі!».

Граматика · 语法

11.1. Підрядне речення причини

У складнопідрядних причинно-наслідкових реченнях підрядне речення вказує на причину, а головне – на наслідок («Оскільки..., то...»); у сучасній китайській мові підрядне речення найчастіше передує головному.

Підрядні речення причини вводяться сполучником 因为 *yīnwèi* «оскільки, тому що» або його численними синонімами (因 *yīn*, 为 *wèi*, 为了 *wèile*, 为着 *wèizhe*, 为的 *wèide*, 为是 *wèishì*, 为的是 *wèideshì* тощо), котрі вживаються рідше. Головне речення наслідку вводиться сполучником 所以 *suǒyǐ* «тому, ось тому» або, рідше, його синонімами 因此 *yīncǐ* чи 因而 *yīn'ér*. Сполучник 所以 *suǒyǐ* завжди стоїть на початку головного речення, а сполучник 因为 *yīnwèi* – на початку або після підмета підрядного речення: 因为我没钱, 所以不能买 «Оскільки у мене

немає грошей, то не можу купити», 因为没有人回答这个问题, 所以老师生气了 «Оскільки ніхто не відповів на питання, вчитель розсердився», 他因为很忙, 所以忘了给你打电话 «Оскільки він [був] дуже зайнятий, то забув зателефонувати тобі».

Після 所以 *suǒyǐ* іноді задля посилення вживається частка 就 *jiù*: 因为天气不好, 所以就 不去了吧! «Оскільки погода погана, то давай(те) не підемо!».

Якщо емоційний акцент робиться саме на наслідку, то головне речення може передувати підрядному. У цьому випадку підмет може стояти перед 所以 *suǒyǐ*, а перед 因为 *yīnwèi* можуть факультативно вживатися частки 就 (是) *jiù(shì)*, 是 *shì* або 只 (是) *zhǐ(shì)*, котрі у цьому випадку передають значення «саме»: 我所以戴上眼镜, (只)因为看不清 «Я (саме) тому [й] надягаю / ношу окуляри, бо погано бачу». У літературно-писемних стилях 所以 *suǒyǐ* може приєднуватись до підмета за допомогою службового слова 的 *de* або 之 *zhī* (дуже піднесено, запозичення з веньяню): 我之所以很怕, 是因为从小就认识他 «Я (саме) тому [й] боюсь, бо знаю його з дитинства».

Сполучник 所以 *suǒyǐ* на початку головного речення, якщо воно йде після підрядного, у повсякденній розмовній мові може випускатись. У цьому випадку після підмета головного речення часто вживаються частки 就 *jiù*, 便 *biàn*, 即 *jí* або 才 *cái*: 因为天气不好, 我们就 不去了吧! «Оскільки погода погана, то давайте не підемо!».

Випущення сполучника 所以 *suǒyǐ* можливе й у тому випадку, якщо головне речення передує підрядному. Такі речення концентрують увагу на наслідкові, а причина має другорядний, пояснювально-ілюстративний характер; українською мовою ці речення зазвичай перекладають сполучниками «тому що» чи «бо»: 我很累, 因为我工作了一整天 «Я втомився, бо (про)працював увесь день».

Нарешті, за необхідності підкреслити саме причину, може випускатись сполучник 因为 *yīnwèi*, а сполучник 所以 *suǒyǐ* зберігається та вводить головне речення, котре йде після підрядного; українською мовою такі речення зазвичай перекладають «ось тому-то [й]»: 一切都太贵, 所以请给我汇些钱去 «Все занадто дорого коштує, ось тому-то прошу надіслати мені трішки грошей».

11.2. Порівняльні конструкції

Функцією китайських порівняльних конструкцій є вираження як власне значення порівняння, так і значення подібності та тотожності:

1. А 和 hé Б, + 更 gèng + 爱 ài / 喜欢 xǐhuan + А / Б: конструкція порівняння прямих додатків-об'єктів симпатії чи кохання («більше подобається / більше люблю...»): 狗和猫, 我更喜欢狗 «Із собак та котів, мені більше подобаються собаки».

2. А 比 bǐ Б + прикметник: конструкція порівняння якостей чи ознак, причому ця якість / ознака у А завжди, сильніша, ніж у Б («А більше за Б»): 我比他聪明 «Я розумніший за нього», 这本书比那本书新 «Ця книжка новіша за ту» тощо.

Перед присутком може ставитись прислівник 更 gèng «(ще) більше», котрий вказує на значний ступінь прояву якості чи ознаки (上海比北京更大 «Шанхай ще / значно більший за Пекін») або на зростання інтенсивності прояву якості чи ознаки (今天比昨天天气更冷了 «Погода сьогодні стала ще прохолоднішою, ніж була вчора»).

Прислівник 更 gèng «(ще) більше» може використовуватись і самостійно, без об'єктів порівняння з 比 bǐ: 黑龙江更长 «[Річка] Хейлунцзян ще довша», 天气更冷了 «Погода стала ще прохолоднішою».

Замість 更 gèng можна використовувати сполучення 得多 de duō або 多了 duō le після прикметника: 他比我高多了 «Він набагато вищий за мене», 我的朋友比你的朋友少得多 «У мене набагато менше друзів, ніж у тебе».

Значення «трішки, трохи» виражається сполученнями (一)点(儿) (yī diǎn(r)) або (一)些 (yī xiē) після прикметника: 我的房子比他的房子小一点 «Мій будинок трохи більший, ніж його».

Якщо ступінь прояву якості чи ознаки піддається підрахунку, то у разі необхідності після прикметника вживають сполучення «几 jǐ + рахівний суфікс» «декілька, кілька»: 我的同学比你的同学少几个 «Моїх однокласників на декілька чоловік менше, ніж твоїх».

За необхідності заперечення 不 bù ставиться перед прийменником 比 bǐ, але не перед присудком: 我不比他聪明 «Я не розумніший за нього».

Замість прикметників у якості присудка у таких реченнях можуть вживатись дієслова зі значенням «збільшуватись» / «зменшуватись», а також модальні дієслова 想 xiǎng «хотіти», 愿意 yuànyì «дуже хотіти» та 会 huì у значенні «добре вміти»: 他比我会说汉语 «Він вміє говорити китайською краще за мене», 我比你想去中国旅游 «Я більше за тебе хочу поїхати подорожувати до Китаю».

3. 最 zuì + прикметник / модальне дієслово 想 xiǎng, 愿意 yuànyì, 会 huì: конструкція найвищого ступеня прояву якості чи ознаки («най-»,

«найбільш»): 重庆是中国最大的城市 «Чунцін – найбільше місто Китаю», 哪条河流最长? «Яка з річок є найдовшою?», 我比你最想去中国旅游 «Я найбільше / більше за все (всіх) хочу поїхати подорожувати до Китаю».

Примітка: конструкції з 更 *gèng* «(ще) більше» та 最 *zuì* «най-, найбільше» можуть вживатись із іншими дієсловами, значення котрих передбачає можливість характеристики через ступінь інтенсивності дії (фактично з усіма дієсловами, з якими можна вжити прислівники на кшталт 很 *hěn* або 非常 *fēicháng* – «любити», «ненавидіти», «боятись», «радіти», «боліти» тощо): 我很怕语法, 更怕汉字, 可是我最怕四声 «Я боюсь граматики, ще більше я боюсь ієрогліфів, але найбільше я боюсь чотирьох тонів».

4. Конструкція характеристики дії з додатком: відбувається з повторенням дієслова по одній з двох можливих схем (за необхідності заперечення 不 *bù* ставиться перед прийменником 比 *bǐ*):

A	Дієсл. 1	Додаток	Дієсл. 2			Б	Ознака
我	说	汉语	说	得	比	他	好。
Я розмовляю китайською мовою краще за нього.							

A	Дієсл. 1	Додаток		Б	Дієсл. 2		Ознака
我	说	汉语	比	他	说	得	好。
Я розмовляю китайською мовою краще за нього.							

Дієслова 注意 *zhùyì* «звертати увагу», 了解 *liǎojiě* «розуміти; вивчати», 会 *huì* «вміти; могли», 喜欢 *xǐhuan* «подобатись», 爱 *ài* «любити» у таких випадках не дублюються, а ставляться після Б: 我比他爱开车 «Я люблю водити машину більше за нього».

5. Відмінності конкретного (обчислюваного) характеру: речення будується за звичайною схемою з 比 *bǐ*, а після прикметника-присудка йде опис конкретної відмінності: 这本书比那本书贵二十五元 «Ця книжка дорожче за ту книжку на 25 юанів».

Якщо у функції ад'єктивного компонента використовуються прикметники 多 *duō*, 少 *xiǎo*, 早 *zǎo*, 晚 *wǎn*, то речення будується за наступною схемою:

A		Б		Дієслово	Відмінність	Додаток
我	比	你	多	买	二斤	土豆。
Я купив на кілограм більше картоплі, ніж ти.						

6. Конструкція однаковості (тотожності) якості чи ознаки: А 有 *yǒu* Б + прикметник («такий самий / такий же..., як і...»): 我[有]他高 «Я такий же високий, як і він». При запереченні вживається форма 没有 *méi yǒu*: 我[没]有他高 «Я не такий високий, як він».

У подібних реченнях після Б часто додатково вживаються підсилюючі займенники 那么 *nàme* або 这么 *zhème* «так, настільки»: 昨天有今天[这么]冷 «Вчора було настільки ж холодно, як і сьогодні», 我汉字写得没有中国人[那么]好看 «Я пишу ієрогліфи не так гарно, як китайці».

Якщо конструкція однаковості містить додаток, то відбувається повторення дієслова, а речення будується за наступною схемою:

А	Дієсл. 1	Додаток	Дієсл. 2			Б	Ознака
我	说	汉语	说	得	有	他	好。
Я розмовляю китайською мовою так само добре, як і він.							

Примітка: незважаючи на майже одинковий переклад українською, між формами 不比 *bù bǐ* та 没有 *méi yǒu* є різниця, котра полягає у тому, що, по-перше, 不比 *bù bǐ* найчастіше використовується для спростування чийхось слів, а по-друге, 没有 *méi yǒu* вживається тільки з прикметники, що мають позитивне забарвлення, а у 不比 *bù bǐ* такого обмеження немає (можна сказати 我[没有]你聪明 «Я не такий розумний, як ти», але неможна сказати 我[没有]你笨* «Я не такий тупий, як ти»).

У розмовній мові замість 不比 *bù bǐ* та 没有 *méi yǒu* можуть вживатись модальні форми заперечення 不会比 *bù huì bǐ* та 不会有 *bù huì yǒu*, котрі апелюють до майбутньої або уявної ситуації: 希望明天[不会有]今天这么热 «Сподіваюсь, що завтра буде не так спекотно, як сьогодні».

7. Конструкція метафоричного уподібнення: А 像 *xiàng* Б + 一样 *yíyàng* / 一般 *yībān* / 是的 *shì de* + прикметник чи дієслово. Ця конструкція описує уподібнення А до Б саме переносного, порівняльно-метафоричного характеру та перекладається українською мовою словами «немов (би)», «наче», «начебто», «ніби»: 他[像]教授[一样]聪明 «Він розумний, немов професор», 他完全[像]父亲 «Він абсолютно такий, як батько (весь пішов у батька)» (一样 *yíyàng* зазвичай випускається).

За умови уподібнення саме дій або ознак (а не об'єктів А та Б за певним критерієм), речення будується за наступною схемою:

А	Дієслово / прикметник			Б	
我	饿	得	像	狼	一样。
Я голодний, наче вовк.					

Структура речення може зазнавати інверсії шляхом перенесення прикметника чи дієслова на місце безпосередньо після А; у цьому випадку мовець робить на уподібненні додатковий акцент («точнісінько так само, як...»), який може свідчити про емоційність, подив, роздратування, докір тощо: 你听起来像我妻子一样! «Ти говориш (букв.: «звучиш») точнісінько так само, як моя дружина!».

Сполучник 像 *xiàng* після А може вживатись і самостійно, тобто без Б та (часто також і без 一样 *yīyàng* / 一般 *yībān* / 是的 *shì de*). Таке вживання є характерним для описових метафор: 他像个孩子(一样)快乐 «Він радів, мов дитина».

8. Конструкція прямого уподібнення: А 跟 *gēn* Б + 一样 *yīyàng* / 相同 *xiāngtóng* «однаковий» (також можливо, з відповідною зміною значення, 差不多 *chàbùduō* «майже однаковий» та 不同 *bùtóng* «неоднаковий») + прикметник чи дієслово. Ця конструкція описує пряме уподібнення або тотожність А та Б. Сполучник 跟 *gēn* можна замінити на 和 *hé* або, в офіційному стилі, на 与 *yǔ*. Заперечення 不 *bù* ставиться перед 一样 *yīyàng* / (相)同 *(xiāng)tóng*: 我的条件跟你的条件一样 «Ми в однакових умовах» (букв.: «Мої умови є однаковими з твоїми умовами»), 我的梦想跟他的梦想不(相)同 «Наші з ним мрії неоднакові» (букв.: «Мої мрії є неоднаковими з його мріями»).

Щоб посилити різницю, у запереченні перед 不一样 *bù yīyàng* або 不(相)同 *bù (xiāng)tóng* можна поставити 很 *hěn* або інші прислівники ступеня: 我的看法跟你的很不一样 «Наші точки зору дуже різні». У стверджувальних реченнях перед 一样 *yīyàng* можуть стояти лише 差不多 *chàbùduō* «майже» або 完全 *wánquán* «абсолютно», але не інші прислівники ступеня; при цьому якщо порівнюється два однакових іменника, то другий можна випустити: 我的看法跟你的(看法)完全一样 «Наші точки зору абсолютно однакові», 我的看法跟你的(看法)差不多一样 «Наші точки зору майже однакові».

Після 一样 *yīyàng* можуть слідувати прикметники, модальні дієслова чи дієслова почуттів: 我游泳游得跟你一样快 «Ми з тобою плаваємо однаково швидко», 姐姐和妹妹一样漂亮 «Старша сестра та молодша сестра однаково гарні», 爸爸和儿子一样喜欢爬山 «Батько та син однаково люблять ходити в гори».

Заперечення в таких реченнях зазвичай ставиться перед 一样 *yīyàng*, але іноді воно може ставитись перед 跟 *gēn* (наприклад, об'єкти порівнюються за допомогою дієслова з додатком): 我跟你不一样 «Я не

такий, як ти», 我^不跟你一样喜欢买东西 «Я не настільки люблю робити покупки, як ти».

Якщо конструкція прямого уподібнення містить додаток, то відбувається повторення дієслова, а речення будується за наступною схемою:

А	Дієсл. 1	Додаток	Дієсл. 2			Б		Ознака
我	说	汉语	说	得	跟	他	一样	好。
Я розмовляю китайською мовою так само добре, як і він.								

Примітка: різниця між конструкцією однаковості (тотожності) з 有 *yǒu* та конструкцією прямого уподібнення 跟……一样 *gēn...yīyàng* на практиці полягає у тому, що перша конструкція є типовою майже виключно для розмовної мови, у той час як друга широко вживається як у розмовній, так і у писемно-офіційній та літературній мові.

11.3. Службове слово 过

Службове слово 过 *guo* / *guò* належить (подібно до 了 *le*) до видо-часових маркерів дієслів та має граматичне значення завершеності дії у минулому. Це значення реалізується на практиці реалізується наступним чином:

1. 过 (вимовляється нейтральним тоном: *guo*) займає місце безпосередньо після дієслова та вказує на неозначену дію у минулому; ця дія відбувалася в минулому один раз чи неодноразово, але зараз більше не відбувається, що, однак, не виключає можливості її повторення у теперішньому чи майбутньому часі: 他去年来^过北京 «Минулого року він приїжджав до Пекіна». Заперечення утворюється за допомогою 没(有) *méi (yǒu)*, але сам показник 过 *guo*, на відміну від 了 *le*, при цьому зберігається: 我^没到^过北京 «Я [ніколи] не був у Пекіні (букв.: «не приїздив до Пекіна»)».

Подібні речення часто перекладаються українською мовою виразом «[раніше] доводилось / не доводилось робити щось»: 我跟他谈^过 «Мені [раніше] доводилось розмовляти з ним», 我没吃^过中菜 «Мені [раніше] не доводилось їсти китайські страви», 你学^过汉语吗? «Тобі [раніше] доводилось вивчати китайську мову?».

2. 过 *guò* безпосередньо після дієслова на позначення завершеності дії у часі («щось вже було / є / буде зроблено»); як правило, після 过 *guò* додатково вживають ще й 了 *le*, а факт завершеності дії з 过了 *guò le* часто (але не обов'язково) є передумовою для здійснення іншої дії: 学生

都已经来过了» «Усі студенти вже прийшли», 他考试及格过了, 我才汇寄
«Я відправлю гроші тільки після того, як він складе іспити», 下了雨,
我就回家 «Коли почався дощ, я відразу повернувся додому».

3. Після результативних дієслів 过 *guò* у поєднанні з 了 *le* вказує на перевищення дією належних або допустимих меж; часто перекладається українським префіксом «пере-»: 钱花过了不好! «Перевитрачати гроші – [це] погано!».

Різниця між 过 *guo* та 了 *le* полягає у тому, що 过 *guo* позначає саме минулий час, а 了 *le* – завершений аспект дії, котра, звичайно, частіше стосується минулого, але може також стосуватись і теперішнього чи майбутнього. Саме тому 过 *guo* зазвичай перекладають дієсловом минулого часу, а 了 *le* – дієсловом доконаного виду у будь-якому часі:

过 <i>guo</i>	了 <i>le</i>
他来过了我家。	他来过了我家。
Дія безальтернативно віднесена до минулого часу.	Описується завершений характер / результат дії, котрий може бути співвіднесений як з минулим, так і (за наявності відповідного контексту) з майбутнім часом.
а) «Він приходив до мене додому» б) «Йому [раніше] доводилось приходити до мене додому / доводилось бувати у мене вдома»	а) «Він прийшов до мене додому» б) «[Після того, як] він прийде до мене додому...»

Двоскладові дієслівно-об'єктні конструкції при сполученні з 过 *guo* / *guò* зазвичай втрачають другий елемент (прямий додаток): 吃饭 *chī fàn* «їсти» → 吃过 *chī guo* «їв; доводилось їсти» (а не 吃饭过*).

Примітка: у деяких діалектах службове слово 过 *guo* у значенні дії у минулому може ставитись не відразу після дієслова, а за додатком чи обставиною у разі їхньої наявності: 父亲常常告诉我这个过 «Батько часто мені казав про це».

11.4. Протиставна конструкція 不是……, (而)是……

Протиставна конструкція 不是……, 是…… *bù shì..., shì...* перекладається українською мовою «не..., а...» та може оформлювати як

іменники чи займенники, так і дієслова, прикметники, а також цілі речення: 这[不是]散步, [是]出差 «Це не прогулянка, а відрядження».

Ствердження та заперечення можуть мінятися місцями (тобто можна сказати 这[是]出差, [不是]散步), а в офіційно-діловому, публіцистичному та літературному стилях перед другим компонентом – «стверджувальним 是 *shì*» – може ставитись додаткова морфема 而 *ér*, формуючи таким чином двоскладний протиставний сполучник 而是 *éershì* «[не...,] а»: 这个[不]是[是]你的, [而是]我的 «Це не твоє, а моє».

11.5. Дієслова-модифікатори напрямку дії

Дієслова-модифікатори є різновидом допоміжних дієслів, які ставляться безпосередньо після смислових дієслів, зливаються з ними в єдине складене дієслово та надають семантиці смислового дієслова додаткового значення напрямку здійснення дії чи етапу дії.

Модифікатори поділяються на прості (односкладові) та складні (двоскладові). Прості модифікатори (наприклад, 来 *lái* «сюди» та 去 *qù* «туди») позначають, відповідно, загальний напрямок до мовця або від мовця, тоді як складні модифікатори, вказуючи загальний напрямок, одночасно уточнюють його і по відношенню до різних сторін простору; при цьому другий склад таких складних дієслів втрачає свій тон (наприклад, 上来 *shànglái* «сюди вгору», 上去 *shàngqu* «туди вгору» тощо; втрата тону традиційно не відображається у записі пінїнем у словниках, тобто пишуть все одно *shàngqù*, *shànglái* тощо).

У сполученні з дієсловами, значення яких пов'язане з ідеєю руху, модифікатори вказують на напрямок дії, а також висловлюють результативність: 拿[进去] *ná jìnqu* «внести (туди)», 走[进去] *zǒu jìnqu* «увійти (туди)» тощо. У сполученні з дієсловами, значення яких не пов'язане з ідеєю руху, вони виражають лише результативність: 想[出来] *xiǎng chūlai* «придумати» тощо. У тому випадку, якщо смислове дієслово не позначає переміщення в просторі, а також при приєднанні до прикметників, модифікатор 起来 *qǐlai* позначає початок дії (说[起来] *shuō qǐlai* «заговорити» тощо), а 下去 *xiàqu* – продовження дії з цього моменту й надалі (说[下去] *shuō xiàqu* «продовжувати говорити» тощо).

Модифікатори мають широкий функціональний діапазон. Вони вживаються з дієсловами і прикметниками, здатні приєднуватись не тільки до дієслів у словниковій формі, але й у формі на 了 *le*. З точки зору семантики та функцій модифікатори схожі з німецькими дієслівними префіксами на кшталт *hin / her, auf / ab, vor / zurück, hinein / hinaus, herein / heraus, hinauf / hinab, herüber / herunter* тощо.

Односкладових дієслів-модифікаторів, які вказують на напрямок дії, налічується 10, і вони поділяються на дві групи:

- дієслова, що позначають рух, орієнтований у просторі (т.зв. група 进 *jìn*): 进 *jìn* «заходити», 出 *chū* «виходити», 下 *xià* «спускатися», 上 *shàng* «підніматися», 回 *huí* «вертатися», 过 *guò* «проходити (повз / крізь)», 起 *qǐ* «підніматися», 开 *kāi* «відсунути вбік», наприклад: 走进 *zǒujìn* «заходити, вступати», 走出 *zǒuchū* «виходити», 跑出 *pǎochū* «вибігти», 走下 *zǒuxià* «зійти (вниз)», 跑下 *pǎoxià* «збігти (вниз)», 走上 *zǒushàng* «зійти (на щось)», 跑回 *pǎohuí* «прибігти назад», 走过 *zǒuguò* «перейти, підійти; пройти (крізь)», 跑开 *pǎokāi* «відбігти»;
- дієслова, що позначають рух, орієнтований по відношенню до мовця (т.зв. група 来 *lái*): 来 *lái* «приходити» (у напрямку до мовця) та 去 *qù* «йти, відходити» (у напрямку від мовця): 下雨了, 你进[来]吧! «Пішов дощ, зайди всередину! (мовець перебуває всередині)», 你从这个门进[去] «Заходь через ці двері (мовець знаходиться зовні)».

Якщо у реченні з присудком, вираженим дієсловом з модифікаторами 来 *lái* та 去 *qù*, є прямиий додаток, то він обов'язково ставиться перед модифікатором, наче між двома частинами складеного дієслова: 我常常到上海去 «Я часто їжджу в Шанхай», 父亲, 请给我寄点儿钱来 «Батьку, пришли мені, будь ласка, трохи грошей»; видо-часовий суфікс 了 *le* ставиться після смислового дієслова: 一个孩子跑[了]到我[来] «До мене підбігла (якась) дитина». Додаток-адресат також може займати місце і після 来 *lái* або 去 *qù*; у цьому випадку видо-часовим суфіксом 了 *le* оформлюється сам модифікатор, а речення зазвичай позначає вже доконану дію: 他带来[了]一些钱 «Він приніс із собою трохи грошей».

Двоскладові дієслова-модифікатори, які вказують на напрямок дії, утворюються шляхом додавання модифікаторів 来 *lái* і 去 *qù* як другого компонента до модифікаторів групи 进 *jìn*. Такі двоскладові дієслова слугують для уточнення напрямку руху і орієнтації в просторі щодо мовця:

	来 <i>lái</i> «сюди (до мовця)»	去 <i>qù</i> «туди (від мовця)»
上 <i>shàng</i> «вгору»	上来 <i>shànglái</i>	上去 <i>shàngqù</i>
下 <i>xià</i> «вниз»	下来 <i>xiàlái</i>	下去 <i>xiàqù</i>
进 <i>jìn</i> «всередину»	进来 <i>jìnlái</i>	进去 <i>jìnqù</i>
出 <i>chū</i> «назовні»	出来 <i>chūlái</i>	出去 <i>chūqù</i>
回 <i>huí</i> «назад»	回来 <i>huílái</i>	回去 <i>huìqù</i>

过 <i>guò</i> «крізь; повз»	过来 <i>guòlai</i>	过去 <i>guòqu</i>
起 <i>qǐ</i> «догори»	起来 <i>qǐlai</i>	起去 <i>qǐqu</i>
开 <i>kāi</i> «вбік»	开来 <i>kāilai</i>	开去 <i>kāiqu</i>

Примітка: модифікатори 起去 *qǐqu*, 开来 *kāilai* і 开去 *kāiqu* у сучасній мові мають обмежене вживання.

Ці двоскладові дієслова-модифікатори йдуть після смислових дієслів, які виражають найрізноманітніші відтінки переміщення у просторі, наприклад: 走进来 *zǒu jìnlai* «заходити (сюди)», 走进去 *zǒu jìnqu* «йти / входити (туди)», 走出来 *zǒu chūlai* «виходити (сюди)», 走出去 *zǒu chūqu* «виходити (туди)», 走过来 *zǒu guòlai* «переходити, підходити (сюди)», 走过去 *zǒu guòqu* «переходити, підходити (туди)»; аналогічно: 跑上来 *pǎo shànglai* «прибігати нагору (сюди)», 跑上去 *pǎo shàngqu* «прибігати нагору (туди)» тощо. Прямий додаток ставиться перед модифікатором (请快给我拿我的眼镜回来 «Будь ласка, принеси мені швидше мої окуляри»), а видо-часовий суфікс 了 *le* найчастіше займає місце після модифікатора (他从椅子上站起来 *le* «Він встав зі стільця»), хоча іноді може ставитись і після смислового дієслова (他从树上爬下来 *le* «Він зліз із дерева»).

Деякі двоскладові модифікатори можуть вживатися з дієсловами, які не виражають пересування в просторі:

- модифікатор 出来 *chūlai* у сполученні з дієсловами 看 *kàn* «дивитись» та 听 *tīng* «слухати» виражає значення відповідно «1. видаватися, мати вигляд...; 2. визначити за зовнішнім виглядом», та «визначити на слух», а з дієсловом 想 *xiǎng* «думати» – значення «вигадувати, придумувати»: 他说的话, 我不能听出来 «Не можу розібрати (зрозуміти) на слух, що він каже», 这个方法是谁想出来的? «Хто вигадав цей метод?»;
- модифікатор 下去 *xiàqu* при дієсловах, які не виражають пересування, виражає значення продовження дії, а при прикметниках – посилення ознаки: 我想学习下去 «Я хочу продовжувати вчитися [далі]», 这件事冷下去了 «Ця справа втратила свою актуальність (букв.: «охолола»)»;
- модифікатор 起来 *qǐlai* може також поєднуватися з дієсловами, які не виражають пересування, і з прикметниками; в цьому випадку він має значення відповідно початку дії та поступового наростання ознаки, а у сполученні з дієсловом 想 *xiǎng* «думати» – значення «згадати»: 听了他说的话, 大家就笑起来 «Почувши його слова, усі

розсміялися», 天气暖起来了 «Погода [поступово] теплішає», 我忽然想起来我是怎么认识他的 «Я раптом згадав, звідки я його знаю».

Примітка: якщо після модифікатора 起来 *qǐlai* йде прямий додаток, то він ставиться між 起 *qǐ* та 来 *lái*; іноді в якості додаткового елемента використовується тільки 起 *qǐ*, але в цьому випадку за ним обов'язково слідує прямий додаток: 我写起给妈妈的信来 «Я почав писати листа матері», 最近他又喝起酒 «Останнім часом він знову почав пити».

Дієслова з модифікаторами напямку, як і результативні дієслова, можуть приймати інфікси 得 *de* або 不 *bù*, що виражають можливість або неможливість здійснення дії (див. «Грамматика», п. 10.4.): 工作不多, 我一个人也干得过来 «Роботи небагато, я й один впораюсь», 他是谁, 我想不起来了 «Не могу пригадати, хто він». Відповідно будується і загальне питання – шляхом повтору дієслова з інфіксами 得 *de* та 不 *bù*: 他是哪国人, 你看得出来看出来? «Чи можеш ти визначити за зовнішнім виглядом, з якої він країни?».

Додатковий текст · 副课文

你马上爬¹⁾下来!

— 爸爸, 你看, 我在树²⁾上! 你爬上来吧!

— 树那么高, 太危险了! 你会跌³⁾下来! 你马上爬下来!

— 好, 好, 我下去⁴⁾…… 现在干什么?

— 你哥哥回来了吗? 上楼去找他玩儿, 怎么样?

— 不去。哥哥带回来⁵⁾一个朋友, 他们在玩儿电脑, 没意思。

— 那么你到邻座⁶⁾的朋友那儿去吧。我回来的时候看见他正在房子前面⁷⁾玩儿飞机。对了⁸⁾, 先帮我个忙, 好吗?

— 帮什么忙?

— 我想从楼上搬⁹⁾一个大箱子¹⁰⁾下来。

— 爸爸, 你要去游泳吗? 我也可以去吗?

— 不行, 我不是去游泳, 是去出差¹¹⁾。但是我答应¹²⁾你在放假¹³⁾的时候我们一起去游泳, 好吗?

- 1) 爬 *pá* (дієсл.) 1. повзати, повзти; 2. дертися, залазити; ~ 树 *shù* залазити (залізити) на дерево; ~ 上来 *shànglái* (дієсл.) залазити (сюди / до мене) наверх / нагору; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) злати, спускатися (звідти сюди / до мене) вниз / донизу
- 2) 树 *shù* 1. (ім.) дерево; 2. (дієсл.) саджати (рослини)
- 3) 跌 *diē* (дієсл.) падати; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) падати / впасти (звідкись) вниз / донизу
- 4) 下去 *xiàqù* (дієсл.) 1. спускатись (звідси туди), знижуватись; 2. йти геть, забиратись
- 5) 带回来 *dàihuílai* (дієсл.) принести із собою, привести із собою
- 6) 邻座 *línzuò* 1. (ім.) сусідство, сусіднє місце; 2. (прикм.) сусідній, по сусідству
- 7) 前面 *qiánmian* (ім.; післяйм.) передня частина, перед; перед, спереду

- 8) 对了 *duì le* (прикм. фраз.) 1. абсолютно вірно; 2. до речі, між іншим
- 9) 搬 *bān* (дієсл.) пересувати, перевозити, переставляти, переносити; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) знести донизу, перенести вниз, спустити
- 10) 箱(子) *xiāng(zi)* (ім.) 1. ящик, коробка; 2. контейнер; 3. скриня, валіза
- 11) 出差 *chūchāi* (ім.) відрядження, ділова подорож
- 12) 答应 *dāying* (дієсл.) 1. обіцяти, давати слово; 2. погоджуватись, давати згоду
- 13) 放假 *fàngjià* 1. (ім.) канікули, відпустка; 2. (дієсл.) розпустити на канікули, надати відпустку

ІЕРОГЛІФИ

кланятися	
拜	手 (64)
	9
bài / bái	

переміщення	
搬	手 (64)
	13
bān	

дошка	
板	木 (75)
	8
bǎn	

пензель для письма	
笔	竹 (118)
	10
bǐ	

крутити	
拨	手 (64)
	8
bō	

харчування	
餐	食 (184)
	16
cān	

перевіряти	
查	木 (75)
	9
chá / zhā	

смакувати	
尝	小 (42)
	9
cháng	

<i>ранок</i>	
朝	月 (74) 12
zhāo / cháo	

<i>дурний</i>	
痴	疒 (104) 13
chī	

<i>човен, корабель</i>	
船	舟 (137) 11
chuán	

<i>носити на голові</i>	
戴	戈 (62) 17
dài	

<i>яйце</i>	
蛋	虫 (142) 11
dàn	

<i>падати</i>	
跌	足 (157) 12
diē	

<i>короткий</i>	
短	矢 (111) 12
duǎn	

<i>розрізати</i>	
断	斤 (69) 11
duàn	

<i>вухо</i>	
耳	耳 (128) 6
ěr	

<i>кліше; еталон</i>	
范	艸 (140) 9
fàn	

<i>порошок; пил</i>	
粉	米 (119) 10
fěn	

<i>частина, частка</i>	
份	人 (9) 6
fèn	

<i>запечатувати</i>	
封	寸 (41) 9
fēng	

<i>батько</i>	
父	父 (88) 4
fù	

<i>копія, дублікат</i>	
副	刀 (18) 11
fù	

<i>печиво</i>	
糕	米 (119) 16
gāo	

<i>рамка; межі</i>	
格	木 (75) 10
gé / gē	

<i>змінювати(сь)</i>	
更	日 (73) 7
gēng / gèng	

<i>постачати</i>	
供	人 (9) 8
gōng / gòng	

<i>висіти, вішати</i>	
挂	手 (64) 9
guà	

<i>широкий</i>	
广	广 (53) 3
guǎng / guàng	

<i>сполучати</i>	
合	口 (30) 6
hé / gě	

<i>річка</i>	
河	水 (85) 8
hé	

<i>озеро</i>	
湖	水 (85) 12
hú	

<i>проводити лінію</i>	
划	刀 (18) 6
huà / huá	

<i>зливати(ся), злиття</i>	
汇	水 (85) 5
huì	

<i>біда</i>	
祸	示 (113) 12
huò	

<i>здоровий</i>	
健	人 (9) 11
jiàn	

<i>потроху, почасти</i>	
渐	水 (85) 11
jiàn / jiān / zhè	

<i>[велика] річка</i>	
江	水 (85) 6
jiāng	

<i>банан</i>	
蕉	艸 (140) 15
jiāo	

<i>з'єднання, стик</i>	
节	艸 (140) 5
jié / jiē	

<i>кордон</i>	
界	田 (102) 9
jiè	

<i>тугий, щільний</i>	
紧	糸 (120) 10
jǐn	

<i>проривати(ся)</i>	
决	冫 (15) 6
jué	

<i>мирний</i>	
康	广 (53) 11
kāng	

<i>смажити</i>	
烤	火 (86) 10
kǎo	

<i>зцілення</i>	
疗	疒 (104) 7
liáo	

<i>перемагати</i>	
刘	刀 (18) 6
liú	

<i>текти</i>	
流	水 (85) 10
liú	

<i>дракон</i>	
龙	龙 (212) 5
lóng	

<i>запис, нотатка</i>	
录	彳 (58) 8
lù	

<i>розмірковувати</i>	
论	讠 (149) 6
lùn / lún	

<i>сітка; пуга</i>	
络	纟 (120) 9
luò / lào	

<i>код, шифр</i>	
码	石 (112) 8
mǎ	

<i>матір</i>	
母	毋 (80) 5
mǔ	

<i>внутрішня частина</i>	
内	冂 (13) 4
nèi	

<i>повзати</i>	
爬	爪 (87) 8
pá	

<i>боятися</i>	
怕	心 (61) 8
pà	

<i>дивитися з надією</i>	
企	人 (9) 6
qǐ	

<i>тисяча</i>	
千	十 (24) 3
qiān	

<i>святкувати</i>	
庆	广 (53) 6
qìng	

<i>трошки, злегка</i>	
稍	禾 (115) 12
shāo / shào	

<i>реальний</i>	
实	宀 (40) 8
shí / zhì	

<i>голова</i>	
首	首 (185) 9
shǒu	

<i>дерево</i>	
树	木 (75) 9
shù	

<i>звичаї, звички</i>	
俗	人 (9) 9
sú	

<i>лежати</i>	
躺	身 (158) 15
tǎng	

<i>замінити</i>	
替	日 (73) 12
tì	

<i>солодкий</i>	
甜	甘 (99) 11
tián	

<i>подавати</i>	
托	手 (64) 6
tuō	

<i>десять тисяч</i>	
万	一 (1) 3
wàn / mò	

<i>оточувати</i>	
围	口 (31) 7
wéi	

<i>смак</i>	
味	口 (30) 8
wèi	

<i>справи; служба</i>	
务	力 (19) 5
wù	

<i>помилка</i>	
误	讠 (149) 9
wù	

<i>обирати</i>	
选	辶 (162) 10
xuǎn	

<i>досліджувати</i>	
验	马 (187) 10
yàn	

<i>ображати(сь)</i>	
怨	心 (61) 9
yuàn / yǎn	

<i>тимчасово</i>	
暂	日 (72) 12
zàn / zǎn / zhàn	

<i>надавати перевагу</i>	
择	手 (64) 8
zé / zhái	

<i>напружити(сь)</i>	
挣	手 (64) 9
zhèng / zhēng	

зупиняйтесь	
止	止 (77) 4
zhǐ	

система; режим	
制	刀 (18) 8
zhì	

область, округ	
州	州 (47) 6
zhōu	

стікати, виливатися	
注	水 (85) 8
zhù / zhòu	

податок; оренда	
租	禾 (115) 10
zū	

злочин; вина	
罪	网 (122) 13
zuì	

прямувати (до)	
往	彳 (60) 8
wǎng	

пісок	
沙	水 (85) 7
shā	

займати (час, місце)	
占	卜 (25) 5
zhàn / zhān	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

罪、租、注、州、占、制、止、挣、择、暂、怨、验、选、误、务、味、围、万、往、托、甜、替、躺、俗、树、首、沙、实、稍、庆、千、企、怕、爬、内、母、码、络、论、录、龙、流、刘、疗、烤、康、决、紧、界、节、蕉、江、渐、健、祸、汇、划、湖、河、合、广、挂、供、更、格、糕、副、父、封、份、粉、范、耳、断、短、跌、蛋、戴、船、痴、朝、尝、查、餐、拨、笔、板、搬、拜

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи дієслово 帮忙.

- 1) Дуже Вам дякую, ви мені надзвичайно допомогли.
- 2) Чим я можу Вам допомогти?
- 3) Як саме [я можу тобі] допомогти?
- 4) Валіза занадто важка, допоможи-но мені!
- 5) На жаль, я не зміг їй допомогти.
- 6) Давай я тобі допоможу, я анітрохи не втомився.

3. Заповніть пропуски сполучниками 因为 та 所以.

- 1) ___我病了, ___今天没有来上班。
- 2) ___我们没有时间, ___我跑得更快。
- 3) 我___觉得不舒服, ___我昨天喝了太多啤酒。
- 4) 我___没有钱, ___不能买新手机。
- 5) 她___没来, ___她要去火车站接母亲。
- 6) ___我的已互联网关机了, ___我无法向您发送电子邮件。
- 7) 我___饿了, ___要吃饭。
- 8) ___想去中国, ___我学汉语学得很多年了。
- 9) 父亲___很累, ___躺在沙发上看电视。
- 10) 我___什么都不知道, ___没有人告诉我这件事。

4. Перекладіть китайською мовою наступні причинно-наслідкові речення.

- 1) Оскільки це дуже небезпечно, не залазь так високо на дерево!
- 2) Оскільки я не знаю (букв.: «не можу говорити») української мови, він переклав китайською.
- 3) Оскільки батько забув окуляри вдома, то не може нічого прочитати.
- 4) Оскільки я маю намір працювати у посольстві, то немає іншого вибору, крім як старанно вивчати іноземні мови та історію.
- 5) Оскільки дуже похолодало, мушу надіти теплий одяг.
- 6) Оскільки зараз [телефон] не відповідає, то я зателефонує ще раз пізніше.
- 7) Оскільки абонент знаходиться поза зоною досяжності, надішліть повідомлення.
- 8) Оскільки я не винен, то і вибачатися не збираюсь.
- 9) Оскільки ти склав іспити, то можеш трішки відпочити.
- 10) Оскільки я ще не дивився цей фільм, то можемо піти до кінотеатру разом, добре?
- 11) Оскільки вона захворіла, то лежить у ліжку.
- 12) Оскільки він розмовляв ламаною китайською, ніхто нічого не зрозумів.
- 13) Оскільки автомобіль не новий, то часто ламається.
- 14) Оскільки вибору немає, залишається лише чекати.

5. Доповніть порівняльні речення словами 更, 比, 有, 跟 або 像 там, де вони необхідні.

- 1) 这家商店大, 那家商店___这家___大。

- 2) 俄罗斯是世界上__大的国家, __中国__大。
- 3) 中国不__俄罗斯那么大, 但是人口却__多。
- 4) 上海的天气__北京的__热得多, 广州的天气__上海的天气__一样__热。
- 5) 日文语法__中文语法这么难, 可是说日语__说得没__汉语__难。
- 6) 我__他大__十岁, 可是我的工资__他的工资不__一样__高。
- 7) — 他为什么__狗__一样__生气。— 因为他工作__得__其他的人__得多, 挣钱__其他的人__一样。
- 8) 我不__你一样__喜欢看电视, 我__喜欢看书, 可是我__喜欢旅游。
- 9) — 我希望今年的考试__不会__去年的这么__难! — 老师说今年的考试__去年的__一样__难, 明年的__难。
- 10) 安娜老师解释语法__解释得__王老师__清楚, __黄老师__一样__好, __中国老师__一样。

6. Продовжіть опис ситуації, використовуючи різні порівняльні конструкції.

Наприклад:

我哥哥很聪明。 →

- a) 我聪明, 我哥哥更聪明。他是我们家的最聪明的。
- б) 我哥哥比我聪明。
- в) 我不比哥哥聪明。
- г) 哥哥像教授一样聪明。
- д) 哥哥跟父亲一样聪明。

- 1) 我妹妹很漂亮。
- 2) 中国人口很多。
- 3) 俄罗斯很大。
- 4) 老师的工作很难。
- 5) 她说汉语说得很好。
- 6) 这家商店的货品很高。
- 7) 妈妈做的饭很美味。
- 8) 姐姐很喜欢在电话里说。

7. Перекладіть китайською мовою, використовуючи різні порівняльні конструкції.

- 1) Ця машина найшвидша.
- 2) Я трохи вищий за нього.

- 3) Я говорю англійською мовою краще за нього (2 варіанти).
- 4) Він такий самий високий, як я.
- 5) Наша фірма набагато більша за їх фірму.
- 6) Він не такий зайнятий, як я (2 варіанти).
- 7) Ця вправа складніша за ту вправу.
- 8) Вона купила на три кілограми більше бананів, ніж я.
- 9) Я люблю читати книги більше, ніж він.
- 10) Ця річка така ж широка, як та річка.
- 11) Він говорить китайською так само добре, як і я.
- 12) Мій старший брат не розумніший за мене.
- 13) Цей мобільний телефон дорожчий за той на 100 юанів.
- 14) Я прийшов додому на годину раніше за тебе.
- 15) Вона гарна, немов квітка.
- 16) Ця машина набагато старіша.
- 17) Їхні діти одного віку: синові 10, дочці також.
- 18) Я переклав на 5 речень більше за нього.
- 19) До погоди у Пекіні я звик. Січень холодний, як у нас, а липень набагато спекотніший.
- 20) Їсти у цьому ресторані абсолютно так само смачно, як і вдома.

8. Заповніть пропуски службовими словами 了, 过 або 过了 там, де вони потрібні.

- 1) 以前他常常坐公共汽去__上班, 去年他买__一辆车, 现在他不再坐公共汽车去__。
- 2) 我看__这本书, 很很有意思。今天我看__这部电影。书比电影好得多__。
- 3) — 你以前到__乌克兰吗? — 没有, 我没到__北京, 我今天才到__。
- 4) 我没听说__他需要帮助。他问__, 我才帮助他。可是我不想自己开始__这个对话。孩子们关心__不太好。
- 5) 去年我在中国学习__汉语。我学__两年的汉语。学习很难__, 但是我很努力__, 所以我及格__汉语考试及格得不错。
- 6) 年轻的时候我常常去__参加晚会。在我结__婚以后, 我没参加__晚会。现在我已经忘__晚会是什么。
- 7) 我生__两个孩子, 我才明白__我母亲的话: 睡觉比参加晚会好多__。
- 8) — 你已经喝__咖啡没有? — 一起去喝吧! — 很抱歉, 因为我血压很高, 所以我已经三年没喝__咖啡__。

- 9) — 我昨天看__这部电影，很有意思。你看__没有? — 没看__，我不喜欢__美国电影。— 看看吧! 我从来没看__这么有意思的电影!
- 10) — 我烤__美味的香蕉蛋糕，请您尝尝! — 谢谢，很好吃__! 我从来没吃__这么好吃的蛋糕。

9. Перекладіть китайською мовою, використовуючи службові слова 了, 过 або 过了.

- 1) Мені не доводилось бувати у Києві, але я дізнався від друзів, що там дуже гарно. Вже купив кілька книжок з історії України. Після того, як закінчу університет, мрію поїхати туди.
- 2) Прочитав куплену вчора книжку, не сподобалась. Мені доводилось читати й цікавіші книжки.
- 3) Я ще не знаю своєї нової адреси. Тільки після того, як переїду, скажу тобі. Мені раніше не доводилось жити у Чунціні, тому я знаю місто не дуже добре. Але я вже купив мапу міста.
- 4) Я відправив йому коротке повідомлення, але він не отримав [його]. Можливо, я помилився номером, бо раніше мені не доводилось користуватись таким мобільним телефоном.
- 5) Я не зрозумів, що він сказав, оскільки раніше мені не доводилось слухати лекції (букв.: «як проводять заняття») китайською мовою. Усі мої друзі вже пішли, немає у кого запитати.
- 6) Я зробив переклад цього оповідання та запитав у вчителя Лі, як йому мій переклад. Вчителю Лі доводилося перекладати багато оповідань китайською мовою, тому він зможе мені трішки допомогти.
- 7) — Ти вже зробив домашнє завдання? — Ще ні! — Так не піде, у шкільні роки я завжди виконував домашні завдання. Ти мусиш бути стараннішим.
- 8) Пан Хуан [колись] жив у Франції. Там він вивчив французьку мову. Він каже, що вивчав її наполегливо впродовж п'яти років. Але зара вже все забув і може розмовляти лише ламаною французькою.
- 9) Батько вже покинув курити. Він курих двадцять років. Курих дуже багато. Але після того, як захворів, не мав іншого вибору. Зараз не курих вже два роки.
- 10) — Тато, коли ти був студентом, тобі доводилось заробляти гроші? — У студентські роки мені доводилось підробляти у ресторані швидкого харчування. Я сам заробив гроші та купив старенький автомобіль, але [це] було дуже важко, я смертельно втомлювався.

10. Заповніть пропуски відповідними за змістом дієсловами-модифікаторами напрямку дії.

- 1) 我忘了我的眼镜，跑厨房__拿眼镜__吧!
- 2) 一下雨了，你们都进__吧! — 对不起，时间不早了，我要回__。
- 3) 他一定是中国人，说的是汉语，我听就听__了。
- 4) 他寄__一瓶啤酒。
- 5) 她走__马路了。
- 6) 请你拿__那支笔。
- 7) 老师拿__一块粉笔。
- 8) 那个字我写了__。
- 9) 他怎么跑__了?
- 10) 老师请学生写__。
- 11) 他是哪国人，我不能看__。
- 12) 我在这儿，你下楼__吧!
- 13) 考试七点半就开始，都八点了，他才走__教室。
- 14) 我走__家门，在家里打了眼镜，只好跑__家。
- 15) 请你收__你玩具。
- 16) 大家笑__了。
- 17) 他怕得要死，一句话也说不__。
- 18) 教授讲的那个语法规则我们都记__了。
- 19) 她跑__楼__了。
- 20) 车不能进公园里__。
- 21) 张老师每星期寄一封信__。
- 22) 他给我带__那本小说了。
- 23) 那个信息已经拿__了。
- 24) 到了那个公园，老师先走了__。
- 25) 他说谢谢，就从椅子上站__了。

11. Перекладіть китайською мовою, використовуючи дієслова-модифікатори напрямку дії.

- 1) Piшов дощ, заходьте всередину (мовець усередині)!
- 2) Я ліг на ліжко. Вона сіла на стілець. Він підвівся з дивану.
- 3) Він розповів мені одну історію, і я засміялася.
- 4) Вже пізно, мені треба повертатися додому.
- 5) Він приніс декілька книг.
- 6) Мій старший брат узяв із столу один банан.

- 7) Він пішов до ресторану швидкого харчування поїсти (мовець не в ресторані).
- 8) Він вбіг до аудиторії (мовець усередині).
- 9) Він, безперечно, китаєць, говорить китайською, я тільки почув, відразу зрозумів.
- 10) Вчитель попросив учнів продовжувати писати.
- 11) Вчитель увійшов до аудиторії, але студенти продовжили розмовляти.
- 12) Дивись, хто там пробіг?
- 13) Коли я вчора був біля бібліотеки, я бачив, як вона разом із друзями заходила до кінотеатру.
- 14) Ти можеш згадати номер його мобільного телефону?
- 15) У цієї дитини немає теплового одягу, нема чого їсти. Я дістав 50 юанів та віддав їй.

12. Доповніть міні-діалоги відповідними за змістом дієсловами-модифікаторами напрямку дії.

- 1) — 我在楼上, 请你五分后__。
— 我不上__了, 你下__吧。
- 2) — 天气那么冷了, 你快进__吧。
— 我不要, 走__吧, 我们去散步!
- 3) — 请先太太进__。
— 不客气, 大家出__, 你马上进__吧。
- 4) — 孩子跌__!
— 等一下, 我帮她站__。
- 5) — 她带__了你的书没有?
— 还没有, 没看完, 但是她从我这里拿__了另一个, 也还没看__。
- 6) — 你为什么带__这里这个东西?
— 我带__给你看。
- 7) — 他没有打电话__吗?
— 没有, 他寄了一封信__。
- 8) — 你儿子还没工作__了吗?
— 没有, 他想学习__。

13. Вставте відповідні китайські слова або вирази.

- 1) 妈妈对这个一点也没(здивувалась)。

- 2) 重庆是 (у світі) 最大的城市。
- 3) 我觉得最难的是 (вимова), 特别是 (чотири тони)。
- 4) 你向客户发送了一份 (копію контракту) 没有?
- 5) (Чути було нечітко), 我没听到她要说什么。
- 6) 我昨天 (замість того, щоб лежати на дивані та відпочивати) 烤了美味的香蕉蛋糕。
- 7) 如果没有眼镜, 完全 (бачу нечітко)。
- 8) 每个周末我得在一家中国快餐店打工, (намагаюсь заробити грошей), 下班以后累死了。
- 9) 老师戴上一个学生的 (наушники), 马上就听出来 (корейську мову)。
- 10) 谁能看出个 (помилку) 来?

14. Скажіть китайською мовою.

А) ти кажеш як моя мати, бажаю вам здоров'я, клятий зв'язок, я нізщо не хотів тебе образити, почуватись недобре; надягнути навушники, зняти навушники, залізти на дерево, злізти з дерева, піднятись сходами звідси до аудиторії 105, спуститись сходами до мене; почати вивчати китайську мову, продовжувати вивчати китайську мову, розуміти на слух, роздивитись (побачити, помітити) помилку; взяти слухавку, передати телефон йому;

Б) Чим я можу допомогти?

Вона відійшла на хвилинку.

Не треба приймати рішення замість мене!

У мене є важливіші справи.

Не кладіть слухавку!

Телефон зайнятий (лінія зайнята).

Телефон абонента вимкнено, будь ласка, зателефонуйте пізніше.

Ви помилились номером.

Абонент поза зоною досяжності, будь ласка, надішліть повідомлення.

Набраний Вами номер не є дійсним.

Абонент тимчасово недосяжний, будь ласка, залиште голосове повідомлення.

15. Складіть речення із запропонованих слів.

- 1) (,) 地图、的、个、看、妈妈、妹妹、奇怪、然后、她、提、问题、向、小、一、一、在、张、中国。

- 2) 比、不、得、的、多、河流、河流、黑龙江、却、是、长、长、中国、最。
- 3) (,) (,) (,) 不、不、但是、的、刚、个、个、汉语、几、就、开始、了、了、人、容易、上个、十、时候、四、所以、些、星期、学、学、学、学期、学员、因为、有、有。
- 4) (,) (,) 大家、的、的、都、发音、汉语、汉字、觉得、难、难、是、是、是、说、四声、特别、我、写、学习、最、最。
- 5) (,) (,) (,) 电子、封、跟、跟、他、来、来、毛、您、您、上午、时间、事、说、说、送、他、谈、谈论、希望、下午、先生、想、些、一、邮件、有、有、再。
- 6) (,) (,) 她、也、认为、我、到、了、四、十、五、岁、还、不、能、为、自己、选择、鞋子、衣服、饭菜、其他、等等。
- 7) (,) (,) 不、的、的、的、老师、另、录音机、毛病、念、其他、是、是、说、他们、听见、外语、学生、也、一、有、种。
- 8) (,) (,) (,) (:) 不、带、的、的、个、个、黑板、后边、几、见、今天、就、看、来、老师、没、上、什么、说、所以、他、太、同学、问、小、写、眼镜、也、一、在、字、坐。

16. Перекладіть китайською мовою.

- A) — Пекін більший за Шанхай?
 — Ні, Шанхай значно більший. Найбільше місто – це Чунцін. У Чунціні найбільше населення у світі.
 — Річки Хейлунцзян і Хуанхе не однакової довжини, чи не так? Яка річка в Китаї найдовша? Це річка Хуанхе?
 — Ні, Хуанхе набагато довша за Хейлунцзян, але це не найдовша річка в Китаї. У порівнянні з Хуанхе річка Янцзи ще довша.
- B) Я вивчаю китайську мову з жовтня минулого року. Всього у нашому класі тридцять учнів. На початку минулого семестру було сорок, але оскільки китайську мову вчити непросто, деякі студенти перестали вчитись через кілька тижнів. Я також думаю, що китайська мова дуже складна, але студенти, які вивчають японську, кажуть, що хоча граматику китайської мови є складною, японська граматику складніша, ніж китайська. Щотижня у нас є шість занять з граматики та шість практичних занять: ми виконуємо граматичні вправи в лінгафонному кабінеті, читаємо тексти та займаємося каліграфією. Всі кажуть, що найскладніше у вивченні китайської мови – це написання китайських ієрогліфів, а я думаю, що найважче – це

вимова, особливо чотири тони. Іноземці найбільше бояться другого та третього тонів. Багато китайських ієрогліфів абсолютно різні, але їх вимова однакова. Є також ієрогліфи, які мають два-три читання. Учитель заходить до фонетичної лабораторії, і всі учні встають зі стільців і кажуть: «Доброго ранку, вчителю!». Вчитель відповідає: «Усім доброго ранку! Будь ласка, надягніть навушники». Учитель починає читати текст, читав три хвилини, але один з учнів підняв руку та сказав: «Учителю, цей магнітофон зламався!» Інші учні також сказали, що магнітофон несправний. Те, що вони почули, це не те, що сказав учитель, а інша іноземна мова. Учитель одягнув навушники та почув корейську мову. «Будь ласка, зніміть навушники і давайте переглянемо ключі китайських ієрогліфів». Учитель взяв крейду, написав на дошці кілька слів і сказав: «Те, що я написав, не зовсім правильно. Хто побачить помилку?» Ніхто не відповів. Учитель запитав кількох учнів, які сиділи позаду: Один сказав, що сьогодні не взяв окуляри, а на дошці написано занадто дрібно, тому він нічого не бачить. Інший відповів, що недобре почувається і попросив учителя не задавати йому сьогодні питань на уроці, а ще один спав. Учитель запитав учнів, що сиділи попереду, і всі вони сказали, що ці слова здаються правильними. Вчителю нічого не залишалося, окрім як самому пояснити, що не так. Один учень сказав: «Учителю, нам дуже шкода! Нових слів з кожним уроком стає все більше, і тексти поступово зростають. Ми вчимося з ранку до вечора, а іноді не можемо запам'ятати жодного слова!».

- В) — Директоре Лю, ви повернулись! Пан Ма щойно телефонував, будь ласка, зайдіть до нього. Також пані Ван має щось терміново запитати у вас. Вона нагорі, і зараз не може спуститися. Будь ласка, підніміться нагору, щоб знайти її. Вранці пан Мао надіслав електронного листа, в якому написав, що хоче про щось поговорити з вами. Він повернеться після обіду і сподівається, що у вас буде час поговорити з ним. А ваша дружина подзвонила, щоб запитати...
- У мене є важливіші справи. Ви надіслали клієнту копію договору?
- Я вже давно надіслала його до головного офісу в Гуанчжоу. Коли ваша дружина подзвонила, то чутність була дуже поганою, і я не почула, що вона хотіла сказати. До речі, я вчора спекла смачний банановий торт замість того, щоб відпочити на дивані. Будь ласка, спробуйте!
- Дякую, я не люблю солодощі.
- Я думаю, що Ви ще ніколи не їли такої смакоти!
- Ти кажеш зовсім як моя дружина. Вона також вважає, що я у

сорок п'ять років не можу сам вибрати собі взуття, одяг, їжу тощо. Я почуваюсь ідіотом! Будь ласка, не приймай за мене рішення.

— Директоре Лю, я зовсім не хотіла вас образити! Вибачте! Не гнівайтесь на мене!

Г) — У молоді роки я міг читати без окулярів, а зараз, якщо не надягну окуляри, не можу нічого розібрати. Що пише твій старший брат у листі?

— Давай я прочитаю! У листі говориться, що його життя в Україні дуже важке. Одяг, їжа, квитки, електроенергія, опалення, водопостачання та медичні послуги там набагато дорожчі, ніж у Китаї, тому він просить тебе, щоб ти надіслав йому трішки грошей. Він також написав: «Через [мій] брак грошей мій друг позичив мені сто юанів / гривень, але я йому ще не повернув. Кожні вихідні мені доводиться працювати в китайському ресторані швидкого харчування, намагаючись заробити гроші, і я до смерті стомлююсь. Бажаю всім міцного здоров'я!» Кінець.

— Кінець? Як так?!

— Нижче є ще одне речення: «Будь ласка, надішли якнайшвидше трохи грошей! З кімнати, яку я раніше орендував, я виїхав, тому що для мене це занадто дорого».

— Перевитрачати гроші – не дуже добре! Я надішлю йому гроші лише після того, як він складе іспити.

Основний текст · 主课文

(一)

我们一定搬得了。

张美莉是中国留学生，在基辅大学学习经济。她住在朋友那儿，但是很想有自己的房子。同学们都说在基辅找不到便宜的房子。另外，有很多房东不愿意租房子给学生或者外国人，可是张美莉运气很好，才过了几个星期，她就找到了一套房子。房租不高，离大学不远，她高兴极了。搬家那天，有两个乌克兰朋友来帮忙：他们一个会开汽车，一个很有劲儿，搬家一点儿问题也没有。箱子、家具搬上汽车以后，他们开车去新房子。二十分钟以后到了那儿，汽车刚刚停下，马路那边的女警察就过来了，说这儿不能停车。张美莉解释说，他们用不了很长时间，车里的东西只要二十、三十分钟就搬完了。警察说不行，把车停在那儿，人们就走不过去了。张美莉对开车的朋友说，房子后面还有个小院子，可以从旁边的一条小路开进去。进了小院他们才发现房子的后门锁起来了，进不去。张美莉马上去找房东，请他打开后门。房东看见他们车里家具那么多，说东西太多，恐怕搬不上去，因为张美莉住五楼，那里又没有电梯。两个乌克兰朋友都说，没问题，他们一定搬得了。说着就开始抬家具。到了五楼张美莉拿出钥匙来，打开门。这套房子真不错：有两个房间，一间小厨房，还有浴室。四个钟头以后，张美莉的东西都搬上五楼了。

朋友 A： 张美莉，等一等，这个书架太重，你一个人搬不动！
我们两个一起抬吧！放在哪儿？

张美莉： 这间是书房，放在窗户那儿吧。

- 朋友 B： 冰箱我一个人搬得了，但是床太大，最好我们三个一起抬。那些箱子里都是书吧？你一辈子也看不完！
- 张美莉： 自修者赢，不自修者输，我不喜欢输的感觉！大部分我已经看完了。你们一定又累又饿，我们休息休息、吃点儿东西吧。
- 朋友 A： 这套房子真不错，可惜差一间客厅！
- 张美莉： 三间房子太贵了，我租不起。请客的时候可以在厨房吃饭，那儿坐得下四个人。那个小包请你拿给我，里边有些中国菜。
- 朋友 B： 是谁做的？这么多！我们三个人吃不了！
- 张美莉： 不但很多，而且非常好吃。不是我做的。搬家以前我太忙，没时间做饭。这些菜都是买的。
- 朋友 A： 想不到在基辅也买得着这么好吃的中国菜啊！
- 张美莉： 在大学附近买得到。你们辛苦了，多谢。我们吃饭吧，你们不要客气。吃饭后我们去公园散散步吧！

(二)

我妻子把冬天的衣服收起来了。

- 高先生： 昨天夜里风这么大，把窗户都吹开了，我一直没睡着！孙子因婴儿而吓得哭起来。
- 张先生： 是啊，风特别大，把我们房子后面那棵老树也吹倒了，真可怕！后来还下了一点雪。
- 高先生： 没想到四月还会下雪！我妻子上个星期就把冬天的衣服收起来了。今天早上起床以后，她看见路上有雪，就马上把厚衣服又拿了出来，穿上冬衣。因为我留神感冒，所以也戴上帽子。
- 张先生： 据报道，气候变了，冬天比以前热了，夏天热得不得了，春天跟以前的秋天差不多。政府如果不采取措施，就遇到自然灾害！

高先生： 是吗？报纸你看完了吗？可不可以借给我看看？

张先生： 当然可以。我先把院子打扫打扫，然后把报纸给你送过去。

高先生： 我帮你扫吧。你快点儿打扫完，我就可以快点儿看报纸了。

(三)

她被汽车撞伤了，是不是？

丈夫： 我回来了！饭好了吗？我又饿又渴。给我拿一瓶啤酒来！

妻子： 很抱歉，饭还没做好，啤酒也都喝完了。

丈夫： 怎么会这样？啤酒都被谁喝完了？

妻子： 是我们的邻居张先生。他因为没带钥匙，进不了家门，所以我就请他过来在我们家等他妻子下班回家。

丈夫： 哈哈，他真的是个糊涂虫！

妻子： 不怨他！是我请他送我到医院去的时候，他急着忘了带钥匙。

丈夫： 你被他送到医院去了？！去医院干吗？看病吗？你又头疼了吗？

妻子： 没有，我去看咱们女儿，她下午被撞伤了。

丈夫： 怎么了？她伤得重不重？

妻子： 医生说，只是轻伤，没有内伤。她明天就能出院了。

丈夫： 她是被汽车给撞的，是不是？现在开车的都开得太快了，一点也不管走路的人。好吧，我开车到医院去看看她。车钥匙在哪儿？昨天我放在书架上的，怎么找不着？

妻子： 等一等，我还没说完呢。她不是走路的时候叫车撞伤的，她是开你的车……在十字路口没看见有一辆往右转的卡车……你的车也让那辆卡车撞坏了。

丈夫： 她总是这样！小的时候把我的眼镜弄坏了，后来又把我的自行车骑坏了，中学毕业以后把我的摩托车撞坏了。现在汽车又坏了！她越长越大，弄坏的东西也越来越贵！

妻子： 还算好，没出大事。

(四)

我还没去过中国。

李先生在东京一家出口公司当翻译。下班以后他一般都和日本同事一起到酒馆去吃饭、喝酒、聊天。他们谈什么呢？谈政治，也谈足球。虽然是好朋友，但是谈到中国现在的情况，他们就大声吵，吵得其他人头疼。

中： 你对中国的情况完全不了解！

日： 你怎么知道！我每天都看关于中国社会和经济的文章，听介绍中国的节日，对中国的情况当然很了解！昨天晚上收音机里说……

中： 哈哈！报上、收音机里的算什么？你还没去过中国，怎么会了解中国的情况？！

日： 你说的完全不对！你看，这份报纸上有一篇很有意思的文章，谈的是中国的经济发展。文章说，中国只进行经济改革不够，还要进行政治改革。从韩国的发展可以看得出来……

中： 哦！这篇文章我只看了一眼，就不想看下去了！韩国的情况和中国的情况完全不一样，不能比！我以前在韩国当过三年翻译。你呢？去过中国和韩国几趟？一次也没有！只会看报纸，看电视……

日： 那儿有什么不对？从报纸和电视上当然可以了解别的国家。我前年去欧洲度假，是第一次去那儿。在机场买了一本介绍欧洲的书，在飞机上看了一遍。书上说，西餐很特别，日本人一般不喜欢。在英国我尝过一回英国菜，再不想吃了！书上又说，法国人非常喜欢喝葡萄酒，每天都从早喝到晚。真的！我在法国马路上遇见过很多喝醉的人！在德国和意大利……

中： 等一等！那时候你都去了几个国家？

日： 我记不清楚了，都是那本书上写的那些国家。旅游时间那

么短，去的地方那么多，谁记得住？

中：那不算旅游！下次我们一起去！

日：去什么地方？美国、俄国、欧洲我都去过了。

中：到中国去！这样你对中国的情况就一定了解了：百闻不如一见。说定了！等一下，我叫服务员一声，给我们再拿两瓶啤酒来吧！

Нові слова · 生词

美莉 Měilì (ім.) Мейлі
(китайське жіноче ім'я)

便宜 (прикм.) 1. biànyí
зручний; придатний,
підходящий; 2. piányi дешевий,
недорогий

另外 língwài 1. (присл.) крім
того, до того ж; 2. (прикм.)
інший

房东 fángdōng (ім.) господар
будинку, домовласник

套 tào (рах. суф.) рахівний
суфікс для будинків, квартир,
приміщень

房租 fángzū (ім.) квартирна
плата; плата за оренду житла

搬家 bānjiā (дієсл.)
переїжджати на іншу квартиру,
переселитися, змінювати місце
проживання

那天 nàitiān / nèitiān 1. (ім.)
той день; 2. (спол.) ……~ під
час..., у день...; у той день,
коли...; 搬家 ~ bānjiā у день
переселення, 考试及格 ~ kǎoshì
jígé у день складання іспиту

劲儿 jìn'r (ім.) сила, зусилля;
(很)有 ~ (hěn) yǒu (прикм.) бути
(дуже) сильним

一点(儿)(……)也不 / 没
(有)…… yīdiǎn(r) (...) yě bù /
méi (yǒu)... (заперечн. констр.)
анітрохи не..., ані краплі не...;
[немає] жодного / жодної /
жодних...

家具 jiājù (ім.) меблі

搬上 bānshàng (дієсл.) 1.
завантажувати, вантажити,
навантажувати; 2. рухати,
пересувати; 3. екранізувати,
зняти у кіно

停 tíng (дієсл.) 1.
зупиняти(ся), стояти; ~ (汽)车
(qì)chē ставити (паркувати)
автомобіль, паркуватись; 2.
припиняти(ся), переставати;
~ 下 xià (дієсл.) зупиняти(ся),
ставати (десь)

警察 jǐngchá (ім.) поліція;
поліціант, поліцейський; 女 ~ nǚ
поліціантка, жінка-поліцейський

过来 guòlai (дієсл.)
підходити, приходити,

наближатись (до мовця);
заходити (всередину сюди)

用不了 *yòngbùliǎo* (дієсл. фраз.) не потрібно, не знадобиться (такої кількості); потрібно / знадобиться не більше...

把 1. *bǎ* (дієсл.) міцно тримати (стискати) у руці; схопити, взяти; 2. *bà* (ім.) ручка; рукоятка; 3. *bǎ* (рах. суф.) *рахівний суфікс для жмень, пучків, в'язанок та букетів*; 4. *bǎ* (част.) *службове слово, що використовується для постановки прямого додатка перед дієслівним присудком*

院(子) *yuàn(zi)* (ім.) подвір'я, [внутрішній] двір

小路 *xiǎolù* (ім.) 1. стежка, доріжка; 2. маленька вуличка

开进去 *kāijìnqu* (дієсл.) підійти, під'їхати (туди)

发现 *fāxiàn* (дієсл.) виявляти, помічати, дізнаватися

后门 *hòumén* (ім.) задні двері; чорний хід

锁 *suǒ* 1. (ім.) замок, запор; 2. (дієсл.) замикати (на замок); ~起来 *qǐlái* (дієсл.) 1. зачинити на замок, замкнути; 2. посадити під замок

去找 *qùzhǎo* (дієсл.) піти за кимось / чимось, піти шукати когось / щось

恐怕 *kǒngpà* 1. (дієсл.) боюся, що...; 2. (присл.) мабуть, ймовірно

搬上去 *bānshàngqu* (дієсл.) 1. заносити, відносити, переносити

(звідси нагору); 2. заряджати (зброю)

电梯 *diàntī* (ім.) 1. ліфт; 2. ескалатор; 3. підйомник

说着 *shuōzhe* (дієсл. фраз.) говорячи (про це / так), з цими словами

抬 *tái* (дієсл.) 1. піднімати, підвищувати (напр., ціни); 2. нести вгору; 3. таскати, волочити; насилу нести; 4. нести удвох (на жердині, на ношах)

拿出(来) *náchū(lái)* (дієсл.) діставати, витягувати, виймати

钥匙 *yàoshi* (ім.) ключ (від замку)

重 *zhòng* (прикм.) 1. важкий, вагомий; тяжкий; 2. густий, щільний; 3. серйозний

搬动 *bāndòng* (дієсл.) зрушити(ся) з місця

动 *dòng* (дієсл.) рухати(ся)

书房 *shūfáng* (ім.) кабінет, бібліотека (у квартирі)

一辈子 *yībèizi* (присл.) усе життя; протягом усього життя; ~也看不完 *yě kàn bù wán* [й] за все життя не прочитаєш (не зможеш прочитати)

自修 *zìxiū* 1. (ім.) самоосвіта, саморозвиток; 2. (дієсл.) займатися самоосвітою, саморозвитком

者 *zhě* (част.) *частка-субстантиватор* (той, хто..., той, який / котрий...)

赢 *yíng* (дієсл.) виграти, здобути перемогу

输 *shū* (дієсл.) програти, зазнавати поразки (невдачі)

感觉 *gǎnjué* 1. (ім.) відчуття; 不喜欢输的 ~ *bù xǐhuan shū de* не любити програвати; 2. (дієсл.) відчувати

大部分 *dàbùfen* 1. (ім.) більша частина; 2. (присл.) здебільшого, у більшості випадків

吃点(儿)东西 *chī diǎn(r) dōngxi* (дієсл. фраз.) 1. трохи / чимось перекусити, кинути до рота; 2. закушувати (алкоголь)

租起 *zūqǐ* (дієсл.) бути в змозі орендувати, могли собі дозволити (про житло); 租不起 *zūbùqǐ* (дієсл.) бути не в змозі орендувати, не могли собі дозволити (про житло)

请客 *qǐngkè* (дієсл.) 1. запросити гостей, запросити у гості; 2. пригощати

坐得下 *zuòdexià* (дієсл.) розсістися, уміститися

小包 *xiǎobāo* (ім.) невелика сумка, невеличкий пакунок

里边 *lǐbian* (ім.; післяйм.) внутрішня частина, нутрощі; в, всередині

不但 *bùdàn* (спол.) не тільки, не лише

想不到 *xiǎngbudào* (дієсл.) [аж ніяк] не очікувати / не (по)думати, що...

买得着 *mǎidezháo* (дієсл.) 1. можна купити; 2. купити, долаючи труднощі, «дістати»

买得到 *mǎidedào* (дієсл.) знайти та купити, купити, долаючи труднощі, «дістати»

辛苦 *xīnkǔ* (дієсл.) важко працювати, старатися щосили; ~ 地工作 *de gōngzuò* [дуже] важко працювати; 你(们)~了, 多谢 *Nǐ(men) xīnkǔ le, duōxiè* Дуже дякую за твою / вашу важку працю

不要客气 *bùyào kèqi* (дієсл. фраз.) не соромтесь!; без церемоній!; будьте як вдома!

风 *fēng* (ім.) вітер

吹 *chuī* (дієсл.) 1. дути; дмухати, задувати; ~ 开 *kāi* (дієсл.) розкривати [настіж] (про вітер); розкриватися (під вітром); ~ 倒 *dǎo* (дієсл.) здунути, звалити (вітром); 2. курити

一直 *yízhí* (присл.) 1. прямо; навпростець; 2. без перерви, постійно, весь час

睡着 *shuìzháo* (дієсл.) засинати, заснути

因 *yīn* (спол.) так як, оскільки; через, внаслідок

婴儿 *yīng'ér* (ім.) немовля, новонароджена дитина

而 *ér* (спол.) тому, ось чому; отож

吓 *xià* (дієсл.) (з)лякатися, боятися; налякати

哭 *kū* (дієсл.) плакати; ~ 起来 *qilai* (дієсл.) розплакатися

是啊 *shì'a* (дієсл. фраз.) ше б пак!; авжеж!; і не кажи!; саме так!

可怕 *kěpà* (прикм.) страшний, жахливий

下 *xià* (дієсл.) йти (про опади)

雪 *xuě* (ім.) сніг

上 (个) *shàng (gè)* (означ. фраз.) минулий; попередній, -ня, -не, -ні; ~ 星期 *xīngqī* попередній тиждень

厚衣服 *hòu yīfu* (ім.) теплий одяг

穿上 *chuānshàng* (дієсл.) одягаться / надягати на себе (верхній одяг)

冬衣 *dōngyī* (ім.) зимовий одяг

留神 *liúshén* (дієсл.) остерігатися, бути обережним

感冒 *gǎnmào* 1. (ім.) застуда; 2. (дієсл.) застудитися

帽 (子) *mào(zi)* (ім.) головний убір, шапка

报道 *bàodào* 1. (ім.) повідомлення, звістка; 据 ~ *jù* за / згідно з повідомленнями [ЗМІ], як повідомляється; 2. (дієсл.) повідомляти

气候 *qìhòu* (ім.) клімат

变 *biàn* (дієсл.) змінюватися; змінювати; ~ 好 *hǎo* (дієсл.) покращуватись, змінюватись на краще

夏天 *xiàtiān* (ім.) літо

春天 *chūntiān* (ім.) весна

秋天 *qiūtiān* (ім.) осінь

政府 *zhèngfǔ* (ім.) уряд, органи влади

采取 *cǎiqǔ* (дієсл.) приймати, застосовувати, вдаватися; ~ 措

施 *suòshī* приймати міри, вжити заходів

措施 *suòshī* (ім.) міри, заходи

遇到 *yùdào* (дієсл.) зустрічатися (з), наштовхуватися (на), стикатися (з)

自然 *zìrán* (ім.) природа

灾害 *zāihài* (ім.) лихо, нещастя, катастрофа; 自然 ~ *zìrán zāihài* (ім.) стихійне лихо, природна катастрофа

是吗? *shì ma?* (дієсл. фраз.) та невже?; ніба?

打扫 *dǎsǎo* (дієсл.) підмити, мести; чистити; прибирати (приміщення)

送过去 *sòngguòqu* (дієсл.) 1. передавати; 2. переносити, перевозити

扫 *sǎo* (дієсл.) підмити, мести, вимітати

被 *bèi* 1. (дієсл.) піддаватися / зазнавати, страждати (від чогось), стикатися (з чимось), відчувати вплив; 2. (част.) службове слово, що слугує для утворення пасивної форми дієслова

撞伤 *zhuàngshāng* 1. (дієсл.) отримати травму в результаті удару (зіткнення); розбити, забити; 2. (ім.) травма, отримана внаслідок удару (зіткнення)

是不是? *shì bu shì?* (дієсл. фраз.) чи не так?; правильно?; вірно?

好了 *hǎo le* (дієсл. фраз.) бути зробленим, бути готовим,

бути приготованим; 饭 ~ fàn їжа готова

渴 1. kě (прикм.) спраглий, відчувати спрагу, хотіти пити; 2. kě (дієсл.) жадати, пристрасно бажати; 3. jié (дієсл.) висихати, пересихати

拿来 nálái (дієсл.) приносити, принести (сюди)

做好 zuòhǎo (дієсл.) приготувати (про їжу), зібрати (про механізм, пристрій)

家门 jiāmén (ім.) вхідні двері будинку / квартири

糊涂虫 hūtuchóng (ім.) розтяпа, плутанник, недолуга людина

怨 yuàn (дієсл.) ображати, сварити

送 sòng (дієсл.) відводити, відвозити когось (到…… dào... з кудись)

急 jí (дієсл.) поспішати, квапитися; ~ 着 zhe (присл.) поспіхом, похапцем

干吗 gānmá (пит. займ.) навіщо?; для чого?; заради чого?

看病 kànbìng (дієсл.) 1. лікуватися, приходити на прийом (до лікаря); 2. доглядати хворого

怎么了? zěnmē le? (займен. фраз.) що трапилось?; що сталося?; у чому справа?

伤 shāng 1. (ім.) рана, поранення, травма; 重 ~ zhòng тяжка травма, 轻 ~ qīng легка травма; 内 ~ nèi внутрішнє пошкодження; 2. (дієсл.) мати

поранення, отримати рану; 3. (дієсл.) поранити (когось), наносити травму

轻 qīng (прикм.) легкий

内 nèi (ім.; післяйм.) внутрішня частина; всередині

撞 zhuàng (дієсл.) бити, вдаряти, стукнути; ~ 坏 huài (дієсл.) розбити, розтрити; зруйнувати

找着 zhǎozháo (дієсл.) розшукати, відшукати, віднайти

转 zhuǎn / zhuàn (дієсл.) обертати(ся), крутити(ся), повертати(ся); 往右 ~ wǎng yòu повертати праворуч; 往左 ~ wǎng zuǒ повертати ліворуч

卡车 kǎchē (ім.) вантажівка, вантажний автомобіль

弄坏 nònghuài (дієсл.) зіпсувати(ся), зламати(ся)

骑坏 qíhuài (дієсл.) зламати(ся) (про велосипед, мопед, мотоцикл), з'їздити(ся), загнути, заганяти (про коня)

中学 zhōngxué (ім.) середня школа

摩托车 mótuōchē (ім.) мотоцикл

越 yuè 1. (прикм.) далекий; 2. (дієсл.) переходити, переступати; перетинати; проходити наскрізь, долати; 3. (присл.) 越……越…… yuè... yuè... чим [більше]..., тим...; 越长越大 yuè zhǎng yuè dà чим старшим (букв.: «довшим та більшим») [хтось] стає; 越来越 yuè lái yuè все більше і більше

算 suàn (дієсл.) 1. рахувати; 2. враховувати, брати до уваги; 3. розрахувувати, припускати; 4. вважатися (кимось / чимось), розцінюватися (як хтось / щось); 还~好 hái suàn hǎo / 还~可以 hái suàn kěyǐ / 还~不错 hái suàn bù cuò (дієсл. фраз.) це ще, вважай(те), добре; це ще нічого; ~什么 shénme (фразеол.) 1. дурниця, дрібниця; 2. ~? хіба можна зважати / вважати...?; хіба можна приймати [за чисту монету]...?; який же...?

大事 dàshì (ім.) велика справа, важливе питання, подія; 出~ chū (фразеол.) трапилося лихо, сталася трагедія

去过 qùguo (дієсл.) (по)бувати (у якійсь країні, місті); доводилося їздити

东京 Dōngjīng (ім.) Токіо (столиця Японії)

政治 zhèngzhì (ім.) політика

足球 zúqiú (ім.) футбол

谈到 tándào (дієсл.) заговорити (про когось / щось), згадати, торкнутися (у розмові)

情况 qíngkuàng (ім.) становище, умови, стан; ситуація; обставини

吵 chǎo (дієсл.) 1. шуміти, кричати, голосно розмовляти, галасувати; 2. скандалити, сваритись, лаятись

了解 liǎojiě (дієсл.) розуміти; розумітися, знатися, розбиратися (对…… duì... на / у чомусь);

很~ hěn добре знатися, добре розбиратися

社会 shèhuì (ім.) суспільство

文章 wénzhāng (ім.) стаття (у газеті, журналі); есей

听介绍 tīngjièshào (дієсл.) ознайомитись (на слух), послухати [ознайомчу] інформацію (про щось)

节日 jiérì (ім.) святковий день, свято

篇 piān 1. (ім.) бамбукова дощечка [для письма]; 2. (ім.) глава, розділ, частина, дія (у виставі); 3. (рах. суф.) рахівний суфікс для статей, есеїв, коротких письмових творів, а також розділів та глав творів

发展 fāzhǎn 1. (дієсл.) розвивати(ся); 2. (ім.) розвиток

进行 jìnxíng (дієсл.) 1. вести, проводити, втілювати, здійснювати; ~改革 gǎigé проводити реформи; 2. ведення, проведення, здійснення

改革 gǎigé (дієсл.) 1. реформувати, оновлювати, перетворювати; виправляти; 2. реформа, перетворення, оновлення; 经济~ jīngjì економічна реформа; 政治~ zhèngzhì політична реформа

韩国 Hánguó (ім.) Республіка Корея, Південна Корея; ~人 rén південний кореець, житель Південної Кореї

看得出来 kàn de chūlái (дієсл. фраз.) можна побачити, що...; видно / очевидно / зрозуміло,

що...; 从……可以~ *cóng ... kěyǐ*
з / на основі (на прикладі) ...
можна зробити висновок /
очевидно, що...

一眼 *yīyǎn* (присл.) одним
оком, побіжно, мимохідь

看下去 *kànxiàqù* (дієсл.)
продовжувати дивитись;
продовжувати читати

趟 1. *tāng* (дієсл.) ступати,
робити крок, крокувати; 2. *tàng*
(рах. суф.) *рахівний суфікс для*
dìyǐ («раз»); 几~ *jǐ* скільки разів?

次 *cì* (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для дії («раз»); 一次 *yīcì*
(ім.; присл.) 1. одного разу; 2.
один раз; 一次也不 / 没(有)……
yīcì yě bù / méi (yǒu)... (заперечн.
констр.) жодного разу не...; 第一
次 *dì yī cì* (ім.; присл.) перший
раз, вперше; 下次 *xià cì* (ім.;
присл.) наступний раз,
наступного разу

国家 *guójiā* (ім.) держава,
країна

前年 *qiánnián* (ім.)
позаминулий рік

度假 *dùjià* (дієсл.) проводити
канікули, проводити відпустку

机场 *jīchǎng* (ім.) аеропорт,
аеродром

遍 *biàn* (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для дії («раз»); 一~ *yī*
один раз, разочок

西餐 *xīcān* (ім.) західна
(європейська) кухня

回 *huí* (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для повторюваних дії
(«раз»); 一~ *yī* одного разу

葡萄 *pútáo* (ім.) виноград;
~ 酒 *jiǔ* (ім.) [виноградне] вино

遇见 *yùjiàn* (дієсл.) 1.
[випадково] зустрічати(ся),
наштовхуватися (на когось /
щось), стикатися (із кимось /
чимось); заставляти; 2. мати
нагоду побачити

喝醉 *hēzuì* 1. (дієсл.)
напивався доп'яна, пиячити; 2.
(прикм.) п'яний

意大利 *Yìdàlì* (ім.) Італія;
~ 人 *rén* італієць, житель Італії;
~ 语 *yǔ* (ім.) італійська мова (в
усній формі); ~ 文 *wén* (ім.)
італійська мова (писемна)

那时(候) *nàshí(hòu)* (ім.) у
той час, тоді

记清(楚) *jìqīng(chu)* (дієсл.)
[міцно / точно] запам'ятовувати;
[добре / чітко] пам'ятати; [точно]
пригадати, [чітко] згадати

短 *duǎn* (прикм.) 1.
короткий; 2. низькорослий,
невисокий (про людину)

俄国 *Éguó* (ім.) Росія; ~ 人
rén росіянин, житель Росії

不如 *bùrú* (спол.) краще
[вже]..., (ніж...); 百闻~一见 *bǎi*
wén bùrú yī jiàn (фразеол.) краще
один раз побачити, ніж сто разів
почути

说定了! *shuōdìng le!* (дієсл.
фраз.) домовились!; по рукам!

一声 *yī shēng* (ім.; присл.)
[зробити] один раз, разочок; (для
дій, що супроводжуються
звуком)

Коментарі · 注解

1. Слід бути уважними з вимовою дієслів-модифікаторів напрямку дії (див. «Граматика», п. 11.5.). Односкладові, а ще частіше – двоскладові дієслова-модифікатори при сполученні з одними смисловими дієсловами втрачають тони над обидвома складами, при сполученні з іншими – лише над другим складом, а при сполученні з третіми – не втрачають над жодним. Наприклад: 哭起来 *kū qilai* «розплакатися», 带回来 *dài huílai* «принести / привести із собою», але: 爬上来 *pá shànglái* «залазити нагору»; аналогічно: 过来 *guòlái* «підходити», але: 送来 *sònglái* «присилати» тощо.

2. У повсякденному мовленні іменник 房子 *fángzi* використовується у загальнюючому значенні та позначає будь-яке житлове приміщення: власне будинок, а також квартиру, кімнату в готелі чи гуртожитку тощо, тобто слугує відповідником поняття «житло».

3. Перехідне дієслово 租 *zū* у «орендувати; здавати в оренду» приймає непрямий додаток із прийменниками 从 *cóng* (у значенні «орендувати») та 给 *gěi* (у значенні «здавати в оренду»), котрий вказує на особу, у якої щось орендують або якій щось здають в оренду. Такий непрямий додаток часто ставиться після прямого (很多房东不愿意租房子 给学生 *Hěn duō fángdōng bù yuànyì zū fángzi gěi xuésheng* «Багато домовласників не хочуть здавати житло студентам»), хоча може, згідно із загальним правилом, також стояти і перед присудком (те саме речення: 很多房东不愿意 给学生 租房子 *Hěn duō fángdōng bù yuànyì gěi xuésheng zū fángzi*).

4. Т.зв. модальні форми модифікаторів результативних дієслів у сучасній розмовній мові найчастіше використовуються у формі 得了 *de liǎo* «могти» для ствердження та 不了 *bù liǎo* «не могли» для заперечення: 搬得了 *bān de liǎo* «могти / бути в змозі переїхати» / 搬不了 *bān bù liǎo* «не могли / бути не в змозі переїхати», 吃得了 *chī de liǎo* «могти / бути в змозі з'їсти (доїсти)» / 吃不了 *chī bù liǎo* «не могли / бути не в змозі з'їсти (доїсти)», 懂得了 *chī de dǒng* «могти / бути в змозі зрозуміти» / 懂不了 *chī bù dǒng* «не могли / бути не в змозі зрозуміти» тощо.

Якщо перед дієсловом із модифікатором 得了 *de liǎo* вжити прислівник 一定 *yīdìng* «неодмінно, обов'язково, безумовно», то речення набуде модального відтінку впевненості у результаті дії чи твердості наміру довести цю дію до кінця («неодмінно / обов'язково вдасться зробити...»): 我们 一定 搬 得了 *Wǒmen yīdìng bān de liǎo* «Нам обов'язково вдасться переїхати / завершити переїзд».

Слід відрізнити модифікатор 得了 *de liǎo* «могти» від графічного омоніма-модифікатора з іншою вимовою 得了 *déle*, який перекладається

«закінчити, завершити»: 做得了 1. *zuò de liǎo* «могти (бути в змозі) зробити», але: 2. *zuò déle* «доробити, повністю зробити, виконати [до кінця]».

5. Вираз «підмет + 一点(儿)问题也没有 *yīdiǎn(r) wèntí yě méi yǒu*» перекладається «із ... немає / не виникне жодних проблем»: 搬家一点儿问题也没有 *Bānjiā yīdiǎnr wèntí yě méi yǒu* «Із переїздом не виникне / немає жодних проблем». Цей вираз є окремим випадком заперечної конструкції 一点(儿) (……) 也不 / 没(有) …… *yīdiǎn(r) (...) yě bù / méi (yǒu)...*

6. Службове слово 者 *zhě* є запозиченням із веньяню. Воно приєднується до дієслова, прикметника або ж цілого речення та виконує функцію субстантиватора, тобто перетворює слова (слово) перед собою на іменник зі значенням особи, котра вчиняє відповідну дію або наділена відповідною ознакою; українською мовою такі сполучення перекладаються «той / та / ті, хто...». У сучасній китайській мові подібне вживання 者 *zhě* є характерним переважно для прислів'їв, приказок усталених виразів або їхньої імітацій, стилізацій під них: 不自修者输 *Bù zìxiū zhě shū* «Той (ті), хто не самовдосконалюється (не самовдосконалюються), програє (програють)», 没有孩子者不快乐 *Méi yǒu háizi zhě bù kuàilè* «Той (ті), у кого немає дітей, не щасливий (не щасливі)».

У повсякденному усному спілкуванні задля уникнення надмірної патетичності та недоречної стилістичної пишноти замість 者 *zhě* рекомендується вживати синонімічний вираз із путунхуа ……的人 *de rén* з аналогічним значенням. Вищенаведені приклади можна перефразувати наступним чином: 不自修的人输 *Bù zìxiū de rén shū* та 没有孩子的人不快乐 *Méi yǒu háizi de rén bù kuàilè*.

7. Словосполучення 据报道 *jù bàodào* «згідно з повідомленнями [ЗМІ], як повідомляється» можна конкретизувати, додавши після 据 *jù* посилення на джерело: 据 “人民日报” 报道 …… *jù “Rénmín rìbào” bàodào...* «Як повідомляє / згідно з повідомленням газети «Женьмінь жибао»...».

8. Слово 疼 *téng* «боліти, відчувати біль» є прикметником, а не дієсловом, тому воно вживається у т.зв. присвійних ад'єктивних конструкціях: кому болить? + що болить? + 疼 *téng*: 我头疼 *Wǒ tóu téng* «Мені болить голова», 爷爷疼手 *Yéye téng shǒu* «У дідуся болить рука» тощо. Заперечення 不 *bù* ставиться перед об'єктом (тобто перед тим, що болить): 我不头疼 *Wǒ bù tóu téng* «Мені не болить голова».

9. Різниця між питальними займенниками 干吗 *gànmá* та 为什么 *wèishénme* полягає у тому, що 为什么 *wèishénme* позначає причину («чому?; з якої причини?»), а 干吗 *gànmá* – ціль або мету дії («для чого?; навіщо?»); із точки зору синтаксису 为什么 *wèishénme* ставиться перед присудком, а 干吗 *gànmá* – після присудка: 你[为什么]来? *Nǐ wèishénme lái?* «Чому / з якої

причини ти прийшов?», але: 你来[干吗]? *Nǐ lái gānmá?* «Навіщо / з якою метою ти прийшов?».

10. Географічна назва «Росія» має два варіанти: 俄罗斯 *Éluósī* вживається в офіційному мовленні, а 俄国 *Éguó* – у розмовному. Якщо слово 俄国 *Éguó* вжито в офіційному мовленні, то найчастіше воно термінологічно співвідноситься з Російською імперією (до 1917 року).

11. Для позначення джерела інформації використовуються післяйменники 里 *lǐ* (для електричних приладів чи суспільних установ) або 上 *shàng* (для друкованих джерел); перед словом-джерелом інформації може додатково вживатися прийменник 在 *zài*: (在) 电视里 [在] *diànshì lǐ* «[кажуть] по телевізору» (щодо телевізора, іноді вживають також і 电视里 [上] *diànshì shàng*), (在) 收音机 [里] *(zài) shōuyīnjī lǐ* «[кажуть] по радіо», але: (在) 报纸 [上] *(zài) bàozhǐ shàng* «[пишуть] у газеті», (在) 书 [上] *(zài) shū shàng* «[пишуть] у книжці» тощо.

12. Початкова семантика дієслова 算 *suàn* – «рахувати, підраховувати, вираховувати» у математичному розумінні. Подальше розширення семантичного поля відбувалося за рахунок переосмислення початкового значення: 1. «враховувати, брати до уваги» (三个人在船上, 不[算]狗 *Sān gè rén zài chuán shàng, bù suàn gǒu* «Троє у човні, не рахуючи собаку»); 2. «розраховувати, припускати; думати» (我[算]他该来了 *Wǒ suàn tā gāi lái le* «Я думаю, що він повинен прийти»); 3. «вважатися (кимось / чимось), розцінюватися як» (перед іменниками також 算是 *suàn shì*) (这 / 这件事不能 [算]完 *Zhè / zhè jiàn shì bù néng suàn wán* «Це / цю справу не можна вважати завершеною», 他[算]是)个好医生 *Tā suàn (shì) gè hǎo yīsheng* «Він вважається гарним лікарем»).

Із кожним із цих значень існують певні фразеологізми чи усталені вирази. Так, наприклад, на дрібницю чи дурницю кажуть 算什么 *suàn shénme* і так само відповідають на комплімент чи подяку (算什么! *Suàn shénme!* «[Це лише] дрібниці!; Пусте!»). Те, що в українській мові виражається фразами на кшталт «Це ще добре!», «Це ще нічого!», «Це ще легко обійшлося!» китайською звучатиме 还算好! *hái suàn hǎo!* / 还算可以! *hái suàn kěyǐ!* / 还算不错! *hái suàn bù cuò!* (синонімічні вирази).

Словосполучення 算什么 *suàn shénme* перед присудком питального речення виражає риторичне питання з істотним відтінком сумніву, обурення чи здивування. Українською мовою це найчастіше перекладається «Як / Хіба [ж] можна вважати / назвати...?!», «[Та] який же це / з цього / з нього...?!»: 这样的工资[算什么]高? *Zhèyàng de gōngzī suàn shénme gāo?* «Хіба ж можна таку зарплату вважати / назвати високою?!», 他[算什么]医生? *Tā suàn shénme yīsheng?* «Та який з нього лікар?!».

12.1. Конструкції «чим..., тим...». Прислівники 快点(儿) та 越

Українська синтаксична конструкція «чим..., тим...» перекладається китайською мовою двома шляхами:

- Подвоєнням прислівника 快点(儿) *kuàidiǎn(r)*; ця конструкція оформлює цілі речення, прислівник 快点(儿) *kuàidiǎn(r)* фактично виконує сполучникову функцію та займає місце перед присудком або смисловою частиною складного присудка в обох частинах порівняльно-протиставного речення. Конструкція має чітко виражене часове значення та перекладається «чим швидше / скоріше відбудеться А, тим швидше / скоріше відбудеться Б»: 你快点儿打扫完, 我就可以快点儿看报纸了 *Nǐ kuàidiǎnr dǎsǎo wán, wǒ jiù kěyǐ kuàidiǎnr kàn bàozhǐ le* «Чим швидше ти завершиш замітати, тим швидше я зможу почитати газету».
- Подвоєнням прислівника 越 *yuè*; ця конструкція поєднує прикметники, дієслова чи цілі речення без часового значення та виражає взаємозалежність ступенів інтенсивності прояву якості або виконання дії. Прислівник 越 *yuè*, що також наразі виконує сполучникову функцію, в обох частинах речення ставиться безпосередньо перед тим словом, до якого відноситься; перекладається ця конструкція «чим [більше / сильніше]..., тим [більше / сильніше]...»: 越多越好 *Yuè duō yuè hǎo* «Чим більше, тим краще», 我睡得越多 (або, простіше, 我越睡), 我就越想睡觉 *Wǒ shuì dé yuè duō / wǒ yuè shuì, wǒ jiù yuè xiǎng shuìjiào* «Чим більше сплю, тим більше хочеться спати».

Похідними від конструкції 越……越…… *yuè... yuè...* є вирази 越长越大 *yuè zhǎng yuè dà* чим старшим (букв.: «довшим та більшим») [хтось] стає» та 越来越 *yuè lái yuè* «все більше і більше»: 我越长越大, 我越来越了解妈妈是对的 *Wǒ yuè zhǎng yuè dà, wǒ yuè liǎojiě māma shì duì de* «Чим старшим я стаю, тим краще я розумію, що мама мала рацію», 我越来越想睡觉了 *Wǒ yuè lái yuè xiǎng shuìjiào le* «Я все сильніше й сильніше хочу спати».

12.2. Дієслівні рахівні суфікси

Крім власне рахівних суфіксів (т.зв. іменних рахівних суфіксів, див. див. «Грамматика», п. 5.1.), у китайській мові також існують дієслівних рахівних суфіксів. У поєднанні з числівниками дієслівні рахівні суфікси

вказують на те, скільки разів відбулася дія. Таке сполучення числівника і дієслівного рахівного суфікса називається комплементом кратності (див. Урок 18, «Граматика», п. 18.1.): 我一次也没去过中国 *Wǒ yī cì yě méi qù guo Zhōngguó* «Я ніколи (букв.: «одного разу і то») не був у Китаї», 我尝过两回英国菜, 不是很喜欢 *Wǒ cháng guo liǎng huí Yīngguó cài, bù shì hěn xīhuān* «Я двічі куштував британську їжу, не дуже сподобалось», 他把这本书看了三遍 *Tā bǎ zhè běn shū kàn le sān biàn* «Він тричі прочитав цю книжку», 妈妈叫了他一声 *Māma jiào le tā yī shēng* «Мама поклікала його один раз».

Найчастіше в ролі дієслівних рахівних суфіксів вживаються морфеми 次 *cì* та 遍 *biàn*, однак існують і інші слова подібного роду. У поєднанні з дієсловом і числівником такі морфеми мають значення «раз», проте кожна з них вживається з певним семантичним класом дієслів:

Рахівний суфікс	Значення	Дієслова, з якими вживається
次 <i>cì</i> / 回 <i>huí</i> / 场 <i>chǎng</i>	вказує на кратність, повторюваність дії	去 <i>qù</i> , 参观 <i>cānguān</i> , 参加 <i>cānjiā</i> , 来 <i>lái</i> тощо.
遍 <i>biàn</i>	вказує на те, що дія відбувається від початку і до кінця	说 <i>shuō</i> , 听 <i>tīng</i> , 看 <i>kàn</i> , 读 <i>dú</i> , 看 <i>kàn</i> (у значенні «читати»), 写 <i>xiě</i> , 念 <i>niàn</i> , 抄 <i>chāo</i> , 讲 <i>jiǎng</i> тощо.
趟 <i>tàng</i>	вживається з дієсловами руху	去 <i>qù</i> , 跑 <i>pǎo</i> , 来 <i>lái</i> , 走 <i>zǒu</i> , 回 <i>huí</i> тощо.
(一)下(儿) <i>yīxià(r)</i>	вживається з короткочасними (з точки зору мовця) діями	看 <i>kàn</i> (у значенні «дивитись, (по)глянути»), 打 <i>dǎ</i> , 用 <i>yòng</i> , 玩儿 <i>wánr</i> , 敲 <i>qiāo</i> , 摇 <i>yáo</i> , 比 <i>bǐ</i> , 画 <i>huà</i> , 等 <i>děng</i> , 找 <i>zhǎo</i> , 说 <i>shuō</i> , 想 <i>xiǎng</i> , 考虑 <i>kǎolù</i> , 讨论 <i>tǎolùn</i> тощо.
顿 <i>dùn</i>	вживається з дієсловами зі значенням «їсти», «пити», «споживати» а також «бити», «ляяти» тощо	吃 <i>chī</i> , 喝 <i>hē</i> , 骂 <i>mà</i> , 打 <i>dǎ</i> , 揍 <i>zòu</i> , 批评 <i>pīpíng</i> , 教训 <i>jiàoxùn</i> тощо.
番 <i>fān</i>	вказує на те, що дія	解释 <i>jiěshì</i> , 哭 <i>kū</i> , 思考

	вимагає багато часу і сил, часто вживається з дієсловами емоційних станів, мовленнєвої або психічної діяльності	sīkǎo, 笑 xiào, 表扬 biǎoyáng, 称赞 chēngzàn, 打量 dǎliang, 努力 nǔlì тощо.
--	---	--

Слід зазначити, що з рахівними словами 番 fān та 下(儿) xià(r) вживається лише числівник 一 yī «один», однак у випадку з 下(儿) xià(r) можуть зустрічатися й винятки: 我轻轻地敲了[两下儿]门 Wǒ qīng qīng de qiāo le liǎng xiàr mén «Я легенько двічі постукав у двері».

Крім того, існує ще одна категорія дієслівних рахівних суфіксів, у якій замість спеціальних рахівних морфем використовуються іменники, котрі так чи інакше стосуються конкретної дії: 让我尝[一口]! Ràng wǒ cháng yī kǒu! «Дай мені скуштувати шматочок!» (口 kǒu «рот»), 他看了我[一眼]就走了 Tā kàn le wǒ yī yǎn jiù zǒu le «Він поглянув на мене й одразу ж пішов» (眼 yǎn «око»), 他的脸好像被人打了[一拳] Tā de liǎn hǎoxiàng bèi rén dǎ le yī quán «Здається, йому хтось вдарив його в обличчя» (拳 quán «кулак») тощо.

Примітка: при позначенні числа 2 дієслівні рахівні суфікси можуть вживатись як із числівником 两 liǎng (两次 liǎng cì «двічі, два рази» тощо), так і (рідше) з числівником 二 èr (二次 èr cì «двічі, два рази» тощо).

Грамматика · 语法

12.1. Особливості вживання службових слів 了 та 过

- місце службового слова 了 le у реченні впливає на відтінок часового значення дієслова: якщо 了 le стоїть безпосередньо після дієслова-присудка, то дія є семантично пов'язаною з теперішнім часом, а якщо 了 le знаходиться у кінці речення, то зв'язку дії з теперішнім часом немає; у першому випадку речення перекладається доконаним видом, а у другому – недоконаним видом минулого часу українського дієслова: 我去[了]那儿 «Я туди **сходив** / пішов» та 我去那儿[了] «Я туди [колись] **ходив**»;
- аналогічне протиставлення по доконаності / недоконаності спостерігається й у питальних форм на ……了(……)没(有)? …le (...)
méi (yǒu)? та ……了(……)吗? …le (...)
ma? – перша конструкція підкреслює недоконаний характер дії або набуття особистого досвіду (你做了没有? «Ти [коли-небудь] **робив** / тобі **доводилося робити**?»),

а друга – доконаний характер дії (你做[了]吗? «Ти [вже] *зробиш*?»); форму на …… 了 (……) 吗? …*le* (...) *ma*? можна замінити емпатичною питальною конструкцією 是……的吗? *shì...de ma*? або 是不是……的? *shì bù shì...de*? (你[是]做[的]吗?) із відповідним додатковим відтінком смислового наголосу на дії («Ти [вже] [точно] *зробиш*?»);

- службові слова 了 *le* та 过 *guo / guò* ніколи не вживаються з модальними дієсловами, а також із дієсловами, котрі позначають не дію, а стан (是 *shì* «бути», 在 *zài* «знаходитись, перебувати (десь)», 知道 *zhīdao* «знати», 认识 *rènshi* «бути знайомим» тощо).

12.2. Синтаксичні особливості вживання модифікаторів напрямку дії 来 та 去

Місце службового слова 了 *le* у реченні з дієсловами, що супроводжуються односкладовими модифікаторами напрямку дії 来 *lái* або 去 *qù* та прямим додатком, може бути або у кінці речення (我买来一部手机[了] «Я купив мобільний телефон»), або безпосередньо після дієслова; у цьому випадку 来 *lái* / 去 *qù* можуть як переносяться у кінець речення (我买[了]一部手机来 «Я купив мобільний телефон»), так і залишатися на своєму місці (我买来[了]一部手机 «Я купив мобільний телефон»).

Статистично найвживаніши варіантом є постановка 了 *le* після смислового дієслова з винесенням 来 *lái* / 去 *qù* у кінець (我买[了]一部手机来), однак за наявності у реченні обставини цілі / мети («робити для чого? / навіщо?») службове слово 了 *le* може ставитися лише у кінці речення, а прямий додаток – або (частіше) між смисловим дієсловом та 来 *lái* / 去 *qù* (他到食堂去吃饭[了] «Він прийшов до їдальні (для того, щоб) поїсти»), або (рідше) після 来 *lái* / 去 *qù* (他到去食堂吃饭[了] «Він прийшов до їдальні (для того, щоб) поїсти»).

Якщо смислове дієслово має після себе об'єкт, який означає місце, то цей об'єкт ставиться між смисловим дієсловом та модифікатором напрямку дії 来 *lái* / 去 *qù* (明天我们到咖啡馆去 «Завтра ми підемо до кав'ярні»), а якщо об'єкт не означає місце, то він може розташовуватись як між смисловим дієсловом та 来 *lái* / 去 *qù* (他要带一些水果去 «Він хоче взяти [із собою] декілька фруктів»), так і після 来 *lái* або 去 *qù* (他要带去一些水果 «Він хоче взяти [із собою] декілька фруктів»).

Аналогічно: 你下楼来吧! або 你下来楼吧! «Спускайся [сходами / ліфтом] донизу [сюди]!».

Компоненти 来 *lái* / 去 *qù* у двоскладових дієсловах-модифікаторах за наявності у реченні прямого додатка також можуть переміщуватись у кінець речення, особливо у розмовній мові (他 走过 马路 来 «Він переходить вулицю»). У більш офіційному повненні прийнято переносити в кінець увесь двоскладовий модифікатор (他 走 马路 过来 «Він переходить вулицю»). Якщо прямий додаток вводиться службовим словом 把 *bǎ*, то двоскладовий модифікатор взагалі не розривається та стоїть у кінці речення разом зі смисловим дієсловом-присудком (他 把 马路 走过来 «Він переходить вулицю»).

Службове слово 了 *le* у таких реченнях або ставиться після смислового дієслова (他 走 了 马路 过来 «Він перейшов вулицю»), або після модифікатора (роз'єданого на склади чи ні) у кінці речення (他 走 马路 过来 了 / 他 走过 马路 来 了 / 他 把 马路 走 过来 了 «Він перейшов вулицю»).

12.3. Синтаксична конструкція інверсії прямого додатка зі службовим словом 把

Службове слово 把 *bǎ*, що етимологічно походить від омонімічного прийменника, використовується в реченнях із дієслівним присудком. При вживанні 把 *bǎ* смисловий акцент (увага) у реченні переключається з суб'єкта на об'єкт дії, а також відбувається синтаксична інверсія прямого додатка (цього об'єкта дії), який займає місце після підмета і перед присудком.

У звичайних реченнях із прямим додатком увага концентрується на суб'єкті дії, тобто в таких реченнях йдеться про те, що (з)робив або (з)робить саме суб'єкт: 我 洗 了 衣服 «Я випрала одяг», 爸爸 修理 了 自行车 «Тато полагодив велосипед» тощо. У реченнях з 把 *bǎ* увага переноситься на прямий додаток, тобто на те, що сталося саме з об'єктом дії:

— 我的衣服在哪儿。	— Де мій одяг?
— 我 <u>把</u> <u>你的</u> <u>衣服</u> <u>洗</u> <u>了</u> 。	— Твій одяг я випрала.

爸爸 把 自行车 修理 了, 把 摩托 车 还 没 有。
Тато велосипед відремонтував, а мотоцикл ще ні.

У якості додатка з 把 *bǎ* не можуть вживатися особові займенники в номінативній функції, але можуть у присвійно-означальній. Іншими словами, не можна сказати 把我* «мене», та цілком можна сказати, наприклад, 把我(的)朋友 «мого друга» тощо.

Додаток з 把 *bǎ* зазвичай позначає конкретний, детермінований об'єкт, відомий як мовцю, так і співрозмовнику. З огляду на це, висловлювання з додатком, оформленим 把 *bǎ*, носить завершений (перфективний) і самодостатній характер, а також несе на собі смисловий акцент у реченні, тобто є ремою. Ця обставина виключає можливість вживання в конструкції з 把 *bǎ* присудків, виражених дієсловами психоемоційного стану (на кшталт 爱 *ài* «любити», 喜欢 *xǐhuan* «подобатися», 想念 *xiǎngniàn* «думати», 了解 *liǎojiě* «розуміти», 知道 *zhīdao* «знати», 害怕 *hàipà* «боятися», 看 *kàn* (у значенні «бачити»), 听 *tīng* (у значенні «чути»), 闻 *wén* «нюхати», 觉得 *juéde* «відчувати; вважати», 希望 *xīwàng* «мріяти; сподіватися» тощо), а також дієсловами руху (来 *lái* «приходити», 去 *qù* «йти», 走 *zǒu* «йти (ходити) пішки», 跑 *pǎo* «бігти» тощо), дієсловами-зв'язками (是 *shì* «бути», 在 *zài* «знаходитись, перебувати (десь)»), модифікаторами, коли вони позначають саме фізичний рух (进 *jìn*, 出 *chū*, 上 *shàng*, 下 *xià*; 进去 *jìnqù*, 进来 *jìnlái*, 出去 *chūqù*, 出来 *chūlái* тощо), а не напрямок дії чи інше значення (сказати 你把你名字写下来! «Напиши своє ім'я!» цілком можна), а також дієсловами у модальній формі з інфіксами 得 *de* / 不 *bù*.

Факт означеності та відомості об'єкта з 把 *bǎ* при перекладі з української на китайську мову речень, де прями́й об'єкт виступає темою або ремою:

Об'єкт без 把 <i>bǎ</i>	Об'єкт із 把 <i>bǎ</i>
Прями́й додаток-тема, місце – після присудка; нейтральний опис, констатація факту	Прями́й додаток-рема, місце – після підмета; акцентування уваги на цьому конкретному об'єкті
我买到了这辆车。	我把这辆车买到了。
Я купив цей автомобіль.	Цей автомобіль купив я.

За наявності у реченні двох додатків – прямого з 把 *bǎ* та непрямого – прями́й додаток з 把 *bǎ* завжди передує непрямо́му, при цьому непря́мий прийменниковий додаток переважно ставиться після присудка (вираженого будь-яким дієсловом), а не перед ним, тобто маємо наступний порядок слів: «підмет + прями́й додаток з 把 *bǎ* + присудок + непря́мий додаток з прийменником» (我把你的衣服放在箱子里 «Твій одяг я поклав у валізу», 她把手机卖给他 «Вона продає йому мобільний телефон»).

Заперечувальні слова та модальні дієслова завжди ставляться перед 把 *bǎ*. При цьому слід пам'ятати, що з огляду на перфективний характер

дії у таких реченнях, у якості заперечення переважно використовується 没(有) *méi (yǒu)*, а не 不 *bù*: 我没有把你的电脑弄坏 «Твого комп'ютера я не ламав». Якщо ж у реченні перед 把 *bǎ* присутнє модальне дієслово, то перед цим модальним дієсловом вживається заперечення 不 *bù*: 我不会把这件事告诉妈妈 «Про це я не можу сказати мамі».

З 把 *bǎ* вживаються лише перехідні дієслова. Конструкції з 把 *bǎ* не використовуються у безособових реченнях. Суб'єкт, який впливає на об'єкт, повинен або бути присутнім у реченні, або щонайменше матися на увазі.

Службове слово 了 *le* у реченнях з 把 *bǎ* займає місце у кінці речення, після присудка (他把我的车修好了) «Він полагодив мою машину») або після непрямого прийменникового додатка (她把手机卖给他了) «Вона продала йому мобільний телефон»); службове слово 过 *guo / guò* у реченнях з 把 *bǎ* практично не вживається.

У переважній більшості випадків речення з 把 *bǎ* співвідносяться з докраною дією та завершуються службовим словом 了 *le* після присудка (他把这些书看完了) «Ці книжки від прочитав»). Якщо ж дія мислиться як недоконана і вжити 了 *le* не можна, то після присудка рекомендується поставити форму подвоєння з 一 *yī* або прислівник 一下 (儿) *yīxià(r)* (请大家回家去把这个问题的回答想一想) «Будь ласка, йдіть додому і подумайте над відповіддю на це питання»), оскільки залишати присудок останнім словом у реченні з 把 *bǎ* вважається стилістичною огріхою.

В офіційно-діловому письмовому та усному мовленні замість 把 *bǎ* можуть вживатися синонімічні службові слова-канцеляризми 将 *jiāng* або 拿 *ná* (我们将合同签了) «Ми підписали договір»).

12.4. Пасивна конструкція зі службовим словом 被

Використання службового слова 被 *bèi*, що також етимологічно походить від омонімічного прийменника, є основним засобом вираження пасивного стану в путунхуа. У реченнях з 被 *bèi* об'єкт впливу сам стає дійовою особою (суб'єктом), а суб'єкт навпаки стає пасивним і навіть може бути випущений. Тому пасивну конструкцію з 被 *bèi* можуть утворювати лише перехідні дієслова. Ще однією обов'язковою умовою утворення пасивної конструкції з 被 *bèi* є те, що дієслово-присудок не може бути останнім елементом у реченні, після нього має йти ще щось: службові слова 了 *le* чи 过 *guo / guò*, частка, додаток, модифікатор

напрямку дії, форма подвоєння з 一 下, прислівник 一 下 (儿) *yǐxià(r)* тощо, або ж принаймні саме дієслово мусить бути двоскладовим.

Для того, щоб перетворити активне речення у пасивне, потрібно: а) перемістити підмет активного речення у позицію додатка; б) перемістити прямий додаток у позицію підмета; в) поставити перед цим «новим» додатком службове слово 被 *bèi*. Таким чином, активне речення 女儿撞坏了我的汽车 «Дочка розбила мій автомобіль» матиме у пасивній формі наступний вигляд:

Підмет («колишній» додаток)		Додаток («колишній» підмет)	Присудок
我的汽车	被	女儿	撞坏了。
Моя машина		дочкою	розбита.

Якщо для змісту висловлювання діяч не є важливим, то «новий» додаток можна випустити, але при цьому службове слово 被 *bèi* обов'язковою зберігається: 汽车被撞坏了 «Автомобіль розбито».

Обставина, прямий або непрямий прийменниковий додаток, за їх наявності у реченні, займають місце після присудка (а не перед ним, як у активних реченнях): 合同副本被寄去了往总公司 «Копію договору [було] надіслано до головного офісу». Виняток становить обставина способу дії (з 地 *de* або без 地 *de*), котра розміщується перед присудком: 他说的话被清楚地听到了 «Його слова (те, що він каже) були чітко почуті».

У китайській мові, на відміну від європейських мов, вживання пасивного стану має відчутний негативний характер, тобто пасивна конструкція з 被 *bèi*, особливо в усному мовленні, позначає дію, котра є неприємною, небажаною для мовця, здійснюваною всупереч бажанню, від якої об'єкт дії «страждає»: 钥匙被忘在家里 «Ключ забуто вдома», 电脑被弟弟弄坏了 «Комп'ютер зламаний (зламано) молодшим братом», 两个人被打伤了 «Двох людей було поранено».

Втім, у писемному чи офіційному усному мовленні така негативна конотація зникає, що пояснюється впливом перекладної літератури з європейських мов, коли при перекладі на китайську мову, наприклад, з англійської, китайські перекладачі механічно передають значення англійської пасивної конструкції *to be + Past Participle* за допомогою 被 *bèi*: 他被提了一个问题 «Йому було поставлено питання» (англ.: *He was asked a question*).

Заперечення утворюється за допомогою 没 (有) *méi (yǒu)* безпосередньо перед 被 *bèi*, а у кінці речення (з огляду на неможливість вживання 了 *le* і за відсутності додатка) бажано поставити дієслово-

модифікатор, найчастіше – 掉 *diào* (зі значенням «повністю, суцільно»): 钥匙没有被忘(掉) «Ключ не був забутий».

Модальні дієслова, а також прислівники та частки ставляться безпосередньо перед 被 *bèi*: 他会被人笑 «Він може бути осміяний людьми», 他刚被汽车撞伤了 «Він щойно був збитий машиною». При запереченні модального дієслова вживається 不 *bù*, котре займає місце перед модальним дієсловом: 丈夫不会被妻子都忘记的 «Чоловік не може бути забутий дружиною».

Службове слово 被 *bèi* має низку синонімічних службових слів, котрі можуть його замінювати (наприклад, задля уникнення тавтологія у зв'язній розповіді), але самі по собі вживаються значно рідше. До таких службових слів належать 叫 *jiào* і 让 *ràng* (вживаються у розмовному мовленні, позбавлені негативного відтінку: 院子叫李先生打扫了 «Двір заметений паном Лі»), 给 *gěi* (вживається у розмовному мовленні, негативний відтінок, навпаки, значно сильніший: 孩子给狗吓到了 «Дитина була налякана собакою»), 受 *shòu*, 遭 *zāo* і 挨 *āi* / *ái* (вживаються переважно у письмовому мовленні: 汽车受李先生修理了 «Автомобіль був відремонтований паном Лі»), 由 *yóu* (вживається у письмовому мовленні у випадках, коли присудок не позначає фізичного впливу на об'єкт: 问题由经理提了 «Питання було поставлене директором») та 为 *wèi* / *wéi* (запозичення з веньяню, вживається в офіційно-діловому та канцелярському стилях: 问题为外交官回答 «На питання відповіли дипломати», пор. з англ.: *The question was answered by diplomats*). В усіх вищенаведених прикладах службові слова-маркери пасиву можна замінити на 被 *bèi*.

Іноді, особливо у розмовній мові, в одному пасивному реченні можуть одночасно вживатися два службових слова пасиву: перед додатком вживається 被 *bèi*, а після додатка – 叫 *jiào*, 让 *ràng* або 给 *gěi*. Таке вживання робить особливий емоційний аспект на додатку / об'єкті, тому часто трапляється у паралельному вживанні з емпатичною конструкцією 是……的 *shì...de*: 她是被汽车给撞的, 是不是? «[То ж] її [саме] автомобіль збив, чи не так?»

Пасивна конструкція зі службовим словом 被 *bèi* та його синонімами у сучасній китайській мові є найрозповсюдженішим, але не єдиним засобом утворення пасивного стану.

12.5. Підрядне речення причини (2)

У писемній літературній мові, а також в усному мовленні «високого

стилю» замість причинно-наслідкової конструкції 因为……, 所以…… *yīnwèi...*, *suǒyǐ...* «оскільки..., то...» (див. «Граматика», п. 11.1.) може використовуватись синонімічна конструкція 因(为)…… 而…… *yīn(wèi)...* *ér...*, що походить із веньяню; 因(为 *yīn(wèi)* ставиться перед підметом або після нього, а 而 *ér* – на початку підрядного наслідкового речення. Основна сфера її використання – художня література, лекції, політичні промови: 孙子因婴儿而吓得哭起来 «Оскільки онук [ще] немовля, то [він] злякався до сліз (так злякався, що розплакався)».

12.6. Рамкова конструкція 不但……, 而且……

Рамкова конструкція 不但……, 而且…… *búdàn...*, *érqiě...* (замість сполучника 而且 *érqiě* іноді використовується сполучник-синонім 并且 *bìngqiě*) перекладається українською мовою «не тільки / не лише..., але й / а і...» та може оформлювати як ціле складнопідрядне речення (за схемою: 不但 + підмет 1..., 而且 + підмет 2...), так і окремий член простого речення (за схемою: підмет + 不但……, 而且……):

这个东西不但贵, 而且不好看。 Ця річ не лише дорога, але й негарна.

她不但喜欢唱歌, 而且唱得很好。 Вона не тільки любить співати, але й співає дуже добре.

他不但会说英语, 而且会说法语。 Він не лише може розмовляти англійською, але й може розмовляти французькою.

不但他会说英语, 而且他的爸爸也会说英语。 Не тільки він може розмовляти англійською, але й його батько теж.

У складнопідрядних реченнях можуть додатково вживатись прислівники 也 *yě* «також, теж» та 还 *hái* «ще». Ці прислівники ставляться після присудка другої частини речення; сполучник 而且 *érqiě* при цьому іноді випускається: 这个电影不但孩子们喜欢, (而且)大人也很喜欢 «Цей фільм подобається не лише дітям, але й дорослим також».

12.7. Підрядне допустове речення

Зміст підрядного допустового речення містить протипагу або протиставлення до того, про що йдеться у головному реченні. Такі складнопідрядні речення перекладаються українською мовою «Хоч(а) / незважаючи на те, що..., а / але...».

Підрядне допустове речення завжди передує головному. Перед підметом або після підмета підрядного речення вживається допустовий сполучник 虽然 *suīrán* «хоч і, хоча й» (рідше – його синоніми: 虽 *suī* (запозичення з веньяню), 虽说 *suīshuō*, 虽说 *suīzé*, 尽管 *jǐnguǎn*), а перед підметом головного речення – протиставний сполучник 但(是) *dàn(shì)* або 可(是) *kě(shì)* «але, а», (рідше – їхні синоніми: 而 *ér* (запозичення з веньяню), 然而 *ránér*, 然 *rán*): 虽然他很年轻, 但是他懂很多 «Хоч він і молодий, але багато [чого] розуміє», 我虽然没看过这本书, 可是知道它讲什么 «Хоч я і не читав цієї книжки, я знаю, про що в ній йдеться», 虽然我们认识, 但是我们不是朋友 «Ми хоча і знайомі, але не є друзями».

Якщо після сполучника 但(是) *dàn(shì)* вжити 还是 *hái shì*, то речення набуде емпатичного значення, а сполучення 但(是)还是 *dàn(shì) hái shì* перекладатиметься «але все [ж] таки»; підмет головної частини (за його наявності) ставиться між 但(是) *dàn(shì)* та 还是 *hái shì*: 他虽然不想去, 但是(他)还是去了 «Хоч він і не хотів іти, але все ж таки пішов».

Замість сполучників 但(是) *dàn(shì)* та 可(是) *kě(shì)* у головному реченні може вживатись прислівник 却 *què* «тим не менш, все [ж] таки» (дещо рідше – 还 *hái* «ще»), який займає місце після підмета: 他虽然不是中国人, 他却说汉语说得非常好 «Хоч він і не китаєць, але дуже добре розмовляє китайською мовою». Трапляються й випадки, коли 但(是) *dàn(shì)* / 可(是) *kě(shì)* та 却 *què* вживаються одночасно в одному й тому самому реченні: 虽然她没去过北京, 但是她却知道很多北京的故事 «Хоча вона ніколи не була в Пекіні, вона знає багато історій (оповідок) про Пекін».

12.8. Підрядне речення умови

Складнопідрядне речення з підрядним умови перекладається українською мовою «Якщо..., то / тоді...». Підрядне речення виражає умову та передує головному. Перед підметом (рідше – після підмета) підрядного речення вживається один з умовних сполучників зі значенням «якщо»: найчастіше 如果 *rúguǒ* або 要是 *yàoshì* (останній є більш «розмовним», неформальнішим та ширше зустрічається у північних діалектах), дещо рідше – 若是 *ruòshì*, 假使 *jiǎshǐ* або 假如 *jiǎrú*, у науковому та науково-популярному стилях – також 倘若 *tǎngruò* або 倘使 *tǎngshǐ*, в офіційно-діловому та літературному стилях – також 若 *ruò* або 如 *rú* (запозичення з веньяню), а у повсякденній розмовній мові – також 要 *yào* (скорочення від 要是 *yàoshì*) тощо. Головне речення оформлюється одним із наступних альтернативних один одному способів:

- між підметом та присудком головного речення ставиться сполучний прислівник зі значенням «то / тоді» (найчастіше цю функцію виконує 就 *jiù*, помітно рідше – 便 *biàn*, 即 *jí*, 才 *cái* або запозичений з веньяню 则 *zé*, а також 也 *yě* «то також» чи 亦 *yì* «то все [ж] таки»);
- перед підметом головного речення ставиться сполучний займенник зі значенням «у такому разі», «у цьому випадку»: 那么 *nàme*, 那 *nà* або 那就 *nàjiù*;
- перед підметом головного речення ставиться питально-сполучний займенник 怎么 *zěnmě* чи 怎麼 *zěnmó* зі значенням «то як [тобі б]...?»; у цьому випадку підрядне речення виражає нереальну умову, а головне речення містить реальну протипагу або реальне протиставлення до того, про що йдеться у підрядному реченні;
- взагалі відсутнє будь-яке граматичне оформлення, значення умовно-наслідкового зв'язку виражається лише контекстом.

У кінці підрядного речення умови можна факультативно додати кінцівку ……的话 *…de huà*; у цьому випадку умовний сполучник можна як залишити на своєму місці, так і взагалі випустити.

要是你去，代我向你妈妈问好。 Якщо ти підеш, передай від мене вітання своїй мамі.

如果我有时间，那么给你打电话。 Якщо у мене буде час, то я тобі зателефоную.

你要是想看这部电影，我们就快点儿走吧！ Якщо ти хочеш подивитися цей фільм, то йдемо хутчіше!

你有什么问题的话，就问张老师。 Якщо у тебе є якісь питання, то запитай у вчителя Чжана.

他如果去的话，我也去。 Якщо він піде, то я також піду.

要你等一下，那我会帮你。 Якщо ти трішки зачекаєш, то я зможу тобі допомогти.

如果想吃就吃，不要客气。 Якщо хочеш їсти, то їж, не соромся.

假使没有飞机，怎么能一天之内就从中国到了乌克兰？ Якби не було літаків, як можна було б за один день дістатися з Китаю до України?

如果一个人开车开得不好，他就一定撞坏它。 Якщо людина погано водить автомобіль, то вона його неодмінно розіб'є.

要是天气不变好(的话), 那么我哪儿也不去。 Якщо погода не покращиться, то я нікуди не піду.

Іноді в складнопідрядному умовному реченні спостерігається зворотний порядок розташування частин, при якому головне речення передує підрядному. У цьому випадку основний смисловий наголос робиться на наслідку, а умова виступає в якості ілюстративно-другорядного фактора. У таких реченнях використовуються лише сполучники перед підрядним умови та, факультативно, кінцівка ……的话 ……de huà: 我明天去看看老朋友, 如果他住在这里(的话) «Завтра піду навідати старого друга, якщо він ще там живе».

Сполучник 要 yào вживається у виразі «на твоєму / його / моєму місці» (我要是你, 就走了 «На твоєму місці, я б пішов»; наразі йдеться не про двоскладовий сполучник 要是 yàoshi, а про односкладовий сполучник 要 yào та зв'язку 是 shì), а також у похідній рамковій конструкції 要不 ……就 …… yào bù… jiù… зі значенням «а то, інакше» (快点儿, 要不我们就来晚了! «Поквапся / мерщій, інакше ми спізнимося!»).

Сполучення 要不是 yào bù shì у функції умовного сполучника на початку підрядного речення перекладається «якби не…» та описує доконану дію, реальний факт як дію, яка ще не відбулася, як подію, яка не мала місця в реальній дійсності; у головному реченні факультативно вживається 就 jiù: 要不是他告诉我, 我(就)怎么会知道? «Якби він мені не сказав, то звідки б я знав?».

Примітка: у китайській мові відсутній граматичний поділ умовних речень на речення реальної та нереальної умови, обидва типи речень («Якщо…» та «Якщо б…») будуються однаково.

12.9. Модальні фрази та словосполучення

Модальними фразами називаються словосполучення, котрі загалом мають те саме значення, що й модальні дієслова, але складаються з декількох елементів та характеризуються наявністю певних семантичних додаткових нюансів. До таких фраз / словосполучень зокрема належать:

- 不得不 bùdébù «бути вимушеним (з)робити; необхідно, доведеться (з)робити» (букв.: «не можна не (з)робити») (синоніми: 应该 yīnggāi, 应当 yīngdāng та ін.): 因为孩子生病了, 所以我不得不急着回家

«Оскільки дитина захворіла, то я була змушена / не могла не повернутися поспіхом додому»;

- 没(有)办法 *méi (yǒu) bànfǎ* / 没法弄 *méi fǎ nòng* «1. нічого не вдієш, виходу немає; 2. неможливо»; у першому значенні вживається як вступна модальна фраза (没办法, 我们只有回去 «Нічого не вдієш, мусимо повертатися назад»), а у другому – як синонім 不能 *bù néng* / 不可能 *bù kěnéng* (我没办法明白 «Неможливо / не можу зрозуміти (збагнути)»); крім того, у поєднанні з непрямим прийменниковим додатком із прийменником 对 *duì* набуває фразеологічного значення «із (кимось / чимось) не можна [собі] дати ради, неможливо впоратись» (对这个孩子没有办法! «Із цією дитиною неможливо дати ради / впоратися!», 我对作业完全没有办法 «Я ніяк не можу впоратися з домашнім завданням»);
- 无法 *wúfǎ* «неможливо, немає можливості; бути не здатним»; вживається у якості модальної частини присудка (тобто як звичайне модальне дієслово) та виступає синонімом до 不能 *bù néng* або 不会 *bù huì*: 她无法明白 «Вона не здатна зрозуміти», 他小声说, 说得无法听清楚 «Він розмовляє настільки тихо, що неможливо чітко розчути»; вираз 使……无法…… *shǐ... wúfǎ...* перекладається «позбавляти когось можливості щось (з)робити»: 病使我无法不戴眼镜看书 «Хвороба позбавила мене можливості читати книжки без окулярів»;
- 只有 *zhǐyǒu* / 只得 *zhǐdé* / 只好 *zhǐhǎo* «нічого не залишається, крім як...; залишається лише...» (синонім 得 *děi*); означає вимушеність з огляду на зовнішні обставини: 我做了我能做的一切, 现在(我)只有等 «Я зробив усе, що міг, тепер (мені) залишається лише чекати», 如果没人能回答这个问题, 那么只得我自己回答 «Якщо ніхто не може відповісти на це питання, то нічого не залишається, крім як відповідати мені самому».

12.10. Редуплікація дієслів та прикметників

Редуплікацією називається повне або часткове повторення слова, тобто його подвоєння.

Односкладові дієслова при подвоєнні втрачають тон над другим (повторюваним) компонентом: 听听 *tīng tīng* «послухати», 看看 *kàn kàn* «подивитися, поглянути; почитати» тощо. Якщо перший склад вимовляється з третім тоном, то при редуплікації тон змінюється на другий: 讲讲 *jiǎng jiàng* «розповідати», 洗洗 *xǐ xi* «випрати» тощо.

При редуплікації односкладового дієслова між його компонентами дуже часто вставляється службова морфема — *yī*, що підкреслює короткочасність дії; при цьому також відбувається втрата тону другого складу (як і самої морфемі — *yī*) і заміна третього тону на другий: 看一看 *kàn yi kàn* «поглянути», 想一想 *xiǎng yi xiǎng* «подумати» тощо.

Двоскладові дієслова також можуть редуплікуватися за формулою АВАВ, при цьому перший і третій склади вимовляються з тонами, а другий і четвертий — з нейтральним тоном, наприклад: 打扫打扫 *dǎsǎo dǎsǎo* «підмести, прибрати», 解释解释 *jiěshì jiěshì* «пояснити» тощо.

При редуплікації дієслівно-об'єктних конструкцій (наприклад, 说话 *shuō huà* «розмовляти», 睡觉 *shuì jiào* «спати», 做饭 *zuò fàn* «готувати їжу», 吃饭 *chī fàn* «їсти» тощо) повторюється лише перший склад, котрий при повторенні втрачає тон: 睡睡觉 *shuì shuì jiào*, 做做饭 *zuò zuo fàn*, 吃吃饭 *chī chī fàn* тощо. У розмовній мові останніх десятиліть подібним чином можуть подвоюватися і звичайні двоскладові дієслова (散步 *sàn san bù* «прогулятися» тощо). Крім того, шляхом такого часкового подвоєння утворюється особлива питальна форма модального дієслова 可以 *kěyǐ*, котра має інше значення: 可以……吗? *kěyǐ...ma?* перекладається «Можна...?», а 可不可以……? *kě bù kěyǐ...?* — «[А] давай(те)...! / Може [вже] краще...?» (你^可不可以^问别人? «Може [вже] краще ти запитаєш у когось іншого?») або (на висловлення ввічливого прохання) «Чи не міг би ти... / не могли б Ви...?» (可^不可以^{把这本杂志借给我看看}? «Чи не міг би ти / могли б Ви дати мені почитати цей журнал?»).

За необхідності використання з подвосними дієсловами службового слова 了 *le* воно ставиться між редуплікованими частинами, а не після них; — *yī* у цьому випадку випускається: 看了看 *kàn le kàn*, 打扫了打扫 *dǎsǎo le dǎsǎo*, 做了做饭 *zuò le zuo fàn*, 散了散步 *sàn le san bù* «прогулятися» тощо.

Основна функція редуплікації дієслова, коли дія ще не відбулася і не стала фактом, полягає в пом'якшенні тону мовлення, у тактовному натяку на виконання бажаної дії або ж підкресленні нетривалості (короткочасності) дії («трішки, трохи»), у невеликій кількості разів її здійснення: 你看(一)看, 这样写对不对? «Поглянь-но, так правильно написано?», 我现在很忙, 你等(一)等我 «Я зараз дуже зайнятий, зачекай [трішки] на мене», 我要回家休息休息 «Хочу / збираюся повернутись додому, аби [трішки] відпочити», 晚上应该学习学习 «Увечері слід [трохи] повчитися» тощо.

Коли йдеться про вже dokonану дію, між редуплікованими складами

ставиться 了 *le*, а речення висловлює короточасність цієї дії: 他想^了想, 说: 好, 我来帮帮你 «Він подумав та сказав: добре, я тобі допоможу». Такі речення часто містять прислівник 就 *jiù*, оскільки він одночасно вказує і на короточасність, і на на безпосередню послідовність дій: 他咳嗽^了咳嗽^就开始讲 «Він прокашлявся (трішки покашляв) та [одразу ж] почав розповідати».

Подвоєне дієслово може також позначати спробу виконати дію. У цьому випадку після дієслова зазвичай додається службова морфема 看 *kàn*: 爸爸, 我的手机坏了! — 来, 我修理修理^看 «Тату, мій мобільний телефон зламався! – Давай я спробую полагодити».

Редуплікація дієслів використовується й для того, щоб перерахувати певні приклади тих чи інших дій, а також для надання мовленню невимушеності з натяком на легкість, побіжність вчинення згаданих дій: 我每个星期六去买买东西, 后来我在公园散散步, 听听音乐 «Щосуботи я ходжу за покупками, після цього я прогулююся парком, слухаю музику».

Редуплікація прикметників (лише якісних) відбувається за наступними чотирма моделями:

1. Односкладові прикметники подвоюються за моделлю АА (у розмовній мові другий склад може додавати до себе суфікс -儿 *-(e)r*, тобто еризуватися. Цей тип редуплікації передає значення інтенсивності ступеня якості і може нести зменшувально-пестливий відтінок: 近近(儿) *jìn jìn(r)* «близький-близький; близенький», 小小(儿) *xiǎo xiǎo(r)* «маленький-маленький», 重重(儿) *zhòng zhòng(r)* «тяжкий-тяжкий», 早早(儿) *zǎo zǎo(r)* «ранній-ранній» тощо; тон другого складу може втрачатися або ні.

2. Модель ААББ характерна для двоскладових прикметників і передає значення інтенсивності ступеня якості, що особливо проявляється, якщо прикметник вживається у функції означення: 明明白白的文 *míng míng bái bái de wén* «гранично зрозумілий текст», 高高兴兴的人 *gāo gāo xìng xìng de rén* «дуже весела людина» тощо.

3. Модель редуплікації двоскладових прикметників АБАБ передає значення інтенсивності ступеня якості або значення частоти / сталості прояву ознаки: 高兴高兴 *gāoxìng gāoxìng* «веселий-веселий / завжди веселий» тощо.

4. Модель редуплікації з додатковою службовою морфемою 里 *lǐ* для двоскладових прикметників А 里 АБ також висловлює інтенсивність ступеня якості, але частіше вживається з прикметниками, що мають негативне значення: 糊^里糊涂 *hú lǐ hútu* «дурний-дурний» тощо.

Якщо подвоєний (за будь-якою моделлю) прикметник виконує функцію означення, то він в обов'язковому порядку приймає після себе службове слово 的 *de*: 大大^的飞机 *dà dà de fēijī* «великий-превеликий літак», 高兴高兴^的人 *gāoxìng gāoxìng de rén* «завжди весела людина». Якщо ж подвоєний прикметник виконує функцію присудка, то після нього також ставиться службове слово 的 *de*, а прислівник перед ним випускається 很 *hěn*: 天气很^热 «Погода спекотна» → 天气热^的 «Погода дуже / вкрай спекотна»; друге речення є емоціо виразнішим.

Потрібно мати на увазі, що значна кількість якісних прикметників не може редулюватися зовсім, наприклад, 伟大 *wěidà* «великий», 幸福 *xìngfú* «щасливий», 美丽 *měilì* «гарний, прекрасний» та ін.

Примітка: редулікація дієслів та прикметників переважно використовується у розмовній мові чи у художніх текстах та не є характерною для офіційних чи наукових текстів.

Додатковий текст · 副课文

是被姐姐理¹⁾的

- 你今天理了发²⁾了, 是不是? 不错³⁾! 是在哪家理发店⁴⁾理的?
- 是我姐姐理的, 我很不喜欢。
- 为什么? 看上去跟理发师⁵⁾理的差不多!
- 剪⁶⁾得太短了, 不好看。我现在去问问理发师有没有办法给我剪得长⁷⁾一点。
- 没有这样的方法。你别生气, 头发⁸⁾长得很快, 过几个星期就……
- 要几个星期! 我再也不想请姐姐给我理发了! 而且我胖了起来, 我喜欢的衣服勉强⁹⁾合身¹⁰⁾!
- 别担心¹¹⁾, 我能给你送这条我的裙子。你试¹²⁾一试! 大小正¹³⁾合适¹⁴⁾。
- 多谢你! 这条裙子很时髦¹⁵⁾, 我真的很喜欢它¹⁶⁾!
- 不用谢我, 好朋友必须¹⁷⁾互相支持¹⁸⁾。

1) 理 *lǐ* (дієсл.) стригти, зачісувати (волосся); 理发 *lǐfà* 1. (дієсл.) стригтися, зачісуватися; стригти, зачісувати (给…… *gěi...* когось); 我理了发了 *Wǒ lǐ le fà le* Я підстригся (підстриглась) / зробив (зробила) зачіску; 2. (ім.) стрижка; зачісування

2) 发 *fà* (ім.) волосся

3) 不错! *bù cuò!* (дієсл. фраз.) точно!; так і є!

4) 理发店 *lǐfādian* (ім.) перукарня

5) 理发师 *lǐfāshī* (ім.) перукар

6) 剪 *jiǎn* (дієсл.) різати (ножицями), вирізати (з паперу); стригти, відстригати / обстригати волосся (给…… *gěi...* комусь)

7) 长 *zhǎng* (дієсл.) 1. рости, зростати, збільшуватися; подовжуватися; множитися; накопичуватися; 2. збільшувати; вирощувати; подовжувати

8) 头发 *tóufa* (ім.) волосся на голові; 假 ~ *jiǎ* штучне волосся, перука

9) 勉强 *miǎnqiǎng* 1. (присл.) насилу, ледь-ледь, через силу, неохоче; 2. (дієсл.) змушувати, примушувати; 3. (прикм.) притягнутий за вуха, непереконливий

10) 合身 *héshēn* (дієсл.) підходити, бути якраз; личити (про одяг); 勉强 ~ *miǎnqiǎng* ледь-ледь налазити, одягати(ся) насилу / впритул

11) 担 心 *dānxīn* (дієсл.) турбуватися, тривожитися, хвилюватися; 别 ~ *bié* не хвилюйся (не хвилюйтесь)

12) 试 *shì* (дієсл.) спробувати, намагатися; випробувати, протестувати; приміряти

13) 正 *zhèng* 1. (прикм.) прямиий; правильний; прямолінійний; 2. (присл.) якраз, саме

14) 合适 *héshì* 1. (прикм.) зручний, підходящий, належний, доречний, відповідний; 2. (дієсл.) підходити, годитися, бути (для когось) зручним; 大小正 ~ *dàxiǎo zhèng* розмір якраз підходить / у самий раз

15) 时髦 *shímáo* 1. (ім.) мода; 2. (прикм.) бути модним, бути в моді

16) 它 *tā* (особ. займ.) воно, це; він / вона (про неживі предмети та тварин; пор. з англ. *it*); ~ 们 *men* ці; вони (множ., середн. рід)

17) 必须 *bìxū* (дієсл.) неодмінно слід, обов'язково необхідно; мусити, бути обов'язково повинним (для підсилення відтінку обов'язковості часто вживається з наступним 要 *yào*, тобто 必须要 *bìxū yào*)

18) 支持 *zhīchí* 1. (дієсл.) підтримувати, допомагати; 2. (дієсл.) справлятися, триматися, витримувати; ~ 不住 *bù zhù* не справитися, не витримати; 3. (ім.) підтримка, допомога

ІЕРОГЛІФИ

<i>заснавати</i>	
被	衣 (145) 10
bèi	

<i>покоління</i>	
辈	车 (159) 12
bèi	

<i>змінювати(сь)</i>	
变	又 (29) 8
biàn	

<i>всюди</i>	
遍	辵 (162) 13
biàn	

<i>збирати, зривати</i>	
采	采 (165) 8
cǎi / cài	

<i>шуміти, кричати</i>	
吵	口 (30) 7
chǎo / chāo	

<i>тримати(сь)</i>	
持	手 (64) 9
chí	

<i>комаха; хробак</i>	
虫	虫 (142) 6
chóng	

<i>дути</i>	
吹	口 (30) 7
chuī	

<i>весна</i>	
春	日 (72) 9
chūn	

<i>послідовність</i>	
次	欠 (76) 6
cì	

<i>розташовувати</i>	
措	手 (64) 11
cuò	

<i>нести на плечах</i>	
担	手 (64) 8
dān / dàn	

<i>падати</i>	
倒	人 (9) 10
dǎo / dào	

<i>ранг, ступінь</i>	
第	竹 (118) 11
dì	

<i>вітер</i>	
风	风 (182) 4
fēng / fèng	

<i>палац</i>	
府	广 (53) 8
fǔ	

<i>змінювати(сь)</i>	
改	支 (66) 7
gǎi	

<i>шкіра, шкура</i>	
革	革 (177) 9
gé / jí	

<i>[царство] Хань</i>	
韩	韦 (178) 12
hán	

<i>поспішати</i>	
急	心 (61) 9
jí	

<i>відрізати</i>	
剪	刀 (18) 11
jiǎn	

<i>сила, енергія</i>	
劲	力 (19) 7
jìn / jìng	

<i>спиратися</i>	
据	手 (64) 11
jù / jū	

<i>картка</i>	
卡	卜 (25) 5
kā / qiǎ	

<i>спрага</i>	
渴	水 (85) 12
kě / jié	

<i>лякати(сь)</i>	
恐	心 (61) 10
kǒng	

<i>плакати</i>	
哭	口 (30) 10
kū	

<i>гіркий</i>	
苦	艸 (140) 8
kǔ / kù	

<i>становище</i>	
况	彳 (15) 7
kuàng	

<i>користь, зиск</i>	
利	刀 (18) 7
lì	

<i>кінська грива; модний</i>	
髦	髟 (190) 14
máo	

<i>виступати назовні</i>	
冒	冂 (13) 9
mào	

<i>головний убір</i>	
帽	巾 (50) 12
mào	

<i>докладати зусиль</i>	
勉	力 (19) 9
miǎn	

<i>терти</i>	
摩	手 (64) 15
mó / mā	

<i>бамбукова дошка</i>	
篇	竹 (118) 15
piān	

<i>виноград</i>	
葡	艸 (140) 15
kě / jié	

<i>твердий; сильний</i>	
强	弓 (57) 12
qiáng / qiǎng / jiàng	

<i>осінь</i>	
秋	禾 (115) 9
qiū	

<i>куля; м'яч</i>	
球	玉 (96) 11
qiú	

<i>отримувати</i>	
取	又 (29) 8
qǔ	

<i>мести</i>	
扫	手 (64) 6
sǎo / sào	

<i>рана, травма</i>	
伤	人 (9) 6
shāng	

<i>супільство</i>	
社	示 (113) 7
shè	

<i>дух, божество</i>	
神	示 (113) 9
shén	

<i>вводить у дію</i>	
施	方 (70) 9
shī	

<i>ложка; ключ</i>	
匙	匕 (21) 11
chí / shì	

<i>зазнати поразки</i>	
输	车 (159) 13
shū	

<i>замок</i>	
锁	金 (167) 12
suǒ	

<i>воно; він / вона</i>	
它	宀 (40) 5
tā	

<i>підняти</i>	
抬	手 (64) 8
tái	

<i>рейс, поїздка</i>	
趟	走 (156) 15
tàng / tāng	

<i>виноградний сік</i>	
萄	艸 (140) 14
táo	

<i>сходи; сходинки</i>	
梯	木 (75) 11
tī	

<i>зупинити(сь); стояти</i>	
停	人 (9) 11
tíng	

<i>сердитись; лякати(сь)</i>	
吓	口 (30) 6
xià / hè	

<i>літо</i>	
夏	夂 (35) 10
xià	

<i>терпкий (на смак)</i>	
辛	辛 (160) 7
xīn	

<i>вуса; борода</i>	
须	页 (181) 9
xū	

<i>сніг</i>	
雪	雨 (173) 11
xuě	

<i>відмичка</i>	
钥	金 (167) 9
yào / yuè	

<i>мусити; слід</i>	
宜	宀 (40) 8
yí	

<i>немовля</i>	
婴	女 (38) 11
yīng	

<i>перемагати</i>	
赢	贝 (154) 17
yíng	

<i>натрапляти</i>	
遇	辵 (162) 12
yù	

<i>[no]долати</i>	
越	走 (156) 12
yuè	

<i>стихийне лихо</i>	
灾	火 (86) 7
zāi	

<i>розгортати(сь)</i>	
展	尸 (44) 10
zhǎn	

<i>розділ, частина</i>	
章	立 (117) 11
zhāng	

<i>політика</i>	
政	支 (66) 9
zhèng / zhēng	

<i>підтримувати</i>	
支	支 (65) 4
zhī	

прямий	
直	目 (109) 8
zhí	

приводити до ладу	
治	水 (85) 8
zhì	

крутити(сь), обертати(сь)	
转	车 (159) 8
zhuǎn / zhuàn	

бити, вдарити	
撞	手 (64) 15
zhuàng	

нога, стопа	
足	足 (157) 7
zú	

п'яний	
醉	酉 (164) 15
zuì	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

醉、足、撞、转、治、直、支、政、章、展、灾、越、遇、赢、婴、宜、钥、雪、须、辛、夏、吓、停、梯、萄、趟、抬、它、锁、输、匙、施、神、伤、扫、取、球、秋、强、葡、篇、摩、勉、帽、冒、髦、利、况、苦、哭、恐、渴、卡、据、劲、剪、急、韩、革、改、府、风、第、倒、担、措、次、春、吹、虫、持、吵、采、遍、变、辈、被

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкції з прислівником 快点(儿) або 越

- 1) Чим швидше ти доїси, тим швидше підеш гуляти.
- 2) Чим більше читаю цю книжку, тим більше мені подобається.
- 3) Чим прохолодніша погода, тим тепліший одяг носять (букв.: «надягають») люди.
- 4) Чим швидше ти вийдеш заміж, тим швидше у тебе будуть діти.
- 5) Чим більше любимо ми жінку, тим менше ми їй подобаємося.
- 6) Чим більше я роблю вправ, тим краще я розмовляю китайською.
- 7) Чим швидше біжиш, тим швидше втомлюєшся.

3. Заповніть пропуски дієслівними рахівними суфіксами.

- 1) 对不起，我不明白您说的话，请再说一_____。

- 2) 每天吃四__饭。
- 3) 他一离开后，我大哭了一__。
- 4) 我去过两__。
- 5) 我听到他敲了三__。
- 6) 他很想去一__北京。
- 7) 大家大笑了一__。
- 8) 他结过两__婚。

4. Перекладіть китайською мовою (де можливо – у кількох варіантах), використовуючи модифікатори напрямку дії 来 та 去

- 1) Тато купив новий автомобіль.
- 2) Діти прийшли до коли, щоб вчитися.
- 3) Ми пішли до кав'ярні, щоб випити кави.
- 4) Я забув взяти [із собою] ключа.
- 5) Вони переносять речі до нової оселі.
- 6) Чоловік привіз дружині подарунки із закордону.
- 7) До нашого автомобіля підійшов поліціант.
- 8) Дідусь повільно спустився сходами.

5. Перефразуйте речення з прямим порядком слів у речення з 把

Наприклад:

他看完了那本书。 → 他把那本书看完了。

- 1) 我放杂志在桌子上。
- 2) 老师讲明白了这个问题。
- 3) 我写下来了我的名字。
- 4) 我对妻子说出来了那件事。
- 5) 孩子已经做好了作业。
- 6) 他掉在了钥匙地上。
- 7) 请你帮我翻译这个句子成汉语。
- 8) 爸爸修理了我的自行车。
- 9) 我没马上告诉他这件事。
- 10) 我没有弄坏你的手机。
- 11) 你放在哪里我的钥匙?
- 12) 我们已经看了这部电影两回。
- 13) 姐姐给妈妈介绍了她男朋友。
- 14) 请你戴你的帽子上。
- 15) 谁已经翻译了成中文这句话?

6. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкцію інверсії прямого додатка зі службовим словом 把.

- 1) Ці ліки я купила сама.
- 2) Вина ми сьогодні не пили.
- 3) Він розповів мені цю історію.
- 4) Вона дала мені стару фотокартку та запитала: «Хто це ліворуч?».
- 5) Оскільки я забув узяти ключа, то не можу відчинити вдвері.
- 6) Вітер навстіж відчинив усі вікна.
- 7) Хто випив моє пиво?
- 8) Ти повинен дописати домашнє завдання.
- 9) Цю звістку потрібно передати (букв.: «сказати») кожному.
- 10) Ієрогліфи я не писав.
- 11) Я не ламав мотоцикл, це [зробив] молодший брат.
- 12) Кішка залізла на дерево та не може злізти. Будь ласка, зніми (букв.: «взьми / знеси додолу») кішку з дерева!

7. Перефразуйте активні речення у пасивні, використовуючи конструкцію зі службовим словом 被.

Наприклад:

我吃了香蕉。 →

香蕉被我吃了。

- 1) 汽车打伤了两个人。
- 2) 我已经寄了信。
- 3) 他还没有做作业。
- 4) 妈妈洗了我的衣服。
- 5) 同学拿走了我的书。
- 6) 儿子撞坏了爸爸的车。
- 7) 我已经买了裙子了。
- 8) 有人打伤了那个警察。
- 9) 人会他笑。
- 10) 我听得清清楚楚这些话。
- 11) 老师没有写这些字。
- 12) 风吹倒了几棵老树。
- 13) 他完成了这个工作。
- 14) 妹妹用完了家里的钱。
- 15) 他们买走了商店的蛋糕。
- 16) 孩子们吃完了好吃的东西。
- 17) 教授回答了一切问题。
- 18) 朋友们搬到了我的新家具。

8. Перекладіть китайською мовою, використовуючи пасивну конструкцію зі службовим словом 把

- 1) Двері відчинено. Двері відчинено не паном Чжаном. Двері навстіж відчинено вітром.
- 2) Окуляри були забуті професором в аудиторії.
- 3) — Вечеря вже приготована? — Так, вечеря приготована старшою сестрою.
- 4) Він був представлений нам професором Лі.
- 5) Іграшку зламано молодшим братом.
- 6) Усі квитки розпродані.
- 7) Діти пострижені матір'ю.
- 8) Автомобіль розбито, водія (букв.: «людину, що керувала автомобілем») поранено.
- 9) Домашнє завдання виконано, можна я піду трішки погуляю?
- 10) Професорові було поставлено кілька цікавих питань.

9. Заповніть пропуски службовими словами 把 або 被

- 1) 桌子上的报纸__风吹走了。
- 2) — 你__衣服洗了吗? — 没有, 衣服是__我妻子洗的。
- 3) 我看到他__一位老先生送上来车。
- 4) 我没__这件事告诉她。
- 5) 鸡__狗吃掉了。
- 6) 我__手机忘在家里了。另一部手机__丈夫忘在家里了。所以没人能和我们联络。
- 7) 孩子__房间作出得乱七八糟的。他__妈妈骂了。她__儿子骂了以后, 房间__妈妈打扫了。
- 8) — 哥哥__他的新汽车撞坏了。— 你说什么? 我没听到…… 新汽车__哥哥撞坏了, 对不对?
- 9) 大风__树吹倒了。秋天__风吹倒的树很多。
- 10) 我昨天__生日蛋糕买好了。今天我忽然发现这个蛋糕__猫吃掉了。
- 11) __一封__你父亲写的信拿去吧, 它在桌子上。

10. Перекладіть китайською мовою, використовуючи рамкову конструкцію 不但……, 而且…….

- 1) Вона не лише розумна, а ще й гарна.
- 2) Не лише я знаю, а й інші теж знають.
- 3) Не лише вчитель не розуміє, а й одногрупники також не розуміють, що він каже.

- 4) Цього року взимку не лише мало снігу, а ще й не холодно.
- 5) Він не лише мій учитель китайської, а ще й мій друг.
- 6) Він не лише купив нову квартиру, а ще й нову машину.
- 7) Вона вмє розмовляти не тільки французькою, але ще й італійською мовою.
- 8) Ганна не тільки красиво пише ієрогліфи, але й добре говорить китайською мовою.
- 9) Я не лише здивувався, але й до смерті злякався.
- 10) Не тільки мама, але й тато також не вмє керувати автомобілем.

11. Поєднайте два простих речення в одне складне з підрядним допустовим.

Наприклад:

下了雪。天气不太冷。 →

虽然	下了雪，	但是	天气不太冷。
虽然	下了雪，	天气	却不太冷。

- 1) 她很高兴。她没说为什么。
- 2) 我不懂他的话。我明白他的意思。
- 3) 汉语不容易。有很多人想学习它。
- 4) 汉语语法不太难。汉字很难。
- 5) 雨很大。我还是会去上学。
- 6) 这样做是错的。没有办法。
- 7) 他不努力。他学习很好。
- 8) 我非常累。没有时间休息。
- 9) 我们都辛苦地工作。无法完成工作。
- 10) 她已经不再年轻。她还是很漂亮。

12. Перекладіть китайською мовою складні речення з підрядними допустовими.

- 1) Хоча він і п'яний, але каже абсолютно вірно.
- 2) Хоч вітер і сильний, дочка не хоче надягати шапку.
- 3) Хоча він і не дуже розумний, але навчається вкрай старанно.
- 4) Хоча вони всі про це вже чули, але на виглядали (букв.: «судячи з вигляду здавалися») вкрай здивованими.
- 5) Хоч я і не розумію української, але можу здогадатися, чого він хоче.
- 6) Хоч дідусь уже старий, але він може читати без окулярів.
- 7) Хоч у мене немає грошей, але я мрію купити власний автомобіль.
- 8) Хоч сьогодні і неділя, але я мушу рано прокидатися.
- 9) Хоч вона поїхала за кордон, я не можу її забути.
- 10) Хоч він вже давно одружився, але готує їжу сам.

13. Поєднайте два простих речення в одне складне з підрядним умови.

Наприклад:

你问问老师。他给你解释。 →

如果你问问老师，他就给你解释。

你如果问问老师，那么他给你解释。

要是你问问老师，他就给你解释。

你要问问老师，那他给你解释。

你问问老师的话，那么他给你解释。

- 1) 你不想。告诉我。
- 2) 钱不够。应该做更多工作。
- 3) 你不喜欢自己。一辈子都不会快乐。
- 4) 试试。每个人是能做的。
- 5) 衣服不合身。我能换个大点儿的吗？
- 6) 我们快点。还能坐这辆公共汽车。
- 7) 你生病了。不得不去看医生。
- 8) 我睡不够。我不能努力学习。
- 9) 天气好。我们去散散步吧。
- 10) 我有时间。我会帮助你的。
- 11) 你认为那是真的。你就错了。

14. Перекладіть китайською мовою складні речення з підрядними умови.

- 1) Якщо ти мені допоможеш, то удвох ми доробимо швидше.
- 2) Якщо тобі не подобається китайська їжа, підемо до європейського ресторану.
- 3) Якщо ти не розумієшся на політиці, то навіщо заводиш про це розмову?
- 4) Якщо економічних реформ не достатньо, то неодмінно слід проводити політичні реформи.
- 5) Якщо ти кохаєш свою дружину, то ви повинні одне одного підтримувати.
- 6) Якщо ти жодного разу не був у Китаї, то звідки ти про це знаєш?
- 7) Якщо боятимешся літаків, то ніколи не потрапиш до Пекіна.
- 8) Якщо ти хочеш, я можу поговорити з ним про це.
- 9) Якщо погода завтра буде гарна, підемо разом гуляти, добре?
- 10) Якщо немає грошей, то й купити нічого не можна.

15. Перефразуйте речення, замінивши підкреслені дієслова модальними фразами та словосполученнями.

- 1) 因为我头疼，所以应该吃药。

- 2) 我不能明白他要说什么。
- 3) 我看不清他写了什么。
- 4) 我找不到我的车钥匙，你看到了吗？
- 5) 因为汽车有什么东西坏掉了，所以我得坐公共汽车去。
- 6) 我一个人办不到这个工作。
- 7) 这部电影没有意思，但没有其他，我得看下去。
- 8) 我不知道这个生词的意思，应该请教师解释一下。

16. Перекладіть китайською мовою, використовуючи редуплікацію дієслів та прикметників.

- 1) вже 15:00, йди [сюди] та поїж трішки!
- 2) Чи не міг би ти мені це пояснити?
- 3) Поміряй-но цю спідницю! Тобі дуже личить! Дуже-дуже гарно!
- 4) Почекай трішки, я спробую перекласти.
- 5) Погода гарна, піду трішки погуляю. На вулиці тепло-тепло.
- 6) Ти непогано розмовляєш китайською, але слід ще потренуватися (букв.: «поробити вправи»).
- 7) Це – дуже дурне питання. Я ж тобі вже казав!
- 8) Вона – дуже розумна людина.

17. Дайте розгорнуті відповіді на питання.

- 1) 你一个人住还是和爸爸妈妈住？
- 2) 你希望自己的房子、家吗？
- 3) 你试过自己挣钱吗？
- 4) 在你的城市找到个工作难不难？
- 5) 如果你有很多钱，你想买什么？
- 6) 你已经去过中国吗？欧洲？你去过哪些国家？
- 7) 你喜欢和你的朋友谈什么？
- 8) 你对足球了解吗？
- 9) 如果你有空儿，你做什么？
- 10) 你更喜欢冬天还是夏天？为什么？
- 11) 你把中国菜会不会做？
- 12) 你最贵的礼物被谁买了？

18. Перекладіть китайською мовою.

А) Чжан Мейлі – китайська студентка, яка вивчає економіку в Київському університеті. Вона живе з подругою, але хотіла б мати власне житло. Оскільки домовласники неохоче здають будинки іноземцям, знайти гарну квартиру важко, але Чжан Мейлі пощастило. Оренда

невисока і до університету недалеко, вона дуже задоволена. У день переїзду на допомогу прийшли двоє друзів-українців: один вміє керувати автомобілем, другий – дуже сильний. Після того як ящики та меблі завантажили в машину, вони поїхали до нового будинку. Через двадцять хвилин, коли вони приїхали, машина зупинилася, але з іншого боку дороги до них підійшов поліціант і сказав, що тут не можна паркуватися. Чжан Мейлі пояснила, що знадобилося лише двадцять-тридцять хвилин. Поліціант відповів: «Не можна, паркуйте машину он там, оскільки люди не зможуть пройти». Чжан Мейлі сказала другові за кермом, що за будинком є невеликий двір, до якого можна потрапити з бічної дороги. Заїхавши у двір, вони виявили, що задні двері будинку зачинені, і вони не можуть увійти. Чжан Мейлі негайно пішла до домовласника і попросила його відчинити задні двері. Домовласник побачив, що в їхній машині так багато меблів, і сказав, що там забагато речей, і він боїться, що вони не зможуть їх перенести, тому що Чжан Мейлі живе на п'ятому поверсі, а ліфта немає. Обидва друга сказали, що нічого страшного, вони зможуть все віднести нагору. Потім вони почали піднімати меблі. На п'ятому поверсі Чжан Мейлі дістала ключ і відчинила двері. Квартира справді гарна: дві кімнати, кухня, туалет. Раптом один із друзів сказав:

— Чжан Мейлі, зачекай, ця книжкова полиця занадто важка, ти не зможеш занести її одна! Давай нести разом! Куди її [треба] поставити?

— Біля вікна.

— Холодильник я можу занести один, але ліжко завелике, найкраще його нести нам утрьом разом. Ці коробки повні книжок? Невже ти їх усі прочитала!

— Той, хто самовдосконалюється, виграє, а хто ні – той програє. Ви, мабуть, втомилися і зголодніли, давайте відпочинемо поїмо!

— Так багато їжі! Ми [навіть] утрьох стільки не з'їмо! Це ти сама приготувала? Ніколи б не подумав, що ти вмієш так смачно готувати!

— Ні. Оскільки я була занадто зайнята переїздом, то я купила їжу у ресторані поблизу посольства Китаю. Дякую за вашу нелегку працю! Не соромтесь, їжте!

Б) — Минулої ночі був такий сильний вітер, що повідчиняв вікна. Я не міг заснути. Оскільки онук [ще] немовля, то [він] так злякався, що [аж] розплакався!

— Так, вітер був настільки сильний, що повалив дерева у нас за будинком. А потім випав сніг. Моїй дружині довелося витягати зимовий одяг. Я теж надягнув шапку, бо остерігаюсь простуди. За повідомленням газети, клімат дуже змінився, зима стала спекотнішою, ніж раніше, літо надзвичайно спекотне, а весна схожа на осінь [, яка була] раніше. Якщо влада не вживе заходів, на нас

чекатимуть стихійні лиха!

— Справді? Дуже цікаво! Чи не міг би ти дати мені почитати цю газету?

— Звичайно! Спочатку я приберу (букв.: «позамітаю») двір, а потім принесу тобі газету.

— Тоді я допоможу тобі замітати! Чим скоріше ми закінчимо, тим скоріше я зможу почитати газету.

В) — Хто випив моє пиво?

— Наш сусід, пан Чжан. Він не міг потрапити додому, бо забув ключа, тому я запросила його увійти та почекати у нашому домі, поки його дружина прийде з роботи.

— Ха-ха! Справжній розтяпа!

— Не сварись на його, коли я попросила відвезти мене до лікарні, він поспішав і забув ключа.

— Він відвезив тебе до лікарні? Навіщо? Знову болить голова?

— Ні, я ходила до нашої доньки. Вона зранку отримала травму. Травма незначна, внутрішніх пошкоджень немає, лікар каже, що завтра її випишуть з лікарні.

— Що сталося? Її збила машина?

— Її збила машина, коли вона переходила вулицю. Вона їхала на твоїй машині та не помітила на перехресті, що вантажівка повертає праворуч. Тому вантажівка врізалася в твою машину.

— Так ось чому я не можу знайти ключа від машини! Вона завжди так вчиняла! Коли була маленька, то ламала мої окуляри, у школі розбила мотоцикл, тепер мою машину. Чим дорослішою вона стає, тим дорожчими стають поламані речі!

— Це ще нічого!

Г) Пан Лі працює перекладачем в експортній компанії в Токіо. Після закінчення роботи він зазвичай йде у бар, щоб поїсти, випити та поспілкуватися зі своїм японським колегою. Вони говорять про політику і футбол. Хоча вони добрі друзі, але коли вони говорять про поточну ситуацію в Китаї, вони кричать так голосно, що в інших людей болить голова.

— Ти абсолютно не маєш уявлення про ситуацію в Китаї! Те, що пишуть у газетах дуже часто не є правдою. Ти ще не був у Китаї!

— Поглянь, у цій газеті є цікава стаття про економічний розвиток Китаю. У статті говориться, що економічних реформ недостатньо, потрібні ще й політичної реформи. Це видно з розвитку Південної Кореї.

— Ситуація в Кореї зовсім інша, з Китаєм порівнювати не можна!

Раніше я працював перекладачем в Кореї протягом трьох років. Як щодо тебе? Скільки разів ви були в Китаї та Кореї? Ні разу!

— Звісно, про інші країни можна дізнатися з газет і телебачення. Минулого року я їздив у відпустку до Європи. Я купив книжку про Європу в аеропорту і прочитав її в літаку. У книзі було сказано, що західна їжа специфічна, японці її взагалі не люблять. Одного разу у Великобританії я куштував британську їжу і більше не хочу її їсти! У книзі також було написано, що французи дуже люблять вино і п'ють його щодня з ранку до вечора. І справді, я зустрічав багато п'яних людей на вулицях у Франції! У Німеччині та Італії...

— У скількох країнах ти побував?

— Я точно не пам'ятаю. Часу було так мало, а місць, вартих відвідування, – так багато, хто це все запам'ятає?

— Це не вважається подорожжю! Наступного разу поїдемо разом до Китаю. Тоді ти будеш розумітимеш ситуацію у цій країні. Краще один раз побачити, ніж сто разів почути.

Д) — О, ти підстриглася? Стриглася у перукарні?

— Ні, мене підстригла молодша сестра. Мені не подобається, постригла занадто коротко. Зараз я йду до перукаря запитати, чи немає якогось способу трішки подовжити волосся.

— Не переймайся, волосся росте швидко.

— Але потрібно чекати кілька тижнів! А ще я погладшала, мій улюблений одяг на мене ледь налазить!

— Не хвилюйся, я можу подарувати тобі цю свою сукню. Поміряй! Розмір якраз підходить.

— Дуже тобі дякую! Ця сукня дуже модна!

— Не треба дякувати, хороші друзі повинні підтримувати одне одного.

Основний текст · 主课文

(一)

他没叫我慢用。

王大明在宿舍门口遇见他的同屋刘国劲。

王： 刘国劲，刚才来找你的那个人怎么那么没有礼貌？房间住别人他根本不注意！

刘： 那是我二弟！他外貌上像我，性格上却不同。他就是个没礼貌的人。我把这件事以前曾经跟他讨论过很多次，白白地。我母亲对他也很不满意，总是让他进别人的房间以前，要先敲门，没有人请就不能进去。但是母亲劝他的话，他一点儿也不听，总是随便进别人的房间。

王： 跟我妹妹一样。我母亲叫她在公共汽车上给年纪大的人让座，可是她不愿意。比方说，昨天她忽然想要纹身。唉，现在的年轻人越来越没有礼貌。

他们一起往门口走，没看见后面还有李老师也想出去外面，不小心撞在一起。李老师几乎快跌倒了。老师摇头，就说：

李： 没有人告诉你们进口或者出口的时候应该让别人先走？！你们这些年轻学生真没礼貌！

王： 很对不起，李老师，不要骂我们了。我们没看见您。您先请！

李老师出门以后遇见高教授。高教授在大学外文系教西班牙语和德语。他看上去非常生气。

李：老高，你好啊！讲课了没？你理了发了，也瘦了，看起来气色不错。怎么生气了？

高：别说了，真气人！你身上有烟吗？给我一只烟吧！你不认识我们系那个从西班牙来的、叫何塞的教对话的老师？他今天请我到他那儿吃饭。他吃得很快，几分钟就吃完了。可是他没叫我慢用，我就不好意思一个人吃下去了。没吃饱，肚子还饿呢！

李：别生气！他是外国人，不知道说「请慢用」。

高：谁想找辩白的理由，谁一定找到。他在中国待了一年了，应该知道！另外，我走的时候，他也不送我出门，也不说「慢走，慢走！」。外国人真没礼貌！

(二)

我是一年级的学生。

中国人：你是几年级的学生？

乌克兰人：对不起，我听不懂。请你再说一遍。

中国人：年级是一学年的意思。每学年分两个学期：冬季学期和夏季学期。我是问你：你是几年级的学生？懂了吗？

乌克兰人：现在我明白了！我是一年级第二学期的学生。

中国人：我们中国人通常不说「第一、第二学期的学生」。在中国和台湾，考上大学的都是九月入学，学习时间一般要四年，秋天一起入学的人在四年以后的夏天又一起从大学毕业。

乌克兰人：这跟乌克兰大学不一样。乌克兰大学有很多专业可以从冬季或夏季学期开始，这些系没有一年级、二年级，只有第一、第二学期。此外，有系准许以函授方式学习。

中国人：很有意思。你们中文系呢？

乌克兰人：中文系的汉语课都从秋天开始。学生们第一年学现代汉语，第二年学现代汉语和古代汉语。第三年起可以随便选他们喜欢的课。

中国人：中文系的学生要学几年？

乌克兰人：一般要五、六年。

中国人：五、六年！听说在乌克兰学习时间特别长，没想到会这么长啊！在中国大学不许学生学这么长时间！

乌克兰人：没办法，这儿的学生一般拿不到奖学金，父母给的钱又不够。另外，我们老师让我们去中国留学，一般是自己付钱，所以我的同学大部分要打工挣钱。我也一样！我打算明年去上海留学，还不知道能不能拿到奖学金。不早了，我得去上班。

(三)

我喜欢这些小小的花。

儿子：妈妈，你又在打扫院子啊！你昨天已经打扫过了，为什么今天还要打扫呢？

母亲：你看，我们的院子这么美：树绿了，花开了，我们天天晚上都喜欢坐在这儿休息休息。院子脏了就不好看了，所以我每天都要把院子打扫得干干净净的。好了，现在我们浇花吧！

儿子：为什么要浇花？

母亲：夏天到了，天气一天一天地暖和起来，没有水花就干了。你看，因为我常常浇水，所以花长得这么漂亮。这些黄黄的，红红的，还有白白的花，你最喜欢哪种？

儿子：都喜欢，这些蓝蓝的小花我也喜欢，朵朵都很美！

父亲：我回来了。啊，咱们的院子真舒服：安安静静的，干

干净净的。要是喝一杯凉凉的啤酒……

儿子：我去拿……（很快跑回来）给你。爸爸，妈妈和我给花浇了水了！

父亲：我一进院子就看到了。没有你，也没有这么漂亮的院子啊。哦，想起来了，我的一个香港同事今天给我讲了一个笑话。想听吗？

儿子：很想听。

父亲：有个美国太太对她八岁的儿子说：「你常常说你想要个弟弟或者妹妹。告诉你一个好消息，我快生孩子了，你快成为哥哥了。怎么，你不高兴吗？」儿子回答说：「高兴是高兴，但是有个很大的问题。昨天我们老师说世界上每四个人里有一个是中国人。我们家现在有三个人，还个弟弟或妹妹就是我们家的第四个人了。我们三个都不会汉语，以后这个孩子说的话我们恐怕一句也听不懂！」

（四）

窗户那儿摆着一张桌子。

亲爱的爸爸妈妈：

你们好！现在工作很忙吗？身体怎么样？哥哥姐姐常常回来吗？请替我问他们好。

你们寄来的衣服都昨天收到了，谢谢你们！这个月天气冷死了，没想到乌克兰冬天会下这么多雪。

时间过得真快，到乌克兰快三个月了。我还在利沃夫大学上乌克兰语课，希望夏天能考上大学。我们的老师都很好，很认真。有一个对中国很感兴趣，他到北京和上海去过一趟。上个星期六他请我到他那吃饭，这是我第一次去乌克兰人的家，真有意思。

在乌克兰，去别人家吃饭应该准时，去晚了不礼貌。客人还应该带花给女主人，所以我八点整就到了老师的家，手里拿着

一大把花。老师的妻子在门口欢迎我，她说的话带西乌克兰的口音，跟我在训练班里学的乌克兰语完全不一样。发音很奇怪，方言词也很特别，我一句话也听不懂。我总是得请我的老师当翻译，他告诉我，乌克兰北方人、南方人和东方人也觉得西方话不容易懂。

他们让我进客厅坐下。那个房间非常大，但是家具很少：窗户那儿摆着一张桌子和三把椅子，门旁边放着一个沙发，沙发对面有一台电视，墙上挂着一个钟和一面镜子。

吃饭以前老师问我要不要筷子，其实我早习惯用刀叉了。他妻子把一大块肉、一些白菜和土豆放在桌子上，说我们吃着聊吧。我们喝了点儿啤酒，谈了很多事。到现在我还不了解乌克兰人的习惯，所以常常犯错误。比方说礼貌问题。有一天，我在马路上问一个拄着拐杖走路的老先生到外汇兑换点怎么走，很客气地叫他用一个乌克兰语的词「老爷爷」的意思。他很生气，因为在乌克兰叫不认识的老人「老爷爷」算很不客气的话，这跟中国人的习惯完全不一样！老师和他的妻子觉得很好笑。

在中国吃饭以后一般就不喝酒了，但是在乌克兰不是这样。我们吃完以后聊天的时候又喝了一些酒。

时间不早了，我还没把今天的作业做好。就写到这儿吧。

祝

你们好！

儿子

大明

4月27日 利沃夫

Нові слова · 生词

慢用 *mànyòng* (дієсл. фраз.)
приємного смаку (букв.:
«насолоджуйтеся їжею»); 请 ~
qǐng їжте на здоров'я!
пригощайтесь, будь ласка!; 叫
…… ~ ...*jiào* бажати (комусь)

приємного смаку; 慢慢吃 *màn*
màn chī (дієсл. фраз.)
приємного смаку (розм. варіант)

大明 *dà míng* (ім.) 1. великі
світила (обр. про Сонце та
Місяць); 2. Дамін (китайське
ім'я, частіше чоловіче)

门口 *ménkǒu* (ім.) дверний отвір (проріз); вхід, вихід

同屋 *tóngwū* 1. (ім.) сусід по помешканню (кімнати, квартири, будинку); співмешканець; 2. (дієсл.) жити (із кимось) в одній кімнати / квартирі / будинку, ділити (із кимось) житло; мешкати разом

国劲 *Guójìn* (ім.) Годзін (китайське чоловіче ім'я)

来找 *láizhǎo* (дієсл.) приходити до когось / за кимось, заходити за кимось (букв.: «приходити шукати»)

怎么 *zěnmē* (пит. займ.) чому? (букв.: «як так [вийшло], що...?»)»

别人 1. *biérén* (ім.) стороння особа; інші люди; 2. *biéren* (особ. займ.) інші, сторонні, чужі

根本 *gēnběn* (присл.) докорінно; зовсім, абсолютно

二弟 *èrdì* (ім.) середній брат, другий з молодших братів

外貌 *wàimào* (ім.) зовнішність, зовнішній вигляд; ~上像…… *shàng xiàng...* бути зовні схожим (на когось), за зовнішнім виглядом нагадувати (когось)

性格 *xìnggé* (ім.) характер, внутрішня природа, темперамент; ~上 *shàng* за складом характеру, за вдачею

同 *tóng* / *tòng* (прикм.) однаковий, рівний, тотожний; такий самий

曾经 *céngjīng* (присл.) [раніше] вже, яось [раніше], колись, свого часу

讨论 *tǎolùn* 1. (дієсл.) обговорювати, дискутувати (跟…… *gēn...* із кимось); 2. (ім.) обговорення, дискусія

多次 *duōcì* (прикм.; присл.) багаторазовий, неодноразовий; багаторазово, багато разів; 很~ *hěn* (присл.) [дуже] багато разів; неодноразово

白白(地) *báibái(de)* (присл.) марно, дарма, даремно; коту під хвіст

让 *ràng* (дієсл.) стимулювати (до дії), спонукати; закликати; ~座 *zuò* (дієсл.) поступатися місцем (у транспорті); саджати за стіл, запрошувати до столу (гостей)

进去 *jìnqu* / *jìnqù* (дієсл.) заходити (туди всередину)

劝 *quàn* (дієсл.) 1. переконувати, умовляти; 2. радити, рекомендувати

叫 *jiào* (дієсл.) 1. закликати; прохати; стимулювати (до дії), спонукати; 2. називати (когось / щось кимось / чимось); звертатися (до когось)

年纪大 *niánjìdà* (прикм.) літній, у віці, похилого (поважного) віку

愿意 *yuànyì* (дієсл.) погоджуватися; узяти на себе клопіт, завдати собі клопоту

想要 *xiǎngyào* (дієсл.) 1. хотіти, бажати; 2. спадати на

думку, приходити у голову;
надумати(ся)

纹身 wénshēn 1. (ім.) татуювання, тату; 2. (дієсл.) робити (собі) татуювання, наносити (собі) тату

唉 āi / ài (виг.) ах!; ох!; на жаль! (вигук журби, засмучення, жалю чи розчарування)

几乎 jīhū (присл.) 1. приблизно, близько; 2. (також ~快 kuài) майже, ледь не..., ледь-ледь; ~忘了! wàng le! ледь не забув!; 他~跌倒了 Tā jīhū diédǎo le Він ледь не впав

跌倒 diēdǎo (дієсл.) спіткнутися, перечепитися; впасти, спіткнувшись (перечепившись)

进口 jìnkǒu (ім.) 1. вхід, в'їзд; 2. імпорт

出口 chūkǒu (ім.) вихід, виїзд

出 chū (дієсл.) виходити назовні, виїжджати, виступати; ~门 mén (дієсл.) 1. виходити через двері (назовні); 送……~门 sòng ... chūmén проваджати (гостя) [до дверей власної оселі]; 2. виходити з дому; 3. поїхати, вирушати в дорогу

西班牙 Xībānyá (ім.) Іспанія; ~人 rén іспанець, житель Іспанії; ~语 yǔ (ім.) іспанська мова (в усній формі); ~文 wén (ім.) іспанська мова (писемна)

德语 déyǔ (ім.) німецька мова (в усній формі)

瘦 shòu (дієсл.) худнути

看起来 kàn qǐlai (дієсл. фраз.) здається / виглядає так, що (ніби)...; позірно, на (перший) погляд; [на вигляд] схоже / видається, що (ніби)...

气色 qìsè (ім.) вигляд, зовнішність (букв.: «колір обличчя»); ~不错 bù cuò класно (добре) виглядати

气人 qìrén (дієсл.) дратувати, сердити (інших); 真~ zhēn (дієсл. фраз.) 1. [це] просто обурливо!; [яка] ганьба!; 2. [дуже / як] прикро!

身上 shēnshang 1. (ім.) тіло, корпус; на тілі; 2. 有~ yǒu (дієсл. фраз.) мати при собі, мати із собою

只 (омофон 枝) zhī (рах. суф.) рахівний суфікс для квітів та для довгих предметів: гілок, сигарет, олівців тощо; 给我一~烟吧! Gěi wǒ yī zhī yān ba! Дай мені [одну] сигарету!

何塞 Hésè (ім.) Хосе (чоловіче ім'я)

吃完 chīwán (дієсл.) 1. закінчити їсти, поїсти; 2. з'їсти [все] до крихти

吃下去 chīxiàqù (дієсл.) продовжувати їсти; доїдати

肚(子) dù(zi) (ім.) 1. живіт; шлунок; ~ (还) 饿呢! (hái) è ne! (так і) залишився голодним!; 2. серце, душа; ~里 lǐ на серці, у душі; ~里说 lǐ shuō говорити про себе

辩白 biànbái (дієсл.) виправдовуватись (букв.:

«обілятися»); ~的理由 *de lǐyóu* (ім.) виправдання

理由 *lǐyóu* (ім.) обґрунтування, мотив; причина, підстава; 找到辯白的~ *zhǎodào biànbái de* знайти / знаходити виправдання

待 (дієсл.) 1. *dāi* затриматись (десь); жити, мешкати; перебувати (десь) [тривалий час]; 他在中国~了一年了 *Tā zài Zhōngguó dāi le yī nián le* Він прожив у Китаї [цілий] рік; 2. *dài* очікувати, чекати

慢走 *mànzǒu* 1. (дієсл.) йти повільно; 2. (дієсл. фраз.) ~! (також: 慢走, 慢走! *mànzǒu, mànzǒu!* або 慢慢走! *mànmàn zǒu!*) не поспішайте!; йдіть обережно! (вираз ввічливості до гостя, що йде)

年級 *niánjí* (ім.) клас (у школі), курс (у ВНЗ) (частіше вживається без рах. суф., рідше – з рах. суф. 个 *gè*); 几~? *jǐ* який клас?; який курс?; 一~ *yī* перший клас / курс

学年 *xuénián* (ім.) навчальний рік, академічний рік (не потребує рах. суф.)

分 *fēn* (дієсл.) ділити(ся), підрозділяти(ся) (на певні частини, категорії, типи тощо)

冬季 *dōngjì* (ім.) зимовий сезон, зимовий період

夏季 *xiàjì* (ім.) літній сезон, літній період

是 *shì* (присл.) саме, як раз; власне кажучи

通常 *tōngcháng* 1. (прикм.) звичайний; 2. (присл.) зазвичай, як правило

第 *dì* (преф.) *префікс* *порядкових числівників*

台湾 *Táiwān* (ім.) Тайвань; ~人 *rén* тайванець, житель Тайваню

考上 *kǎoshàng* 1. (дієсл.) витримати / іспит (до навчального закладу), вступити (до університету); 2. (ім.) вступ (до університету)

入 *rù* (дієсл.) входити, в'їжджати; вводити; вступати (до організації) вносити, вкладати; ~学 *xué* 1. (дієсл.) вступати до навчального закладу; розпочинати заняття; 2. (ім.) вступ до навчального закладу; початок занять

专业 *zhuānyè* (ім.) спеціальність, професія

准许 *zhǔnxǔ* 1. (дієсл.) дозволяти, давати дозвіл; 2. (ім.) дозвіл

函授 *hánshòu* (дієсл.) викладати заочно; вчитися заочно; 以~方式学习 *yǐ hánshòu fāngshì xuéxí* вивчати (щось) / навчатися (чомусь) заочно

方式 *fāngshì* (дієсл.) зразок, взірць, модель; метод, спосіб; 以函授~学习 *yǐ hánshòu fāngshì xuéxí* вивчати (щось) / навчатися (чомусь) заочно

古代 *gǔdài* (ім.) давня епоха, минулі часи, старовина

选 *xiǎn* (дієсл.) вибирати, обирати

许 *xǔ* (дієсл.) дозволяти, давати дозвіл; допускати

拿到 *ná dào* (дієсл.) 1. отримувати; 2. діставати, добувати

奖学金 *jiǎngxuéjīn* (ім.) стипендія

父母 *fùmǔ* (ім.) батько і мати, батьки

打工 *dǎgōng* (ім.) тимчасова робота; неофіційна робота, підробіток

美 *měi* (прикм.) гарний, прекрасний; витончений

绿 *lǜ* (дієсл.) зеленіти

开 *kāi* (дієсл.) розпускатися, розквітати

天天(儿) *tiāntiān(r)* (ім.) кожного дня, щодня

干净 / 乾淨 *gānjìng* 1. (прикм.) чистий, охайний; 2. (присл.) повністю, цілком, цілковито, без залишку; 吃~ *chī* з'їсти [все] без залишку

浇 *jiāo* (дієсл.) поливати, зрошувати, обливати; ~水 *shuǐ* 1. (дієсл.) поливати (给…… *gěi*... щось); 2. (ім.) поливання; ~花 *huā* поливати квіти

一天一天(地) *yī tiān yī tiān (de)* (присл.) день за днем, з кожним днем

暖和 *nuǎnhuo* 1. (прикм.) теплий; 2. (дієсл.) грітися, зігріватися; ~起来 *qǐlai* теплішати, робити(ся) теплішим

干 *gān* 1. (дієсл.) висохнути, засохнути, пересохнути; 2.

(прикм.) сухий, сушений, висохлий

蓝 *lán* (прикм.) блакитний; синій

朵 *duǒ* (рах. суф.) *рахівний суфікс для пучків / бутонів квітів, грон / китиць рослин, а також хмар*

安静 *ānjìng* (прикм.) тихий, спокійний; затишний; мирний

要是 *yàoshi* (спол.) от якщо [б]...!

杯 *bēi* 1. (ім.) чашка, склянка, келих, чарка, кубок; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для ємностей для пиття: чашок, склянок, келихів, чаркок, кубків тощо*

凉 *liáng* (прикм.) прохолодний, холодний

看到 *kàndào* (дієсл.) звернути увагу, помітити

想起来 *xiǎngqǐlai* (дієсл.) згадати; згадуватися, спадати на думку

香港 *Xiānggǎng* (ім.) Гонконг, Сянган (місто та особливий адміністративний район у КНР)

笑话 *xiàohua* (ім.) жарт, анекдот

快 *kuài* (присл.) скоро, незабаром

成为 *chéngwéi* (дієсл.) ставати (кимось / чимось); перетворюватись (на когось / на щось)

里 *lǐ* (післяім.) серед, поміж

摆 *bǎi* (дієсл.) 1. ставити, класти, розставляти,

розташовувати; 2. стояти, лежати (про речі); 3. показувати, демонструвати; 4. наводити, перераховувати; 5. махати

着 *zhe* (част.) *частка, що вказує на тривалий характер дії або стану*

替 *tì* (прийм.) від, від імені; 请~我问他好 *Qǐng tì wǒ wèn tān hǎo* Прошу передати йому вітання від мене / від мого імені

寄来 *jì lái* (дієсл.) присилати (мені / нам)

收到 *shōu dào* (дієсл.) отримати; приймати, прийняти (напр., повідомлення)

冷死 *lěng sǐ* 1. (дієсл.) замерзнути насмерть, померти від холоду (переохолодження); 2. (прикм.) страшенно / жадливо холодний (до смерті)

利沃夫 *Lì wò fū* (ім.) Львів

乌克兰语 *wū kè lán yǔ* (ім.) українська мова (в усній формі); **乌克兰文** *wū kè lán wén* (ім.) українська мова (писемна)

兴趣 *xìng qù* (ім.) захоплення, інтерес, схильність / прихильність (对…… *duì*... до чогось); 感~ *gǎn* (дієсл. фраз.) бути зацікавленим, відчувати інтерес (对…… *duì*... у чомусь / до чогось)

感 *gǎn* (дієсл.) відчувати

准时 *zhǔn shí* (присл.; прикм.) вчасно, своєчасно

礼貌 *lǐ mào* (дієсл.) бути ввічливим / чемним (про дії, вчинки)

客人 *kè rén* (ім.) гість, візитер, відвідувач

主人 *zhǔ rén* (ім.) хазяїн, господар; 女~ *nǚ* хазяйка, господиня

口音 *kǒu yīn / kǒu yīn* (ім.) 1. голос; 2. акцент, вимова; 带~说 *dài kǒu yīn shuō* розмовляти з акцентом

带 *dài* (прийм.) з (чимось) (оформлює неживий додаток-характерну рису, ознаку)

西 *xī* (ім.) захід; ~方 *fāng* (ім.) захід (сторона світу), західна частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng rén* (ім.) житель західної частини (країни, регіону тощо)

训练班 *xùn liàn bān* (ім.) [навчальні] курси, тренінг

词 *cí* (ім.) слово; слова, лексика

北 *běi* (ім.) північ; ~方 *fāng* (ім.) північ (сторона світу), північна частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng rén* (ім.) житель північної частини (країни, регіону тощо)

南 *nán* (ім.) південь; ~方 *fāng* (ім.) південь (сторона світу), південна частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng rén* (ім.) житель південної частини (країни, регіону тощо)

东 *dōng* (ім.) схід; ~方 *fāng* (ім.) схід (сторона світу), східна частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng rén* (ім.) житель східної частини (країни, регіону тощо)

坐下 *zuòxià* (дієсл.) [зручно]
сідати, влаштуватися

放 *fàng* (дієсл.) бути
поставленим, бути покладеним
(про речі)

对面 *duìmiàn* (ім.; післяйм.)
1. навпроти, проти; протилежна
сторона; 2. візаві; 3. віч-на-віч;
назустріч

墙 *qiáng* (ім.) стіна; огорожа,
перегородка; ~上 *shàng* (ім.) на
стіні, у стіні

挂 *guà* (дієсл.) висіти; вішати,
повісити

钟 *zhōng* (ім.) 1. дзвін; 2.
годинник (баштовий, настінний,
настільний)

面 *miàn* 1. (ім.) обличчя;
лицьова сторона; 2. (рах. суф.)
*рахівний суфікс для плоских
предметів квадратної чи
прямокутної форми (дзеркал,
прапорів тощо), а також
кількості зустрічей*

镜 (子) *jìng(zi)* (ім.) 1.
дзеркало; 2. (жарг.) окуляри
(особливо сонцезахисні)

筷(子) *kuài(zi)* (ім.) палички
для їжі

其实 *qíshí* (спол.; присл.)
фактично [ж], насправді; по суті
справи; відверто кажучи

早 *zǎo* (присл.) [колись]
раніше

刀 *dāo* (ім.) 1. ніж; меч; 2.
(жарг.) долар, бакс

叉 *chā* (ім.) виделка; вила

刀叉 *dāochā* (ім.) столові
прибори (європейського зразка)

块 *kuài* (рах. суф.) *рахівний
суфікс для шматків, шматочків
та порцій (у т.ч. їжі)*

肉 *ròu* (ім.) м'ясо

聊 *liáo* (дієсл.) базікати,
балакати, розмовляти

犯 *fàn* (дієсл.) переступати
(закон), вчиняти (злочин,
помилку), порушувати
(правила); ~法 *fǎ* порушувати
закон; ~错误 *cūowù* допускати
помилку

拄 *zhǔ* (дієсл.) підтримувати,
підпирати; спиратися; ~着拐杖
zhǔ zhe guǎizhàng спиратися на
ціпок / паличку

拐杖 *guǎizhàng* (ім.) палиця,
паличка, ціпок, тростина;
милиця

走路 *zǒulù* (дієсл.) ходити /
йти пішки (повільно), крокувати

外汇 *wàihuì* (ім.) іноземна
валюта; ~兑换点 *duìhuàndiǎn*
(ім.) пункт обміну валюти

兑换 *duìhuàn* 1. (дієсл.)
обмінювати (валюту),
розмінювати гроші (на дрібніші
або на іншу валюту); 2. (ім.)
обмін (грошей, валюти);
конвертація

好笑 *hǎoxiào* (прикм.)
смішний, кумедний; (жарг.)
прикольний

做好 *zuòhǎo* (дієсл.)
повністю зробити / виконати;
підготувати

祝 *zhù* (дієсл.) зичити (щастя,
добра); ~你(们)好 *nǐ(men) hǎo*
з найкращими побажаннями

Коментарі · 注解

1. Варіативність тону певних морфем може змінювати не тільки лексичне значення слова, але і його належність до частин мови. Наприклад, вимова морфеми / складу 教 з 1-м тоном (*jiāo*) використовується на позначення дієслова «викладати, навчати (когось чомусь)», а вимова 教 з 4-м тоном (*jiào*) – на позначення іменника «1. навчання; 2. вчення» та похідних іменників (教室 *jiàoshì* «класна кімната, аудиторія», 教授 *jiàoshòu* «професор» тощо).

Деякі морфеми у певних сполученнях можуть вимовлятися з різними тонами або взагалі втрачати тон без жодної суттєвої різниці у значенні: 同 *tóng* або *tòng* «однаковий, рівний, тотожний; такий самий», 进去 *jìnqu* або *jìnqù* «заходити (туди всередину)», 口音 *kǒuyīn* або *kǒuyīn* «акцент, вимова» тощо.

2. Дієслово 想要 *xiǎngyào* має два значення: модальне «хотіти, бажати» із сильним відтінком практичного наміру здійснити бажану дію та немодальне «спадати на думку, приходити у голову; надумати(ся)». Крім того, у розмовній мові дієслово 想要 *xiǎngyào* у модальному значенні використовується також і для вираження сексуального бажання.

Зверніть увагу, що українському виразу «спадати на думку» у китайській мові відповідають два дієслова: 想要 *xiǎngyào* та 想起来 *xiǎngqǐlái*. Якщо мається на увазі раптова поява якоїсь ідеї чи бажання, то вживають 想要 *xiǎngyào*, а якщо йдеться про раптове пригадування певного факту чи події з минулого, то використовують 想起来 *xiǎngqǐlái*:

想要 <i>xiǎngyào</i>	想起来 <i>xiǎngqǐlái</i>
他[想要]结婚。 <i>Tā xiǎngyào jiéhūn.</i> Йому спало на думку (він [раптом] надумався / вирішив) одружитися.	我[想起来]我已经看过这部电影了。 <i>Wǒ xiǎngqǐlái wǒ yǐjīng kàn guo zhè bù diànyǐng le.</i> Мені спало на думку (я [раптом] згадав), що я вже дивився цей фільм.

3. 房间[住]别人他根本不注意! *Fángjiān zhù biérén tā gēnběn bù zhùyì!* «Він абсолютно не звертає уваги [на те], що у кімнаті живуть інші / сторонні люди!». Дієслово 住 *zhù* «жити (десь), мешкати» може приймати не лише непрямий (з прийменником 在 *zài* після себе) а і прямий додаток (без прийменника) на позначення місця (відповідає на питання «де?»). Найчастіше це відбувається у підрядних реченнях з інверсією, коли дієслово 住 *zhù* займає місце після прямого додатка, а не перед ним (як у вищенаведеному прикладі), хоча у розмовному повсякденному мовленні випущення прийменника 在 *zài* після 住 *zhù* може також траплятися і у

«звичайних» реченнях з прямим порядком слів (我住(在)宿舍 *Wǒ zhù (zài) sùshè* «Я живу у гуртожитку»).

4. Українському виразу «вже пізно (про час)» відповідає китайський вираз (时间)不早(了) (*shíjiān*) bù zǎo (le), тобто китайці у подібних випадках буквально кажуть «час (вже) не ранній».

5. 但是母亲劝他的话, 他一点儿也不听 *Dànshì mǔqīn quàn tā de huà, tā yīdiǎnr yě bù tīng* «Хоча мати вмовляє його [так не робити], він зовсім не слухає». Вираз 的话 *de huà* наразі співвідноситься з дієсловом 劝 *quàn* «переконувати, умовляти» та утворює предикативний комплекс (букв.: «слова умовляння» або «переконувати / умовляти когось словами / за допомогою слів»).

Крім того, у цьому реченні слід звернути увагу на рамкову структуру 但是 / 可是 А……, Б 一点儿(……)也不 / 没(有)…… *dànshì / kěshì A..., B yīdiǎnr(r) (...) yě bù / méi (yǒu)...*, яку можна перекласти приблизно «як би не... / скільки би не... / хто би не... / що би не..., а / але [все одно]...»: 可是我学了很多, 我一点儿也不能考上大学 *Kěshì wǒ xué le hěn duō, wǒ yīdiǎnr yě bù néng kǎoshàng dàxué* «Як багато б я не вчився, а [все одно] не зміг вступити до університету».

6. У розмовній мові при утворенні питальних речень шляхом редуплікації присудка двоскладове дієслово-присудок часто редуплікується не повністю (за моделлю АБ 不 *bù* / 没(有) *méi(yǒu)* АБ), а частково, з подвоєнням лише першого складу (за моделлю А 不 *bù* / 没(有) *méi(yǒu)* АБ), тобто: 认不认识 *rèn bù rènshi*, 知不知道 *zhī bù zhīdao*, 休不休息 *xiū bù xiūxi* тощо: 你认不认识这个人? *Nǐ rèn bù rènshi zhè ge rén?* «Ти знаєш цю людину?».

7. Для утворення складених іменників на позначення мовних відділень та факультетів з іменником 系 *xì* вживаються варіанти назв відповідних мов зі словом 文 *wén* (外文系 *wàiwénxì* «відділення / факультет іноземних мов», 中文系 *zhōngwénxì* «відділення / факультет китайської мови» тощо); вживати 语 *yǔ* у таких сполученнях не можна.

8. 我一进院子就看到了 *Wǒ yī jìn yuànzi jiù kàndào le* «Щойно я зайшов у двір, одразу ж помітив [це]». Конструкція 一…… 就…… *yī... jiù...* означає, що друга дія відбувається / відбулася одразу ж після першої, без жодного або з мінімальним часовим проміжком. Українською мовою вона здебільшого перекладається «щойно / як тільки..., так одразу / зразу ж...».

9. Заклучна модально-експресивна частка 呢 *ne* вживається у повсякденній розмовній мові на кінці питальних речень замість 吗 *ma*, аби надати їм додаткового емпатично виділення (你为什么今天打扫呢?) *Nǐ wèishéme jīntiān dǎsǎo ne?* «Навіщо ж ти кожного дня прибираєш?!»), а також

на кінці стверджувальних окличних речень задля надання додаткового емоційного наголосу (没吃饱, 肚子还饿呢! *Méi chībǎo, dùzi hái è ne!* «Не наївся, а так і залишився голодним!»).

10. 谁想找辩白的理由, 谁一定找到 *Shéi xiǎng zhǎo biànbái de lǐyóu, shéi yīdìng zhǎodào* «Той, хто шукає виправдання, обов'язково [його] знайде». Складносурядні речення-кореляти на кшталт «той, хто...», «те, що...» тощо утворюються в китайській мові шляхом повторення відповідного питального займенника на початку обох частин речення – головної та підрядної: 你什么想要, 什么得到了 *Nǐ shénme xiǎngyào, shénme dédào le* «Що хотів, те й отримав / отримав те, чого хотів».

Лексика · 词汇

13.1. Порядкові числівники

Порядкові числівники позначають порядок предметів при рахунку. Показником порядкових числівників у китайській мові є префікс 第 *dì*: 第一 *dì yī* «перший», 第二 *dì èr* «другий» (але не 第二* *dì liǎng*), 第三 *dì sān* «третій», 第五 *dì wǔ* «п'ятий», 第十 *dì shí* «десятий» тощо. Архаїчним способом, що застосовується переважно у художніх текстах та юридичних документах, є префікс 初 *chū*: 初 *chū* «перший», 初三 *chū sān* «третій» тощо. Порядкові числівники в ролі означення можуть вживатися як з рахівними суфіксами, так і без них: 第二辆 *dì èr liàng chē* «другий автомобіль», але: 第一夫人 *dì yī fūrén* «перша леді».

Префікс 第 *dì* не використовується з назвою порядкового значення року, місяця, календарного дня (числа), сорту, будинку, поверху, рейсу, організаційних структур (наприклад, робочих бригад), курсу (навчального року), дітей у порядку народження: 二零一九年 *èr líng yījiǔ nián* «2019 рік», 八月 *bā yuè* «восьмий місяць (серпень)», 一等 *yī děng* «перший сорт», 七楼 *qī lóu* «сьомий поверх», 一年级 *yī niánjí* «перший клас / курс» тощо.

У розмовному стилі сучасної мови поряд з порядковим числівником 第一 *dì yī* «перший» у тому ж значенні широко використовується слово 头 *tóu* (позначення особи чи предмета, першого за порядком або за значущістю): 头 *tóu* 一次 *tóu yī cì* «перший раз», 头 *tóu* 筹 *tóu chóu* «найважливіший», 头 *tóu* 阵 *tóu zhèn* «перша битва» тощо.

Вельми своєрідною синтаксичною особливістю, притаманною порядковому числівнику 第一 *dì yī* «перший», є його функціонування в

ролі присудка: 他在班上名列第一 *Tā zài bān shàng míngliè dì yī* «Він посідає перше місце в класі».

В окремих випадках порядковий числівник може перебувати в постпозиції до іменника. У цьому випадку префікс 第 *dì* також не використовується: 练习一 *liànxí yī* «вправа перша» тощо.

13.2. Прислівник 曾经

Прислівник 曾经 *céngjīng* має лексичне значення «[раніше] вже, якимось [раніше], колись, свого часу» та використовується на позначення дії, стану чи події, що відбувалися раніше у минулому та відносяться до особистого досвіду мовця (пор. з укр.: «[раніше] вже **доводилося** робити щось») або до узагальненого досвіду вчинення чи доконаності певної дії (незалежно від субекта дії) з відтінком перфектності (пор. з укр.: «[щось / таке] вже **траплялося**»). У реченнях із прислівником 曾经 *céngjīng* присудок найчастіше оформлюється службовим словом 过 *guo*, а слова «вже» або «колись» у перекладі можуть випускатися; за необхідності перед 曾经 *céngjīng* може додатково використовуватись прислівник 以前 *yǐqián* «раніше», тобто: 以前曾经 *yǐqián céngjīng* «раніше вже»:

我曾经到过西班牙。

Мені доводилося бути в Іспанії.

我曾经遇见过他。

Мені доводилося зустрічатися з ним.

张先生曾经看过这一本书。

Панові Чжану доводилося читати цю книжку.

他曾经来过这里。

Він вже колись приходив сюди /
Вже траплялося, що він приходив сюди.

你以前曾经跟中国人谈过吗?

Тобі раніше [вже] доводилося розмовляти з китайцями?

Зверніть увагу, що дієслово 住 *zhù* «жити (десь), мешкати», якщо воно виступає присудком у реченні з 曾经 *céngjīng* та оформлюється службовим словом 过 *guo*, зазвичай приймає непрямий додаток місця з прийменником 在 *zài* не після себе, а перед собою: 他曾经在上海住过 «Він свого часу [вже] жив у Шанхаї».

13.3. Дієслівні рахівні суфікси (2)

Вживання дієслівних рахівних суфіксів у низці випадків наближається до фразеологічного; китайці можуть вживати такі суфікси

там, де з точки зору української мови вони були б зайвими та непотрібними. Так, наприклад, 趟 *tàng* (із числівником — *yī* або, частіше, без нього) часто вживається з дієсловами руху на підкреслення одноразовості дії на протигагу повторюваності чи постійності: 我得去(一)趟 银行 *Wǒ děi qù (yī) tàng yínháng* «Я повинен [разочок] **сходити** до банку»; але: 我得去 银行 *Wǒ děi qù yínháng* «Я повинен **іти** / **ходити** до банку (наприклад, щодня на роботу тощо)».

Різниця між суфіксами 次 *cì* та 场 *chǎng* полягає у тому, що 次 *cì* позначає короткочасні дії (у розмовній мові 次 *cì* взагалі можна використовувати як універсальний дієслівний рахівний суфікс, як 个 *gè* для іменників), а 场 *chǎng* – масштабні дії, такі як театральні чи спортивні виступи, політичні чи військові події, явища природи, а також важливі особисто для мовця дії, події, процеси: 我去过三次 *Wǒ qù guo sān cì* «Я ходив тричі (нейтральна короткочасна дія)», але: 他一离开后, 我大哭了一场 *Tā yī líkāi hòu, wǒ dà kū le yī chǎng* «Щойно він пішов, я розплакалася».

Іноді у функції дієслівних рахівних суфіксів вживаються самостійні значущі лексичні одиниці, наприклад, дієслово 遭 *zāo* «несподівано зустрітися, зіткнутися» для підрахунку кількості подорожей або іменник 阵 *zhèn* «поле бою» для вказівки на різкі короткочасні дії (сутички, вибухи, пориви, напади; найчастіше з числівником — *yī*): 他很想去看一场 北京 *Tā hěn xiǎng qù yī zāo Běijīng* «Він дуже хоче [хоча б] разок з'їздити до Пекіна», 大家大笑了一场 *Dàjiā dà xiào le yī zhèn* «Усі розсміялися».

У реальному слововжитку сучасної китайської мови якщо додаток є односкладовим, то дієслівний рахівний суфікс ставиться перед ним, а якщо додаток складається з двох або більше складів, то дієслівний рахівний суфікс можна ставити і перед ним, і після нього. Втім, за правилами класичної граматики, дієслівний рахівний суфікс завжди має стояти перед додатком: 我看了 一遍书 *Wǒ kàn le yī biàn shū* «Я прочитав / дочитав книжку».

Якщо присудок у реченні виражений двоскладовою дієслівно-об'єктною конструкцією на кшталт 吃饭 *chī fàn* «їсти», 结婚 *jié hūn* «одружуватись», 说话 *shuō huà* «розмовляти», 睡觉 *shuì jiào* «спати», 做饭 *zuò fàn* «готувати їжу» тощо, то дієслівний рахівний суфікс (із числівником чи без) займає місце після дієслівного компонента перед іменниковим, тобто ніби «вклинюється» всередину двоскладової дієслівно-об'єктної конструкції: 他结过两次婚 *Tā jié guo liǎng cì hūn* «Він одружувався двічі».

13.1. Службове слово 着

Подібно до 了 *le* та 过 *guo* / *guò*, службове слово 着 *zhe* належить до видо-часових маркерів та вказує на тривалий характер дії або стану: дія має місце впродовж певного часу або в момент мовлення і, протікаючи безперервно, перетворилася / перетворюється на стабільний стан, що триває (她们正谈[着]话呢 «Вони саме / як раз розмовляють»); за своєю семантикою дієслівна форма на 着 *zhe* є близькою (але не ідентичною!) до часів групи *Continuous* в англійській мові (пор.: *They are just talking*).

За допомогою маркера 着 *zhe* видо-часова форма може бути утворена тільки від результативних дієслів; від прикметників, а також від модальних дієслів та дієслів, які не позначають усвідомлену цілеспрямовану дію (知道 *zhīdao* «знати», 有 *yǒu* «мати», 听说 *tīngshuō* «кажуть, що...» тощо) видо-часова форма на 着 *zhe* не утворюється:

我等[着]他，他快要来的。

Я чекаю на нього, він скоро повинен прийти.

我看[着]电视。

Я дивлюсь телевізор.

父亲现在有事，他在电话里说[着]。

Батько зараз зайнятий, він розмовляє по телефону.

Якщо у реченні є два чи більше однорідних дієслова-присудка, то службовим словом 着 *zhe* оформляється тільки останнє дієслово: 这个问题正在学习、讨论[着] «Це питання якраз зараз вивчається і обговорюється.»

Вживання службового слова 着 *zhe* після кожної з двох частин редуplikованого дієслова вказує на те, що під час тривання дії сталося щось несподіване: 我们说着说着[着]，他就来了 «Ми розмовляли, коли він [раптом] прийшов».

Як виняток, службове слово 着 *zhe* може вживатися після деяких прикметників, що позначають стан (переважно разом із конструкцією 正 / 在 / 正在……呢 *zhèng / zài / zhèngzài...ne*; частка *ne* після 着 *zhe* є обов'язковою). У цьому випадку воно сигналізує про те, що цей стан продовжується, тягнеться у часі, триває: 他正忙[着]呢 «Він зайнятий (продовжує бути зайнятим)», 别担心，我好[着]呢 «Не хвилюйся, у мене все добре».

Від дієслів стану (на кшталт «стояти», «лежати», «висіти», «бути одягненим» тощо) видно-часовий маркер 着 *zhe* утворює форму, яка означає тяглий стан, не пов'язаний з будь-якою дією (тобто стан як такий) або ж вказує на місцезнаходження / наявність / існування суб'єкта:

窗户那儿摆着[着]一张桌子。

Біля вікна стоїть стіл.

孩子睡着[着]觉。

Дитина спить.

桌子上放着[着]书。

На столі лежить книжка.

Якщо дієслово являє собою дієслівно-об'єктний комплекс, службове слово 着 *zhe* ставиться після першої частини: 我吃[着]饭, 他睡[着]觉 «Я їм, а він спить».

Дієслівна форма на 着 *zhe* може позначати не тільки дію, яка відбувається в момент мовлення, але також і дію, що відбувається в будь-який інший момент, який вказується обставиною часу або визначається за контекстом, але обов'язково сприймається як тривалий процес: 昨天我整天在家里等着[着]他 «Вчора я цілий день [про]чекав його вдома».

Іноді тяглисть стану, віднесеного до минулого, позначається службовим словом 来(着) *lái(zhe)*, яке ставиться у кінці речення, якщо в реченні немає фразової частки: 我昨天上北京去[来]着 «Я вчора їздив у Пекін», 刚才你说什么[来]? «Що ти тільки-но казав?».

Форма на 着 *zhe* вживається також у тих випадках, коли дія, представлена у вигляді триваючого стану, віднесена до майбутнього (майбутній час вказується прислівником часу або визначається за контекстом). Подібне вживання цієї форми зазвичай зустрічається в спонукальних реченнях, в яких воно підсилює експресію спонукування; наразі 着 *zhe* може вживатись як після дієслів, так і після прикметників: 你听[着]! «Послухай-но!», 你快[着]点儿, 大家都在等你呢! «Поквапся, усі чекають на тебе!».

Службове слово 着 *zhe* може маркувати у реченні другорядне дієслово (позиція т.зв. «дієприслівника недоконаного виду»), яке стоїть першим і позначає стан або дію, супутню іншій дії, вираженій основним (другим) дієсловом-присудком:

他坐[着]看书。

Він читав книгу, *сидячи*.

我常常看[着]电视吃饭。

Я часто їм, *дивлячись* телевізор.

«Дієприслівникове» значення дієслів із 着 *zhe* може бути і далі «знижене» до значення okazіональних і / або фіксованих

применників: 拉着 小孩子的手走 «йти за руку (букв.: «тягнути руку») з дитиною», 贴着 公路走 «йти по (букв.: «притиснувшись до») шосе».

Службове слово 着 *zhe* є складовою синтаксичної структури (конструкції) «Дієсл. + 着 *zhe* + Дієсл. + 着 *zhe* + 就 *jiù* + …… + 了 *le*», котра вказує на раптовий початок нової дії або раптове виникнення нового стану під час тривання попередньої дії або стану:

这两个人说着说着就吵起来了。
了。
Розмовляючи / продовжуючи розмовляти, ці двоє [раптом] почали сваритися.

这部电影太无聊了，我看看着看着就睡着了。
着就睡着。
Цей фільм був дуже нудним і / настільки нудним, що я, дивлячись / продовжуючи дивитися, [раптом] заснув.

Дієслово з маркером 着 *zhe* із запереченнями вживається порівняно рідко. Іноді зустрічається використання цієї форми із запереченням 不 *bù*, однак частіше використовується заперечення 没(有) *méi (yǒu)*: 门没开着 «Двері не відчинені» (着 *zhe* у подібних заперечних реченнях може випускатися).

Загальне питання утворюється постановкою в кінці речення 没有 *méi yǒu* або 吗 *ma*; маркер 着 *zhe* при цьому зберігається: 门开着没有? «Двері відчинені?», 他吃着饭吗? «Він їсть?».

Службовим словом 着 *zhe* не оформляються дієслова, які не можуть виражати тривалої дії, тобто дія не може відбуватися протягом тривалого часу (наприклад, 进 *jìn* «заходити», 出 *chū* «виходити» тощо), модальні дієслова, а також дієслова, які самі по собі висловлюють тривалу дію або стан (наприклад, 爱 *ài* «любити», 喜欢 *xǐhuan* «подобатися», 怕 *pà* «боятися», 知道 *zhīdao* «знати» тощо).

Значення слів із маркером 着 *zhe* може перебувати на стику значень дієслова, дієприкметника і прикметника в українській мові, при цьому в кінці речення зазвичай ставиться частка 呢 *ne*: 门开着呢 «Двері відчинені», 他相当聪明着呢 «Він досить розумний».

Слід звернути увагу, що пряма послідовність часток не завжди являє собою два слова, а може бути складеною заключною часткою 着呢 *zhe ne*, виражає емпфузу, вигук або емоційний акцент («вкрай, дуже» або «наскільки ж…!») на присудковій; в ролі присудка часто виступає прикметник, трохи рідше – дієслово: 他很聪明着呢! «Але й розумний же він!».

У повсякденній розмовній мові широко використовується сполучення морфем 着玩(的 / 呢) *zhe wán (de / ne)*, яке означає, що мовець виконує / виконав дію жартома та закликає співрозмовника не сприймати її серйозно (пор. з укр. жарг. «по приколу»): 别生气, 我只说[着玩呢] «Не сердься, я сказав це жартома / я просто пожартував», 这些画我画[着玩的] «Ці малюнки я намалював заради сміху».

Примітка: дієслівна форма, що утворюється за допомогою маркера 着 *zhe*, є ідентичною за значенням до форми, що утворюється рамковою конструкцією (正)在……呢 (*zhèng/zài...ne*, але остання характеризується більшою функціональною обмеженістю; (正)在……呢 (*zhèng/zài...ne* не вживається, наприклад, перед дієсловами типу 穿 *chuān* «надягати», 拿 *ná* «брати», тобто замість 穿着 *chuān zhe* «носить (одяг)» не можна сказати *在穿 *zài chuān*, а замість 拿着 *ná zhe* «тримає» не можна сказати *在拿 *zài ná*.

13.2. Граматичні особливості вживання службового слова 了 (3)

Вживання 了 *le* у повсякденній розмовній мові нерідко демонструє певні відхилення від вимог нормативної граматики. Так, наприклад, у реченнях, які одночасно виражають і завершеність дії, і зміну стану з відтінком здивування («О / як, ти [вже]...!») або емоційного виділення («А я / ми / вони [вже]...!»), 了 *le* вживається двічі (після дієслова та у кінці речення), але прислівник 已经 *yǐjīng* «вже» не використовується: 你理[了]发[了]! «О, ти підстригся!», 我给花浇[了]水[了] «А я вже полив квіти!». За відсутності такого відтінку прислівник 已经 *yǐjīng* «вже» може зберігатися, але частіше він також випускається: 不错, 我理[了]发[了] «Так, я підстригся».

Загальне питання про результат / завершеність дії у розмовній мові найчастіше ставиться за допомогою кінцівки ……了没? *...le méi?* (без дієслова 有 *yǒu*): 你做[了]没[了]? «Ти [вже] зробив / доробив?»; у літературній мові переважатиме варіант (已经)……了吗? (*yǐjīng*)...*le ma?* (你(已经)做了吗? «Ти (вже) зробив / доробив?»).

Використання 了 *le* у кінці речень заперечного наказового способу з 别 *bié* / 不要 *bù yào* формує рамкову конструкцію 别 / 不要……了 *bié / bù yào...le*, котра слугує для вираження прохання більше не робити певну дію, яку вже було розпочато, тобто не продовжувати / припинити щось робити: 不要笑[了]! «Не смійся [більше] / припини сміятися!», 别喝酒[了], 你很快就应该开车! «Не пий [більше] алкоголю, тобі скоро сідати за кермо!».

13.3. Синтаксичні особливості конструкцій зі службовими словами 把 та 被

Речення зі службовими словами 把 *bǎ* та 被 *bèi* за необхідності емоційного виділення (емоційної акцентуації) присудка допускають т.зв. «предикативне рокірування», тобто перестановку місцями присудка та непрямого додатка з прийменником; у цьому випадку додаток з 把 *bǎ* / 被 *bèi* передує непрямому, а непрямий додаток передує присудкові: 我把这件事以前曾经跟他讨论过很多次 «[Та] я вже багато разів обговорював це з ним».

У реченнях зі службовими словами 把 *bǎ* та 被 *bèi* прислівники (马上 *mǎshàng*, 正在 *zhèngzài*, 已经 *yǐjīng*, 也 *yě*, 都 *dōu* тощо: 他马上把这事儿忘了 «Він одразу ж про це забув») займають місце перед 把 *bǎ* та 被 *bèi*, якщо вони відносяться до підмета, або після прямого додатка, якщо вони стосуються безпосередньо його. Порівняйте: 父母们都把孩子送到学校去 «Усі батьки доправили дітей до школи» та 父母们把孩子都送到学校去 «Батьки доправили усіх дітей до школи».

Щодо вживання конструкцій з 把 *bǎ* та 被 *bèi* із дієсловами на кшталт 看 *kàn*, 听 *tīng* тощо, то важливим є контекстуальне значення цих дієслів: якщо вони позначають пасивне сприйняття («бачити», «чути»), то таке вживання є неможливим, якщо ж ними позначається активна цілоспрямована дія («дивитися», «слухати»; у тому числі з модифікаторами, наприклад, 看出(来) *kànchū(lái)* «роздивлятися» тощо), то вживання конструкцій з 把 *bǎ* та 被 *bèi* є цілком можливим та навіть поширеним: 我把错误看出了 «Я [роздивлявся та] розгледів помилку».

Дієслова-модифікатори напрямку дії у значенні фізичного руху у конструкціях зі службовими словами 把 *bǎ* та 被 *bèi* згідно з нормами традиційної граматики вживати не рекомендується (у переносному значенні, а також у значенні напрямку дії таких обмежень немає). Втім, на сьогодні це правило вже цілком можна назвати застарілим, оскільки вживання дієслів-модифікаторів напрямку дії у значенні фізичного руху з 把 *bǎ* та 被 *bèi* у реальному повсякденному мовленні (як усному, так і письмовому) набуло значного поширення. У подібних реченнях прямий додаток з 把 *bǎ* / 被 *bèi* передує присудкові та, за його наявності, непрямому додатку з прийменником, а сам присудок не розділяється, тобто модифікатор не відділяється від дієслівної морфемі: 他把书盖子拿出来 «Він дієв / витягнув книжку», 我没有把钱带回来 «Я не приніс із собою грошей», 请你把我的猫从树上拿下来 «Будь ласка, зніми kota з дерева».

13.4. Каузативні дієслова

Казуативними називаються дієслова із загальним значенням втручання в чужі справи; суб'єкт каузації просить, радить, змушує, допомагає, заважає тощо об'єкту каузації вчинити якусь дію, спричиняючи таким чином примусовий або спонукальний вплив на об'єкт. Різниця між модальним і каузативним дієсловом полягає насамперед у «різносуб'єктності»: суб'єкт спонукування не збігається з тим, від кого вимагається виконання дії (тобто з об'єктом спонукування); інакше кажучи, каузативне дієслово – дія від когось до когось іншого, модальне дієслово – дія спрямована на себе.

При значущому каузативному дієслові суб'єкт каузації – підмет – це найчастіше живий іменник, так само як і об'єкт каузації, який одночасно є суб'єктом другого дієслова. Це друге дієслово, у свою чергу, може керувати своїми додатками. Такі речення називаються послідовно-зв'язаними.

До каузативних дієслів відносяться: 请 *qǐng* «просити (зробити щось), запрошувати», 让 *ràng* «спонукати, веліти», 叫 *jiào* «просити, закликати», 劝 *quàn* «умовляти; радити», 使 *shǐ* «спонукати; змушувати», 要 *yāo* «вимагати (від когось зробити щось)», 准许 *zhǔnxǔ* «дозволяти, давати дозвіл», 许 *xǔ* «дозволяти; допускати» та низка інших зі схожими значеннями. Казуативні дієслова виступають складовою частиною в каузативних конструкціях, утворених за схемою:

Суб'єкт каузації	Казууюча дія	Об'єкт каузації	Дія, до якої казуують
Підмет (хто?)	Присудок 1 (спонукає)	Додаток (кого?)	Присудок 2 (робити що?)
父亲	让	我	走进。
Батько	звелів	мені	увійти.

Після 2-го присудка можливі додатки до нього, наприклад, у даному випадку: 父亲^让我走进房间里 «Батько звелів мені увійти до кімнати».

Присудок 2 наділений майже всіма предикативними властивостями: він може мати при собі додаток (прямий чи непрямий), різні обставини тощо. Однак він не може приймати перед собою модальне дієслово; останнє в китайській мові ставиться завжди на початку всієї групи присудка в цілому, оскільки складає частину присудка і не може відноситися до дієслова, яке не є присудком речення: ^让我想一想 «Дозвольте мені подумати», 她^请老师帮助她 «Вона попросила вчителя допомогти їй», ^叫我怎么办, 我就怎么办 «Як мені звелють, так я і зроблю».

Дієслова 让 *ràng*, 叫 *jiào* і 使 *shǐ* в поєднанні з заключною часткою 吧 *ba* утворюють імперативно-каузативну конструкцію, яка перекладається українською мовою словами «хай», «нехай»: 让他来吧 «Нехай він прийде».

Деякі каузативні дієслова, серед яких 请 *qǐng*, 让 *ràng*, форма заборони 不准(许) *bù zhǔn(xǔ)* «не дозволяти, не давати дозвіл» та ін., допускають опущення не тільки підмета, але й прямого додатка, тобто самого об'єкта каузації: 请进来 «Прошу заходити / Увійдіть!», 不准吸烟 «Курити не дозволяється».

Слід звернути увагу на відмінності між дуже близькими дієсловами 请 *qǐng* та 让 *ràng*. Обидва вони мають значення «спонукати, просити», але 请 *qǐng* звучить м'якше та має додаткове значення «запрошувати»; 让 *ràng* у поєднанні з запереченням означає «не дозволяти». Вибір дієслова 请 *qǐng* чи 让 *ràng* залежить також від характеру підмета. Наприклад, у 1-й особі завжди вживається 请 *qǐng*. Нарешті, на вибір дієслова також впливає характер взаємин осіб, які охоплюються підметом і додатком до першого дієслова: вікова відмінність, службове становище тощо.

З морфологічної точки зору дієслова на кшталт 使 *shǐ*, 让 *ràng*, 请 *qǐng*, 叫 *jiào* тощо у складі каузативних конструкцій частково втрачають свої дієслівні властивості, наприклад, після них не можна додати видо-часові маркери 了 *le*, 过 *guo*, 着 *zhe*.

При каузативному дієслові суб'єктом і об'єктом каузації можуть бути неживі іменники, а в ролі 2-го присудка не обов'язково виступає дієслово дії. У конструкціях з дієсловом 使 *shǐ* «змушувати; давати можливість», наприклад, такий стан вважається нормою, що особливо часто зустрічається в текстах публіцистичного характеру: 这个消息使政府担心 «Ця звістка змусила владу непокоїтися».

13.5. 了 як заключна модально-експресивна частка

У повсякденній розмовній мові службове слово 了 *le* може виконувати функцію своєрідної заключної модально-експресивної частки зі значенням «адже [ж]...!» / «то ж...!», при цьому відтінок доконаності дії частково зберігається, а у реченні часто (але не обов'язково) міститься прислівник 就 *jiù*, котрий підсилює емпазу: 院子脏了就不好看了 «Адже ж двір, коли забрудниться, [одразу] виглядає негарно!», 好极了! «Ну, добре!», 没有水花就干了 «Адже без води квіти [одразу ж] сохнуть (в'януть)!\», 在中国吃饭以后一般就不喝酒了 «Адже ж у Китаї зазвичай після їжі не п'ють алкоголь!\», 你去哪儿了? «То куди ж ти ходив?!».

У контексті наказового способу можливим є одночасне вживання заключних модально-експресивних часток 了 *le* та 吧 *ba* (саме у такій послідовності) на позначення емоційного спонукання, емпатичного заклику до дії: 你同意你错了吧! «Ну-бо, погодься, що ти був неправий!».

13.6. Напівслужбові префіксальні морфеми

Напівслужбові префіксальні морфеми – це іменники, які у певних синтаксичних конструкціях частково втрачають свою синтаксичну самостійність на виступають у якості службових морфем; при цьому первинне лексичне значення цих морфем здебільшого зберігається. У якості типового прикладу можна навести морфему 每(个) *měi (ge)*, котра ставиться перед іменником та виражає значення «кожен...» або «всі [без винятку]...»; після іменника найчастіше додатково вживається прислівник 都 *dōu*: 每天(都) «кожен день», 每个学生都 «кожен студент; всі студенти» тощо.

Словосполучення на кшталт «кожен (перший, другий тощо) з... є / має...» перекладаються китайською мовою структурою «每 *měi* + числівник + (рахівний суфікс) + іменник + (里 *lǐ* / 上 *shàng*) + 有 *yǒu* + числівник + (рахівний суфікс)»: 世界上每四个人里有一个(是)中国人 «Кожна четверта людина у світі – китасць», 美国每两个学生有一辆汽车 «У США кожен другий студент має автомобіль».

У певних контекстах у якості напівслужбових префіксальних морфем виступають деякі прикметники, що у таких випадках мають частково фразеологічний характер. Так, наприклад, рахівні суфікси 块 *kuài* та 把 *bǎ* здатні приймати перед собою префіксальні морфеми-прикметники 大 *dà* та 小 *xiǎo*, які надають додатково словосполученню відповідного значення: 一小块肉 «[один] маленький шматочок м'яса», 一大把花 «[один] великий букет квітів».

13.7. Дієслово-напівзв'язка 成为 та напівмодальне дієслово 愿意

Дієслово-напівзв'язка 成为 *chéngwéi* «ставати (кимось / чимось); перетворюватись (на когось / на щось)» (у розмовній мові частіше вживається скорочений варіант 成 *chéng*) позначає становлення суб'єкта, його зміну чи модифікацію або набуття суб'єктом певного статусу, якості, властивості, ознаки чи сутності (пор. з англ. *to become*, нім. *werden*, фр. *devenir*, ісп. *volverse*). З цієї причини після 成(为) *chéng(wéi)*, на відміну від інших дієслів-напівзв'язок (див. «Граматика», п. 9.1.), можуть вживатися не лише іменники, а й дієслова та прикметники, а також службові слова 了 *le* та 过 *guo*; крім того, перед 成(为) *chéng(wéi)* можуть

вживатися модальні дієслова: 她想成为有名(的人) «Вона хоче стати відомою (людиною)», 他成为了父亲 «Він став батьком».

Напівмодальне дієслово 愿意 *yuànyì* (не плутати з омонімічним модальним дієсловом 愿(意) *yuàn(yì)* «[дуже] хотіти, [сильно] бажати») перекладається українською мовою «узяти на себе клопіт, завдати собі клопоту» та за своїм значенням наближається до немодального дієслова 同意 *tóngyì* «погоджуватися». Різниця між цими дієсловами полягає у тому, що 同意 *tóngyì* просто констатує дію, тоді як 愿意 *yuànyì* передбачає модальний відтінок виникнення бажання чи усвідомлення необхідності, тобто «відчув бажання / усвідомив необхідність дії і тому погодився взяти на себе клопіт вчини цю дію». Порівняйте: 他 同意晚上工作 «Він погодився (згоден) працювати увечері / вечорами» та 他愿意晚上工作 1. «Він сам захотів, тому і зголосився працювати увечері / вечорами» або 2. «Він проаналізував ситуація та зрозумів, що немає іншого виходу / що це найоптимальніший варіант, тому і узяв на себе клопіт працювати увечері / вечорами».

13.8. Редуплікація прикметників (2)

Подвоєні прикметники можуть функціонувати у реченні в ролі означення з 的 *de* або обставини, але не можуть бути присудком: 我想喝凉凉的啤酒 «Хочу випити хłodного-хłodного пива», 你们得多多多练习 «Вам слід [ще] багато-багато тренуватись», 老师把语法问题给我们解释得清清楚楚的 «Вчитель дуже зрозуміло / ясно-ясно розтлумачив нам граматичні питання», 弟弟高高高兴兴地玩电脑 «Молодший брат дуже радісно грає на комп'ютері».

Подвоєння 好好 має два значення: 1. «дуже добре, добряче» та 2. «як слід, як личить». У розмовній мові до 好好 найчастіше додається суфікс 儿 (*er*); у такому випадку другий склад вимовлятиметься з 1-м тоном, тобто: 好好儿 *hǎo hǎor*.

При редуплікації двоскладових прикметників за моделлю ААББ усі склади зберігають свої тони. До деяких подвоєних таким чином двоскладових прикметників у розмовній мові може додаватися суфікс 儿 (*er*); у цьому випадку останній склад вимовлятиметься з 1-м тоном: 好好看看儿 *hǎo hǎo kàn kǎnr*.

У розмовній мові після подвоєних прикметників у функції означення дуже часто випускається означуваний іменник, оскільки із контексту і так зрозуміло, про кого чи що йдеться: 你曾经遇见过他吗? 脸长长的的, 头发红红的的…… «Тобі доводилося зустрічатись із ним? Обличчя довгасте, волосся руде-руде...».

谁跟谁赛¹⁾?

- 昨天上午我给你打电话了、你不在。你去哪儿了?
— 我去中国大使馆办签证²⁾了。
— 下午呢? 你又不在了。
— 我吃了午饭³⁾就去看足球赛了。
— 谁跟谁赛?
— 大学生队⁴⁾跟工厂⁵⁾队赛。
— 大学生队赢他们了没?
— 没有、大学生队输了、一比⁶⁾二。裁判⁷⁾不公平⁸⁾。
— 你总说裁判不公平。你同意⁹⁾你夸张¹⁰⁾了吧!
— 我完全不同意! 你没去看、昨天大学生队踢¹¹⁾得很好。真气人。
— 好了、我问你、你的行李¹²⁾准备得怎么样?
— 我正整理¹³⁾箱子呢。我还差一顶¹⁴⁾帽子。你呢?
— 我想买一双¹⁵⁾冰鞋¹⁶⁾。北京冬天可以滑冰¹⁷⁾。
— 我送你一双冰鞋吧。
— 非常感谢。我给你买帽子、好吗?
— 我也要谢谢你。明天吃了早饭我们就去商店。

¹⁾ 赛 *sài* 1. (ім.) змагання, конкурс; матч; 足球 ~ *zúqiú* футбольний матч; 2. (дієсл.) змагатися, конкурувати (跟 *gēn*... із кимось)

²⁾ 签证 *qiānzhèng* (ім.) віза; 办 ~ *bàn* оформлювати (робити) візу

³⁾ 午饭 *wǔfàn* (ім.) обід, ланч

⁴⁾ 队 *duì* (ім.) група; команда (у спорті), бригада (на виробництві); [військовий] підрозділ

⁵⁾ 工厂 *gōngchǎng* (ім.) завод; фабрика

⁶⁾ 比 *bǐ* (прийм.) ...на...; ...до... (при оголошенні рахунку у змаганнях, іграх, матчах, а також у математичних співвідношеннях)

⁷⁾ 裁判 *cáipàn* 1. (ім.) право судити; юрисдикція; 2. (ім.) суддя (у спорті), арбітр, рефері; 3. (дієсл.) виносити судові рішення (вироки); 4. (дієсл.) судити спортивне змагання

8) 公平 *gōngpíng / gōngpíng* (прикм.)
чесний, справедливий;
неупереджений

9) 同意 *tóngyì* 1. (ім.) згода;
схвалення; 2. (дієсл.)
погоджуватися; схвалювати

10) 夸张 *kuāzhāng* 1. (дієсл.)
перебільшувати; 2. (ім.) гіпербола;
перебільшення

11) 踢 *tī* (дієсл.) 1. лягати(ся),
брикати(ся); 2. ударяти (бити)
ногою; ~ (足)球 (*zúqíú*) грати у
футбол; бити по м'ячу

12) 行李 *xíngli* (ім.) багаж; речі

13) 整理 *zhěnglǐ* (дієсл.)
упорядковувати, врегульовувати;
залагоджувати; ~ 行李 *xíngli*
складати багаж; ~ 箱子 *xiāngzi*
збирати валізу

14) 顶 *dǐng* 1. (ім.) маківка (голови);
верхівка; 2. (рах. суф.) рахівний
суфікс для предметів із чітко
оформленою верхівкою: шапок,
наметів, паланкінів, культових
споруд тощо

15) 双 *shuāng* (ім.) пара, два
предмети (не потребує рах. суф.);
~ 冰鞋 *yī shuāng bīngxié* [одна]
пара ковзанів

16) 冰 *bīng* (ім.) крига, лід; ~ 鞋 *xié*
(ім.) ковзани (букв.: «крижане
взуття»)

17) 滑 *huá* 1. (прикм.) слизький; 2.
(дієсл.) ковзати; послизнутися,
зісковзнути; ~ 冰 *bīng* (дієсл.)
кататися на ковзанах

ІЕРОГЛІФИ

<i>ох!; ай!; ага, угу</i>	
唉	口 (30) 10
āi / ài	

<i>ставити, класти</i>	
摆	手 (64) 13
bǎi	

<i>чашка</i>	
杯	木 (75) 8
bēi	

<i>сперечатися</i>	
辩	辛 (160) 16
biàn	

<i>відрізати</i>	
裁	衣 (145) 12
cái	

<i>колись</i>	
曾	日 (73) 12
céng / zēng	

<i>вила; колоти</i>	
叉	又 (29) 3
chā / chá	

<i>фабрика, завод</i>	
厂	厂 (27) 2
chǎng	

<i>чекати</i>	
待	彳 (60) 9
dài / dāi	

<i>ніж; меч</i>	
刀	刀 (18) 2
dāo	

<i>верхівка</i>	
顶	页 (181) 8
dǐng	

<i>живіт, черево</i>	
肚	肉 (130) 7
dù / dǔ	

<i>група, команда</i>	
队	阜 (170) 5
duì	

<i>обмінювати(ся)</i>	
兑	儿 (10) 7
duì	

<i>мочка вуха</i>	
朵	木 (75) 6
duǒ	

<i>злочинець</i>	
犯	犬 (94) 5
fàn	

<i>порт, гавань</i>	
港	水 (85) 12
gǎng / jiǎng	

<i>корінь</i>	
根	木 (75) 10
gēn	

<i>повертати</i>	
拐	手 (64) 8
guǎi	

<i>футляр</i>	
函	凵 (17) 8
hán / xián	

<i>чи...?</i>	
乎	丿 (4) 5
hū	

<i>слизький</i>	
滑	水 (85) 13
huá	

<i>ступінь, ярус</i>	
级	彳 (120) 6
jí	

<i>сезон, пора року</i>	
季	子 (39) 8
jì	

<i>нагорода</i>	
奖	大 (37) 9
jiǎng	

<i>поливати</i>	
浇	水 (85) 9
jiāo	

<i>золото</i>	
金	金 (167) 8
jīn	

<i>чистий</i>	
净	冫 (15) 8
jìng	

<i>спокійний</i>	
静	青 (174) 14
jìng	

<i>палички для їжі</i>	
筷	竹 (118) 13
kuài	

<i>блакитний, синій</i>	
蓝	艸 (140) 13
lán	

<i>південь</i>	
南	十 (24) 9
nán	

<i>рішення; вирок</i>	
判	刀 (18) 7
pàn	

<i>рівний</i>	
平	干 (51) 5
píng	

<i>ставити підпис</i>	
签	竹 (118) 13
qiān	

<i>невтомно працювати</i>	
乾	乙 (5) 11
qián / gān	

<i>стіна</i>	
墙	土 (32) 14
qiáng	

<i>цікавість</i>	
趣	走 (156) 15
qù	

<i>переконувати</i>	
劝	力 (19) 4
quàn	

<i>м'ясо</i>	
肉	肉 (130) 6
ròu	

<i>затикати</i>	
塞	土 (32) 13
sāi / sài	

<i>змагання</i>	
赛	贝 (154) 14
sài	

<i>зразок, еталон</i>	
式	弋 (56) 6
shì	

<i>пара, два; обидва</i>	
双	又 (29) 4
shuāng	

<i>просити; вимагати</i>	
讨	讠 (149) 5
tǎo	

<i>бити ногою</i>	
踢	足 (157) 15
tī	

<i>затока, бухта</i>	
湾	水 (85) 12
wān	

<i>орнамент, візерунок</i>	
纹	纟 (120) 7
wén	

<i>родючий</i>	
沃	水 (85) 7
wò	

<i>приміщення</i>	
屋	尸 (44) 9
wū	

<i>природа, сутність, єство</i>	
性	心 (61) 8
xìng	

<i>повчання</i>	
训	讠 (149) 5
xùn	

<i>зуб</i>	
牙	牙 (92) 4
yá	

<i>початок, витік</i>	
由	田 (102) 5
yóu	

<i>палиця, тростина</i>	
杖	木 (75) 7
zhàng	

<i>засвідчувати</i>	
证	讠 (149) 7
zhèng	

<i>підтримувати, підпирати</i>	
拄	手 (64) 8
zhǔ	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

挂、证、杖、由、牙、训、性、屋、沃、纹、湾、踢、讨、双、式、赛、塞、肉、劝、趣、墙、乾、签、平、判、南、蓝、筷、静、净、金、浇、奖、季、级、滑、乎、函、拐、根、港、犯、朵、兑、队、肚、顶、刀、待、厂、叉、曾、裁、辩、杯、摆、唉

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи прислівник 曾经 та дієслівні рахівні суфікси.

- 1) — Тобі доводилося бувати у Шанхаї? — Так, я якось (букв.: «одного разу») приїздив.
- 2) Мені доводилося дивитися цей фільм, але я хочу подивитися ще раз.
- 3) Мені доводилося знати (букв.: «знайомитись») твого дідуся.
- 4) Щойно він розповів анекдот, усі розсміялися. Мені раніше не доводилося спілкуватися з такою веселою людиною.
- 5) Раніше я вже двічі читав цю книжку, але [все одно] не зрозумів її змісту.
- 6) — Мені раніше вже доводилося бувати у Львові, а тобі? — Ні, я жодного разу там не був.
- 7) Мені потрібно з ним зустрітися. Ймовірно, він зможе мені допомогти. Я ніколи раніше не просив його про допомогу.
- 8) Раніше йому не доводилося їсти паличками, але після того, як він якось (букв.: «одного разу») спробував (букв.: «скористався»), йому сподобалося.

3. Заповніть пропуски службовими словами 着 або 了 там, де вони потрібні.

- 1) — 这个窗户开__吗? — 是的, 窗户还__。
- 2) 爷爷戴上__眼镜。他总是戴__眼镜看报纸。
- 3) 我累__躺在沙发上__, 因为躺__最方便。
- 4) — 他们坐__吃饭吗? — 不, 他们已经吃__, 现在他们在睡觉__。
- 5) 他在商店前面抽__烟__等__他的妻子。

- 6) 父亲把桌子放__在窗户那儿。现在桌子放__在那儿。
- 7) 他听__音乐, 开__车。到__想去的地方, 他关__音乐。
- 8) — 钟挂__在哪里? — 挂__在左边的墙上。— 谁挂__在那里的?
我什么都看不见!
- 9) 孩子们先在院子里笑__玩儿, 然后就去__游泳__。他们已经回来__, 在厨房吃__饭。
- 10) 别担心__! 我稍后一定帮你。现在我很忙, 做__作业。
- 11) 我们说__说__, 电话响__。
- 12) 我昨天整天在家里等__他, 但是他没来__。
- 13) 我们喝__喝__酒__, 就喝醉__。
- 14) 妹妹考上__北京大学! 她非常聪明__呢!
- 15) 房间的门是开__的, 老人坐__在椅子看__书。他注意到__我, 没有站起来__欢迎__我。我举起__手回答说__: 「您好!」。

4. Заповніть пропуски службовим словом *着* там, де воно потрібне.

- 1) 他总是在星期六写__信。现在他给父母写__一封信。
- 2) 因为我妻子不会__开__车, 所以我开__车。当我开__车的时候, 她听__音乐唱__歌。
- 3) 妈妈做__我要__的菜, 姐姐帮__她。
- 4) 他现在很忙。他不休息__, 没看__电视, 但是准备__考试。
- 5) 窗户没开__, 为什么这么冷? 暖气开__没有?
- 6) 昨天他进来__的时候, 我看__电影。
- 7) 昨天早上我做__翻译, 所以请__你中午来__。
- 8) 我拿__信封__去__邮局。
- 9) 老师坐__教__课。他已经不年轻了, 所以他不能__站__一个小时。
- 10) 弟弟通常看__电视做__练习做__得不太努力。

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи службове слово *着*.

- 1) Двері зачинені, а вікно відчинене.

- 2) Вчитель стоїть та пояснює студентам граматику. Він запитав, чи студенти зрозуміли. Студенти відповідали, піднявши руку.
- 3) Годинник не висить на стіні, він стоїть на столі.
- 4) Не читай книжку, лежачи на дивані, це погано для здоров'я!
- 5) Дідусь завжди читає газету в окулярах, без окулярів він [нічого] не може побачити.
- 6) Пан Чжан слухає музику та пише ієрогліфи.
- 7) Вони пили пиво та розмовляли, я курив та слухав, але нічого не казав.
- 8) Сміючись він розповів мені новий анекдот. Я також розсміявся.
- 9) Я їхав на машині [за кермом] у Шанхай.
- 10) Батько полюбляє розпиваючи чай розмовляти з мамою.
- 11) Коли я його побачив, він пив каву, сидючи у кав'ярні та їв (букв.: «тримаючи») паличками для їжі.
- 12) Слухаючи мене (букв.: «те, що я кажу»), він [раптом] засміявся.
- 13) Зажди-но, я йду з тобою! Не можна йти, не надягнувши шапку, на вулиці дуже холодно.
- 14) Ця робота досить цікава. Її слід робити, стараючись щосили.
- 15) Вчитель жартома насварив мене. Я слухав його, дивлячись у вікно.

6. Заповніть пропуски відповідними за змістом каузативними дієсловами.

- 1) 我知道该怎么做, ___我试一试!
- 2) ___安静, 不要笑。
- 3) 主人___我这个月不付房租。
- 4) 不要___人等你, 是不礼貌的。
- 5) 他___了我不要这样做。
- 6) 妈妈___他到市场去买东西。
- 7) 宿舍房间内___吸烟。
- 8) 什么___你这样想呢?
- 9) 她我不明白这句话的意思, 所以她___老师帮助她。
- 10) 非常冷的天气___我戴了一顶帽子。

7. Перекладіть китайською мовою, використовуючи каузативні дієслова.

- 1) Вчитель Мао звелів мені увійти до аудиторії.

- 2) Я попросив старшу сестру пояснити мені сенс цього виразу.
- 3) Тут не можна зупинятися. Будь ласка, станьте там!
- 4) Вибач, що змусив тебе чекати.
- 5) Вчителі закликають студентів старанно вчитися.
- 6) Я не зрозумів. Нехай він скаже ще раз.
- 7) Мати вмовила мене не робити татуювання.
- 8) Хто може змусити його зробити те, що він не хоче?
- 9) Батьки спонукають дітей не бути ледачими.
- 10) Вона змусила мене повірити, що це правда.
- 11) Дружина звеліла мені піти на закупи.
- 12) Це спонукало мене до роздумів.

8. Заповніть пропуски службовим словом *了* там, де воно потрібне.

- 1) — 妈妈, 你已经做__饭__吗? — 早做__! 你马上回家__, 饭__冷__。
- 2) — 我得马上去告诉__我爸爸这件事__! — 别担心__, 我给我父亲打__电话__。
- 3) 在中国吃__饭的时候一般就不喝__葡萄酒__, 吃__完__饭__后, 男人可以喝__点啤酒__。在法国很多人吃着饭__喝__葡萄酒__。
- 4) 告诉她你夸大__吧! 我自己告诉__很多次__, 但是她不相信__我__!
- 5) 我工作__很累__就需要休息__一下__。
- 6) 我已经为旅游做好__准备__, 整理__箱子__, 你呢?

9. Заповніть пропуски службовими словами *了、过、过了* або *着*.

- 1) 我去年来__利沃夫。
- 2) 我儿子给我打__三次电话。
- 3) 我儿子给我打__电话。
- 4) 爸爸现在很忙! 他打__电话。
- 5) 王老师跟一个学生说__话。
- 6) — 门开__没有? — 没有, 没门开__。我忘__钥匙, 无法开门。
- 7) 吃__饭我就去电影院。
- 8) 我去电影院看__电影。

- 9) 我没到__香港。
- 10) 电影开始__没有?
- 11) 你学__中文吗?
- 12) 我没想__这个问题。
- 13) 昨天喝__很多酒, 今天头疼。
- 14) 我曾经遇见__他, 很有礼貌的人。
- 15) 如果下雨, 没关系。 我带__一把雨伞。

10. Перекладіть китайською мовою, використовуючи напівслужбові префіксальні морфеми, дієслово-напівв'язку 成为 або напівмодальне дієслово 愿意.

- 1) Кожен іноземний студент в Україні мусить вивчати українську мову.
- 2) Кожна жінка знає це.
- 3) Кожна п'ята людина в Україні володіє іноземною мовою.
- 4) Кожен третій американець ніколи не був за кордоном.
- 5) Я подарував дружині великий букет квітів.
- 6) Моя дочка мріє стати лікарем.
- 7) Він став перекладачем та зараз працює у посольстві Іспанії.
- 8) Вона дуже хотіла, але [так і] не стала відомою людиною.
- 9) Китай вже став другою за економікою країною світу.
- 10) Дідусь узяв на себе клопіт пояснити мені сенс того, що я не зрозумів.
- 11) Пані Лі зголосилася допомогти мені.
- 12) У матері були проблеми зі здоров'ям, а ти [навіть] не завдав собі клопоту запитати, як вона почувається!

11. Перефразуйте речення, замінивши підкреслені частини редукованими прикметниками.

Наприклад:

他跑得非常快。 → 他跑得快快。

- 1) 我汉语听得懂很不错。
- 2) 日本人口太大, 但是地方不够大。
- 3) 他非常注意地听我说。
- 4) 中文太难了, 我学不会。
- 5) 请你回答我回答得完全公平。

12. Знайдіть у текстах уроку китайські еквіваленти наступних виразів.

А) з моїм сином так само / те саме, ставати все більше і більше неввічливим, залишитися голодним, класно виглядати, знаходити виправдання, вчитися заочно, обирати предмети (заняття) на власний розсуд, заробляти гроші підробітками, отримати стипендію, поливати квіти, згадати один анекдот, кожна друга людина на Землі, стати батьком, хоча б один раз побувати за кордоном, повісити годинник на стіну, ходити з паличкою, їсти паличками, грати у футбол, кататися на ковзанах, збирати валізу;

Б) Чому ти такий сердитий?

У тебе є [з собою] сигарети? Дай мені [одну]!

Приємного смаку!

Не поспішайте (щасливої дороги)!

Повтори (букв.: «скажи»), будь ласка, ще раз!

Північнокитайські діалекти дуже відрізняються від південнокитайських.

Він назвав мене словом, яке має значення «дідусь».

Традиції (звички) у Китаї (букв.: «китайців») зовсім не такі, як у нас.

Наша команда програла цей матч [з рахунком] три – один, тому що суддя був несправедливий.

Визнай, що ти перебільшуєш!

13. Дайте розгорнуті відповіді на питання.

- 1) 你曾经去过国外吗? 哪些国家? 你得先办签证吗?
- 2) 这个国家人的习惯跟乌克兰人的一样吗?
- 3) 如果你可以随便选你喜欢的课, 你要选什么课?
- 4) 你以为今天的年轻人都没礼貌?
- 5) 你有没有弟弟、妹妹? 他们毕业后想成为什么专业的人?
- 6) 你知道怎么用筷子吗? 是谁教你的?
- 7) 你听得懂中国南方的口音吗?
- 8) 乌克兰语的方言也完全不一样吗?
- 9) 你曾经打工过挣钱吗? 你做了什么工作的?
- 10) 打工着在大学学习难不难?

14. Перекладіть китайською мовою.

- А) — Старий Гао, ти сьогодні класно виглядаєш! А ще й схуд! Чому ти такий сердитий?
— У тебе є сигарети? Дай мені одну! До тебе приходив якийсь дуже невихований молодий чоловік. Я запросив його пообідати. Він не вміє користуватися паличками. Перед їжою він не сказав «Приємного смаку!», а після того, як усе доїв, також не подякував. Він пішов геть, випадково штовхнув мене, що я ледь не впав, та не вибачився.
— Це мій середній молодший брат. Зовні він схожий на мене, але характер у нього інший. Він груба людина. Я вже багато разів обговорював з ним це питання, але марно. Мама теж ним дуже незадоволена, вона завжди каже йому стукати в двері, перш ніж заходити у чужі кімнати та не заходити без запрошення. Часто він не хоче поступатися місцем старшим людям в автобусі, а вчора він раптом захотів зробити собі татування. На жаль, нинішня молодь стає все більш неввічливою. Наприклад, іспанець на ім'я Хосе, мій другий співмешканець, що викладає на нашому факультеті іспанську мову. Він вже рік як живе у Китаї, але [досі] не вивчив китайської мови. Коли проводить мене до дверей, ніколи не каже «Щасливої дороги!». Усі іноземці такі грубі!
— Я зовсім не згоден. Гадаю, що ти трішки перебільшуєш.
- Б) — На якому курсі ти навчаєшся?
— Вибач, я не розумію. Повтори, будь ласка, ще раз.
— Курс означає навчальний рік. Кожен навчальний рік ділиться на два семестри: зимовий семестр і літній семестр.
— Тепер я зрозумів. Я – студент першого курсу другого семестру.
— Ми, китайці, зазвичай не так кажемо. У Китаї, на Тайвані та у Гонконзі вступають до університетів у вересні, і навчання зазвичай займає чотири роки. Ті, хто вступають разом восени, закінчать університет разом влітку через чотири роки.
— Це не так само, як в українських університетах. В українських вишах є багато спеціалізацій, які навчання на яких може розпочинатися з зимового чи літнього семестру, ці спеціальності не мають першого чи другого курсу, лише перший та другий семестри. Крім того, на деяких спеціальностях дозволяється навчатися заочно. Наприклад, на відділенні китайської мови навчання починається восени. На першому курсі студенти вивчають сучасну китайську мову, а на другому – сучасну та стародавню китайську мову, котра називається веньянь. З третього курсу вони можуть на власний

розсуд вибрати предмети, які їм подобаються. Студенти отримують стипендію, але грошей не вистачає. Якщо студент хоче поїхати на навчання до Китаю, то він мусить або сам заробляти гроші підробітками, або просити батьків дати йому грошей. Також він мусить оформити візу та скласти іспит. Це все дуже нелегко, багато проблем.

- В) — Мамо, навіщо ти щодня поливаєш квіти?
— Настало літо, день у день стає тепліше, без води квіти засохнуть. Бачиш, оскільки я так часто поливаю, квіти так гарно ростуть. Жовті, червоні, білі квіти – які тобі найбільше подобаються?
— Мені подобаються ті блакитні. О, я згадав, що один мій товариш із Гонконгу розповів мені новий анекдот, хочеш послухати? Так ось, одна американська пані каже своєму восьмирічному синові: «Ти завжди казав, що мрієш мати братика чи сестричку. Є гарні новини, у мене скоро народиться дитина, а ти будеш старшим братом. Ти не щасливий?». Син відповів: «Щасливий-то я щасливий, але є велика проблема. Вчора наша вчителька сказала, що кожен четвертий житель світу китасць. Зараз у нашій родині троє людей, а молодший брат чи сестра також належатимуть до нашої родини. Четверта особа. Ніхто з нас трьох не розмовляє китайською, і ми, мабуть, не зрозуміємо жодного слова з того, що скаже ця дитина в майбутньому!».
— Круто! До речі, ти вчора ходив на футбол (букв.: «дивитися футбольний матч»), чи не так? Хто з ким грав?
— Грала команда із Пекіна з командою з Італії.
— Хто переміг? Команда з Пекіна?
— Ні, команда з Пекіна програла три – один, тому що суддя був несправедливий.
— Твій багаж уже (букв.: «наскільки») готовий?
— Я саме пакую валізу. Хочу взяти з собою [одну] шапку та [одну] пару ковзанів, бо я чув, що у Пекіні взимку можна кататися на ковзанах.

Г) Любі мама і тато!

Як ваше здоров'я? Як там молодші брат та сестра, чи вже повернулися додому? Передавайте їм мої вітання.

Я отримав увесь одяг, який ви надіслали вчора, дуже дякую! Цього місяця погода стала страшенно холодною. Я не очікував, що в Україні взимку може випасти стільки снігу!

Час летить дуже швидко, пройшло майже три місяці, як я приїхав в Україну. Я все ще відвідую курси української мови у Львівському

університеті, сподіваючись вступити до університету влітку. Наші викладачі всі привітні та серйозні. Одного дуже цікавить Китай, він був у Пекіні та Шанхаї. Він запросив мене до себе на вечерю минулої суботи, я вперше йшов до українців додому, було цікаво.

В Україні, коли йдеш на вечерю до інших людей, слід приходити вчасно, запізнюватись неввічливо. Також гість має принести квіти для господині, тож я прийшов до вчителя рівно о восьмій годині з великим букетом квітів у руці. У дверях мене зустріла дружина вчителя, яка говорила із західноукраїнським акцентом, який сильно відрізняється від української мови, яку я вчив на заняттях. Вимова [дуже] дивна, діалектні слова [дуже] специфічні, тож я не міг зрозуміти жодного слова. Мені постійно доводилося просити свого вчителя бути перекладачем, і він мені казав, що жителям півночі, півдня та сходу України також часто буває важко зрозуміти мову жителів заходу.

Вони запросили мене увійти до вітальні та сісти. Кімната була [дуже] велика, але меблів було [дуже] мало: стіл і три стільці біля вікна, диван біля дверей, телевізор навпроти дивана, годинник і дзеркало на стіні.

Перед їжею вчителька запитала, чи не хочу я скористатися паличками для їжі. Я відповів, що вже звик користуватися ножем і виделкою. Дружина вчителя коклала на стіл великий шматок м'яса, трохи капусти й картоплі і сказала, давайте поїмо та поговоримо. Ми випили кілька келихів пива і багато розмовляли. Поки що я не розумію українських звичаїв, тому часто роблю помилки. Візьмемо, наприклад, питання ввічливості. Одного разу я запитав старого чоловіка, який йшов вулицею з паличкою, як дістатися до пункту обміну валют, і ввічливо назвав його, використавши українське слово, що має значення «дідусь». Він дуже розлютився, оскільки називати «дідусем» незнайомих літніх людей в Україні вважається неввічливим, що зовсім не так у Китаї (букв.: «за китайським звичаєм»)! Вчитель і його дружина думають, що це було кумедно.

Після їжі в Китаї взагалі не п'ють алкоголь, але в Україні це не так. Ми випили трохи вина, розмовляючи після трапези.

Вже пізно, а я ще не закінчив домашнє завдання на сьогодні. Тому дозвольте на цьому завершити.

З найкращими побажаннями,
Ваш син.

Основний текст · 主课文

(一)

中国面积有九百六十万平方公里。

中国人： 欢迎，欢迎！你在做什么呢？天气这么好，我们去操场打乒乓球吧！

外国人： 不行，我得准备考试。还没有着手呢！

中国人： 是汉语考试吗？

外国人： 不是。我们汉学学生除了汉语以外还要学中国文学、历史和地理。下个星期我正是在地理系那儿要地理考试及格……只好学习，学习再学习。

中国人： 我帮帮你准备考试，然后我们去打乒乓球，怎么样？这是你们的讲义吗？好，我给你提些问题：你会告诉我中国有几个直辖市？

外国人： 太容易了。有四个：北京、天津、上海和重庆。

中国人： 对。中国陆地与哪些国家接壤？

外国人： 与十四个国家接壤，从东往西：朝鲜、俄罗斯、蒙古、哈萨克斯坦、巴基斯坦、印度、缅甸、老挝、越南等等。

中国人： 你说得对。中国有多少个省和自治区呢？

外国人： 有二十二个省和五个自治区。

中国人： 不完全对。一共有二十三个省。

外国人： 我知道，你中国人认为台湾也是中国的一个省。我们现在不要讨论政治的问题，好吗？

中国人： 好，好，可以晚上再谈。中国面积有多大？

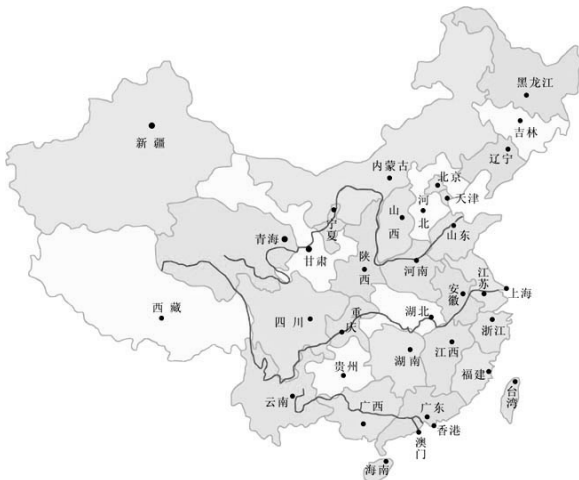
- 外国人： 有九十六万平方公里。
- 中国人： 你说错了。是九百六十万平方公里。
- 外国人： 唉！我学了这么久汉语了，可是把数词老是弄错！
- 中国人： 数词真复杂！你看过今天的报没有？没有？报上说，有个基辅政治家，昨天在上海做了个报告，说基辅和中国的关系已经有两百年历史。中国翻译是怎么翻译成汉语的？「已经有两千年历史！」结果闹了丑闻。你看，翻译有时候也犯这种错误。那好吧，你知不知道中国有多少人口？
- 外国人： 2020 年有十四亿七千万。中国百分之九十三都是汉族，是不是？
- 中国人： 是的。首都呢？北京人口有多少、面积有多大？
- 外国人： 让我想一想。人口差不多一千二百万，面积是一万七千平方公里。
- 中国人： 完全对。上海呢？
- 外国人： 我忘了！我猜猜看：上海人口比北京多，有一千四百万居民，面积有六千平方公里。
- 中国人： 你猜得将近对！但是你得注意：上海市一共有六千二百平方公里，可是市区只有三百五十平方公里。
- 外国人： 现在我给你提个问题。你知不知道基辅的面积有多大？你不知道啊？是八百三十九平方公里。基辅面积是上海市的大约八分之一。
- 中国人： 很有意思！你一定考得上地理系！讲义的内容你都学会了，我们去操场吧。
- 外国人： 不行！我还想收拾房间。
- 中国人： 但你答应过我的！收拾这么大的房间要多长时间？
- 外国人： 因为有三十八平方米的居住面积，我觉得好像只要一个半钟头。约一个半钟头后我就来操场，那边等我吧。一会儿见！

(二)

长江比黄河长八百四十公里。

中国位于北半球，在亚洲的东部。面积九百六十万平方公里，是亚洲面积最大的国家。人口十四亿，差不多是世界人口的五分之一。中国的大部分是山地，占全国面积的三分之二。最高的山叫喜马拉雅山，有八千八百五十米，也是世界最高的山。

差不多所有的大山脉都在西部，三个大平原都在东部：东北平原，华北平原和长江下游平原。因为中国地势西高东低，所以长江和黄河都从西往东流入大海。黄河带着很多黄泥沙，因而叫黄河。黄河虽然很长（全长五千四百六十公里），但是只是中国的第二大河流。长江比黄河长八百四十公里，一共有六千三百公里，是中国最大的河流，也是世界上最长的河流之一。黑龙江是中国第三长的河流，有三千一百公里。

北京是中国的首都，也是全国的政治、科学与文化中心。北京市有一万七千平方公里，市区有一千四百平方公里，虽然很大，但是还不是中国最大的城市。

(三)

中国西部的发展没有东部的那么快。

三十年以前人们把经济、教育和生活水平低的国家叫第三世界，现在一般叫发展中国家。亚洲、非洲、南美洲和东欧大部分的国家都属于发展中国家，它们大部分位于南半球。

最近很多经济学家和政治学家在讨论一个问题：中国算发展中国家还是已经算初级发达国家？从经济改革开始以来，中国

的工业和农业虽然发展得非常快，但是很不平均。比较发达的地方只是一些大城市和东部沿海地区。西部省和自治区的发展没有东部的那么快，生活水平也没有东部的那么高。

中国经济改革称为“改革开放”的政策是1979年文革结束后、毛泽东逝世后开始的。那时候第一是进行农业改革，然后才开始工业改革，所以八十年代农业发展得比工业快得多。九十年代农业的发展就慢下来了。比方说，1993年中国工业生产比上一年增加了百分之二十，农业生产只增加了百分之四。虽然农业的发展慢了，可是中国还是世界上发展最快的国家之一。有人说，中国要是还进行政治改革，一定能发展得更快。

经济改革开始以后人民的生活水平渐渐提高了，所以中国人大部分尽管农村贫困、职务腐败和生态危机对改革很满意，多信任政府和中共的承诺。这几年经济上和社会上的问题和要求变多了，但是成绩也很大。

Нові слова · 生词

面积 *miànjī* (ім.) площа, розмір території; 居住 *jūzhù* (ім.) житлова площа

万 *wàn* (числ.; ім.) десять тисяч

平方 *píngfāng* (ім.) квадрат; квадратний; ~ 米 *mǐ* (ім.) квадратний метр; ~ 公里 *gōnglǐ* (ім.) квадратний кілометр

米 *mǐ* (ім.) метр (не потребує рах. суф.)

公里 *gōnglǐ* (ім.) кілометр (не потребує рах. суф.)

操场 *cāochǎng* (ім.) спортивний майданчик, навчальний плац

乒乓球 *pīngpāngqiú* (ім.) пінг-понг; настільний теніс; 打~

dǎ грати у пінг-понг / настільний теніс

打 *dǎ* (дієсл.) грати (на чомусь або у щось, пов'язане з ударами)

着手 *zhuóshǒu* (дієсл.) приступати (до справи), починати, братися (за щось)

汉学 *hànxué* (ім.) синологія, китаєзнавство

除了 *chúle* (прийм.) за винятком, крім; ~……以外 / 之外 *...yǐwài / zhīwài* (о)крім..., за винятком...

以外 *yǐwài* / 之外 *zhīwài* (присл.; післяйм.) поза, ззовні

要 *yào* (дієсл.) мусити, бути повинним

文学 wénxué (ім.) література
正是 zhèngshì (присл.) точно,
саме, якраз; ~这样 zhèyàng саме
так

直辖市 zhíxíyáshì (ім.) місто
прямого підпорядкування (у
КНР)

天津 Tiānjīn (ім.) Тяньцзінь
(місто прямого підпорядкування
у КНР)

陆地 lùdì (ім.) суходол,
земля; материк, континент

接壤 jiērǎng (дієсл.) сусидити,
межувати (同 …… tóng... /
与 …… yǔ... із чимось, кимось)

与 yǔ 1. (прийм.) з (чимось /
кимось); разом з (оформлює
живий чи неживий додаток-
об'єкт спільної дії або стану); 2.
(спол.) і, та; а також

同 tóng / tòng (прийм.) з
(чимось / кимось); разом з
(оформлює живий чи неживий
додаток-об'єкт спільної дії або
стану)

蒙古 Měnggǔ (ім.) Монголія;
~人 rén монгол, житель
Монголії

哈萨克斯坦 Hāsàkèsītǎn (ім.)
Казахстан; ~人 rén казах,
житель Казахстану

巴基斯坦 Bājīstān (ім.)
Пакистан; ~人 rén пакистанець,
житель Пакистану

印度 Yìndù (ім.) Індія; ~人
rén індієць, індуїст, житель Індії

缅甸 Miǎndiàn (ім.) М'янма
(до 1989 року – Бірма); ~人 rén
бірманець, житель М'янми

老挝 Lǎowō (ім.) Лаос; ~人
rén лаосець, житель Лаосу

越南 Yuènnán (ім.) В'єтнам;
~人 rén в'єт, в'єтнамець,
житель В'єтнаму

省 shěng (ім.) провінція

自治区 zìzhìqū (ім.)
автономний район

数词 shùcí (ім.) числівник;
число, цифра

老是 lǎoshi (присл.) постійно,
увесь час, вічно

看过 kànguò (дієсл.) пробігти
очима, переглянути

政治家 zhèngzhìjiā (ім.)
політик, політичний діяч

报告 bàogào 1. (ім.) доповідь,
звіт, рапорт; 做 ~ zuò робити
доповідь; 2. (дієсл.) доповідати,
звітувати(ся)

千 qiān (числ.; ім.) тисяча

结果 jiéguǒ 1. (ім.) результат,
підсумок; наслідок; 2. (присл.) в
результаті, у підсумку

闹 nào (дієсл.) 1. шуміти,
галасувати, кричати; 2.
скандалити, сваритися; ~丑闻
chǒuwén здійснити скандал; ~了
丑闻 le chǒuwén здійснюється /
спалахнув скандал

丑闻 chǒuwén (ім.) скандал;
неприємні новини

这种 zhèzhǒng (вказ. займ.)
такого роду, такий, подібний

亿 yì (числ.; ім.) сто
мільйонів

百分 bǎifēn (ім.) 1. відсоток;
2. 100%, сто відсотків; ~之 ……

zhī... [стільки-то] відсотків (від ста)

汉族 hànzú (ім.) китаєць (за етнічною приналежністю), представник нації / народу «хань»

首都 shǒudū (ім.) столиця

猜猜看 cāi cāi kān (дієсл.) спробувати вгадати, намагатися вгадати

居民 jūmín (ім.) мешканець; населення

将近 jiāngjìn (присл.) майже; близько, приблизно

市 shì (ім.) місто; міська смуга

市区 shìqū (ім.) міський район, міська територія, міський округ

八分之一 bā fēn zhī yī (ім.; присл.) одна восьма

考得上 kǎo de shàng (дієсл.) могли / бути в змозі вступити

内容 nèiróng (ім.) зміст, вміст, контент; дані, інформація

学会 xuéhuì (дієсл.) вивчити, опанувати, навчитися

但 dàn (спол.) але, однак

居住 jūzhù (дієсл.) проживати, мешкати; ~ 面积 miànjī (ім.) житлова площа

约 yuē (присл.; част.) приблизно, близько

位于 wèiyú (дієсл.) розташовуватися, знаходитися

半球 bànqiú (ім.) півкуля; 北 ~ běi (ім.) північна півкуля; 南 ~ nán (ім.) південна півкуля;

西 ~ xī (ім.) західна півкуля; 东 ~ dōng (ім.) східна півкуля

亚洲 Yàzhōu (ім.) Азія; ~ 人 rén азіат

东部 dōngbù (ім.) східна частина

五分之一 wǔ fēn zhī yī (ім.; присл.) одна п'ята

山 shān (ім.) гора, гори; ~ 地 dì (ім.) гірська місцевість; ~ 脉 mài (ім.) гірський хребет; гірська система

占 zhān (дієсл.) займати (місце, час)

全 quán (прикм.; присл.) повний, весь, цілий, загальний; повністю, у загальному; ~ 国 guó 1. (ім.) вся країна; 2. (присл.) по всій країні, у загальнонаціональному / загальнодержавному масштабі

三分之二 sān fēn zhī èr (ім.; присл.) дві третини

喜马拉雅山 Xīmǎlāyǎ shān (ім.) Гімалаї

所有 suǒyǒu 1. (дієсл.) володіти, мати в наявності; 2. (прикм.) [все] те, що є у наявності, [все] наявне

西部 xībù (ім.) західна частина

平原 píngyuán (ім.) рівнина;

东北 ~ Dōngběi (ім.) Маньчжурська (букв.: північно-східна) рівнина; 华北 ~ Huáběi (ім.) Велика китайська (букв.: північнокитайська) рівнина; 长江下游 ~ Chángjiāng xiàyóu (ім.)

рівнина нижньої течії [річки] Янцзи; долина [річки] Янцзи

下游 *xiàyóu* (ім.) нижня течія; низов'я річки

地势 *dìshì* (ім.) рельєф (місцевості)

低 *dī* (прикм.) 1. низький; 2. присадкуватий, плескатий

流 *liú* (дієсл.) текти, стікати, струменіти; ~ 入 *rù* (дієсл.) впадати (про річку), вливатися (прям. і переносн.)

海 *hǎi* (ім.) море; 大 ~ *dǎ* (ім.) океан, відкрите море

沙 *shā* (ім.) пісок; 泥 ~ *ní* (ім.) мул та пісок

泥 *ní* (ім.) бруд, слюта; мул; трясовина

因而 *yīn'ér* (спол.) через це, а тому, у зв'язку з цим / чим

之一 *zhīyī* (част.) один / одна / одне з...

科学 *kēxué* (ім.) наука; галузь науки

文化 *wénhuà* (ім.) культура

中心 *zhōngxīn* (ім.) центр; осердя, ядро

人们 *rénmen* (ім.) люди; людство

教育 *jiàoyù* (ім.) освіта; виховання

水平 *shuǐpíng* (ім.) 1. рівень; життя ~ *shēnghuó* (ім.) рівень життя; 2. обрій, горизонт

发展中 *fāzhǎn zhōng* (прикм.) той, що знаходиться у процесі розвитку; той, що розвивається

美洲 *Měizhōu* (ім.) Америка (континент); 北 ~ *Běi* (ім.)

Північна Америка; 南 ~ *Nán* (ім.) Південна Америка;

东 洲 *Dōngōuzhōu* (ім.)

Східна Європа; 西 洲 *Xīōuzhōu* (ім.) Західна Європа

属于 *shǔyú* (дієсл.) належати, відноситися (до чогось / когось); входити до складу

学家 *xuéjiā* (ім.) вчений, дослідник

初级 *chūjí* (ім.; прикм.) перший щабель; перша інстанція; перший, первинний

发达 *fādá* (ім.; прикм.) високорозвинений; ~ 国家 *guójiā* (ім.) високорозвинена держава

(以) 来 *(yǐ)lái* (післяйм.) з того часу / відтоді, як...

工业 *gōngyè* (ім.) промисловість, індустрія

农业 *nóngyè* (ім.) землеробство, сільське господарство

平均 *píngjūn* (прикм.; присл.) 1. рівномірний; рівномірно; 2. середній; у середньому

比较 *bǐjiào* 1. (дієсл.) порівнювати, зіставляти; 2. (присл.) порівняно, відносно; 3. (прійм.) у порівнянні з...

一些 *yīxiē* (прикм.) деякі, декотрі

沿海 *yánhǎi* 1. (ім.) морське узбережжя; 2. (прикм.) приморський, прибережний

地区 *dìqū* (ім.) район, регіон
称为 *chēngwéi* 1. (дієсл.) називатися, іменуватися, бути

називаним; 2. (дієсл. фраз.) під назвою..., на ім'я...

开放 *kāifàng* (дієсл.) 1. розквітати, розпускатися (про квіти); 2. відкривати, відкриватися; **改革** ~ *gǎigé* (ім.) «Політика реформ і відкритості» (соціально-економічні реформ у КНР, започатковані Ден Сяопіном у грудні 1978 року)

政策 *zhèngcè* (ім.) політика, що проводиться, політичний курс

文革 *Wéngé* (ім.) (скор. від 文化大革命 *Wénhuà Dàgéming*) «Культурна революція» (у КНР з 1966 до 1976 рр.)

结束 *jiéshù* (дієсл.) закінчити(ся), завершити(ся); ~ 后 *hòu* (післяйм. фраз.) після завершення / закінчення...

毛泽东 *Máo Zédōng* (ім.) Мао Цзедун (1893 – 1976 рр.), китайський державний та політичний діяч, головний теоретик маоїзму та засновник КНР

逝世 *shìshì* (дієсл.) померти, покинути цей світ, відійти у засвіти (про видатних людей, які зробили великий внесок у розвиток суспільства, науки, культури тощо); ~ 后 *hòu* (післяйм. фраз.) після смерті...

年代 *niándài* (ім.) епоха, ера; період (не потребує рах. суф.)

慢 *màn* (дієсл.) відставати; зволікати; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) сповільнюватися

生产 *shēngchǎn* 1. (ім.) виробництво; 2. (дієсл.) народжувати(ся); 3. (дієсл.) виробляти(ся)

上(一)年 *shàng(yī)nián* (ім.) попередній рік, минулий рік

增加 *zēngjiā* 1. (дієсл.) збільшувати(ся), підвищувати(ся), додавати(ся); 2. (ім.) підвищення, збільшення, приріст

提高 *tígāo* (дієсл.) підняти(ся), підвищити(ся)

尽管 *jǐnguǎn* (прийм.) незважаючи на..., попри..., нехай (навіть) [i]...

农村 *nóngcūn* (ім.) село, сільська місцевість

贫困 *pínkùn* 1. (ім.) бідність, зубожіння, злидні; 2. (прикм.) бідний, злиденний

职务 *zhíwù* (ім.) 1. посада, службове становище; 2. посадові обов'язки; ~ **腐败** *fǔbài* (ім.) корупція посадовців, корумпованість чиновників

腐败 *fǔbài* 1. (ім.) тління, гниття, розкладання; 2. (дієсл.) гнити, розкладатися; 3. (ім.) корупція; **职务** ~ *zhíwù* (ім.) корупція посадовців, корумпованість чиновників

生态 *shēngtài* (ім.) екологія

危机 *wēijī* (ім.) криза, критичний момент

信任 *xìnrèn* 1. (дієсл.) довіряти; 2. (ім.) довіра

中共 *Zhōnggòng* (ім.) (скор. від 中国共产党 *Zhōngguó*

Gòngchǎndǎng) Комуністична партія Китаю, КПК

承诺 chéngnuò 1. (дієсл.) обіцяти, давати обіцянку; 2. (ім.) обіцянка, зобов'язання

要求 yāoqiú 1. (дієсл.) вимагати, домагатися, просити; 2. (ім.) запити, претензії, вимоги

变多 biànduō (дієсл.) 1. змінитися багато у чому, дуже змінитися; 2. дуже / сильно зрости, збільшитися

成绩 chéngjì (ім.) досягнення, успіхи

Коментарі · 注解

1. 我帮你准备考试, 然后我们去打乒乓球, 怎么样? Wǒ bāng nǐ zhǔnbèi kǎoshì, ránhòu wǒmen qù dǎ pīngpāngqiú, zěnmeyàng? «Я допоможу тобі підготуватися до іспиту, а потім ми підемо грати в настільний теніс, домовились?»: вживання займенника 怎么样 zěnmeyàng у кінці речення утворює питання, яке потребує підтвердження або згоди / незгоди зі сторони мовця. Українською мовою такі речення можна перекладати за допомогою «добре?», «домовилися?», «[так] піде?» або «як щодо такого [варіанту]?».

2. 你会告诉我不会……? Nǐ huì gàosu wǒ bù huì...? «Ти можеш мені сказати...?»: у розмовній мові загальні питання, утворені шляхом повторення присудка, можуть зазнавати інверсії шляхом винесення другорядних членів речення (додатків, обставин тощо) в позицію після першої (стверджувальної) частини перед другої (заперечувальною) частиною присудка. Такі речення найчастіше перекладаються українською мовою емпатичними конструкціями на кшталт «**То** ти можеш / **а чи** можеш ти мені сказати..., **чи ні?**».

3. 我们要学中国文学、历史和地理 Wǒmen yào xué Zhōngguó wénxué, lìshǐ hé dìlǐ «Ми повинні вивчати китайську літературу, історію та географію Китаю»: модальне дієслово 要 yào може вживатися у значенні «мусити», «бути повинним / змушеним», яке семантично впливає із контекстуального переосмислення значення «потребувати», «вимагати(ся)» («мушу» щось (з)робити, оскільки цього «вимагають» обставини).

我要考试及格 Wǒ yào kǎoshì jígé «Я складатиму іспит»: також модальне дієслово 要 yào може вживатися у якості допоміжного дієслова на позначення майбутнього часу, а точніше – майбутньої дії, що носить запланований характер (пор. з англ. *will / shall*, нім. *werden*).

4. 在地理系那儿 zài dìlǐ xì nàr «на географічному факультеті»: вживання у подібних контекстах додаткового займенника 那儿 nàr «там» сигналізує про т.зв. локальну семантизацію, тобто про позначення не установи як такої,

а її місця розташування. Іншими словами, у даному випадку мається на увазі не географічний факультет як структурний підрозділ, а швидше його будівля, місце, де він знаходиться. Таким чином, студент географічного факультету скаже, що від складатиме іспит 在地理系 *zài dìlǐ xì*, тобто там, де йому й належить за логікою, а ось студент будь-якого іншого факультету у цьому випадку скаже 在地理系那里 *zài dìlǐ xì nàr*, підкресливши саме «незвичне» місце із підтекстом «...там, де географічний факультет, на якому я не навчаюся, а просто складатиму іспит у тій будівлі».

5. Словосполучення 考试及格 *kǎoshì jígé* «складати іспит» становить синтаксичний виняток із загального правила: дієслово 及格 *jígé* у ньому не передує прямому додатку 考试 *kǎoshì*, як це зазвичай буває у подібних словосполученнях, а стоїть після нього. Модальні дієслова займають місце перед 考试 *kǎoshì* (要考试及格 *yào kǎoshì jígé*), а заперечні частки 不 *bù* чи 没 *méi* – перед дієсловом (考试不及格 *kǎoshì bù jígé*).

6. Службове слово 与 *yǔ* походить із веньяню, у сучасній мові носить відчутний формально-канцелярський чи літературно-піднесений відтінок та, у залежності від контексту висловлювання, може мати у путунхуа декілька значень. Найчастіше 与 *yǔ* використовують у путунхуа у якості синоніму до а) прийменників 同 *tóng / tòng* чи 跟 *gēn* «з (чимось / кимось); разом з», тобто на позначення живого чи неживого додатка-об'єкта спільної дії або стану; б) сполучника 和 *hé* «і, та; а також», що поєднує окремі слова. У розмовному стилі мовлення 与 *yǔ* вживається рідко та здебільшого замінюється відповідними синонімами (наразі 同 *tóng / tòng*, 跟 *gēn* або 和 *hé*).

7. Вживання питальни займенників 多大 *duōdà* «наскільки великий?; якого розміру?» та 多少 *duōshao* «скільки?; наскільки багато?» у реченні зазвичай потребує вербалізатора, тобто формального дієслова зі значенням буття та / чи наявності. Таким дієсловом може виступати 是 *shì* або 有 *yǒu*, але 有 *yǒu* використовується частіше. Таким чином, питання «Скільки населення є / проживає у Пекіні?» можна перекласти: 北京人口有多少? *Běijīng rénkǒu yǒu duōshao?* або 北京人口是 多少? *Běijīng rénkǒu shì duōshao?* Аналогічно, «Якою (наскільки великою) є площа (територія) Пекіна?»: 面积有多大? *Miànjī yǒu duōdà?* або 面积是多大? *Miànjī shì duōdà?*

8. Вирази абстрактної локалізації на кшталт «у суспільстві», «в економіці» тощо перекладаються китайською мовою із застосуванням післяйменника 上 *shàng*; додатковий прийменник 在 *zài* вживається рідко, тобто: (在) 社会 上 *(zài) shèhuì shàng* «у суспільстві», (在) 经济 上 *(zài) jīngjì shàng* «в економіці», (在) 政治 上 *(zài) zhèngzhì shàng* «у політиці» тощо.

9. 长江是世界上最长的河流之一 Chángjiāng shì shìjiè shàng zuì cháng de héliú zhīyī «Янцзи – одна з найдовших річок у світі»: партитивна частка 之一 zhīyī «один / одна / одне з най-...» у китайській мові завжди ставиться після слова чи словосполучення, до якого відноситься.

10. Суфіксальна морфема 家 jiā приєднується до іменників-назв сфер діяльності та утворює похідні іменники зі значенням діяча або виконавця такої діяльності: 政治 zhèngzhì «політика» → 政治家 zhèngzhìjiā «політик, політичний діяч», 音乐 yīnyuè «музика» → 音乐家 yīnyuèjiā «музикант, музика» тощо. Коли йдеться не про сферу діяльності, а радше про сферу вивчення чи дослідження, то замість суфіксальної морфеми 家 jiā використовується двоскладова морфологічно незалежна (початково – іменник зі значенням «вчений, дослідник») суфіксальна морфема 学家 xuéjiā, яка утворює іменники-назви вчених чи дослідників відповідних сфер: 政治 zhèngzhì «політика» → 政治学家 zhèngzhì xuéjiā «політолог», 音乐 yīnyuè «музика» → 音乐学家 yīnyuè xuéjiā «музикознавець» тощо.

11. Суфіксальна морфема 于 yú у складі дієслів 位于 wèiyú «розташовуватися, знаходитися», 属于 shǔyú «належати, відноситися (до чогось / когось); входити до складу» та ін. етимологічно походить від універсального прийменника веньяню, одним зі значень якого є вираження місяця (відповідає на питання «де?» та «куди?»). Саме тому дієслова з другим компонентом 于 yú завжди мають відтінок значення локальності (безпосередньої фізичної або абстрактної) та приймають непрямий додаток місця після себе, а не перед собою з іншим прийменником, тобто 中国位于亚洲 Zhōngguó wèiyú Yàzhōu «Китай знаходиться в Азії», але в жодному разі не在亚洲位于* ...zài Yàzhōu wèiyú, що було б грубою помилкою.

12. 中国人多信任政府和中共的承诺 Zhōngguó rén duō xìnren zhèngfǔ hé Zhōnggòng de chéngnuò «Китайці все більше довіряють обіцянкам уряду та КПК»: прикметники 多 duō «багато» та 少 shǎo «мало» можуть займати місце перед дієсловом-присудком та виражати значення більшої / меншої кількості, інтенсивності, частотності чи ступеня вчинення дії: 上中文课应该多说汉语, 少说乌克兰语 Shàng zhōngwén kè yīnggāi duō shuō hànyǔ, shǎo shuō wūkèlányǔ «На заняттях з китайської мови слід більше розмовляти китайською, а менше – укаїнською». Іноді таке вживання 多 duō / 少 shǎo «мало» може позначати відхилення у більший чи менший бік від необхідної кількості, інтенсивності, частотності чи ступеня: 你多给了我三十块钱 Nǐ duō gěi le wǒ sān shí kuài qián «Ти дав мені на 30 юанів більше [, ніж слід]».

Зверніть увагу, що «говорити (сказати, розмовляти) багато» перекладається 说得多 shuō de duō, а «говорити (сказати, розмовляти) більше» – 多说 duō shuō.

13. Іменники-одиниці виміру (довжини, ширини, висоти, відстані, ваги тощо) на кшталт (平方)米 *píngfāng mǐ* «(квадратний) метр», (平方)公里 *píngfāng gōnglǐ* «(квадратний) кілометр», 公斤 *gōngjīn* «кілограм», 斤 *jīn* «півкілограма» та ін. приєднуються до числівників безпосередньо, без жодних рахівних суфіксів.

Фонетика · 语音学

14.1. Національна система фонетичної транскрипції Тайваню «чжуїнь фухао»

До 2009 року у Китайській Республіці (тобто на Тайвані) транскрипційна система пін'їнь використовувалася дуже рідко. Замість пін'їню вживалася власна система транскрипційних знаків під назвою *чжуїнь фухао* (注音符號 / 注音符號 *zhùyīn fúhào*; букв.: «символи для позначення звуків»), розроблених на основі ієрогліфів. На сьогодні обидві системи – пін'їнь і чжуїнь фухао – використовуються паралельно, за вибором конкретної людини або організації.

Чжуїнь фухао, часто скорочено звана просто чжуїнь або *бопомофо* (ㄅㄆㄇㄉ *boromofo* / *BoPoMoFo* – за чотирма першими літерами), використовує 38 спеціальних символів (літер): 21 для початкових приголосних-ініціалей, 14 для дифтонгів і фіналей (голосних або комбінацій «голосна + **n** / **ng**») і 3 для медіалей. Як і японська азбука *кана*, чжуїнь фухао складається з найпростіших ієрогліфів або їхніх елементів і передає звучання слів. Стандартний алфавіт чжуїнь фухао має наступний вигляд (у співвідношенні з пін'їнем):

ㄅ	ㄆ	ㄇ	ㄉ	ㄊ	ㄋ	ㄌ	ㄍ	ㄎ
b	p	m	f	d	t	n	l	k

ㄏ	ㄐ	ㄑ	ㄒ	ㄓ	ㄔ	ㄕ	ㄖ	ㄗ	ㄘ
h	j	q	x	zh	ch	sh	r	z	c

ㄙ	ㄚ	ㄛ	ㄜ	ㄝ	ㄞ	ㄟ	ㄠ	ㄡ	ㄢ
s	a	o	e	ye	ai	ei	ao	ou	an

ㄣ	ㄥ	ㄨ	ㄩ	ㄩ	ㄩ	ㄩ	ㄩ
en	ang	eng	er	i / yi	u / wu	yu / -ü	-i

Крім того, існують ще 3 літери, призначені для запису ініціалей, що зустрічаються лише в деяких діалектах: ㄩ **v**, ㄩ **ng** і ㄩ **gn**.

У чжуїні немає спеціальних літер для фіналей **in, ing, un, ong** і для фіналей, в яких перед складотворчою голосною є медіаль (короткий голосний **i, u** або **ü**). Всі ці фінали записуються за допомогою двох букв: буква | **i**, X **u**, або ㄩ **ü** плюс відповідна буква для залишку фіналі: | ㄩ **in**, X ㄩ **uan** і т.п. Це дозволяє обходитися набором літер (34 для путунхуа, 37 для діалектів), який можна порівняти за розміром з латинським алфавітом або кирилицею, і використовувати звичайну клавіатуру для введення тексту на чжуїні. Таким чином, для запису складу в системі чжуїнь може використовуватися одна літера, дві літери (ініціаль та фіналь типу ㄏ ㄩ **han**, ㄊ ㄨ **tou** тощо або склади типу | ㄩ **in**, X ㄩ **wan** тощо) і навіть три літери (склади з ініціаллю, медіаллю і фіналлю типу ㄇ | ㄣ **miao** тощо або склади типу ㄇ | ㄩ **min**, ㄋ X ㄨ **nong** та ін.).

Тони позначаються так само, як і в системі пінїнь (зверху або справа від складу), за винятком 1-го тону, який може не позначатися (а може позначатися так само, як і у пінїнь), та легкого тону, який позначається крапкою зверху або зліва від складу. Наприклад: 瓶子 *píngzi* «пляшка» – ㄆ | ㄥ ´ ㄩ ㄉ.

14.2. Тональна варіативність складів у морфологічних класах і діалектах

Зміна тону, з яким вимовляються деякі морфеми, може позначати їхню належність до різних морфологічних класів. Наприклад, 教: 1) дієслово «навчати» – з 1-м тоном (*jiāo*) та 2) іменник «вчення, навчання» – з 4-м тоном (*jiào*). Аналогічно, 量: 1) дієслово «вимірювати, зважувати, відмірювати» – з 2-м тоном (*liáng*) та 2) іменник «міра, вага, об'єм» – з 4-м тоном (*liàng*).

Є випадки, коли морфема змінює в залежності від тону не належність до частини мови, а лексичне значення. Наприклад, морфема 吐, якщо її вимовити з 4-м тоном (*tù*), може позначати як дієслово «блювати», так і іменник «нудота, блювота», а при вимові з 3-м тоном (*tǔ*) вона позначатиме дієслово «плювати, випльовувати» (іменника з паралельним значенням не існує).

Втім, існують випадки, коли зміна тону не впливає на значення та морфологічну приналежність слова. Наприклад, морфема 服 нормативно може вимовлятися як із 2-м (*fú*), так і з 4-м (*fù*) тоном та в обох випадках позначати дієслово «ковтати».

Тональна різниця може бути спричинена не лише морфологічною належністю. Так, деякі морфеми стабільно вимовляються з різними тонами в залежності від діалекту чи національного варіанту. Наприклад, у

стандартизований вимові, притаманній тайванському різновиду нормативної китайської мови *гоюй* (国语 / 國語 *guóyǔ*), тональні малюнки деяких морфем (здебільшого у двоскладових словах) відрізняються від норм путунхуа, прийнятих у КНР: 星期 «тиждень»: *xīngqī* у КНР та *xīngqí* на Тайвані, 成绩 «досягнення»: *chéngjì* у КНР та *chéngjī* на Тайвані, 危险 «небезпека, ризик»: *wēixiǎn* у КНР та *wéixiǎn* на Тайвані, 法国 «Франція»: *Fǎguó* у КНР та *Fàguó* на Тайвані, 俄罗斯 «Росія»: *Éluósī* у КНР та *Èluōsī* на Тайвані, 亚洲 «Азія»: *Yàzhōu* у КНР та *Yǎzhōu* на Тайвані тощо.

Лексика · 词汇

14.1. Розрядові лексеми для кількісних числівників понад 99

Для утворення числівників понад 99 використовуються наступні розрядові іменники, котрі ставляться безпосередньо після числівників без вживання жодних рахівних суфіксів (рахівний суфікс при підрахунку конкретних об'єктів ставиться вже після такого числа): 百 *bǎi* «сто», 千 *qiān* «тисяча», 万 *wàn* «десять тисяч» та 亿 *yì* «сто мільйонів»; за необхідності позначення однієї сотні чи тисячі числівник — *yī* «один» перед 百 *bǎi* та 千 *qiān* іноді може випускатися; у якості числівника «два» може вживатися як 二 *èr* (частіше), так і 两 *liǎng* (рідше): (一) 百二十五 (*yī bǎi èr shí wǔ* «125», 二百四十七 *èr bǎi sì shí qī* / 两百四十七 *liǎng bǎi sì shí qī* «247», 六百八十三 *liù bǎi bā shí sān* «683»; (一) 千九百九十八 *yī qiān jiǔ bǎi jiǔ shí bā* «1998», 五千五百九十一 *wǔ qiān wǔ bǎi jiǔ shí yī* «5591» тощо.

Слід звернути увагу, що у китайській мові існують окремі розряди для десяти тисяч та ста мільйонів, тому деякі числівники з української точки зору виражаються незвично: 两万 *liǎng wàn* «20 000», 两万二千 *liǎng wàn èr qiān* «22 000» (букв.: «два “вана” і дві тисячі»), 七万六千七百 *qī wàn liù qiān qī bǎi* «76 700» (букв.: «сім “ванів” шість тисяч сімсот»), 十万 *shí wàn* «сто тисяч (букв.: десять “ванів”», 百万 *bǎi wàn* «мільйон (букв.: сто “ванів”», 千万 *qiān wàn* «десять мільйонів (букв.: тисяча “ванів”»); 五万五千四百一十二 *wǔ wàn wǔ qiān sì bǎi yī shí èr* «55 412», 六十七万三千五百一十三 *liù shí qī wàn sān qiān wǔ bǎi yī shí sān* «673 513» тощо. Аналогічно: 两亿 *liǎng yì* «200 мільйонів (букв.: два “ї”», 十亿 *shí yì* «мільярд (букв.: десять “ї”» тощо.

Якщо у числівнику присутні нулі, то вони вказуються словом 零 / *líng*: 一百零一 *yī bǎi líng yī* «101», 一千零三 *yī qiān líng sān* «1003», 一万零

四 *yī wàn líng sì* «10 004», 十万零一百零一 *shí wàn líng yī bǎi líng yī* «100 101» тощо.

Відсоткове співвідношення виражається не через сотні, а за допомогою службового слова 分之 *fēnzhī*, наприклад: 四分之^一 *sì fēnzhī yī* «чверть, одна четверта» 三分之^二 *sān fēnzhī èr* «дві третини», 七分之^五 *qī fēnzhī wǔ* «п'ять сьомих» тощо. Відповідно, кількість відсотків вираховується як співвідношення цілого числа до сотні: 百分之^五 *bǎi fēnzhī wǔ* «5%», 百分之^{二十五} *bǎi fēnzhī èr shí wǔ* «25%», 百分之^{六十} *bǎi fēnzhī liù shí* «60%» тощо.

14.2. Позначення календарних років

При позначенні календарних років у китайській мові використовується іменник 年 *nián*, який приєднується до числівників безпосередньо, без жодних рахівних суфіксів. Позначення календарного року здійснюється числівниками-одиницями без зазначення розрядів: 1997 年 / 一九九七年 *yī jiǔ jiǔ qī nián* (букв.: «рік один-дев'ять-дев'ять-сім»), 1656 年 / 一六五六年 *yī liù wǔ liù nián* (букв.: «рік один-шість-п'ять-шість») тощо.

Якщо в позначенні року міститься один або кілька нулів, то вони записуються та вимовляються як 零 / 〇 *líng*: 1905 年 / 一九〇五年 *yī jiǔ líng wǔ nián*, 2009 年 / 二〇〇九年 *èr líng líng jiǔ nián* тощо.

Дати у китайській мові традиційно позначаються у порядку «від більшого до меншого», тобто у спосіб, протилежний традиційному українському; китайці спочатку називають рік, потім – місяць, а потім – число місяця. Наприклад, 19 липня 2022 року китайською правильно записується (та вимовляється) 2022 年 7 月 19 日 (або 19 号).

Словосполучення «у такому-то році» частіше потребує прийменника, хоча він може і випускатися: (在)2022 年 (*zài*) *èr líng èr èr nián* «у 2022 році». Питання «у якому році?» формулюється (在)哪一年? (*zài*) *nǎ yī nián?* або (рідше) (在)哪年? (*zài*) *nǎ nián?*

14.3. Позначення кількості років

Кількість років також позначається іменником 年 *nián*, але у такому випадку обов'язково зазначаються усі розряди – від десятків до сотен мільйонів: 二^十八年 *èr shí bā nián* «28 років», 三^百五^十七年 *sān bǎi wǔ shí qī nián* «357 років», 四^千二^百九^十八年 *sì qiān èr bǎi jiǔ shí bā nián* «4298 років» тощо.

Питання «скільки років?» формулюється 多少年? *duōshao nián?* / 几年? *jǐ nián?*

Для того, щоб сказати «стільки-то років із чимось / з хвостиком», «приблизно стільки-то років» використовується сполучення ……几年 …jǐ nián: 二十[几年] èr shí jǐ nián «двадцять із чимось років»; 这[几年] zhè jǐ nián «кілька останніх років». Аналогічно ……几岁 …jǐ suì у позначенні віку: 六十[几岁]的人 liù shí jǐ suì de rén «людина у віці 60 з чимось років».

Для позначення десятирічних періодів (епох) безпосередньо до числівників-десяток від 10 до 90 додають іменник 年代 niándài: 八十[年代] bā shí niándài «80-ті роки», 九十[年代] jiǔ shí niándài «90-ті роки» тощо.

14.4. Прислівники 再 та 又

Прислівники 再 zài та 又 yòu є синонімами зі значенням «знову; ще; ще раз» і позначають повторення дії чи ситуації, але 再 zài орієнтується на майбутній час та вживається на позначення повторення дії чи ситуації, яке відбудеться після моменту мовлення, а 又 yòu орієнтується на минулий час та позначає повторення дії чи ситуації, що вже відбулося:

他今天去图书馆了，他说明天 [再]去。 Він сьогодні був у бібліотеці та каже, що завтра знову піде [туди].

他昨天去图书馆，今天 [又]去了。 Він учора ходив до бібліотеки. Сьогодні знову пішов [туди].

Виняток становлять випадки, коли потрібно позначити циклічно повторювану дію чи стан або ж таку дію чи стан, яка настає проти волі людини. У таких випадках вживаються сполучення 又是 yòu shì та 又要 yòu yào:

明天 [又是] 星期了， [又要] 上课 了。 Завтра знову понеділок. Знову треба йти на заняття.

Прислівники 再 zài та 又 yòu чітко розрізняються за поєднанням із запереченнями: 又 yòu завжди займає позицію перед запереченням, а 再 zài завжди слідує після заперечення незалежно від граматичного часу і перекладається «більше не»:

他昨天上午没来，下午 [又] 没来。 Він учора не прийшов у першій половині дня. І у другій половині дня знову не прийшов.

哥哥上星期来过一次，没有 [再] 来。 Старший брат приходив один раз минулого тижня і більше не приходив.

Винятком із цього правила є поєднання 再 zài із 没有 méi yǒu:

— 这本杂志还有吗?

— Такой журнал ще є?

— 对不起, 再没有。

— Вибачте, більше немає.

У спонукальних (імперативних) реченнях використовується лише прислівник 再 *zài*, який передає значення додаткової чи повторної дії та перекладається «ще [один / одна / одне]...»:

再吃点儿东西吧!

З'їж(те) ще трішки!

再看一本书!

Прочитай(те) ще одну книгу!

请再说一遍!

Будь ласка, скажи / скажіть ще раз!

Граматика · 语法

14.1. Службове слово 着 (2)

Академічні нормативні граматики сучасної китайської мови вважають повним варіантом конструкції тривалої дії форму 正在……着……呢 *zhèngzài... zhe...ne*, тобто одночасне вживання всіх трьох маркерів: 正在 *zhèngzài* перед дієсловом, 着 *zhe* після дієслова та 呢 *ne* у кінці речення. Втім, у повсякденному розмовному мовленні така форма зустрічається нечасто, передусім через те, що вважається мовцями надлишковою та тавтологічною (нагромадження елементів із однаковим значенням «масло масляне»). Основна сфера вживання 正在……着……呢 *zhèngzài...zhe...ne* – офіційне мовлення (політичні чи наукові доповіді, новини у ЗМІ тощо).

У менш формальних контекстах переважно вживається або лише 着 *zhe*, або варіації 正在……呢 *zhèngzài...ne*, 正……呢 *zhèng...ne*, 在……呢 *zài...ne*; частка 呢 *ne* також може випускатися. Подібні рамкові конструкції можуть оформлювати як дієслова, так і прикметники: 我正忙(着)呢 «Я зараз зайнятий».

Зверніть увагу, що різновид цієї конструкції 着……呢 *zhe...ne* має помітну специфіку значення та виражає дію, котра розпочалася до моменту мовлення (у минулому), триває під час мовлення та триватиме певний час після моменту мовлення (у майбутньому): 他讲着笑话呢 «Він розповідає анекдоти» (тобто, наприклад, почав розповідати ще до мого приходу і я застав його за цим заняттям, продовжив розповідати в моїй присутності та, швидше за все, має намір розповідати їх і надалі).

Кінцівка 着呢 *zhe ne* після прикметника може виражати значення екстримальності, посилення або досягнення найвищого ступеня якості:

我很忙。 Я зайнятий.	我非常忙。 Я дуже зайнятий.	我忙着呢。 Я <i>вкрай</i> зайнятий.
---------------------	---------------------------	-----------------------------------

«Дієприслівникове» значення службового слова 着 *zhe* реалізується за умови другорядної функції дієслова, що ним оформлюється. Іншими словами, дієслово з 着 *zhe* у такому значенні позначає супутню (фонову) дію, що триває паралельно з основною, супроводжує її, допомагає / не перешкоджає її здійсненню, але не є головною у реченні. Якщо ж необхідно виразити одночасність або паралельність двох рівноправних, рівноважливих або незалежних дій у межах одного речення, то застосовуються інші засоби:

- Якщо дві рівноправні дії відбуваються одночасно і за волевиявленням підмета, то вони поєднуються сполучником 一边(儿) *yībiān(r)*, що займає місце перед кожним дієсловом; на письмі кома між двома чи більше діями може ставитися або ні: 他一边走, 一边想 «Він іде та [одночасно] думає» (не можна сказати, що «йти» є важливішим за «думати» чи навпаки), 我边儿吃饭边儿看报纸 «Я їм та [одночасно] читаю газету» (обидві дії підмет вважає однаковими за суттєвістю). У розмовній мові можливе скорочення 一边儿 *yībiānr* до 边儿 *biānr* чи 边 *biān*.

Примітка: конструкція з 一边(儿) *yībiān(r)* використовується лише у випадку, коли один і той самий суб'єкт (дійова особа) навмисно виконує обидві дії одночасно; якщо необхідно сказати, що певна дія відбувається під час іншої дії, або дві дії двох різних суб'єктів відбуваються одночасно, то краще використовувати кінцівку ……的时(候) *...de shi(hou)* (див. Урок 8, «Грамматика», п. 8.4.): 我吃的時候, 他看报纸 «[Поки] я їм, він читає газету».

- Якщо дві дії, що їх за власним волевиявленням виконує один і той самий суб'єкт (дійова особа), виконуються не суворо одночасно на всій своїй протяжності, а комбінуються, чергуються чи перемежуються між собою, то вони поєднуються сполучником 又 *you*, що займає місце перед кожним дієсловом; на письмі кома між двома чи більше діями може ставитися або ні: «Сьогодні увечері я працюватиму та навчатимусь» 我今晚又工作, 又学习 (букв.: «то працюватиму, то навчатимусь»); сказати 一边工作, 一边学习* не можна, бо працювати та навчатися одночасно неможливо).

Примітка: за допомогою сполучника 又 *yòu* також поєднуються прикметники; такі речення вказують на одночасність, рівнозначність або однаковий ступінь прояву двох чи більше якостей: 他[又]年轻[又]漂亮 «Він молодий та гарний»; ці якості не повинні контрастувати одна з одною, а обидва прикметники повинні бути або з позитивним, або з негативним значенням (іншими словами, за допомогою 又 *yòu* не можна сказати «Він гарний та тупий», а можна лише або «Він гарний та розумний», або «Він потворний та тупий»).

14.2. Порівняльні конструкції (2)

- Кількісне вираження відмінності суб'єкта від об'єкта завжди вказується та займає місце після ад'єктивного присудка: 这条河比那条河[长]一千公里 «Ця річка довша за ту річку на тисячу кілометрів», 我比你[大]两岁 «Я на два роки старший за тебе» тощо.
- Український найвищий ступінь прикметників / прислівників («най-, найбільше») передається за допомогою морфеми 最 *zuì* перед прикметником, а український вираз «другий за якістю / наступний най-» – за допомогою сполучення 第二 *dì èr* перед прикметником (的 *de* після такого прикметника може вживатися або випускатися): 长江是中国[最]长的河流, 黄河是中国的[第二]长(的)河流 «Янцзи – найдовша річка Китаю, а Хуанхе – друга за довжиною річка Китаю».
- Конструкція однаковості (тотожності) якості чи ознаки (див. Урок 11, «Граматики», п. 11.2., пп. 6.) може зазнавати різних синтаксичних змін, але найпоширенішим її різновидом є конструкція «А (没)有 (*méi*) *yǒu* Б + 那么 *nàme* / 这么 *zhème* + прикметник»: 我[有]我哥哥[这么]高 «Я такий самий високий, як і мій старший брат», 北京的冬天[没有]基辅的冬天[那么]冷 «Зима у Пекіні не така холодна, як у Києві» тощо.
- Конструкції однаковості (тотожності) (див. Урок 11, «Граматики», п. 11.2., пп. 6.) та уподібнення (див. Урок 11, «Граматики», п. 11.2., пп. 8.) можуть виражати відповідно тотожність чи уподібнення за якістю / характером / ступенем ознаки. У такому випадку після присудка-дієслова чи присудка-прикметника слідує обставина характеристики дії на 得 *de*, яка власне і позначає якість / ступінь / характер: 他跟他弟弟高[得]完全不一样 «Він та його молодший брат за зростом абсолютно неоднакові», 她写汉字和你写[得]一样好看 «Вона пише ієрогліфи так само гарно, як і ти», 她说汉语没有你说[得]这么好 «Вона розмовляє китайською не так добре, як ти» тощо.

Примітка: речення останнього типу можуть зазнавати інверсії з винесенням обставини характеристики дії на 得 *de* у позицію перед об'єктом порівняння: 他高得跟他弟弟完全不一样 «Він та його молодший брат за зростом абсолютно неоднакові», 她写汉字写得和你一样好看 «Вона пише ієрогліфи так само гарно, як і ти», 她说汉语说得没有你这么好 «Вона розмовляє китайською не так добре, як ти».

14.3. Аспектуальні відтінки значень службових слів 了 та 过

Аспектуальні відтінки доконаності чи недоконаності дії можуть виражатися різними комбінаціями службових слів 了 *le* та 过 *guo*: їхньою взаємопосланістю, місцем, що вони займають у реченні, а також відсутністю / присутністю в реченні одного з них:

- Семантична опозиція «доконаний вид – минулий час» у питальних реченнях може залежати як від позиції вищо-часових маркерів, так і від конкретного інструментарію, тобто застосування тих чи інших маркерів. Порівняйте три речення:

а) 电影开始没(有)开始?	б) 电影开始了没(有)?	в) 电影开始了吗?
Фільм розпочався?		
<p>структура …… 没(有)…… …<i>méi(yǒu)</i>… концентрує увагу на самому факті початку чи «не-початку» дії з прямим стосунком до аспектуальності (перфектності); мовець фактично запитує про те, чи фільм наразі триває, тобто відбувся вже його початок чи ні (результат цього початку є наявним чи ні)</p>	<p>структура …… 了没(有)? …<i>le méi(yǒu)?</i> зосереджується на результативності з відтінком сумніву чи подиву, що найчастіше перекладається українською заперечним питанням «хіба…[ще] не…?»; в усному мовленні інтонація у кінці речення йде донизу, 没(有) <i>méi(yǒu)</i> вимовляється безударно, а логічний наголос припадає на 了 <i>le</i></p>	<p>структура …… 了吗? …<i>le ma?</i> тяжіє до минулого часу; мовець підозрює, що якщо фільм розпочався, то сталося це порівняно «давню» або ж «колись», тобто не 5 хвилин тому, а з пів години-годину тому і, можливо, вже минула половина його хронометражу; підтекст питання: «…чи не так / правда [ж]?»</p>

Негативною відповіддю на питання а) є 还没有 «Ще ні / не почався», на питання в) – просто 没有 «Ні / не почався», а у негативній відповіді на питання б) краще сказати 还没有呢 «Ще ні / не почався» (частка 呢 *ne*

наразі підкреслює емоційність, емпатичність твердження: «а от якраз ще й не...»).

Втім, різниця між вищеописаними нюансами є доволі тонкою і не завжди очевидною, а тому в у повсякденній розмовній мові дотримання цих відмінностей часто ігнорується навіть освіченими носіями мови.

- Одночасне вживання 了 *le*, 过 *guo* та додаткових лексичних маркерів впливає як на відтінок доконаності чи недоконаності дії, так і на відтінок часової співвіднесеності. Порівняйте три речення:

妈妈已经做过饭了。	妈妈做饭过了。
Мама вже приготувала їжу.	

структура …… 已经 …… 过 …… 了 <i>yǐjīng...guo...le</i> підкреслює доконаність дії, її завершеність у минулому, внаслідок чого виник та існує у теперішньому часі певний тривкий результат: «їжу вже приготувала, тому вона зараз вже існує у готовому вигляді та її можна скуштувати»	структура …… 过了 <i>guo le</i> виражає факт завершеності дії у віддаленому минулому і робить акцент на тому, що завершення цієї дії настало задовго до моменту мовлення («вже давно»): «вже давно приготувала їжу і зараз відпочиває» або «все [так] давно приготувала їжу, що вона вже, напевно, захолола / зіпсувалася»
--	--

Це правило здебільшого стосується дієслівно-об'єктних словосполучень (戒烟 *jièyān* «кинути курити»: 已经戒烟了 «[вже] покинув курити [і зараз вже не курю]» або 戒烟过了 «вже давно покинув курити» тощо). Із простими дієсловами вживається структура …… 过了 *...guo le* (відповідно, із прислівником 已经 *yǐjīng* або без нього), яка наразі передаватиме обидва значення (她(已经)吃过了: «Вона вже поїла» та «Вона вже давно [все] з'їла / доїла»).

За необхідності підкреслити значення «вже давно...» із простими дієсловами вживається предикативна конструкція 早……了 *zǎo...le* (див. Урок 6, «Грамматика», п. 6.1.): 她早吃了 «Вона вже давно [все] з'їла / доїла».

- Найвірогідніше, під впливом структури англійської часової граматичної *Present Perfect* (тобто *to have + Participle II*) у розмовній китайській мові Тайваню виникла та поширилася калькована конструкція 有… [дієслово] …过 *yǒu ... guo*, яка має аналогічне значення та вказує на дію, яка завершилася у минулому та результат якої є наявним у теперішньому; цей результат може бути конкретним або абстрактним (у формі набутого мовцем особистого досвіду):

我[有]去[过]台湾 «Я бував / мені доводилося бувати / довелося побувати на Тайвані» (пор. з англ. *I have been to Taiwan*). Офіційні тайванські ЗМІ, автори юридичних та технічних текстів, чиновники під час промов тощо цієї конструкції намагаються уникати, хоча вона доволі часто трапляється у художній літературі та інтернет-переписці; у КНР конструкція 有… [дієслово] …过 *yǒu ... guo* не вживається взагалі, хоча більшість мовців здатні правильно розуміти, що вона означає, коли чують її з вуст тайванців.

14.4. Граматичні елементи мови веньянь у сучасному путунхуа

Веньянь (文言 *wényán*) або класична китайська мова – писемна мова, що повсюдно використовувалася у Китаї до початку ХХ ст. як основна мова літературної творчості, наукових публікацій, а також офіційно-ділової документації. Попри те, що відмінність між текстами на веньяні та на сучасній китайській мові сягає рівня майже повного нерозуміння чи, принаймні, вкрай ускладненого розуміння без спеціального вивчення (ступінь розбіжності приблизно відповідає такому між латиною та сучасною французькою мовою або церковнослов'янською та сучасною українською мовою), певні граматичні структури веньяню досить широко використовуються у сучасній писемній китайській мові, насамперед у текстах наукового та офіційно-ділового стилів, а також у художніх творах з метою надання мовленню більшої вишуканості, піднесеності, поетичності або ж із метою стилізації «під старовину». Іншими словами, вживання подібних конструкцій має сильне стилістичне забарвлення «офіційно-канцелярського» чи «вишукано-високоосвіченого» характеру, а тому вони практично не використовуються в усному мовленні.

Елементів веньяню (веньянізмів), що можуть траплятися у сучасних текстах, загалом набереться кілька десятків. Найхарактернішими та найросповсюдженішими з них є:

- вживання службового слова 之 *zhī* для відділення означення від означуваного слова та для вираження присвійного значення (синонім сучасного 的 *de*): 李[之]承诺 «обіцянка [пана] Лі», 东[之]山 «гора (гори) на сході (букв.: «сходу»))» тощо;
- використання давньої рамкової конструкції складеного іменного присудка: замість сучасної «A 是 *shì* B» (A є B) вживається «A… B 也 *yě*», де морфема 也 *yě* – дієслово-зв'язка, що завжди займає місце у кінці речення: 鲸动物[也] «Кит – це тварина»; роль заперечення замість 不 *bù* відіграє частка 非 *fēi*, яка ставиться перед B (鲸[非]鱼[也]

«Кит – це не риба»); у стверджувальних реченнях іменною частиною присудка (перед Б) може додатково вживатися службове слово-актуалізатор підмета 而 *ér*, 者 *zhě* або 则 *zé* (鲸[则]动物[也] «Кит – це тварина»), а у заперечних воно ніколи не використовується;

Примітка: а) таким чином, речення «Китай – найбільша держава Азії» на «чистому» путунхуа матиме вигляд 中国[是]亚洲[的]最大国家, а при додаванні елементів веньяню – 中国[(则)]亚洲[之]最大国[也] (заміна іменника 国家 *guójiā* на 国 *guó* пояснюється тяжінням веньяню до коротких односкладових слів); б) конструкція з 也 *yě* характерна для художньої літератури, а в офіційно-двловому стилі зв'язку 是 *shì* у структурі «А 是 *shì* Б» найчастіше заміняють запозиченою з веньяню зв'язкою 为 *wéi*, котра не впливає на порядок слів та займає у реченні те саме місце, що й 是 *shì* (鲸[为]动物 «Кит – це тварина»).

- використання вказівних займенників 此 *cǐ* / 该 *gāi* / 本 *běn* «це; цей» (замість 这 *zhè*) та 彼 *bǐ* «то; той» (замість 那 *nà*) без жодних рахівних слів, питального займенника 何 *hé* «що?; який?» та його похідних, особових займенників 吾 *wú* «я», 余 / 予 *yú* «я / ми», 尔 *ěr*, 汝 / 女 *rǔ*, 而 *ér*, 若 *ruò* зі значенням однини «ти / Ви», 其 *qí* «він / вона» або «це; цей», 斯 *sī* «він / вона» або «це; цей», а також морфемами 是 *shì* у ролі займенника зі значенням «він / вона» або «цей»; морфема 之 *zhī* може вживатися у якості особового займенника 3-ї особи-прямого або непрямого додатка («його / її», «йому / їй», «із ним / нею» тощо);
- вираження пасиву за допомогою спеціальної рамкової конструкції 为……所 *wéi ... suǒ* (замість сучасної пасивної конструкції з 被 *bèi*): 车[为]女儿[所]撞坏了 «Автомобіль розбитий дочкою»; другий компонент 所 *suǒ* може випускатися;
- інверсія прямого додатка за допомогою спеціальної рамкової конструкції 以……为 *yǐ ... wéi* (замість сучасної конструкції з 把 *bǎ*): 我[以]此书[为]已看了 «Цю книжку я вже прочитав»;
- вживання прийменників 以 *yǐ* (має безліч значень, фактично може замінити собою майже всі сучасні прийменники), 为 *wéi* (переважно як синонім 给 *gěi* або 对 *duì*), 而 *ér* «1. але; 2. і, та; ще й до того [ж]», 与 *yǔ* (переважно як синонім 同 *tóng / tòng*, 跟 *gēn* або 和 *hé*) та 于 *yú* (відповідає на питання «де?», «куди?», «коли?» та «для чого? / навіщо?»), заперечених морфем 未 *wèi*, 勿 *wù* і 无 *wú*, субстантиватора 者 *zhě* та питальної частки 乎 *hū* (замість 吗 *ma*);

- використання перед дієсловом-присудком морфеми 将 *jiāng* у якості видо-часового маркера, а саме показника майбутнього часу або наміру вчинити дію: 天^将下雨 «Ось-ось піде дощ» (букв.: «Небо ось-ось пролле дощ»), 秋天她^将回到家里 «Вона повернеться / має намір повернутися додому восени».

Про інші граматичні елементи веньяню у путунхуа буде розказано у наступних уроках. Докладно про різницю між мовами веньянь та путунхуа див. роботу автора «Порівняльна граматики класичної китайської мови веньянь та сучасної літературної класичної мови путунхуа»*.

14.5. Китайські аналітичні відповідники українських відмінкових форм

За типологічною належністю китайська відноситься до ізолюючих мов, у яких немає змінюваних частин слова, закінчень і відмінків. Усі граматичні значення у таких мовах виражаються за допомогою порядку слів, а також завдяки використанню спеціальних службових слів.

Хоча формальний інструментарій вираження граматичних значень кардинально відрізняється, сама ж семантика, що її у той чи інший спосіб необхідно виражати в обох мовах, залишається незмінною. На практиці це означає, що значення українських відмінкових закінчень (постпозиційних службових морфем флективного / синтетичного характеру) іменників та займенників у китайській мові «беруть на себе» прийменники (препозиційні службові морфеми аналітичного характеру):

Український відмінок	Китайський прийменник	Приклади
Називний (хто? що?)	не має формального вираження	^他 住在这所房子里。 Він живе у цьому будинку.
Родовий (чий?)	не має прийменникового вираження; виражається службовими словами 的 <i>de</i> або 之 <i>zhī</i> (канц. та літ. стиль)	这是 ^{他的} 房子。 Це – його будинок. <u>亚洲</u> ^之 国。 Країна (країни) Азії .
Давальний (кому? чому?)	给 <i>gěi</i> або 对 <i>duì</i> (власне давальне значення), 向	我 ^给 他看了。 Я показав йому .

* Карпека Д. О. Порівняльна граматики класичної китайської мови ВЕНЬЯНЬ та сучасної літературної класичної мови ПУТУНХУА. — Вінниця : Нова Книга, 2022. — 504 с.

	<i>xiàng</i> (напрямок здійснення дії) та ін.	对 他说。 Сказати йому . 向 他家里去。 Піти до нього додому.
Знахідний (кого? що?)	не має формального вираження при прямому порядку слів, за умови інверсії оформляється прийменником 把 <i>bǎ</i> чи 拿 <i>ná</i> , за умови емпізи у канц. та літ. стилях може оформлятися конструкцією 以 …… 为 <i>yǐ ... wéi</i>	我在 看 报纸。 Я читаю газету . 我 把 这本书已经看了。 Цю книжку я вже прочитав. 我 以 此书 为 己看了。 Цю книжку я вже прочитав.
Орудний (ким? чим?)	用 <i>yòng</i> або 使 <i>shǐ</i> , також 以 <i>yǐ</i> (канц. та літ. стиль), 被 <i>bèi</i> (у пасивних конструкціях)	用 手写字。 Писати ієрогліфи рукою / від руки . 使 筷子吃饭。 Їсти паличками .
Місцевий (на кому? на чому?)	післяйменники 上 <i>shàng</i> та 里 <i>lǐ</i> , прийменник 在 <i>zài</i> та деякі ін.; також може не мати формального вираження	书在 桌子 上 。 Книжка лежить (знаходиться) на столі . 他 躺 在 沙发 上 。 Він лежить на дивані .
Кличний (звертання)	не має формального вираження, у кінці речення можуть вживатися модально-експресивні частки	李先生 , 快来呀! Пане Лі , йдіть мерщій сюди!

У переважній більшості випадків додаток у «давальному», «орудному» та «місцевому» відмінках у китайській мові передусе неоформленому додатку у «знахідному» відмінку (тобто крім випадків інверсії з 把 *bǎ*).

Слід пам'ятати, що формальне вираження відмінкових значень за допомогою прийменників не є безумовним. У багатьох контекстах значення відповідних українських відмінкових форм передається китайською мовою без жодних службових елементів, самим лише порядком слів чи семантикою (значенням) відповідного дієслова:

汉语□老师 «вчитель китайської мови» (родовий відмінок), 告诉□他 «сказати йому» (давальний відмінок) тощо.

14.6. Формальне вираження майбутнього часу

На відміну від більшості індосвропейських мов майбутній час у китайській мові не потребує обов'язкового формального вираження. Разом із тим майбутній час може отримувати формальне граматичне вираження за допомогою певних модальних дієслів, але утворена у такий спосіб форма майбутнього часу не буде «чистою» часовою формою, а міститиме той чи інший відтінок модальності:

- модальне дієслово 将 *jiāng* «мати намір, збиратися» використовується у формально-канцелярському стилі (здебільшого у писемному мовленні) та позначає а) майбутню дію, яка носить запланований самим мовцем характер (пор. з англ. *to be going to do smth*) (秋天她^将回到家里 «Вона повернеться / має намір повернутися додому восени») або б) об'єктивну майбутню дію, яка не залежить від бажання чи намірів мовця та має статися найближчим часом, з хвилини на хвилину, ось-ось (天^将下雨 «Ось-ось піде дощ» / букв.: «Небо ось-ось проллє дощ»);
- модальне дієслово 要 *yào* також позначає заплановану дію, але у цьому випадку суб'єктом планування виступає не сам мовець, а хтось інший, третя особа, колектив, державні органи тощо: 明天我^要考试及格 «Завтра я складатиму іспит» (і так запланував не я, а деканат);
- модальне дієслово 会 *huì* може виражати те саме значення, що і 将 *jiāng*, тобто майбутню дію, яка носить запланований самим мовцем характер, але на відміну останнього, 会 *huì* не є канцеляризмом і вживається в усіх стилях – від розмовного до публіцистичного: 明天我^会休息 «Завтра я відпочиватиму / маю намір відпочити».

14.7. Займенникові словосполучення 这种 та 那种

З морфологічної точки зору словосполучення 这种 *zhèzhǒng* та 那种 *nàzhǒng* є поєднанням двох самостійних слів – вказівних займенників 这 *zhè* «цей; це» і 那 *nà* «той; те» та іменника 种 *zhǒng* «сорт, вид, тип, різновид», який наразі виконує службову роль. З функціональної точки зору 这种 *zhèzhǒng* та 那种 *nàzhǒng* виступають єдиним цілим і використовуються у якості своєрідних означальних (атрибутивних) вказівних займенників зі значенням «такого / цього типу» та «того типу»; після 这种 *zhèzhǒng* та 那种 *nàzhǒng* не вживаються рахівні суфікси:

这种人 «такого (цього) роду / типу люди», 那种问题 «такого (того) роду / типу питання» тощо.

Повними синонімами до 这种 *zhèzhǒng* / 那种 *nàzhǒng* є вказівні займенники 这等 *zhèděng* / 那等 *nàděng* (більш характерні для формального стилю та північних діалектів) та 这般 *zhèděng* / 那般 *nàděng* (більш характерні для південних діалектів). Частковими синонімами можна вважати вказівні займенники 这样(儿) *zhèyàng(r)* / 那样(儿) *nàyàng(r)*, які, втім, здебільшого вживаються атрибутивно (як прислівники: «так, таким чином, у такий спосіб»), але здатні виконувати також і функцію означення зі службовим словом 的 *de*: 这样的人 «такого (цього) роду / типу люди», 那样的问题 «такого (того) роду / типу питання» тощо.

14.8. Адвербіальні мікросинтаксичні конструкції з постпозиційними морфемами (以)后 та (以)前

Адвербіальні мікросинтаксичні конструкції з постпозиційними морфемами (以)后 *(yǐ)hòu* «після» та (以)前 *(yǐ)qián* «перед» є словосполученнями, у яких відсутній один з головних членів речення (саме тому вони вважаються мікросинтаксичними конструкціями, а не повноцінними реченнями) і які використовуються у реченні у ролі поширеної обставини часу, тобто своєрідного «довгого» прислівника, що відповідає на питання «коли?», та стоять у цьому реченні на першому місці. З точки зору морфологічної структури ці конструкції складаються з одного чи двох слів, після яких ставляться відповідна постпозиційна морфема, найчастіше в односкладовій формі (тобто 后 *hòu* та 前 *qián*): 挂号后请到第三诊室 «Після запису [до лікаря], будь ласка, пройдіть у третій кабінет», 饭前应该洗手 «Перед їжею слід мити руки» тощо.

Замість дієслів можуть вживатися іменники: 一个星期后 «через (один) тиждень» тощо. Аналогічно побудовані вирази ……年(以)后 «через [стільки-то] років» та ……年(以)前 «[стільки-то] років тому».

Нарешті, подібного роду мікросинтаксичні конструкції можуть містити повноцінні підмет та присудок, але при цьому вживатися у тексті / мовленні не самостійно, а у складі іншого (більшого) речення, виконуючи функцію обставини часу: 毛泽东逝世后 «після смерті Мао Цзедуна», 文革结束后 «після завершення Культурної революції» тощо.

Іноді подібні мікросинтаксичні конструкції можуть мати змішане просторово-часове значення: 警察前把汽车停住 «зупинити машину перед поліцейським» (тобто перед тим, як досягти того місця, де стоїть поліцейський).

投医¹⁾

- 请问，可以挂号²⁾看病吗？
— 当然。是初诊³⁾吗？你要挂⁴⁾哪一科⁵⁾？
— 是的，我第一次来。要挂内科⁶⁾。
— 我该到⁷⁾哪个诊室⁸⁾看病？
— 请到第三诊室。

* * *

- 您好！您哪儿不舒服⁹⁾？
— 我肚子很痛¹⁰⁾，上午吐¹¹⁾了三次，又咳¹²⁾得厉害。
— 什么时候开始的？
— 两、三天以前。
— 先量¹³⁾一下体温¹⁴⁾吧。三十八度¹⁵⁾八！您发烧¹⁶⁾了。怪不得¹⁷⁾有点儿冷。请张开¹⁸⁾嘴¹⁹⁾。把舌头²⁰⁾伸出来²¹⁾，给我看看。请吸气²²⁾。请再吸气一遍。请深²³⁾呼吸²⁴⁾。您吸烟²⁵⁾吗？
— 我戒烟过了。
— 这里疼吗？
— 有点疼。
— 明白了。您传²⁶⁾染上²⁷⁾感冒了。别担心，您不要住院²⁸⁾。吃²⁹⁾了药，就会痊愈³⁰⁾的。这种药要饭后³¹⁾每天服³²⁾三次。要是个星期后不见好³³⁾，您再来吧。
— 非常感谢！我要一边³⁴⁾吃药一边躺在床上休息。

1) 投医 *tóuyī* 1. (ім.) звернення (похід) до лікаря; 2. (дієсл.) звертатися (йти) до лікаря

2) 挂号 *guàhào* (дієсл.) [за]реєструвати(ся), записати(ся);

~ 看病 *kànbìng* записатися на прийом до лікаря

3) 初诊 *chūzhěn* (ім.) перше відвідування лікувального закладу; первинний перший огляд (хворого)

4) 挂 *guà* (дієсл.) [за]реєструвати(ся), записати(ся)
 5) 科 *kē* (ім.) підрозділ, відділення, відділ (не потребує рах. суф.)
 6) 内科 *nèikē* (ім.) 1. внутрішні хвороби; терапія; 2. терапевтичне відділення
 7) 到 *dào* (дієсл.) проходити (у / до...), [про]слідувати (у / до...)
 8) 诊室 *zhěnsì* (ім.) кабінет лікаря
 9) 舒服 *shūfu* (прикм.) здоровий; 哪儿不~? *nǎr bù?* де болить?; де [щось] негаразд?
 10) 痛 *tòng* (дієсл.) боліти, завдавати болю
 11) 吐 1. *tù* (дієсл.) блювати, нудити; 2. *tù* (ім.) нудота, блювота; 3. *tǔ* (дієсл.) плювати, випльовувати
 12) 咳 *ké* (дієсл.) кашляти; ~得(很)厉害 *de (hěn) lìhai* кашляти (дуже) сильно
 13) 量 1. *liàng* (ім.) міра, вага, об'єм; місткість, ємність; 2. *liáng* (дієсл.) вимірювати; зважувати
 14) 体温 *tǐwēn* (ім.) температура тіла
 15) 度 *dù* (ім.) градус (не потребує рах. суф.); 三十八~八 *sān shí bā dù bā* 38, 8 °C (38 цілих 8 десятих)
 16) 发烧 *fāshāo* 1. (ім.) підвищена температура тіла, жар; 2. (дієсл.) мати / відчувати жар, мати / відчувати підвищену температуру тіла
 17) 怪不得 *guàibude* (дієсл. фраз.) нічого дивуватися, що..., не дивно, що...
 18) 张开 *zhāngkāi* (дієсл.) широко розкрити, розкинути (сітку), розставити (руки, ноги)

19) 嘴 *zuǐ* (ім.) рот, вуста; дзьоб; паща
 20) 舌头 *shétou* (ім.) язик
 21) 伸(出来) *shēn (chūlái)* (дієсл.) висовуватись, простягати, витягувати
 22) 吸气 *xīqì* 1. (дієсл.) всмоктувати повітря, вдихати, робити вдих; 2. (ім.) вдих
 23) 深 *shēn* (прикм.) глибокий
 24) 呼吸 *hūxī* 1. (дієсл.) дихати; 2. (ім.) дихання
 25) 吸烟 *xīyān* 1. (дієсл.) курити, палити; 2. (ім.) куріння, тютюнопаління
 26) 传 *chuán* (дієсл.) передавати, поширювати
 27) 染上 *rǎnshàng* (дієсл.) заразитися (хворобою), набути (погану звичку); 传~感冒 *chuán rǎnshàng gǎnmào* підхопити (заразитися) застуду / грип
 28) 住院 *zhùyuàn* 1. (дієсл.) лягти до лікарні; лежати у лікарні; 2. (ім.) стаціонарне лікування, госпіталізація
 29) 吃 *chī* (дієсл.) приймати (про ліки)
 30) 痊愈 *quányuè* (дієсл.) зцілятися, видужати, одужувати; загоюватися (про рану)
 31) 饭后 *fàn hòu* (присл.) після їжі
 32) 服 *fú / fù* (дієсл.) 1. ковтати (їжу); 2. приймати (ліки)
 33) 见好(儿) *jiàn hǎo(r)* (дієсл.) стати легше, полегшати; піти на поправку (про хворобу)
 34) 一边(儿)..... 一边(儿)..... *yībiān(r)... yībiān(r)...* (спол.) і..., і...; як..., так і...

ІЕРОГЛІФИ

<i>поразка; невдача</i>	
败	贝 (154) 8
bài	

<i>орудувати</i>	
操	手 (64) 16
cāo / cào	

<i>задум, план; стратегія</i>	
策	竹 (118) 12
cè	

<i>народжувати; пологи</i>	
产	立 (117) 6
chǎn	

<i>зважувати</i>	
称	禾 (115) 10
chēng / chèn / chèn	

<i>зливати, зсипати</i>	
承	手 (64) 8
chéng / zhěng / zèng	

<i>огидний; брудний</i>	
丑	一 (1) 4
chǒu	

<i>початковий</i>	
初	刀 (18) 7
chū	

<i>видаляти</i>	
除	阜 (170) 10
chú / chù / shú	

<i>передавати</i>	
传	人 (9) 6
chuán / zhuàn	

<i>село</i>	
村	木 (75) 7
cūn	

<i>досягати</i>	
达	辶 (162) 6
dá	

<i>низький</i>	
低	人 (9) 7
dī	

<i>околиці столиці</i>	
甸	田 (102) 7
diàn	

<i>гнили</i>	
腐	肉 (130) 14
fǔ	

<i>видихати</i>	
呼	口 (30) 8
hū	

<i>накопичувати</i>	
积	禾 (115) 10
jī	

<i>досягнення</i>	
绩	纟 (120) 11
jì	

<i>вести за собою</i>	
将	寸 (41) 9
jiāng / jiàng	

<i>порівнювати</i>	
较	车 (159) 10
jiào / jiǎo / jué	

<i>волога</i>	
津	水 (85) 9
jīn	

<i>вичерпувати</i>	
尽	尸 (44) 6
jìn / jǐn	

<i>рівномірний</i>	
均	土 (32) 7
jūn	

<i>відділення</i>	
科	禾 (115) 9
kē	

<i>тягнути</i>	
拉	手 (64)
	8
lā	

<i>вимірювати</i>	
量	里 (166)
	12
liàng / liáng	

<i>суходол</i>	
陆	阜 (170)
	8
lù / liù	

<i>корвоносна судина; жижа</i>	
脉	肉 (130)
	9
mài	

<i>огортати; Монголія</i>	
蒙	艸 (140)
	13
méng / mēng / měng	

<i>рисове зерно; метр</i>	
米	米 (119)
	6
mǐ	

<i>далекий; М'яма</i>	
緬	彡 (120)
	12
miǎn	

<i>бруд, мул</i>	
泥	水 (85)
	8
ní / nì / niè	

<i>землеробство</i>	
农	冫 (14)
	6
nóng	

<i>згода, схвалення</i>	
诺	讠 (149)
	10
nuò	

<i>удар; стукіт</i>	
乒	丩 (4)
	6
pīng	

<i>бідність</i>	
贫	贝 (154)
	8
pín	

<i>удар; тріск</i>	
乒	丩 (4)
	6
pīng	

<i>прагнути</i>	
求	水 (85)
	7
qiú	

<i>район; ділянка</i>	
区	匚 (23)
	4
qū / ōu	

<i>одужувати</i>	
痊	疒 (104)
	11
quán	

<i>забарвлювати</i>	
染	木 (75)
	9
rǎn	

<i>земля, ґрунт</i>	
壤	土 (32)
	20
rǎng	

<i>будда; божество</i>	
萨	艸 (140)
	14
sà	

<i>гора</i>	
山	山 (46)
	3
shān	

<i>горіти</i>	
烧	火 (86)
	10
shāo	

<i>язык</i>	
舌	舌 (135)
	6
shé	

<i>протягати</i>	
伸	人 (9)
	7
shēn	

<i>провінція</i>	
省	目 (109)
	9
shěng / xǐng	

<i>сила, міць</i>	
势	力 (19)
	8
shì	

<i>віддалятися</i>	
逝	辵 (162)
	10
shì	

<i>належати (до)</i>	
属	尸 (44)
	12
shǔ / zhǔ	

<i>форма, вигляд</i>	
态	心 (61)
	8
tài	

<i>рівний та широкий</i>	
坦	土 (32)
	8
tǎn	

<i>боліти</i>	
痛	疒 (104)
	12
tòng	

<i>кидати, розкидати</i>	
投	手 (64)
	7
tóu	

<i>блювати; плювати</i>	
吐	口 (30)
	6
tǔ / tù	

<i>бити, вдарити</i>	
挝	手 (64)
	9
zhuā	

<i>вдихати</i>	
吸	口 (30)
	6
xī	

<i>керувати</i>	
辖	车 (159)
	14
xiá	

<i>вишуканий</i>	
雅	隹 (172)
	12
yǎ	

<i>бути гіршим; Азія</i>	
亚	二 (7)
	6
yà / yǎ	

<i>вздовж; [вниз] за течією</i>	
沿	水 (85)
	8
yán	

<i>сто мільйонів</i>	
亿	人 (9)
	3
yì	

<i>печатка, штамп</i>	
印	卩 (26)
	5
yìn	

<i>(на)давати</i>	
与	一 (1)
	3
yǔ / yù / yú	

<i>перевершувати</i>	
愈	心 (61)
	13
yù	

<i>болото; ставок</i>	
泽	水 (85)
	8
zé	

<i>збільшувати(ся)</i>	
增	土 (32)
	15
zēng	

<i>[службова] посада</i>	
职	耳 (128)
	11
zhí / zhì / yì	

<i>рід, клан; рідня</i>	
族	方 (70)
	11
zú	

<i>рот, уста; дзьоб; паца</i>	
嘴	口 (30)
	16
zuǐ	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

增、脉、痊、拉、壤、嘴、甸、量、与、愈、蒙、米、腐、投、吐、泥、低、痛、津、坦、村、族、属、操、染、舌、逝、尽、伸、称、省、承、将、除、初、山、策、呼、区、均、求、吸、雅、科、沿、丑、印、陆、达、辖、较、贫、败、诺、萨、职、缅、绩、积、烧、泽、挝、恣、势、农、传、亿、产、亚、兵、兵

2. Запишіть китайською мовою і вимовіть уголос наступні числові сполучення.

125, 500, 876, 911, 305, 473, 150, 169, 518, 731; 2000, 2022, 3075, 4266, 5942, 9356; 40 000, 60 021, 86 532, 100 000, 346 723, 440 008, 500 000, 734 876, 1 000 000, 7 854 329, 10 000 000, 65 341 891, 456 000 000, 257 864 567, 789 214 765; 662 549 769 645;

1125 рік, 1300 рік, 1492 рік, 1789 рік, 1606 рік, 1848 рік, 1901 рік, 1911 рік, 1949 рік, 1984 рік, 2000 рік, 2009 рік, 2018 рік, 2023 рік.

3. Заповніть пропуски прислівниками 再 або 又

- 1) 他复习了今天的课文, ___复习了昨天的课文。
- 2) 这个商店的蛋糕很好, 我买了两个, 下午我想___买两个。
- 3) 高老师下午给玛莎打了电话, 晚上___给她打了电话。
- 4) 这本小说很好, 我要___看看。
- 5) 那个电影我看了, 今天不想___看。
- 6) 他星期二没有上课, 今天___没有上课。

4. Перекладіть китайською мовою, використовуючи прислівниками 再 або 又

- 1) Я хочу ще раз відвідати Китай.
- 2) Дитина хоче з'їсти ще одне тістечко.
- 3) Повернемося додому і [тоді] ще обговоримо [це], гаразд?
- 4) Я знову переплутав числівники.
- 5) Чому ти знову читаєш цю книжку? Ти ж її вже читав!
- 6) Наша команда знову перемогла. Я сподіваюся, що завтра вона знову переможе.
- 7) Я знову не зрозумів. Будь ласка, повторіть знову ще раз!

- 8) Я вже виконав домашнє завдання, після обїду бїльше не робитиму.
- 9) Вчора батько не телефонував. Сьогодні зранку також не телефонував. Мабуть, вїд забув мобїльний телефон в офїсі, тож завтра знову не телефонуватиме.
- 10) Пива бїльше немає, дїдусь усе випив.

5. Поєдняйте два присудки у реченї за допомогою службових слїв *一边(儿), 又* або *着*.

- 1) 他(戴)眼镜(看)报纸。
- 2) 他(看)报纸(喝)咖啡。
- 3) 他(看)报纸(看)书。
- 4) 学生们(听)老师的解释(回答)问题。
- 5) 学生们(听)老师的解释(写)汉字。
- 6) 学生们(听)老师讲(写)汉字。
- 7) 高先生(讲)电话(走)路。
- 8) 高先生(走)路(停)下。
- 9) 高先生(看)地图(走)不知道的城市。

6. Перекладїть китайською мовою, використовуючи конструкції зї службовим словом *着*.

- 1) Я зараз дуже голодний.
- 2) Батько зараз дуже втомлений.
- 3) Наразі в Україні впроваджуються економічні реформи.
- 4) Батько ремонтує автомобіль.
- 5) Пан Лі наразї робить переклад цього роману китайською мовою.
- 6) Коли я увїйшов, молодший брат дивився цей фїльм.
- 7) Це надзвичайно дивно.
- 8) Я зараз роблю вправи з граматики. [Вони] вкрай складні.

7. Дайте вїдповїдї на питання.

- 1) a) 你哥哥走吗?
б) 你哥哥走了吗?
- 2) a) 你们休息吗?
б) 你们休息了吗?
- 3) a) 他听不听中国音乐?
б) 他听没听中国音乐?
- 4) a) 他们吃不吃饭?
б) 他们吃了饭没有?

- 5) a) 你了解不了解那个问题?
б) 你了解没了解那个问题?
- 6) a) 你们喝了葡萄酒吗?
б) 你们喝了葡萄酒没有?

8. Перекладіть питання китайською мовою та дайте на них негативні відповіді.

- 1) Ти вже зробив домашнє завдання?
- 2) Хіба ти ще не зробив домашнє завдання?
- 3) Ти вже [давно] зробив домашнє завдання [, чи не так]?
- 4) Ти вже їздив до Тяньцзіня?
- 5) Хіба ти ще їздив до Тяньцзіня?
- 6) Ти вже [колись] їздив до Тяньцзіня [, чи не так]?
- 7) Вона вже склала іспит?
- 8) Хіба вона ще склала іспит?
- 9) Вона вже [давно] склала іспит [, чи не так]?

9. Заповніть пропуски службовими словами 了, 过 або 过了 там, де вони потрібні.

- 1) 我把这本小说早看__。
- 2) 爷爷戒__酒__, 现在完全不喝__。
- 3) 孩子们已经吃__饭__, 不再饿__。
- 4) 我从来没去__台湾__。
- 5) — 孩子已经躺下__睡__觉__吗? — 是的, 他已经睡__觉__。
- 6) 我们把这件事同她说__话__, 所以我已经都知道__。

10. Перекладіть китайською мовою, звертаючи увагу на відтінки доконаності / недоконаності / часової співвіднесеності дії.

- 1) Батько вже давно покинув курити.
- 2) Старший брат вже давно одружився.
- 3) Старша сестра вже приготувала їжу.
- 4) Мені доводилося зустрічатися з ним.
- 5) Я вже зустрівся / зустрічався з ним.
- 6) Вона повернулася з Шанхаю. Я ніколи не був у Шанхаї, але я був у Пекіні.
- 7) Ти вже зробив переклад? — Ще ні. — А я вже давно зробив.
- 8) — Не розмовляй! Дитина [вже / щойно] заснула! — Я думав, вона вже давно заснула.

11. Заповніть пропуски словами 这么 / 那么, 这种 / 那种 або 这样 / 那样

- 1) 不要对你的妻子说___的话。
- 2) 他不是___无聊的教授。
- 3) 你不该___做。
- 4) 我喜欢___人。
- 5) 我已经习惯做___的事。
- 6) ___考试通常是最难的。
- 7) 现在我身上没有___多钱。
- 8) 做___事我已经习惯。

12. Перекладіть китайською мовою, використовуючи формальні засоби вираження майбутнього часу.

- 1) Наступного року уряд планує розпочати економічні реформи.
- 2) Затра я маю намір лежати на дивані та читати книжку.
- 3) У понеділок я працюватиму до 9 вечора.
- 4) Поквапся! Фільм ось-ось почнеться!
- 5) Завтра я чекатиму на нього на вокзалі о 7 ранку.
- 6) Лікар чекатиме на тебе завтра о 8:30.
- 7) Після завершення економічних реформ промислове виробництво суттєво збільшиться.
- 8) Відзавтра я покину курити!

13. Дайте розгорнуті відповіді на питання.

- 1) 乌克兰的首都叫什么名字?
- 2) 你住在哪个城市?
- 3) 基辅比利沃夫大很多吗?
- 4) 欧洲最大的城市是什么? 第二大的城市是什么?
- 5) 乌克兰陆地与哪些国家接壤?
- 6) 乌克兰面积有多大, 有多少人口?
- 7) 乌克兰的最长河流是什么?
- 8) 基辅位于乌克兰的哪个地区?
- 9) 乌克兰的面积有法国的那么大吗?
- 10) 学汉语比学英语难吗? 学汉语有学英语得这么难吗?

14. Знайдіть у текстах та словниках уроку китайські еквіваленти наступних виразів.

А) ще навіть не брався (до чогось); здійнявся політичний скандал; у результаті; одна з найбільш розвинених країн Азії; країна, що розвивається; світова економіка; високорозвинена країна; «Політика реформ і

відкритості»; після завершення «Культурної революції»; досягнення у промисловості та сільському господарстві; незважаючи на корумпованість чиновників; бідність на селі та екологічна криза; розвиток сповільнився; вірити обіцянкам політиків; політичний курс КПК дуже змінився; регіон під назвою «східне узбережжя Китаю»;

Б) записатися на прийом до лікаря; де у тебе болить?; жажливо кашляти; вимірювати температуру; відкривати рота; підхопити застуду; приймати ліки тричі на день після їжі; одужувати; якщо не полегшає, слід лягти до лікаря; робити глибокий вдих.

15. Перекладіть китайською мовою.

А) — Скільки у Китаї міст прямого підпорядкування?

— Їх є чотири: Пекін, Тяньцзін, Шанхай і Чунцін.

— З якими державами межує Китай?

— Китай межує з чотирнадцятьма країнами. Наприклад, зі сходу на захід: [Північна] Корея, Росія, Монголія, Казахстан, Пакистан, Індія, М'янма, Лаос, В'єтнам та ін.

— Скільки провінцій і автономних районів у Китаї?

— Всього є двадцять три провінції та п'ять автономних районів.

— Якими є площа [території] та кількість населення Китаю?

— Територія – 9,6 мільйонів квадратних кілометрів, населення – 1,47 мільярда чол. у 2020 році. Дев'яносто три відсотки жителів Китаю – ханьці.

— Як щодо столиці? Яке населення і площа?

— Столицею Китаю є Пекін. Населення – майже 12 мільйонів, площа – 17 тисяч квадратних кілометрів.

Б) Китай розташований у північній півкулі, у східній частині Азії. З площею 9,6 мільйонів квадратних кілометрів це найбільша країна в Азії. Маючи 1,4 мільярда населення, це майже п'ята частина населення світу. Велику частину Китаю займають гори, на них припадає дві третини території країни. Найвищі гори називаються Гімалаї, їхня висота складає 8850 метрів, також це – найвищі гори у світі.

Майже всі великі гори знаходяться на заході, а три великі рівнини – на сході: Маньчжурська рівнина, Велика китайська рівнина і долина рівнина Янцзи. Оскільки рельєф Китаю високий на заході та низький на сході, і Янцзи, і Хуанхе впадають у море із заходу на схід. Хуанхе несе багато жовтого піску, тому її називають Хуанхе (Жовтою річкою). Хоча Хуанхе дуже довга (5460 кілометрів), це лише друга за довжиною річка у Китаї. Річка Янцзи довша за Хуанхе на 840 кілометрів із загальною довжиною 6300 кілометрів, це найбільша річка Китаю та одна з

найдовших у світі. Хейлуцзян є третьою за довжиною річкою в Китаї, її довжина становить 3110 кілометрів.

Пекін – столиця Китаю, політичний, науковий і культурний центр країни. Площа Пекіна становить 17 тисяч квадратних кілометрів, а [власне] територія міста – 1400 квадратних кілометрів. Хоча це дуже велике місто, це не найбільше місто Китаю.

В) Тридцять років тому країни з низьким економічним, освітнім і життєвим рівнем називалися [країнами] третього світу, а зараз їх прийнято називати країнами, що розвиваються. Більшість країн Азії, Африки, Південної Америки та Східної Європи є країнами, що розвиваються, і більшість із них розташовані в Південній півкулі.

Останнім часом багато економістів і політологів обговорюють питання: чи є Китай країною, що розвивається, чи це переважно розвинена країна? З початку економічних реформ промисловість і сільське господарство Китаю розвивалися дуже швидко, але дуже нерівномірно. Більш розвинені місця – це лише деякі великі міста та східні прибережні райони. Розвиток західних провінцій і автономних районів не такий швидкий, як на сході, а рівень життя не такий високий, як на сході.

Політика економічних реформ Китаю під назвою «Реформи та відкритість» почалася після завершення Культурної революції у 1979 році та після смерті Мао Цзедуна. Тоді спочатку була проведена сільськогосподарська реформа, а потім розпочалася промислова реформа, тому впродовж 80-х років сільське господарство розвивалося набагато швидше, ніж промисловість. Розвиток сільського господарства сповільнився у 90-х роках. Наприклад, у 1993 році промислове виробництво Китаю зросло на 20 відсотків порівняно з попереднім роком, тоді як сільськогосподарське виробництво зросло лише на 4 відсотки. Незважаючи на те, що сільське господарство розвивається повільно, Китай залишається однією з найбільш швидкозростаючих країн у світі. Деякі люди кажуть, що якщо Китай все-таки проведе політичні реформи, він, безперечно, розвиватиметься швидше.

Після початку економічних реформ рівень життя людей поступово покращився, тому більшість китайців задоволені реформами і, незважаючи на бідність у сільській місцевості, корумпованість чиновників та екологічну кризу, все більше довіряють обіцянкам уряду та КПК. За кілька останніх років економічні та соціальні проблеми і запити [населення] дуже зросли, але й досягнення були великими.

Г) — Вибачте, чи можна записатися до лікаря? Я вперше тут. Мені потрібно до терапевтичного відділення.

— Будь ласка, пройдіть у третій кабінет.

* * *

— Де у Вас болить?

— Дуже болить живіт. Зранку мене вже двічі знудило, а ще я жахливо кашляю.

— Коли це почалося?

— Два-три дні тому.

— Спочатку виміряємо температуру. Тридцять вісім і вісім! У вас гарячка. Не дивно, що Вам трохи холодно. Відкрийте рота, будь ласка. Висуньте язика і покажіть мені. Будь ласка, вдихніть. Будь ласка, вдихніть ще раз. Будь ласка, зробіть глибокий вдих. Ви курите?

— Я вже давно покинув палити.

— Тут болить?

— Трохи болить.

— [Мені все] зрозуміло. Ви підхопили застуду. Не хвилюйтеся, лягати до лікарні не потрібно. Приймайте ці ліки тричі на день після їжі і Ви швидко одужаєте. Якщо за тиждень не стане краще, приходьте знову.

Основний текст · 主课文

(一)

你要不要谁帮你忙?

- 张：老师让我们写的文章你已经写好了吗？
- 李：没有，我还没开始写。这篇文章的主题挺繁难，我恐怕老师会对结果不满意的。
- 张：要不要谁帮你忙？
- 李：不要。写那篇文章没什么，最近我总是觉得很累，没有空儿，连喘口气儿也没有工夫。
- 张：我所认识的异口同声地说你是个工作狂。你可能太忙了吧。有过很多事吗？你怎么了？
- 李：我没事。其实也不算怎么特别忙。别人也有很多吃力的。
- 张：是不是身上哪儿不舒服，有没有头疼什么的？
- 李：没有，没有什么不舒服的地方。
- 张：可能因为天气太热了，你才会觉得很累的。你怕热吗？
- 李：是啊，我最怕热。这几天太闷热了。我不明白南方人怎么忍受的……
- 张：是的，我今天也觉得不怎么舒服，希望明天会凉快一些。
- 李：我很高兴，还有两个星期左右，我们就放假了。我家在山区，那儿没有这儿这么热。你打算上什么地方去游泳吗？
- 张：我先回家，待十天左右。然后去上海看一个朋友。我还

没去过上海，很高兴有机会看看这个城市……哦，现在几点了？

李：我没带手表。我猜四点前后。你有什么事吗？

张：没有，只有点儿饿。食堂六点才开门，我们上哪儿去吃点儿什么东西，怎么样？

李：很好，我也有点儿饿了。走吧。

(二)

你有合作精神吗？

我们生活在这个社会里，人与人之间必须互相帮助，才能使社会进步，也才能使每个人生活得更好。你将合作精神有没有？这个问题可能不容易回答。你要是想知道，就请坦率地回答下面的问题。

一、你男朋友的工作是星期六和星期日都要的，你对这种安排很不满意，怎么办呢？你会……

A、现在没办法，希望他以后会找到其他更好的工作。

B、要他一边上班，一边找新的工作。

C、要他马上辞职，即使失业也不要紧。

二、你上班的时候已经做完你自己的工作，你会……

A、帮助其他的同事。

B、要是上级叫你帮其他的同事，你就会帮。

C、做什么私事或者上网。

三、你去上班的时候，看到一个邻居拿着两只重箱子去车站，你……

A、就对他说：「箱子太重，我和你一起抬吧！」。

B、一见就说：「对不起，我得上班去。很可惜！不能帮你了」。

C、不管她，快赶路。

四、你买了一辆新车，自己很少有机会开，你的一个朋友，想借，你……

A、马上借给他。

B、对他说：「要是你没有什么要紧的事，就不要借」。

C、不愿意借。

五、你和同屋都喜欢动物(但除了蛇、鼠和青蛙外)和鸟，一起养了一只狗，下着大雨，她不愿意遛狗去外边散步，你会……

A、说：「没关系，我牵狗到外边去」。

B、牵狗出去，但是怨同屋太不公平。

C、她不牵，你也不牵。

六、你钱包里的钱够买一块蛋糕，但是有三、四个朋友跟你在一起，你会……

A、要每个人拿些钱出来买很多块给大家吃。

B、买一块大家分吃。

C、买了自己吃，最多说一声：「对不起」。

七、要是你的好朋友工资比你少，你会有什么想法？

A、你希望上级能提高你朋友的工资。

B、你觉得你自己的运气比她好。

C、你认为自己的能力比别人强。

(三)

你喝什么我就喝什么。

中国人： 是你啊！请进，请进。你喝点儿什么？咖啡还是茶？

乌克兰人： 什么都行，你喝什么我就喝什么。

中国人： 那么我们喝茶吧，我才沏了茶！

乌克兰人： 谢谢，很好喝。是茉莉花茶吧？

中国人： 是的，我母亲前天寄来了一包。你怎么样？学习忙吗？

乌克兰人： 忙极了。你呢？你在做什么？

中国人： 我在看书呢。这本小说非常有意思，叫《猫城记》。你看过没有？

乌克兰人： 是谁写的？

中国人： 作家叫老舍。是中国最有名的现代作家之一。除了小说以外，他还写了很多话剧。听说他的一部《茶馆》以前也在苏联演出过，是1980年前后，在莫斯科剧院吧。

乌克兰人： 没看过，那年我还没出生呢！

中国人： 你对中国文学感兴趣吗？

乌克兰人： 感兴趣是感兴趣，不过没有时间看书，真可惜。

中国人： 还有两个半星期夏季学期就结束了，冬季学期十月才开始，暑假一共有三个月。放假的时候你一定有空看书。你看，《猫城记》这部小说挺薄，差不多只有一百页，花半天的时间就能看完。

乌克兰人： 暑假虽然很长，但是不算是寒假还是暑假，我都很忙：假期要复习汉语课、准备中国历史考试、看一些关于中国政治的书。另外，我也要挣钱……跟我的同学一样，无论是学期还是假期，我们都一样忙。

中国人： 你就没有时间休息一下或者去游泳吗？

乌克兰人： 当然有时间去游泳！今年我和我女朋友决定骑着摩托车去波兰。她说哪儿好玩儿我们就到哪儿去。回来以后我再来你这儿，请你给我介绍几本有意思的小说，同意了吗？

中国人： 同意，你随便什么时候来我这儿都欢迎。

(四)

谁先回家谁做饭。

高夫人和她的同事刘先生在谈管家的问题。

高： 管家总是女人的事，很不公平。下班以后我跑市场、跑商店买菜，去学校接女儿，回来做饭，收拾房子，帮女儿做作业，周末还要去看我父母、公姥和外婆，给他们

洗衣服……忙了一天，晚上累得不得了。

刘：这么多事你一个人办不了。你应该让你丈夫帮帮忙。

高：我丈夫，别逗了！他跟孩子一样，什么事他都不会自己做！我总是得管他！早上要对他说，别穿这双袜子，还湿着呢！晚上他坐在电视前边就睡着了。我还得把他叫醒，让他上床去睡……

刘：真可怜！我妻子也工作，所以我们这么安排：谁先回家谁做饭。真奇怪，我什么时候回家，我妻子都早到了，所以我们结婚以后我一次也没有机会做饭。

高：这正是我所说的！男人都是一个德行。就我而言，男人的思维逻辑不能为女人所理解！

Нові слова · 生词

写好 *xiěhǎo* (дієсл.) [вже] написати; бути написаним

主题 *zhǔtí* (ім.) основне питання, головна тема; сюжет, фабула; лейтмотив

挺 *tǐng* (присл.) дуже, вельми, вкрай

繁 难 *fánnán* (прикм.) трудомісткий, важкий для виконання; складний (за структурою), комплексний

连 *lián* 1. (дієсл.) з'єднувати(ся); зливати(ся) (з); 2. (дієсл.) тривати, тягнутися; триматися; 3. (прикм.) суцільний, безперервний; 4. (спол.) [але й] навіть

喘 *chuǎn* (дієсл.) часто та важко дихати; задихатися; ~□

气 (儿) *kǐqì(r)* (фразеол.) перепочити, перевести подих

所 *suǒ* (част.) частка, яка з наступним дієсловом утворює іменний комплекс, що позначає об'єкт дії цього дієслова; 我~认识的(人) *wǒ suǒ rènshi de (rén)* ті (люди), з якими я знайомий

异口同声 *yì kǒu tóng shēng* (фразеол.) з різних вуст та сама звістка; [всі] в один голос; говорити в один голос; ~地 *de* (присл. фраз.) одноголосно, одноставно

狂 *kuáng* 1. (прикм.) божевільний, схиблений; 2. (ім.) психоз, божевілля, манія; пунктик; 3. (суф.) іменний суфікс зі значенням «фанат чогось» або «схилений на чомусь»: 工作

狂 *gōngzuòkuáng* (ім.) трудоголік,
足球狂 *zúqiúkuáng* (ім.)
схиблений на футболі,
футбольний фанат (несхвальн.)

可能 *kěnéng* (дієсл.) мабуть,
напевно, ймовірно

吃力 *chīlì* 1. (прикм.)
трудомісткий, складний, важкий;
2. (дієсл.) напружувати сили;
[робити] через силу / насилу, зі
скрипом; 3. (ім.) складнощі,
труднощі

闷热 *mēnrè* 1. (ім.)
задушлива спека, задуха; 2.
(прикм.) задушливий, задушливо
спекотний

忍受 *rěnrǎn* (дієсл.) терпіти,
виносити, витримувати

凉快 *liángkuài* / *liángkuai* 1.
(прикм.) прохолодний; 2. (ім.)
прохолода, свіжість

左右 *zuǒyòu* (част.)
приблизно, близько (ставиться
після слова, до якого
відноситься); 两个星期 ~ *liǎng
ge xīngqī* приблизно два тижні

山区 *shānqū* (ім.) гористий
район, гірська місцевість

这儿这么 *zhèr zhème*
(займенников. спол.) аж так, аж
настільки

上 *shàng* (прийм.) оформлює
або додаток-напрямок (куди?),
рідше – додаток-
місцезнаходження (де?)

机会 *jīhuì* (ім.) слухна
нагода, сприятлива можливість,
шанс

点 *diǎn* (ім.) [певна] година
(момент у часі); 现在几~了?
Xiànzài jǐ diǎn le? Котра зараз
година?

手表 *shǒubiǎo* (ім.) наручний
годинник

前后 *qiánhòu* (част.)
приблизно, близько, плюс-мінус
(про момент у часі; ставиться
після слова, до якого
відноситься); 四点 ~ *sì diǎn*
плюс-мінус / приблизно четверта
година; 1980年 ~ *yī jiǔ bā líng
nián* приблизно [десь] у 1980
році

开门 *kāimén* (дієсл.)
відчиняти двері; відчинятися
(про заклади, установи)

合作 *hézuò* 1. (дієсл.)
співпрацювати, працювати
разом; 2. (ім.) співробітництво,
співпраця; кооперація

精神 *jīngshén* (ім.) 1. дух,
душа; 2. інтелект, розум; 3.
психіка

生活 *shēnghuó* (дієсл.) жити
人与人(之)间 *rén yǔ rén
(zhī)jiān* (імен. фраз.)
міжлюдський; між людьми

将 1. *jiàng* (ім.) полководець,
воєвода; генерал; шаховий
король; 2. *jiàng* (дієсл.) вести за
собою, керувати, командувати; 3.
jiāng (дієсл.) брати в руки,
тримати в руці, нести на руках; 4.
jiāng (дієсл.) збиратися, мати
намір; 5. *jiāng* (част.) службове
слово, що використовується для
постановки прямого додатка
перед дієслівним присудком

坦率 *tǎnshuài* 1. (дієсл.) бути чесним, бути прямим (відвертим); 2. (прикм.) чесний, відвертий; ~ 地 *de* (присл.) чесно, відверто, широко

男(朋)友 *nán (péng)you* (ім.) [коханий] хлопець, *boyfriend*

安排 *ānpái* 1. (дієсл.) розподіляти, розміщувати, розташовувати; 2. (ім.) стан справ; план; порядок

(以)后 *(yǐ)hòu* (ім.; присл.) потім, пізніше

辞职 *cízhí* 1. (дієсл.) відмовлятися від посади; подавати у відставку, звільнятися (з роботи); 2. (ім.) відставка, звільнення (з роботи)

即使 *jìshǐ* (спол.) нехай навіть, якщо навіть; ~ …… 也 …… *jìshǐ... yě... 也* нехай / якщо навіть [i]..., [то] все одно...

失业 *shīyè* 1. (дієсл.) втратити роботу, залишитися без роботи; 2. (ім.) безробіття

要紧 *yàojǐn* (прикм.) небезпечний, критичний; 不~! *bù !* не важливо!; не має значення!; нічого [страшного]!

上级 *shàngjí* (ім.) вища інстанція / особа, начальство, керівництво

私事 *sīshì* (ім.) особисті справи

上网 *shàngwǎng* (дієсл.) заходити в інтернет; сидіти в інтернеті

拿着 *názhe* (дієсл.) 1. нести (в руках); волочити, тягнути; 2. у

якості, будучи; для; ~一个老师, 不是个穿法儿 *Názhe yī ge lǎoshī, bù shì ge chuān fǎr* Вчителю така манера одягатися не личить

一见 *yījiàn* (присл.) з одного (першого) погляду

赶 *gǎn* (дієсл.) 1. слідувати за, йти слідом; 2. швидко йти, мчати, поспішати; ~ 路 *lù* поспішати (до місця призначення); 3. виганяти, гнати геть

动物 *dòngwù* (ім.) тварина, звір

蛇 *shé* (ім.) змія

鼠 *shǔ* (ім.) миша; щур, пацюк

青蛙 *qīngwā* (ім.) 1. жаба; 2. (*жарг.*) негарний хлопець

鸟 (ім.) 1. *niǎo* птах; 2. *diǎo* (*вульг.*) чоловічий статевий член; ~人 *rén* (ім.) хрінова людина; ~事 *shì* (ім.) хрінь, херня

养 *yǎng / yàng* (дієсл.) годувати, утримувати; обслуговувати; заводити (дитину) / тримати (тварину)

大雨 *dàyǔ* (ім.) сильний дощ, злива

遛 *liù* (дієсл.) гуляти, прогулюватися; вигулювати (тварину), випасати (худобу)

牵 *qiān* (дієсл.) 1. тягнути; 2. вести (напр., на мотузці або за руку)

钱包 *qiánbāo* (ім.) гаманець

最多 *zuìduō* (присл.) максимум (що зробити), від сили, щонайбільше

想法 *xiǎngfǎ* (ім.) 1. спосіб мислення; 2. думка, ідея

能力 *nénglì* (ім.) 1. вміння, здатність; навичка; 2. потенціал; 3. потужність

强 *qiáng* (прикм.) сильний; потужний; твердий, стійкий; кращий (у чомусь)

沏 (дієсл.) 1. *qī* заварювати, настоювати (чай, каву); 2. *qī* підливати, заливати; 3. *qiè* із шумом ударятися (про хвилі)

包 *bāo* 1. (ім.) пакет, пачка (не потребує рах. суф.); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пакетів, пачок, тюків тощо*; 3. (дієсл.) обгортати, загортати; упаковувати; закутувати, сповивати (дитину)

记 *jì* (ім.) нотатки, записи; літопис, повість; 猫城记 *Māo chéng jì* (ім.) «Нотатки про котяче місто» (сатирико-фантастичний роман-памфлет / антиутопія, написана Лао Ше у 1932 році, один з найпопулярніших творів китайської фантастики)

作家 *zuòjiā* (ім.) письменник

老舍 *Lǎo Shě* (ім.) Лао Ше (справжн. ім'я – Шу Цінчунь (舒慶春 *Shū Qìngchūn*); 1899 – 1966 рр.) – китайський письменник та драматург

话剧 *huàjù* (ім.) драма, п'єса

茶馆 *cháguǎn* (ім.) чайна, чайхана

苏联 *Sūlián* (ім.) Радянський Союз, СРСР

演出 *yǎnchū* 1. (дієсл.) ставити (на сцені), грати, демонструвати [театральну] виставу; 2. (ім.) вистава; виступ, шоу

莫斯科 *Mòsīkē* (ім.) Москва (столиця Росії)

剧院 *jùyuàn* (ім.) театр

出生 *chūshēng* (дієсл.) 1. народжуватись, з'являтися на світ; 2. віддавати життя, жертвувати собою

不过 *bùguò* (спол.) ось тільки, тільки; але, проте

暑假 *shǔjià* (ім.) літні канікули, літня відпустка

薄 *báo / bó* (прикм.) тонкий (про книжки, журнали, зошити тощо), нещільний; рідкий, слабкий

页 *yè* (ім.) лист (паперу), сторінка (книжки, журналу, зошита тощо) (не потребує рах. суф.)

花 *huā* (прийм.) за... (певний період часу, певну суму тощо) (букв.: «витративши»)

看完 *kānwán* (дієсл.) дочитати (до кінця); додивитися (до кінця)

不算 *bùsuàn* (дієсл. фраз.) 1. не можна вважати; не рахується; 2. не йде в [жодне] порівняння з...

寒假 *hánjià* (ім.) зимові канікули, зимова відпустка

假期 *jiàqī* 1. (ім.) відпустка, канікули; термін відпустки; 2. (дієсл.) витратити час

无论 *wúlùn* 1. (дієсл. фраз.) незалежно від...; незважаючи на... (вжив. перед пит. займ. чи констр.: 无论谁 *wúlùn shéi* хто завгодно, будь-хто; 无论什么 *wúlùn shénme* що завгодно, будь-що тощо); 2. (спол.) не кажучи вже про [те, що...]

女(朋)友 *nǚ (péng)you* (ім.) [кохана] дівчина, *girlfriend*

决定 *juéding* (дієсл.) вирішити; зважитися, наважитися

骑着 *qízhē* (дієсл. фраз.) сидячи верхи (на коні, велосипеді, мотоциклі)

波兰 *Bōlán* (ім.) Польща; ~人 *rén* поляк, житель Польщі; ~语 *yǔ* (ім.) польська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) польська мова (писемна)

好玩(儿) *hǎowán(r)* (прикм.) 1. кумедний; прикольний; 2. цікавий

夫人 *fūrén / fūren* (ім.) 1. дружина (у подружжі); 2. пані, мадам (після прізвищ, у т.ч. у звертаннях)

管家 *guǎnjiā* 1. (ім.) домашнє господарство; 2. (дієсл.) вести домашнє господарство

接 *jiē* (дієсл.) забирати (когось звідкись), піти (кудись за кимось) та забрати його / її з собою

公姥 *gōnglǎo* (ім.) батьки чоловіка, свекор та свекруха

外婆 *wàipó* (ім.) бабуся (зі сторони матері)

一天 *yītiān* (присл.) увесь день, цілий день

办不了 *bànbuliǎo* (дієсл. фраз.) неможливо впоратися; 一个人 ~ *yī ge rén* неможливо впоратися одному / самостійно

逗 *dòu* (дієсл.) дражнити; бавити(ся); 别~了! *Bié dòu le!* Не сміши [мене]!

袜(子) *wà(zi)* (ім.) шкарпетки

醒 *xǐng* (дієсл.) прокидатися; 把……叫~ *bǎ ... jiào xǐng* (роз)будити (когось)

正 *zhèng* (розм. також *zhěng*) (присл.) рівно, точно; власне, якраз саме [і] (ставиться перед присудком); 这~是我所说的! *Zhè zhèng shì wǒ suǒ shuō de!* Ось саме про це я й кажу!

德行 *déxing* (ім.) 1. *déxing* погана поведінка; 男人都是一个~ *Nánrén dōu shì yī ge déxing* Усі чоловіки однакові; 2. *déxing* добродесна поведінка, добрий вчинок; чеснота, добродесність

就我而言 *jiù wǒ ér yán* (фразеол.) наскільки я розумію; з моєї точки зору

思维 *sīwéi* 1. (ім.) мислення; 2. (дієсл.) мислити, розмірковувати

逻辑 *luójí* 1. (ім.) логіка; 2. (прикм.) логічний

理解 *lǐjiě* (дієсл.) 1. (з)розуміти; осмислити, осягнути; 2. зрозуміти (самому) та пояснити (комусь іншому)

1. 你打算^上什么地方去游泳吗? *Nǐ dāsuan shàng shénme dìfang qù yóuyǒng ma?* «Куди ти збираєшся йти / їхати купатися?», 我们^上哪儿去吃点儿什么东西! *Wǒmen shàng nǎr qù chī diǎnr shénme dōngxi!* «Давай(те) кудись сходимо та чогось трішки поїмо!»: морфема 上 *shàng* у повсякденній розмовній мові широко використовується у функції прийменника зі значенням напрямку руху (відповідає на питання «куди?») або, значно рідше, місцезнаходження замість 在 *zài* (відповідає на питання «де?»).

2. 有^过很多事吗? «[У тебе] (увесь цей час) було (за)багато справ?»: службове слово 过 *guo* іноді може вживатися після дієслова 有 *yǒu* «мати(ся)» у прямому значенні, тобто виражаючи минулий час, найчастіше з додатковим відтінком емпатичного наголосу («був / була / було..., а [вже] зараз немає») чи тривалості («увесь цей час був / була / було...»); втім, форма 有^过 *yǒu guo* у розмовній мові зустрічається не дуже часто. Службове слово 了 *le* у своєму прямому аспектуальному значенні завершеності дії безпосередньо після дієслова 有 *yǒu* «мати(ся)» ніколи не вживається (може вживатися лише у кінці речення з 有 *yǒu* у якості заключної частки: 我有点儿饿^了 *Wǒ yǒudiǎnr è le* «Я трішки зголоднів»), а словосполучення 我有了 *Wǒ yǒu le*, що деінде трапляється у жіночому спілкуванні, є побутово-жаргонним сталим виразом, який означає не «Я мала / отримала», а несподіване виявлення вагітності, як правило, незапланованої (пор. з укр. жарг. «Я залетіла»).

3. 中国有四千年^的历史 *Zhōngguó yǒu sì qiān nián de lìshǐ* «Китай має чотири тисячолітню історію»: числові словосполучення-позначення часових проміжків можуть виконувати функцію означення до наступного іменника. Після слова, що позначає часовий проміжок (年 *nián* «календарний рік», 岁 *suì* «рік у віці людини», 月 *yuè* «місяць», 星期 *xīngqī* «тиждень», 天 *tiān* «день» тощо), обов'язково вживається службове слово 的 *de*, а цифри вимовляються як звичайні кількісні числівники, тобто з розрядами десятків, сотень, тисяч тощо. Аналогічно: 五天^的假期 *wǔ tiān de jiàqī* «п'ятиденні канікули», 四个月^的孩子 *sì ge yuè de hái zi* «чотиримісячна дитина», 几百年^的树 *jǐ bǎi nián de shù* «кількасотрічне дерево» тощо.

4. Між формами заборони («не роби / робить...») 别 *bié* та 不要 *bù yào*, окрім стилістичного аспекту (по-перше, 别 *bié* є більш розмовним виразом, ніж 不要 *bù yào*, а по-друге, заборона з 别 *bié* звучить м'якше, як порада чи прохання), також існують певні граматичні розбіжності:

□ 不要(了) *bù yào (le)* вживається у ситуації замовлення в ресторані чи покупки в магазині як негативна відповідь на пропозицію щось замовити

або купити (— 你要葡萄酒吗? — 不要(了) — *Nǐ yào pútáojiǔ ma? — Bù yào (le)* «— Хочеш вина? — Ні»); 别 *bié* так не використовується;

- у діалозі 别 *bié*, висловлюючи пораду чи прохання, може вживатися самостійно (— 我该走了! — 别! — *Wǒ gāi zǒu le! — Bié!* «— Я мушу йти! — [Будь ласка] не йди!»); 不要 *bù yào* так не використовується;
- сполучення 别是 *bié shì* вказує на припущення про можливу небажану подію з надією на те, що вона все ж таки не збудеться: 他别是忘了! *Tā bié shì wàng le!* «А чи не забув він?! (сподіваюсь, що ні)»; 不要 *bù yào* так не використовується.

5. 老师会对结果不满意的 *Lǎoshī huì duì jiéguǒ bù mǎnyù de* «Вчитель, швидше за все, буде незадоволений результатом»: конструкція 会……的 *huì...de* вказує на дуже велику ймовірність (з погляду мовця) настання певної події, наслідку.

6. 这篇文章的主题挺繁难 *Zhè piān wénzhāng de zhǔtí tǐng fánán* «Тема цієї статті дуже / досить складна»: прислівник ступеня 挺 *tǐng* «дуже, вельми, край» вживається у розмовній мові перед прикметниками та деякими дієсловами; за ступенем інтенсивності ознаки 挺 *tǐng* є дещо слабшим, ніж 很 *hěn*, і, до того ж, перед 挺 *tǐng* не може вживатися заперечення 不 *bù*; у кінці речення, в якому міститься 挺 *tǐng*, можна додатково поставити морфему 的 *de*, котра наразі ніяк не впливатиме на значення (这篇文章的主题挺繁难的 *Zhè piān wénzhāng de zhǔtí tǐng fánán de* «Тема цієї статті дуже / досить складна»).

7. 除了小说以外, 他还写了很多话剧 *Chúle xiǎoshuō yǐwài, tā hái xiě le hěn duō huàjù* «Крім романів, він також написав багато п'єс»: Парний сполучник 除了……以外 *chúle...yǐwài* «(о)крім, за винятком» допускає значну варіативність складових компонентів без жодної зміни значення: а) 除了 *chúle* можна скоротити до просто 除 *chú*; б) замість 以外 *yǐwài* можна вжити дещо формальніший сполучник 之外 *zhīwài*; в) сполучники 以外 *yǐwài* / 之外 *zhīwài* у розмовній мові можна скоротити до просто 外 *wài* (особливо у випадках, коли між компонентами стоїть не один, а декілька об'єктів, що перераховуються: 除了蛇、鼠和青蛙外 *Chúle shé, shǔ hé qīngwā wài* «За винятком змії, щурів та жаб»); г) замість 以外 *yǐwài* можна вживати прислівники 也 *yě*, 都 *dōu*, 还 *hái* у позиції після підмета (除了我, 学生都走了 *Chúle wǒ, xuésheng dōu zǒu le* «Всі студенти, крім мене, пішли»); д) другий компонент можна взагалі випустити (我今天除了一个蛋糕什么都没吃 *Wǒ jīntiān chúle yī ge dàngāo shénme dōu méi chī* «Сьогодні нічого не їв, крім одного тістечка»). Усі вищенаведені варіації є рівнозначними, між ними існують лише незначні стилістичні розбіжності.

8. Питання «[Ми] домовилися? / Гаразд?» китайською мовою звучатиме 同意(了)吗? *Tóngyì (le) ma?*; ствердно на нього відповідають 同意(了)! *Tóngyì (le)!* «Домовилися! / Гаразд!», а негативно – 不同意! *Bù tóngyì!* «[Hi,] не домовилися! / [Я] не згоден!», (是)不行! *(Shì) bù xíng!* «(Так) не піде!» або просто 没(有)! *Méi (yǒu)!* «Hi!».

9. Якщо до питального речення 现在几点(钟)? *Xiànzài jǐ diǎn(zhōng)?* «Котра зараз година?» у кінці додати 了 *le* (тобто 现在几点(钟)了? *Xiànzài jǐ diǎn(zhōng) le?*), то воно набуде більш емоційного, емфатичного характеру, оскільки у такому разі мовець запитуватиме не просто котра година, а котра година саме **вже настала**, натякаючи, що поспішає кудись, спізнюється кудись або чекає на щось.

10. Парний сполучник 即使……也…… *jìshǐ... yě...* «нехай / якщо навіть [i]..., [то] все одно...» вказує на нереальні, гіпотетичні або умовно-теоретичні відносини між частинами речення, а переклад таких речень українською мовою найчастіше міститиме частку «б(и)»: 即使他没钱, 我也要跟他结婚 *Jìshǐ tā méi qián, wǒ yě yào gēn tā jiéhūn* «Навіть якби в нього не було б грошей, я б усе одно вийшла за нього заміж». Якщо ж умова, про яку йдеться у реченні, є реальною (тобто не гіпотетичною), то замість сполучника 即使 *jìshǐ* перед підметом використовують сполучник 虽然 *suīrán* після підмета:): 他虽然没钱, 也给妻子买花 *Tā suīrán méi qián, yě gěi qīzi mǎi huā* «Навіть якщо / коли в нього немає грошей, він все одно купує квіти для дружини».

У реченнях нереальної / гіпотетичної умови сполучник 即使 *jìshǐ* може бути замінений синонімічними сполучниками 哪怕 *nǎpà* або 就是 *jiùshì*, що мають те саме значення, але носять більш неформальний, розмовний характер: 哪怕下雨, 我也要去看他 *Nǎpà xià yǔ, wǒ yě yào qù kàn tā* «Навіть якщо би йшов дощ, я б усе одно пішов побачитись із ним».

11. Морфема 公 *gōng* у сучасній китайській мові є полісемантичною та повністю змінює своє значення в залежності від синтаксичної функції та / чи супутнього слова.

Вживаючись у якості префікса до загальних іменників, 公 *gōng* виражає своє пряме етимологічне значення «громадський, суспільний» (公厕 *gōngcè* «громадська вбиральня», 公园 *gōngyuán* «парк (букв.: «громадський сад») тощо) або «державний, казенний» (公物 *gōngwù* «казенне майно»). Перед іменниками-назвами тварин префікс 公 *gōng* позначає самця відповідної тварини (на протигагу префіксу 母 *mǔ*, що позначає самицю): 马 *mǎ* «кінь (заг.)» → 公马 *gōng mǎ* «жеребець» та 母马 *mǔ mǎ* «самиця коня», 鸡 *jī* «курка; півень» → 公鸡 *gōng jī* «півень» та 母鸡 *mǔ jī* «курка» тощо.

Суфікс 公 *gōng* приєднується до іменників-найменувань родичів на позначення особливо шанобливого звернення до старшого родича (дідуся / бабусі, батька / матері, сестри / брата) (姐公 *jiě gōng* «шановна старша сестро!» тощо); на сьогодні таке вживання вважається застарілим. Схоже значення має суфікс 公 *gōng* і після прізвищ та зазвичай перекладається «шановний пане / шановна пані...» (张公 *Zhāng gōng* «шановний пане Чжан!»).

12. Деякі іменники допускають варіативність рахівних суфіксів, тобто з ними можна вживати декілька різних рахівних суфіксів (на розсуд мовця) у залежності від того, за яким критерієм (ознакою) мовець «класифікує» ці предмети у своїй свідомості. Наприклад, перед іменником 车 *chē* «машина; автомобіль» (а також похідними від нього іменниками з останнім компонентом 车 *chē*) може вживатися рахівний суфікс 辆 *liàng* або 台 *tái*. Аналогічно: 小说 *xiǎoshuō* «оповідання, новела; роман» – 本 *běn*, 部 *bù* або (рідше, у формальн. стилі) 册 *cè*, 话剧 *huàjù* «драма, п'еса» – 本 *běn* або 部 *bù*, 文章 *wénzhāng* «стаття (у газеті, журналі); есей» – 篇 *piān*, 段 *duàn* або 页 *yè*, 演出 *yǎnchū* «вистава; виступ, шоу» – 场 *chǎng*, 次 *cì* або 番 *fān* та багато інших. Крім того, усі ці іменники у розмовній мові також можна вживати з універсальним рахівним суфіксом 个 *ge*.

Нарешті, навіть іменник 人 *rén* подекуди може вживатися з декількома рахівними суфіксами: 个 *ge* у переважній більшості випадків, 口 *kǒu* у випадках, коли мається на увазі член родини чи певного колективу або ж 位 *wèi*, якщо необхідно висловити підкреслено шанобливе ставлення до людини, про яку йдеться.

13. У повсякденному діалогічному мовленні ствердна відповідь на питання співрозмовника найчастіше має певний емпатичний характер (пор. з укр. «Ну, так!», «Саме так», «Авжеж!»), а тому відступає від «канонічного» правила залежності ствердної відповіді від дієслова у питанні (див. Урок 3, «Коментарі», п. 8.): у якості універсальної репліки-відповіді «Так!» використовується 是 *shì* у супроводі модально-експресивної частки:

- 是的 *shì de* (також може ієрогліфічно записуватися 似的): найрозповсюдженіший варіант з помірно емпатичністю, що приблизно відповідає українському «Так!» або «Авжеж!»;
- 是啊 *shì a*: підкреслено-емпатичний варіант, що робить на ствердженні особливий емоційно-смісловий наголос: «Ну, так [, кажу ж тобі]!».

14. Діалогічне розмовне мовлення рясніє різноманітними виразами з прислівником (一)点(儿) *(yī)diǎn(r)* (найчастіше у формі 点儿 *diǎnr* на півночі Китаю та 一点点 *yīdiǎndiǎn* або 一丢丢 *yīdiūdiū* – на півдні), де він виконує функцію своєрідного «пом'якшувача» категоричності дієслова або

вказівки на незначну кількість об'єкта дії цього дієслова: 我们上哪儿去吃点什么东西! *Wǒmen shàng nǎr qù chī diǎnr shénme dōngxi!* «Дава(те) підемо кудись та чогось [трішки] поїмо!», 你喝点儿什么? *Nǐ hē diǎnr shénme?* «Вип'єш [трішки] чогось?» тощо.

У всіх подібних виразах прислівник (一)点(儿) (*yīdiǎn(r)*) носить семантично надмірний, суто стилістичний характер та може бути випущений без жодної зміни сенсу.

Лексика · 词汇

15.1. Службове слово 所

Службове слово 所 *suǒ* «те, що» при сполученні з попереднім дієсловом перетворює це дієслово на іменне (субстантивоване) словосполучення, після якого зазвичай слідує службове слово 的 *de*, що вказує на живий чи неживий об'єкт, котрий здійснює дію, позначену цим дієсловом. Таким чином, отримуємо конструкцію «ім. 1 / займ. 1 + 所 *suǒ* + дієсл. + 的 *de* + ім. 2 / займ. 2», де услі слова перед 的 *de* (включно з самим 的 *de*) є означенням до другого іменника чи займенника. Обидва іменники можуть опускатися, що надаватиме цій конструкції більш абстрактного або узагальнюючого характеру («[все] те / [всі] ті, що...»):

<p>我所认识的人 <i>Wǒ suǒ rènshi de rén</i> «Ті люди / та людина, з якими / з якою я знайомий»</p>	→	<p>我所认识的 <i>Wǒ suǒ rènshi de</i> «Те / ті, з ким я знайомий»</p>	<p>所认识的 <i>Suǒ rènshi de</i> «Те / ті, з ким [всі / хтось / кожен] знайомий» або «[щось] знайоме»</p>
<p>大家所看见的画 <i>Dàjiā suǒ kànjiàn de huà</i> «Картина (малюнок), яку (який) бачать усі»</p>	→	<p>大家所看见的 <i>Dàjiā suǒ kànjiàn de</i> «Те, що бачать усі»</p>	<p>所看见的 <i>Suǒ kànjiàn de</i> «Те, що видно / що можна (по)бачити»</p>

У деяких китайських джерелах службове слово 所 *suǒ* називають субстантиватором і виділяють (разом ще з декількома словами) в окрему частину мови, за аналогією зі службовими словами こと、もの、の в

японській мові та 것, 데 у корейській мові, що виконують у цих мовах аналогічну функцію.

Рамкова конструкція 所……的 *suǒ...de* є більш характерною для письмової мови; у розмовному стилі 所 *suǒ* найчастіше випускається: 我认识的人 *Wǒ rènshi de rén* «Ті люди / та людина, з якими / з якою я знайомий», 大家看见的画 *Dàjiā suǒ kànjiàn de huà* «Картина (малюнок), яку (який) бачать усі» тощо.

Службове слово 所 *suǒ* входить до складу низки стійких словосполучень (без 的 *de*), які також здебільшого вживаються у письмовій мові, але можуть траплятися і в розмовній: (据)我所知 *(jù) wǒ suǒ zhī* «наскільки мені відомо», 所见所闻 *suǒ jiàn suǒ wén* «побачене та почуте», 所知不多 *suǒ zhī bù duō* «знати [про це] мало» тощо.

15.2. Службове слово 将

Поліфункціональне службове слово 将 *jiāng* вживається у сучасній китайській мові:

- у якості синоніма до службового слова 把 *bǎ* (див. «Грамматика», п. 12.3.), тобто для інверсії прямого додатка та його постановки перед дієслівним присудком; вживання 将 *jiāng* у цій функції є характерним для писемної мови (наукові статті, повідомлення у ЗМІ, юридичні тексти тощо), а також для усного мовлення носіїв певних діалектів: 我将这样的话告诉他 *Wǒ jiāng zhèyàng de huà gào sù tā* «Я сказав йому так / такі слова», 他将我的车修好了 *Tā jiāng wǒ de chē xiū hǎo le* «Він полагодив мою машину» тощо;
- у якості показника майбутнього часу («скоро», «у майбутньому», «ось-ось») перед дієслівним присудком, здебільшого у писемних текстах: 到 2050 年, 中国人口将减少到 8 亿 *Dào èr líng wǔ líng nián, Zhōngguó rénkǒu jiāng jiǎnshǎo dào bā yì* «До 2050 року населення Китаю знизиться до 800 млн. осіб»; похідна рамкова конструкція 将……了 *jiāng...le* виражає значення «ось-ось», «дуже скоро» (пор. з констр. 要……了 *yào...le*): 火车将进站了 *Huǒchē jiāng jìn zhàn le* «Потяг ось-ось прибуде на станцію» (якщо перед дієсловом стоїть приєднаникова конструкція чи прислівник, то 将 *jiāng* зазвичай ставиться перед ними: 你将很快认识李先生了 *Nǐ jiāng hěn kuài rènshi Lǐ xiānsheng le* «Дуже скоро ти познайомишся з паном Лі»);
- перед дієсловом 要 *yào* службове слово 将 *jiāng* утворює приєднаникове словосполучення 将要 *jiāngyào* зі значенням

«найближчим часом», «дуже скоро», «ось-ось», що вказує на момент у найближчому майбутньому (快点, 他将要走! *Kuài diǎn, tā jiāngyào zǒu!* «Поквапся, від ось-ось піде!») або на особистий намір підмета (他们将要结婚 *Tāmen jiāngyào jiéhūn* «Вони збираються [найближчим часом] одружитися»);

- у сполученні з морфемою 来 *lái* службове слово 将 *jiāng* утворює іменник 将来 *jiānglái* «майбутнє»: 他是将来的医生 *Tā shì jiānglái de yīsheng* «Він – майбутній лікар».

Крім того, 将 може виступати самостійним членом речення, а саме бути дієсловом. У цьому випадку воно функціонує або як дієслово дії зі значенням «вести за собою, керувати, командувати» (вимовляється *jiàng*), або як модальне дієслово зі значенням «збиратися, мати намір» (вимовляється *jiāng*).

15.3. Прислівники 还 та 也

Різниця у вживанні двох близьких за значеннями прислівників 还 *hái* та 也 *yě* полягає в наступному:

1. У значенні «ще», «крім того» прислівник 还 *hái* вказує на те, що, на думку мовця, має місце перевищення за кількістю або ступенем певної стандартної або очікуваної співрозмовником величини (мовець вважає, що інформація, що повідомляється, доповнює ту, яка є у співрозмовника). Прислівник 也 *yě* такого відтінку не має і вказує лише на ідентичність двох ситуацій:

<p>他们班有三个乌克兰同学，我们班也有三个乌克兰同学。 <i>Tāmen bān yǒu sān ge Wūkèlán tóngxué, wǒmen bān yě yǒu sān ge Wūkèlán tóngxué.</i> У них у групі три студенти з України, у нас у групі теж три студенти з України.</p>	<p>我们班有三个乌克兰同学，还有四个波兰同学。 <i>Wǒmen bān yǒu sān ge Wūkèlán tóngxué, hái yǒu sì ge Bōlán tóngxué.</i> У нашій групі три студенти з України, а ще в нас є чотири студенти з Польщі.</p>
<p>Тобто тобто обидві групи мають однакову кількість студентів з України.</p>	<p>Крім студентів з України, в нас є ще чотири студенти з Польщі.</p>

2. Прислівник 也 *yě* може підкреслювати послідовність чи одночасність наявності двох дій, станів чи подій. У цьому випадку воно живається або лише перед присудком другої частини складносурядного

речення, або перед присудками обох частин цього складносурядного речення: 我(也)喜欢历史, 也喜欢文学 *Wǒ (yě) xǐhuan lìshǐ, yě xǐhuan wénxué* «Мені подобається і історія, і література». У другій частині такого речення прислівник 也 *yě* можна замінити прислівником 还 *hái*, але тоді загальний сенс речення дещо зміниться: 我喜欢历史, 还喜欢文学 *Wǒ xǐhuan lìshǐ, hái xǐhuan wénxué* «Мені подобається історія, а ще мені подобається література».

3. Прислівник 还 *hái* у значенні «ще», «крім цього / того» вживається у складних реченнях із порівняльним значенням, вказуючи на те, що А наділене певною якістю у більшій мірі, ніж Б, а В – ніж [навіть] Б; у подібних реченнях можна замінити на 更 *gèng*. Прислівник 也 *yě* у таких випадках не вживається: 去年比前年热, 今年比去年还热 / 更热 *Qùnián bǐ qiánnián rè, jīnnián bǐ qùnián hái rè / gèng rè* «У минулому році було спекотніше, ніж у позаминулому, а в цьому році ще спекотніше, ніж у минулому».

4. Прислівник 还 *hái* у значенні «досить-таки», «відносно» у сполученні з прикметником вказує на вказує на ледве достатню (таку, що ледь-ледь дотягує до стандартної) ступінь якості. Прислівник 也 *yě* у таких випадках не вживається, а заміна 还 *hái* на 也 *yě* спричинить зміну сенсу речення в цілому:

<p>这本小说写得还不错。 <i>Zhè běn xiǎoshuō xiě de hái bù cuò.</i> Цей роман написано досить непогано.</p>	<p>这本小说写得也不错。 <i>Zhè běn xiǎoshuō xiě de yě bù cuò.</i> Цей роман також написано непогано (як і якийсь інший).</p>
--	--

5. Прислівник 还 *hái* часто вживається перед рамковою конструкцією 没(有)……呢 *méi (yǒu) ... ne*, виражаючи разом із нею значення «ще навіть не...»: 那年我还没出生呢! *Nà nián wǒ hái méi chūshēng ne!* «Того року я ще навіть не народився!». Прислівник 也 *yě* у таких випадках не вживається.

15.4. Словосполучення / сталі вирази з займенником 怎么

У розмовній мові вживаються численні варіації сталих виразів із займенником 怎么 *zěnmě*, що носять характер контекстуальної поліфункціональності, тобто його значення може повністю змінюватися в залежності від того, які члени речення та / чи службові слова його супроводжують. Наприклад, речення 你[怎么]了? *Nǐ zěnmě le?* означає «Що у тебе / з тобою сталося?» або просто «Що трапилося?». Відповідають

на нього зазвичай «Нічого!», «Все добре / нормально!», що китайською матиме вигляд 没什么! *Méi shénme!* або 没事! *Méi shì!*

Структура 怎么……的? *zěnmě...de?* позначає питання про манеру, спосіб або метод вчинення дії (відповідає на питання «як?»), а структура 怎么……了? *zěnmě...le?* – питання про ціль або мету вчинення дії (відповідає на питання «навіщо?»): 你[怎么]做[的]? *Nǐ zěnmě zuò de?* «Як [ти] це зробив?», але: 你[怎么]做[了]? *Nǐ zěnmě zuò le?* «Навіщо / для чого [ти] це зробив?».

Сполучення 不怎么 *bù zěnmě* перед прикметниками означає «не дуже [-то і]» або «не особливо»: 今天天气[不怎么]热 *Jīntiān tiānqì bù zěnmě rè* «Сьогодні не дуже-то і спекотно».

15.5. Позначення років / століть до нашої ери та нашої ери

Роки європейського літочислення у китайській мові передають наступним чином:

- іменник 公元 *gōngyuán* «наша / нова ера» виконує роль префікса до конкретного числівника, що позначає кількість років, при цьому для поняття «до нашої ери» використовується сполучення з суфіксальною морфемою 前 *qián*, тобто 公元前 *gōngyuán qián*, а для поняття «нової / нашої ери» – або сполучення з суфіксальною морфемою 后 *hòu*, тобто 公元后 *gōngyuán hòu*, або (частіше) просто іменник 公元 *gōngyuán* без жодних суфіксів;

Примітка: іменник 西元 *xīyuán* є повним синонімом іменника 公元 *gōngyuán*, але на сьогодні він вважається застарілим і у сучасній мові вживається порівняно рідко.

- після відповідного числівника, що позначає конкретну кількість років або століть, ставляться іменники 年 *nián* «рік» або 世纪 *shìjì* «століття, сторіччя».

На письмі століття частіше позначають китайськими цифрами, а роки – європейськими цифрами. Наприклад: 公元前二十一世纪 *gōngyuán qián èr shí yī shìjì* «21-ше століття до н.е.», 公元(后)九世纪 *gōngyuán (hòu) jiǔ shìjì* «9-те століття н.е.», 公元前315年 *gōngyuán qián sān yī wǔ nián* «315 рік до н.е.», 公元(后)220年 *gōngyuán (hòu) èr èr líng nián* «220 рік н.е.» тощо.

Подібні сполучення можуть виконувати у реченні всі ті самі функції, що і звичайні числівникові сполучення – від підмета до означення часу, найчастіше з прийменниками 在 *zài* «в, у» (在公元前十三世纪 *zài gōngyuán qián shí sān shìjì* «у 13 столітті нашої ери») або 从 *cóng* «(і)з» та /

чи 到 dào «до» (从公元前十三世纪到公元前十四世纪 cóng gōngyuán qián shí sān shìjì gōngyuán qián shí sì shìjì «з 13 до 14 століття нашої ери»).

15.6. Слова зі значенням «приблизно»

Для вираження значення «приблизно» можуть використовуватися як прислівники (几乎 jīhū, 将近 jiāngjìn, 约 yuē та ін.), так і частки (前后 qiánhòu (лише про момент у часі), 左右 zuǒyòu, 上下 shàngxià). Між ними існує незначна смислова різниця, але головною відмінністю є позиція у реченні: прислівники завжди стоять **перед** словом, до якого відносяться, а частки – **після** слова, до якого відносяться: 约两个月 yuē liǎng ge yuè / 两个月 左右 liǎng ge yuè zuǒyòu «приблизно два місяці».

Грамматика · 语法

15.1. Рамкова конструкція 连……都 / 也

Рамкова конструкція 连……都 / 也 lián...dōu / yě є т.зв. рематичною структурою виділення, тобто вона підкреслює, що сталася певна подія / виявилася певна якість, на яку мовець не очікував, у зв'язку з чим констатується рематичність (своєрідна «унікальність», нова несподівана обставина), пов'язана з тим чи іншим предметом або дією / якістю; українською мовою ця структура перекладається «навіть... і то...».

Конструкція 连……都 / 也 lián...dōu / yě може оформлювати різні члени речення (найчастіше виражені іменниками або іменними словосполученнями – підмет, додаток, обставина часу), включаючи присудок (рідше), а також цілі речення (у цьому випадку 都 dōu / 也 yě ставиться перед присудком головної частини); 连 lián ставиться перед словом, а 都 dōu або 也 yě – після слова, якого стосується виділення:

这个问题很难, [连老师都]不知道怎么回答。

Це питання дуже складне, навіть учитель і то не знає відповіді. (підмет)

他病得很重, [连我也]不认识了。

Він тяжко хворий, навіть мене і то не впізнає. (додаток)

她[连星期天都]工作。

Вона навіть у неділю і то працює. (обставина часу)

她[连想都]没想就回答了。

Вона відповіла, навіть не подумавши. (присудок)

连他叫什么名字我也不知道。 Я навіть не знаю, як його звати.
(речення)

Примітки:

- якщо 连 *lián* ставиться перед дієсловом, тоді конструкція має наступний вигляд: 连 *lián* + дієсл. 1 + 都 *dōu* / 也 *yě* + 不 *bù* / 没 *méi* + дієсл. 2; якщо перше та друге дієслово співпадають, то ця конструкція підкреслює, що дія взагалі не була здійснена: 这样的事我连听说也没听说过 «Я навіть не чув про таке»;
- якщо дієслово може мати дієслівний додаток (наприклад, модальне дієслово), то дієслівний додаток, виділений за допомогою 连 *lián*, виноситься вперед, а конструкція набуває такого вигляду: 连 *lián* + дієсл. 2 + 都 *dōu* / 也 *yě* + 不 *bù* / 没 *méi* + дієсл. 1: 他连说英语也不会说 «Він навіть англійською і то розмовляти не вміє»;

15.2. Пасивна конструкція 为……所

Пасивна конструкція 为……所 *wéi...suǒ* за своїм значенням є синонімічною до пасивної конструкції зі службовим словом 被 *bèi* (див. «Грамматика», п. 12.4.), тобто вона так само вводить у пасивних реченнях додаток-активного діяча («зроблено *ким / чим?*»), але відрізняється від 被 *bèi* тим, що має дуже формально-канцелярський відтінок та вживається здебільшого у писемних текстах (юридичних документах, науковій та публіцистичній літературі, офіційних повідомленнях державних органів або ЗМІ тощо, в меншій мірі також і художній літературі): 汽车为李先生所修理了 «Автомобіль був відремонтований паном Лі», 问题为经理所提 «Питання поставлено директором» тощо. Іноді другий компонент 所 *suǒ* може випускатися: 两个人为火车所打伤了 «Двох людей було поранено потягом».

Це одна відмінність речень із 为……所 *wéi...suǒ* від речень із 被 *bèi* полягає у тому, що у конструкції 为……所 *wéi...suǒ* додаток-діяч обов'язково повинен бути присутнім, у той час як у реченнях із 被 *bèi* він може випускатися: «Автомобіль розбито молодшим братом»: 汽车被弟弟撞坏了 або 汽车为弟弟所撞坏了, але «Автомобіль розбито» (без вказівки, ким саме) – тільки 汽车被撞坏了.

Заперечувальні частки та модальні дієслова займають місце перед 为 *wéi*; за наявності у реченні обох цих слів спочатку йде заперечувальна частка, а після неї – модальне дієслово: 男人的思维逻辑不能为女人所理

解 «Жінки не можуть зрозуміти (букв.: «жінками не може бути зрозуміла») логіку чоловічого мислення».

15.3. Конструкція зі службовим словом 的 без головного слова зі словотвірним значенням

Головне слово (іменник) у словосполученнях «означення + 的 *de* + іменник» випускається у тому випадку, коли воно має загальне родовидове значення (人 *rén* «людина», 东西 *dōngxi* «річ, предмет» тощо), а означення вказує на дію, якість чи ознаку, притаманну всім об'єктам цього роду / виду: 吃的 *chī de* «їжа, їстівне (те, що їдять)», 知道的 *zhīdao de* «знане; знання (те, що знають)», 黑白的 *hēibái de* «чорно-біле», 男人的 *nánrén de* «чоловіче» тощо. Такі словоформи вживаються у реченнях як «звичайні» іменники: 你喜欢[甜的]吗? «Ти любиєш *солодке?*», 我没钱买[贵的] «У мене немає грошей купувати *дороге*», 这台电视是[黑白的] «Цей телевізор *чорно-білий* (букв.: «чорно-біле»)» тощо.

Від вищеописаних конструкцій слід відрізнити випадки контекстуального випущення головного слова (означуваного члена) після 的 *de*, коли воно теоретично могло б і не випускатися, але нормою все ж вважається його випущення з метою уникнення тавтології, оскільки це слово або згадується / вже згадувалося раніше, або ж обом співрозмовникам добре відомо, про що (про кого) саме йдеться: 这部手机不是我的[], 是别人的[] «Цей мобільний телефон не мій, а когось іншого». Якщо у цьому прикладі зберігти означуваний член після 的 *de* (这部手机不是我的[手机], 是别人的[手机]), то воно набуде емпатичного забарвлення та з простої констатації факту перетвориться на підкреслене твердження щодо приналежності саме цього предмета саме цій особі, наприклад, у якості відповіді-репліки на адресу когось, хто має сумніви чи заперечує факт належності телефона комусь іншому («Не мій телефон, а [саме] когось іншого / невідомо чий, зрозуміло?!»).

15.4. Екзистенційні речення з дієсловами 是, 在 та 有

Попри те, що український переклад дієслів 是 *shì*, 在 *zài* та 有 *yǒu* може бути однаковим («бути», «знаходитися»), оскільки всі три дієслова означають ті чи інші аспекти екзистенції (буття), між ними існують суттєві граматичні та смислові розбіжності:

在 <i>zài</i>	有 <i>yǒu</i>	是 <i>shì</i>
邮局[在]前边。 Пошта – спереду.	前边[有]个邮局。 Спереду є пошта.	前边[是]邮局。 Пошта – спереду.

<p>Мовець повідомляє, що об'єкт (пошта) знаходиться саме у певному місці (спереду), де-небудь ще, тому новою інформацією (ремою) є місцезнаходження; рема у реченнях із 在 <i>zài</i> завжди виконує роль підмета.</p>	<p>Мовець повідомляє, що в певному місці (спереду) знаходиться (букв.: «мається») певний об'єкт (пошта); новою інформацією (ремою) є сам факт існування об'єкта (слухач не знав, що у тому місці існує такий об'єкт).</p>	<p>Мовець повідомляє, що у певному місці (спереду) знаходиться саме певний об'єкт (пошта), а не щось інше; новою інформацією (ремою) виступає характер об'єкта, тобто слухач знає, що там спереду є якийсь об'єкт, але йому не відомо, який саме.</p>
---	---	---

Неозначений (загальновидовий) характер об'єкта у реченнях з часто додатково підкреслюють числівником із відповідним рахівним суфіксом; у розмовній мові числівник — *yī* «один» здебільшого випускається, а рахівний суфікс наразі виконує функцію, близьку до неозначеного артикля в європейських мовах: 前边有^个邮局 «Спереду є *якась* пошта».

Речення з 是 *shì* часто використовуються для корекції думки співрозмовника або доповнення наявної у нього інформації: 前边^是银行, ^{不是}邮局 «Спереду банк, а не пошта».

Характер екзистенційної предикативності як такої у китайській мові є ширшим, ніж в індоєвропейських мовах. Саме тому, наприклад, китайські прикметники не потребують перед собою дієслова 是 *shì* у реченнях на кшталт 她^很好看 «Вона – гарна (є гарною)» (на відміну від англ. *She is beautiful*, нім. *Sie ist schön*, фр. *Elle est belle* тощо), оскільки семантично та граматично прикметники у китайській мові пов'язані з дієсловами, тоді як в індоєвропейських мовах – з іменниками. Втім, існує кілька випадків (конструкцій), в яких 是 *shì* вживається у реченні одночасно з іншим предикатом-присудком (дієсловом чи прикметником):

- конструкція підкреслення достовірності нової інформації (реми), згоди зі співрозмовником або емоційного виділення, емпізи присудка: 这个孩子^是挺聪明! «Ця дитина така розумна!», 他^是买了一辆新车 «Він дійсно придбав новий автомобіль» тощо;
- протиставна конструкція «дієсл. + 是 *shì* + дієсл.» або «прикм. + 是 *shì* + прикм.» (обидва дієслова чи прикметника – це завжди одне і те саме слово); після другого дієслова / прикметника зазвичай ставиться сполучник 但是 *dànshì*, 可是 *kěshì* або 就是 *jiùshì*, після котрого

згадується щось, що, на думку мовця, нівелює твердження дієслова / прикметника («так-то воно так / воно-то, звичайно, так, але...»): 我学[是]学过汉语, 但是学的东西都早忘了 «Китайську мову-то я вивчав / вивчати-то вивчав, але, все, що вивчив, давно вже забув», 这个孩子聪明[是]聪明, 可是没礼貌 «Ця дитина, звичайно, розумна / розумна-то вона розумна, але нечемна» тощо;

- контрастивна конструкція «А (就)是 (jiù)shì А, Б (就)是 (jiù)shì Б», де обидва А та обидва Б – одне і те саме слово (дієслово чи прикметник): «А – це А, а / але Б – це Б»: 说[是]说, 做[是]做, 完全是两回事 «Говорити – це говорити, а робити – це робити, [це] абсолютно різні речі»;
- у складі фразеологічних зворотів 是时候 shì shíhou «вчасно» та 是地方 shì dìfang «на своєму місці»: 东西放的都[是]时候 «Усі речі на своїх місцях», 雨下的[是]时候 «Вчасно пішов дощ».

15.5. Типова структура складнопідрядного речення

Типовою (базовою) структурою складнопідрядного речення є розміщення підрядного речення перед головним, а сполучників, що вводять підрядне та / чи головне речення – на першому місці перед підметами (крім підрядних часу на ……的时候 / 的时 ...de shíhou / de shí): [要是]你明天没有时间, [那么]我一个人去 (або: ……, 我[就]一个人去) «Якщо у тебе завтра не буде часу, то я піду один», [因为]明天星期一, [所]以[我]我不要喝酒 «Оскільки завтра понеділок, то пити алкоголь я не буду» тощо. Ця базова структура може зазнавати наступних модифікацій:

- інверсія головної частини та винесення її наперед, перед головною, з метою її особливого емпатичного виділення, постановки на ній додаткового смислового акценту (сполучник перед головною частиною може випускатися): ([所以])我不要喝酒, [因为]明天是星期一 «[Ось] тому-то я і не питиму алкоголь, що завтра понеділок»;
- випущення одного чи обох сполучників при збереженні базового розміщення головної та підрядної частин; вживається у випадках, коли про сенс речення можна безпомилково здогадатися (логічно визначити) і без сполучників: []明天星期一, []我不要喝酒 «Завтра понеділок, [тож / відтак] я не питиму алкоголь»;
- якщо підмет головної та підрядної частин є спільним, то сполучник у підрядній частині може розміщуватися не перед, а після цього підмета: 你[要是]今天没有时间, (你)也可以明天做完这件事 «Якщо у тебе сьогодні немає часу, то ти також можеш доробити це [і] завтра».

15.6. Неозначені та заперечні займенники (2)

У розмовній мові у функції неозначених займенників можуть використовуватися питальні займенники без наступних 也 *yě* або 都 *dōu*; таке вживання є можливим, якщо відповідний займенник виконує роль додатка чи обставини, але не підмета: 你要不要谁帮你忙? «Ти потребуєш когось, хто б тобі допоміг?», 我们上哪儿去吃点儿什么东西! «Давай(те) кудись підемо та чогось поїмо!» тощо.

Повторення одного й того самого питального займенника у кожній з двох частин складнопідрядного речення (тобто фактично використання таких займенників у ролі своєрідних сполучників) утворює узагальнюючу конструкцію, де перший з таких займенників залишається питальним, а другий перетворюється на неозначений. Українською мовою такі конструкції перекладаються «хто..., той [і]...», «що..., те [й]...», «де..., там [і]...»: 谁先回家谁做饭 «Хто перший повертається додому, той і готує їжу», 你要的什么东西, 就有什么东西 «Що / чого ти хотів, те й отримав» тощо.

Від подібних випадків слід відрізнити вживання 谁 *shéi / shuí* та 什么 *shénme* у складі питально-узагальнюючих кінцівок ……谁的? …*shéi de?* / *shuí de?* та ……什么的? …*shénme de?*, які ставляться у кінці речення (після присудка, додатка чи обставини) та означають відповідно «…чи хтось іще / чи хтось на кшталт нього / неї / них» та «…чи щось таке / чи щось іще / чи щось на кшталт цього»: 有没有头疼什么的? «Болить голова чи ще щось / чи щось на кшталт того?».

Питальні займенники зі словами 也 *yě* або 都 *dōu* також можуть використовуватися у якості узагальнюючих ствердних чи заперечних (із часткою 不 *bù* або 没(有) *méi(yǒu)* перед присудком) займенників, котрі позначають всеохоплюючий характер: 谁都 *shéi dōu* «усі; кожен» або «ніхто; жоден», 什么都 *shénme dōu* «усе; кожен / будь-який» або «ніщо; жоден / ніякий» тощо; для утворення заперечних форм вживаються 也 *yě* або 都 *dōu*, а для утворення ствердних – лише 都 *dōu*. Взаєморозташування членів речення може або прямим (підмет + додаток + присудок), або інверсивним чи оберненим (додаток + підмет + присудок). Прямий порядок слів вважається базовим (звичайним), а інверсивний – емпатично-видільним:

Прямий порядок	Інверсивний порядок
她谁都认识。	谁她都认识。
Вона знає усіх / кожного.	

我什么问题都没有。	什么问题我都沒有。
У мене немає жодних / ніяких питань.	

Підметом у такому реченні може виступати і сам відповідний питальний займенник:

Прямий порядок	Інверсивний порядок
谁也 不喝酒。	酒 谁也 不喝。
Ніхто не п'є алкоголь.	

Задля ще більшого підкреслення / підсилення значення ствердного чи заперечного узагальнюючого займенника у реченні разом із ним (безпосередньо перед ним або, частіше, на самому початку речення) можуть додатково вживатися дієслівні фрази зі значенням «незалежно від...; незважаючи на...», «хто б / що б / де б / коли б не...»: 无论 *wúlùn*, 不论 *bùlùn* або 不管 *bù guǎn*: 不管是谁都 不许在这里吸烟 «Нікому, хто б він не був, не можна тут курити», 无论他父母怎么 劝, 他都 不听他们的 «Що б його батьки [йому] не (по)радили, він їх не слухає» тощо.

15.7. Місце додатка та службового слова 了 у реченнях із двоскладовими дієсловами-модифікаторами напрямку дії

У конструкції з двоскладовими дієсловами-модифікаторами напрямку дії (ДДМНД) існують наступні чотири варіанти розташування службового слова 了 *le* та самого ДДМНД залежно від наявності / відсутності в позиції після дієслова, оформленого цим модифікатором, додатка:

1) У дієслова немає додатка: 了 *le* може ставитись як після самого дієслова (акцент робиться на дії, а 了 *le* розглядається як видо-часовий маркер), так і після ДДМНД (акцент робиться на ситуації в цілому, а 了 *le* розглядається як заключна модально-експресивна частка, що підкреслює зміну стану), але не у двох цих позиціях одночасно:

Підм.	Дієсл.-прис.	了 <i>le</i> (1)	ДДМНД	了 <i>le</i> (2)
大家都	站	了	起来。	
大家都	站		起来	了。
Усі підвелися.				
他	走	了	出去。	
他	走		出去	了。
Він вийшов.				

2) У дієслова є додаток зі значенням особи або предмета, при цьому об'єкт невідомий співрозмовникові: у цьому випадку можливими є дві конструкції:

2.1. Дія, що ще не відбулася або що вже відбулася (залежить від контексту, семантики дієслова чи семантики ДДМНД): двоскладове дієслово-модифікатор напрямку дії розділяється на два простих складових елементи (тобто на два односкладових дієслово-модифікатора напрямку дії: ОДМНД 1 та ОДМНД 2), між якими ставиться додаток, а 了 *le* займає місце у кінці речення (після ОДМНД 2):

Підм.	Дієсл.-прис.	ОДМНД 1	Дод.	ОДМНД 2	了 <i>le</i>
我	买	回	一本书	来	了。
а) Я придбаю / збираюся придбати (букв.: «викупити») [одну] книжку. б) Я придбав (букв.: «викупив назад») [одну] книжку.					

2.2. Дія, що вже відбулася: ДДМНД не розділяється на складові частини та займає місце після присудка, після ДДМНД йде 了 *le*, а додаток стоїть у кінці речення:

Підм.	Дієсл.-прис.	ДДМНД	了 <i>le</i>	Дод.
我	买	回来	了	一本书。
Я [вже] придбав (букв.: «викупив назад») [одну] книжку.				

У таких реченнях 了 *le* одночасно у двох позиціях – 了 *le* (1) та 了 *le* (2) – вживатися не може.

3) У дієслова є додаток зі значенням особи або предмета, при цьому об'єкт співрозмовникові відомий: у цьому випадку також можливі дві конструкції (в обох 了 *le* ставиться у кінці речення після ДДМНД):

3.1. Додаток виноситься на початок речення в позицію перед підметом:

Дод.	Підм	Дієсл.-прис.	ДДМНД	了 <i>le</i> чи 吧 <i>ba</i>
这本书	我	(已经)拿	回去	了。
Цю книгу я (вже) відніс назад [туди].				

3.2. Додаток виноситься в позицію після підмета перед присудком за допомогою службового слова 把 *bǎ*:

Підм.	把 <i>bǎ</i> + дод.	Дієсл.-прис.	ДДМНД	了 <i>le</i> чи 吧 <i>ba</i>
我	把这本书	(已经)拿	回去	了。
Цю книгу я (вже) відніс назад [туди].				

4) У дієслова є додаток зі значенням місця (зазвичай це кінцева точка, але може бути і траєкторія з ОДМНД 1 过 *guò* чи початкова точка руху з ОДМНД 1 下 *xià* або 出 *chū*): додаток зі значенням місця завжди ставиться між двома частинами ДДМНД (тобто між ОДМНД 1 та ОДМНД 2), а 了 *le* займає місце у кінці речення після ОДМНД 2:

Підм.	Дієсл.-прис.	ОДМНД 1	Дод. місця	ОДМНД 2	了 <i>le</i>
老师	走	进	教室	来	了。
Вчитель увійшов до аудиторії.					

У реченнях із додатком місця може одночасно вживатися й додаток зі значенням об'єкт (речення з двома додатками); останній, як і у випадку з відомим співрозмовникові додатком, або виноситься на початок речення, або за допомогою 把 *bǎ* на позицію перед присудком:

Дод.-об'єкт	Підм.	Дієсл.-прис.	ОДМНД 1	Дод. місця	ОДМНД 2	了 <i>le</i>
钱	我	拿	回	家	去	了。
Я відніс гроші додому.						

Підм.	把 <i>bǎ</i> + дод. об'єкт	Дієсл.-прис.	ОДМНД 1	Дод. місця	ОДМНД 2	了 <i>le</i>
我	把钱	拿	回	家	去	了。
Гроші я відніс додому.						

Відносно рідкісним порядком слів у реченнях із додатком особи / предмета (як правило, невідомого) є постановка додатка між дієсловом та нерозділеним ДДМНД. Змістовий акцент у цьому випадку робиться на дії, а не на ситуації (її описі) в цілому. У таких реченнях, якщо це необхідно, 了 *le* ставиться відразу після дієслова-присудка. Це, фактично, єдиний випадок, коли додаток опиняється у позиції між дієсловом та ДДМНД: 他从房间里搬了一张桌子出来 «Він виніс із кімнати [одного] стола».

Додатковий текст · 副课文

中国不但地方大人口多, 而且有四千年的历史

中国位于亚洲的东南部¹⁾, 是亚洲的一个大国。中国不但地方大人口多, 而且有四千年的悠长²⁾历史, 是世界上文化最古

老³⁾的国家之一。

几千年以前，中国人的祖先⁴⁾在黄河流域⁵⁾生活，创造⁶⁾了中国古代的农业文化。因为古代黄河中游⁷⁾的农业发达，政治、经济和文化发展得很快，所以人们一般说黄河中游地区是中国文化的摇篮⁸⁾。最近考古学⁹⁾有重要的发现¹⁰⁾：在中国南方还有过其他的古代社会。因此¹¹⁾，中国科学家¹²⁾现在将黄河中游的文化叫中国最老的文化之一。

公元¹³⁾前二十一世纪¹⁴⁾，中国建立¹⁵⁾了第一个朝代¹⁶⁾，叫夏朝¹⁷⁾。关于夏朝的历史，我们到现在¹⁸⁾知道的还不太多，但是考古学家年年¹⁹⁾都有重要的发现，每次²⁰⁾都增加了关于夏朝的知识²¹⁾。

中国最有名的朝代是汉朝²²⁾和唐朝²³⁾。汉朝从公元前 206 年到公元后 220 年，经²⁴⁾过了四百二十多²⁵⁾年。唐朝公元 618 年建立，公元 907 年灭亡²⁶⁾。这两个朝代中国文化发展得非常快，特别是在哲学²⁷⁾、科技²⁸⁾和文学方面²⁹⁾。

中国最后的朝代是 1644 年建立、1911 年灭亡的，是清朝³⁰⁾，又称³¹⁾满清³²⁾。

1) 东南部 *dōngnánbù* (ім.)
південно-східна частина

2) 悠长 *yōucháng* (прикм.) довгий,
довготривалий; давнішній

3) 古老 *gǔlǎo* (прикм.) давній,
стародавній

4) 祖先 *zǔxiān* (ім.) предок;
пращури

5) 流域 *liúyù* (ім.) басейн річки

6) 创造 *chuàngzào* 1. (дієсл.)
створювати, творити; 2. (ім.)
творчість; створення

7) 中游 *zhōngyóu* (ім.) 1. середня
течія (річки); 2. середній клас
(прошарок) суспільства

8) 摇篮 *yáolán* (ім.) колиска

9) 考古学 *kǎogǔxué* (ім.)
археологія; ~家 *jiā* (ім.) археолог

10) 发现 *fāxiàn* (ім.) виявлення;
відкриття

11) 因此 *yīncǐ* (спол.) через це, а
тому, у зв'язку з цим / чим

12) 科学家 *kēxuéjiā* (ім.) вчений,
науковець

13) 公元 *gōngyuán* (ім.) наша ера,
нова ера; ~前 *qián* (присл.) до
нашої / нової ери; ~ (后) (*hòu*)
(присл.) нашої / нової ери

14) 世纪 *shìjì* (ім.) 1. століття,
сторіччя; 2. ера, епоха

15) 建立 *jiànlì* 1. (дієсл.)
засновувати, створювати; 2. (ім.)
заснування, створення

- 16) 朝代 *chádài* (ім.) династія
 17) 夏朝 *Xià cháo* (ім.) династія Ся (2070 р. до н.е. – 1600 р. до н.е.)
 18) 到现在 *dào xiànzài* (присл. фраз.) до теперішнього часу / моменту, дотепер
 19) 年年 (儿) *niánnián(r)* (присл.) з року в рік, щорічно, щороку
 20) 每次 *měicì* (присл.) щоразу, кожного разу
 21) 知识 *zhīshi* (ім.) 1. знання, відомості; 2. ерудиція, інтелект
 22) 汉朝 *Hàn cháo* (ім.) династія Хань (206 р. до н.е. – 220 р. н.е.)
 23) 唐朝 *Táng cháo* (ім.) династія Тан (618 – 907 рр. н.е.)
 24) 经 *jīng* (дієсл.) тривати, продовжуватися

- 25) 多 *duō* (част.) більше...; ...з чимось (після числ. або рах. суф.)
 26) 灭亡 *mìewáng* 1. (дієсл.) (за)гинути; бути знищеним; 2. (ім.) загибель; знищення
 27) 哲学 *zhéxué* (ім.) філософія; ~家 *jiā* (ім.) філософ
 28) 科技 *kējì* (ім.) наука і техніка
 29) 方面 *fāngmiàn* (ім.) 1. сторона, напрямок; 2. аспект, область, сфера
 30) 清朝 *Qīng cháo* (ім.) династія Цін (1644 – 1911 рр. н.е.)
 31) 又称 *yòuchēng* (спол.) [що] також називається..., інша назва...
 32) 满清 *Mǎnqīng* (ім.) Маньчжурська (Маньчжурсько-цінська) династія

ІЕРОГЛІФИ

<i>тонкий; слабкий</i>	
薄	艸 (140) 16
báo / bó / bò	

<i>зовнішній бік</i>	
表	衣 (145) 8
biǎo	

<i>хвиля</i>	
波	水 (85) 8
bō	

<i>важко дихати</i>	
喘	口 (30) 12
chuǎn	

<i>рана</i>	
创	刀 (18) 6
chuàng / chuāng	

<i>мовлення</i>	
辞	辛 (160) 13
cí	

<i>дражнити</i>	
逗	辵 (162) 11
dòu	

<i>численний; рясний</i>	
繁	糸 (120) 17
fán	

<i>йти слідом</i>	
赶	走 (156) 10
gǎn	

<i>мороз, холод</i>	
寒	宀 (40) 12
hán	

<i>наближатися</i>	
即	卩 (26) 7
jí	

<i>збирати, скликати</i>	
辑	车 (159) 13
jí	

<i>будувати</i>	
建	廴 (54) 8
jiàn	

<i>рафінований</i>	
精	米 (119) 14
jīng	

<i>гострий; різкий</i>	
剧	刀 (18) 10
jù	

<i>кошик</i>	
篮	竹 (118) 16
lán	

<i>літня жінка</i>	
姥	女 (38) 9
mǔ / lǎo	

<i>стояти; ставити</i>	
立	立 (117) 5
lì	

<i>з'єднувати(ся)</i>	
连	辵 (162) 8
lián	

<i>прогулюватися</i>	
溜	辵 (162) 14
liù / liú	

<i>патрулювати</i>	
逻	辵 (162) 11
luó	

<i>поспішний</i>	
率	玄 (95) 11
lǜ / shuài	

<i>сумувати</i>	
闷	门 (169) 7
mèn / mēn	

<i>тухнути, згасати</i>	
灭	火 (86) 5
miè	

<i>хто; ніщо; ніде</i>	
莫	艸 (140) 10
mò / mù	

<i>птах</i>	
鸟	鸟 (196) 5
niǎo / diǎo	

<i>розміщувати(ся) в ряд</i>	
排	手 (64) 11
pái / pǎi	

<i>бабуся</i>	
婆	女 (38) 11
pó	

<i>заварювати</i>	
沏	水 (85) 7
qī / qū / qiè	

<i>тягнути</i>	
牵	牛 (93) 9
qiān	

<i>зеленувато-синій</i>	
青	青 (174) 8
qīng	

<i>(с)терпіти</i>	
忍	心 (61) 7
rěn	

<i>змія</i>	
蛇	虫 (142) 11
shé / yí	

<i>отримувати</i>	
受	又 (29) 8
shòu	

<i>спека</i>	
暑	日 (72) 12
shǔ	

<i>щур, миша</i>	
鼠	鼠 (208) 13
shǔ	

<i>оживати</i>	
苏	艸 (140) 7
sū	

<i>широкий; Тан</i>	
唐	口 (30) 10
táng	

<i>випрямляти(ся)</i>	
挺	手 (64) 9
tǐng	

<i>жаба</i>	
蛙	虫 (142) 12
wā	

<i>шкарпетки</i>	
袜	衣 (145) 11
wà	

<i>(за)гинути</i>	
亡	亠 (8) 3
wáng / wú	

<i>зв'язувати</i>	
维	纟 (120) 11
wéi	

<i>сторінка</i>	
页	页 (181) 6
yè / xié	

<i>відрізнятися</i>	
异	升 (55) 6
yì	

<i>відалений</i>	
悠	心 (61) 11
yōu	

<i>територія, район</i>	
域	土 (32) 11
yù	

<i>виготовляти</i>	
造	辵 (162) 10
zào / cào	

<i>мудрець</i>	
哲	口 (30) 10
zhé	

<i>предок, пращур</i>	
祖	示 (113) 9
zǔ	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

创、剧、异、沏、灭、牵、篮、维、苏、袜、辑、连、遛、遛、闷、页、鸟、域、姥、蛙、寒、建、辞、蛇、受、暑、逗、精、青、祖、鼠、造、即、挺、哲、唐、忍、波、婆、排、薄、莫、繁、表、亡、悠、率、立、喘、赶

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи

a) Службове слово 所:

1) Я не можу прочитати те, що ти написав.

- 2) Ніхто не розуміє того, що вона каже.
- 3) Те, що я побачив, мене налякало.
- 4) Минуле – це те, що забуто, історія – це те, що записано. (В. Гюго)
- 5) Японці, з якими я розмовляв, кажуть, що китайська мова складніша за японську.
- 6) Лікар, який не любить пацієнтів, не досягне успіху.
- 7) Давайте обговоримо те, що ви прочитали в сьогоднішній газеті!

б) Службове слово 将:

- 1) Принеси мій мобільний телефон!
- 2) Я про це зовсім забув.
- 3) Дружина забула вдома парасольку.
- 4) Цей фільм я не дивився.
- 5) Автобус ось-ось приїде.
- 6) Економічна ситуація наступного року покращиться.
- 7) Ти дуже швидко (скоро) зрозумієш свою помилку.

в) Прислівники 还 або 也:

- 1) Пан Чжан розмовляє англійською, ще розмовляє німецькою, і французькою також трішки розмовляє.
- 2) Я люблю собак, ще люблю котів, а молодша сестра любить також і птахів.
- 3) Вчора було прохолодніше, ніж позавчора, а сьогодні ще прохолодніше, ніж учора.
- 4) Цей автомобіль не дуже-то і добрий. А ще він старий.
- 5) Приблизно за три тижні він повернеться з Америки додому. Він вперше поїхав туди п'ять років тому. Тоді він навіть англійської ще не знав (букв.: «не вивчив»).

3. Перефразуйте речення, виділивши підкреслені частини за допомогою конструкції 连……都/也.

Наприклад:

我累极了。不能做饭，我马上就
去睡觉。 →

我累极了。连做饭也不能，我马上就
去睡觉。

- 1) 我丈夫不喜欢动物，也不喜欢小猫。
- 2) 他不懂汉语。
- 3) 我妻子不怕蛇和青蛙。
- 4) 如果我不喝咖啡，不能醒。

- 5) 中国人不知道所有的汉字。
- 6) 我没有钱，不能买菜。
- 7) 他没看我一眼就走了。
- 8) 他没有说他要去哪里。

4. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкцію 连……都/也.

- 1) Она навіть не запитала, як я почуваюся.
- 2) Навіть кількох днів достатньо для підготовки до цього іспиту.
- 3) Навіть подарунки дітям і то не купив.
- 4) Навіть я не знаю, що робити.
- 5) Навіть тварини і ті бояться змій.
- 6) Навіть дитина і та це розуміє.
- 7) Вона навіть батька не слухає.
- 8) Він не п'є алкоголь, навіть пива та вина не п'є.

5. Перефразуйте пасивні речення з 被 у пасивні речення з 为……所 там, де це можливо.

Наприклад:

树被风坏了。 → 树为风所坏了。

- 1) 蛋糕被弟弟吃了。
- 2) 啤酒被喝了，什么都没有了。
- 3) 他被打了。
- 4) 他们被警察打了。
- 5) 孩子被狗咬了。
- 6) 书被他拿走了。
- 7) 自行车被借走了。
- 8) 这件事被他解决了。
- 9) 他的手机被老师拿走了。
- 10) 书被拿走了。
- 11) 她被车撞了。
- 12) 我不想被笑。
- 13) 猫被邻居找到了。
- 14) 自行车还没被修理。
- 15) 手表被爷爷在家里忘了。
- 16) 作家死了，被别人没有理解。
- 17) 孩子们被父母骂了。
- 18) 我没被蛇怕，因为我没看到它。

6. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкцію зі службовим словом 的 без головного слова.

- 1) Японці дуже люблять все американське.
- 2) При застуді потрібно пити гаряче.
- 3) Моя дружина вирішила не їсти солодкого.
- 4) У холодильнику я не знайшов нічого смачного та навіть нічого їстівного.
- 5) Хочеться чогось нового, несхожого на звичне.
- 6) Не бачу нічого цікавого.
- 7) Раджу не думати про страшне та небезпечне.
- 8) Кохана дівчина допомагає забути програне (букв.: «те, у чому зазнав поразки»), а дружина – пригадати забуте (Лао Ше).

7. Заповніть пропуски дієсловами 是, 在 або 有.

- 1) 我们国家__很多经济问题。
- 2) 你哥哥__哪儿?
- 3) 你哥哥__谁?
- 4) 你哥哥__几个孩子?
- 5) 左边不__出口, 左边__厕所, 出口__右边。
- 6) 学生都__教室里。
- 7) 教室里__个学生。
- 8) 教室里的__李老师。
- 9) 你买了这辆车吗? 哪来的钱? 它__非常贵。
- 10) — 你看过这本书吗? — 看__看, 但是什么都没明白。
- 11) 聊天就__聊天, 但工作要困难得多。
- 12) 今天__星期一! 孩子们为什么不__学校?
- 13) 宿舍__后面, 前面__地铁站。
- 14) 前面__地铁站, 我们去那里吧!
- 15) 中国__十四亿的人口, __世界人口的五分之一。

8. Перекладіть китайською мовою, використовуючи неозначені та заперечні займенники.

- 1) — Давай у неділю кудись сходимо? — Погода погана, я нікуди не хочу йти.
- 2) Якщо я чогось не розумію, то запитую у вчителя.
- 3) Без окулярів я нічого не бачу.
- 4) Хто перший наблизить, той і переміг.
- 5) Де ти почувашся затишно, там і є твій дім.
- 6) У цьому селі дідусь знає всіх.

- 7) Нікому, хто б він не був, не можна пити алкоголь за кермом.
- 8) Ніхто не запам'ятав, де він живе.
- 9) Я мушу піти до крамниці, бо вдома немає нічого їстівного.
- 10) Я ніколи не забуду Вашу допомогу.

9. Розмістіть члени речення у правильному порядку (де можливо – у кількох варіантах).

Наприклад:

哥哥、进、开、了、骑、去、院子、着摩托。 →

- a) 哥哥骑着摩托开进院子去了。
- б) 哥哥骑着摩托开进去了院子。

- 1) 出、哭、来、了、跑、她、着。
- 2) 出、房间、孩子、来、了、跑、笑、着。
- 3) 爸爸、去、了、猫、拿、小、一、回、只。
- 4) 的、东西、去、了、你、送、我、回、已经。
- 5) 的、父母、给、来、了、起、写、信。
- 6) 出、带、来、了、他、位、一、医生。
- 7) 了、猫、爬、去、上、树。
- 8) 出、儿子、给、件、了、礼物、去、送、他、王、先生、一。
- 9) 车、大学、对面、进口、了、李、下、停、来、先生。
- 10) 的、飞、飞机、基辅、了、起、去、往。

10. Дайте розгорнуті відповіді на питання.

- 1) 你同意人们都必须互相帮助吗?
- 2) 你对中国文学感兴趣吗?
- 3) 你看过中国小说吗?
- 4) 你知道一些中国作家的名字吗?
- 5) 中国有多少年的历史?
- 6) 中国最早的朝代是哪个? 从哪个世纪到哪个世纪?
- 7) 中国最晚的朝代是哪个? 从哪年到哪年?
- 8) 中国最有名的朝代是哪个? 为什么?

11. Заповніть таблицю, перерахувавши відомі вам китайські правлячі династії та роки року їхнього існування.

中国朝代	从……到……

12. Перекладіть китайською мовою.

А) — Ти написав статтю, яку нам доручив написати вчитель?

— Ні, ще навіть не починав писати. Тема вельми складна. Крім того, останнім часом я постійно відчуваю себе дуже втомленим, у мене немає вільного часу, я навіть не встигаю перевести дух!

— Всі, кого я знаю, в унісон кажуть, що ти трудоголік. Ти погано виглядаєш. Щось сталося? Може тобі щось (букв.: «десь») болить?

— Нічого не сталося / все гаразд. Мені нічого не болить. Усі люди, хто б вони не були, мають якісь труднощі. Я завжди почуваюся втомленим під час спеки. У ці дні було дуже спекотно. Я не розумію, як жителі півдня це витримують. За два тижні я поїду додому, сподіваюся, у гірській місцевості не так спекотно. Я залишатимуся вдома приблизно днів десять, а потім я поїду до друга у Шанхай. Я ще ніколи не був у Шанхаї, тож радію нагоді побачити місто. Ой, котра година?

— У мене немає годинника. Гадаю, близько четвертої години. А що, у тебе якісь справи?

— Я зголоднів. Давай кудись сходимо та чогось трішки поїмо!

В) Оскільки ми живемо у суспільстві, то люди повинні допомагати одне одному, щоб суспільство розвивалося і всі жили краще. Чи є у тебе «дух співпраці»? Відповісти на це запитання може бути нелегко. Наприклад, чи готовий ти допогти колезі чи тільки якщо звелить керівництво? Чи вважаєш ти, що втратити роботу – це не важливо? Чи підеш у дощ гуляти з собакою іншої людини, якщо вона тебе попросить? Чи любиш ти тварин? Якщо начальство не підвищує зарплату твоєму другові, чи вважатимеш ти, що [це тому, що] твої здібності кращі (букв.: «сильніші») за його? Відверто відповісти на ці питання буває нелегко.

В) — Це ти? Прошу, заходь! Я заварив китайський чай, давай вип'ємо та поговоримо. Ти цікавишся китайською літературою.

— Цікавлюсь-то цікавлюсь, але читати романи китайською мовою дуже важко. Зараз я читаю роман під назвою «Нотатки про котяче місто». Він тоненький, усього близько сотні сторінок, щоб його прочитати, вистачить і півдня.

— Хто його написав?

— Письменника на ім'я Лао Ше. Він є одним із найвідоміших сучасних письменників Китаю. Крім романів, він також написав багато п'єс. Я чув, що [одна з них] під назвою «Чайна» ставився в Радянському Союзі, десь у 1980 році, у якомусь московському театрі.

— Я тоді ще не народився!

— Я можу розповісти тобі ще багато цікавого про цього письменника. Приходь до мене, коли повернешся з Польщі! Домовилися?

— Авжеж, домовилися!

Г) Ти запитуєш, чи допомагає мені чоловік удома? Не сміши мене! Він сам як мала дитина, нічого не може зробити сам. Я завжди маю піклуватися про нього. Я мушу сказати йому вранці, не одягай ці шкарпетки, вони все ще мокрі! Увечері він сідає перед телевізором та засинає, тож я мужу його розбудити і змусити йти спати до спальні. Після роботи я йду на ринок за продуктами, забираю доньку зі школи, повертаюся, прибраю вдома, допомагаю доньці зробити уроки. По вихідним я відвідую бабусю та свекра зі свекрухою, перу їхні (букв.: «для них») речі. У родині моїх батьків хто перший приходив додому, той і готував їжу, але мій чоловік завжди повертається пізніше, тому відколи ми одружилися, він не мав ще жодної нагоди приготувати їжу. Він вважає, що готувати їжу та прибирати вдома – це не чоловіче. Усі чоловіки однакові! Як на мене, жінки не в змозі зрозуміти таку логіку мислення.

Д) Китай має довгу історію, що нараховує 4000 років, це одна з країн із найдавнішою культурою у світі. Кілька тисяч років тому предки китайців, що жили в басейні [річки] Хуанхе, створили стародавню китайську сільськогосподарську культуру. Оскільки в давні часи в середній течії Хуанхе сільське господарство, політика, економіка та культура розвивалися дуже швидко, люди зазвичай кажуть, що середня течія Хуанхе є колискою китайської культури. У 21 столітті до нашої ери у Китаї була заснована перша династія, яка називалася династією Ся. Ми мало знаємо про історію династії Ся, але щороку археологи роблять важливі відкриття, щоразу поповнюючи знання про династію Ся. Найвідоміші династії Китаю – династії Хань і Тан. Династія Хань проіснувала понад 420 років з 206 року до нашої ери до 220 року нашої ери. Династія Тан була заснована у 618 році нашої ери і загинула у 907 році нашої ери. Китайська культура цих двох династій розвивалася дуже швидко, особливо філософія, наука і техніка та література. Остання династія у Китаї була заснована у 1644 році і була знищена у 1911 році. Це була династія Цин, також відома як Маньчжурська династія.

Основний текст · 主课文

(一)

虽然中国家庭小了，但是人口还是增长得太快。

老师： 夏季学期快结束了，咱们下个星期要考试了。谁怕考试请谁举手。

每个人都沉默，一个学生站了起来，就说：

学生 A： 老师！

老师： 怎么了？

学生 A： 请放心，我们都准备得一丝不苟，不管是哪个字、哪个语法问题我们都会了。我们一定会考得很好，让您满意。

老师： 很好，要是你们没有什么问题，我们就不要复习了。

学生 B： 我们什么问题都没有。老师，我们可不可谈谈中国人的生活？

老师： 可以。你们对哪个方面感兴趣？

学生 C： 对中国的家庭。报上说中国一个家庭只能生一个孩子，这跟乌克兰完全不一样。乌克兰人想生几个就生几个。

老师： 在中国往时也是这样。五十年以前，一个家庭有三个或者四个孩子是很普通的事。在农村，有的家庭有七、八个孩子。从上个世纪七十年代起，中国的家庭变小了，四口人的家庭越来越多。虽然中国家庭小了，但是人口还是增长得太快。人多问题多。

从 1979 年起中国规定一个家庭只能生一个孩子，所谓一孩政策。同时应该提到这种限制没有适用于中国的少数民族（回族、藏族、维吾尔族、满族、壮族、苗族等等）。现在，城市的家庭一般只有一个孩子，在农村，农民一般可以生两个孩子。在 2015 年，中国政府宣布全面放弃一孩政策。

学生 D: 听说中国人不可以叫哥哥姐姐的名字，真的吗？

老师: 对，以前中国人按传统得叫哥哥或者大哥、二哥、三哥，叫姐姐或者大姐、二姐、三姐。

学生 E: 现在变了没有？

学生 F: 当然变了！家庭小了，很合理，最多有一个哥哥或者一个姐姐，一个弟弟或者一个妹妹。

老师: 你说得对。好，下课了，我们下次再谈吧。

(二)

儿化的问题。

学生: 老师，我觉得「儿」这个字的用法有一点儿难。

老师: 为什么呢？

学生: 您看黑板上的这两个词：左边的这个词「女儿」有两个字，念“nǚ’ér”。右边的「玩儿」也有两个字，不过发音不一样：不可以念“wán’ér”，应该念“wánr”，好像是一个字，写的和读的不同。

老师: 汉语有一个特点，叫儿化。北京方言和其他的一些方言喜欢在一些词后边加「儿」。现在汉语建立在北京方言的基础上，所以也有这种现象：人们说这儿、一会儿、一点儿、劲儿什么的。五十年代以前现代汉语的儿化词比现在多一些。比如说：空儿、小说儿、电影儿、上边儿、下面儿、门口儿、饭馆儿、酒馆儿、茶馆儿……

- 学生： 现在我明白「儿」的用法了！可以说：图书馆儿……
- 老师： 不行！官方的楼不加「儿」，正相反消遣的地方可以。
- 学生： 真不容易啊！那么，我怎么知道在哪个词后面应该加「儿」，哪个词后面不可以加「儿」？
- 老师： 你可以查词典、看中国电影、跟中国人谈话，这样就能发现哪些词可以加「儿」了。
- 学生： 老师，您说现在汉语建立在北京方言的基础上，中国南方人也有儿化词吗？
- 老师： 也有，但是他们不常说这儿、那儿、哪儿这些词。他们更常说这里、那里、哪里。
- 学生： 真有意思。如果我们去中国留学，去北方好还是去南方好？
- 老师： 去北方、南方都好。
- 学生： 如果是这样，我想到南方去，那儿没有儿化的问题。
- 老师： 啊呀，像狐狸一样狡猾的！

(三)

汉字。

汉字与拉丁或西里尔字母完全不同。汉语除了儿化词以外，一个音节写成一个汉字。每个字有多少笔画，都有一定的规定。多一笔不行，少一笔也不行。比如说，「天」这个字上边少一笔就变成了「大」字；「大」字下边多了一点，就成了「太」字。

有的字很容易写，只有两、三笔；可是有的字很复杂，有二、三十笔，很难记住。汉字不但复杂，而且很多。至少学会了三千汉字，才能看懂中文报纸。有些外国人开始学汉语的时

候认为，这么多汉字一辈子也学不完，好像是吴刚伐木。学汉字要花很多时间，中国人都觉得很困难。

清朝灭亡的时候，中国的教育水平很低，文盲占全国人口的百分之八十多。1912年，中华民国建立以后，新政府开始进行教育改革。成绩虽然真惊人，但是文盲还有很多，所以有一些政治家和科学家讨论能不能采用拼音文字。1949年，中华人民共和国成立以后，共产党政府也张罗怎么提高人民文化水平的问题。可是把汉字改成拼音字母不行，因为汉语只有四百一十一个音节。不管是什么课文，要是完全写成拼音，人们难以看得懂。为了减少文盲，政府决定简化汉字。1956年，中华人民共和国开始进行文字改革，采用简体字，但是台湾和香港人们继续使用繁体字。

Нові слова · 生词

小 *xiǎo* (дієсл.) зменшитися
增长 *zēngzhǎng* 1. (дієсл.)
зростати, наростати,
збільшуватися; 2. (ім.)
збільшення, зростання, приріст

考试 *kǎoshì* (дієсл.) складати
іспит; піддавати випробуванню

沉默 *chénmò* 1. (дієсл.)
мовчати; 2. (ім.) мовчання

一丝不苟 *yī sī bù gǒu*
(фразеол.) сумлінно,
скрупульозно, ретельно

不管 *bùguǎn* (спол.)
незважаючи на, не дивлячись на;
незалежно від того [, що / хто /
який / де / коли тощо]...

会 *huì* (дієсл.) осягати
[розумом], зрозуміти; опанувати,
вивчити, засвоїти

考 *kǎo* (дієсл.) 1. перевіряти,
перевіряти; розслідувати; 2.
складати іспит; піддавати
випробуванню

可 *kě* (дієсл.) 1. можна,
можливо; 2. дозволено,
дозволяється

往时 *wǎngshí* (ім.; присл.)
минулі часи; у минулі часи

普通 *pǔtōng* (прикм.)
загальноприйнятий, поширений,
загальний; звичайний, звичний

变小 *biànxiǎo* (дієсл.)
зменшуватися, дрібнішати

规定 *guīdìng* 1. (дієсл.)
визначати, встановлювати,
намічати; регулювати,
регламентувати; 2. (ім.) правило,
закон, регламент, положення

所谓 *suǒwèi* (прикм.) 1. так званий; 2. вищезгаданий, вищезазначений

一孩政策 *yī hái zhèngcè* (ім.) політика «одна сім'я – одна дитина»

提到 *tídào* (дієсл.) згадувати, торкатися (когось / чогось у розмові); 应该 ~ *yīnggāi* слід згадати, варто зазначити

限制 *xiànzhì* 1. (ім.) обмеження, ліміт; 2. (дієсл.) обмежувати, лімітувати

适用 *shìyòng* (дієсл.) 1. бути придатним, підходити, годиться (于 …… *yú*… для когось / чогось); 2. стосуватися, зачіпати (于 …… *yú*… когось / щось)

民族 *mínzú* (ім.) нація, народ, етнос; 少数 ~ *shǎoshù* (ім.) національна меншина; мала народність

回族 *huízú* (ім.) хуей або дунгани (мусульманська народність у КНР)

藏族 *zàngzú* (ім.) тибетці; 西藏 *Xīzàng* (ім.) Тибет

维吾尔族 *wéiwú'ěrzú* (ім.) уйгури (тюркська мусульманська народність, що проживає на заході КНР)

满族 *mǎnzú* (ім.) маньчжури (народність на північному сході КНР)

壮族 *zhuàngzú* (ім.) чжуани (тайська народність на південному сході КНР)

苗族 *miáozú* (ім.) хмонги або мяо (народність, що проживає у гірських районах на півдні КНР)

农民 *nóngmín* (ім.) 1. селянство; селянин; 2. фермер

宣布 *xuānbù* 1. (дієсл.) оголошувати, проголошувати; 2. (ім.) оголошення, проголошення

全面 *quánmiàn* (прикм.) всебічний, комплексний, тотальний, загальний

放弃 *fàngqì* (дієсл.) покинути, відкинути; відмовлятися (від політики); 2. (ім.) відкидання; призупинення, відмова (від політики)

传统 *chuántǒng* (ім.) традиція, звичай; 按 ~ (得) *ān chuántǒng* (de) традиційно, за традицією

按 *ān* (прийм.) згідно з, відповідно до

大哥 *dàgē* (ім.) (най)старший брат

二哥 *èrgē* (ім.) другий зі старших братів; середній брат

三哥 *sāngē* (ім.) третій зі старших братів

大姐 *dàjiě* (ім.) (най)старша сестра

二姐 *èrjiě* (ім.) друга зі старших сестер; середня сестра

三姐 *sānjiě* (ім.) третя зі старших сестер

合理 *héli* (прикм.) логічний, раціональний, розумний; 很 ~ *hěn* [цілком] логічно (, що…)

儿化 *érhuà* (ім.) еризація (див. Урок 8, «Фонетика», п. 8.1.)

读 *dú* (дієсл.) читати вголос;
декламувати; вимовляти

特点 *tèdiǎn* (ім.) характерна
риси, відмінна риса, особливість;
специфіка

加 *jiā* (дієсл.) додавати

建立 *jiànlì* (дієсл.) бути
створеним (заснованим),
базуватися (在 ……(上))
zài…(shàng) на чомусь)

基础 *jīchǔ* (ім.) базис, база,
основа; фундамент

现象 *xiànjiàng* (ім.) явище,
феномен

什么的 *shénme de* (присл.)
тощо, і тому подібне (розмовн.
синонім до 等等 *děngděng*)

官方 *guānfāng* (прикм.)
офіційний; урядовий

相反 *xiāngfǎn* 1. (прикм.)
протилежний; 2. (присл.)
навпаки; 正(好) ~ *zhèng(hǎo)*
якраз навпаки

消遣 *xiāoqiǎn* 1. (дієсл.)
розважатися; 2. (ім.) розвага

词典 *cídiǎn* (ім.) словник;
查 ~ *chá* дивитися у словнику,
консультуватися зі словником

查 *chá* (дієсл.) досліджувати,
обстежувати, перевіряти;
справлятися; звертатися за
довідкою

啊呀 *āyā* (виг.) ох [i]!; ото
[вже]! (вигук подиву або
схвалення, захвату)

狐狸 *húli* (ім.) лисиця

狡猾 *jiǎohuá* (прикм.) хитрий,
лукавий; спритний,
вивертий; підступний

字母 *zìmǔ* (ім.) 1. літера,
буква; 2. ініціаль, початковий
звук складу; 3. алфавіт, абетка;
拉丁 ~ *lādīng* (ім.) латинська
абетка, латиниця; 西里尔 ~
xīlǐ'ěr (ім.) кирилична абетка,
кирилиця

拉丁 *lādīng* (ім.; прикм.)
латина; латинський; ~语 *yǔ* (ім.)
латинська мова (в усній формі);
~文 *wén* (ім.) латинська мова
(писемна)

音节 *yīnjié* (ім.) склад;
силабема

写成 *xiěchéng* (дієсл.)
записувати(ся); викладати / бути
викладеним письмово

笔画 *bǐhuà* (ім.) риска, штрих
(у китайській каліграфії),
[окремий] рух пензлем

笔 *bǐ* 1. (ім.) пензлик, перо,
олівець; 2. (ім.) помах пензля,
розчерк, риска (в ієрогліфі);
штрих (не потребує рах. суф.); 3.
(рах. суф.) *рахівний суфікс для*
рахунків, торгових угод та
грошових сум; 一 ~ 钱 yī bǐ qián
[одна] сума грошей

比如说 *bǐrú shuō* (дієсл.
фраз.) наприклад, до прикладу

少 *shǎo* (дієсл.) 1.
скорочуватися, зменшуватися; 2.
зменшувати; віднімати; 3. не
вистачати

变成 *biànchéng* (дієсл.)
перетворюватися на; ставати
(кимось / чимось)

多 *duō* (дієсл.) 1. збільшуватися, зростати; 2. збільшувати; додавати

成 *chéng* (дієсл.) перетворюватися на, приймати (якусь / чийось) форму

至少 *zhìshǎo* 1. (присл.) щонайменше, як мінімум; 2. (прикм.) мінімальний

看懂 *kàndǒng* (дієсл.) 1. (про)читати та (з)розуміти; (по)дивитися та зрозуміти; 2. засвоїти, опанувати

学完 *xuéwán* (дієсл.) [повністю] вивчити, оволодіти; довчити

吴刚伐木 *Wú Gāng fá mù* (фразеол.) марна важка праця, сізіфова праця (букв.: «У Ган рубас дерево»)

伐 *fá* (дієсл.) рубати (дерево), зносити, руйнувати (будівлю), валити (ліс)

木 *mù* 1. (ім.) дерево; деревина; 2. (прикм.) одеревенілий, онімільий; 3. (дієсл.) німіти, терпнути (про частини тіла); відніматися (про кінцівки)

要花 *yàohuā* (дієсл.) вимагати(ся), потребувати(ся)

文盲 *wénmáng* 1. (ім.) неграмотність, неписьменність; 2. (прикм.) неграмотний, неписьменний

占 *zhàn* (дієсл.) складати, становити; ~ 多数 *duōshù* становити більшість

全国 *quánguó* (прикм.) загальнодержавний, загальнонаціональний

中华 *Zhōnghuá* (ім.) Китай; китайський (етнонім); ~ 民族 *mínzú* (ім.) китайська нація; ~ 民国 *mínguó* (ім.) Китайська республіка (офіційна назва всього Китаю у 1911 – 1949 рр., а також офіційна назва сучасного Тайваню); ~ 人民共和国 *rénmín gònghéguó* (ім.) Китайська Народна Республіка, КНР (сучасна офіційна назва континентального Китаю)

惊人 *jīngrén* (прикм.) дивовижний, вражаючий, приголомшливий

采用 *cǎiyòng* (дієсл.) запроваджувати; застосовувати; 2. (ім.) запровадження; застосування

拼音 *pīnyīn* (ім.) 1. фонетична транскрипція; 2. пін'їнь (система романізації китайської мови)

成立 *chénglì* (дієсл.) засновувати(ся), створювати(ся); 2. (ім.) заснування, створення

共产党 *gòngchǎndǎng* (ім.) комуністична партія

张罗 *zhāngluo* (дієсл.) клопотати, (по)турбуватися

改成 *gǎichéng* (дієсл.) трансформувати(ся), переробляти(ся), редагувати(ся), перетворювати(ся)

难以 *nányǐ* / 难于 *nányú* (прикм.) важкий, складний (для

чогось); важко, складно (щось зробити)

为了 *wèile* (прийм.; спол.) для [того, щоб...], заради [того, щоб...]

减少 *jiǎnshǎo* (дієсл.) зменшувати(ся), скорочувати(ся); 2. (ім.) зменшення, скорочення

简 *jiǎn* (прикм.) простий, спрощений, скорочений; ~ 化 *huà* (дієсл.) спрощувати(ся); 2. (ім.) спрощення; ~ 体字 *tǐzì* (ім.) спрощені ієрогліфи, ієрогліфи у спрощеному написанні

继续 *jìxù* 1. (дієсл.) продовжувати; продовжуватися, тривати; 2. (ім.) продовження

使用 *shǐyòng* (дієсл.) використовувати, вживати; користуватися; 2. (ім.) використання, вживання, користування

繁 *fán* (прикм.) 1. численний, рясний; 2. густий; 3. складний, непростий; ~ 体字 *tǐzì* (ім.) традиційні (повні) ієрогліфи, ієрогліфи у традиційному (повному, неспрощеному) написанні

Коментарі · 注解

1. Існує низка іменників, які в офіційному писемному мовленні частіше вживаються без жодного рахівного суфікса, а в усному повсякденному мовленні – навпаки, частіше вживаються з рахівним суфіксом 个 *gè*. До таких іменників належить, наприклад, 点 *diǎn* «крапка; крапля; пляма», а також 故事 *gùshi* «розповідь, історія, оповідь»: 「大」字下边多了一(个)点, 就成了「太」字 “*Dà*” *zì xiàbian duō le yī (gè) diǎn, jiù chéng le “tài” zì* «Якщо до ієрогліфа “великий” знизу додати [одну] крапку / краплю, то вийде ієрогліф [зі значенням] “занадто”», 这(个)故事的寓意是…… *Zhè (gè) gùshi de yùyì shì...* «Мораль у цієї історії наступна...» тощо.

2. У якості репліки-відповіді «що таке?» / «що ти хотів / Ви хотіли?» у діалогічному мовленні у більш офіційних ситуаціях вживається 什么事 *shénme shì?*, а у більш неформальних – 怎么了? *zěnme le?* Наприклад:

— 妈妈! — *Māma!* — Мамо!
— 怎么了? — *Zěnme le?* — Що таке? / Що ти хочеш?

Але:

— 李先生! — *Lǐ xiānsheng!* — Пане Лі!
— 什么事? — *Shénme shì?* — Що таке? / Що Ви хотіли?

3. 每个人都沉默, 一个学生站了起来, 就说 *Měi gè rén dōu chénmò, yī gè xuésheng zhàn le qǐlái, jiù shuō* «Усі мовчали, один зі студентів устав і сказав»: у певних випадках сполучення смислових дієслів із дієсловами-модифікаторами напрямку дії не утворюють антонімічних пар; натомість для вираження антонімічного значення вимагається зміна не лише модифікатора, а й самого дієслова, що зазвичай пояснюється логічною обмеженістю семантики останнього. Наприклад, 站起来 *zhàn qǐlái* «підвестися, встати на ноги», але 坐下 (去) *zuò xià(qù)* «сісти» (сказати 站下去* *zhàn xiàqù* або 坐起来* *zuò qǐlái* не можна, оскільки за логікою неможливо «сісти догори» або «встати вниз»). У інших випадках семантика смислового дієслова дозволяє утворити антонімічну пару шляхом вживання різних модифікаторів із одним і тим самим смисловим дієсловом: 跳起来 *tiào qǐlái* «підстрибувати [догори]» та 跳下去 *tiào xiàqù* «зістрибувати, стрибати донизу» тощо.

Зверніть увагу, що значення «всі» у розумінні «усі люди», «кожна людина» передається китайською мовою за допомогою 每个人(都) *měi gè rén (dōu)* (пор. з англ. *everybody, everyone*).

4. Словосполучення 你^{怎么}知道? *Nǐ zěnmē zhīdao?* та 你^{从哪儿}知道? *Nǐ cóng nǎr zhīdao?* фактично є синонімами, можуть вживатися на заміну одне одного задля уникнення тавтології та відрізняються одне від одного радше відтінками значень: пор. з укр. «Звідки ти знаєш?» та «Як ти знаєш?».

5. 好像是^{吴刚伐木} *Hǎoxiàng shì Wú Gāng fá mù* «Схоже / скидається на те, що (начебто) [це] – сізіфова праця», 好像是^{一个字} *Hǎoxiàng shì yī gè zì* «Схоже / скидається на те, що (начебто) [це] – один [і той самий] ієрогліф»: дієслово 好像 *hǎoxiàng* «бути схожим» у сполученні з наступним дієсловом-зв'язкою 是 *shì* «бути» утворює складений дієслівний присудок зі значенням «схоже [на те], що...» або «скидається [на те], ніби(то) / начеб(то)...» та (у залежності від загального контексту висловлювання) відтінком нереальності, суб'юнктивності чи гіпотетичності (припущення).

6. 这种限制没有适用于中国的少数民族 *Zhè zhǒng xiànzhì méi yǒu shìyòng yú Zhōngguó de shǎoshù mínzú* «Такого роду обмеження не поширювалися на етнічні меншини Китаю»: запозичений із веньяню прийменник 于 *yú* зазвичай вводить непрямий додаток, котрий займає місце не перед дієсловом, до якого відноситься, а безпосередньо після цього дієслова.

7. 这跟乌克兰完全不一样 *Zhè gēn Wūkèlán wánquán bù yīyàng* «Це зовсім не так, як в Україні»: Сполучники зі значенням спільної дії («(i)з кимось / чимось») нічим не відрізняються один від одного семантично, а лише стилістично: у розмовній мові переважає 跟 *gēn*, у формальніших контекстах (наприклад, у літературі та публіцистиці) – 和 *hé* або 同 *tóng*, а в офіційно-діловому стилі – запозичений з веньяню сполучник 与 *yǔ*.

Зверніть увагу на суто розмовну форму 这…… zhè... замість нормативної 这件事…… zhè jiàn shì...; таке скорочення є можливим, якщо мається на увазі абстрактне поняття, а не конкретний предмет.

8. 这么多汉字一辈子也学不完 Zhème duō hànzi yībèizi yě xué bu wán «Так багато ієрогліфів [і] за все життя не вивчиш (не зможеш вивчити)»: конструкція «об'єкт + 一辈子 yībèizi + 也 yě / 都 dōu + дієсл + 不 bu + модифікат. резуль. дієсл.» позначає суб'єктивну складність, неможливість або малоймовірність із точки зору мовця виконання певної дії [навіть] упродовж усього життя; при цьому робиться акцент на завершеності дії, тобто складним, малоймовірним чи неможливим здається саме доведення цієї дії до кінця, успішне її виконання.

9. 要是你们没有什么问题, 我们就不要复习了 Yàoshi nǐmen méi yǒu shénme wèntí, wǒmen jiù bù yào fùxí le «Якщо у вас немає питань, то ми не будемо [більше] повторювати [пройдене]»: підрядне речення зазвичай (крім випадків інверсії) передує головному. Місце підрядного сполучника у підрядному реченні залежить від підмета (підметів) обох частин речення: якщо підмети у підрядному та головному реченнях є різними, то підрядний сполучник передує підмету підрядного речення, займаючи у реченні перше місце: 因为她对中国文化很感兴趣, 所以我送给她这本书 Yīnwèi tā duì Zhōngguó wénhuà hěn gǎn xìngqù, suǒyǐ wǒ sòng gěi tā zhè běn shū «Оскільки вона дуже цікавиться китайською культурою, то я подарував їй цю книжку», 虽然这本词典很好, 但是我买不起 Suīrán zhè běn cídiǎn hěn hǎo, dànshì wǒ mǎi bu qǐ «Хоча цей словник дуже добрий, але я не можу собі дозволити придбати [його]». Якщо підрядне та головне речення мають спільний підмет, то підрядний сполучник зазвичай ставиться після підмета підрядного речення: 他因为身体不好, 所以(他)戒烟了 Tā yīnwèi shēntǐ bù hǎo, suǒyǐ (tā) jièyān le «Оскільки у нього [було] погано зі здоров'ям, то (він) покинув палити», 这本词典虽然很好, 但是太贵了 Zhè běn cídiǎn suīrán hěn hǎo, dànshì tài guì le «Хоча цей словник дуже добрий, але занадто дорогий».

Зверніть увагу на типову для розмовної мови скорочену форму вживання заперечного / неозначеного займенника 什么 shénme у функції означення («1. якийсь, будь-який; 2. ніякий, жоден») – без 也 yě або 都 dōu: 你们有什么问题吗? Nǐmen yǒu shénme wèntí ma? «У вас є якісь питання?», 我没有什么问题! Wǒ méi yǒu shénme wèntí! «У мене немає жодних питань!» (пор. з англ.: Any questions? No questions!).

10. Модальне дієслово 要 yào може вживатися на позначення майбутнього часу, як своєрідне допоміжне дієслово (пор. з англ. will, нім. werden). Особливо яскраво така семантика проявляється у заперечних реченнях. Наприклад, українське словосполучення «(я / він) більше [вже] не

робитиму (робитиме) / не буду (буде) робити (щось)» китайською мовою найорганічніше перекладається (我 / 他)就不要……了 (*wǒ / tā*) *jiù bù yào...le*.

Лексика · 词汇

16.1. Дієслова 看, 念 та 读

Дієслова-синоніми зі значенням «читати» 看 *kàn*, 念 *niàn* та 读 *dú* позначають різні аспекти процесу читання:

- дієслово 看 *kàn* (значення «читати» є похідним від значення «дивитися; бачити») позначає мовчазне читання про себе або вдумливе, уважне читання (вивчення) певного матеріалу, вчитування у зміст: 他在[看]书 *Tā zài kàn shū* «Він читає книжку» (уважно, про себе);
- дієслово 念 *niàn* позначає читання вголос, декламацію прочитаного: 他在[念]书 *Tā zài niàn shū* «Він читає книжку» (вголос);
- вживання дієслова 读 *dú* може передбачати, як читання вголос, так і читання про себе, але в останньому випадку читання зазвичай носить поверхневий, побіжний характер, мовець ніби наголошує, що не ставиться до читання серйозно, а читає радше задля розваги або «по діагоналі» (продивлюється, побіжно прочитує): 我[读]着杂志坐巴士 *Wǒ dú zhe zázhì zuò bāshì* «Їду в автобусі, читаючи (проглядаючи) журнал».

16.2. Ритмізаційні видільні морфемі

У письмових публіцистичних текстах, а також іноді в офіційних промовах політиків, у наукових доповідях тощо можуть факультативно (додатково, необов'язково) вживатися спеціальні службові слова, котрі інтонаційно / графічно відокремлюють головний член речення від решти членів цього ж речення – попередніх або наступних, тобто фактично виступають у функції своєрідних фонетичних / графічних маркерів паузи. Такі службові слова називаються ритмізаційними видільними морфемами. До них належать 着 *zhe*, 而 *ér*, 来 *lái* та 去 *qù*.

Службове слово 着 *zhe* вживається для виділення підмета та ставиться безпосередньо після нього: 风[着]空气流动而成 *Fēng zhe kōngqì liú dòng ér chéng* «Вітер утворюється рухом (завдяки руху) повітря».

Службові слова 来 *lái* та 去 *qù*, а також запозичене з веньяно 而 *ér*, вживаються для виділення присудка та займають місце безпосередньо перед ним: 他忽然把大哥来[叫]我 *Tā hūrán bǎ dàgē lái jiào wǒ* «Він раптом назвав мене старшим братом», 人材以培养[而]出 *Réncái yǐ péiyǎng ér chū* «Кадри створюються вихованням».

У розмовній мові ці службові слова не вживаються та є ознакою канцелярського офіційно-ділового стилю.

16.3. Семантичні особливості деяких двоскладових дієслів-модифікаторів напрямку дії

- 起来 *qǐlái*, крім свого прямого значення руху знизу догори, має значення збирання чогось до купи (联合起来 *liánhé qǐlái* «з'єднати, об'єднати»), 捆起来 *kǔn qǐlái* «зв'язати», 积累起来 *jīlěi qǐlái* «накопичити», 存起来 *cún qǐlái* «зберегти», 组织起来 *zǔzhī qǐlái* «організувати, сформувати», 收拾起来 *shōushi qǐlái* «зібрати»), значення «судячи з (чогось)» або «згідно з (чимось)» (做起来 *zuò qǐlái* «по ходу справи», 用起来 *yòng qǐlái* «при використанні», 吃起来 *chī qǐlái* «за смаком; до смаку (про їжу)», 喝起来 *hē qǐlái* «за смаком; до смаку (про напої)», 听起来 *tīng qǐlái* «за голосом»), а також значення «згадувати, пригадувати» (想起来 *xiǎng qǐlái*, 记起来 *jì qǐlái*);
- 下去 *xiàqù*, крім свого прямого значення руху зверху донизу у напрямку від мовця, також має значення продовження дії (说下去 *shuō xiàqù* «продовжувати говорити», 讲下去 *jiǎng xiàqù* «продовжувати розповідати», 学下去 *xué xiàqù* «продовжувати вчитися / вивчати» тощо);
- 下来 *xiàlái*, крім свого прямого значення руху зверху донизу у напрямку до мовця, позначає результативний характер дії (画下来 *huà xiàlái* «намалювати»), 停下来 *tíng xiàlái* «зупинити(ся)», 记下来 *jì xiàlái* «запам'ятати», 写下来 *xiě xiàlái* «записати», 活下来 *huó xiàlái* «вижити»), відділення, розділення (撕下来 *sī xiàlái* «відірвати») 揪下来 *jiū xiàlái* «стягнути, зірвати»), затихання, заспокоєння (із дієсловами 冷静 *lěngjìng*, 安静 *ānjìng*, 平静 *píngjìng*) або розвиток дії чи стану (生下来 *shēng xiàlái* «1. (дієсл.) народжувати(ся); 2. (присл.) від народження», 暗下来 *àn xiàlái* «[дедали більше] темнішати»);
- 上去 *shàngqù*, крім свого прямого значення руху знизу догори у напрямку від мовця, також виражає приєднання чи об'єднання (贴上去 *tiē shàngqù* «приклеїти»), 挂上去 *guà shàngqù* «повісити»), 穿上去

chuān shàngqù «одягнути»), а у сполученнях 看上去 *kàn shàngqù* «виглядати, мати вигляд; на вигляд», 听上去 *tīng shàngqù* «чутися; на слух» – суб'єктивне сприйняття органами чуття;

- 出来 *chūlái*, крім свого прямого значення руху зсередини назовні у напрямку до мовця, позначає здатність упізнати предмет чи людину внаслідок вчинення якоїсь дії (听出来 *tīng chūlái* «розчути; упізнати по голосу»), 认出来 *rèn chūlái* «пізнати (про людину)», 看出来 *kàn chūlái* «роздивитися; упізнати по вигляду») та появу, виникнення предмета чи явища (想出来 *xiǎng chūlái* «придумати», 猜出来 *cāi chūlái* «здогадатися, відгадати»), 创造出来 *chuàngzào chūlái* «створювати», 发明出来 *fāmíng chūlái* «винайти»);
- 过去 *guòqù*, крім свого прямого значення руху у зворотний бік від мовця або поворот виворотом, спиною до мовця, також означає перехід від нормального стану до ненормального (昏过去 *hūn guòqù* «непритомніти», 晕过去 *yūn guòqù* «втрачати свідомість»);
- 过来 *guòlái*, крім свого прямого значення руху у напрямку до мовця (наближення до мовця), позначає перехід від ненормального стану до нормального (改过来 *gǎi guòlái* «виправити», 明白过来 *míngbai guòlái* «зрозуміти», 醒过来 *xǐng guòlái* «прокинутися; прийти до тями»), а також здатність (можливість) або нездатність (неможливість) здійснення дії; в останньому випадку між смисловим дієсловом та 过来 *guòlái* зазвичай вживається інфікс 得 *de* (при ствердженні) або 不 *bu* (при запереченні) (做得过来 *zuò de guòlái* «можливо / здатний (з)робити» – 做不得过来 *zuò bu guòlái* «неможливо / не здатний (з)робити»).

Примітка: слід запам'ятати, що словосполучення 忙不过来 *máng bu guòlái* перекладається українською мовою «не встигати (щось зробити)» або «бути дуже / вкрай зайнятим».

16.4. Односкладові варіанти двоскладових модальних дієслів

Модальні дієслова 敢于 *gǎnyú* «наважитися, посміти», 愿意 *yuànyì* «хотіти, бажати», 可以 *kěyǐ* «1. можна, можливо; 2. дозволено, дозволяється» та 应该 *yīnggāi* «1. бути повинним (змушеним), мусити; 2. слід, належить; 3. необхідно, потрібно» мають односкладові відповідники (敢 *gǎn*, 愿 *yuàn*, 可 *kě*, 应 *yīng*, 该 *gāi*), котрі можуть вживатися у тому самому значенні, що й їхні двоскладові синоніми, а можуть (у певних контекстах) і отримувати додаткові специфічні значення:

- як і двоскладове дієслово 敢于 *gǎnyú*, односкладове дієслово 敢 *gǎn* має значення «наважитися, посміяти», але вживається набагато частіше, ніж двоскладовий синонім (вживання 敢于 *gǎnyú* здебільшого притаманне офіційно-діловому стилю); крім того, на відміну від 敢于 *gǎnyú*, дієслово 敢 *gǎn* може вільно вживатися із запереченням 没 *méi* (敢于 *gǎnyú* з 没 *méi* зустрічається рідко), а також виступати складовою частиною виразів на кшталт 不敢不 *bù gǎn bù* «не наважитися не (з)робити (щось)»: 你怎么敢做出这样的事? *Nǐ zěnmē gǎn zuòchū zhèyàng de shì?* «Як ти смієш так вчиняти?», 我不敢不听他的话 *Wǒ bù gǎn bù tīng tā de huà* «Я не наважився не послухатись його»; друге значення 敢 *gǎn*, відсутнє у дієслова 敢于 *gǎnyú*, полягає у теоретичній можливості або вірогідності («ймовірно», «мабуть», «напевно»): 我敢错了 *Wǒ gǎn cuò le* «Я, напевно, помилився»;
- двоскладове дієслово 愿意 *yuànyì* «хотіти, бажати» та односкладове дієслово 愿 *yuàn* «хотіти, бажати» із тим самим значенням відрізняються одне від одного, по-перше, стилістично (愿 *yuàn* вважається більш стилістично піднесеним), а, по-друге, граматично: а) 愿 *yuàn* рідше вживається самостійно, без залежних компонентів; б) 愿 *yuàn* не сполучається з прислівниками, а 愿意 *yuànyì* – сполучається (我很愿意见他 *Wǒ hěn yuànyì jiàn tā* «Я дуже хочу побачити його»); в) 愿 *yuàn* може вживатися у реченнях зі значенням побажання, а 愿意 *yuànyì* так не вживається (愿大家新年快乐! *Yuàn dàjiā xīnnián kuàilè!* «Бажаю всім щасливого Нового року»);
- також однаковим є і значення дієслів 可 *kě* та 可以 *kěyǐ*, але односкладовий варіант, по-перше, є більш характерним для письмової мови, по-друге, може виступати у складі модальних сполучень на кшталт 可不可以 *kě bù kěyǐ* «[a] чи не можна / міг би...» (你可不可以等一会儿? *Nǐ kě bù kěyǐ děng yíxiàr?* «Чи не міг би ти трішки зачекати?»), 可不……? *kě bù...?* «хіба не...?» (你不可不知道吗? *Nǐ kě bù zhīdao ma?* «Хіба ти не знаєш?»), 可不是……! *kě bu shì...!* «[зовсім] не...!» (这可不是好玩儿的! *Zhè kě bù shì hǎowánr de!* «Це зовсім не смішно!»), 不可不 *bù kě bù* «обов'язково слід, не можна не...» (不可不尊敬父母 *Bù kě bù zūnjìng fùmǔ* «Не можна не поважати батьків») тощо, а, по-третє, утворює конструкцію 可……的 *kě...de* зі значенням «ватувати / бути вартим того, щоб...»: 我没有什么可讲的了 *Wǒ méi*

yǒu shénme kě jiǎng de le «Мені більше немає чого розповісти (букв.: «немає нічого, що вартувало б розповіді»);

Примітка: стандартною формою редуплікації дієслова 可以 *kěyǐ* є 不可以 *kě bù kěyǐ*, а не 可以不可以* *kěyǐ bù kěyǐ*.

□ дієслова 应 *yīng* та 该 *gāi* мають те саме значення, що й 应该 *yīnggāi* / 应当 *yīngdāng*, та характеризуються низкою граматичних особливостей:

应 <i>yīng</i>	应该 <i>yīnggāi</i>	该 <i>gāi</i>
не може утворювати питальної форми за допомогою редуплікації присудка	можуть утворювати питальну форму за допомогою редуплікації присудка: (应) 该不 (应) 该 (<i>yīng</i>) <i>gāi</i> bù (<i>yīng</i>) <i>gāi</i> ;	
не може керувати цілим реченням у функції додатка;	можуть керувати цілим реченням у функції додатка: 这是大家的事情, 所以(应)该大家说出自己的意见 <i>Zhè shì dàjiā de shìqing, suǒyǐ (yīng)gāi dàjiā shuōchū zìjǐ de yìjiàn</i> «Це – справа кожного, тому усі повинні висловити свою думку»;	
використовується у низці стійких виразів: 应有尽有 <i>yīng yǒu jìn yǒu</i> «є усього вдосталь; чого тільки немає; є все, чого забажаєш» тощо;	не можуть вживатися у цих стійких виразах;	
заперечна форма є прямим запереченням стверджувальної («не слід», «не потрібно»);	заперечна форма може бути як прямим запереченням стверджувальної («не слід», «не потрібно»), так і виражати дорікання за неправильно вчинену дію у минулому («не слід / не варто було»): 你(不(应)该)这样做的 <i>Nǐ bù (yīng) gāi zhèyàng zuò de</i> «Тобі не слід було так робити»;	
не мають значення припущення щодо майбутнього;	можє висловлювати припущення щодо майбутнього на основі знань чи аналізу ситуації («мабуть, буде...»), «ймовірно, буде...»): 她(该)不满意 <i>Tā gāi bù mǎnyì</i> «Вона, мабуть, буде незадоволена»;	

не утворюють подібних конструкцій;	утворює конструкцію 该……了 <i>gāi ...le</i> зі значенням «вже час / пора (щось (з)робити)»: 我们现在[该]走了 <i>Wǒmen xiànzài gāi zǒu le</i> «Нам зараз [вже] час іти»;
не утворюють подібних стійких словосполучень.	входить до складу стійкого словосполучення «该有多 <i>gāi yǒu duō</i> + прикметник», котре виражає ймовірну / бажану зміну ситуації в майбутньому (здебільшого в окличних контекстах): 住在哪里[该有多]好! <i>Zhù zài nǎr gāi yǒu duō hǎo!</i> «Як же добре / було б там жити!».

Грамматика · 语法

16.1. Синтаксична вербалізація прикметників та іменників

З огляду на морфологічну нестійкість слів китайської мови, а саме внаслідок відсутності у китайських слів морфологічних ознак належності до певної частини мови (закінчень, кореневих чергувань тощо), слова однієї частини мови відносно вільно можуть ситуативно переходити з однієї частини мови до іншої, тобто вживатися у синтаксичній функції, яка початково не була притаманна цим словам.

Окремим випадком такого переходу є явище синтаксичної вербалізації прикметників (частіше) та іменників (рідше, лише односкладових й переважно у писемній мові), коли ці частини мови вживаються у реченні на місці та у функції дієслів та можуть оформлятися всіма тими самими службовими словами / граматичними модифікаторами, що й «звичайні» дієслова. Значення, що його виражають прикметники, функціонуючи у якості дієслів, здебільшого зводиться до зміни стану, наростання / збільшення відповідної ознаки чи якості, а іменники – до варіацій констатації буття («бути / ставати / залишатися / виглядати / здаватися кимось або чимось»):

中国家庭小了。

Китайські родини стали меншими / зменшилися (від 小 *xiǎo* «маленький»).

他的脸^红了。

Його обличчя почервоніло (від 红 *hóng* «червоний»).

天空^雨着毛毛细雨。

Небо дощить мрякою (дрібним дощем) (від 雨 *yǔ* «дощ»).

16.2. Комплемент можливості

Комплемент можливості (по-іншому: обставина характеристики дії зі значенням можливості, див. Урок 9, «Граматика», п. 9.8.) у китайській мові представлений трьома наступними синтаксичними структурами:

1) Дієслово + 得 *de* (при ствердженні) / 不 *bù* (при запереченні; часто втрачає тон: *bu*) + модифікатор результативного дієслова (див. Урок 10, «Граматика», п. 10.4.) або модифікатор напрямку дії (див. Урок 11, «Граматика», п. 11.5.): 找^得到 *zhǎo de dào* «могти / бути здатним знайти» – 找^不到 *zhǎo bu dào* «не могли / бути нездатним знайти», 爬^得上去 *pá de shàngqù* «могти / бути здатним залізти (вилізти) наверх» – 爬^不上去 *pá bu shàngqù* «не могли / бути нездатним залізти (вилізти) наверх» тощо.

Значення цієї структури є фактично синонімічним до значення модальних дієслів 能 *néng* / 不能 *bù néng* та 会 *huì* / 不会 *bù huì* і у багатьох контекстах ці форми є взаємозамінними, однак варто пам'ятати про наступне:

- статистично заперечні форми на 不 *bù* трапляються частіше, ніж стверджувальні на 得 *de*;
- комплемент можливості вказує не лише на особисту можливість / здатність виконати дію, а й на об'єктивні умови для виконання дії, тому для підкреслення саме індивідуальної здатності краще вживати 能 *néng* / 不能 *bù néng*; порівняйте: 我^看不^懂这里写的 «Я не можу зрозуміти, що тут написано [, оскільки умови є невідповідними: шрифт замалий, освітлення погане, занадто далеко тощо]», але: 我^不能^看懂这里写的 «Я не можу зрозуміти, що тут написано [, оскільки не вивчав цієї мови, а отже не маю особистої здатності розуміти написане цією мовою]»;
- за необхідності висловлення заборони вживається лише 不能 *bù néng* або 不可以 *bù kěyǐ*: 教室^不能^吸烟 «В аудиторії не курять» (сказати ……吸不(了)烟* не можна).

Форма загального питання речень, що містять цю структуру утворюється за допомогою частки 吗 *ma* (частіше) або шляхом редуплікації присудка (рідше): 我说的话你听得清楚^吗? / 我说的话你听得清楚听^不清楚? «Ти добре чуєш, що я кажу?».

Прямий додаток у реченнях із цією структурою найчастіше займає місце після присудка (我听不懂他的话) «Я не розумію (не можу зрозуміти), що він каже)», рідше, за необхідності його емпатичного виділення (постановки смислового наголосу) інверсією – перед підметом на першому місці у реченні (他的话)我听不懂 «Того, що він каже, я не розумію (не можу зрозуміти)»).

2) Дієслово + 得 *de* (при ствердженні) / 不 *bù* (при запереченні; часто втрачає тон: *bu*) + дієслівна морфема 了 *liǎo*.

Ця структура вказує на наявність / відсутність об'єктивних чи суб'єктивних передумов для виконання певної дії (на відміну від першої структури, що позначає можливість чи неможливість досягнення конкретного результату) та є доволі поширеною у розмовній мові: 东西那么多, 你一个人拿得了? «Речей так багато, ти зможеш один [все] забрати?», 我一个人那么多吃不了 «Я один стільки / так багато не з'їм» тощо.

В усіх цих реченнях неможливо замінити форми комплемента можливості якими-небудь модальними дієсловами.

Структура із дієслівною морфемою 了 *liǎo* має всі ті самі синтаксичні особливості (стосовно утворення загального питання та інверсії прямого додатка), що і перша структура.

3) Дієслово + дієслівна морфема 得 *dé* (при ствердженні; тон завжди зберігається) / сполучення морфем 不得 *bù dé* (при запереченні; тони завжди зберігаються). Ця структура може мати два значення: а) суб'єктивної чи об'єктивної можливості / неможливості вчинити дію або б) логічності / нелогічності вчинення певної дії у певних обставинах: 那个地方太远了, 我们去不得 «Те місце занадто далеко, ми не зможемо [туди] поїхати», 这个人你可小看不得 «Цю людину не можна недооцінювати / дивитися зверхньо» тощо.

Ця структура вживається порівняно рідко, частіше замінюючись структурою з 了 *liǎo* або дієсловом 能 *néng*. Цікаво, що деякі дієслова, які часто вживалися у подібних конструкціях, зазнали лексикалізації та вживаються / наводяться у словниках у якості окремих дієслів, прислівників чи прикметників із такою будовою. Деякі з них (більшість) існують лише у заперечній формі, а деякі – у заперечній та у стверджувальній: 恨不得 *hènbude* «так і хочеться; не терпиться», 巴不得 *bābudé* «як добре було б...; дуже сподіватися на те, що...», 值得 *zhíde* «вартувати, бути вартим, заслуговувати» / 值不得 *zhíbudé* «не вартувати, бути не вартим, не заслуговувати» тощо.

16.3. Комплемент оцінки

Комплемент оцінки (по-іншому: обставина характеристики дії зі значенням якості виконання дії, див. Урок 9, «Граматика», п. 9.8.) утворюється шляхом відокремлення дієслова від прикметника оцінки (виконує функцію обставини) за допомогою 得 *de*; перед прикметником часто ставиться прислівник 很 *hěn*. Комплемент оцінки вказує на те, що як саме було вчинено одкорозову дію або як зазвичай вчиняється ця дія, тобто оцінює спосіб виконання дії через характеристику суб'єкта (його властивостей, звичок, навичок, здатностей тощо): 吃得^得多 «багато їсти», 起^得很早 «рано прокидатися», 学^得很努力 «старанно вчитися» тощо.

При наявності у реченні прямого додатка синтаксично можливими є три варіанти побудови речення з комплементом оцінки:

1) Із прямим порядком слів та повторенням присудка; цей варіант є характерним для розмовної мови:

Підм.	Присудок 1	Прям. дод.	Присудок 2	得	Обставина
他	说	汉语	说		得
Він	розмовляє	китайською	розмовляє		дуже добре.
Він дуже добре розмовляє китайською мовою.					

2) Із прямим порядком слів без повторення присудка; цей варіант притаманний офіційно-діловому, художньому, публіцистичному стилю:

Підм.	Прямий додаток	Присудок	得	Обставина
他	汉语	说		得
Він	китайською	розмовляє		дуже добре.
Він дуже добре розмовляє китайською мовою.				

3) Із інвертивним порядком слів та винесенням прямого додатка на перше місце перед підметом; такий варіант має емпатичний характер, мовець робить на прямому додатку особливий смисловий акцент:

Прямий додаток	Підмет	Присудок	得	Обставина
汉语	他	说		得
[Саме] китайською	він	розмовляє		дуже добре.
[А от / саме] китайською мовою він розмовляє дуже добре.				

Прислівники 都 *dōu* «все; всі» та 也 *yě* «також, теж» можуть займати місце як перед дієсловом (при повторенні присудка – перед другим із них), так і перед обставиною після 得 *de*: 爸爸做饭做得^得也很好吃 / 爸爸做饭^也做得很好吃 «Батько також готує смачно».

Спеціальне питання утворюється за допомогою питального займенника 怎么样 *zěnmeyàng* «як?; яким чином?», який займає місце обставини (після 得 *de*): 他(说)汉语说得怎么样? «Як він розмовляє китайською?».

Заперечення 不 *bù* зазвичай займає місце після 得 *de* перед прикметником: 昨天我睡得不好 «Вчора я спав погано». Прислівник 还 *hái* «ще, поки що» ставиться безпосередньо після 得 *de* та передує запереченню 不 *bù* та / або іншим прислівникам: 她说得还不太好 «Вона розмовляє ще не дуже добре».

16.4. Комплемент ступеня

Комплемент ступеня (по-іншому: обставина характеристики дії зі значенням міри / ступеня, див. Урок 9, «Граматика», п. 9.8.) вживається після прикметників, а також дієслів зі значенням почуттів, відчуттів та психологічних станів, та позначає високий ступінь ознаки чи стану. Структурно комплементи ступеня поділяються на два типи: зі службовим словом 得 *de* та без нього.

1) Комплемент ступеня зі службовим словом 得 *de* за будовою та синтаксичними особливостями є ідентичним до комплемента оцінки, але, на відміну від останнього, позначає не суб'єктивну оцінку мовця, а на високий / найвищий, максимальний чи вкрай високий ступінь прояву вказаної якості чи ознаки, тому найчастіше супроводжується прислівниками на кшталт 非常 *fēicháng* «дуже», 极其 *jíqí* «вкрай, надзвичайно», 特别 *tèbié* «особливо» тощо (після 得 *de*): 他跑得极其快 «Він бігає надзвичайно швидко», 她学习得特别努力 «Вона навчається особливо старано» тощо.

Прикметники 多 *duō* «багато, у великій кількості», 少 *shǎo* «мало, у малій кількості» та 远 *yuǎn* «далкий» можуть приєднуватися до попереднього присудка як за допомогою 得 *de*, так і безпосередньо (без 得 *de*): 他的汉语比我强(得)多 «Його китайська мова набагато краща за мою».

Подібним адвербіальним чином із 得 *de* може вживатися й 很 *hěn*, виконуючи функцію комплемента ступеня зі значенням «дуже, вкрай», а також модальний прислівник 极(了) *jí(le)* «надзвичайно, вкрай» після відповідного прикметника: 我现在忙得很 «Я зараз украй зайнятий», 他考试考得好极了 «Він чудово склав іспити» (у реченнях із прямим додатком та 极(了) *jí(le)* присудок завжди повторюється).

2) Комплемент ступеня без службового слова 得 *de* утворюється приєднанням безпосередньо до присудка модальних прислівників, найпоширенішими серед яких є 极(了) *jí(le)* «надзвичайно, вкрай», 透(了) *tòu(le)* «наскрізь; цілковито», 死(了) *sǐ(le)* «до смерті; вкрай», 去了 *qù(le) / què(le)* «занадто», 坏(了) *huài(le)* «надзвичайно, найвищою мірою» та інші: 他考试考好极了 «Він чудово склав іспити», 我饿透了 «Я дуже голоднів», 我累死了 «Я до смерті втомився».

За наявності у реченні прямого додатка та модального прислівника 极(了) *jí(le)* присудок обов'язково повторюється, модальних прислівників 死(了) *sǐ(le)* та 坏(了) *huài(le)* – присудок зазвичай не повторюється, а з модальним прислівником 透(了) *tòu(le)* – може як повторюватися, так і не повторюватися (кращим є другий варіант): 我恨这样的天气恨透了 / 我恨透了这样的天气 «Я ненавиджу таку погоду».

Комплементи ступеня з модальними прислівниками 透(了) *tòu(le)*, 死(了) *sǐ(le)* та 坏(了) *huài(le)* може сполучатися з конструкцією зі службовим словом 把 *bǎ*; додатком, оформленим за допомогою 把 *bǎ*, може бути суб'єкт, що зазнає стану, описаного присудком: 这个工作很难, 可把我累坏了 «Ця робота дуже складна, вона мене просто виснажила».

Комплементи ступеня з модальними прислівниками 极(了) *jí(le)*, 去了 *qù(le) / què(le)*, а також 多 *duō*, 少 *shǎo* та 远 *yuǎn* з конструкцією зі службовим словом 把 *bǎ* сполучатися не можуть.

16.5. Рамкові конструкції з прийменником 在

Рамкові конструкції з прийменником 在 *zài* вводять непрямий додаток чи обставину, що дуже часто виступають темою висловлювання, а тому вони нерідко виносяться на початок речення:

<p>在……上 <i>zài...shàng</i> «на підставі...», «у сфері / царині...», «щодо...»</p>	<p>在这个问题上, 我们已经进入了困境。 У цьому питанні ми вже опинилися у складному становищі. 我在学习上的进步小小的。 Мої успіхи у навчанні є незначними.</p>
<p>在……中 <i>zài...zhōng</i> «у процесі / під час...», «серед...», «за умови...»</p>	<p>在讨论中, 同事都吵架了。 Під час дискусії усі колеги пересварилися. 他在中国人中很有名。 Серед китайців він є дуже відомим.</p>

<p>在……下 zài...xià «під...», «за умови...», «завдяки...»</p>	<p>在<u>在</u>这种条件<u>下</u>，我也会这样做。 У такій ситуації / за таких обставин я вчинив би так само. 在<u>在</u>他的帮助<u>下</u>，我能成功。 Я зміг досягти успіху завдяки його допомозі.</p>
<p>在……以上 zài... yishàng «більше (певної кількості)»</p>	<p>我比他大<u>在</u>三岁<u>以上</u>。 Я старший за нього на три роки.</p>
<p>在……以下 zài... yixià «менше (певної кількості)»</p>	<p>三分之一的人口生活<u>在</u>贫困线<u>以下</u>。 Третина населення живе за межею бідності.</p>
<p>在……(之)前 zài... (zhī)qián «до, перед; (до)поки»</p>	<p>在<u>在</u>上课<u>之前</u>我想见见他。 Я хочу побачитися з ним перед початком заняття.</p>
<p>在……(之)后 zài... (zhī)hòu «після; потім»</p>	<p>在<u>在</u>从那里回来<u>之后</u>他就像变了个人一样。 Після повернення звідти він став іншою людиною.</p>
<p>在……(之)内 zài... (zhī)nèi «у межах»</p>	<p>他应该会<u>在</u>半小时<u>之内</u>到达。 Він, швидше за все, прийде у межах півгодини.</p>
<p>在……(之)外 zài... (zhī)wài «поза межами»</p>	<p>他住<u>在</u>三公里<u>之外</u>。 Він живе поза межами 3-х кілометрової зони.</p>
<p>在……看来 zài... kànlái «згідно з точкою зору...», «на думку...»</p>	<p>在<u>在</u>我<u>看来</u>，你错了。 Як на мене / на мою думку, ти помиляєшся.</p>
<p>在……同时 zài... tóngshí «одночасно з...», «у той час, коли...»</p>	<p>在<u>在</u>吃饭<u>同时</u>说话很不礼貌。 Неввічливо розмовляти під час їжі.</p>
<p>在……时刻 zài...shíkè «у той момент, коли...»</p>	<p>我<u>在</u>最后<u>时刻</u>刚好赶上火车。 Я встиг на потяг в останній момент.</p>

В усіх вищенаведених конструкціях прийменник 在 zài може випускатися або замінюватися прийменником-синонімом 当 dāng.

16.6. Складений дієслівний модальний присудок

Складеним дієслівним модальним присудком називається присудок, який складається з двох модальних дієслів: 应该会 yīnggāi huì «1. повинно / повинен / повинна бути, мусить бути; 2. можливо; швидше за все», 应当要 yīngdāng yào / 应当要 yīnggāi yào «мусить хотіти», 能可以 néng kěyǐ «може дозволятися» тощо. У подібних сполученнях друге дієслово часто (але не обов'язково) втрачає ознаки модального та з граматичної точки зору функціонує як «звичайне» немодальне дієслово, але при цьому повністю зберігає своє значення: 他应该会在半小时之内到达 «Він, швидше за все, прийде у межах півгодини».

Рідше зустрічаються випадки складених дієслівних присудків із трьох модальних дієслів. У таких реченнях свою модальну граматичну природу здебільшого зберігають (у тій чи іншій мірі) усі три дієслова: 她应该会愿意跟你聊聊 «Вона, швидше за все, захоче з тобою поспілкуватися».

Додатковий текст · 副课文

盲¹⁾人摸²⁾象³⁾

很久很久以前⁴⁾，有一位很好的国王⁵⁾，他很愿意⁶⁾帮助别人，对他的人民也是这样。

有一次⁷⁾，几个盲人一起来见⁸⁾国王。国王问他们：「有什么事我可以帮你们吗？」。盲人回答说：「非常感谢国王。我们生下来⁹⁾就什么也看不见¹⁰⁾，听人说，大象是一种¹¹⁾很大的动物，可是我们从来没有看见过。您能不能找一头¹²⁾大象，让我们摸一摸，这样我们就可以知道象是什么样子¹³⁾的」。

国王很高兴地答应了，他对手下¹⁴⁾的人说：「你去找一头大象来，让他们几个摸一摸，让他们认识一下大象是一种什么样¹⁵⁾的动物」。听了国王的话，国王手下的人就去找大象去了。

不一会儿¹⁶⁾，他带着一头大象回来了，「象来了，象来了，你们快过来摸吧!」。于是¹⁷⁾，几个盲人高高兴兴地向¹⁸⁾大象走了过去¹⁹⁾。大象太大了，他们几个人有的摸到了大象的鼻子²⁰⁾，有的摸到了大象的耳朵²¹⁾，有的摸到了大象的牙齿²²⁾，有的摸到了大象的身子²³⁾，有的摸到了大象的腿²⁴⁾，还有的摸到了大象的尾巴²⁵⁾。他们都认为自己摸到的就是大象，他们仔仔细细地²⁶⁾一边摸一边想着²⁷⁾大象的样子。

他们摸了好一会儿²⁸⁾，国王问他们：「现在你们明白大象是什么样子的吗?」。盲人们一起回答说：「明白了!」。国王说：「你们都说说大象是什么样子的」。

摸到象鼻子的人说：「大象又粗²⁹⁾又长，就像一根³⁰⁾管子³¹⁾」。摸到象耳朵的人说：「不对不对，大象又宽³²⁾又大又扁³³⁾，象一把扇子³⁴⁾」。摸到象牙齿的人说：「哪里，大象像一根大萝卜³⁵⁾!」。摸到大象身子的人说：「错了，错了，大象又厚又大，就像一面墙一样」。摸到象腿的人也说：「我认为大象就像一根柱子³⁶⁾」。最后³⁷⁾，摸到象尾巴的人慢慢地说：「你们都错了!依³⁸⁾我看，大象又细³⁹⁾又长，就像一根绳子⁴⁰⁾」。

盲人们都说自己一定没错，就这样吵，吵了很久很久⁴¹⁾，谁都认为自己是对的。

这故事的寓意⁴²⁾是每个人都有自己的理由，真理⁴³⁾是相对⁴⁴⁾的，我们每个人根据⁴⁵⁾自己的经验⁴⁶⁾来判断⁴⁷⁾。俗话⁴⁸⁾说得好，间或⁴⁹⁾无法辨⁵⁰⁾是非⁵¹⁾。

1) 盲 *máng* (прикм.) сліпий; ~人 *rén* (ім.) сліпа людина, сліпець

2) 摸 *mō* (дієсл.) торкатися, мацати, чіпати; гладити; ~到 *dào* (дієсл.) доторкнутися, помацати, намацати

3) 象 *xiàng* / 大象 *dàxiàng* (ім.) слон

4) 很久(很久)以前 *hěn jiǔ (hěn jiǔ) yǐqián* (присл. фраз.) давним-давно, у давнину, у давні часи

5) 国王 *guówáng* (ім.) правитель; імператор, монарх, король, цар

6) 愿意 *yuànyì* (дієсл.) хотіти, бажати

7) 有一次 *yǒu yīcì* (присл.) якось одного разу

8) 来见 *lái jiàn* (дієсл.) приходити з візитом, навідувати

9) 生下来 *shēng xiàlái* (присл.) від народження

10) 看得见 *kàndējìàn* (дієсл.) бути здатним / у змозі (по)бачити; бути видимим; 看不见 *kànbùjiàn* (дієсл.) бути нездатним / не в змозі (по)бачити; бути невидимим
 11) 一种 *yīzhǒng* (ад'єкт. фраз.) такий собі; своєрідний, певного типу / сорту / виду
 12) 头 *tóu* (рах. суф.) *рахівний суфікс для худоби та великих тварин, для голівок часнику, а також для каменів та кісток*
 13) 样子 *yàngzi* (ім.) 1. [зовнішній] вигляд, образ; 2. вираз обличчя
 14) 手下 *shǒuxià* (прикм.) підлеглий, підручний; підпорядкований
 15) 样 *yàng* (ім.) 1. форма; 2. зразок; 2. фасон, модель
 16) 不一会(儿) *bù yīhuì(r)* (присл.) незабаром, невдовзі
 17) 于是 *yúshì* (спол.) 1. і тоді, після цього; 2. внаслідок цього, тому, в результаті; 3. таким чином, відтак
 18) 向 *xiàng* (прийм.) до, у напрямку до
 19) 走过去 *zǒuguòqù* (дієсл.) 1. проходити (вздвж, повз); переступати; 2. підходити, наближатися
 20) 鼻(子) *bí(zi)* (ім.) ніс; дзьоб; хобот
 21) 耳朵 *ěrdǎo* (ім.) вухо
 22) 牙齿 *yáchǐ* (ім.) зуб
 23) 身(子) *shēn(zi)* (ім.) тіло, організм; тулуб
 24) 腿 *tuǐ* (ім.) 1. нога; лапа; 2. ніжка (меблів); 3. штанина
 25) 尾巴 *wěiba* (ім.) хвіст; *摆 ~ bǎi* (дієсл.) махати хвостом
 26) 仔细 *zǐxì* (прикм.) ретельний, старанний, уважний; *~ 地 de*

(присл.) ретельно, старанно, уважно
 27) 想着 *xiǎngzhe* (дієсл.) увесь час / постійно тримати у пам'яті, не полишати думки
 28) 好一会(儿) *hǎo yīhuì(r)* (присл.) дуже довго, протягом тривалого часу
 29) 粗 *cū* (прикм.) грубий, широкий, товстий
 30) 根 *gēn* 1. (ім.) корінь, коріння; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для тонких та довгих предметів: мотузок, паличок, стовбурів, труб, трубок, олівців, пензликів, колон, стовнів тощо*
 31) 管(子) *guǎn(zi)* (ім.) труба
 32) 宽 *kuān* (прикм.) широкий, розлогий, просторий
 33) 扁 *biǎn* (прикм.) плоский, плаский, тонкий
 34) 扇(子) *shàn(zi)* (ім.) віяло
 35) 萝卜 *luóbo* (ім.) редька, редиска; морква; 大 ~ *dà* / 白 ~ *bái* (ім.) біла редька, дайкон
 36) 柱(子) *zhù(zi)* (ім.) колона, стовп
 37) 最后 *zuìhòu* (присл.) нарешті, врешті-решт
 38) 依 *yī* (прийм.) спираючись на, на підставі (чогось), відповідно до, згідно з; *~ 我看(来) wǒ kàn(lái)* (дієсл. фраз.) на мій погляд, на мою думку, як на мене
 39) 细 *xì* (прикм.) 1. тонкий; 2. дрібний
 40) 绳(子) *shéng(zi)* (ім.) мотузка
 41) 很久很久 *hěn jiǔ hěn jiǔ* 1. (присл. фраз.) довго-довго, нескінченно, безкінечно; 2. (прикм.) безкінечний, нескінченний

42) 寓意 *yùyì* (ім.) сенс, підтекст, мораль (байки тощо), задум, посил

43) 真理 *zhēnlǐ* (ім.) істина, правда

44) 相对 *xiāngduì* (прикм.) відносний, релятивний; порівняльний

45) 根据 *gēnjù* 1. (ім.) база, підвалини, основа, підґрунтя; 2. (прийм.) спираючись на, відповідно до, згідно з; 3. (прийм.) ~……来 *lái* виходячи з (чогось), на підставі (чогось)

46) 经验 *jīngyàn* (ім.) досвід

47) 判断 *pànduàn* 1. (дієсл.) визначати, вирішувати; судити,

оцінювати; 2. (ім.) рішення; судження, висновок, умовивід

48) 俗话 *súhuà* (ім.) прислів'я, приказка; ~说 (得好) *shuō (de hǎo)* як каже прислів'я, як то кажуть

49) 间或 *jiànhuò* (присл.) часом, час від часу, зрідка, іноді

50) 辨 *biàn* (дієсл.) розрізняти, відрізняти одне від іншого

51) 是非 *shìfēi* (ім.) істина та брехня, правда і кривда

ІЕРОГЛІФИ

давити, тиснути	
按	手 (64)
	9
àn	

ніс	
鼻	鼻 (209)
	14
bí	

плаский, тонкий	
扁	戶 (63)
	9
biǎn / piān	

ворожіння	
卜	卜 (25)
	2
bǔ / bo	

тканина	
布	巾 (50)
	5
bù	

(за)ховати(ся)	
藏	艸 (140)
	17
cáng / zàng	

тонуги	
沉	水 (85)
	7
chén	

зуб	
齿	齿 (211)
	8
chǐ	

фундамент	
础	石 (112)
	10
chǔ	

грубий	
粗	米 (119)
	11
cū	

партия	
党	儿 (10)
	10
dǎng	

дорослий чоловік	
丁	一 (1)
	2
dīng	

<i>читати вголос</i>	
读	讠 (149) 10
dú / dòu	

<i>ти; цей</i>	
尔	小 (42) 5
ěr	

<i>рубати</i>	
伐	人 (9) 6
fá	

<i>рухатися назад</i>	
反	又 (29) 4
fǎn	

<i>будь-як</i>	
苟	艸 (140) 8
gǒu	

<i>лисиця</i>	
狐	犬 (94) 8
hú	

<i>хитрий</i>	
猾	犬 (94) 13
huá	

<i>продовжувати(ся)</i>	
继	辶 (120) 10
jì	

<i>зменьшувати(ся)</i>	
减	冫 (15) 11
jiǎn / xiàn	

<i>простий</i>	
简	竹 (118) 13
jiǎn	

<i>хитромудрий</i>	
狡	犬 (94) 9
jiǎo	

<i>широкий</i>	
宽	宀 (40) 10
kuān	

<i>дика кішка</i>	
狸	犬 (94) 10
lí	

<i>лоза; мох</i>	
萝	艸 (140) 14
luó	

<i>сліпий</i>	
盲	目 (109) 8
máng / wàng	

<i>пагони, паростки</i>	
苗	艸 (140) 8
miáo	

<i>торкатися</i>	
摸	手 (64) 13
mō	

<i>мовчати</i>	
默	黑 (203) 16
mò	

<i>дерево</i>	
木	木 (75) 4
mù	

<i>з'єднувати</i>	
拼	手 (64) 9
pīn	

<i>ліквідувати</i>	
弃	卩 (55) 7
qì	

<i>посилати</i>	
遣	辶 (162) 13
qiǎn	

<i>мотузка</i>	
绳	纟 (120) 11
shéng	

<i>нитка; струна</i>	
丝	一 (1) 5
sī	

<i>об'єднувати</i>	
统	纟 (120) 9
tǒng	

<i>нога; лапа</i>	
腿	肉 (130) 14
tuǐ	

<i>хвіст</i>	
尾	尸 (44) 7
wěi / yǐ	

<i>(с)казати [, що...]</i>	
谓	讠 (149) 11
wèi	

<i>я; мій; сам</i>	
吾	口 (30) 7
wú / yú	

<i>тонкий; вузький</i>	
细	纟 (120) 8
xì	

<i>слон</i>	
象	豕 (152) 11
xiàng	

<i>тривалість; продовження</i>	
续	纟 (120) 11
xù	

<i>оприлюднювати</i>	
宣	宀 (40) 9
xuān	

<i>спиратися, поклатися</i>	
依	人 (9) 8
yī / yǐ	

<i>житло; приміщення</i>	
寓	宀 (40) 12
yù	

<i>дитинча</i>	
仔	人 (9) 5
zǐ / zǎi / zī	

<i>доходити, досягати</i>	
至	至 (133) 6
zhì	

<i>стовп, колона</i>	
柱	木 (75) 9
zhù	

<i>здоровий; міцний</i>	
壮	士 (33) 6
zhuàng / zàng	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

丝、减、宽、尔、拼、沉、础、筒、细、统、继、续、绳、萝、读、谓、齿、按、依、寓、遣、狐、吾、仔、至、象、宣、粗、壮、腿、狸、柱、丁、党、伐、反、尾、鼻、苗、布、卜、摸、盲、木、弃、扁、狡、猾、默、苟、藏

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи відповідні двоскладові дієслова-модифікатори напрямку дії.

- 1) Я раптом згадав, де я з нею раніше зустрівся.
- 2) Не знаю, як йому вдалося вижити. Він хитрий, мов лис!
- 3) Я впізнав її за голосом.
- 4) Заняття вже почалося, а вона продовжує розмовляти по телефону.
- 5) Ти запам'ятав, що вона сказала?
- 6) Він виглядає дуже втомленим.
- 7) Що ти придумав?
- 8) Я здогадався, чого вона хоче.
- 9) О, я зрозумів! Цей ієрогліф означає «мовчати».
- 10) Ця справа дуже складна, одному зробити неможливо, лише дедалі більше втомлюєшся. Я почав робити, але не доробив.

3. Заповніть пропуски двоскладовими дієсловами-модифікаторами напрямку дії, що підходять за змістом.

- 1) 你看___不太好，累了呢？
- 2) 你们怎么能在这里活___？
- 3) 她还没有醒___，还睡___。
- 4) 她生___就听不太清楚的。
- 5) 我们猜了半天，还是没有猜___。
- 6) 要是雨停___就好了。
- 7) 这个苹果看___很新鲜，应该很好吃吧。
- 8) 这个手机又现代又用___很舒服。
- 9) 这么多汉字一辈子也学记不___。
- 10) 只是在那时他才明白___！

4. Заповніть пропуски модальними дієсловами 应, 该 або 应该 (у деяких речення можливі два варіанти).

- 1) 车又弄坏了！我不___买一辆旧车！
- 2) 黑了下來，你们___回家了。
- 3) 看看那个人！他___迷路，我们来给他帮忙吧！
- 4) 妈妈回来了，她___忘记拿什么东西了。
- 5) 你不___那么说。
- 6) 你一定只是太累了，现在休息一星期是___的。
- 7) 在我们这儿和非洲一样热，___有多好阿！
- 8) 这里的東西___有尽有，朋友！您今天就别去其他商店了！

5. *Перефразуйте речення, використовуючи комплемент можливості.*

Наприклад:

我不能找到我的钥匙，你没看见吗？

→

我找不到我的钥匙，你没看见吗？

- 1) 这么一点衣服，我今天到晚上能洗完。
- 2) 不用担心，这个箱子不重，我一个人能搬上去。
- 3) 因为我每天都睡得很早，早上六点钟能起来。
- 4) 我真的很想帮助他，可是我担心不能见到他。
- 5) 这些汉字很难，我不能记住，但是我把新语法半小时内能学会。
- 6) 我不能想起来他的名字。
- 7) 你明天六点以前能回来吗？
- 8) 在北京，房子一直是个问题，我不能租出去一间便宜的房间。

6. *Заповніть пропуски підходящими за змістом сполученнями дієслів із комплементом можливості.*

见、到、懂、起、了、着、清楚、完

- 1) 妈妈总是做很多菜，让你怎么吃不___。
- 2) 她说话听不___，我什么都听不___。
- 3) 先想得___，再回答。
- 4) 我的钥匙在哪里，我找不___，你拿___了吗？
- 5) 我一个人那么多喝不___！
- 6) 电视开着，我睡不___。
- 7) — 这个工作太复杂，三天作不___！— 你说什么说?! 三天当然作得___！
- 8) 太远了，什么都看不___。

7. *Перекладіть китайською мовою, використовуючи комплемент можливості.*

- 1) Не могу зрозуміти, чого вона від мене хоче.
- 2) Дитина хоче спати, не зможе додивитися фільм.
- 3) — Зможеш дописати до завтра? — Гадаю, що зможу.
- 4) Я дуже хочу побачитись із тобою, не можу дочекатися твого повернення.
- 5) Вона розмовляє дуже тихо, я нічого не чую (не можу почути).

- 6) Болить голова, тому і не можу заснути.
- 7) У Китаї можна знайти кілька сотень сортів чаю.
- 8) Я не можу здогадатися, що це означає.

8. Поставте у правильне місце у реченні з комплементом оцінки службове слово 得

- 1) 因为吃好也吃好多，所以我长越来越胖。
- 2) 我妹妹长高，我长矮。
- 3) 时间过真快啊，夏天结束了。
- 4) 黄老师上课上真有意思。
- 5) 我的汉字写马马虎虎。
- 6) 因为他解释非常复杂的话，没有人什么都明白。
- 7) 中国人通常乌克兰的笑话懂不太好。
- 8) 孩子起得晚，老人起得早。

9. Перекладіть китайською мовою, використовуючи комплемент оцінки.

- 1) Учитель Лі дуже добре розмовляє англійською.
- 2) Я ще не дуже гарно пишу ієрогліфи.
- 3) Діти голосно сміються.
- 4) Вона розповідає дуже цікаво.
- 5) «Я не знаю», — невдоволено відповіла вона.
- 6) Я погано почувався і заснув дуже пізно.
- 7) Молодший брат вчиться не дуже старанно.
- 8) Ти мене не уважно слухав.

10. Поставте поданий в дужках комплемент ступеня у правильне місце у реченні, за необхідності додайте службове слово 得

- 1) 冬天喝几口热咖啡，真是舒服！（死了）
- 2) 你送我的这个礼物好！（极了）
- 3) 这个人坏，没人喜欢他。（透了）
- 4) 他已经睡了很久，是时候叫他起床了。（去了）
- 5) 半年没回家了，姐姐想家想。（厉害）
- 6) 老师对我们不满意，所以我们都怕考试怕。（很）
- 7) 中国人说快，外国人很难理解。（坏了）
- 8) 他讲的笑话太好笑了，笑我了。（死）
- 9) 你和你父亲说话，没有礼貌的！（不行）
- 10) 他的成绩比我好了。（多）

11. Перекладіть китайською мовою, використовуючи комплемент ступеня.

- 1) Я жахливо втомився.
- 2) Вона готує надзвичайно смачно.
- 3) Чужі діти (букв.: «діти інших людей») ростуть украй швидко.
- 4) О 5 ранку у місті особливо спокійно.
- 5) Я не їв із ранку, жахливо зголоднів.
- 6) Не можу купити цей мобільний телефон, грошей занадто мало.
- 7) Занадто довго чекав на холоді (букв.: «у холодну погоду»), от і застудився.
- 8) Ця історія трапилася надзвичайно давно.

12. Розкрийте дужки, вживаючи подані у них словосполучення у складі рамкових конструкцій з прийменником 在

- 1) (诊察) 孩子因为害怕而哭起来。
- 2) 他的汉语说(你)。
- 3) 旅行不(我的打算)。
- 4) (你)谁住在这所房子里?
- 5) 我总是准备(难难的)帮助你。
- 6) (中国政府), 台湾是中国的省之一。
- 7) 我(不注意)犯了个错误。
- 8) (中华民国建立), 新政府开始进行教育改革。

13. Вгадайте слово за описом.

Наприклад:

在動物或人的头上，在脸的前面，我们用这个呼吸，也比如说，闻香水，这是一个……

→ 鼻子

- 1) 在動物或人的头上，我们用它说话和吃饭，这是一个……
- 2) 人用……听，用……看。
- 3) 什么都看不见的人叫……
- 4) 鼻子很长的非常大的动物叫……
- 5) 中国政府的政策让一个家庭只生一个孩子叫……
- 6) 住在一个国家，但是语言不同，传统和文化也不一样的人们叫……
- 7) 动物身体的一个长的，像绳或像蛇的部分叫……
- 8) 人有两条，动物有四条，鱼和蛇一条都没有，我们用它们能走，这是……

14. Дайте якомога детальніші відповіді на питання до тексту *盲人摸象*

- 1) 这几个盲人为什么来见国王?
- 2) 国王帮几个盲人做了什么事情?
- 3) 几个盲人摸到象的什么地方?
- 4) 几个盲人说大象是什么样子的?
- 5) 为什么他们说的大象的样子不一样?
- 6) 这个故事告诉我们什么? 寓意是什么?
- 7) 你喜欢这样的故事吗?
- 8) 你知道不知道一个乌克兰的故事有一样的寓意?

15. Заповніть пропуски, обравши правильний варіант.

- 1) 你怎么来这么晚, 我们已经等你___了。
 - a) 很久
 - b) 很长
 - c) 很宽
 - d) 细
- 2) 他看不见, 是个___, 你应该多帮助他。
 - a) 国王
 - b) 盲人
 - c) 文盲
 - d) 手下
- 3) 他没有去很长时间, 我们等了___他就回来了。
 - a) 不一会儿
 - b) 好一会儿
 - c) 好久
 - d) 最后
- 4) 他过去都生活在这个地方, ___没有去过别的地方。
 - a) 愿意
 - b) 认为
 - c) 从来
 - d) 觉得
- 5) 她把老师告诉她的事写了___。
 - a) 上来
 - b) 下来

- c) 出来
d) 出去
- 6) 你说得不错，这个地方夏天___太热了。
a) 买在
b) 差不多
c) 仔细
d) 慢慢
- 7) 这辆汽车的___很好看，我很喜欢。
a) 扇子
b) 身子
c) 样子
d) 桌子
- 8) 我的汉语不太好，我不___他说的话。
a) 知道
b) 明白
c) 听清楚
d) 认识
- 9) 他的汉语最好，我们都___他是我们班最聪明的学生。
a) 想
b) 认为
c) 了解
d) 认识
- 10) 我的汉语不好，和中国人讲话时常常___出很多笑话。
a) 应该
b) 吵
c) 闹
d) 感谢

16. Перекладіть китайською мовою.

A) П'ятдесят років тому було звичним явищем, коли в сім'ї у Китаї мали по трое-четверо дітей. У сільській місцевості деякі сім'ї мали по сім-вісім дітей. Починаючи з 1970-х років китайські сім'ї стали меншими, а сімей з чотирьох осіб ставало дедалі більше. Незважаючи на те, що китайські сім'ї зменшилися, населення все одно зростало занадто швидко.

З 1979 року в Китаї діяло положення про те, що в сім'ї може бути лише одна дитина, [це] так звана політика «одна сім'я – одна дитина». Слід також (букв.: «у той самий час») зазначити, що це обмеження не поширювалося на етнічні меншини Китаю (хуей, тибетців, уйгурів, маньчжурів, чжуанів, мяо тощо). Зараз у міських сім'ях, як правило, лише одна дитина, а в сільській місцевості селяни можуть мати двох дітей. У 2015 році уряд Китаю оголосив про повну відмову від політики однієї дитини.

Б) Характерною рисою сучасної китайської мови є явище еризації. У пекинському та деяких інших діалектах після деяких слів часто додають ієрогліф 儿. Оскільки зараз китайська мова побудована на основі пекинського діалекту, то люди почали казати так і в інших регіонах Китаю. У Південному Китаї також вживаються деякі слова з 儿. До 1950-х років у китайській мові було більше слів із еризацією, ніж зараз. Як можна дізнатися, до яких слів може додаватися 儿, а до яких – ні? Можна подивитися у словнику, а можна дивитися багато китайських фільмів або якомога більше спілкуватися з китайцями.

В) Китайські ієрогліфи повністю відрізняються від латинського або кириличного алфавітів. У китайській мові, за винятком слів з еризацією, один склад пишеться одним китайським ієрогліфом. Існують певні правила щодо кількості штрихів у кожному ієрогліфі, [їх мусить бути] не більше і не менше. Деякі символи легко написати, лише [вони мають] лише два-три штрихи, але деякі дуже складні, [мають] двадцять-тридцять штрихів, і їх важко запам'ятати. Китайські ієрогліфи не тільки складні, але ще їх дуже багато. Необхідно засвоїти принаймні 3000 китайських ієрогліфів, перш ніж ви зможете читати китайські газети. Коли деякі іноземці починають вивчати китайську мову, вони вважають, що так багато китайських ієрогліфів неможливо вивчити й за все життя, [що це –] сізіфова праця. Вивчення китайських ієрогліфів займає багато часу і навіть для китайців це важко.

Після падіння династії Цін рівень освіти в Китаї був дуже низьким і неписьменні люди становили понад 80 відсотків населення країни.

У 1912 році, після створення Китайської Республіки, новий уряд почав проводити освітню реформу. Хоча результати були дійсно приголомшливими, все ще залишалося багато неписьменних людей, тому деякі політики та вчені обговорювали, чи варто [натомість] запровадити письмо пиньїнем.

У 1949 році, після заснування Китайської Народної Республіки, комуністичний уряд також підняв питання про те, як підвищити культурний рівень народу. Однак [просто] замінити китайські ієрогліфи

латинськими літерами було неможливо (букв.: «не піде, не годиться»), оскільки китайська мова має лише 411 складів. Незалежно від того, яким є текст, якщо він буде повністю записаний пінїнем, людям буде важко його зрозуміти.

Щоб зменшити неписьменність, уряд вирішив спростити китайські ієрогліфи. У 1956 році Китайська Народна Республіка почала проводити реформу ієрогліфів і прийняла спрощені ієрогліфи, але жителі Тайваню та Гонконгу й досі продовжують користуватися традиційними ієрогліфами.

Основний текст · 主课文

(一)

郑人买鞋。

战国时期，郑国有一个人，看到自己脚上鞋子已经很旧了，想到集市上去买一双新的。这个人去集市之前，他想，我得量一量我的脚，这样我就知道我买多大的鞋。于是，他就找了一根绳子，量好了自己脚的长短，把绳子放下，就出门买鞋去了。

他走了很久才来到集市。集市上热闹极了，有各种各样的小商品，对鞋子花色来说，卖鞋的地方里面应有尽有。郑国人让卖鞋的拿了几双鞋，他看了看，有一双鞋他很喜欢。他想他应该用在家里量好的尺寸来量一量新鞋的大小，忽然他想起绳子被放在家里没有带来。于是他放下鞋子赶紧回家去。他急急忙忙地回到家里，拿了绳子又急急忙忙回到集市。到了集市时，太阳快下山了。

集市上很多卖东西的人都回去了，大多数商店也已经关门。他来到卖鞋的地方，卖鞋的商店也关门了。他没有买到鞋，低头看看自己脚上，走了很远的路，原先那个鞋现在更旧了。他很不高兴。

有几个人看到他不高兴的样子，走过来问他为什么不高兴。他说，他忘了拿买鞋的尺寸，因为回去拿尺寸，来晚了，没有

买到鞋。知道了这件事后他们问他：“买鞋时你可以用你的脚去穿一下，这样就知道鞋的大小了呀。”他回答说：“那可不行，量的尺寸才可靠，我的脚是不可靠的。我不相信自己的脚，我更相信那根量尺寸的绳子。”

(二)

塞翁失马。

从前有个老头儿，家住在边境附近，人们都叫他塞翁。有一回，塞翁家的一匹马跑丢了，邻居们都来安慰他。塞翁自己一点儿也不着急，他说：“这算不了什么，丢了一匹马也许是件好事。”

过了几天，跑丢的那匹马自己回来了，还带回来一匹千里马。邻居知道了，又来向他表示祝贺。塞翁一点儿也不高兴，他说：“白得了一匹千里马，不一定是好事，可能会惹出什么祸来。”

塞翁有个儿子，最喜欢骑马。有一天，塞翁的儿子骑着那匹千里马出去玩儿，马飞跑起来，他从马上掉下来，折断了大腿骨。邻居们听说了这件事，都来安慰塞翁。塞翁仍然不着急。他说：“这算不了什么，孩子的大腿骨摔坏了也不一定是件坏事。”

后来发生了战争。很多年轻人都被拉去当兵，许多士兵在战斗中阵亡了，不少人没有回来。塞翁的儿子因为腿摔坏了，避开了危险。

“塞翁失马”这个成语常和“安知非福”连在一起用，说明好事可能变成坏事，同样地，坏事也可能变成好事。

(三)

常用汉字有多少？

李教授说「学生们好！」以后，有个学生问他：“老师，听说汉字有几万个，我们什么时候才能学完呢？”

教授听了，笑了笑，回答说：“有人调查了许多现在中国的书刊和杂志。他们发现，不同的汉字只有 6300 多个，其中常用的字只有 1840 个，最常用的字 560 个。常用的字和最常用的字加在一起一共才 2400 个。如果认识了这 2400 个常用和最常用的汉字那样的话，据统计，中国一般书刊、杂志上的字就可以认识 90%了。”

学生惊奇地问：“平均要多长时间才能学完这 2400 个汉字呢？”

教授说：“我们可以算一算。如果每天记熟 6 个汉字，那么差不多用一年的时间，就可以认识这 2400 个汉字了。”

学生高兴地说：“真是了不起！没想到一年学下来就能学好中文了。”

教授听了，笑着说：“我说的是一年可以认识 2400 个汉字，没有说一年就可以学好中文或汉语说得很流利。学中文的人都知道，常常有这样的情况：有的字你认识，也会说，可是不会写；还有时可能形成这样的情况：你见到一个有两个字的词，每一个字都认识，但是不知道这个词是什么意思。比如说：中文里有「大人」和「小人」这两个词。「大人」的字面上的意思不是「身材高的人」，也不是「人家」，而是「成年人」；同样地，「小人」的意思不是「矮子」，而是「恶棍」。「东西」这个词有两个意思，第一个是直义「东方和西方」，第二个是转义「物件」。

这两个例子说明，要学完 2400 个汉字不难，但是要学好汉语不太容易。中国有成语：「有志者事竟成」。我相信，你们一定能学好中文。”

郑国 *Zhèngguó* (ім.) царство Чжен (князівство епохи Чуньцю (春秋 *Chūnqiū*, букв.: «Весни та осені», 722 – 479 рр. до н.е.), на території сучасної провінції Хенань у КНР); 郑 (国) 人 *Zhèng(guó)rén* (ім.) мешканець князівства Чжен

时期 *shíqī* (ім.) період, етап, [історична] епоха; 战国 ~ *Zhànguó* (ім.) Період Воюючих царств (епоха міжусобних воєн між давніми китайськими удільними країнами-державами, 475 – 221 рр. до н.е.); 过度 ~ *guòdù* (ім.) перехідний період; 战争 ~ *zhànzhēng* (ім.) воєнний період, воєнний час

脚 *jiǎo* (ім.) нога; ступня, стопа; ніжка (предмета); ~ 上 *shàng* (присл.) на носі / на ногах; на ногу / ноги

集市 *jíshì* (ім.) ринок, базар; ярмарок; ~ 上 *shàng* на базарі; 去~(上) *qù jíshì (shàng)* піти / йти на базар

之前 *zhīqián* 1. (післяйм.) перед (чимось), перед тим, як...; 2. (присл.) перед цим, раніше; у минулому; 3. (прикм.) попередній, минулий; колишній

量好 *liángǎo* (дієсл.) виміряти

长短 *chángduǎn* (ім.) 1. довжина; розмір; 2. несподівана обставина, непередбачена подія;

3. плюси та мінуси, переваги та недоліки; 4. плітки, чутки

放 (下) *fàng(xià)* (дієсл.) відмірювати, відмічати (на чомусь), відкладати (довжину)

来到 *láidào* (дієсл.) прийти, прибути, дістатися

热闹 *rènao* (прикм.) жвавий, багатолюдний, галасливий

各种各样 *gèzhǒng gèyàng* (прикм.) різноманітний, найрізноманітніший, всілякий

商品 *shāngpǐn* (ім.) товар, продукт

花色 *huāsè* (ім.) 1. візерунки (малюнок) та забарвлення (колір); 2. рід, сорт; зразок, модель; фасон; 3. асортимент; 4. масть (у картах)

应有尽有 *yīngyǒu jìnyǒu* (прикм. фраз.) чого [тут] тільки немає; всього вдосталь (вистачає); є все, що забажаєш

尺寸 *chǐcun* (ім.) 1. довжина, розмір, габарит, калібр; 2. міра, мірка, мірило

想起 *xiǎngqǐ* (дієсл.) згадати, прийти в голову

赶紧 *gǎnjǐn* (присл.) терміново, негайно, невідкладно

急忙 *jímáng* 1. (дієсл.) поспішати, квапитися; 2. (прикм.) поспішний; 3. ~ (地) (*de*) (присл.) поспішно, квапливо, поспіхом

回 到 *huídào* (дієсл.)
повернутися (кудись / до чогось / до когось)

又 *yòu* (присл.) знову; ще раз

时 *shí* 1. (ім.) час; 2. (ім.) година (часовий проміжок у 60 хв.); 3. (присл.) часом, іноді; то..., то...; 时来时去 *Shí lái shí qù* То приходить, то йде; 4. ……
~ (част.) коли...; під час...

太阳 *tàiyáng* (ім.) сонце;
~能 *néng* (ім.) сонячна енергія

下山 *xiàshān* (дієсл.) сідати, заходити (про сонце)

回去 *huíqu* (дієсл.) йти додому (до себе)

关门 *guānmén* (дієсл.) зачиняти двері; зачинятися (про заклади, установи)

低 *dī* (дієсл.) нагинати, опускає; знижувати; ~ (着) 头 (*zhe tóu*) 1. (дієсл. фраз.) опустити / схилити голову (на знак покори чи суму); 2. (присл.) з опущеною головою (на знак покори чи суму); похнюплено

原先 *yuánxiān* 1. (прикм.) початковий; колишній; 2. (присл.) на початку, спочатку; раніше, колись

走过来 *zǒu guòlái* (дієсл.) підходити, наближатися

呀 *ya* (част.) модальна частка, яка виражає вигук або емоційне питання (фонетичний варіант частки 啊 *a*, див. Урок 10, «Грамматика», п. 10.1.)

那可不行 *nà kě bù xíng* (дієсл. фраз.) так не піде / не годиться!; [оце] вже ні!

可靠 *kěkào* (прикм.) надійний, достовірний

塞翁失马 *sài wēng shī mǎ* (фразеол.) немає лиха без добра; ніколи не знаєш, де знайдеш, де втратиш (букв.: «старий чоловік з кордону втратив коня»)

塞 *sài* (ім.) прикордонний форт, прикордонна застава

翁 *wēng* (ім.) літній чоловік, старий, старець

失 *shī* (дієсл.) втрачати; (за)губити

老头 (儿) *lǎotóu(r)* (ім.) (розм.) стариган, дід (неввічл.)

家住 *jiāzhù* (дієсл.) мешкати, проживати (має ті самі граматичні особливості, що 住 *zhù*)

边境 *biānjìng* (ім.) 1. кордон; 2. прикордонний район, прикордонна смуга / територія

有一回 *yǒu yī huí* (присл.) якось раз, одного разу

匹 *pǐ* (рах. суф.) 1. рахівний суфікс для в'ючних тварин («голова, штука»); 2. рахівний суфікс для шматків / відрізів тканини

丢 *diū* (дієсл.) втратити, загубити; 跑 ~ *pǎo* (дієсл.) втекти, втікати (від когось)

安慰 *ānwèi* 1. (дієсл.) втішати, заспокоювати; 2. (ім.) втіха, розрада; втішання

着急 *zháojí* (дієсл.) 1. хвилюватися, непокоїтися; 干 ~ *gān* даремно хвилюватися; 2. засмучуватися, дратуватися; 3. поспішати, квапитися

算不了 *suànbuliǎo* (дієсл.) 1. не можна вважати, не може вважатися (кимось / чимось / якимось); 2. не мати значення; бути незначним, несуттєвим; ~ 什么 *shénme* (дієсл. фраз.) [це] дрібниця; нічого страшного

许是 *xǔshì* (присл.) мабуть, можливо; може виявитися (що... / кимось / чимось / якимось) (часто с присл. 也 *yě* перед собою)

好事 *hǎoshì* (ім.) добро, добра справа

千里马 *qiānlǐmǎ* (ім.) рисак, скакун, швидконогий кінь (букв.: «кінь, що [швидко] пробігає тисячу “лі”»)

表示 *biǎoshì* 1. (дієсл.) висловлювати, виражати (向... *xiàng*... комусь); 2. (ім.) висловлення, вираження

白得 *báidé* (дієсл.) одержати безкоштовно, отримати задарма

惹出 *rěchu* (дієсл.) викликати, накликати (проблему, нещастя) (часто з модифік. 来 *lái* після додатка); ~ (什么) 祸来 (*shénme*) *huò lái* накликати (якусь) біду / (якесь) лихо

飞 *fēi* (дієсл.) летіти, літати; ~ 跑 *pǎo* (дієсл.) бігти шосили, мчати; летіти на всіх парах; ~ 跑

起来 *pǎo qílái* (дієсл.) розганяти(ся), розігнати(ся)

掉 *diào* (дієсл.) 1. губити, втрачати; 2. падати, звальюватися; опадати; відвальюватися; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) падати (донизу), звальюватися

折 *zhé* (дієсл.) (з)ламати; ~ 断 *duàn* (дієсл.) переламувати, розламувати; зламати(ся)

骨 *gǔ* (ім.) кістка; 大腿 ~ *dàtuǐ* (ім.) велика стегнова кістка

仍然 *réngrán* (дієсл.) як і раніше, так само; досі

摔 *shuāi* (дієсл.) 1. кидати (на землю), жбурляти; перекидати; 2. махати, розмахувати; ~ 坏 *huài* (дієсл.) 1. розбити; 2. пошкодити, травмувати(ся); впасти і зламати

坏事 *huàishì* (ім.) зло, погана (зла) справа; пакість

战争 *zhànzhēng* (ім.) війна

拉 *lā* (дієсл.) тягнути; вести (за руку); 被 ~ *bèi* (дієсл. фраз.) бути змушеним (букв.: «затягнутим»)

当兵 *dāngbīng* (дієсл.) бути військовим, служити в армії; 去 ~ *qù* (дієсл. фраз.) йти в армію, йти в солдати

许多 *xǔduō* (прикм.) дуже багато, безліч

士兵 *shìbīng* (ім.) солдат, вояк; рядовий

战斗 *zhàndòu* 1. (ім.) бій, битва; 在 ~ 中 *zài zhàndòu zhōng* у бою, під час битви; 2. (дієсл.) вести бій, битися, боротися

中 *zhōng* (післяйм.) 1. в, усередині; усередину; 2. під час, впродовж

陣亡 *zhènwáng* (дієсл.) загинути у бою

避开 *bìkāi* (дієсл.) уникати, ухилятися; ~ 危險 *wēixiǎn* уникати небезпеки

成语 *chéngyǔ* (ім.) фразеологізм-чен'юй, крилатий вислів

安知非福 *ān zhī fēi fú* (фразеол.) як знати, чи це не щастя?; може, це і на краще

安 *ān* 1. (ім.) мир, спокій; 2. (прикм.) спокійний, тихий, мирний; 3. (дієсл.) заспокоїтися, умиротворитися

非 *fēi* (част.; дієсл.) не бути

福 *fú* 1. (ім.) щастя, благополуччя; 2. (прикм.) щасливий

连 *lián* (част.) у поєднанні з, разом із; 和……~在一起 *hé ... lián zài yìqǐ* у поєднанні з... (кимось / чимось), разом із... (кимось / чимось)

同样 *tóngyàng* (прикм.) тотожний, однаковий, ідентичний; ~ 地 *de* (присл.) аналогічно, за аналогією; у свою чергу

常用 *chángyòng* (прикм.) найуживаніший, найчастіше вживаний; загальноживаний

调查 *diàochá* 1. (дієсл.) досліджувати, розслідувати, обстежувати; 2. (ім.)

дослідження, розслідування, обстеження

书刊 *shūkān* (ім.) книги та періодика, книжкові публікації; література, друкована продукція; ~ 介绍 *jièshào* (ім.) бібліографія

不同 *bùtóng* (прикм.) неоднаковий, різний, відмінний
其中 *qízhōng* (присл.) серед них, із них; у тому числі

加 *jiā* (дієсл.) складати, становити, нараховувати; ~ 在一起一共 *zài yìqǐ yìgòng* становити / складати разом

认识 *rènshi* (дієсл.) 1. вивчати, засвоювати; ознайомлюватися; 2. упізнавати, впізнати

那样 *nàyàng* (вказ. займ.) цього роду, такого роду; такий, такою мірою; 那样(儿)……, 那样(儿)…… *nàyàng(r) ... nàyàng(r) ...* який..., такий і...; 如果……那样的话 *rúguǒ ... nàyàng de huà* якщо у випадку...

统计 *tǒngjì* (ім.) статистика; 据 ~ *jù* згідно зі статистикою

据 *jù* 1. (дієсл.) спиратися, базуватися (на комусь / чомусь); 2. (прійм.) згідно з, на підставі (букв.: «спираючись на...»)

记熟 *jìshú* (дієсл.) завчати, запам'ятовувати

用 *yòng* (дієсл.) 1. витрачати; 2. (ввічл.) споживати; їсти, пити, курити

了不起 *liǎobuqǐ* (прикм.) незвичайний, надзвичайний, рідкісний; видатний,

непересічний; (这)真是~! (Zhè) zhēn shì liǎobuqǐ! Це чудово! Просто супер!

学好 xuéhǎo (дієсл.) добре вивчити, досконало оволодіти

流利 liúlì (прикм.) вільний, побіжний (про мову)

大人 dàren (ім.) дорослий, повнолітня людина

小人 xiǎorén (ім.) низька (підла) людина, нікчемна людина, нікчема

字面上 zìmiànshàng (прикм.) буквальний; ~的意思 de yìsi буквальне значення

身材 shēncái (ім.) 1. фігура, комплекція, статура; 2. зріст; ~高 gāo (прикм.) високий на зріст

人家 rénjiā 1. (ім.) дім, двір; сім'я, родина; [своє] житло, [власне] помешкання; 2. (ім.) інший, чужий; інша / чужа людина; 3. (особ. займ.) він, вона; вони; я (про певну особу, яка добре відома співрозмовникові)

而是 èrshì (спол.) а, але; натомість

成年 chéngnián (ім.; прикм.) повноліття; повнолітній; ~(年)

人 (nián)rén (ім.) дорослий, повнолітня людина

矮子 ǎizi (ім.) карлик; коротун

恶棍 ègùn (ім.) лиходій, негідник, мерзотник

直义 zhíyì (ім.) пряме значення, буквальний сенс

转义 zhuǎnyì (ім.) переносне значення

物件 wùjiàn (ім.) предмет, річ; щось, дещо

例(子) lì(zi) (ім.) приклад; 打 / 举(一)个~ dǎ / jǔ (yī) ge lìzi навести приклад

有志者事竟成 yǒu zhì zhě shì jìngchéng (фразеол.) якщо є бажання (рішучість, прагнення), то можна подолати будь-які труднощі; хто хоче / шукає, той досягне / [завжди] знайде

志 zhì (ім.) прагнення, бажання, воля

竟成 jìngchéng (дієсл.) успішно завершитися; 2. (ім.) успішне завершення, успіх

Коментарі · 注解

1. 常常有[这样的]情况 Chángcháng yǒu zhèyàng de qíngkuàng «Часто виникає така ситуація»: вказівні займенники 这种 zhèzhǒng / 那种 nàzhǒng «такого роду, такий, подібний» можна довільно замінювати на синонімічні атрибутивні форми займенників 这样 zhèyàng / 那样 nàyàng зі службовим словом 的 de, тобто на 这样的 zhèyàng de / 那样的 nàyàng de. Крім того, синонімами до 这种 zhèzhǒng / 那种 nàzhǒng виступають вказівні займенники

这等 *zhèděng* / 那等 *nàděng* та 这般 *zhèbān* / 那般 *nàbān*, що вживаються у певних діалектах, а також запозичені з веньяню займенники 此类 *cǐlèi*, 如此 *rúcǐ*, 而此 *ércǐ* та 如斯 *rúsī*, котрі вживаються у письмовому художньому та діловому мовленні.

Відповідним питальним займенником виступає 哪样 *nǎyàng* / *něiyàng* «якого роду?; який?», оскільки слів 哪种* *nǎzhǒng*, 哪等* *nǎděng*, 哪般* *nǎbān* у нормативній мові не існує.

Вказівний займенник 那样 (儿) *nàyàng(r)* може вживатися у функції парного сполучника, поєднуючи два члена речення у порівняльну конструкцію «який..., такий i...»: 要那样儿就有那样儿 *Yào nàyàngr jiù yǒu nàyàngr* «Який хотів, такий і маєш (отримує)».

2. Зверніть увагу на вживання післяйменників у прийменникових конструкціях із 在 *zài*: (在) 家里 *(zài) jiā lǐ* «вдома» (пряма локалізація, букв.: «всередині дому»), (在) 中文 *(zài) zhōngwén lǐ* «у китайській писемній мові; у китайському тексті» (абстрактна локалізація, букв.: «всередині китайського тексту»); (在) 集市 *(zài) jíshì shàng* «на базарі», (在) 脚 *(zài) jiǎo shàng* «на носі / на ногах» (пряма локалізація, що відповідає українському прийменнику «на»), (在) 书刊、杂志 *(zài) shūkān, zázhì shàng* «у книжках та журналах» (абстрактна локалізація, що відповідає українському виразу «на сторінках книжок та журналів»); (在) 战斗 *(zài) zhàndòu zhōng* «у бою» (букв.: «під час бою»: післяйменник 中 *zhōng* позначає часовий проміжок, впродовж якого триває дія або стан; аналогічно: (在) 这个时期 *(zài) zhè gè shíqī zhōng* «у цей період / епоху», букв.: «продовж цього періоду / епохи»).

Прийменник 在 *zài* у цих конструкціях може випускатися без жодної зміни сенсу або, за необхідності вираження вихідного значення, замінюватися прийменниками 从 *cóng*, 自 *zì* або 由 *yóu*: 从集市 *(cóng) jíshì shàng* 回来 *Cóng jíshì shàng huílái* «Повертаюся з базару», 自家里 *(zì) jiā lǐ* 出来 *Zì jiā lǐ chūlái* «Вийшов із дому» тощо.

3. Дієслово 认识 *rènshi* вживається у сенсі когнітивного сприйняття: із неживими об'єктами у значенні «вивчати, засвоювати; ознайомлюватися», а з живими об'єктами – у значенні «упізнавати, впізнати»: 今天我 *(rènshi)* 了十个新汉字 *Jīntiān wǒ rènshi le shí gè xīn hànzi* «Сьогодні я вивчив / засвоїв десять нових ієрогліфів», 对不起, 我没 *(rènshi)* 您 *Duìbùqǐ, wǒ méi rènshi Nín* «Вибачте, я Вас не впізнав». У деяких контекстах можлива реалізація значення «упізнавати, впізнати» і з неживими об'єктами: 我 *(rènshi)* 不 *(rènshi)* 这个汉字 *Wǒ rènshi bù rènshi zhè gè hànzi* «Я не можу впізнати цей ієрогліф».

4. Перше етимологічне значення слова 人家 *rénjiā* – «дім / житло та його мешканці». Від цього значення з часом виникли наступні відгалуження: 1.

(ім.) сім'я, родина; 2. (ім.) дружина; 3. (ім.) родичі, рідня; 4. (ім.) інший, чужий; інша / чужа людина; 5. (особ. займ.) він, вона; вони (про певну особу, яка відома співрозмовнику, пор. з укр. «хто слід»: 你把东西给[人家]送回去吧 *Nǐ bǎ dōngxi gěi rénjiā sòng huíqu ba* «Відішли речі назад **кому слід**»); 6. (особ. займ.) я (виражає близькість із співрозмовником, зазвичай жартівливо: 我叫你请你看电影, [人家]把票买来了, 你怎么又不见了! *Nǐ jiào wǒ qǐng nǐ kàn diànyǐng, rénjiā bǎ piào mǎilái le, nǐ zěnmē yòu bù qiè le!* «Ти змусила мене запросити тебе у кіно, я й квитки [вже] купив, то ти [тепер вже] не хочеш іти!»).

5. [可能会]惹出什么祸来 *Kěnéng huì rěchū shénme huò lái* «Можна накласти [якусь] біду / [якесь] лихо»: сполучення модальних дієслів 可能 *kěnéng* та 会 *huì* виражає теоретичну можливість, гіпотетичну ймовірність певного розвитку подій. Українською мовою це сполучення перекладається «може бути, що... / може [так] статися, що... / може виявитися, що...» або «можна (з)робити щось»: [可能会]发生一些事 *Kěnéng huì fāshēng yīxiē shì* «Щось може трапитися», 如果现在不走, 我[可能会]来晚哪! *Rúguǒ xiànzài bù zǒu, wǒ kěnéng huì láiwǎn na!* «Якщо не піду зараз же, то можу спізнитися / може так трапитися, що я спізнюся!» тощо.

Зверніть увагу, що сполучення модальних дієслів 可能会 *kěnéng huì* є граматично можливим, а сполучення 会可能* *huì kěnéng* – ні.

6. [后来]发生了战争 *Hòulái fāshēng le zhànzhēng* «Потім / згодом почалася (букв.: «сталася») війна»: слова-маркери наступності (以)后 *(yǐ)hòu* та 后来 *hòulái* перекладаються однаково («потім, після цього; згодом; після»), але відрізняються одне від одного низкою граматичних особливостей:

(以)后 <i>(yǐ)hòu</i>	后来 <i>hòulái</i>
<p>Може виступати післяйменником та вводити підрядне речення зі значенням «після того, як...»:</p> <p>我来到北京[以后], 我的汉语进步了很多。 <i>Wǒ lái dào Běijīng yǐhòu, wǒ de hànyǔ jìnbù le hěn duō.</i></p> <p>Після того, як (я) переїхав до Пекіну, моя китайська значно покращилася.</p>	<p>Не може виступати післяйменником.</p>
<p>У функції обставини часу може використовуватися в усіх часах (минулому, теперішньому, майбутньому), оскільки</p>	<p>Етимологічно є іменником із часовим значенням на кшталт 今天 <i>jīntiān</i>, 现在 <i>xiànzài</i>, відтак описує дію, що відбувається / відбувалася в період</p>

<p>етимологічно є прислівником на кшталт 就 <i>jiù</i>, 才 <i>cái</i>; може самостійно вживатися стосовно майбутнього часу у значенні «у майбутньому, згодом»:</p> <p>踢足球[以后]需要洗澡。 <i>Tī zúqiú yǐhòu xūyào xǐzǎo.</i> Після футболу слід митися.</p> <p>[以后]天气应该好转。 <i>Yǐhòu tiānqì yīnggāi hǎozhuǎn.</i> Згодом погода має покращитися.</p>	<p>часу з минулого до теперішнього, і не може вживатися для опису дії у майбутньому часі:</p> <p>[后来]怎么样? <i>Hòulái zěnmeyàng?</i> Що сталося / було потім?</p> <p>他到了上海, [后来]又到了沈阳。 <i>Tā dào le Shànghǎi, hòulái yòu dào le Shěnyáng.</i> Він поїхав до Шанхаю, а згодом до Шеньяну.</p>
<p>Може вживатися як післяйменник, що оформлює іменникове словосполучення зі значенням часу та перекладатися «через... / після... [відповідного часового проміжку]», а також як самостійний іменник / займенник-обставина часу зі значенням «згодом, після цього; надалі»:</p> <p>一个星期[以后], 我要回乌克兰。 <i>Yī ge xīngqī yǐhòu, wǒ yào huí Wūkèlán.</i> Через тиждень я планую повернутися в Україну.</p> <p>[以后]他又多次来到基辅。 <i>Yǐhòu tā yòu duō cì láidào Jīfǔ.</i> Згодом він ще багато разів приїздив до Києва.</p>	<p>У функції обставини часу може виступати лише самостійно, як іменник / займенник зі значенням «згодом, після цього; надалі»:</p> <p>[后来]他又多次来到基辅。 <i>Hòulái tā yòu duō cì láidào Jīfǔ.</i> Згодом він ще багато разів приїздив до Києва.</p>
<p>Можуть функціонувати як сполучники, поєднуючи дві події: (以)后 (<i>yǐ</i>)hòu – у минулому, теперішньому та майбутньому, 后来 <i>hòulái</i> – лише у минулому і теперішньому:</p> <p>我们分手了, [后来] / [以后]再也没见过她。 <i>Wǒmen fēnshǒu le, hòulái / yǐhòu zài yě méi jiànguò tā.</i> Ми розлучилися і після того більше [я] її не бачив.</p>	
<p>Можуть виступати у якості ввідних слів: 后来 <i>hòulái</i> – у значенні «надалі» (контекст минулого часу), а (以)后 (<i>yǐ</i>)hòu – «у майбутньому»:</p> <p>[后来], 他改变了主意。 <i>Hòulái, tā gǎibiàn le zhǔyì.</i> Надалі, він передумав.</p>	

<p>以后, 他很可能改变主意。 <i>Yǐhòu, tā hěn kěnéng gǎibiàn zhǔyì.</i> У майбутньому, він, швидше за все, передумає.</p>	
<p>Може виступати означенням зі службовим словом 的 <i>de</i> до наступного іменника лише у складі підрядного речення чи іменникового словосполучення: 几年以后的战争。 <i>Jǐ nián yǐhòu de zhànzhēng.</i> Війна, що розпочалася / розпочнеться за кілька років.</p>	<p>Може самостійно виступати означенням зі службовим словом 的 <i>de</i> до наступного іменника: 她后来的遭遇怎么样? <i>Tā hòulái de zāoyù zěnmeyàng?</i> Якою є / була її подальша доля?</p>

7. Сполучення 很可能 (是) *hěn kěnéng (shì)* виражає суб'єктивне припущення, здогадку мовця щодо подальшого розвитку подій, причому ймовірність реалізації цього припущення / цієї здогадки з точки зору мовця є дуже високою. Українською мовою 很可能 (是) *hěn kěnéng (shì)* перекладається «швидше за все» або «цілком імовірно / найімовірніше»: 很可能他是对的 *Hěn kěnéng tā shì duì de* «Швидше за все / найімовірніше, він має рацію», 吃完饭后, 我很可能想睡觉 *Chīwán fàn hòu, wǒ hěn kěnéng xiǎng shuìjiào* «Після того, як поїм, я найімовірніше захочу спати».

8. 学生们好! *Xuéshengmen hǎo!* «Вітаю / добридень, [панове] студенти!»: вітання на ~们好! *men hǎo!*, адресоване групі людей (аналогічно: 同事们好! *Tóngshìmen hǎo!* «Вітаю / добридень, [шановні] колеги!» тощо), є конкретнішим та водночас формальнішим, офіційнішим, ніж 大家好! *Dàjiā hǎo!* «Привіт усім!; Вітаю всіх!».

9. Дієслівний модифікатор 到 *dào* позначає досягнення дією певного результату, доведення дії до кінця, до фінальної стадії: 办到 *bàndào* «доробити до кінця», 找到 *zhǎodào* «знайти, віднайти», 听到 *tīngdào* «дослухати (до певної межі або до кінця)», 说到 *shuōdào* «договорити; виговоритися» тощо. Цей модифікатор не слід плутати із частково омонімічним модифікатором 倒 *dǎo*, котрий вказує на те, що об'єкт дії виявився перевернутим, перекинутим або переплутаним: 拿倒 *nádǎo* «взяти (тримати) не з того боку / не з тієї сторони», 问倒 *wèndǎo* «поставити у глухий кут / приперти до стіни питанням» тощо.

За значенням до дієслівного модифікатора 到 *dào* наближаються дієслівні модифікатори 完 *wán* (завершеність дії з акцентом на повноту виконання, вичерпаність: 写完 *xiěwán* «дописати (до кінця); закінчити писати», 做完

zuòwán «доробити (до кінця); закінчити робити» тощо) та 成 chéng (завершеність дії з акцентом на успішність виконання: 写成 xiěchéng «успішно дописати», 做成 zuòchéng «успішно доробити» тощо).

10. 于是, 他就找了一根绳子…… Yúshì, tā jiù zhǎo le yī gēn shéngzi... «Тоді він знайшов мотузку...»: сполучник 于是 yúshì «тоді, після цього; відтак» вводить речення, яке пояснює, описує, доповнює чи розкриває зміст попереднього речення; між попереднім реченням та наступним реченням, що починається з 于是 yúshì, завжди існує логічний та / або причинно-наслідковий зв'язок. Цей сполучник завжди ставить на початку речення, а на письмі відділяється комою.

Сполучник 于是 yúshì переважно вживається у зв'язних розповідях, більш-менш розлогіх оповідях, здебільшого письмових, а також усних публіцистичних, наукових чи суспільно-політичних виступах.

11. Дієслівний модифікатор 下来 xiàlái має у сучасній китайській мові низку значень, серед яких найчастіше вживається безпосереднє пряме значення руху зверху донизу у напрямку від мовця (他从马上掉下来 Tā cóng mǎ shàng diào xiàlái «Він упав з коня [додолу]»), а також переносне значення розвитку, розгортання дії, направленої у від певної точки у минулому до теперішнього моменту / моменту мовлення (一年学下来就能学好中文了 Yī nián xué xiàlái jiù néng xuéhǎo zhōngwén le «[Вже] після року навчання / через рік після початку вивчення можна добре оволодіти китайською мовою»; аналогічно: 生下来就盲 Shēng xiàlái jiù máng «сліпий від народження» (народився сліпим і залишається таким і донині) тощо). Дещо рідше трапляються випадки вживання 下来 xiàlái у значенні переходу до нового стану чи зміни положення (на кшталт 停下来 tíng xiàlái «зупинити(ся)») та посилення ознаки з ад'єктивним (прикметниковим) присудком (天色暗下来了 Tiānsè àn xiàlái le «Небо потемніло»).

12. 想到集市上去买一双新的 Xiǎng dào jíshì shàng qù mǎi yī shuāng xīn de «Захотів піти на базар, аби купити нову пару [взуття]»: у цьому реченні 想到 xiǎng dào – не дієслово «подумати; спадати на думку», а два окремі слова: сполучення модального дієслова 想 xiǎng «хотіти» та прийменника 到 dào «до (чогось / когось)». Оскільки прийменники в китайській мові нормативно вводять непрямий додаток (наразі 集市(上) jíshì (shàng) «(на) базар»), що займає місце перед смисловим дієсловом (наразі 去 qù «йти»), то порядок слів у реченні набуває такого «незвичного» вигляду.

Порядок слів можна змінити на «звичніший», перефразувавши це речення таким чином, щоб непрямий прийменниковий додаток з прийменника 到 dào перетворився на прямий додаток до дієслова 去 qù, тобто: 想去集市上买一双新的 Xiǎng qù jíshì shàng mǎi yī shuāng xīn de. Втім,

подібні перетворення можливі лише з дієсловами руху та, обмежено, з дієсловами місцезнаходження / розташування / перебування.

13. 从前有个老头儿, 家住在边境附近 *Cóngqián yǒu gè lǎotóur, jiāzhù zài biānjìng fùjìn* «Був колись один старий, що мешкав неподалік кордону»: непрямий приєдниковий додаток із 在 *zài* у реченнях із дієсловом 家住 *jiāzhù* «проживати, мешкати», як і у реченнях із синонімічним дієсловом 住 *zhù*, займає місце безпосередньо після цього дієслова.

Дієслово 家住 *jiāzhù* відрізняється від дієслова 住 *zhù*, по-перше, стилістично (家住 *jiāzhù* має більш офіційно-формальний характер), а по-друге тим, що 家住 *jiāzhù* також може приймати додаток-місце проживання без прийменника 在 *zài*, а безпосередньо після себе у якості прямого додатка, тоді як 住 *zhù* так вживатися не може. Іншими словами, «мешкаю у Пекіні» можна сказати як 家住在北京 *jiāzhù zài Běijīng*, так і просто 家住北京 *jiāzhù Běijīng*, але лише 住在北京 *zhù zài Běijīng*.

Лексика · 词汇

17.1. Дієслова 做, 干 та 办

Дієслова 做 *zuò*, 干 *gàn* та 办 *bàn* є синонімами та мають значення «робити (щось)». Між ними немає смислових відмінностей і у більшості контекстів вони можуть вільно вживатися одне замість одного. Втім, існують декілька випадків, коли рекомендується використовувати яесь одне з цих дієслів.

Найуживанішим дієсловом є 做 *zuò*, яке може сполучатися як з конкретними, так і з абстрактними іменниками. Дієслово 办 *bàn* має відтінок виконання певного завдання, комплексу заходів, а також трудових обов'язків (хоча цей відтінок не завжди реалізується) та сполучається передусім із абстрактними іменниками. Крім того, 做 *zuò* значно ширше сполучається з дієслівними модифікаторами. Лише 做 *zuò* вживається у значенні «виготовляти щось із чогось». Якщо порівняти два словосполучення – 做大事 *zuò dà shì* та 办大事 *bàn dà shì*, – то перше означатиме «робити важливі справи, **вчиняючи конкретні окремі дії / кроки**», а друге – «робити важливі справи **шляхом виконання низки [усталених] процедур**». З іншого боку, дієслово 办 *bàn* переважно використовується з абстрактними поняттями та не вживається з конкретними матеріальними об'єктами, тому кажуть 做饭 *zuò fàn* «готувати їжу», але не кажуть 办饭* *bàn fàn* «виконувати (?) їжу*». Значення «вчиняти» або «діяти (певним чином)» краще передавати за

допомогою 办 *bàn* (наприклад, 怎么办? *Zěnmē bàn?* «Що ж [слід] робити? / Як же [слід] діяти?», 我不知道怎么办 *Wǒ bù zhīdao zěnmē bàn* «Я не знаю, що [слід] робити / як [слід] вчинити (за цих обставин)»), хоча вживання дієслова 做 *zuò* є також можливим. Лише 办 *bàn* вживається у значенні «засновувати (якийсь заклад, підприємство)».

Дієслово 干 *gàn* використовується як з конкретними матеріальними, так і з абстрактними об'єктами і вважається неформальним, просторічно-розмовним синонімом 做 *zuò*: 做练习 / 干练习 *zuò liànxí / gàn liànxí* «робити (виконувати) вправи», 做翻译 / 干翻译 *zuò fānyì / gàn fānyì* «робити (виконувати) переклад» тощо. Водночас семантика дієсл 干 *gàn* не передбачає узагальнюючої (категоріальної) абстрактності, тому сказати 你干什么工作?* *Nǐ gàn shénme gōngzuò?* «Ким ти працюєш?» замість загальноприйнятого 你做什么工作? *Nǐ zuò shénme gōngzuò?* не можна (але можна сказати 你是干什么的? *Nǐ shì gàn shénme de?* «Чим ти займаєшся [на роботі / у житті]?», вживши емпатичне виділення).

Питання «Що ти робиш?» має вигляд 你做什么? *Nǐ zuò shénme?*; використання у цьому питанні дієслова 干 *gàn* звучатиме стилістично помилково та «різатиме вуха» (хоча подекуди воно трапляється у повсякденному вжитку), а використання 办 *bàn* без наступного додатка є взагалі неможливим (сказати 你办什么事? *Nǐ bàn shénme shì?* можна, а просто 你办什么?* *Nǐ bàn shénme?* – ні).

17.2. Словотвірні суфікси іменників 主义 та 子

Словотвірний суфікс іменників 主义 *zhǔyì* походить від омонімічного іменника зі значенням «ідея, теорія, вчення». Він приєднується до інших іменників, а також прислівників, прикметників та словосполучень і утворює похідні іменники, які позначають відповідні доктрини чи теорії. Фактично китайський суфікс 主义 *zhǔyì* є аналогом українських суфіксів «-їзм» та «-ство»: 共产主义 *gòngchǎn zhǔyì* «комунізм», 社会主义 *shèhuì zhǔyì* «соціалізм», 个人主义 *gèrén zhǔyì* «індивідуалізм», 达尔文主义 *dǎ'ěr wén zhǔyì* «дарвінізм», 宗派主义 *zōngpài zhǔyì* «сектантство» тощо.

Словотвірний суфікс іменників 子 *zi* має три основні функції:

- перетворює односкладові іменники на двоскладові; між цими іменниками немає жодної смислової різниці, але є різниця у сферах вжитку: двоскладові іменники на ~子 *-zi* переважають у розмовній мові, а односкладові – у письмовій мові: 鼻 *bí* → 鼻子 *bízi* «ніс; дзьоб; хобот», 桌 *zhuō* → 桌子 *zhuōzi* «стіл», 肚 *dù* → 肚子 *dùzi*

«живіт; шлунок» тощо; аналогічно: 老头 (儿) *lǎotóu(r)* → 老头_子 *lǎotóuzi* «старий, стариган»;

Примітка: існує низка іменників, у складі яких 子 *zi* виступає як значуща морфема і без 子 *zi* ці іменники не існують (矮子 *ǎizi* «карлик; коротун», 电子 *diànzǐ* «електрон» тощо), а також кілька іменників, у складі яких 子 *zi* хоч і є словотвірним суфіксом, але без 子 *zi* ці іменники вживаються вкрай рідко й переважно у текстах на веньяні або у стилізаціях під класичну китайську мову (儿子 *érzi* / 儿 *ér* «син», 房子 *fángzi* / 房 *fáng* «будинок; будівля», 孩子 *háizi* / 孩 *hái* «дитина, дитя» тощо).

- утворює від односкладових іменників та прикметників іменники зі зменшувально-пестливим та / чи зневажливим відтінком, котрі позначають особу: 胖子 _子 *pàngzi* «товстун», 瘦子 _子 *shòuzi* «худа людина», 秃子 *tūzi* «лиса людина», 瞎子 _子 *xiāzi* «сліпець», 疯子 _子 *fēngzi* «божевільний» тощо;
- вживається як суфікс-звертання після прізвища чи імені молодшої за віком або нижчої за соціальним статусом людини: 王_子 *Wáng zi* «малий / молодший Ван», 高明_子 *Gāomíng zi* «малий / молодший Гаомін» тощо.

17.3. Слово 为

Слово 为 *wéi / wèi* у сучасній китайській мові вживається у низці відмінних одна від одної функцій:

- 为 *wéi* у якості повноцінного дієслова зі значенням «робити, вчиняти», а також у якості дієслова-зв'язки «бути» (синоніма до 是 *shì*): 北京_为 中国首都 *Běijīng wéi Zhōngguó shǒudū* «Пекін – столиця Китаю»; ця функція характерна для письмової мови, офіційно-ділового та канцелярського стилів;
- 为 *wéi* у якості службової морфеми у рамкових конструкціях пасиву 为……所 *wéi ... suǒ* (замість універсальної пасивної конструкції з 被 *bèi*); другий компонент 所 *suǒ* може випускатися) та інверсії прямого додатка 以……为 *yǐ ... wéi* (замість універсальної конструкції з 把 *bǎ*): 车_为 女儿_所 撞坏了 *Chē wéi nǚ'ér suǒ zhuàng huài le* «Автомобіль розбитий дочкою», 我_以 此书_为 已看了 *Wǒ yǐ cǐ shū wéi yǐ kàn le* «Цю книжку я вже прочитав»; ці конструкції також характерні для письмової мови, офіційно-ділового та канцелярського стилів;
- після деяких прислівників 为 *wéi* виступає як словотвірний суфікс: 极_为 *jíwéi* «вкрай», 甚_为 *shènwéi* «дуже», 最_为 *zuìwéi* «най-, найбільш»;

- 为 wèi у якості прийменника зі значенням «для, задля; заради»: 为人民服务 wèi rénmin fúwù «служити народу», 大家为他着急 Dàjiā wèi tā zhāoji «Усі хвилюються за (букв.: «заради») нього» тощо; входить до складу рамкових прийменникових конструкцій 为……而…… wèi... ér... «заради; для, задля» та 为(了)……起见 wèi(le)...qǐjiàn «з метою; для, задля»: 为和平而斗争 wèi héping ér dòuzhēng «боротися за мир», 为了安全起见 wèile ānquán qǐjiàn «заради безпеки»;
- 为 wèi у якості прийменника зі значенням «з причини, через; внаслідок»: 你不满意就是为他这个吗? Nǐ bù mǎnyì jiùshì wèi zhè ge ma? «Ти саме через це / з цієї причини незадоволений?».

17.4. Формально-офіційний ієрогліфічний запис числівників

Окрім стандартного повсякденного базового набору ієрогліфів для запису кількісних числівників (див. Урок 5, «Граматика», п. 5.5.) існують також і т.зв. формальний ієрогліфічний запис відповідних числівників (кит. 大写 dàxiě) – графічно складніші ієрогліфічні знаки, що використовуються у фінансовому контексті та ускладнюють підробку чи запобігають випадковим помилкам, наприклад, у бухгалтерії, при заповненні чеків та фінансових звітів тощо; вони ж надруковані на готівкових юанях та вказують, поряд із арабською цифрою, на номінал купюри. У країнах Заходу з тією самою метою використовується сума прописом.

Формально-офіційний ієрогліфічний запис числівників виглядає наступним чином: 零 líng «нуль», 壹 yī «один», 贰 èr «два», 叁 sān «три», 肆 sì «чотири», 伍 wǔ «п'ять», 陆 lù «шість», 柒 qī «сім», 捌 bā «вісім», 玖 jiǔ «дев'ять», 拾 shí «десять»; 佰 bǎi «сто», 仟 qiān «тисяча».

Для розрядових числівників від 20 до 40, а також для числівника 200 використовуються окремі спеціальні слова: 廿 / 念 niàn «20», 卅 / 叁拾 sā «30», 肆拾 sì «40», 佰 / 贰佰 bì «200». В усіх решта випадків вживаються «звичайні» числівники, які вимовляються згідно загального правила і лише записуються «незвичним» чином: 伍拾陆 (замість 五十六) wǔ shí liù «56», 柒拾柒 (замість 七十七) qī shí qī «77», 玖拾捌 (замість 九十八) jiǔ shí bā «98» тощо. Ба більше, у китайській мові останніх кількох десятиліть прослідковується тенденція вживати замість специфічних лексем 廿 / 念 niàn «20», 卅 / 叁拾 sā «30», 肆拾 sì «40», 佰 / 贰佰 bì «200» відповідні стандартні числівники, щоправда, записані формально-офіційними ієрогліфами: 贰拾 (замість 二十) èr shí «20», 叁拾 (замість 三

十) *sān shí* «30», 肆拾 (замість 四十) *sì shí* «40», 贰佰 (замість 二百) *èr bǎi* «200».

Для запису трильйона у повсякденному облігу та у формально-офіційній сфері на Тайвані вживається традиційне слово-розрядовий іменник 兆 *zhào*, а у КНР – складений числівник 万亿 (трад. 萬億) *wànyì*, букв.: «десять тисяч [разів] по сто мільйонів».

Грамматика · 语法

17.1. Прийменники зі значенням вихідної точки 从, 自 та 由

Прийменники 从 *cóng*, 自 *zì* та 由 *yóu* є повними синонімами, позначають вихідну точку у часі або просторі та перекладаються українською мовою прийменниками «з; із» або «від». Різниця між ними, перш за все, стилістична: 从 *cóng* є найуживанішим і переважає у розмовній мові та сучасних текстах ЗМІ, художньої літератури, публіцистики; 自 *zì* звучить формальніше та вживається у більш високостильній художній та науковій літературі, а також у офіційному усному мовленні, текстах юридичного та політичного характеру; 由 *yóu* є запозиченням із веньяню й здебільшого використовується у класичній літературі, а також у патетичних промовах й сучасних текстах високого стилю, у меншій мірі – у суспільно-наукових та технічних текстах.

По-друге, 从 *cóng* має найширший узус, тобто співвідноситься з найбільшою кількістю контекстів. Так, наприклад, у значенні ненавмисного фізичного руху (у словосполученнях на кшталт 从马上掉下来 «впасти з коня») вживається лише 从 *cóng*; 自 *zì* і тим більше 由 *yóu* наразі звучатимуть неприродно. У висловлюваннях щодо країни походження / прибуття («приїхав / походжу з...») навіть у розмовній мові краще вживати 自 *zì*, хоча 从 *cóng* є також можливим; цікаво, що речення «приїхати / походити з...», побудовані за допомогою 自 *zì* та 从 *cóng*, у реальному повсякденному вжитку найчастіше (проте не обов'язково) мають різний порядок слів: «підмет + 来 *lái* + 自 *zì* + додаток» (我来自乌克兰 «Я приїхав з України»), хоча можна і 我自乌克兰来 (我来自乌克兰) та «підмет + 从 *cóng* + додаток + 来 *lái*» (我从乌克兰来 «Я приїхав з України»).

Семантика простору та часу усіма трьома прийменниками виражається в однаковій мірі: 从东徂西 / 自东徂西 / 由东徂西 «зі сходу на захід», 从北京到基辅 / 自北京到基辅 / 由北京到基辅 «Від Пекіна до Києва», 从早到晚 / 自早到晚 / 由早到晚 «з ранку до вечора», 从三点钟 / 自三点钟 / 由三点钟 «з третьої години» тощо.

Прийменник 从 *cóng* входить до складу конструкції початкової точки у часі 从……起 / 开始 *cóng...qǐ / kāishǐ* «починаючи з...» (从三月开始 «починаючи з березня», 从今天起 «від сьогодні» тощо), а також конструкції джерела інформації 从……中 *cóng...zhōng* «[довідатися] з...» (从他的信息中 «з його повідомлення»); замінити тут 从 *cóng* на 自 *zì* або 由 *yóu* не можна.

У значенні вихідної точки («з; із», «від»), крім перерахованих прийменників 从 *cóng*, 自 *zì* та 由 *yóu*, також може вживатися прийменник 打 *dǎ*: 刚打天津来 «Щойно приїхав із Тяньцзіня», 打这儿 «звідси», 打今天算起 «рахувати (рахуючи) від сьогодні» тощо. Він є характерним для розмовної мови та переважно використовується як синонім 从 *cóng* у діалектно забарвленому мовленні півдня КНР, Тайваню і Сінгапуру.

17.2. Прийменникові конструкції з 来说 / 来讲

Прийменникові конструкції з 来说 *láishuō* / 来讲 *láijiǎng* складаються із цих постпозиційних елементів (来说 *láishuō* вживається частіше, 来讲 *láijiǎng* – рідше), котрі ставляться після відповідного додатка, а перед цим додатком ставляться прийменники 对 *duì*, 就 *jiù*, 拿 *ná*, 从 *cóng* або 按 *àn*. У такий спосіб утворюється п'ять рамкових конструкцій із однаковим значенням («що стосується / стосовно...», «щодо...», «відносно...»), але певними відмінностями у семантичних відтінках та особливостях вживання.

Із суто граматичної точки зору різниця між цими конструкціями полягає у відмінностях їхньої сполучуваності з різними типами іменників, котрі виступають додатком (стоять між прийменником та 来说 *láishuō* / 来讲 *láijiǎng*):

	Людина	Неживий предмет	Абстрактний іменник	Іменник простору / часу	Стійке іменне словоспол.
对……来说	+	+	+	-	-
就……来说	+	+	+	+	-
拿……来说	+	+	+	+	-
从……来说	-	+	+	-	+
按……来说	-	+	+	+	+

Серед особливостей вживання п'яти вищенаведених конструкцій слід згадати наступні:

1. 对……来说 / 来讲 *duì...láishuō / láijiǎng* вживається у ситуації, коли мовець є головною дійовою особою або одним із фігурантів певної

мовленнєвої ситуації, частиною її процесу і прагне висловити свою точку зору чи думку відносно порушеної тематики або ж коли основна інформація або основна думка оповіді викладається з позиції суб'єкта чи предмета, що увійшли до складу зазначеної структури. Додатком може виступати людина, неживий предмет, а також дієслівно-об'єктне словосполучення: 对我父母来说, 酒是个最坏的东西 «Що стосується моїх батьків / з точки зору моїх батьків, алкоголь – це найгірша річ», 对学习外语来说, 多说多练习很重要 «Щодо вивчення іноземних мов, то важливо багато говорити та багато практикуватися».

Ще однією конструкцією, яка здатна висловлювати думку або оцінку суб'єкта щодо ситуації є 在……看来 *zài...kànlái*; об'єктом у цій конструкції може виступати лише людина: 在我看来, 这不是个好主意 «Як на мене / з моєї точки зору, це не дуже гарна ідея».

2. 就……来说 / 来讲 *jiù...láishuō / láijiǎng* використовується у ситуаціях, коли мовець хоче чітко відмежувати тему розмови або конкретизувати суб'єкт, предмет чи об'єкт того, на що спрямовано головний її фокус: 就孩子来说吧, 这个问题太难了 «Що стосується дітей, то це питання вкрай складне», 就中国经济来说, 增长非常快 «Що ж до економіки Китаю, то [вона] розвивається дуже швидко».

3. 拿……来说 / 来讲 *ná...láishuō / láijiǎng* вживається у комунікативних ситуаціях, коли мовець хоче наголосити, що певний суб'єкт, предмет або об'єкт наводяться в оповіді (реченні) у якості прикладу: 人的习惯很难改变, 拿我来说吧, 我知道迟到了不礼貌的, 可我还是经常迟到 «Людські звички важко змінити, щодо мене / [візьміть] для прикладу [хоча б] мене: я знаю, що спізнюватися неввічливо, але я все одно часто спізнююся».

4. 从……来说 / 来讲 *cóng...láishuō / láijiǎng* зазвичай використовується у ситуаціях, коли сенс висловлення, його головний предмет або підсумок обговорення подається під певним кутом зору: 从这方面来说, 这是该做的事 «Із цієї точки зору (перспективи), це слід було зробити / так було потрібно».

5. 按……来说 / 来讲 *àn...láishuō / láijiǎng* вживається у мовних ситуаціях, коли бажанням мовця є акцентуація уваги на висновку певного окремого речення або коли висловлювання подається на підставі чітко окресленого параметру, правила або спостереження («судячи з / по...»): 按天气来说, 秋天来得太早 «Судячи з погоди, передчасно настала осінь», 按你的学业进步来说, 被大学录取的希望很

大的 «Судячи з твоїх успіхів у навчанні, [у тебе] є хороші шанси бути прийнятими до університету».

17.3. Прийменники зі значенням підстави

У сучасній китайській мові вживаються наступні прийменники зі значенням підстави:

<p>按 <i>àn</i> «згідно з...», «на підставі...», «відповідно до...»</p> <p>сполучається переважно з односкладовими іменниками / займенниками та двоскладовими іменниками-одинацями виміру, хоча також може сполучатися і з багатоскладовими іменниками / займенниками</p>	<p>我们必须按(着) / 按照规则办事。 Ми повинні діяти згідно з правилами.</p> <p>按(着) / 按照科学说法, 这叫“经济危机”。</p> <p>Якщо говорити науково / згідно з наукою, то це називається «економічна криза».</p> <p>按我的意思…… На мою думку…</p>
<p>按着 <i>ànzhe</i> / 按照 <i>ànzhào</i> «згідно з...», «на підставі...», «відповідно до...»</p> <p>сполучається лише з багатоскладовими іменниками / займенниками, а також зі словосполученнями</p>	<p>按质论价。 Оцінювати товар за [його] якостями.</p> <p>按照 / 按(着)自愿。 За власним бажанням.</p> <p>我们得按照 / 按(着)实际情况决定工作计划。 Ми повинні затвердити план роботи відповідно до реальної ситуації.</p>
<p>照 <i>zhào</i> «згідно з...», «на підставі...», «відповідно до...»</p> <p>сполучається як з односкладовими, так і з багатоскладовими іменниками / займенниками, а також зі словосполученнями</p> <p>часто зустрічається у конструкціях 照 / 按……看(来) <i>zhào / àn...kàn(lái)</i> «на думку...» та 照 / 按……说(来) <i>zhào / àn...shuō(lái)</i> «за словами...»</p>	<p>照你说。 Згідно з твоїми словами / на підставі твоїх слів.</p> <p>你们照老师的说明做这个练习吧。 (З)робіть цю вправу відповідно до пояснень учителя!</p> <p>照我看来, 不可能。 На мою думку, [це] неможливо.</p> <p>照她说来, 这不是真的。 За її словами, це – неправда.</p>

<p>依 <i>yī</i> «згідно з...», «відповідно до...»</p> <p>сполучається переважно з односкладовими іменниками / займенниками, хоча також може сполучатися і з багатоскладовими</p>	<p>依我的主意，最好不去。 На мою думку, краще [туди] не ходити.</p> <p>依我看来…… Як на мене…</p> <p>依照法律规定的条件。 Відповідно до умов, передбачених законом.</p>
<p>依照 <i>yīzhào</i> «згідно з...», «відповідно до...»</p> <p>сполучається як з односкладовими, так і з багатоскладовими іменниками / займенниками, а також із іменними словосполученнями</p>	<p>依照技术要求进行修理。 Здійснювати ремонт згідно з технічними вимогами.</p>
<p>据 <i>jù</i> «на підставі...», «згідно з...», «спираючись на...»</p> <p>сполучається як з односкладовими, так і з багатоскладовими іменниками / займенниками, а також односкладовими дієсловами</p> <p>переважно вказує на джерело інформації, часто вживається у рамкових конструкціях 据…… 看(来) <i>jù...kàn(lái)</i> та 据……说 (来) <i>jù...shuō(lái)</i> із тим самим значенням</p>	<p>(根)据天气预报，明天要下雨。 Згідно з прогнозом погоди завтра дощитиме.</p> <p>据说她回到了乌克兰。 Кажуть, що вона повернулася до України.</p> <p>根据正当的理由。 З поважної причини.</p> <p>据我看来，没有成功的希望。 На мою думку, надії на успіх немає.</p> <p>(根)据可靠消息。 Згідно з достовірними відомостями.</p>
<p>根据 <i>gēnjù</i> «на підставі...», «згідно з...», «спираючись на...»</p> <p>сполучається переважно багатоскладовими іменниками / займенниками, також зі словосполученнями</p> <p>вказує на підставу для</p>	

<p>подальших міркувань чи висновків</p>	
<p>本着 <i>běnzhe</i> «виходячи з...», «на підставі...», «згідно з...»</p> <p>характерний для письмової мови, сполучається з обмеженою кількістю абстрактних іменників на кшталт 精神 <i>jīngshén</i> «дух», 态度 <i>tàidu</i> «ставлення», 原则 <i>yuánzé</i> «принцип», 立场 <i>líchǎng</i> «позиція, точка зору» тощо</p>	<p>本着互利的原则。 На основі принципу взаємної вигоди.</p> <p>本着合作共赢的精神。 У дусі взаємовигідної співпраці.</p>
<p>凭(着) <i>píng(zhe)</i> «спираючись на...», «на підставі...», «завдяки...»</p> <p>характерний для письмової мови</p> <p>凭着 <i>píngzhe</i> сполучається лише з поширеним додатком</p> <p>словосполучення 凭什么 <i>píng shénme</i> вживається у розмовній мові у значенні «з якого [це] дива?; чого [це] раптом?», тобто у якості емоційного синоніма замість 为什么 <i>wèishénme</i> «чому?»</p>	<p>凭票入场。 Вхід по квиткам.</p> <p>凭良心说。 Кажучи по совісті.</p> <p>凭切身体验。 На підставі особистого досвіду.</p> <p>我凭着直觉感到那不是一件好事。 Я інтуїтивно (букв.: «спираючись на інтуїцію») відчуваю, що це недобре.</p> <p>他凭什么对你那样啊。 З якого [це] дива він із тобою так поводитьсья?!</p>
<p>论 <i>lùn</i> «у відповідності з...», «по...», «на...»</p> <p>характерний для письмової мови</p> <p>використовується з одиницями виміру (синонімічний до більш розмовних 按 <i>àn</i> / 按照 <i>ànzhào</i>), а також для виділення теми («що стосується...»), у тому</p>	<p>论月 щомісячно</p> <p>论斤卖。 Продавати на вагу.</p> <p>论功行赏。 Віддавати по заслугах.</p> <p>论国际形势。 До питання про міжнародне становище.</p>

числі й у назвах книжок, лекцій, наукових робіт («до питання про / щодо...»)	
--	--

Примітки:

- применники 按 *àn*, 按照 *ànzhào* та 照 *zhào* (останній є характерним переважно для розмовної мови) вважаються взаємозамінними;
- внаслідок розмовного скорочення рамкових конструкцій виникли синонімічні вирази 按说 *àn shuō* та 照说 *zhào shuō*, які перекладаються «загалом, взагалі-то, в принципі» та використовуються у функції обставини чи вступного слова: 按说他早就应该到了 «Взагалі-то, він вже давно мав [би] приїхати»;
- до применників зі значенням підстави наближаються слова 靠 *kào* «спиратися» та 依靠 *yīkào* «покладатися, спиратися», але вони, поперше, є дієсловами, а по-друге, позначають не підставу як таку, а певну особу / об'єкт / дію / умову, без яких неможливо здійснити вказану дію: 靠工资生活 «жити на зарплату», 依靠自己的努力取得成就 «досягти успіху, покладаючись [лише] на власні зусилля».

17.4. Конструкція-відповідник дієприслівникового звороту минулого часу

Український дієприслівниковий зворот теперішнього часу (зворот супутньої дії, «роблячи щось») перекладається китайською мовою за допомогою службового слова 着 *zhe* у складі структури «супутня дія + 着 *zhe* + головна дія»: 他听着音乐骑自行车 «Він їхав на велосипеді, слухаючи музику / їхав на велосипеді та слухав музику» (див. Урок 13, «Граматика», п. 13.1.).

Значення українського дієприслівникового звороту минулого часу («[вже] зробивши щось», «після того, як зробив щось») виражається за допомогою службового слова 了 *le* у складі однієї зі структур (в обидвох частинах речення завжди мається на увазі спільний підмет):

- дієслово + 了 *le*; вживається як за відсутності додатка (好好地想了, 回答他 «Добряче **подумавши** / після того, як добряче подумав, відповів йому»), так і за наявності додатка (看完了电影我就去睡觉了 «**Додивившись** фільм / після того, як додивився фільм, я пішов спати»);
- дієслово + 了 *le* + додаток + (以)后 (*yǐhòu*); акцентуація на послідовності дій: друга дія здійснюється саме після здійснення /

завершення першої: 知道[了]这件事[后]他们问他 «[Тільки] *довідавшись* про це / [тільки] після того, як довідалися про це, вони запитали його»;

- дієслово руху + 了 *le* + додаток + 时(候) *shí(hou)* (частіше вживається короткий варіант 时 *shí*); акцентуація на стадії здійснення дій: друга дія почалася під час здійснення першої дії (під час руху), тобто перша дія (рух) почалася і ще не добігла кінця, коли розпочалася друга дія (такі речення часто перекладаються сполучником «коли»): 到了[了]集市[时], 太阳快下山了 «Коли дійшов / *дійшовши* (букв.: «доходячи») до базару, [він побачив, що] сонце ось-ось сяде».

Примітка: у таких реченнях іменник 时(候) *shí(hou)*, який означає момент у часі, у жодному разі не можна замінити синонімічним іменником 时间 *shíjiān*, який означає часовий відрізок (проміжок); особливо яскраво синтаксична різниця між 时(候) *shí(hou)* та 时间 *shíjiān* проявляється при утворенні ними атрибутивних словосполучень зі службовим словом 的 *de*: словосполучення на ……的时(候) *de shí(hou)* виконуватиме функцію підрядного речення часу (відповідатиме на питання «коли?» або «під час чого?»), а словосполучення на ……的时间 *de shíjiān* – функцію складеного іменника / іменникового словосполучення (відповідатиме на питання «що?» або «який час? / час для чого?»):

……的时(候)	……的时间
我学习汉语的时候, 别进我的房间。 <i>Коли я вчу китайську мову, не заходь у мою кімнату.</i>	我学习汉语的时间已经很长。 <i>Мій час вивчення китайської мови вже дуже довгий (тобто: «Я вивчаю китайську мову вже впродовж тривалого часу»).</i>

Важливо пам'ятати, що з точки зору китайського синтаксису подібні речення вважаються не дієприслівниковими зворотами, яких у китайській граматичній теорії взагалі не існує, а особливим різновидом підрядних речень – безсуб'єктними підрядними реченнями часу (через відсутність формального підмета у підрядній частині).

17.5. Комплемент тривалості дії

Комплемент тривалості дії у китайській мові представлений чотирма синтаксичними структурами, які допускають певну структурну варіативність у залежності від часової співвіднесеності дії, наявності чи відсутності у реченні додатка, а також характеру цього додатка:

1. У дієслова немає додатка:

1.1. Дія здійснюється (повторюється) регулярно: використовується базовий порядок слів «підмет + присудок + комплемент тривалості дії»; позначення часового проміжку (обставина часу) може ставитися перед або після підмета: 我每天工作十个小时 «Я щодня працюю по десять годин» або 我每天我工作十个小时 «Щодня я працюю по десять годин».

1.2. Дія якийсь час тривала у минулому, але до моменту мовлення вже завершилася: після присудка ставиться службове слово 了 *le*: 我休息了三个小时 «Я відпочивав три години (впродовж трьох годин) [, але зараз вже більше не відпочиваю]».

1.3. Дія почалася у минулому та все ще триває у момент мовлення: службове слово 了 *le* ставиться двічі – після присудка та у кінці речення після комплемента тривалості дії: 我在北京住了两年了 «Я прожив у Пекіні два роки [й досі продовжую там жити]».

2. У дієслова є додаток, виражений іменником чи іменним словосполученням:

2.1. Дія здійснюється (повторюється) регулярно: можливим є два типи структури речення:

2.1.1. Із повторенням присудка; цей варіант є характерним для розмовної мови:

Підм.	Присудок 1	Додаток	Присудок 2	Комплем. тривал. дії
我	学	汉语	学	两个小时。
Я	вивчаю	китайську	вивчаю	по дві години.

2.1.2. Із перетворенням комплементу тривалості дії на означення зі службовим словом 的 *de* (це 的 *de* може випускатися без жодної шкоди для змісту, хоча у розмовній мові 的 *de* краще зберігати) до «колишнього» додатка:

Підм.	Присудок	Комплем. тривал. дії	(的)	Додаток
我	学	两个小时		汉语。
Я	вивчаю	по дві години		китайську.

Позначення часового проміжку (обставина часу) може ставитися перед або після підмета (我每天…… або 每天我……). Об'єктні сполучення на кшталт 睡觉 *shuìjiào* «спати», 吃饭 *chīfàn* «їсти» краще вживати у другій конструкції (星期天我一般睡八个小时的觉 «У неділю я зазвичай сплю по вісім годин»).

2.2. Дія якийсь час тривала у минулому, але до моменту мовлення вже завершилася: можливими є двох самих типів структури речення, що і при регулярно повторюваній дії (2.1.1. та 2.1.2.), але після присудка ставиться службове слово 了 *le* (у структурі з повторенням присудка 了 *le* ставиться після другого присудка перед комплементом тривалості дії): 我昨天看书看了一个小时 або 我昨天看了一个小时(的)书 «Вчора я читав книжку впродовж однієї години [і зараз я її вже не читаю]».

2.3. Дія почалася у минулому та все ще триває у момент мовлення: можливими є двох самих типів структури речення, що і при регулярно повторюваній дії (2.1.1. та 2.1.2.), але при цьому двічі вживається службове слово 了 *le* – у самому кінці речення та після присудка (у структурі з повторенням присудка – після другого присудка); українською мовою такі конструкції з двома 了 *le* часто перекладаються дієсловом у теперішньому часі: 我看书看了一个小时了 або 我看了一个小时(的)书了 «Я читаю книжку [вже] годину (почав годину тому і до сих пір читаю)».

3. У дієслова є додаток, виражений особовим займенником чи власною назвою / особистим ім'ям: вживається або структура з повторенням дієслова (за необхідності – з одним або двома 了 *le* в залежності від аспектуального характеру дії аналогічно до правил пп. 1.2. / 2.2. та 1.3. / 2.3.), або ж комплемент тривалості дії ставиться відразу після додатка; конструкція з 的 *de* у цьому випадку не вживається: 我今天找安娜找了差不多两个小时 або 我今天找了安娜差不多两个小时 «Я сьогодні шукав Ганну майже дві години».

Якщо присудок у реченні з комплементом тривалості дії виражений дієсловом одноразової (одномоментної) дії (на кшталт дієслів руху «приїхати» / «поїхати», «прийти» / «піти», дієслів зі значенням «упізнати», «познайомитися» тощо, тобто коли не йдеться про тривалий процес), то за наявності додатка 了 *le* ставиться у кінці речення після комплементу тривалості дії, а якщо додатка немає, то двічі – після присудка (може випускатися) та у кінці речення після комплементу тривалості дії (обов'язково): 姐姐回家一个小时了 «Старша сестра повернулася додому годину тому», 他走(了)两天了 або 他两天走了 «Він поїхав дві години тому». Іншими словами, якщо дієслово одноразової дії має додаток, то після цього дієслова не може стояти 了 *le* – за необхідності це 了 *le* ставиться у кінці речення, а після дієслова стоїть сам додаток:

Підм.	Присудок	Додаток	Комплем. тривал. дії	
我	认识	她	很长时间	了。
Я	познайомився	з ним	уже давно.	

Заперечна форма дієслова у реченнях із комплементом тривалості дії зазвичай вказує на те, протягом якого відрізка часу відповідна дія не відбувалася; вона завжди семантично пов'язана з контекстом минулого часу. Заперечення зазвичай утворюється за допомогою 没(有) *méi (yǒu)* перед присудком, при цьому сам комплемент тривалості дії ставиться **перед** 没(有) *méi (yǒu)*. Після присудка може додатково вживатися показник минулого часу 过 *guo*: 他已经一个星期没来上班 «Він вже тиждень не ходить на роботу», 我已经一年没有吃过肉了 «Я вже рік не їв м'яса».

У подібних реченнях заперечення 没(有) *méi (yǒu)* може поєднуватися з заключною часткою 了 *le* у кінці речення, підкреслюючи довготривалість зазначеного терміну: 我们三年没见了 «Ми не бачилися вже [аж цілих] три роки».

Прислівники, які вживаються у реченнях із комплементом тривалості дії та позначають певне обмеження тривалості цієї дії, можна поділити на три групи:

<p>1. Прислівники, які можуть ставитись як перед присудком, так і перед комплементом тривалості дії. Якщо прислівник ставиться перед присудком, то після присудка може ставитись 了 <i>le</i>, а якщо прислівник займає місце перед комплементом, то 了 <i>le</i> найчастіше ставиться у кінці речення, хоча іноді може стояти і після присудка.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 整整 <i>zhěngzhěng</i> «цілий»: 我整整学了五年汉语 / 我学汉语整整五年了 «Я цілих п'ять років вивчав китайську» ○ 已经 <i>yǐjīng</i> «вже»: 我已经等你一个小时了 / 我等你已经一个小时了 «Я чекаю на тебе вже годину» ○ 才 <i>cái</i> «тільки, всього лише»: 我们才走了半个小时, 你就累了 / 我们走了才半个小时, 你就累了 «Ми йдемо всього лише пів години, а ти вже втопився» ○ 没(有) <i>méi (yǒu)</i> (у цьому випадку означає «мало, недовго»): 他们认识没几天就结婚了 / 他们没认识几天就结婚了 «Вони познайомилися недавно (букв.: «й кількох днів немає») і вже одружилися»
--	--

<p>2. Прислівники, які ставляться лише перед присудком.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 只 <i>zhǐ</i> «тільки, лише»: 我^只休息了一天了 «Я відпочивав лише один день» ○ 都 <i>dōu</i> «все»: 我^都学了五年汉语了 «Ми всі вивчаємо китайську п'ять років» ○ 也 <i>yě</i> «також»: 我^也学了五年的汉语 «Я також вивчав китайську п'ять років»
<p>3. Прислівники, які ставляться лише перед комплементом тривалості дії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 快 <i>kuài</i> «майже; скоро»: 我学汉语^快五年了 «Скоро буде п'ять років як я вивчаю китайську»

Глаголи, що позначають певний стан (наприклад, 住 *zhù* «жити, проживати, мешкати»), після яких зазвичай не вживається 了 *le*, можуть приймати після себе це службове слово, якщо далі йде комплемент тривалості дії, що вказує на проміжок часу, впродовж якого тривав відповідний стан: 我在北京住^了两年多了 «Я мешкаю у Пекіні вже більше двох років».

Якщо у реченні з потрібно вжити модальне дієслово, то використовується конструкція з повторенням присудка, при цьому перший присудок керує прямим додатком, а модальне дієслово, як правило, ставиться перед другим присудком, утворюючи разом із ним складений дієслівний присудок: 星期六我学习汉语只能^能学习一个小时 «У суботу я можу лише годину займатися китайською мовою».

17.6. Комбінаторні особливості конструкцій зі службовими словами 把 та 被

□ службові слова 把 *bǎ* та 被 *bèi* вживаються лише з перехідними дієсловами, при цьому у реченнях із 把 *bǎ* після присудка обов'язково муть стояти модифікатор (他从房间里把桌子搬^出去了 «Він виніс стіл із кімнати»), прислівник (我不能把这个问题回答^一下 «На це питання я не можу відповісти») чи хоча б 了 *le*, або ж сам присудок муть подвоюватись (你^把房间^打扫^打扫! «Прибери у кімнаті!»), а у реченнях із 被 *bèi* такого обмеження немає, модифікатор чи 了 *le* можуть бути відсутніми, присудок – не подвоєним, хоча наявність після присудка якогось іншого члена (того ж 了 *le*, модифікатора, комплемента,

обставини тощо) також є вкрай бажаною (краще сказати 我被狗咬了) «Мене вкусила собака», ніж просто 我被狗咬);

□ у реченнях із 被 *bèi* додаток може випускатися (我被咬了 «Мене покусано / покусали»), а у реченнях із 把 *bǎ* це неможливо;

□ у реченнях із 把 *bǎ* після присудка не вживається службове слово 过 *guo*, а у реченнях із 被 *bèi* воно може вживатися;

□ у реченнях із 把 *bǎ* додаток має бути конкретним, чітко визначеним, наприклад, не можна сказати 把一件事*; речення з 被 *bèi* такого обмеження не мають;

□ модальні дієслова та заперечення 不 *bù* / 没(有) *méi (yǒu)* ставляться безпосередньо перед 把 *bǎ* та 被 *bèi*, а не перед присудком; у свою чергу, за наявності у реченні одночасно і модального дієслова, і заперечення, заперечення 不 *bù* передує модальному дієслову (我不能把这个问题回答一下 «На це питання я не можу відповісти»);

□ обставина, виражена прислівником або применниковим словосполученням, що стосується всього речення, має стояти перед 把 *bǎ* / 被 *bèi* (他没有自信地把的问题听起来, 就回答了 «Він невпевнено вислухав моє питання і [так само невпевнено] відповів»), а та, що стосується лише дієслова, – перед присудком (他把的问题没有自信地回答了 «Він відповів на моє питання невпевнено»);

□ у реченнях із 把 *bǎ* не вживаються компленти ступеня та можливості, виражені за допомогою постпозиційних морфем на кшталт 得极 *de jí* або 得很 *de hěn*, а у реченнях із 被 *bèi* це обмеження має необов'язковий, хоч і бажаний характер;

□ компленти нормативно не можуть зазнавати оформлення службовими словами 把 *bǎ* та 被 *bèi*; втім, іноді можуть траплятися речення, у яких за допомогою 把 *bǎ* оформлюється комплемент тривалості дії, перетворюючись таким чином на своєрідний прямий додаток (我把老早就忘了这件事! «Та я вже давно про це забув!» замість граматично вірних варіантів 我老早把这件事就忘了 або 我老早就忘了这件事); такі речення мають чітко виражений емоційний характер і використовуються у повсякденній розмовній мові, хоча самі носії китайської мови (навіть ті, хто їх використовує) вважають їх граматично некоректними;

□ службові слова 把 *bǎ* та 被 *bèi* можуть вживатися одночасно, в одному реченні; у цьому випадку додаток із 被 *bèi* завжди передує

додаткові з 把 *bǎ*: 他**被**有人**把**汽车撞坏了 «Його автомобіль був кимось розбитий / хтось розбив йому автомобіль».

Додатковий текст · 副课文

我们学了两年的中文了
(在飞机上)

- 请问，你是中国人吗？
- 不完全这样¹⁾。我是华侨²⁾，自³⁾法国来。你们中国话说得不错，学了几年的中文了？
- 哪里，还差得远⁴⁾呢。我们学了两年的中文了，是二年级的学生。您在法国很长时间了吧？
- 我生长⁵⁾在法国，我父母由⁶⁾沈阳⁷⁾来的，所以我有两种⁸⁾本族语⁹⁾：汉语和法语。
- 您父母常来中国吗？
- 不太常。父亲几次¹⁰⁾去参观¹¹⁾他的故乡¹²⁾，母亲每六个月探亲¹³⁾一次。
- 您在法国做什么工作？
- 我在巴黎¹⁴⁾大学工作，讲授¹⁵⁾共产主义¹⁶⁾、殖民主义¹⁷⁾哲学和移民¹⁸⁾政策的问题。
- 哇，好厉害呀！我也梦想成为科学家或者军官¹⁹⁾！
- 你靠²⁰⁾苦干²¹⁾能够²²⁾获得²³⁾成功²⁴⁾。

1) 不完全这样 *bù wánquán zhèyàng* (займен. фраз.) не зовсім так

2) 华侨 *huáqiáo* (ім.) хуацяо, китаєць із діаспори, китаєць, що мешкає за кордоном

3) 自 *zì* (прийм.) оформлює додаток-вихідну точку у просторі (звідки?) або часі (відколи?; з якого часу?)

4) 差得远 *chà de yuǎn* (дієсл. фраз.) значно поступатися; сильно не

дотягувати (до чогось), і близько не стояти; 还~呢! *Hái chà de yuǎn ne!* [Мені до цього] ще далеко!

5) 生长 *shēngzhǎng* (дієсл.) народитися і вирости (додаток із в *zài* ставиться після цього дієслова)

6) 由 *yóu* (прийм.) оформлює додаток-вихідну точку у просторі (звідки?) або часі (відколи?; з якого часу?)

7) 沈阳 *Shěnyáng* (ім.) Шеньян (місто на північному сході КНР, столиця пров. Ляонін)

8) 种 *zhǒng* (рах. суф.) *рахівний суфікс для мов*

9) 本族语 *běnzúyǔ* (ім.) рідна мова

10) 几次 *jǐcì* (пит. займ.; присл.) 1. скільки разів?; 2. кілька разів

11) 参观 *cānguān* (дієсл.) відвідувати, оглядати, здійснювати екскурсію

12) 故乡 *gùxiāng* (ім.) рідні місця, місце народження, мала батьківщина

13) 探亲 *tànqīn* (дієсл.) навідувати родичів

14) 巴黎 *Bāilí* (ім.) Париж (столиця Франції)

15) 讲授 *jiǎngshòu* (дієсл.) читати лекції, викладати

16) 共产主义 *gòngchǎn zhǔyì* (ім.) комунізм

17) 殖民 *zhímín* 1. (дієсл.) колонізувати; 2. (ім.) колонізація; ~主义 *zhǔyì* (ім.) колоніалізм

18) 移民 *yímín* (ім.) переселення; еміграція, імміграція; ~政策 *zhèngcè* (ім.) міграційна політика

19) 军官 *jūnguān* (ім.) офіцер

20) 靠 *kào* 1. (дієсл.) спиратися (на щось / когось), притулятися (до чогось / когось); 2. (прийм.) спираючись на, за допомогою, на основі / підставі

21) 苦干 *kǔgàn* (дієсл.) наполегливо / старанно працювати

22) 能够 *nénggòu* (дієсл.) могли, бути в змозі; може бути, можливо

23) 获得 *huòdé* (дієсл.) отримати, здобути, домогтися

24) 成功 *chénggōng* 1. (ім.) успішне завершення, успіх; 2. (дієсл.) досягти успіху; успішно завершитися

ІЕРОГЛІФИ

ламати; вісім	
捌	手 (64) 10
bā	

сто	
佰	人 (9) 8
bǎi	

ховатися	
避	辵 (162) 16
bì	

солдат, воїн	
兵	八 (12) 7
bīng	

ліс, деревина	
材	木 (75) 11
cái	

чі (1 / 3 м.)	
尺	尸 (44) 4
chǐ	

цунь (3, 33 см.)	
寸	寸 (41) 3
cùn	

насувати	
调	讠 (149) 10
tiáo / diào	

<i>відірватися</i>	
掉	手 (64) 11
diào	

<i>(за)зубити</i>	
丢	丿 (4) 6
diū	

<i>боротися</i>	
斗	斗 (68) 4
dòu / dòu	

<i>зло, лихо; вада</i>	
恶	心 (61) 10
è / wù / ě	

<i>змінити(ся); два</i>	
貳	贝 (154) 9
èr	

<i>благополуччя</i>	
福	示 (113) 13
fú	

<i>кожен, всякий</i>	
各	口 (30) 6
gè / gě	

<i>досягнення</i>	
功	力 (19) 5
gōng	

<i>кістка</i>	
骨	骨 (188) 9
gǔ	

<i>ціпок, палиця</i>	
棍	木 (75) 12
gùn	

<i>схопити</i>	
获	艸 (140) 10
huò	

<i>збирати(ся)</i>	
集	隹 (172) 12
jí	

<i>ступня, стопа</i>	
脚	肉 (130) 11
jiǎo	

<i>кордон, межа</i>	
境	土 (32) 14
jìng	

<i>чорний нефрит; дев'ять</i>	
玖	玉 (96) 7
jiǔ	

<i>військо, армія</i>	
军	冫 (14) 6
jūn	

<i>гравіювати</i>	
刊	刀 (18) 5
kān	

<i>спиратися</i>	
靠	非 (175) 15
kào	

<i>чорнявий (про волосся)</i>	
黎	黍 (202) 15
lí	

<i>приклад, взірець</i>	
例	人 (9) 8
lì	

<i>двадцять</i>	
廿	卅 (55) 4
niàn	

<i>в'ючна тварина</i>	
匹	匸 (23) 4
pǐ	

<i>лакове дерево; сім</i>	
柒	木 (75) 9
qī	

<i>тисяча</i>	
仟	人 (9) 5
qiān	

<i>емігрант</i>	
侨	人 (9)
	8
qiáo	

<i>викликати (почуття, відчуття)</i>	
惹	心 (61)
	13
rě	

<i>як [i] раніше; все ще</i>	
仍	人 (9)
	4
réng	

<i>тридцять</i>	
卅	十 (24)
	4
sà	

<i>три</i>	
叁	厶 (28)
	8
sān	

<i>сік; рідина</i>	
沈	水 (85)
	7
shěn	

<i>вказівка</i>	
示	示 (113)
	5
shì	

<i>дозріти</i>	
熟	火 (86)
	15
shú / shóu	

<i>жБурляти, перекидати</i>	
摔	手 (64)
	14
shuāi	

<i>відпускати; чотири</i>	
肆	聿 (129)
	13
sì	

<i>довідуватися</i>	
探	手 (64)
	11
tàn	

<i>заспокоювати, втішати</i>	
慰	心 (61)
	15
wèi	

<i>літній чоловік</i>	
翁	羽 (124)
	10
wēng	

<i>армія; п'ять</i>	
伍	人 (9)
	6
wǔ	

<i>сорок</i>	
卅	十 (24)
	5
xì	

<i>село</i>	
乡	幺 (52)
	3
xiāng	

<i>єдиний; один</i>	
壹	士 (33)
	12
yī	

<i>переміщати(ся)</i>	
移	禾 (115)
	11
yí	

<i>війна, битва</i>	
战	戈 (62)
	9
zhàn	

<i>(з)ламати</i>	
折	手 (64)
	7
zhé / zhē / shé	

<i>стрії</i>	
阵	阜 (170)
	7
zhèn	

<i>боротьба</i>	
争	亅 (6)
	6
zhēng	

<i>старанно, урочисто; Чжен</i>	
郑	邑 (163)
	9
zhèng	

<i>розводити, вироцувати</i>	
殖	歹 (78)
	12
zhí	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

丢、乡、争、侨、军、叁、恶、战、脚、获、调、贰、郑、阵、寸、仍、匹、卅、尺、廿、斗、刊、功、仟、示、伍、各、兵、折、材、沈、玖、例、佰、柒、捌、翁、骨、探、掉、移、壹、棍、殖、集、惹、肆、境、摔、福、慰、熟、靠、黎、避、卅

2. Запишіть наступні числівники формально-офіційним ієрогліфічним записом.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20; 21, 32, 43, 54, 65, 76, 87, 98; 375, 691, 759, 983, 4225, 7893, 8627, 16 902, 24 376, 541 889, 763 207.

3. Заповніть пропуски дієсловами 做, 干 або 办 (подекуди можливими є два варіанти).

- 1) 妈妈一边__饭一边唱歌。
- 2) 你在这家公司是__什么的?
- 3) 没人能理解怎么__。
- 4) 你__的练习越多, 你就越记得。
- 5) 我请你__的事, __得怎么样?
- 6) 不用帮我, 你该__自己的事!
- 7) 她爱怎么__就怎么__。
- 8) 拿这个__例子。
- 9) 桌子是用木头__的。
- 10) 1911 年, 政府__了这所大学。

4. Перекладіть китайською мовою, використовуючи прийменники зі значенням вихідної точки 从, 自 або 由.

- 1) Від початку війни вона дуже постарішала.
- 2) Ми працюємо щодня з восьмої до п'ятої години.
- 3) Відстань від Києва до Парижа становить приблизно 2400 км.
- 4) Він впав з коня та зламав ногу.
- 5) Пан Лі приїхав із Китаю. Він живе тут з минулого року.

- 6) Я покину курити починаючи з понеділка.
- 7) — Звідки ти приїхав? — Я приїхав від мого брата.
- 8) Папір відомий у Китаї (букв.: «китайці знають папір») з давніх часів.
- 9) Отримав гроші від батьків, тож із наступного семестру лечу до Америки на навчання.
- 10) Мій друг приїхав з України. Я разом із ним щойно повернувся звідти, з його рідних місць.

5. Поставте слова у дужках у приєдникові конструкції з 来说 / 来讲

Наприклад:

这是不知礼貌的。(老师) → 就老师来说, 这是不知礼貌的。

- 1) 生活有了新的意义。(他)
- 2) 这也就足够了。(个孩子)
- 3) 这本书没什么意思。(外国人)
- 4) 困难算不了什么。(这么强的男人)
- 5) 改革不总是有好结果。(经济)
- 6) 人们有时很奇怪。他一点都不爱孩子，但他非常爱他的狗。(我的邻居)
- 7) 他们都对工作条件很不满意。(我听到的)
- 8) 很可能这个人是她爷爷。(他的年纪)
- 9) 难道你从来没有犯错误?(你)
- 10) 你是华侨。(你的口音)

6. Перекладіть китайською мовою, використовуючи приєдникові конструкції з 来说 / 来讲

- 1) На мою думку, ти помиляєшся.
- 2) Прийматиму рішення виходячи з ситуації.
- 3) Щодо політичних та освітніх реформ, то вони ще не завершені.
- 4) Судячи з його характеру, ві не любить програвати.
- 5) Покращувати економічні умови завжди важко, взяти хоча б Україну.
- 6) Судячи з виразу її обличчя, вона не дуже задоволена твоїми словами.
- 7) Щодо наступного року, то схоже на те, що війна закінчиться.

- 8) Що стосується твоєї думки, то я спершу мушу обговорити [її] з колегами.

7. Перефразуйте речення, використовуючи прийменники зі значенням підстави.

Наприклад:

我从他的话中作出了这个判断。 → 我**按他的话**作出了这个判断。

- 1) 我们公司用合作的精神工作。
- 2) 规定说 18 岁以下的人不可以吸烟。
- 3) 在我看来, 你听他说不如自己去一趟的好。
- 4) 不要一个人喝酒就是个乌克兰的传统。
- 5) 从他的信息中, 我知道了他不打算回家了。
- 6) 最新的调查说, 中国人口从 2030 年开始减少。
- 7) 你那样解释, 我就做到的。
- 8) 听同事说, 老王要辞职。

8. Перекладіть китайською мовою, використовуючи прийменники зі значенням підстави.

- 1) Згідно з правилами граматики, 「了」 не вживається в одному реченні разом із 「没」.
- 2) Він не прийшов із (букв.: «серйозної») поважної причини.
- 3) За словами поліції, перед тим, як сісти за кермо, він вживав алкоголь.
- 4) За умовами контракту поганий товар можна обміняти на хороший.
- 5) Чому (букв.: «на якій підставі») Ви зробили такий висновок?
- 6) На думку китайців, спізнюватися – це невихованість.
- 7) Я готувала їжу згідно з поясненнями матері, але вийшло несмачно.
- 8) Відповідно до номеру телефону, він, найімовірніше, мешкає у Шанхаї.

9. Перефразуйте речення, використовуючи конструкції-відповідники дієприслівникового звороту минулого часу.

Наприклад:

在我和她交谈之后, 就懂了。 → 和她交谈了, 我就懂了。

- 1) 我听到他的解释之后，一切都清楚了。
- 2) 睡得很好，感觉好多了。
- 3) 我戴上眼镜的时候，可以看清楚小汉字。
- 4) 我休息以后，又工作了。
- 5) 老头仔细听了他的故事，然后这样回答。
- 6) 我回到家以后，忽然想起在商店里忘了买些东西了。
- 7) 走路回家的时候，手机忽然响了。
- 8) 教授问个问题以后，自己马上回答了。

10. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкції-відповідники дієприслівникового звороту минулого часу.

- 1) Прочитавши цей роман, я залишився незадоволеним.
- 2) Залишивши рідні місця, дуже скоро починаєш сумувати за родиною.
- 3) Насилу склавши університетські іспити, ми всі були дуже втомлені, тож у кафе не пішли.
- 4) Вислухавши його пояснення, Мейлі змінила свою думку.
- 5) Приготувавши їжу, мама трішки відпочила.
- 6) Їдучи (коли він їхав) додому на велосепеді, молодшого брата збила машина.
- 7) Одружившись (після того, як одружився), мені постійно бракує грошей.
- 8) Відвідавши Китай (під час відвідин Китаю), я вивчив дуже багато нових ієрогліфів.

11. Доповніть речення комплементом тривалості дії у дужках (там, де можливо – у двох варіантах).

Наприклад:

我没见到我的家庭了。(许多年) →

- a) 我没见到我的家庭见到许多年了。
- b) 我没见到许多年的我的家庭了。

- 1) 她在这家公司工作了。(已经十几年)
- 2) 我学了汉语了，但还说半不通的汉语。(两年)
- 3) 我没见到父母了。(很久)
- 4) 丈夫没抽烟了。(一个多月)
- 5) 孩子害了咳嗽了。(一个星期左右)
- 6) 生日晚会继续了。(到深夜)

- 7) 我累得要命，所以睡了。(十二个多小时)
- 8) 我在北京住了，从来没见过会说乌克兰语的中国人。(三年多)

12. Перекладіть китайською мовою, використовуючи комплементи тривалості дії (там, де можливо – у двох варіантах).

- 1) Ми розмовляли з ними близько трьох годин, але так і не домовилися.
- 2) Війна в Україні тривала багато років.
- 3) У 19-му сторіччі люди їхали з Китаю до Європи потягами декілька тижнів.
- 4) Вона дуже розумна, вивчає китайську мову лише шість місяців, а вже може непогано говорити.
- 5) Я вже десять років не п'ю алкоголь.
- 6) Писав ієрогліфи з шостої до десятої вечора, але запам'ятав не дуже добре.
- 7) У нас із дружиною є традиція: щосуботи ввечері впродовж двох-трьох годин ми нічого не робимо, а дивимося фільми.
- 8) Мені потрібна відпустка, не відпочивав уже більше п'яти років.

13. Позначте речення зі службовими словами 把 та 被 як граматично вірні або граматично невірні. Поясніть помилки, допущені у граматично невірних реченнях.

- 1) 我把这本小说还没看过。讲的是什?
- 2) 我把有些事不大懂，请你给我解释一下。
- 3) 我把这个地方不大懂，请你给我解释一下。
- 4) 我把日本电影完全不想看，它们又无聊又奇怪。
- 5) 你把这个翻译做得好极了。
- 6) 我被老师问了一个问题。
- 7) 我们把基辅剧院参观过多次。
- 8) 他被邻居把窗户打破了。
- 9) 你把衣服马上洗!
- 10) 树被风没有折断。

14. Дайте якомога детальніші відповіді на питання до текстів цього уроку.

- 1) 郑人为什么去集市?
- 2) 他找到他要找的东西了吗?

- 3) 为什么卖鞋的人觉得他很奇怪?
- 4) 你在生活中遇到过这样的人吗?
- 5) 「塞翁失马」的成语是什么意思?
- 6) 你同意塞翁的想法吗?
- 7) 常用的字和最常用的字加多少?
- 8) 为了看得懂中文报纸, 需要认识多少个汉字?
- 9) 学好汉语需要多久时间?
- 10) 照我看来, 为什么汉语被认为是世界上最难学的语言之一?

15. Перекладіть китайською мовою.

А) У Період Воюючих царств у царстві Чжен був чоловік, який побачив, що його взуття вже дуже старе, і захотів купити нову пару на ринку. Перед тим, як піти на ринок, чоловік подумав: «Мені потрібно поміряти ноги, щоб знати, якого розміру взуття купувати». Тож він знайшов мотузку, виміряв довжину своїх ніг та пішов купувати взуття. Н базарі було багато продавців взуття та товар на будь-який смак. Він знайшов пару, яка йому сподобалася, але раптом згадав, що забув мотузку вдома, тож він поклав черевики та поспішив додому, узяв мотузку і квапливо повернувся на базар. Коли він підійшов до ринку, сонце вже майже сідало.

Він прийшов туди, де продавали взуття, яке йому сподобалося, але той магазин вже був зачинений. Чоловік із Чжен дуже засмутився. Кілька людей побачили його невдоволений вигляд, підійшли до нього і запитали, що сталося. Вислухавши його розповідь, вони засміялися та запитали, навіщо міряти мотузкою, якщо можна поміряти ногою. Чоловік із Чжен відповів: «Ноги ненадійні. Я не довіряю своїм ногам, я більше довіряю вимірюванню мотузкою».

Б) Жив колись біля кордону один старий, якого люди називали Сай Вен (букв.: «старим чоловіком з кордону»). Одного разу сім'я Сай Вена втратила коня, і сусіди прийшли його втішити. Але Сай Вен не засмутився, [а] сказав: «Нічого, може, [а] й добре втратити коня». Через кілька днів загублений кінь повернувся сам, і привів назад із собою [ще одного] рисака.

Дізнавшись [про це], сусіди прийшли привітати його, але Сай Вен зовсім не був задоволений, він сказав: «Отримати рисака задарма – це не обов'язково добре, це може спричинити якісь проблеми». У Сай Вена був син, який найбільше любив їздити верхи. Одного разу син Сай Вена виїхав на прогулянку на тому рисакові. Кінь стрімко поскакав (букв.:

«побіг»), син упав з коня і зламав собі стегно. Коли сусіди почули про це, всі прийшли втішити Сай Вена. Але Сай Вен знову не хвилювався. «Це нічого, для дитини зламана стегова кістка не обов'язково погано», — сказав він. Невдовзі (букв.: «потім») почалася війна. Багато молоді забрали в армію, багато воїнів полягло у боях, багато хто не повернувся. Син Сай Вена уникнув небезпеки, оскільки його нога була зламана.

Чен'юй «Сай Вен втратив коня» часто вживається разом із «як знати, чи це не щастя?» та означає, що добро може перетворюватися на зло, і аналогічно, зло іноді може перетворюватися на добро.

В) Згідно з проведеними дослідженнями, існує понад 6300 різних китайських ієрогліфів, з яких лише 1840 є загальноживаними, а 560 є найпоширенішими. Якщо ти знаєш 2400 загальноживаних і найбільш часто використовуваних китайських ієрогліфів, то, згідно зі статистичними даними, зможеш упізнати 90% ієрогліфів китайських книгах, газетах і журналах. Але вивчити лише ці ієрогліфи не означає бути здатним правильно розуміти китайські тексти. Часто трапляються такі ситуації: ти бачиш слово з двох ієрогліфів, знаєш кожен ієрогліф, але не можеш зрозуміти, що означає слово. Наприклад, слово 「东西」 має два значення: пряме значення «схід і захід» та переносне значення «предмет, річ». Слово 「小人」 буквально означає не «карлик», а «негідник». Ці два приклади показують, що вивчити 2400 китайських ієрогліфів неважко, але добре вивчити китайську мову непросто.

Г) Я вважав, що пан Лі – китаєць, але це [виявилося] не зовсім так. Він – хуацяо з Франції. Він виріс у Парижі, але його батьки приїхали з Шеньяну, тому у нього дві рідні мови: китайська та французька. Його батьки часто їздять у Китай: батько кілька разів на рік відвідує рідні місця, а мама кожні півроку відвідує родичів. Пан Лі працює у Паризькому університеті, де читає лекції з питань філософії комунізму, філософії колоніалізму та міграційної політики Європи.

Основний текст · 主课文

(一)

中国的家庭教育。

父母是孩子的第一位老师，家庭是教育开始的地方，家庭的教育也是终身的。到底中国的家庭教育方式是怎么样的呢？

差不多每位家长都把最美好的希望放在自己的孩子身上，用一个中国成语来说就是“望子成龙”。有的家长，愿意在孩子的教育方面花很多钱，比方说找家庭老师，买很多参考书，送孩子去参加不同的兴趣班，以及经常检查家庭作业，每个月给老师打一、两次电话等，为了孩子，自己累也高兴。有的家长认为孩子在学校考试的成绩太重要了，为了让孩子好好学习，他们不让孩子做家务。孩子得到了好成绩，马上就能得到很贵的礼物或者一些钱。

也有一些家长在家里对孩子采取随便的态度，这里有两种情况：一种是家长知道教育的规律，可以很好地教育自己的孩子；还有一种是家长自己每天太忙，根本就没时间管孩子。这样，教育子女就成了爷爷、奶奶的事了，老人的生活就成了以孩子为中心。老人们每天要认真地想孩子要“吃什么”、“穿什么”、“用什么”。

平时，我们看到，有的家长对孩子有一种太高的希望，常常说邻居、同事的孩子怎么好，让自己的孩子变得不自信。还有的家长，在脑子里很重视孩子的教育，在平时的生活中，又不注意教育的方式，这样，孩子就有“顶嘴、自私、对老人不礼貌”等行为。一些孩子在学校是“乖乖娃”，在家里又成了“小霸王”。

现在不少孩子喜欢钱。据调查，50%（百分之五十）以上的学生有自己的钱，少的有几百，多的有几千。学生之间流行送

礼物。他们的钱从哪里来呢？一是节日时家长和其他长辈送的，还有考试好的时候父母奖励的，也有家长每天给孩子的早饭钱和车费等。有了钱，孩子们就可以随便浪费钱买不必要的东西。还有一种现象就是喜欢舒服的生活，差不多是“饭来张口，衣来伸手”。很多孩子常常惟我独尊，对别人的事漠不关心。对中国家庭教育存在的问题，很多人正在想各种各样的好办法。

(二)

隔代教育：爷爷奶奶在努力。

据调查，全国成百中差不多 60% 的家庭都有隔代教育。老人的想法跟孩子的家长常常有很多不一样的地方，这样，隔代教育会带来一些不好的影响。中国科学院在几万人中做过一个调查，有 95% 以上的家长没有学习过怎样教育子女，调查的人中，隔代教育的家长 100% 没学过，他们认为教育孩子不需要学习。

但是，也有很多老人在想办法做好隔代教育。吴先生是一位退休干部，他的女儿工作很忙，教育女儿的孩子茜茜的事就是老吴的了。老吴退休了，但是想法却不老，为了教育好茜茜，他学习儿童心理学、创造学和现代教育学，还买很多教育儿童的杂志，这样，他教育茜茜的办法很有用。一次，茜茜吃了花生，还要吃，妈妈让她不要吃了，她不听，妈妈生气了也没用，后来妈妈要打茜茜了，老吴看见了，觉得孩子不是不听妈妈的话，是孩子的心里不知道这样做不对。老吴拿出 20 粒花生，让茜茜把它们放成两排，每排 10 粒，不能放错，然后再一个一个地吃。最后孩子很高兴地结束了吃花生米的事。

罗先生已经过了 85 岁了，1980 年他从大学退休以后，就找了几个退休的老师，以他们的孙子为对象，开始做“零岁教育”。他年轻时在南京中央大学学习，著名教育家的教育方式对他的影响很大，退休时，大孙子晶晶出生了，晶晶七个月时，他就跟孩子面对面，看着晶晶说：“爷爷眼里有晶晶，晶晶眼里有爷爷”，让晶晶学会用自己的眼睛看。晚上，他把孩

子一天的活动写下来。20 多年的时间，他写了一百多万字。晶晶以后是外孙，再以后是小孙子。为了练习小孙子的小手的能力，七个月时罗先生让他的小手弹钢琴。

很多老人认为，他们有时间，也不容易生气，只要愿意学习新的知识和方法，老人就会做好隔代教育。

(三)

狐假虎威。

有一只老虎肚子饿了，想找一只动物吃，刚好遇见一只狐狸，老虎刚要扑上去，没想到狐狸大喝一声，说：“哼，啥事啊？你敢吃我，天帝派我来当兽王，你要是吃了我，天帝不会饶你！”

老虎看着狐狸又瘦又小，不大相信它的话。可是听它这么大的口气，又不敢不相信。老虎犹豫不决的样子，早让狐狸看出来。它冷笑一声，即说：“嘿嘿，你以为我骗你吗？要是你不信，你就跟在我后边看吧。我走到哪儿，大小的野兽见了我就得逃跑。”

老虎想：这倒应该看一看。于是，狐狸大模大样地在前头走，老虎紧紧地跟在后边。山上的野羊、野猪一看见狐狸后头跟着老虎，都便吓得逃跑了。老虎看了，还以为它们真害怕狐狸，没想到它们正是怕自己。

在这种场合之下，“假”是“借”的意思。这个成语比喻有人借别人的势力欺负人。

Нові слова · 生词

终身 *zhōngshēn* 1. (ім.; присл.) все життя, увесь вік; до кінця життя / своїх днів, довічно; 2. (прикм.) довічний

到底 *dàodǐ* 1. (спол.) врешті-решт, зрештою, все-таки; 2. (присл.) до краю, до кінця; повністю, цілком, цілковито

家长 *jiāzhǎng* 1. (ім.) голова сім'ї (роду); батько сімейства; 2. (ім.) батьки; 3. (прикм.) батьківський

美好 *měihǎo* (прикм.) прекрасний, чудовий; найкращий

放 fàng (дієсл.) покладати; 把希望 ~ *bǎ xīwàng fàng* покладати надію / сподівання (在…… *zài...* на щось / на когось); ~ 错 *cuò* (дієсл.) [помилково] ставити / класти не на своє місце

望子成龙 wàng zǐ chéng lóng (фразеол.) сподіватися, що син стане імператором (букв.: «драконом») (тобто досягне успіху)

望 wàng 1. (дієсл.) очікувати, сподіватися; 2. (ім.) надія, сподівання

子 zǐ (ім.) 1. син; 2. дитина; дитинча (тварини)

龙 lóng (ім.) 1. дракон; 2. імператор

参考书 cānkǎoshū (ім.) книжка-довідник; навчальний посібник, підручник

不同 bùtóng (прикм.) різноманітні, всілякі

兴趣班 xìngqùbān (ім.) гурток за інтересами, група / курси / клас / секція додаткових занять за інтересами (у позакласний чи позаробочий час)

以及 yǐjí (спол.) а також, а крім того; аж до, і навіть

检查 jiǎnchá 1. (дієсл.) перевіряти; контролювати, інспектувати; діагностувати; 2. (ім.) перевірка; контроль, інспекція; діагностика

等 děng (присл.) тощо, і так далі

家务 jiāwù (ім.) домашні справи, домашнє господарство

得到 dédào (дієсл.) досягти, привести (до результату, успіху тощо); отримати, здобути

态度 tàidu (ім.) ставлення (до когось / чогось), відношення; підхід (до справи), тактика; поведінка, манери; образ дій; 采取……的 ~ *cǎiqǔ ... de tàidu* застосовувати [певну] тактику / методику, практикувати [певний] підхід

规律 guīlǜ (ім.) 1. [науковий або суспільний] закон, правило; 2. закономірність; 3. порядок, регламент

教育 jiàoyù (дієсл.) виховувати; ~ 好 *hǎo* (дієсл.) добре (гарно) виховати

子女 zǐnǚ (ім.) 1. сини та дочки, діти; 2. чоловік і жінка

老人 lǎorén (ім.) літня людина

平时 píngshí (ім.; присл.) 1. звичайний час; повсякденність; у звичайний час; повсякденно, постійно; 2. мирний час; у мирний час

变得 biànde (дієсл.) ставати (кимось / чимось / якимось), перетворюватися (на когось / на щось / на якогось)

自信 zìxìn 1. (ім.) самовпевненість, впевненість у собі, віра у себе / у свої сили; 2. (прикм.) бути впевненим у собі, вірити в себе; 不 ~ *bù* 1. (ім.) невпевненість у собі; 2. (прикм.)

бути невпевненим у собі, не вірити в себе

脑 (子) nǎo(zi) (ім.) 1. головний мозок; 2. голова; 3. пам'ять; свідомість; в ~里 *zài nǎo(zi) lǐ* у голові; у свідомості, у думках; у пам'яті; 动 ~ *dòng* ворушити (розкинути) мізками, думати

重视 zhòngshì (дієсл.) надавати [великого] значення, приділяти [особливу] увагу, високо цінувати; ставитися / сприймати серйозно

顶嘴 dǐngzuǐ (дієсл.) сперечатися; огризатися, зухвало відповідати

自私 zìsī 1. (дієсл.) думати (піклуватися) тільки про себе, бути егоїстом; 2. (ім.) егоїзм

不礼貌 bù lǐmào (прикм.) неввічливий, нечемний; невихований, грубий (对 *duì...* до когось); ~地 *de* (присл.) грубо, неввічливо, нечемно

行为 xíngwéi (ім.) дія, вчинок; акт; поведінка

乖乖(娃) guāiguāi(wá) (ім.) дитинка, дитиночка, малюк; малеча, манюня (лагідне назва або звернення до дитини)

霸王 bàwáng 1. (ім.) баван (ватажок князів, князь-гегемон); 2. (ім.) тиран, деспот; володар; 小 ~ *xiǎo* «маленький імператор» (усталена назва примхливої розпещеної дитини у Китаї); 3. (присл.) (*жарг.*) задарма, на халяву; 吃 / 喝 (都)

~ *chī / hē (dōu) bàwáng* їсти / пити на халяву

以上 yǐshàng (присл.; післяім.) понад, більше [ніж...]

流行 liúxíng 1. (дієсл.) [широко] поширюватися, бути поширеним; циркулювати; 2. (дієсл.) бути модним; користуватися попитом; 3. (прикм.) поширений, популярний; 4. (прикм.) модний; 5. (ім.) поширеність, популярність; 6. (ім.) епідемія

一是 *yīshì* (присл.) перш за все; по-перше

长辈 (儿) zhǎngbèi(r) (ім.) старші, старше покоління

奖励 jiǎnglì 1. (дієсл.) заохочувати, стимулювати; нагороджувати, преміювати; 2. (ім.) заохочення, нагородження; премія, (ви)нагорода

车费 chēfèi (ім.) плата за проїзд, вартість проїзду

浪费 làngfèi 1. (дієсл.) транжирити, розтратити, марно витратити; 2. (ім.) марнотратство, зайві витрати

必要 bìyào 1. (прикм.) потрібний, необхідний; 不 ~ *bù* непотрібний; 2. (ім.) потреба, необхідність; ~时 *shí* за потреби, у випадку необхідності

饭来张口 (, 衣来伸手) fàn lái zhāng kǒu (, yī lái shēn shǒu) (фразеол.) жити на всьому готовому (букв.: «їжа приходиться у розкритий рот (, одяг приходиться у простягнуту руку)»)

张 *zhāng* (дієсл.) широко відкривати, роззявляти; ~□ *kǒu* широко відкривати (роззявляти) рота

衣 1. *yī* (ім.) зовнішній покрив; шкірка, лушпиння (плоду); покриття, чохол; оперення (птахи), шерсть (тварини); 2. *yì* (дієсл.) одягати / носити (одяг), одягати(ся)

惟 *wéi* (дієсл.) думати, вважати; ~我独尊 *wéi wǒ dúzūn* (фразеол.) ставити себе вище за всіх, бути пихатим / надмірно зарозумілим

独尊 *dúzūn* (дієсл.) займати головне місце / провідне становище

漠不关心 *mò bù guānxīn* (дієсл. фраз.) [взагалі] не цікавитись / не перейматися, бути [абсолютно] байдужим (对…… *duì*... до когось / до чогось)

存在 *cúnzài* 1. (дієсл.) існувати; бути в наявності; 2. (ім.) існування, буття; 3. (ім.) наявність, присутність; 4. (ім.) сутність, істота

隔代 *gé dài* (ім.; прикм.; присл.) через покоління

成 *chéng* 1. (ім.) десята частина, десятина; десять відсотків; 六 ~ *liù* шістдесят відсотків; 2. (прикм.; присл.) цілий, весь; ~天 *tiān* цілий день; цілими днями; ~百中 *chéng bǎi zhōng* (присл. фраз.) зі ста

відсотків, з усього / усіх, із загальної кількості

地方 *dì fāng* (ім.) частина; аспект

影响 *yǐngxiǎng* 1. (ім.) вплив; дія, ефект; 2. (ім.) відбиток, відображення; відгомін, відлуння; 3. (дієсл.) впливати, здійснювати вплив; мати ефект (对…… *duì*... на когось / на щось); 4. (дієсл.) відображатися, відбиватися, відлунювати

科学院 *kē xué yuàn* (ім.) академія наук

做好 *zuò hǎo* (дієсл.) гарно виконати, добре впоратися, зробити як слід

干部 *gàn bù* (ім.) 1. кадри; кадровий працівник; апарат, керівні кадри; 2. офіцер, командний склад; 2. функціонер, активіст

茜 1. *qiàn* (прикм.) фіолетово-червоний; червоний; 2. ~茜 *Xī xī* (ім.) Сі-сі (ім'я дівчинки)

儿童 *ér tóng* 1. (ім.) дитина, підліток; 2. (прикм.) дитячий; ~心理学 *xīn lǐ xué* (ім.) дитяча психологія (як наука)

心理学 *xīn lǐ xué* (ім.) психологія (як наука)

创造学 *chuàng zào xué* (ім.) наука винаходити, винахідництво

教育学 *jiào yù xué* (ім.) педагогіка (як наука)

花生 *huāshēng* (ім.) арахіс, земляний горіх; ~ 米 *mǐ* (ім.) очищений (лущений) арахіс

米 *mǐ* (ім.) 1. рис (у зернах); 2. очищене зерно; крупа

没用 *méiyòng* (прикм.) марний, безрезультатний; непридатний

不是不 *bù shì bù* (модальн. фраз.) не те, щоб не...; річ / справа не в тому, що не...; 我~想来, 但是我很忙 *Wǒ bù shì bù xiǎng lái, dànshì wǒ hěn máng* Не те, щоб я не хотів приходити / справа не в тому, що я не хочу приходити, але я дуже зайнятий

心 *xīn* (ім.) 1. серце; 2. душа; ~ 里 *lǐ* 1. (ім.) нутро; душа; 2. (присл.) в душі, в умі; про себе

粒 *lì* 1. (ім.) зерно, ядро, крупинка, гранула; крихта; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для зерен, ядер, крупинок, гранул, крихт тощо*

排 *pái* 1. (ім.) ряд, лінія, стрій, шеренга; серія (не потребує рах. суф.); 2. (дієсл.) ставити в ряд, розставляти / розташовувати (у певному порядку); 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для рядів, шеренг, ліній, серій тощо*

一个一个(地) *yī gè yī gè (de)* (присл.) один за одним, по одному, по черзі

罗 *luó* 1. (ім.) сітка; мереживо; сито; 2. (ім.) Ло (китайське прізвище); 3. (дієсл.) ловити сіткою, розкидати / розставляти сітки

过 *guò / guō* (дієсл.) виповнюватися (про вік)

对象 *duìxiàng* 1. (ім.) об'єкт, предмет; мішень, ціль; 2. (ім.) партнер у парі (коханий / кохана, наречений / наречена, хлопець / дівчина); 3. (дієсл.) орієнтуватися (на щось / на когось), брати за взірець / приклад, наслідувати

零岁 *língsuì* (ім.) вік немовляти, немовлячий (букв.: «нульовий») вік

年轻时 *niánqīngshí* (ім.; присл.) молодість, юність; в молодості, в юності, у молоді / юні роки

南京 *Nánjīng* (ім.) Нанкін (місто на сході КНР, столиця провінції Цзянсу); ~ 中央大学 *zhōngyāng dàxué* (ім.) Нанкінський центральний університет

中央 *zhōngyāng* (ім.) 1. середина, центр; центральний; 2. центральні органи влади; ЦК; 中共 ~ *Zhōnggòng* (ім.) ЦК КПК

著名 *zhù míng* (прикм.) знаменитий, відомий, уславлений

教育家 *jiàoyùjiā* (ім.) педагог; вихователь

退休时 *tuìxiūshí* (ім.; присл.) пенсійний вік; після виходу на пенсію / у відставку

大孙子 *dàsūnzi* (ім.) 1. старший онук; 2. онучок (звертання)

晶晶 *jīngjīng* 1. (прикм.) блискучий; кришталевий; 2. (ім.) Цзін-цзін (ім'я хлопчика)

面对面(地) *miàn duì miàn (de)* (присл.) обличчям до обличчя, особисто; віч-на-віч, один на один (跟…… *gēn...* / 和…… *hé...* / 与…… *yǔ...* з кимось)

眼 *yǎn* (ім.) око, очі; погляд; ~睛 *jīng / jīng* (ім.) око, очі (букв.: «кришталік ока; очне яблуко»); ~里 *lǐ* (присл.) в очах; з погляду; (在 *zài*) ~ 里是 / 有…… *lǐ shì / yǒu* бути у чийось очах (сприйматися) як...; (在) 她眼里, 你只是个孩子 (*Zài*) 她眼里, 你只是个孩子 (Zài) 她眼里, 你只是个孩子 В її очах (з її погляду) ти всього лише дитина

活动 *huódòng* 1. (дієсл.) рухатися; розминати(ся); 2. (прикм.) бути рухливим; бути гнучким; 3. (дієсл.) діяти, проявляти активність; 4. (ім.) активність, діяльність, дія; рух (як фізичн., так і політичн.)

写下来 *xiěxiàlái* (дієсл.) записувати, письмово фіксувати

外孙 *wàisūn* (ім.) онук (син дочки)

小孙子 *xiǎosūnzi* (ім.) молодший онук

弹 1. *dàn* (ім.) куля, патрон; ядро, снаряд; 2. *tán* (дієсл.) поплескувати, клацати [пальцями], постукувати, грати (на щипкових або клавішних музичних інструментах)

钢琴 *gāngqín* (ім.) піаніно, фортепіано; 弹 ~ *tán* грати на піаніно / на фортепіано

只要 *zhǐyào* (дієсл. фраз.) потрібно лише / тільки й треба, що(б)...; варто лише...; треба тільки щоб...

方法 *fāngfǎ* (ім.) спосіб, метод; засіб, прийом

狐假虎威 *hú jiǎ hǔ wēi* (фразеол.) користуватися чужим авторитетом (букв.: «лисиця симулює могутність тигра»)

狐 *hú* (ім.) 1. лисиця; 2. Ху (китайське прізвище)

假 *jiǎ* 1. (прикм.) підробний, фіктивний, фальшивий; 2. (дієсл.) прикидатися, вдавати, симулювати

虎 *hǔ* (ім.) 1. тигр; 2. Ху (китайське прізвище)

老虎 *lǎohǔ* (ім.) тигр

威 *wēi* 1. (ім.) престиж, авторитет, вплив; 2. (ім.) сила, міць, велич, могутність; 3. (дієсл.) загрожувати, лякати, залякувати; 4. (дієсл.) пригнічувати, гнобити; 5. (ім.) гніт, пригноблення

饿 *è* (дієсл.) зголодніти

刚好 *gānghǎo* (присл.) 1. якраз, вчасно, своєчасно; 2. саме, в міру, в пору

扑 *pū* (дієсл.) 1. (по)бити, вдарити; 2. кинути; поринути; ~ 上去 *shàngqù* (дієсл.) накинутися (на когось / на щось), напасти, атакувати

喝 *hè* (дієсл.) кричати, голосити; гаркнути, рвкнути; 大 ~ 一声 *dà hè yīshēng* (фразеол.) (за)кричати на весь голос

哼 1. *hēng* (дієсл.) стогнати, охати; бурмотіти, муркотіти, мукати; 2. *hng* (виг.) що?!; гей!; агов! (вигук невдоволення, зневаги, недовіри, сумніву)

啥 *shá* (скороч. від 什么 *shénme*) (пит. займ.) 1. що?; 2. який? / яка? / яке? / які?; ~事 (啊)? *shì (a)?* (імен. фраз.) у чому справа?; що таке?

敢 *gǎn* (дієсл.) (по)сміти, наважитися, насмілитися; 不敢 *bù gǎn bù...* не наважитися не... (зробити щось)

天帝 *tiāndì* (ім.) бог-творець, верховне божество; небесний володар

派 *pài* 1. (дієсл.) відряджати, спрямовувати, відсилати (когось кудись); 2. (дієсл.) призначати на посаду; 3. (ім.) фракція, секта, клан, партія

兽 *shòu* (ім.) звір, тварина; ~王 *wáng* (ім.) цар звірів

饶 *ráo* 1. (дієсл.) багатий, заможний; 2. (дієсл.) (по)щадити, (по)милувати, (по)жаліти; 3. (ім.) багатства, ресурси

口气 *kǒuqì* (ім.) 1. дихання, подих; 2. манера мовлення, тон; 大~ *dà* (ім.) підвищений тон

犹豫(不决) *yóu yù (bù jué)* (ім. фразеол.; присл. фразеол.) нерішучість; бути в нерішучості, вагатися; зволікати; стояти на роздоріжжі

冷笑 *lěngxiao* 1. (ім.) холодна / крижана / крива посмішка; 2. (дієсл.) криво / холодно

посміхнутися; (~一声 *yī shēng*) хмикнути, фиркнути

即 *jí* (част.; присл.) 1. одразу [ж]; зараз же, негайно; 2. саме [це і є], якраз [і є]

嘿嘿 *hēihēi* 1. (ім.) регіт; 2. (дієсл.) (за)реготати; 3. (виг.) ха-ха (звуконаслідування сміху)

以为 *yǐwéi* (дієсл.) рахувати, вважати (щось / когось чимось / кимось); приймати (щось / когось за щось / когось)

骗 *piàn* (дієсл.) (об)дурити, обманювати

信 *xìn* (дієсл.) вірити, довіряти

走到 *zǒudào* (дієсл.) дійти, дістатися, прибути

大小 *dàxiǎo* 1. (прикм.) великий і малий; і великі / старі, і малі; 2. (ім.) дорослі та діти

野 *yě* (прикм.) дикий; неприручений, некультурений; ~兽 *shòu* (ім.) дикий звір, дика тварина; ~羊 *yáng* (ім.) дика вівця, дикий баран; ~猪 *zhū* (ім.) дика свиня, дикий кабан

见 *jiàn* (дієсл.) побачити, помітити

便 *biàn* (част.; присл.) 1. одразу [ж]; зараз же, негайно; ~是 *shì* саме [це і є], якраз [і є]

逃 *táo* (дієсл.) 1. тікати; 2. ухилятися, уникати; ~跑 *pǎo* 1. (дієсл.) бігти геть, втікати; 2. (ім.) втеча

倒 *dào* (присл.) 1. навпаки, всупереч / на протывагу [цьому];

2. однак, проте; втім, [і] тим не менше

大模大样 (儿) *dà mó dà yàng (r)* (прикм.) гордовитий, пихатий, гоноровий; ~地 *de* (присл.) гордовито, пихато, з гордим виглядом

前头 *qiántou* (ім.; післяйм.) передня частина; перед, спереду

紧 *jǐn* (прикм.) тугий, щільний, тісний; ~紧 (地) *jǐn (de)* (присл.) щільно, стисло; туго-натуго; впритул, неухильно

羊 *yáng* (ім.) вівця; баран

猪 *zhū* (ім.) свиня; кабан

后头 *hòutou* (ім.; післяйм.) задня частина, зад; за, позаду, ззаду

还 *hái* (присл.) все ж, все-таки

害怕 *hàipà* 1. (дієсл.) боятися, (з)лякатися; 2. (ім.) страх

场合 *chǎnghé* (ім.) випадок, обставини, становище, умови; 在这种 ~ 之下 *zài zhè zhǒng chǎnghé zhī xià* (присл. фраз.) у такому випадку; за таких умов / обставин

比喻 *bǐyù* 1. (дієсл.) говорити алегорично, говорити езоповою мовою; 2. (ім.) образний вираз, метафора, алегорія

势力 *shìlì* (ім.) сила, міць; вплив, впливовість, могутність; ~范围 *fànwei* (ім.) сфера впливу

欺负 *qīfu* (дієсл.) ображати, (с)кривдити; зневажати; утискати, дискримінувати; 不让……受 ~ *bù ràng ... shòu* (дієсл. фраз.) не дозволяти ображати, не давати (с)кривдити (когось)

Коментарі · 注解

1. 老人的生活就成了以孩子为中心 *Lǎorén de shēnghuó jiù chéng le yǐ háizi wéi zhōngxīn* «Сенсом (букв.: «центром) життя літніх людей стали діти»: конструкція інверсії прямого додатка 以……为 *yǐ...wéi* використовується у письмовій мові у значенні «робитися (перетворюватися, ставати) кимось / чимось» або «вважати кимось / чимось», «розглядатися у якості когось / чогось» (також див. «Грамматика», п. 18.5.). У повсякденному розмовному мовленні у цьому заченні рекомендується вживати 把……作为 / 当为 *bǎ...zuòwéi / dāngwéi* (你把这个作为礼物吧! *Nǐ bǎ zhè ge zuòwéi lǐwù ba!* «Прийми (букв.: «розглянь») це у якості подарунка!»).

2. Запам'ятайте прийменникові та прийменниково-післяйменникові вирази: 把希望放在……(的)身上 *bǎ xīwàng fàng zài ... (de) shēnshang* «покладати надію / надії на когось (букв.: «на чийсь плечі / тіло)», 把希望放在……上 *bǎ xīwàng fàng zài ... shàng* «покладати надію / надії на щось»,

在……花钱 *zài ... huā qián* «витрачати гроші на щось (букв.: «для чогось»)», 在脑(子)里 *zài nǎo(zi) lǐ* «у голові; у свідомості, у думках; у пам'яті (букв.: «у мозку»)», 在平时的生活中 *zài píngshí de shēnghuó zhōng* «у повсякденному (реальному) житті».

3. 茜茜 *Xīxī* «Сі-сі (ім'я дівчинки)», 晶晶 *Jīngjīng* «Цзін-цзін (ім'я хлопчика)» – т.зв. «дитячі імена». Дитяче (儿名 *érming* / 小名 *xiǎoming*) або молочне (奶名 *nǎiming*) ім'я – неофіційне ім'я (прізвисько), яке використовується лише у колі близьких та рідних (за дитячим ім'ям до людини звертаються родичі, друзі та сусіди). Китаєць отримує молочне ім'я при народженні разом із «справжнім» ім'ям та зберігає його протягом життя. Згідно з давніми народними повір'ями, призначенням дитячого імені був обман злих духів. Забобонні люди називали своїх дітей навмисне непоказними, неблагозвучними іменами, вважаючи, що зло ними не «зацікавиться» і дитина не захворіє. Дуже часто молочні імена складаються з подвоєння одного й того самого ієрогліфа.

4. 到底中国的家庭教育方式是怎么样的呢? *Dàodǐ Zhōngguó de jiāting jiàoyù fāngshì shì zěnmeyàng de ne?* «Зрештою, якими [саме] є методи китайського сімейного виховання?», 他们的钱从哪里来呢? *Tāmen de qián cóng nǎlǐ lái ne?* «[Тож] звідки у них беруться гроші?»: модально-експресивна частка *呢 ne* може вживатися у безадресних (не спрямованих до конкретної особи) питаннях у функції питальної частки у кінці речення. У такому вжитку *呢 ne* виражає емоційно забарвлене риторичне питання, звернене мовцем ніби до самого себе й водночас до співрозмовника («Але ж / тож...?»).

5. «老 *lǎo* + прізвище» часто вживається при згадці або при безпосередньому звертанні до поважного літнього чоловіка як вияв шанобливості. Відтак 老吴 *lǎo Wú* доречніше перекласти не «старий У», а «[вельми]шановний пан(е) У». По відношенню до жінок префікс 老 *lǎo* у подібних контекстах не використовується.

6. Питальний займенник 啥 *shá* «1. що?; 2. який? / яка? / яке? / які?» історично походить із південних діалектів (південномінського діалекту і / чи діалекту У) та у сучасній мові вважається повним синонімом 什么 *shénme*, сприймаючись як своєрідне розмовне скорочення (стягнення) останнього. Вживання також є повністю ідентичним до 什么 *shénme* – від безпосереднього питального до напівідеоматичного (наприклад, вираз 啥事 (啊)? *Shá shì (a)?* «У чому справа?; Що таке?» як неформальніший, більш розмовно-фамільярний відповідник виразу 什么事 (啊)? *Shénme shì (a)?* «У чому справа?; Що таке?» тощо).

7. 天帝派我来当兽王 *Tiāndì pài wǒ lái dāng shòuwáng* «Небесний володар призначив мене царем звірів»: вираз «призначати когось кимось»

перекладається китайською мовою 派 *pài* А 来当 *lái dāng* Б, де А – особа, яку призначають, а Б – посада (у прямому чи переносному значенні), на яку призначають особу А.

8. 你(就)跟在我后边吧! *Nǐ (jiù) gēn zài wǒ hòubiān ba!* «Слідуй за мною (букв.: «позаду мене!»)»: 跟 *gēn* у функції дієслова «слідувати [позаду], йти слідом; супроводжувати» вживається з непрямым додатком, котрий вказує на об'єкт, за яким йдуть / слідуєть; цей об'єкт завжди стоїть **після** дієслова 跟 *gēn* та вводиться прийменником 在 *zài*, а після об'єкта зазвичай ставиться післяйменник зі значенням «позаду, іззаду» (后边 *hòubiān* / 后面 *hòumiàn* / 后头 *hòutou*), який можна (хоча й не рекомендується) випускати.

Вживання прямого додатка-об'єкта після дієслова 跟 *gēn* (на кшталт 跟我(后边)吧! *gēn wǒ (hòubiān) ba!* «Слідуй за мною!») зустрічається рідше.

9. 野羊、野猪看见狐狸后头跟着老虎, 都吓得逃跑了 *Yěyáng, yězhū yǐ kànjiàn húli hòutou gēn zhe lǎohǔ, dōu xià de táopǎo le* «Лиш тільки побачивши тигра, що йшов за лисицею, дикі вівці та кабани злякалися та потікали геть»: службове слово 一 *yī* перед дієсловом-присудком виконує роль сполучникової частки зі значенням швидкої / раптової зміни дій («лиш тільки / як тільки...», «варто лиш(е)...» або ж «щоразу, коли...»); у другій частині такого речення часто вживаються частки зі значенням «одразу [ж]», «негайно» (就 *jiù*, 便 *biàn*, 即 *jí*): 你一叫, 我就来 *Nǐ yī jiào, wǒ jiù lái* «Лиш тільки ти позвеш, я відразу ж прийду», 一听就懂 *Yī tīng jiù dǒng* «Як тільки почув, одразу ж зрозумів» тощо.

10. Частки / прислівники 便 *biàn* та 即 *jí* є синонімами частки / прислівника 就 *jiù*. Різниця між цими трьома морфемами полягає у стилістичному забарвленні: 就 *jiù* є універсальним варіантом, який вживається у розмовному, сучасному публіцистичному та художньому стилях, слово 便 *biàn* характерне для художньої літератури, офіційно-ділового стилю та піднесенішого / вишуканішого / офіційнішого усного мовлення, запозичене з веньяню слово 即 *jí* використовується переважно у письмових текстах художнього стилю, а в усному мовленні трапляється порівняно нечасто.

Синонімія 就 *jiù*, 便 *biàn*, 即 *jí* зберігається в обох основних значеннях (1. одразу [ж]; зараз же, негайно; 2. саме [це і є], якраз [і є]), але 就 *jiù* та 便 *biàn* можуть виражати значення «саме [це і є], якраз [і є]» лише у сполученні з наступною зв'язкою 是 *shì* (тобто 就是 *jiù shì* та 便是 *biàn shì*), а 即 *jí* виражає це значення самостійно, без зв'язки 是 *shì*: 他就是我们的教师 *Tā jiù shì wǒmen de jiàoshī* / 他便是我们的教师 *Tā biàn shì wǒmen de jiàoshī* / 他即我们的教师 *Tā jí wǒmen de jiàoshī* «Він якраз і є нашим учителем».

18.1. Цільові прийменники 为, 为了 та 为着

Цільові прийменники 为 wèi, 为了 wèile та 为着 wèizhe вживаються у двох функціях: власне прийменниковій та сполучниковій (варто зазначити, що у традиційному китайському мовознавстві ці функції не розмежовуються, одне вважається різновидом іншого):

- прийменникове вживання передбачає розташування безпосередньо перед іменником чи займенником:
 - 1) «для», «задля», «заради»: 为 wèi має відтінок «(за)для», а 为了 wèile та 为着 wèizhe – «заради» / «на користь»: 为 我 wèi wǒ «для мене», але: 为了 我 wèile wǒ «заради мене», 为 着 休息 wèizhe xiūxi «заради відпочинку»;
 - 2) аналог давального відмінка в українській мові (відповідає на питання «кому?; чому?»); використовується переважно 为 wèi (为了 wèile та 为着 wèizhe у цьому трапляються рідко): 为 人民 服务 wèi rénmin fúwù «служити народові»;

Примітка: вживання 为 wèi у значенні як «(за)для», так і «заради» можливе за умови його сполучення з додатковими морфемами (为 的 是 wèideshì, 为 (了) …… 起 见 wèi(le) …qǐjiàn): 为 的 是 什 么 ? wèideshì shénme? «для / заради чого?», 为 (了) 我 们 的 孩 子 起 见 wèi(le) wǒmen de háizi qǐjiàn «для / заради наших дітей».

- сполучникове вживання («задля / заради того, щоб…» або «аби / щоб…»)) вводить підрядне речення мети та ставиться на початку (перед підметом) або після підмета відповідного підрядного речення, котре, як правило (але не обов'язково), передує головному; найчастіше таким чином вживається 为了 wèile, 为 着 wèizhe – рідше, а 为 wèi – найрідше й здебільшого у писемному художньому чи офіційно-діловому мовленні: 为 了 使 大 家 了 解 , 让 我 再 举 两 个 例 子 Wèile shǐ dàjiā liǎojiě, ràng wǒ zài jǔ liǎng gè lìzi «Щоб усі все зрозуміли, дозвольте мені навести ще два приклади».

18.2. Альтернативні назви тижня та днів тижня

Одночасно зі стандартними і найросповсюдженішими на сьогодні назвами тижнів / днів тижня, утворених від слова 星期 xīngqī (див. Урок 4, «Лексика», п. 4.1. та Урок 5, «Грамматика», п. 5.6.), у китайській мові

співіснують ще три альтернативні назви тижня та, відповідно, три похідних варіанти назв днів тижня:

- 礼拜 *lǐbài*: початкове значення – «богослужіння», у якості слова на позначення тижня / днів тижня активно запроваджувалося християнськими місіонерами 18 – поч. 19 ст.; на сьогоднішній день активно вживається на Тайвані, у Гонконзі, а також серед китайців-християн у південних провінціях КНР та серед китайців-хуацяо у діаспорах США і Європи, епізодично може вживатися також і на півночі КНР. Підрахунок здійснюється із застосуванням рахівного суфікса 个 *ge / gè* (一个礼拜 *yī ge lǐbài* «один тиждень», 两个礼拜 *liǎng ge lǐbài* «два тижні» тощо), утворення назв днів тижня відбувається шляхом додавання **після** іменника 礼拜 *lǐbài* відповідних числівників: 礼拜一 *lǐbàiyī* «понеділок», 礼拜二 *lǐbài'èr* «вівторок», 礼拜三 *lǐbàisān* «середа», 礼拜四 *lǐbàisì* «четвер», 礼拜五 *lǐbàiwǔ* «п'ятниця», 礼拜六 *lǐbàiliù* «субота»; але: 礼拜天 *lǐbàitiān* «неділя»; крім того, неділю можна назвати 礼拜日 *lǐbàirì*, але слід пам'ятати, що буквально це слово означає «день богослужіння», а отже й сприйматиметься по-різному представниками різних релігійних конфесій: для християн 礼拜日 *lǐbàirì* – це неділя, для мусульман – п'ятниця, а для юдеїв – субота. Питальне слово «який день тижня?»: 礼拜几 *lǐbàijǐ*.
- 周 *zhōu* (не потребує рах. суф.): вживається переважно на письмі (у контрактах, в офіційній документації, діловому листуванні тощо), в усному мовленні – здебільшого у складених словах на кшталт 下周 *xiàzhōu* «наступний тиждень», 上周 *shàngzhōu* «минулий тиждень», 周末 *zhōumò* «кінець тижня, вихідні; уїк-енд». Підрахунок здійснюється як із застосуванням рахівного суфікса 个 *ge / gè*, так і без нього (一个周 *yī (ge) zhōu* «один тиждень», 两个周 *liǎng (ge) zhōu* «два тижні» тощо), утворення назв днів тижня відбувається шляхом додавання **після** іменника 周 *zhōu* відповідних числівників: 周一 *zhōuyī* «понеділок», 周二 *zhōu'èr* «вівторок», 周三 *zhōusān* «середа», 周四 *zhōusì* «четвер», 周五 *zhōuwǔ* «п'ятниця», 周六 *zhōuliù* «субота»; але: 周日 *zhōurì* «неділя». Спеціального питального слова не існує.
- 曜(日) *yào(rì)*: традиційні китайські назви тижня та днів тижня (т.зв. система 七曜 *qīyào*, що базується на назвах небесних тіл), пов'язані з давньокитайським календарем, що широко застосовувалися до Синьхайської революції та повалення імператорської влади у 1912 році, а зараз сприймаються як архаїчні, застарілі і у сучасній

китайській мові не використовуються (хоча саме ця система назв та обчислення збереглася і вживається до сьогодні, наприклад, у японській та корейській мовах). Першим днем тижня у цій системі вважається не понеділок, а неділя. Підрахунок здійснюється без рахівних суфіксів (一曜(日) *yī yào(ri)* «один тиждень», 二曜(日) *èr yào(ri)* / 两曜(日) *liǎng yào(ri)* «два тижні» тощо), утворення назв днів тижня відбувається шляхом додавання **перед** іменником 曜(日) *yào(ri)* іменникових морфем-назв стихій / планет: 日曜(日) *rìyào(ri)* «неділя» (букв.: «день Сонця»), 月曜(日) *yuèyào(ri)* «понеділок» (букв.: «день Місяця»), 火曜(日) *huǒyào(ri)* «вівторок» (букв.: «день вогню»), 火曜(日) *huǒyào(ri)* «вівторок» (букв.: «день вогню»), 水曜(日) *shuǐyào(ri)* «середа» (букв.: «день води»), 木曜(日) *mùyào(ri)* «четвер» (букв.: «день дерев(а)»), 金曜(日) *jīnyào(ri)* «п'ятниця» (букв.: «день золота»), 土曜(日) *tǔyào(ri)* «субота» (букв.: «день землі»). Питальне слово «який день тижня?»: 何曜(日) *héyào(ri)*.

Граматика · 语法

18.1. Комплемент кратності

Комплемент кратності вказує на те, скільки разів було здійснено дію або скільки разів мала місце / буде мати місце певна ситуація. Значення кількості разів вчинення дії / повторення ситуації виражається сполученням числівника з дієслівним рахівним суфіксом (див. Урок 12, «Лексика», п. 12.2., Урок 13, «Лексика», п. 13.3.). Ці сполучення зазвичай ставляться після дієслова (看两次 «подивитися двічі (два рази)», 坐一下 «присісти» тощо) або, у випадку наявності, після службових слів 了 *le* та 过 *guo / guò* (说了 一遍 «сказав один раз» тощо); службове слово 着 *zhe* у реченнях із комплементом кратності вживатися не може.

Комплемент кратності вживається у реченнях у наступних випадках:

1. Для вказівки на те, скільки разів була вчинена певна дія у минулому; у цьому випадку дієслово, як правило, супроводжується службовими словами 了 *le* або 过 *guo / guò*, а комплемент кратності займає місце після цих службових слів:

Підмет	Присудок		Комплемент кратності	
			Числівн.	Дієсл. рах. суф.
我	复习	了	两	遍。
Я	повторив		два	рази.

Підмет	Присудок		Комплемент кратності	
			Числівн.	Дієсл. рах. суф.
我	去	过	一	次。
Я	ходив [туди]		один	раз.

2. Для вказівки на те, скільки разів необхідно / планується здійснити дію в майбутньому:

Підмет	Присудок	Комплемент кратності		Додаток
		Числівн.	Дієсл. рах. суф.	
我	要去	一	趟	银行。
Мені	потрібно сходити	один	раз	у банк.

3. Для вказівки на короткочасність дії у значенні ввічливого прохання, зверненого до співрозмовника; у цьому випадку вживається дієслівний рахівний суфікс 一下 (儿) *yǐxià(r)*:

Підмет	Присудок	Комплемент кратності	
		Числівн.	Дієсл. рах. суф.
我	想坐	一	下。
Я	хочу присісти	(на короткий час).	
你	来	一	下儿。
Ти	підійди	(-но).	
您	再吃	一	下吧!
Ви	з'їжте ще	(трішки)!	

Обставина у таких реченнях зазвичай ставиться перед підметом, якщо вона виражає конкретний момент чи проміжок часу, після підмета, якщо вона виражає спосіб дії, якісну характеристику, узагальнення, абстрактний час тощо, але якщо обставина позначає кількість (наприклад, **整整** *zhěngzhěng* «цілий; цілих»), то вона безпосередньо передусє комплементу кратності: **今年**我**总共**去过两次北京 «У цьому році я загалом двічі їздив до Пекіна», 这本书我看了**整整**两遍 «Я прочитав цю книжку цілих два рази».

Місце додатка залежить від його семантики, а саме від того, якою частиною мови цей додаток виражений:

- якщо додатком виступає загальний («звичайний») іменник, то він розміщується у кінці речення після комплементу кратності: 这个月他看了三次**电影** «У цьому місяці він тричі дивився фільми / ходив у кіно»;

- якщо додатком виступає особовий займенник, то він ставиться одразу після присудка перед комплементом кратності: 那个人骗过[我]几回 «Той чоловік обдурював мене кілька разів»;
- якщо додатком виступає конкретна / відома співрозмовникові людина, тварина, ім'я людини або топонім, то він може ставитися або у кінці речення після комплемента кратності (як «звичайний» іменник), або після присудка перед комплементом кратності: 今年我去过两次[北京] / 今年我去过[北京]两次 «У цьому році двічі їздив до Пекіна».

Примітка: якщо додаток розглядається як тема висловлювання, то він виноситься на початок речення в позицію перед підметом: [这部电影]我看了两次 «Цей фільм я дивився двічі».

У випадку дієслівного рахівного суфікса 趟 *tàng* додаток зазвичай ставиться після 趟 *tàng*, але якщо додаток виражений іменником зі значенням місця, то такий додаток може стояти і перед 趟 *tàng*: 我想回一趟[家] / 我想回家一趟 «Я хочу разочок з'їздити додому».

Якщо дієслівним рахівним суфіксом виступає іменник, який стосується конкретної дії, то додаток ставиться після такого рахівного суфікса: 警察打了[他]三拳 «Поліцейський тричі вдарив його кулаком».

В реченнях із комплементом кратності можливим є одночасне живання двох 了 *le* (після присудка та в кінці речення). У цьому випадку мовець оцінює вказану кількість разів як «багато» або підкреслює успішність досягнення результату: 这部电影我已经看[了]三遍[了] «Цей фільм я дивився вже аж цілих три рази». Дієслово, оформлене 过 *guo* / *guò*, також може сполучатися з 了 *le* у кінці речення: 我去医院看[过]两次李先生[了] «Я двічі ходив до лікарні навідувати пана Лі».

Дієслова з комплементами кратності рідко сполучаються з запереченням, оскільки кратність найчастіше пов'язана з дією, що вже відбулася. При наявності у таких реченнях заперечення воно кількості дій, а не самої дії. У такий спосіб мовець зазвичай коригує думку співрозмовника: 这部电影我只看过一遍, [没]看过三遍 «Подивився цей фільм тільки один раз, тричі [як Ви стверджуєте / думаєте] не дивився».

18.2. Дієслівний рахівний суфікс (一)下(儿) та іменник / прислівник (一)会(儿)

Слова (一)下(儿) (*yīxià(r)*) та (一)会(儿) (*yīhuì(r)*) належать до різних частин мови, але в позиції після дієслова вони мають схоже значення (вказують на незначну тривалість дії чи стану та перекладаються «трохи / трішки»), але тривалість дії, позначеної (一)会

(儿) (*yī*)*huì*(*r*), є більшою, ніж (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*): 等[一会儿] / 等[一下儿] «Почекай трішки», 休息[一会儿]吧! / 休息[一下儿]吧! «Перепочинь трохи!».

Суфікс (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*) може сполучатися з одномоментними дієсловами, вказуючи на однократність вчинення дії або на спробу її вчинення: 这个菜我已经尝了[一下] «Цю страву я вже [раз] куштував», 我去问[一下儿] «Я піду запитаю / спробую запитати» (можна перефразувати: 我去问问).

Вживаючись у діалогічному мовленні, сполучення дієслова з наступним (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*) часто втрачає значення короткочасності та підкреслює невимушеність / необтяжливості вчинення дії, що звучить як ввічливіше та менш нав'язливе звертання до співрозмовника або більш чемне прохання: 李先生, 您来[一下] «Пане Лі, підійдіть-но сюди», 我可不可以用[一下儿]你的手机? «Чи можна мені скористатися твоїм мобільним телефоном?»; у такому вжитку (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*) може трактуватися як прислівник (див. Урок 4, «Лексика», п. 4.2.).

Прислівник (一)会(儿) (*yī*)*huì*(*r*) (діалектн. форм. токож (一)会子 (*yī*)*huì*(*zi*)) може займати позицію перед присудком та на початку речення (перед підметом). У цьому випадку він виступає у функції обставини часу та вказує, що дія чи ситуація повинні реалізуватися через короткий проміжок часу – «скоро», «вдразу [ж]», «трохи згодом»; (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*) таким чином не вживається. Іменник (一)会(儿) (*yī*)*huì*(*r*) може сполучатися із наступним прислівником 就 *jiù* задля підкреслення негайності дії: [一会儿]我还要去银行换钱 «Мені зараз треба буде сходити у банк поміняти гроші», 我[一会]就回来 «Я швидко / скоро повернуся», 告诉他们我[一会儿]就到 «Скажи їм, що я скоро буду (прийду)».

Дієслівний рахівний суфікс 下(儿) *xià*(*r*) також вживається у значенні «раз» (стосується коротких рухів тіла, найчастіше рук та ніг), сполучаючись не лише з 一 *yī*, а і з будь-якими іншими числівниками: 我敲了[三下]门 «Я тричі постукав у двері». Сполучення «числівник + 下(儿) *xià*(*r*)» може вживатися у препозиції до дієслова та означати, що дію вдалося виконати за вказану кількість разів: 这件事儿他[三下两下]就做完了 «Йому вдалося зробити це за два-три рази».

Похідний від дієслівного рахівного суфікса (一)下(儿) (*yī*)*xià*(*r*) прислівник 一下子 *yīxiàzì* «вдразу, зразу [ж]; zarazom; одним махом» вживається перед дієсловом (або перед 就 *jiù*, що стоїть перед дієсловом) та вказує на швидке / моментальне вчинення дії (при сполученні з заперечною формою дієслова – на неможливість швидкого /

моментального виконання дії): **一下子** (就) 能看出来他是个什么人 «Відразу видно (можна побачити), що він за людина», 我**一下子**想不起来了 «Я не можу відразу згадати».

Примітка: фразеологізм 有两下子 *yǒu liǎng xiàzi* має значення «бути майстром на всі руки» або «мати високу майстерність у чомусь / досконало володіти чимось»: 她做饭**有两下子** «Вона чудово готує».

18.3. Конструкція з двома додатками

Конструкція з двома додатками передбачає наявність двох іменників / займенників у функції безпрямименового додатка в позиції після дієслова-присудка. Перший – непрямий – додаток зазвичай позначає особу-адресата дії, а другий – прямий – певний предмет, котрий може розумітися доволі широко: це щось (зокрема знання, інформація тощо), що передається від одного учасника ситуації другому або вимагається від другого; непрями додаток, як правило, передує прямому.

У конструкції з двома додатками у постпозиції може вживатися лише обмежена кількість дієслів. Як правило, це дієслова, котрі за своєю семантикою допускають ситуацію з трьома учасниками: хтось (підмет) вчиняє дію (присудок) на користь / для когось (непрямий додаток) над чимось (прямий додаток):

Підмет	Присудок	Непрямий додаток	Прямий додаток
		Кому? / У кого? / Для кого?	Що?
我	给了	他	一百块钱。
Я	дав	йому	сто юанів.
我	想问	老师	一个问题。
Я	хочу запитати	в учителя	одне питання.
爸爸	想找	我	一些钱。
Тато	знайде	для мене	трішки грошей.
李先生	教	学生们	语法。
Пан Лі	навчає	студентів	граматиці.

У залежності від того, який з додатків повинен розташовуватися після дієслова, дієслова у конструкції з двома додатками поділяються на чотири типи:

1. Дієслова першого типу (такі як 告诉 *gàosu* «сказати, повідомити», 通知 *tōngzhī* «повідомляти, інформувати») вимагають обов'язкового вживання після себе непрямого додатка-адресата дії, а додаток зі значенням змісту може або випускатися, якщо він є зрозумілим із

контексту, або виноситися на перше місце у реченні перед підметом чи, у разі оформлення службовим словом 把 *bǎ*, у позицію безпосередньо перед присудком (сисловою частиною присудка у разі наявності модальних дієслів): (这件事)我可以告诉王老师吗? / 我可以(把这件事)告诉王老师吗? «Чи можу я сказати (про це) учителеві Вану?».

2. Дієслова другого типу (такі як 借 *jìè* «позичати, брати / давати у позику», 租 *zū* «орендувати, брати / здавати в оренду») вимагають після себе обов'язкової наявності прямого додатка (те, що береться чи дається у позику, оренду), а непрямий додаток або випускається, або передує непрямому: 我不能租(你)一个房间 «Я не можу здати тобі кімнату»; конструкції з винисенням прямого додатка у позицію перед присудком за допомогою 把 *bǎ* (我不能把一个房间租(你) або 给你) є можливими, але живаються рідко.

3. Дієслова третього типу (такі як 问 *wèn* «запитувати», 给 *gěi* «давати», 还 *huán* «повертати», 教 *jiāo* «навчати, викладати») допускають появу в позиції після себе будь-якого з двох додатків: 王老师教汉语 «Вчитель Ван викладає китайську мову», 王老师教我们 «Вчитель Ван викладає нам»; у разі одночасної наявності у реченні обох додатків непрямий додаток передує прямому (王老师教我们汉语 «Вчитель Ван викладає нам китайську мову») або, набагато рідше, виноситься перед присудком за допомогою 把 *bǎ* (王老师把汉语教我们 «Вчитель Ван викладає нам [саме] китайську мову»).

4. Дієслова четвертого типу (такі як 叫 *jiào* «звати», 称 *chēng* «називати») вимагають одночасного вживання після себе обох додатків – непрямого після прямого: 请你们叫我小王 «Називайте мене Сяо Ваном»; конструкція з винесенням прямого додатка перед присудком за допомогою 把 *bǎ* (请你们把我叫小王) вживається рідше. Дієслово 称 *chēng* «називати» допускає оформлення непрямого додатка віддієслівним прийменником 为 *wéi*: 我们称他为我们的老师 «Ми називаємо його нашим учителем».

Дієслова перших трьох типів допускають використання наступних різновидів інверсій (із відповідними зміщеннями акцентів / емпатичних та смислових наголосів у порівнянні з базовим порядком слів: 你最好问老师这件事 «Ти краще запитай про це у вчителя»):

- із застосуванням службового слова 把 *bǎ*, котре оформлює прямий додаток та виносить його у позицію перед присудком: 你最好把这件事问老师 «Про це ти краще запитай в учителя»;

- із винесенням прямого додатка на перше місце у реченні (перед підметом) без застосування додаткових службових слів: 这件事你最好问老师 «[А ось] про це ти краще запитай в учителя»;
- із винесенням непрямого додатка-адресата у позицію перед присудком шляхом його оформлення прийменником 对 *duì* або 给 *gěi*: 你最好对老师问这件事 «Краще ти запитай про це у вчителя»;
- із одночасним оформленням прямого додатка службовим словом 把 *bǎ*, а непрямого – прийменником 对 *duì* або 给 *gěi*; у такому разі непрямий додаток передує прямому, а присудок, який опиняється у кінці речення, зазнає редуплікації (подвоєння): 你最好把这件事给老师问(一)问 «Про це ти краще запитай в учителя»;
- із одночасним оформленням непрямого додатка прийменником 对 *duì* або 给 *gěi* та винесенням прямого додатка на перше місце у реченні (перед підметом); присудок у кінці речення подвоюється: 这件事你最好给老师问(一)问 «Про це ти краще запитай в учителя».

18.4. Сурядна багатодієслівна конструкція

Сурядною багатодієслівною називається конструкція, у якій декілька (найчастіше два) дієслова, між якими у мовленні не робиться пауза, об'єднані спільним підметом та слідуєть одне після одного. Дієслова у такій конструкції можуть знаходитися у різноманітних семантичних стосунках (виражати різні значення), а саме:

Тип семантичних стосунків	Приклади
1. Ціль / мета: друге дієслово виступає метою першого, в ролі першого дієслова часто вживаються дієслова руху на кшталт 去 <i>qù</i> , 来 <i>lái</i> , 回 <i>huí</i> (див. Урок 3, «Граматика», п. 3.4.); 了 <i>le</i> ставиться після другого дієслова (значення завершеності дії) або у кінці речення (віднесеність ситуації до минулого), а заперечення – перед першим дієсловом; одночасно два 了 <i>le</i> не вживаються.	我 <u>去</u> 集市 <u>买</u> 了一些衣服。 Я сховаю на базар і купив дещо з одягу. 他 <u>来</u> 上海 <u>读</u> 大学了。 Він повернувся до Шанхаю вчитися в університеті. 我不 <u>去</u> <u>买</u> 东西。 Я не піду за покупками.
2. Інструмент / засіб (у тому числі засіб пересування) виконання дії.	我 <u>坐</u> 公共汽车 / <u>骑</u> 自行车 <u>去</u> 学校。 Я їжджу до школи автобусом / велосипедом.

	<p>中国人用筷子吃饭。 Китайці їдять паличками.</p>
<p>3. Послідовність кількох дій: наступна дія розпочинається після того, як завершилася попередня; 了 <i>le</i>, 过 <i>guo</i> / <i>guò</i>, результативні морфеми тощо можуть займати місце як після другого (третього), так і після першого дієслова (за необхідності особливо підкреслити передумову).</p>	<p>他穿上衣服, 开门跑了出去。 Він одягнувся, відчинив двері та вибіг [на вулицю].</p> <p>我听了这个消息很高兴了。 Почувши цю звістку, я дуже зрадів.</p> <p>我做完作业开始看电视了。 Після того, як виконав домашнє завдання, став (букв.: «почав») дивитися телевізор.</p>
<p>4. Причинно-наслідковий зв'язок: перша дія (найчастіше супроводжується 了 <i>le</i> або результативною морфемою) є причиною другої дії; підмет може стояти як перед першим, так і перед другим дієсловом.</p>	<p>爸爸听了我的回答非常生气 / 听了我的回答爸爸非常生气。 Почувши мою відповідь, батько дуже розлютився.</p>
<p>5. Різноракурсність: одна й та сама ситуація описується з двох точок зору: ствердної (щось відбувається) та заперечної (щось не відбувається); перше дієслово стоїть у ствердній формі, а друге – у заперечній, доповнюючи тим самим семантику першого; оскільки подібні речення описують певну тривалу дію, після першого дієслова переважно ставиться 着 <i>zhe</i> (або конструкція з (正) 在 (<i>zhèng</i>)<i>zài</i>), а 了 <i>le</i> може ставитися у кінці речення.</p>	<p>他沉默起来不说话了。 Він замовк і більше не говорив.</p> <p>我讨厌坐着不动。 Мені набридло сидіти без діла (букв.: «не рухаючись»).</p> <p>我们三个抓着他不放。 Ми втрьох тримали його, не відпускаючи.</p>
<p>6. Наявність / існування умов для здійснення дії: перше дієслово (зазвичай 有 <i>yǒu</i>) має об'єкт, котрий вказує на передумову, привід або підставу вчинення дії,</p>	<p>你有什么理由不让我走? На якій підставі ти не даєш мені піти?</p> <p>老师, 我有一个问题请教您。</p>

описаної другим дієсловом; 了 *le* у таких реченнях, як правило, не вживається.

Вчителю, у мене є питання, з приводу якого я хотів би звернутися до Вас.

18.5. Прийменникові конструкції з 以

Запозичений з веньяню прийменник 以 *yǐ* є доволі розповсюдженим й у сучасній письмовій мові (здебільшого в офіційно-діловому та канцелярсько-бюрократичному вжитку, менше – у художній літературі та публіцистиці) і, як і переважна більшість службових слів веньяню, характеризується багатозначністю. Прийменник 以 *yǐ* керує додатком у прийменникових конструкціях, що мають наступні значення:

- вводить непрямий інструментальний додаток, що зазвичай перекладається орудним відмінком (суч. розм. 用 *yòng*, рідше 拿 *ná* або 使 *shǐ*): 以 筷子吃饭 «їсти паличками»;
- у конструкціях із дієсловом-присудком, що має додаток-адресата (відповідає на питання «кому?; чому?»), вводить прямий додаток (відповідає на питання «кого?; що?»), котрий розміщується після непрямого (у суч. розм. мові найчастіше не оформлюється або ж оформлюється 把 *bǎ*, рідше 拿 *ná* або 将 *jiāng*): 爸爸给他 以 钱 «Батько дав йому грошей»;
- вводить непрямий додаток, що означає причину, підставу, привід («згідно з...», «на підставі...», «відповідно до...», «через...») (суч. розм. 按 *àn*, 接着 *ànzhē*, 按照 *ànzhào* та ін., див. Урок 17, «Грамматика», п. 17.3.): 以 我的意思…… «На мою думку...»;
- вводить непрямі додаток-партнера по спільній дії (відповідає на питання «разом із ким?») (суч. розм. 跟 *gēn*, 和 *hé*, 同 *tóng* / *tòng*, рідше письм. 与 *yǔ*): 以 大家同乐 «радіти разом з усіма»;
- вводить непрямий додаток-обставину часу (відповідає на питання «коли?») (суч. розм. 在 *zài* / 在……中 *zài...zhōng*): 以 战争时期出生了 «Народився під час війни»;
- вводить непрямий додаток-вихідну точку у просторі (відповідає на питання «звідки?») (суч. розм. 从 *cóng*, 由 *yóu*, 自 *zì*, див. Урок 17, «Грамматика», п. 17.1.): 以 郑到吴 «[з царства] Чжен вирушив до [царства] У».

Примітка: Через таку багатозначність 以 *yǐ* у деяких конструкціях його природа дозволяє подвійне тлумачення. Наприклад, у реченні 老人的生活就成了 以 孩子 为 中心 «Сенсом життя літніх людей стали діти» (див.

«Коментарі», п. 1.) 以……为 yǐ...wéi можна трактувати як конструкцію інверсії прямого додатка офіційно-ділового та канцелярського стилів (див. Урок 17, «Лексика», п. 17.3.), а можна – як відносно вільне сполучення прийменника 以 yǐ з дієсловом 为 wéi у значенні «перетворитися, стати», що відтак у розмовній мові може замінюватися конструкціями 把……作为 / 当为 bǎ...zuòwéi / dāngwéi, тобто перефразувавши вищенаведене речення, отримаємо: 老人的生活把孩子就作为了中心. Аналогічно: 这是一部以爱情为主题的书籍 «Це книжка, головною темою якої вважається кохання».

18.6 Копулятивна багатодієслівна конструкція

Копулятивною багатодієслівною називається конструкція, у якій додаток першого дієслова-присудка одночасно виступає підметом другого дієслова-присудка; додаток до 2-го присудка може бути присутнім або випускатися:

Підмет 1-го присудка	1-й присудок	Додаток 1-го присудка	2-й присудок	Додаток 2-го присудка
		він же Підмет 2-го присудка		
老师	让	我们	写	汉字。
Вчитель	звелів	нам	писати	ієрогліфи.

Загальним значенням таких конструкцій є здійснення підметом певного впливу на додаток, аби спонукати / викликати у нього бажання (потребу, змогу тощо) вчинити дію, описану 2-м присудком, а конкретні значення реалізуються у низці конструкцій з наступними типами семантичних стосунків, що залежать від характеру 1-го присудка:

Тип семантичних стосунків	Приклади
1. Конструкція з 1-м присудком, що має значення наказу, прохання чи змушення (каузації) до дії: у цій конструкції вживаються каузативні дієслова (див. Урок 13, «Граматика», п. 13.4.) та деякі інші на кшталт 催 cūi «квапити, підганяти», 令 lìng «(з)веліти, наказувати; змушувати» (більш	我求您帮我作一件事。 Я прошу Вас допомогти мені в одній справі。 她家里人催她结婚。 Її родина квапить її зі шлюбом。 天帝派我来当兽王。 Небесний володар призначив мене царем звірів.

<p>літерат. синонім до 使 <i>shǐ</i>), 派 <i>pài</i> «відряджати, спрямовувати; призначати на посаду», 求 <i>qiú</i> «просити, вмовляти», 要求 <i>yāoqiú</i> «вимагати», 送 <i>sòng</i> «посилати, відправляти», 组织 <i>zǔzhī</i> «організувати, влаштовувати» тощо.</p>	<p>她经常让人等她。 Вона постійно змушує людей чекати на неї.</p>
<p>2. Конструкція зі значенням буття, називання, призначення чи утвердження додатка кимось / чимось: у якості 2-го присудка виступають дієслова 是 <i>shì</i> «бути», 当 <i>dāng</i> «1. вважатися; 2. слугувати», 做 <i>zuò</i> «виступати в якості», 为 <i>wéi</i> «бути», а в якості 1-го – дієслова 称 <i>chēng</i> «називати, іменувати», 叫 <i>jiào</i> «називати; звати», 认为 <i>rènwéi</i> / 以为 <i>yǐwéi</i> «вважати», 夸 <i>kuā</i> / 称赞 <i>chēngzàn</i> «хвалити», 骂 <i>mà</i> «сварити», 选 <i>xiǎn</i> «обирати», 让 <i>ràng</i> у значенні «визнавати, вважати» тощо.</p>	<p>他们叫我做老哥。 Вони кличуть мене старшим братом. 人家背后骂他是糊涂虫。 Люди за спиною прозивали (букв.: «сварили») його розтяпою. 我曾经以为他是个朋友。 Раніше я вважав його другом.</p>
<p>3. Конструкція зі значенням схвалення, вдячності, побоювання чи осуду: 1-м присудком виступають дієслова 爱 <i>ài</i> «кохати; любити», 夸 <i>kuā</i> / 称赞 <i>chēngzàn</i> «хвалити», 骂 <i>mà</i> «сварити», 感谢 <i>gǎnxiè</i> «дякувати», 恨 <i>hèn</i> «ненавидіти», 喜欢 <i>xǐhuan</i> «подобатися», 笑 <i>xiào</i> «сміятися», 祝 <i>zhù</i> «бажати; поздоровляти», 羡慕 <i>xiànmù</i> «зздрити», 责备 <i>zébei</i> «ганити, дорікати» тощо.</p>	<p>我感谢你告诉我这个好消息。 Я дякую тобі, що повідомив мені цю гарну звістку. 大家都夸他说不错的汉语。 Усі хвалять його за те, що він розмовляє непоганою китайською.</p>
<p>4. Конструкція з дієсловом 有 <i>yǒu</i> у функції 1-го присудка: вперше повідомляється про наявність або</p>	<p>有人敲门。 Хтось стукає у двері.</p>

<p>існування певного живого чи неживого об'єкта; у реченні, як правило, відсутній підмет 1-го присудка, зате в препозиції до нього може вживатися обставина часу або кількості.</p>	<p>有[]个朋友一起聊真好。 Добре, коли є друг, разом із яким можна потеревенити. 今天没有人[]迟到。 Сьогодні ніхто не спізнився.</p>
<p>5. Конструкція з дієсловом 是 <i>shì</i> у функції 1-го присудка: стверджується / підтверджується, що дія 2-го присудка виконується саме 2-м підметом; 1-й підмет завжди відсутній, але в препозиції можуть вживатися обставини часу; у кінці речення факультативно може вживатися 的 <i>de</i>.</p>	<p>这次是张帮[]了我(的)。 Саме Чжан допоміг мені цього разу. 是风把门[]打开了。 Саме вітер відчинив двері.</p>

Копулятивні багатодієслівні конструкції мають наступні граматичні особливості:

- Переважна більшість дієслів (окрім поодиноких винятків на кшталт 选 *xiǎn* «вибирати, обирати», де вказуватиметься на досягнення конкретного результату) у функції 2-го присудка не можуть супроводжуватися службовими словами 了 *le*, 过 *guo / guò*, 着 *zhe*. Ці службові слова стоять лише після 1-го присудка, але 了 *le* у ролі модальної частки може вживатися також і у кінці речення.
- Заперечення та модальні дієслова ставляться перед 1-м присудком: 我不能[]责备她忘了我 «Я не можу дорікнути їй за те, що вона забула мене».
- У реченнях із дієсловом 祝 *zhù* «бажати; поздоровляти» у безпосередніх побажаннях найчастіше випускається підмет, якщо під ним мається на увазі 1-ша особа однини (тобто «я»): [我]祝您身体健康! «[Я] бажаю Вам здоров'я!».
- Якщо копулятивна багатодієслівна конструкція вживається у наказовому способі (імперативність спрямована на слухача, а об'єктом виступає додаток 1-го присудка), то підмет 1-го присудка випускається, а в кінці речення здебільшого не вживається частка (хоча її вживання подекуди трапляється): 令他尽快回来! «Скажи (букв.: «накажи») йому повертатися якнайшвидше!», 让我看一看 «Дозволь мені поглянути!».

- Заперечний імператив, що утворюється за допомогою 不要 *bùyào* / 别 *bié* перед відповідним присудком, у копулятивних багатодієслівних конструкціях може стосуватися як 1-го («Не наказуй А робити Б!»): 别让我吃肉! «Не змушуй мене їсти м'ясо!»), так і 2-го («Накажи А не робити Б»: 让他不要说话 «Накажи / наказіть йому не розмовляти») присудка; підмет 1-го присудка завжди випускається.

Додатковий текст · 副课文

一个大生¹⁾的日记²⁾

礼拜一(周一、月曜日), 上班。上午七点送晶晶上幼儿园, 八点到办公室。先看了, 昨天的报纸, 又看了今天的报纸。中午休息以后复习昨天的课文。三点钟累了, 一边休息一边干了点工作。五点钟下班, 去商店买了点东西。

礼拜二(周二、火曜日), 上午下午都有课。上午男友请我和他一起去看一个韩国电影。下午听网上课。

礼拜三(周三、水曜日), 上班。上午打了几个电话, 下午复习了昨天听的课。

礼拜四(周四、木曜日), 上班。一个中学的好朋友来看我。好多年没见, 他变了很多。

礼拜五(周五、金曜日), 上下午都有课。下午系主任办公室把考试成绩通知了我们。

礼拜六(周六、土曜日)。没什么特别的事。

礼拜天(周日、日曜日), 今天是晶晶的生日, 和他带朋友们去儿童乐园玩了几个小时。今天的生日蛋糕太好吃了。可是这种蛋糕糖太多, 如果吃得过饱, 会感到恶心。

礼拜一³⁾(周一⁴⁾、月曜日⁵⁾, 上班。上午七点送晶晶上幼

儿园⁶⁾，八点到办公室。先看了，昨天的报纸，又看了今天的报纸。中午休息以后复习昨天的课文。三点钟累了，一边休息一边干了点工作。五点钟下班，去商店买了点东西。

礼拜二⁷⁾ (周二⁸⁾、火曜日⁹⁾，上午下午都有课。上午男友请我和他一起去看一个韩国电影。下午听网上¹⁰⁾课。

礼拜三¹¹⁾ (周三¹²⁾、水曜日¹³⁾，上班。上午打了几个电话，下午复习了昨天听的课。

礼拜四¹⁴⁾ (周四¹⁵⁾、木曜日¹⁶⁾，上班。一个中学的好朋友来看我。好多年¹⁷⁾没见，他变了很多。

礼拜五¹⁸⁾ (周五¹⁹⁾、金曜日²⁰⁾，上下午都有课。下午系主任办公室²¹⁾把考试成绩通知²²⁾了我们。

礼拜六²³⁾ (周六²⁴⁾、土曜日²⁵⁾。没什么特别的事。

礼拜天²⁶⁾ (周日²⁷⁾、日曜日²⁸⁾，今天是晶晶的生日，和他带²⁹⁾朋友们去儿童乐园³⁰⁾玩了几个小时。今天的生日蛋糕太好吃了。可是这种蛋糕糖太多，如果吃得过饱³¹⁾，会感到恶心³²⁾。

1) 大生 dàshēng (им.) студент університету, студент ВНЗ (тайван. скороч. від 大学生 dàxuésheng)

2) 日记 rìjì (им.) щоденник

3) 礼拜 lǐbài (им.) 1. богослужіння; 2. тиждень; день тижня; ~几 jǐ який день тижня?; ~一 yī понеділок

4) 周 zhōu (им.) 1. коло; оборот, цикли; 2. тиждень (не потребує рах. суф.); 下~ xià наступний тиждень; 上~ shàng минулий тиждень; ~一 yī понеділок

5) 曜 yào (ri) (им.) 1. яскраве сонце; 2. день тижня; 何~ hé який день тижня?; 月~ yuè понеділок

6) 幼儿园 yòu'èryuán (им.) дитячий садок

7) 礼拜二 lǐbài'èr (им.) вівторок

8) 周二 zhōu'èr (им.) вівторок

9) 火曜(日) huǒyào(ri) (им.) вівторок

10) 网上 wǎngshàng 1. (им.) інтернет; 2. (присл.) [бути] онлайн; 听~课 tīng wǎngshàng kè вчитися онлайн, бути присутнім (букв.: «слухати») на онлайн-занятті

11) 礼拜三 lǐbàisān (им.) середа

12) 周三 zhōusān (им.) середа

13) 水曜(日) shuǐyào(ri) (им.) середа

14) 礼拜四 lǐbàisì (им.) четвер

15) 周四 zhōusì (им.) четвер

16) 木曜(日) mùyào(ri) (им.) четвер

17) 好多年 hǎo duōnián (им.; присл.) багато років; протягом багатьох

років; ~ 没见 *méi jiàn* не бачились багато років

18) 礼拜五 *lǐbàiwǔ* (ім.) п'ятниця

19) 周五 *zhōuwǔ* (ім.) п'ятниця

20) 金曜(日) *jīnyào(ri)* (ім.) п'ятниця

21) 系主任 *xìzhǔrèn* (ім.) декан [факультету]; ~ 办公室 *bàngōngshì* (ім.) деканат

22) 通知 *tōngzhī* (дієсл.) повідомляти, інформувати (把…… *bǎ...* про щось); 把考试成绩 ~ *bǎ kǎoshì chéngjī* повідомити про результати іспитів

23) 礼拜六 *lǐbàiliù* (ім.) субота

24) 周六 *zhōuliù* (ім.) субота

25) 土曜(日) *tǔyào(ri)* (ім.) субота

26) 礼拜天 *lǐbàitiān* (ім.) неділя; 礼拜日 *lǐbàirì* (ім.) 1. день богослужіння; 2. неділя (у

християн); 3. п'ятниця (у мусульман); 4. субота (у юдеїв)

27) 周日 *zhōurì* (ім.) неділя

28) 日曜(日) *rìyào(ri)* (ім.) неділя

29) 带 *dài* (прийм.) разом із (оформлює живий додаток-партнера по спільній дії)

30) 乐园 *lèyuán* (ім.) 1. рай, райський сад; 2. парк розваг; 儿童 ~ *értóng* (ім.) ігровий майданчик, дитячий парк розваг

31) 吃得过饱 *chī de guòbǎo* (дієсл.) переїсти, об'їстися; наїстися від пуза

32) 恶心 *ěxīn* 1. (ім.) нудота; 感到 ~ *gǎndào* відчувати нудоту; 2. (дієсл.) (з)нудити

ІЕРОГЛІФИ

тиран, деспот, узурпатор	
霸	雨 (173) 21
bà	

існувати; містити(ся)	
存	子 (39) 6
cún	

ядро; куля	
弹	弓 (57) 11
dàn / tán	

дно; підоси́ва	
底	广 (53) 8
dǐ / de	

імператор	
帝	巾 (50) 9
dì	

самотній	
独	犬 (94) 9
dú	

витрати	
费	贝 (154) 9
fèi / bì	

нести на плечах	
负	贝 (154) 6
fù	

<i>(по)сміти</i>	
敢	支 (66) 11
gǎn	

<i>сталь</i>	
钢	钅 (167) 9
gāng / gàng	

<i>віддалятися</i>	
隔	阜 (170) 13
gé	

<i>слухняний</i>	
乖	丿 (4) 8
guāi	

<i>стогнати</i>	
哼	口 (30) 10
hēng / hng	

<i>перевіряти</i>	
检	木 (75) 11
jiǎn	

<i>гірський криштал</i>	
晶	日 (72) 12
jīng	

<i>кришталік ока</i>	
睛	目 (109) 13
jīng	

<i>хвиля</i>	
浪	水 (85) 10
làng	

<i>докладати зусиль</i>	
励	力 (19) 7
lì	

<i>зерно; крихта</i>	
粒	米 (119) 11
lì	

<i>закон</i>	
律	彳 (60) 9
lǜ	

<i>пустеля</i>	
漠	水 (85) 13
mò	

<i>відраджати</i>	
派	水 (85) 9
pài / pā	

<i>(на)дурити</i>	
骗	马 (187) 12
piàn	

<i>бити; плескати</i>	
扑	手 (64) 5
pū	

<i>обманювати</i>	
欺	欠 (76) 12
qī	

<i>фіолетово-червоний</i>	
茜	艸 (140) 9
qiàn / xī	

<i>музичний інструмент</i>	
琴	玉 (96) 12
qín	

<i>рясний; заможний</i>	
饶	尗 (184) 9
ráo	

<i>що?</i>	
啥	口 (30) 11
shá	

<i>звір</i>	
兽	八 (12) 11
shòu	

<i>втікати</i>	
逃	辵 (162) 9
táo	

<i>дитина, малюк</i>	
童	立 (117) 12
tóng	

<i>гарна дівчинка</i>	
娃	女 (38)
	9
wá	

<i>авторитет; впливовість</i>	
威	女 (38)
	9
wēi	

<i>думати, мислити</i>	
惟	心 (61)
	11
wéi	

<i>просити, благувати</i>	
央	大 (37)
	5
yāng / yīng	

<i>вівця, баран</i>	
羊	羊 (123)
	6
yáng	

<i>сонячне світло</i>	
曜	日 (72)
	18
yào	

<i>дикий; провінція</i>	
野	里 (166)
	11
yě	

<i>бути схожим</i>	
犹	犬 (94)
	7
yóu	

<i>немовля</i>	
幼	幺 (52)
	5
yòu / yào	

<i>метафора</i>	
喻	口 (30)
	12
yù / yú / shù	

<i>бути задовленим</i>	
豫	豕 (152)
	16
yù	

<i>кінець, завершення</i>	
终	辵 (120)
	8
zhōng	

<i>свиня</i>	
猪	犬 (94)
	11
zhū	

<i>уславлений</i>	
著	艸 (140)
	11
zhù / zhe / zhuó	

<i>шанований</i>	
尊	寸 (41)
	12
zūn	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

睛、犹、霸、豫、乖、浪、励、粒、律、羊、曜、幼、野、漠、派、独、童、逃、底、帝、著、猪、尊、存、晶、琴、欺、敢、隔、央、惟、威、茜、娃、骗、饶、钢、费、负、终、检、扑、弹、喻、啥、哼、兽

2. Поставте правильний комплемент кратності у потрібне місце.

Наприклад:

这篇文章很难懂，请老师给我讲。 (一)

这篇文章很难懂，请老师给我讲 遍。

- 1) 我只到过中国。 (两)
- 2) 让我再看合同中的条。 (一)
- 3) 我又打了他。 (一)
- 4) 我告诉你了。 (十)
- 5) 她没懂，我又说了。 (一)
- 6) 有人敲了门。 (三)
- 7) 咳了嗽就说。 (几)
- 8) 这种药每日饭后吃。 (三)
- 9) 北京我去过两回。 (两)
- 10) 马踢了他。 (一)
- 11) 你到莫斯科去过? (几)
- 12) 这篇小说我已经看了。 (两)

3. Перекладіть китайською мовою, використовуючи комплемент кратності.

- 1) Вчитель повторив питання кілька разів, але ніхто не зміг відповісти.
- 2) Мені потрібно [разочок] сходити до лікаря.
- 3) В Україні я був лише раз.
- 4) Мама жодного разу не була у Європі.
- 5) Почекай тут трішки!
- 6) Старий Чжан тричі постукав у двері, але ніхто не відчинив.
- 7) Стомився до смерті, хочу трішки перепочити.
- 8) Минулого року я двічі змінював місце роботи.
- 9) Вона мріє [разочок] вирушити на навчання за кордон.
- 10) Дитина кілька разів просила вибачення, але батько все ще сердився.

4. Поставте слова (一)下(几) або (一)会(几) у необхідне місце в реченні.

Наприклад:

这么多要紧的事情，连休息的时间都没有。

这么多要紧的事情，连休息 一会儿的时间都没有。

- 1) 在这儿等，我去拿咖啡。
- 2) 请你待，我就回来。
- 3) 那个生病的孩子哭了就睡着了。
- 4) 我再说明得让大家都能明白。
- 5) 这个问题要想。
- 6) 午饭后我喜欢睡觉。
- 7) 打开窗户吧！
- 8) 爷爷笑就说。

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи слова (一) 下 (JL) або (一) 会 (JL).

- 1) Йди сюди, я вас познайомлю!
- 2) Давай спробуємо про це забути!
- 3) Якщо хочеш, можеш трішки перепочити у спальні.
- 4) Не хвилюйся, я збігаю в аптеку й одразу ж повернуся.
- 5) Вдарив малого разочок, аби він не плакав.
- 6) Чи можна мене запитати Вас?
- 7) Складне питання, я не можу відразу відповісти.
- 8) Старий Лі чудово вмєє грати на фортепіано.

6. Перефразуйте речення з двома додатками, застосувавши усі можливі у конкретному випадку різновиди інверсії.

Наприклад:

你最好教我文言吧！ →

- a) 你最好把文言教我吧！
- б) 文言你最好教我吧！
- в) 你最好给我教文言吧！
- г) 你最好把文言给我教一教吧！
- д) 文言你最好给我教一教吧！

- 1) 王老师给了我他的词典。
- 2) 我可以告诉我妻子您的到来吗？
- 3) 小王没还哥哥向他借的钱。
- 4) 我们都称我的妹妹为“猫妈妈”。
- 5) 奶奶租学生们她房子的一半。
- 6) 我总是通知过同事真正的情况。
- 7) 明天我们送您承诺的合同副本。
- 8) 请你别这么称我。

7. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкції з двома додатками.

- 1) Професор У повідомив усім про змінений час іспиту.
- 2) Дідусь неправильно пояснив онукові граматичне правило.
- 3) Лікар дав дитині ліки.
- 4) Дамін може позичити тобі трішки грошей.
- 5) Нарешті він повернув мені позичену ще торік книжку.
- 6) Про це я поліції не розповідав.
- 7) Я хотів би запитати письменника про головну ідею його нового роману.
- 8) Чи не могли б Ви пояснити мені, що означає цей чен'юй?

8. Поставте дієслова у дужках у необхідні місця, щоб утворилися граматично правильні сурядні багатодієслівні конструкції.

Наприклад:

我__家__忘记__的__钥匙__ → 我[回到]家[拿]忘记的钥匙。
__。(回到、拿)

- 1) 他__你__工作__。(帮助、来)
- 2) 爸爸__总是__车__办公室__。(去、开)
- 3) 中国小学生__在学校__笔__。(用、写)
- 4) 她__好__衣服__做__饭了。(开始、洗、做)
- 5) __了这个__消息__我们都__很__。(害怕、知道)
- 6) 孩子__了, 不再__了。(哭、睡着)
- 7) 我__梦想__一天__ __钢琴。(弹、学会、有)
- 8) 大明__了床, __脸, __咖啡, __报纸。(喝、起、看、洗)

9. Перекладіть китайською мовою, використовуючи сурядні багатодієслівні конструкції.

- 1) Пан Ван приїхав до України працювати в нашій фірмі.
- 2) Я прийшов до тебе, щоб сказати тобі про це в обличчя.
- 3) До школи малі діти їздять автобусом. Старші діти – переважно на велосипедах.
- 4) Я поснідав, випив кави та почитав свіжі новини.
- 5) Побачивши результати іспиту, батьки розлютились.
- 6) Мама трішки відпочила та продовжила працювати.
- 7) Він ліг у ліжко та заснув.
- 8) Вона розмовляла зі мною, не дивлячись в очі.

10. Поставте дієслова у дужках у необхідні місця, щоб утворилися граматично правильні копулятивні багатодієслівні конструкції.

Наприклад:

老师__我们__更__。(叫、努力) → 老师[叫]我们更[努力]。

- 1) 我__你__医生__。(叫、请、去)
- 2) 天帝__我__兽王__。(当、来、派)
- 3) 父母__她__同__那个老人__。(结婚、要求)
- 4) 老师__我__忘__了__作业__。(骂、忘、做)
- 5) 朋友们__都__我__大哥__。(叫、为)
- 6) 我__她__总是__对我__。(爱、笑)
- 7) 每个人都__他__笑话。(讲、笑)
- 8) 在__那里__人__在__你。(有、找)
- 9) __张先生__这个__翻译__的。(是、做)
- 10) __张先生__总是__大家__。(让、是、笑)

11. Перекладіть китайською мовою, використовуючи копулятивні багатодієслівні конструкції.

- 1) Уряд призначив його директором найбільшого заводу в Китаї.
- 2) Чоловік часто змушує її засмучуватися.
- 3) Деканат відправив професора Вана читати лекції у США.
- 4) Китайці називають таких дітей «маленькими імператорами».
- 5) Будь ласка, не називайте мене дитиною!
- 6) Батьки вважають її надто молодою (букв.: «маленькою дівчинкою») для заміжжя.
- 7) Усі сварять дитину за те, що вона не розуміє математики.
- 8) Бажаю вам гарно скласти іспити!
- 9) Хтось зламав цей комп'ютер.
- 10) Саме така політика змусила уряд розпочати війну.

12. Перефразуйте речення, замінивши виділені частини синонімічними або близькими за змістом.

Наприклад:

老师[说]我们[到]明天[应该记住]十个成语。 → 老师[使]到明天[记住]十个成语。

- 1) 每[周六]她都会去一趟书店。
- 2) 我没听清楚,再[说]一说。
- 3) 你[因为]帮助我,我非常感谢。

- 4) 他**就是撞坏**了我的车。
- 5) 中国人**以**筷子吃饭。
- 6) 我的决定**以**时间**为**适用。
- 7) 上级**说了**我**应该做**经理的工作。
- 8) 他弹钢琴**弹得很好**。

13. Сумістіть чен'юї (ліворуч) із описами (праворуч), що відповідають їхньому значенню.

1. 安知非福	a) 必须赶紧的活动。
2. 百闻不如一见	b) 很多人说同样的话。
3. 别无他法	c) 没有其他办法。
4. 不堪设想	d) 没有意义的努力。
5. 饭来张口	e) 你永远不知道这是好事还是坏事。
6. 狐假虎威	f) 怕妻子的丈夫。
7. 祸从口出	g) 人的生活不可能事先知道。
8. 刻不容缓	h) 认为只有自己最了不起。
9. 妻管严	i) 什么都不做。
10. 人生无常	j) 什么都没有。
11. 日长岁久	k) 时间过得很快。
12. 塞翁失马	l) 时间流得很慢。
13. 水光阴如	m) 事情的结果不能想像。
14. 望子成龙	n) 说不定这是更好的。
15. 惟我独尊	o) 说话不留神总是创造麻烦的。
16. 吴刚伐木	p) 听到一百次也不如见到一次。
17. 一无所有	q) 希望儿子能成为出人头地或有作为的人。
18. 异口同声	r) 依别人的势力威人。
19. 有志者事竟成	s) 只要有决心有毅力，事情终究会成功。

14. Перекажіть китайською мовою історію, що стоїть за чен'юєм 狐假虎威

15. Перекладіть китайською мовою.

A) Батьки – це перші вчителі дитини, сім'я – це місце, звідки починається виховання, а триває сімейне виховання впродовж усього життя. Зрештою, якими [саме] є методи китайського сімейного виховання? Усі батьки покладають на своїх дітей великі надії. Використовуючи китайський крилатий вислів, можна сказати, що вони «сподіватися, що їхні діти стануть драконами». Деякі батьки готові витратити великі гроші на навчання своїх дітей, наприклад, знайти репетитора, купити багато

довідників, відправляти дітей на різні гуртки за інтересами тощо. Коли дитина отримує хорошу оцінку, вона відразу може отримати дуже дорогий подарунок або гроші. А є й такі батьки, у котрих не вистачає часу займатися вихованням дітей. У цьому випадку виховання стає справою дідусів та бабусь, сенсом життя літніх людей стають діти. Зазвичай ми бачимо, що деякі батьки покладають занадто великі надії на своїх дітей і часто кажуть, які хороші діти у сусідів і колег, викликаючи у власних дітей невпевненість. Інші батьки надають великого значення освіті дітей у своїй свідомості, але не звертають уваги на навчання у своєму повсякденному житті, тому поведінка їхніх дітей часто буває егоїстичною, вони грубо ставитися до людей похилого віку, вони є «хорошими дітьми» в школі, а вдома стають «маленькими імператорами». Звідки у дітей беруться гроші? Це – подарунки від родичів, а також гроші на сніданок і проїзд в автобусі, які батьки щодня дають своїм дітям. Маючи гроші, діти можуть витратити їх на непотрібні речі. Інший феномен полягає в тому, що діти люблять жити на всьому готовому, тому вони часто егоцентричні і байдужі до справ інших людей.

Б) Згідно з опитуванням, майже 60% із сотень сімей по всій країні практикують міжпоколіннєве виховання. Уявлення людей похилого віку часто відрізняються від уявлень батьків дітей, тому міжпоколіннєве виховання іноді може мати й негативні наслідки. Однак є також багато людей похилого віку, які намагаються добре виявити себе у міжпоколіннєвому вихованні. Наприклад, пан Ву – пенсіонер, його донька дуже зайнята роботою, і це виховувати дитину його дочки – це справа пана Ву. Старий Ву на пенсії, але його розум не зістарився. Щоб добре виховувати онуку на ім'я Сі-сі, він вивчає дитячу психологію і сучасну педагогіку. У молоді роки пан Ву навчався у Нанкінському центральному університеті. Методи навчання відомих педагогів справили на нього великий вплив. Він навчає Сі-сі англійської та французької мов, щоб розвивати моторику (букв.: «вміння») маленьких дитячих рученьят, пан Ву стимулює онуку вчитися грати на фортепіано тощо. Багато людей похилого віку вважають, що оскільки у них є час і їх нелегко розсердити, то після виходу на пенсію вони готові опанувати новітні педагогічні методи для того, щоб добре здійснювати міжпоколіннєве виховання.

Основний текст · 主课文

(一)

待客吃饭习惯六例。

不同国家的文化不同，饮食习惯就不同，待客吃饭的习惯也不一样。对客人表示感谢就让客人吃很多，这是阿富汗一些地区的习惯。阿富汗人对客人非常诚恳，如果你吃得差不多了，对主人说：“够了，我不想再吃了。”主人如果不回答你，你必须继续吃，吃得越多，主人越高兴。如果随便吃几口就停下，主人会不高兴。

一吃多吃少，随你便，这是文莱人待客的习惯。在文莱，家里来了客人，不管认识不认识，只要向自己问好，主人就会高兴、热情地接待，把家中吃的东西都拿出来给客人吃。但是主人从不劝你吃，客人吃不吃、吃多吃少、好吃不好吃，主人从不过问。主人认为这样问客人是不礼貌的。

“我吃饭，你付钱。”在印度的一些地区，如果跟朋友和商业伙伴一起吃晚饭，他们会说：“你的钱比我的多，所以今天的饭钱应该由你付。”不熟悉情况或者第一次来的客人，常常会被这种场面闹得啼笑皆非。其实钱多的人或者受欢迎的人付钱，在他们看来这是对你的尊重，跟小气或吃亏没关系。

只给你吃这么多，多吃自己付钱。瑞士是世界上最富有的国家之一，但是瑞士人很会打算，非常节约。在这个国家出差或者参加活动，主人每天供应每人三顿饭，或者把三顿饭的钱发给每个人，让你自己找地方去吃。另外，每人免费供应一杯茶。谁要是多吃、多喝，得自己另外付钱。

与澳大利亚人一起吃午餐时一定要忘了哪一顿饭应该由谁付钱，如果你付钱太积极或忘了付钱都是不礼貌的。在一般情

况下，你请别人喝酒，常常由你付钱，不能只付自己的钱，除非以前已经说好了。

德国人认为浪费是非常不好的事情，他们不喜欢浪费的人，一般人没有浪费的习惯。与德国人相处，一定要注意这个习惯。如果跟他们一起吃饭不能要得太多，自己要的饭菜必须吃完。

(二)

猪的历史。

中国养猪的历史悠久。据考古发现，在公元前六千到五千年前的河北磁山：和河南裴李岗两个遗址，都找到了猪的遗骸。在广西甑皮岩和浙江河姆渡遗址也发现了家猪的遗骸，都在公元前五千年以前。在公元前三千多年时，中国已有了不少的家猪品种。据古代文献记载，猪是六畜之一，常和羊一起被用做祭品。那时，猪已成为人们常常吃的肉食之一。烤猪肉在古代是一个有名的菜。一直到今天，猪肉名菜非常多，如“东坡肉”、“烤乳猪”（视中国地区而定，一会儿趁热，一会儿凉上桌）、“狮子头”、“粉蒸肉”等等，还有用猪肉或者猪的内脏做的冷菜或者小吃。

猪肉是中国人吃得最多的一种肉，这和西方人爱吃牛肉，阿拉伯国家的人爱吃羊肉不一样。从古代开始，中国就有不少的名人，用诗或者文章来记载猪肉的味道，如苏东坡非常喜欢吃猪肉，留下有名的《食猪肉》诗，此的意思是：黄州这个地方有好吃的猪肉，卖得非常便宜，有钱的人不愿意吃—没有钱的人常常买来慢慢煮。煮的时候要用小火，少放一点水，很长时间以后，肉的味道就会美极了。今天我们常吃的“东坡肉”可以据苏东坡的诗来做。

(三)

利沃夫大学。

利沃夫大学建立于 1661 年，是目前东欧洲境内现存最古老的大学之一，具有悠久的传统。历史学家米哈伊尔·格鲁舍夫斯基、诗人伊万·弗兰科等曾经在这里学习或者工作过。因为

利沃夫大学对利沃夫市具有非常重要的意义，所以利沃夫人喜欢说：“利沃夫没有大学，因为利沃夫就是大学”。

利沃夫大学有将近 25000 名学生。由于人多，学习条件不像以前那么好了。有些专业，像经济学、法学和国际关系学专业，上课的时候，教室里往往人山人海，许多学生不得不站着或者坐在地上，一边听课一边做笔记。大学的住房情况也很紧张，因为学生宿舍只能住下 4500 名学生。吃饭的时候，食堂里人很多很多，有时候要排很长的队。

利沃夫市按照乌克兰的标准足够大，文化生活十分丰富。这里有七家电影院和七家剧院，还有无数地方色彩的咖啡馆、酒馆和餐馆。天气好的时候，学生们喜欢到大学植物园里，晒着太阳看书。

利沃夫市位于乌克兰最有前途和快速发展的地区之一，可以向大学生提供多种多样的打工机会。学期中，学生们可以去大学酒馆干活儿；假期时，可以到附近的中小企业去工作。利沃夫虽然不是大都市带，但是学习气氛浓厚、文化生活丰富，是与基辅、哈尔科夫和敖德萨一起最受学生欢迎的大学城之一。

Нові слова · 生词

待客 *dàikè* 1. (дієсл.) приймати гостей; 2. (ім.) прийом / приймання гостей

饮食 *yǐnshí* (ім.) 1. харчі; їжа та питво; 2. харчування, дієта, раціон

阿富汗 *Āfūhàn* (ім.) Афганістан; ~ 人 *rén* (ім.) афганець, житель Афганістану

诚恳 *chéngkěn* 1. (прикм.) щирий, щиросердний; правдивий; 2. (присл.) щиро, від щирого серця

口 *kǒu* (ім.) певна порція їжі (зазвичай та, що поміщається до рота); шматок / ковток їжі; 吃 (得) 几 ~ *chī (de) jǐ kǒu* (дієсл. фраз.) з'їсти трішки (букв.: «з'їсти кілька ротів їжі»), перекусити

停下 *tíngxià* (дієсл.) припиняти, переставати

随你便 *suí nǐ biàn* (присл. фраз.) як тобі (вам) зручно, як тобі (вам) [більше] до вподоби, як ти [за]хочеш / [за]бажаш (як ви [за]хочете / [за]бажаєте)

文莱 *Wénlái* (ім.) Бруней;
~人 *rén* (ім.) брунеєць, житель
Брунею

热情 *rèqíng* 1. (ім.)
пристрасність, палкість,
ентузіазм; 2. (ім.) привітність,
сердечність; 3. (ім.) гостинність;
4. (прикм.) палкий, пристрасний;
5. (прикм.) привітний,
гостинний; ~地 *de* (присл.)
пристрасно, палко; привітно,
гостинно

接待 *jiēdài* 1. (дієсл.)
приймати (гостей, відвідувачів,
пацієнтів тощо); 2. (ім.) прийом
(гостей, відвідувачів, пацієнтів
тощо)

从不 *cóngbù* (заперечн.
займ.) ніколи

过问 *guòwèn* (дієсл.)
втручатися; цікавитися (чужими
справами), розпитувати

商业 *shāngyè* (ім.) торгівля,
бізнес, комерція

伙伴 *huǒbàn* (ім.) партнер,
товариш, компаньйон

饭钱 *fànqián* (ім.) гроші на
їжу, оплата за їжу

由 *yóu* (част.) службове
слово, що в офіційному та
літературному стилях слугує
для утворення пасивної форми
дієслова

熟悉 *shúxī / shóuxī* (дієсл.)
добре знати, бути у курсі справи,
бути знайомим / обізнаним

场面 *chǎngmiàn* (ім.) 1. стан
справ, ситуація, становище; 2.
вигляд, картина

闹 *nào* (дієсл.) давати волю
(почуттям, настрою); випускати
з-під контролю

啼笑皆非 *tí xiào jiē fēi*
(фразеол.) у сум'ятті почуттів;
[не знати] чи то плакати, чи то
сміятися; і сміх і гріх

受 *shòu* (дієсл.) 1. приймати,
отримувати, одержувати; 2.
користуватися, бути удостоєним;
~欢迎的人 *huānyíng de rén* (ім.)
популярна людина; людина, що
користується популярністю
(букв.: «яку хочуть вітати»);
~ (.....) (的) 欢迎 ... (*de*)
huānyíng (дієсл. фраз.)
користуватися (серед / у когось)
популярністю; 3. піддаватися,
зазнавати

看来 *kànlái* (дієсл.)
поглянути, подивитися; 在 ...
...~ *zài*... / 以.....~ *yǐ*... (дієсл.
фраз.) з... (чиєїсь) точки зору / з
погляду...; 在 / 以我~ *zài / yǐ wǒ*
kànlái з моєї точки зору, як на
мене

尊重 *zūnzhòng* 1. (дієсл.)
поважати, шанувати; 2. (ім.)
повага, шана (对..... *duì*... або
向..... *xiàng*... до когось / до
чогось)

小气 *xiǎoqì* (прикм.)
дріб'язковий; скупий

吃亏 *chīkuī* (дієсл.) 1. зазнати
збитків; 2. зазнати невдачі,
програти, прорахуватися;
поплатитися; 3. заподіяти шкоду

瑞士 *Ruìshì* (ім.) Швейцарія;
~ 人 *rén* (ім.) швейцарець,
житель Швейцарії

富 *fù* (прикм.) багатий,
заможний; ~ 有 *yǒu* 1. (прикм.)
багатий, заможний,
забезпечений; 2. (дієсл.) бути
багатим (на щось); бути
вдосталь / у надлишку

打算 *dǎsuan* (дієсл.)
розрахувати, прикидати;
планувати

节约 *jiéyue* 1. (дієсл.)
економити; заощаджувати; 2.
(ім.) економія; ощадливість

供应 *gōngyìng* 1. (дієсл.)
постачати, забезпечувати;
обслуговувати; 2. (ім.)
постачання, забезпечення;
обслуговування

顿 *dùn* 1. (дієсл.) зупинятися,
робити паузу; 2. (ім.) табір;
стоянка; 3. (прикм.; присл.)
раптовий, несподіваний;
негайний; раптом; з ходу; 4. (рах.
суф.) *рахівний суфікс для*
приймаць їжі; 三~饭 *sān dùn*
fàn (імен. фраз.) триразове
харчування; 4. (рах. суф.)
рахівний суфікс для дії («раз»)

发给 *fāgěi* (дієсл.) видавати
на руки

免费 *miǎnfèi* 1. (прикм.;
присл.) безкоштовний;
безкоштовно

另外 *lìngwài* (присл.) на
додаток до цього, понад це;
додатково

澳大利亚 *Aodàliyà* (ім.)
Австралія; ~ 人 *rén* (ім.)
австралієць, житель Австралії

午餐 *wǔcān* (ім.) обід, ланч

积极 *jījī* (прикм.) 1. активний,
діяльний; 2. позитивний,
конструктивний; прогресивний

除非 *chúfēi* 1. (прийм.) за
винятком, крім; 2. (спол.) якщо
не; хіба тільки, тільки у випадку,
якщо; ~ 你也去, 他才会去
Chúfēi nǐ yě qù, tā cái huì qù Він
піде тільки у тому випадку, якщо
ти підеш і ти

说好 *shuōhǎo* (дієсл.)
домовитися; змовитися

一般人 *yībānrén* (ім.)
звичайна людина, пересічна
людина; [усі] люди (загалом)

相处 *xiāngchǔ* (дієсл.) жити /
працювати разом, співіснувати;
уживатися, ладити одне з одним;
порозумітися

要 *yào* (дієсл.) замовляти;
купувати

悠久 *yōujiǔ* (прикм.) 1.
[довго]тривалий; 2. стародавній,
давній

考古 *kǎogǔ* 1. (ім.)
дослідження старовини;
археологія; 2. (дієсл.) займатися
дослідженням старовини;
займатися архіологією

河北 *Héběi* (ім.) провінція
Хебей (на північному сході
КНР)

磁山 *Císhān* (ім.) Цішань
(букв.: «порцелянові гори» –
село за 20 кілометрів на

південний захід від міста Уань, провінція Хебей, а також назва неолітичної культури, знайденої у цьому місці)

磁 *cí* (ім.) 1. магніт; 2. порцеляна, фаянс

河南 *Hénán* (ім.) провінція Хенань (на сході центральної частини КНР)

裴李崗 *Péilǐgǎng* (ім.) неолітична культура Пейліган (5500 – 4500 рр. до н.е.)

崗 (子) *gǎng(zi)* (ім.) 1. пагорб, гірка; 2. пост

遗址 *yízhǐ* (ім.) руїни, розвалини; рештки, залишки

遗骸 *yíhái* (ім.) прах, [тлінні] рештки; мертве тіло, труп

广西 *Guǎngxī* (ім.) 1. (скор.) Гуансі-Чжуанський автономний район (автономний регіон на півдні КНР); 2. (істор.) провінція Гуансі (на півдні КНР до 1958 р.)

甌皮岩 *Zèngpíyán* (ім.) Цзенпіянь (неолітична печера на півдні КНР)

甌 *zèng* (ім.) 1. котел (для приготування їжі на пару); 2. колба, посудина для випаровання

皮 *pí* (ім.) 1. шкіра; хутро; шкура (тварини); 2. кора, кірка; оболонка; 3. обкладинка

岩 *yán* (ім.) скеля; круча, обрив

浙江 *Zhèjiāng* (ім.) провінція Чжецзян (на крайньому сході центральної частини КНР)

河姆渡 *Hémǔdù* (ім.) неолітична культура Хемуду (прибл. 5000 р. до н.е.)

姆 *mǔ* (ім.) вихователька; годувальниця

渡 *dù* (дієсл.) переправляти(ся) [через річку, море тощо]

家 *jiā* (прикм.) домашній, одомашнений, свійський; ~ 猪 *zhū* (ім.) одомашнена (свійська) свиня

品种 *pǐnzhǒng* (ім.) 1. порода (тварин); сорт (рослин); вид, різновид; 2. асортимент (товарів)

文献 *wénxiàn* (ім.) 1. літературна / писемна пам'ятка; писемне джерело; 2. література (з певного питання)

献 *xiàn* 1. (дієсл.) підносити, вручати; дарувати; 2. (ім.) підношення, подарунок; дар

记载 *jìzài* (ім.) записи; напис; записка; 2. (дієсл.) записувати, письмово фіксувати

畜 *chù* 1. (ім.) свійські (хатні) тварини; худоба; 六 ~ *liùchù* (ім.) шість свійських тварин та птахів (у китайській традиції: корова, кінь, вівця, свиня, собака, курка); 2. (дієсл.) вирощувати / розводити / тримати тварин

用做 / 用作 *yòngzuò* (дієсл.) використовувати(ся) для / у якості (когось / чогось), застосовувати(ся) (для чогось), слугувати (для чогось)

祭品 *jìpǐn* (ім.) жертва, об'єкт для жертвоприношення

食 *shí* 1. (ім.) їжа, харчі; харчовий продукт; їстівне; 肉 *ròushí* (ім.) м'ясна їжа, страва з м'яса; 2. (дієсл.) їсти, споживати їжу, харчуватися

猪肉 *zhūròu* (ім.) свинина; 烤 *kǎo* (ім.) запечена свинина, смажена свинина

名菜 *míngcài* (ім.) відома страва

如 (说) *rú(shuō)* (присл.; спол.) наприклад, приміром

东坡肉 *dōngpōròu* (ім.) тушковані свинячі реберця; тушкована свинина у горщику

坡 *pō* 1. (ім.) схил, похилість, укіс; 2. (прикм.) похиллий

烤乳猪 *kǎorǔzhū* (ім.) запечене (смажене) молочне порося

乳 *rǔ* 1. (ім.) груди, вим'я, сосок; 2. (дієсл.) годувати грудьми

视 *shì* 1. (дієсл.) дивитися; 2. (ім.) зір; 3. (присл.) дивлячись по...; судячи з...; ~而定 *shì...ér dìng* у залежності / залежно від...

一会 (儿)..... 一会 (儿)..... *yīhuì(r)... yīhuì(r)...* (спол.) то..., то...; раз [так], раз [сяк]

趁热 *chèn rè* (прикм.; присл.) 1. поки не охоллоло, поки гаряче, поки ще тепле; 2. по гарячим слідам

上桌 (儿) *shàngzhuō(r)* (дієсл.) 1. подавати / накривати на стіл; 2. сідати за стіл

狮(子) *shī(zi)* (ім.) лев; 狮子头 *shīzitóu* (ім.) 1. лєвова голова; 2. великі фрикадельки / тефтели зі свинини

粉蒸肉 *fěnzhēngròu* (ім.) шматочки свинини з рисовим борошном, приготовані на пару

粉 *fěn* (ім.) порошок, пил, борошно

蒸 *zhēng* (прикм.) спекотний, задушливий

内脏 *nèizàng* (ім.) внутрішні органи; нутрощі, тельбухи

冷菜 *lěngcài* (ім.) холодна страва

热菜 *rècài* (ім.) гаряча страва

小吃 *xiǎochī* (ім.) легка їжа; їжа для перекусу, закуска

西方 *Xīfāng* (ім.) Захід, країни Заходу (Європа та Америка); ~ 人 *rén* (ім.) європейці та американці, жителі країн Заходу

牛 *niú* (ім.) корова, бугай; ~ 肉 *ròu* (ім.) яловичина

阿拉伯 *Ālābó* (ім.) араб; арабський світ; Аравія; ~ 人 *rén* (ім.) араб, житель / вихідець з арабського світу; ~ 语 *yǔ* (ім.) арабська мова (в усній формі); ~ 文 *wén* (ім.) арабська мова (писемна); ~ 国家 *guójiā* (ім.) арабська країна

羊肉 *yáng ròu* (ім.) баранина

名 *míng* 1. (прикм.) відомий, знаменитий, славетний; ~ 人 *rén* (ім.) відома людина, знаменитість; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для осіб за

списками чи ранжиром (військові, студенти, утат співробітників, однопартійці тощо)

诗 *shī* (ім.) вірш, поезія; ~人 *rén* (ім.) поет

味 *wèi* 1. (ім.) смак, присмак; ~道 *dao* (ім.) присмак, відтінок смаку / запаху; 2. (ім.) запах, аромат; 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для ліків*

苏东坡 *Sū Dōngpō* (ім.) Су Дунпо (справжн. ім'я – Су Ші (苏轼 *Sū Shì*); 1037 – 1101 pp.) – китайський поет, есеїст, художник, каліграф та державний діяч епохи Сун

留下 *liúxià* (дієсл.) 1. залишити / затримати у себе; 2. залишити для передачі комусь (записку, спадок тощо), лишити по собі

此 *cǐ* (вказ. займ.) це, цей

黄州(区) *Huángzhōu(qū)* (ім.) 1. район Хуанчжоу (міського округу Хуанган у провінції Хубей, КНР); 2. Хванджу (повіт у КНДР)

卖得(非常)便宜 *mài de (fēicháng) piányi* (дієсл. фраз.) продавати(ся) за безцінь, продавати(ся) вкрай дешево

买来 *mǎilái* (дієсл.) купувати; розкуповувати

煮 *zhǔ* (дієсл.) варити; кип'ятити

火 *huǒ* (ім.) вогонь; 小~ *xiǎo* (ім.) маленький (слабкий) вогонь

少 *shǎo* (присл.) через деякий час, невдовзі, незабаром

放 *fàng* (дієсл.) додавати, збільшувати; розширювати, подовжувати

美 *měi* (прикм.) чудовий, відмінний; ~极了 *jíle* (прикм.) найкращий, надзвичайно чудовий

据……来 *jù...lái* (прийм. констр.) виходячи з [того, що]...; згідно з, на підставі (букв.: «спираючись на...»)

于 *yú* (прийм.) оформлює непрямий додаток, котрий може позначати: 1) мету або ціль (для чого / кого?; заради чого / кого?); 2) вихідної точки фізичного чи абстрактного руху (від кого / чого?; звідки?); 3) фінальної точки фізичного чи абстрактного руху (до кого / чого?; куди?); 4) напрямку чи адресата (кому / чому?); 5) вихідної точки у часі (починаючи відколи?); 6) сталोї точки у часі (коли?)

目前 *mùqián* (ім.; присл.) [у] даний час, [у] даний момент; дотепер

境内 *jìngnèi* (післяйм.) у межах; у рамках

现存 *xiàncún* (прикм.) існуючий, наявний; той, що зберігся; чинний

具有 *jùyǒu* (дієсл.) володіти; мати; містити [у собі], вміщувати; бути сповненим

历史学家 *lìshǐ xuéjiā* (ім.) історик

米哈伊尔 *Mǐhāyī'ěr* (ім.) Михайло (чоловіче ім'я); ~ •

格鲁舍夫斯基 *Gélúshěfūsjī* (ім.)

Михайло Грушевський

伊万 *Yīwàn* (ім.) Іван
(чоловіче ім'я); ~ • 弗兰科

Fúlánkē (ім.) Іван Франко

利沃夫人 *Lìwòfūrén* (ім.)
львів'янин, мешканець Львову

由于 *yóuyú* (прийм.; спол.)
так як, оскільки; через, внаслідок

像 *xiàng* (присл.; спол.)
такий / така / таке / такі як

经济学 *jīngjìxué* (ім.)
економіка (як наука), економічне
вчення

国际 *guójì* (прикм.)
міжнародний;

інтернаціональний; ~ 关系

guānxì (ім.) міжнародні
відносини; ~关系学 *guānxìxué*
(ім.) наука про міжнародні
відносини

往往 *wǎngwǎng* (присл.) 1.
часто, як правило; завжди; 2.
всюди, скрізь

人山人海 *rén shān rén hǎi*
(фразеол.) море людей, народу
повним-повнісінько, немає де
яблуку впасти

地 *dì* (ім.) 1. земля; підлога; 2.
Земля (планета)

听课 *tīngkè* (дієсл.)
відвідувати уроки (лекції),
слухати вчителя (викладача)

笔记 *bǐjì* 1. (ім.) запис;
письмові нотатки; 做 ~ *zuò*
робити записи / нотатки; 2.
(прикм.) письмовий, писемний; 3.
(дієсл.) записувати, робити
записи, конспектувати

住房 *zhùfáng* 1. (ім.) житлове
приміщення, помешкання,
житло; 2. (дієсл.) квартирувати,
мешкати

紧张 *jǐnzhāng* 1. (ім.) напруга,
напруженість; занепокоєння; 2.
(дієсл.) напружувати(ся);
непокоїтися; 3. (прикм.)
напружений; сутужний,
проблематичний

住下 *zhùxià* (дієсл.)
зупинитися (у готелі,
гуртожитку); поселитися,
роzkвартируватися;
облаштовуватись (на новому
місці)

排 *pái* (дієсл.) ставати в ряд,
(ви)шикуватися у лінію / у
шеренгу

队 *duì* (ім.) 1. шеренга, стрій;
2. черга

按照 *ànzhào* (прийм.) згідно
з, відповідно до

标准 *biāozhǔn* 1. (ім.)
стандарт, норма, норматив;
зразок, тип; еталон, взірець; 2.
(прикм.) нормативний,
стандартний; нормований

足够 *zúgòu* (прикм.; присл.)
достатній; [цілком] достатньо,
вистачає, досить

丰 *fēng* (прикм.) рясний,
щедрий, розкішний; врожайний;
~富 *fù* 1. (ім.) достаток; ряснота,
розмаїття; 2. (прикм.) багатий,
розмаїтний; буйний, пишний

无数 *wúshù* 1. (прикм.)
незліченний, незчислений; 2.
(ім.) незліченна кількість

色彩 *sècǎi* 1. (ім.) забарвлення, колір; 2. (ім.) стиль, колорит; 3. (прикм.) колоритний, своєрідний; 地方 *dìfāng sècǎi* (ім.) місцевий колорит, місцева самобутність

餐馆 *cānguǎn* (ім.) ресторан

植物 *zhíwù* (ім.) рослина;
~ 园 *yuán* (ім.) ботанічний сад

晒 *shài* 1. (дієсл.) сушити на сонці; виставляти [для просушування] на свіжому повітрі; сохнути на сонці; 2. (дієсл.) грітися на сонці; засмагати; 3. (дієсл.) падати (про промені сонця); смажити, пекти; 4. (дієсл.) оприлюднювати, виставляти напоказ; 5. (прикм.) сонячний, спекотний

快速 *kuàisù* (прикм.) швидкий, швидкісний; ~ 发展 *fāzhǎn* (ім.) швидкий (динамічний) розвиток

向 *xiàng* (прийм.) оформлює додаток-адресата (кому? / чому?)

提供 *tígōng* (дієсл.) надавати, постачати; пропонувати (向…… *xiàng*... комусь)

干活 (儿) *gànhuó(r)* 1. (дієсл.) працювати, трудитися; 2. (ім.) робота, праця

企业 *qǐyè* (ім.) підприємство; корпорація; ~ 家 *jiā* (ім.) підприємець; 小~ *xiǎoqǐyè* (ім.) малий бізнес; мале підприємство; 中~ *zhōngqǐyè* (ім.) середній бізнес; мале підприємство; 中小~ *zhōngxiǎo qǐyè* (ім.) середній та малий бізнес; середні та малі підприємства; 大~ *dàqǐyè* (ім.) великий бізнес; велике підприємство

大都市(带) *dàdūshì(dài)* (ім.) мегалополіс, дуже велике місто

气氛 *qìfēn* (ім.) (*переносн.*) атмосфера, обстановка; настрої

浓厚 *nóng hòu* (прикм.) 1. густий, щільний (про туман, хмари тощо); 2. глибокий, великий (про інтерес); 3. сильний, міцний; яскравий; яскраво виражений (про характерні риси, запахи тощо)

哈尔科夫 *Hā'ěrkēfū* (ім.) Харків

敖德萨 *Áodésà* (ім.) Одеса

城 *chéng* (ім.) 1. фортечна (міська) стіна; 2. місто; ~ 里 *lǐ* у місті; 大学~ *dàxuéchéng* (ім.) студентське місто; університетське містечко

Коментарі · 注解

1. 食堂里人 很多很多 *Shítáng lǐ rén hěn duō hěn duō* «У їдальні дуже багато / сила-силенна людей»: односкладові прикметники можуть зазнавати редуплікації разом із залежним односкладовим прислівником, що передує

такому прикметнику (найчастіше це 很 *hěn*, 太 *tài*, 真 *zhēn*, 更 *gēng*, 再 *zài*, 又 *yòu* або 就 *jiù*, але не тільки); редуковані прислівник із прикметником разом виражають найвищий ступінь прояву якості чи ознаки з помітним емоційним забарвленням.

2. Заклучна частка 吧 *ba* може виражати припущення мовця («ймовірно», «напевно», «мабуть») не лише в питальних, але й у розповідних реченнях: 我错吧 *Wǒ cuò ba* «Я, напевно, помиляюся».

3. 视中国地区而定, 一会儿趁热, 一会儿凉上桌 *Shì Zhōngguó dìqū ér dìng, yīhuǐr chèn rè, yīhuǐr liáng shàng zhuō* «Залежно від регіону Китаю, подається то гарячим, то холодним»: сполучникова конструкція 一会(儿)…… 一会(儿)…… *yīhuì(r) ... yīhuì(r) ...* «то..., то...; раз [так], раз [сяк]» з'єднує дієслова, прикметники або навіть цілі словосполучення / речення, але нормативно не з'єднує іменники та займенники.

4. 中国已有了不少的家猪品种 *Zhōngguó yǐ yǒu le bù shǎo de jiāzhū pǐnzhǒng* «[До того часу] у Китаї вже з'явилося багато порід домашніх свиней»: службове слово 了 *le* після дієслова 有 *yǒu* може вживатися у значенні «з'явитися» або «мати(ся) / бути в наявності» (у контексті минулого часу; пор. з англ. *there was / were*, нім. *es gab / hat gegeben*, фр. *il y avait*, ісп. *había / hubo*). Також вигук: 有了! *Yǒu le!* «Знайшов!; Еврика!».

5. 六例 *liù lì* «шість прикладів», 主人每天供应每三人三顿饭 *Zhǔrén měitiān gōngyìng měi rén sān dùn fàn* «Господар забезпечує кожній людині щоденне триразове харчування»: односкладові іменники (а також односкладові варіанти іменників, як, наприклад, 例 *lì* від 例子 *lìzi*) у писемній мові (особливо у науково-технічному та публіцистичному стилях) можуть вживатися без рахівних суфіксів (замість 六个例 *liù ge lì* «шість прикладів», 每个人 *měi ge rén* тощо), що слід вважати проявом впливу веньяню на сучасну мову.

6. 瑞士人很会打算 *Ruìshì rén hěn huì dāsuan* «Швейцарці дуже добре вміють розраховувати / планувати»: 很会 *hěn huì* позначає високий рівень оволодіння навичкою та перекладається «[дійсно] дуже добре вміти».

7. Сполучник 由于 *yóuyú* є формальнішим, більш офіційно-канцелярським синонімом прийменника / сполучника 因为 *yīnwèi*.

8. Прийменник 向 *xiàng* також належить до формально-офіційного стилю та відрізняється високою контекстуальною багатозначністю. У залежності від змісту висловлювання 向 *xiàng* може оформлювати як непрямої додаток-адресата (замість 对 *duì* або 给 *gěi*), так і прямої додаток-вихідну точку у часі чи просторі (замість 从 *cóng*, 自 *zì* або 由 *yóu*): 大学可以向学生提供多种多样的打工机会 *Dàxué kěyǐ xiàng xuéshēng tígōng duōzhǒng duōyàng de dǎgōng*

jīhuì «Університет може надати студентам різноманітні можливості підробітку на неповний робочий день», 向[他那里]听到 Xiàng tā nàlǐ tīng dào «Почув від нього».

9. 饭钱[由]你付 Fànqián yóu nǐ fù «Харчування оплачується тобою»: в офіційно-діловому, публіцистичному та науковому стилях службове слово 由 yóu використовується для утворення пасивної конструкції замість службового слова 被 bèi (див. Урок 21, «Грамматика», п. 21.3.).

10. Запам'ятайте вирази: 跟 / 和 / 同 / 与……有关系 gēn / hé / tóng / yǔ... yǒu guānxi «бути пов'язаним (із кимось / чимось)» та 跟 / 和 / 同 / 与……没(有)关系 gēn / hé / tóng / yǔ... méi (yǒu) guānxi «не бути пов'язаним (із кимось / чимось)». Зверніть увагу, що 没(有)关系 méi (yǒu) guānxi також може вживатися у значенні «[це] не має значення, нічого особливого, [це] не суттєво».

11. Запам'ятайте вирази та зверніть увагу на вживання післяйменників:

家[中]吃的东西 jiā zhōng chī de dōngxi «домашня їжа»	Букв.: «їжа, яку їдять / готують у сім'ї»; післяйменник 中 zhōng конкретизує відтінок значення, який приблизно відповідає українському «у колі сім'ї».
学期[中] xuéqī zhōng «впродовж / протягом семестру»	Післяйменник 中 zhōng вказує на конкретний обмежений період у часі, «в межах» якого відбувається дія.
(在)一般情况[下] (zài) yībān qíngkuàng xià «у звичайній ситуації, за нормальних умов»	Післяйменник 下 xià вказує на певну «підлеглість» дії об'єктові, що умовно / метафорично можна описати « <i>під</i> » звичайною ситуацією».
到植物园 / 公园[里] dào zhíwùyuán / gōngyuán lǐ «піти до ботанічного саду / до парку»	Рамкова конструкція 到……里 dào...lǐ позначає рух до певної точки із наступним перетинанням умовного кордону обмеженого простору та потраплянням у нього: «дійти до... та зайти всередину».

12. Рамкові конструкції (дієслівні та прислівникові фрази) 在……看来 zài...kànlái / 以……看来 yǐ...kànlái «з... (чиєсь) точки зору / з погляду...» та 随……便 suí ... biàn «як ... (комусь) зручно, як... (комусь) подобається / заманеться, як ... (хтось) [за]хоче / [за]бажає» найчастіше вживаються з особовими займенниками та живими іменниками, дещо рідше – з неживими іменниками та іменними словосполученнями: 以[历史进步]看来 yǐ lìshǐ jìnbù kànlái «з точки зору історичного прогресу», 随[人民群众]便 suí rénqún biàn

qúnzhòng biàn «як забажають народні маси / як заманеться народним масам» тощо.

Лексика · 词汇

19.1. Займенники та службові слова веньяню, що вживаються у сучасній мові

В офіційно-діловому, публіцистичному та науковому (у дещо меншому обсязі також і в художньому) стилях сучасної китайської мови можуть вживатися наступні займенники та службові слова, запозичені з веньяню:

- вказівний займенник 是 *shì* «це, цей; те, той» (не плутати з омонімічним сучасними дієсловом-зв'язкою 是 *shì*, яке, втім, історично походить саме від цього займенника); не має конкретизації за відстанню;
- 此 *cǐ*, 该 *gāi*, 本 *běn*, 斯 *sī* «це, цей; тут»; займенники ближнього плану;
- 彼 *bǐ* «те, той; там; він / вона»; займенник далекого плану;

Примітка: вищенаведені вказівні займенники, на відміну від сучасних 这 *zhè* / *zhèi* «це; цей» та 那 *nà* / *nèi* «те; той», не потребують вживання рахівних суфіксів: 此[]书 *cǐ shū* «ця книжка», а не 此[本]书* *cǐ běn shū*, але: 这[本]书 *zhè běn shū*.

- непрямий займенник 3-ї особи 其 *qí*, який має присвійне значення «його; її; їхні»: 各盡[其]力 *Gè jìn qí lì* «Кожен віддає всі свої сили»;
- непрямий займенник 3-ї особи 之 *zhī*, який виконує роль прямого або непрямого живого чи неживого додатка і не може бути підметом («його / її», «йому / їй», «із ним / нею» тощо): 见[之] *Jiàn zhī* «бачити його (це)», 与[之]同命 *Yǔ zhī tóng mìng* «ділити з ним його долю»;

Примітка: а) непрямий займенник 3-ї особи 之 *zhī* не слід плутати з омонімічним службовим словом 之 *zhī*, яке виступає аналогом сучасного 的 *de* (див. Урок 14, «Грамматика», п. 14.4.); б) у художній літературі для 之 *zhī* залишаються типовими форми злиття з прийменниками в одну морфему: форма 诸(諸) *zhū* – це злиття 之 *zhī* з 乎 *hū* або 于(於) *yú*, форма 旃 *zhān* – злиття 之 *zhī* з 焉 *yān* (морфема сама по собі 焉 *yān* є злиттям прийменника 于(於) *yú* з займенником 之 *zhī*), форма 奈何 *nàihé* – злиття від 若之何 *ruò zhī hé* тощо.

- питальний займенник 何 *hé* «що?; як?» для неживих предметів; у

реченні виконує роль додатка, іменної частини складеного іменного присудка у формі 何也 *hé yě* / 何與 *hé yǔ* або обставини (переладається «як?» або «чому?»); в ролі підмета не вживається і замінюється займенником 孰 *shú*.

- питальна частка 乎 *hū*, яка ставиться в кінці загальних питань (замість сучасної 吗 *ma*); замість сполучення зі зв'язкою 也乎 *yě hū* часто використовуються форми злиття цих двох морфем в одну морфему 与(與) / 欵(歟) *yǔ* або 邪 / 耶 *yé*;
- емфатичні частки 乃 *nǎi* і 即 *jí*, які займають місце перед іменним компонентом складеного іменного присудка і є синонімами сполучення 就是 *jiù shì* («саме [це] і є...») в сучасній мові: 社会[即]学校 *Shèhuì jí xuéxiào* «[Саме] суспільство [і є] школа».

19.2. Заперечні морфемі веньяню, що вживаються у сучасній мові

Доволі часто в офіційно-діловому, публіцистичному, науковому та художньому стилях сучасної китайської мови вживається також і низка заперечних морфем, запозичених із веньяню:

- морфема 未 *wèi* «[ще] не..., [досі] не...» заперечує здійснений вид дії, тобто дію в аспекті минулого з відтінком незакінченості, незавершеності: 我还[未]看了 *Wǒ hái wèi kàn le* «Я ще не [про]читав»;
- 无(無) *wú* може вживатися на заміну майже всіх інших заперечні морфемі, хоча переважно в усталених висловах: [无]所不为 *wú suǒ bù wéi* «не зупинятися ні перед чим», [无]所属 *wú suǒ shǔ* «нікому не підкорятися», [无]一例外 *wú yī lìwài* «всі без винятку»; крім того, 无 *wú* може відносно вільно використовуватися і для утворення заборони / заперечного заклик: [无]信! *Wú xìn!* «Не вір!»;
- 非 *fēi* вживається як заперечна зв'язка, переважно у підрядних відносних реченнях, що піддаються субстантивзації за допомогою морфемі 者 *zhě*: [非]感到疲劳者 *fēi gǎndào píláo zhě* «той (ті), хто не знає (не знають) втоми» тощо;
- 否 *fǒu* використовується для утворення модального або риторичного запитання в позиції після дієслова (可[否]决定? *Kě fǒu juédìng?* «Чи можна розв'язати [це питання]?»); сполучення 是否 *shì fǒu* практично означає 是不是 *shì bù shì* «чи являє собою?; чи є?», а 能否 *néng fǒu* –

能不能 *néng bù néng* «чи можна?»; 否 *fǒu* може вживатися і як відповідь-заперечна репліка «ні!»;

- 莫 *mò / mù* вживається як заперечення, що заміняє іменну частину мови («ніхто», «ніщо», «ніякої»): 莫我知 *Mò wǒ zhī* «Ніхто мене не знає», а також для вираження заборони (синонім сучасних 不要 *bù yào*, 别 *bié*): 莫哭! *Mò kū!* «Не плач!»;
- 毋 *wú / móu* має категоричний заборонний відтінок: 毋失时! *Wú shī shí!* «Не гай часу!»;
- 勿 *wù* може виражати як заборону, так і просте заперечення: 己所不欲, 勿施于人 *Jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén* «Не роби іншим того, чого собі не бажаєш», 请勿吸烟 *Qǐng wù xūyān* «Прохання не курити».

Граматика · 语法

19.1. Порівняльна конструкція з 不如

Порівняльна конструкція «А + 不如 *bùrú* + Б» означає «А є гіршим за Б», «А поступається Б». Такі речення є синонімічними до речень зі структурою «А + 没(有) *méi(yǒu)* + Б + 好 *hǎo*» («А не таке добре, як Б») чи «Б + 比 *bǐ* + А + 好 *hǎo*» («Б є кращим за А»), але при цьому А та Б можуть виражатися як іменниками, так і дієслівними словосполученнями: 做不好 不如 不做 «Краще взагалі не робити, ніж робити погано», 晚上去 不如 早上去 «Краще піти вранці, ніж увечері».

Перед 不如 *bùrú* може вживатися прислівник 还 *hái* «ще», який підкреслює, що А «не дотягує» навіть до рівня Б: 你懂的还 不如 我多呢! «Та ти розумієш ще менше, ніж я!».

Якщо А та Б порівнюються не за критерієм краще / гірше, а за якоюсь конкретною ознакою чи властивістю, то ця ознака чи властивість повинна бути вказана після Б за допомогою прикметника чи дієслова: 我不如我哥哥 聪明 «Я не такий розумний, як мій старший брат».

Якщо у конструкції з 不如 *bùrú* вживається дієслово з прямим додатком, то критерій порівняння та Б мусять відділятися від А службовим словом 得 *de*, перетворюючись у такий спосіб на певний різновид комплементу оцінки (див. Урок 16, «Граматика», п. 16.3.), а присудок обов'язково повторюється двічі. У цьому випадку можливими є дві альтернативні конструкції (два варіанти структури речення):

<i>A</i>	<i>Прис. 1</i>	<i>Дод.</i>	<i>Прис 2.</i>			<i>Б</i>	<i>Критерій</i>
我	说	汉语	说	得	不如	他	好。
Я розмовляю китайською не так добре, як він.							

<i>A</i>	<i>Прис. 1</i>	<i>Дод.</i>		<i>Б</i>	<i>Прис 2.</i>		<i>Критерій</i>
我	说	汉语	不如	他	说	得	好。
Я розмовляю китайською не так добре, як він.							

Порівняльна конструкція з 不如, окрім загальних та спеціальних питань, також допускає вживання трьох наступних різновидів питальних речень:

1. А 和 *hé* Б, 谁 *shéi* / 哪个 *nǎ ge* + 更 *gèng* …… + 一点(儿) *yīdiǎn(r)* (останній елемент може випускатися) «хто / що краще, А чи Б?»: 你和他, 谁说汉语得更(一点)好(一点儿)? «Хто краще розмовляє китайською, ти чи він?»;

2. А …… + 还是 Б …… «хто / що краще, А чи Б?»: 你谁说汉语得好还是他说汉语得好? «Хто краще розмовляє китайською, ти чи він?» (конструкція, характерна для розмовної мови, хоча граматики зазвичай наполягають на її неправильності);

3. А 有没有 *yǒu méi yǒu* Б ……? «А таке саме, як і Б?»: 你有没有他说汉语得好? «Ти розмовляєш китайською так само добре, як і він?».

19.2. Уступна конструкція 除非……才……

Уступна конструкція 除非 …… 才 …… *chúfēi...cái...* виражає т.зв. гіпотетичну поступку (котра, втім, цілком може призводити до реальної дії) та є специфічним різновидом умовних речень. З її допомогою мовець висловлює думку при те, що умова у головній частині речення, яка вводиться часткою / сполучником 才 *cái* (ставиться після підмета головного речення або, у разі його відсутності, на перше місце), може бути реалізована (втілена у життя, мати місце) лише якщо попередньо чи одночасно буде реалізована інша умова (тобто передумова) у підрядному, котре передує головному та вводиться сполучником 除非 *chúfēi* (ставиться перед підметом підрядного речення). Підмет у головному та підрядному реченнях може бути як одним і тим самим, так і відрізнятись Українською мовою подібні речення зазвичай перекладаються сполучниковими фразами «тільки якщо», «тільки у випадку»:

除非你也去, 他才去。

Він піде тільки в тому випадку, якщо ти підеш і ти.

除非我事先知道，才可以帮你。 Я зможу допомогти тобі, тільки якщо знатиму заздалегідь.

19.3. Прийменникові конструкції з 于

Запозичений з веньяню прийменник 于 *yú* достатньо широко живається у сучасній письмовій мові (здебільшого в офіційно-діловому та канцелярсько-бюрократичному вжитку, менше – у художній літературі та публіцистиці) і, як і переважна більшість службових слів веньяню, характеризується багатозначністю. Прийменник 于 *yú* керує додатком у прийменникових конструкціях, що мають наступні значення:

- вводить непрямий додаток-мету, ціль або бенефіціара дії (відповідає на питання «заради чого / кого?», «на користь кого / чого?») (суч. розм. 对 *duì*, 给 *gěi* або 为 *wèi* / 为了 *wèile*): 于人们帮助 «Допомагати людям», 忠于祖国 «Бути вірним Батьківщині»;
- вводить непрямий додаток-вихідну точку дії з абстрактним відтінком (відповідає на питання «від кого / від чого?») або конкретну географічну вихідну точку (відповідає на питання «звідки?») (суч. розм. 从 *cóng*, 由 *yóu*, 自 *zì*): 问道于盲 «Запитувати дорогу у (букв.: «від») сліпого», 长江发源于青海 «Річка Янцзи бере свій початок у (букв.: «з») провінції Цинхай»;
- вводить непрямий додаток-вихідну точку у часі (відповідає на питання «починаючи з якого часу / моменту?; відколи?») (суч. розм. 从 *cóng*, 由 *yóu*, 自 *zì*): 于2023年起 «починаючи з 2023 року»;
- вводить непрямий додаток-обставину місця (відповідає на питання «де?», може стояти перед (суч. мов.) або після (стиліз. «під веньянь») присудка) (суч. розм. 在 *zài* / 在……里 *zài...lǐ*): 他于中国很有名 / 他很有名于中国 «Він є відомим у Китаї»;
- вводить непрямий додаток-вихідну точку у часі (відповідає на питання «коли?») (суч. розм. 在 *zài*): 他生于1984年8月18日 «Він народився 18 серпня 1984 року»;
- у пасивній конструкції веньяню 见……于…… *jiàn... yú...* вводить діяча / виконавця дії (відповідає на питання «ким / чим?») (суч. розм. 见 *jiàn* та 于 *yú*): 他见人笑于全世界 «Він [був] висміяний людьми», 见知于全世界 «Бути знаним / відомим у світі».

Примітка: не плутайте прийменник 于 *yú* з омонімічним дієсловом веньяню 于 *yú* «йти, вирушати» (昼尔于茅 «Вдень ви йдете збирати

очерет») та модальною заключною питальною часткою 于 *yú* (然则先生圣于? «Якщо так, то, значить, Ви [і є] досконалий мудрець?»).

19.4. Модальні прислівники

Модальні прислівники вказують на ставлення мовця до дії та її результату, а саме: чи вважає він дію та її результат можливими, передбачуваними, бажаними чи ні:

Модальний прислівник	Приклади вживання
毕竟 <i>bìjìng</i> «зрештою, врешті-решт, все-таки, як-не-як»	我们毕竟是多年的朋友了。 Ми, зрештою, старі друзі.
差点(儿) <i>chà diǎn(r)</i> «1. мало не, ледь / ледве не; 2. майже»	我差点儿就考上了。 Я майже склав іспит (але не склав). 我差点儿迟到。 Я мало не / ледь не спізнився.
大概 <i>dàgài</i> «мабуть, можливо»	我下个月大概还要来这儿。 Я, мабуть, приїду наступного місяця.
大约 <i>dàyuē</i> «мабуть, можливо»	他大约是到北京去了。 Він, мабуть, поїхав до Пекіна.
倒 <i>dào</i> «1. навпаки; 2. однак, зате, але, проте; 3. хоч і, -то»	本要节省, 不想倒多花了钱。 Збирався заощадити і не думав, що, навпаки, витрачу більше грошей. 这一个问题, 我倒没注意。 А на це питання я уваги-то і не звернув. 我跟他认识倒是认识, 就是不太熟。 Знайомий-то я з ним знайомий, але не дуже близько.
到底 <i>dàodǐ</i> «1. врешті-решт, зрештою; 2. все-таки, як-не-як»	试验到底成功了。 Врешті-решт випробування пройшло успішно. 别灰心, 这工作对你说来到底还是生疏的。 Не впадай у відчай, як-не-як ця робота тобі ще [як слід] незнайома.

多半 <i>duōbàn</i> «ймовірно, швидше за все»	她 多半 什么都不知道。 Вона, швидше за все, нічого не знає.
反正 <i>fǎnzhèng</i> «1. все одно, не важливо; 2. так чи інакше, у будь-якому разі»	不管怎么样, 反正 我们今天必须完成这项工作。 Як би там не було, ми все одно маємо виконати роботу сьогодні. 他的孩子究竟多大我不清楚, 反正 不超过 10 岁。 Не знаю точно, скільки років його дітям, але у будь-якому разі їм не більше 10 років.
不奇怪 <i>bù qíguài</i> «не дивно / немає нічого дивного у тому, що...»	他工作了一晚上, 怪不得 他很累。 Він працював усю ніч, тож не дивно, що він дуже втомився.
果然 <i>guǒrán</i> «[і] дійсно, насправді»	这种苹果 果然 很好吃。 Цей сорт яблук і дійсно дуже смачний.
好在 <i>hǎozài</i> «на щастя, добре [, що...]»	好在 他没有受伤。 На щастя, він не постраждав.
还是 <i>háishi</i> «все ж таки, все ж краще; зрештою»	还是 机器的效力大。 Від машини зрештою користі все ж таки більше.
几乎 <i>jīhū</i> «майже, ледь / ледве не»	几乎 忘了。 Ледь не забув.
简直 (是) <i>jiǎnzhí(shì)</i> «просто, прямо-таки»	她 简直 成了他的母亲。 Вона прямо-таки стала йому матір'ю.
竟然 <i>jìngrán</i> «раптом, несподівано; на подив; виявляється [, що...]»	刚五月, 天气 竟然 这么热。 Зараз [лише] травень і раптом така спекотна погода.
究竟 <i>jiūjìng</i> «кінець кінцем, врешті-решт, зрештою; все-таки»	这 究竟 是怎么回事? [Та] що врешті-решт трапилось?
居然 <i>jūrán</i> «всупереч очікуванням; раптом, несподівано»	这么好的机会, 你 居然 放弃了, 真遗憾。 Такий гарний шанс, а ти раптом відмовився, дуже шкода.

<p>可 <i>kě</i> «але, проте; та [ж], вже»</p>	<p>你可把我的话听明白了?。 Але ж ти зрозумів мої слова?</p> <p>Примітка: у розмовній мові широко вживається конструкція «可 <i>kě</i> + прикметник + 了 <i>le</i>», яка емоційно підкреслює певну якість чи властивість: 你的汉语可好了! «Твоя китайська мова дісно гарна!».</p>
<p>恐怕 <i>kǒngpà</i> «1. боюся, що...; 2. мабуть, ймовірно, напевно»</p>	<p>我恐怕不能来。 Боюся, що не зможу прийти。 他们恐怕需要我们的帮助。 Вони, мабуть, потребують нашої допомоги.</p>
<p>明明 <i>míngmíng</i> «ясно, очевидно»</p>	<p>明明是他错了。 Очевидно, що він помилився.</p>
<p>难道 <i>nándào</i> «невже, невже, хіба»</p>	<p>这么重要的事, 难道你忘了吗? Невже ти забув про таку важливу справу? 难道您不记得他不成? Хіба ж Ви його не пам'ятаєте?</p> <p>Примітка: речення завжди є питальним: або спеціальне питання, або загальне, що завершується 吗 <i>ma</i> чи 不成 <i>bùchéng</i> (риторичне питання).</p>
<p>难怪 <i>nánguài</i> «не дивно, що...; недарма [ж]»</p>	<p>窗户都打开了, 难怪风这么大! Усі вікна відчинені, не дивно, що такий протяг!</p>
<p>偏 (偏) <i>piān(piān)</i> «навпаки, всупереч; [як] на зло»</p>	<p>不让我去, 我偏要去! Мені не дозволяють йти, але я на зло піду!</p>
<p>却 <i>què</i> «але, проте, однак; все одно, все-таки»</p>	<p>我却不信。 Але я все одно не вірю!</p>
<p>甚至 <i>shènzhì</i> «аж до того, що...; навіть»</p>	<p>甚至高兴得哭了起来。 Навіть заплакав від радості.</p>

实在 <i>shízài</i> / <i>shízai</i> «насправді, дійсно»	他说他懂了， <u>实在</u> 并没懂。 Він каже, що зрозумів, а насправді не зрозумів.
也许 <i>yěxǔ</i> «можливо, може бути; вірогідно»	<u>也许</u> 你是对的。 Можливо / вірогідно, ти маєш рацію.
幸亏 <i>xìngkuī</i> «на щастя, добре що...»	<u>幸亏</u> 我及时想起了。 На щастя, що я вчасно схаменувся.
只好 <i>zhǐhǎo</i> / 只得 <i>zhǐdé</i> «тільки і залишається, що...; нічого не залишається, крім як...»	我 <u>只好</u> 回家去。 Мені нічого не залишається, крім як повернутися додому.
终于 <i>zhōngyú</i> «врешті-решт, нарешті; зрештою»	他 <u>终于</u> 实现了自己的愿望。 Нарешті він здійснив свою мрію.

19.5. Прислівники зі значенням тривалості дії у часі

Існують декілька близьких за сенсом прислівників зі значенням тривалості дії у часі, які українською мовою перекладаються «завжди» або «увесь час», але між якими є граматичні та семантичні розбіжності:

- 从来 *cónglái* завжди сполучається з наступним запереченням (不 *bù* вказує, що дія ніколи в принципі не виконувалася (немає звички виконувати таку дію) і, швидше за все, не виконуватиметься й у майбутньому, а 没有 *méi(yǒu)* – що дія ніколи не виконувалася в минулому, тобто немає досвіду виконання дії; у реченнях із 从来没有 *cónglái méi(yǒu)* дієслово зазвичай оформлюється службовим словом 过 *guo*) і відтак фактично виражає значення «ніколи не...»: 她从来不喝酒 «Вона ніколи не п'є алкоголь», 我从来没有见过他 «Я ніколи [раніше] його не бачив»;
- 向来 *xiànglái* є дуже близьким до 从来 *cónglái*, але може сполучатися як із запереченням («ніколи не...» з тими ж відтінками, що і 从来 *cónglái*), так і зі ствердженням («завжди»): 他向来都是说一不二 «Він завжди дотримується свого слова»;
- 历来 *lìlái* більш характерний для письмової мови та вказує на здійснення дії / тривалість стану впродовж усього вказаного періоду

часу (часто аж до теперішнього моменту): 他[历来]有事 «Він завжди зайнятий», [历来]没有 «[Такого] ще ніколи не траплялося»;

- 始终 *shǐzhōng* та 一直 *yīzhí* мають відтінок безперервності дії або стану: 始终 *shǐzhōng* вказує на те, що дія / стан тривали безперервно до самого кінця, а 一直 *yīzhí* наголошує саме на безперервності дії / стану (тому ці прислівники не в усіх контекстах є взаємозамінними): 他[始终]坚持自己的要求 «Він від початку до кінця наполягав на своїй вимозі», 我从去年开始[一直]都在做这件事 «Я цим займаюся цим [безперервно] починаючи з минулого року».

19.6. Вираження майбутнього часу граматичними засобами

Крім конструкції 快……了 *kuài...le* / 要……了 *yào...le* / 就(要)……了 *jiù(yào)...le* та ін. (більш письмово-офіційний варіант – (即)将……了 *(jí)jiāng...le*) (див. Урок 7, «Граматика», п. 7.3.) у сучасній китайській мові існує також ще п'ять граматичних способів (конструкцій) вираження майбутнього часу. Важливо зазначити, що всі ці конструкції мають той чи інший відтінок модальності; «немодальних» форм вираження майбутнього часу у сучасній китайській граматиці немає:

Конструкція майбутнього часу	Приклади вживання
<p>1. Із модальним дієсловом 要 <i>yào</i>; вказує на:</p> <p>а) задалегідь заплановану (необхідну) дію в майбутньому, для чого, ймовірно, вже докладено певних зусиль (складено план, придбано квитки тощо); необхідність виконати дію не обов'язково залежить від бажання чи наміру виконавця;</p> <p>У цьому значенні не вживається із запереченням;</p> <p>б) твердий намір / необхідність вчинити дію.</p>	<p>下个星期一老板[要]去北京出差。 Наступного понеділка шеф їде у відрядження до Пекіна. (порівн. з констр. найближчого майбутнього 要……了 <i>yào...le</i>: 明天老板[要]去北京出差了) «Завтра шеф їде у відрядження до Пекіна»</p> <p>下个星期一老板不去北京出差。 Наступного понеділка шеф не їде у відрядження до Пекіна. (заперечення факту)</p> <p>我[要]成为一名医生。 Я збираюся стати лікарем.</p>

<p>Заперечна форма:</p>	<p>我^不要成为一名医生。 Я не збираюся ставати лікарем.</p> <p>我^不成为一名医生。 Я не стану лікарем.</p>
<p>2. Из модальним дієсловом 想 <i>xiǎng</i>: вказує на суб'єктивне абстрактне бажання здійснити дію у майбутньому, але жодних зусиль для здійснення цієї дії на момент мовлення ще не докладено (тж. див. Урок 5, «Грамматика», п. 5.3.).</p> <p>Заперечна форма:</p>	<p>我^想去北京玩儿玩儿。 Я хочу / хотів би з'їздити до Пекіна відпочити.</p> <p>我^不想 / ^不愿意 / ^不希望去北京。 Я не хочу / не маю наміру їхати до Пекіна.</p>
<p>3. Из модальним дієсловом 会 <i>huì</i>: вказує на а) можливість реальної (з точки зору мовця) чи гіпотетичної (як наслідок з імовірної ситуації) події або ж на б) вірогідність закономірного розвитку подій (тут є взаємозамінним із 要 <i>yào</i>); може вживатися перед прикметниками («може бути / виявитися якимось»).</p>	<p>我们^会来得及在。 Ми, ймовірно, встигнемо повернутися.</p> <p>如果我想骗你, 我^不会等那么久。 Якби я хотів тебе обдурити, я б не чекав так довго.</p> <p>这个工作^会比你想象的更困难。 Ця робота може виявитися складнішою, ніж ти думаєш.</p>
<p>4. Конструкція 会 …… 的 <i>huì...de</i>: вказує на вкрай високу вірогідність (з точки зору мовця) вчинення дії чи настання настання події.</p> <p>Заперечна форма:</p>	<p>明天我们^会进步的。 Завтра в нас [обов'язково] вийде краще.</p> <p>他明天^不会来的。 Завтра він точно не прийде.</p>
<p>1. Из прислівником 将 <i>jiāng</i> (тж. див. Урок 15, «Лексика», п. 15.2.); вказує на:</p>	

<p>а) подію у найближчому майбутньому (у тому числі й у вигляді двоскладних прислівників 即将 <i>jǐjiāng</i> «соро, незабаром; ось-ось», 行将 <i>xíngjiāng</i> «напередодні; незабаром; майже, ось-ось»);</p>	<p>火车(即)将到站 / (行)将到站。 Поїзд незабаром прибуде на вокзал.</p>
<p>б) заплановану дію у майбутньому (часто поєднується з 要 <i>yào</i>); у цьому значенні не вживається з запереченням (у заперечних реченнях замінюється на 不会 <i>bù huì</i>);</p>	<p>今后我(要)住在这里。 У майбутньому я житиму тут. 今后我(不会)住在这里。 У майбутньому я не житиму тут.</p>
<p>в) подію, яка, на думку мовця, неодмінно стенється.</p>	<p>我们(将)再见面的。 Ми неодмінно зустрінемося знову.</p>

19.7. Заклучна питально-емфатична частка 呢

Заклучна питально-емфатична (модально-експресивна) частка 呢 *ne* використовується для утворення питальних речень із низкою модально-емфатичних відтінків:

- т.зв. неповного загального питання (тж. див. Урок 2, «Граматика», п. 2.2.), яке ставиться, коли обом співрозмовникам відомий загальний контекст та об'єкт питання (істота / неістота, дія чи ознака) (перекладається «як щодо...?», «а що стосується...?» або «...чи не так?»): 王老师呢? «[Ви] учитель Ван, чи не так?», 我很好, 你呢? «У мене все добре, а у тебе (а як щодо тебе)?»;
- емоційно забарвленого безадресного риторичного питання, зверненого мовцем ніби до самого себе й водночас до співрозмовника («Але ж / тож...?») (тж. див. Урок 18, «Коментарі», п. 4.): 有办法摆脱这种情况呢? «[Але] чи є вихід із цієї ситуації?»;
- риторичного питання з відтінком окличності, емоційного наголошення: 如果我这么说, 你会怎么想呢? «Якби я так сказав, то що б ти [тоді] [про мене] подумав?!», 为什么不早说呢? «Чому ж ти раніше не сказав?!»;
- емпатичного ствердження або наполягання («адже ж», «же»), котре мовець позиціонує як питання, що не потребує відповіді через свою

очевидність: 他来了呢! «[Але] ж він [вже] приїхав [, хіба ж ти не знаєш?!]»;

- «етикетне» використання: загальне або спеціальне питання, що його мовець ставить нібито з підтекстом солідарності, «співучасті», особистої зацікавленості або з метою пом'якшення загального тону питання («-то», «ж»): 你去不去呢? «Ну, а ти-то підеш?», 这是什么理由呢? «З якої ж це причини?»;
- «...ось оно воно що / як?!», «виявляється...!» або «ну, а...[-то]?» (присудок найчастіше виражений дієсловом 有 *yǒu* «мати(ся) або 在 *zài* «перебувати, знаходитися»): 你在这儿呢? «Ось як, ти, виявляється, тут?», 他有钱呢? «Ну, а гроші-то у нього є?».

Примітка: частка 呢 *ne* також може функціонувати і для вираження «чистого» ствердження, а саме для емоційного намагання переконати співрозмовника: 我也要去呢! «Та я ж також піду!», 在家里呢! 你进来吧! «Вдома, вдома! Заходь вже!».

Додатковий текст · 副课文

吃醋¹⁾

吃和喝总是不能分开²⁾的, 现在很多很多的食品已经把牛奶³⁾、巧克力⁴⁾、咖啡、茶等的味道加进去⁵⁾, 很受人们的欢迎。欧洲, 尤其是⁶⁾北欧⁷⁾和东欧⁸⁾与偏爱⁹⁾葡萄酒的南欧¹⁰⁾不同, 是啤酒的王国¹¹⁾, 啤酒是喝的, 但是如果有人告诉你, 啤酒可以跟鸭子¹²⁾一起做成¹³⁾比方说“啤酒鸭”, 你会怎么想呢?

醋是很多人喜欢的调味料¹⁴⁾, 我们常常在吃饭时放一点醋。如果在中国, 你告诉别人: “我喜欢吃醋”一定有人笑。那是因为「吃醋」还有别的意思, 就是看见别人比你好, 你心里¹⁵⁾不舒服, 说出来¹⁶⁾的话和做事¹⁷⁾的态度都酸¹⁸⁾酸的。

1) 醋 *cù* 1. (ім.) оцет; 2. (ім.) ревності; 吃 ~ *chī* (фразеол.) ревнувати; 3. (дієсл.) ревнувати

2) 分开 *fēnkāi* (дієсл.) розділяти(ся), відокремлювати (ся) (和…… *hé...* від когось / чогось)

- 3) 牛奶 *niú'nǎi* (ім.) [коров'яче] молоко
 4) 巧克力 *qiǎokèlì* (ім.) шоколад
 5) 加 *jiā* (дієсл.) додавати; ~进(去) *jìn(qù)* (дієсл.) додавати (щось до чогось / у щось), домішувати
 6) 尤其(是) *yóuqí(shì)* (присл.) особливо ж, і особливо; зокрема; тим більше [, що...], навіть
 7) 北歐 *Běi'ōu* (ім.) Північна Європа
 8) 东歐 *Dōng'ōu* (ім.) Східна Європа
 9) 偏爱 *piān'ài* (дієсл.) надавати перевагу; плекати уподобання, вподобати; мати пристрасть
 10) 南歐 *Nán'ōu* (ім.) Південна Європа
 11) 王国 *wángguó* (ім.) королівство, князівство, царство
 12) 鸭(子) *yā(zi)* (ім.) качка

- 13) 做成 *zuòchéng* (дієсл.) виготовити, приготувати; виробити; виконати
 14) 调味料 *tiáowèiliào* (ім.) приправа; спеції
 15) 心里 *xīnli* (присл.) на душі, на серці
 16) 说出(来) *shuō chū(lái)* (дієсл.) висловлювати(ся)
 17) 做事 *zuòshì* (дієсл.) працювати, служити; займатися справами
 18) 酸 *suān* 1. (прикм.) кислий; скислий, прокислий; 2. (прикм.) зарозумілий, пихатий; педантичний; 3. (ім.) кислота; 4. (ім.) смуток, скорбота; муки, страждання; 5. (дієсл.) нити, боліти, ломити; затікати; 6. (дієсл.) сумувати, засмучуватися, журитися

ІЕРОГЛІФИ

жартувати; сміятися	
教	支 (66) 11
áo / ào	

затока; Австралія	
澳	水 (85) 16
ào / yù	

партнер, супутник	
伴	人 (9) 7
bàn / pàn	

тавро, знак; етикетка	
标	木 (75) 9
biāo	

дядько	
伯	人 (9) 7
bó / bǎi	

різнобарвний	
彩	彡 (59) 11
cǎi	

скористатися	
趁	走 (156) 12
chèn	

правдивий	
诚	讠 (149) 8
chéng	

<i>хатня тварина</i>	
畜	田 (102) 10
chù / xù	

<i>магніт; порцеляна</i>	
磁	石 (112) 14
cí	

<i>оцет</i>	
醋	酉 (164) 15
cù	

<i>переправа, брід</i>	
渡	水 (85) 12
dù	

<i>робити паузу</i>	
顿	页 (181) 10
dùn	

<i>атмосфера</i>	
氛	气 (84) 8
fēn	

<i>рясний</i>	
丰	丨 (2) 4
fēng	

<i>не</i>	
弗	弓 (57) 5
fú	

<i>заможний</i>	
富	宀 (40) 12
fù	

<i>пагорб</i>	
岗	山 (46) 7
gǎng / gāng	

<i>кістки, скелет</i>	
骸	骨 (188) 16
hái	

<i>nim</i>	
汗	水 (85) 6
hàn / hán	

<i>харчування, стіл</i>	
伙	人 (9) 6
huǒ	

<i>межа, кордон</i>	
际	阜 (170) 8
jì	

<i>поклонятися</i>	
祭	示 (113) 11
jì / zhài	

<i>всі, все</i>	
皆	白 (106) 9
jiē	

<i>відвертий, цирий</i>	
恳	心 (61) 10
kěn	

<i>збиток, шкода</i>	
亏	二 (7) 3
kuī	

<i>бур'ян</i>	
莱	艸 (140) 13
lái	

<i>матеріал, сировина</i>	
料	斗 (68) 10
liào	

<i>грубий; дурний</i>	
鲁	鱼 (195) 12
lǔ	

<i>втікати</i>	
免	儿 (10) 7
miǎn	

<i>вихователька</i>	
姆	女 (38) 8
mǔ	

<i>око, очі</i>	
目	目 (109) 5
mù	

<i>бугай, корова</i>	
牛	牛 (93) 4
niú	

<i>густий</i>	
浓	水 (85) 9
nóng	

<i>прикрашений</i>	
裴	衣 (145) 14
péi	

<i>шкіра, хутро</i>	
皮	皮 (107) 5
pí	

<i>бік; фланг</i>	
偏	人 (9) 11
piān	

<i>схил</i>	
坡	土 (32) 8
pō	

<i>майстерність</i>	
巧	工 (48) 5
qiǎo	

<i>груди, вим'я</i>	
乳	乙 (5) 8
rǔ	

<i>щасливе знамення</i>	
瑞	玉 (96) 13
ruì	

<i>сохнути на сонці</i>	
晒	日 (72) 10
shài	

<i>вірші, поезія</i>	
诗	讠 (149) 8
shī	

<i>лев</i>	
狮	犬 (94) 9
shī	

<i>швидкий</i>	
速	辶 (162) 11
sù	

<i>кислий</i>	
酸	酉 (164) 14
suān	

<i>кричати (про звірів); плакати</i>	
啼	口 (30) 12
tí	

<i>ознайомитися</i>	
悉	心 (61) 11
xī	

<i>подавати, вручати</i>	
献	犬 (94) 13
xiàn	

<i>качка</i>	
鸭	鸟 (196) 10
yā	

<i>скеля</i>	
岩	山 (46) 8
yán	

<i>цей; той</i>	
伊	人 (9) 6
yī	

<i>(за)губити</i>	
遗	辶 (162) 13
yí / wèi	

<i>пити</i>	
饮	饣 (184) 7
yǐn / yìn	

<i>особливий</i>	
尤	尢 (43) 4
yóu	

<i>вантажити(ся)</i>	
载	车 (159) 10
zài / zǎi	

<i>котел, казан</i>	
甑	瓦 (98) 17
zèng	

<i>світити(ся)</i>	
照	火 (86) 13
zhào	

<i>пров. Чжецзян</i>	
浙	水 (85) 10
zhè	

<i>хмиз; задушливий</i>	
蒸	艸 (140) 13
zhēng	

<i>саджати (рослини)</i>	
植	木 (75) 12
zhí	

<i>варити, кип'ятити</i>	
煮	火 (86) 12
zhǔ	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

亏、丰、尤、牛、巧、弗、皮、目、伊、伙、汗、伯、伴、免、岗、饮、乳、坡、姆、岩、氛、诗、诚、际、标、浓、狮、皆、悬、料、晒、浙、畜、载、顿、鸭、偏、彩、悉、敖、祭、速、啼、富、植、渡、煮、趁、鲁、照、献、瑞、莱、遗、磁、蒸、裴、酸、醋、澳、骸、甑

2. Перефразуйте речення, використовуючи порівняльну конструкцію з 不如.

Наприклад:

北京比基辅大。

→

基辅不如北京大。

- 1) 你英语说得比我好。
- 2) 今天比昨天更热。
- 3) 这个老师比那个老师严厉得多。
- 4) 他打足球比我厉害多了。
- 5) 这家咖啡馆的咖啡比学生食堂的咖啡贵。
- 6) 你没有我聪明。
- 7) 上海不比巴黎便宜。

- 8) 爸爸算得不比电脑慢。
- 9) 这里的冬天比北欧的冬天更冷。
- 10) 中文语法比汉字更吃力。

3. Перекладіть китайською мовою, використовуючи порівняльну конструкцію з 不如.

- 1) Краше читати книжки, ніж дивитися телевізор.
- 2) Краше випити вина, ніж пива.
- 3) Я пишу ієрогліфи не так гарно, як учитель Ван.
- 4) Вона не така розумна, як її старша сестра.
- 5) Мати розповідає анекдоти не так смішно, як тато.
- 6) Краше зрозуміти помилку пізно, ніж ніколи.
- 7) Хто краще грає на фортепіано, вона чи ти?
- 8) Хто прочитав більше книжок, учитель Лі чи ви з друзями?
- 9) Ти вмієш готувати так само добре, як і твоя мати?
- 10) Твої батьки розмовляють англійською так само добре, як ти?

4. Утворіть речення за допомогою уступної конструкції 除非……才……. Перекладіть ці речення українською мовою.

除非	你们买很多,	才	会买新的。
	你自己请他帮你, 他		可以进行成功的改革。
	旧的坏了, 我		能去晒太阳。
	我亲眼看见,		能便宜点。
	经济在增长, 国家		老师会生气的。
	天气够热, 我们		无法不帮。
	你说对不起		开始听懂中国电视消息的话。
	你学汉语学得很努力, 你		能相信你说的话。

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи уступну конструкцію 除非……才…….

- 1) Я повторю ще раз, тільки якщо всі мовчатимуть.
- 2) Куплю, тільки якщо буде недорого.
- 3) Батько йде до лікаря, тільки якщо дуже сильно захворіє.
- 4) Я зможу це зробити, тільки якщо як слід відпочину.
- 5) Я прийду, тільки якщо він сам мені про це скаже.
- 6) Тільки якщо вивчиш китайську мову, зможеш почуватися у Китаї комфортно.

- 7) Тільки якщо сам маєш дітей, то по-справжньому розумієш своїх батьків.
- 8) Ця дитина дуже спокійна: плаче, тільки якщо голодна.

6. Перефразуйте речення, використовуючи прийменникові конструкції з 了.

- 1) 他为了家人工作很努力。
- 2) 他在中国最大的工厂工作。
- 3) 是时给人们说真理了。
- 4) 你是从谁那里知道的。
- 5) 改革将从明年开始。
- 6) 这位作家在乌克兰很受欢迎。
- 7) 伊凡·弗兰科出生在 1856 年 8 月 27 日。
- 8) 他为此被父母和朋友骂了。

7. Перефразуйте речення, використовуючи модальні прислівники.

Наприклад:

今天真热，可能下雨。 → 今天真热，大概下雨。

- 1) 我在地铁里睡着了，差不多睡过站。
- 2) 你可能听说了，就是不想说。
- 3) 没有人开门。我觉得家里没人。
- 4) 我没想到，但是下起大雨来了。
- 5) 她出生在法国，这就是为什么她和法国人一样会说法语。
- 6) 你真的钢琴弹得很好。
- 7) 他们在电视上所说的一切都可以相信吗？
- 8) 当然这不会发生。
- 9) 我不管怎么样不同意。
- 10) 我只能梦想有这样一辆汽车。

8. Перекладіть китайською мовою, використовуючи модальні прислівники.

- 1) Невже ти не сумуєш за родиною?
- 2) Дитина ледь не впала з дерева.
- 3) Шанхай – занадто велике місто, тож немає нічого дивного, що ти боїшся керувати автомобілем.
- 4) Послухай, що я кажу, зрештою я – твій батько.
- 5) На щастя, друзі мені допомогли.

- 6) Ясно, що цьогорічні реформи зазнали невдачі.
- 7) Я просив дати мені відпочити, а ти навпаки мені заважав (турбував)!
- 8) Я так чи інакше не хочу жити у цій країні.

9. Заповніть пропуски прислівниками зі значенням тривалості дії у часі, що пасують.

- 1) 我___不明白为什么中国人喜欢用筷子吃饭。
- 2) 他___一个人在公园散步。
- 3) 我___没有见过这个人。
- 4) 以前中国的女人___不吸烟。
- 5) 他___对人很有礼貌。
- 6) 要发生的___会发生。
- 7) 我___不明白这句话的意思。
- 8) 我今天___在睡觉。

10. Перекладіть китайською мовою, використовуючи прислівники зі значенням тривалості дії у часі.

- 1) Вона з дитинства завжди боялася літаків.
- 2) Коли я захворів, вона постійно піклувалася про мене.
- 3) Мій дідусь ніколи не був за кордоном.
- 4) Він ніколи не п'є спиртних напоїв.
- 5) Він завжди любляв розповідати політичні анекдоти.
- 6) Так було завжди.
- 7) Він завжди зайнятий, ніколи не має часу.
- 8) У школі малий Лі завжди (від початку до кінця) навчався старанно.

11. Заповніть пропуски граматичними засобами вираження майбутнього часу, що пасують.

- 1) 我们明年___搬到美国。已经开始学习英语, 找舒适的住房。
- 2) 我的梦想是有一天___搬到美国。
- 3) 即使爸妈不喜欢他, 我也___跟他结婚。
- 4) 如果我在那里找到一份好工作, 我们明年___搬到美国。
- 5) 我相信我___找到一份好工作。

- 6) 快点, 赛____开始!
- 7) 这样努力的学生一定____成功。
- 8) 她____大学毕业。

12. Перекладіть китайською мовою, використовуючи граматичні засоби вираження майбутнього часу.

- 1) Завтра я здаватиму водійський іспит.
- 2) Одного дня я навчуся керувати автомобілем.
- 3) Потяг із Гуанчжоу прибуває сьогодні о сьомій вечора.
- 4) Я, імовірно, зателефоную їй у понеділок.
- 5) Завтра я точно нікуди не піду.
- 6) Якщо ти його запиташ, то він тобі пояснить.
- 7) Ми неодмінно дочекаємося слушної нагоди.
- 8) Моя молодша сестра збирається працювати перекладачкою у посольстві.

13. Перекладіть українською мовою, звертаючи увагу на значення частки 呢

- 1) 最后我找到了呢!
- 2) 这是什么理由呢?
- 3) 他什么名字呢?
- 4) 喜欢呢, 就买了!
- 5) 他们还没有来呢。
- 6) 我错在哪儿呢?
- 7) 老吴, 有人找你呢。
- 8) 你们都去, 我呢?

14. Перекладіть китайською мовою, звертаючи увагу на використання частки 呢

- 1) Це ж твій автомобіль, чи не так?
- 2) [Але] чи достатньо у нас для цього грошей?
- 3) [Але] чому ж ти запитуєш?
- 4) Ой, дитина, виявляється, ще не спить!
- 5) Адже ж я [і так] хворію мало не щотижня!
- 6) Ну, а вона-то що відповіла?

- 7) Так не піде! Я ж прочекав від ранку до вечора!
- 8) Та знаю я, знаю! Чого ж ти кричиш? Не хвилюйся.

15. Перефразуйте речення, використовуючи нові слова та вирази цього уроку.

Наприклад:

你的名字我是知道的。 → 你的名字我是熟悉的。

- 1) 在这个问题上您可以自己想要进行。
- 2) 中国汽车在乌克兰很有有名的。
- 3) 我认为这个行为是个错误。
- 4) 中国每个地区冬天的天气都不一样。
- 5) 这些学生在宿舍的一个房间里住得很好。
- 6) 他没回家是因为你。
- 7) 这是在欧洲中最大的工厂之一。
- 8) 周一早上地铁上总是有很多人。
- 9) 现代的年轻人能用互联网工作，不必出门。
- 10) 有很多办法可以对留学生教汉语。

16. Доповніть речення словами та виразами із цього уроку, що пасують за змістом.

- 1) 因为我在大学学的是____，所以现在我在大使馆工作。
- 2) 这些货品____紧张。
- 3) 外国人通常很喜地方____的餐馆。
- 4) 在利沃夫大学学习____浓厚、文化生活____。
- 5) 有用猪肉或者猪的内脏做的____或者____。
- 6) 欧洲，____北欧和东欧是啤酒的王国。
- 7) 视中国地区而定，一会儿____，一会儿凉上桌。
- 8) 大学的住房情况很____。

17. Складіть невеликі інструкції китайською мовою на подані нижче теми.

- a) 向来自中国的同学解释一下伊万·弗兰科是谁;
- b) 给他解释你居住的城市在哪里;

- в) 你就学的大学是什么情况? 有什么重要的问题吗?;
- г) 在你住的城市, 有没有你劝去的地方色彩的餐馆?;
- д) 给你的父母解释一下「吃醋」在中国是什么意思;

18. Перекладіть китайською мовою.

А) Культура різних країн різна, харчові звички різні, звички приймати гостей теж різні. У деяких частинах Афганістану прийнято дякувати гостям і давати їм багато їсти. Афганці дуже щирі до своїх гостей. Якщо ви майже закінчили їсти, скажіть господареві: «Досить, я більше не хочу». Якщо господар вам не відповідає, ви повинні продовжувати їсти. Чим більше ви їсти, тим щасливішим буде господар. Якщо ви зупинитесь після кількох шматків, господар буде незадоволений. У Брунеї, коли гості приходять до будинку, незалежно від того, знайомі вони з господарем чи ні, господар зустрінатиме їх радісно та привітно і винесе гостям всю їжу, що є вдома. Але господар ніколи не вмовляє їсти. Господар ніколи не питає, їсть гість чи ні, чи смачно чи ні, оскільки вважає це невічливим. У деяких частинах Індії, якщо ви вечеряєте з друзями та діловими партнерами, кажуть: «У вас більше грошей, ніж у мене, тож ви повинні заплатити за сьогоднішню їжу». В їхніх очах це повага до тебе, і це не має нічого спільного зі скупістю. Швейцарія – одна з найбагатших країн світу, але швейцарці дуже винахідливі та ощадливі. Якщо ви перебуваєте у відрядженні або берете участь у заході в цій країні, господар забезпечить щоденне триразове харчування на людину або розішле гроші за триразове харчування всім, а ви самі знайдете місце, де поїсти. Крім того, безкоштовно надається чашка чаю на особу. Той, хто їсть або п'є більше, мусить за це заплатити. Обідаючи з австралійцем, важливо не забувати, хто за яку їжу платить, це невічливо, якщо ви занадто наполегливо намагатиметесь або забудете заплатити. За звичайних обставин, коли ви запрошуєте інших випити, ви платите за це, тож ви не можете платити лише за себе, якщо це не було домовлено раніше. Німці вважають марнотратство дуже поганою рисою, більшість людей не мають звички марнувати гроші. Якщо ви замовили занадто багато їжі, ви все одно повинні [все] доїсти.

Б) Свинарство у Китаї має давню історію. Згідно з археологічними знахідками, останки свиней [віком] між 6000 і 5000 роками до нашої ери були знайдені у провінціях Цишань, Хебей, Хенань. Відповідно до стародавньої літератури, свині є одними з «шести свійських» тварин, і їх часто приносили у жертву разом з вівцями. До сьогоднішнього дня збереглося багато відомих страв зі свинини, таких як «Свинина Дунпо» (відомий китайський поет), «Смажене поросся» (у залежності від регіону

Китаю воно подається гарячим або холодним), «Лєвова голова» тощо. Існують також холодні страви або закуски зі свинячих тельбухів. У Китаї найчастіше їдять свинину, що відрізняється від жителів Заходу, які люблять яловичину, і арабів, які люблять баранину.

В) Львівський університет, заснований у 1661 році, є одним із найстаріших університетів, що збереглися у Східній Європі до наших днів, з давніми традиціями. Колись тут навчалися чи працювали історик Михайло Грушевський та поет Іван Франко. Оскільки Львівський університет має велике значення для міста Львова, мешканці Львова люблять казати: «У Львові немає університету, тому що [сам] Львів – це і є університет». У Львівському університеті навчаються майже 25 тисяч студентів. У зв'язку з великою кількістю людей умови навчання не такі хороші, як раніше. Деякі спеціальності (такі як економіка, право та міжнародні відносини) переповнені людьми, в аудиторіях під час занять багатьом студентам доводиться стояти або сидіти на підлозі, роблячи записи та слухаючи лекції. Ситуація з житлом в університеті також складна, адже студентські гуртожитки можуть вмістити лише 4500 студентів. Під час обіду в їдальні надзвичайно багато людей, іноді вишиковується довжелезна черга. Місто Львів досить велике за українськими мірками і має насичене культурне життя. Тут є сім кінотеатрів і сім театрів, а також численні кафе, паби та ресторани з місцевим колоритом. Коли гарна погода, студенти люблять ходити до університетського ботанічного саду і читати книги, гріючись на сонці. Місто Львів розташоване в одному з найперспективніших і швидкозростаючих регіонів України, що пропонує широкий спектр можливостей працевлаштування для студентів вищих навчальних закладів. Протягом семестру студенти можуть підробляти в університетських кав'ярнях, а під час канікул – на довколишніх малих та середніх підприємствах. Незважаючи на те, що Львів не є столичним регіоном, він має потужну навчальну атмосферу та багате культурне життя, це одне з найпопулярніших університетських міст поряд із Києвом, Харковом та Одесою.

Основний текст · 主课文

(一)

草船借箭。

一天，周瑜请留着胡子的诸葛亮到他那里，说：“我们就要跟曹军交战，但现在我们缺箭，想请先生造十万支箭。”诸葛亮马上就答应了，说：“不知道这十万支箭什么时候用？”周瑜问：“十天造得好吗？”诸葛亮说：“马上就要跟曹军交战，十天造好太晚了。”周瑜又问：“先生几天可以造好？”诸葛亮笑着说：“无论如何，只要三天罢了！”周瑜说：“这可不能开玩笑。”诸葛亮说：“怎么敢和您开玩笑，三天造不好，我愿意受惩罚。”周瑜听了很高兴。诸葛亮说：“从明天起，到第三天，请派五百个士兵到江边来搬箭。”说完诸葛亮就走了。

首相对周瑜说：“你是从谁那里听说的？十万支箭，三天怎么造得好呢？不仅好笑，而且太蠢了。诸葛亮骗人吧？”周瑜说：“是他自己说的，到时候造不好，惩罚他，他一定没话可说。你去他那里看看他是怎么打算的，回来向我报告。”

首相见了诸葛亮。诸葛亮说：“三天之内要造十万支箭，得请你帮帮我的忙。”首相说：“我怎么帮得了你的忙？”诸葛亮说：“你借给我二十条船，每条船上要三十个士兵。船用布遮起来，还要一千多个草人，排在船的两边。第三天一定有十万支箭。不过不能让周瑜知道。”

首相答应了，他不知道诸葛亮借船有什么用。回来向周瑜报告时，没有说借船的事，只说诸葛亮不需要造箭的材料。周瑜觉得很奇怪，说：“到了第三天，看他怎么办！”

首相按照诸葛亮说的，准备好了船和草人，每条船上有三十个士兵。到了第三天，诸葛亮才秘密地把首相请到船里。首相问他：“你叫我来做什么？”诸葛亮说：“请你一起去取

箭。”首相问：“去哪里取？”诸葛亮说：“不用问，去了就知道了。”诸葛亮命令士兵把二十条船连起来，向北岸开去。

这时候江上有很大的雾，什么都看不清。天还没亮，船已经靠近曹操的军队。诸葛亮命令士兵们把船一字儿摆开，叫船上的士兵一边打鼓，一边大声喊。首相吃惊地说：“如果曹军出来，怎么办？”诸葛亮笑着说：“雾这么大，他们一定不敢出来。”曹操听到鼓声和喊声，因为雾很大，什么都看不清，就命令士兵们向江中放箭，箭好像下雨一样。天渐渐亮了，雾还没有散。这时候，船两边的草人上都插满了箭。船离开的时候，诸葛亮命令士兵们大声喊：“谢谢曹操的箭！”

船靠岸的时候，五百个士兵来到江边搬箭，一共有十万多支箭。首相做出了结论：“跟诸葛亮比起来我只是个笨人！”

(二)

50年的爱情。

黄俊峰是生意人，家里很有钱，但是他都七十来岁了，还没有结婚，也从来不找女朋友。他的朋友们很着急，硬把黄先生拉到了电视台，让他在电视节目中谈一谈他心中的秘密。

原来，50多年前，18岁的黄俊峰和做生意的父母一起从宁波移居北京，认识了一位漂亮的女孩。这个名字叫媛妹的女孩非常可爱，黄俊峰深深地爱上了她。但是，黄俊峰性格内向，因此他不敢把他的爱告诉女孩。就这样过了三、四年。事实上他因为自己的优柔寡断而失去了她。

21岁时，黄俊峰又要和父母一起移居美国，在离开北京前，他在女孩家门前望了一整天，难过得流下了眼泪。后来，黄先生在生意上非常成功，虽然遇见过许多美好的女孩子，但北京的媛妹却一直留在他的心里，没有人可以代替。他常常梦到自己和媛妹在一起，两个人深深地相爱，再也离不开彼此。

电视台的主持人问黄俊峰：“你这么多年不结婚，只是为了媛妹吗？”黄先生点头。再问：“这样做值得吗？”他回答说：“只要能得到媛妹的爱，我什么都愿意做。如果能让我再见到她，我愿意拿出我所有的财产！”主持人告诉黄先生，在做这

次节目之前，他们已经找到了媛妹，并把她现在生活的情况拍摄了下来。黄先生觉得很意外。电视上，一位身材很胖的老妇人出现了。她正在和邻居聊天，牙已经没有了，头发只有几根，而且还都白了。她一会儿搔搔头，一会儿掏掏耳朵眼儿，还用脏话骂自己那两个孙子，生气时竟脱下鞋子打了过去。到了做饭的时间，她用刚才扫过地的脏手拿起刀切肉，接着，又把手上的油擦在了衣服上……

看到这里，黄俊峰已经是满头大汗，脸上一会儿红一会儿白。他说：“这不是我的媛妹，这不是我爱的那个人！”接着，主持人给他看了一张老妇人的旧照片，照片中的女孩头发黑黑的、长长的，年轻漂亮。黄先生一看到这张照片，就流着眼泪说：“还真是媛妹啊，她怎么会变成现在这样啊！”

主持人又问黄俊峰：“你现在还想去见她吗？对现在的她你怎么想？”黄先生难过地坐在沙发上，一句话也不说。他不敢相信，过去那个年轻漂亮的、自己深爱的女孩，现在怎么会变成了这样。节目快结束时，主持人又问黄俊峰：“你是不是还想和媛妹在一起？你还想再见到她吗？”黄先生低着头说：“不需要了，我已经看到她了。原来等了这 50 年，只是……”他没有再说下去，但是他心里想：“从今天开始，我要找女朋友约会了！”后来，一个朋友问黄俊峰：“你后悔看到现在的媛妹吗？”他回答他不后悔，因为对这件事他这次用这种方式埋葬了一段 50 年的爱情，是为了让自己能够得到生活中真实的幸福。

(三)

中国人过春节。

几年前我在中国学习时，我的一个中国朋友邀请我和他一起去他的家乡过春节，这正是了解中国文化的好机会，既然我们的传统与中国人的相反，所以我很高兴地接受了他的邀请。

我的朋友告诉我，农历的正月初一是春节，春节是中国最大的节日。春节的另一个名字叫“过年”。每年到了春节，无论城市还是农村都很热闹，家家户户都会把一幅幅的红春联贴在门上，人们还喜欢在窗户上贴上一个窗花，在墙上、门上

贴上一张张漂亮的年画，为节日增加喜庆气氛。在贴春联的同时，人们会在门上、墙上贴上大大小小的“福”字。我的朋友还说，他们家乡的人喜欢把“福”字倒过来贴，人们看到“福”字贴倒了，会说“福倒了！福倒了！”。“福倒了”和“福到了”的声音一样，这表示“幸福已经到了”。听了朋友的这些介绍，我想，这真是太有意思了。

我们到朋友的农村的时候正在下雪，雪很大，一片一片的雪花在空中飞，像跳舞似的。我的朋友说：“下大雪了，明年一定又是一个丰收年！”朋友的家人对我很热情，他们一个一个地和我握手，向我问好，欢迎我这个远方的人到他们家做客。

到朋友家的第三天，是除夕。除夕是一年的最后一天，这一天很重要，因为是一家人团圆的日子。在外面学习和工作的人不管离家多远，都要回到家里来，和家里的人团圆。除夕晚上一家人要在一起吃团圆饭，也叫吃年夜饭。他们告诉我，年夜饭不能少了鱼，因为年夜饭吃鱼，表示“年年有鱼”，这和“年年有余”声音一样，意思就是每年都有很多钱花不完，很多东西吃不完。

吃完年夜饭，朋友家里的人开始坐在一起包第二天吃的饺子。我也学着和他们一起包饺子，虽然我包的饺子不好看，但是他们还一直夸我包得不错，我听了也很高兴。那天晚上包饺子时，我们还把一块糖包在饺子里，第二天，谁吃到那个有糖的饺子，谁在新的一年里就会有好运。新年的钟声响起来了，我们一起跑出去放鞭炮。这时候，家家户户都在放鞭炮，一串串的鞭炮在夜空中劈劈叭叭地响着，整个夜空都被点亮了。

新年的初一，我们都早早地起来，穿上最漂亮的衣服，打扮得整整齐齐，一家一家地去给邻居拜年。见面的时候我们都会说“过年好！”春节拜年是孩子们最高兴的时候，因为爷爷、奶奶、爸爸、妈妈、叔叔、阿姨都会给他们“压岁钱”。过完春节，孩子就有很多钱了，所以是孩子们最开心的日子。

离开中国已经几年了，但是到现在我也不能忘记在朋友家过春节时看到的、听到的一件件有趣的事情。

草船借箭 *cǎo chuán jiè jiàn* (фразеол.) спритно використати сили і багатство інших собі на користь (букв.: «за допомогою човнів із травою отримати стріли»)

草 *cǎo* (ім.) трава; сіно, солома; ~人 *rén* (ім.) опудало

箭 *jiàn* (ім.) стріла; 放~ *fàng* стріляти з лука, пускати стрілу

周瑜 *Zhōu Yú* (ім.) Чжоу Юй (175 – 210 рр. н.е.) – генерал на службі в царстві У в епоху Трицарства

留 *liú* (дієсл.) залишати(ся), не прибирати / не зникати; відпускати (вуса, бороду, волосся тощо); ~着 *zhe* (дієсл.) носити (вуса, бороду, зачіску)

胡(子) *hú(zi)* (ім.) борода; вуса; 大~ *dà* борода; 小~ *xiǎo* вуса

诸葛亮 *Zhūgě Liàng* (ім.) 1. Чжуге Лян (181 – 234 рр. н.е.) – полководець, державний діяч царства Шу, герой класичного роману «Трицарство»; 2. (переносн.) мудрець, стратег

曹 *Cáo* (ім.) князівство Цао (на території нинішньої пров. Шаньдун в епоху Чуньцю); ~操 *Cāo* (ім.) 1. Цао Цао (155 – 220 рр. н.е.) – китайський полководець, автор творів з військової майстерності та поет, перший міністр династії Хань; 2.

(переносн.) хитра, лукава людина

军 *jūn* (ім.) військо, армія (як така); ~队 *duì* (ім.) [конкретне] військо, військове угруповання

交战 *jiāozhàn* 1. (дієсл.) вступати у війну; вести війну, воювати (跟…… *gēn...* з кимось); 2. (ім.) бій, битва

缺 *quē* 1. (дієсл.) бракувати; бути у дефіциті, не вистачати; 2. (ім.) недолік, вада, дефект; 3. (ім.) вакансія

生造 *shēngzào* (дієсл.) творити; виготовляти; [заново] створювати

支 *zhī* 1. (ім.) стовп, колона; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для невеликих довгастих предметів, для військових частин та груп людей, для мелодій*

造(好) *zào(hǎo)* (дієсл.) 1. виготовляти, (до)робити, виробляти; 2. вигадувати

如何 *rúhé* (пит. займ.) 1. як?; яким чином?; 2. який?; 无论~ *wúlùn* (присл. фраз.) за будь-що, так чи інакше, як би там не було; яким завгодно чином; хоч лусни

罢了 1. *bàle* (част.) та й по тому!; і тільки!; та й годі / усе!; і баста / кінець!; 2. *bàliǎo* (присл.; част.) вистачить!; досить!; та годі вже!

不能 *kě bù néng* (мод. фраз.) [аж] ніяк не можна; [зовсім] не слід / не варто

玩笑 *wánxiào* (ім.) жарт;
开 ~ *kāi* жартувати (跟
gēn... / 和 *hé...* / 与
yǔ... із кимось)

惩罚 *chéngfá* 1. (дієсл.)
карати, штрафувати; 2. (ім.)
покарання; штраф; 受 ~ *shòu*
бути покараним, зазнавати
покарання

江 *jiāng* (ім.) [велика] річка;
~ 边 *biān* (ім.) берег річки;
річкова набережна

说完 *shuōwán* (дієсл.)
договорити, завершити думку;
закінчити говорити

首相 *shǒuxiàng* (ім.) 1.
канцлер, прем'єр-міністр (у
монархічних країнах); 2.
(застар.) візир, перший
помічник

不仅 *bùjǐn* (спол.) не тільки,
не лише; не просто; 而
且 ... *érqiě* не тільки / не лише... ,
але й...; 而是 ... *éershì* не
просто... , а...; 更
是 ... *gèngshì* навіть не... , а
радіше / швидше...; ~ 如此 *rúcǐ*
(присл.) ба більше, більше того

蠢 *chǔn* (прикм.) 1. дурний,
тупий, безглуздий; 2. товстий,
пузатий, ожирілий; 3. пихатий,
непокірний, зухвалий

没(有)话可说 *méi (yǒu) huà*
kě shuō (дієсл. фраз.) немає чого
сказати

之内 *zhīnèi* (присл.; післяйм.)
1. всередині; у межах; 2.
протягом, впродовж

见 *jiàn* (дієсл.) 1. поглянути
(на когось / щось); 2. побачитися,
зустрітися

布 *bù* 1. (ім.) тканина,
полотно; 2. (дієсл.)
покривати(ся), наносити

遮 *zhē* (дієсл.) 1. покривати,
накривати; закривати; 2.
перешкоджати;
перегороджувати; ~ 起来 *qilai*
(дієсл.) накрити, покрити;
закрити

两边 *liǎngbian* (ім.; післяйм.)
обидві сторони; по обидва боки,
обабіч

材料 *cáiliào* (ім.) матеріал;
сировина

准备好 *zhǔnbèi hǎo* (дієсл.)
завершити підготовку,
підготувати(ся)

秘密 *mìmi* (ім.) таємниця,
секрет; 保守 ~ *bǎoshǒu* зберігати
таємницю / секрет(и); ~ 地 *de*
(присл.) потайки, таємно; по
секрету

保守 *bǎoshǒu* (дієсл.)
захищати, охороняти; зберігати

取 *qǔ* (дієсл.) брати [із
собою], забирати; отримувати

命令 *mìnglìng* 1. (ім.) наказ,
указ; розпорядження; 2. (дієсл.)
наказувати; розпорядитися

连起来 *lián qilai* (дієсл.)
з'єднати(ся) / об'єднати(ся)
разом (докупи)

岸 *àn* (ім.) берег, суходіл;
北 ~ *běi* (ім.) північний берег; 靠
~ *kào* причалювати до берега

开去 *kāiqù* (дієсл.) підходити, під'їжджати, наближатися

这时(候) *zhè shí(hou)* (ім.; присл.) [саме] у цей час

雾 *wù* (ім.) туман

看清 *kànqīng* (дієсл.) роздивитися, розгледіти

亮 *liàng* 1. (прикм.) світлий, ясний, яскравий; 2. (дієсл.) світлішати; блищати, сяяти

靠近 *kàojìn* 1. (ім.; післяйм.) поблизу, поруч, біля; 2. (дієсл.) наближатися, наблизитися

一字(儿) *yīzì(r)* (присл.) у ряд, у лінію

摆开 *bǎikāi* (дієсл.) розставити, розкласти, розмістити; стати, розміститися

鼓 *gǔ* (ім.) барабан; 打~ *dǎ* 1. бити в барабан, барабанити; 2. почуватися невпевнено, нервувати; ~ 声 *shēng* (ім.) барабанний бій, барабанний дріб

喊 *hǎn* (дієсл.) [голосно] кричати, вигукувати; 大声(地) ~ *dàshēng (de)* гучно кричати, здійсмати галас; ~ 声 *shēng* (ім.) крик, галас

吃惊 *chījīng* (дієсл.) злякатися, перелякатися; ~ 地 *de* (присл.) перелякано, налякано

出来 *chūlái* (дієсл.) виходити назовні, виступати

散 *sàn* (дієсл.) 1. розходитися, розбідатися, розбігатися; 2. розсіюватися

插满 *chāmǎn* (дієсл.) обколоти, обтикати, вкрити(ся) уколами

离开 *líkāi* (дієсл.) 1. залишати, йти / їхати (звідкись); віддалятися; 2. розлучатися; 3. обходитися (без когось / чогось)

做出 *zuòchū* (дієсл.) 1. розробляти, створювати; 2. виконувати, здійснювати; ~ 结论 *jiélùn* (з)робити висновок

结论 *jiélùn* (ім.) умовивід, висновок, резюме

笨 *bèn* (ім.) дурний, тупий; ~ 人 *rén* (ім.) дурень

爱情 *àiqíng* (ім.) кохання, любов

俊峰 *Jùnfēng* (ім.) Цзюньфен (китайське чоловіче ім'я); 黄~ *Huáng Xuān* Цзюньфен (прізвище та ім'я)

生意 *shēngyì* (ім.) бізнес, комерція; ~ 人 *rén* (ім.) бізнесмен, комерсант; 做~ *zuò* торгувати; займатися бізнесом

有钱 *yǒuqián* (прикм.) багатий, заможний

硬 *yìng* 1. (прикм.) твердий, жорсткий; непохитний, упертий; 2. (присл.) твердо, рішуче, непохитно; вперто

拉到 *lādào* (дієсл.) дотягнути; зтягти, зтягнути

电视台 *diànshìtái* (ім.) телевізійна студія, телеканал

节目 *jiémù* (ім.) номер (концертної / циркової програми), заголовок (глави, розділу, підрозділу); 电视 ~ *diànshì jiémù* (ім.) телевізійна програма

心中 *xīnzhōng* (ім.; присл.) на / у серці, на / у душі; про себе

原来 *yuánlái* 1. (ім.; присл.) від самого початку, спочатку; 2. (присл.) насправді, виявляється; 3. (прикм.) колишній

宁波 *Níngbō* (ім.) Нінбо (місто в провінції Чжецзян, КНР)

移居 *yíjū* 1. (дієсл.) змінювати місце проживання (на...), переселятися (кудиись), мігрувати; 2. (ім.) переселення, міграція

媛妹 *Yuànmèi* (ім.) Юаньмей
爱上 *àishang* (дієсл.) покохати, закохатися

内向 *nèixiàng* (прикм.) замкнутий, інтроверт[ний]

事实 *shìshí* (ім.) 1. факт; обставина; 2. правда, дійсність; ~上 *shàng* (присл.) насправді, по суті; фактично

优柔寡断 *yōuróu guǎduàn* 1. (прикм.; фразеол.) нерішучий, безхарактерний; 2. (ім.; фразеол.) нерішучість, безхарактерність

失去 *shīqù* (дієсл.) втратити, упустити, згаяти, прогавити

难过 *nánguò* (дієсл.) важко переживати (тяжкий час), сумувати, страждати, тужити; ~地 *de* (присл.) з важким серцем, сумно, тужливо

流下 *liúxià* (дієсл.) литися, проливатися; стікати, текти донизу

眼泪 *yǎnlèi* (ім.) сльози

女孩 (子) *nǚhái(zi)* (ім.) дівчинка; молода дівчина

梦到 *mèngdào* (дієсл.) наснитися, приснитися

相爱 *xiāng'ài* 1. (дієсл.) кохати одне одного; 2. (ім.) взаємне кохання

彼此 *bǐcǐ* (присл.) одне з одним, між собою; взаємно

主持人 *zhǔchí rén* (ім.) ведучий (теле- чи радіопроеграми)

只是 *zhǐshì* (присл.) 1. тільки, лише, виключно (……才 ...*cái*); 2. та тільки [ось...]

点 (点) 头 *diǎn(dian)tóu* (дієсл.) кивати головою (на знак згоди); кланятися

值得 *zhídé / zhíde* (дієсл.) вартувати, заслуговувати, бути вартим

财产 *cáichǎn* (ім.) майно, власність

这次 *zhècì / zhècì* (присл.) цього разу, на цей раз

并 *bìng* (присл.) паралельно, одночасно; у рівній мірі; разом з тим, а також

拍摄 *pāishè* 1. (дієсл.) знімати (наприклад, фільм), фільмувати; фотографувати; ~下来 *xialai* (дієсл.) зняти, зафільмувати; сфотографувати; 2. (ім.) зйомка

意外 *yìwài* (прикм.) несподіваний, непередбачуваний; захоплений зненацька

老妇人 *lǎofūrén* (ім.) літня жінка, бабуся

出现 *chūxiàn* 1. (дієсл.) з'являтися; виникати; 2. (ім.) поява, виникнення

牙 *yá* (ім.) зуб

白 *bái* 1. (прикм.) сивий; 2. (дієсл.) (по)біліти; (по)сивіти

搔 *sāo* (дієсл.) чухати; дряпати, шкрябати

掏 *tāo* (дієсл.) 1. виймати, витягувати, діставати; 2. очищати, випорожнювати; 3. копірситися; 4. копати, рити

眼儿 *yǎnr* (ім.) 1. погляд; 2. вічко, отвір; 耳朵 *ěrduo yǎnr* (ім.) вушний отвір; 鼻子 *bízi yǎnr* (ім.) ніздрі

脏话 *zānghuà* (ім.) лайка, ненормативна лексика, нецензурні (непристойні) слова

竟 *jìng* (присл.) 1. у кінці кінців, насамкінець, нарешті; 2. раптом, несподівано

脱下 *tuōxià* (дієсл.) зняти; скинути з себе

打过去 *dǎ guòqu* (дієсл.) вдарити з розмаху; ляснути, плеснути

切 *qiē* (дієсл.) різати

接着 *jiēzhe* (присл.) відразу ж, слідом за цим

油 *yóu* (ім.) 1. жир; масло; мастило; 2. нафта; газ; бензин

擦 *cā* (дієсл.) терти, витирати, натирати

汗 *hàn* 1. (ім.) піт; 2. (дієсл.) пітніти; 满头大 *mǎntóu dà hàn* (прикм.; фразеол.) обличчя (букв.: «голова») все у поті, весь

спітнів; сильно спітніти; у поті обличчя

脸上 *liǎnshang* (присл.) на обличчі; обличчя до обличчя, тет-а-тет

红 *hóng* (дієсл.) (по)червоніти

看 *kàn* (дієсл.) показувати, демонструвати (给 …… *gěi...* комусь)

照片 *zhàopiàn* (ім.) фотографія, світлина; ~中 *zhōng* на світліні, на фото; 拍 *pāi* фотографувати, робити фото

拍 *pāi* (дієсл.) стукати, плескати, ляскати

看到 *kàndào* (дієсл.) побачити(ся)

在一起 *zài yìqǐ* 1. (присл.) разом, спільно; 2. (дієсл. фраз.) бути разом, не розлучатися (про закоханих, подружжя)

说下去 *shuō xiàqu* (дієсл.) 1. продовжувати говорити, говорити далі; 2. домоворити

约会 *yùehuì* 1. (ім.) побачення; зустріч; 2. (дієсл.) ходити на побачення; зустрічатися

后悔 *hòuhuǐ* 1. (дієсл.) шкодувати, жалкувати; каятися; 2. (ім.) жаль, прикрість; каяття

埋葬 *máizàng* 1. (дієсл.) ховати (небіжчика), хоронити; 2. (ім.) похорон, поховання

一段(儿) *yīduàn(r)* (ім.) 1. відрізок, уривок; ділянка, дистанція; 2. етап, стадія

真实 *zhēnshí* (прикм.)
істинний, дійсний, справжній;
правдивий, достовірний

幸福 *xìngfú* (ім.) щастя,
благополуччя; добробут

春节 *chūnjié* (ім.) Свято
весни (китайський Новий рік,
Новий рік за місячним
календарем)

邀请 *yāoqǐng* 1. (дієсл.)
запрошувати; 2. (ім.)
запрошення

家乡 *jiāxiāng* (ім.) рідні краї,
мала батьківщина, рідне місто /
село

既然 *jìrán* (спол.) коли вже,
якщо вже; оскільки [вже]

高兴地 *gāoxìng de* (присл.) з
радістю, радісно

接受 *jiēshòu* (дієсл.)
приймати (пропозицію, умову),
пройти (лікування)

农历 *nónglì* (ім.) традиційний
китайський місячний календар

正月 *zhēngyuè* (ім.) перший
місяць року (за місячним
календарем)

初一 *chūyī* (ім.) перше число
місяця

名字 *míngzi* (ім.) назва

过年 1. (дієсл.) *guònián*
зустрічати / святкувати Новий рік;
2. (ім.) *guònián* наступний рік

每年 *měinián* (ім.) кожен рік,
щороку

家家户户 *jiājiā hùhù* (ім.)
кожна сім'я; кожен двір

幅 *fú* 1. (ім.) полотнище;
ординарна смуга (тканини,

паперу); сувій; 2. (рах. суф.)
*рахівний суфікс для картин,
плакатів, банерів тощо*

春联 *chūnlián* (ім.) парні
смуги червоного паперу з
новорічними побажаннями, що
вивішуються на дверях будинку

贴 *tiē* (дієсл.) приклеїти(ся),
наклеїти(ся); ~上 *shàng* (дієсл.) 1.
наклеювати; 2. прикладати; 3.
вставити (раніше скопійований
файл)

窗花 *chuānghuā* (ім.)
паперові візерунки (для
наклейки на вікна)

年画 *niánhuà* (ім.) няньхуа,
традиційні новорічні картини

喜庆 *xǐqǐng* 1. (ім.)
святкування, урочистість; 2.
(дієсл.) святкувати, відзначати; 3.
(прикм.) святковий, урочистий

大大小小 *dàdà xiǎoxiǎo*
(прикм.) 1. великі та дрібні / малі;
2. різноманітні, всілякі

倒 *dǎo / dào* (дієсл.)
перекидати(ся), перевертати(ся);
~过来 *guòlái* (дієсл.) ставити
(стояти, висіти) догори ногами;
перевертати(ся)

声音 *shēngyīn* (ім.) звук;
звучання

下雪 *xiàxuě* (дієсл.) йде сніг

雪花 *xuěhuā* (ім.) пластівці
снігу, сніжинки

(在)空中 (*zài kōng zhōng*)
(присл.) у повітрі

跳舞 *tiàowǔ* 1. (ім.) танець,
танок; 2. (дієсл.) танцювати

似的 *shì de* (част.) зовсім як,
ніби, начебто, наче

丰收 *fēngshōu* (ім.) багатий урожай; ~ 年 *nián* (ім.) урожайний рік

(一) 家人 (*yījiārén*) (ім.) члени сім'ї, домочадці

握 *wò* (дієсл.) тримати (у руці), хапати (рукою), брати (у руки); закривати руками; ~ 手 *shǒu* (дієсл. фраз.) тиснути руку; подавати руку

远方 *yuǎnfāng* (ім.) далекі краї, віддалені місця

做客 *zuòkè* (дієсл.) гостювати, бути у гостей

除夕 *chúxī* (ім.) переддень Нового року; новорічна ніч

团圆 *tuányuán* 1. (дієсл.) збиратися разом (про родичів, друзів); возз'єднуватися; 2. возз'єднання; ~ 饭 *fàn* (ім.) сімейна вечеря

日子 *rìzi* (ім.) день; дата

离 *lí* 1. (дієсл.) розлучати(ся); віддаляти(ся), їхати / йти [геть]; 2. (ім.) розлука, розставання; 3. (прийм.) від; на відстані / дистанції (від когось / чогось)

家里 *jiālǐ* 1. (присл.) вдома; у родині; 2. (ім.) члени сім'ї, домочадці; 3. (ім.) [моя] дружина

年夜 *niányè* (ім.) останній вечір старого року; (吃) ~ 饭 (*chīniányèfàn*) (ім.) новорічна вечеря

年年有鱼 *nián nián yǒu yú* (ім.; фразеол.) запечена (смажена) риба

年年有余 *nián nián yǒu yú* (ім.; фразеол.) нехай ріке буде рясним!; [бажаю] благополуччя та процвітання! (традиційне новорічне побажання)

花完 *huāwán* (дієсл.) [все] витратити, розтратити (гроші, час); 花不完 *huā bù wán* [так багато, що] неможливо витратити до кінця

包 *bāo* 1. (дієсл.) обмотувати, обгортати, загортати; кутати(ся), сповивати(ся); 2. (дієсл.) обіймати; оточувати; охоплювати; 3. (ім.) шишка (на голові), нарив, пухлина, наріст; 4. (ім.) конверт, пакунок

饺(子) *jiǎo(zi)* (ім.) цзяоцзи, [китайські] пельмені; 包 ~ *bāo* ліпити пельмені

夸 *kuā* (дієсл.) 1. хвалити, схвалювати; 2. хвалитися, хизуватися

吃到 *chīdào* (дієсл.) скуштувати, (по)смакувати

好运 *hǎoyùn* 1. (ім.) удача, щастя, везіння; 2. (прикм.) щасливий, вдалий

新年 *xīnnián* (ім.) [західний] Новий рік; 迎 ~ *yíng* зустрічати Новий рік; ~ 老人 *lǎorén* (ім.) Дід Мороз; Санта-Клаус

钟声 *zhōngshēng* (ім.) бій курантів; дзвін годинника

响起来 *xiǎng qilai* (дієсл.) (про)лунати, рознестися (про звук)

跑出(去) *pǎo chū(qu)* (дієсл.) вибігти назовні (з приміщення)

鞭炮 *biānpào* (ім.) петарда, феєрверк, хлопавка; 放 *fàng* запускати феєрверк, підривати петарду

串 *chuàn* 1. (дієсл.) нанизувати, пронизувати, (протягувати) наскрізь; 2. (дієсл.) зв'язатися (для чогось поганого), злигатися; замислити (недобре); 3. (дієсл.) тинятися, такатися; 4. (ім.) зв'язка, грона; безперервний ряд, низка; караван 5. (рах. суф.) *рахівний суфікс для зв'язок, пучків, а також караванів та предметів / процесів, що йдуть низкою один за одним*

夜空 *yèkōng* (ім.) нічне небо

劈叭 *pībā* / 劈劈叭叭 *pīpī bābā* (присл.) ба-бах! (звуконаслідування пострілу, тріску, вибуху, сплеску); ~地 *de* (присл.) із тріском, із гуркотом, із шумом

劈 1. *pī* (дієсл.) колоти(ся), розколювати(ся), розщеплювати(ся); 2. *pī* (дієсл.) ділити, розділяти; 3. *pī* (ім.) клин

整个 *zhěnggè* (прикм. фраз.) цілісний, повний; в цілому; увесь, цілком

点亮 *diǎnliàng* (дієсл.) (за)світити(ся), (за)горіти(ся); (за)палити; (за)палати

起来 *qǐlái* (дієсл.) 1. вставати (на ноги), підніматися (з місця); 2. прокидатися, вставати з ліжка

打扮 *dǎban* (дієсл.) [гарно] вбирати(ся), прикрашати(ся); переодягатися (кимось)

整齐 *zhěngqí* (прикм.) одноманітний, симетричний, рівний; 整整齐齐 *zhěngzhěng qíqí* (прикм.; присл.) охайний, акуратний; охайно, акуратно

一家(一家)地 *yījiā (yūjiā) de* (присл.) усією родиною; усією компанією, усі разом /гуртом

拜年 *bàinián* 1. (дієсл.) вітати з Новим роком; здійснювати новорічні візити; 2. (ім.) новорічні візити

见面 *jiànmiàn* (дієсл.) (по)бачитися, зустрітися

叔叔 *shūshu* (ім.) дядько (молодший брат батька); дядьку, дядечко (звертання); 李 ~ *Lǐ shūshu* дядьку Лі

压岁钱 *yāsùiqián* (ім.) гроші у червоному конверті (традиційний подарунок дітям на китайський Новий рік)

过完 *guōwán* (дієсл.) пройти, минути, завершитися (про часовий відрізок)

开心 *kāixīn* (дієсл.) 1. жартувати, кепкувати (拿…… *ná*... з когось); 2. радіти, бути в гарному настрої; бути задоволеним; 3. бути відвертим, виявляти щирість

有趣(儿) *yǒuqù(r)* (прикм.) 1. цікавий, захоплюючий; 2. кумедний, зайнятий

1. 一天, 周瑜请留着胡子的诸葛亮到他那里 *Yītiān, Zhōu Yú qǐng liú zhe húzi de Zhūgě Liàng dào tā nàlǐ* «Одного разу Чжоу Юй попросив бородатого (букв.: «того, що носить бороду») Чжуге Ляна прийти до нього»: Сполучення прийменника, особового займенника та 这儿 *zhèr* / 这里 *zhèlǐ* або 那儿 *nàr* / 那里 *nàlǐ* вживається для персоналізації місця, тобто для вираження значення на кшталт українського «до мене / від мене / зі мною» тощо (див. Урок 7, «Коментарі», п. 2.). Аналогічно і з питальними займенниками: 你是从谁那里听说的? *Nǐ shì cóng shéi nàlǐ tīngshuō de?* «Від кого ти [про це] почув?».

2. Багато сполучників та прислівників у писемній мові мають інші, запозичені з веньяню формальніші відповідники. Наприклад, замість 所以 *suǒyǐ* «тому, ось чому; отож» в аналогічному значенні вживається 以此 *yǐcǐ*, замість 互相 *hùxiāng* «одне одного, взаємно» – 彼此 *bǐcǐ*, замість 不管怎样 *bùguǎn zěnyàng* «за будь-що, так чи інакше, як би там не було; яким завгодно чином» – 无论如何 *wúlùn rúhé* тощо. Крім того, у рамковій конструкції підрядного речення одночасності (див. Урок 8, «Граматика», п. 8.4.) 当……(的)时(候) *dāng... (de) shí(hou)* часто відбувається скорочення структурних елементів, у результаті чого залишається лише або прийменник 当 *dāng* на початку, або ……时 *...shí* у кінці: 当一个家庭生了孩子…… *Dāng yī gè jiātíng shēngle háizi...* «Коли у родині народжується дитина…».

За схожим принципом: у сучасній нормативній літературній вживають 这件事 *zhè(i) jiàn shì* «це; ця справа», у повсякденній розмовній мові – 这个 *zhè(i) ge*, а вофіційно-діловому та науковому стилях – 此事 *cǐ shì*.

Сполучник 此外 *cǐwài* «крім цього, поряд із цим» відрізняється від синонімічного сполучника 另外 *lìngwài* не лише стилістично (приналежністю до прошарку лексики веньяню), а й двома граматичними аспектами: поперше, він не може, подібно до 另外 *lìngwài*, вживатися у ролі прислівника, а подруге, навпаки, на відміну від 另外 *lìngwài*, може вживатися у заперечних реченнях.

3. Рамкова конструкція 只是……才…… *zhǐshì... cái...* виражає значення «тільки, лише, виключно»; може скорочуватися до одного прислівника 只是 *zhǐshì* без жодної втрати змісту (другий елемент 才 *cái* наразі слугує радше для підкреслення, смислового наголосу): 我只是听人家说(才)知道这件事 *Wǒ zhǐshì tīng rénjiā shuō (cái) zhīdao zhè jiàn shì* «Я знаю про це тільки від інших людей».

4. Форма присудка ……(已经)没(有)了 *...(yǐjīng) méi (yǒu) le* вживається переважно після іменників чи іменникових словосполучень та виражає

значення «...(більше) не залишилось»: 钱没有了 *Qián méi yǒu le* «Грошей не залишилось», 时间已经没了 *Shíjiān yǐjīng méi le* «Часу більше не залишилось» тощо.

5. Частка 似的 *shì de* (у певних діалектах може вимовлятися *sì de*) «зовсім як, ніби, начебто, наче» є альтернативним ієрогліфічним записом частки 是的 *shì de*, що використовується у конструкціях метафоричного уподібнення (див. Урок 11, «Граматика», п. 11.2., пп. 7.); обидва варіанти запису у сучасних текстах вживаються приблизно з однаковою частотністю.

6. Сполучник 除非 *chúfēi* «якщо не; хіба тільки, тільки у випадку» може вводити підрядне речення обов'язкової умови, яке завжди розміщується після головного, у якому висвітлюється певна теза або факт; українською мовою такі речення перекладаються «якщо тільки не...» або «без того, щоб...»: 你不能进, 除非你有邀请 *Nǐ bù néng jìn, chúfēi nǐ yǒu yāoqǐng* «Тобі не можна заходити, якщо тільки у тебе немає запрошення / без того, щоб мати запрошення», 我不说, 除非你答应我你不会生气 *Wǒ bù shuō, chúfēi nǐ dāyìng wǒ nǐ bù huì shēngqì* «Я не скажу, якщо ти не пообіцяєш мені, що не будеш сердитися».

Перефразувати подібні речення можна за допомогою винесення підрядного з 除非 *chúfēi* перед головним. У цьому випадку перед головним реченням, яке відтак стоятиме після підрядного, обов'язково мусить ставитися сполучник 否则 *fǒuzé* «інакше, у протилежному випадку» (формальніший стиль) або (要)不然 *(yào)bùrán* «інакше, у протилежному випадку» (більш розмовний стиль): 除非你有邀请, 否则你不能进 *Chúfēi nǐ yǒu yāoqǐng, fǒuzé nǐ bù néng jìn* «Якщо тільки у тебе немає запрошення, тобі не можна заходити», 除非你听我的, 不然我不会帮你 *Chúfēi nǐ tīng wǒ de, bùrán wǒ bù huì bāng nǐ* «Якщо тільки ти не послухаєш мене, я не зможу тобі допомогти».

7. Заклучна частка 罢了 *bàle / bale* у кінці речення виражає т.зв. обмежувально-емфатичне значення, яке можна перекласти українською мовою «всього лише...!», «...і все / і баста!», «...і крапка!» «...та й по тому!». У подібних реченнях 罢了 *bàle / bale* або виступає самостійним виразником такого значення, або підсилює чи конкретизує це значення, вже виражене прислівниками 不过 *bùguò* «всього лише, тільки», 就是 *jiùshì* «саме [це і є]; тільки [і є, що...]», 无非 *wúfēi* «ні що інше / не більше, ніж...», 只是 *zhǐshì* «лише, всього лише»: 我通知你一声 罢了! *Wǒ tōngzhī nǐ yī shēng bàle!* «Я тобі повідомив, та й по тому / і все!», 这 只是我的一点儿意见 罢了 *Zhè zhǐshì wǒ de yīdiǎnr yìjiàn bàle* «Це всього лише моя точка зору». На початку речення 罢了 *bàliǎo* (у розм. мові тж. *bàle / bale*) використовується як вигук зі значенням «достатньо!», «досить / годі [вже]!»: 罢了! 事到如今, 说也无益! *Bàliǎo /*

bàle! Shì dào rú jīn, shuō yě wúyì! «Годі [вже]! «Якщо [вже] так вийшло, то й говорити [про це] марно!».

罢了 *bàliǎo* у якості дієслова зустрічається переважно у фінальній позиції у реченні після часток 就 *jiù* «тільки, лише» або 也 *yě* «також» та перекладається «не будемо / не слід [більше] [про це] говорити»: 他们不肯就罢了 *Tāmen bù kěn jiù bàliǎo* «Вони не хочуть [більше] говорити [про це]».

8. Прийменники 关于 *guānyú* та 对于 *duìyú* здебільшого однаково перекладаються українською мовою («що стосується...; стосовно...; щодо...; про...»), але мають певні відмінності в особливостях вжитку: а) 关于 *guānyú* застосовується для виділення об'єктивної теми висловлювання, а 对于 *duìyú* – для введення чи підкреслення суб'єктивності бачення або особистого ставлення до теми: 关于这个问题我们下次再讨论 *Guānyú zhè ge wèntí wǒmen xiàcì zài tāolùn* «Ми обговоримо це питання (букв.: «стосовно цього питання») наступного разу», 对于这个问题我无话可说 *Duìyú zhè ge wèntí wǒ wú huà kě shuō* «Стосовно цього питання мені немає чого сказати» (у реальному повсякденному мовленні цією різницею дуже часто нехтують); б) 对于 *duìyú* у реченні може як передувати підмету, так і стояти після підмета, а 关于 *guānyú* завжди ставиться перед підметом (тобто, наприклад, «Я про це нічого не знаю» можна сказати 我对于这件事什么都不知道 *Wǒ duìyú zhè jiàn shì shénme dōu bù zhīdao* або 对于这件事我什么都不知道 *Duìyú zhè jiàn shì wǒ shénme dōu bù zhīdao*, але лише 关于这件事我什么都不知道 *Guānyú zhè jiàn shì wǒ shénme dōu bù zhīdao*); в) 对于 *duìyú* може скорочуватися до просто 对 *duì* без жодної зміни значення; водночас якщо об'єктом виступає конкретна людина чи люди, бажаніше вживати саме 对 *duì*: 我对他很担心 *Wǒ duì tā hěn dānxīn* «Я дуже непокоюся щодо нього».

9. Рамкова конструкція 都... 都..., 还... 还... *dōu...*, *hái...* підкреслює продовження ситуації після того моменту, коли вона б уже мусила завершитися; українською мовою перекладається «[хоча] вже і..., а все ще / все одно...». Прислівники 都 *dōu* та 还 *hái* завжди стоять після підметів (за їхньої наявності): 我们都等了他三个小时, 他还未来 *Wǒmen dōu děng le tā sān gè xiǎoshí, tā hái méi lái* «Ми дочекали на нього три години, а він все одно / так і не прийшов», 都结束了工作时间了, 他还在工作 *Dōu jiéshù le gōngzuò shíjiān le, tā hái zài gōngzuò* «Робочий час [вже] закінчився, а він все ще працює».

10. Приблизний рахунок виражається китайською мовою одним із наступних альтернативних варіантів: а) двома наступними числівниками (需要两三个月 *Xūyào liǎng sān gè yuè* «Знадобиться два-три місяця»); б) за допомогою 来 *lái* «близько» після числівника або 多 *duō* «понад» після рахівного суфікса (需要三来个月 *Xūyào sān lái gè yuè* «Знадобиться близько

трьох місяців», 需要三个[多]月 *Xūyào sān gè duō yuè* «Знадобиться понад три місяці»); в) за допомогою часток 左右 *zuǒyòu* або 上下 *shàngxià* (вживається переважно для позначення віку) після числівника / числівника з рахівним суфіксом / числівника з рахівним суфіксом та іменником (需要三个月[左右] *Xūyào sān gè yuè zuǒyòu* «Знадобиться близько трьох місяців», 他三十岁[上下] *Tā sān shí suì shàngxià* «Йому близько тридцяти років»; варіант ……三十岁[左右] *sān shí suì zuǒyòu* є також можливим); г) за допомогою прислівників 大概 *dàgài*, 大约 *dàyuē*, 约 *yuē*, 近 *jìn* або 差不多 *chābùduō* перед числівником (需要[大约]三个月 *Xūyào dàyuē sān gè yuè* «Знадобиться близько трьох місяців»).

11. Перекласти китайською мовою українські речення на кшталт «Я (з)можу доробити цю роботу найближчим часом» можна двома способами: 我很快就[能做完]这份工作 *Wǒ hěn kuài jiù néng zuò wán zhè fèn gōngzuò* або 很快就[做得完]这份工作 *Wǒ hěn kuài jiù zuò de wán zhè fèn gōngzuò*. Відмінності у вираженні можливості за допомогою модального дієслова 能 *néng* (див. Урок 5, «Граматика», п. 5.3.) та за допомогою інфіксів 得 *de* та 不 *bù* між компонентами результативного дієслова (див. Урок 10, «Граматика», п. 10.4.) полягають у наступному: у той час, як 能 *néng* просто констатує наявність / відсутність можливості здійснити дію, інфікси 得 *de* та 不 *bù* концентрують увагу на можливості / неможливості досягнення результату дії, іноді з додатковим емоційним відтінком. У багатьох контекстах ці нюанси у значеннях не відіграють важливої ролі і вищезгадані форми можна назвати синонімічними. Однак існують і випадки, коли різниця між 能 *néng* та 得 *de* / 不 *bù* стає помітною саме у розрізі результативності / нерезультативності, а також нейтральності / емоційності:

<p>我如果我苦干[能]做到。 <i>Wǒ rúguǒ wǒ kǔgàn néng zuòdào.</i> Якщо постараюся, то зможу справитися.</p>	<p>我如果我苦干[做得到]。 <i>Wǒ rúguǒ wǒ kǔgàn zuò de dào.</i> Якщо постараюся [та спроую знову / ще і ще раз], то все ж таки зможу досягти свого та справитися.</p>
<p>考试太难了, 我[不能]做到。 <i>Kǎoshì tài nán le, wǒ bù néng zuòdào.</i> Іспит занадто складний, [тому] я не зможу його скласти.</p>	<p>考试太难了, 我[做不到]。 <i>Kǎoshì tài nán le, wǒ zuò bù dào.</i> Іспит занадто складний, мені нізачо не скласти / як би я не намагався, не складу (не справлюсь).</p>

Аналогічно у тексті уроку: 造[得]好 *zào de hǎo* «[постаратися і змогти успішно] виготовити» та 造[不]好 *zào bù hǎo* «[як не старайся, нізачо не (з)могти] виготовити» тощо.

Зверніть увагу, що іменник «робота» може вживатися з рахівними суфіксами 个 *gè* або, у формальнішому стилі, 份 *fèn* чи 项 *xiàng*.

12. Словосполучення «по телевізору / у телевізорі (радіо тощо)» (так само і «з телевізору (радіо тощо)») можна перекласти китайською мовою трьома післяйменниками:

(在 / 从) 电视 ^上 (zài / cóng) diànshì shàng	Нейпоширеніший варіант.
(在 / 从) 电视 ^里 (zài / cóng) diànshì lǐ	Варіант, що підкреслює значення джерела інформації із відтінками «[саме] по телевізору (букв.: «у телевізорі») сказали...», «[саме] з телевізора я дізнався...».
(在 / 从) 电视 ^中 (zài / cóng) diànshì zhōng	Варіант, що виносить на перший план відтінок тривалості дії: «під час телеефіру / телепередачі», «впродовж перегляду телепрограми».

Аналогічно, «на весіллі»: (在) 电视^上 (zài) hūnlǐ shàng «на весіллі, під час весілля», (在) 电视^里 (zài) hūnlǐ lǐ «у [самий] розпал (святкування) весілля / весільної вечірки», (在) 电视^中 (zài) hūnlǐ zhōng «впродовж [усієї] весільної вечірки».

Втім, вищезазначені нюанси у сучасній повсякденній мові дуже часто ігноруються і усі три варіанти використовуються як синонімічні.

13. Низка дієслів при сполученні з модифікаторами позначають результативність дії, але відтінки цієї результативності можуть відрізнятися певними відтінками значень:

Модифікатор	Значення
好 <i>hǎo</i>	Успішне, сприятливе завершення дії: 十天 ^{造得好} 吗? <i>Shí tiān zào dé hǎo ma?</i> «За 10 днів зможе успішно виконати?».
完 <i>wán</i>	Завершення очікуваної, логічної дії або ж завершення дії з неможливістю подальшого продовження: 吃完了 ^{午饭就走} <i>Chīwán le wǔfàn jiù zǒu</i> «[Повністю] доїв обід [, що більше вже не було чого додати] та пішов».
开 <i>kāi</i>	Завершення дії з відтінком розділення, відділення або переміщення у просторі : 离 ^开 <i>líkāi</i> «поїхати геть; віддалитися», 切 ^开 <i>qiēkāi</i> «відрізати».

起来 <i>qilai</i>	Повне завершення заздалегідь запланованої дії або ж завершення дії з отриманням очікуваного результату, що залишатиметься на майбутнє як набутий стан: 遮起来 <i>zhē qilai</i> «[повністю] накрити, покрити; [повністю] закрити (і отримати результат – закритий / покритий об'єкт)», 连起来 <i>lián qilai</i> «з'єднати(ся) / об'єднати(ся) разом (докупи) (і в результаті залишитися з'єднаним / об'єднаним)», 响起来 <i>xiǎng qilai</i> «(про)лунати, рознести(ся) (про звук) (і стати чути усім)».
下来 <i>xialai</i>	拍(摄)下来 <i>pāi(shè) xialai</i> «зняти, зафільтувати; сфотографувати», 省下来 <i>shěng xialai</i> «заощадити (та мати заощаджене у наявності)», 停下来 <i>tíng xialai</i> «зупинити(ся) (та бути видимим у зупиненому стані)».

Лексика · 词汇

20.1. Вказівний займенник 各

Вказівний займенник 各 *gè / gě* є формальнішим синонімом вказівного займенника 每 *měi* та перекладається «кожен, кожний; всі» або, у заперечних реченнях, «жоден, жодний». Цей займенник у сучасній китайській мові можж вживатися у трьох синтаксичних позиціях:

- *атрибутивний*, виконуючи функцію означення до наступного іменника; запозичений з веньяню займенник 各 *gè / gě*, на відміну від 每 *měi*, у цій позиції вживається без наступного рахівного суфікса: 各人 *gè rén* «кожна людина; всі люди», 世界各国 *shìjiè gè guó* «кожна країна світу; всі країни світу» (пор. з 每个人 *měi gè rén*, 世界每个国 *shìjiè měi gè guó*);
- *енклітичний*, коли 各 *gè / gě* стоїть безпосередньо після іменника, до якого відноситься, примикаючи до нього як своєрідна частка; лексичне значення при цьому не змінюється: 在婚礼上, 夫妻各端一杯酒 *Zài hūnlǐ shàng, fūqī gè duān yībēi jiǔ* «На весіллі кожен із подружжя / і чоловік, і дружина тримають по келиху вина»;
- *самостійний*, коли 各 *gè / gě* вживається у реченні без означувальних слів у сенсі «кожна людина», «кожна тварина» або «кожний предмет» у залежності від того, про кого чи про що йшлося раніше / вище

(об'єкт завжди є відомим слухачеві / читачеві): ……手臂相交各饮一口 ……*shǒubì xiàngjiāo gè yǐn yīkǒu* «…і сплевши руки, кожен [із них] робить по ковтку» (продовження попереднього речення про подружжя).

20.2. Омофонія у веньяні

Омофонами називаються слова, які вимовляються однаково, але мають різні значення й написання. У веньяні кількість омофонів є чи ненайбільшою з усіх мов світу. У якості класичної ілюстрації омофонії веньяню, а також задля демонстрації важливості тонів та збереження ієрогліфіки у китайській мові, найчастіше наводять вірш «Ши Ши ши ши ши» (кит. 施氏食獅史 *Shī Shī shí shī shǐ*), який створив лінгвіст Чжао Юаньжень (赵元任 *Zhào Yuánrèn*, 1892 – 1982 pp.). Назву можна перекласти як «Історія про те, як пан Ши поїдав левів». Усі 92 склади вірша читаються як *shí* в одному з чотирьох тонів. У письмовому вигляді текст є зрозумілим більшості освічених читачів. Проте більш ніж 2500-річна еволюція вимови спричинила сильну омофонію, внаслідок чого при читанні вголос на путунхуа сенс вірша стає абсолютно незрозумілим:

Ієрогліфічний запис	Піньїнь
<p>《施氏食獅史》 石室诗士施氏，嗜狮，誓食十狮。 氏时时适市视狮。 十时，适十狮适市。 是时，适施氏适市。 氏视是十狮，恃矢势，使是十狮逝世。 氏拾是十狮尸，适石室。 石室湿，氏使侍拭石室。 石室拭，氏始试食是十狮。 食时，始识是十狮，实十石狮尸。 试释是事。</p>	<p>《Shī Shī shí shī shǐ》 <i>Shí shì shī shì Shī Shì, shì shī, shì shí shí shǐ.</i> <i>Shì shí shí shì shì shì shǐ.</i> <i>Shí shí, shì shí shī shì shì.</i> <i>Shì shí, shì Shī Shì shì shì.</i> <i>Shì shì shì shí shī, shì shǐ shì, shǐ shì shí shǐ shì shì.</i> <i>Shì shí shì shí shī shǐ, shì shí shì.</i> <i>Shí shì shī, Shì shǐ shì shì shí shì.</i> <i>Shí shì shì, Shì shǐ shì shí shì shí shǐ.</i> <i>Shí shí, shǐ shí shì shí shī, shí shí shí shǐ shǐ.</i> <i>Shì shì shì shì.</i></p>

Приблизний переклад українською мовою

Жив у кам'яній печері поет Ши Ши, який любив їсти левів і вирішив з'їсти десять за один раз.

Він часто ходив на ринок, де дивився – чи не завезли на продаж левів?

Одного разу о десятій ранку, десятеро левів привезли на ринок.
В той же час на ринок приїхав Ши Ши.
Побачивши тих десятеро левів, він убив їх стрілами.
Він приніс трупи десятиох левів в кам'яну печеру.
У кам'яній печері було вогко. Він наказав слугам прибрати в ній.
Після того, як кам'яна печера була прибрана, він взявся за їжу.
І, коли він почав їсти, виявилось, що ці десять левів насправді були
десятьма кам'яними левами.
Спробуй це поясни!

Граматика · 语法

20.1. Підрядне узагальнено-допустове речення

Підрядне узагальнено-допустове речення у китайській мові завжди передують головному та перекладаються українською мовою сполученням часток «би» та «не» з питальними займенниками («Хто / що / де / коли б не..., а / але [все одно]...»). Структура складнопідрядних речень з підрядним узагальнено-допустовим є наступною:

- перед підметом підрядного речення (рідше – після нього) ставляться сполучники 不管 *bùguǎn* (найчастіше, сучасна розмовна мова) або 不论 *bùlùn* / 无论 *wúlùn* (письмова мова, запозичення з веньяню);
- після присудка підрядного речення ставляться:
 - a) питальні займенники, які наразі вважаються відносними займенниками (什么 *shénme* / розм. діал. 啥 *shá* «що», 谁 *shéi* / *shuí* «хто», 多少 *duōshǎo* «скільки», 哪儿 *nǎr* / 哪里 *nǎlǐ* «де», 怎样 *zěnyàng* / 怎么 *zěnmě* / 如何 *rúhé* «як», 何 *hé* «що; як» тощо), або;
 - b) у випадку, коли сенс речення передбачає вибір між двома об'єктами, розділовий сполучник 还是 *háishi* (між значущими словами) або 或(者) *huò(zhě)* (між значущими предикативними парами);
- після підмета головного речення (за його наявності) або після підмета з обставиною ставляться сполучні частки 也 *yě* або 都 *dōu* (рідше і переважно у письмовій мові – також 却 *què* або 总 *zǒng*).

Підмет у головній та підрядній частинах може бути спільним або ж кожна частина може містити (мати на увазі) різні підмети:

不管他说什么, 我也不相信。

Що б він не говорив, я все одно не повірю.

不管他是谁, 都应该有礼貌。

Ким би він не був, а [все одно] мусить поводитися чемно.

无论你走哪里, 我都找得着你。

Куди б ти не пішов, я знайду тебе.

不管吃中国菜还是吃欧洲菜, 我也喜欢。

Все одно, їсти китайську чи європейську їжу, мені [все] подобається.

Замість питальних займенників можуть вживатися структури загального питання, утворені ствердним та заперечним повторенням: 不管他喜欢不喜欢, 我们都去吧 «Сподобається йому чи ні, а ми все одно підемо». У подібних реченнях 还是 *háishì* доволі часто вживається у функції сполучника замість 也 *yě* або 都 *dōu*, тобто можна сказати: 不管他喜(欢)不喜欢, 我们还是去吧 «Сподобається йому чи ні, а ми все одно підемо».

За необхідності смислового виділення головної частини вона може ставитися перед підрядною. При цьому розміщення сполучників і часток залишається незмінним (也 *yě* та 都 *dōu* іноді можуть випускатися, але найчастіше вони зберігаються): 我都(不)去, 不管他怎么说 «Я не піду, що б він не сказав».

Замість 不管 *bùguǎn*, 不论 *bùlùn*, 无论 *wúlùn* можуть вживатися сполучники зі значенням «як завгодно, за бажанням, довільно» (任 *rèn*, 凭 *píng*, 任凭 *rènpíng*, 随 *suí*, 随便 *suíbiàn*); 也 *yě* та 都 *dōu* можуть випускатися. Такі речення виражають узагальнено-допустове значення з елементом емпізи, емоційного наголосу на підрядній частині: 任凭你怎么说, 事实总是事实 «Що б ти не казав, а факт залишається фактом», 随便天气怎样热, 他每天早上也做体操 «Яка б не була спека, він щоранку робить гімнастику».

Окремим різновидом узагальнено-допустових речень слід вважати синтаксичні побудови, у складі яких при однорідних членах речення вживається частка 也好 *yěhǎo*: 不论你开车来也好, 乘火车来也好, 但必须准时到达 «Як би там не було, поїдеш ти на машині чи на поїзді, прибути треба вчасно».

20.2. Складносурядні речення «Не тільки..., а / але й...»

Складносурядні речення зі значенням «не тільки..., а / але й...» (див. також Урок 12, «Граматика», п. 12.6.) утворюються за допомогою низки парних сполучників:

- «Не тільки...» (може ставитися як перед підметом, так і після нього): найчастіше вживаються 不但(是) *bùdàn(shì)* та 不仅(是) *bùjǐn(shì)*, рідше і переважно у письмовій мові – 非但(是) *fēidàn(shì)* та 不特(是) *bùtè(shì)*;
- «а / але й...» (на самому початку): найчастіше вживається 而且 *érqiě*, рідше – 并且 *bìngqiě*; крім того, можуть вживатися сполучники, котрі дещо змінюють або уточнюють значення всього речення: 而是 *érshì* (сенс речення змінюється на «не **просто**..., а...») та 更是 *gèngshì* (сенс речення змінюється на «**навіть** не... , а **радіше / швидше**...»).

Підмет у двох частинах може як бути спільним, так і відрізнятися. Факультативно у другій частині можуть вживатися сполучні частки, які підсилюють загальну семантику:

- 也 *yě*, 亦 *yì* «і теж, і також»;
- 又 *yòu*, 且 *qiě*, 还 *hái* «і знову»;
- 就 *jiù*, 便 *biàn*, 即 *jí* «і тоді»;
- 才 *cái*, 方 *fāng*, 始 *shǐ* «і тільки / лише тоді».

不但要看, 而且要帮。

Треба не лише дивитися, але й допомагати.

她不但唱歌好, 而且跳舞也好。

Вона не лише гарно співає, але й танцює теж гарно.

她不仅是很努力, 而且很聪明。

Вона не тільки працьовита, але й дуже розумна.

他不仅忘记了, 而是根本就不知道。

Він не просто забув, а взагалі не знав.

这不仅是要求, 更是个要求。

Це не вимога, а радше прохання.

У сполученні з 而是 *érshì* та 更是 *gèngshì* у першій частині речення замість 不但(是) *bùdàn(shì)* чи 不仅(是) *bùjǐn(shì)* може вживатися просто 不是 *bù shì* (тобто 这 **不是**要求, **更是**个要求 тощо).

У другій частині таких речень можливе випускання 而且 *érqiě* / 并且 *bìngqiě*. У цьому випадку у другій частині вживається та чи інша

сполучна частка, яка наразі стає не факультативною, а обов'язковою: 不
但他爱人没有来, 他自己也没到 «Не тільки його дружина не прийшла, але й він сам також не з'явився».

20.3. Конструкція прямого порівняння 跟……比(起来)

Конструкція прямого порівняння 跟……比(起来) *gēn...bǐ (qǐlái)* порівнює чи співставляє суб'єкт (перед 跟 *gēn*) з об'єктом (після 跟 *gēn* або після усієї конструкції; останнє стосується будь-яких іменників, окрім іменників часу). Таким чином, можливими є три структурні різновиди цієї конструкції:

- 跟 *gēn* + А + 比(起来) *bǐ (qǐlái)*, Б ……;
- Б + 跟 *gēn* + А + 比(起来) *bǐ (qǐlái)*, ……;
- 跟 *gēn* + іменник часу + 比(起来) *bǐ (qǐlái)*, ……;

Українською мовою ця конструкція перекладається «у порівнянні / порівняно з А, Б…» або «А, у порівнянні / порівняно з Б, …». Замість 跟 *gēn* можуть вживатися сполучники 和 *hé* або 与 *yǔ*, але це трапляється рідше:

跟上海比, 基辅人口不那么大。

Порівняно з Шанхаєм, населення Києва не таке чисельне.

妹妹跟姐姐比起来聪明得多。

У порівнянні зі старшою молодша сестра набагато розумніша.

跟他比起来, 你最大的优势是什么?

Порівняно з ним, яка твоя найбільша перевага?

跟去年比(起来), 你的汉语进步了很多。

У порівнянні з минулим роком твоя китайська мова значно покращилася.

20.4. Емфатичне підрядне речення причини

Складнопідрядне речення з емфатичним підрядним причини передбачає, що поряд із причинно-наслідковим зв'язком мовець також наголошує на певній емоційній чи модальній складовій, найчастіше допустового характеру. Українською мовою такі речення перекладаються «Раз уже і / оскільки вже і / коли вже і / якщо вже…, то / тоді [й]…».

Структурно складнопідрядне речення з емфатичним підрядним причини будується так само, як і звичайне складнопідрядне причинно-

наслідкове речення (див. Урок 11, «Грамматика», п. 11.1.), але відрізняється набором сполучників. Так, у підрядній частині (перед підметом або після нього) використовуються сполучники зі значенням «якщо вже / оскільки вже»: 既然 *jìrán* (найчастіше), 既是 *jìshì* або 不但 *bùdàn* / 不仅 *bùjǐn* (у поодиноких випадкаї), а у головній частині (частіше на самому початку, рідше – після підмета) – сполучник 所以 *suǒyǐ* чи його синоніми з веньяню 因此 *yīncǐ* та 因而 *yīn'ér*, частка 就 *jiù* або сполучення 那(么)就 *nà(me) jiù*:

既然你已经来了，就最好住下。

Якщо вже ти прийшов, то краще залишайся.

你既然不要，那么就给我吧。

Оскільки вже і ти не хочеш, то дай мені.

既然知道做错了，所以应当赶快纠正。

Якщо вже знаєш, що припустився помилки, то необхідно швидко її виправити.

既是天气不好，那就不要去了吧。

Коли вже і погода погана, то давай(те) не підемо.

Сполучний елемент у головній частині може повністю випускатися: 既然这个方法不行，我们试试另一个 «Якщо вже цей метод не працює, то давайте спробуємо інший».

20.5. Складносурядні речення зі значенням альтернативи

Складносурядні речення зі значенням альтернативи перекладаються українською мовою «або..., або...».

Розповідні складносурядні речення зі значенням альтернативи утворюються:

- вживанням перед підметом (рідше – після підмета) кожної з частин такого речення сполучників 或 *huò*, 或者 *huòzhě* або 或是 *huòshì*; варіант, типовий як для розмовної, так і для письмової мови: 或(者)你去, 或(者)我去, 不要紧 «Або я піду, або ти підеш, [це] не важливо»;
- вживанням перед підметом (рідше – після підмета) кожної з частин такого речення сполучників 要么 *yàome* або 要不 *yàobù*; варіант, що використовується переважно у письмовій мові: 要么你去, 要么我去, 不要紧 «Або я піду, або ти підеш, [це] не важливо»;

Питальні складносурядні речення зі значенням альтернативи утворюються за допомогою структури (是 *shì*) ……还是…… …*háishi*…: 你早上去, [还是]下午去? «Ти підеш уранці чи [підеш] увечері?».

Ще одна альтернативна розповідна конструкція 不是……, 就是 / 更是…… *bùshì*..., *jiùshì* / *gèngshì* (у письмовій мові у ролі другого елемента також може вживатися сполучник 乃 (是) *nǎi*(*shì*), запозичений із веньяню) має значення «якщо не..., то / тоді...»: [不是]你错, [就是]他错 «Якщо не ти помиляєшся, тоді він помиляється».

Значення української альтернативної конструкції «чи то..., чи то...» передається китайською мовою шляхом повторення перед підметом (рідше – після підмета) кожної частини сполучника 也许是 *yěxǔshì*: [也许]是他忘了, [也许是]不想, 但他从未来过 «Він чи то забув, чи то не захотів, але так і не прийшов».

20.6. Сполучники 要不是 та 甚至(是)

Сполучник 要不是 *yàobùshì* (синонім із веньяню – 若非 *ruòfēi*) ставиться на перше місце (перед підметом) та вводить підрядне речення реалізованої гіпотетичної умови у минулому, яке передує головному та перекладається «якби / якщо б не...»; у головному реченні після підмета може факультативно вживатися частка 就 (是) *jiù*(*shì*): [要不是]我亲眼看见, 我可能还不会相信呢 «Якби я не бачив на власні очі, напевно б і не повірив», [要不是]有你们的帮助, 我们[就]不可能完成这次任务了 «Якби не твоя допомога, то ми не змогли б впоратися з цим завданням», [要不是]你, 我[就是]不知道怎么办好 «Якби не ти, то я б не знав, що робити».

Сполучник 甚至 *shènzhì* (у письмовій мові також 甚而 *shènér*) вводить сурядне уточнююче речення, яке стоїть на другому місці та перекладається «радіше / швидше навіть...» або «аж до того, що [аж]...»: 很暖和, [甚至]觉得热 «Дуже тепло, радіше навіть / аж до того, що аж спекотно». Крім того, у формі 甚至是 *shènzhìshì* (аналогічно може вживатися і сполучник 也许是 *yěxǔshì*) цей сполучник вводить уточнююче сурядне речення зі значенням «якщо [навіть] не...»: 他在我们中间是气力最大者之一, [甚至是] / [也许是]气力最大的人 «Серед нас від один із найсильніших, якщо не найсильніший».

20.7. Прислівники 首先, 其次, 接下来 та конструкції з ними

Прислівники 首先 *shǒuxiān* «по-перше; спочатку», 其次 *qíci* «по-друге; далі, після цього», 接下来 *jiē xiàlái* «далі; після цього» можуть

використовуватися як у власне прислівниковій, так і у сполучниковій функції:

- у власне прислівниковій функції вони виконують роль обставини часу:

首先好好地想想吧。

Спочатку / перш за все
добряче подумай.

其次要做的事是什么?

Що робити після цього /
далі?

接下来怎么了?

Що [було] далі?

- у сполучниковій функції вони поєднують елементи перерахунку зі значенням послідовності у часі або ієрархічності за ступенем важливості:

首先, 需要做完家庭作业, **其次**, 打扫房间, **接下来**可以出去散步。

По-перше, треба доробити
домашнє завдання, по-друге
– прибрати у кімнаті, а вже
після цього можна йти
гуляти.

20.8. Редуплікація рахівних суфіксів

Рахівні суфікси можуть зазнавати подвоєння як своєрідного способу субстантивзації. Це означає, що редупліковані рахівні суфікси вживаються у реченні у функції іменника з узагальнюючим значенням («кожний...», «всі...»), семантично пов'язаним зі значенням тих іменників, для підрахунку яких вони використовуються: 个个 *gè gè* «кожна [людина, річ] / усі [люди, речі]», 家家 *jiā jiā* «кожен [магазин, фірма, ресторан тощо] / усі [магазини, фірми, ресторани тощо]», 次次 *cì cì* «кожен раз» тощо. Такі редупліковані рахівні суфікси вживаються у реченні або адвербіально (у функції прислівникової обставини), або атрибутивно (у функції означення, тобто так само, як і без подвоєння), але не можуть бути підметами чи додатками. Після подвоєного рахівного суфікса або після означуваного іменника (у випадку атрибутивного вжитку) задля посилення узагальнюючого значення часто додається прислівник 都 *dōu*: 个个都是好学生 «Кожен / усі є гарними студентами», 件件衣服都很漂亮 «Увесь одяг гарний».

Рахівні суфікси можуть подвоюватися також і у поєднанні з числівниками. Таке подвоєння відбувається за моделлю АБАБ: 一个一个 *yī gè yī gè*, 两本两本 *liǎng běn liǎng běn*, 一家一家 *yī jiā yī jiā* тощо. У поєднанні з числівником 一 *yī* «один» також можливою є модель АББ:

一个个 *yī gè gè*, 一家家 *yī jiā jiā* тощо. У атрибутивному використанні така конструкція має значення «багато / [ціла] низка...»; Після моделі АБАБ обов'язково вживається службове слово 的 *de*, після моделі АББ 的 *de* може вживатися або випускатися: 桌子上放的多是一本一本的书 «На столі лежить багато книжок», 入口附近停着一辆辆(的)车 «Біля входу стоїть багато машин».

У адвербіальному використанні подвоєння рахівного суфікса з числівником має значення «одне за одним» або «кудвох, по двоє» та обов'язково супроводжується службовим словом 地 *de*: 人们开始一个一个地到外面去 «Люди почали одне за одним виходити на вулицю».

20.9. Службове слово 着 та дієприкметниковий зворот

Службове слово 着 *zhe* може приєднуватися до дієслова та разом із ним виконувати роль означення до наступного іменника чи займенника. Таке означення завжди завершується службовим словом 的 *de*, а між службовими словами 着 *zhe* та 的 *de* може вживатися іменник / займенник прямий-додаток до перехідного дієслова, оформленого 着 *zhe*. У такий спосіб утворюються наступна синтаксична структура: «дієслово + 着 *zhe* + (іменник / займенник +) 的 *de*». Ця структура застосовується для перекладу українських дієприкметникових зворотів теперішнього часу, які позначають дію, стан чи ознаку, що спостерігаються у момент мовлення («той, що / який / котрий [зараз]...», «та, що / яка / котра [зараз]...») або тривалу ознаку, розтягнуту у часі як процес: 留着胡子的男人 «чоловік, який носить бороду», 戴着眼镜的女人 «жінка, що [час від часу] носить / [зараз] одягнена в окуляри» (пор. з 戴眼镜的女人 «жінка, що *завжди* носить» – певний стан, постійна ознака), 向我迎头跑着的孩子 «дитина, що біжить мені назустріч», 大声吠叫着的狗 «собака, яка голосно гавкає». Якщо мається на увазі, що дієприкметниковий зворот позначає постійну дію, ознаку чи стан, то 着 *zhe* випускається: 一个努力学习的孩子 «дитина, яка [завжди] старанно вчиться» тощо.

20.10. Порівняльні конструкції типу 与……相(……)

Порівняльні конструкції типу 与……相(……) *yǔ...xiāng(...)* походять із веньяню, відрізняються одна від одної останнім елементом (у дужках) та вживаються переважно в офіційно-діловому та художньому писемному мовленні:

- 与……相比 *yǔ...xiāngbǐ* «у порівнянні / порівняно з...»; конструкція, синонімічна до 跟……比(起来) *gēn...bǐ (qǐlái)* (див. Урок 20,

《Грамматика», п. 20.3.); іноді замість 与 yǔ може вживатися 和 hé, рідко – також і 跟 gēn: 与过去相比, 我们的生活越来越好了 «У порівнянні з минулим наше життя стає дедалі кращим»;

- 与……相同 yǔ...xiāngtóng «бути однаковим із...»; конструкція, синонімічна до 跟……一样 yǔyàng (див. Урок 11, «Грамматика», п. 11.2., пп. 8.): 我的条件与你的条件相同 «Ми в однакових умовах» (букв.: «Мої умови є однаковими з твоїми умовами»);
- 与……相反 yǔ...xiāngfǎn 1) «на противагу до...» або «всупереч...»: 与我望的相反 «Всупереч моїм сподіванням» (букв.: «Мої умови є однаковими з твоїми умовами»); 2. «бути неоднаковим / відрізнятися від...»; конструкція, синонімічна до 跟……不一样 bù yǔyàng / 不同 bùtóng (див. Урок 11, «Грамматика», п. 11.2., пп. 8.): 我的看法与你的相反 «Моя точка зору відрізняється від твоєї».

Також існує своєрідна «змішана» заперечно-порівняльна конструкція 与……不同 yǔ...bùtóng, яка найчастіше вживається у функції обставини та виражає значення «на відміну від...»: 与他的哥哥不同, 他不懂笑话 «На відміну від свого старшого брата, він не розуміє жартів».

Додатковий текст · 副课文

中国的饮¹⁾酒习俗²⁾

中国有很多关于饮酒的习俗。当一个家庭生了孩子, 在孩子满月³⁾时, 要请⁴⁾亲戚、朋友来喝酒, 这叫“满月酒”。喝满月酒时, 亲戚、朋友要么⁵⁾送礼物, 要么送红包⁶⁾。中国人有给老人祝寿⁷⁾的习俗, 一般是60、70岁等生日, 称为大寿⁸⁾。祝寿时, 由子女请亲戚朋友来饮酒, 叫喝“寿⁹⁾酒”。南方人在女儿几岁时就开始酿¹⁰⁾酒, 酿好酒后埋起来¹¹⁾, 等到女儿结婚时, 才拿出来给客人喝, 这种酒叫“女儿酒”。“喜¹²⁾酒”往往是举行¹³⁾婚礼¹⁴⁾时喝由酒, “办喜酒”的意思就是举行婚礼。去喝喜酒, 也就是去参加婚礼。在婚礼上, 新郎¹⁵⁾和新娘¹⁶⁾一般要喝“交杯¹⁷⁾酒”。新郎新娘喝交杯酒是中国婚礼中的传统习俗。中国从唐朝开始就有了交杯酒这种风俗¹⁸⁾, 现在

在中国很多地方都有。在婚礼上，为了表示夫妻¹⁹⁾相爱，夫妻各²⁰⁾端²¹⁾一杯酒，手臂²²⁾相交²³⁾各饮一口²⁴⁾。如果有朋友要去很远的地方，为了表达²⁵⁾朋友之间的感情²⁶⁾，在朋友走的时候要请朋友喝酒，这叫“送行²⁷⁾酒”。在打仗²⁸⁾的时候，勇士²⁹⁾们要去完成³⁰⁾很危险的在务³¹⁾，这时，指挥官³²⁾们会为他们倒上³³⁾一杯酒，用酒为勇士们送行。

中国人很好客³⁴⁾，他们认为敬³⁵⁾酒可以使感情变得更深。在中国北方一些地方，人们敬酒时，往往都想让客人多喝点酒。南方人认为健康最重要，喝酒时一般不喝很多。他们认为如果一定要让客人喝很多酒，会不见得³⁶⁾很礼貌。

1) 饮 *yǐn* (дієсл.) пити; ковтати;
~酒 *jiǔ* пити алкоголь

2) 习俗 *xísú* (ім.) звички та звичай;
традиція; обряд

3) 满月 *mǎnyuè* (ім.) повний місяць

4) 要请 *yāoqǐng* (дієсл.) 1. зажадати,
затребувати; 2. запрошувати

5) 要么 *yàome* (спол.) або, чи; 要
么 ……， 要么 …… *yàome…*,
yàome… або…, або [ж]…

6) 红包 *hóngbāo* (ім.) 1. «червоний
конверт», конверт з грошима;
грошовий подарунок; 2. хабар,
бакшиш

7) 祝寿 *zhùshòu* (дієсл.) вітати з
днем народження (людину у віці)

8) 大寿 *dàshòu* (ім.) ювілей

9) 寿 *shòu* (ім.) довголіття; (ввічл.)
您高~ *Nín gāo shòu?* Скільки Вам
років?

10) 酿 *niàng* (дієсл.) бродити; гнати
(спирт), виготовляти; ~酒 *jiǔ*
виготовляти алкоголь; ~好 *hǎo*
(дієсл.) дати забродити /
добродити; вигнати / виготовити
(спирт)

11) 埋 *mái* (дієсл.) закопувати(ся),
заривати(ся) (у землю); ~起来
qilai (дієсл.) [повністю] закопати;
сховати, заривши у землю

12) 喜 *xǐ* (ім.) кохання, любов;
радість

13) 举行 *jǔxíng* (дієсл.) проводити,
організувати, влаштовувати

14) 婚礼 *hūnlǐ* (ім.) весілля,
одруження; 举行 ~ *jǔxíng*
влаштовувати весілля

15) 新郎 *xīnláng* (ім.) наречений,
молодий

16) 新娘 *xīnniáng* (ім.) наречена,
молода

17) 交杯 *jiāobēi* (ім.) шлюбні
келихи (два зв'язаних червоною
тасьмою келихи, з яких наречений
та наречена п'ють вино під час
весілля)

18) 风俗 *fēngsú* (ім.) звичай; звичка

19) 夫妻 *fūqī* (ім.) чоловік та
дружина, подружжя

20) 各 *gè* / *gě* (вказ. займ.) кожен,
кожний (не потребує рах.
суф.); ……各 *gè* / *gě* кожен із…

21) 端 *duān* (дієсл.) 1. подавати, підносити; приносити; 2. піднімати, підіймати

22) 手臂 *shǒubì* (ім.) рука від плеча до зап'ястя

23) 相交 *xiāngjiāo* (дієсл.) 1. перетинатися; перехрещувати(ся); 2. здружитися, потоваришувати; бути у дружніх відносинах

24) 一口 *yīkǒu* 1. (ім.) повний рот; 2. (ім.) акцент; [діалектна] вимова; 3. (ім.) поцілунок; 4. (присл.) залпом, одним ковтком

25) 表达 *biǎodá* 1. (дієсл.) висловлювати, виражати; формулювати; 2. (ім.) виразність, експресія

26) 感情 *gǎnqíng* 1. (ім.) почуття, душевний стан; прихильність; 2. (ім.) взаємини, міжособистісні стосунки; 3. (дієсл.) відчувати [позитивні] почуття; зворушитися, розчулитися

27) 送行 *sòngxíng* (дієсл.) проводити; влаштувати проводи

28) 打仗 *dǎzhàng* (дієсл.) воювати, вести бій / війну; боротися

29) 勇士 *yǒngshì* (ім.) воїн; сміливець; багатир

30) 完成 *wánchéng* (дієсл.) закінчити, завершити; виконати, здійснити

31) (在) 务 *(zài)wù* (ім.) справа; обов'язок; завдання

32) 指挥 *zhǐhuī* (ім.) командувати, керувати; ~ 官 *guān* (ім.) командир, командувач; командний офіцерський склад; начальник, керівник

33) 倒 (上) *dào(shàng)* (ім.) виливати, висипати; наливати, розливати; викласти (щось звідкись)

34) 好客 *hàokè* 1. (ім.) гостинність; 2. (прикм.) гостинний

35) 敬 *jìng* (дієсл.) 1. шанувати, поважати; 2. подавати, пропонувати; пригостити, частувати; ~ 酒 *jiǔ* пригостити (частувати) алкоголем

36) 见得 *jiànde* (дієсл.) сприйматися, видаватися, здаватися (зазвичай вжив. із попередн. запереченням)

ІЕРОГЛІФИ

<i>берег</i>	
岸	山 (46)
	8
àn	

<i>плеск, тріск</i>	
叭	口 (30)
	5
bā	

<i>вбиратися</i>	
扮	手 (64)
	7
bàn	

<i>захищати</i>	
保	人 (9)
	9
bǎo	

<i>дурний</i>	
笨	竹 (118) 11
bèn	

<i>той, ті; те</i>	
彼	彳 (60) 8
bǐ	

<i>лікоть</i>	
臂	肉 (130) 17
bì	

<i>бати́г</i>	
鞭	革 (177) 18
biān	

<i>(но)парно</i>	
并	干 (51) 6
bìng / bīng	

<i>терти</i>	
擦	手 (64) 17
cā	

<i>багатство</i>	
财	贝 (154) 7
cái	

<i>група людей</i>	
曹	曰 (73) 11
cáo	

<i>трава</i>	
草	艸 (140) 9
cǎo	

<i>вставляти, втикати</i>	
插	手 (64) 12
chā	

<i>покарання</i>	
惩	心 (61) 12
chéng	

<i>пронизувати наскрізь</i>	
串	丨 (2) 7
chuàn	

<i>товстий; дурний</i>	
蠢	虫 (142) 21
chǔn	

<i>верхівка</i>	
端	立 (117) 14
duān	

<i>шматок, відрізок</i>	
段	殳 (79) 9
duàn	

<i>штраф</i>	
罚	网 (122) 9
fá	

<i>гірський пік</i>	
峰	山 (46) 10
fēng	

<i>полотно</i>	
幅	巾 (50) 12
fú / bī	

<i>заміжня жінка</i>	
妇	女 (38) 6
fù	

<i>пуерарія волосиста</i>	
葛	艸 (140) 12
gé / gě	

<i>барабан</i>	
鼓	鼓 (207) 13
gǔ	

<i>вдова, вдівець</i>	
寡	宀 (44) 14
guǎ	

<i>кричати</i>	
喊	口 (30) 12
hǎn	

<i>борода; вуса</i>	
胡	肉 (130) 9
hú	

<i>махати</i>	
挥	手 (64)
	9
huī	

<i>шкодувати</i>	
悔	心 (61)
	10
huǐ	

<i>вже; і, та</i>	
既	无 (71)
	9
jì	

<i>стріла</i>	
箭	竹 (118)
	15
jiàn	

<i>пельмені</i>	
饺	饅 (184)
	9
jiǎo	

<i>тільки-но, лише</i>	
仅	人 (9)
	4
jǐn	

<i>шанувати</i>	
敬	支 (66)
	12
jìng	

<i>видатний</i>	
俊	人 (9)
	9
jùn	

<i>молодий чоловік</i>	
郎	邑 (163)
	9
láng	

<i>сльоза</i>	
泪	水 (85)
	8
lèi	

<i>наказ</i>	
令	人 (9)
	5
lìng / líng / líng	

<i>закопувати</i>	
埋	土 (32)
	10
mái	

<i>таємний</i>	
密	宀 (40)
	11
mì	

<i>(за)бродити</i>	
酿	酉 (164)
	14
niàng	

<i>спокійний, тихий</i>	
宁	宀 (40)
	5
níng / nìng	

<i>клатцати, плескати</i>	
拍	手 (64)
	8
pāi	

<i>смажити</i>	
炮	火 (86)
	9
páo / bāo	

<i>розколювати</i>	
劈	刀 (18)
	15
pī / pǐ	

<i>рівний</i>	
齐	齐 (210)
	6
qí / zhāi / jì	

<i>бракувати</i>	
缺	缶 (121)
	10
quē	

<i>м'який, ніжний</i>	
柔	木 (75)
	9
róu	

<i>дряпати</i>	
搔	手 (64)
	13
sāo	

<i>схопити</i>	
摄	手 (64)
	13
shè	

<i>бути схожим</i>	
似	人 (9)
	6
sì / shì	

<i>оберігати</i>	
守	宀 (40) 6
shǒu / shòu	

<i>довголіття</i>	
寿	寸 (41) 7
shòu	

<i>дядько</i>	
叔	又 (29) 8
shū	

<i>виймати</i>	
掏	手 (64) 11
tāo	

<i>стрибати</i>	
跳	足 (157) 13
tiào	

<i>приклеїти</i>	
贴	贝 (154) 9
tiē	

<i>група, колектив</i>	
团	口 (31) 6
tuán	

<i>знямати з себе</i>	
脱	肉 (130) 11
tuō / tuì	

<i>стискати у руці</i>	
握	手 (64) 12
wò	

<i>танок</i>	
舞	舛 (136) 14
wǔ	

<i>туман</i>	
雾	雨 (173) 13
wù	

<i>вечір</i>	
夕	夕 (36) 3
xī	

<i>щасливий</i>	
幸	干 (51) 8
xìng	

<i>запрошувати</i>	
邀	辵 (162) 16
yāo	

<i>твердий; жорсткий</i>	
硬	石 (112) 12
yìng	

<i>хоробрий</i>	
勇	力 (19) 9
yǒng	

<i>відмінний</i>	
优	人 (9) 6
yōu	

<i>масло; жир</i>	
油	水 (85) 8
yóu	

<i>залишок</i>	
余	人 (9) 7
yú	

<i>блиск [яшми]</i>	
瑜	玉 (96) 13
yú	

<i>круглий</i>	
圆	口 (31) 10
yuán	

<i>красуня</i>	
媛	女 (38) 12
yuàn / yuán	

<i>(по)ховати</i>	
葬	艸 (140) 12
zàng	

<i>зброя</i>	
仗	人 (9) 5
zhàng	

покривати	
遮	走 (162) 14
zhē / zhě	

коштувати	
值	人 (9) 10
zhí	

палець	
指	手 (64) 9
zhǐ	

[повністю] всі	
诸	ì (149) 10
zhū	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

夕、仅、仗、令、叭、宁、优、团、妇、守、并、齐、串、似、余、寿、扮、财、叔、岸、幸、彼、拍、油、泪、俊、保、勇、指、挥、既、柔、段、炮、罚、胡、贴、郎、饺、值、圆、埋、峰、悔、缺、草、诸、密、掏、曹、笨、脱、喊、媛、幅、怨、插、握、硬、搔、摄、敬、瑜、葛、葬、跳、雾、鼓、寡、端、舞、酿、劈、箭、遮、擦、臂、邀、鞭、蠢

2. Утворіть з наступних частин складнопідрядні речення з підрядними узагальнено-допустовими.

Наприклад:

不许犯法。你是中国人还是外国人? →

不管你是中国人还是外国人, 都不许犯法。

- 1) 要接受。你喜不喜欢?
- 2) 你们不同意, 但是我要去。
- 3) 我要买。多贵。
- 4) 我要跟你一起去。多远。
- 5) 给她发多少消息。她不想回答。
- 6) 我会去的。父母许不许?
- 7) 她不满意。孩子们做什么?
- 8) 他忙得要命。我什么时候来的?
- 9) 你总是想你的故乡。你住在哪里?
- 10) 他从来不帮。谁去找他帮忙?

3. Перекладіть китайською мовою, вживаючи складнопідрядні речення з підрядними узагальноно-допустовими.

- 1) Про що б він не запитував, не відповідай.
- 2) Куди би батько не їхав, мати завжди їхала з ним.
- 3) З ким би ти не одружився, я бажаю тобі щастя.
- 4) Не важливо, кішка чи собака, я дуже люблю тварин.
- 5) Хочеш ти чи не хочеш, а доведеться це зробити.
- 6) Як би я не діяв, дружина все одно незадоволена.
- 7) Скільки б у тебе не було грошей, кохання не купиш.
- 8) Чому б вона не образилась, потрібно з нею поговорити.

4. Перефразуйте речення, використовуючи складносурядну конструкцію «Не тільки..., а / але й...».

Наприклад:

这需要很多钱和努力。 → 这不但需要很多钱,而且需要努力。

- 1) 我女儿又聪明又漂亮。
- 2) 我听说, 也还见过。
- 3) 我和别的人都知道。
- 4) 我没有钱, 也觉得不舒服。
- 5) 她很会唱歌, 也会跳舞。
- 6) 他喜欢吃中国菜, 也会做几个中国菜。
- 7) 这家超市品种多, 也不贵。
- 8) 她离开了我, 还拿走了我所有的钱。
- 9) 这个电影孩子们喜欢, 大人也很喜欢。
- 10) 李先生是老师, 是一位教授。

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи порівняльні конструкції 跟……比(起来) та 与……相(……).

- 1) Порівняно з учителем Ваном, я розмовляю китайською не дуже добре.
- 2) У порівнянні з японськими автомобілями китайські автомобілі не дорогі.
- 3) Порівняно з тобою, мені ще пощастило.
- 4) У порівнянні з Китаєм населення України вкрай мале.
- 5) Ціна у цьому магазині така сама, як і на базарі.
- 6) Інформація, яку ти повідомив, відрізняється від тієї, яку я чув від інших.

- 7) У порівнянні з Гонконгом у Пекіні влітку не так спекотно.
- 8) На відміну від чоловіка, я не їм м'яса та не п'ю алкоголь.

6. Перефразуйте речення з підрядними умови у речення з емпатичними підрядними причини. Перекладіть отримані речення українською мовою.

Наприклад:

如果你不满意，那就去自己做吧。 → 既然你不满意，那就去自己做吧。

- 1) 要是你想参加，我可以当介绍人。
- 2) 要是他不愿意去，你不要勉强他。
- 3) 你如果看见你，想跟你谈谈。
- 4) 如果你对这个问题不清楚，问别人。
- 5) 你如果要跟我们一起走，那就得快点。
- 6) 你要是不想学习，那就得去找个工作。
- 7) 如果下雨，我们哪儿也不去吧。
- 8) 要是这么着，那我帮你做事情。

7. Перекладіть китайською мовою, вживаючи складнопідрядні речення з емпатичними підрядними причини.

- 1) 当你已经答应别人，就应该去履行。
- 2) 因为已经没钱了，所以去超市买些东西？
- 3) 当你已经不喜欢吃这菜了，那么我就不知道，你为什么还要吃。
- 4) 如果头已经疼得那么厉害，那么就去买药。
- 5) 当学生连这个都不知道，那么他就不能通过考试。
- 6) 如果你已经认识了，那么就去请求原谅。
- 7) 当你已经决定结婚了，那么首先就应该考虑，如何去维持家庭。
- 8) 如果你已经越过了关卡，那么就得习惯新的传统。

8. Заповніть пропуски сполучниками 或(者) / 或是, 要么 / 要不, 还是, 就是 / 更是 або 也许是

- 1) 他 ___ 是狂的, ___ 是喝醉了。
- 2) 你喜欢去餐馆 ___ 自己做饭?
- 3) ___ 不知道, ___ 不想, 但他没来。

- 4) 我无法联系到她，她____忘记从家里拿手机，____睡觉不接听电话。
- 5) 你____去学校，____去图书馆，别待在家里！
- 6) 不是你不会帮我，____我不得不请他。
- 7) 你____帮我，____别说话。
- 8) 不是你错，____他错。

9. Перекладіть китайською мовою, вживаючи складносурядні речення зі значенням альтернативи.

- 1) Або ти зробиш, як я кажу, або я більше тобі не допомагатиму.
- 2) Вона не склала іспит. Не знаю чому – чи то боялася, чи то погано (недостатньо) підготувалася.
- 3) Давайте або разом підемо до ресторану, або кожен у гуртожитку приготує страву своєї країни.
- 4) Мені піти з тобою чи ти сам підеш?
- 5) Цей чоловік поводить дивно. Він або не розуміє китайської мови, або п'яний.
- 6) Ти знаєш, куди йти, чи дати тобі мапу?
- 7) Якщо навіть він не знає, тоді ніхто не знає.
- 8) Або мати, або батько мусять контролювати, як дитина виконує домашнє завдання.

10. Перефразуйте речення, використовуючи сполучники 要不是 та 甚至(是).

Наприклад:

如果你以前告诉我，我做不同的事情。 →

要不是你以前告诉我，我会做不同的事情。

- 1) 如果我知道这件事，那么我采取措施。
- 2) 如果有机会，我一定到外国留学。
- 3) 我要是有钱，我买一辆新车，而不是旧车的。
- 4) 要是没有你的帮助，我早就死了。
- 5) 要是我年轻的时候没开始吸烟，我身体会更健康。
- 6) 我头很疼，所以连看书也不能。
- 7) 一点都不好笑，但是可怕。
- 8) 他不会高兴，很可能是会生气。

11. Перекладіть китайською мовою, вживаючи сполучники 要不是 та 甚至(是) або прислівники 首先, 其次, 接下来

- 1) Якби ти не втрутився, я би припустився жахливої помилки.
- 2) Спершу треба було про це розпитати, а потім вже вирішувати.
- 3) Якби не поліція, машина було б розбита.
- 4) По-перше, заспокойся. По-друге, розкажи, що сталося.
- 5) Якби дідусь своєчасно не пролікувався, то вже помер би.
- 6) Якби його батьки не надіслали б йому гроші, то хіба він зміг би знімати квартиру?
- 7) Якби ти не познайомився зі мною, ти одружився б із Юаньмей?
- 8) Я не знаю, що трапилося далі, але він так і не повернувся у рідні краї.

12. Заповніть пропуски редукованими рахівними суфіксами з числівниками.

- 1) ____人来祝他生日快乐。
- 2) 车____开进了大门。
- 3) 周末我看了书三____书。
- 4) ____乌克兰公司正在找中文翻译。
- 5) 他给我看了____旧照片。
- 6) 想租房子的时候, 看了____, 一个都不喜欢。

13. Перекладіть китайською мовою речення з дієприкметниковими зворотами, використовуючи службове слово 着.

- 1) Чоловіка, що чекає на тебе на вулиці, звати пан Ван.
- 2) Я бачу людей, які махають мені руками.
- 3) Він – вчитель, який навчає нас китайській мові.
- 4) Дитині, яка лізе на дерево, мусить бути років шість – сім.
- 5) Жінка, що розмовляє по телефону, виглядає сердитою.
- 6) Інші люди, які ліпили пельмені, постійно мене підбадьорювали.
- 7) Поліцейський, який іде до нашого автомобіля, ймовірно збирається нас оштрафувати.
- 8) Дружина, яка [часто] ревнує, не почуватиметься щасливою.

14. Заповніть пропуски словами та словосполученнями зі списку нових слів до додаткового тексту цього уроку (中国的饮酒习俗), які пасують за сенсом.

- 1) “喜酒”往往是____时喝由酒, “办喜酒”的意思就是____。
- 2) 当一个家庭生了孩子, 在孩子____时, 要请亲戚、朋友来喝酒, 这叫“____”。

- 3) 喝满月酒时, 亲戚、朋友要么送礼物, 要么送_____。
- 4) 在婚礼上, _____和_____一般要喝“_____”。
- 5) 如果有朋友要去很远的地方, 为了_____朋友之间的_____, 在朋友走的时假要请朋友喝酒, 这叫“_____”。
- 6) 在_____的时候, _____们要去完成很危险的在务, _____们会为他们倒上一杯酒。
- 7) 在婚礼上, 为了表示_____相爱, 夫妻各端一杯酒, _____各饮一口。
- 8) 中国人很_____, 他们认为_____酒可以使感情变得更深。
- 9) 中国人有给老人_____的习俗, 一般是 60、70 岁等生日, 称为_____。
- 10) 祝寿时, 由子女请亲戚朋友来饮酒, 叫喝“_____”。
- 11) 南方人在女儿几岁时就开始_____, 酿好酒后_____, 等到女儿结婚时, 才拿出来给客人喝, 这种酒叫“_____”。

15. Перекладіть китайською мовою.

А) Одного разу Чжоу Юй попросив бородатого Чжуге Ляна прийти до нього і сказав: «Ми збираємося воювати з Цао Цзюнем, але зараз у нас бракує стріл. Я хочу попросити тебе виготовити сто тисяч стріл. Чи зможеш ти зробити це за десять днів?» Чжуге Лян відповів: «Оскільки війна почнеться дуже скоро, то я виготовлю за три дні» Чжоу Юй запитав: «Ти жартуєш?». Чжуге Лян відповів: «Як би я посмів жартувати з тобою? Якщо я не впораюсь за три дні, я готовий бути покараним. Будь ласка, третього дня надішліть п'ятсот солдатів до річки, щоб нести стріли». Чжуге Лян пішов до прем'єр-міністра та попросив надати йому двадцять човнів, на кожному човні мусить біти по тридцять солдатів. Човен має бути покритий тканиною, а по обидва боки човна мусять бути вишикувано тисячу солом'яних опудал. Коли це було зроблено, Чжуге Лян наказав солдатам зв'язати човни разом та вирушати до північного берега [річки]. У цей час на річці стояв сильний туман, і нічого не було видно. Перед світанком човни наблизилися до війська Цао Цао. Чжуге Лян наказав солдатам бити в барабани й голосно кричати. Прем'єр-міністр налякано запитав: «А що, якщо військо Цао Цзюня виступить?». Чжуге Лян посміхнувся і відповів: «Туман такий густий, вони не наважаться вийти». Цао Цзюнь наказав своїм солдатам пустити стріли в сторону, звідки долинав шум. Коли туман розсіявся, прем'єр-міністр побачив, що всі солом'яні опудала обабіч човна вкриті стрілами. Коли човен відплив, Чжуге Лян наказав солдатам крикнути: «Дякуємо Цао Цао за стріли!». Коли човен причалив, до річки прийшло 500 воїнів, щоб

нести стріли, а всього було понад 100 000 стріл. Прем'єр-міністр підсумував: «У порівнянні з Чжуге Ляном я просто дурень!».

Б) Хуан Цзюньфен – заможний бізнесмен. Йому вже за сімдесят, але він ніколи не був одружений. Його друзі дуже хвилювалися за нього, тому вони зтягли пана Хуана до телевізійної студії та попросили розповісти про свої секрети у телешоу. Виявилося, що 18-річний Хуан Цзюньфен переїхав до Пекіна з міста Нінбо разом зі своїми батьками-бізнесменами більше 50 років тому і зустрів красиву дівчину. Ця дівчина на ім'я Юаньмей була дуже гарною, і Хуан Цзюньфен в неї закохався. Однак Хуан Цзюньфен – замкнута у собі людина, тому він не наважився сказати дівчині про своє кохання. Так минуло три-чотири роки. Фактично він втратив її через власну нерішучість. У віці 21 року Хуан Цзюньфен разом зі своїми батьками збирався емігрувати до Сполучених Штатів. Перед тим, як покинути Пекін, він цілий день простояв (букв.: «прочекав») біля будинку дівчини і гірко плакав від смутку. Пізніше пан Хуан став дуже успішним бізнесменом. Хоча він і зустрічав багато красивих дівчат, дівчина з Пекіна назавжди залишалася в його серці, і ніхто не міг її замінити. Йому часто снилося, що вони з Юаньмей разом, що вони дуже люблять один одного і ніколи більше не покинуть одне одного. Телеведучий запитав Хуан Цзюньфена: «Ви не одружувалися стільки років лише через Юаньмей?» Пан Хуан кивнув та сказав «Якщо б я міг знову побачити її, я готовий віддати все своє майно!» Ведучий сказав: «Пане Хуан, перед тим, як розпочати цю програму, ми знайшли Юаньмей і зняли її сьогоднішнє життя». На телеекрані з'явилася дуже товста стара жінка. Вона розмовляла з сусідами, зубів у неї не було, лише кілька сивих волосин. Вона чухала голову, колупалася у вухах, сердито лаяла двох своїх онуків нецензурними словами, а потім зняла черевика і почала їх бити. Коли настав час готувати, вона взяла ніж і брудними руками, якими щойно підмітала підлогу, нарізала м'ясо, а потім витерла жир об одяг. Побачивши це, Хуан Цзюньфен сильно спітнів, його обличчя то червоніло, то біліло. Він сказав: «Це не моя Юаньмей, це не та, яку я люблю!» Потім ведучий показав йому фотографію часів молодості, яку дала стара жінка: дівчина на фото була з чорним довгим волоссям, молода і красива. Як тільки пан Хуан побачив цю фотографію, він заплакав і сказав: «Це справді Юаньмей, як вона стала такою?!». Ведучий знову запитав Хуан Цзюньфена: «Ви все ще хочете побачити її зараз?» Пан Хуан сумно сидів на дивані, не кажучи ні слова. Він не міг повірити, що молода і красива дівчина, яку він колись так кохав, стала тепер такою. Наприкінці шоу ведучий знову запитав Хуан Цзюньфена: «Ви все ще хочете бути з Юаньмей? Хочете побачити її знову?» Пан Хуан опустил голову і сказав: «Не потрібно, я вже бачив її. Я чекав 50 років,

але...». Він не договорив, але про себе подумав: «З сьогоднішнього дня я почну шукати дівчину!» Пізніше друг запитав Хуан Цзюньфена: «Ти шкодуєш, що побачив нинішню Юаньмей?» Пан Хуан відповів, що не шкодує, тому що таким чином зміг поховати 50-річну любов, щоб знайти справжнє щастя в житті.

В) Коли я навчався у Китаї кілька років тому, один із моїх китайських друзів запросив мене поїхати з ним до його рідного міста на Свято весни. Перший день першого місяця за місячним календарем називається Святом весни і воно є найбільшим святом у Китаї. Інша назва свята Весни – «Гонянь». Щороку, коли настає свято Весни, кожна родина приклеює на двері смуги червоного паперу. Також люди полюбують наклеювати на вікна новорічні малюнки та маленькі і великі ієрогліфи «щастя». Мій друг сказав, що люди у його рідному селі часто наклеюють ієрогліфи «щастя» догори ногами. Коли люди це побачать, вони скажуть «“щастя” догори ногами!», що на слух звучить так само, як і «“щастя” прийшло!». Сім'я мого друга дуже тепло до мене поставилася, вони один за одним тиснули мені руки та запошували мене, людину здалеку, до свого дому. Переддень Нового року – це день сімейного єднання. Люди, які навчаються та працюють за кордоном, повинні повернутися додому та воз'єднатися зі своєю родиною, незалежно від того, наскільки далеко вони знаходяться. Напередодні Нового року вся родина влаштовує спільну вечерю, яку також називають новорічною вечерєю. Мені сказали, що новорічна вечеря не може обійтися без риби, тому що «їсти запечену (смажену) [новорічну] рибу» звучить так само, як побажання «благополуччя та процвітання!». Після новорічної вечері ми разом сіли ліпити вареники. Я теж навчився вареники ліпити, хоч мої вареники були негарні, але всі мене хвалили, нібито я їх гарно ліплю. У один чи два вареники поклали шматочок цукру, і хто наступного дня з'їсть вареник з цукром, тому в новому році щаститиме. Пролунав бій годинника, і ми вибігли на вулицю запускати феєрверк. У цей час кожна родина запускає феєрверки, які з тріском освітлюють нічне небо. У перший день нового року ми всі встали рано, одягли найкрасивіший одяг, охайно причепурилися і по черзі заходили до сусідів, вітаючи з Новим роком. Також Свято весни – це найщасливіший час для дітей, тому що дідусі, бабусі, тато, мати, дядьки та тітки дають їм «гроші на щастя». Минуло кілька років, як я повернувся з Китаю, але я все ще не можу забути все те цікаве, що побачив і почув під час Свята весни вдома у мого друга.

Основний текст · 主课文

(一)

七夕的传说。

很久以前，有一个跟着哥哥、嫂子生活的孤儿，又聪明又勤劳，可嫂子还是嫌弃他，天不亮就让他上山放牛，大家都叫他牛郎。几年后，狠心的嫂子只给他一间草房，一头老牛。从此，牛郎白天放牛、砍柴，晚上就和老牛一同睡在那间草房里，日子过得一点意思也没有。

一天，牛郎赶着牛走进了一个陌生的地方，这里非常漂亮，有山有水，还有大片的树林，小鸟在快乐地歌唱。突然，牛郎见到九个仙女坐着云彩来到河边的草地上，然后脱下衣服，跳到干净的河水里游泳。牛郎一直盯着一个最年轻最美丽的仙女。看着看着，这时老牛突然说话了：“她是天上的织女，只要拿走她的衣服，她就会做你的妻子。”牛郎悄悄地走过去，拿走了织女的衣服。仙女们见有人来拿衣服，赶快穿起衣服坐着云彩走了。可是织女找了很久也没有找到自己的衣服，只好留下来了。这时，牛郎从树后走出，请求织女做他的妻子。织女见牛郎忠厚老实，勤劳健壮，不好意思地点了点头。牛郎织女结婚后，他们生活得非常幸福。每天牛郎早早地起床到田里劳动，织女就在家织布做家务，两个人互敬互爱，日子一天比一天好。两年以后，织女生下了两个漂亮的孩子，一男一女，非常可爱。

然而天帝听到织女嫁给了牛郎，勃然大怒。七月初七，天帝让妻子带着天兵天将，把织女捉走了。伤心的牛郎在老牛的帮助下，用箩筐挑着儿女追上天去。他大声地喊着：“织女，等等我。”孩子们也哭着喊：“妈妈，妈妈！”眼看追上了，王母取下金簪一划，牛郎脚下立刻出现了一条天河。

伤心的织女和挑着儿女的牛郎一个在河西，一个在河东，相对着哭泣，哭声感动了喜鹊，不一会儿无数的喜鹊飞向银河，搭起一座鹊桥，牛郎织女终于可以在鹊桥上相会了。王母无奈，只好允许牛郎织女每年的七月初七在鹊桥上相会一次。

(二)

梦中的乐园：香格里拉。

1935年，英国作家詹姆斯·希尔顿的小说《消失在地平线》讲到了一个美丽、宁静的地方——香格里拉。那里有雪山、森林、寺院、喇嘛，是和平的人间乐园。后来，小说被拍成了电影，电影中的歌曲《香格里拉》也开始在世界各地流行，“香格里拉”这个人间乐园也成了人们梦想的地方。那么，香格里拉在哪儿呢？

半个多世纪以来，许许多多带着香格里拉梦想的人来到中国的西南部，想在那里找到他们心中的香格里拉。二十世纪九十年代以来，人们在中国云南的迪庆有了一个发现：詹姆斯·希尔顿小说中写的香格里拉，就在迪庆！于是，世界各地的游客来到这里，与其说想看一看这个地方究竟是多么神奇呀，不如说从忙乱中休息一下。

走进云南迪庆，你很可能是看到这样的景色：高高的雪山，广阔的森林和草原上有各种各样的花儿，还有一群一群在草原上吃草的牛羊。不管向哪里望，反正能够看到个漂亮的景色。走在路上你经常可以看到一座座的寺院，还常常可以遇到穿着红色衣服的喇嘛。最有特点的是一个现在被叫做香格里拉的古城，那是一个非常古老、宁静的小城。古城的街道狭窄弯曲，路边可以看到很多老屋，是传统的藏族民居：一般两层，楼下是牛棚，楼上住人；老屋大多是土墙，木头的柱子、地板和门窗。现在老城的有些房子已经被外来的游客买下或者租用，他们根据自己的愿望和思想对那些老屋进行了装饰，他们把古旧的桌椅与现代的壁画、咖啡壶以及画册、书、影集放在一起，老屋于是就变成了有特一殊情调的酒吧、旅馆、咖啡馆。到了晚上，这些老屋里就会有从各地来的游客，用不同的

语言，讲着各种有趣的故事。有这样漂亮的风景，有这样宁静的生活，难怪人们说这里是人间乐园。

迪庆是一个多民族的地方，那里有 26 个民族幸福地生活在这里。节日的时候，人们会穿上漂亮的民族服装从四面八方走到一起，在草原上唱歌跳舞。这个地方的人气不但没有下降，反而在快速增长。

(三)

线上：网络改变生活。

据调查，到 2005 年 4 月，中国的网民有 1 亿人，是世界的第二位。今天，每 10 个中国人中就有一个网民。在有网络以前，谁会想到世界上有一件大事，我们马上就能知道？

现在许多人看电视、打电话的时间已经减少了，因为方便，有 14% 的网民在网上买东西。有了网络，我们可以在网上交手机费、电话费、电费、水费……在网上，我们可以看报读书，查资料；可以看电影，听音乐；还可以打网络游戏，聊天交朋友。就拿 QQ 来说吧，它的确是我们交朋友的好方法。在 QQ 上，你不需要想哪些话能说，哪些话不能说，只要是文明的话都可以说。如果有许多“网友”，当你快乐时，你会把快乐带给他们；当你有困难的时候，他们也会帮助你，为你想办法。

“妈妈，最近身体还好吗？这是我刚刚拍的照片……”去年出国读书的女儿在网上跟母亲说。“每天晚上我们都要聊上一小小时。网络真好，连他的胖瘦我都能看见。”妈妈说。

这个姑娘的女朋友现在在北京，她说：“每天我们都会把自己做的事说一遍，感觉很好。要是在以前，男女朋友如果有一个出国读书，个月封信，等信到了，心情很难用言语表达。”

姑娘最近准备去欧洲旅游，她通过旅游网站约了几个朋友。“通过网络约人很方便，只要你的旅游计划好，就会有很多朋友过来。”打开姑娘说的这个网站，可以看到许多旅游信息，也可以预订酒店，买飞机票、车票。

政府上网可以发布最新的政策，回答老百姓提出的各种问题，帮助老百姓解决问题。企业上网可以发布最新的产品，了

解国内外市场、新产品的情况，和别的企业谈生意。网络就这样改变着我们的生活，成为越来越多中国人生活的一部分。

(四)

进食管是插还是拔？

鲍勃和玛丽·辛德勒再次感到没有希望了，他们“睡”了15年的女儿泰瑞继续活下去的希望已经很小很小了。3月24日，美国联邦最高法院判决，不同意为泰瑞重新插上进食管。这个判决很可能让泰瑞失去生命。关于进食管是插还是拔的争论已经不是第一次了。1990年，泰瑞成了植物人。她的丈夫迈克尔1998年曾经要求拔掉妻子的进食管，实施安乐死。他说泰瑞变成植物人前曾经说过，她希望“有尊严地死去”。

但泰瑞的父母认为迈克尔这样做是为了100万美元的赔偿金，因为他已经和另外一个女人生活在一起，并有了两个孩子。迈克尔辩解说：“如果有哪怕一丁点康复的希望的时候，我都会采取不同的行动，否则这没有意义”。迈克尔和泰瑞的父母打了7年官司，在这段时间里，泰瑞的进食管曾经两次被拔掉，然后又插上了。

与前两次相比，这一次的动静大了很多，甚至全世界的热门话题。3月20日，美国国会通过了再次为泰瑞插上进食管的议案，总统在议案通过不到一个小时后就同意了。生还是死，这原来只是泰瑞一家人的问题，现在却变成了一场大争论。也有很多人认为这件事不应该和政治有关。时间一分一秒过去，泰瑞的父母和他们的支持者们慢慢失去了希望。23日，大约10名支持者想去给泰瑞送面包和水，但医院大门外的警察不同意。不过，据调查，在被调查的人中，有近60%的人认为应该拔掉泰瑞的进食管。

从电视上可以看出，泰瑞的脸上的表情似乎会变化。因此，许多美国人不相信泰瑞真的是植物人。25日鲍勃甚至说，有时他觉得女儿想要说话。让一个还有“生命”的人“活活饿死”，在泰瑞父母和他们的支持者们看来，这是无论如何也不

能接受的。也有很多人认为，当不知道一个人是不是想继续活着时，一个有同情心的国家应该让她活下去。

Нові слова · 生词

七夕(节) *Qīxī(jié)* (ім.)
Цисіцзе, День закоханих

传说 *chuánshuō* (ім.) 1. чутки, плітки, пересуди; 2. легенда, переказ, міф

跟着 *gēnzhe* (прийм.)
оформлює додаток-партнера по спільній дії (з ким?)

嫂(子) *sǎo(zi)* (ім.) дружина старшого брата; невістка

孤儿 *gū'ér* (ім.) сирота

勤劳 *qínláo* 1. (прикм.) працьовитий; 2. (ім.) працьовитість

可 *kě* (присл.; спол.) 1. але, проте, та все ж; 2. та [ж], вже

嫌弃 *xiánqì* 1. (прикм.) відкидати, нехтувати; зневажати, гидувати; 2. (ім.) ворожість, антипатія

天不亮 *tiān bù liàng* (присл.) до світанку, затемна

上山 *shàngshān* (дієсл.) підніматися на гору; йти у гори

放牛 *fàngniú* (дієсл.) пасти (велику рогату худобу: корів, кіз тощо)

牛郎 *niúláng* (ім.) 1. пастух; 2. (жарг.) жиголо; альфонс

狠心 *hěnxīn* 1. (ім.) жорстокість; 2. (прикм.) жорстокий, безжальний

草房 *cǎofáng* (ім.) очеретяна (солом'яна) хатина; халупа

从此 *cóngcǐ* (спол.) 1. з того часу, відтоді; 2. відтак; тому

砍 *kǎn* (дієсл.) 1. рубати, розрубувати, відрубати; ~ 柴 *chái* рубати дрова; ~ 价 *jià* знизити ціну; 2. вдарити (ножем, каменем); кинути (у когось чимось)

柴 *chái* 1. (ім.) дрова; хмиз; 2. (прикм.) худий; виснажений

一同 *yītóng* (присл.) разом, спільно

过得 *guòde* (дієсл.) жити, проживати життя; 日子 ~ *rìzi* проживати, поживати; дні йдуть / життя йде своєю чергою

赶着 *gǎnzhe* 1. (присл.) по ходу справи; під час; якраз коли...; 赶着 赶着 *gǎnzhe... gǎnzhe...* по мірі того, як...; як тільки..., так [відразу ж] і...; 2. (дієсл.) гнатися; переслідувати; гнати, заганяти

陌生 *mòshēng* (прикм.) сторонній, чужий, незнайомий, невідомий; ~ 人 *rén* (ім.) незнайомиць

大片 *dàpiàn* (ім.) 1. великий масив, велика площа (землі, води); 2. касовий фільм, блокбастер

树林 *shùlín* (ім.) ліс, гай
唱 *chàng* (дієсл.) співати
歌 *gē* (ім.) пісня; ~唱 *chàng*
(дієсл.) співати, виспівувати
(мелодію); оспівувати; ~曲 *qǔ*
(ім.) пісня; арія, романс
突然 *tūrán* (присл.) раптом,
неочікувано, несподівано
仙女(儿) *xiānnǚ(r)* (ім.) фея;
богиня
云彩 *yúncǎi* (ім.) хмара,
хмарина
河 *hé* (ім.) річка; ~边 *biān*
(ім.) берег річки; ~水 *shuǐ* (ім.)
річкова (прісна) вода; 天 ~
Tiānhé (ім.) (застар.) Чумацький
шлях (букв.: «небесна річка»); 银
~ *Yínhé* (ім.) Чумацький шлях
银 *yín* (ім.) срібло
草地 *cǎodì* (ім.) лука, луг,
галявина
跳 *tiào* (дієсл.) 1. стрибати;
~到 *dào* (дієсл.) застрибнути;
перестрибнути; 2. битися (про
серце)
盯 *dīng* (дієсл.) пильно
дивитися; витріщитися,
втупитися поглядом
美丽 *měilì* (прикм.) гарний,
чарівний, прекрасний
天上 *tiānshàng* 1. (присл.) на
небі, у небі; 2. (прикм.) небесний
织 *zhī* (дієсл.) ткати, в'язати,
плести; ~布 *bù* (дієсл.) ткати,
виготовляти тканину; ~女 *nǚ*
(ім.) ткаля
拿走 *náizǒu* (дієсл.) забрати,
взяти і забрати; забрати з собою

悄 *qiǎo* (прикм.) безмовний,
тихий, безшумний
赶快 *gǎnkuài* (присл.)
терміново, квапливо
穿起(来) *chuān qi(lai)* (дієсл.)
одагати (верхній одяг), накинути
[на себе / на когось] (верхній
одяг)
留下来 *liú xiàlái* (дієсл.)
залишатися, затримуватися,
тимчасово перебувати (десь)
(以)后 *(yǐ)hòu* (післяйм.) за,
позаду, іззаду
走出 *zǒuchū* (дієсл.)
виходити (звідкись)
请求 *qǐngqiú* 1. (дієсл.)
просити, благати; вимагати; 2.
(ім.) прохання; (юр.) вимога,
клопотання
忠厚老实 *zhōnghòu lǎo shí*
(фразеол.) щиросердний та
чесний
健壮 *jiànzhuàng* (прикм.)
повний здоров'я та сил, міцний
幸福 *xìngfú* (прикм.; присл.)
щасливий; щасливо
田 *tián* (ім.) поле; земельна
ділянка
劳动 *láodòng* 1. (дієсл.)
трудитися, працювати; 2. (ім.)
робота, праця
互敬互爱 *hù jìng hù ài* (дієсл.;
фразеол.) поважати та любити
один одного; жити у любові та
злагоді
一天比一天 *yī tiān bǐ yī tiān*
(присл. фраз.) з кожним днем
[все...]

生下 *shēngxià* (дієсл.) бути народженим, народитися

然而 *rán'ér* (спол.) але, однак; все ж таки, проте

听到 *tīngdào* (дієсл.) почути, довідатися

嫁给 *jiàgěi* (дієсл.) виходити заміж (за когось); видавати заміж (за когось)

勃然 *bórán* (присл.) 1. несподівано, раптом; бурхливо, несамовито

大怒 *dànnù* 1. (дієсл.) [сильно] розсердитися, розлютитися; 2. (ім.) лють, гнів

初 *chū* (преф.) *порядковий префікс перед числами (днями) місяця*; 七月初七 *qī yuè chū qī* сьоме липня

天兵天将 *tiān bīng tiān jiàng* (ім.) небесні воїни та генерали

捉 *zhuō* (дієсл.) (з)ловити; хапати; упіймати, схопити; ~走 *zǒu* (дієсл.) упіймати та привести, схопити та доставити (кудись)

伤心 *shāngxīn* (дієсл.) сумувати, засмучуватися, журитися; страждати, вбиватися

箩筐 *luókuāng* (ім.) великий кошик (з бамбука, лози)

挑 *tiāo* (дієсл.) 1. нести на коромислі, нести на плечах; 2. вибирати, обирати; відбирати

儿女 *érnǚ* (ім.) син та дочка

追 *zhuī* (дієсл.) гнатися (за кимось / чимось), переслідувати, наздоганяти; ~上 *shàng* (дієсл.) наздогнати

眼看 *yǎnkàn* 1. (дієсл.) бачити, бути свідком; дивитися (безпорадно), спостерігати; 2. (присл.) скоро, ось-ось; з хвилини на хвилину

王母 *wángmǔ* (ім.) 1. бабуся (по батькові); 2. Ванму (казковий птах зі строкатим оперенням); 3. (西~Xī) Сі Ван Му, «Королева-мати Заходу» (у китайській міфології – правителька раю на Заході і богиня даоського пантеону)

取下 *qǔxià* (дієсл.) зняти (щось звідкись); відколоти, відщепити (шпильку)

簪 *zān* (ім.) шпилька, пряжка; запонка; 金~*jīn* (ім.) золота шпилька

金 *jīn* (ім.) золото

一划 *yī huá* 1. (дієсл.) махнути, зробити помах; 2. (присл.) одним помахом

脚下 *jiǎoxià* 1. (присл.) під ногами; 2. (ім.) підніжжя

立刻 *lìkè* (присл.) негайно, одразу ж, зараз же

相对 *xiāngduì* 1. (дієсл.) протистояти, виступати проти; 2. (дієсл.) стояти одне навпроти одного; 3. (прикм.) протилежний

哭泣 *kūqì* (дієсл.) тихо плакати; схлипувати, рюмсати

哭声 *kūshēng* (дієсл.) плач, звук плачу

感动 *gǎndòng* 1. (дієсл.) зворушити(ся), розчулити(ся); 2. (ім.) зворушення, розчулення

喜鹊 *xǐquè* (ім.) сорока

不一会 (儿) *bù yīhuì(r)*
(присл.) вмиг, миттєво

搭起 *dāqǐ* (дієсл.) будувати,
споруджувати, зводити

桥 *qiáo* (ім.) міст; 鹊 ~ *què*
(ім.) 1. (міф.) сорочий міст; 2.
побачення подружжя

(закоханих) після довгої розлуки
终于 *zhōngyú* (присл.)
нарешті, в кінці кінців

相会 *xiānghuì* (дієсл.) 1.
зустрітись, побачитись; 2.
зійтись у сутичці

无奈 *wú'nài* 1. (дієсл. фраз.)
нічого не можна вдіяти; нічого
не залишається, крім як...; 2.
(прикм.) безпорадний,
безвихідний; 3. (ім.)
безпорадність, безсилля

允许 *yǔnxǔ* (присл.)
дозволяти, давати дозвіл;
допускати

梦 *mèng* (ім.) 1. сон; 2. мрія;
~中 *zhōng* (прикм.) 1. омріяний;
то, що бачиться у снах / мріях; 2.
нерозумний; ошуканий

香格里拉 *Xiānggélīlā* (ім.)
Шангри-Ла (вигадана країна в
романі Джеймса Гілтона
«Втрачений обрій»)

詹姆斯 *Zhānmǔsī* (ім.)
Джеймс (чоловіче ім'я); ~ • 希
尔顿 *Xī'ěrdùn* (ім.) Джеймс
Гілтон

消失 *xiāoshī* (присл.) зникати,
пропадати

地平线 *dìpíngxiàn* (ім.) лінія
горизонту, горизонт, обрій

讲到 *jiǎngdao* (дієсл.)
згадувати(ся); йтися про...

宁静 *níngjìng* 1. (прикм.)
тихий, спокійний; 2. (ім.) тиша,
спокій

一 *yī* (прикм.) якийсь;
певний, такий собі

雪山 *xuěshān* (ім.) засніжена
гора

森林 *sēnlín* (ім.) ліс

寺 (院) *sì(yuàn)* (ім.)
[буддійський] храм,
[буддійський] монастир

喇嘛 *lǎma* (ім.) лама (у
тибетському буддизмі – монах
та релігійний вчитель)

和平 *héping* 1. (ім.) мир; 2.
(прикм.) мирний; 3. (також
héping) (прикм.) тихий,
добродушний, спокійний

人间 *rénjiān* 1. (ім.) людська
спільнота, суспільство; 2.
(присл.) серед / поміж людей;
~乐园 *lèyuán* (ім.) рай на землі

乐国 *lèguó* (ім.) країна
радості; райське місце

拍成 *pāichéng* (дієсл.)
завершити зйомку (фільму);
зняти, зафільмувати (у кіно);
екранізувати

世界各地 *shìjiè gèdì* (ім.;
присл.) по всьому світу, у всіх
частинах світу

半 (个) *bàn(ge)* (ім.)
половина; ~多世纪以来 *duō*
shìjì yǐlái протягом більш ніж
половини століття

西南部 *xīnánbù* (ім.)
південно-західна частина

云南 *Yúnnán* (ім.) провінція Юньнань (на крайньому півдні КНР)

迪庆 *Díqìng* (ім.) (скор. від 迪庆藏族自治州 *Díqìng zàngú zìzhìzhōu*) Дечен-Тибетський автономний округ

自治州 *zìzhìzhōu* (ім.) автономний округ

游客 *yóukè* (ім.) турист, мандрівник; відвідувач

与其说(是) *yǔqíshuō(shì)* (спол.) не те, щоб...; не (на)стільки [вже]...

神奇 *shénqí* (прикм.) чарівний, казковий, дивовижний

(倒)不如说 (*dào bùrú shuō*) (спол.) а радше / швидше...

忙乱 *mángluàn* 1. (ім.) метушня, сум'яття; 2. (дієсл.) метушитися

很可能(是) *hěn kěnéng (shì)* (дієсл. фраз.) ймовірніше за все, найімовірніше

景色 *jǐngsè* (ім.) краєвид; вид, картина; ландшафт

广阔 *guǎngkuò* (прикм.) широкий, просторий

草原 *cǎoyuán* (ім.) степ; пасовище

群 *qún* 1. (ім.) стадо, табун, отара, зграя, рій (тварини, риби, комахи, птахи); натовп, скупчення (людей); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для скупчень тварин та людей*

牛羊 *niúyáng* (ім.) корови та вівці; велика рогата худоба

望 *wàng* (дієсл.) дивитися здалеку / вдалечинь (向... *xiàng*... на когось / на щось)

反正 *fǎnzhèng / fǎnzhèng* (присл.; спол.) так чи інакше, у будь-якому разі; все одно

红色 *hóngsè* (ім.) червоний колір

有特点 *yǒu tèdiǎn* (прикм.) характерний, що виділяється; з яскраво вираженими рисами

叫做 / 叫作 *jiàozuò* (дієсл.) називати(ся), іменувати(ся), носити / давати ім'я

古城 *gǔchéng* (ім.) старе місто

街道 *jiēdào* (ім.) вулиця; вуличний квартал

狭窄 *xiázhǎi* (прикм.) вузький, тісний; стислий; обмежений

弯曲 *wānqū* 1. (ім.) вигин, закрут, згин, звивина; 2. (прикм.) вигнутий, кривий, звивистий

路边(儿) *lùbiān(r)* (ім.) край дороги, узбіччя

屋 *wū* (ім.) житлове приміщення, житло, помешкання; ~子 *zi* (ім.) кімната; квартира, дім; 老~ *lǎowū* (ім.) старий дім, стара хата

民居 *mínjū* (ім.) житло, житловий будинок

层 *céng* 1. (ім.) поверх, ярус; шар, пласт; рівень; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для поверхів, ярусів, шарів, рівнів тощо*

棚 péng (ім.) навіс, намет, павільйон; 牛 ~ niúpéng (ім.) корівник; хлів

住人 zhùrén (ім.) [постійний] мешканець; квартирант

土 tǔ (ім.) земля, ґрунт; ~ 墙 qiáng (ім.) глинобитна (земляна) стіна

木头 mùtóu (ім.) деревина

地板 dìbǎn (ім.) настил, підлога; паркет; підлогова дошка; ~ 革 gé (ім.) лінолеум

门窗 mén chuāng 1. (ім.) дверне [оглядове] вікно, ілюмінатор у дверях; 2. (імен. фраз.) двері та вікна

老城 lǎochéng (ім.) старе місто

外来 wàilái (прикм.) пришлий, сторонній; чужоземний

买下 mǎixià (дієсл.) закупити; викупити

租用 zūyòng (дієсл.) брати в оренду, винаймати

愿望 yuànwàng (ім.) (по)бажання; надії, сподівання

思想 sīxiǎng (ім.) 1. думка, ідея; 2. ідеологія; 3. мислення

装饰 zhuāngshì 1. (ім.) орнамент, розпис; декор; прикрашання; 2. (дієсл.) прикрашати, декорувати

古旧 gǔjiù (прикм.) старовинний; старомодний, консервативний

桌椅 zhuōyǐ (ім.) стіл та стілець, столи та стільці; меблі

壁画 bìhuà (ім.) настінний розпис, фреска; [декоративний] малюнок на поверхні (чогось)

咖啡壶 kāfēihú (ім.) кавник, посудина для кави

画册 huàcè (ім.) художній альбом

影集 yǐngjí (ім.) 1. фотоальбом; 2. телесеріал

特(一)殊 tè(yī)shū (прикм.) особливий, специфічний, своєрідний; оригінальний

情调 qíngdiào (ім.) настрої, дух; стиль; колорит

酒吧 jiǔbā (ім.) бар, паб; нічний клуб

旅馆 lǚguǎn (ім.) готель

从各地(处) cóng gèdì(chù) (присл.) звідусіль

各种 gèzhǒng (прикм.) різноманітний, найрізноманітніший, всілякий

风景 fēngjǐng (ім.) краєвид, пейзаж

难怪 nánguài (ад'єкт. фраз.; присл.) не дивно, що...; немає нічого дивного у тому, що...; не дарма [ж]...

服装 fúzhuāng (ім.) одяг; вбрання, костюм; 民族 ~ mínzú fúzhuāng (ім.) народний (національний) костюм

从四面八方 cóng sì miàn bā fāng (присл.) звідусіль, зі всіх сторін

人气 rénqì (ім.) популярність; 有 ~ yǒu (прикм.) бути популярним, користуватися популярністю

下降 *xiàjiàng* 1. (дієсл.) спускатися, знижуватися; зменшуватися; падати; 2. (ім.) посадка, приземлення

反而 *fǎn'ér* (спол.; присл.) навпаки, всупереч цьому

线上 *xiànshàng* (присл.; прикм.) 1. онлайн; 2. на межі

网络 *wǎngluò* (ім.) 1. мережа, сітка; 2. інтернет

改变 *gǎibiàn* 1. (дієсл.) [видо]змінювати; 2. (ім.) [видо]змінення

网民 *wǎngmín* (ім.) інтернет-користувач

位 *wèi* (ім.) місце (у ієрархії), позиція

费 *fèi* 1. (дієсл.) витратити; марнувати; 2. (ім.) витрати, оплата; 交~ *jiāo* вносити оплату; 电~ *diànfèi* (ім.) плата за електрику; 水~ *shuǐfèi* (ім.) плата за водопостачання

资料 *zīliào* (ім.) матеріали, дані, інформація; матеріальні блага

游戏 *yóuxì* 1. (ім.) гра, забавка, розвага; 打~ *dǎ* грати у гру; 网络游戏 *wǎngluò yóuxì* / (скор.) 网游 *wǎngyóu* (ім.) онлайн-гра; 2. (дієсл.) грати, бавити(ся), розважатися

交 *jiāo* (дієсл.) зв'язуватися, контактувати; ~朋友 *péngyou* (дієсл. фраз.) 1. спілуватися з друзями; 2. подружитися, потоваришувати; заводити друзів

拿……来说 *ná...láishuō* (прийм. фраз.) що стосується..., що ж до...; для...; стосовно...

的确 *díquè* 1. (прикм.) дійсний, чинний; фактичний; 2. (присл.) дійсно, насправді; фактично

哪些 *nǎxiē / něixiē* 1. (пит. займ.) котрі?; які [з...]?; 2. (вказ. займ.) які-небудь, будь-які

文明 *wénmíng* 1. (ім.) культура; освіта; 2. (прикм.) культурний; освічений

网友 *wǎngyǒu* (ім.) 1. друг в Інтернеті (у соцмережах); 2. інтернет-користувач

带给 *dàigěi* 1. (дієсл.) передавати (комусь щось); 2. (ім.) передача (комусь чогось)

出国 *chūguó* (дієсл.) виїжджати за кордон, їхати з країни

读书 *dúshū* (дієсл.) 1. читати книжку; сидіти над книжкою (книжками); 2. вчитися, навчатися

胖瘦 *pàngshòu* 1. (прикм.) товстий чи худий; 2. (ім.) статура, постава

感觉 *gǎnjué* (дієсл.) почуватися

心情 *xīnqíng* (ім.) почуття; настрій

言语 *yányǔ* (ім.) мова, мовлення; слова

最近 *zuìjìn* (ім.; присл.) найближчим часом, скоро

通过 *tōngguò* 1. (дієсл.) проходити, проїжджати [через];

пропускати, провозити; 2. (дієсл.) прийняти, затвердити, ухвалити (резолуцію, законопроект, доповідь); 3. (прийм.) за допомогою, шляхом; через, крізь; за рахунок, завдяки; 4. (ім.) затвердження, ухвалення

网站 wǎngzhàn (ім.) веб-сайт, інтернет-сайт

约 yuē (дієсл.) 1. домовлятися; 2. зв'язуватися, контактувати

计划 jìhuà 1. (ім.) розрахунок, план, програма, проект; задум; 2. (дієсл.) намічати, планувати, складати план; задумувати; ~好 *hǎo* (ім.) запланувати, намітити

预订 yùdìng 1. (дієсл.) забронювати, зарезервувати, [заздалегідь] замовити; 2. (ім.) [попереднє] замовлення

酒店 jiǔdiàn (ім.) готель

飞机票 fēijīpiào (ім.) авіаквиток

发布 fābù (дієсл.) опублікувати, оприлюднити; видати; презентувати; ~命令 *mìnglìng* видати наказ / розпорядження

老百姓 lǎobǎixìng (ім.) простий народ; населення

提出 tíchū (дієсл.) витягувати; відбирати; ставити (питання), вносити (пропозицію)

解决 jiějué (дієсл.) вирішити (питання, проблему); залагодити, врегулювати (конфлікт)

产品 chǎnpǐn (ім.) продукція, продукт, виріб

国内外 guó nèi wài (присл.) усередині країни та за кордоном, всередині та за межами країни; ~市场 *shìchǎng* (ім.) внутрішній та зовнішній ринки

部分 bùfen (ім.) частина, частка, доля; — ~ *yībùfen* (ім.) [невід'ємна складова] частина (чогось)

进食 jìnshí 1. (дієсл.) приймати їжу, харчуватися, їсти; 2. (ім.) приймання їжі; ~管 *guǎn* (ім.) трубка / зонд для штучного годування

插(上) chā(shàng) (дієсл.) вставити, встромити, втикнути, всунути

拔(出) bá(chū) (дієсл.) витягувати, висмикувати, діставати

鲍勃 Bàobó (ім.) Боб (чоловіче ім'я)

玛丽 Mǎlì (ім.) Мері, Марі, Марія (жіноче ім'я)

辛德勒 Xīndélè (ім.) Шиндлер (прізвище)

再次 zàicì (присл.) повторно, знову, вдруге

泰瑞 Tàirui (ім.) Террі (жіноче ім'я, зменш. від Тереза)

活 huó (дієсл.) жити, бути в живих; ~下(去) *xià(qù)* (дієсл.) вижити; продовжувати жити, жити далі; ~着 *zhe* (дієсл.) бути / залишатися [ще] живим; 他还活着 *Tā hái huózhe* Він ще живий; ~活 *huó* (присл.) живцем, заживо

法院 *fǎyuàn* (ім.) суд; 最高 ~ *zuìgāo fǎyuàn* (ім.) верховний суд; 联邦最高 ~ *liánbāng zuìgāo fǎyuàn* (ім.) федеральний верховний суд; 宪法 ~ *xiànfǎ fǎyuàn* (ім.) конституційний суд

判决 *pànjué* 1. (ім.) (юр.) рішення, вирок; 2. (дієсл.) винести вирок, засудити

联邦 *liánbāng* (ім.) федерація; співдружність; 俄罗斯 ~ *Éluósī liánbāng* (ім.) Російська Федерація; 英 ~ *Yīngliánbāng* (ім.) Британська Співдружність націй

宪法 *xiànfǎ* (ім.) конституція

重新 *chóngxīn* (присл.) заново, ще раз, вдруге, знову

生命 *shēngmìng* (ім.) життя; 失去 ~ *shīqù* втратити життя; 牺牲 ~ *xīshēng* пожертвувати життям

牺牲 *xīshēng* 1. (ім.) жертва; 2. (дієсл.) (по)жертвувати, принести у жертву

争论 *zhēnglùn* 1. (дієсл.) сперечатися, полемізувати, дискутувати; 2. (ім.) суперечка, полеміка, дискусія

植物人 *zhíwùrén* (ім.) хворий у вегетативному стані; (жарг.) «овоч», «рослина»

迈克尔 *Màikè'ěr* (ім.) Майкл, Міхаель (чоловіче ім'я)

拔掉 *bádiào* (дієсл.) висмикнути, вирвати (наприклад зуб); викорчувати

实施 *shíshī* 1. (дієсл.) втілювати

реалізовувати, вводити в дію; 2. (ім.) здійснення, втілення, реалізація

死 *sǐ* 1. (дієсл.) помирати; ~ 去 *qù* (дієсл.) померти, покинути цей світ, відійти у засвіти; 饿 ~ *è* (дієсл.) померти від голоду; 2. (ім.) смерть; 安乐 ~ *ān(lè)sǐ* (ім.) евтаназія

尊严 *zūnyán* 1. (ім.) гідність; престиж, авторитет; 2. (прикм.) гідний; величний; 3. (присл.) (有) ~ 地 (*yǒu*) *zūnyán de* гідно, з гідністю

美元 *měiyuán* (ім.) долар США

赔偿金 *péichángjīn* (ім.) грошова компенсація, грошове відшкодування

并 *bìng* 1. (спол.) крім того, до того ж; ба більше; 2. (част.) (перед заперечен.) ~ 不 *bìng bù* зовсім / аж ніяк не...

辩解 *biànjiě* (дієсл.) давати роз'яснення, пояснювати; виправдовувати(ся)

哪怕 *nǎpà* (присл.) хоча б, нехай [навіть]; навіть якщо / коли

一丁点 (儿) *yīdīngdiǎn(r)* (присл.; прикм.) трохи, трішки; крихітний шматочок, щопта, крапелька

康复 *kāngfù* 1. (дієсл.) відновити здоров'я, одужати; 2. (ім.) відновлення здоров'я, одужання; реабілітація

不同 *bùtóng* 1. (прикм.) інший, другий; 2. (присл.) по-іншому

行动 *xíngdòng* 1. (дієсл.) діяти, вчиняти; 2. (ім.) дія, вчинок

否则 *fǒuzé* (спол.) в іншому випадку, інакше

官司 (ім.) 1. *guānsi* судова справа, судовий процес, позов; 打 ~ *dǎ* судитися; позиватися, подати до суду; 2. *guānsi* офіційні інстанції / установи; чиновники, чиновництво

段 *duàn* 1. (ім.) відрізок, шматок; фрагмент, уривок; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для відрізків (часу чи фізичних об'єктів), шматків, фрагментів, уривків тощо*

相比 *xiāngbǐ* 1. (дієсл.) порівнювати; 2. (спол.) у порівнянні (和…… *hé...* / 同…… *tóng...* / 与…… *yǔ...* із чимось, кимось)

动静 *dòngjìng* (ім.) 1. активність, рухи; 2. звуки, шарудіння; 3. резонанс

大 *dà* (дієсл.) збільшуватися, зростати

甚至 *shènzhì* (присл.; спол.) аж до того, що [навіть...], (справа дійшла) до того, що...; включно з

热门 *rèmén* (прикм.) актуальний, злободенний, нагальний, пекучий; [дуже] популярний, затребуваний

话题 *huàtí* (ім.) тема для дискусії / обговорення / розмов; 热门 ~ *rèmén* злободенна тема для обговорення; нагальне питання

国会 *guóhuì* (ім.) парламент; конгрес (у США)

议案 *yì'àn* (ім.) 1. питання, пропозиція, проект (як предмети обговорення); 2. (*юр.*) законопроект, білль

总统 *zǒngtǒng* (ім.) президент

不到 *bùdào* (дієсл. фраз.) не пройшло / не минуло [навіть] і...

生还 *shēnghuán* 1. (дієсл.) вижити, залишитися живим; 2. (ім.) виживання

一场 *yīchǎng* 1. (прикм.) цілий, суцільний, увесь; 2. (присл.) ціла купа, маса

有关 *yǒuguān* (дієсл.) торкатися, стосуватися, мати відношення; бути пов'язаним (与…… *yǔ...* із чимось, кимось)

一分一秒 *yī fēn yī miǎo* (присл.) хвилина за хвилиною

支持者 *zhīchízhě* (ім.) захисник, прихильник, прибічник; уболівальник

大约 *dàyuē* (присл.) приблизно, близько

面包 *miànbāo* (ім.) 1. хліб; булка; 2. (*жарг.*) жіноча гігієнічна прокладка

大门 *dàmén* (ім.) головний вхід; ~ 外 *wài* (присл.) за межами головного входу; перед головним входом

近 *jìn* 1. (прикм.) близький; 2. (присл.) близько; приблизно

表情 *biǎoqíng* (ім.) 1. вираз обличчя, міміка; 2. (комп'ют.) смайлик, стікер

似乎 *sìhū* (дієсл. фраз.) схоже (на те), що...; здається, що...

变化 *biànhuà* 1. (дієсл.) змінюватися; перетворюватися; 2. (ім.) зміна; перетворення

同情心 *tóngqíngxīn* (ім.) чуйність, співчутливість, емпатія; 有 ~ (的) *yǒu tóngqíngxīn (de)* (прикм.) чуйний, співчутливий

Коментарі • 注解

1. Перекласти словосполучення «співати» китайською мовою можна трьома шляхами: простим дієсловом 唱 *chàng*, складним дієсловом 歌唱 *gēchàng* або дієслівно-об'єктним словосполученням 唱歌 *chànggē* (букв.: «співати пісню»). Різниця між дома останніми варіантами полягає у віддітках вторинного значення (歌唱 *gēchàng* може мати похідне дієслівне значення «оспівувати, славити в пісні», а 唱歌 *chànggē* – похідне іменникове значення «спів» або «вокал»). За необхідності вживання прямого додатка, котрий вказує на те, що саме співають, використовується лише 唱 *chàng*: 唱一首咏叹调 *chàng yī shǒu yǒngtàndiào* «співати (виконувати) оперну арію».

2. 然而 天帝听到织女嫁给了牛郎，勃然大怒 *Rán'ér tiāndì tīngdào zhīnǚ jiàgēi le niúláng, bó rán dà nù* «Однак небесний володар раптом сильно розлютився, почувши, що ткаля вийшла заміж за пастуха»: запозичений з веньяню сполучник 然而 *rán'ér* «але, однак; все ж таки, проте» використовується у художній літературі, науково-публіцистичному та офіційно діловому стилях у якості повного синоніму до сполучників 但是 *dànshì* та 可是 *kěshì*. Аналогічно (зі стилістичних міркувань) вживаються і дієслівні фрази 似乎 *sìhū* «схоже (на те), що...; здається, що...» (замість сучасн. 好像 *hǎoxiàng*) та 无奈 *wú nài* «нічого не можна вдіяти; нічого не залишається, крім як...» (замість сучасн. 只得 *zhǐ dé* та 只好 *zhǐ hǎo*), хоча їхня семантика загалом є ширшою, ніж у сучасних відповідників.

3. Український вислів «за допомогою когось / чогось» або «скориставшись чисєю допомогою» перекладається китайською мовою словосполученням 在……的帮助下 *zài...de bāngzhù xià*, яка виконує у реченні функцію обставини та ставиться або на самому початку перед підметом, або після підмета: 我在李先生[的帮助下]解决了这个问题 *Wǒ zài Lǐ xiānsheng de bāngzhù xià jiějué le zhè ge wèntí* «Я зміг вирішити цю проблему за допомогою пана Лі».

4. 走进云南迪庆, 你很可能看到这样的景色 *Zǒujìn Yúnnán Dìqìng, nǐ hěn kěnéng shì kàndào zhèyàng de jǐngsè* «Прогулюючись по [автономному округу] Дечен у [провінції] Юньнань, ви, ймовірно, побачите таку картину»: дієслівна фраза 很可能 (是) *hěn kěnéng (shì)* «ймовірніше за все, найімовірніше» використовується для вираження теоретичної можливості або вірогідності з точки зору мовця. Модальне дієслово 可能 *kěnéng* у цьому випадку фактично втрачає свої синтаксичні ознаки дієслова та функціонує у якості своєрідного прикметника / прислівника.

5. 就拿QQ来说吧, 它的确是我们交朋友的好方法 *Jiù ná QQ lái shuō ba, tā díquè shì wǒmen jiāo péngyǒu de hǎo fāngfǎ* «Візьмемо QQ як приклад: це справді хороший спосіб для нас знайти друзів»: синтаксична структура 拿……来说 *ná...láishuō* «що стосується..., що ж до...; для...; стосовно...» має сильний відтінок вибору певного об'єкта з-поміж низки інших, тому у багатьох контекстах може перекладатися «візьмемо / візьміть... як приклад».

Tencent QQ або просто *QQ* – найрозповсюдженіший у КНР сервіс миттєвого обміну повідомленнями, а також однойменна програма-клієнт. Функціонально є соціальною мережею, що одночасно нагадує *Telegram* та *Facebook* або *Twitter*.

6. Іменники 生命 *shēngmìng* та 生活 *shēnghuó* однаково перекладаються українською мовою як «життя», але відрізняються відтінками значень: 生活 *shēnghuó* позначає життя у сенсі «тривале існування», тобто як певний процес, а 生命 *shēngmìng* – життя як протилежність смерті.

7. При вживанні з дієсловами мовленнєвої діяльності дієсловомодифікатори 成 *chéng* та 到 *dào* зберігають свої відтінки значень: 成 *chéng* – успішного завершення дії, 到 *dào* – досягнення результату. На практиці це означає, що 到 *dào* свідчить про початок комунікації, а 成 *chéng* – про завершення. Наприклад, 说到 *shuōdào* перекладається «заговорити (про щось / когось), перейти до розмови (про щось / когось), тобто «почати розмову до досягнення результату залучення співрозмовника до обговорення окресленої теми», а 说成 *shuōchéng* – «домовитися (щодо чогось / когось)», тобто «успішно завершити акт комунікації досягненням домовленості».

8. Порівняльна конструкція «A 不(会)比 *bù (huì) bǐ* + B» означає, що A є не гіршим / кращим (не швидшим / не повільнішим, не більшим / не меншим тощо) за B: 他的钱不会比你少 *Tā de qián bù huì bǐ nǐ shǎo* «У нього не менше грошей, ніж у тебе», 他不会比你更爱你 *Tā bù huì bǐ gèng ài nǐ* «Він кохає тебе не міцніше за мене».

9. 这个地方究竟是有多么神奇呀! *Zhè ge dìfāng jiùjìng shì duōme shénqí ya!* «Яке ж / наскільки ж дивовижне це місце!»: рамкова конструкція 多么……呀 *duōme...ya* використовується з прикметниками (рідше – дієсловами та цілими

фразами) задля емоційного підкреслення певної якості / стану / дії із патетичним, захопленим відтінком. Українською мовою ця конструкція найчастіше перекладається окличними реченнями «Як же / наскільки ж...!».

10. Конструкція 互 …… 互 …… *hù... hù...* використовується з односкладовими дієсловами-синонімами (або послідовно першим та другим складами двоскладового дієслова) на позначення взаємності відповідної дії: 互帮互助 *bāng hù zhù hù* «допомагати одне одному», 互敬互爱 *hù jìng hù ài* «любити та поважати одне одного» тощо.

11. Питальний займенник 哪 *nǎ / něi* входить до складу узагальнюючої рамкової конструкції, де він ставиться перед підметом (рідше – після підмета) першої частини складносурядного речення, виконуючи роль своєрідного сполучника, а перед підметом (рідше – після підмета) другої частини цього речення ставиться 都 *dōu*, 也 *yě* або те саме 哪 *nǎ / něi*. Українською мовою такі речення перекладаються «що (який / де / коли тощо)..., такий (така / таке) і...»: 哪一天要来, 哪 / 都 / 也一天就来 *Nǎ yī tiān yào lái, nǎ / dōu / yě yī tiān jiù lái* «У який день захочеш, у такий і приходь».

Крім того, 哪 *nǎ / něi* використовується перед підметом або після підмета у питальних реченнях, вказуючи на риторичність питання: 我哪有那么些时间? *Wǒ nǎ yǒu nàme xiē shíjiān?* «Звідки ж у мене [візьметься] стільки вільного часу?».

Лексика · 词汇

21.1. Дієслова-модифікатори 下去 та 起来

Дієслова-модифікатори 下去 *xiàqù* та 起来 *qilai* у переносному значенні виражають т.зв. стадіальність дії: 起来 *qilai* вживається для позначення початку певної дії, а 下去 *xiàqù* – для позначення продовження, тривалості цієї дії. Порівняйте: 说起来 *shuō qilai* «починати говорити» та 说下去 *shuō xiàqù* «продовжувати говорити, говорити далі», 哭起来 *kū qilai* «почати плакати, заплакати» та 哭下去 *kū xiàqù* «продовжувати плакати, плакати [і] далі» тощо.

Велика кількість дієслів через особливості своєї семантики здебільшого вживається лише з одним із цих модифікаторів або ж змінює значення. Наприклад, можна сказати 想起来 *xiǎng qilai* «згадати, пригадати» (букв.: «почати пригадувати»), але 想下去 *xiǎng xiàqù* матиме зовсім інший сенс (а саме «уявити собі»). Дієслово 生活下去 *shēnghuó xiàqù* «жити далі», 继续下去 *jìxù xiàqù* «продовжуватися / тривати далі»

широко використовуються у сучасній мові, а, до прикладу, 生活起来 *shēnghuó qilai* у сенсі «починати жити» вживається значно обмеженіше і переважно задля вказівки на нового партнера, місце чи статус життя / проживання («почати жити з кимось, десь або якимось»; не плутати з дієсловом 活起来 *huó qilai*, яке має значення «ожити» або «оживитися»):

21.2. Сполучники 然而 та 可

Запозичені з веньяню сурядні сполучники 然而 *rán'ér* та 可 *kě* перекладаються українською мовою «але», «однак» та вживаються в офіційно-діловому та публіцистичному стилях замість розмовних синонімів 但(是) *dàn(shì)*, 可(是) *kě(shì)* та 不过 *bùguò*. При цьому 然而 *rán'ér* є семантично ближчим до перших двох, а 可 *kě* – до м'якішого 不过 *bùguò* «ось тільки, проте, але ж [і]».

21.3. Службові слова зі слотовібною морфемою 以

- Службовий прикметник 难以 *nányǐ* (синонім – 难于 *nányú*) використовується у функції модальної частини складеного дієслівного присудка, займає місце перед відповідним дієсловом та виражає значення «важко / складно зробити щось» або «неможливо зробити щось»: 难以回答 *nányǐ huídá* «важко / неможливо відповісти», 难以呼吸 *nányǐ hūxī* «важко / неможливо дихати», 难以相信 *nányǐ xiāngxìn* «важко / неможливо повірити» тощо. Такі сполучення у реченні можуть виконувати функцію присудка (这个问题难以回答 «На це питання дуже важко відповісти») чи, разом зі смисловим дієсловом, означення до наступного іменника з обов'язковим вживанням службового слова 的 *de* (难以回答的问题 «Питання, на яке дуже важко відповісти»).
- Післяйменник 以来 *yǐlái*, який позначає початкову точку у часі («з тих пір / відтоді, як...», «з того часу, як...» або «за [останні]...»); може використовуватися як самостійно, так і разом із прийменниками 从 *cóng*, 自 *zì*, 自从 *zìcóng*, 由 *yóu* перед відповідним іменником чи іменниковою групою: 十年以来 «за останні 10 років», 自从去年以来 他未回过家 «Він не був удома з минулого року» тощо. Вживання 以来 *yǐlái* переважно характерне для письмової мови, у більш розмовних стилях синонімами до 以来 *yǐlái* виступають (以)后 *(yǐ)hòu* / 之后 *zhīhòu*, а також (自)从……时(候)起 / 起 *zì(cóng) ... shí(hou) qǐ / qǐ*: 从什么时候起你开始对政治感兴趣? «З яких пір / відколи це ти став цікавитися політикою?»).

Примітка: 以来 *yǐlái* також може використовуватися у якості прислівника / частки після числівникових сполучень зі значенням «приблизно», «...із чимось / з лишком»: 他年岁不过三十[以来] «Що стосується його віку, то йому лише 30 із чимось».

- Сполучник 以及 *yǐjǐ* з'єднує слова або цілі речення, відокремлюючи останню частину перерахунку однорідних членів, та виражає, у залежності від загального контексту, значення «а також [і]», «а крім того» або «аж до», «і навіть»: 桌子上有教科书、词典[以及]其他的书 «На столі лежать підручники, словники та інші книжки». Вживання 以及 *yǐjǐ* переважно характерне для письмової мови, у більш розмовних стилях замість 以及 *yǐjǐ* використовують сполучник 和 *hé*.

Грамматика · 语法

21.1. Похідні рамкові граматичні конструкції (модифіковані синтаксичні моделі)

У сучасній китайській мові широко використовуються модифіковані рамкові граматичні конструкції, які є похідними від «стандартних» синтаксичних моделей і які виражають відповідні модифіковані відтінки граматичних значень:

- Конструкції зі сполучником 反正 *fǎnzhèng* «так чи інакше, у будь-якому випадку, все одно»: а) 反正 *fǎnzhèng* стоїть перед підметом другої частини складносурядного речення, а на початку першої частини вживається 不管 *bùguǎn* / 无论 *wúlùn* «незважаючи на, не дивлячись на; незалежно від» або їхні описово-лексичні еквіваленти (不管他去不去, [反正]我要去 «Незалежно від того, підеш ти чи ні, я піду у будь-якому випадку», 不管你信不信, [反正]我信 «Незалежно від того, віриш ти чи ні, я вірю», 随便别人怎么想, [反正]我按照我的方式去做 «Що б там не думали інші люди, а я вчиню по-своєму», 说不说都一样, [反正]没有人会听我的 «Що б я там не казав, ніхто мене не слухатиме»); б) 反正 *fǎnzhèng* стоїть на початку першої частини складносурядного речення, підкреслюючи причину або особисте рішення мовця ([反正]他们不来了, 咱们自己去吧 «Вони у будь-якому випадку не прийдуть, тож підемо самі», [反正]我也不需要, 我就送给你吧 «У будь-якому разі, [воно] мені не потрібно, тож я даю тобі»).

- 与其说(是)……, (倒)不如说…… *yǔqíshuō(shì)...*, (*dào*) *bùrú shuō...* «Не стільки..., скільки...» (синонімічний варіант, який вживається дещо рідше – 主要不是……, 而是…… *zhǔyào bù shì...*, *éershì...*); ввідні елементи ставляться на самому початку обох частин речення: 与其说想看一看这个地方究竟是多么神奇呀, 不如说从忙乱中休息一下 «Не стільки для того, щоб побачити, наскільки дивовижним є це місце насправді, скільки для того, щоб відпочити від сусти».
- 既……, 同时又…… *jì...*, *tóngshí yòu...* «Наскільки ж..., настільки і...» (синонімічний варіант, який вживається дещо рідше і здебільшого у розмовній мові – 同……, 一样地…… *tóng...*, *yīyàng de...*); 既 *jì* / 同 *tóng* ставиться після підмета першої частини, а 同时又 *tóngshí yòu* / 一样地 *yīyàng de* – на самому початку другої частини: 她既美丽, 同时又聪明 «Вона настільки ж гарна, наскільки і розумна».
- 不但……, 反倒…… *bùdàn...*, *fǎndào...* або 不但……, 反而…… *bùdàn...*, *fǎn'ér...* «Не лише / не тільки..., а й навпаки,...»; сполучники можуть займати місце перед підметами або після підметів відповідних частин: 不但他没有生气, 反倒大笑起来了 «Він не лише не розсердився, а й навпаки, розсміявся».
- 如果……的时(候) *rúguǒ.....de shí(hou)* або (рідше) 要是……的时(候) *yàoshi.....de shí(hou)* «У випадку, якщо [б]...»: вводить підрядне речення нереальної (гіпотетичної) умови або реальної, але теоретичної умови: 如果你发现什么信息的时候, 给我打个招呼 «У випадку, якщо [раптом] дізнаєшся про щось, дай мені знати».
- 之所以……, 是因为…… *zhī suǒyǐ...*, *shì yīnwèi...*; виражає емпатичний причинно-наслідковий зв'язок, підкреслюючи причину («Саме через те, що..., і [сталося]...»); вживається здебільшого у розмовній мові, у формальніших контекстах замінюється конструкцією 由于……(原)因 *yóuyú...(yuán)yīn*, яка оформлює причину: 这之所以发生, 是因为你没有听我的话 «Це сталося [саме] тому, що ти мене не послухав».
- 虽然……, 但(是) / 可(是)…… (却)…… *suīrán...*, *dàn(shì) / kě(shì)...* (*què*)... «[І] хоч(а)..., [але] тим не менше...»; 虽然 *suīrán* ставиться перед підметом або після підмета першої частини, 但(是) *dàn(shì)* / 可(是) *kě(shì)* – перед підметом другої частини, а 却 *què* – після підмета другої частини; замість 虽然 *suīrán* може вживатися 尽管 *jǐnguǎn*: 生活虽然有困难, 但是我却非达到目的不可 «Хоч життя і

складне, я за будь-що доб'юся свого». У реченні може випускатися або 但(是) *dàn(shì)* / 可(是) *kě(shì)*, або 却 *què*, але не одночасно – один із цих елементів обов'язково мусить бути присутній у другій частині речення.

- 为(了)…… 而…… *wèi(le)…ér…* «(за)для..., заради...», «для того, щоб...»: конструкція, запозичена з веньяню, вживається у письмовому та формальному усному мовленні на позначення цілі, мети або адресата / бенефіціара дії; може оформлювати як окремі слова, так і словосполучення та речення: 很多中国父母为[]孩子而[]活 «Багато китайських батьків живуть заради дітей», 他为了[]能去日本而[]学日语 «Він вивчає японську мову, щоб мати змогу поїхати до Японії», 你是为[]钱而[]工作吗? «Ти працюєш тільки заради грошей?».
- ……(要)不然 (*yào*)*bùrán* або (формальніше) ……否则 *fǒuzé* «інакше / в іншому випадку...»: вводить підрядне альтернативно-умовне речення: 快跑吧, 不[]然要迟[]误了 «Швидше біжи, інакше запізнишся», 站住, 不[]然我就开[]枪! «Ані руш, інакше стрілятиму!».

21.2. Деякі граматичні особливості видо-часових форм

- Присудок у формі на 着 *zhe* може подвоюватися, вказуючи на тривалий характер дії з певним емоційним забарвленням; мовець вважає, що дія триває аж занадто довго, є нудною, обтяжливою чи навпаки, цікавою та захоплюючою, або ж дія завершилася не тим, на що він розраховував чи була перервана іншою несподіваною дією: 他看着[]看着[], 这时老牛突然说话了 «Він дивився-дивився, аж раптом стара корова промовила».
- Саме службове слово 着 *zhe* після кожного дієслова (а не з'єдвувальні сполучники на кшталт 和 *hé* чи 与 *yǔ*) вживається для поєднання в одному реченні двох дій: 我们站着[]等着[] «Ми стояли *та* чекали». Втім, у веньяні та наближених до нього стилях подібне поєднання відбувається за допомогою сполучника 而 *ér*: 坐[]而睡 «Сидіти та (сидячи) спати».
- Видо-часова форма 有了 *yǒu le* може мати низку семантично взаємопов'язаних значень: 1) «знайшов», «з'ясував» (我有了[]个办法! «Я знайшов спосіб!»); 2) «з'явилося» (他有了[]很多朋友 «У нього зявилося багато друзів»); 3. «готовий, приготований» (晚饭有了[] «Вечеря готова»); 4. «отримав» (终于我有了[]正确的答复 «Нарешті я

отримав вірну відповідь»); 5. «виникло, [звідкись] узялося» (有了一个问题 «Виникла одна проблема»); 6. «завагітніла» (她有了, 不知道怎么告诉他的父母 «Вона завагітніла і не знає, як розповісти про це батькам»).

- Вживання службового слова 了 *le* після дієслова, перед яким стоїть модальне дієслово у заперечній формі, виражає значення «більше не [захочеш / зможет / муситимеш тощо]...»: 你老了, 不能工作了 «Ти постарієш і більше не зможеш працювати».

21.3. Пасивна конструкція 由……来

Рамкова конструкція 由……来 *yóu...lái* оформляє діяча у пасивних реченнях замість службового слова 被 *bèi*. Використання 由……来 *yóu...lái* характерне передусім для мови сучасної преси та публіцистики (у розмовній мові переважає 被 *bèi*, а в офіційно-діловій та науковій – 为……所 *wéi...suǒ*); 来 *lái* може випускатися без жодної зміни значення. Крім суто стилістичного аспекту, 由……来 *yóu...lái* відрізняється від 被 *bèi* більшою емпатичністю, вищим ступенем концентрації уваги на діячеві. Порівняйте переклади:

被	由……来
这个问题被他解决了。 Проблема була вирішена ним.	这个问题由他(来)解决。 [Це] саме ним була вирішена проблема.

Суто граматичною відмінністю 由……来 *yóu...lái* від 被 *bèi* є те, що у реченнях із 由……来 *yóu...lái* не вживається службове слово 了 *le*, оскільки 由……来 *yóu...lái* сама по собі передбачає контекст доконаності дії (див. приклад вище).

Нарешті, у поєднанні з модальними дієсловами 应该 *yīnggāi*, 应 *yīng* та 该 *gāi* конструкція 由……来 *yóu...lái* використовується не у пасивному, а у каузативному значенні «дозволити комусь щось зробити» або «нехай хтось зробить щось», оформлюючи об'єкт каузації (відповідає на питання «кому?»): 该由你来决定我们去不去那儿 «Нехай він [сам] вирішує / дозволь йому [самому] вирішити, він піде чи не піде туди».

21.4. Модальні форми дієслів на ……得起 / ……不起

Модальні форми дієслів на ……得起 *deqǐ* «могти, бути в змозі» та ……不起 *bùqǐ* «не могли, бути не в змозі» є близькими за значенням до

відповідно 能 *néng* та 不能 *bù néng*, але характеризуються вищим ступенем персоналізації здатності / нездатності, більшою суб'єктивністю, а відтак і більшою емоційністю: у той час, як 能 *néng* та 不能 *bù néng* перекладаються як нейтральні «можу / можна» та «не можу / не можна» як у теоретичному, так і у практичному плані, ……得起 *deqǐ* та ……不起 *búqǐ* наголошують саме на практичній здатності / нездатності суб'єкта виконати певну дію і ця здатність пов'язана із певними особистими обставинами, можливостями чи навичками суб'єкта («бути в змозі / мати можливість» та «бути не в змозі / не мати можливості»): 说汉语的时候我 我懂得起 «Я в змозі зрозуміти, коли розмовляють / що кажуть китайською» / 他口音很重, 他说什么我都懂得不起 «У нього жажливий акцент, я не в змозі зрозуміти нічого з того, що він каже», 我身上有足够的钱, 所以我买得起这个东西 «У мене з собою достатньо грошей, тож я можу купити цю річ» / 这个手机太贵, 我买不起 «Цей мобільний телефон занадто дорогий, я не в змозі [його] купити»

Модальні форми дієслів на ……得起 *deqǐ* / ……不起 *búqǐ* переважно вживаються з односкладними дієсловами, хоча подекуди можуть траплятися винятки: 我解释不起是怎么回事了 «Я не в змозі пояснити, що на мене найшло».

21.5. Адвербіальне використання дієслова 过

Дієслово 过 *guò* може використовуватися у функції прислівника ступеня перед прикметниками та деякими дієсловами, виражаючи значення «занадто», «надмірно»: 过多 *guò duō* «занадто багато, забагато», 过少 *guò shǎo* «занадто мало, замало», 过早 *guò zǎo* «занадто рано, зарано» тощо.

21.6. Цільова конструкція 通过 / 用……来

Цільова конструкція 通过 / 用……来 *tōngguò / yòng... lái* використовується для поєднання двох дієслів або дієслівних словосполучень у єдине висловлювання, де частина перед 通过 / 用……来 *tōngguò / yòng* є передумовою, метою або ціллю для частини після 来 *lái*, тобто дія-передумова здійснюється задля досягнення / здійснення дії-мети. Подібні речення мають структуру «通过 / 用……来 *tōngguò / yòng* + дієслово / дієслівне словосполучення 1 + 来 *lái* + дієслово / дієслівне словосполучення 2» та перекладаються українською мовою «(з)робити А для того / заради того, щоб зробити (досягти) Б». Сполучники 通过 / 用……来 *tōngguò / yòng... lái* у розмовній мові можуть випускатися і тоді два

дієслова чи дієслівні фрази поєднуються одним 来 *lái* або, дещо рідше, одним 去 *qù*, котрі у даному випадку функціонують як прийменники (пор. з англ. *to go there in order to see it* та *to go there to see it*): 你只能[通过]自己努力[来]找到好工作 «Для того, щоб знайти гарну роботу, ти мусиш наполегливо працювати», 我们可以[通过]打折[来]吸引顾客 «Ми можемо зробити знижку аби привабити [більше] клієнтів».

21.7. Сполучник 而

Як і переважна більшість службових слів, запозичених із веньяню, сполучник 而 *ér* характеризується багатозначністю та поліфункціональністю. У сучасній китайській мові цей сполучник найчастіше вживається у наступних значеннях:

- з'єднувальному «і», «та» (синонім суч. 和 *hé*, 与 *yǔ*): 聪明[而]美丽 «розумна та гарна»;
- граничному «до» (синонім суч. 到 *dào*, 至 *zhì*): 由东[而]西 «зі сходу до заходу / на захід», 由秋[而]冬 «з осені до зими»;
- альтернативному «або», «чи» (синонім суч. 或 (者) *huò(zhě)*, 还是 *háishi*): 离开[而]留下, 是个问题 «Поїхати чи залишитися, ось у чому питання».
- умовному «якщо» (синонім суч. 如果 *rúguǒ*, 要是 *yàoshi*): 你[而]不可, 谁可呢? «Якщо ти не зможеш, то хто зможе?»;
- протиставному «але», «проте» (синонім суч. 但 (是) *dàn(shì)*, 可 (是) *kě(shì)*, 不过 *bùguò*, а також 然而 *rán'ér* та 可 *kě*): 他要来[而]没有来 «Він хотів приїхати, але не приїхав».

Суто граматичними особливостями протиставного використання сполучника 而 *ér* є те, що він, на відміну від 但 (是) *dàn(shì)* / 可 (是) *kě(shì)*, може вживатися із контрастним відтінком пісю заперечення (这不是一个小问题, [而]是一个大问题 «Це – не маленька проблема, а велика проблема»; вжити 但 (是) *dàn(shì)* / 可 (是) *kě(shì)* тут не можна), а також те, що сполучаючи два прикметника / дієслова у функції означення до наступного іменника, у випадку з 而 *ér* службове слово 的 *de* вживається лише один раз, після другого прикметника / дієслова перед означуваним членом, а у випадку 但 (是) *dàn(shì)* / 可 (是) *kě(shì)* – двічі, після кожного прикметника / дієслова (这是一个困难[而]有趣[的]问题 «Це – складне, але цікаве питання», але: 这是一个困难的[但是]有趣[的]问题).

30年后谁养你？

每个人都有老的一天，你老¹⁾了，不能工作了，甚至都不能照顾²⁾自己了，那时谁来养你？谁来照顾你？现在，我们还很年轻，但我们必须要面对³⁾的一个问题是：我们希望过一个什么样的⁴⁾老年生活？在我们辛苦工作了几十年之后⁵⁾，我们能不能有一个幸福的晚年⁶⁾？“养儿防老⁷⁾”是一个可以考虑⁸⁾的方法。中国现在主要⁹⁾还是家庭养老¹⁰⁾，也就是说，养老的事情主要是在家庭中由老人的孩子来完成的。可是，20年后、30年后呢？到了需要现在这些独生子女¹¹⁾们为你们养老时，他们一个人可能得养4个老人，那时，你的孩子愿意养你而且养得起你吗？当你需要儿子或者女儿帮助你解决医药费¹²⁾甚至日常¹³⁾生活中的吃饭穿衣¹⁴⁾问题时，你会不会担心看儿媳¹⁵⁾、女婿¹⁶⁾甚至儿子、女儿的脸色¹⁷⁾？

有人可能会说，中国也要走发达国家“社会养老”的路。这当然是解决养老问题的一个重要方面。可是你有没有看到这样的情况：经济发展了，人口出生率¹⁸⁾也下降了，越来越多的人不愿意花钱、花时间、花精力¹⁹⁾去²⁰⁾养孩子了。

也许²¹⁾你会想，老了我有退休金²²⁾，一样²³⁾可以生活下去²⁴⁾。可是，面对越来越高的物价²⁵⁾，那点²⁶⁾退休金能够让你好好地生活下去吗？你能够忍受不敢随便花一分钱²⁷⁾的紧日子²⁸⁾吗，你愿意看着自己的生活水平越来越差吗？

为了让退休后能够生活下去，而且生活得还比较好，现在就给自己制定²⁹⁾一个养老计划，用自己的钱养自己吧。

1) 老 *lǎo* (дієсл.) (по)старіти; ~年 *nián* (ім.) старість

2) 照顾 *zhàogù* (дієсл.) дбати; турбуватися; доглядати (наприклад, за дитиною)

3) 面对 *miànduì* (дієсл.) стояти / опинитися перед, зустріти віч-на-віч, стикатися / зіткнутися з; протистояти

4) 什么样的 *shénme yàng de* (пит. займ.) який?; якого виду?; якого роду?

5) 之后 *zhīhòu* 1. (післяйм.) після, через; 2. (післяйм.) за, позаду, іззаду; 3. (ім.; присл.) потім, пізніше

6) 晚年 *wǎnnián* 1. (ім.) похилий вік, старість; 2. (прикм.) літній, похилого віку

7) 防 *fáng* (дієсл.) 1. приймати контрзаходи, попереджати; остерігатися, берегтися; 2. обороняти, захищати; 养儿防老 *yǎng ér fáng lǎo* (фразеол.) народити дитину / виростити дітей, щоб забезпечити опору у старості

8) 考虑 *kǎolù* (дієсл.) обдумувати, обмірковувати; розмірковувати

9) 主要 *zhǔyào* 1. (прикм.) основний, провідний, панівний, ключовий; 2. (присл.) переважно, головним чином, здебільшого

10) 养老 *yǎnglǎo* 1. (дієсл.) піклуватися про / підтримувати літніх людей (найчастіше рідних та близьких); 2. (ім.) піклування про літніх людей (найчастіше рідних та близьких); ~计划 *jìhuà* (ім.) пенсійний план, пенсійна програма

11) 独生 *dúshēng* (прикм.) єдинорідний, єдиний (про дитину); 独(生)子女 *dú(shēng)zǐnǚ* (ім.) єдина дитина (у сім'ї)

12) 医药费 *yīyào fèi* (ім.) плата за лікування, витрати на медичне обслуговування

13) 日常 *rìcháng* (прикм.) повсякденний, щоденний; буденний, рутинний; ~生活

shēnghuó (ім.) повсякденне життя, рутину

14) 穿衣 *chuānyī* (дієсл.) надягати одяг, одягатися

15) 儿媳 *érxi* (ім.) дружина сина, невістка

16) 女婿 *nǚxū* (ім.) чоловік доньки, зять

17) 脸色 *liǎnsè* (ім.) 1. колір обличчя; 2. вираз обличчя

18) 出生率 *chūshēnglǜ* (ім.) коефіцієнт народжуваності (фертильності), народжуваність

19) 精力 *jīnglì* (ім.) енергія, сили

20) 去 *qù* (прийм.) для, заради

21) 也许 *yěxǔ* (присл.) можливо, може бути

22) 退休金 *tuìxiūjīn* (ім.) [грошова] пенсія

23) 一样 *yīyàng* (присл.) все одно, так чи інакше

24) 生活下(去) *shēnghuó xià(qù)* (дієсл.) вижити, виживати; продовжувати жити, жити далі

25) 物价 *wùjià* (ім.) ціна на товари, вартість товарів

26) 那点(儿) *nàdiǎn(r)* (вказ. займ.) так / настільки мало; такий / настілький малий (незначний)

27) 一分钱 *yīfēnqián* (ім.) копійка, гріш

28) 紧日子 *jǐnrìzi* (ім.) бідність, убоге життя (букв.: «сутужні дні»)

29) 制定 *zhìdìng* 1. (дієсл.) встановлювати (наприклад, правила), приймати, видавати (наприклад, закон, постанову), визначати, розробляти (наприклад, план); вводити в дію; 2. (ім.) розробка, встановлення, прийняття; введення в дію

ІЕРОГЛІФИ

<i>письмовий стіл</i>	
案	木 (75) 10
àn	

<i>втягувати</i>	
拔	手 (64) 8
bá	

<i>держав</i>	
邦	邑 (163) 7
bāng	

<i>солоня риба</i>	
鮑	魚 (195) 13
bào	

<i>стіна</i>	
壁	土 (32) 16
bì	

<i>несподіваний</i>	
勃	力 (19) 9
bó	

<i>зошит</i>	
册	冂 (13) 5
cè	

<i>поверх, ярус</i>	
层	尸 (44) 7
céng	

<i>дрова</i>	
柴	木 (75) 9
chái	

<i>відшкодувати</i>	
偿	人 (9) 11
cháng	

<i>співати</i>	
唱	口 (30) 11
chàng	

<i>будувати</i>	
搭	手 (64) 12
dā	

<i>прямувати</i>	
迪	辵 (162) 8
dí	

<i>уважно дивитися</i>	
盯	目 (109) 7
dīng	

<i>замовляти</i>	
订	讠 (149) 4
dìng	

<i>оборона, захист</i>	
防	阜 (170) 6
fáng	

<i>ні, не</i>	
否	口 (30) 7
fǒu / pǐ	

<i>пісня</i>	
歌	欠 (76) 14
gē	

<i>озиратися</i>	
顾	页 (181) 10
gù	

<i>жорстокий</i>	
狠	犬 (94) 9
hěn	

<i>чайник, глечик</i>	
壶	士 (33) 10
hú	

<i>ціна, вартість</i>	
价	人 (9) 6
jià / jiè	

<i>вийти заміж</i>	
嫁	女 (38) 13
jià	

<i>опускатися(ся)</i>	
降	阜 (170) 8
jiàng / xiáng	

<i>вулиця</i>	
街	行 (144)
	12
jiē	

<i>красвид</i>	
景	日 (72)
	12
jǐng	

<i>рубати</i>	
砍	石 (112)
	9
kǎn	

<i>кошик</i>	
筐	竹 (118)
	12
kuāng	

<i>широкий</i>	
阔	门 (169)
	12
kuò	

<i>ріг, ріжок</i>	
喇	口 (30)
	12
lǎ / lá / lā / là	

<i>стримувати</i>	
勒	力 (19)
	11
lè / lēi	

<i>витончений</i>	
丽	一 (1)
	7
lì / lí / lǐ	

<i>ліс, гай</i>	
林	木 (75)
	8
lín	

<i>решето</i>	
箩	竹 (118)
	14
luó	

<i>думка; задум</i>	
虑	虎 (141)
	10
lǜ	

<i>але ж, адже</i>	
嘛	口 (30)
	14
má / ma	

<i>робити крок(и)</i>	
迈	辶 (162)
	7
mài	

<i>секунда</i>	
秒	禾 (115)
	9
miǎo	

<i>стежка (у полі)</i>	
陌	阜 (170)
	9
mò	

<i>впливати</i>	
奈	大 (37)
	8
nài	

<i>гнів, лють</i>	
怒	心 (61)
	9
nù	

<i>компенсувати</i>	
赔	贝 (154)
	12
péi	

<i>намет</i>	
棚	木 (75)
	12
péng	

<i>лити сльози</i>	
泣	水 (85)
	8
qì	

<i>тихий</i>	
悄	心 (61)
	10
qiǎo / qiāo	

<i>міст</i>	
桥	木 (75)
	10
qiáo	

<i>старатися</i>	
勤	力 (19)
	13
qín	

<i>кривий</i>	
曲	臼 (73)
	6
qū / qǔ	

<i>сорока</i>	
鸚	鳥 (196)
13	
què	

<i>стадо, табун</i>	
群	羊 (123)
13	
qún	

<i>невістка</i>	
嫂	女 (38)
12	
sǎo	

<i>густий ліс</i>	
森	木 (75)
12	
sēn	

<i>дуже</i>	
甚	甘 (99)
9	
shèn / shén	

<i>свійська тварина</i>	
牲	牛 (93)
9	
shēng	

<i>прикрашати</i>	
飾	匕 (184)
8	
shì	

<i>особливо</i>	
殊	歹 (78)
10	
shū	

<i>буддійський храм / монастир</i>	
寺	寸 (41)
6	
sì	

<i>мирний, спокійний</i>	
泰	水 (85)
10	
tài	

<i>поле</i>	
田	田 (102)
5	
tián	

<i>нести на коромислі</i>	
挑	手 (64)
9	
tiāo / tiǎo	

<i>раптом</i>	
突	穴 (116)
9	
tū	

<i>згинати(ся)</i>	
弯	弓 (57)
9	
wān	

<i>жертвна тварина</i>	
牺	牛 (93)
10	
xī / suō	

<i>дружина молодшого брата</i>	
媳	女 (38)
13	
xí	

<i>вистава</i>	
戏	戈 (62)
6	
xì / hū	

<i>вузький</i>	
狭	犬 (94)
9	
xiá	

<i>божество</i>	
仙	人 (9)
5	
xiān	

<i>підозра</i>	
嫌	女 (38)
13	
xián	

<i>нитка</i>	
线	纟 (120)
8	
xiàn	

<i>правило, закон</i>	
宪	宀 (40)
9	
xiàn	

<i>зять</i>	
婿	女 (38)
12	
xù	

<i>обговорювати</i>	
议	讠 (149)
5	
yì	

завчасно	
预	頁 (181) 10
yù	

хмара	
云	二 (7) 4
yún	

дозволяти	
允	儿 (10) 4
yǔn	

шпилька	
簪	竹 (118) 18
zān	

тісний	
窄	穴 (116) 10
zhǎi	

багатослівний	
詹	言 (149) 13
zhān / dàn	

ткати, плести	
织	纟 (120) 8
zhī	

вірність	
忠	心 (61) 8
zhōng	

вбиратися	
装	衣 (145) 12
zhuāng	

наздоганяти	
追	辵 (162) 10
zhuī / duī	

хапати	
捉	手 (64) 10
zhuō	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

云、允、订、仙、册、田、议、价、寺、戏、曲、否、层、町、迈、邦、防、丽、奈、忠、拔、林、泣、线、织、饰、勃、宪、弯、怒、挑、牲、狠、狭、甚、砍、秒、突、迪、陌、降、壶、悄、捉、柴、案、桥、殊、泰、牺、窄、虑、追、顾、预、偿、勒、唱、喇、婿、景、棚、森、筐、街、装、赔、阔、勤、媳、嫁、嫂、嫌、搭、群、詹、鲍、鹊、嘛、歌、笋、壁、簪

2. Перекладіть китайською мовою, використовуючи дієслова-модифікатори 下去, 起来 та службові слова зі словотвірною морфемою 以.

- 1) Дитина раптом розплакалася.
- 2) Він не слухав мене та продовжував говорити.
- 3) Не розумію, як ми житимемо далі.

- 4) Він розсміявся та сказав так.
- 5) Якщо ти й надалі продовжуватимеш відпочивати, то не складеш іспит.
- 6) Це робота, яку дуже важко виконати одному.
- 7) Важко зрозуміти, що вона мала на увазі.
- 8) Я запитував у студентів, вчителів і навіть професорів, усі з цим погоджуються.

3. Перефразуйте речення, використовуючи дієслова-модифікатори 下去, 起来 та службові слова зі словотвірною морфемою 以.

Наприклад:

我到桌旁，开始给父母写个信。 → 我到桌旁，给父母写起来个信。

- 1) 虽然很累，但他还是继续工作。
- 2) 我开始看这部电影，结果发现没什么意思。
- 3) 我在学校开始学汉语，现在还在学。
- 4) 尽管时间很晚，他还是等了。
- 5) 只有开始做你才会明白。
- 6) 我不能原谅这个。
- 7) 自去年她瘦了好多。
- 8) 汉族、朝鲜族、蒙古族、藏族和其他的民族居住在中国。

4. Заповніть пропуски елементами похідних рамкових граматичних конструкцій.

Наприклад:

____我不相信你，____我留神 → 与其说我不相信你，不如说我留神错误的决定。

- 1) ____这是本语法书，____是一本词典。
- 2) 不管怎么样，____我们今天必须完成这个工作。
- 3) 他不但不帮忙，____打搅。
- 4) 我来晚会____喝啤酒，____来见面你。
- 5) 小明____考试不及格了，是因为他上课不认真。
- 6) 这个工作既难，____有趣的。
- 7) 不管你怎么劝，____我不同意。
- 8) 要物价太高，____会把客户吓跑的。

5. Перекладіть китайською мовою, використовуючи похідні рамкові граматичні конструкції.

- 1) Незалежно від того, хочеш ти чи ні, шукати роботу потрібно.
- 2) Хоч він і добре розмовляє китайською, він не стільки перекладач, скільки вчитель.
- 3) У будь-якому разі, я не хочу з ним бачитися, тож нікуди не піду.
- 4) Він настільки ж уважний, наскільки і розумний.
- 5) Вона не лише не допомогла, а й навпаки, зіпсувала мою роботу.
- 6) У випадку, якщо не зможеш знайти потрібну вулицю, зателефонуй мені, я тобі підкажу.
- 7) Хоч ти і незадоволена, та я все одно вірю в успішне завершення.
- 8) Економіка не розвивається само тому, що уряд не проводить реформи.
- 9) Заради кого ти так стараєшся?
- 10) Не відчиняй вікно, інакше замерзнеш уночі.

6. Перефразуйте речення, використовуючи пасивну конструкцію 由……来 замість 被

Наприклад:

窗户被他关上了。 → 窗户由他来关上。

- 1) 这件事被他解决了。
- 2) 法律被总统通过了。
- 3) 他的手机被老师拿走了。
- 4) 这件事被我们解决了。
- 5) 坏事被警察发现了。
- 6) 电脑没有被黄先生修好。
- 7) 我们都被老师夸得很。
- 8) 此问题已经被经理整理了。

7. Перекладіть китайською мовою, використовуючи особливості видо-часових форм.

- 1) Китайську мову я вчив-вчив, але так і не вивчив.
- 2) Ми сиділи та слухали музику.
- 3) Слухав-слухав пісню, але про що вона, так і не зрозумів.
- 4) Дівчина стояла на зупинці та плакала.
- 5) Вона вже доросла, у неї вже з'явився бой-френд.
- 6) Виникла одна проблема, про яку я не знаю як вам розповісти.

- 7) Коли я переїду до Європи, то більше не зможу щодня телефонувати батькам.
- 8) Вибач, ми більше не зможемо бачитися.
- 9) Новий законопроект більше не дозволить курити у кав'ярнях.

8. Перефразуйте речення, використовуючи модальні форми дієслів на ……得起/ ……不起

Наприклад:

我需要休息，不能再跑了。 → 我需要休息，再跑不起。

- 1) 你做菜的太甜了，我不能吃。
- 2) 字很小，不戴眼镜我不能看。
- 3) 他说得不太清楚，我什么都不能懂。
- 4) 他说得很慢，虽然我的汉语还不是很好的，但我都能懂他的话。
- 5) 我会读这个字，但我不会写。
- 6) 不需要等公共汽车。虽然相当远，但是我们能走。
- 7) 他很聪明，谁也不能骗他。
- 8) 我头疼得不能动。

9. Перекладіть китайською мовою, використовуючи цільову конструкцію 通过/用……来

- 1) Молоді люди спілкуються, використовуючи інтернет.
- 2) Вона вивчає іноземні мови, щоб стати перекладачем.
- 3) Хочу зустрітися з ним, аби дещо запитати.
- 4) Мрію заробити достатньо грошей, щоб купити новий автомобіль.
- 5) Поїду туди, аби побачити все на власні очі.
- 6) Уряд проводить економічні реформи для того, щоб підняти рівень життя населення.
- 7) Він зателефонував мені, аби запитати, де я знаходжусь.
- 8) Можна вивчати мову, переглядаючи фільми.

10. Замініть інші сполучники сполучником 而 там, де це можливо.

- 1) 她对政治和经济感兴趣。
- 2) 把工作条件要讨论和检查。
- 3) 我与她到很晚的时间聊天了。
- 4) 你今天到什么时候忙?
- 5) 工作是今天完成还是明天完成?
- 6) 大家虽然很累,可是都很快乐。
- 7) 贵,可东西好。

8) 他写汉字写得很好，但是慢点。

11. Перекажіть китайській міф про свято Цисіцзе, опираючись на малюнки.

12. Заповніть пропуски словами чи словосполученнями, що підходять за значенням.

- 1) ___的织女和挑着儿女的牛郎一个在___，一个在河东，相对着___，___感动了___，不一会儿无数的___飞向银河，搭起一座___，牛郎织女终于可以在___上相会了。
- 2) ___们见有人来拿衣服，___穿起衣服坐着___走了。
- 3) ___你会想，老了我有___，一样可以生活下去。可是，面对越来越高的___，那点___能够让你好好地生活下去吗？
- 4) “养儿防老”是一个可以___的方法。中国现在主要还是家庭___老，也就是说，___的事情主要是在___由老人的孩子来___的。
- 5) 当你需要儿子或者女儿帮助你解决___甚至日常生活中的吃饭穿衣问题时，你会不会担心看___、___甚至儿子、女儿的___？
- 6) 经济发展了，人口___也下降了，___多的人不愿意花钱、花时间、花___去养孩子了。
- 7) 每个人都有老的一天，你___了，不能工作了，___都不能___自己了，那时谁来___你？
- 8) 牛郎赶着牛走进了一个___的地方，这里非常漂亮，有山有水，还有大片的___，小鸟在快乐地___。
- 9) 然而___听到织女___了牛郎，勃然___。七月初七，___让妻子带着___，把织女捉走了。
- 10) 他们生活得非常___，每天___早早地起床到田里___，___就在家织布做家务，两个人___。
- 11) 王母___，只好___牛郎织女每年的七月初七在___上相会一次。
- 12) 有一个跟着哥哥、___生活的___，又聪明又勤劳，可___还是___他，天不亮就让他上山放牛，大家都叫他___。几年后，狠心的___只给他一间___，一头老牛。

13. Дайте якомога вичерпніші відповіді на питання по додатковому тексту цього уроку (30年后谁养你).

- 1) 子女必须养大年纪的父母吗？
- 2) “养儿防老”是什么意思？
- 3) 为什么在中国出现了与退休金有关的问题？
- 4) 依你的意见，为什么中国有出生率的问题？与一孩政策有关吗？
- 5) 乌克兰和欧洲也有这样的问题吗？
- 6) 社会养老和养儿防老有什么不同？

- 7) 依你的意见，晚年人为什么不想用养老计划？民族传统？不信任银行？另一个理由？
- 8) 当你老了，你想不想你的孩子养你还是你发窘？

14. Перекладіть китайською мовою.

А) У 1935 році в романі британського письменника Джеймса Гілтона «Втрачений обрій» розповідалося про красиве і спокійне місце – Шангрі-Ла. Тут і засніжені гори, і ліси, і монастирі, і ламы, справжній рай на землі. Пізніше за романом було знято фільм, а пісня «Шангрі-Ла» у фільмі стала популярною в усьому світі. Але ж де знаходиться Шангрі-Ла? Впродовж понад півстоліття багато людей з мрією про Шангрі-Ла приїжджали на південний захід Китаю. З 1990-х років люди відкрили для себе Дечен, у провінції Юньнань. Туристи з усього світу приїжджають сюди не стільки для того, щоб побачити, яким дивовижним є це місце, скільки заради відпочинку від суєти. Високі засніжені гори, величезні ліси та луки з різними квітами, а також отари корів та овець, які пасуться на луках. Незалежно від того, куди ви поглянете, усюди побачите гарний краєвид. Йдучи по дорозі, часто можна побачити монастирі, а також зустріти лам в червоному одязі. Вулиці стародавнього міста вузькі та звивисті, на узбіччях можна побачити багато старих будинків, які є традиційними тибетськими житлами: як правило, двоповерхові, внизу – корівник, а нагорі – житлове приміщення для людей; старі будинки переважно мають глинобитні стіни, дерев'яні підлогу, двері та вікна. Тепер деякі будинки в старому місті купили або орендували іноземні туристи. Вони прикрасили ці старі будинки відповідно до власних уподобань та перетворили їх на бари, готелі та кав'ярні з особливим колоритом. Вночі у цих старих будинках збираються туристи з усього світу, які розповідають одне одному цікаві історії різними мовами. Дечен є багатоетнічним місцем, де 26 етнічних груп живуть у мирі та злагоді. Під час свят люди одягають національні костюми і збиратися разом, щоб співати і танцювати. Популярність цього місця не тільки не падає, а стрімко зростає.

Б) Згідно з опитуваннями, у квітні 2005 року в Китаї було 100 мільйонів користувачів інтернету, що є другим місцем у світі. Сьогодні кожен 10-й китаєць є користувачем інтернету, багато людей витрачають менше часу на перегляд телевізора та телефонні дзвінки, а також часто купують речі онлайн, оплачують рахунки за телефон, електроенергію, воду. В інтернеті ми можемо читати газети, книжки та перевіряти інформацію; ми можемо дивитися фільми та слухати музику; ми також можемо грати в онлайн-ігри, спілкуватися та заводити друзів. Візьміть для прикладу QQ – це справді хороший спосіб знайти друзів. Якщо у тебе там багато «друзів», то хтось із них завжди зможе допогти тобі у біді.

Через інтернет ми можемо надсилати щойно зроблені фотографії та обмінюватися повідомленнями. Наприклад, якщо ви плануєте подорож за кордон, то можна заздалегідь домовитися з друзями, забронювати квитки на літак, готель, а також скласти план подорожі. Уряд також використовує інтернет щоб оприлюднювати останні новини політичного життя, відповідати на різноманітні запитання простих людей і допомагати простим людям вирішувати проблеми. Підприємства можуть інформувати онлайн про свої найновіші продукти, дізнаватися про особливості зовнішніх ринків вести переговори з іншими підприємствами. Таким чином інтернет змінив наше життя і стає частиною життя дедалі більшої кількості людей.

В) Боб і Мері Шиндлери знову відчули розпач, не маючи надії пережити свою дочку Террі, яку вони «приспали» 15 років. 24 березня Верховний суд США постановив, що він не погоджується повторно вставити зонд для годування Террі. Вирок, швидше за все, коштуватиме Террі життя. Це не перший випадок, коли точиться дискусія про те, вставляти чи видаляти живильну трубку. У 1990 році Террі стала «овочем». У 1998 році її чоловік Майкл попросив видалити трубку для годування його дружини для евтаназії. За його словами, перед тим, як перетворитися на «овоч», Террі сказала, що хоче «померти з гідністю». Але батьки Террі вважають, що Майкл зробив це заради відшкодування в 1 мільйон доларів, оскільки він уже жив з іншою жінкою та мав двох дітей. Майкл захищався: «Якби була хоч найменша надія на одужання, я б вчинив інакше, а так це не має сенсу». Батьки Террі та Майкл вели семирічну судову тяганину, під час якої зонд для годування Террі двічі видаляли, а потім знову вставляли. Порівняно з попередніми двома разами, цього разу резонанс був значно більшим, і це навіть стало гарячою темою в усьому світі. 20 березня Конгрес США прийняв законопроект щодо відновлення штучного годування Террі, і президент погодився менш ніж через годину після ухвалення законопроекту. Жити чи померти – питання, що спочатку було проблемою лише родини Террі, тепер перетворилося на велику дискусію. Також є багато людей, які вважають, що це питання не має бути пов'язане з політикою. 23 березня близько 10 прихильників хотіли доставити Террі хліб і воду, але поліція біля воріт лікарні не погодилася їх пропустити. Проте, згідно з опитуваннями, майже 60% опитаних людей вважали, що зонд для годування Террі слід видалити. По телевізору видно, вираз обличчя Террі змінюється. Тому багато американців не вірять, що Террі дійсно «овоч». 25 березня Боб навіть сказав, що іноді йому здається, ніби його дочка хоче щось сказати. Як би там не було, а дозволити людині померти від голоду на очах батьків – неприпустимо.

Основний текст · 主课文

(一)

如何缓解工作中的压力？

压力虽然看不到，摸不着，但每个人都能感受到它的存在。压力是工作本身、人际系、环境因素给我们造成的一种紧张感。一定的压力对人有帮助，但是或压力过大的话，或周围的人们妨碍专心，会出现焦虑烦躁，甚至心理疾病。当时代发展要求你不断掌握新知识的时候；当上司要求你在短时间内完成甚多工作的时候；当你每天都要加班，爱人出差，孩子又生病了的时候；当又一批年轻人进入公司，和你一起竞争某个职位的时候，都会给你带来压力嘛。

每个单位复杂的人际关系也会带来压力。工作中产生的误解；同事之间互不信任；同事关系紧张；当你工作突出，却得不到升职的机会，难免让你感到一些压力。许多大学生向往在高级写字楼里工作。其实，长期在这样的环境下工作的白领们却不这样想。研究证实办公楼环境是一种无形的环境压力，封闭的场所会使人精神紧张、容易疲倦。生活中非要遭受压力不可。收入增加了，生活满意度和成就感却下降了，遇事容易急躁，抱怨增多，注意力不集中，精神状态差。对年龄增长产生恐慌，工作能力不自信，发生辛辣的食欲缺乏等等。如不自信的人不容易控制周围的变化，常常抱怨，一旦出现不好的事件便会出现心理障碍。

要有健康的心理，消除心理疾病，非得做到如下几点。

除了保持乐观的心情和积极的生活态度，以缓解和消除紧张情况外，还可以通过饮食来缓解某些不适。如烦躁、心悸、失眠等情况出现后，可多吃蔬菜、水果等食物，少吃肉，最好不喝咖啡、浓茶、酒等，少吃辛辣的食物。学会自我安慰和自

我放松。如练习瑜伽和太极拳，对消除压力，缓解紧张的心情非常有利。培养更多的兴趣爱好，工作之余养养花、听听音乐、练习练习书法、打打球等，这些都对健康有利。有不开心的事，可以向家人、朋友或同事说一说，寻找心理帮助。最后，你总是可以尝试找到另一份工作。如果精神压力过大，已经没有心理承受能力了，就需要去看看心理医生了。

(二)

有轨电车的昨天和今天。

2006年5月10日，几十年不见的有轨电车又出现在天津。和公共汽车或出租车比，有轨电车保护环境、速度快、坐得下很多人。一百年前，人们是因为没有汽车才使用有轨电车。现在，人们因为汽车太多又开始使用有轨电车了。

1897年，世界上第一辆有轨电车出现在罗马。十九世纪，当时在天津的比利时人鉴于欧洲经验把有轨电车引进中国，在这以后，香港、北京、大连等城市也有了有轨电车。

天津使用有轨电车有40多年的历史。那时有轨电车是城市里漂亮的风景。特别是在晚上，那时没有电视，早早睡觉是人们的习惯，很多天津人是听着有轨电车的“叮叮当当”声睡着的。当汽车非常贵的时候，有轨电车被当做城市的宝贝。当汽车发展起来以后，人们开始觉得有轨电车有很多不好的地方。比如让城市显得很乱、噪音太大等等。

二十世纪三十年代，法国巴黎不再使用有轨电车了。中国1949年后，最早不再使用有轨电车的是最早使用有轨电车的天津。不使用电车而使用汽车，当时被人们当做城市现代化的一个标志，那时没有多少人注意汽车尾气。当巴黎大大小小的街道上都是汽车、汽车尾气越来越多时，2006年12月16日，已经有70多年不用的有轨电车又被请回到巴黎。在欧洲，大多数城市仍然保留了有轨电车。保留的原因是欧洲人喜欢传统；第二个原因，就是第二次世界大战后，欧洲的汽油很少，有轨电车不用汽油，因此被当做宝贝。现在欧洲人把“叮叮当当”的有轨电车当做城市文化的一部分。此外，欧洲人还尽可能地让

有轨电车现代化，比如说让有轨电车的噪音越来越小，让它开得更快速等等。原因是欧洲人越来越注意保护环境，越来越觉得汽车尾气不好，因此也就越来越确信有轨电车是个好东西。现在在欧洲，有轨电车已经是一个城市文明的标志。它标志着一座城市是不是有古老的历史；也标志着那个城市的居民是不是注意保护环境。

(三)

阅读灾难。

2008年5月12日发生的四川大地震，让中华民族经历了巨大的考验，这场灾难也让人们看到了灾区人民坚强的的心灵和中国伟大的民族精神。在经历失去亲人的巨大痛苦之后，许多人都在思考如何让我们的生命和意志超越自然灾害所造成的痛苦，如何找寻到一条生命、心灵和精神的拯救之路；生活总有相似的地方，人类的生命在痛苦和灾难的感受方面，也有着相同或相似的经验。灾难发生后，很快看到有一些书评者在重新阅读《唐山大地震》的书。该记者写的书是唐山大地震的亲历者、记者和作家钱钢用采访或者搜集到的文字、图片等丰富的资料，对当时人类面对自然灾害的种种表现的全景式记录。这本书，不仅让我们看到了地震给人类造成的巨大灾难的事实，看到了人性的温暖和生命的坚强，也反思了人关在现代化进程中究竟应该如何与自然相处的问题。现在我们阅读这部书，更多的意义在于从人类与灾难作斗争的历史中更好地获得生命的勇气、力量和智慧。

灾难，提供了一种契机，是对爱和对坚强的渴望，还有灾后人们心理重建的需求。灾难，会让我们敬畏自然，思考自然规律和人类的命运。灾难，让我们懂得了人类最后只能自我拯救，只有具有自我意识和敢于担当的人才能拯救自己，摆脱灾难。我们在阅读这些有关人类灾难的文字之时，不可能是一个旁观者，我们不会安然价置身事外，就像鲁迅所说的那样，“同理心，而非理性，使猴子变为一个人”。

文学作品，尤其是关于人类灾难的文学作品，可以帮助人类解除精神的痛苦和迷惘。而思考，尤其是在阅读中的思考，则可以让我们在精神世界中体验到超越人生意义灾难、死亡和痛苦，从而让那些曾经受过灾难的生命重新获得勇气和力量，让那些痛苦的心灵得到安慰，并在这安慰中学会坚强。话说回来，而为了要能保持理智不要欺骗自己：非得记住不忘这样的悲剧随时可能再次发生。

Нові слова · 生词

缓解 *huǎnjiě* 1. (дієсл.) пом'якшити, послабити; залагодити (конфлікт); ~压力 *yālì* зняти стрес; 2. (ім.) ослаблення, заспокоєння; ремісія

压力 *yālì* (ім.) 1. тиск, сила тиску; 2. напруження, стрес; 精神 ~ *jīngshén yālì* (ім.) психологічний стрес, психологічне напруження

摸着 1. *mōzhe* (присл.) на дотик; навромацки; 2. *mōzhāo* (дієсл.) намацати, помацати

感受 *gǎnshòu* 1. (дієсл.) відчувати; сприймати; ~到 *dào* (дієсл.) відчути, зазнати (на собі); випробувати; 2. (дієсл.) заразитися (хворобою); 3. (ім.) враження; сприйняття

本身 *běnnshēn* 1. (присл.) сам (по собі), як такий; особисто; 2. (прикм.) свій, власний

人际 *rénjì* (прикм.) міжособистісний, міжлюдський; ~系 *jì* (ім.) міжособистісні

зв'язки; ~关系 *guānxì* (ім.) міжлюдські взаємини (стосунки)

环境 *huánjìng* (ім.) 1. становище, обставини, ситуація; в таких ~下 *zài zhèyàng de huánjìng xià* за таких обставин, у подібних умовах; 2. оточення, середовище; довкілля; ~压力 *yālì* (ім.) екологічний стрес, навантаження на довкілля; вплив довкілля

因素 *yīnsù* (ім.) фактор, причина, умова, момент

造成 *zàochéng* (ім.) викликати, спричиняти; призводити (до чогось); 这一切会造成什么结果呢? *Zhè yīqiè huì zàochéng shénme jiéguǒ ne?* До чого це все призведе?

紧张感 *jǐnzhānggǎn* (ім.) відчуття напруженості, нервовість, застресованість

好处 *hǎochù* (ім.) користь, зиск, корисність; ~费 *fèi* (ім.) чайові (у ресторані, кав'ярні);

有 ~ *yǒu hǎochù* (дієсл.) бути корисним, йти на користь

周围 *zhōuwéi* 1. (ім.) коло; периферія; оточення; 2. (прикм.), навколишній, оточуючий; ~ 的人们 *de rénmen* оточуючі (люди), ближні; 3. (післяім.) навколо, навкруги

妨碍 *fáng'ài* 1. (дієсл.) заважати, перешкоджати; 2. (ім.) завада, перешкода; 3. (ім.) шкода; 4. (прикм.) шкідливий

专心 *zhuānxīn* (дієсл.) зосередитися, сконцентруватися

焦虑 *jiāolù* 1. (дієсл.) турбуватися, непокоїтися; 2. (ім.) тривога, тривожність; занепокоєння

烦躁 *fánzào* 1. (дієсл.) нервувати(ся); 2. (ім.) нервозність, дратівливість; 3. (прикм.) нервовий

心理 *xīnlǐ* (ім.) психіка; психологія (як властивість); ~ 疾病 *jībìng* (ім.) психічне захворювання, розлад психіки; ~ 医生 *yīsheng* (ім.) лікар-психотерапевт, психіатр; ~ 承受 *chéngshòu* (ім.) психологічна витривалість

疾病 *jībìng* (ім.) хвороба

时代 *shídài* (ім.) епоха, ера

不断 *bùduàn* 1. (прикм.) безперервний; перманентний; 2. (присл.) безперервно, невідпинно; 3. (дієсл.) не припиняти(ся)

掌 *zhǎng* (ім.) долоня

掌握 *zhǎngwò* (дієсл.) 1. зловити, схопити; 2. оволодіти,

опанувати, засвоїти; 3. керувати; контролювати; ~ 会场 *huìchǎng* вести (проводити) збори

会场 *huìchǎng* (ім.) збори

上司 *shàngsi* (ім.) безпосередній керівник; керівництво

殊 *shū* (присл.) найвищою мірою, особливо, конче

甚 *shèn* (присл.) вельми, вкрай; дуже сильно

加班 (儿) *jiābān(r)* 1. (ім.) понаднормова робота; 2. (дієсл.) працювати понаднормово

一批 *yīpī* (ім.) партія (товару, продукції), група (людей)

竞争 *jìngzhēng* 1. (дієсл.) змагатися, боротися, конкурувати; 2. (ім.) суперництво, боротьба, конкуренція, змагання

某 *mǒu* (неознач. займ.) якийсь, деякий, певний; ~ 人 *rén* (ім.) якась людина; дехто хтось; ~ 地 *dì* (ім.) певне місце; деінде, десь; ~ 个 *gè* (прикм.) деякий, деякі; певний; ~ 些 *xiē* (прикм.) деякі, певні, якісь; ті чи інші

职位 *zhíwèi* (ім.) службове становище; посада

嘛 1. *ma* (част.) звісно ж!; звичайно ж! (заклучна частка, що виражає очевидність); 2. *má* (пит. займ.) що?; який? (вжив. у деяких діалектах замість 什么 *shénme*)

产生 *chǎnshēng* 1. (дієсл.) народжувати(ся); породжувати(ся), з'являтися,

виникати; спричиняти(ся); 2. (ім.) народження, поява, виникнення

误解 wùjiě 1. (дієсл.) хибно / помилково (з)розуміти, невірно тлумачити; 2. (ім.) непорозуміння; хибне / помилкове тлумачення

互不信任 hùbù xìnrèn (ім.) взаємна недовіра

突出 tūchū 1. (дієсл.) прорватися (наприклад, з оточення); [раптово] виділитися, вийти на перший план; вистрибнути вгору, підвестися; 2. (ім.) прорив (прям. та переносн.), стрибок; стрімкий прогрес

升职 shēngzhí 1. (дієсл.) робити кар'єру; отримати підвищення; підвищити (когось) по службі; 2. (ім.) просування по службі, підвищення

难免 nánmiǎn (прикм.) важко уникнути; неминучий, невідворотний

向往 xiàngwǎng 1. (дієсл.) мріяти, прагнути; 2. (ім.) мрія, прагнення

高级 gāojí (прикм.) вищий, найвищий; високий, високого рівня; гіпер-, високо-

写字楼 xiězìlóu (ім.) офісна будівля

长期 chángqī 1. (ім.) тривалий термін, довгий час; 2. (прикм.) довгостроковий, довготривалий

白领 báilǐng (ім.) «білий комірць», офісний працівник

研究 yánjiū 1. (дієсл.) досліджувати, вивчати; ~班 bān

(ім.) аспірантура; ~生 shēng (ім.) аспірант; магістр; ~员 yuán (ім.) науковий співробітник; 2. (ім.) дослідження, вивчення

证实 zhèngshí 1. (дієсл.) підтверджувати; доводити; 2. (ім.) підтвердження; доведення

无形 wúxíng (прикм.) 1. невидимий; непомітний; 2. безтілесний, безформний

封闭 fēngbì (дієсл.) запечатувати, замикати, закривати наглухо, заблокувати

场 chǎng 1. (ім.) площа, майдан; майданчик; поле; нива, терени; ~所 suǒ (ім.) місце, пункт, об'єкт; арена, сфера (прям. та переносн.); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для спортивних ігор та різноманітних видовищ (у т.ч. театральних тощо), сеансів, а також значних важливих подій*

精神紧张 jīngshén jǐnzhāng (ім.) емоційний стрес

疲倦 píjuàn 1. (дієсл.) втомитися, виснажитися; ослабнути; 2. (ім.) втома, виснаження; втомлюваність

非要 fēi yào (дієсл. фраз.) наполягти (на тому, щоб зробити щось; ~……不可 bù kě (дієсл. фраз.) ніяк не можна не…

遭受 zāoshòu (дієсл.) піддатися (впливу, нападу тощо), зазнавати, бути об'єктом

收入 shōurù (ім.) прибуток, дохід

满意度 *mǎnyìdù* (ім.) ступінь задоволеності

成就感 *chéngjiùgǎn* (ім.) відчуття досягнення успіху

遇事 *yùshì* (дієсл.) стикатися, зіштовхнутися (з чимось)

急躁 *jízào* 1. (прикм.) запальний, нервовий; 2. (дієсл.) горячкувати

抱怨 *bàoyuàn* 1. (дієсл.) скаржитися, висловлювати невдоволення; нарікати; 2. (ім.) скарги, нарікання

增多 *zēngduō* 1. (дієсл.) збільшуватися, зростати; множитися; 2. (ім.) збільшення

注意力 *zhùyìlì* (ім.) уважність; увага (як здатність)

集中 *jìzhōng* 1. (дієсл.) зосереджувати, накопичувати, концентрувати; 2. (ім.) зосередження, концентрація

状态 *zhuàngtài* (ім.) вид, стан, становище, положення; (*техн.*) режим; 精神 *jīngshén zhuàngtài* (ім.) моральний стан, психологічний стан

年龄 *niánlíng* (ім.) вік; 对 *duì* (присл. фраз.) з віком, з роками

恐慌 *kǒnghuāng* 1. (ім.) переляк, паніка; 2. (дієсл.) панікувати

辛辣 *xīnlà* (прикм.) 1. гіркий; гострий, зі спеціями; їдкий; 2. різкий, стрімкий; 3. уїдливиий

食欲 *shíyù* (ім.) апетит

缺乏 *quēfá* 1. (дієсл.) бракувати, не вистачати; бути

відсутнім; 1. (ім.) брак, нестача; відсутність

如 *rú* (спол.) якщо [вже]

控制 *kòngzhì* 1. (дієсл.) тримати під контролем, контролювати; панувати; керувати 2. (дієсл.) контроль; керування, управління

一旦 *yīdàn* (спол.) якщо, у разі, коли, як тільки

事件 *shìjiàn* (ім.) випадок, подія, справа, інцидент

障碍 *zhàng'ài* 1. (ім.) перешкода, загородження; бар'єр; 2. (ім.) розлад; 心理 *xīnlǐ zhàng'ài* (ім.) психічний розлад; 3. (дієсл.) перешкоджати

障 *zhàng* (ім.) перегородка; дамба, гребля

消除 *xiāochú* 1. (дієсл.) усувати, ліквідувати; 2. (ім.) усунення, ліквідація

非得 *fēiděi* (дієсл.) слід, необхідно, обов'язково потрібно

做到 *zuòdào* (дієсл.) зробити, вчинити; виконати, здійснити

如下 *rúxià* 1. (прикм.) наведений нижче, наступний; 2. (присл.) як сказано нижче

点(儿) *diǎn(r)* (ім.) пункт (не потребує рах. суф.)

保持 *bǎochí* (дієсл.) утримувати, підтримувати; зберігати; дотримуватися

乐观 *lèguān* 1. (ім.) оптимізм; 2. (прикм.) оптимістичний

以 *yǐ* (спол.) для, задля; заради

不 适 *bùshì* 1. (ім.) нездужання, легке захворювання; 2. (дієсл.) відчувати нездужання, нездужати

心悸 *xīnjì* (ім.) прискорене серцебиття, тахікардія

失眠 *shīmián* 1. (ім.) втрата сну, безсоння; 2. (дієсл.) страждати на безсоння

蔬菜 *shūcài* (ім.) овочі, овоч

食物 *shíwù* (ім.) продукти харчування, їжа, продовольство

浓 *nóng* (прикм.) густий, щільний; міцний, насичений, концентрований; ~茶 *chá* (ім.) міцний час

自我 *zìwǒ* (зворотн. займ.) сам; себе

放松 *fàngsōng* 1. (дієсл.) послаблювати, розслаблювати; розслабитися; 2. (ім.) розслаблення, релаксація

瑜伽 *yújiā* (ім.) йога

太极拳 *tàijíquán* (ім.) тайцзіцюань (китайське бойове мистецтво, один із видів ушу, оздоровча гімнастика); 打 ~ *dǎ* практикувати тайцзіцюань

拳 *quán* (ім.) кулак

有利 *yǒulì* (прикм.) вигідний, сприятливий, корисний; (对…… *duì*... до когось / до чогось)

培养 *péiyǎng* (дієсл.) вигодувати, вирощувати, плекати; культивувати

爱好 *àihào* 1. (дієсл.) любити, мати потяг (до когось / чогось), симпатизувати; 2. (ім.) хобі, улюблене заняття, захоплення

之余 *zhīyú* (ім.) залишок; 在……~ *zài...zhīyú* у вільний від... час

养花 *yǎnghuā* 1. (дієсл.) вирощувати квіти; 2. (ім.) розведення квітів, квітникарство

球 *qiú* (ім.) куля, кулька; м'яч; 打 ~ *dǎ* грати в м'яч

寻找 *xúnzhǎo* 1. (дієсл.) вишукувати, відшукувати; 2. (ім.) пошук, розшук

尝试 *chángshì* 1. (дієсл.) спробувати; намагатися; 2. (ім.) спроба, намагання

份 *fèn* (рах. суф.) *рахівний суфікс для порції та доз, а також для робіт (включно із самим поняттям «робота»), завдань, обов'язків*

承受 *chéngshòu* 1. (дієсл.) витримувати; 2. (ім.) витримка; витривалість; ~能力 *nénglì* (ім.) запас міцності

(有轨) 电车 (*yǒuguǐ*) *diànchē* (ім.) трамвай

出租(汽)车 *chūzū(qì)chē* (ім.) таксі; 雇一辆 ~ *gù yī liàng chūzū qìchē* узяти таксі

雇 *gù* (дієсл.) наймати, винаймати; фрагувати

保护 *bǎohù* 1. (дієсл.) захищати, охороняти; 2. (ім.) захист, охорона; ~环境 *huánjìng* 1. (дієсл. фраз.) охороняти довкілля; 2. (імен. фраз.) охорона довкілля

速度 *sùdù* (ім.) швидкість

罗马 *Luómǎ* (ім.) Рим (столиця Італії)

当时 (присл.) 1. *dāngshí* тоді, у той час (у минулому); 2. *dàngshí* відразу, зараз же, негайно

比利时 *Bìlìshí* (ім.) Бельгія; ~人 *rén* (ім.) бельгієць, житель Бельгії

鉴于 *jiànyú* (прийм.) приймаючи до уваги...; з огляду на те, що...; враховуючи, виходячи (з чогось), ґрунтуючись (на чомусь), на підставі...

引进 *yǐnjìn* (дієсл.) 1. вводити, запроваджувати; 2. запозичувати, ввозити, імпортувати

大连 *Dàlián* (ім.) Далянь (портове місто у північно-східній частині у КНР)

叮叮当当 *dīngdīng dāngdāng* (присл.) дінґ-дон, дзинґ-дзинґ (звуконаслідування дзвону, дзилинчанню); ~声 *shēng* (ім.) звук дзилинчання

当做 *dàngzuò* (дієсл.) вважати (кимось / чимось / якимось), приймати (за когось / щось), обходитися (як з кимось / чимось)

宝贝 (儿) *bǎobèi(r)* 1. (прикм.) дорогий, коханий, улюблений; 2. (ім.) коштовність, скарб

发展起来 *fāzhǎn qǐlái* (дієсл.) почати розвиватися

比如 *bǐrú* 1. (присл.) наприклад; припустімо, що...; 2. (спол.) ніж, у порівнянні з

显得 *xiǎnde* (дієсл.) виглядати, проявляти себе (як хтось / щось), здаватися (кимось / чимось / якимось)

噪音 *zàoyīn* (ім.) шум, шумовий фон; какофонія

不再使用 *bù zài shǐyòng* (дієсл. фраз.) вийти із вжитку, більше не використовуватися

而 *ér* (спол.) і, та; а, але; ~非 *fēi* (спол. фраз.) а [зовсім] не...

现代化 *xiàndàihuà* 1. (ім.) модернізація, оновлення; ~进程 *jìnchéng* (ім.) процес модернізації; 2. (дієсл.) модернізувати(ся), оновлювати(ся)

标志 *biāozhì* 1. (ім.) розпізнавальний знак, покажчик; маркування; атрибут, характерна риса; 2. (ім.) символ; 3. (ім.) емблема, логотип; 4. (дієсл.) символізувати, знаменувати собою

尾气 *wěiqì* (ім.) вихлопні гази

请回到 *qǐng huí dào* (дієсл. фраз.) повернути (когось / щось) (букв.: «попросити повернутися»)

保留 *bǎoliú* (дієсл.) зберігати, залишати [як є]

原因 *yuányīn* (ім.) причина, привід; підстава

战 *zhàn* 1. (ім.) війна, битва; 第二次世界大~ *Dì'èrcì shìjiè dàzhàn* (ім.) Друга світова війна; 2. (дієсл.) воювати, вести війну

汽油 *qìyóu* (ім.) бензин

尽 *jìn* 1. (дієсл.) закінчувати, вичерпувати; доводити до завершення; 2. (прикм.; присл.) крайній; повністю, абсолютно; ~可能 *kěnéng* (дієсл. фраз.) якомога [більше], як тільки можна, наскільки можливо, якнай-[більше]

确信 *quèxìn* 1. (ім.) впевненість, переконаність; 2. (дієсл.) твердо вірити, бути твердо впевненим; 3. (~着 *zhe*) (дієсл.) переконатися, пересвідчитися

阅读 *yuedú* 1. (дієсл.) читати; 2. (ім.) читання

灾 *zāi* (ім.) 1. стихійне лихо; ~区 *qū* (ім.) район лиха, постраждалий район; 2. лихо, біда, горе, нещастя; ~后 *hòu* (присл.; прикм.) після стихійного лиха, після катастрофи; посттравматичний; ~难 *nàn* (ім.) [стихійне або техногенне] лихо, катастрофа; 自然灾 ~难 *zìrán zāinàn* (ім.) стихійне лихо, природна катастрофа

四川 *Sichuān* (ім.) провінція Сичуань (на півдні центральної частини КНР)

唐山 *Tángshān* (ім.) Таншань (місто у провінції Хебей, КНР)

地震 *dìzhèn* (ім.) землетрус; 四川大~ *Sichuān dà dìzhèn* (ім.) Великий сичуаньський землетрус (12 травня 2008 року); 唐山大~ *Tángshān dà dìzhèn* (ім.)

Великий таншаньський землетрус (28 липня 1976 року)

经历 *jīnglì* 1. (ім.) [життєвий] досвід; 2. (дієсл.) пережити, випробовувати на собі, перетерпіти; зазнати

巨大 *jùdà* (прикм.) величезний, гігантський, велетенський

考验 *kǎoyàn* 1. (ім.) випробування, перевірка; 禁得起时间的~ *jīngdeqǐ shíjiān de kǎoyàn* витримати випробування часом; 2. (дієсл.) випробовувати, піддавати випробуванню, перевіряти

禁得起 *jīnde qǐ* (дієсл.) бути в змозі впоратися (з чимось / кимось); витримати, винести

坚强 *jiānqiáng* 1. (прикм.) міцний, сильний; твердий; 2. (дієсл.) зміцнювати; 3. (ім.) міць, твердість, незламність; витримка

心灵 *xīnlíng* 1. (ім.) природні розумові здібності, інтелект, розум; 2. (прикм.) розумний, здібний

伟大 *wěidà* 1. (прикм.) величний; 2. (ім.) велич, величність

民族精神 *mínzú jīngshén* (ім.) національний дух

亲人 (儿) *qīnrén(r)* (ім.) рідні, близькі, родичі; рідна людина

痛苦 *tòngkǔ* 1. (дієсл.) мучитися, страждати; 2. (ім.) страждання, мука; 精神的~ *jīngshén de tòngkǔ* (імен. фраз.) душевні муки, духовні страждання

思考 *sīkǎo* 1. (дієсл.) мислити; міркувати, обмірковувати, аналізувати; 2. (ім.) мислення

意志 *yìzhì* (ім.) 1. свідомість; 2. воля, сила волі

超越 *chāoyuè* (дієсл.) 1. перевершувати, перевищувати, виходити за межі; 2. обганяти, випереджати; 3. долати

找寻 *zhǎoxún* (дієсл.) шукати, розшукувати; ~ 到 *dào* (дієсл.) знайти, розшукати

拯救 *zhěngjiù* 1. (дієсл.) (в)рятувати; 2. (ім.) порятунок, спасіння

相似 *xiāngsì* 1. (прикм.) схожий, подібний; 2. (ім.) подібність, схожість

人类 *rénlèi* (ім.) людство; люди

相同 *xiāngtóng* 1. (прикм.) однаковий, ідентичний, тотожний; аналогічний; 2. (ім.) тотожність; аналогія

书评 *shūpíng* (ім.) рецензія на книжку, книжковий огляд; ~ 者 *zhě* (ім.) рецензент, книжковий оглядач; літературний критик

该 *gāi* (вказ. займ.) вищезазначений; згаданий, вказаний

记者 *jìzhě* (ім.) журналіст, кореспондент, репортер

亲历 *qīnlì* (ім.) особисто пережите, особистий досвід; прожите життя; ~ 者 *zhě* (ім.)

безпосередній учасник; свідок, очевидець

钱钢 *Qián Gāng* (ім.) Цянь Ган (письменник та журналіст із м. Ханчжоу, пров. Чжецзян)

采访 *cǎifǎng* 1. (ім.) інтерв'ю, репортаж; 接受 (……) ~ *jiēshòu* (...) давати (комусь) інтерв'ю; 2. (дієсл.) брати інтерв'ю; вести репортаж, збирати інформацію

搜集 *sōují* (дієсл.) збирати, колекціонувати; ~ 到 *dào* (дієсл.) зібрати, назбирати колекцію

图片 *túpiàn* 1. (ім.) ілюстрація, зображення; малюнок; 2. (ім.) світлина, фотографія

种种 *zhǒngzhǒng* (прикм.) всілякий, різного роду; різноманітний, різний

表现 *biǎoxiàn* 1. (дієсл.) показувати, виражати, демонструвати, проявляти; 2. (ім.) вираз, прояв, демонстрація; 3. (ім.) показники (роботи), досягнення, успіхи

全景 *quánjǐng* (ім.) загальний вигляд, панорама; загальна картина; ~ 式 *shì* (ім.) панорамне зображення

记录 *jìlù* 1. (дієсл.) фіксувати; записувати (вносити) до протоколу, протоколювати; 2. (ім.) протокол; реєстр; 3. (ім.) рекорд (трудовий, спортивний); 4. (ім.) рахунок (у грі)

人性 (ім.) 1. *rénxìng* властивості (природа, натура) людини, людські інстинкти (почуття); 2. *rénxìng* людяність

温暖 *wēnnuǎn* 1. (прикм.) теплий, м'який, помірний (про клімат); 2. (дієсл.) зігрівати, піклуватися; 3. (ім.) теплота, затишок

反思 *fǎnsī* 1. (дієсл.) переглядати, переоцінювати, переосмислювати; 2. (ім.) перегляд, переосмислення, рефлексія

关 *guān* (дієсл.) перебувати (~ 在 *zài...*) (букв.: «бути закритим (десь), посадженим (кудись»)»)

进程 *jìnchéng* (ім.) процес

在于 *zàiyú* (дієсл.) 1. полягати (у чомусь); 问题~..... *wèntí zàiyú...* питання / проблема полягає у [тому, що]...; 2. залежати (від чогось); визначатися (чимось)

斗争 *dòuzhēng* (ім.) боротьба (跟..... *gēn...* / 和..... *hé...* / 与..... *yǔ...* із кимось, із чимось); 作~ *zuò* боротися, вести боротьбу; 2. (дієсл.) боротися

勇气 *yǒngqì* (ім.) сміливість, хоробрість, відвага, мужність

力量 *lìliang* (ім.) 1. сила, міць; 2. дія, ефект

智慧 *zhìhuì* (ім.) розум, мудрість

契机 *qìjī* (ім.) поворотний пункт; привід

爱 *ài* (ім.) кохання, любов

渴望 *kěwàng* 1. (дієсл.) жадати, жадібно прагнути, пристрасно бажати; 2. (ім.)

сподівання, сильне прагнення; жага

重建 *chóngjiàn* 1. (дієсл.) відновлювати, наново відбудовувати; перебудовувати, реконструювати; 2. (ім.) відновлення, відбудова; перебудова, реконструкція

需求 *xūqiú* 1. (ім.) потреба, запит; попит; 2. (дієсл.) потребувати, відчувати потребу

敬畏 *jìngwèi* 1. (ім.) благоговійний трепет, благоговіння, схиляння; 2. (дієсл.) обожнювати, трепетати, схилятися

命运 *mìngyùn* (ім.) [лиха] доля, рок, фатум

懂得了 *dǒngdeliǎo* (дієсл.) бути в змозі (зрозуміти)

意识 *yìshí* (ім.) свідомість; 自我~ *zìwǒ yìshí* (ім.) самосвідомість

敢于 *gǎnyú* (дієсл.) (по)сміти, наважитися, взяти на себе сміливість

担当 *dāndāng* (дієсл.) брати на себе, приймати на себе

摆脱 *bǎituō* (дієсл.) позбутися, звільнитися (від чогось / когось); вибратися, виплутатися (звідкись)

旁观 *pángguān* (ім.) спостерігати зі сторони, бути стороннім спостерігачем; ~者 *zhě* (ім.) сторонній спостерігач

安然 *ānrán* (прикм.) спокійний, мирний, благополучний; ~地 *de* або ~价

jiā / gā (присл.) спокійно, мирно, благополучно

置身 *zhìshēn* (ім.) поставити себе; перебувати, знаходитися; ~ 事外 *shìwài* залишатися осторонь, бути стороннім спостерігачем

事外 *shìwài* (прикм.) непричетний, сторонній, незацікавлений; **置身** ~ залишатися осторонь, бути стороннім спостерігачем

鲁迅 *Lǔ Xùn* (ім.) Лу Сінь (справжн. ім'я – Чжоу Шужень (周树人 *Zhōu Shùrén*); 1881 – 1936 рр.) – китайський письменник, основоположник сучасної китайської літератури

同理心 *tónglǐxīn* (ім.) емпатія, співчуття

理性 *lǐxìng* (ім.) розум, інтелект

猴(子) *hóu(zi)* (ім.) 1. мавпа; 2. (жарг.) в'єтнамець, в'єтнамі

变为 *biànwéi* (дієсл.) перетворюватися, перетворитися (на щось / когось); 使…… ~ *shǐ ... biànwéi* перетворювати, перетворити (когось / щось на когось / щось)

作品 *zuòpǐn* (ім.) виріб, продукція; твір, витвір; 文学 ~ *wénxué zuòpǐn* (імен. фраз.) літературний твір

解除 *jiěchú* 1. (дієсл.) усувати, звільняти; розривати; скасовувати, відміняти, анулювати; 2. (ім.) анулювання, скасування, розірвання

迷惘 *míwǎng* 1. (дієсл.) розгубитися, збити(ся) з пантелику; потрапити / завести у глухий кут; 2. (ім.) розгубленість, сум'яття; 3. (прикм.) розублений, спантеличений; 4. (присл.) розублено, спантеличено

则 *zé* (спол.) то, тоді, відтак; у цьому випадку

体验 *tǐyàn* 1. (~ 到 *dào*) (дієсл.) випробувати, пізнати, осягнути; відчути, пережити; 2. (ім.) сприйняття; досвід

人生 *rénshēng* (ім.) людське життя; ~ 意义 *yìyì* (ім.) сенс людського життя

死亡 *sǐwáng* 1. (дієсл.) помирати; загинути; 2. (ім.) смерть; загибель; 3. (ім.) мертві; загиблі

从而 *cóng'ér* (спол.) [і] тим самим, таким чином; внаслідок цього; звідси, відтак

经受 *jīngshòu* / **禁受** *jìnshòu* (дієсл.) перенести, витерпіти; встояти, вистояти

话说 *huàshuō* (дієсл. фраз.) як-то кажуть, як каже оповідка; як-то мовиться / ведеться; ~ 回来 *huílái* (дієсл. фраз.) з іншого боку, з іншого погляду; інакше кажучи

欺骗 *qīpiàn* 1. (дієсл.) обманювати, обдурювати; 2. (ім.) обман, омана; шахрайство

理智 *lǐzhì* 1. (ім.) розум, розсудливість, глузд; 保持 ~ *bǎochí lǐzhì* зберігати тверезий розум / здоровий глузд; 2.

(прикм.) розсудливий,
раціональний

记住不忘 *jìzhù bù wàng*
(дієсл. фраз.) тримати в пам'яті,
[запам'ятати і] не забувати

悲剧 *bēijù* (ім.) трагедія,
драма

随时 *suíshí* (ім.; присл.) 1. у
будь-який час, коли завгодно; 2.
своєчасно, у потрібний момент;
по мірі необхідності

Коментарі · 注解

1. [如何]缓解工作中的压力? *Rúhé huǎnjiě gōngzuò zhōng de yālì?* «Як (яким чином) зняти стрес від роботи?»: питальний займенник 如何 *rúhé* є запозиченням з веньяню та вживається у офіційно-діловому, художньому та публіцистичному усному та письмовому мовленні замість розмовного синоніма 怎么(样) *zěnmeyàng*, у тому числі й у сталих виразах на кшталт 无论如何 *wúlùn rúhé* «що б / як би там не було, у будь-якому випадку» (замість 不管怎么(样) *bùguǎn zěnmeyàng*) або 无论怎么(样) *wúlùn zěnmeyàng*); останній «змішаний» варіант часто вживається з дієсловом 说 *shuō*, тобто у сполученні 无论怎么说 *wúlùn zěnmeyàng shuō* «що / як не кажи»).

2. Запам'ятайте вирази та зверніть увагу на вживання післяйменників:

中 <i>zhōng</i>	工作[中] <i>gōngzuò zhōng</i> «у процесі / під час роботи»	Позначає абстрактну часову локалізацію («під час / впродовж певного процесу») або «під час / впродовж тривання певного явища»
	生活[中] <i>shēnghuó zhōng</i> «у житті; впродовж життя»	
	梦想[中] <i>mèngxiǎng zhōng</i> «у мріях, у фантазіях» (букв.: «під час мріяння»)	
	历史[中] <i>lìshǐ zhōng</i> «в історії» (букв.: «у процесі перебігу історії»)	
	现代化进程[中] <i>xiàndàihuà jìnchéng zhōng</i> «у процесі модернізації»	
内 <i>nèi</i>	殊短时间[内] <i>shū duǎn shíjiān nèi</i> «протягом / впродовж найкоротшого часу»	Позначає конкретну часову локалізацію («протягом / впродовж конкретного часового відрізка»)

下 xià	这样的环境 [下] zhèyàng de huánjìng xià «за таких обставин, у таких умовах» (пор. з англ. under such circumstances)	Позначає відтіток певної підлеглості, підпорядкованості. Аналогічно: 合同条款 [下] hétóng tiáokuǎn xià «за умовами договору»
-------	--	---

Перед усіма вищенаведеними виразами може додатково вживатися прийменник 在 zài.

3. Неозначений займенник 某 mǒu у тому самому значенні («якийсь, деякий, певний») може використовуватися суфіксально, переважно після прізвищ чи імен: 张[某]在楼下等你 Zhāng mǒu zài lóu xià děng nǐ «Знизу на тебе чекає дехто Чжан / якийсь Чжан».

4. Прикметник 难免 nánmiǎn «важко уникнути; неминучий, невідворотний» може вживатися у трьох синтаксичних позиціях: а) на початку речення із наступним дієсловом (难免猜政府的承诺 Nánmiǎn cāi zhèngfǔ de chéngnuò «Неможливо / важко не сумніватися в обіцянках уряду»); б) у якості присудка у формі на 是……的 shì...de (犯错误是难免的 Fàn cuòwù shì nánmiǎn de «Уникнути помилок важко / неможливо»); або в) у якості звичайного ад'єктивного присудка (死亡[难免] Sǐwáng nánmiǎn «Смерть неминуча»).

5. Іменник 出租 (汽) 车 chūzū(qì)chē «таксі» (букв.: «орендований автомобіль») вживається в офіційному або формальному усному та писемному мовленні в усьому китаємовному ареалі, а також у розмовній мові на півночі КНР. У повсякденній розмовній мові на півдні КНР, на Тайвані та у Гонконзі натомість частіше використовують англійське запозичення 的士 díshì (англ. taxi). Аналогічно, словосполучення «узяти таксі»: форм., літ. / розм. північн. 雇一辆出租(汽)车 gù yī liàng chūzū (qì) chē та розм. півден. 打的 (士) dǎ dí(shì).

6. [以]缓解和消除紧张情况[外]…… Yǐ huǎnjiě hé xiāochú jǐnzhāng qíngkuàng wài... «Задля [само]заспокоєння та усунення стресових ситуацій...»: запозичена з веньяню рамкова конструкція 以……外 yǐ...wài може мати два значення (визначаються за загальним контекстом): а) цілі або мети («задля», «заради»; у цьому випадку 外 wài випускати не можна); б) ексклюзиві («крім», «окрім»; 外 wài може випускатися). Значення «(о)крім» може виражатися і самим лише післяйменником 外 wài у кінці відповідного словосполучення чи речення: 工资[外]还领了奖金 Gōngzī wài hái lǐng le jiǎngjīn «Крім зарплати отримав ще й премію».

7. 已经[没有]心理承受能力[了]…… *Yǐjīng méi yǒu xīnlǐ chéngshòu nénglì le...* «[Коли вже] більше немає психологічного запасу міцності / психологічних сил...»: рамкова конструкція (已经) 没(有)……了 (*yǐjīng*) 没(*yǒu*)...*le* перекладається «більше немає / не залишилося...» та вживається з іменниками.

[有着]相同或相似的经验 *Yǒuzhe xiāngtóng huò xiāngsì de jīngyàn* «мають такий самий чи подібний досвід»: дієслівна форма 有着 *yǒuzhe* перекладається «мати у наявності, володіти» та зазвичай вживається з двоскладним або багатоскладовим додатком.

8. Дієслово 关 *guān* «перебувати» (букв.: «бути закритим (десь), посадженим (кудись)») приймає непрямий додаток місця з прийменником 在 *zài* (відповідає на питання «куди?; де?») після себе, а не перед собою (подібно до дієслів 住 *zhù* «мешкати, проживати», 坐 *zuò* «сидіти; сідати» та 放 *fàng* «(по)класти»): 把猫[关]在厨房里 *Bǎ māo guān zài chúfáng lǐ* «зачинити kota у кухні».

9. 我们不会安然[价]置身事外 *Wǒmen bù huì ānrán jià zhìshēn shìwài* «Ми не (з)можемо спокійно залишатися осторонь»: запозичений з веньяню суфікс 价 *jià* / *ga* вживається у художньому та публіцистичному стилях замість службового слова 地 *de*, тобто для відділення обставини способу дії (див. Урок 9, «Граматика», п. 9.7.).

10. [而]为了要能[保持]理智…… *Ér wéile yào néng bǎochí lǐzhì...* «Аби / задля того, щоб зберегти здоровий глузд (розсудливість)...»: прийменниково-модальне словосполучення 而为了要能 *ér wéile yào néng* позначає ціль або мету, якої мовець хоче залишитися у змозі досягти («задя / заради того, щоб (з)могти...»).

11. 饮食[来]缓解某些不适 *Yǐnshí lái huǎnjiě mǒuxiē bùshì* «Дієта усуне певний дискомфорт / певне нездужання»: дієслово 来 *lái* із наступним смисловим дієсловом вживається для вираження майбутнього часу з відтінком неминучого / логічного наслідку, невідвортної дії або особистих планів суб'єкта («збиратися щось зробити»); ця конструкція фактично виникла як калька з англ. *to be going to do smth.*

Слід чітко розмежовувати службове та смислове використання дієслова 来 *lái*. Наприклад, у реченні 我们[来]自巴黎 *Wǒmen lái zì Bālí* «Ми приїхали з Парижа» 来 *lái* вживається як смислове дієслово-присудок у своєму прямому значенні «приїхати, прибути» (来自…… *lái zì*... із постпозицією прийменника 自 *zì* є дещо формальнішим синонімом виразу 从……来 *cóng ... lái* із препозицією прийменника 从 *cóng*), а у реченні 我们[来]搬到巴黎 *Wǒmen lái bāndào Bālí* «Ми збираємося переїхати до Парижа» – як службове слово-показник майбутньої дії з відтінком особистих планів мовця.

22.1. Словотворчі іменникові морфемі 式 та 公

Словотворчі іменникові морфемі 式 *shì* та 公 *gōng* у сучасній китайській мові майже втратили здатність до самостійного вжитку у якості незалежних іменників, хоч етимологічно і походять від «повноцінних» іменників веньяню.

Морфема 式 *shì* використовується як словотворчий суфікс іменників зі значенням «модель, тип; стиль», «фасон, зразок» (旧式 *jiùshì* «старий / фасон», 西式 *xīshì* «західний (європейський) стиль»), «церемонія, обряд» (结婚式 *jiéhūnshì* «шлюбна церемонія»), «граматичний спосіб» (命令式 *mìnglìngshì* «наказовий спосіб») або «формула» (代数式 *dàishùshì* «алгебраїчна формула»).

Морфема 公 *gōng* обмежено продуктивно вживається як префікс зі значенням «офіційний, казенний; громадський» (公厕 *gōngcè* «громадський туалет», 公方 *gōngfāng* «державна / офіційна сторона»), а необмежено продуктивно – як префікс зі значенням «самець» після назв тварин (公鸡 *gōngjī* «півень» (букв.: «самець курки»), 公猪 *gōngzhū* «кабан» (букв.: «самець свини»), 公马 *gōngmǎ* «кінь-самець» тощо).

Зверніть увагу, що від комбінації значень вищезазначених морфем утворюється іменник 公式 *gōngshì* «формула; формулювання; схема, шаблон» (букв.: «офіційна / казенна модель (зразок)»).

22.2. Дієслово 谓

Дієслово 谓 *wèi* запозиченням із веньяню, де воно вживається у двох значеннях: «говорити, (с)казати» (勿谓言之不预也 *wù wèi yán zhī bù yù yě* «Не кажіть, що що вас не попереджали заздалегідь») та «бути» (醉而不出, 是谓伐德 *Zuì ér bù chū, shì wèi fá dé* «Напитися п'яним і не піти – це є порушенням моральних норм»).

У сучасній мові це дієслово вкрай рідко зустрічається у самостійному вжитку. Найчастіше воно використовується у цитаційних формулах на кшталт 正所谓 *zhèng suǒ wèi* «1. як-то кажуть, як-то мовиться; 2. що називається..., що означає...», 所谓 *suǒ wèi* «так званий; що називається...», а також у сталих виразах у значенні «висловлювати певний зенс / зміст»: 无谓的话 *wú wèi de huà* «нісенітниця», 有谓 *yǒu wèi* «мати сенс / мотив», 知言一谓者 *zhī yán yī wèi zhě* «той, хто знає справжній зміст [цих] слів».

22.1. Причинно-наслідкова конструкція 因(为)……而……

Причинно-наслідкова конструкція 因(为)……而…… *yīn(wèi)...* *ér...* перекладається українською мовою «Оскільки..., то...» та є різновидом складнопідрядного речення з підрядним причини (див. Урок 11, «Граматика», п. 11.1.); 因(为) *yīn(wèi)* ставиться перед підметом або після підмета підрядної частини та вводить причини, а 而 *ér* – перед підметом головної частини та вводить наслідок. Ця конструкція, на відміну від синонімічної 因为……所以…… *yīnwèi... suǒyǐ...* та інших, походить із веньяню та носить формальніший характер, а відтак і вживається переважно не у розмовній мові, а у науково-публіцистичному чи офіційно-діловому стилях (як в усному, так і в писемному мовленні):

我因生病而请假。

Оскільки я захворів, то попросив про відпустку.

首相因为受贿丑闻而下了台。

Оскільки прем'єр-міністр потрапив у скандал із хабарем, то [він] йде у відставку.

Конструкція 因(为)……而…… *yīn(wèi)...* *ér...* може вживатися не лише із реченням, а і з окремим іменником, іменниковим словосполученням чи займенником. У цьому випадку вона обрамляє відповідний член речення, котрий займає місце між 因(为) *yīn(wèi)* і 而 *ér*, виражає причину або підставу та перекладається сполучниками «через», «внаслідок»: 欧洲的经济因债务危机而陷入衰退 «Економіка Європи занурюється у рецесію через боргову кризу».

22.2. Напівфразеологічні засоби вираження модальності

Напівфразеологічними засобами вираження модальності називаються такі засоби, які одночасно використовують як суто граматичні, так і лексичні елементи. Здебільшого такі засоби виражають ту саму модальність, що й «звичайні» модальні дієслова, але з певними додатковими відтінками та обертонами:

1) Конструкції з заперечною часткою 非 *fēi*:

- 非要 *fēi yào*; буквально означає «наполягти на тому, щоб зробити щось», найчастіше перекладається «[неодмінно] мусити» та є емоційно забарвленим синонімом модального дієслова 必须 *bìxū*: 我

非要在明天之前完成这项工作 «Я неодмінно мушу закінчити цю роботу до завтра». У реальній мовній практиці частіше зустрічається рамкова конструкція 非要……不可 *fēi yào...bùkě* (不可 *bùkě* займає місце у кінці речення), яка перекладається «за будь-що потрібно / мусити (з)робити» або «ніяк не можна не (з)робити»: **今晚我非要完成所有的作业不可** «Я за будь-що мушу закінчити всю домашню роботу сьогодні ввечері».

- 非得 *fēi děi* «неодмінно слід», «конче необхідно»: 这个问题**非得**马上解决 «Це питання неодмінно слід негайно вирішити». У реальній мовній практиці частіше зустрічаються рамкові конструкції 非得……不可 / 不成 / 才成 *fēi děi...bùkě / bùchéng / cái chéng* (елементи 不可 *bùkě*, 不成 *bùchéng* або 才成 *cái chéng* займають місце у кінці речення), які перекладаються «за будь-що слід / необхідно (з)робити» або «ніяк не можна не (з)робити»: 你**非得**服从命令**不成** «Ти не можеш не підкорюватися наказам».

2) Прикметники зі значенням «важко; неможливо» (难以 *nányǐ*, 难于 *nányú*, 难免 *nánmiǎn*): **难以**回答 «важко відповісти», **难以**呼吸 «важко дихати», **难免**相信 «важко / неможливо повірити».

3) Заперечні модифікатори 不到 *búdào* та 不着 *buzhāo* зі значенням неможливості або максимальної ускладненості виконання дії: 看**不到** «неможливо побачити; не видно», 摸**不着** «не можна / неможливо помацати (намацати); не дістати рукою»; зверніть увагу на фразеологізм 摸不着头儿 *mōbuzhāo tóur* «не здогадатися, не зрозуміти, не второпати, не збагнути» (букв.: «не намацати голови»).

4) Модифікатори 得下 (去) *dèxià(qù)* «зможти, спроможтись» (вживається рідше) та 不下 (去) *bùxià(qù)* «не змогти, не спроможтись» (вживається частіше; за допомогою саме цієї форми китайською мовою перекладають українські вирази пасивної заперечної модельності на кшталт «не робиться», «не читається» тощо): 坐**得下(去)** «(з)можє / можна сісти (усістися)», 说**不下(去)** «не (з)можти / не спроможтись говорити (сказати)»; 工作**不下去** «Робота [чомусь] не робиться / не йде / не спориться».

5) Прислівниково-дієслівне словосполучення 尽可能 *jǐn kěnéng* «якомога [більше], як тільки можна, наскільки можливо, якнай-[більше]», що найчастіше вживається у функції означення до наступного прикметника: **尽可能多** «якомога більше», **尽可能早(点儿)** «якомога

раніше»; також: **尽可能**地省钱 «заощадити скільки можливо, максимально (з)економити».

22.3. Порівняльні конструкції (3)

- 和……比 *hé...bǐ* «у порівнянні з...» є письмовим різновидом (синонімом) конструкції прямого порівняння 跟……比(起来) (див. Урок 20, «Грамматика», п. 20.3.).
- 比如……不如…… *bǐrú...bùrú...* або 比如…………好 *bǐrú... ...hǎo* «Ніж бути / робити А, (то) краще [вже] бути / робити Б»: **比如**没有爱就结婚, **不如**独自一人生活 «Ніж одружуватися без кохання, то краще [вже] жити одному».
- 如同……一样 / 一般 *rútóng...yīyàng / yībān*; конструкція метафоричного порівняння «ніби / подібно / зовсім як...»: 他们**如同**弟兄**一样** «Вони ніби / зовсім як брати».
- (就)像 / 正如……所说的那样 *(jiù) xiàng / zhèngrú...suǒ shuō de nà-yàng* «Як (с)казав / каже...»; конструкція риторичного порівняння для введення прямої мови та цитат: **正如**我妈妈**所说的那样**, 你买不来爱 «Як казала моя мати, кохання не можна купити».

22.4. Конструкція інклюзивного узагальнення 凡是……都 / 就

Конструкція 凡是……都 / 就 *fánshì...dōu / jiù* виражає т.зв. інклюзивне узагальнення, тобто включення до сфери об'єктів висловлювання усіх без винятку можливих варіантів. Українською мовою ця конструкція перекладається «кожен / будь-хто / всі, хто...», «будь-що / все, що...»: **凡是**去过上海的人**都**说那儿好 «Кожен, хто відвідував Шанхай, добре відгукувався про це місце», **凡是**可能出错的事, **就**出错了 «Усе погане, що могло трапитися, [вже] трапилося», **凡是**愿意的人**都**聊政治 «Про політику базикають усі, кому не лінь».

22.5. Підрядне умовно-часове речення

Складнопідрядне речення з умовно-часовим підрядним є різновидом речень з підрядним умови (див. Урок 12, «Грамматика», п. 12.8.). Підрядне речення передує головному, перед підметом або після підмета підрядного речення ставиться відповідний умовно-часовий сполучник; перед підметом або після підмета головного речення вживається певний прислівник.

Підрядні умовно-часові речення у сучасній китайській мові є вкрай варіативними структурами, що майже необмежено допускають комбінаторні чи субституційні зміни складових граматичних елементів (внаслідок яких, звісно, відтінки значень також змінюються відповідним чином). Втім, найчастіше у мовній практиці зустрічаються наступні конструкції:

- 一旦…… 就 / 便…… *yīdàn... jiù / biàn...* «У випадку, якщо..., то...», «Коли [вже]..., то [тоді]...»; 就 *jiù* та 便 *biàn* можуть випускатися: 你一旦开始一件任务, 就必须把它完成 «Якщо / коли вже ти берешся за справу, то треба доводити її до кінця», 一旦失去信心, 便甬想做好工作 «Коли / якщо втрачаєш впевненість, то не зможеш гарно виконувати роботу», 一旦我病了, 你来参加会议 «Якщо / коли вже я захворів, то у нараді братимеш участь ти».
- 因(为) / 由于…… 便得…… *yīn(wèi) / yóuyú... biàndé...* «[І] якщо / коли..., то [тільки] тоді / у цьому випадку...»; тут випускатися можуть 因(为) *yīn(wèi)* та 由于 *yóuyú*: (因为) 我睡得好觉, 便得能有好成绩地劳动 «Якщо / коли я висплюсь, то [тільки] тоді (з)можу продуктивно працювати».

22.6. Конструкції альтернативного ствердження

- Конструкція вибіркового альтернативного ствердження («або..., або...») утворюється шляхом повторення сполучника 或 (者) *huò(zhě)*: 这个药应该或饭后, 或睡觉前吃 «Ці ліки слід приймати або після їжі, або перед сном»; запам'ятайте стійкий вираз: 或多或少 *huò duō huò shǎo* «більш-менш, до певної міри».
- Конструкція інклюзивного альтернативного ствердження («і..., і...», «як..., так і ...») має декілька структурно-стилістичних варіантів: 既……, 或…… *jì..., huò...* (письмова мова, науково-технічний та офіційно-діловий стиль), 或是……, 或是…… *huòshì..., huòshì...* (повсякденна розмовна мова, публіцистика), 既(是)……, 也(是) / 又(是)…… *jì(shì)..., yě (shì) / yòu (shì)...* (художня література, офіційна або «підкреслено грамотна» розмовна мова): 或是工作, 或是学习, 都很重要 «І робота, і навчання, все дуже важливо», 她既是我和妈妈, 也是我朋友 «Вона і моя мама, і моя подруга», 她既说很好的

汉语, [也]说很好的英语 «Вона добре розмовляє як китайською, так і англійською мовою», 他做事情[既]快[又]好 «Він робить все і швидко, і добре».

22.7. Конструкції зі значенням «нібито» / «буцімто»

Конструкції зі «нібито», «начебто», «буцімто» утворюються за допомогою відповідних службових слів – сполучників чи прислівниково-дієслівних словосполучень. Вибір контретного службового слова залежить від того, мається на увазі реальний або нереальний (вдаваний) відтінок:

- реальний відтінок (мовець переказує чужі слова або висловлює власну думку) виражається сполучниками 好像 *hǎoxiàng*, 仿佛 *fǎngfú*, 似乎 *sìhū*: 据说, [似乎]他已经走了 «Кажуть, нібито він поїхав»;
- нереальний відтінок (мовець висловлює сумніви, несхвалення, вдаваний / несправжній характер дії чи об'єкта або ж власний сарказм чи іронію) виражається сполученнями (说)什么(是) (*shuō shénme (shì)*), 好像是……(似的) *hǎoxiàng shì (...shì de)*, які займають місце безпосередньо перед тим членом речення, до якого відносяться: 我看过了这本[说什么是]有兴趣的书 «Я прочитав цю нібито цікаву книжку», 他[说什么]到这儿来是要工作的 «Він прийшов сюди нібито для того, щоб працювати», 他[好像是]一切都明白了([似的]) «Він нібито все зрозумів».

Додатковий текст · 副课文

当今¹⁾世界的毒品²⁾问题

二十世纪 60 年代至³⁾ 80 年代, 世界上出现了三大非法⁴⁾ 毒品生产和销售⁵⁾ 基地⁶⁾ 人们把这三个地方分别⁷⁾ 叫做金三角⁸⁾、金新月⁹⁾ 和银三角。

吸食¹⁰⁾ 毒品严重¹¹⁾ 危害¹²⁾ 人类健康。毒品都有使人很快上瘾¹³⁾ 的特点, 会使人产生程度¹⁴⁾ 不等的生理¹⁵⁾ 依赖¹⁶⁾ 和精神依赖。一旦毒瘾¹⁷⁾ 形成¹⁸⁾, 就难以消除, 正所谓¹⁹⁾ “一朝²⁰⁾ 吸毒²¹⁾, 十年戒毒²²⁾, 终身想毒²³⁾”。凡是²⁴⁾ 毒品都有副作

用²⁵⁾，长期滥用²⁶⁾毒品往往破坏²⁷⁾人的正常²⁸⁾生理机能²⁹⁾和免疫³⁰⁾功能³¹⁾。据联合国³²⁾统计，目前全世界每年约有20万人因吸毒而死亡，约有1000多万人因吸毒而丧失³³⁾劳动能力。

毒品犯罪³⁴⁾给财政³⁵⁾稳定³⁶⁾、人类社会的安定³⁷⁾与发展带来巨大的灾难。由于吸毒花费³⁸⁾巨大，一些吸毒者在个人及³⁹⁾家庭无力⁴⁰⁾支付⁴¹⁾消费⁴²⁾毒品所需⁴³⁾的开销⁴⁴⁾时，往往采取盗窃⁴⁵⁾、抢劫⁴⁶⁾、诈骗⁴⁷⁾、杀人⁴⁸⁾、绑架⁴⁹⁾、卖淫⁵⁰⁾等违法⁵¹⁾犯罪手段⁵²⁾获取⁵³⁾钱财⁵⁴⁾，落到⁵⁵⁾监狱⁵⁶⁾里，这种“影子⁵⁷⁾”生意严重扰乱⁵⁸⁾了社会治安⁵⁹⁾。

1) 当今 *dāngjīn* 1. (ім.; присл.) зараз, нині, у наш час; 2. (прикм.) нинішній, сучасний; ~世界 *shìjiè* (імен. фраз.) сучасний світ

2) 毒品 *dúpǐn* (ім.) наркотик

3) 至 *zhì* 1. (дієсл.) доходити (до), досягати; перебувати; 2. (прийм.) оформлює т.зв. динамічну обставину місця або часу (куди?; до якого місця? / до якого моменту?)

4) 非法 *fēifǎ* (прикм.) незаконний, протизаконний; нелегальний

5) 销售 *xiāoshòu* 1. (ім.) продавати, збувати, реалізувати; 2. (дієсл.) збут, продаж

6) 基地 *jīdì* (ім.) база, основа, фундамент, опорний пункт; 军事 *jūnshì jīdì* (ім.) військова база

7) 分别 *fēnbié* 1. (ім.) різниця, відмінність; 2. (дієсл.) розрізняти, відрізняти; 3. (присл.) по-різному, неоднаково; 4. (присл.) окремо, порізно; відповідно; ~叫做…… *jiàozuò*... називати(ся) / що називаються відповідно...

8) 三角 *sānjiǎo* (ім.) трикутник;

金 *jīn* ~ *jīnsānjiǎo* (ім.) «золотий трикутник» (район на кордоні між М'янмою, Таїландом та Лаосом, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків); 银 *yínsānjiǎo* (ім.) «срібний трикутник» (район на кордоні між Колумбією, Перу та Болівією, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків)

9) 新月 *xīnyuè* (ім.) молодий місяць; півмісяць; 金 *jīnxīnyuè* (ім.) «золотий півмісяць» (район, що охоплює частини території Пакистану, Ірану та Афганістану, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків)

10) 吸食 *xīshí* (ім.) всмоктувати, вдихати; палити, курити; вживати, споживати (рідини, ліки, а також наркотики)

11) 严重 *yánzhòng* (прикм.) серйозний, тяжкий, грубий, важкий; небезпечний; критичний

12) 危害 *wēihài* 1. (дієсл.) шкодити, заподіяти шкоду; наражати на небезпеку; 2. (ім.) шкода; згубність

13) 上瘾 *shàngyǐn* 1. (дієсл.) входить у погану звичку; пристраститися; 2. (ім.) звикання; залежність

14) 程度 *chéngdù* (ім.) ступінь, міра, масштаб; рівень

15) 生理 *shēnglǐ* (ім.) фізіологія, фізіологічні процеси; ~ 学 *xué* (ім.) фізіологія (як наука); ~ 依赖 *yīlài* (ім.) фізіологічна залежність; ~ 机能 *jīnéng* (ім.) фізіологічна функція

16) 依赖 *yīlài* 1. (дієсл.) залежати (від чогось / когось); 2. (ім.) залежність; 精神 ~ *jīngshén yīlài* (імен. фраз.) психологічна залежність; 财政 ~ *cáizhèng yīlài* (імен. фраз.) фінансова залежність

17) 毒瘾 *dúyǐn* (ім.) наркотична залежність, наркоманія

18) 形成 *xíngchéng* 1. (дієсл.) (с)формуватися, утворюватися; 2. (ім.) формування, утворення

19) 正所谓 *zhèngsuǒ wèi* (дієсл. фраз.) 1. як-то кажуть, як-то мовиться; 2. що називається..., що означає...

20) 一朝 *yīzhāo* 1. (ім.) короткое время; 2. (прикм.; присл.) короткочасний; короткочасно; 3. (присл.) один раз, одного разу

21) 吸毒 *xīdú* 1. (дієсл.) вживати наркотики; 2. (ім.) вживання наркотиків; ~ 者 *zhě* (ім.) наркоман

22) 戒毒 *jièdú* (дієсл.) зав'язати з наркотичною залежністю, покинути наркотики

23) 毒 *dú* (ім.) 1. отрута, токсин; 2. наркотик

24) 凡是 *fánshì* (вказ. займ.) кожен,

хто...; все, що...; щоразу, коли...; все / всі без винятку

25) 作用 *zuòyòng* (ім.) 1. функція; 2. використання, застосування; 3. ефект, дія; 副 ~ *fùzuòyòng* (ім.) побічний ефект

26) 滥用 *lànòng* 1. (дієсл.) зловживати; 2. (ім.) зловживання

27) 破坏 *pòhuài* 1. (дієсл.) (зі)псувати; виводити з ладу, знищувати, руйнувати; 2. (ім.) розвал, руйнування, розруха

28) 正常 *zhèngcháng* (присл.) нормальний, звичайний; звичний

29) 机能 *jīnéng* (ім.) [біологічна] функція; 生理 ~ *shēnglǐ jīnéng* (ім.) фізіологічна функція

30) 免疫 *miǎnyì* (ім.) імунітет

31) 功能 *gōngnéng* 1. (ім.) функціонування; 2. (дієсл.) функціонувати

32) 联合国 *Liánhégúo* (ім.) Організація Об'єднаних Націй, ООН

33) 丧失 *sàngshī* 1. (дієсл.) загубити, втратити; позбутися; ~ 兴趣 *xìngqù* втратити цікавість; ~ 信任 *xìnrèn* втратити довіру; 2. (ім.) втрата; ~ 劳动能力 *láodòng nénglì* 1. (імен. фраз.) втрата працездатності; 2. (дієсл. фраз.) втратити працездатність

34) 犯罪 *fànzuì* 1. (дієсл.) скоювати злочин; 2. (ім.) злочин; злочинність

35) 财政 *cáizhèng* (ім.) фінанси

36) 稳定 *wěndìng* 1. (дієсл.) стабілізувати; зміцнювати; 2. (ім.) стабілізація; стабільність; 财政 ~ *cáizhèng wěndìng* (ім.) фінансова стабільність

37) 安定 *āndìng* 1. (дієсл.) стабілізувати(ся), бути (ставати) стабільним; 2. (ім.) стабілізація; стійкість; 3. (прикм.) стабільний; стійкий, сталий

38) 花费 *huāfèi* 1. (дієсл.) витрачати; 2. *huāfèi* (ім.) витрати

39) 及 *jí* (спол.) і, та; а також

40) 无力 *wúlì* 1. (прикм.) безсилий, слабкий, неспроможний; 2. (ім.) безсилия, загальна слабкість; 3. (ім.) імпотенція

41) 支付 *zhīfù* 1. (дієсл.) (за)платити, сплачувати; 2. (ім.) сплата, виплата; 无力 ~ *wúlì zhīfù* (ім.) неплатоспроможність, фінансова неспроможність

42) 消费 *xiāofèi* 1. (дієсл.) вживати, споживати; 2. (ім.) вживання; ~者 *zhě* (ім.) споживач

43) 所需 *suǒxū* (прикм.) той, який вимагається; потрібний, необхідний

44) 开销 *kāixiāo* 1. (дієсл.) витрачати; платити; 2. (ім.) витрати

45) 盗窃 *dàoque* 1. (дієсл.) красти; 2. (ім.) крадіжка

46) 抢劫 *qiǎngjié* 1. (дієсл.) грабувати; 2. (ім.) пограбування

47) 诈骗 *zhàpiàn* 1. (дієсл.) видурювати гроші; шахраювати; шантажувати; 2. (ім.) шахрайство; шантаж

48) 杀人 *shārén* 1. (дієсл.) вбити людину, скоїти вбивство; 2. (ім.) вбивство людини

49) 绑架 *bǎngjià* 1. (дієсл.) викрасти

людину; 2. (ім.) викрадення людини, кіднепінг

50) 卖淫 *màiyīn* 1. (дієсл.) займатися проституцією; 2. (ім.) проституція

51) 违法 *wéifǎ* 1. (дієсл.) порушувати закон; 2. (прикм.) протизаконний, незаконний

52) 手段 *shǒuduàn* (ім.) спосіб, метод, прийом, маневр

53) 获取 *huòqǔ* 1. (дієсл.) здобути, отримати; 2. (ім.) отримання, здобуття; доступ

54) 钱财 *qiáncái* (ім.) гроші, кошти; матеріальні цінності, матеріальні ресурси

55) 落到 *luòdào* (дієсл.) потрапляти (кудись), опинятися (десь)

56) 监狱 *jiānyù* (ім.) в'язниця, тюрма

57) 影(子) *yǐng(zi)* (ім.) 1. тінь; 2. відображення (напр., у дзеркалі)

58) 扰乱 *rǎoluàn* 1. (дієсл.) сіяти смуту (безлад); дезорганізувати; обурювати; зірвати, порушити; 2. (ім.) хаос, безладдя, смута, анархія; 3. (ім.) перешкоди (напр., по радіо), перебої (напр., постачанні)

59) 治安 *zhì'ān* (ім.) громадський порядок, громадська безпека; 社会 ~ *shèhuì zhì'ān* (ім.) порядок у суспільстві, правопорядок; суспільний спокій, громадська безпека

ІЕРОГЛІФИ

<i>перешкоджати</i>	
碍	石 (112) 13
ài	

<i>зв'язувати</i>	
绑	纟 (120) 9
bǎng	

<i>горе, печаль</i>	
悲	心 (61) 12
bēi	

<i>мушля</i>	
贝	贝 (154) 4
bèi	

<i>зачиняти(ся)</i>	
闭	门 (169) 6
bì	

<i>міра, ступінь</i>	
程	禾 (115) 12
chéng	

<i>річка</i>	
川	巛 (47) 3
chuān	

<i>світанок</i>	
旦	日 (72) 5
dàn	

<i>грабувати</i>	
盗	皿 (108) 11
dào	

<i>жалити, кусати</i>	
叮	口 (30) 5
dīng	

<i>отрута</i>	
毒	毋 (80) 9
dú / dài	

<i>несча, брак</i>	
乏	丷 (4) 4
fá	

<i>все; будь-який</i>	
凡	几 (16) 3
fán	

<i>шкочити</i>	
妨	女 (38) 7
fāng / fāng	

<i>відвідувати</i>	
访	讠 (149) 6
fǎng	

<i>догляд за хворими</i>	
伽	人 (9) 7
jiā / gā / qié	

<i>наймати</i>	
雇	隹 (172) 12
gù / hù	

<i>колія, рейки</i>	
轨	车 (159) 6
guǐ	

<i>мавпа</i>	
猴	犬 (94) 12
hóu	

<i>захищати</i>	
护	手 (64) 7
hù	

<i>кілець</i>	
环	玉 (96) 8
huán	

<i>паніка</i>	
慌	心 (61) 13
huāng	

<i>розумний</i>	
慧	心 (61) 15
huì	

<i>тремтіти</i>	
悸	心 (61) 11
jì	

<i>твердий; міцний</i>	
坚	土 (32)
	7
jiān	

<i>наглядати</i>	
监	皿 (108)
	10
jiān / jiàn	

<i>дзеркало</i>	
鉴	金 (167)
	13
jiàn	

<i>горіти; сохнути</i>	
焦	火 (86)
	12
jiāo	

<i>роги; кут</i>	
角	角 (148)
	7
jiǎo / jué	

<i>викрадати</i>	
劫	力 (19)
	7
jié	

<i>забороняти</i>	
禁	示 (113)
	13
jìn / jīn	

<i>змагатися</i>	
竞	立 (117)
	10
jìng	

<i>рятувати</i>	
救	支 (66)
	11
jiù	

<i>величезний</i>	
巨	工 (48)
	4
jù	

<i>натягувати</i>	
控	手 (64)
	11
kòng / qiāng	

<i>гострий</i>	
辣	辛 (160)
	14
là	

<i>залежати</i>	
赖	贝 (154)
	13
lài	

<i>надмірний</i>	
滥	水 (85)
	13
làn	

<i>категорія</i>	
类	米 (119)
	9
lèi / lì	

<i>душа</i>	
灵	火 (86)
	7
líng	

<i>вік; стаж</i>	
龄	齿 (211)
	13
líng	

<i>шия</i>	
领	页 (181)
	11
lǐng	

<i>випадати</i>	
落	艸 (140)
	12
luò / lào / là	

<i>заблукати</i>	
迷	辵 (162)
	9
mí	

<i>сон; спати</i>	
眠	目 (109)
	10
mián	

<i>якийсь, певний</i>	
某	木 (75)
	9
mǒu / méi	

<i>насіпати</i>	
培	土 (32)
	11
péi	

<i>виносити судження</i>	
批	手 (64)
	7
pī	

<i>бути виснаженим</i>	
疲	疒 (104)
	10
pí	

<i>оцінка; відгук</i>	
评	讠 (149)
	7
píng	

<i>контракт, договір</i>	
契	大 (37)
	9
qì / qiè / xie	

<i>забирати силою</i>	
抢	手 (64)
	7
qiǎng / qiāng	

<i>красти</i>	
窃	穴 (116)
	9
qiè	

<i>кулак</i>	
拳	手 (64)
	10
quán	

<i>турбувати</i>	
扰	手 (64)
	7
rǎo	

<i>підніматися</i>	
升	十 (24)
	4
shēng	

<i>овоч</i>	
蔬	艹 (140)
	12
shū / shǔ	

<i>сосна</i>	
松	木 (75)
	8
sōng	

<i>розишукувати</i>	
搜	手 (64)
	12
sōu	

<i>нефарбований</i>	
素	糸 (120)
	10
sù	

<i>пригнічений</i>	
惘	心 (61)
	11
wǎng	

<i>порушувати</i>	
违	辵 (162)
	8
wéi	

<i>грандіозний</i>	
伟	人 (9)
	6
wěi	

<i>(з)лякатися</i>	
畏	田 (102)
	9
wèi	

<i>стійкий; твердий</i>	
稳	禾 (115)
	14
wěn	

<i>явний; ясний</i>	
显	日 (72)
	9
xiǎn	

<i>плавити(ся)</i>	
销	钅 (167)
	12
xiāo	

<i>форма; вигляд</i>	
形	彡 (59)
	7
xíng	

<i>вишукувати</i>	
寻	寸 (41)
	6
xún / xín	

<i>швидкий, стрімкий</i>	
迅	辵 (162)
	6
xùn	

<i>терти</i>	
研	石 (112)
	9
yán	

<i>епідемія</i>	
疫	疒 (104)
	9
yì	

<i>розпуста</i>	
淫	水 (85) 11
yín	

<i>тягнути</i>	
引	弓 (57) 4
yǐn / yìn	

<i>захоплення</i>	
癮	疒 (104) 16
yǐn	

<i>в'язниця</i>	
狱	十 (24) 4
yù	

<i>бажання</i>	
欲	欠 (76) 11
yù	

<i>читати</i>	
阅	门 (169) 10
yuè	

<i>знавати</i>	
遭	辵 (162) 14
zāo	

<i>щебетати</i>	
噪	口 (30) 16
zào	

<i>запальний</i>	
躁	足 (157) 20
zào	

<i>шахраювати</i>	
诈	讠 (149) 7
zhà	

<i>долоня</i>	
掌	手 (64) 12
zhǎng	

<i>перегородка</i>	
障	阜 (170) 14
zhàng / zhāng	

<i>grimіти</i>	
震	雨 (173) 15
zhèn	

<i>підтримувати</i>	
拯	手 (64) 9
zhěng	

<i>мудрість</i>	
智	日 (72) 12
zhì	

<i>класти, ставити</i>	
置	网 (122) 13
zhì	

<i>зовнішність</i>	
状	犬 (94) 7
zhuàng	

ВПРАВИ

1. Назвіть читання та значення наступних ієрогліфів. Перелічіть відомі вам багатоскладові слова, до складу яких входять деякі з цих ієрогліфів. Назвіть значення та читання цих слів.

凡、川、升、引、贝、乏、叮、巨、旦、伟、寻、访、轨、闭、伽、劫、坚、妨、形、扰、批、抢、护、灵、状、角、评、诈、迅、松、

环、违、契、拯、显、某、毒、狱、畏、疫、研、窃、类、绑、拳、疲、监、眠、竞、素、迷、闯、培、悸、惘、控、救、欲、淫、盗、领、悲、掌、智、焦、猴、程、销、雇、慌、搜、滥、碍、禁、置、落、赖、鉴、龄、稳、辣、障、慧、蔬、遭、震、噪、瘾、躁

2. Перекладіть китайською мовою, звертаючи увагу на вживання післяйменників.

- 1) За таких обставин я змушений негайно піти.
- 2) По телевізору кажуть, що зима цього року буде холодною.
- 3) У газеті було опубліковано його оповідання.
- 4) Потрібно старанно вчитися впродовж усього семестру, інакше склади іспит буде вкрай важко.
- 5) Пішов у парк і там відпочивав на сонці.
- 6) В історії траплялися подібні випадки.
- 7) У своїх мріях вона бачить, що її син став відомим лікарем.
- 8) Я зателефонував тобі знову протягом кількох хвилин.

3. Перефразуйте речення, використовуючи Причинно-наслідкову конструкцію 因(为)……而…….

Наприклад:

我没有工夫，所以不能来。 → 我**因**没有工夫，**而**我不能来。

- 1) 我不吃，因为我不饿。
- 2) 你还小，所以你不懂。
- 3) 我没去因为我有事情。
- 4) 既然我们没有看到电影，那么也就不必谈论它了。
- 5) 因为他好好学习，所以成绩也好。
- 6) 天气不好，那就不去了吧。
- 7) 我没能接你所以向你抱歉。
- 8) 我不能流利地说英语，因而没有努力地学习。

4. Перефразуйте речення, використовуючи напівфразеологічні засоби вираження модальності.

Наприклад:

我必须在九点之前回来。 → 我**非**要在九点之前回来**不可**。

- 1) 你必须按时到达那里。
- 2) 我们必须在 3 日内回到大连。

- 3) 政府应该照顾居民。
- 4) 这个问题真的很难回答。
- 5) 我不明白他想从我这里得到什么。
- 6) 没有人相信他说的话。
- 7) 信息太少，我猜不出来。
- 8) 爷爷腿疼，不能走路。
- 9) 我离了词典不能翻译。
- 10) 你应该努力学习得用全力。

5. Перефразуйте речення, використовуючи напівфразеологічні засоби вираження модальності та порівняльні конструкції (3).

- 1) Ми неодмінно мусимо спробувати ще раз.
- 2) Я за будь-що мушу поговорити з нею сьогодні.
- 3) Діти не можуть не слухатися батьків.
- 4) Коли всі галасують, дуже важко заснути.
- 5) Книжка не цікава, ніяк не читалася. Так і не зміг дочитати.
- 6) Потяг от-от вирушить, біжи якомога швидше!
- 7) Ніж робити невірно, то краще попросити вчителя пояснити.
- 8) Він розмовляв дивно, ніби п'яний.

6. Заповніть пропуски необхідними елементами порівняльних конструкцій.

- 1) ____整天睡觉，____去散散步。
- 2) 这个女孩的笑____太阳一样。
- 3) 我相信____写信，____打电话。
- 4) ____我奶奶____说的那样，一个人只有一次生命。
- 5) 勇士们个个____山一样高，____狮子一样强。
- 6) ____故事中____说____，有一个跟着哥哥、嫂子生活的孤儿。

7. Перекладіть китайською мовою, використовуючи конструкцію інклюзивного узагальнення 凡是……都/就

- 1) Кожен, хто побував у нашому місті, неодмінно хоче сюди повернутися.
- 2) У мене є все, що тобі потрібно.
- 3) Я зроблю все, що зможу.
- 4) Кожна книжка, написана цим письменником, неодмінно стає популярною.
- 5) Кожен, хто приймає наркотики, шкодить здоров'ю.

8. Перефразуйте речення, використовуючи підрядні умовно-часові конструкції.

Наприклад:

如果出了差错，结果会很严重。 → 一旦出了差错，结果就会很严重。

- 1) 因为我病了，所以不能来你那儿。
- 2) 我如果遇见她，一定会让你知道。
- 3) 头疼就吃药。
- 4) 如果想结婚，你应该考虑一份更好的工作。
- 5) 没钱了，为什么要去商店？
- 6) 只有你自己来，他才会同意。
- 7) 课文很难，如果你给我一本词典，我才能翻译。
- 8) 除非自己的眼睛看到，否则我不会相信。

9. Перекладіть китайською мовою, використовуючи

а) підрядні умовно-часові речення:

- 1) 当已经痛了，就不要再吃了。
- 2) 如果不努力学习，期末考试就不会通过。
- 3) 如果已经等了三个小时，就再等等吧。
- 4) 我信任一个人，只有当他亲自来的时候。
- 5) 当我知道真相，就告诉你。

б) конструкції альтернативного ствердження:

- 1) 我想学日语，或者韩语。
- 2) 女人和男人，都应该教育孩子。
- 3) 他一个人不做事，别人也不让他做。
- 4) 这本书既难，又不有趣。
- 5) 她既聪明，又漂亮。

в) конструкції зі значенням «нібито» / «буцімто»:

- 1) 和他们聊天，我好像变得更年轻了。
- 2) 感觉她好像搬到了美国。
- 3) 这个好像新闻，大家已经知道了。
- 4) 学生好像听教授讲课，其实是在睡觉。
- 5) 他好像被解雇了，因为他好像对条件不满意。

10. Доберіть слова зі списку слів до додаткового тексту цього уроку (当今世界的毒品问题), що відповідали б за значенням.

造成一个人的死亡 →	杀人
消费毒品的人 →	
用欺骗拿走某人的钱或东西 →	
用害怕勉强某人给他的钱或东西 →	
用强力把人劫走 →	
不保持法律 →	
女人卖自己的身体 →	
关犯罪的人的地方 →	
社会的安和宁静 →	

11. Дайте якомога вичерпніші відповіді на питання по додатковому тексту цього уроку (当今世界的毒品问题).

- 1) 世界上三大非法毒品生产和销售的地方叫什么名字?
- 2) 吸食毒品怎么危害人类健康?
- 3) 一旦毒瘾形成, 就难以消除吗?
- 4) 据联合国统计, 全世界有多少吸毒者?
- 5) 毒瘾最常造成什么犯罪?
- 6) 酒也可以当做造成上瘾的毒品吗?
- 7) 在欧洲有些国家, 政府允许在药房销售毒品。你怎么看?
- 8) 在你看来, 吸毒者应该受惩罚或接受医疗吗?

12. Перекладіть китайською мовою.

A) Хоча стрес неможливо побачити чи помацати, кожен може відчути [на собі] його існування. Стрес – це відчуття напруги, спричинене роботою, міжособистісними стосунками та факторами навколишнього середовища. Певний рівень тиску корисний для людей, але якщо тиск занадто великий або люди навколо вас заважають зосередитися, з'являється тривожність, дратівливість і навіть психічні розлади. Коли від вас постійно вимагається оволодівати новими знаннями; коли ваш курівник просить виконувати (за)багато роботи за дуже короткий проміжок часу; коли хтось молодший приходить у компанію і змагається з вами за певну посаду, це призводить до тиску на вашу психіку. Складні міжособистісні стосунки у колективі також можуть викликати стрес. Непорозуміння на роботі, взаємна недовіра та напруженість між колегами; коли ви виконете велику роботу, але не отримуєте шансу на підвищення, це неминуче спричинить певний стрес. Багато студентів коледжу мріють

працювати в елітних офісних будівлях. Насправді білі комірці, які тривалий час працюють у такому середовищі, мають іншу думку. Дослідження підтвердили, що офісні будівлі створюють невидимий тиск на навколишнє середовище, а закриті приміщення змушують людей нервувати та швидко втомлюватися. Стрес неминучий у житті. Дохід зростає, але задоволеність життям і відчуття досягнення знижуються, люди, як правило, дратівливі, більше скаржаться, втрачають концентрацію та мають поганий психічний стан. Паніка з приводу старіння, невпевненість у собі, втрата працездатності, втрата апетиту тощо. Наприклад, людям, які не впевнені в собі, важко контролювати зміни, що відбуваються навколо них, і вони часто скаржаться. Як тільки трапляються погані події, у них виникають психологічні проблеми. Щоб мати здоровий розум і усунути психологічні негаразди, необхідно зробити наступне. При появі дратівливості, прискороеного серцебиття, безсоння тощо можна їсти більше овочів та фруктів, менше м'яса, краще не вживати каву, міцний чай, алкоголь тощо, поменше їсти гостру їжу. Навчіться заспокоювати себе і розслаблятися. Заняття йогою та тайцзіцюань також можуть допомогти. Зрештою, ви завжди можете спробувати знайти іншу роботу. Якщо ви вже не в змозі витримувати психологічний тиск, потрібно звернутися до психотерапевта.

Б) У 2006 році у Тяньцзіні знову з'явився трамвай, якого не бачили десятиліттями. У порівнянні з автобусами чи таксі трамваї екологічні, швидкі та можуть вмістити багато людей. Сто років тому люди користувалися трамваями, бо не мали машин. Зараз люди знову користуються трамваями, тому що машин занадто багато. У 1897 році у Римі з'явився перший у світі трамвай. У 19 столітті бельгійці у Тяньцзіні вперше запровадили трамваї у Китай на основі європейського досвіду, після чого трамваї з'явилися у Гонконзі, Пекіні, Даляні та інших містах. У Тяньцзіні трамвай використовувався понад 40 років. Трамваї тоді були незвичним видом транспорту у місті. Особливо вночі, коли не було телевізора, люди мали звичку лягати спати рано, і багато жителів Тяньцзіня засинали, слухаючи дзеленчання трамваїв. У той час, коли автомобілі були дуже дорогими, трамваї вважалися скарбом міста. Коли був розроблений автомобіль, люди почали думати, що у трамваях є багато поганих речей. Наприклад, вони зробити місто брудним, занадто галасливим тощо. У 1930-х роках у Парижі припинили використовувати трамваї. Після 1949 року у Китаї першим місцем, де припинили користуватися трамваями, був Тяньцзінь, який першим же і почав їх використовувати. Використання автомобілів замість трамваїв в той час вважалося символом модернізації міста, але мало хто звертав увагу на автомобільні вихлопні гази. Через те, що вулиці Парижа заповнилися автомобілями і жахливо

зросла концентрація вихлопних газів, 16 грудня 2006 року трамваї, які не використовувалися понад 70 років, повернули до Парижа. У Європі більшість міст досі зберігають трамваї. Причина полягає в тому, що європейці люблять традиції, друга причина в тому, що після Другої світової війни в Європі було дуже мало бензину, а трамваї не використовували бензин, тому їх вважали скарбом. Зараз європейці сприймають дзеленчання трамваї як частину міської культури. Крім того, європейці також намагаються максимально модернізувати трамваї, наприклад, зменшити шум, пришвидшити їхній рух тощо, бо вони приділяють все більше уваги захисту навколишнього середовища і вважають, що автомобільні вихлопи шкідливі. Зараз у Європі трамвай вже є символом міської цивілізації. Він свідчить про те, що місто має давню історію, а також про те, що мешканці піклуються про захист навколишнього середовища.

В) Землетрус у Сичуані, який стався 12 травня 2008 року, став величезним випробуванням для китайської нації. Ця катастрофа також продемонструвала духовну міць людей у зоні лиха та великий національний дух Китаю. Відчувши біль втрати близьких, багато людей замислюються про те, як подолати біль та знайти спосіб врятувати життя. Незабаром після катастрофи деякі книжкові оглядачі взялися перерахувати книжку «Землетрус у Таншані». Книга, написана репортером, є панорамним описом різноманітних проявів сутності людських істот перед обличчям стихійних лих. Використовуючи інтерв'ю очевидців та фотографії, автор не тільки дозволив нам побачити той факт, що землетрус спричинив людям величезні лиха, але також побачити теплоту людської природи та силу духу. Коли ми читаємо цю книгу, то бачимо відвагу, силу та життєву мудрість людей, що борються з катастрофами. Катастрофи змушують нас боятися природи і замислюватися про закони природи та долю людини. Катастрофи дозволяють нам зрозуміти, що можна врятуватися лише самостійно, і лише ті, хто має самосвідомість і сміливість взяти на себе відповідальність. Коли ми читаємо ці описи (букв.: «слова») людських катастроф, ми не можемо залишатися сторонніми спостерігачами, спокійно стоячи осторонь. Як сказав Лу Сінь: «Співпереживання, а не розум зробив мавпу людиною».

Літературні твори, що розповідають про катастрофи, можуть допомогти людям полегшити душевний біль і збентеження, відновити мужність та силу. Втім, і брехати собі не варто: ми повинні пам'ятати, що подібна трагедія може повторитися у будь-який момент.

Китайсько-український словник

Цей словник містить усі лексичні одиниці, які зустрічалися в основних, а також у додаткових текстах «Практичного курсу». Слова розташовані у порядку розміщення букв / системи ініціалей у алфавіті пінїнь. Цифра в дужках безпосередньо після слова означає номер уроку, в якому це слово зустрілося вперше. У квадратних дужках після номера уроку подається традиційний варіант ієрогліфа для запису відповідного слова (у разі його відмінності від реформованого).

А

阿富汗 *Āfūhàn* (19) (ім.) Афганістан; ~人 *rén* (ім.) афганець, житель Афганістану

阿拉伯 *Ālābó* (19) (ім.) араб; арабський світ; Аравія; ~人 *rén* (ім.) араб, житель / вихідець з арабського світу; ~语 *yǔ* (ім.) арабська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) арабська мова (писемна); ~国家 *guójiā* (ім.) арабська країна

阿姨 *āyí* (10) (ім.) 1. тітка (по матері); 2. тітка, тітонька (в тому числі й звертання)

啊 *a* (8) (част.) *модальна частка, яка виражає вигук або емоційне питання («і [що,] навіть...?!»)*

啊呀 *āyā* (16) (виг.) ох [і]!; ото [вже]! (вигук подиву або схвалення, захвату)

啊哟 [啊哟] *āyō* (7) (виг.) ой!; ох! (вигук подиву або засмучення)

哎呀 *āiyā* (10) (виг.) ой-ой!; ох! (вигук переляку, болю, подиву або засмучення)

唉 *āi* / *ài* (13) (виг.) ах!; ох!; на жаль! (вигук журби, засмучення, жалю чи розчарування)

矮 *ǎi* (3) (прикм.) низький, низькорослий, карликовий

矮子 *ǎizi* (17) (ім.) карлик; коротун

爱 [愛] *ài* 1. (4) (дієсл.) любити, дуже подобатися; кохати; 2. (22) (ім.) кохання, любов

爱好 [愛好] *àihào* (22) 1. (дієсл.) любити, мати потяг (до когось / чогось), симпатизувати; 2. (ім.) хобі, улюблене заняття, захоплення

爱情 [愛情] *àiqíng* (20) (ім.) кохання, любов

爱人 [愛人] *àiren* (5) (ім.) кохана людина; чоловік / дружина (у КНР); коханець / коханка (поза КНР)

爱上 [愛上] *àishàng* (20) (дієсл.) покохати, закохатися

安 *ān* (17) 1. (ім.) мир, спокій; 2. (прикм.) спокійний, тихий, мирний; 3. (дієсл.) заспокоїтися, умиротворитися

安定 *āndìng* (22) 1. (дієсл.) стабілізувати(ся), бути (ставати) стабільним; 2. (ім.) стабілізація; стійкість; 3. (прикм.) стабільний; стійкий, сталий

安静 [安靜] *ānjìng* (13) (прикм.) тихий, спокійний; затишний; мирний

安娜 *Ānnà* (2) (ім.) Ганна (жіноче ім'я)

安排 *ānpái* (15) 1. (дієсл.) розподіляти, розмішувати, розташовувати; 2. (ім.) стан справ; план; порядок

安然 *ānrán* (22) (прикм.) спокійний, мирний, благополучний; ~地 *de* або ~价 *jià* / *ga* (присл.) спокійно, мирно, благополучно

安慰 *ānwèi* (17) 1. (дієсл.) втішати, заспокоювати; 2. (ім.) втіха, розрада; втішання

安知非福 *ān zhī fēi fù* (17) (фразеол.) як знати, чи це не щастя?; може, це і на краще

岸 *àn* (20) (ім.) берег, суходіл;
北 ~ *běi* (ім.) північний берег; 靠 ~
kào причалювати до берега

按 *ān* (16) (прийм.) згідно з,
відповідно до

按照 *ānzhào* (19) (прийм.) згідно з,
відповідно до

敖德薩 [敖德薩] *Áodésà* (19) (ім.)
Одеса

澳大利亞 [澳大利亞] *Àodàlìyà*
(19) (ім.) Австралія; ~人 *rén* (ім.)
австралієць, житель Австралії

В

八 *bā* (1) (числ.) вісім; ~分之一
fēn zhī yī (14) (ім.; присл.) одна восьма

巴基斯坦 *Bājīstān* (14) (ім.)
Пакистан; ~人 *rén* (ім.) пакистанець,
житель Пакистану

巴黎 *Bālǐ* (17) (ім.) Париж
(столиця Франції)

巴士 *bāshì* (8) (ім.) автобус (англ.
bus)

拔 (出) *bá(chū)* (21) (дієсл.)
втягувати, висмикувати, діставати

拔掉 *bádiào* (21) (дієсл.)
висмикнути, вирвати (наприклад зуб);
викорчувати

把 1. *bǎ* (12) (дієсл.) міцно
тримати (стискати) у руці; схопити,
взяти; 2. *bà* (ім.) ручка; рукоятка; 3. *bǎ*
(рах. суф.) *раxівний суфiкс для*
предметів, які мають ручку (стілців,
чайників, сковорідок, ножів тощо), а
також для змень, пучків, в'язанок
та букетів; 4. *bǎ* (част.) *службове*
слово, що використовується для
постановки прямого додатка перед
дієслівним присудком

爸爸 *bàba* (2) (ім.) тато

罢 [罷] *bà* (6) (дієсл.)
припиняти(сь), закінчувати(сь),
переставити; ~课 *kè* 1. (6) (ім.)
студентський страйк; 2. (6) (дієсл.)
страйкувати (про студентів чи
викладачів), бойкотувати заняття

罢了 [罷了] (20) 1. *bàle* (част.) та
й по тому!; і тільки!; та й годі / усе!; і
баста / кінець!; 2. *bàliǎo* (присл.; част.)
вистачить!; досить!; та годі вже!

霸王 *bàwáng* (18) 1. (ім.) баван
(ватажок князів, князь-гегемон); 2.
(ім.) тиран, деспот; володар; 小 ~ *xiǎo*
«маленький імператор» (усталена
назва примхливої розпещеної дитини
у Китаї); 3. (присл.) (*жарг.*) задарма,
на халяву; 吃 / 喝 (都) ~ *chī / hē (dōu)*
bàwáng їсти / пити на халяву

吧 *ba* (4) (част.) *модальна частка,*
яка виражає згоду, дозвіл або ж м'яке
спонування, пораду, наполегливе
прохання; 好 ~! Hǎo ba! Так, добре!;
Ну, добре!; Домовились!

白 *bái* 1. (10) (прикм.) білий; ~色
sè (10) (ім.) білий колір; 2. (20)
(прикм.) сивий; 3. (20) (дієсл.)
(по)біліти; (по)сивити

白白 (地) *báibái(de)* (13) (присл.)
марно, дарма, даремно; коту під хвіст
白菜 *báicài* (8) (ім.) китайська
(пекінська) капуста

白痴 *báichī* (11) (ім.) дурень,
ідіот; 觉得自己像个 ~ *juéde zìjǐ xiàng*
gè почуватись (почувати себе) ідіотом

白得 *báidé* (17) (дієсл.) одержати
безкоштовно, отримати задарма

白领 [白領] *báilǐng* (22) (ім.)
«білий комірець», офісний працівник

白天 *báitiān* (4) (ім.) удень, серед
білого дня

百 *bǎi* (10) (числ.; ім.) сто, сотня
百分 *bǎifēn* (14) (ім.) 1. відсоток;
2. 100%, сто відсотків; ~之…… *zhī...*
[стілки-то] відсотків (від ста)

摆 [擺] *bǎi* (13) (дієсл.) 1.
ставити, класти, розставляти,
розташовувати; 2. стояти, лежати (про
речі); 3. показувати, демонструвати; 4.
наводити, перераховувати; 5. махати

摆开 [擺開] *bǎikāi* (20) (дієсл.)
розставити, розкласти, розмістити;
стати, розміститися

摆脱 [擺脫] *bǎituō* (22) (дієсл.) позбутися, звільнитися (від чогось / когось); вибратися, виплутатися (звідкись)

拜年 *bàinián* (20) 1. (дієсл.) вітати з Новим роком; здійснювати новорічні візити; 2. (ім.) новорічні візити

拜托 [拜託] *bàituō* (11) 1. (дієсл.) просити про ласку, покірніше просити; будь ласка!; будьте ласкаві! 2. (дієсл. фраз.) та годі тобі / Вам!; облич(те)!

班 *bān* (11) (ім.) група, клас, ланка, бригада, трупа; ~上 *shàng* у групі, у класі

搬 *bān* (11) (дієсл.) 1. переїжджати, переселятися; ~出去 *chūqù* (11) (дієсл.) виселитись, виїхати з місяц проживання (从……里 ~ *cóng...lǐ* звідкись); 2. пересувати, перевозити, переставляти, переносити; ~下来 *xiàlái* (11) (дієсл.) знести донизу, перенести вниз, спустити; ~动 *dòng* (12) (дієсл.) зрушити(ся) з місця; ~家 *jiā* (12) (дієсл.) переїжджати на іншу квартиру, переселятися, змінювати місце проживання; ~上 *shàng* (12) (дієсл.) 1. завантажувати, вантажити, навантажувати; 2. рухати, пересувати; 3. екранізувати, зняти у кіно; ~上去 *shàngqù* (12) (дієсл.) 1. заносити, відносити, переносити (звідси нагору); 2. заряджати (зброю)

办 [辦] *bàn* (9) (дієсл.) робити, виконувати, займатися (певною справою); ~不了 *buliǎo* (15) (дієсл. фраз.) неможливо впоратися; 一个人 ~不了 *yī ge rén bàn buliǎo* (15) неможливо впоратися одному / самотійно

办法 [辦法] *bànfǎ* (8) (ім.) спосіб, прийом, метод; рішення; можливість; вихід з положення; 有 ~ *yǒu* є вихід, є рішення; 没(有) ~ *méi (yǒu)* немає [іншого] виходу; [тут] нічого не вдієш;

想(一)个 ~ *xiǎng (yī) ge* знайти вихід, придумати щось (给…… *gěi...* для когось)

办公楼 [辦公樓] *bàngōnglóu* (7) (ім.) адміністративний корпус (будинок)

办公室 [辦公室] *bàngōngshì* (8) (ім.) офіс, службове приміщення, кабінет; канцелярія, контора

办事 [辦事] *bànshì* (9) 1. (дієсл.) робити справу, вести справи; займатись, працювати (про розумову працю); ~不力 *bùlì* працювати без старанності, халтурити, вести справи абияк; 2. (ім.) [ділові] справи, робота

半 *bàn* (7) (ім.) півгодини, 30 хвилин (не потребує рах. суф.)

半(个) [半(個)] *bàn(ge)* (21) (ім.) половина; ~多世纪以来 *duō shìjì yǐlái* протягом більш ніж половини століття

半不通 *bànbùtōng* (8) (прикм.) ламана (про мову)

半球 *bànqiú* (14) (ім.) півкуля; 北 ~ *běi* (ім.) північна півкуля; 南 ~ *nán* (ім.) південна півкуля; 西 ~ *xī* (ім.) західна півкуля; 东 [東] ~ *dōng* (ім.) східна півкуля

半天 *bàntiān* (9) (ім.) 1. половина дня; 2. (також 好 ~ *hǎo*) довгий час, чимало часу, ціла вічність

帮 [幫] *bāng* (5) (дієсл.) допомагати

帮忙 [幫忙] *bāngmáng* (11) (дієсл.; дієсл. фраз.) допомагати; надавати послугу; 有什么需要我 ~ 的吗? *Yǒu shénme xūyào wǒ bāngmáng de ma?* Чим можу допомогти?; Чи можу я чимось допомогти?; 请你帮个忙 *Qǐng nǐ bāng ge máng* Прошу тебе зробити [мені] послугу; Коли твоя ласка, будь ласка, допоможи [мені]

帮助 [幫助] *bāngzhù* (5) 1. (ім.) допомога; 2. (дієсл.) допомагати

绑架 [綁架] *bāngjià* (22) 1. (дієсл.) викрасти людину; 2. (ім.) викрадення людини, кіднепінг

包 *bāo* (15) 1. (ім.) пакет, пачка (не потребує рах. суф.); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пакетів, пачок, туків тощо*; 3. (дієсл.) обгортати, загортати; упакувати; закутувати, сповивати (дитину)

包 *bāo* (20) 1. (дієсл.) обмотувати, обгортати, загортати; кутати(ся), сповивати(ся); 2. (дієсл.) обіймати; оточувати; охоплювати; 3. (ім.) шишка (на голові), нарив, пухлина, наріст; 4. (ім.) конверт, пакунок

薄 *báo / bó* (15) (прикм.) тонкий (про книжки, журнали, зошити тощо), нещільний; рідкий, слабкий

宝宝(儿) [寶寶(兒)] *bǎobǎo(r)* (10) (ім.) 1. малюк, немовля; 2. дитино!; малий! (звертання до дітей)

宝贝(儿) [寶貝(兒)] *bǎobèi(r)* (22) 1. (прикм.) дорогий, коханий, улюблений; 2. (ім.) коштовність, скарб

保持 *bǎochí* (22) (дієсл.) утримувати, підтримувати; зберігати; дотримуватися

保护 [保護] *bǎohù* (22) 1. (дієсл.) захищати, охороняти; 2. (ім.) захист, охорона; ~ 环境 *huánjìng* 1. (дієсл. фраз.) охороняти довкілля; 2. (імен. фраз.) охорона довкілля

保留 *bǎoliú* (22) (дієсл.) зберігати, залишати [як є]

保守 *bǎoshǒu* (20) (дієсл.) захищати, охороняти; зберігати

报 [報] *bào* (3) (ім.) газета; преса

报道 [報導] *bàodào* (12) 1. (ім.) повідомлення, звістка; 据 ~ *jù* за / згідно з повідомленнями [ЗМІ], як повідомляється; 2. (дієсл.) повідомляти

报告 [報告] *bàogào* (14) 1. (ім.) доповідь, звіт, рапорт; 做 ~ *zuò* робити доповідь; 2. (дієсл.) доповідати, звітувати(ся)

报纸 [報紙] *bàozhǐ* (4) (ім.) 1. газета; преса; 2. газетний папір

抱歉 *bàoqiàn* (8) (дієсл.) почуватись винним, шкодувати; висловити / відчувати жал; просити вибачення; 非常 ~ / 很 ~ *fēicháng / hěn* [мені] дуже шкода / вибачте, будь ласка

抱怨 *bàoyuàn* (22) 1. (дієсл.) скаржитися, висловлювати невдоволення; нарікати; 2. (ім.) скарги, нарікання

鲍勃 [鮑勃] *Bàobó* (21) (ім.) Боб (чоловіче ім'я)

杯 *bēi* (13) 1. (ім.) чашка, склянка, келих, чарка, кубок; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для ємностей для пиття: чашок, склянок, келихів, чарок, кубків тощо*

悲剧 [悲劇] *bēijù* (22) (ім.) трагедія, драма

北 *běi* (13) (ім.) північ; ~ 方 *fāng* (ім.) північ (сторона світу), північна частина / сторона / регіон; ~ 方人 *fāng rén* (ім.) житель північної частини (країни, регіону тощо); ~ 欧 *ōu* (19) (ім.) Північна Європа

北大 *Běidà* (3) (ім.; скороч.) Пекінський університет

北京 *Běijīng* (3) (ім.) Пекін (столиця КНР)

被 *bèi* (12) 1. (дієсл.) піддаватися / зазнавати, страждати (від чогось), стикатися (з чимось), відчувати вплив; 2. (част.) *службове слово, що слугує для утворення пасивної форми дієслова*

本 *běn* (5) 1. (ім.) корінь; стовбур; стебло; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для рослин, квітів, гілок, а також книг, журналів тощо*

本身 *běnshēn* (22) 1. (присл.) сам (по собі), як такий; особисто; 2. (прикм.) свій, власний

本文 *běnwén* (8) (ім.) основний текст (на противагу, наприклад, до приміток, коментарів)

本族语 [本族語] *běnzúyǔ* (17) (ім.) рідна мова

笨 *bèn* (20) (ім.) дурний, тупий; ~人 *rén* (ім.) дурень

鼻(子) *bí(zi)* (16) (ім.) ніс; дзьоб; хобот

比 *bǐ* 1. (11) (дієсл.) порівнювати(сь), зіставляти(сь); уподібнювати(сь); 比一比 *bǐyībǐ* (дієсл.) (з)робити порівняння, порівнювати; 2. (11) (прійм.) порівняно з, у порівнянні з; 3. (13) (прійм.) ...на...; ...до... (при оголошенні рахунку у змаганнях, іграх, матчах, а також у математичних співвідношеннях)

比较 [比較] *bǐjiào* (14) 1. (дієсл.) порівнювати, зіставляти; 2. (присл.) порівняно, відносно; 3. (прійм.) у порівнянні з...

比利时 [比利時] *Bìlìshí* (22) (ім.) Бельгія; ~人 *rén* (ім.) бельгійець, житель Бельгії

比如 *bǐrú* (22) 1. (присл.) наприклад; припустімо, що...; 2. (спол.) ніж, у порівнянні з

比喻 *bǐyù* (18) 1. (дієсл.) говорити алегорично, говорити езоповою мовою; 2. (ім.) образний вираз, метафора, алегорія

彼此 *bǐcǐ* (20) (присл.) одне з одним, між собою; взаємно

笔 [筆] *bǐ* (16) 1. (ім.) пензлик, перо, олівець; 2. (ім.) помах пензля, розчерк, риска (в ієрогліфі); штрих (не потребує рах. суф.); 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для рахунків, торгових угод та грошових сум*; ~钱 *yī bǐ qián* [одна сума грошей]

笔画 [筆劃] *bǐhuà* (16) (ім.) риска, штрих (у китайській каліграфії), [окремії] рух пензлем

笔记 [筆記] *bǐjì* (19) 1. (ім.) запис; письмові нотатки; 做 ~ *zuò* робити записи / нотатки; 2. (прикм.) письмовий, писемний; 3. (дієсл.) записувати, робити записи, конспектувати

必须 [必須] *bìxū* (12) (дієсл.) неодмінно слід, обов'язково необхідно; мусити, бути обов'язково повинним (для підсилення відтінку обов'язковості часто вживається з наступним 要 *yào*, тобто 必须要 *bìxū yào*)

必要 *bìyào* (18) 1. (прикм.) потрібний, необхідний; 不 ~ *bù* непотрібний; 2. (ім.) потреба, необхідність; ~时 *shí* за потреби, у випадку необхідності

毕业 [畢業] *bìyè* (9) 1. (дієсл.) закінчити (навчальний заклад); закінчити курс [навчання]; 2. (ім.) випуск (із навчального закладу)

壁画 [壁畫] *bìhuà* (21) (ім.) настінний розпис, фреска; [декоративний] малюнок на поверхні (чогось)

避开 [避開] *bìkāi* (17) (дієсл.) уникати, ухилитися; ~危險 *wēixiǎn* уникати небезпеки

边境 [邊境] *biānjìng* (17) (ім.) 1. кордон; 2. прикордонний район, прикордонна смуга / територія

鞭炮 *biānpào* (20) (ім.) петарда, феєрверк, хлопавка; 放 ~ *fàng* запускати феєрверк, підрипати петарду

扁 *biǎn* (16) (прикм.) плоский, плаский, тонкий

变 [變] *biàn* (12) (дієсл.) змінюватися; змінювати; ~成 *chéng* (16) (дієсл.) перетворюватися на; ставати (кимось / чимось); ~得 *de* (18) (дієсл.) ставати (кимось / чимось / якимось), перетворюватися (на когось / на щось / на якогось); ~多 *duō* (14) (дієсл.) 1. змінитися багато у чому,

дуже змінитися; 2. дуже / сильно зрости, збільшитися; ~化 *huà* (21) 1. (дієсл.) змінюватися; перетворюватися; 2. (ім.) зміна; перетворення; ~好 *hǎo* (12) (дієсл.) покращуватись, змінюватись на краще; ~小 *xiǎo* (16) (дієсл.) зменшуватися, дрібнішати; ~为 *biànwéi* (22) (дієсл.) перетворюватися, перетворитися (на щось / когось); 使……~为 *shǐ ... biànwéi* перетворювати, перетворити (когось / щось на когось / щось)

便 *biàn* (18) (част.; присл.) 1. одразу [ж]; зараз же, негайно; ~是 *shì* саме [це і є], якраз [і є]

便宜 (12) (прикм.) 1. *biànyí* зручний; придатний, підходящий; 2. *piányí* дешевий, недорогий

遍 *biàn* (12) (рах. суф.) *raxiǎnwèi* суфікс для дії («раз»); ~一 *yī* один раз, разочок

辨 *biàn* (16) (дієсл.) розрізняти, відрізняти одне від іншого

辯白 [辯白] *biànbái* (13) (дієсл.) виправдовуватись (букв.: «обілятися»); ~的理由 *de lǐyóu* (ім.) виправдання

辯解 [辯解] *biànjiě* (21) (дієсл.) давати роз'яснення, пояснювати; виправдовувати(ся)

标志 [標誌] *biāozhì* (22) 1. (ім.) розпізнавальний знак, покажчик; маркування; атрибут, характерна риса; 2. (ім.) символ; 3. (ім.) емблема, логотип; 4. (дієсл.) символізувати, знаменувати собою

标准 [標準] *biāozhǎn* (19) 1. (ім.) стандарт, норма, норматив; зразок, тип; еталон, взірць; 2. (прикм.) нормативний, стандартний; нормований

表达 [表達] *biǎodá* (20) 1. (дієсл.) висловлювати, виражати; формулювати; 2. (ім.) виразність, експресія

表情 *biǎoqíng* (21) (ім.) 1. вираз обличчя, міміка; 2. (комп'ют.) смайлик, стікер

表示 *biǎoshì* (17) 1. (дієсл.) висловлювати, виражати (向……*xiàng...* комусь); 2. (ім.) висловлення, вираження

表现 [表現] *biǎoxiàn* (22) 1. (дієсл.) показувати, виражати, демонструвати, проявляти; 2. (ім.) вираз, прояв, демонстрація; 3. (ім.) показники (роботи), досягнення, успіхи

别 *bié* 1. (5) (част.) не треба, не потрібно, не слід; 2. (8) (прикм.) ~的 *de* (прикм.) інший, другий

别人 (13) 1. *biérén* (ім.) стороння особа; інші люди; 2. *biéren* (особ. займ.) інші, сторонні, чужі

别无他法 [別無他法] *bié wú tā fǎ* (6) (фразеол.) іншого виходу немає, іншого способу не існує; не залишається нічого, окрім як...

冰 *bīng* (13) (ім.) крига, лід; ~鞋 *xié* (ім.) ковзани (букв.: «крижане взуття»)

冰箱 *bīngxiāng* (9) (ім.) холодильник

并 [並] *bìng* 1. (20) (присл.) паралельно, одночасно; у рівній мірі; разом з тим, а також; 2. (21) (спол.) крім того, до того ж; ба більше; 3. (21) (част.) (перед заперечен.) ~不 *bìng bù* зовсім / аж ніяк не...

病 *bìng* (9) 1. (ім.) хвороба; 2. (дієсл.) хворіти, захворіти; ~人 *rén* (8) (ім.) хворий, пацієнт

拨 (打) [撥(打)] *bō(dǎ)* (11) (дієсл.) набирати номер, телефонувати

波兰 [波蘭] *Bōlán* (15) (ім.) Польща; ~人 *rén* (ім.) поляк, житель Польщі; ~语 *yǔ* (ім.) польська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) польська мова (писемна)

勃然 *bó rán* (21) (присл.) 1. несподівано, раптом; бурхливо, несамовито

不 *bù* (3) (част.) не; ні (*заперечна частка*)

不必 *bù bì* (9) (дієсл.) не обов'язково, не потрібно, не варто, немає необхідності

不但 *bù dàn* (12) (спол.) не тільки, не лише

不到 *bù dào* (21) (дієсл. фраз.) не пройшло / не минуло [навіть] і...

不得不 *bù dé bù* (9) (дієсл. фраз.) бути вимушеним; необхідно, доведеться (букв.: «не можна не...»)

不断 [不斷] *bù duàn* (22) 1. (прикм.) безперервний; перманентний; 2. (присл.) безперервно, непинно; 3. (дієсл.) не припиняти(ся)

不管 *bù guǎn* (16) (спол.) незважаючи на, не дивлячись на; незалежно від того [, що / хто / який / де / коли тощо]...

不过 [不過] *bù guò* (15) (спол.) ось тільки, тільки; але, проте

不会吧 [不會吧] *bù huì ba* (9) (дієсл. фраз.) не може бути!; бути такого не може!

不仅 [不僅] *bù jǐn* (20) (спол.) не тільки, не лише; не просто; …而且…*ér qiě* не тільки / не лише… , але й…; …而是…*é r shì* не просто… , а…; …更是…*gèng shì* навіть не… , а радше / швидше…; ~ 如此 *rú cǐ* (присл.) ба більше, більше того

不堪设想 [不堪設想] *bù kān shè xiǎng* (8) (фразеол.) неможливо собі уявити; страшно навіть подумати

不如 *bù rú* (12) (спол.) краше [вже]… , (ніж…) ; 百闻~一见 [百聞~一見] *bǎi wén bù rú yī jiàn* (фразеол.) краше один раз побачити, ніж сто разів почути; (倒) ~ 说 (*dào*) *bù rú shuō* (21) (спол.) а радше / швидше…

不是不 *bù shì bù* (18) (модальн. фраз.) не те, щоб не…; річ / справа не в тому, що не…; 我~想来, 但是我很忙 *Wǒ bù shì bù xiǎng lái, dàn shì wǒ hěn máng* Не те, щоб я не хотів приходити / справа не в тому, що я не хочу приходити, але я дуже зайнятий

不适 [不適] *bù shì* (22) 1. (ім.) нездужання, легке захворювання; 2. (дієсл.) відчувати нездужання, нездужати

不算 *bù suàn* (15) (дієсл. фраз.) 1. не можна вважати; не рахується; 2. не йде в [жодне] порівняння з…

不谢 [不謝] *bù xiè* (7) (дієсл. фраз.) не варто подяки, немає за що

不要客气 [不要客氣] *bù yào kè qì* (12) (дієсл. фраз.) не соромтесь!; без церемоній!; будьте як вдома!

不一会(儿) [不一會(兒)] *bù yī huì (r)* (21) (присл.) вмить, миттєво

不用谢 [不用謝] *bù yòng xiè* (10) (дієсл. фраз.) не варто подяки, немає за що (букв.: «не використовуйте подяку»)

布 *bù* (20) 1. (ім.) тканина, полотно; 2. (дієсл.) покривати(ся), наносити

部 *bù* (7) (рах. суф.) *рахівний суфікс для машин, механізмів, пристроїв, а також кінофільмів, теленограм, серій телесеріалів*

部分 *bù fēn* (21) (ім.) частина, частка, доля; 大~ *dà bù fēn* (12) 1. (ім.) більша частина; 2. (присл.) здебільшого, у більшості випадків; 一~ *yī bù fēn* (21) (ім.) [невід'ємна складова] частина (чогось)

部首 *bù shǒu* (11) (ім.) ієрогліфічний ключ (радикал)

C

擦 *cā* (20) (дієсл.) терти, витирати, натирати

猜 *cāi* (10) 1. (дієсл.) гадати, припускати; вгадувати, здогадуватись;

~猜看 *cāi kān* (14) (дієсл.) спробувати вгадати, намагатися вгадати; 2. (дієсл.) сумніватися (у чомусь); не довіряти; 3. (ім.) підозра, недовіра; сумнів

才 *cái* (8) (част.; присл.) 1. тільки що, тільки-тільки; 2. тільки тоді, тільки після цього; 3. всього лише

材料 *cáiliào* (20) (ім.) матеріал; сировина

财产 [財產] *cáichǎn* (20) (ім.) майно, власність

财政 [財政] *cáizhèng* (22) (ім.) фінанси; ~穩定 *wěndìng* (імен. фраз.) фінансова стабільність

裁判 *cáipàn* (13) 1. (ім.) право судити; юрисдикція; 2. (ім.) суддя (у спорті), арбітр, рефері; 3. (дієсл.) виносити судові рішення (вироки); 4. (дієсл.) судити спортивне змагання

采访 [採訪] *cǎifǎng* (22) 1. (ім.) інтерв'ю, репортаж; 接受 (……) ~ *jìeshòu* (...) давати (комусь) інтерв'ю; 2. (дієсл.) брати інтерв'ю; вести репортаж, збирати інформацію

采取 [採取] *cǎiqǔ* (12) (дієсл.) приймати, застосовувати, вдаватися; ~措施 *cuòshī* приймати міри, вжити заходів

采用 [採用] *cǎiyòng* (16) (дієсл.) запроваджувати; застосовувати; 2. (ім.) запровадження; застосування

菜 *cài* (6) (ім.) 1. овочі; зелень; 2. страва, їжа; кухня; 中 ~ *zhōng* китайська кухня

参观 [參觀] *cānguān* (17) (дієсл.) відвідувати, оглядати, здійснювати екскурсію

参加 [參加] *cānjiā* (5) (дієсл.) 1. брати участь, бути присутнім; 2. прийняти (віру); 3. вступати (напр., в члени товариства); приєднатися (напр., до чийсь думки)

参考书 [參考書] *cānkǎoshū* (18) (ім.) книжка-довідник; навчальний посібник, підручник

餐馆 [餐館] *cānguǎn* (19) (ім.) ресторан

残杀 [殘殺] *cánshā* (9) (дієсл.) безжалюно (по-звірячому) вбивати, знищувати

操场 [操場] *cāochǎng* (14) (ім.) спортивний майданчик, навчальний плац

曹 *Cáo* (20) (ім.) князівство Цао (на території нинішньої пров. Шаньдун в епоху Чуньцю); ~操 *Cāo* (20) (ім.) 1. Цао Цао (155 – 220 рр. н.е.) – китайський полководець, автор творів з військової майстерності та поет, перший міністр династії Хань; 2. (переносн.) хитра, лукава людина

草 *cǎo* (20) (ім.) трава; сіно, солома; ~人 *rén* (20) (ім.) опудало; ~船借箭 *chuán jiè jiàn* (20) (фразеол.) спритно використати сили і багатство інших собі на користь (букв.: «за допомогою човнів із травою отримати стріли»); ~地 *dì* (21) (ім.) лука, луг, галявина; ~房 *fáng* (21) (ім.) очеретяна (солом'яна) хатина; халупа; ~原 *yuán* (21) (ім.) степ; пасовище;

厕所 [廁所] *cèsuǒ* (5) (ім.) туалет, вбиральня

层 [層] *céng* (21) 1. (ім.) поверх, ярус; шар, пласт; рівень; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для поверхів, ярусів, шарів, рівнів тощо*

曾经 [曾經] *céngjīng* (13) (присл.) [раніше] вже, якимось [раніше], колись, свого часу

词 [詞] *cí* (13) (ім.) слово; слова, лексика

词典 [詞典] *cídiǎn* (16) (ім.) словник; 查 ~ *chá* дивитися у словнику, консультуватися зі словником

辞职 [辭職] *cízhí* (15) 1. (дієсл.) відмовлятися від посади; подавати у відставку, звільнитися (з роботи); 2. (ім.) відставка, звільнення (з роботи)

磁 *cí* (19) (ім.) 1. магніт; 2. порцеляна, фаянс

磁山 *Císhān* (19) (ім.) Цішань (букв.: «порцелянові гори» – село за 20 кілометрів на південний захід від міста Уань, провінція Хебей, а також назва неолітичної культури, знайденої у цьому місці)

此 *cǐ* (19) (вказ. займ.) це, цей

此外 *cǐwài* (7) (спол.) крім того, на додачу до цього

次 *cì* (12) (рах. суф.) *рахівний суфікс для дії («раз»); 一次 yīcì (ім.; присл.) 1. одного разу; 2. один раз; 一次也不 / 没(有)…… yīcì yě bù / méi (yǒu)...* (заперечн. констр.) жодного разу не...; 第一次 *dì yī cì* (ім.; присл.) перший раз, вперше; 下次 *xià cì* (ім.; присл.) наступний раз, наступного разу; 有一次 *yǒu yīcì* (16) (присл.) якось одного разу; 几次 *jǐcì* (17) (пит. займ.; присл.) 1. скільки разів?; 2. кілька разів

聪明 [聰明] *cōngmíng / cōngmíng* (8) (прикм.) розумний, тямущий, обдарований; кмітливий

从 [從] *cóng* (7) 1. (дієсл.) слідувати, йти слідом; супроводжувати; 2. (прийм.) *оформлює додаток-вихідну точку у просторі (звідки?) або часі (відколи?; з якого часу?)*

从不 [從不] *cóngbù* (19) (заперечн. займ.) ніколи

从此 [從此] *cóngcǐ* (21) (спол.) 1. з того часу, відтоді; 2. відтак; тому

从而 [從而] *cóng'ér* (22) (спол.) [1] тим самим, таким чином; внаслідок цього; звідси, відтак

从各地(处) [從各地(處)] *cóng gèdì(chù)* (21) (присл.) звідусіль

从来 [從來] *cónglái* (9) (присл.) 1. завжди; 2. ніколи (із запереченням)

从前 [從前] *cóngqián* (7) (присл.; ім.) раніше, колись; у минулому

从四面八方 [從四面八方] *cóng sì miàn bā fāng* (21) (присл.) звідусіль, зі всіх сторін

粗 *cū* (16) (прикм.) грубий, широкий, товстий

醋 *cù* (19) 1. (ім.) оцет; 2. (ім.) ревности; 吃 ~ *chī* (фразеол.) ревнувати; 3. (дієсл.) ревнувати

存在 *cúnzài* (18) 1. (дієсл.) існувати; бути в наявності; 2. (ім.) існування, буття; 3. (ім.) наявність, присутність; 4. (ім.) сутність, істота

措施 *cuòshī* (12) (ім.) міри, заходи

错 [錯] *cuò* (6) 1. (ім.) помилка; 2. (прикм.) помилковий; не ~ *bù* (6) (прикм.) непоганий, гарний, хороший; 3. (дієсл.) помилятися, (зробити помилку); 4. (6) (дієсл. фраз.) не ~ ! *bù !* правильно!; вірно!; 5. (12) (дієсл. фраз.) не ~ ! *bù !* точно!; так і є!

错误 [錯誤] *cuòwù* (11) (ім.) помилка

СН

叉 *chā* (13) (ім.) виделка; вила

插(上) *chā(shàng)* (21) (дієсл.) вставити, встромити, втикнути, всунути

插满 [插滿] *chāmǎn* (20) (дієсл.) обколотити, обтикати, вкрити(ся) уколами

茶 *chá* (4) (ім.) чай; ~ 馆 [館] *chágǔan* (15) (ім.) чайна, чайхана

查 *chá* (16) (дієсл.) досліджувати, обстежувати, перевіряти; справлятися; звертатися за довідкою

查询 [查詢] *cháxún* (11) 1. (дієсл.) дізнаватись, наводити довідки; зробити запит; 2. (ім.) запит

差 *chà* 1. (11) (дієсл.) не вистачати, бути недостатнім, бракувати; ~得远 *de yuǎn* (17) (дієсл. фраз.) значно поступатися; сильно не дотягувати (до чогось), і близько не стояти; 还 ~得远呢! *Hái chà de yuǎn*

не! (17) [Мені до цього] ще далеко!; 2. (11) (прикм.) недостатній, поганий

差不多 *chàbùduō* 1. (9) (присл.) майже, ледь / ледве не; 2. (10) (прикм.; присл.) майже однаковий, майже одне й те саме; ~一样 *yǔyàng* має майже однакове / те саме значення

柴 *chái* (21) 1. (ім.) дрова; хмиз; 2. (прикм.) худий; виснажений

产品 [產品] *chǎnpǐn* (21) (ім.) продукція, продукт, виріб

产生 [產生] *chǎnshēng* (22) 1. (дієсл.) народжувати(ся); породжувати(ся), з'являтися, виникати; спричиняти(ся); 2. (ім.) народження, поява, виникнення

尝 [嘗] *cháng* (11) (дієсл.) 1. пробувати на смак, скуштувати; 2. випробувати на собі, спробувати на [власному] досвіді; ~试 [試] *shì* (22) 1. (дієсл.) спробувати; намагатися; 2. (ім.) спроба, намагання

常(常) *cháng(cháng)* (3) (присл.) часто; регулярно, постійно

常爱 [常愛] *chángài* (4) (дієсл.) 1. любити, подобатися; 2. надавати перевагу

常言 *chángyán* (5) (ім.) афоризм; приказка; прислів'я; ~道 *dào* як говорить прислів'я...

常用 *chángyòng* (17) (прикм.) найуживаніший, найчастіше вживаний; загальноживаний

场 [場] *chǎng* (22) 1. (ім.) площа, майдан; майданчик; поле; нива, терени; ~所 *suǒ* (22) (ім.) місце, пункт, об'єкт; арена, сфера (пряма та переносн.); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для спортивних ігор та різноманітних видовищ (у т.ч. театральних тощо), сеансів, а також значних важливих подій*

场合 [場合] *chǎnghé* (18) (ім.) випадок, обставини, становище, умови; 在这种~之下 *zài zhè zhǒng*

chǎnghé zhī xià (присл. фраз.) у такому випадку; за таких умов / обставин

场面 [場面] *chǎngmiàn* (19) (ім.) 1. стан справ, ситуація, становище; 2. вигляд, картина

唱 *chàng* (21) (дієсл.) співати

超市 *chāoshì* (4) (ім.) супермаркет

超越 *chāoyuè* (22) (дієсл.) 1. перевершувати, перевищувати, виходити за межі; 2. обганяти, випереджати; 3. долати

朝代 *cháodài* (15) (ім.) династія

朝鲜 [朝鮮] *Cháoxiǎn* (11) (ім.) 1. Корея (загальна назва); ~语 *yǔ* (ім.) корейська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) корейська мова (писемна); 2. КНДР, Північна Корея

吵 *chǎo* (12) (дієсл.) 1. шуміти, кричати, голосно розмовляти, галасувати; 2. скандалити, сваритись, лаятись

车 [車] *chē* (5) (ім.) візок, віз; машина, автомобіль

车费 [車費] *chēfèi* (18) (ім.) плата за проїзд, вартість проїзду

车库 [車庫] *chēkù* (5) (ім.) гараж

车票 [車票] *chēpiào* (11) (ім.) проїзний квиток, квиток на колісний транспорт

车站 [車站] *chēzhàn* (8) (ім.) зупинка (громадського транспорту)

沉默 *chénmò* (16) 1. (дієсл.) мовчати; 2. (ім.) мовчання

陈 [陳] *chén* (9) 1. (дієсл.) викладати, повідомляти; 2. (прикм.) старий, застарілий; залежаний; 3. (ім.) Чень (китайське прізвище)

衬衫 [襯衫] *chènshān* (10) (ім.) сорочка

趁热 [趁熱] *chèn rè* (19) (прикм.; присл.) 1. поки не охоллоло, поки гаряче, поки ще тепле; 2. по гарячим слідам

称为 [稱為] *chēngwéi* (14) 1. (дієсл.) називатися, іменуватися, бути

називаним; 2. (дієсл. фраз.) під назвою..., на ім'я...

成 *chéng* 1. (10) (дієсл.) закінчуватись [успіхом], завершуватись; 2. (10) (дієсл.) ставати, робитись; розвинути в / до...; 3. (прийм.) оформлює додаток-результат перетворення (стати перетворитись у (на) що? / кого?; зробити чим? / ким? / яким?); 翻译 ~ 汉语 *fānyì chéng hànyǔ* перекласти китайською мовою (на китайську мову); 4. (16) (дієсл.) перетворюватися на, приймати (якусь / чийось) форму; 5. (18) (ім.) десята частина, десятина; десять відсотків; 六 ~ *liù* шістдесят відсотків; 2. (18) (прикм.; присл.) цілий, весь; ~ 天 *tiān* цілий день; цілими днями; ~ 百中 *chéng bǎi zhōng* (присл. фраз.) зі ста відсотків, з усього / усіх, із загальної кількості

成功 *chénggōng* (17) 1. (ім.) успішне завершення, успіх; 2. (дієсл.) досягти успіху; успішно завершитися

成绩 [成績] *chéngjì* (14) (ім.) досягнення, успіхи

成就感 *chéngjiùgǎn* (22) (ім.) відчуття досягнення успіху

成立 *chénglì* (16) (дієсл.) засновувати(ся), створювати(ся); 2. (ім.) заснування, створення

成年 *chéngnián* (17) (ім.; прикм.) повноліття; повнолітній; ~ (年) 人 (*nián)rén* (ім.) дорослий, повнолітня людина

成为 [成為] *chéngwéi* (13) (дієсл.) ставати (кимось / чимось); перетворюватись (на когось / на щось)

成语 [成語] *chéngyǔ* (17) (ім.) фразеологізм-чен'юй, крилатий вислів

成员 [成員] *chéngyuán* (ім.) член (сім'ї, організації)

诚恳 [誠懇] *chéngkěn* (19) 1. (прикм.) щирий, щиросердний; правдивий; 2. (присл.) щиро, від щирого серця

承诺 [承諾] *chéngnuò* (14) 1. (дієсл.) обіцяти, давати обіцянку; 2. (ім.) обіцянка, зобов'язання

承受 *chéngshòu* (22) 1. (дієсл.) витримувати; 2. (ім.) витримка; витривалість; ~ 能力 *nénglì* (22) (ім.) запас міцності

城 *chéng* (19) (ім.) 1. фортечна (міська) стіна; 2. місто; ~ 里 *lǐ* у місті; 大学 ~ *dàxuéchéng* (ім.) студентське місто; університетське містечко

城市 *chéngshì* (5) (ім.) місто

程度 *chéngdù* (22) (ім.) ступінь, міра, масштаб; рівень

惩罚 [懲罰] *chéngfá* (20) 1. (дієсл.) карати, штрафувати; 2. (ім.) покарання; штраф; 受 ~ *shòu* бути покараним, зазнавати покарання

吃 *chī* (дієсл.) 1. (5) їсти; ~ 饭 *fàn* їсти, споживати їжу; 2. (14) приймати (про ліки); ~ 饱 [飽] *bǎo* (10) (дієсл.) 1. наїстися досхочу, насититись; 2. зазнати вдосталь горя, постраждати; ~ 到 *dào* (20) (дієсл.) скуштувати, (по)смакувати; ~ 得过饱 [得過飽] *de guòbǎo* (18) (дієсл.) переїсти, об'їстися; наїстися від пуза; ~ 够 *gòu* (10) (дієсл.) наїстись, з'їсти достатньо / досхочу; ~ 过 *guo* (11) (дієсл.) доводилось їсти, куштувати; 你吃过饭了吗? *Nǐ chīguo fàn le ma?* (ввічл. фраз.) Ти вже поїв? (етикетний різновид вітання «добривдень!») або питання «як [твої] справи?»); ~ 点 (儿) 东西 *diǎn(r) dōngxi* (12) (дієсл. фраз.) 1. трохи / чимось перекусити, кинути до рота; 2. закуштувати (алкоголь); ~ 完 *wán* (13) (дієсл.) 1. закінчити їсти, поїсти; 2. з'їсти [все] до крихти; ~ 下去 *xiàqù* (13) (дієсл.) продовжувати їсти; доїдати

吃惊 [吃驚] *chījīng* (20) (дієсл.) злякатися, перелякатися; ~ 地 *de* (присл.) перелякано, налякано

吃亏 [吃虧] *chīkuī* (19) (дієсл.) 1. зазнати збитків; 2. зазнати невдачі, програти, прорахуватися; полатитися; 3. заповідати шкоду

吃力 *chīlì* (15) 1. (прикм.) трудомісткий, складний, важкий; 2. (дієсл.) напружувати сили; [робити] через силу / на силу, зі скрипом; 3. (ім.) складнощі, труднощі

尺寸 *chǐcun* (17) (ім.) 1. довжина, розмір, габарит, калібр; 2. міра, мірка, мірило

充当 [充當] *chōngdāng* (9) (дієсл.) служити у якості (когось / чогось), виконувати обов'язки / функцію / роль, видавати себе за (когось)

充电 [充電] *chōngdiàn* (7) 1. (дієсл.) заряджати, підзаряджати; 给手机 ~ *gěi shǒujī* заряджати мобільний телефон; 2. (ім.) зарядка, заряд; ~器 *qì* (10) (ім.) зарядний пристрій

抽 *chōu* (9) (дієсл.) 1. втягувати в себе, всмоктувати; 2. курити, палити

抽烟 [抽煙] *chōuyān* (9) 1. (дієсл.) курити, палити (тютюн); 2. (ім.) тютюнопаління

丑闻 [醜聞] *chǒuwén* (14) (ім.) скандал; неприємні новини

出 *chū* (13) (дієсл.) виходити назовні, виїжджати, виступати; ~门 *mén* (дієсл.) 1. виходити через двері (назовні); 送……~门 *sòng ... chūmén* проваджати (гостя) [до дверей власної оселі]; 2. виходити з дому; 3. поїхати, вирушати в дорогу

出版 *chūbǎn* (10) 1. (дієсл.) видавати, публікувати; 2. (ім.) видання, друк

出差 *chūchāi* 1. (9) (дієсл.) [по]їхати у відрядження / у ділову подорож / у справах; 2. (11) (ім.) відрядження, ділова подорож

出国 [出國] *chūguó* (21) (дієсл.) виїжджати за кордон, їхати з країни

出口 *chūkǒu* (ім.) 1. (13) вихід, виїзд; 2. (9) експорт

出来 [出來] *chūlái* (20) (дієсл.) виходити назовні, виступати

出去 *chūqù* (11) (дієсл.) виходити (звідси туди); йти (геть); відійти; ~一下 (儿) *yíxià(r)* (ім.) вийти (відійти) на хвилиночку

出生 *chūshēng* (15) (дієсл.) 1. народжуватись, з'являтися на світ; ~率 *lǜ* (21) (ім.) коефіцієнт народжуваності (фертильності), народжуваність; 2. віддавати життя, жертвувати собою

出现 [出現] *chūxiàn* (20) 1. (дієсл.) з'являтися, виникати; 2. (ім.) поява, виникнення

出院 *chūyuàn* (10) (дієсл.) виписатися з лікарні

出租 (汽)车 [出租 (汽)車] *chūzū(qì)chē* (22) (ім.) таксі; 雇一輛 ~ *gù yí liàng chūzū qìchē* узяти таксі

初 *chū* (21) (преф.) *порядковий префікс перед числами (днями) місяця*; 初一 *chūyī* (20) (ім.) перше число місяця; 七月初七 *qī yuè chū qī* сьоме липня

初级 [初級] *chūjí* (14) (ім.; прикм.) перший щабель; перша інстанція; перший, первинний

初诊 [初診] *chūzhěn* (14) (ім.) перше відвідування лікувального закладу; первинний перший огляд (хворого)

除非 *chúfēi* (19) 1. (прийм.) за винятком, крім; 2. (спол.) якщо не; хіба тільки, тільки у випадку, якщо; ~你也去, 他才会去 *chúfēi nǐ yě qù, tā cái huì qù* Він піде тільки у тому випадку, якщо ти підеш і ти

除了 *chúle* (14) (прийм.) за винятком, крім; ~……以外 / 之外 *...yǐwài / zhīwài* (о)крім..., за винятком...

除夕 *chúxī* (20) (ім.) переддень Нового року; новорічна ніч

厨房 [廚房] *chúfáng* (5) (ім.) кухня (приміщення)

厨具 [廚具] *chújù* (5) (ім.) кухонне приладдя

畜 *chù* (19) 1. (ім.) свійські (хатні) тварини; худоба; 六 ~ *liùchù* (ім.) шість свійських тварин та птахів (у китайській традиції: корова, кінь, вівця, свиня, собака, курка); 2. (дієсл.) вирощувати / розводити / тримати тварин

穿 *chuān* (9) (дієсл.) одагати (верхній одяг); одягатись, ности (про верхній одяг); ~上 *shàng* (12) (дієсл.) одягатись / надягати на себе (верхній одяг); ~衣 *yī* (21) (дієсл.) надягати одяг, одягатись

穿破 *chuānpò* (9) (дієсл.) зношувати(сь)

穿起(来) [穿起(來)] *chuān qǐ(lái)* (21) (дієсл.) одагати (верхній одяг), накинути [на себе / на когось] (верхній одяг)

传 [傳] *chuán* (14) (дієсл.) передавати, поширювати

传说 [傳說] *chuánshuō* (21) (ім.) 1. чутки, плітки, пересуди; 2. легенда, переказ, міф

传统 [傳統] *chuántǒng* (16) (ім.) традиція, звичай; 按 ~ (得) *ān chuántǒng (de)* традиційно, за традицією

船 *chuán* (11) (ім.) 1. човен; корабель, судно; 划 ~ *huá* веслувати, сидіти на веслах, займатись веслуванням; 2. Чуань (китайське прізвище)

喘 *chuǎn* (15) (дієсл.) часто та важко дихати; задихатися; ~口气(儿) *kǒuqì(r)* (фразеол.) перепочити, перевести подих

串 *chuàn* (20) 1. (дієсл.) нанизувати, пронизувати, (протягувати) наскрізь; 2. (дієсл.)

зв'язатися (для чогось поганого), злигатися; замислити (недобре); 3. (дієсл.) тинятися, такатися; 4. (ім.) зв'язка, гроно; безперервний ряд, низка; караван 5. (рах. суф.) *раxівний суфікс для зв'язок, пучків, а також караванів та предметнів / процесів, що йдуть низкою один за одним*

窗户 [窗戶] *chuānghu* (4) (ім.) вікно

窗花 *chuānghuā* (20) (ім.) паперові візерунки (для наклейки на вікна)

床 *chuáng* (5) (ім.) ліжко

创造 [創造] *chuàngzào* (15) 1. (дієсл.) створювати, творити; 2. (ім.) творчість; створення; ~学 *xué* (18) (ім.) наука винаходити, винахідництво

吹 *chuī* (12) (дієсл.) 1. дути; дмухати, задувати; ~开 *kāi* (дієсл.) розкривати [настіж] (про вітер); розкриватися (під вітром); ~倒 *dǎo* (дієсл.) зднути, звалити (вітром); 2. курити

垂头丧气 [垂頭喪氣] *chuí tóu sàng qì* (5) (фразеол.) похнюпитись, повісити ніс, засмучуватись (букв.: «повісити голову та занепасти духом»)

春节 [春節] *chūnjié* (20) (ім.) Свято весни (китайський Новий рік, Новий рік за місячним календарем)

春联 [春聯] *chūnlián* (20) (ім.) парні смуги червоного паперу з новорічними побажаннями, що вивішуються на дверях будинку

春天 *chūntiān* (12) (ім.) весна

蠢 *chǔn* (20) (прикм.) 1. дурний, тупий, безглуздий; 2. товстий, пузатий, ожирілий; 3. пихатий, непокірний, зухвалий

长 [長] *cháng* (9) (прикм.) довгий; ~时间 *shíjiān* довгий час, довго

长短 [長短] *chángduǎn* (17) (ім.) 1. довжина; розмір; 2. несподівана

обставина, непередбачена подія; 3. плюси та мінуси, переваги та недоліки; 4. плітки, чутки

长江 [長江] *Chángjiāng* (11) (ім.) річка Янцзи

长久 [長久] *chángjiǔ* (8) (прикм.) довгий (за часом), [довго]тривалий; довго

长期 [長期] *chángqī* (22) 1. (ім.) тривалий термін, довгий час; 2. (прикм.) довгостроковий, довготривалий

长声 [長聲] *chángshēng* (11) (ім.) довгий телефонний гудок; довгий звуковий сигнал

重建 *chóngjiàn* (22) 1. (дієсл.) відновлювати, наново відбудовувати; перебудовувати, реконструювати; 2. (ім.) відновлення, відбудова; перебудова, реконструкція

重庆 [重慶] *Chóngqìng* (11) (ім.) Чунцін (місто прямого підпорядкування в центральній частині КНР)

重新 *chóngxīn* (21) (присл.) заново, ще раз, вдруге, знову

D

(有轨) 电车 [(有軌) 電車] (*yǒuguǐ*) *diànchē* (22) (ім.) трамвай

搭起 *dāqǐ* (21) (дієсл.) будувати, споруджувати, зводити

答应 [答應] *dāying* (11) (дієсл.) 1. обіцяти, давати слово; 2. погоджуватись, давати згоду

打 *dǎ* (дієсл.) 1. (7) бити, ударяти; ~过去 *guòqu* (20) (дієсл.) вдарити з розмаху; ляснути, плеснути; 2. (7) дзвонити (по телефону) (给…… *gěi...* комусь); 3. (9) (дієсл.) друкувати; 4. (14) грати (на чомусь або у щось, пов'язане з ударами)

打扮 *dǎban* (20) (дієсл.) [гарно] вбирати(ся), прикрашати(ся); переодягатися (кимось)

打错 [打錯] *dǎcuò* (11) (дієсл.) 1. прорахуватись, помилитись; 2. помилитися номером, невірно набрати; 您 ~ (号码) 了 *Nín dǎcuò (hàomǎ) le* Ви помилились номером; 3. невірно надрукувати / ввести текст (на комп'ютері, телефоні)

打工 *dǎgōng* 1. (11) (дієсл.) підробляти (працювати без зарахування до штату, неповний день або на тимчасовій посаді); 2. (13) (ім.) тимчасова робота; неофіційна робота, підробіток

打搅 [打攪] *dǎjiǎo* (8) (дієсл.) турбувати, тривожити; заважати

打开 [打開] *dǎkāi* (7) (дієсл.) відкривати; розкривати; відчиняти

打来 [打來] *dǎlái* (11) (дієсл.) 1. присилати (сюди / мені) (телеграму, СМС тощо); 2. передзвонювати, дзвонити (сюди / мені) знову / ще раз

打扫 [打掃] *dǎsǎo* (12) (дієсл.) підмітати, мести; чистити; прибирати (приміщення)

打算 *dǎsuan* 1. (5) (ім.) намір; 2. (5) (дієсл.) мати намір, збиратися; 3. (19) (дієсл.) розраховувати, прикидати; планувати

打仗 *dǎzhàng* (20) (дієсл.) воювати, вести бій / війну; боротися

大 *dà* 1. (3) (прикм.) великий; 2. (21) (дієсл.) збільшуватися, зростати

大大小小 *dàdà xiǎoxiǎo* (20) (прикм.) 1. великі та дрібні / малі; 2. різноманітні, вслякi

大都市 (带) [大都市 (帶)] *dàdūshì(dài)* (19) (ім.) мегалополіс, дуже велике місто

大多数 [大多數] *dàduōshù* (6) 1. (ім.) переважна більшість; 2. (присл.) здебільшого, переважно

大夫 *dàifu* (3) (ім.) лікар (розм. варіант)

大哥 *dàgē* (16) (ім.) (най)старший брат

大家 *dàjiā* (2) (ім.) усі, усі присутні; люди, публіка; ~好 *hǎo* вітаю усіх присутніх

大姐 *dàjiě* (16) (ім.) (най)старша сестра

大连 [大連] *Dàlián* (22) (ім.) Далянь (портове місто у північно-східній частині у КНР)

大门 [大門] *dàmén* (21) (ім.) головний вхід; ~外 *wài* (присл.) за межами головного входу; перед головним входом

大明 *dà míng* (13) (ім.) 1. великі світила (обр. про Сонце та Місяць); 2. Дамін (китайське ім'я, частіше чоловіче)

大模大样 (儿) [大模大样 (兒)] *dà mú dà yàng(r)* (18) (прикм.) гордовитий, пихатий, гоноровий; ~地 *de* (присл.) гордовито, пихато, з гордим виглядом

大怒 *dà nù* (21) 1. (дієсл.) [сильно] розсердитися, розлютитися; 2. (ім.) лють, гнів

大片 *dà piàn* (21) (ім.) 1. великий масив, велика площа (землі, води); 2. касовий фільм, блокбастер

大人 *dà rén* (17) (ім.) дорослий, повнолітня людина

大生 *dà shēng* (18) (ім.) студент університету, студент ВНЗ (тайван. скороч. від 大学生 *dà xué shēng*)

大使馆 [大使館] *dà shǐ guǎn* (9) (ім.) посольство

大事 *dà shì* (12) (ім.) велика справа, важливе питання, подія; 出~ *chū* (фразеол.) трапилося лихо, сталася трагедія

大小 *dà xiǎo* 1. (5) (ім.) величина; розмір; 2. (18) (прикм.) великий і малий; і великі / старі, і малі; 3. (18) (ім.) дорослі та діти

大学 [大學] *dà xué* (3) (ім.) університет, ВНЗ; ~生 *shēng* (4) студент університету, студент ВНЗ

大衣 *dà yī* (9) (ім.) пальто; верхній одяг

大约 [大約] *dà yuē* (присл.) 1. (4) мабуть, ймовірно; 2. (21) приблизно, близько

代替 *dàitì* (11) 1. (дієсл.) замінити; 2. (прийм.) замість; 3. (спол.) замість того, щоб...

带 [帶] *dài* 1. (9) (дієсл.) мати, бути забезпеченим (чимось), володіти; 2. (9) (дієсл.) мати / взяти / нести з собою; 3. (9) (дієсл.) вести за собою; керувати; 4. (9) (дієсл.) передавати (комусь щось); ~来 *lái* (11) (дієсл.) мати при собі, мати / (при)нести з собою; ~回来 *huílai* (11) (дієсл.) принести із собою, привести із собою; 5. (13) (прийм.) з (чимось) (оформлює неживий додаток-характерну рису, ознаку); 6. (18) (прийм.) разом із (оформлює живий додаток-партнера по спільній дії)

带给 [帶給] *dàigěi* (21) 1. (дієсл.) передавати (комусь щось); 2. (ім.) передача (комусь чогось)

待 (13) (дієсл.) 1. *dāi* затриматись (десь); жити, мешкати; перебувати (десь) [тривалий час]; 他在中國~了一年了 *Tā zài Zhōngguó dāi le yī nián le* Він прожив у Китаї [цілий] рік; 2. *dài* очікувати, чекати

待客 *dàikè* (19) 1. (дієсл.) приймати гостей; 2. (ім.) прийом / приймання гостей

戴 (上) *dài(shàng)* (11) (дієсл.) носити; одягати (головний убір, рукавички, прикраси)

担当 [擔當] *dāndāng* (22) (дієсл.) брати на себе, приймати на себе

担心 [擔心] *dānxīn* (12) (дієсл.) турбуватися, тривожитися, хвилюватися; 别~ *bié* не хвилюйся (не хвилюйтесь)

单位 [單位] *dānwèi* (10) (ім.) 1. організація, установа; 2. місце роботи 但 *dàn* (14) (спол.) але, однак

但是 *dànshì* (9) (спол.) але, однак
彈 [彈] (18) 1. *dàn* (ім.) куля, патрон; ядро, снаряд; 2. *tán* (дієсл.) поплескувати, клацати [пальцями], постукувати; грати (на щипкових або клавішних музичних інструментах)

蛋糕 *dàngāo* (11) (ім.) торт, тістечко, бісквіт

当 [當] (9) (дієсл.) 1. *dāng* бути, слугувати (працювати) (кимось / чимось), функціонувати у якості (когось / чогось); 2. *dàng* (дієсл.) думати, що...; вважати, що... (з наступним підрядним реченням); 3. *dāng* (прийм.) під час, коли (оформлює наступне підрядне речення часу)

当兵 [當兵] *dāngbīng* (17) (дієсл.) бути військовим, служити в армії; 去 ~ *qù* (дієсл. фраз.) йти в армію, йти в солдати

当今 [當今] *dāngjīn* (22) 1. (ім.; присл.) зараз, нині, у наш час; 2. (прикм.) нинішній, сучасний; ~ 世界 *shìjiè* (імен. фраз.) сучасний світ

当然 [當然] *dāngrán* (3) (част.) звичайно, звісно [ж], певна річ

当时 [當時] (22) (присл.) 1. *dāngshí* тоді, у той час (у минулому); 2. *dàngshí* відразу, зараз же, негайно

当做 [當做] *dàngzuò* (22) (дієсл.) вважати (кимось / чимось / якимось), приймати (за когось / щось), обходитися (як з кимось / чимось)

刀 *dāo* (13) (ім.) 1. ніж; меч; 2. (жарг.) долар, бакс

刀叉 *dāochā* (13) (ім.) столові прибори (європейського зразка)

到 *dào* 1. (7) (дієсл.) доходити, доїжджати, прибувати; 2. (7) (дієсл.) наступати, приходити (про час, рік, дату); 3. (11) (дієсл.) досягати; дожити / дочекатись до...; 4. (8) (прийм.) оформлює т.зв. динамічну обставину місяця або часу (куди?; до якого місяця? / до якого моменту?); 5. (14) (дієсл.)

проходити (у / до...), [про]слідувати (у / до...)

到处 [到處] *dàochù* (8) (ім.; присл.) у будь-якому місці, де завгодно, всюди

到底 *dàodǐ* (18) 1. (спол.) врешті-решт, зрештою, все-таки; 2. (присл.) до краю, до кінця; повністю, цілком, цілковито

倒 1. *dào* (18) (присл.) 1. навпаки, всупереч / на противагу [цьому]; 2. *dào* (18) (присл.) однак, проте; втім, [і] тим не менше; 3. *dǎo* / *dào* (20) (дієсл.) перекидати(ся), перевертати(ся); ~ 过来 *guòlái* (дієсл.) ставити (стояти, висіти) догори ногами; перевертати(ся); ~ (上) *dào(shàng)* (20) (ім.) виливати, висипати; наливати, розливати; викласти (щось звідкись)

盗窃 [盜竊] *dàoqiè* (22) 1. (дієсл.) красти; 2. (ім.) крадіжка

得 (9) 1. (дієсл.) *dé* могти; мати право (дозвіл); дозволяється, вдається; 2. (дієсл.) *dé* отримувати, добувати; бути готовим; ~ 到 *dào* (18) (дієсл.) досягти, привести (до результату, успіху тощо); отримати, здобути; 3. (дієсл.) *děi* бути змушеним, мусити; мати необхідність; 4. 得了! *dé le!* (виг.) [та] годі [вже]!; досить [вже]!; достатньо!

得 *de* (9) (част.) частка обставини мери, ступеня, способу дії або ініці характеристики; ~ 不得了 *bù dé liǎo* (дієсл. фраз.) найвищою мірою, вкрай, жахливо, неймовірно; ~ 多 *duō* (11) (присл. фраз.) набагато (ставиться після прикметника)

得体 [得體] *détǐ* (11) (прикм.) тактовний, доречний; як личить / належить, згідно

得罪 *dézuì* (11) (дієсл.) образити; скривдити

德国 [德國] *Déguó* (10) (ім.)
Німеччина; ~ 人 *rén* (ім.) німець,
житель Німеччини

德行 (15) (ім.) 1. *déxing* погана
поведінка; 男人都是一个 ~ *Nánrén*
dōu shì yī ge déxing Усі чоловіки
однакові; 2. *déxing* добродесна
поведінка, добрий вчинок; чеснота,
добродесність

德语 [德語] *déyǔ* (13) (ім.)
німецька мова (в усній формі)

地 *de* (9) (част.) *частка*
обставини способу дії

地 *dì* (19) (ім.) 1. земля; підлога; 2.
Земля (планета)

地板 *dìbǎn* (21) (ім.) настил,
підлога; паркет; підлогова дошка;
~ 革 *gé* (ім.) лінолеум

地方 *dìfang* (6) (ім.) 1. (6) місце; 2.
(6) територія; 3. (18) частина; аспект

地理 *dìlǐ* (6) (ім.) географія; ~ 课
kè заняття (урок) географії

地平线 [地平線] *dìpíngxiàn* (21)
(ім.) лінія горизонту, горизонт, обрій

地区 [地區] *dìqū* (14) (ім.) район,
регіон

地勢 [地勢] *dìshì* (14) (ім.)
рельєф (місцевості)

地图 [地圖] *dìtú* (7) (ім.)
(географічна) мапа

地震 *dìzhèn* (22) (ім.) землетрус;
四川大 ~ *Sichuān dà dìzhèn* (ім.)
Великий сичуанський землетрус (12
травня 2008 року); 唐山大 ~ *Tángshān*
dà dìzhèn (ім.) Великий таншанський
землетрус (28 липня 1976 року)

地址 *dìzhǐ* (5) (ім.) адреса

的 *de* (3) (част.) *частка*
присвійного означення

的确 [的確] *díquè* (21) 1. (прикм.)
дійсний, чинний; фактичний; 2.
(присл.) дійсно, насправді; фактично

灯 [燈] *dēng* (9) (ім.) лампа,
ліхтар, світильник

等 *děng* 1. (4) (дієсл.) чекати,
очікувати; 2. (18) (присл.) тощо, і так
далі

等等 *děngděng* (11) (присл.) тощо,
і так далі; 其他 ~ *qítā* і тому подібне

低 *dī* (14) 1. (14) (прикм.)
низький; 2. (14) (прикм.)
присадкуватий, плескатий; 3. (17)
(дієсл.) нагинати, опускати;
знижувати; ~ (着) 头 (*zhe*) *tóu* (17) 1.
(дієсл. фраз.) опустити / схилити
голову (на знак покори чи суму); 2.
(присл.) з опущеною головою (на знак
покори чи суму); похнюплено

迪庆 [迪慶] *Díqīng* (21) (ім.)
(скор. від 迪庆藏族自治州 *Díqīng*
zàngzú zìzhìzhōu) Дечен-Тибетський
автономний округ

弟弟 *dìdì* (3) (ім.) молодший брат

第 *dì* (13) (преф.) *префікс*
порядкових числівників

点 [點] *diǎn* 1. (9) (ім.) (також 点
儿 [點兒] *diǎnr*) крапля; 2. (9) (ім.)
(також 点儿 [點兒] *diǎnr*) крапка; 3.
(9) (ім.) (також 点儿 [點兒] *diǎnr*)
пляма; 4. (22) (ім.) (також 点儿 [點兒]
diǎnr) пункт (не потребує рах. суф.); 5.
(9) (дієсл.) запалювати, підпалювати;
5. (15) (ім.) [певна] година (момент у
часі); 现在几 ~ 了? *Xiànzài jǐ diǎn le?*
Котра зараз година?

点 (点) 头 [點 (點) 頭] *diǎn(diǎn)tóu* (20) (дієсл.) кивати
головою (на знак згоди); кланятися

点亮 [點亮] *diǎnliàng* (20)
(дієсл.) (за)світити(ся), (за)горіти(ся);
(за)палити; (за)палати

点钟 [點鐘] *diǎnzhōng* (6) (ім.)
[певна] година (момент у часі)

电话 [電話] *diànhuà* (7) (ім.)
телефон; 给 …… 打 ~ *gěi... dǎ*
телефонувати комусь, дзвонити
комусь по телефону

电脑 [電腦] *diànnǎo* (5) (ім.)
комп'ютер

电气 [電氣] *diànrì* (11) (ім.)
електрика

电视 [電視] *diànshì* (4) (ім.)
телебачення; телепередача; телевізор;
~机 [機] *jī* (9) (ім.) телевізор,
телевізійний приймач; 看 ~ *kàn*
дивитись телевізор; ~台 *tái* (20) (ім.)
телевізійна студія, телеканал

电梯 [電梯] *diàntī* (12) (ім.) 1.
ліфт; 2. ескалатор; 3. підйомник

电影 [電影] *diànyǐng* (7) (ім.)
кіно, фільм; ~院 *yuàn* (8) (ім.)
кінотеатр

电子 [電子] *diànzǐ* (8) (ім.)
електрон; електронний; ~书 *shū*
електронна книжка; ~邮件 *yóujiàn*
електронний лист, електронна пошта,
email

调查 [調查] *diàochá* (17) 1.
(дієсл.) досліджувати, розслідувати,
обстежувати; 2. (ім.) дослідження,
розслідування, обстеження

掉 *diào* (17) (дієсл.) 1. губити,
втрачати; 2. падати, звалюватися;
опадати; відвалюватися; ~下来 *xiàlái*
(17) (дієсл.) падати (донизу),
звалюватися

跌 *diē* (11) (дієсл.) падати; ~下来
xiàlái (11) (дієсл.) падати / впасти
(звідкись) вниз / донизу; ~倒 *dǎo* (13)
(дієсл.) спіткнутися, перечепитися;
впасти, спіткнувшись
(перечепившись)

叮叮当当 [叮叮噹噹] *dīngdīng*
dāngdāng (22) (присл.) динь-дон,
дзинь-дзинь (звуконаслідування
дзвону, дзилинчання); ~声 *shēng* (ім.)
звук дзилинчання

盯 *dīng* (21) (дієсл.) пильно
дивитися; витріщитися, втупитися
поглядом

顶 [頂] *dǐng* (13) 1. (ім.) маківка
(голови); верхівка; 2. (рах. суф.)
рахівний суфікс для предметів із
чітко оформленою верхівкою: шапок,

наметів, паланкінів, культових споруд
тощо

顶嘴 [頂嘴] *dǐngzuǐ* (18) (дієсл.)
сперечатися; огризатися, зухвало
відповідати

定 *dìng* (10) (дієсл.) вводити,
встановлювати, затверджувати,
приймати; визначати, намічатий

丢 *diū* (17) (дієсл.) втратити,
загубити; 跑 ~ *pǎo* (17) (дієсл.) втекти,
втікати (від когось)

东 [東] *dōng* (13) (ім.) схід; ~方
fāng (ім.) схід (сторона світу), східна
частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng*
rén (ім.) житель східної частини
(країни, регіону тощо); ~欧 *ōu* (19)
(ім.) Східна Європа

东部 [東部] *dōngbù* (14) (ім.)
східна частина

东京 [東京] *Dōngjīng* (12) (ім.)
Токіо (столиця Японії)

东南部 [東南部] *dōngnánbù* (15)
(ім.) південно-східна частина

东坡肉 [東坡肉] *dōngpōròu* (19)
(ім.) тушковані свинячі реберця;
тушкова свинина у горщику

东西 [東西] *dōngxī* (4) (ім.)
предмет, річ; дещо, щось; 买 ~ *mǎi*
робити покупки, займатись шопінгом

冬季 *dōngjì* (13) (ім.) зимовий
сезон, зимовий період

冬天 *dōngtiān* (7) (ім.) зима

冬衣 *dōngyī* (12) (ім.) зимовий
одяг

懂 *dǒng* (6) (дієсл.) 1. розуміти;
~得了 *deleǎo* (22) (дієсл.) бути в змозі
(з)розуміти; 2. добре розбиратись,
бути знавцем

动 [動] *dòng* (12) (дієсл.)
рухати(ся)

动词 [動詞] *dòngcí* (8) (ім.)
дієслово

动静 [動靜] *dòngjìng* (21) (ім.) 1.
активність, рухи; 2. звуки, шарудіння;
3. резонанс

动物 [動物] *dòngwù* (15) (ім.)
тварина, звір

都 *dōu* (2) (присл.) усі; усе

斗争 [鬥爭] *dòuzhēng* (22) (ім.)
боротьба (跟…… *gēn...* / 和…… *hé...* /
与…… *yǔ...* із кимось, із чимось);
作~ *zuò* боротися, вести боротьбу; 2.
(дієсл.) боротися

逗 *dòu* (15) (дієсл.) дражнити;
бавити(ся); 别~了! *Bié dòu le!* Не
сміши [мене]!

毒 *dú* (22) (ім.) 1. отрута, токсин;
2. наркотик; ~品 *pǐn* (ім.) наркотик;
~癮 [癮] *yǐn* (ім.) наркотична
залежність, наркоманія

独生 [獨生] *dúshēng* (21)
(прикм.) єдинорідний, єдиний (про
дитину); 独(生)子女 *dú(shēng)zǐnǚ*
(ім.) єдина дитина (у сім'ї)

独尊 [獨尊] *dúzūn* (18) (дієсл.)
займати головне місце / провідне
становище

读 [讀] *dú* (16) (дієсл.) читати
вголос; декламувати; вимовляти; ~书
shū (21) (дієсл.) 1. читати книжку;
сидіти над книжкою (книжками); 2.
вчитися, навчатися

肚(子) *dù(zi)* (13) (ім.) 1. живіт;
шлунок; ~ (还) 饿呢! (*hái*) *è ne!* (так і)
залишився голодним!; 2. серце, душа;
~里 *lǐ* на серці, у душі; ~里说 *lǐ shuō*
говорити про себе

度 *dù* 1. (9) (дієсл.) проводити
(час), вести (життя); пережити; ~假
jià (12) (дієсл.) проводити канікули,
проводити відпустку; 2. (14) (ім.)
градус (не потребує рах. суф.); 三十八
~八 *sān shí bā dù bā* 38, 8 °C (38
цілих 8 десятих)

渡 *dù* (19) (дієсл.)
переправляти(ся) [через річку, море
тощо]

端 *duān* (20) (дієсл.) 1. подавати,
підносити; приносити; 2. піднімати,
підіймати

短 *duǎn* (12) (прикм.) 1. короткий;
2. низькорослий, невисокий (про
людину)

短信 *duǎnxìn* (11) (ім.) 1. текстове
повідомлення (у месенджерах або
SMS); 2. коротке письмове
повідомлення, записка

段 *duàn* (21) 1. (ім.) відрізок,
шматок; фрагмент, уривок; 2. (рах.
суф.) рахівний суфікс для відрізків
(часу чи фізичних об'єктів), шматків,
фрагментів, уривків тощо; 一~ (儿)
yīduàn(r) (20) (ім.) 1. відрізок, уривок;
ділянка, дистанція; 2. етап, стадія

队 [隊] *duì* (ім.) 1. (13) група;
команда (у спорті), бригада (на
виробництві); [військовий] підрозділ;
2. (19) шеренга, стрій; 3. (19) черга

对 [對] *duì* (3) 1. (прикм.)
правильний, вірний; 2. (част.) так,
вірно; ~了 *le* (11) (прикм. фраз.) 1.
абсолютно вірно; 2. до речі, між
іншим; 3. (6) (прийм.) оформлює
додаток-адресата (кому? / чому?)

对不起 [對不起] *duìbuqǐ* (4)
(дієсл. фраз.) вибачте!; пробачте!
прошу вибачення!

对话 [對話] *duìhuà* (11) (ім.)
діалог; бесіда

对面 [對面] *duìmiàn* (13) (ім.;
післяім.) 1. навпроти, проти;
протилежна сторона; 2. візаві; 3. віч-
на-віч; назустріч

对象 [對象] *duìxiàng* (18) 1. (ім.)
об'єкт, предмет; мішень, ціль; 2. (ім.)
партнер у парі (коханий / кохана,
наречений / наречена, хлопець /
дівчина); 3. (дієсл.) орієнтуватися (на
щось / на когось), брати за взірць /
приклад, наслідувати

兑换 [兌換] *duìhuàn* (13) 1.
(дієсл.) обмінювати (валюту),
розмінювати гроші (на дрібніші або на
іншу валюту); 2. (ім.) обмін (грошей,
валюти); конвертація

顿 [頓] *dùn* (19) 1. (дієсл.) зупинятися, робити паузу; 2. (ім.) табір; стоянка; 3. (прикм.; присл.) раптовий, несподіваний; негайний; раптом; з ходу; 4. (рах. суф.) *рахівний суфікс для приймань їжі*; 三~飯 *sān dùn fàn* (імен. фраз.) триразове харчування; 4. (рах. суф.) *рахівний суфікс для дій («раз»)*

多 *duō* 1. (4) (прикм.) багато; бути у великій кількості; ~起来 *qǐlái* (11) (дієсл.) збільшуватися; ~谢 *xiè* (11) (дієсл.) бути дуже вдячним; дуже [Вам] дякую; 2. (15) (част.) більше...; ...з чимось (після числ. або рах. суф.); 3. (16) (дієсл.) 1. збільшуватися, зростати; 2. збільшувати; додавати

多次 *duōcì* (13) (прикм.; присл.) багаторазовий, неодноразовий; багаторазово, багато разів; 很~ *hěn* (присл.) [дуже] багато разів; неодноразово

多大 *duōdà* (5) (пит. займ.) 1. скільки років?; 2. наскільки великий?

多少 *duōshǎo* (5) 1. (пит. займ.) скільки? (більше 10); 2. (неознач. займ.) кілька, декілька

多长 [多長] *duōcháng* (9) (пит. займ.) як довго [вже]?; ~时间 *shíjiān* (пит. займ.) протягом якого відрізка часу?; як довго?; скільки часу?

多种多样 [多種多樣] *duōzhǒng duōyàng* (9) (прикм.; присл.) різноманітний, найрізноманітніший

朵 *duǒ* (13) (рах. суф.) *рахівний суфікс для пучків / бутонів квітів, грон / китиць рослин, а також ммар*

Е

俄国 [俄國] *Éguó* (12) (ім.) Росія; ~人 *rén* (ім.) росіянин, житель Росії

俄罗斯 [俄羅斯] *Éluósī* (3) (ім.) Росія; ~人 *rén* (ім.) росіянин, житель Росії

俄语 [俄語] *éyǔ* (3) (ім.) російська мова (в усній формі)

恶棍 [惡棍] *ègùn* (17) (ім.) лиходій, негідник, мерзотник

恶心 [噁心] *ěxīn* (18) 1. (ім.) нудота; 感到~ *gǎndào* відчувати нудоту; 2. (дієсл.) (з)нудити

饿 [餓] *è* 1. (3) (прикм.) голодний; 2. (18) (дієсл.) зголодніти

儿化 [兒化] *érhuà* (16) (ім.) еризація (див. Урок 8, «Фонетика», п. 8.1.)

儿女 [兒女] *érnǚ* (21) (ім.) син та дочка

儿童 [兒童] *értóng* (18) 1. (ім.) дитина, підліток; 2. (прикм.) дитячий; ~心理学 *xīnlǐxué* (ім.) дитяча психологія (як наука)

儿媳 [兒媳] *érxi* (21) (ім.) дружина сина, невістка

儿子 [兒子] *érzi* (5) (ім.) син
而 *ér* (спол.) 1. (12) тому, ось чому; отож; 2. (22) і, та; а, але; ~非 *fēi* (спол. фраз.) а [зовсім] не...

(而)且 *(ér)qiě* (9) (спол.) до того ж [ще], притім, на додачу

而是 *éershì* (17) (спол.) а, але; натомість

耳朵 *ěrdǎo* (16) (ім.) вухо

耳机 [耳機] *ěrjī* (11) (ім.) навушники

二 *èr* (1) (числ.) два

二弟 *èrdì* (13) (ім.) середній брат, другий з молодших братів

二哥 *èrgē* (16) (ім.) другий зі старших братів; середній брат

二姐 *èrjiě* (16) (ім.) друга зі старших сестер; середня сестра

防 *fáng* (21) (дієсл.) 1. приймати контрзаходи, попереджати; остерегатися, берегтися; 2. обороняти, захищати; 养儿防老 [養兒防老] *yǎng ér fáng lǎo* (фразеол.) народити дитину / виростити дітей, щоб забезпечити опору у старості

F

发 [發 / 髮] *fà* (12) (ім.) волосся
 发 [發] *fā* (8) 1. (дієсл.) посилати, відправляти (给…… *gěi*... комусь); 2. (дієсл.) випускати; видавати (наприклад, зарплату); випромінювати (промені, світло); 3. (дієсл.) ставати, перетворюватись на; 4. (ім.) напад, припадок; 5. (рах. суф.) *рахівний суфікс для куль, снарядів та пострілів*
 发布 [發布] *fābù* (21) (дієсл.) опублікувати, оприлюднити; видати; презентувати; ~命令 *mìnglìng* видати наказ / розпорядження
 发达 [發達] *fādá* (14) (ім.; прикм.) високорозвинений; ~国家 *guójiā* (ім.) високорозвинена держава
 发给 [發給] *fāgěi* (19) (дієсл.) видавати на руки
 发窘 [發窘] *fājǒng* (10) 1. (дієсл.) соромитись, ніяковіти; 2. (ім.) ніяковість, збентеження
 发烧 [發燒] *fāshāo* (14) 1. (ім.) підвищена температура тіла, жар; 2. (дієсл.) мати / відчувати жар, мати / відчувати підвищену температуру тіла
 发生 [發生] *fāshēng* (8) 1. (дієсл.) виникати, з'являтись; відбуватись, траплятись; ~了什么事情? *le shénme shìqing?* що сталося?; що трапилось?; 2. (ім.) поява, виникнення
 发送 [發送] *fāsòng* (11) (дієсл.) 1. надсилати, відправляти (向…… *xiàng*... комусь); 2. передавати (напр., по радіо)
 发现 [發現] *fāxiàn* 1. (12) (дієсл.) виявляти, помічати, дізнаватися; 2. (15) (ім.) виявлення; відкриття
 发音 [發音] *fāyīn* (11) 1. (дієсл.) вимовляти (звук); 2. (ім.) вимова, артикуляція; 3. (прикм.) фонетичний
 发展 [發展] *fāzhǎn* (12) 1. (дієсл.) розвивати(ся); ~起来 *qǐlái* (22) (дієсл.) почати розвиватися; ~中

zhōng (14) (прикм.) той, що знаходиться у процесі розвитку; той, що розвивається; 2. (ім.) розвиток

伐 *fá* (16) (дієсл.) рубати (дерево), зносити, руйнувати (будівлю), валити (ліс)

法国 [法國] *Fǎguó* (10) (ім.) Франція; ~人 *rén* (ім.) француз, житель Франції

法学 [法學] *fǎxué* (3) (ім.) правознавство, юриспруденція

法语 [法語] *fǎyǔ* (3) (ім.) французька мова (в усній формі)

法院 *fǎyuàn* (21) (ім.) суд; 最高~ *zuìgāo fǎyuàn* (ім.) верховний суд; 联邦最高~ *liánbāng zuìgāo fǎyuàn* (ім.) федеральний верховний суд; 宪法~ *xiànfǎ fǎyuàn* (ім.) конституційний суд

翻译 [翻譯] *fānyì* (4) 1. (ім.) переклад; 2. (ім.) перекладач; 做 / 作~ *zuò* працювати перекладачем, перекладати; 3. (дієсл.) перекладати, здійснювати переклад

凡是 *fǎnshì* (22) (вказ. займ.) кожен, хто...; все, що...; щоразу, коли...; все / всі без винятку

烦躁 [煩躁] *fánzào* (22) 1. (дієсл.) нервувати(ся); 2. (ім.) нервозність, дратівливість; 3. (прикм.) нервовий

繁 *fán* (16) (прикм.) 1. численний, рясний; 2. густий; 3. складний, непростий; ~体字 [體字] *tǐzì* (ім.) традиційні (повні) ієрогліфи, ієрогліфи у традиційному (повному, неспрощеному) написанні

繁难 [繁難] *fánnán* (15) (прикм.) трудомісткий, важкий для виконання; складний (за структурою), комплексний

反而 *fǎn'ér* (21) (спол.; присл.) навпаки, всупереч цьому

反思 *fǎnsī* (22) 1. (дієсл.) переглядати, переоцінювати, переосмислювати; 2. (ім.) перегляд, переосмислення, рефлексія

反正 *fǎnzhèng / fǎnzhèng* (21) (присл.; спол.) так чи інакше, у будь-якому разі; все одно

犯 *fàn* (13) (дієсл.) переступати (закон), вчиняти (злочин, помилку), порушувати (правила); ~ 法 *fǎ* порушувати закон; ~ 错误 *cuòwù* допускати помилку

犯罪 *fànzuì* (22) 1. (дієсл.) скоювати злочин; 2. (ім.) злочин; злочинність

饭 [飯] *fàn* (4) (ім.) 1. їжа, страва; 做~ *zuò* готувати їжу; ~ 来张口 (, 衣来伸手) [來張口 (, 衣來伸手)] *fàn lái zhāng kǒu (, yī lái shēn shǒu)* (18) (фразеол.) жити на всьому готовому (букв.: «їжа приходить у розкритий рот (, одяг приходить у простягнуту руку)»); 2. варений рис

饭菜 [飯菜] *fàn cài* (11) (ім.) їжа, страва

饭馆 [飯館] *fànguǎn* (10) (ім.) ресторан

饭后 [飯後] *fàn hòu* (14) (присл.) після їжі

饭钱 [飯錢] *fàn qián* (19) (ім.) гроші на їжу, оплата за їжу

范围 [範圍] *fàn wéi* (11) (ім.) область, сфера, зона; межа; обсяг; ~ 内 *nèi* у зоні (межі) досяжності; 用户不在接收~ 内 *Yònghù bù zài jiēshōu fàn wéi nèi* Абонент знаходиться поза зоною досяжності

方便 *fāngbiàn* (8) (прикм.) зручний, комфортабельний; 你(现在) ~ 说话吗? *Nǐ (xiànzài) fāngbiàn shuō huà ma?* Тобі (зараз) зручно розмовляти?

方法 *fāngfǎ* (18) (ім.) спосіб, метод; засіб, прийом

方面 *fāngmiàn* (15) (ім.) 1. сторона, напрямок; 2. аспект, область, сфера

方式 *fāngshì* (13) (дієсл.) зразок, вірець, модель; метод, спосіб; 以函授

~ 学习 *yǐ hánshòu fāngshì xuéxi* вивчати (щось) / навчатися (чомусь) заочно

方言 *fāngyán* (9) (ім.) діалект, місцева говірка, наріччя

妨碍 [妨礙] *fāng'ài* (22) 1. (дієсл.) заважати, перешкоджати; 2. (ім.) завада, перешкода; 3. (ім.) шкода; 4. (прикм.) шкідливий

房东 [房東] *fāngdōng* (12) (ім.) господар будинку, домовласник

房间 [房間] *fāngjiān* (5) (ім.) кімната; номер (у готелі)

房子 *fángzi* (5) (ім.) будинок; будівля

房租 *fāngzū* (12) (ім.) квартирна плата; плата за оренду житла

放 *fàng* (дієсл.) 1. (8) відпускати, випускати, звільняти, давати волю; 2. (8) випускати із себе; випромінювати (світло); видавати (звуки); 3. (8) класти, ставити (кудиись або на щось); ~ 在心上 *zài xīn shàng* (9) (фразеол.) приймати близько до серця, хвилюватись, зважати; 4. (8) видавати, роздавати; 5. (8) ~ 电影 *diànyǐng* показувати (демонструвати) фільм; 6. (13) бути поставленим, бути покладеним (про речі); 7. (18) покладати; 把希望 ~ *bǎ xīwàng fàng* покладати надію / сподівання (在…… *zài... na* щось / на когось); 8. (19) додавати, збільшувати; розширювати, подовжувати; ~ 错 *cuò* (18) (дієсл.) [помилково] ставити / класти не на своє місце

放假 *fàngjià* (11) 1. (ім.) канікули, відпустка; 2. (дієсл.) розпустити на канікули, надати відпустку

放牛 *fàngniú* (21) (дієсл.) пасти (велику рогату худобу: корів, кіз тощо)

放弃 [放棄] *fàngqì* (16) (дієсл.) покинути, відкинути; відмовлятися (від політики); 2. (ім.) відкидання; приזупинення, відмова (від політики)

放松 [放鬆] fàngsōng (22) 1. (дієсл.) послаблювати, розслаблювати; розслабитися; 2. (ім.) розслаблення, релаксація

放下 fàngxià (дієсл.) 1. (11) опускати, спускати; складати (напр., зброю); покласти (слухавку); 2. (11) випускати з рук; 3. (11) знімати (окуляри, навушники, головний убір, прикраси); 4. (17) (~下) (xià) (17) (дієсл.) відмірювати, відмічати (на чомусь), відкладати (довжину)

放心 fàngxīn (8) (дієсл.) заспокоюватись; бути спокійним; 请~ qǐng не хвилюйтесь; заспокойтесь, будь ласка

飞 [飛] fēi (17) (дієсл.) летіти, літати; ~跑 pǎo (17) (дієсл.) бігти шосили, мчати; летіти на всіх парах; ~跑起来 pǎo qǐlái (17) (дієсл.) розганяти(ся), розігнати(ся)

飞机 [飛機] fēijī (8) (ім.) літак; ~票 piào (21) (ім.) авіаквиток

非 fēi (17) (част.; дієсл.) не бути

非常 fēicháng (3) (присл.) дуже, виключно, надзвичайно, вкрай

非得 fēiděi (22) (дієсл.) слід, необхідно, обов'язково потрібно

非法 fēifǎ (22) (прикм.) незаконний, протизаконний; нелегальний

非要 fēi yào (22) (дієсл. фраз.) наполягти (на тому, щоб зробити щось; ~……不可 bù kě (дієсл. фраз.) ніяк не можна не…

非洲 Fēizhōu (6) (ім.) Африка; ~人 rén (ім.) африканець

费 [費] fèi (21) 1. (дієсл.) витратити; марнувати; 2. (ім.) витрати, оплата; 交~ jiāo вносити оплату; 电~ diànfèi (ім.) плата за електрику; 水~ shuǐfèi (ім.) плата за водопостачання

分 fēn (13) (дієсл.) ділити(ся), підрозділяти(ся) (на певні частини, категорії, типи тощо)

分 (钟) [分(鐘)] fēn(zhōng) (9) (ім.) хвилина (часовий відрізок у 60 сек.) (не потребує рах. суф.)

分别 fēnbié (22) 1. (ім.) різниця, відмінність; 2. (дієсл.) розрізняти, відрізняти; 3. (присл.) по-різному, неоднаково; 4. (присл.) окремо, порізно; відповідно; ~叫做…… jiàozuò… називати(ся) / що називаються відповідно…

分开 [分開] fēnkāi (19) (дієсл.) розділяти(ся), відокремлювати(ся) (和…… hé… від когось / чогось)

粉 fěn (19) (ім.) порошок, пил, борошно

粉笔 [粉筆] fēnbǐ (11) (ім.) крейда

粉蒸肉 fēnzhēngròu (19) (ім.) шматочки свинини з рисовим борошном, приготовані на пару

份 fèn 1. (11) (ім.) примірник, екземпляр; 2. (11) (рах. суф.) *рахівний суфікс для примірників та екземплярів (газет, документів тощо)*; 3. (22) (рах. суф.) *рахівний суфікс для порції та доз, а також для робіт (включно із самим поняттям «робота»), завдань, обов'язків*

丰 [豐] fēng (19) (прикм.) рясний, щедрий, розкішний; врожайний; ~富 fù (19) 1. (ім.) достаток; ряснота, розмаїття; 2. (прикм.) багатий, розмаїтний; буйний, пишний; ~收 shōu (20) (ім.) багатий урожай; ~收年 nián (20) (ім.) урожайний рік

风 [風] fēng (12) (ім.) вітер

风景 [風景] fēngjǐng (21) (ім.) красвид, пейзаж

风俗 [風俗] fēngsú (20) (ім.) звичай; звичка

封 fēng (11) 1. (ім.) пакет, конверт, посилка, відправлення; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для*

пакетів, конвертів, листів та повідомлень (у т.ч. електронних), посилок, відправлень

封闭 [封閉] *fēngbì* (22) (дієсл.) запечатувати, замикати, закривати наглухо, заблокувати

疯狂 [瘋狂] *fēngkuáng* (9) 1. (ім.) безумство, божевілья; 2. (прикм.) божевільний; 3. (присл.) ~ 地 *de* шалено, безумно, як очманілий

否则 [否則] *fǒuzé* (21) (спол.) в іншому випадку, інакше

夫妻 *fūqī* (20) (ім.) чоловік та дружина, подружжя

夫人 *fūrén* / *fūren* (15) (ім.) 1. дружина (у подружжі); 2. пані, мадам (після прізвищ, у т.ч. у звертаннях)

服 *fú* / *fù* (14) (дієсл.) 1. ковтати (їжу); 2. приймати (ліки)

服务 [服務] *fúwù* (11) 1. (ім.) послуга, сервіс; 2. (дієсл.) обслуговувати, надавати послугу; 医疗 ~ *yīliáo* (ім.) медичне обслуговування

服装 [服裝] *fúzhuāng* (21) (ім.) одяг; вбрання, костюм; 民族~ *mínzú fúzhuāng* (ім.) народний (національний) костюм

幅 *fú* (20) 1. (ім.) полотнище; ординарна смуга (тканини, паперу); сувій; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для картин, плакатів, банерів тощо*

福 *fú* (17) 1. (ім.) щастя, благополуччя; 2. (прикм.) щасливий

辅导 [輔導] *fūdǎo* (8) 1. (ім.) (навчальна) консультація; 2. (ім.) репетитор; 3. (дієсл.) консультувати, давати консультацію

腐败 [腐敗] *fǔbài* (14) 1. (ім.) тління, гниття, розкладання; 2. (дієсл.) гнити, розкладатися; 3. (ім.) корупція; 职务 ~ *zhíwù* (ім.) корупція посадовців, корумпованість чиновників

父母 *fùmǔ* (13) (ім.) батько і мати, батьки

父亲 [父親] *fùqin* (11) (ім.) батько

付 *fù* (6) (дієсл.) 1. передавати, вручати; 2. платити; ~ 钱 *qián* платити (за щось) гроші, оплачувати

付款 *fùkuǎn* (8) 1. (дієсл.) виплачувати (гроші), сплатити, заплатити; 2. (ім.) платіж

附近 *fùjìn* (10) 1. (ім.) близькість; околиці; 2. (післяім.) поблизу

复习 [複習] *fùxí* (11) 1. (дієсл.) повторювати (пройдене); 2. (ім.) повторення (пройденого)

复杂 [複雜] *fùzá* (8) (прикм.) складний, складений; багатокomпонентний, комплексний

副本 *fùběn* (11) (ім.) копія (документа, картини), дублікат (ключа)

富 *fù* (19) (прикм.) багатий, заможний; ~ 有 *yǒu* (19) 1. (прикм.) багатий, заможний, забезпечений; 2. (дієсл.) бути багатим (на щось); бути вдосталь / у надлишку

G

该 [該] *gāi* 1. (9) (дієсл.) необхідно, слід, повинен / повинна / повинно; ~ 怎么办 [怎麼辦]? *zěnmē bān?* Що [ж] слід робити?; 2. (22) (вказ. займ.) вищезазначений; згаданий, вказаний

该死 [該死] *gāisǐ* (11) 1. (дієсл.) заслуговувати на смерть; ~ 的罪 *de zuì* (ім.) смертний гріх; 2. ~ 的 *de* (прикм.) чортів...!; клятий...!; довбаний...!; чорт забирай!

改变 [改變] *gǎibiàn* (21) 1. (дієсл.) [видо]змінювати; 2. (ім.) [видо]змінення

改成 *gǎichéng* (16) (дієсл.) трансформувати(ся), переробляти(ся), редагувати(ся), перетворювати(ся)

改革 *gǎigé* (12) (дієсл.) 1. реформувати, оновлювати, перетворювати; виправляти; 2.

реформа, перетворення, оновлення; 经济 ~ *jīngjì* економічна реформа; 政治 ~ *zhèngzhì* політична реформа

盖 (子) [蓋 (子)] *gài(zi)* (7) (ім.) 1. кришка; 2. панцир (у тварин)

赶 [趕] *gǎn* (15) (дієсл.) 1. слідувати за, йти слідом; 2. швидко йти, мчати, поспішати; ~ 路 *lù* поспішати (до місця призначення); 3. виганяти, гнати геть

赶紧 [趕緊] *gǎnjīn* (17) (присл.) терміново, негайно, невідкладно

赶快 [趕快] *gǎnkuài* (21) (присл.) терміново, квапливо

赶着 [趕著] *gǎnzhe* (21) 1. (присл.) по ходу справи; під час; якраз коли...; 赶着…… 赶着…… *gǎnzhe... gǎnzhe...* по мірі того, як...; як тільки..., так [відразу ж] і...; 2. (дієсл.) гнатися; переслідувати; гнати, заганяти

敢 *gǎn* (18) (дієсл.) (по)сміти, наважитися, наслідитися; 不敢不…… *bù gǎn bù...* не наважитися не... (зробити щось)

敢于 [敢於] *gǎnyú* (22) (дієсл.) (по)сміти, наважитися, взяти на себе сміливість

感 *gǎn* (13) (дієсл.) відчувати

感到 *gǎndào* (10) (дієсл.) відчувати; зазнавати; ~ 孤单 *gūdān* почуватися самотньо

感动 [感動] *gǎndòng* (21) 1. (дієсл.) зворушити(ся), розчулити(ся); 2. (ім.) зворушення, розчулення

感觉 [感覺] *gǎnjué* 1. (12) (ім.) відчуття; 不喜欢输的 ~ *bù xihuan shū de* не любити програвати; 2. (12) (дієсл.) відчувати; 3. (21) (дієсл.) почуватися

感冒 *gǎnmào* (12) 1. (ім.) застуда; 2. (дієсл.) застудитися

感情 *gǎnqíng* (20) 1. (ім.) почуття, душевний стан; прихильність; 2. (ім.) взаємини, міжособистісні стосунки; 3.

(дієсл.) відчувати [позитивні] почуття; зворушитися, розчулитися

感受 *gǎnshòu* (22) 1. (дієсл.) відчувати; сприймати; ~ 到 *dào* (22) (дієсл.) відчутти, зазнати (на собі); випробувати; 2. (дієсл.) заразитися (хворобою); 3. (ім.) враження; сприйняття

感谢 [感謝] *gǎnxiè* (дієсл.) 1. (5) бути вдячним, відчувати вдячність; 非常 ~ *fēicháng* дуже [тобі / Вам] вдячний; 2. (10) (дієсл.) дякувати (комусь)

干 [幹] *gàn* 1. (9) (дієсл.) працювати (кимось), робити [певну] роботу, займатись (чимось); 2. (13) (дієсл.) висохнути, засохнути, пересохнути; 3. (13) (прикм.) сухий, сушений, висохлий

干部 [幹部] *gànbù* (18) (ім.) 1. кадри; кадровий працівник; апарат, керівні кадри; 2. офіцер, командний склад; 2. функціонер, активіст

干活 (儿) [幹活 (兒)] *gànhuó(r)* (19) 1. (дієсл.) працювати, трудитися; 2. (ім.) робота, праця

干净 / 乾淨 [乾淨] *gānjìng* (13) 1. (прикм.) чистий, охайний; 2. (присл.) повністю, цілком, цілковито, без залишку; 吃 ~ *chī* з'їсти [все] без залишку

干吗 [幹嗎] *gànmá* (12) (пит. займ.) навіщо?; для чого?; заради чого?

刚 [剛] *gāng* (10) (присл.) 1. якраз, у самий раз; 2. тільки-но, як тільки

刚才 [剛才] *gāngcái* (11) (присл.) щойно, тільки-но зараз

刚刚 [剛剛] *gānggāng* (7) (присл.) 1. ледь-ледь, насили; 2. якраз, у самий раз

刚好 [剛好] *gānghǎo* (18) (присл.) 1. якраз, вчасно, своєчасно; 2. саме, в міру, в пору

钢琴 [鋼琴] *gāngqín* (18) (ім.)
піаніно, фортепіано; 弹~ *tán* грати на
піаніно / на фортепіано

岗 (子) [崗(子)] *gǎng(zi)* (19)
(ім.) 1. пагорб, гірка; 2. пост

高 *gāo* 1. (3) (прикм.) високий; 2.
(8) (ім.) Гао (китайське прізвище)

高级 [高級] *gāojí* (22) (прикм.)
вищий, найвищий; високий, високого
рівня; гіпер-, високо-

高明 *Gāomíng* (7) (ім.) Гаомін
(китайське чоловіче ім'я)

高兴 [高興] *gāoxìng* (3) (дієсл.)
зрадіти, радіти; ~地 *gāoxìng de* (20)
(присл.) з радістю, радісно

告诉 [告訴] *gàosu* (8) (дієсл.)
сказати (комусь щось), повідомити,
інформувати

哥哥 *gēge* (3) (ім.) старший брат

歌 *gē* (21) (ім.) пісня; ~唱 *chàng*
(21) (дієсл.) співати, виспівувати
(мелодію); оспівувати; ~曲 *qǔ* (21)
(ім.) пісня; арія, романс

隔代 *gé dài* (18) (ім.; прикм.;
присл.) через покоління

个 [個] *ge / gè* (5) (рах. суф.)
універсальний рахівний суфікс для
іменників-неістот та істот зі
значенням «одиниця», «штука»

各 *gè / gě* (20) (вказ. займ.) кожен,
кожний (не потребує рах. суф.); ……
各 *gè / gě* кожен із…

各种 [各種] *gèzhǒng* (21) / 各种
各样 [各種各樣] *gèzhǒng gèyàng* (17)
(прикм.) різноманітний,
найрізноманітніший, всілякий

给 [給] *gěi* (6) 1. (дієсл.) давати;
2. (прийм.) оформлює додаток-
адресата (кому? / чому?)

根 *gēn* (16) 1. (ім.) корінь,
коріння; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс
для тонких та довгих предметів:
мотузок, паличок, стовбурів, труб,
трубок, олівців, пензликів, колон,
стовпів тощо

根本 *gēnběn* (13) (присл.)
докорінно; зовсім, абсолютно

根据 [根據] *gēnjù* (16) 1. (ім.)
база, підвалини, основа, підґрунтя; 2.
(прийм.) спираючись на, відповідно
до, згідно з; 3. (прийм.) ~……来 *lái*
виходячи з (чогось), на підставі
(чогось)

跟 *gēn* (6) 1. (дієсл.) слідувати
[позаду], йти слідом [за];
супроводжувати; 2. (прийм.)
оформлює додаток-партнера по
спільній дії (з ким?)

跟着 [跟著] *gēnzhe* (21) (прийм.)
оформлює додаток-партнера по
спільній дії (з ким?)

更 *gèng* (11) (присл.) більше, ще
більше; ще раз; більше того

工厂 [工廠] *gōngchǎng* (13) (ім.)
завод; фабрика

工夫 *gōngfu* (7) (ім.) вільний час,
дозвілля

工业 [工業] *gōngyè* (14) (ім.)
промисловість, індустрія

工资 [工資] *gōngzī* (6) (ім.)
заробітна плата

工作 *gōngzuò* (4) 1. (ім.) робота; 2.
(дієсл.) працювати

公共汽车 [公共汽車] *gōnggòng
qìchē* (8) (ім.) 1. автобус; 2. (жарг.)
жінка легкої поведінки, шльондра

公姥 *gōnglǎo* (15) (ім.) батьки
чоловіка, свекор та свекруха

公里 *gōnglǐ* (14) (ім.) кілометр (не
потребує рах. суф.)

公平 *gōngpíng / gōngpíng* (13)
(прикм.) чесний, справедливий;
неупереджений

公司 *gōngsī* (7) (ім.) фірма,
компанія, корпорація

公元 *gōngyuán* (15) (ім.) наша ера,
нова ера; ~前 *qián* (присл.) до нашої /
нової ери; ~(后) (*hòu*) (присл.) нашої
/ нової ери

公园 [公園] *gōngyuán* (9) (ім.)
[громадський, міський] парк

功能 *gōngnéng* (22) 1. (ім.) функціонування; 2. (дієсл.) функціонувати

供暖 *gōngnuǎn* (11) (ім.) опалення

供应 [供應] *gōngyìng* (19) 1. (дієсл.) постачати, забезпечувати; обслуговувати; 2. (ім.) постачання, забезпечення; обслуговування

共产党 [共產黨] *gòngchǎndǎng* (16) (ім.) комуністична партія

共产主义 [共產主義] *gòngchǎn zhūyì* (17) (ім.) комунізм

共计 [共計] *gòngjì* (6) (дієсл.) нараховуватись [разом], складати в сумі; разом, [кількість] у цілому

狗 *gǒu* (6) (ім.) собака, пес

购物 [購物] *gòuwù* (9) 1. (дієсл.) купувати товари, йти на шопінг; 2. (ім.) купівля товарів, шопінг

够 [夠] *gòu* (6) (дієсл.) вистачити, бути достатнім

孤单 [孤單] *gūdān* (10) 1. (ім.) самотність; 2. (прикм.) самотній

孤儿 [孤兒] *gū'ér* (21) (ім.) сирота

姑娘 *gūniang* (8) (ім.) дівчина, панночка

古城 *gǔchéng* (21) (ім.) старе місто

古代 *gǔdài* (13) (ім.) давня епоха, минулі часи, старовина

古典 *gǔdiǎn* (5) (ім.) класика; класичний; ~ 音乐 *yīnyuè* класична музика

古旧 [古舊] *gǔjiù* (21) (прикм.) старовинний; старомодний, консервативний

古老 *gǔlǎo* (15) (прикм.) давній, стародавній

骨 *gǔ* (17) (ім.) кістка; 大腿 ~ *dàtuǐ* (17) (ім.) велика стегнова кістка

鼓 *gǔ* (20) (ім.) барабан; 打 ~ *dǎ* 1. бити в барабан, барабанити; 2. почуватися невпевнено, нервувати;

~ 声 *shēng* (ім.) барабанний бій, барабанний дріб

故事 *gùshi* (9) (ім.) 1. оповідь; казка; розповідь, історія; 2. сюжет

故乡 [故鄉] *gùxiāng* (17) (ім.) рідні місця, місце народження, мала батьківщина

雇 [僱] *gù* (22) (дієсл.) наймати, винаймати; фрахтувати

挂 [掛] *guà* (дієсл.) 1. (13) висіти; вішати, повісити; 2. (14) [за]ресструвати(ся), записати(ся)

挂断 [掛斷] *guàduàn* (11) (дієсл.) покласти слухавку, від'єднатись; відхилити дзвінок, скинути

挂号 [掛號] *guàhào* (14) (дієсл.) [за]ресструвати(ся), записати(ся); ~ 看病 *kànbìng* записатися на прийом до лікаря

乖乖(娃) *guāiguāi(wá)* (18) (ім.) дитинка, дитиночка, малюк; малеча, манюня (лагідне назва або звернення до дитини)

拐杖 *guǎizhàng* (13) (ім.) палиця, ціпок, тростина; милиця

怪不得 *guàibude* (14) (дієсл. фраз.) нічого дивуватися, що..., не дивно, що...

关 [關] *guān* (дієсл.) 1. (4) закривати, зачиняти; вимикати; 2. (22) перебувати (~ 在 *zài*...) (букв.: «бути закритим (десь), посадженим (кудись»)); ~ 门 *mén* (17) (дієсл.) зачиняти двері; зачинятися (про заклади, установи)

关机 [關機] *guānjī* (11) (дієсл.) вимикати (пристрій); 用户已 ~ *Yònghù yǐ guānjī* Телефон абонента вимкнено

关系 [關係] *guānxì* (9) (ім.) зв'язок, (спів)відношення, залежність; зв'язки, блат; 没 ~ *méi* (4) (дієсл. фраз.) нічого, дрібниці, нічого страшного; 有 ~ *yǒu* (дієсл. фраз.) (9) мати зв'язки, бути пов'язаним (跟 *gēn*... із кимось); мати блат

关心 [關心] *guānxīn* (9) (дієсл.) піклуватися, турбуватися (про когось); 漠不 ~ *mò bù* (18) (дієсл. фраз.) [взагалі] не цікавитися / не перейматися, бути [абсолютно] байдужим (对…… *duì*... до когось / до чогось)

关于 [關於] *guānyú* (8) (прийм.) що стосується...; стосовно...; щодо...; про...; на тему...

观点 [觀點] *guāndiǎn* (9) (ім.) точка зору, підхід; 从我的 ~ *cóng wǒ de* з моєї точки зору

官方 *guānfāng* (16) (прикм.) офіційний; урядовий

官司 (21) (ім.) 1. *guānsī* судова справа, судовий процес, позов; 打 ~ *dǎ* судитися; позиватися, подати до суду; 2. *guānsī* офіційні інстанції / установи; чиновники, чиновництво

管 *guǎn* 1. (6) (дієсл.) управляти, керувати; контролювати; цікавитися; 2. (8) (дієсл.) доглядати; піклуватися, турбуватися; 3. (9) 不 ~ *bù* (дієсл. фраз.) не мати відношення, не стосуватися; 不管愿不愿意 (都……) *bù guǎn yuàn bù yuànyì (dōu...)* (дієсл. фраз.) хочеш не хочеш (, а...), як не крути (, але...)

管(子) *guǎn(zi)* (16) (ім.) труба; 进食管 *jìnshíguǎn* (21) (ім.) трубка / зонд для штучного годування

管家 *guǎnjiā* (15) 1. (ім.) домашнє господарство; 2. (дієсл.) вести домашнє господарство

管理学 [管理學] *guǎnlǐxué* (3) (ім.) менеджмент, наука про управління

光盘 [光盤] *guāngpán* (5) (ім.) оптичний диск, компакт-диск, CD-диск, лазерний носій

广阔 [廣闊] *guǎngkuò* (21) (прикм.) широкий, просторий

广西 [廣西] *Guǎngxī* (19) (ім.) 1. (скор.) Гуансі-Чжуанський автономний район (автономний регіон

на півдні КНР); 2. (істор.) провінція Гуансі (на півдні КНР до 1958 р.)

广州 [廣州] *Guǎngzhōu* (11) (ім.) Гуанчжоу (місто на півдні КНР, адміністративний центр провінції Гуандун)

规定 [規定] *guīdìng* (16) 1. (дієсл.) визначати, встановлювати, намічати; регулювати, регламентувати; 2. (ім.) правило, закон, регламент, положення

规律 [規律] *guīlǜ* (18) (ім.) 1. [науковий або суспільний] закон, правило; 2. закономірність; 3. порядок, регламент

规则 [規則] *guīzé* (8) (ім.) правило; закон; 语法 ~ *yǔfǎ* граматичне правило

柜(子) [櫃(子)] *guì(zi)* (5) (ім.) шафа

贵 [貴] *guì* (4) (прикм.) 1. дорогий (про ціну); 2. благородний, шановний; 您 ~ 姓? *Nín guì xìng?* Як Ваше прізвище?; Як Вас звуть?

桂英 *Guìyīng* (3) (ім.) Гуйїн (китайське чоловіче ім'я)

国 [國] *guó* (ім.) країна, держава

国会 [國會] *guóhuì* (21) (ім.) парламент; конгрес (у США)

国际 [國際] *guójì* (19) (прикм.) міжнародний; інтернаціональний; ~ 关系 *guānxì* (19) (ім.) міжнародні відносини; ~ 关系学 *guānxìxué* (19) (ім.) наука про міжнародні відносини

国家 [國家] *guójiā* (12) (ім.) держава, країна

国劲 [國勁] *Guójìn* (13) (ім.) Годзін (китайське чоловіче ім'я)

国内外 [國內外] *guónèiwài* (21) (присл.) усередині країни та за кордоном, всередині та за межами країни; ~ 市场 *shìchǎng* (21) (ім.) внутрішній та зовнішній ринки

国王 [國王] *guówáng* (16) (ім.) правитель; імператор, монарх, король, цар

过 [過] *guò* / *guō* 1. (9) (дієсл.) проходити повз / через; переходити, перетинати, переправлятися; минути, проходити; 2. (10) (дієсл.) проводити (життя, час); справляти, відзначати (свято); 3. (18) (дієсл.) виповнюватися (про вік); 4. (11) *guo* (част.) *частка неозначеного минулого часу; вказує на те, що дія відбувалась у минулому, але зараз більше не відбувається*

过错 [過錯] *guòcuò* (9) (ім.) вина; провина, гріх; 有 ~ *yǒu* (дієсл. фраз.) 1. бути винним; 2. вчинити гріх

过得 [過得] *guòdé* (21) (дієсл.) жити, проживати життя; 日子 ~ *rìzi* (21) проживати, поживати; дні йдуть / життя йде своєю чергою

过来 [過來] *guòlái* (12) (дієсл.) підходити, приходити, наближатись (до мовця); заходити (всередину сюди)

过年 [過年] (20) 1. (дієсл.) *guònián* зустрічати / святкувати Новий рік; 2. (ім.) *guònián* наступний рік

过去 [過去] *guòqù* (9) (дієсл.) 1. йти вперед, переходити, проходити; 2. проходити, минати (про часовий проміжок)

过完 [過完] *guòwán* (20) (дієсл.) пройти, минути, завершитися (про часовий відрізок)

过问 [過問] *guòwèn* (19) (дієсл.) втручатися; цікавитися (чужими справами), розпитувати

过一会儿 [過一會兒] *guò yīhuìr* (11) (присл. фраз.) незабаром, згодом, через хвилинку, трішки пізніше

Н

哈尔科夫 [哈爾科夫] *Hā'ěrkēfū* (19) (ім.) Харків

哈哈 *hāhā* (9) (виг.) ха-ха (звуконаслідування сміху)

哈萨克斯坦 [哈薩克斯坦] *Hāsàkèsītǎn* (14) (ім.) Казахстан; ~人 *rén* (ім.) казах, житель Казахстану

还 [還] *hái* (присл.) 1. (3) ще, допоки; все ще; ~行 *xíng* (7) (мод. фраз.) непогано, нормально, нічого; згодиться, зійде; 2. (18) все ж, все-таки

还 [還] *huán* (10) (дієсл.) 1. повертати, віддавати назад; 2. повертатись назад

还是 [還是] *háishì* (3) (спол.) чи, або

孩子 *háizi* (4) (ім.) дитина, дитя
海 *hǎi* (14) (ім.) море; 大 ~ *dǎ* (ім.) океан, відкрите море

害 *hài* (7) 1. (дієсл.) страждати (від чогось), хворіти (на щось); 2. (ім.) шкода, збиток; 3. (ім.) нещастя, лихо

害怕 *hàipà* (18) 1. (дієсл.) боятися, (з)лякатися; 2. (ім.) страх

害羞 *hàixiū* (8) 1. (дієсл.) соромитись, конфузитись, стидатись; 2. (ім.) зняковілість, сором

函授 *hánshòu* (13) (дієсл.) викладати заочно; вчитися заочно; 以 ~方式学习 *yǐ hánshòu fāngshì xuéxí* вивчати (щось) / навчатися (чомусь) заочно

韩国 [韓國] *Hánguó* (12) (ім.) Республіка Корея, Південна Корея; ~人 *rén* (ім.) південний кореець, житель Південної Кореї

寒假 *hánjià* (15) (ім.) зимові канікули, зимова відпустка

喊 *hǎn* (20) (дієсл.) [голосно] кричати, вигукувати; 大声 (地) ~ *dàshēng* (*de*) гучно кричати, здійсмати галас; ~声 *shēng* (ім.) крик, галас

汉朝 [漢朝] *Hàn cháo* (15) (ім.) династія Хань (206 р. до н.е. – 220 р. н.е.)

汉学 [漢學] *hànxiué* (14) (ім.) синологія, китасзнавство

汉语 [漢語] *hànyǔ* (2) (ім.) китайська мова (в усній формі)

汉字 [漢字] *hànzì* (3) (ім.) китайський ієрогліф

汉族 [漢族] hànzú (14) (ім.) китаєць (за етнічною приналежністю), представник нації / народу «хань»

汗 hàn (20) 1. (ім.) піт; 2. (дієсл.) пітніти; 满头大 ~ mǎntóu dà hàn (прикм.; фразеол.) обличчя (букв.: «голова») все у поті, весь спітнів; «голова») все у поті, весь спітнів; сильно спітніти; у поті обличчя

好 hào (2) (прикм.) добрий; добре, гаразд; ~极了! jí le! (5) (дієсл. фраз.) чудово!; прекрасно!; ~了 le (12) (дієсл. фраз.) бути зробленим, бути готовим, бути приготованим; 饭好了 fàn hào le їжа готова

好吃 hǎochī (11) (прикм.) смачний

好处 [好處] hǎochù (22) (ім.) користь, зиск, корисність; ~费 fèi (22) (ім.) чайові (у ресторани, кав'ярні); 有 ~ yǒu hǎochù (дієсл.) бути корисним, йти на користь

好多年 hǎo duōnián (18) (ім.; присл.) багато років; протягом багатьох років; ~没见 méi jiàn не бачились багато років

好看 hǎokàn (8) (прикм.) приємний на вигляд, гарний на вигляд

好客 hàokè (20) 1. (ім.) гостинність; 2. (прикм.) гостинний

好么 [好麼] hǎoma (9) (прикм.) 1. [та] невже?!; [та] гаразд [вже]!; он воно як!; он воно що!

好事 hǎoshì (17) (ім.) добро, добра справа

好玩(儿) [好玩(兒)] hǎowán(r) (15) (прикм.) 1. кумедний; прикольний; 2. цікавий

好像 hǎoxiàng (7) (дієсл. фраз.) схоже (на те), що...; здається, що...

好笑 hǎoxiào (13) (прикм.) смішний, кумедний; (жарг.) прикольний

好心 hǎoxīn (2) (прикм.) доброзичливий, добродушний, добрий

好样(儿)的 [好樣(兒)的] hǎoyàng(r) de (10) (прикм. фраз.) зразковий, гідний наслідування; хоч куди!; молодець!; 你真是 ~ nǐ zhēnshì ти дійсно молодець!

好意 hǎoyì (5) (ім.) доброта, благовоління, добрий намір; 你的十分 ~ nǐ de shífēn дуже люб'язно з твого боку

好运 [好運] hǎoyùn (20) 1. (ім.) удача, щастя, везіння; 2. (прикм.) щасливий, вдалий

号 [號] hào (4) (ім.) 1. номер (ресстровий, порядковий); 2. число місяця

号码 [號碼] hàomǎ (11) (ім.) номер; код, шифр; 电话 ~ diànhuà (ім.) номер телефону; 手机 ~ shǒujī (ім.) номер мобільного телефону

喝 (дієсл.) 1. hē (4) (дієсл.) пити; їсти (рідку їжу); 好 ~ hǎo (прикм.) смачний (про напої); 2. hē (18) кричати, голосити; гаркнути, рвкнути; 大 ~ 一声 dà hē yīshēng (18) (фразеол.) (за)кричати на весь голос

喝醉 hēzuì (12) 1. (дієсл.) напивався доп'яна, пиячити; 2. (прикм.) п'яний

合理 hélǐ (16) (прикм.) логічний, раціональний, розумний; 很 ~ hěn [цілком] логічно (, що...)

合身 héshēn (12) (дієсл.) підходити, бути якраз; личити (про одяг); 勉强 ~ miǎnqiǎng ледь-ледь налазити, одягати(ся) насилу / впритул

合适 [合適] héshì (12) 1. (прикм.) зручний, підходящий, належний, доречний, відповідний; 2. (дієсл.) підходити, годитися, бути (для когось) зручним; 大小正 ~ dàxiǎo zhèng розмір якраз підходить / у самий раз

合同 hétóng (11) (ім.) контракт, договір

合作 *hézuò* (15) 1. (дієсл.) співпрацювати, працювати разом; 2. (ім.) співробітництво, співпраця; кооперація

何塞 *Hèsè* (13) (ім.) Хосе (чоловіче ім'я)

和 *hé* 1. (2) (спол.) і, та; 2. (6) (прийм.) оформлює додаток-партнера по спільній дії (з ким?)

和平 *héping* (21) 1. (ім.) мир; 2. (прикм.) мирний; 3. (також *héping*) (прикм.) тихий, добродушний, спокійний

河 *hé* (21) (ім.) річка; ~ 边 *biān* (ім.) берег річки; ~ 水 *shuǐ* (ім.) річкова (прісна) вода; 天 ~ *Tiānhé* (ім.) (застар.) Чумацький шлях (букв.: «небесна річка»); 银 ~ *Yínhé* (ім.) Чумацький шлях

河北 *Héběi* (19) (ім.) провінція Хебей (на північному сході КНР)

河流 *héliú* (11) (ім.) річка

河姆渡 *Hémùdù* (19) (ім.) неолітична культура Хемуду (прибл. 5000 р. до н.е.)

河南 *Hénán* (19) (ім.) провінція Хенань (на сході центральної частини КНР)

黑 *hēi* (10) (прикм.) чорний; ~ 色 *sè* (ім.) чорний колір

黑板 *hēibǎn* (11) (ім.) класна дошка

黑龙江 [黑龍江] *Hēilóngjiāng* (11) (ім.) 1. річка Амур (на території Росії); 2. річка Хейлуңцзян (на території КНР); 3. провінція Хейлуңцзян (на північному сході КНР)

嘿嘿 *hēihēi* (18) 1. (ім.) регіт; 2. (дієсл.) (за)реготати; 3. (виг.) ха-ха (звуконаслідування сміху)

很 *hěn* (2) (присл.) дуже, вельми

狠心 *hěnxīn* (21) 1. (ім.) жорстокість; 2. (прикм.) жорстокий, безжальний

哼 (18) 1. *hēng* (дієсл.) стогнати, охати; бурмотіти, муркотіти, мукати; 2. *hng* (виг.) що?!; гей!; агов! (вигук невдоволення, зневаги, недовіри, сумніву)

红 [紅] *hóng* 1. (4) (прикм.) червоний; ~ 包 *bāo* (20) (ім.) 1. «червоний конверт», конверт з грошима; грошовий подарунок; 2. хабар, бакшиш; ~ 茶 *chá* (4) (ім.) чорний чай; ~ 灯 *dēng* (9) (ім.) червоне світло; ~ 色 *sè* (21) (ім.) червоний колір; 2. (20) (дієсл.) (по)червоніти

猴 (子) *hóu(zi)* (22) (ім.) 1. мавпа; 2. (жарг.) в'єтнамець, в'єтнамі

后边 [後邊] *hòubiān* (7) (ім.; післяйм.) задня частина, зад; за, позаду, ззаду

后悔 [後悔] *hòuhuǐ* (20) 1. (дієсл.) шкодувати, жалкувати; каятися; 2. (ім.) жаль, прикрість; каяття

后来 [後來] *hòulái* (8) (присл.) потім, після цього; згодом

后门 [後門] *hòumén* (12) (ім.) задні двері; чорний хід

后面 [後面] *hòumiàn* (7) (ім.; післяйм.) задня частина, зад; за, позаду, ззаду

后天 [後天] *hòutiān* (4) (ім.) післязавтра, післязавтрашній день

后头 [後頭] *hòutou* (18) (ім.; післяйм.) задня частина, зад; за, позаду, ззаду

厚 *hòu* (прикм.) 1. (10) товстий; щільний; густий; ~ 衣服 *yīfu* (12) (ім.) теплий одяг; 2. (10) рясний; щедрий; багатий, розкішний;

呼吸 *hūxī* (14) 1. (дієсл.) дихати; 2. (ім.) дихання

忽然 *hūrán* (7) (присл.) раптом, раптово, несподівано

狐 *hú* (18) (ім.) 1. лисиця; ~ 假虎威 *jiǎ hǔ wēi* (18) (фразеол.) користуватися чужим авторитетом

(букв.: «лисиця симулює могутність тигра»); 2. Ху (китайське прізвище)

狐狸 *húli* (16) (ім.) лисиця

胡 (子) *hú(zi)* (20) (ім.) борода; вуса; 大~ *dà* борода; 小~ *xiǎo* вуса

湖 *hú* (11) (ім.) 1. озеро, ставок; 2. Ху (китайське прізвище)

糊涂 [糊塗] *hútu* (8) 1. (прикм.) дурний, безглуздий; 2. (прикм.) неясний, плутаний; 3. (дієсл.) збитися з пантелику; ~ 虫 [蟲] *chóng* (12) (ім.) розтяпа, плутанник, недолуга людина

虎 *hǔ* (18) (ім.) 1. тигр; 2. Ху (китайське прізвище)

互不信任 *hùbù xìnren* (22) (ім.) взаємна недовіра

互敬互爱 [互敬互愛] *hù jìng hù ài* (21) (дієсл.; фразеол.) поважати та любити один одного; жити у любові та злагоді

互联网 [互聯網] *hùliánwǎng* (8) (ім.) інтернет

互相 *hùxiāng* (9) (присл.) одне одного, взаємно

花 *huā* 1. (9) (також 花儿 *huār*) (ім.) квітка, квіти; 2. (9) (дієсл.) витратити (час, ресурси), коштувати (про вартість); 3. (15) (прийм.) за... (певний період часу, певну суму тощо) (букв.: «витративши»)

花费 [花費] (22) 1. *huāfèi* (дієсл.) витратити; 2. *huāfèi* (ім.) витрати

花色 *huāsè* (17) (ім.) 1. візерунки (малюнок) та забарвлення (колір); 2. рід, сорт; зразок, модель; фасон; 3. асортимент; 4. масть (у картах)

花生 *huāshēng* (18) (ім.) арахіс, земляний горіх; ~ 米 *mǐ* (ім.) очищений (лущений) арахіс

花完 *huāwán* (20) (дієсл.) [все] витратити, розтратити (гроші, час); 花不完 *huā bù wán* [так багато, що] неможливо витратити до кінця

华侨 [華僑] *huáqiáo* (17) (ім.) хуацяо, китаєць із діаспори, китаєць, що мешкає за кордоном

华人 [華人] *huárén* (6) (ім.) етнічний китаєць (як правило, китаєць-громадянин західної країни / китаєць, який живе у діаспорі, поза межами КНР або Тайваню)

华为 [華為] *Huáwéi* (10) (ім.) «Хуавей» (китайська телекомунікаційна компанія); ~ 技术有限公司 *jìshù yǒuxiàn gōngsī* «технологічне товариство з обмеженою відповідальністю Хуавей» (офіц. назва юр. особи)

滑 *huá* (13) 1. (прикм.) слизький; 2. (дієсл.) ковзати; послизнутися, зісковзнути; ~ 冰 *bīng* (дієсл.) кататися на ковзанах

化妆品 [化妝品] *huàzhuāngpǐn* (10) (ім.) косметика, косметичні засоби

划 [劃] (11) (дієсл.) 1. *huà* проводити межу (лінію), проводити кордон, розмежовувати; 2. *huá* робити подряпину, подряпати, робити надріз; чиркати (сірником); 3. *huá* веслувати, гребти веслами

画 [畫] *huà* (5) (ім.) картина, малюнок; ~ 册 *cè* (21) (ім.) художній альбом

话 [話] *huà* (8) (ім.) 1. слова, висловлювання, вислів, фраза; 2. мова, мовлення; діалект; 3. розмова, бесіда

话剧 [話劇] *huàjù* (15) (ім.) драма, п'єса

话说 [話說] *huàshuō* (22) (дієсл. фраз.) як-то кажуть, як каже оповідка; як-то мовиться / ведеться; ~ 回来 *huílái* (дієсл. фраз.) з іншого боку, з іншого погляду; інакше кажучи

话题 [話題] *huàtí* (21) (ім.) тема для дискусії / обговорення / розмов; 热门~ *rèmén* (21) злободенна тема для обговорення; нагальне питання

坏 [壞] *huài* (7) 1. (дієсл.) зламати(сь), пошкодити(сь); 2. (прикм.) поганий; зіпсований

坏事 [壞事] *huàishì* (17) (ім.) зло, погана (зла) справа; пакість

欢迎 [歡迎] *huānyíng* (2) (дієсл.) вітати, висловлювати вітання

环境 [環境] *huánjìng* (22) (ім.) 1. становище, обставини, ситуація; 在这样的~下 *zài zhèyàng de huánjìng xià* за таких обставин, у подібних умовах; 2. оточення, середовище; довкілля; ~压力 *yālì* (ім.) екологічний стрес, навантаження на довкілля; вплив довкілля

缓解 [緩解] *huǎnjiě* (22) 1. (дієсл.) пом'якшити, послабити; залагодити (конфлікт); ~压力 *yālì* зняти стрес; 2. (ім.) ослаблення, заспокоєння; ремісія

换 [換] *huàn* (7) (дієсл.) міняти, обмінювати; змінювати

黄 [黃] *huáng* (9) 1. (прикм.) жовтий; 2. (ім.) Хуан (китайське прізвище)

黄河 [黃河] *Huánghé* (11) (ім.) річка Хуанхе

黄州(区) [黃州(區)] *Huángzhōu(qū)* (19) (ім.) 1. район Хуанчжоу (міського округу Хуанган у провінції Хубей, КНР); 2. Хванджу (повіт у КНДР)

回 *huí* 1. (4) (дієсл.) повертатись; ~家 *jiā* повертатись додому; 2. (12) (рах. суф.) *рахівний суфікс для повторюваних дій («раз»); 一~ ут одного разу*

回答 *huídá* (8) 1. (дієсл.) відповідати; 2. (ім.) відповідь

回到 *huídào* (17) (дієсл.) повернутися (кудись / до чогось / до когось)

回来 [回來] *huílai* (8) (дієсл.) повертатися, приходити назад

回去 *huíqù* (17) (дієсл.) йти додому (до себе)

回头 [回頭] *huítóu* (7) (дієсл.) повернути голову назад, обернутись, озирнутись [назад]; ~见! *jiàn* ще побачимося!; до скорого побачення!

回族 *huízú* (16) (ім.) хуей або дунгани (мусульманська народність у КНР)

汇 [匯] *huì* (11) (дієсл.) здійснювати грошовий переказ; ~钱 *qián* переказувати гроші; ~寄 *jì* (дієсл.) відправляти комусь грошовий переказ

会 [會] *huì* (дієсл.) 1. (4) вміти, бути в змозі, бути здатним, могти; 2. (16) осягати [розумом], зрозуміти; опанувати, вивчити, засвоїти

会场 [會場] *huìchǎng* (22) (ім.) збори

婚礼 [婚禮] *hūnlǐ* (20) (ім.) весілля, одруження; 举行~ *jǔxíng* влаштовувати весілля

浑身湿透 [渾身濕透] *húnshēn shī tòu* (7) (фразеол.) промокнути до нитки, промокнути наскрізь

活 *huó* (21) (дієсл.) жити, бути в живих; ~下(去) *xià(qù)* (21) (дієсл.) вижити; продовжувати жити, жити далі; ~着 *zhe* (21) (дієсл.) бути / залишатися [ще] живим; 他还活着 *Tā hái huózhe* Він ще живий; ~活 *huó* (21) (присл.) живцем, заживо

活动 [活動] *huódòng* (18) 1. (дієсл.) рухатися; розминати(ся); 2. (прикм.) бути рухливим; бути гнучким; 3. (дієсл.) діяти, проявляти активність; 4. (ім.) активність, діяльність, дія; рух (як фізичн., так і політичн.)

火 *huǒ* (19) (ім.) вогонь; 小~ *xiǎo* (ім.) маленький (слабкий) вогонь

火车 [火車] *huǒchē* (8) (ім.) поїзд, потяг

火车站 [火車站] *huǒchēzhàn* (6) (ім.) залізничний вокзал, залізнична станція

伙伴 [夥伴] *huǒbàn* (19) (ім.) партнер, товариш, компаньйон

或 *huò* (3) (спол.) чи, або

或者 *huòzhě* (8) (спол.) чи, або (повний синонім *或 huò*)

货品 [貨品] *huòpǐn* (9) (ім.) товари; товар, виріб

获得 [獲得] *huòdé* (17) (дієсл.) отримати, здобути, домогтися

获取 [獲取] *huòqǔ* (22) 1. (дієсл.) здобути, отримати; 2. (ім.) отримання, здобуття; доступ

祸 [禍] *huò* (11) 1. (ім.) біда, лихо; ~ 从口出 *cóng kǒu chū* (фразеол.) довгий язик до добра не доведе; язик мій – ворог мій (букв.: «біда виходить з рота»); 2. (дієсл.) шкодити

J

给水 [給水] *jǐshuǐ* (11) (ім.) водопостачання

机场 [機場] *jīchǎng* (12) (ім.) аеропорт, аеродром

机会 [機會] *jīhuì* (15) (ім.) слухна нагода, сприятлива можливість, шанс

机能 [機能] *jīnéng* (22) (ім.) [біологічна] функція; 生理 ~ *shēnglǐ jīnéng* (ім.) фізіологічна функція

鸡 [雞] *jī* (8) (ім.) 1. курка, півень; 2. (жарг.) повія, проститутка

积极 [積極] *jījī* (19) (прикм.) 1. активний, діяльний; 2. позитивний, конструктивний; прогресивний

基础 [基礎] *jīchǔ* (16) (ім.) базис, база, основа; фундамент

基地 *jīdì* (22) (ім.) база, основа, фундамент, опорний пункт; 军事 ~ *jūnshì jīdì* (ім.) військова база

基辅 [基輔] *Jīfú* (8) (ім.) Київ (столиця України)

及 *jí* (22) (спол.) і, та; а також

及格 *jí gé* (11) 1. (дієсл.) досягати певного рівня, підходити (за критеріями), відповідати вимогам; 考试 ~ *kǎoshì* складати іспит, здавати екзамен; 2. (ім.) (позначка) залік; задовільно (бал); (розм.) трійка (оцінка); 不 ~ *bù* (розм.) двійка, незадовільна оцінка

极了 [極了] *jí le* (10) (част.) найвищою мірою, надзвичайно, вельми

即 *jí* (18) (част.; присл.) 1. одразу [ж]; зараз же, негайно; 2. саме [це і є], якраз [і є]

即使 *jīshǐ* (15) (спол.) нехай навіть, якщо навіть; ~ …… 也 …… *jīshǐ… yě…* нехай / якщо навіть [і]…, [то] все одно…

急 *jí* (12) (дієсл.) поспішати, квапитися; ~ 着 *zhe* (присл.) поспіхом, похапцем

急忙 *jímáng* (17) 1. (дієсл.) поспішати, квапитися; 2. (прикм.) поспішний; 3. ~ (地) *(de)* (присл.) поспішно, квапливо, поспіхом

急躁 *jízào* (22) 1. (прикм.) запальний, нервовий; 2. (дієсл.) гарячкувати

疾病 *jībìng* (22) (ім.) хвороба, захворювання

疾驰 [疾馳] *jíchí* (9) (дієсл.) мчати, нестись

集市 *jíshì* (17) (ім.) ринок, базар; ярмарок; ~ 上 *shàng* на базарі; 去 ~ (上) *qù jíshì (shàng)* піти / йти на базар

集中 *jízhōng* (22) 1. (дієсл.) зосереджувати, накопичувати, концентрувати; 2. (ім.) зосередження, концентрація

几 [幾] *jǐ* (5) 1. (пит. займ.) скільки? (менше 10); 2. (неознач. займ.) кілька, декілька

几乎 [幾乎] *jīhū* (13) (присл.) 1. приближно, близько; 2. (також ~快 *kuài*) майже, ледь не..., ледь-ледь; ~忘了! *wàng le!* ледь не забув!; 他~跌倒了 *Tā jīhū diédǎo le* Він ледь не впав

几年 [幾年] *jǐ nián* (10) (займ. фраз.) 1. скільки років?; 2. кілька років, декілька років

几天 [幾天] *jǐ tiān* (8) (займ. фраз.) 1. скільки днів?; 2. кілька днів, декілька днів

计划 [計劃] *jìhuà* (21) 1. (ім.) розрахунок, план, програма, проект; задум; 2. (дієсл.) намічати, планувати, складати план; задумувати; ~好 *hǎo* (21) (ім.) запланувати, намітити

记 [記] *jì* 1. (3) (дієсл.) пам'ятати, тримати у пам'яті; запам'ятовувати, вчити напам'ять; ~住 *zhù* (10) (дієсл.) запам'ятовувати; ~清 (楚) *qīng(chu)* (12) (дієсл.) [міцно / точно] запам'ятовувати; [добре / чітко] пам'ятати; [точно] пригадати, [чітко] згадати; 2. (15) (ім.) нотатки, записи; літопис, повість; 猫城记 [貓城記] *Māo chéng jì* (ім.) «Нотатки про котяче місто» (сатирико-фантастичний роман-памфлет / антиутопія, написана Лао Ше у 1932 році, один з найпопулярніших творів китайської фантастики)

记录 [記錄] *jìlù* (22) 1. (дієсл.) фіксувати; записувати (вносити) до протоколу, протоколювати; 2. (ім.) протокол; реєстр; 3. (ім.) рекорд (трудоий, спортивний); 4. (ім.) рахунок (у грі)

记熟 [記熟] *jìshú* (17) (дієсл.) завчати, запам'ятовувати

记载 [記載] *jìzǎi* (19) (ім.) записи; напис; записка; 2. (дієсл.) записувати, письмово фіксувати

记者 [記者] *jìzhě* (22) (ім.) журналіст, кореспондент, репортер

记住不忘 [記住不忘] *jìzhù bù wàng* (22) (дієсл. фраз.) тримати в пам'яті, [запам'ятати і] не забувати

技术 [技術] *jìshù* (10) (ім.) техніка

既然 *jìrán* (20) (спол.) коли вже, якщо вже; оскільки [вже]

继续 [繼續] *jìxù* (16) 1. (дієсл.) продовжувати; продовжуватися, тривати; 2. (ім.) продовження

祭品 *jìpǐn* (19) (ім.) жертва, об'єкт для жертвоприношення

寄 *jì* (11) (дієсл.) посилати (поштою), пересилати, передавати, адресувати (往... *wǎng*... кудись); ~去 *qù* (5) (дієсл.) відправляти, надсилати; ~来 *lái* (13) (дієсл.) присилати (мені / нам)

加 *jiā* (дієсл.) 1. (16) додавати; 2. (17) складати, становити, нараховувати; ~在一起一共 *zài yìqǐ yìgòng* (17) становити / складати разом; 3. (19) додавати; ~进 (去) *jìn(qù)* (19) (дієсл.) додавати (щось до чогось / у щось), домішувати

加班 (儿) [加班 (兒)] *jiābān(r)* (22) 1. (ім.) понаднормова робота; 2. (дієсл.) працювати понаднормово

家 *jiā* 1. (4) (ім.) (свій) дім, (своя) оселя; 2. (4) (ім.) (своя) родина, (своя) сім'я; 3. (4) (ім.) рідня, родичі; 4. (8) (рах. суф.) *рахівний суфікс для магазинів, фірм, театрів, кафе, ресторанів тощо*; 5. (19) (прикм.) домашній, одомашнений, свійський; ~猪 *zhū* (19) (ім.) одомашнена (свійська) свиня

家家户户 *jiājiā hùhù* (20) (ім.) кожна сім'я; кожен двір

家具 *jiājù* (12) (ім.) меблі

家里 [家裡] *jiālǐ* (20) 1. (присл.) вдома; у родині; 2. (ім.) члени сім'ї, домочадці; 3. (ім.) [моя] дружина

家门 [家門] *jiāmén* (12) (ім.) вхідні двері будинку / квартири

家庭 *jiātíng* (6) (ім.) сім'я, родина

家务 [家務] *jiāwù* (18) (ім.)
домашні справи, домашнє
господарство

家乡 [家鄉] *jiāxiāng* (20) (ім.)
рідні краї, мала батьківщина, рідне
місто / село

家长 [家長] *jiāzhǎng* (18) 1. (ім.)
голова сім'ї (роду); батько сімейства;
2. (ім.) батьки; 3. (прикм.)
батьківський

家住 *jiāzhù* (17) (дієсл.) мешкати,
проживати (має ті самі граматичні
особливості, що 住 *zhù*)

假 *jiǎ* (18) 1. (прикм.) підробний,
фіктивний, фальшивий; 2. (дієсл.)
прикидатися, вдавати, симулювати

假 *jià* (9) (ім.) відпустка, канікули;
~ 期 *qī* (15) 1. (ім.) відпустка,
канікули; термін відпустки; 2. (дієсл.)
витрачати час

嫁给 [嫁給] *jiàgěi* (21) (дієсл.)
виходити заміж (за когось); видавати
заміж (за когось)

坚强 [堅強] *jiānqiáng* (22) 1.
(прикм.) міцний, сильний; твердий; 2.
(дієсл.) зміцнювати; 3. (ім.) міць,
твердість, незламність; витримка

间 [間] *jiān* (5) 1. (ім.) часовий
проміжок; 2. (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для приміщень та кімнат

间或 [間或] *jiànhuò* (16) (присл.)
часом, час від часу, зрідка, іноді

监狱 [監獄] *jiānyù* (22) (ім.)
в'язниця, тюрма

检查 [檢查] *jiǎnchá* (18) 1.
(дієсл.) перевіряти; контролювати,
інспектувати; діагностувати; 2. (ім.)
перевірка; контроль, інспекція;
діагностика

减少 [減少] *jiǎnshǎo* (16) (дієсл.)
зменшувати(ся), скорочувати(ся); 2.
(ім.) зменшення, скорочення

剪 *jiǎn* (12) (дієсл.) різати
(ножицями), вирізати (з паперу);
стригти, відстригати / обстригати
волосся (给... *gěi*... комусь)

简 [簡] *jiǎn* (16) (прикм.)
простий, спрощений, скорочений; ~
化 *huà* (дієсл.) спрощувати(ся); 2. (ім.)
спрощення; ~ 体字 [體字] *tǐzì* (ім.)
спрощені ієрогліфи, ієрогліфи у
спрощеному написанні

见 [見] *jiàn* (дієсл.) 1. (5) бачити,
мати зір, бути зрячим; 2. (18)
побачити, помітити; 3. (20) поглянути
(на когось / щось); 4. (20) побачитися,
зустрітися; ~ 到 *dào* (7) (дієсл.) 1.
особисто побачити; 2. зустріти(сь);
~ 得 *de* (20) (дієсл.) сприйматися,
видаватися, здаватися (зазвичай вжив.
із попередн. запереченням); ~ 过 *guò*
(8) (дієсл.) 1. побачити, зустріти
(наприклад, на вулиці); 2. (ввічл.)
наносити візит; ~ 好 (儿) *hǎo(r)* (14)
(дієсл.) стати легше, полегшати; піти
на поправку (про хворобу); ~ 面 *miàn*
(20) (дієсл.) (по)бачитися, зустрітися

件 *jiàn* (5) (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для предметів одягу,
подарунків, іграшок, документів, а
також абстрактних речей: справ,
випадків, прецедентів тощо

建立 *jiànlì* 1. (15) (дієсл.)
засновувати, створювати; 2. (16)
(дієсл.) бути створеним (заснованим),
базуватися (在... (上) *zài... (shàng)*)
на чомусь); 3. (15) (ім.) заснування,
створення

健康 *jiànkāng* (11) 1. (ім.)
здоров'я; 2. (прикм.) здоровий; 祝你 ~
zhù nǐ бажаю тобі здоров'я

健壮 [健壯] *jiànzuàng* (21)
(прикм.) повний здоров'я та сил,
міцний

渐渐(地) [漸漸(地)] *jiànjiàn(de)*
(11) (присл.) поступово, помалу,
потрохи

鉴于 [鑑於] *jiànyú* (22) (прийм.)
приймаючи до уваги...; з огляду на те,
що...; враховуючи, виходячи (з
чогось), ґрунтуючись (на чомусь), на
підставі...

箭 *jiàn* (20) (ім.) стріла; 放 *fàng*
стріляти з лука, пускати стрілу

江 *jiāng* (20) (ім.) [велика] річка;
~ 边 *biān* (20) (ім.) берег річки;
річкова набережна

将 [將] (15) 1. *jiàng* (ім.)
полководець, воєвода; генерал;
шаховий король; 2. *jiàng* (дієсл.) вести
за собою, керувати, командувати; 3.
jiāng (дієсл.) брати в руки, тримати в
руці, нести на руках; 4. *jiāng* (дієсл.)
збиратися, мати намір; 5. *jiāng* (част.)
службове слово, що
використовується для постановки
прямого додатка перед дієслівним
присудком

将近 [將近] *jiāngjìn* (14) (присл.)
майже; близько, приблизно

讲 [講] *jiǎng* (9) (дієсл.) 1.
говорити, розповідати, розказувати; 2.
пояснювати, глумачити; ~ 到 *dao* (21)
(дієсл.) згадувати(ся); йтися про...;
~ 课 *kè* (9) (дієсл.) читати лекцію,
проводити урок (заняття); ~ 授 *shòu*
(17) (дієсл.) читати лекції, викладати

讲义 [講義] *jiǎngyì* (8) (ім.) 1.
курс лекцій; друкований курс даного
предмета (у вищій школі); 2. (дієсл.)
читати лекції

奖励 [獎勵] *jiǎnglì* (18) 1. (дієсл.)
заохочувати, стимулювати;
нагороджувати, преміювати; 2. (ім.)
заохочення, нагородження; премія,
(ви)нагорода

奖学金 [獎學金] *jiǎngxuéjīn* (13)
(ім.) стипендія

交 *jiāo* (дієсл.) 1. (5) передавати,
відправляти, посилати; 2. (21)
зв'язуватися, контактувати; ~ 朋友
péngyou (21) (дієсл. фраз.) 1.
спілкуватися з друзями; 2.
подружитися, потоваришувати;
заводити друзів

交杯 *jiāobēi* (20) (ім.) шлюбні
келихи (два зв'язаних червоною
тасьмою келихи, з яких наречений та

наречена п'ють вино під час весілля)

交谈 [交談] *jiāotán* (11) 1.
(дієсл.) бесідувати, спілкуватися; 2.
(ім.) бесіда, спілкування, розмова; 用
电话 ~ *yòng diànhuà* (ім.) телефонна
розмова, розмова по телефону

交战 [交戰] *jiāozhàn* (20) 1.
(дієсл.) вступати у війну; вести війну,
воювати (跟…… *gēn...* з кимось); 2.
(ім.) бій, битва

浇 [澆] *jiāo* (13) (дієсл.)
поливати, зрошувати, обливати; ~ 水
shuǐ 1. (дієсл.) поливати (给…… *gěi...*
щось); 2. (ім.) поливання; ~ 花 *huā*
поливати квіти

焦虑 [焦慮] *jiāolù* (22) 1. (дієсл.)
турбуватися, непокоїтися; 2. (ім.)
тривога, тривожність; занепокоєння

狡猾 *jiǎohuá* (16) (прикм.) хитрий,
лукавий; спритний, вивертливий;
підступний

饺 (子) [餃 (子)] *jiǎo(zi)* (20)
(ім.) цзяоци, [китайські] пельмені; 包
~ *bāo* ліпити пельмені

脚 [腳] *jiǎo* (17) (ім.) нога;
ступня, стопа; ніжка (предмета); ~ 上
shàng (17) (присл.) на носі / на ногах;
на ногу / ноги; ~ 下 *xià* (21) 1. (присл.)
під ногами; 2. (ім.) підніжжя

叫 *jiào* (дієсл.) 1. (2) кричати,
кликати, звати; 2. (2) називатись;
зватись по імені; 3. (13) закликати;
прохати; стимулювати (до дії),
спонукати; 4. (13) називати (когось /
щось кимось / чимось); звертатися (до
когось); ~ 做 / 作 *zuò* (21) (дієсл.)
називати(ся), іменувати(ся), носити /
давати ім'я

教 *jiāo* (6) (дієсл.) викладати,
навчати (когось чомусь); ~ 下去 *xiàqù*
(11) (дієсл.) продовжувати викладати
(навчати)

教室 *jiàoshì* (2) (ім.) класна
кімната, аудиторія

教授 *jiàoshòu* (8) 1. (ім.) професор; 2. викладання, викладацька робота; 3. (дієсл.) навчати (когось), викладати

教育 *jiàoyù* 1. (14) (ім.) освіта; виховання; 2. (18) (дієсл.) виховувати; ~好 *hǎo* (18) (дієсл.) добре (гарно) виховати; ~家 *jiā* (18) (ім.) педагог; вихователь; ~学 *xué* (18) (ім.) педагогіка (як наука)

接 *jiē* (дієсл.) 1. (6) отримувати, брати, приймати; 2. (6) зустрічати (гостя); 3. (15) забирати (когось звідкись), піти (кудись за кимось) та забрати його / її з собою

接待 *jiēdài* (19) 1. (дієсл.) приймати (гостей, відвідувачів, пацієнтів тощо); 2. (ім.) прийом (гостей, відвідувачів, пацієнтів тощо)

接壤 *jiēráng* (14) (дієсл.) сусідити, межувати (同…… *tóng…* / 与…… *yǔ…* із чимось, кимось)

接收 *jiēshōu* (11) (дієсл.) приймати (сигнал), отримувати (наказ); ~范围 *fānwéi* (ім.) зона досяжності, зона прийому сигналу

接受 *jiēshòu* (20) (дієсл.) приймати (пропозицію, умову), прийти (лікування)

接通 *jiētōng* (11) 1. (дієсл.) вмикати, підключати; з'єднувати(сь); 用户暂时无法~ *Yònghù zhànshí wúfǎ jiētōng* Абонент тимчасово недосяжний; 2. (ім.) підключення, вмикання; з'єднання

接着 [接著] *jiēzhe* (20) (присл.) відразу ж, слідом за цим

街道 *jiēdào* (21) (ім.) вулиця; вуличний квартал

节 [節] *jié* (11) 1. (ім.) колінце (бамбука); коліно (труби); секція, ланка; сегмент; відрізок; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для сегментів та секцій, а також для уроків, занять, параграфів, абзаців, куплетів та подій

节目 [節目] *jiémù* (20) (ім.) номер (концертної / циркової програми), заголовок (глави, розділу, підрозділу); 电视~ *diànshì jiémù* (20) (ім.) телевізійна програма

节日 [節日] *jiérì* (12) (ім.) святковий день, свято

节约 [節約] *jiéyue* (19) 1. (дієсл.) економити; заощаджувати; 2. (ім.) економія; ошадливість

结果 [結果] *jiéguǒ* (14) 1. (ім.) результат, підсумок; наслідок; 2. (присл.) в результаті, у підсумку

结婚 [結婚] *jiéhūn* (4) 1. (ім.) шлюб, одруження; 2. (дієсл.) одружуватись, вступати у шлюб, виходити заміж; 3. (прикм.) бути у шлюбі, бути одруженим, бути заміжною

结论 [結論] *jiélùn* (20) (ім.) умовивід, висновок, резюме

结束 [結束] *jiéshù* (14) (дієсл.) закінчити(ся), завершити(ся); …… ~后 *hòu* (післяйм. фраз.) після завершення / закінчення…

姐姐 *jiějie* (3) (ім.) старша сестра

解除 *jiěchú* (22) 1. (дієсл.) усувати, звільняти; розривати; скасовувати, відміняти, анулювати; 2. (ім.) анулювання, скасування, розірвання

解决 [解決] *jiějué* (21) (дієсл.) вирішити (питання, проблему); залагодити, врегулювати (конфлікт)

解释 [解釋] *jiěshì* (8) 1. (дієсл.) пояснювати, роз'яснювати, роз'яснювати (给…… *gěi…* комусь); розтлумачувати, інтерпретувати; 2. (ім.) пояснення, роз'яснення; тлумачення, інтерпретація

介绍 [介紹] *jièshào* (7) 1. (дієсл.) знайомити, представляти (комусь когось), презентувати; 2. знайомство; ознайомлення, представлення, презентація

戒毒 *jièdú* (22) (дієсл.) зав'язати з наркотичною залежністю, покинути наркотики

戒烟 [戒菸] *jièyān* (9) (дієсл.) кинути курити

借 *jiè* 1. (10) (дієсл.) позичити, давати у позику; ~给 [給] *gěi* (11) (дієсл.) давати (комусь) у борг; 2. (10) брати у позику, брати в борг; ~走 *zǒu* (10) (дієсл.) позичити (щось у когось); запозичити

斤 *jīn* (ім.) (8) цзінь (т. зв. китайський фунт – міра ваги у 500 грамів у КНР та Малайзії або 600 грамів у Гонконзі, Сінгапурі та на Тайвані); півкілограма (не потребує рах. суф.)

今年 *jīnnián* (5) (ім.) цей (поточний) рік

今天 *jīntiān* (4) (ім.) сьогодні, сьогоднішній день

今晚 *jīnwǎn* (7) (ім.) сьогодні ввечері, сьогоднішній вечір

金 *jīn* (21) (ім.) золото

尽 [盡] *jìn* (22) 1. (дієсл.) закінчувати, вичерпувати; доводити до завершення; 2. (прикм.; присл.) крайній; повністю, абсолютно; ~可能 *kěnéng* (дієсл. фраз.) якомога [більше], як тільки можна, наскільки можливо, якнай-[більше]

尽管 [儘管] *jǐnguǎn* (14) (прийм.) незважаючи на..., попри..., нехай (навіть) [i]...

紧 [緊] *jǐn* (18) (прикм.) тугий, щільний, тісний; ~紧 (地) *jǐn (de)* (присл.) щільно, стисло; туго-натуго; впритул, неухильно; ~日子 *rìzi* (21) (ім.) бідність, убоге життя (букв.: «сутужні дні»)

紧张 [緊張] *jǐnzhāng* 1. (19) (ім.) напруга, напруженість; занепокоєння; ~感 *gǎn* (22) (ім.) відчуття напруженості, нервовість, застресованість; 2. (19) (дієсл.) напружувати(ся); непокоїтися; 3. (19)

(прикм.) напружений; сугужний, проблематичний

进 [進] *jìn* (дієсл.) 1. (6) заходити, входить; 请 ~ *qǐng* заходь(те), будь ласка; 2. (9) починати (йти) працювати / вчитись (десь), починати [нову] роботу або [новий] курс навчання вступати (до навчального закладу, колективу, фірми); ~城 *chéng* (6) (дієсл.) 1. в'їжджати / приїжджати до міста; 2. гуляти, розважатись (у центрі міста); ~入 *rù* (дієсл.) (10) заходити всередину, входить, вступати до / в...; ~去 *qù* / *qù* (дієсл.) (13) заходити (туди всередину)

进步 [進步] *jìnbù* (6) 1. (ім.) рух вперед, прогрес, успіх; 2. (дієсл.) прогресувати, вдосконалюватись

进程 [進程] *jìrchéng* (22) (ім.) процес

进口 [進口] *jìnkǒu* (13) (ім.) 1. вхід, в'їзд; 2. імпорт

进食 [進食] *jìnshí* (21) 1. (дієсл.) приймати їжу, харчуватися, їсти; 2. (ім.) приймання їжі; ~管 *guǎn* (ім.) трубка / зонд для штучного годування

进行 [進行] *jìnxíng* (12) (дієсл.) 1. вести, проводити, втілювати, здійснювати; ~改革 *gǎigé* проводити реформи; 2. ведення, проведення, здійснення

近 *jìn* (21) 1. (прикм.) близький; 2. (присл.) близько; приблизно

劲儿 [勁兒] *jìn* (12) (ім.) сила, зусилля; (很)有 ~ (*hěn yǒu* (прикм.) бути (дуже) сильним

禁得起 *jīndeǎi* (22) (дієсл.) бути в змозі впоратися (з чимось / кимось); витримати, винести

经 [經] *jīng* (15) (дієсл.) тривати, продовжуватися

经常 [經常] *jīngcháng* (7) (присл.) часто, регулярно, постійно

经济 [經濟] *jīngjì* (3) (ім.) економіка; ~学 *xué* (19) (ім.)

економіка (як наука), економічне
вчення

经理 [經理] *jīnglǐ* (2) (ім.) 1.
директор, керівник; 2. менеджер

经历 [經歷] *jīnglì* (22) 1. (ім.)
[життєвий] досвід; 2. (дієсл.)
пережити, випробувати на собі,
перетерпіти; зазнати

经受 [經受] *jīngshòu* / 禁受
jìnshòu (22) (дієсл.) перенести,
втерпіти; встояти, вистояти

经验 [經驗] *jīngyàn* (16) (ім.)
досвід

惊奇 [驚奇] *jīngqí* (8) 1. (дієсл.)
дивуватись; 2. (ім.) подив, здивування;
3. ~地 *de* (присл.) здивовано, з
подивом

惊人 [驚人] *jīngrén* (16) (прикм.)
дивовижний, вражаючий,
приголомшливий

晶晶 *jīngjīng* (18) 1. (прикм.)
блискучий; кристалистий; 2. (ім.) Цзін-
цзін (ім'я хлопчика)

精力 *jīnglì* (21) (ім.) енергія, сили

精神 *jīngshén* (15) (ім.) 1. дух,
душа; 2. інтелект, розум; 3. психіка;
~紧张 *jīnzhāng* (22) (ім.) емоційний
стрес

景色 *jǐngsè* (21) (ім.) красвид; вид,
картина; ландшафт

警察 *jǐngchá* (12) (ім.) поліція;
поліціант, поліцейський; 女 ~ *nǚ*
поліціантка, жінка-поліцейський

警告 *jǐnggào* (7) 1. (ім.)
зауваження, попередження,
застереження; 2. зробити зауваження,
застерегти

竞争 [競爭] *jìngzhēng* (22) 1.
(дієсл.) змагатися, боротися,
конкурувати; 2. (ім.) суперництво,
боротьба, конкуренція, змагання

竟 *jìng* (20) (присл.) 1. у кінці
кінців, насамкінець, нарешті; 2.
раптом, несподівано

竟成 *jìngchéng* (17) (дієсл.)
успішно завершитися; 2. (ім.) успішне
завершення, успіх

敬 *jìng* (20) (дієсл.) 1. шанувати,
поважати; 2. подавати, пропонувати;
пригошати, частувати; ~酒 *jiǔ*
пригошати (частувати) алкоголем

敬畏 *jìngwèi* (22) 1. (ім.)
благоговійний трепет, благоговіння,
схилиння; 2. (дієсл.) обожнювати,
трепетати, схилитися

境内 *jìngnèi* (19) (післяйм.) у
межах; у рамках

镜(子) [鏡(子)] *jìng(zi)* (13) (ім.)
1. дзеркало; 2. (жарг.) окуляри
(особливо сонцезахисні)

究竟 *jiūjìng* (9) (присл.) у кінці
кінців, насамкінець, нарешті, у
кінцевому рахунку; все ж, все-таки

九 *jiǔ* (1) (числ.) дев'ять

久 *jiǔ* (5) (прикм.) довгий (за
часом), [довго]тривалий; довго; 很~
不见 *hěn jiǔ bù jiàn* (5) давно не
бачились!; 很~很~ *hěn jiǔ hěn jiǔ*
(16) 1. (присл. фраз.) довго-довго,
нескінченно, безкінечно; 2. (прикм.)
безкінечний, нескінченний; 很~(很
~)以前 *hěn jiǔ (hěn jiǔ) yǐqián* (16)
(присл. фраз.) давним-давно, у
давнину, у давні часи

酒 *jiǔ* (9) (ім.) алкоголь, спиртне;
алкогольний напій; ~馆 [館] *guǎn* (9)
(ім.) бар, питний заклад; шинок; ~吧
bā (21) (ім.) бар, паб; нічний клуб;
~店 *diàn* (21) (ім.) готель

旧 [舊] *jiù* (9) (прикм.) старий
(про неживі об'єкти)

就 *jiù* (7) (част.; присл.) одразу
[ж]; зараз же, негайно; ось-ось; ~是
shì саме [це і є], якраз [і є]

就我而言 *jiù wǒ ér yán* (15)
(фразеол.) наскільки я розумію; з моєї
точки зору

居民 *jūmín* (14) (ім.) мешканець;
населення

居住 *jūzhù* (14) (дієсл.) проживати, мешкати; ~面积 *miànjī* (ім.) житлова площа

举 [舉] *jǔ* (8) (дієсл.) 1. піднімати(сь) вгору / догори; 2. брати (обома руками); тримати (обома руками); підносити (обома руками); ~ 起 *qǐ* (11) (дієсл.) піднімати, підіймати; ~ (起) 手 (*qǐ*) *shǒu* (11) підняти руку

举行 [舉行] *jǔxíng* (20) (дієсл.) проводити, організувати, влаштовувати

举止 [舉止] *jǔzhǐ* (11) 1. (ім.) [добрі] манери, поведінка; 2. (дієсл.) [чемно] поводитись, [гарно] триматись

巨大 *jùdà* (22) (прикм.) величезний, гігантський, велетенський
句 *jù* (8) (рах. суф.) *рахівний суфікс для слів, речень, фраз, висловів, віршів, віршованих рядків*

句话 [句話] *jùhuà* (8) (ім.) речення, фраза

句子 *jùzi* (6) (ім.) речення, фраза

具有 *jùyǒu* (19) (дієсл.) володіти; мати; містити [у собі], вмещувати; бути сповненим

剧院 [劇院] *jùyuàn* (15) (ім.) театр

据 [據] *jù* (17) 1. (дієсл.) спиратися, базуватися (на комусь / чомусь); 2. (прийм.) згідно з, на підставі (букв.: «спираючись на...»); …… 来 *…lái* (19) (прийм. констр.) виходячи з [того, що]…; згідно з, на підставі (букв.: «спираючись на...»)

决定 *juéding* 1. (11) (ім.) рішення; 做 ~ *zuò* приймати рішення; 2. (15) (дієсл.) вирішити; зважитися, наважитися

觉得 [覺得] *juéde* (дієсл.) 1. (8) відчувати; почуватись; ~ 不舒服 *bù shūfu* недобре почуватись, нездужати; (9) ~ 自己(是) *zìjǐ (shì)* (дієсл. фраз.) почувати себе (кимось), почуватись

(як хтось); 2. (8) вважати, думати, припускати

军 [軍] *jūn* (20) (ім.) військо, армія (як така); ~ 队 *duì* (20) (ім.) [конкретне] військо, військове угруповання; ~ 官 *guān* (17) (ім.) офіцер

君子 *jūnzǐ* (9) (ім.) 1. людина найвищих моральних якостей, людина честі, шляхетна людина; 2. джентльмен

俊峰 *jùnfēng* (20) (ім.) Цзюньфен (китайське чоловіче ім'я); 黄 ~ *Huáng* Хуан Цзюньфен (прізвище та ім'я)

К

咳 *ké* (14) (дієсл.) кашляти; ~ 得 (很) 厉害 *de (hěn) lìhai* кашляти (дуже) сильно

咳嗽 *késou* (9) 1. (ім.) кашель; 2. (дієсл.) кашляти

咖啡 *kāfēi* (4) (ім.) кава; ~ 馆 [館] *guǎn* (4) (ім.) кав'ярня, кафе; ~ 壶 [壺] *hú* (21) (ім.) кавник, посудина для кави

卡车 [卡車] *kǎchē* (12) (ім.) вантажівка, вантажний автомобіль

开 [開] *kāi* (дієсл.) 1. (7) відкривати, відчиняти; 2. (7) ~ 车 *chē* вести машину (автомобіль), їхати на машині; 3. (7) вмикати (пристрої, електроприлади); ~ 暖气 *nuǎnqì* увімкнути опалення; 4. (10) ~ 开 *kai (mù)* привідкрити, трохи (не повністю) відчинити; ~ 进去 *jìnqu* (12) (дієсл.) підійти, під'їхати (туди); ~ 去 *qù* (20) (дієсл.) підходити, під'їжджати, наближатися; 5. (13) розпускатися, розквітати; ~ 门 *mén* (15) (дієсл.) відчиняти двері; відчинятися (про заклади, установи)

开放 [開放] *kāifàng* (14) (дієсл.) 1. розквітати, розпускатися (про квіти); 2. відкривати, відкриватися; 改革 ~ *gǎigé* (14) (ім.) «Політика реформ

і відкритості» (соціально-економічні реформ у КНР, започатковані Ден Сяопіном у грудні 1978 року)

开始 [開始] *kāishǐ* (7) 1. (ім.) початок; 2. (дієсл.) починати(ся)

开销 [開銷] *kāixiāo* (22) 1. (дієсл.) витратити; платити; 2. (ім.) витрати

开心 [開心] *kāixīn* (20) (дієсл.) 1. жартувати, кепкувати (拿…… *ná*... з когось); 2. радіти, бути в гарному настрої; бути задоволеним; 3. бути відвертим, виявляти щирість

砍 *kǎn* (21) (дієсл.) 1. рубати, розрубувати, відрубати; ~柴 *chái* рубати дрова; ~价 *jià* знизити ціну; 2. вдарити (ножем, каменем); кинути (у когось чимось)

看 *kàn* (дієсл.) 1. (3) дивитись; 2. (3) побачитись (із кимось), відвідати (когось); 3. (3) читати (про себе); 4. (20) показувати, демонструвати (给…… *gěi*... комусь); ~不见 *bújiàn* (16) (дієсл.) бути нездатним / не в змозі (по)бачити; бути невидимим; ~成 *chéng* (10) (дієсл.) 1. подивитись; 2. вважати за..., розглядати як..., прийняти за...; ~到 *dào* (дієсл.) 1. (13) звернути увагу, помітити; 2. (20) побачити(ся); ~得见 *dejiàn* (16) (дієсл.) бути здатним / у змозі (по)бачити; бути видимим; ~懂 *dǒng* (16) (дієсл.) 1. (про)читати та (з)розуміти; (по)дивитися та зрозуміти; 2. засвоїти, опанувати; ~见 *jiàn* (10) (дієсл.) побачити, бачити; ~来 *lái* (19) (дієсл.) поглянути, подивитися; 在……~来 *zài... kànlái* / 以……~来 *yǐ... kànlái* (19) (дієсл. фраз.) з... (чисіть) точки зору / з погляду...; 在 / 以我 ~来 *zài / yǐ wǒ kànlái* з моєї точки зору, як на мене; ~清 *qīng* (20) (дієсл.) роздивитися, розгледіти; ~完 *wán* (15) (дієсл.) дочитати (до кінця);

додивитися (до кінця); ~望 *wàng* (7) (дієсл.) 1. відвідати, нанести візит; 2. доглядати (когось), стежити / приглядати (за кимось); ~着 *zháo* (10) (дієсл.) побачити(сь); ~出 (来) *chū(lái)* (11) (дієсл.) роздивитись, розгледіти, помітити; ~上去 *shàngqù* (11) 1. (дієсл.) здається, що...; схоже, що...; 2. (присл.) на вигляд, судячи із [зовнішнього] вигляду; ~不见 *bújiàn* (11) (дієсл.) бути не в змозі (по)бачити; ~不清 *búqīng* (11) (дієсл.) бачити нерозбірливо, погано видно; ~得出来 *de chūlái* (12) (дієсл. фраз.) можна побачити, що...; видно / очевидно / зрозуміло, що...; 从……可以看得出来 *cóng ... kàn kěyǐ de chūlái* з / на основі (на прикладі) ... можна зробити висновок / очевидно, що...; ~下去 *xiàqù* (12) (дієсл.) продовжувати дивитись; продовжувати читати; ~起来 *qǐlái* (13) (дієсл. фраз.) здається / виглядає так, що (ніби)...; позірно, на (перший) погляд; [на вигляд] схоже / видається, що (ніби)...; ~过 *guò* (14) (дієсл.) пробігти очима, переглянути

看病 *kànbìng* (12) (дієсл.) 1. лікуватися, приходити на прийом (до лікаря); 2. доглядати хворого

康复 [康復] *kāngfù* (21) 1. (дієсл.) відновити здоров'я, одужати; 2. (ім.) відновлення здоров'я, одужання; реабілітація

考 *kǎo* (16) (дієсл.) 1. перевіряти, перевіряти; розслідувати; 2. складати іспит; піддавати випробуванню

考古 *kǎogǔ* (19) 1. (ім.) дослідження старовини, археологія; 2. (дієсл.) займатися дослідженням старовини; займатися археологією

考古学 [考古學] *kǎogǔxué* (15) (ім.) археологія; ~家 *jiā* (ім.) археолог

考虑 [考慮] *kǎolù* (21) (дієсл.) обдумувати, обмірковувати; розмірковувати

考上 *kǎoshàng* (13) 1. (дієсл.) витримати / іспит (до навчального закладу), вступити (до університету); 考得上 *kǎo de shàng* (14) (дієсл.) могли / бути в змозі вступити; 2. (ім.) вступ (до університету)

考试 [考試] *kǎoshì* 1. (7) (ім.) іспит, екзамен; випробування; 2. (16) (дієсл.) складати іспит; піддавати випробуванню

考验 [考驗] *kǎoyàn* (22) 1. (ім.) випробування, перевірка; 禁得起时间的 ~ *jīngdeqǐ shíjiān de kǎoyàn* витримати випробування часом; 2. (дієсл.) випробовувати, піддавати випробуванню, перевіряти

烤 *kǎo* (11) (дієсл.) смажити(сь), підсмажувати(сь), пекти(сь); ~ 乳猪 [乳猪] *kǎorǔzhū* (19) (ім.) запечене (смажене) молочне порося

靠 *kào* (17) 1. (дієсл.) спиратися (на щось / когось), притулятися (до чогось / когось); 2. (прийм.) спираючись на, за допомогою, на основі / підставі; ~ 近 *jìn* (20) 1. (ім.; післяйм.) поблизу, поруч, біля; 2. (дієсл.) наближатися, наблизитися

科 *kē* (14) (ім.) підрозділ, відділення, відділ (не потребує рах. суф.)

科技 *kējì* (15) (ім.) наука і техніка

科学 [科學] *kēxué* (14) (ім.) наука; галузь науки; ~ 家 *jiā* (15) (ім.) вчений, науковець; ~ 院 *yuàn* (18) (ім.) академія наук

棵 *kē* (8) (рах. суф.) *рахівний суфікс для рослин*

可 *kě* 1. (16) (дієсл.) можна, можливо; 2. (16) (дієсл.) дозволено, дозволяється; ~ 不能 *bù néng* (20) (мод. фраз.) [аж] ніяк не можна; [зовсім] не слід / не варто; 3. (21) (присл.; спол.) 1. але, проте, та все ж; 2. та [ж], вже

可爱 *kě'ài* (2) (прикм.) милий, чарівний

可不 *kě bu* (7) (дієсл. фраз.) чому б і ні!; звичайно!

可靠 *kěkào* (17) (прикм.) надійний, достовірний

可怜 [可憐] *kělián* (8) 1. (прикм.) жалюгідний; той, що викликає жалість; бідний, нещасний; 2. (дієсл.) (по)жаліти, зглянутись, виявити жалість

可能 *kěnéng* 1. (8) (дієсл.) могли, бути можливим; не ~ *bù* неможливий; неможливо, не можна; 不 ~ 吧! *bù kěnéng ba!* (9) (дієсл. фраз.) не може бути!; 2. (15) (дієсл.) мабуть, напевно, ймовірно; 很 ~ (是) *hěn kěnéng (shì)* (21) (дієсл. фраз.) ймовірніше за все, найімовірніше; 3. (8) (ім.) можливість

可怕 *kěpà* (12) (прикм.) страшний, жахливий

可是 *kěshì* (3) (спол.) але, однак

可听度 [可聽度] *kětīngdù* (11) (ім.) чутність, чіткість, виразність; ~ 很差 *hěn chà* погана чутність, погано (нерозбірливо) чути

可惜 *kěxī* (4) (прикм.) на жаль, шкода, прикро

可以 *kěyǐ* (5) (дієсл.) 1. можна, можливо; 2. дозволено, дозволяється

渴 *kě* (12) 1. *kě* (прикм.) спраглий, відчувати спрагу, хотіти пити; 2. *kě* (дієсл.) жадати, пристрасно бажати; 3. *jié* (дієсл.) висихати, пересихати

渴望 *kěwàng* (22) 1. (дієсл.) жадати, жадібно прагнути, пристрасно бажати; 2. (ім.) сподівання, сильне прагнення; жага

刻 *kè* (7) (ім.) чверть години, 15 хвилин (не потребує рах. суф.)

刻不容缓 [刻不容緩] *kè bù róng huǎn* (10) (фразеол.) не допускати ані хвилини зволікання, час не чекає, не можна втрачати ані хвилини

客户 [客戶] *kèhù* (11) (ім.) клієнт, покупець, замовник

客气 [客氣] *kèqì* (3) 1. (ім.) ввічливість, чемність; 2. (дієсл.)

церемонитися, соромитися; 不 ~ *bù*
будь ласка, немає за що

客人 *kèrén* (13) (ім.) гість, візитер,
відвідувач

客厅 [客廳] *kètīng* (5) (ім.) 1.
вітальня; 2. приймальня

课 [課] *kè* (4) (ім.) урок, заняття
(не потребує рах. суф.)

课本 [課本] *kèběn* (6) (ім.)
підручника

课文 [課文] *kèwén* (10) (ім.) текст
(уроку в підручнику), учебний текст

空(儿) [空(兒)] *kòng(r)* (8) (ім.)
1. вільний час; 2. порожнє місце,
вільний (незайнятий) простір; 3.
слухна (зручна) нагода; 4. щілина,
лазівка, шпаринка

空号 [空號] *kōnghào* (11) (ім.)
недійсний номер; номер, який не існує

恐慌 *kǒnghuāng* (22) 1. (ім.)
переляк, паніка; 2. (дієсл.) панікувати

恐怕 *kǒngpà* (12) 1. (дієсл.) боюся,
що...; 2. (присл.) мабуть, ймовірно

控制 *kòngzhì* (22) 1. (дієсл.)
тримати під контролем, контролювати;
панувати; керувати 2. (дієсл.)
контроль; керування, управління

口 *kǒu* 1. (6) (ім.) рот; 2. (19) (ім.)
певна порція їжі (звичай та, що
поміщається до рота); шматок /
ковток їжі; 吃(得)几 ~ *chī (de) jǐ kǒu*
(дієсл. фраз.) з'їсти трішки (букв.:
«з'їсти кілька ротів їжі»), перекусити;
3. (6) (рах. суф.) *рахівний суфікс для
членів сім'ї*

口气 [口氣] *kǒuqì* (18) (ім.) 1.
дихання, подих; 2. манера мовлення,
тон; 大 ~ *dà* (ім.) підвищений тон

口音 *kǒuyīn / kǒuyīn* (13) (ім.) 1.
голос; 2. акцент, вимова; 带 ~ 说 *dài
kǒuyīn shuō* розмовляти з акцентом

哭 *kū* (12) (дієсл.) плакати; ~ 起来
qilai (12) (дієсл.) розплакатися; ~ 泣 *qì*
(21) (дієсл.) тихо плакати; схлипувати,
рюмсати; ~ 声 *shēng* (21) (дієсл.) плач,
звук плачу

苦干 [苦幹] *kǔgàn* (17) (дієсл.)
наполегливо / старанно працювати

裤(子) [褲(子)] *kù(zi)* (10) (ім.)
брюки, штани; труси (будь-який одяг,
що одягають на ноги)

夸 [誇] *kuā* (20) (дієсл.) 1.
хвалити, схвалювати; 2. хвалитися,
хизуватися; ~ 大 *dà* (9) (дієсл.)
перебільшувати; ~ 张 *zhāng* (13) 1.
(дієсл.) перебільшувати; 2. (ім.)
гіпербола; перебільшення

块 [塊] *kuài* 1. (10) (ім.) грудка
(землі), шматок, брила; 2. (10) (ім.)
юань / долар / євро / гривня...
(розмовна назва валюти будь-якої
країни); 3. (13) (рах. суф.) *рахівний
суфікс для шматків, шматочків та
порцій (у т.ч. їжі)*

快 *kuài* (7) 1. (7) (прикм.)
швидкий; ~ 点(儿) *diǎn(r)* (присл.)
швидше, швиденько, мерщій; 2. (13)
(присл.) скоро, незабаром

快餐店 *kuàicāndiàn* (11) (ім.)
ресторан швидкого харчування /
обслуговування, фастфуд

快乐 [快樂] *kuàilè* (5) 1. (дієсл.)
радіти, веселитися, бути в гарному
настрої; 2. (прикм.) радісний, веселий,
щасливий

快速 *kuàisù* (19) (прикм.)
швидкий, швидкісний; ~ 发展 *fāzhǎn*
(19) (ім.) швидкий (динамічний)
розвиток

筷(子) *kuài(zi)* (13) (ім.) палички
для їжі

宽 [寬] *kuān* (16) (прикм.)
широкий, розлогий, просторий

狂 *kuáng* (15) 1. (прикм.)
божевільний, схиблений; 2. (ім.)
психоз, божевілья, манія; пунктик; 3.
(суф.) іменний суфікс зі значенням
«фанат чогось» або «схиблений на
чомусь»: 工作狂 *gōngzuòkuáng* (ім.)
трудоголік, 足球狂 *zúqiúkuáng* (ім.)
схиблений на футболі, футбольний
фанат (несхвальн.)

困倦 *kùnjuàn* (10) 1. (ім.) сонливість; втома; 2. (дієсл.) втомлюватись, виснажитись; 3. (прикм.) стомлений, виснажений; сонний

困难 [困難] *kùnnan* (8) 1. (прикм.) важкий, складний; 2. (ім.) нужда; труднощі

L

拉 *lā* (17) (дієсл.) тягнути; вести (за руку); 被 ~ *bèi* (дієсл. фраз.) бути змушеним (букв.: «затягнутим»); ~ 到 *dào* (20) (дієсл.) дотягнути; затягти, затягнути

拉丁 *lādīng* (16) (ім.; прикм.) латина; латинський; ~ 语 *yǔ* (ім.) латинська мова (в усній формі); ~ 文 *wén* (ім.) латинська мова (писемна)

喇嘛 *lāma* (21) (ім.) лама (у тибетському буддизмі – монах та релігійний вчитель)

来 [來] *lái* (6) (дієсл.) приходити, приїжджати; ~ 到 *dào* (17) (дієсл.) прийти, прибути, дістатися; ~ 见 *jiàn* (16) (дієсл.) приходити з візитом, навідувати; ~ 说 *shuō* (11) (дієсл. фраз.) що стосується...; 对 *duì* / 就 *jiù* …… 来说 *láishuō* що стосується..., що ж до...; для...; стосовно...; ~ 晚 *wǎn* (10) (дієсл.) спізнитись, пізно прийти; ~ 信 *xìn* (11) 1. (дієсл.) прислати листа / повідомлення; 2. (ім.) вхідний лист / повідомлення; ~ 找 *zhǎo* (13) (дієсл.) приходити до когось / за кимось, заходити за кимось (букв.: «приходити шукати»)

来得及 [來得及] *láideji* (7) (дієсл.) 1. встигнути; 刚刚 ~ *gānggāng* ледь встигнути; 2. впоратись

藍 [藍] *lán* (13) (прикм.) блакитний; синій

懒 [懶] *lǎn* (6) 1. (прикм.) ледачий; 2. (ім.) лїнь, лінощі

滥用 [濫用] *làngyòng* (22) 1. (дієсл.) зловживати; 2. (ім.) зловживання

浪费 [浪費] *làngfèi* (18) 1. (дієсл.) транжирити, розтратити, марно витратити; 2. (ім.) марнотратство, зайві витрати

劳动 [勞動] *láodòng* (21) 1. (дієсл.) трудитися, працювати; 2. (ім.) робота, праця

劳驾 [勞駕] *láojià* (9) (дієсл. фраз.) 1. прошу Вас, будьте ласкаві (ввічл.); 2. вельми вдячний Вам за візит (ввічл.); 3. (також 劳驾 劳驾 *láojià láojià*) дуже Вам вдячний!; вибачте, що турбую Вас!

老 *lǎo* 1. (4) (прикм.) старий, давній; літній; 2. (21) (дієсл.) (по)старіти; ~ 妇人 [婦人] *fūrén* (20) (ім.) літня жінка, бабуся; ~ 年 *nián* (21) (ім.) старість

老百姓 *lǎobǎixìng* (21) (ім.) простий народ; населення

老城 *lǎochéng* (21) (ім.) старе місто

老大 *lǎodà* (10) (ім.) старший син, старша дочка

老虎 *lǎohǔ* (18) (ім.) тигр

老人 *lǎorén* (18) (ім.) літня людина

老舍 *Lǎo Shě* (15) (ім.) Лао Ше (справжн. ім'я – Шу Цінчунь (舒慶春 *Shū Qìngchūn*); 1899 – 1966 рр.) – китайський письменник та драматург

老师 [老師] *lǎoshī* (2) (ім.) 1. вчитель; 2. вельмишановний (у звертаннях)

老是 *lǎoshi* (14) (присл.) постійно, увесь час, вічно

老头 (儿) [老頭 (兒)] *lǎotóu(r)* (17) (ім.) (позм.) стариган, дід (неввічл.)

老挝 [老撾] *Lǎowō* (14) (ім.) Лаос; ~ 人 *rén* (ім.) лаосець, житель Лаосу

乐观 [樂觀] *lèguān* (22) 1. (ім.) оптимізм; 2. (прикм.) оптимістичний

乐园 [樂園] *lèguó* (21) (ім.) країна радості; райське місце

乐极 [樂極] *lèjí* (7) (дієсл.) безмежно зрадіти, бути дуже радісним

乐园 [樂園] *lèyuán* (18) (ім.) 1. рай, райський сад; 2. парк розваг; 儿童 ~ *értóng* (18) (ім.) ігровий майданчик, дитячий парк розваг

了 (7) 1. *le* (част.) частка завершеності дії або зміни стану; 2. *liǎo* (дієсл.) закінчувати, завершувати

了不起 *liǎobuqǐ* (17) (прикм.) незвичайний, надзвичайний, рідкісний; видатний, непересічний; (这)真是~! (*Zhè zhēn shì liǎobuqǐ!*) Це чудово!; Просто супер!

了解 *liǎojiě* (12) (дієсл.) розуміти; розумітися, знатися, розбиратися (对…… *duì*... на / у чомусь); 很~ *hěn* добре знатися, добре розбиратися

累 *lèi* (2) (прикм.) втомлений, стомлений

冷 *lěng* (4) 1. (прикм.) холодний; 2. (дієсл.) мерзнути, холонути; ~死 *sǐ* (13) 1. (дієсл.) замерзнути насмерть, померти від холоду (переохолодження); 2. (прикм.) страшенно / жахливо холодний (до смерті); ~笑 *xiào* (18) 1. (ім.) холодна / крижана / крива посмішка; 2. (дієсл.) криво / холодно посміхнутися; (~笑一声 *xiào yī shēng*) хмикнути, фиркнути; ~菜 *lěngcài* (19) (ім.) холодна страва

离 [離] *lí* (20) 1. (дієсл.) розлучати(ся); віддаляти(ся), їхати / йти [геть]; 2. (ім.) розлука, розставання; 3. (прийм.) від; на відстані / дистанції (від когось / чогось); ~开 *kāi* (20) (дієсл.) 1. залишати, йти / їхати (звідкись); віддалятися; 2. розлучатися; 3. обходитися (без когось / чогось)

礼拜 [禮拜] *lǐbài* (18) (ім.) 1. богослужіння; 2. тиждень; день тижня; ~几 *jǐ* який день тижня?; ~一 *yī* понеділок; ~二 *'èr* (ім.) вівторок; ~三 *sān* (ім.) середа; ~四 *sì* (ім.) четвер; ~五 *wǔ* (ім.) п'ятниця; ~六 *liù* (ім.) субота; ~天 *tiān* (ім.) неділя; ~日 *rì* (ім.) 1. день богослужіння; 2. неділя (у християн); 3. п'ятниця (у мусульман); 4. субота (у юдеїв)

礼貌 [禮貌] *lǐmào* 1. (10) (ім.) етикет, ввічливість, чемність; 有~ *yǒu* бути ввічливим, бути чемним; 没~ *méi* бути неввічливим, бути нечемним; ~地 *de* (присл.) ввічливо, чемно; 2. (13) (дієсл.) бути ввічливим / чемним (про дії, вчинки); 不~ *bù* (18) (прикм.) неввічливий, нечемний; невихований, грубий (对…… *duì*... до когось); 不~地 *bù lǐmào de* (18) (присл.) грубо, неввічливо, нечемно

礼物 [禮物] *lǐwù* (5) (ім.) подарунок; 意外的~ *yìwài de* сюрприз, неочікуваний подарунок

李 *lǐ* (2) (ім.) 1. слива; 2. Лі (китайське прізвище)

里 [裡] *lǐ* (післяйм.) 1. (7) в, всередині; 2. (13) серед, поміж

里边 [裡邊] *lǐbian* (12) (ім.; післяйм.) внутрішня частина, нутрощі; в, всередині

里面 [裡面] *lǐmiàn* (7) (ім.; післяйм.) внутрішня частина, нутрощі; в, всередині

理 *lǐ* (12) (дієсл.) стригти, зачісувати (волосся)

理发 [理發 / 理髮] *lǐfà* (12) 1. (дієсл.) стригтися, зачісуватися; стригти, зачісувати (给…… *gěi*... когось); 我理了发了 *Wǒ lǐ le fà le* Я підстригся (підстриглась) / зробив (зробила) зачіску; 2. (ім.) стрижка; зачісування; ~店 *diàn* (12) (ім.) перукарня; ~师 [師] *shī* (12) (ім.) перукар

理解 *lǐjiě* (15) (дієсл.) 1. (з)розуміти; осмислити, осягнути; 2. зрозуміти (самому) та пояснити (комусь іншому)

理性 *lǐxìng* (22) (ім.) розум, інтелект

理由 *lǐyóu* (13) (ім.) обґрунтування, мотив; причина, підстава; 找到辯白的 ~ *zhǎodào biànbái de* знайти / знаходити виправдання

理智 *lǐzhì* (22) 1. (ім.) розум, розсудливість, глудз; 保持 ~ *bǎochí lǐzhì* зберігати тверезий розум / здоровий глудз; 2. (прикм.) розсудливий, раціональний

力量 *lìliang* (22) (ім.) 1. сила, міць; 2. дія, ефект

历史 [歷史] *lìshǐ* (2) (ім.) історія; ~ 学家 *xuéjiā* (19) (ім.) історик

厉害 [厲害] *lìhai* (8) 1. (прикм.) нестерпний, суворий, жорстокий, безжальний, зв'язчий; 2. (прикм.) затятий, лихий; брутальний; крутий, сильний; (很) 厉害! (*hěnlìhai!* (жарг.) круто!); 3. (присл.) сильно, жажливо, дуже

立刻 *lìkè* (21) (присл.) негайно, одразу ж, зараз же

利沃夫 *Lìwòfū* (13) (ім.) Львів; ~ 人 *Lìwòfūrén* (19) (ім.) львів'янин, мешканець Львову

例(子) *lì(zi)* (17) (ім.) приклад; 打 / 举(一)个 ~ *dǎ / jǔ (yī) ge lìzi* навести приклад

粒 *lì* (18) 1. (ім.) зерно, ядро, крупинка, гранула; крихта; 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для зерен, ядер, крупинок, гранул, крихт тощо

连 [連] *lián* 1. (15) (дієсл.) з'єднувати(ся); зливати(ся) (з); 2. (15) (дієсл.) тривати, тягнутися; триматися; ~ 起来 *qilai* (20) (дієсл.) з'єднати(ся) / об'єднати(ся) разом (докупи); 3. (15) (прикм.) суцільний, безперервний; 4. (15) (спол.) [але й]

навіть; 5. (17) (част.) у поєднанні з, зазом із; 和.....~在一起 *hé ... lián zài yìqǐ* (17) у поєднанні з... (кимось / чимось), разом із... (кимось / чимось)

联邦 [聯邦] *liánbāng* (21) (ім.) федерація; співдружність; 俄罗斯 ~ *Éluósī liánbāng* (ім.) Російська Федерація; 英 ~ *Yīngliánbāng* (ім.) Британська Співдружність націй

联合国 [聯合國] *Liánhégúo* (22) (ім.) Організація Об'єднаних Націй, ООН

联络 [聯絡] *liánluò* (11) (ім.) зв'язок, комунікація, контакт

脸 [臉] *liǎn* (8) (ім.) обличчя; вираз обличчя; зовнішній вигляд; ~ 上 *shàng* (20) (присл.) на обличчі; обличчя до обличчя, тет-а-тет; ~ 色 *sè* (21) (ім.) 1. колір обличчя; 2. вираз обличчя

练习 [練習] *liànxí* (4) 1. (ім.) вправа; 做 ~ *zuò* робити вправи; 2. (дієсл.) робити вправи, тренуватися, практикуватися

凉 [涼] *liáng* (13) (прикм.) прохолодний, холодний

凉快 *liángkuài* / *liángkuai* (15) 1. (прикм.) прохолодний; 2. (ім.) прохолода, свіжість

两 [兩] *liǎng* (5) 1. (числ.) два; 2. (ім.) пара; обидва; ~ 边 *bian* (20) (ім.; післяйм.) обидві сторони; по обидва боки, обабіч

亮 *liàng* (20) 1. (прикм.) світлий, ясний, яскравий; 2. (дієсл.) світлішати; блищати, сяяти

辆 [輛] *liàng* (5) (рах. суф.) рахівний суфікс для колісних транспортних засобів

量 (14) 1. *liàng* (ім.) міра, вага, об'єм, місткість, смність; 2. *liàng* (дієсл.) вимірювати; зважувати; ~ 好 *hǎo* (17) (дієсл.) виміряти

聊 *liáo* (13) (дієсл.) базікати, балакати, розмовляти

聊天 *liáotiān* (9) (дієсл.) базікати, розмовляти

邻近 [鄰近] *línjìn* (7) 1. (дієсл.) бути сусідом; знаходитись поруч; 2. (прикм.) сусідній, близький; 在……~ 的地方 *zai...línjìn de dìfang* поблизу від..., по сусідству від...

邻居 [鄰居] *línjū* (10) (ім.) сусід

邻座 [鄰座] *línzuò* (11) 1. (ім.) сусідство, сусіднє місце; 2. (прикм.) сусідній, по сусідству

零 / 〇 *líng* (5) (числ. / ім.) нуль

零钱 [零錢] *língqián* (10) (ім.) дрібні гроші

零岁 [零歲] *língsui* (18) (ім.) вік немовляти, немовлячий (букв.: «нульовий») вік

另 *líng* (8) (прикм.; присл.) інший, не той; інакше; ~ (一) 个 (*yí gè*) (9) (ад'єкт. фраз.) ще один, черговий; ~ 一种 *yí zhǒng* (11) (ім.; прикм.) інший тип, іншого типу

另外 *língwài* 1. (12) (присл.) крім того, до того ж; 2. (12) (прикм.) інший; 3. (19) (присл.) на додаток до цього, понад це; додатково

刘 [劉] *Liú* (11) (ім.) Лю (китайське прізвище)

留 *liú* (20) (дієсл.) залишати(ся), не прибирати / не зникати; відпускати (вуса, бороду, волосся тощо); ~ 着 *zhe* (20) (дієсл.) носити (вуса, бороду, зачіску)

留神 *liúshén* (12) (дієсл.) остерігатися, бути обережним

留下 *liúxià* (19) (дієсл.) 1. залишити / затримати у себе; 2. залишити для передачі комусь (записку, спадок тощо), лишити по собі

留下来 [留下來] *liú xiàlá* (21) (дієсл.) залишатися, затримуватися, тимчасово перебувати (десь)

留学 [留學] *liúxué* (10) (дієсл.) навчатись за кордоном; ~ 生 *sheng* (3)

(ім.) студент, який навчається за кордоном, студент-іноземець;

留言 *liúyán* (11) 1. (дієсл.) залишати повідомлення / відгук; 2. (ім.) відгук, коментар

流 *liú* (14) (дієсл.) текти, стікати, струменіти; ~ 入 *rù* (дієсл.) впадати (про річку), вливатися (прям. і переносн.); ~ 下 *xià* (20) (дієсл.) литися, проливатися; стікати, текти донизу

流利 *liúlì* (17) (прикм.) вільний, побіжний (про мову)

流行 *liúxíng* (18) 1. (дієсл.) [широко] поширюватися, бути поширеним; циркулювати; 2. (дієсл.) бути модним; користуватися попитом; 3. (прикм.) поширений, популярний; 4. (прикм.) модний; 5. (ім.) поширеність, популярність; 6. (ім.) епідемія

流域 *liúyù* (15) (ім.) басейн річки

六 *liù* (1) (числ.) шість

遛 [溜] *liù* (15) (дієсл.) гуляти, прогулюватися; вигулювати (тварину), випасати (худобу)

龙 [龍] *lóng* (18) (ім.) 1. дракон; 2. імператор

楼 [樓] *lóu* (7) (ім.) 1. багатопверховий будинок (більше 2-х поверхів); 2. вежа, башта; 3. поверх, рівень (не потребує рах. суф.); ~ 上 *shàng* (11) (ім.) верхній поверх, зверху (порівн. з англ. *upstairs*); ~ 下 *xià* (11) (ім.) нижній поверх, знизу (порівн. з англ. *downstairs*)

鲁迅 [魯迅] *Lú Xùn* (22) (ім.) Лу Сінь (справжн. ім'я – Чжоу Шужень (周树人 *Zhōu Shùrén*); 1881 – 1936 рр.) – китайський письменник, основоположник сучасної китайської літератури

陆地 [陸地] *lùdì* (14) (ім.) суходол, земля; материк, континент

录音 [錄音] *lùyīn* (11) 1. (ім.) звукозапис; 2. записувати (звук); ~ 机

jī (ім.) магнітофон, диктофон, звукозаписувальний пристрій

录制 [錄製] *lùzhì* (11) (дієсл.) 1. записувати звук, робити звукозапис; 2. знімати на відео, робити відеозапис

路 *lù* (7) (ім.) вулиця; дорога, шлях; маршрут; ~ 上 *shang* (9) (присл.) 1. на дорозі; на вулиці; 2. дорогою до...; на шляху до...; 在我回家的路上 *zài wǒ huí jiā de lùshang* по дорозі (до себе) додому; ~ 边 (儿) *biān(r)* (21) (ім.) край дороги, узбіччя

乱 [亂] *luàn* (7) (присл.) сплутаний, заплутаний; змішаний, перемішаний, безладний; ~ 七八糟 *qī bā zāo* (ім.; фразеол.) безлад, плутанина, розгардіяш, хаос; догори дном, у повному безладі, як попало

罗 [羅] *luó* (18) 1. (ім.) сітка; мереживо; сито; 2. (ім.) Ло (китайське прізвище); 3. (дієсл.) ловити сіткою, розкидати / розставляти сітки

罗马 [羅馬] *Luómǎ* (22) (ім.) Рим (столиця Італії)

萝卜 [蘿蔔] *luóbo* (16) (ім.) редька, редиска; морква; 大 ~ *dà / bái* (ім.) біла редька, дайкон

逻辑 [邏輯] *luóji* (15) 1. (ім.) логіка; 2. (прикм.) логічний

箩筐 [籬筐] *luókuāng* (21) (ім.) великий кошик (з бамбука, лози)

落到 *luòdào* (22) (дієсл.) потряпцяти (кудись), опинятися (десь)

旅馆 [旅館] *lǚguǎn* (21) (ім.) готель

旅游 [旅遊] *lǚyóu* (8) 1. (дієсл.) подорожувати; 2. (ім.) подорож; туризм

绿 [綠] *lǜ* 1. (9) (прикм.) зелений; ~ 灯 *dēng* (ім.) зелене світло; 2. (13) (дієсл.) зеленіти

М

妈妈 [媽媽] *māmā* (2) (ім.) мама, мати

麻烦 [麻煩] *máfan* (8) 1. (прикм.) неспокійний, докучливий; важкий, копіткий, складний, тяжкий; 2. (дієсл.) набридати, докучати; турбувати; 3. (ім.) клопоти, неспокій

马 [馬] *mǎ* (11) (ім.) 1. кінь; 千里 ~ *qiānlǐ* (17) (ім.) рисак, скакун, швидконогий кінь (букв.: «кінь, що [швидко] пробігає тисячу «лі»»); 2. Ма (китайське прізвище)

马路 [馬路] *mǎlù* (9) (ім.) автомобільна дорога, проїжджа частина; вулиця

马马虎虎 (地) [馬馬虎虎 (地)] *mǎmǎhūhū (de)* (9) (присл.) 1. сяк-так, недбало, абияк; 2. так собі, більш-менш, бувало і краще

马上 [馬上] *mǎshàng* (6) (присл.) негайно, відразу

玛丽 [瑪麗] *Mǎlì* (21) (ім.) Мері, Марі, Марія (жіноче ім'я)

玛莎 [瑪莎] *Mǎshā* (9) (ім.) Маша, Марія (жіноче ім'я)

骂 [罵] *mà* (9) (дієсл.) ляяти(сь), сварити(сь)

吗 [嗎] *ma* (2) (част.) питальна частка

嘛 (22) 1. *ma* (част.) звісно ж!; звичайно ж! (заклучна частка, що виражає очевидність); 2. *má* (пит. займ.) що?; який? (вжив. у деяких діалектах замість 什么 *shénme*)

埋 *mái* (20) (дієсл.) закопувати(ся), заривати(ся) (у землю); ~ 起来 *qilai* (дієсл.) [повністю] закопати; сховати, заривши у землю

埋葬 *máizàng* (20) 1. (дієсл.) ховати (небіжчика), хоронити; 2. (ім.) похорон, поховання

买 [買] *mǎi* (3) (дієсл.) купувати; ~ 到 *dào* (10) (дієсл.) [вдалось] купити; ~ 得到 *dedào* (12) (дієсл.) знайти та купити, купити, долаючи труднощі, «дістати»; ~ 得着 *dezháo* (12) (дієсл.) 1. можна купити; 2. купити, долаючи труднощі, «дістати»;

~ 来 *lái* (19) (дієсл.) купувати; розкупувувати; ~ 下 *xià* (21) (дієсл.) закупити; викупити

迈克尔 [邁克爾] *Màikè'ěr* (21) (ім.) Майкл, Міхаель (чоловіче ім'я)

卖 [賣] *mài* (8) (дієсл.) продавати; торгувати; ~ 卖得 (非常) 便宜 *de (fēicháng) piányi* (19) (дієсл. фраз.) продавати(ся) за безцінь, продавати(ся) вкрай дешево; ~ 完 *wán* (10) (дієсл.) розпродати, бути розпроданим

卖淫 [賣淫] *màiyín* (22) 1. (дієсл.) займатися проституцією; 2. (ім.) проституція

满清 [滿清] *Mǎnqīng* (15) (ім.) Маньчжурська (Маньчжурсько-цінська) династія

满意 [滿意] *mǎnyì* (6) (прикм.) бути задоволеним (对 …… *duì…* чимось); ~ 度 *mǎnyìdù* (22) (ім.) ступінь задоволеності

满月 [滿月] *mǎnyuè* (20) (ім.) повний місяць

满族 [滿族] *mǎnzú* (16) (ім.) маньчжури (народність на північному сході КНР)

慢 *màn* 1. (6) (прикм.) повільний; 2. (14) (дієсл.) відставати; зволікати; ~ 下来 *xiàlái* (дієсл.) сповільнюватися

慢用 *mànyòng* (13) (дієсл. фраз.) приемного смаку (букв.: «насолоджуйтесь їжею»); 请 ~ *qǐng* їжте на здоров'я!; пригостайтеся, будь ласка!; 叫 …… ~ …… *jiào* бажати (комусь) приемного смаку; 慢慢吃 *màn màn chī* (дієсл. фраз.) приемного смаку (розм. варіант)

慢走 *mànzǒu* (13) 1. (дієсл.) йти повільно; 2. (дієсл. фраз.) ~! (також: 慢走, 慢走! *mànzǒu, mànzǒu!* або 慢慢走! *mànmàn zǒu!*) не поспішайте!; йдіть обережно! (вираз ввічливості до гостя, що йде)

忙 *máng* 1. (2) (прикм.) зайнятий; 2. (7) (дієсл.) поспішати

忙乱 [忙亂] *mángluàn* (21) 1. (ім.) метушня, сум'яття; 2. (дієсл.) метушитися

盲 *máng* (16) (прикм.) сліпий; ~ 人 *rén* (ім.) сліпа людина, сліпець

猫 [貓] *māo* (ім.) кіт, кішка

毛 *máo* (ім.) 1. (9) волосся, шерсть, хутро; пір'я; 2. (9) Мао (китайське прізвище); 3. (10) 1 / 10 юаня

毛病 *máobìng* (7) (ім.) недолік, вада; несправність, дефект

毛衣 *máoyī* (7) (ім.) светр; верхній вовняний одяг

毛泽东 [毛澤東] *Máo Zédōng* (14) (ім.) Мао Цзедун (1893 – 1976 рр.), китайський державний та політичний діяч, головний теоретик маоїзму та засновник КНР

帽(子) *mào(zi)* (12) (ім.) головний убір, шапка

没 *méi* (5) (част.) немає; не було (заперечна частка); ~ 关系 [~關係] *guānxì* (4) (дієсл. фраз.) нічого, дрібниці, нічого страшного; ~ 了 *le* (7) (дієсл. фраз.) немає, зник, -ла, -ло, -ли; (щось) пропало, загубилось

没(有)人 *méi(yǒu) rén* (9) (заперечн. займ.) ніхто

没什么 [沒什麼] *méi shénme* (9) (заперечн. займ.) нічого, ніщо; 这 ~ 错啊 *zhè méi shénme cuò a* у цьому немає нічого поганого

每 *měi* (9) (вказ. займ.) кожен, кожний

每次 *měicì* (15) (присл.) щоразу, кожного разу

每年 *měinián* (20) (ім.) кожен рік, щороку

每天 *měitiān* / 每一天 *měiyītiān* (7) (ім.) щодня, кожного дня

美 *měi* (прикм.) 1. (13) гарний, прекрасний; витончений; 2. (19) чудовий, відмінний; ~ 极了 *jíle* (19)

(прикм.) найкращий, надзвичайно чудовий

美国 [美國] *Měiguó* (6) (ім.) США, Америка; ~人 *rén* (ім.) американець, громадянин США; ~美元 *yuán* (21) (ім.) долар США

美好 *měihǎo* (18) (прикм.) прекрасний, чудовий; найкращий

美丽 [美麗] *měilì* (21) (прикм.) гарний, чарівний, прекрасний

茉莉 *Měilì* (12) (ім.) Мейлі (китайське жіноче ім'я)

美容院 *měiróngyuàn* (9) (ім.) косметологічний кабінет, салон краси

美味 *měiwèi* (11) 1. (прикм.) смачний, ласий; 2. (ім.) смаколик, делікатес

美洲 *Měizhōu* (14) (ім.) Америка (континент); 北 ~ *Běi* (ім.) Північна Америка; 南 ~ *Nán* (ім.) Південна Америка;

妹妹 *mèimei* (3) (ім.) молодша сестра

门 [門] *mén* (7) (ім.) ворота, двері; вхід; вихід; 家 ~ *jiā* (12) (ім.) вхідні двері будинку / квартири; ~口 *kǒu* (13) (ім.) дверний отвір (проріз); вхід, вихід; 开 ~ *kāi* (15) (дієсл.) відчиняти двері; відчинятися (про заклади, установи)

门窗 [門窗] *mén chuāng* (21) 1. (ім.) дверне [оглядове] вікно, ілюмінатор у дверях; 2. (імен. фраз.) двері та вікна

闷热 [悶熱] *mēnrè* (15) 1. (ім.) задушлива спека, задуха; 2. (прикм.) задушливий, задушливо спекотний

们 [們] *men* (2) (суф.) суфікс множини іменників-осіб та osobowych займенників

蒙古 *Měnggǔ* (14) (ім.) Монголія; ~人 *rén* (ім.) монгол, житель Монголії

梦 [夢] *mèng* (21) (ім.) 1. сон; 2. мрія; ~中 *zhōng* (прикм.) 1. оміряний;

то, що бачиться у снах / мріях; 2. нерозумний; ошуканий

梦到 [夢到] *mèngdào* (20) (дієсл.) наснитися, приснитися

梦想 [夢想] *mèngxiǎng* (5) 1. (ім.) мрія; 2. (дієсл.) мріяти

迷惘 *míwǎng* (22) 1. (дієсл.) розгубитися, збити(ся) з пантелику; потрапити / завести у глухий кут; 2. (ім.) розгубленість, сум'яття; 3. (прикм.) розублений, спантеличений; 4. (присл.) розублено, спантеличено

米 *mǐ* (ім.) 1. (18) рис (у зернах); 2. (18) очищене зерно; крупа; 3. (14) метр (не потребує рах. суф.)

米哈伊尔 [米哈伊爾] *Mǐhāiyī'ěr* (19) (ім.) Михайло (чоловіче ім'я); ~ • 格魯舍夫斯基 [格魯舍夫斯基] *Gélùshěfūsjī* (ім.) Михайло Грушевський

秘密 *mìmi* (20) (ім.) таємниця, секрет; 保守 ~ *bǎoshǒu* зберігати таємницю / секрет(и); ~地 *de* (присл.) потайки, таємно; по секрету

秘书 [秘書] *mìshū* (2) (ім.) секретар, секретарка

免费 [免費] *miǎnfèi* (19) 1. (прикм.; присл.) безкоштовний; безкоштовно

免疫 *miǎnyì* (22) (ім.) імунітет

勉强 *miǎnqiǎng* (12) 1. (присл.) насилу, ледь-ледь, через силу, неохоче; 2. (дієсл.) змушувати, примушувати; 3. (прикм.) притягнутий за вуха, неперекопливий

缅甸 [緬甸] *Miǎndiàn* (14) (ім.) М'янма (до 1989 року – Бірма); ~人 *rén* (ім.) бірманець, житель М'янми

面 *miàn* (13) 1. (ім.) обличчя; лицьова сторона; 面对面(地) [面對面(地)] *miàn duì miàn (de)* (18) (присл.) обличчям до обличчя, особисто; вічна-віч, один на один (跟…… *gēn...* / 和…… *hé...* / 与…… *yǔ...* із кимось); 2. (рах. суф.) рахівний суфікс для плоских предметів квадратної чи

прямокутної форми (дзеркал, прапорів тощо), а також кількості зустрічей

面包 [麵包] *miànbāo* (21) (ім.) 1. хліб; булка; 2. (жарг.) жіноча гігієнічна прокладка

面对 [面對] *miànduì* (21) (дієсл.) стояти / опинитися перед, зустріти віч-на-віч, стикатися / зіткнутися з; протистояти

面积 [面積] *miànqí* (14) (ім.) площа, розмір території;居住 ~ *jūzhù* (ім.) житлова площа

苗族 *miáozú* (16) (ім.) хмонги або мяо (народність, що проживає у гірських районах на півдні КНР)

灭亡 [滅亡] *mièwáng* (15) 1. (дієсл.) (за)гинути; бути знищеним; 2. (ім.) загибель; знищення

民居 *mínjū* (21) (ім.) житло, житловий будинок

民族 *mínzú* (16) (ім.) нація, народ, етнос; ~精神 *jīngshén* (22) (ім.) національний дух;少数 [少數] ~ *shǎoshù* (16) (ім.) національна меншина; мала народність

名 *míng* (19) 1. (прикм.) відомий, знаменитий, славетний; ~人 *rén* (19) (ім.) відома людина, знаменитість; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для осіб за списками чи ранжиром (військові, студенти, штат співробітників, однопартійці тощо)*

名菜 *míngcài* (19) (ім.) відома страва

名字 *míngzi* (3) (ім.) 1. (3) ім'я; 2. (20) назва

明白 *míngbai* (7) 1. (дієсл.) розуміти; 2. (прикм.) ясний, зрозумілий, очевидний

明儿 [明兒] *míngér* (4) (ім.) 1. потім, іншим разом, як-небудь на днях; 2. завтра, завтрашній день

明明 *Míngmíng* (7) (ім.) 1. Мін-мін (дитяче зменшувально-пестливе ім'я-

звертання, переважно до хлопчиків); 2. жарг. самотня жінка, стара діва

明年 *míngnián* (6) (ім.) наступний рік

明天 *míngtiān* (4) (ім.) завтра, завтрашній день; ~见! *jiàn!* до завтра!; побачимося завтра!

命令 *mínglìng* (20) 1. (ім.) наказ, указ; розпорядження; 2. (дієсл.) наказувати; розпорядитися

命运 [命運] *mìngyùn* (22) (ім.) [лиха] доля, рок, фатум

摸 *mō* (16) (дієсл.) торкатися, мацати, чіпати; гладити; ~到 *dào* (16) (дієсл.) доторкнутися, помацати, намацати; ~着 (22) 1. *mōzhe* (присл.) на дотик; навіпомацки; 2. *mōzháo* (дієсл.) намацати, помацати

摩托车 [摩托車] *mótuōchē* (12) (ім.) мотоцикл

茉莉 *mòlì* (10) (ім.) жасмин; ~花茶 *huāchá* жасминовий чай

陌生 *mòshēng* (21) (прикм.) сторонній, чужий, незнайомий, невідомий; ~人 *rén* (ім.) незнайомиць

莫斯科 *Mòsīkē* (15) (ім.) Москва (столиця Росії)

某 *mǒu* (22) (неознач. займ.) якийсь, деякий, певний; ~人 *rén* (ім.) якась людина; дехто хтось; ~地 *dì* (ім.) певне місце; деінде, десь; ~个 *gè* (прикм.) деякий, деякі; певний; ~些 *xiē* (прикм.) деякі, певні, якісь; ті чи інші

母亲 [母親] *mǔqīn* (11) (ім.) мати, матір

姆 *mǔ* (19) (ім.) вихователька; годувальниця

木 *mù* (16) 1. (ім.) дерево; деревина; ~头 *tou* (21) (ім.) деревина; 2. (прикм.) одеревенілий, онімлілий; 3. (дієсл.) німіти, терпнути (про частини тіла); відніматися (про кінцівки)

目前 *mùqián* (19) (ім.; присл.) [у] даний час, [у] даний момент; дотепер

N

拿 *ná* 1. (8) (дієсл.) брати; тримати (в руках); нести; ~起 *qǐ* (11) (дієсл.) узяти в руки, взятися рукою / схопити(ся) (за щось); ~起电话 *qǐ diànhuà* узяти слухавку, підійти до телефону; 2. (11) (дієсл.) дати в руки, передати; ~出(来) *chū(lái)* (12) (дієсл.) діставати, витягувати, виймати; ~来 *lái* (12) (дієсл.) приносити, принести (сюди); ~到 *dào* (13) (дієсл.) 1. отримувати; 2. діставати, добувати; ~走 *zǒu* (21) (дієсл.) забрати, взяти і забрати; забрати з собою; ~着 *zhe* (15) (дієсл.) 1. нести (в руках); волочити, тягнути; 2. у якості, будучи; для; ~一个老师, 不是个穿法儿 *Názhe yī ge lǎoshī, bù shì ge chuān fǎr* Вчителью така манера одягатися не личить

拿……来说 *ná...lāishuō* (21) (прийм. фраз.) що стосується..., що ж до...; для...; стосовно...

哪 *nǎ / něi* (4) (пит. займ.) який?; котрий [із...]?

哪边 [哪邊] *nǎbiān / něibiān* (9) (пит. займ.) де [саме]?; у якому місці?; з якої сторони / з якого боку?

哪里 [哪裡] *nǎlǐ / nǎr* (6) (пит. займ.) де?; куди?; звідки?; 哪里, 哪里 *nǎlǐ, nǎlǐ* не перебільшуйте!; не варто!; ну що Ви!; дякую! (слова ввічливості у відповідь на похвалу, найчастіше у подвоєній формі)

哪怕 *nǎpà* (21) (присл.) хоча б, нехай [навіть]; навіть якщо / коли

哪些 *nǎxiē / něixiē* (21) 1. (пит. займ.) котрі?; які [з...]?; 2. (вказ. займ.) які-небудь, будь-які

那 *nà / nèi* (2) (вказ. займ.) то, той
那边 [那邊] *nàbiān / nèibiān* (10) (вказ. займ.) 1. там, та сторона; 2.

протилежна сторона; 在马路 ~ *zài mǎlù* на протилежній стороні вулиці

那点(儿) [那點(兒)] *nàdiǎn(r)* (21) (вказ. займ.) так / настільки мало; такий / настільки малий (незначний)

那可不行 *nà kě bù xíng* (17) (дієсл. фраз.) так не піде / не годиться!; [оце] вже ні!

那里 [那裡] *nàlǐ / nǎr* (6) (вказ. займ.) там, у тому місці; туди

那么 [那麼] *nàme* (4) 1. (присл.) так, у такій мірі; такий; 2. (спол.) отже, отож; у такому випадку

那末 *nà mò* (10) 1. (присл.) так, у такій мірі; такий; 2. (спол.) отже, отож; у такому випадку

那时(候) [那時(候)] *nàshí(hòu)* (12) (ім.) у той час, тоді

那天 *nàtiān / nèitiān* (12) 1. (ім.) той день; 2. (спол.) ……~ під час..., у день...; у той день, коли...; 搬家 ~ *bānjiā* у день переселення, 考试及格 ~ *kǎoshì jígé* у день складання іспиту

那样 [那樣] *nàyàng* (17) (вказ. займ.) цього роду, такого роду; такий, такою мірою; 那样(儿) …… , 那样(儿) …… *nàyàng(r)*... *nàyàng(r)*... який..., такий і...; 如果 ……那样的话 *rúguǒ ... nà yàng de huà* якщо у випадку...

奶奶 *nǎinaí* (7) (ім.) бабуся (зі сторони батька)

男 *nán* (3) (ім.) чоловік, мужчина; ~人 *rén* (7) (ім.) чоловік, мужчина; ~ (朋)友 *(péng)you* (15) (ім.) [коханий] хлопець, *boyfriend*

南 *nán* (13) (ім.) південь; ~方 *fāng* (ім.) південь (сторона світу), південна частина / сторона / регіон; ~方人 *fāng rén* (ім.) житель південної частини (країни, регіону тощо); ~欧 *ōu* (19) (ім.) Південна Європа

南京 *Nánjīng* (18) (ім.) Нанкін (місто на сході КНР, столиця провінції)

Цзянсу); ~中央大学 *zhōngyāng dàxué* (ім.) Нанкінський центральний університет

难 [難] *nán* (3) (прикм.) важкий, складний

难道 (说) [難道 (說)] *nándào(shuō)* (8) (дієсл. фраз.) неже...?; хіба...?

难怪 [難怪] *nánguài* (21) (ад'єкт. фраз.; присл.) не дивно, що...; немає нічого дивного у тому, що...; недарма [ж]...

难过 [難過] *nánguò* (20) (дієсл.) важко пережити (тяжкий час), сумувати, страждати, тужити; ~地 *dě* (присл.) з важким серцем, сумно, тужливо

难免 [難免] *nánmiǎn* (22) (прикм.) важко уникнути; неминучий, невідворотний

难为情 [難為情] *nánwéiqíng* (11) (прикм.) почуватися незручно, бути зніяковілим; [мені] дуже незручно; 觉得很 ~ *juéde hěn* почуватися дуже / вкрай незручно, дуже / зовсім зніяковіти

难以 [難以] *nányǐ* / 难于 [難於] *nányú* (16) (прикм.) важкий, складний (для чогось); важко, складно (щось зробити)

脑(子) [腦(子)] *nǎo(zi)* (18) (ім.) 1. головний мозок; 2. голова; 3. пам'ять; свідомість; 在 ~ 里 *zài nǎo(zi) lǐ* у голові; у свідомості, у думках; у пам'яті; 动 ~ *dòng* ворушити (розкинути) мізками, думати

闹 [鬧] *nào* (дієсл.) 1. (14) шуміти, галасувати, кричати; 2. (14) скандалити, сваритися; ~ 丑闻 *chǒuwén* (14) здійснити скандал; ~ 了丑闻 *le chǒuwén* (14) здійнявся / спалахнув скандал; 3. (19) давати волю (почуттям, настрою); випускати з-під контролю

闹钟 [鬧鐘] *nàozhōng* (10) (ім.) будильник

呢 *ne* (2) (част.) модально-експресивна частка

内 *nèi* (12) (ім.; післяйм.) внутрішня частина; всередині

内科 *nèikē* (14) (ім.) 1. внутрішні хвороби; терапія; 2. терапевтичне відділення

内容 *nèiróng* (14) (ім.) зміст, вміст, контент; дані, інформація

内向 *nèixiàng* (20) (прикм.) замкнутий, інтроверт[ний]

内脏 [內臟] *nèizàng* (19) (ім.) внутрішні органи; нутрощі, тельбухи

能 *néng* (5) (дієсл.) могли, бути в змозі; можна, можливо; 不 ~ *bù* (9) (дієсл. фраз.) не слід, не варто

能够 [能夠] *nénggòu* (17) (дієсл.) могли, бути в змозі; може бути, можливо

能力 *nénglì* (15) (ім.) 1. вміння, здатність; навичка; 2. потенціал; 3. потужність

泥 *ní* (14) (ім.) бруд, сльота; мул; трясовина

你 *nǐ* (2) (особ. займ.) ти; ~ 们 *mēn* ви (множ.); ~ 好 *hǎo* добридень, вітаю тебе, здрастуй

年 *nián* (5) (ім.) календарний рік (не потребує рах. суф.)

年代 *niándài* (14) (ім.) епоха, ера; період (не потребує рах. суф.)

年画 [年畫] *niánhuà* (20) (ім.) няньхуа, традиційні новорічні картини

年级 [年級] *niánjí* (13) (ім.) клас (у школі), курс (у ВНЗ) (частіше вживається без рах. суф., рідше – з рах. суф. 个 *gè*); 几 ~ ? *jǐ* який клас?; який курс?; 一 ~ *yī* перший клас / курс

年纪 [年紀] *niánjì* (10) (ім.) вік, літа; ~ 大 *dà* (13) (прикм.) літній, у віці, похилого (поважного) віку

年龄 [年齡] *niánlíng* (22) (ім.) вік; 对 ~ *duì* (присл. фраз.) з віком, з роками

年年(儿) [年年(兒)] *niánnián(r)*
(15) (присл.) з року в рік, щорічно,
щороку

年年有余 [年年有餘] *nián nián
yǒu yú* (20) (ім.; фразеол.) нехай ріке
буде рясним!; [бажаю] благополуччя
та процвітання! (традиційне новорічне
побажання)

年年有鱼 [年年有魚] *nián nián
yǒu yú* (20) (ім.; фразеол.) запечена
(смажена) риба

年轻 [年輕] *niánqīng* (5) (прикм.)
молодий, юний; ~人 *rén* (5) (ім.)
молодь, молоді люди; ~时 *shí* (18)
(ім.; присл.) молодість, юність; в
молодості, в юності, у молоді / юні
роки

年夜 *niányè* (20) (ім.) останній
вечір старого року; (吃) ~饭
(*chī*)*niányèfàn* (ім.) новорічна вечеря

念 *niàn* (10) 1. (дієсл.) читати
вголос, декламувати; 2. вчитись,
навчатись; 3. (дієсл.) думати;
пам'ятати; згадувати; 4. (ім.) думка;
мрія

酿 [釀] *niàng* (20) (дієсл.)
бродити; гнати (спирт), виготовляти;
~酒 *jiǔ* виготовляти алкоголь; ~好
hǎo (дієсл.) дати забродити /
добродити; вигнати / виготовити
(спирт)

鸟 [鳥] (15) (ім.) 1. *niǎo* птах; 2.
diǎo (вульг.) чоловічий статевий член;
~人 *rén* (ім.) хринова людина; ~事 *shì*
(ім.) хрінь, херня

您 *Nín* (2) (особ. займ.) Ви (ввічл.
форма); ~们 *mén* Ви (множ.); ~好
hǎo добридень, вітаю Вас, здрастуйте

宁波 [寧波] *Níngbō* (20) (ім.)
Нінбо (місто в провінції Чжецзян,
КНР)

宁静 [寧靜] *níngjìng* (21) 1.
(прикм.) тихий, спокійний; 2. (ім.)
тиша, спокій

牛 *niú* (19) (ім.) корова, бугай;
~肉 *ròu* (19) (ім.) яловичина; ~奶 *nǎi*
(19) (ім.) [коров'яче] молоко

牛郎 *niúláng* (21) (ім.) 1. пастух; 2.
(жарг.) жиголо; альфонс

牛羊 *niúyáng* (21) (ім.) корови та
вівці; велика рогата худоба

农村 [農村] *nóngcūn* (14) (ім.)
село, сільська місцевість

农历 [農曆] *nónglì* (20) (ім.)
традиційний китайський місячний
календар

农民 [農民] *nóngmín* (16) (ім.) 1.
селянство; селянин; 2. фермер

农业 [農業] *nóngyè* (14) (ім.)
землеробство, сільське господарство

浓 [濃] *nóng* (22) (прикм.)
густий, щільний; міцний, насичений,
концентрований; ~茶 *chá* (ім.) міцний
чай

浓厚 [濃厚] *nóng hòu* (19)
(прикм.) 1. густий, щільний (про
туман, хмари тощо); 2. глибокий,
великий (про інтерес); 3. сильний,
міцний; яскравий; яскраво виражений
(про характерні риси, запахи тощо)

弄错 [弄錯] *nòngcuò* (10) (дієсл.)
1. помилятись, зробити помилку; 2.
переплутати

弄坏 [弄壞] *nòng huài* (12)
(дієсл.) зіпсувати(ся), зламати(ся)

努力 *nǔlì* (3) (дієсл.) старатися,
бути старанним, докладати зусиль

暖和 *nuǎnhuo* (13) 1. (прикм.)
теплий; 2. (дієсл.) грітись, зігріватись;
~起来 *qilai* теплішати, робити(ся)
теплішим

暖气 [暖氣] *nuǎnqì* (7) (ім.) 1.
тепле повітря; 2. (центральне)
опалення; обігрівач; обігрів; 开~ *kāi*
увімкнути опалення

女 *nǚ* (4) (ім.) жінка; ~儿
[兒] *'ér* (5) (ім.) 1. дочка; 2. дівчинка;
~人 *rén* (7) (ім.) жінка; ~ (朋)友

(péng)you (15) (ім.) [кохана] дівчина, girlfriend

女孩 (子) nǚhái(zi) (20) (ім.) дівчинка; молода дівчина

女婿 nǚxu (21) (ім.) чоловік доньки, зять

О

哦 (7) (виг.) хм! (1. ó вигук сумніву, подиву; 2. ò вигук здогадки)

欧洲 [歐洲] Ōuzhōu (6) (ім.) Європа; 东 [東] ~ Dōng (14) (ім.) Східна Європа; 西 ~ Xī (14) (ім.) Західна Європа; ~ 人 rén (ім.) свропесець

Р

爬 pá (11) (дієсл.) 1. повзати, повзти; 2. дертися, залазити; ~ 树 shù залазити (залізти) на дерево; ~ 上来 shànglái (дієсл.) залазити (сюди / до мене) наверх / нагору; ~ 下来 xiàlái (дієсл.) злизати, спускатися (звідти сюди / до мене) вниз / донизу

怕 pà (11) (дієсл.) боятися, побоюватися, остерігатися; ~ 得要死 de yàosǐ (присл.) боятися як вогню, боятися до смерті

拍 pāi (20) (дієсл.) стукати, плескати, лякати; ~ 成 chéng (21) (дієсл.) завершити зйомку (фільму); зняти, зафільмувати (у кіно); екранізувати

拍摄 [拍攝] pāishè (20) 1. (дієсл.) знімати (наприклад, фільм), фільмувати; фотографувати; ~ 下来 xiàlái (дієсл.) зняти, зафільмувати; сфотографувати; 2. (ім.) зйомка

排 pái 1. (18) (ім.) ряд, лінія, стрій, шеренга; серія (не потребує рах. суф.); 2. (18) (дієсл.) ставити в ряд, розставляти / розташовувати (у певному порядку); 3. (19) (дієсл.) ставати в ряд, (ви)шикуватися у лінію / у шеренгу; 4. (18) (рах. суф.)

排行ный суфікс для рядів, шеренг, ліній, серій тощо

派 pài (18) 1. (дієсл.) відряджати, спрямовувати, відсилати (когось кудись); 2. (дієсл.) призначати на посаду; 3. (ім.) фракція, секта, клан, партія

判断 [判斷] pànduàn (16) 1. (дієсл.) визначати, вирішувати; судити, оцінювати; 2. (ім.) рішення; судження, висновок, умовивід

判决 [判決] pànjué (21) 1. (ім.) (юр.) рішення, вирок; 2. (дієсл.) винести вирок, засудити

旁边 (儿) [旁邊(兒)] pángbian(r) (8) (ім.; післяйм.) бік, сторона, осторонь, збоку; поруч, поблизу

旁观 [旁觀] pángguān (22) (ім.) спостерігати зі сторони, бути стороннім спостерігачем; ~ 者 zhě (ім.) сторонній спостерігач

胖 pàng 1. (6) (прикм.) товстий, огрядний; 2. (9) (дієсл.) гладшати, повнішати, набирати вагу; ~ 了许多 [了許多] le xǔduō дуже сильно погладшати (потовстішати), сильно набрати вагу

胖瘦 pàngshòu (21) 1. (прикм.) товстий чи худий; 2. (ім.) статура, постава

跑 pǎo (9) (дієсл.) бігати, бігти; мчати (про машину); ~ 出 (去) pǎo chū(qu) (20) (дієсл.) вибігти назовні (з приміщення)

培养 [培養] péiyǎng (22) (дієсл.) вигодовувати, вирощувати, плекати; культивувати

赔偿金 [賠償金] péichángjīn (21) (ім.) грошова компенсація, грошове відшкодування

裴李岗 [裴李崗] Péilǐgǎng (19) (ім.) неолітична культура Пейліган (5500 – 4500 рр. до н.е.)

朋友 péngyou (2) (ім.) друг, приятель

棚 *péng* (21) (ім.) навіс, намет, павільйон; 牛 ~ *niúpéng* (ім.) корівник; хлів

劈 (20) 1. *pī* (дієсл.) колоти(ся), розколювати(ся), розщеплювати(ся); 2. *pǐ* (дієсл.) ділити, розділяти; 3. *pī* (ім.) клин

劈叭 *pībā* / 劈叭叭叭 *pīpī bābā* (20) (присл.) ба-бах! (звуконаслідування пострілу, тріску, вибуху, сплеску); ~地 *de* (присл.) із тріском, із гуркотом, із шумом

皮 *pí* (ім.) (19) 1. шкіра; хутро; шкура (тварини); 2. кора, кірка; оболонка; 3. обкладинка

疲倦 *píjuàn* (22) 1. (дієсл.) втомитися, виснажитися; ослабнути; 2. (ім.) втома, виснаження; втомлюваність

啤酒 *píjiǔ* (6) (ім.) пиво

匹 *pǐ* (17) (рах. суф.) 1. *рахівний суфікс для в'ючних тварин* («голова, штука»); 2. *рахівний суфікс для шматків / відрізів тканини*

偏爱 [偏愛] *piān'ài* (19) (дієсл.) надавати перевагу; плекати уподобання, вподобати; мати пристрась

篇 *piān* (12) 1. (ім.) бамбукова дощечка [для письма]; 2. (ім.) глава, розділ, частина, дія (у виставі); 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для статей, есеїв, коротких письмових творів, а також розділів та глав творів*

片 *piàn* (5) 1. (ім.) частина, шматок, клаптик, скибочка, уламок; 2. (ім.) картка, карточка; 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пластинок, дисків, карток, плівок, фотознімків, таблеток, сніжинок*

骗 [騙] *piàn* (18) (дієсл.) (об)дурити, обманювати

票 *piào* (10) (ім.) 1. квиток; 2. картка, талон, квитанція; 3. банкнота

漂亮 *piàoliang* (4) (прикм.) гарний, красивий; прекрасний

拼音 *pīnyīn* (16) (ім.) 1. фонетична транскрипція; 2. пін'їнь (система романізації китайської мови)

贫困 [贫困] *pínkùn* (14) 1. (ім.) бідність, зубожіння, злидні; 2. (прикм.) бідний, злидений

品种 [品種] *pīnzhǒng* (19) (ім.) 1. порода (тварин); сорт (рослин); вид, різновид; 2. асортимент (товарів)

乒乓球 *pīngpāngqiú* (14) (ім.) пінг-понг; настільний теніс; 打 ~ *dǎ* грати у пінг-понг / настільний теніс

平方 *píngfāng* (14) (ім.) квадрат; квадратний; ~ 米 *mǐ* (14) (ім.) квадратний метр; ~ 公里 *gōnglǐ* (14) (ім.) квадратний кілометр

平均 *píngjūn* (14) (прикм.; присл.) 1. рівномірний; рівномірно; 2. середній; у середньому

平时 [平時] *píngshí* (18) (ім.; присл.) 1. звичайний час; повсякденність; у звичайний час; повсякденно, постійно; 2. мирний час; у мирний час

平原 *píngyuán* (14) (ім.) рівнина; 东北 [東北] ~ *Dōngběi* (ім.) Маньчжурська (букв.: північно-східна) рівнина; 华北 [華北] ~ *Huáběi* (ім.) Велика китайська (букв.: північнокитайська) рівнина; 长江下游 [長江下游] ~ *Chángjiāng xiàyóu* (ім.) рівнина нижньої течії [річки] Янцзи; долина [річки] Янцзи

屏幕 *píngmù* (7) (ім.) екран, монітор, дисплей

瓶 *píng* (5) 1. (ім.) пляшка, флакон; ваза; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для пляшок та флаконів*

坡 *pō* (19) 1. (ім.) схил, похилість, укіс; 2. (прикм.) похилий

破坏 [破壞] *pòhuài* (22) 1. (дієсл.) (зі)псувати; виводити з ладу, знищувати, руйнувати; 2. (ім.) розвал, руйнування, розруха

扑 [撲] *pū* (18) (дієсл.) 1. (по)бити, вдарити; 2. кинутися;

поринути; ~ 上去 *shàngqù* (дієсл.)
накинутися (на когось / на щось),
напасти, атакувати

葡萄 *pútao* (12) (ім.) виноград;
~ 酒 *jiǔ* (12) (ім.) [виноградне] вино
普通 *pǔtōng* (16) (прикм.)
загальноприйнятій, поширений,
загальний; звичайний, звичний; ~ 话
huà (8) (ім.) путунхуа, офіційна норма
китайської мови у КНР (букв.:
«загальноприйнята мова»)

Q

七 *qī* (1) (числ.) сім
七夕 (节) [七夕 (節)] *Qīxī(jié)*
(21) (ім.) Цисіцзе, День закоханих
湖 (15) (дієсл.) 1. *qī* заварювати,
настоювати (чай, каву); 2. *qī*
підливати, заливати; 3. *qiè* із шумом
ударятися (про хвили)
妻 (子) *qī(zi)* (4) (ім.) жінка,
дружина (у подружжі)
妻管严 [妻管嚴] *qī guǎn yán* (6)
(фразеол.) чоловік-підкаблучник; 有~
yǒu бути підкаблучником, бути під
каблуком у дружини (букв.: «дружина
керує суворо»)

欺负 [欺負] *qīfu* (18) (дієсл.)
ображати, (с)кривдити; зневажати;
утискати, дискримінувати; 不 让 ……
受~ *bù ràng* … *shòu* (дієсл. фраз.) не
дозволяти ображати, не давати
(с)кривдити (когось)

欺骗 [欺騙] *qīpiàn* (22) 1. (дієсл.)
обманювати, обдурювати; 2. (ім.)
обман, омана; шахрайство

其实 [其實] *qíshí* (13) (спол.;
присл.) фактично [ж], насправді; по
суті справи; відверто кажучи

其他 (的) *qítā (de)* (8) (прикм.)
інший, другий; решта, інші

其中 *qízhōng* (17) (присл.) серед
них, із них; у тому числі

奇怪 *qíguài* (6) 1. (прикм.) дивний,
незвичайний; дивовижний; ~ 的是

…… *de shì*… дивно, що…;
найдивніше, що…; 2. (ім.) здивування;
3. (дієсл.) дивуватися

骑 [騎] *qí* (8) (дієсл.) їхати верхи
(на коні, велосипеді, мотоциклі);
сідати на коня, велосипед, мотоцикл;
~ 坏 *huài* (12) (дієсл.) зламати(ся) (про
велосипед, мопед, мотоцикл),
з'їздити(ся), загнати, заганяти (про
коня); ~ 着 *zhe* (15) (дієсл. фраз.)
сидячи верхи (на коні, велосипеді,
мотоциклі)

企图 [企圖] *qǐtú* (11) 1. (дієсл.)
намагатися; 2. (ім.) намагання, спроба
企业 [企業] *qǐyè* (19) (ім.)
підприємство; корпорація; ~ 家 *jiā*
(ім.) підприємець; 小~ *xiǎoqǐyè* (ім.)
малий бізнес; мале підприємство;
中~ *zhōngqǐyè* (ім.) середній бізнес;
мале підприємство; 中小~ *zhōngxiǎo*
qǐyè (ім.) середній та малий бізнес;
середні та малі підприємства; 大~
dàqǐyè (ім.) великий бізнес; велике
підприємство

起 *qǐ* 1. (9) (дієсл.) вставати на
ноги; 2. (9) (дієсл.) прокидатися; ~ 床
chuáng (7) (дієсл.) прокидатися,
вставати з ліжка; ~ 晚 *wǎn* (10)
(дієсл.) пізно вставати, пізно
прокидатися; 3. (11) (част.)
починаючи з… (ставиться після слова,
до якого відноситься, а перед цим
словом часто стоїть 从 *cóng*)

起来 [起來] *qǐlái* (20) (дієсл.) 1.
вставати (на ноги), підніматися (з
місця); 2. прокидатися, вставати з
ліжка

气氛 [氣氛] *qìfēn* (19) (ім.)
(переносн.) атмосфера, обстановка;
настрій

气候 [氣候] *qìhòu* (12) (ім.)
клімат

气人 [氣人] *qìrén* (13) (дієсл.)
дратувати, сердити (інших); 真~ *zhēn*
(дієсл. фраз.) 1. [це] просто обурливо!;
[яка] ганьба!; 2. [дуже / як] прикро!

气色 [氣色] *qìsè* (13) (ім.) вигляд, зовнішність (букв.: «колір обличчя»); ~ 不错 *bù cuò* класно (добре) виглядати

汽车 [汽車] *qìchē* (7) (ім.) автомобіль

汽油 *qìyóu* (22) (ім.) бензин

契机 [契機] *qìjī* (22) (ім.) поворотний пункт; привід

千 *qiān* (14) (числ.; ім.) тисяча

千万不 [千萬不] *qiānwàn bù* (11) (присл.) в жодному разі, ні в якому разі, нізащо

牵 [牽] *qiān* (15) (дієсл.) 1. тягнути; 2. вести (напр., на мотузці або за руку)

签证 [簽證] *qiānzhèng* (13) (ім.) віза; 办~ *bàn* оформлювати (робити) візу

前边 [前邊] *qiánbian* (7) (ім.; післяйм.) передня частина, перед; перед, спереду

前后 [前後] *qiánhòu* (15) (част.) приблизно, близько, плюс-мінус (про момент у часі; ставиться після слова, до якого відноситься); 四点~ *sì diǎn* плюс-мінус / приблизно четверта година; 1980 年~ *yī jiǔ bā líng nián* приблизно [десь] у 1980 році

前面 *qiánmian* (11) (ім.; післяйм.) передня частина, перед; перед, спереду

前年 *qiánnián* (12) (ім.) позаминулий рік

前天 *qiántiān* (8) (ім.) позавчорашній день, позавчора

前头 [前頭] *qiántou* (18) (ім.; післяйм.) передня частина; перед, спереду

钱 [錢] *qián* (5) (ім.) гроші; ... 多少~? ...*duōshǎo qián?* скільки коштує...?

钱包 [錢包] *qiánbāo* (15) (ім.) гаманець

钱财 [錢財] *qiáncái* (22) (ім.) гроші, кошти; матеріальні цінності, матеріальні ресурси

钱钢 [錢鋼] *Qián Gāng* (22) (ім.) Цянь Ган (письменник та журналіст із м. Ханчжоу, пров. Чжецзян)

茜 (18) 1. *qiàn* (прикм.) фіолетово-червоний; червоний; 2. ~茜 *Xīxi* (ім.) Сі-сі (ім'я дівчинки)

强 *qiáng* (15) (прикм.) сильний; потужний; твердий, стійкий; краший (у чомусь)

墙 [牆] *qiáng* (13) (ім.) стіна; огорожа, перегородка; ~上 *shàng* (ім.) на стіні, у стіні

抢劫 [搶劫] *qiǎngjié* (22) 1. (дієсл.) грабувати; 2. (ім.) пограбування

悄 *qiǎo* (21) (прикм.) безмовний, тихий, безшумний

敲 *qiāo* (10) (дієсл.) стукати, бити

桥 [橋] *qiáo* (21) (ім.) міст; 鹊~ *qiè* (ім.) 1. (*mìf.*) сорочий міст; 2. побачення подружжя (закоханих) після довгої розлуки

巧克力 *qiǎokèlì* (19) (ім.) шоколад

切 *qiē* (20) (дієсл.) різати

亲爱 [親愛] *qīn'ài* (11) (прикм.) дорогий, любий, коханий

亲历 [親歷] *qīnlì* (22) (ім.) особито пережите, особистий досвід; прожите життя; ~者 *zhě* (ім.) безпосередній учасник; свідок, очевидець

亲戚 [親戚] *qīnqi* (7) (ім.) рідня, родичі

亲人 (儿) [親人 (兒)] *qīnrén(r)* (22) (ім.) рідні, близькі, родичі; рідна людина

勤劳 [勤勞] *qínláo* (21) 1. (прикм.) працьовитий; 2. (ім.) працьовитість

青蛙 *qīngwā* (15) (ім.) 1. жаба; 2. (*жарг.*) негарний хлопець

轻 [輕] *qīng* (12) (прикм.) легкий

轻信 [輕信] *qīngxìn* (9) 1. (дієсл.) вірити на слово, сліпо довіряти; 2. (прикм.) легковірний, довірливий

清朝 *Qīng cháo* (15) (ім.) династія Цін (1644 – 1911 рр. н.е.)

清楚 *qīngchū* (6) 1. (прикм.) ясний, зрозумілий; 2. (дієсл.) знати(сь); розбиратись (对…… *duì*… у чомусь), розуміти; 不太 ~ *bù tài* точно не знати, не могли сказати точно; не дуже / не до кінця зрозуміло

情调 [情調] *qíngdiào* (21) (ім.) настрої, дух; стиль; колорит

情况 *qíngkuàng* (12) (ім.) становище, умови, стан; ситуація; обставини

请 [請] *qǐng* (4) (дієсл.) 1. простити дозволу; 2. просити (щось зробити); ~ 回到 *qǐng huí dào* (22) (дієсл. фраз.) повернути (когось / щось) (букв.: «попросити повернутися»); ~ 问 *wèn* (4) (дієсл. фраз.) дозвольте запитати; скажіть, будь ласка…; 3. прошу, будь ласка

请客 [請客] *qǐngkè* (12) (дієсл.) 1. запросити гостей, запросити у гості; 2. пригостити

请求 [請求] *qǐngqiú* (21) 1. (дієсл.) просити, благувати; вимагати; 2. (ім.) прохання; (юр.) вимога, клопотання

秋天 *qiūtiān* (12) (ім.) осінь

球 *qiú* (22) (ім.) куля, кулька; м'яч; 打 ~ *dǎ* грати в м'яч

取 *qǔ* (20) (дієсл.) брати [із собою], забирати; отримувати; ~ 下 *xià* (21) (дієсл.) зняти (щось звідкись); відколоти, відщепити (шпильку)

去 *qù* 1. (3) (дієсл.) йти (кудись), прямувати (кудись); ~ 过 *guo* (12) (дієсл.) (по)бувати (у якійсь країні, місті); доводилося їздити; ~ 找 *zhǎo* (12) (дієсл.) піти за кимось / чимось, піти шукати когось / щось; 2. (21) (прийм.) для, заради

去年 *qùnián* (9) (ім.) минулий рік

去世 *qùshì* (10) (дієсл.) померати

全 *quán* (14) (прикм.; присл.) повний, весь, цілий, загальний; повністю, у загальному; ~ 国 *guó* 1. (14) (ім.) вся країна; 2. (14) (присл.) по всій країні, у загальнонаціональному / загальнодержавному масштабі; 3. (16) (прикм.) загальнодержавний, загальнонаціональний

全景 *quánjǐng* (22) (ім.) загальний вигляд, панорама; загальна картина; ~ 式 *shì* (ім.) панорамне зображення

全面 *quánmiàn* (16) (прикм.) всебічний, комплексний, тотальний, загальний

拳 *quán* (22) (ім.) кулак

痊愈 [痊癒] *quányù* (14) (дієсл.) зцілятися, видужати, одужувати; загоюватися (про рану)

劝 [勸] *quàn* (13) (дієсл.) 1. переконувати, умовляти; 2. радити, рекомендувати

缺 *quē* (20) 1. (дієсл.) бракувати; бути у дефіциті, не вистачати; 2. (ім.) недолік, вада, дефект; 3. (ім.) вакансія

缺乏 *quēfá* (22) 1. (дієсл.) бракувати, не вистачати; бути відсутнім; 1. (ім.) брак, нестача; відсутність

却 [卻] *què* (10) (присл.) тим не менш, все [ж] таки

确信 [確信] *quèxìn* (22) 1. (ім.) впевненість, переконаність; 2. (дієсл.) твердо вірити, бути твердо впевненим; 3. (~ 着 *zhe*) (дієсл.) переконатися, пересвідчитися

裙 (子) *qún(zǐ)* (5) (ім.) спідниця; сукня

群 *qún* (21) 1. (ім.) стадо, табун, отара, зграя, рій (тварини, риби, комахи, птахи); натовп, скупчення (людей); 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для скупчень тварин та людей*

R

然而 *rán'ér* (21) (спол.) але, однак; все ж таки, проте

然后 [然後] *ránhòu* (7) (спол.) [а] потім, [а] після, після цього

染上 *rǎnshàng* (14) (дієсл.) заразитися (хворобою), набути (погану звичку); 传 ~ 感冒 *chuán rǎnshàng gǎnmào* підхопити (заразитися) застуду / грип

让 [讓] *ràng* (дієсл.) 1. (10) дозволяти, давати можливість; 2. (10) пропонувати; 3. (10) змушувати; 4. (13) стимулювати (до дії), спонукати; закликати; ~ 座 *zuò* (дієсл.) поступатися місцем (у транспорті); саджати за стіл, запрошувати до столу (гостей)

饶 [饒] *ráo* (18) 1. (дієсл.) багатий, заможний; 2. (дієсл.) (по)щадити, (по)милувати, (по)жаліти; 3. (ім.) багатства, ресурси

扰乱 [擾亂] *rǎoluàn* (22) 1. (дієсл.) сіяти смуту (безлад); дезорганізувати; обурювати; зривати, порушити; 2. (ім.) хаос, безладдя, смута, анархія; 3. (ім.) перешкоди (напр., по радіо), перебої (напр., постачанні)

惹出 *rěchū* (17) (дієсл.) викликати, накликати (проблему, нещастя) (часто з модифік. 来 *lái* після додатка); ~ (什么) 祸来 (*shénme huò lái*) накликати (якусь) біду / (якесь) лихо

热 [熱] *rè* (9) (прикм.) жаркий, пекучий, гарячий; ~ 菜 *cài* (19) (ім.) гаряча страва; ~ 门 *mén* (21) (прикм.) актуальний, злободенний, нагальний, пекучий; [дуже] популярний, затребуваний

热闹 [熱鬧] *rènao* (17) (прикм.) жвавий, багатолюдний, галасливий

热情 [熱情] *rèqíng* (19) 1. (ім.) пристрасність, палкість, ентузіазм; 2. (ім.) привітність, сердечність; 3. (ім.) гостинність; 4. (прикм.) палкий, пристрасний; 5. (прикм.) привітний,

гостинний; ~ 地 *de* (присл.) пристрасно, палко; привітно, гостинно

人 *rén* (2) (ім.) людина; ~ 生无常 [生無常] *shēng wú cháng* (5) (фразеол.) людське життя непередбачуване; ~ 们 *mén* (14) (ім.) люди; людство; ~ 与 人 (之) 间 [與 人 (之) 間] *yǔ rén (zhī) jiān* (15) (імен. фраз.) міжлюдський; між людьми

人际 [人際] *rénjì* (22) (прикм.) міжособистісний, міжлюдський; ~ 系 *jì* (ім.) міжособистісні зв'язки; ~ 关系 *guānxi* (ім.) міжлюдські взаємини (стосунки)

人家 *rénjiā* (17) 1. (ім.) дім, двір; сім'я, родина; [своє] житло, [власне] помешкання; 2. (ім.) інший, чужий; інша / чужа людина; 3. (особ. займ.) він, вона; вони; я (про певну особу, яка добре відома співрозмовникові)

人间 [人間] *rénjiān* (21) 1. (ім.) людська спільнота, суспільство; 2. (присл.) серед / поміж людей; ~ 乐园 *lèyuán* (ім.) рай на землі

人口 *rénkǒu* (6) (ім.) 1. населення; 2. член сім'ї

人类 [人類] *rénlèi* (22) (ім.) людство; люди

人民 *rénmín* (7) (ім.) народ; ~ 大学 *dàxué* Китайський народний університет (скор.: 人大 *Réndà*; один із університетів Пекіна); ~ 日报 [日报] *ribào* «Женьмінъ жибао» (найбільша газета КНР, офіційне друковане видання ЦК КПК)

人气 [人氣] *rénqì* (21) (ім.) популярність; 有 ~ *yǒu* (прикм.) бути популярним, користуватися популярністю

人山人海 *rén shān rén hǎi* (19) (фразеол.) море людей, народу повним-повнісінько, немає де яблуку впасти

人生 *rénshēng* (22) (ім.) людське життя; ~ 意义 *yìyì* (ім.) сенс людського життя

人性 (22) (ім.) 1. *rénxìng* властивості (природа, натура) людини, людські інстинкти (почуття); 2. *rénxìng* людяність

忍受 *rěnrshòu* (15) (дієсл.) терпіти, виносити, витримувати

认出 [認出] *rènchū* (7) (дієсл.) впізнати

认识 [認識] *rènshi* (дієсл.) 1. (3) бути знайомим, знати в обличчя; 2. (3) знайомитись; 3. (17) вивчати, засвоювати; ознайомлюватися; 4. (17) упізнавати, впізнати

认为 [認為] *rènwéi* (6) (дієсл.) вважати, рахувати, думати

认真 [認真] *rènzhēn* (9) (ім.) серйозний, сумлінний

任何 *rènhé* (10) (неозн. займ.) хтось, будь-хто, хто завгодно; щось, будь-що, що завгодно (книжн.); ~ 人 *rén* (ім. словосп.) хто завгодно, будь-яка людина

仍然 *réngrán* (17) (дієсл.) як і раніше, так само; досі

日本 *Rìběn* (3) (ім.) Японія; ~ 人 *rén* (ім.) японець, житель Японії

日常 *rìcháng* (21) (прикм.) повсякденний, щоденний; буденний, рутинний; ~ 生活 *shēnghuó* (ім.) повсякденне життя, рутинна

日记 [日記] *rìjì* (18) (ім.) щоденник

日期 *rìqī* (10) (ім.) дата

日文 *rìwén* (4) (ім.) японська мова (у писемній формі)

日语 [日語] *rìyǔ* (4) (ім.) японська мова (в усній формі)

日长岁久 [日長歲久] *rì cháng suì jiǔ* (8) (фразеол.) день тягнеться як рік, час спливає [дуже] повільно

日子 *rìzi* (20) (ім.) день; дата

容易 *róngyì* (4) (прикм.) простий, легкий

肉 *ròu* (13) (ім.) м'ясо

如 *rú* (22) (спол.) якщо [вже]

如(说) [如(說)] *rú(shuō)* (19) (присл.; спол.) наприклад, приміром

如果 *rúguō* (11) (спол.) якщо; якщо б

如何 *rúhé* (20) (пит. займ.) 1. як?; яким чином?; 2. який?; 无论 ~ *wúlùn* (присл. фраз.) за будь-що, так чи інакше, як би там не було; яким завгодно чином; хоч лусни

如下 *rúxià* (22) 1. (прикм.) наведений нижче, наступний; 2. (присл.) як сказано нижче

如意 *rúyì* (10) (дієсл.) відповідати бажанням, йти (відбуватися) сприяливо (добре, гладко); 一切 ~ *yīqiè* (фразеол.) бажаю [тобі / Вам], щоб усе було добре / здійснення мрій / усього найкращого!

乳 *rǔ* (19) 1. (ім.) груди, вим'я, сосок; 2. (дієсл.) годувати грудьми

入 *rù* (13) (дієсл.) входити, в'їжджати; вводити; вступати (до організації) вносити, вкладати; ~ 学 *xué* 1. (дієсл.) вступати до навчального закладу; розпочинати заняття; 2. (ім.) вступ до навчального закладу; початок занять

瑞士 *Ruìshì* (19) (ім.) Швейцарія; ~ 人 *rén* (ім.) швейцарець, житель Швейцарії

S

塞 *sài* (17) (ім.) прикордонний форт, прикордонна застава; ~ 翁失马 [翁失馬] *wēng shī mǎ* (фразеол.) немає лиха без добра; ніколи не знаєш, де знайдеш, де втрапиш (букв.: «старий чоловік з кордону втратив коня»)

赛 [賽] *sài* (13) 1. (ім.) змагання, конкурс; матч; 足球 ~ *zúqiú*

футбольний матч; 2. (дієсл.) змагатися, конкурувати (跟…… *gēn*... із кимось)

三 *sān* (1) (числ.) три; ~分之二 *fēn zhī èr* (14) (ім.; присл.) дві третини

三点水 [三點水] *sāndiǎnshuǐ* (11) (ім.) «вода у три крапки» (традиційна назва графеми 氵 – позиційного різнопису ієрогліфічного ключа № 85 – 水 *shuǐ* «вода»)

三哥 *sāngē* (16) (ім.) третій зі старших братів

三角 *sānjiǎo* (22) (ім.) трикутник;

金 ~ *jīnsānjiǎo* (ім.) «золотий трикутник» (район на кордоні між М'янмою, Таїландом та Лаосом, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків); 银 ~ *yínsānjiǎo* (ім.) «срібний трикутник» (район на кордоні між Колумбією, Перу та Болівією, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків)

三姐 *sānjiě* (16) (ім.) третя зі старших сестер

散 *sàn* (20) (дієсл.) 1. розходитися, розбрідатися, розбігатися; 2. розсіюватися

散步 *sànbù* (4) 1. (ім.) прогулянка; 2. (дієсл.) гуляти, прогулюватися

丧失 [喪失] *sàngshī* (22) 1. (дієсл.) загубити, втратити; позбутися; ~兴趣 *xìngqù* втратити цікавість; ~信任 *xìnrèn* втратити довіру; 2. (ім.) втрата; ~劳动能力 *láodòng nénglì* 1. (імен. фраз.) втрата працездатності; 2. (дієсл. фраз.) втратити працездатність

搔 *sāo* (20) (дієсл.) чухати; дряпати, шкрябати

扫 [掃] *sǎo* (12) (дієсл.) підмігати, мести, вимігати

嫂(子) *sǎo(zi)* (21) (ім.) дружина старшого брата; невістка

色 *sè* (10) (ім.) 1. колір; 2. жіноча врода; жінка; 3. роль, амплуа

色彩 *sècǎi* (19) 1. (ім.) забарвлення, колір; 2. (ім.) стиль, колорит; 3. (прикм.) колоритний, своєрідний; 地方 ~ *dìfāng sècǎi* (ім.) місцевий колорит, місцева самобутність

森林 *sēnlín* (21) (ім.) ліс

似乎 *sìhū* (21) (дієсл. фраз.) схоже (на те), що...; здається, що...

私事 *sīshì* (15) (ім.) особисті справи

私有 *sīyǒu* (5) (ім.) приватна власність; ~的 *de* свій, власний, приватний

思考 *sīkǎo* (22) 1. (дієсл.) мислити; міркувати, обмірковувати, аналізувати; 2. (ім.) мислення

思维 [思維] *sīwéi* (15) 1. (ім.) мислення; 2. (дієсл.) мислити, розмірковувати

思想 *sīxiǎng* (21) (ім.) 1. думка, ідея; 2. ідеологія; 3. мислення

死 *sǐ* (21) 1. (дієсл.) померати;

~去 *qù* (21) (дієсл.) померти, покинути цей світ, відійти у засвіти; ~了 *le* (7) (част.) занадто, вкрай, до смерті; ~亡 *wáng* (22) 1. (дієсл.) померати; загинути; 2. (ім.) смерть; загибель; 3. (ім.) мертві; загиблі; 饿 ~ *è'sǐ* (21) (дієсл.) померти від голоду; 2. (ім.) смерть; 安乐 [安樂] ~ *ān(lè)sǐ* (21) (ім.) евтаназія

四 *sì* (1) (числ.) чотири

四川 *Sìchuān* (22) (ім.) провінція Сичуань (на півдні центральної частини КНР)

四声 [四聲] *sìshēng* (11) (ім.) чотири тона (у путунхуа); 第一声 *dì yī shēng* (ім.) 1-й тон, 第二声 *dì èr shēng* (ім.) 2-й тон, 第三声 *dì sān shēng* (ім.) 3-й тон, 第四声 *dì sì shēng* (ім.) 4-й тон

寺 (院) *sì(yuàn)* (21) (ім.) [буддійський] храм, [буддійський] монастир

送 *sòng* (дієсл.) 1. (5) надсилати, відправити; 2. (5) дарувати; 3. (12) відводити, відвозити когось (到…… *dào*... з кудись); ~ 过去 *guòqu* (12) (дієсл.) 1. передавати; 2. переносити, перевозити; ~ 来 *lái* (11) (дієсл.) присилати; ~ 行 *xíng* (20) (дієсл.) проваджати; влаштувати проводи

搜集 [蒐集] *sōují* (22) (дієсл.) збирати, колекціонувати; ~ 到 *dào* (дієсл.) зібрати, назбирати колекцію

苏东坡 [蘇東坡] *Sū Dōngpō* (19) (ім.) Су Дунпо (справжн. ім'я – Су Ші (苏轼 [蘇軾] *Sū Shì*); 1037 – 1101 рр.) – китайський поет, есеїст, художник, каліграф та державний діяч епохи Сун

苏联 [蘇聯] *Sūlián* (15) (ім.)

Радянський Союз, СРСР

俗话 [俗話] *súhuà* (16) (ім.) прислів'я, приказка; ~ 说(得好) *shuō (de hǎo)* як каже прислів'я, як то кажуть

俗语 [俗語] *súyǔ* (11) (ім.) прислів'я, приказка; ~ 说 *shuō* як то кажуть, як каже прислів'я

速度 *sùdù* (22) (ім.) швидкість

宿舍 *sùshè* (3) (ім.) гуртожиток

酸 *suān* (19) 1. (прикм.) кислий; скислий, прокислий; 2. (прикм.) зарозумілий, пихатий; педантичний; 3. (ім.) кислота; 4. (ім.) смуток, скорбота; муки, страждання; 5. (дієсл.) нити, боліти, ломити; затікати; 6. (дієсл.) сумувати, засмучуватися, журитися

算 *suàn* (12) (дієсл.) 1. рахувати; 2. враховувати, брати до уваги; 3. розраховувати, припускати; 4. вважатися (кимось / чимось), розцінюватися (як хтось / щось); 还~好 *hái suàn hǎo* / 还~可以 *hái suàn kěyǐ* / 还~不错 *hái suàn bù cuò* (дієсл. фраз.) це ще, вважай(те), добре; це ще нічого; ~ 什么 *shénme* (фразеол.) 1. дурниця, дрібниця; 2. ~? хіба можна

зважати / вважати...?; хіба можна приймати [за чисту монету]...?; який же...?; ~ 了! *le!* (11) (дієсл. фраз.) досить!; годі [вже]!; баста!; завершили [із цим]!; проїхали; ~ 不了 *buliǎo* (17) (дієсл.) 1. не можна вважати, не може вважатися (кимось / чимось / якимось); 2. не мати значення; бути незначним, несуттєвим; ~ 不了什么 *buliǎo shénme* (17) (дієсл. фраз.) [це] дрібниця; нічого страшного

虽然 [雖然] *suīrán* (10) (спол.) хоча; незважаючи на те, що...

随便 [隨便] *suībìan* (9) (присл.) 1. як зручніше; як / коли / що завгодно; як / коли / що хочеш; ~ 什么时候来都行 *shénme shíhou lái dōu xíng* приходь коли завгодно / коли тобі зручно / будь-коли; 2. довільно, абияк, будь-як 随你便 [隨你便] *suí nǐ biàn* (19) (присл. фраз.) як тобі (вам) зручно, як тобі (вам) [більше] до вподоби, як ти [за]хочеш / [за]бажеш (як ви [за]хочете / [за]бажаєте)

随时 [隨時] *suíshí* (22) (ім.; присл.) 1. у будь-який час, коли завгодно; 2. своєчасно, у потрібний момент; по мірі необхідності

岁 [歲] *suì* (5) (ім.) рік (у позначенні віку людини; не потребує рах. суф.)

岁数 [歲數] *suìshù* (10) (ім.) вік; роки, літа

孙(子) [孫(子)] *sūn(zi)* (10) (ім.) онук (син сина); 大孙子 [大孫子] *dàsūnzi* (18) (ім.) 1. старший онук; 2. онучок (звертання); 小孙子 [小孫子] *xiǎosūnzi* (18) (ім.) молодший онук

所 *suǒ* 1. (5) (ім.) місце; 2. (5) (рах. суф.) *рахівний суфікс для будівель та місць*; 3. (15) (част.) *частка, яка з наступним дієсловом утворює іменний комплекс, що позначає об'єкт дії цього дієслова*; 我~认识的(人) *wǒ suǒ rènshi de (rén)* ті (люди), з якими я знайомий

所谓 [所謂] *suǒwèi* (16) (прикм.)
1. так званий; 2. вищезгаданий,
вищезначений

所需 *suǒxū* (22) (прикм.) той, який
вимагається; потрібний, необхідний

所以 *suǒyǐ* (5) (спол.) тому, ось
чому; отож

所有 *suǒyǒu* (14) 1. (дієсл.)
володіти, мати в наявності; 2. (прикм.)
[все] те, що є у наявності, [все] наявне

锁 [鎖] *suǒ* (12) 1. (ім.) замок,
запор; 2. (дієсл.) замкати (на замок);
~起来 *qǐlái* (дієсл.) 1. зачинити на
замок, замкнути; 2. посадити під
замок

SH

杀人 [殺人] *shārén* (22) 1.
(дієсл.) вбити людину, скоїти
вбивство; 2. (ім.) вбивство людини

沙 *shā* (14) (ім.) пісок; 泥~ *ní* (14)
(ім.) мул та пісок

沙发 [沙發] *shāfā* (11) (ім.) софа,
диван

啥 *shá* (скороч. від 什么 *shénme*)
(18) (пит. займ.) 1. що?; 2. який? / яка?
/ яке? / які?; ~事(啊)? *shì (a)?* (імен.
фраз.) у чому справа?; що таке?

晒 [曬] *shài* (19) 1. (дієсл.)
сушити на сонці; виставляти [для
просушування] на свіжому повітрі;
сохнути на сонці; 2. (дієсл.) грітися на
сонці; засмагати; 3. (дієсл.) падати
(про промені сонця); смажити, пекти;
4. (дієсл.) оприлюднювати, виставляти
напоказ; 5. (прикм.) сонячний,
спекотний

山 *shān* (14) (ім.) гора, гори; ~地
dì (14) (ім.) гірська місцевість; ~脉
[脈] *mài* (14) (ім.) гірський хребет;
гірська система

山区 [山區] *shānqū* (15) (ім.)
гористий район, гірська місцевість

扇 *shàn* (5) (рах. суф.) *рахівний*
суфікс для дверей, вікон, стулок

扇(子) *shàn(zi)* (16) (ім.) віяло

伤 [傷] *shāng* (12) 1. (ім.) рана,
поранення, травма; 重~ *zhòng* тяжка
травма, 轻~ *qīng* легка травма; 内~
nèi внутрішнє пошкодження; 2.
(дієсл.) мати поранення, отримати
рану; 3. (дієсл.) поранити (когось),
наносити травму

伤心 [傷心] *shāngxīn* (21) (дієсл.)
сумувати, засмучуватися, журитися;
страждати, вбиватися

商店 *shāngdiàn* (3) (ім.) магазин,
торгівельний заклад

商品 *shāngpǐn* (17) (ім.) товар,
продукт

商行 *shāngháng* (6) (ім.)
[комерційна] фірма, торговий дім

商业 [商業] *shāngyè* (19) (ім.)
торгівля, бізнес, комерція

上 *shàng* 1. (7) (післяйм.) на;
зверху, над; 2. (8) (дієсл.) підніматись,
сходити (на); залазити, влазити; сідати
(на транспорт); 3. (11) (част.) 1. під
час..., впродовж...; 4. (11) (част.) у
(чомусь, напр., у книзі, листі тощо),
по (чомусь, напр., телебаченню, радіо
тощо) (ставиться після слова, до якого
відноситься); 5. (15) (прийм.)
оформлює або додаток-напрямок
(куди?), рідше – додаток-
місцезнаходження (де?)

上(个) [上(個)] *shàng(gè)* 1. (12)
(означ. фраз.) минулий; попередній,
-ня, -не, -ні; ~星期 *xīngqī* попередній
тиждень; 2. (11) (прикм.) перший (з
двох)

上(一)年 *shàng(yī)nián* (14) (ім.)
попередній рік, минулий рік

上班 *shàngbān* 1. (7) (ім.) початок
роботи; 2. (7) (дієсл.) починати
роботу; йти (вирушати) на роботу; 3.
(8) (дієсл.) [продовжувати] працювати,
виконувати обов'язки

上边 [上邊] *shàngbian* (7) (ім.;
післяйм.) верхня частина, верх; на,
над, зверху

上海 *Shànghǎi* (7) (ім.) Шанхай (місто на сході КНР)

上级 [上級] *shàngjí* (15) (ім.) вища інстанція / особа, начальство, керівництво

上课 [上課] *shàngkè* 1. (3) (присл.) на занятті, під час занять; 2. (6) (дієсл.) ходити на заняття, вчитись; 3. (7) (ім.) початок занять; 4. (7) (дієсл.) починатись (про заняття, уроки)

上楼 [上樓] *shàng lóu* (11) (дієсл.) підніматися сходами

上山 *shàngshān* (21) (дієсл.) підніматися на гору; йти у гори

上司 *shàngsī* (22) (ім.) безпосередній керівник; керівництво

上网 [上網] *shàngwǎng* (15) (дієсл.) заходити в інтернет; сидіти в інтернеті

上午 *shàngwǔ* (6) (ім.) перша половина дня; до полудня, до обіду

上学 [上學] *shàngxué* (7) (дієсл.) ходити до школи, ходити на заняття (на уроки)

上瘾 [上癮] *shàngyǐn* (22) 1. (дієсл.) входити у погану звичку; пристраститися; 2. (ім.) звикання; залежність

上桌 (儿) [上桌 (兒)] *shàngzhuō(r)* (19) (дієсл.) 1. подавати / накривати на стіл; 2. сідати за стіл

稍后 [稍後] *shāohòu* (11) (присл.) [трохи] пізніше; 请~再拨 *Qǐng shāohòu zài bō* Зателефонуйте (наберіть), будь ласка, пізніше

少 *shǎo* 1. (4) (прикм.) мало; бути у малій кількості; 2. (16) (дієсл.) скорочуватися, зменшуватися; 3. (16) (дієсл.) зменшувати; віднімати; 4. (16) (дієсл.) не вистачати; 5. (19) (присл.) через деякий час, невдовзі, незабаром

舌头 [舌頭] *shétóu* (14) (ім.) язик

蛇 *shé* (15) (ім.) змія

社会 [社會] *shèhuì* (12) (ім.) суспільство

谁 [誰] *shéi / shuí* (2) (пит. займ.) хто?

伸 (出来) [伸 (出來)] *shēn (chūlái)* (14) (дієсл.) висовуватись, простягати, витягувати

身 (子) *shēn(zi)* (16) (ім.) тіло, організм; тулуб

身材 *shēncái* (17) (ім.) 1. фігура, комплекція, статура; 2. зріст; ~高 *gāo* (17) (прикм.) високий на зріст

身上 *shēnshang* (13) 1. (ім.) тіло, корпус; на тілі; 2. 有~ *yǒu* (дієсл. фраз.) мати при собі, мати із собою

身体 [身體] *shēntǐ* (6) (ім.) 1. тіло (людини), організм; 2. здоров'я; самопочуття; ~不太好 *bù tài hǎo* не дуже добре почуватись

深 *shēn* (14) (прикм.) глибокий

深圳 *Shēnzhèn* (10) (ім.) Шеньчжень (місто у провінції Гуандун, КНР); ~人 *rén* (ім.) житель міста Шеньчжень

什么 [什麼] *shénme* (2) (пит. займ.) 1. що?; 2. який? / яка? / яке? / які?; ~的 *de* (16) (присл.) тощо, і тому подібне (розмовн. синонім до 等等 *děngděng*); ~地方 *dìfang* (8) (пит. займ.) де?; яке / котре місце?; куди?; звідки?; ~事? *shì?* (8) (імен. фраз.) у чому справа?; що таке?; ~意思 *yìsi* (8) (пит. займ.) що означає...?; який сенс у...?; ~样的 *yàng de* (21) (пит. займ.) який?; якого виду?; якого роду?

神奇 *shénqí* (21) (прикм.) чарівний, казковий, дивовижний

沈阳 [瀋陽] *Shěnyáng* (17) (ім.) Шеньян (місто на північному сході КНР, столиця пров. Ляонін)

甚 *shèn* (22) (присл.) вельми, вкрай; дуже сильно

甚至 *shènzhì* (21) (присл.; спол.) аж до того, що [навіть...], (справа дійшла) до того, що...; включно з

升职 [升職] *shēngzhí* (22) 1. (дієсл.) робити кар'єру; отримати

підвищення; підвищити (когось) по службі; 2. (ім.) просування по службі, підвищення

生 *shēng* (9) (дієсл.) народжувати; народжуватись; ~下来 *xiàlái* (16) (присл.) від народження

生病 *shēngbìng* (7) (дієсл.) захворіти; хворіти

生产 [生產] *shēngchǎn* (14) 1. (ім.) виробництво; 2. (дієсл.) народжувати(ся); 3. (дієсл.) виробляти(ся)

生词 [生詞] *shēngcí* (3) (ім.) незнайоме слово, нове слово

生还 [生還] *shēnghuán* (21) 1. (дієсл.) вижити, залишитися живим; 2. (ім.) виживання

生活 *shēnghuó* 1. (6) (ім.) життя; 2. (15) (дієсл.) жити; ~下(去) *xià(qù)* (21) (дієсл.) вижити, виживати; продовжувати жити, жити далі

生理 *shēnglǐ* (22) (ім.) фізіологія, фізіологічні процеси; ~学 *xué* (ім.) фізіологія (як наука); ~依赖 *yīlài* (ім.) фізіологічна залежність; ~机能 *jīnéng* (ім.) фізіологічна функція

生命 *shēngmìng* (21) (ім.) життя; 失去~ *shīqù* втратити життя; 牺牲~ *xīshēng* пожертвувати життям

生气 [生氣] *shēngqì* (7) 1. (дієсл.) сердитись, гніватись; 2. (ім.) життєва енергія, життєва сила

生日 *shēngri* (5) (ім.) день народження; 祝你~快乐 *zhù nǐ shēngri kuàilè* вітаю тебе з днем народження

生态 [生態] *shēngtài* (14) (ім.) екологія

生下 *shēngxià* (21) (дієсл.) бути народженим, народитися

生意 *shēngyì* (20) (ім.) бізнес, комерція; ~人 *rén* (ім.) бізнесмен, комерсант; 做~ *zuò* торгувати; займатися бізнесом

生造 *shēngzào* (20) (дієсл.) творити; виготовляти; [заново] створювати

生长 [生長] *shēngzhǎng* (17) (дієсл.) народитися і вирости (додаток із 在 *zài* ставиться після цього дієслова)

声 [聲] *shēng* (9) 1. (ім.) звук, стукіт, шум; 2. (ім.) голос; 大~ *dà* голосно, гучним голосом, на повний голос; 小~ *xiǎo* тихо, тихим голосом

声音 [聲音] *shēngyīn* (20) (ім.) звук; звучання

绳(子) [繩(子)] *shàn(zi)* (16) (ім.) мотузка

省 *shěng* (14) (ім.) провінція

失 *shī* (17) (дієсл.) втрачати; (за)губити; ~去 *qù* (20) (дієсл.) втратити, упустити, згаяти, прогавити; ~眠 *mián* (22) 1. (ім.) втрата сну, безсоння; 2. (дієсл.) страждати на безсоння; ~望 *wàng* 1. (8) (дієсл.) розчаровуватись; втрачати надію; 使..... ~望 *shǐ ... wàng* (8) розчаровувати когось; 2. (8) (ім.) розчарування; ~业 [業] *yè* 1. (15) (дієсл.) втратити роботу, залишитися без роботи; 2. (15) (ім.) безробіття

诗 [詩] *shī* (19) (ім.) вірш, поезія; ~人 *rén* (ім.) поет

狮(子) [獅(子)] *shī(zi)* (19) (ім.) лев; 狮子头 [獅子頭] *shīzitóu* (ім.) 1. лєвова голова; 2. великі фрикадельки / тефтели зі свинини

湿 [濕] *shī* (7) 1. (дієсл.) промочувати, змочувати, мокнути; 2. (прикм.) сирий, вологий, мокрий

十 *shí* (1) (числ.) десять

十分 *shífēn* (5) (присл.) дуже, надзвичайно, вкрай

十字路口 *shízì lùkǒu* (9) (ім.) перехрестя, роздоріжжя

时 [時] *shí* (17) 1. (ім.) час; 2. (ім.) година (часовий проміжок у 60 хв.); 3. (присл.) часом, іноді; то...,

то...; 时来时去 *shí lái shí qù* То приходить, то йде; 4. ~ (част.) коли...; під час...

时代 [時代] *shídài* (22) (ім.) епоха, ера

时候 [時候] *shíhou* (6) (ім.) час, момент у часі; [конкретний] часовий проміжок; 什么~ *shénme* (пит. займ.) коли?; у який час?; о котрій годині?; 有~ (儿) *yǒu shíhou(r)* (7) (присл.) іноді, час від часу

时间 [時間] *shíjiān* (4) (ім.) час, проміжок часу, часовий відрізок; ~不早 *bù zǎo* вже пізно

时髦 [時髦] *shímáo* (12) 1. (ім.) мода; 2. (прикм.) бути модним, бути в моді

时期 [時期] *shíqī* (17) (ім.) період, етап, [історична] епоха; 战国 [戰國] ~ *Zhànguó* (ім.) Період Воюючих царств (епоха міжусобних воєн між давніми китайськими удільними країнами-державами, 475 – 221 рр. до н.е.); 过度~ *guòdù* (ім.) перехідний період; 战争~ *zhànzhēng* (ім.) воєнний період, воєнний час

实施 [實施] *shíshī* (21) 1. (дієсл.) втілювати в життя, реалізувати, вводити в дію; 2. (ім.) здійснення, втілення, реалізація

实验室 [實驗室] *shíyànshì* (11) (ім.) лабораторія

食 *shí* (19) 1. (ім.) їжа, харчі; харчовий продукт; їстівне; 肉~ *ròushí* (19) (ім.) м'ясна їжа, страва з м'яса; 2. (дієсл.) їсти, споживати їжу, харчуватися

食品 *shípǐn* (9) (ім.) продукти харчування, продовольство

食堂 *shítáng* (7) (ім.) їдальня; буфет

食物 *shíwù* (22) (ім.) продукти харчування, їжа, продовольство

食欲 [食慾] *shíyù* (22) (ім.) апетит

使 *shǐ* (8) (дієсл.) змушувати, примушувати, спонукати

使用 *shǐyòng* (16) (дієсл.) використовувати, вживати; користуватися; 不再~ *bù zài* (22) (дієсл. фраз.) вийти із вжитку, більше не використовуватись; 2. (ім.) використання, вживання, користування

士兵 *shìbīng* (17) (ім.) солдат, вояк; рядовий

世纪 [世紀] *shìjì* (15) (ім.) 1. століття, сторіччя; 2. ера, епоха

世界 *shìjiè* (11) (ім.) [увесь] світ, всесвіт; ~上 *shàng* у світі, в усьому світі; ~各地 *gèdì* (21) (ім.; присл.) по всьому світу, у всіх частинах світу

市 *shì* (14) (ім.) місто; міська смуга

市场 [市場] *shìchǎng* (7) (ім.) базар, ринок; ~经济 *jīngjì* ринкова економіка; 国外~ *guówài* зовнішній ринок

市区 [市區] *shìqū* (14) (ім.) міський район, міська територія, міський округ

市中心 *shìzhōngxīn* (5) (ім.) центр міста; 离~不远 *lí shìzhōngxīn bù yuǎn* недалеко від центру міста

似的 / 是的 *shì de (sì de)* (20) (част.) зовсім як, ніби, начебто, наче

势力 [勢力] *shìlì* (18) (ім.) сила, міць; вплив, впливовість, могутність; ~范围 *fànwéi* (ім.) сфера впливу

事 *shì* (5) (ім.) справа, діяння; подія; заняття; 有~ *yǒu* бути зайнятим, мати справи

事件 *shìjiàn* (22) (ім.) випадок, подія, справа, інцидент

事情 *shìqing* (6) (ім.) справа; подія, інцидент, випадок, okazія; факт

事实 [事實] *shìshí* (20) (ім.) 1. факт; обставина; 2. правда, дійсність; ~上 *shàng* (присл.) насправді, по суті; фактично

事 外 *shìwài* (22) (прикм.)
непричетний, сторонній,
незацікавлений; 置身 ~ залишатися
осторонь, бути стороннім
спостерігачем

试 [試] *shì* (12) (дієсл.)
спробувати, намагатися; випробувати,
протестувати; приміряти

视 [視] *shì* (19) 1. (дієсл.)
дивитися; 2. (ім.) зір; 3. (присл.)
дивлячись по...; судячи з...; ~……而定
shì...ér dìng у залежності / залежно
від...

是 *shì* (2) 1. (дієсл.) бути; 2.
(част.) так, дійсно; ~的 *de* (6) (стверд.
фраз.) саме так; [це] дійсно так; так і
не інакше; ~啊 *a* (12) (дієсл. фраз.)
ще б пак!; авжеж!; і не кажі!; саме
так!; ~吗? *ma?* (12) (дієсл. фраз.) та
невже?; хіба?; 是不是? *shì bu shì?* (12)
(дієсл. фраз.) чи не так?; правильно?;
вірно?; 3. (13) (присл.) саме, як раз;
власне кажучи

是非 *shìfēi* (16) (ім.) істина та
брехня, правда і кривда

适用 [適用] *shìyòng* (16) (дієсл.)
1. бути придатним, підходити,
годитися (于…… *yú*... для когось /
чогось); 2. стосуватися, зачіпати
(于…… *yú*... когось / щось)

逝世 *shìshì* (14) (дієсл.) померти,
покинути цей світ, відійти у засвіти
(про видатних людей, які зробили
великий внесок у розвиток
суспільства, науки, культури тощо);
……~后 *hòu* (післяім. фраз.) після
смерті...

收 *shōu* (11) (дієсл.) збирати,
колекціонувати, стягувати в одне
місце; ~到 *dào* (13) (дієсл.) отримати;
приймати, прийняти (напр.,
повідомлення); ~起来 *qilai* (11)
(дієсл.) прибирати, заховувати,
(с)ховати; ~入 *rù* (22) (ім.) прибутку,
дохід; ~拾 *shì* (7) (дієсл.) 1.

прибирати, приводити до ладу; 2.
ремонтувати, лагодити; 3. поправляти,
виправляти

收音机 [收音機] *shōuyīnjī* (9)
(ім.) радіоприймач, радіо

手 *shǒu* (8) (ім.) рука; ~臂 *bì* (20)
(ім.) рука від плеча до зап'ястя

手表 [手錶] *shǒubiǎo* (15) (ім.)
наручний годинник

手段 *shǒuduàn* (22) (ім.) спосіб,
метод, прийом, маневр

手机 [手機] *shǒujī* (4) (ім.)
мобільний телефон

手下 *shǒuxià* (16) (прикм.)
підлеглий, підручний;
підпорядкований

首都 *shǒudū* (14) (ім.) столиця

首相 *shǒuxiàng* (20) (ім.) 1.
канцлер, прем'єр-міністр (у
монархічних країнах); 2. (*застар.*)
візир, перший помічник

寿 [壽] *shòu* (20) (ім.)
довголіття; (*ввічл.*) 您高 ~ *Nin gāo*
shòu? Скільки Вам років?; 祝 ~ *zhù*
(дієсл.) вітати з днем народження
(людину у віці); 大 ~ *dà* (20) ювілей

受 *shòu* (19) (дієсл.) 1. приймати,
отримувати, одержувати; 2.
користуватися, бути удостоєним; ~欢
迎的人 *huānyíng de rén* (ім.) популярна
людина; людина, що користується
популярністю (букв.: «яку хочуть
вітати»); ~ (……) (的) 欢迎 ... (*de*)
huānyíng (дієсл. фраз.) користуватися
(серед / у когось) популярністю; 3.
піддаватися, зазнавати

售货员 [售貨員] *shòuhuòyuán* (8)
(ім.) продавець

兽 [獸] *shòu* (18) (ім.) звір,
тварина; ~王 *wáng* (ім.) цар звірів

瘦 *shòu* 1. (6) (прикм.) худий,
тонкий, стрункий; 2. (13) (дієсл.)
худнути

书 [書] *shū* (3) (ім.) книжка; ~包
bāo (7) (ім.) портфель (сумка) для

книжок, шкільний ранець; ~店 *diàn* (10) (ім.) книгарня; ~架 *jià* (7) (ім.) книжкова полиця

书法 [書法] *shūfǎ* (4) (ім.) каліграфія; почерк; 中国 ~ *Zhōngguó* китайська каліграфія

书房 [書房] *shūfáng* (12) (ім.) кабінет, бібліотека (у квартирі)

书刊 [書刊] *shūkān* (17) (ім.) книги та періодика, книжкові публікації; література, друкована продукція; ~介绍 *jièshào* (ім.) бібліографія

书评 [書評] *shūpíng* (22) (ім.) рецензія на книжку, книжковий огляд; ~者 *zhě* (ім.) рецензент, книжковий оглядач; літературний критик

叔叔 *shūshu* (20) (ім.) дядько (молодший брат батька); дядьку, дядечко (звертання); 李 ~ *Lǐ shūshu* дядьку Лі

殊 *shū* (22) (присл.) найвищою мірою, особливо, конче

舒服 *shūfu* (прикм.) 1. (5) затишний, зручний, комфортний; 2. (14) здоровий; 哪儿不 ~ ? *nǎr bù ?* де болить?; де [щось] негаразд?

舒适 [舒適] *shūshì* (5) (прикм.) затишний, комфортний, зручний

输 [輸] *shū* (12) (дієсл.) програти, зазнавати поразки (невдачі)

蔬菜 *shūcài* (22) (ім.) овочі, овоч

熟悉 *shúxī* / *shóuxī* (19) (дієсл.) добре знати, бути у курсі справи, бути знайомим / обізнаним

暑假 *shūjià* (15) (ім.) літні канікули, літня відпустка

属于 [屬於] *shǔyú* (14) (дієсл.) належати, відноситися (до чогось / когось); входити до складу

鼠 *shǔ* (15) (ім.) миша; щур, пацюк

束 *shù* (10) 1. (дієсл.) в'язати, зв'язувати (разом); 2. (ім.) зв'язка, сніп, букет, пучок; 3. (рах. суф.)

рахівний суфікс для зв'язок, снопів, букетів, пучків тощо

树 [樹] *shù* (11) 1. (ім.) дерево; ~林 *lín* (21) (ім.) ліс, гай; 2. (дієсл.) саджати (рослини)

数词 [數詞] *shùcí* (14) (ім.) числівник; число, цифра

数学 [數學] *shùxué* (3) (ім.) математика

数月 [數月] *shùyuè* (8) (ім.) декілька місяців, кілька місяців; ~来 *lái* через кілька місяців

摔 *shuāi* (17) (дієсл.) 1. кидати (на землю), жбурляти; перекидати; 2. махати, розмахувати; ~坏 *huài* (17) (дієсл.) 1. розбити; 2. пошкодити, травмувати(ся); впасти і зламати

双 [雙] *shuāng* (13) (ім.) пара, два предмети (не потребує рах. суф.); 一 ~ 冰鞋 *yī shuāng bīngxié* [одна] пара ковзанів

水 *shuǐ* (7) (ім.) вода; 光阴如 [光陰如] ~ *guāng yīn rú* (фразеол.) час спливає швидко (букв.: «час пливе як вода»)

水果 *shuǐguǒ* (8) (ім.) фрукти

水平 *shuǐpíng* (14) (ім.) 1. рівень; 生活 ~ *shēnghuó* (ім.) рівень життя; 2. обрій, горизонт

睡 *shuì* (10) (дієсл.) спати; засинати; ~觉 [覺] *jiào* (4) (дієсл.) спати; лягати спати; ~晚 *wǎn* (10) (дієсл.) пізно лягти спати, пізно заснути

睡着 [睡著] *shuìzháo* (12) (дієсл.) засинати, заснути

说 [說] *shuō* (3) (дієсл.) говорити, розмовляти; [с]казати; 比方 ~ *bǐfāng* (4) (дієсл. фраз.) наприклад, до прикладу; 比如 ~ *bǐrú* (16) (дієсл. фраз.) наприклад, до прикладу; ~真的 *zhēn de* (4) (дієсл. фраз.) по правді кажучи; ~出(来) *chū(lái)* (19) (дієсл.) висловлювати(ся); ~下去 *xiàqu* (20) (дієсл.) 1. продовжувати говорити,

говорити далі; 2. домовирити; 顺便 [順便] ~ *shùnbìan* (5) (дієсл. фраз.) до речі, між іншим; ~ 不好 *bù hǎo* (6) (дієсл. фраз.) важко сказати, не могли сказати з упевненістю; ~ 不定 *bù dìng* (8) (дієсл. фраз.) можливо, може бути, що...; може статися, що...; не виключена можливість, що...; 没(有)话可 ~ *méi (yǒu) huà kě* (20) (дієсл. фраз.) немає чого сказати; ~ 完 *wán* (20) (дієсл.) домовирити, завершити думку; закінчити говорити; ~ 着 *zhe* (12) (дієсл. фраз.) говорячи (про це / так), з цими словами

说定 [說定] *shuōdìng* (7) (дієсл.) домовлятися; 就这么 ~ 了! *jiù zhème shuōdìng le!* [так і] домовилися!; ~ 了! *le!* (12) (дієсл. фраз.) домовилися!; по рукам!

说好 [說好] *shuōhǎo* (19) (дієсл.) домовитися; змовитися

说话 [說話] *shuōhuà* (10) 1. (дієсл.) говорити, розмовляти; 2. (ім.) слова; розмови

说明 [說明] *shuōmíng* (8) 1. (дієсл.) пояснювати, роз'яснювати; 2. (ім.) пояснення, роз'яснення

Т

调味料 [調味料] *tiáowèiliào* (19) (ім.) приправа; спеції

他 *tā* (2) (особ. займ.) він; ~ 们 *men* вони (множ., чол. рід)

它 *tā* (12) (особ. займ.) воно, це; він / вона (про неживі предмети та тварин; пор. з англ. *it*); ~ 们 *men* ці; вони (множ., середн. рід)

她 *tā* (2) (особ. займ.) вона; ~ 们 *men* вони (множ., жін. рід)

台 *tái* (5) (рах. суф.) *рахівний суфікс для пристроїв, апаратів, машин та механізмів*

台湾 [台灣] *Táiwān* (13) (ім.) Тайвань; ~ 人 *rén* (ім.) тайванець, житель Тайваню

抬 *tái* (12) (дієсл.) 1. піднімати, підвищувати (напр., ціни); 2. нести вгору; 3. таскати, волочити; насилу нести; 4. нести удвох (на жердині, на ношах)

太 *tài* (3) (присл.) 1. занадто, надмірно; 2. вельми, вкрай, дуже; ~ 好了! *hǎo le!* дуже добре!; чудово!

太极拳 [太極拳] *tàijíquán* (22) (ім.) тайцзіцюань (китайське бойове мистецтво, один із видів ушу, оздоровча гімнастика); 打 ~ *dǎ* практикувати тайцзіцюань

太太 *tàitai* (2) (ім.) 1. жінка, дружина; 2. шановна, пані (також у звертаннях)

太阳 [太陽] *tàiyáng* (17) (ім.) сонце; ~ 能 *néng* (17) (ім.) сонячна енергія

态度 [態度] *tàidu* (18) (ім.) ставлення (до когось / чогось), відношення; підхід (до справи), тактика; поведінка, манери; образ дій; 采取……的 ~ *cǎiqǔ ... de tàidu* застосовувати [певну] тактику / методику, практикувати [певний] підхід

泰瑞 *Tàirùi* (21) (ім.) Террі (жіноче ім'я, зменш. від Тереза)

谈 [談] *tán* (11) (дієсл.) розмовляти, бесідувати, спілкуватись (跟…… *gēn...* із кимось); ~ 到 *dào* (12) (дієсл.) заговорити (про когось / щось), згадати, торкнутися (у розмові) 谈话 [談話] *tánhuà* (6) (дієсл.) розмовляти, вести розмову (跟…… *gēn...* з кимось)

谈论 [談論] *tánlùn* (11) 1. (дієсл.) обговорювати, дискутувати (跟…… *gēn...* із кимось); 2. (ім.) обговорення, дискусія

坦率 *tǎnshuài* (15) 1. (дієсл.) бути чесним, бути прямим (відвертим); 2. (прикм.) чесний, відвертий; ~ 地 *de* (присл.) чесно, відверто, щиро

探亲 [探親] *tàncān* (17) (дієсл.)
навідувати родичів

唐朝 *Táng cháo* (15) (ім.) династія
Тан (618 – 907 рр. н.е.)

唐山 *Tāngshān* (22) (ім.) Таншань
(місто у провінції Хебей, КНР)

糖 *táng* (10) (ім.) 1. цукор; 2.
солодощі, цукерки; 3. вуглевод

躺 *tǎng* (11) (дієсл.) лягати;
лежати

趟 (12) 1. *tāng* (дієсл.) ступати,
робити крок, крокувати; 2. *tàng* (рах.
суф.) *рахівний суфікс для дії («раз»);*
几 ~ *jǐ* скільки разів?

掏 *tāo* (20) (дієсл.) 1. виймати,
випягувати, діставати; 2. очищати,
випорожнювати; 3. копірсятися; 4.
копати, рити

逃 *táo* (18) (дієсл.) 1. тікати; 2.
ухилитися, уникати; ~ 跑 *pǎo* 1.
(дієсл.) бігти геть, втікати; 2. (ім.)
втеча

讨论 [討論] *tǎolùn* (13) 1. (дієсл.)
обговорювати, дискутувати (跟 ……
gēn... із кимось); 2. (ім.) обговорення,
дискусія

套 *tào* 1. (5) (ім.) комплект, набір;
2. (5) (рах. суф.) *рахівний суфікс для*
комплектів чи наборів; 3. (12) (рах.
суф.) *рахівний суфікс для будинків,*
квартир, приміщень; 4. (5) (ім.)
футляр, чохол, обгортка; ковпачок,
накінецьник; 4. (ім.) петля; пастка

特(一)殊 *tè(yī)shū* (21) (прикм.)
особливий, специфічний, своєрідний;
оригінальний

特别 *tèbié* (5) 1. (прикм.)
особливий, специфічний; 2. (присл.)
особливо; 3. (присл.) навмисно,
навмисно, спеціально

特点 [特點] *tèdiǎn* (16) (ім.)
характерна риса, відмінна риса,
особливість; специфіка

疼 *téng* (6) (прикм.) боліти,
відчувати біль; 我头 ~ *wǒ tóu* у мене
болить голова

踢 *tī* (13) (дієсл.) 1. лягати(ся),
брикати(ся); 2. ударяти (бити) ногою;
~ (足)球 (*zú)qiú* грати у футбол; бити
по м'ячу

提 *tí / dī* (8) 1. (дієсл.) піднімати
(прям. та переносн.); ставити
(питання); 向 …… ~ (一)个问题
xiàng... tí / dī (yī) gè wèntí ставити
комусь питання, задавати комусь
питання; 2. (дієсл.) тримати в руках;
брати; 3. (ім.) ручка, рукоятка

提出 *tíchū* (21) (дієсл.) витягувати;
відбирати; ставити (питання), вносити
(пропозицію)

提到 *tídào* (16) (дієсл.) згадувати,
торкатися (когось / чогось у розмові);
应该 ~ *yīnggāi* слід згадати, варто
зазначити

提高 *tígāo* (14) (дієсл.)
підняти(ся), підвищити(ся)

提供 *tígōng* (19) (дієсл.) надавати,
постачати; пропонувати (向 ……
xiàng... комусь)

提醒 *tíxǐng* (9) (дієсл.) 1. нагадати,
змусити згадати; 2. підказувати

啼笑皆非 *tí xiào jiē fēi* (19)
(фразеол.) у сум'ятті почуттів; [не
знати] чи то плакати, чи то сміятися; і
сміх і гірх

体温 [體溫] *tǐwēn* (14) (ім.)
температура тіла

体验 [體驗] *tǐyàn* (22) 1. (~ 到
dào) (дієсл.) випробувати, пізнати,
осягнути; відчутти, пережити; 2. (ім.)
сприйняття; досвід

体育馆 [體育館] *tǐyùguǎn* (7) (ім.)
спортивний зал, спортзал

替 *tì* 1. (11) (дієсл.) заміщати,
виконувати роль / обов'язки, служити
замість; 2. (11) (прийм.) замість; 3.
(13) (прийм.) від, від імені; 请 ~ 我问
他好 *Qǐng tì wǒ wèn tā hǎo* Прошу
передати йому вітання від мене / від
мого імені

天 *tiān* (5) (ім.) 1. небо; 天下
Tiānxià Піднебесна (поетична назва

Китаю); 2. день; доба (не потребує рах. суф.)

天兵天將 [天兵天將] *tiān bīng tiān jiàng* (21) (ім.) небесні воїни та генерали

天不亮 *tiān bù liàng* (21) (присл.) до світанку, затемна

天帝 *tiāndì* (18) (ім.) бог-творець, верховне божество; небесний володар

天津 *Tiānjīn* (14) (ім.) Тяньцзінь (місто прямого підпорядкування у КНР)

天空 *tiānkōng* (9) (ім.) небо, небосхил

天气 [天氣] *tiānqì* (7) (ім.) погода

天上 *tiānshàng* (21) 1. (присл.) на небі, у небі; 2. (прикм.) небесний

天天(儿) [天天(兒)] *tiāntiān(r)* (13) (ім.) кожного дня, щодня

天真 *tiānzhēn* (9) 1. (ім.) довірливість, наївність; 2. (прикм.) довірливий, наївний; 别那么~! *bié nàme tiānzhēn!* не будь такою наївною!

田 *tián* (21) (ім.) поле; земельна ділянка

甜 *tián* (11) (прикм.) солодкий; ~食 *shí* (ім.) солодке, солодощі

挑 *tiāo* (21) (дієсл.) 1. нести на коромислі, нести на плечах; 2. вибирати, обирати; відбирати

条 [條] *tiáo* (5) 1. (ім.) стаття, параграф, пункт; 2. (ім.) смуга, стрічка; 3. гілка; 4. (рах. суф.) *рахівний суфікс для довгих предметів, вулиць, доріг, річок, кораблів / човнів, тривалих явищ, деяких тварин, абстрактних іменників (sms-повідомлень, планів, новин, принципів, вказівок), а також предметів одягу, складених у смужки тканин*

条件 [條件] *tiáojiàn* (6) (ім.) умови; обставини

跳 *tiào* (21) (дієсл.) 1. стрибати; ~ 到 *dào* (дієсл.) застрибнути; перестрибнути; 2. битися (про серце)

跳舞 *tiàowǔ* (20) 1. (ім.) танець, танок; 2. (дієсл.) танцювати

贴 [貼] *tiē* (20) (дієсл.) приклеїти(ся), наклеїти(ся); ~ 上 *shàng* (дієсл.) 1. наклеювати; 2. прикладати; 3. вставити (раніше скопійований файл)

听 [聽] *tīng* (5) (дієсл.) слухати; чути; ~ 错 *cuò* (10) (дієсл.) почути невірно; недочути; ~ 出来 *chū lái* (11) (дієсл.) 1. розчути, почути, впізнати на слух; 2. зрозуміти на слух; ~ 到 *dào* (дієсл.) 1. (11) розчути, розібрати на слух; 2. (21) почути, довідатися; ~ 懂 *dǒng* (10) (дієсл.) 1. розчути; 2. почути і зрозуміти, зрозуміти на слух; ~ 课 *kè* (19) (дієсл.) відвідувати уроки (лекції), слухати вчителя (викладача); ~ 见 *jiàn* (10) (дієсл.) почути, розчути; ~ 介绍 *jièshào* (12) (дієсл.) ознайомитись (на слух), послухати [ознайомчу] інформацію (про щось); ~ 话 *huà* (9) (дієсл.) слухатись, бути слухняним; коритись, підкоряйтесь; ~ 起来 *qilai* (11) (дієсл.) 1. звучати; 2. здаватися, створювати враження; ~ 说 *shuō* (5) (дієсл. фраз.) подякують, що...; кажуть, що...; за чутками...; [мені] стало відомо, що...

停 *tíng* (12) (дієсл.) 1. зупиняти(ся), стояти; ~ (汽)车 *(qì)chē* ставити (паркувати) автомобіль, паркуватись; 2. припиняти(ся), переставати; ~ 下 *xià* (дієсл.) 1. (12) зупиняти(ся), ставати (десь); 2. (19) припиняти, переставати

挺 *tǐng* (15) (присл.) дуже, вельми, вкрай

通常 *tōngcháng* (13) 1. (прикм.) звичайний; 2. (присл.) зазвичай, як правило

通过 [通過] *tōngguò* (21) 1. (дієсл.) проходити, проїжджати [через]; пропускати, провозити; 2. (дієсл.) прийняти, затвердити, ухвалити (резольцію, законопроект,

доповідь); 3. (прийм.) за допомогою, шляхом; через, крізь; за рахунок, завдяки; 4. (ім.) затвердження, ухвалення

通知 *tōngzhī* (18) (дієсл.) повідомляти, інформувати (把……*bǎ*... про щось); 把考试成绩~*bǎ kǎoshì chéngjī* повідомити про результати іспитів

同 *tóng / tòng* 1. (13) (прикм.) однаковий, рівний, тотожний; такий самий; 2. (14) (прийм.) з (чимось / кимось); разом з (*оформлює живий чи неживий додаток-об'єкт спільної дії або стану*); ~*bù* 1. (17) (прикм.) неоднаковий, різний, відмінний; 2. (18) (прикм.) різноманітні, всілякі; 3. (21) (прикм.) інший, другий; 4. (21) (присл.) по-іншому

同理心 *tónglǐxīn* (22) (ім.) емпатія, співчуття

同情 *tóngqíng* (10) 1. (дієсл.) співчувати; симпатизувати; 2. (ім.) співчуття; симпатія; ~*xīn* (21) (ім.) чуйність, співчутливість, емпатія; 有~*xīn* (的) *yǒu tóngqíngxīn (de)* (21) (прикм.) чуйний, співчутливий

同时 [同時] *tóngshí* (9) (спол.; присл.) одночасно, в той же час; поряд з цим, разом з тим; 但~*dàn* але разом із тим..., але одночасно [й]...

同事 *tóngshì* (9) (ім.) колега, товариш по службі

同屋 *tóngwū* (13) 1. (ім.) сусід по помешканню (кімнати, квартирі, будинку); співмешканець; 2. (дієсл.) жити (із кимось) в одній кімнаті / квартирі / будинку, ділити (з кимось) житло; мешкати разом

同学 [同學] *tóngxué* (2) (ім.) однокласник, однокласниця, однокласник, однокласниця

同样 [同樣] *tóngyàng* (17) (прикм.) тотожний, однаковий, ідентичний; ~*dì* *de* (17) (присл.) аналогічно, за аналогією; у свою чергу

同意 *tóngyì* (13) 1. (ім.) згода; схвалення; 2. (дієсл.) погоджуватися; схвалювати

统计 [統計] *tóngjì* (17) (ім.) статистика; 据~*jù* згідно зі статистикою

痛 *tòng* (14) (дієсл.) боліти, завдавати болю

痛苦 *tòngkǔ* (22) 1. (дієсл.) мучитися, страждати; 2. (ім.) страждання, мука; 精神的~*jīngshén de tòngkǔ* (імен. фраз.) душевні муки, духовні страждання

头 [頭] *tóu* 1. (6) (ім.) голова; ~*fā* [發/髮] *fa* (12) (ім.) волосся на голові; 假(头)发 *jiǎ(tóu)fa* штучне волосся, перука; 2. (16) (рах. суф.) *рахівний суфікс для худоби та великих тварин, для голівок часнику, а також для каменів та кісток*

投医 [投醫] *tóuyī* (14) 1. (ім.) звернення (похід) до лікаря; 2. (дієсл.) звертатися (йти) до лікаря

突出 *tūchū* (22) 1. (дієсл.) прорватися (наприклад, з оточення); [раптово] виділитися, вийти на перший план; вистрибнути вгору, піднятися; 2. (ім.) прорив (пряма та переносн.), стрибок; стрімкий прогрес

突然 *tūrán* (21) (присл.) раптом, неочікувано, несподівано

图片 [圖片] *túpiàn* (22) 1. (ім.) ілюстрація, зображення; малюнок; 2. (ім.) світлина, фотографія

图书 [圖書] *túshū* (2) (ім.) зібрання книг; ~*guǎn* [館] *guǎn* (2) (ім.) бібліотека

土 *tǔ* (21) (ім.) земля, ґрунт; ~*qiáng* (ім.) глинобитна (земляна) стіна
土豆 *tǔdòu* (8) (ім.) картопля

吐 1. *tù* (14) (дієсл.) блювати, нудити; 2. *tù* (ім.) нудота, блювота; 3. *tǔ* (дієсл.) плювати, випльовувати

团圆 [團圓] *tuányuán* (20) 1. (дієсл.) збиратися разом (про родичів, друзів); возз'єднуватися; 2.

возз'єднання; ~饭 fàn (ім.) сімейна вечеря

腿 tuǐ (16) (ім.) 1. нога; лапа; 2. ніжка (меблів); 3. штанина

退休 tuìxiū (10) (дієсл.) піти на пенсію, піти у відставку; ~时 shí (18) (ім.; присл.) пенсійний вік; після виходу на пенсію / у відставку; ~金 tuìxiūjīn (21) (ім.) [грошова] пенсія

脱下 [脱下] tuōxià (20) (дієсл.) зняти; скинути з себе

W

袜(子) [襪(子)] wà(zi) (15) (ім.) шкарпетки

哇 wā / wa (6) (виг.) о!; ого! (вигук здивування)

外边 [外邊] wàibian (7) (ім.; післяйм.) зовнішня частина; за [межами], зовні

外国 [外國] wàiguó (6) (ім.) іноземна держава, закордон; ~人 rén (ім.) іноземець, громадянин іноземної держави

外汇 [外匯] wàihuì (13) (ім.) іноземна валюта; ~兑换点 [兌換點] duìhuàndiǎn (ім.) пункт обміну валюти

外交官 wàijiāoguān (9) (ім.) дипломат

外来 [外來] wàilái (21) (прикм.) пришлий, сторонній; чужоземний

外貌 wàimào (13) (ім.) зовнішність, зовнішній вигляд; ~上像…… shàng xiàng... бути зовні схожим (на когось), за зовнішнім виглядом нагадувати (когось)

外面 wàimian (9) (ім.; післяйм.) зовнішня частина; за [межами], зовні

外婆 wàipó (15) (ім.) бабуся (зі сторони матері)

外甥 wàisheng (5) (ім.) племінник (син сестри); ~女 nǚ племінниця (дочка сестри)

外孙 [外孫] wàisūn (18) (ім.) онук (син дочки)

外文 wàiwén (9) (ім.) іноземна мова (писемна)

外语 [外语] wàiyǔ (3) (ім.) іноземна мова (в усній формі)

弯曲 [彎曲] wānqū (21) 1. (ім.) вигин, закрут, згин, звивина; 2. (прикм.) вигнутий, кривий, звивистий

完 wán (10) (дієсл.) завершити, закінчити; доробити (до кінця); ~成 chéng (20) (дієсл.) закінчити, завершити; виконати, здійснити; 吃~ chīwán (дієсл.) закінчити їсти, доїсти; 卖~ màiwán (дієсл.) розпродати, бути розпроданим; 说~ shuōwán (дієсл.) закінчити говорити, договорити

完全 wánquán (7) (присл.) 1. повністю, цілком; 2. у *запереч.* зовсім 玩(儿) [玩(兒)] wánr (7) (дієсл.) грати, гратись; розважатися

玩具 wánjù (5) (ім.) іграшка
玩笑 wánxiào (20) (ім.) жарт; 开~ kāi жартувати (跟…… gēn... / 和…… hé... / 与…… yǔ... із кимось)

晚 wǎn (8) 1. (ім.) вечір; 从早到~ cóng zǎo dào wǎn з ранку до вечора (ночі); 2. (прикм.) пізній; пізно; ~年 nián (21) 1. (ім.) похилий вік, старість; 2. (прикм.) літній, похилого віку

晚饭 [晚飯] wǎnfàn (7) (ім.) вечеря

晚会 [晚會] wǎnhuì (5) (ім.) вечірка, вечір (захід)

晚上 wǎnshàng (4) (ім.) вечір; увечері

万 [萬] wàn (14) (числ.; ім.) десять тисяч

王 wáng (2) (ім.) 1. цар, князь, правитель; ~国 guó (19) (ім.) королівство, князівство, царство; 2. Ван (китайське прізвище)

王母 wángmǔ (21) (ім.) 1. бабуся (по батькові); 2. Ванму (казковий птах зі строкатим оперенням); 3. (西~ Xī) Сі Ван Му, «Королева-мати Заходу»

(у китайській міфології – правителька раю на Заході і богиня даоського пантеону)

网络 [網絡] wǎngluò (21) (ім.) 1. мережа, сітка; 2. інтернет

网民 [網民] wǎngmín (21) (ім.) інтернет-користувач

网上 [網上] wǎngshàng (18) 1. (ім.) інтернет; 2. (присл.) [бути] онлайн; 听 ~ 课 tīng wǎngshàng kè вчитися онлайн, бути присутнім (букв.: «слухати») на онлайн-занятті

网友 [網友] wǎngyǒu (21) (ім.) 1. друг в Інтернеті (у соцмережах); 2. інтернет-користувач

网站 [網站] wǎngzhàn (21) (ім.) веб-сайт, інтернет-сайт

往 wǎng (11) 1. (дієсл.) направлятись (кудись), прямувати до; спрямовувати(сь) до; 2. (прийм.) оформлює додаток, котрий позначає напрямок руху чи адресата дії

往时 [往時] wǎngshí (16) (ім.; присл.) минулі часи; у минулі часи

往往 wǎngwǎng (19) (присл.) 1. часто, як правило; завжди; 2. всюди, скрізь

忘 wàng / wáng (8) (дієсл.) забувати, забути; не пам'ятати

忘记 [忘記] wàngjì (10) (дієсл.) забути, вилетіти з голови

望 wàng 1. (18) (дієсл.) очікувати, сподіватися; ~ 子成龙 [子成龍] zǐ chéng lóng (18) (фразеол.) сподіватися, що син стане імператором (букв.: «драконом») (тобто досягне успіху); 2. (18) (ім.) надія, сподівання; 3. (21) (дієсл.) дивитися здалеку / вдалечінь (向…… xiàng... на когось / на щось)

危害 wēihài (22) 1. (дієсл.) шкодити, заподіяти шкоду; наражати на небезпеку; 2. (ім.) шкода; згубність

危机 [危機] wēijī (14) (ім.) криза, критичний момент

危险 [危險] wēixiǎn (9) 1. (ім.) небезпека, ризик; 2. (прикм.) небезпечний, загрозливий

威 wēi (18) 1. (ім.) престиж, авторитет, вплив; 2. (ім.) сила, міць, велич, могутність; 3. (дієсл.) загрожувати, лякати, залякувати; 4. (дієсл.) пригнічувати, гнобити; 5. (ім.) гніт, пригноблення

违法 [違法] wéifǎ (22) 1. (дієсл.) порушувати закон; 2. (прикм.) протизаконний, незаконний

惟 wéi (18) (дієсл.) думати, вважати; ~ 我独尊 [我獨尊] wéi wǒ dúzūn (фразеол.) ставити себе вище за всіх, бути пихатим / надмірно зарозумілим

维吾尔族 [維吾爾族] wéiwú'ěrzú (16) (ім.) уйгури (тюркська мусульманська народність, що проживає на заході КНР)

伟大 [偉大] wěidà (22) 1. (прикм.) величний; 2. (ім.) велич, величність

尾巴 wěiba (16) (ім.) хвіст; 摆 ~ bǎi (дієсл.) махати хвостом

尾气 [尾氣] wěiqì (22) (ім.) вихлопні гази

为 [為] wèi (11) (прийм.; спол.) для, на користь; заради

为何 [為何] wèihé (10) (пит. займ.) чому? (книжн.); 不知 ~ bù zhī (займ. фраз.) невідомо чому, не знаю чому

为了 [為了] wèile (16) (прийм.; спол.) для [того, щоб...], заради [того, щоб...]

为什么 [為什麼] wèishénme (3) (пит. займ.) 1. (3) чому?; для чого?; 2. (3) а що [таке]?; чому [ви питаєте]?; 3. (9) ~ 不呢! bù ne! (займ. фраз.) [а] чому б [і] ні!

位 wèi 1. (21) (ім.) місце (у ієрархії), позиція; 2. (6) (рах. суф.) ввічливий рахівний суфікс для поважних та шанованих осіб

(«персона»); 哪~? *Nǎ*? (11) (займен. фраз.) Хто [це] говорить? (по телефону); Хто там? / Це хто? (за дверима)

位于 [位於] *wèiyú* (14) (дієсл.) розташовуватися, знаходитися

味 *wèi* (19) 1. (ім.) смак, присмак; ~道 *dao* (19) (ім.) присмак, відтінок смаку / запаху; 2. (ім.) запах, аромат; 3. (рах. суф.) *рахівний суфікс для ліків*

喂 [餵] *wéi* (9) (виг.) алло!; слухаю! (по телефону)

温 [溫] *wēn* (4) (прикм.) теплий; ~暖 *niǎn* (22) 1. (прикм.) теплий, м'який, помірний (про клімат); 2. (дієсл.) зігрівати, піклуватися; 3. (ім.) теплота, затишок

文革 *Wéngé* (14) (ім.) (скор. від 文化大革命 *Wénhuà Dàgémìng*) «Культурна революція» (у КНР з 1966 до 1976 рр.)

文化 *wénhuà* (14) (ім.) культура

文莱 [文萊] *Wénlái* (19) (ім.) Бруней; ~人 *rén* (ім.) брунець, житель Брунею

文盲 *wénmáng* (16) 1. (ім.) неграмотність, неписьменність; 2. (прикм.) неграмотний, неписьменний

文明 *wénmíng* (21) 1. (ім.) культура; освіта; 2. (прикм.) культурний; освічений

文献 [文獻] *wénxiàn* (19) (ім.) 1. літературна / писемна пам'ятка; писемне джерело; 2. література (з певного питання)

文学 [文學] *wénxué* (14) (ім.) література

文言 *wényán* (6) (ім.) веньянь (класична китайська мова)

文章 *wénzhāng* (12) (ім.) стаття (у газеті, журналі); есей

文字 *wénzì* (11) (ім.) писемність, письмовий текст, писемний знак

纹身 [紋身] *wénshēn* (13) 1. (ім.) татуювання, тату; 2. (дієсл.) робити

(собі) татуювання, наносити (собі) тату

闻 [聞] *wén* (10) (дієсл.) 1. нюхати; 2. дізнаватись, вивідувати

稳定 [穩定] *wěndìng* (22) 1. (дієсл.) стабілізувати; зміцнювати; 2. (ім.) стабілізація; стабільність; 财政~ *cáizhèng wěndìng* (ім.) фінансова стабільність

问 [問] *wèn* (4) (дієсл.) запитувати, ставити питання

问好 [問好] *wènǎo* (5) (дієсл.) передавати привіт, переказувати вітання (代~ *dài* – від кого?; 向~ *xiàng* – кому?)

问题 [問題] *wèntí* (5) (ім.) 1. питання, запитання; 2. проблема; 没(有)~! *méi (yǒu)* без проблем!; добре!; гаразд!; нема питань!

翁 *wēng* (17) (ім.) літній чоловік, старий, старець

我 *wǒ* (2) (особ. займ.) я

卧室 [臥室] *wòshì* (5) (ім.) спальня

握 *wò* (20) (дієсл.) тримати (у руці), хапати (рукою), брати (у руки); закривати руками; ~手 *shǒu* (дієсл. фраз.) тиснути руку; подавати руку

乌克兰 [烏克蘭] *Wūkèlán* (2) (ім.)

Україна; ~人 *rén* (ім.) українець, житель України; ~语 *yǔ* (13) (ім.) українська мова (в усній формі); ~文 *wén* (13) (ім.) українська мова (писемна)

屋 *wū* (21) (ім.) житлове приміщення, житло, помешкання; ~子 *zi* (ім.) кімната; квартира, дім; 老~ *lǎowū* (ім.) старий дім, стара хата

无法 [無法] *wúfǎ* (10) (дієсл. фраз.) неможливо, немає можливості

无力 [無力] *wúlì* (22) 1. (прикм.) безсилий, слабкий, неспроможний; 2. (ім.) безсилля, загальна слабкість; 3. (ім.) імпотенція

无聊 [無聊] *wúliáo* (9) (прикм.)
nudний, занудний

无论 [無論] *wúlùn* (15) 1. (дієсл. фраз.) незалежно від...; незважаючи на... (вжив. перед пит. займ. чи констр.: 无论谁 *wúlùn shéi* «хто завгодно, «будь-хто»; 无论什么 *wúlùn shénme* «що завгодно, «будь-що» тощо); 2. (спол.) не кажучи вже про [те, що...]

无奈 [無奈] *wúnài* (21) 1. (дієсл. фраз.) нічого не можна вдяти; нічого не залишається, крім як...; 2. (прикм.) безпорадний, безвихідний; 3. (ім.) безпорадність, безсилля

无数 [無數] *wúshù* (19) 1. (прикм.) незліченний, незчислений; 2. (ім.) незліченна кількість

无形 [無形] *wúxíng* (22) (прикм.) 1. невидимий; непомітний; 2. безтілесний, безформний

吴 [吳] *wú* (9) (ім.) 1. У (назва декількох князівств та царств різних епох); 2. У (китайське прізвище)

吴刚伐木 [吳剛伐木] *Wú Gāng fá mù* (16) (фразеол.) марна важка праця, сізіфова праця (букв.: «У Ган рубав дерево»)

五 *wǔ* (1) (числ.) п'ять; ~分之一

午饭 *wǔcān* (19) (ім.) обід, ланч

午饭 [午飯] *wǔfàn* (13) (ім.) обід, ланч

勿 *wù* (7) (част.) не треба, не потрібно, не можна

物价 [物價] *wùjià* (21) (ім.) ціна на товари, вартість товарів

物件 *wùjiàn* (17) (ім.) предмет, річ; щось, дещо

误解 [誤解] *wùjiě* (22) 1. (дієсл.) хибно / помилково (зрозуміти, невірно тлумачити); 2. (ім.) непорозуміння; хибне / помилкове тлумачення

雾 [霧] *wù* (20) (ім.) туман

X

西 *xī* (13) (ім.) захід; ~方 *fāng* (ім.) 1. (13) захід (сторона світу), західна частина / сторона / регіон; 2. (19) Захід, країни Заходу (Європа та Америка); ~方人 *fāng rén* (ім.) 1. (13) житель західної частини (країни, регіону тощо); 2. (19) європейці та американці, жителі країн Заходу

西班牙 *Xībānyá* (13) (ім.) Іспанія; ~人 *rén* (ім.) іспанець, житель Іспанії; ~语 *yǔ* (ім.) іспанська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) іспанська мова (писемна)

西部 *xībù* (14) (ім.) західна частина

西餐 *xīcān* (12) (ім.) західна (європейська) кухня

西南部 *xīnánbù* (21) (ім.) південно-західна частина

吸毒 *xīdú* (22) 1. (дієсл.) вживати наркотики; 2. (ім.) вживання наркотиків; ~者 *zhě* (ім.) наркоман

吸气 [吸氣] *xīqì* (14) 1. (дієсл.) всмоктувати повітря, вдихати, робити вдих; 2. (ім.) вдих

吸食 *xīshí* (22) (ім.) всмоктувати, вдихати; палити, курити; вживати, споживати (рідини, ліки, а також наркотики)

吸烟 [吸煙] *xīyān* (14) 1. (дієсл.) курити, палити; 2. (ім.) куріння, тютюнопаління

希望 [希望] *xīwàng* (10) 1. (дієсл.) сподіватись; мріяти; 2. (ім.) сподівання; мрія

牺牲 [犧牲] *xīshēng* (21) 1. (ім.) жертва; 2. (дієсл.) (по)жертвувати, принести у жертву

习惯 [習慣] *xíguàn* (10) 1. (дієсл.) звикати, привчатись; 2. (ім.) звичка, звичай

习俗 [習俗] *xísú* (20) (ім.) звички та звичаї; традиція; обряд

洗 *xǐ* (4) (дієсл.) мити, відмивати; прати; ~ 衣服 *yīfu* прати одяг

喜 *xǐ* (20) (ім.) кохання, любов; радість

喜欢 [喜歡] *xǐhuan* (3) (дієсл.) любити, подобатися

喜马拉雅山 [喜馬拉雅山] *Xǐmǎláyǎ shān* (14) (ім.) Гімалаї

喜庆 [喜慶] *xǐqìng* (20) 1. (ім.) святкування, урочистість; 2. (дієсл.) святкувати, відзначати; 3. (прикм.) святковий, урочистий

喜鹊 [喜鵲] *xǐquè* (21) (ім.) сорока

系 *xì* (ім.) (3) відділення, факультет

系主任 *xìzhǔrèn* (18) (ім.) декан [факультету]; ~ 办公室 *bàngōngshì* (ім.) деканат

细 [細] *xì* (16) (прикм.) 1. тонкий; 2. дрібний

狭窄 [狹窄] *xiázhǎi* (21) (прикм.) вузький, тісний; стислий; обмежений

下 *xià* (дієсл.) 1. (8) спускатись; злазити, сходити (з); 2. (8) сходити, висаджуватись (із транспорту); 3. (12) йти (про опади)

下(个) [下(個)] *xià (gè)* 1. (7) (означ. фраз.) майбутній; наступний, -на, -не, -ні; ~ 星期 *xīngqī* наступний тиждень; 2. (11) (прикм.) другий (з двох)

下班 *xiàbān* (6) 1. (ім.) завершення роботи; 2. (дієсл.) завершувати роботу, закінчувати працювати

下边 [下邊] *xiàbian* (7) (ім.; післяйм.) нижня частина, низ; під, низу

下降 *xiàjiàng* (21) 1. (дієсл.) спускатися, знижуватися; зменшуватися; падати; 2. (ім.) посадка, приземлення

下课 [下課] *xiàkè* 1. (3) (присл.) після занять; 2. (7) (ім.) кінець занять;

3. (7) (дієсл.) закінчуватись (про заняття, уроки)

下来 [下來] *xiàlái* (11) (дієсл.) спускатись (сюди, до мовця), знижуватись

下面 *xiàmian* (7) (ім.; післяйм.) нижня частина, низ; під, низу

下去 *xiàqù* (11) (дієсл.) 1. спускатись (звідси туди), знижуватись; 2. йти геть, забиратись

下山 *xiàshān* (17) (дієсл.) сідати, заходити (про сонце)

下午 *xiàwǔ* (6) (ім.) друга половина дня; після полудня, після обіду

下雪 *xiàxuě* (20) (дієсл.) йде сніг

下游 *xiàyóu* (14) (ім.) нижня течія; низов'я річки

下雨 *xiàyǔ* (9) (дієсл.) йде дощ

吓 [嚇] *xià* (12) (дієсл.) (з)лякатися, боятися; налякати

夏朝 *Xià cháo* (15) (ім.) династія Ся (2070 р. до н.е. – 1600 р. до н.е.)

夏季 *xiàjì* (13) (ім.) літній сезон, літній період

夏天 *xiàtiān* (12) (ім.) літо

仙女(儿) [仙女(兒)] *xiānnǚ(r)* (21) (ім.) фея; богиня

先 *xiān* (6) 1. (присл.) спершу, спочатку; у першу чергу; 2. (прикм.) попередній; колишній

先生 *xiānsheng* (2) (ім.) 1. чоловік, глава сім'ї; 2. шановний, пан (також у звертаннях)

鲜 [鮮] *xiān* (10) (прикм.) свіжий; ~ 花 *huā* (ім.) свіжозрізані (живі) квіти

嫌弃 [嫌棄] *xiánqì* (21) 1. (прикм.) відкидати, нехтувати; зневажати, гидувати; 2. (ім.) ворожість, антипатія

显得 [顯得] *xiǎnde* (22) (дієсл.) виглядати, проявляти себе (як хтось / щось), здаватися (кимось / чимось / якимось)

现存 [現存] *xiàncún* (19) (прикм.) існуючий, наявний; той, що зберігся; чинний

现代 [現代] *xiàndài* (5) (ім.) сучасна епоха, сучасність; ~ 化 *huà* (22) 1. (ім.) модернізація, оновлення; ~ 化进程 *xiàndàihuà jìnchéng* (22) (ім.) процес модернізації; 2. (дієсл.) модернізувати(ся), оновлювати(ся); ~ 音乐 *yīnyuè* (5) (ім.) сучасна музика

现象 *xiànxàng* (16) (ім.) явище, феномен

现在 [現在] *xiànzài* (3) (ім.; присл.) тепер, зараз, нині; 到 ~ *dào* (15) (присл. фраз.) до теперішнього часу / моменту, дотепер

限制 *xiànzhì* (16) 1. (ім.) обмеження, ліміт; 2. (дієсл.) обмежувати, лімітувати

线上 [線上] *xiànshàng* (21) (присл.; прикм.) 1. онлайн; 2. на межі

宪法 [憲法] *xiànfǎ* (21) (ім.) конституція

献 [獻] *xiàn* (19) 1. (дієсл.) підносити, вручати; дарувати; 2. (ім.) підношення, подарунок; дар

相爱 [相愛] *xiāng'ài* (20) 1. (дієсл.) кохати одне одного; 2. (ім.) взаємне кохання

相比 *xiāngbǐ* (21) 1. (дієсл.) порівнювати; 2. (спол.) у порівнянні (和... *hé*... / 同... *tóng*... / 与... *yǔ*... із чимось, кимось)

相处 [相處] *xiāngchǔ* (19) (дієсл.) жити / працювати разом, спіівснувати; уживатися, ладити одне з одним; порозумітися

相当 [相當] *xiāngdāng* (4) (присл.) достатньо, досить, досить-таки, доволі

相对 [相對] *xiāngduì* 1. (21) (дієсл.) протистояти, виступати проти; 2. (21) (дієсл.) стояти одне навпроти одного; 3. (16) (прикм.) відносний, релятивний; порівняльний; 4. (21) (прикм.) протилежний

相反 *xiāngfǎn* (16) 1. (прикм.) протилежний; 2. (присл.) навпаки; 正(好) ~ 正(好) *zhèng(hǎo)* якраз навпаки

相会 [相會] *xiānghuì* (21) (дієсл.) 1. зустрітисся, побачитисся; 2. зійтисся у сутичці

相交 *xiāngjiāo* (20) (дієсл.) 1. перетинатися; перехрещувати(ся); 2. здружитися, потоваришувати; бути у дружніх відносинах

相似 *xiāngsì* (22) 1. (прикм.) схожий, подібний; 2. (ім.) подібність, схожість

相同 *xiāngtóng* (22) 1. (прикм.) однаковий, ідентичний, тотожний; аналогічний; 2. (ім.) тотожність; аналогія

相信 *xiāngxìn* (11) (дієсл.) 1. вірити (комусь / у щось); 2. бути впевненим, бути переконаним

香港 *Xiānggǎng* (13) (ім.) Гонконг, Сянган (місто та особливий адміністративний район у КНР)

香格里拉 *Xiānggélā* (21) (ім.) Шангри-Ла (вигадана країна в романі Джеймса Гілтона «Втрачений обрій»)

香蕉 *xiāngjiāo* (11) (ім.) банан

香水 *xiāngshuǐ* (5) (ім.) парфуми

箱(子) *xiāng(zi)* (11) (ім.) 1. ящик, коробка; 2. контейнер; 3. скриня, валіза

响 [響] *xiǎng* (7) 1. (дієсл.) (про)звучати, чути(ся); (про)лунати; звучати (про музичні інструменти); працювати (про електронні пристрої, котрі продукують звук, у т.ч. радіо, програвачі, мобільні телефони тощо); дзвонити (про телефон, дзвінок); ~ 起来 *qilai* (20) (дієсл.) (про)лунати, роззвонитися (про звук); 2. (ім.) звук; відлуння

想 *xiǎng* (5) (дієсл.) 1. [дуже] хотіти, бажати; 2. думати, мислити, міркувати; 3. тужити, сумувати; ~ 起来 *qilai* (17) (дієсл.) згадати, прийти в голову; ~ 起来 *qilai* (13) (дієсл.)

згадати; згадуватися, спадати на думку; ~着 *zhe* (16) (дієсл.) увесь час / постійно тримати у пам'яті, не полишати думки

想到 *xiǎngdào* (6) (дієсл.) подумати (про щось); прийти в голову; здогадатись; 没~ *méi* [зовсім] не очікував; ніколи б не подумав; 想不到 *xiǎngbudào* (12) (дієсл.) [аж ніяк] не очікувати / не (по)думати, що...

想法 *xiǎngfǎ* (15) (ім.) 1. спосіб мислення; 2. думка, ідея

想望 *xiǎngwàng* (5) (дієсл.) мріяти; сподіватися

想要 *xiǎngyào* (13) (дієсл.) 1. хотіти, бажати; 2. спадати на думку, приходити у голову; надумати(ся)

向 *xiàng* (8) 1. (дієсл.) направлятись (кудиись), прямувати до; спрямовувати(сь) до; повертатись до, бути поверненим до; схилитись до, мати схильність до; 2. (ім.) напрямок, спрямування; схильність; 3. (прийм.) оформлює додаток, котрий позначає напрямок буквальної (фізичної) або переносної дії з рухом до себе; 4. (16) (прийм.) до, у напрямку до; 5. (19) (прийм.) оформлює додаток-адресата (кому? / чому?)

向往 [嚮往] *xiàngwǎng* (22) 1. (дієсл.) мріяти, прагнути; 2. (ім.) мрія, прагнення

象 *xiàng* / 大象 *dàxiàng* (16) (ім.) слон

像 *xiàng* 1. (10) (дієсл.) бути схожим, бути подібним, мати схожість; 一点儿也不~ *yīdiǎnr yě bù* зовсім (анітрохи) не схожий; 2. (11) (прийм.) на кшталт; як, начебто, ніби, немов; 3. (19) (присл.; спол.) такий / така / таке / такі як

消除 *xiāochú* (22) 1. (дієсл.) усувати, ліквідувати; 2. (ім.) усунення, ліквідація

消费 [消費] *xiāofèi* (22) 1. (дієсл.) вживати, споживати; 2. (ім.) вживання; ~者 *zhě* (ім.) споживач

消遣 *xiāoqiǎn* (16) 1. (дієсл.) розважатися; 2. (ім.) розвага

消失 *xiāoshī* (21) (присл.) зникати, пропадати

消息 *xiāoxi* (8) (ім.) звістка, повідомлення, інформація; 新~ *xīn* нова інформація, новини; (你那里)有什么新消息? (*Nǐ nàlǐ*) *yǒu shénme xīn xiāoxi*? Що (у тебе) нового?

销售 [銷售] *xiāoshòu* (22) 1. (ім.) продавати, збувати, реалізувати; 2. (дієсл.) збут, продаж

小 *xiǎo* 1. (3) (прикм.) маленький; 2. (16) (дієсл.) зменшитися; ~包 *bāo* (12) (ім.) невелика сумка, невеличкий пакунок

小吃 *xiǎochī* (19) (ім.) легка їжа; їжа для перекусу, закуска

小姐 *xiǎojiě* (2) (ім.) 1. дівчина; 2. міс, пані; дівчино (у звертаннях)

小路 *xiǎolù* (12) (ім.) 1. стежка, доріжка; 2. маленька вуличка

小气 [小氣] *xiǎoqì* (19) (прикм.) дріб'язковий; скупий

小人 *xiǎorén* (17) (ім.) низька (підла) людина, нікчемна людина, нікчема

小时 [小時] *xiǎoshí* (6) (ім.) година (часовий проміжок у 60 хв.), кількість годин

小说 [小說] *xiǎoshuō* (10) (ім.) оповідання, новела; роман

小心 *xiǎoxīn* (9) (прикм.) обережний, обачний, уважний; ~ (些)! (*xiē*)! обережно!; увага!; стережись!

笑 *xiào* (9) 1. (ім.) сміх; посмішка; 2. (дієсл.) усміхатись; сміятись; ~说 *shuō* (9) (дієсл.) говорити / сказати з усмішкою (усміхнено / усміхаючись); ~起来 *qǐlái* (10) (дієсл.) розсміятись, вибухнути сміхом; почати сміятись;

~死 *sǐ* (10) (дієсл.) сміятись до смерті, помирати зо сміху

笑话 [笑話] *xiàohuà* (13) (ім.) жарт, анекдот

些 *xiē* 1. (6) (суф.) суфікс неозначеної множини *вказівних займенників*; 2. (11) (неозн. займ.) кілька, декілька; 3. (11) (присл.) трохи, трішки, небагато

鞋 (子) *xié(zǐ)* (7) (ім.) взуття, черевики

写 [寫] *xiě* (3) (дієсл.) писати; ~成 *chéng* (16) (дієсл.) записувати(ся); викладати / бути викладеним письмово; ~到 *dào* (11) (дієсл.) дописати (до кінця, до середини); ~到这儿(了) *dào zhèr (le)* / ~到这里(了) *dào zhèlǐ (le)* (дієсл. фраз.) на цьому все (у кінці листа); ~好 *hǎo* (15) (дієсл.) [вже] написати; бути написаним; ~下来 *xiàláí* (18) (дієсл.) записувати, письмово фіксувати; ~字楼 *zìlóu* (22) (ім.) офісна будівля

谢谢 [謝謝] *xièxiè* (2) (дієсл.) дякувати; дякую, спасибі

心 *xīn* (18) (ім.) 1. серце; 2. душа; ~里 *lǐ* 1. (18) (ім.) нутро; душа; 2. (18) (присл.) в душі, в умі; про себе; 3. (19) (присл.) на душі, на серці; ~中 *zhōng* (20) (ім.; присл.) на / у серці, на / у душі; про себе

心悸 *xīnjì* (22) (ім.) прискорене серцебиття, тахікардія

心理 *xīnlǐ* (22) (ім.) психіка; психологія (як властивість); ~承受 *chéngshòu* (22) (ім.) психологічна витривалість; ~疾病 *jībìng* (22) (ім.) психічне захворювання, розлад психіки; ~学 *xué* (18) (ім.) психологія (як наука); ~医生 *yīsheng* (22) (ім.) лікар-психотерапевт, психіатр

心灵 [心靈] *xīnlíng* (22) 1. (ім.) природні розумові здібності, інтелект, розум; 2. (прикм.) розумний, здібний

心情 *xīnqíng* (21) (ім.) почуття; настрої

辛德勒 *Xīndélè* (21) (ім.) Шиндлер (прізвисько)

辛苦 *xīnkǔ* (12) (дієсл.) важко працювати, старатися щосили; ~地工作 *de gōngzuò* [дуже] важко працювати; 你(们)~了, 多谢 *Nǐ(men) xīnkǔ le, duōxiè* Дуже дякую за твою / вашу важку працю

辛辣 *xīnlà* (22) (прикм.) 1. гіркий; гострий, зі спеціями; їдкий; 2. різкий, стрімкий; 3. уїдливи

新 *xīn* (4) (прикм.) новий

新开 [新開] *xīnkāi* (9) (прикм.) щойно відкритий

新郎 *xīnláng* (20) (ім.) наречений, молодий

新年 *xīnnián* (20) (ім.) [західний] Новий рік; 迎~ *yíng* зустрічати Новий рік; ~老人 *lǎorén* (20) (ім.) Дід Мороз; Санта-Клаус

新娘 *xīnniàng* (20) (ім.) наречена, молода

新闻 [新聞] *xīnwén* (7) (ім.) новина; новини

新鲜 [新鮮] *xīnxiān* (8) (прикм.) свіжий

新月 *xīnyuè* (22) (ім.) молодий місяць; півмісяць; 金~ *jīnxīnyuè* (ім.) «золотий півмісяць» (район, що охоплює частини території Пакистану, Ірану та Афганістану, відомий завдяки виробництву та розповсюдженню наркотиків)

信 *xìn* 1. (3) (ім.) лист; звістка; 2. (18) (дієсл.) вірити, довіряти

信任 *xìnrèn* (14) 1. (дієсл.) довіряти; 2. (ім.) довіра

信息 *xìnxī* (11) (ім.) 1. звістка, повідомлення; 语音~ *yǔyīn* (ім.) голосове повідомлення; 2. інформація, відомості, дані

星期 *xīngqī* (4) (ім.) тиждень; день тижня; ~几 *jǐ* який день тижня?; ~一

yī понеділок; ~二 èr вівторок; ~三 sān середа; ~四 sì четвер; ~五 wǔ п'ятниця; ~六 liù субота; ~日 rì / ~天 tiān неділя

行 xíng (6) (дієсл.) годитися, бути придатним (прийнятним, можливим); 不~ bù (дієсл. фраз.) не можна, не потрібно; не піде; неприйнятно

行动 [行動] xíngdòng (21) 1. (дієсл.) діяти, вчиняти; 2. (ім.) дія, вчинок

行李 xíngli (13) (ім.) багаж; речі

行为 [行為] xíngwéi (18) (ім.) дія, вчинок; акт; поведінка

形成 xíngchéng (22) 1. (дієсл.) (с)формуватися, утворитися; 2. (ім.) формування, утворення

醒 xǐng (15) (дієсл.) прокидатися; 把……叫~ bǎ ... jiào xǐng (роз)будити (когось)

兴趣 [興趣] xìngqù (13) (ім.) захоплення, інтерес, схильність / прихильність (对…… duì... до чогось); 感~ gǎn (дієсл. фраз.) бути зацікавленим, відчувати інтерес (对…… duì... у чомусь / до чогось); ~班 bān (18) (ім.) гурток за інтересами, група / курси / клас / секція додаткових занять за інтересами (у позакласний чи позаробочий час)

幸福 xìngfú 1. (20) (ім.) щастя, благополуччя; добробут; 2. (21) (прикм.; присл.) щасливий; щасливо

性格 xìnggé (13) (ім.) характер, внутрішня природа, темперамент; ~上 shàng за складом характеру, за вдачею

姓 xìng (2) 1. (ім.) прізвище; 2. (дієсл.) називатися за прізвищем

休息 xiūxi (4) 1. (ім.) відпочинок; 2. (дієсл.) відпочивати

修理 xiūlǐ (7) 1. (дієсл.) поправляти, приводити до ладу;

лагодити, ремонтувати; 2. (ім.) ремонт; налагодження

修养 [修養] xiūyǎng (9) 1. (ім.) майстерність, підготовка; 2. (ім.) виховання; вихованість; 3. (прикм.) 有~ yǒu бути [гарно] вихованим, мати добре виховання

需求 xūqiú (22) 1. (ім.) потреба, запит; попит; 2. (дієсл.) потребувати, відчувати потребу

需要 xūyào (4) 1. (ім.) потреба; попит; 2. (дієсл.) бути потрібним, потребувати

许 [許] xǔ (13) (дієсл.) дозволяти, давати дозвіл; допускати

许多 [許多] xǔduō (17) (прикм.) дуже багато, безліч

许是 [許是] xǔshì (17) (присл.) мабуть, можливо; може виявитися (що... / кимось / чимось / якимось) (часто с присл. 也 yě перед собою)

宣布 xuānbù (16) 1. (дієсл.) оголошувати, проголошувати; 2. (ім.) оголошення, проголошення

选 [選] xuǎn (13) (дієсл.) вибирати, обирати

选择 [選擇] xuǎnzé (11) 1. (дієсл.) вибирати, обирати, відбирати, робити вибір; 2. (ім.) вибір

学 [學] xué (3) (дієсл.) вивчати (щось), навчатись (чомусь); ~好 hǎo (17) (дієсл.) добре вивчити, досконало оволодіти; ~会 huì (14) (дієсл.) вивчити, опанувати, навчитися; ~完 wán (16) (дієсл.) [повністю] вивчити, оволодіти; довчити

学家 [學家] xuéjiā (14) (ім.) вчений, дослідник

学年 [學年] xuénián (13) (ім.) навчальний рік, академічний рік (не потребує рах. суф.)

学期 [學期] xuéqī (9) (ім.) навчальний семестр

学生 [學生] xuésheng (2) (ім.) студент, учень; 留~ liú (3) студент, який навчається за кордоном, студент-

іноземць; 大 ~ dà (4) студент
університету, студент ВНЗ

学习 [學習] xuéxí (3) 1. (дієсл.)
вивчати (щось), навчатись (чомусь); 2.
(ім.) навчання

学校 [學校] xuéxiào (6) (ім.)
школа

学员 [學員] xuéyuán (11) (ім.)
учень, слухач (курсів), курсант

雪 xuě (12) (ім.) сніг; ~花 huā
(20) (ім.) пластівці снігу, сніжинки;
~山 shān (21) (ім.) засніжена гора

血 xuè (7) (розм. чит. xiě) (ім.)
кров; 血压 [血壓] xuèyā кров'яний
тиск; 高血压 [高血壓] gāo xuèyā
високий кров'яний тиск, гіпертонія

寻找 [尋找] xúnzhǎo (22) 1.
(дієсл.) вишукувати, відшукувати; 2.
(ім.) пошук, розшук

训练班 [訓練班] xùnlìanbān (13)
(ім.) [навчальні] курси, тренінг

У

(一) 点 (儿) [(一) 點 (兒)]
(yīdiǎn(r) / 一点点 (儿) [一點點 (兒)]
yīdiǎndiǎn(r) (6) (присл.) трохи,
трішки; 一点 (儿) (……) 也不 / 没
(有) …… yīdiǎn(r) (...) yě bù / méi
(yǒu)… (12) (заперечн. констр.)
анітрохи не..., ані краплі не...;
[немає] жодного / жодної / жодних...

(一) 家人 (yījiārén) (20) (ім.)
члени сім'ї, домочадці

(一) 整天 (yīzhěngtiān) (8) (ім.)
увесь день [безперервно], цілий день;
цілими днями

(以) 后 [(以) 後] (yǐhòu) 1. (6)
(післяйм.) після, через; 2. (21)
(післяйм.) за, позаду, іззаду; 3. (15)
(ім.; присл.) потім, пізніше

(以) 来 [(以) 來] (yǐlái) (14)
(післяйм.) з того часу / відтоді, як...

(以) 前 (yǐqián) 1. (7) (післяйм.)
перед (чимось); 2. (7) (присл.) раніше;
у минулому; 不久以前 bù jiǔ yǐqián

нещодавно, не так давно; 2. (10)
(післяйм.) (стільки-то років / місяців /
днів / годин / хвилин) тому

(有) 一天 (yǒu) yī tiān (7) (ім.;
присл.) одного разу, одного дня, якимсь
раз

压力 [壓力] yālì (22) (ім.) 1. тиск,
сила тиску; 2. напруження, стрес; 精神
~ jīngshén yālì (ім.) психологічний
стрес, психологічне напруження

压岁钱 [壓歲錢] yāsuìqián (20)
(ім.) гроші у червоному конверті
(традиційний подарунок дітям на
китайський Новий рік)

鸭 (子) [鴨 (子)] yā(zǐ) (19) (ім.)
качка

牙 yá (20) (ім.) зуб; ~齿 [齒] chǐ
(16) (ім.) зуб

亚洲 [亞洲] Yàzhōu (14) (ім.)
Азія; ~人 rén (ім.) азіат

呀 ya (17) (част.) модальна
частка, яка виражає вигук або
емоційне питання (фонетичний
варіант частки 啊 a, див. Урок 10,
«Граматика», п. 10.1.)

烟 [煙] yān (9) 1. (ім.) дим; 2.
(ім.) сигарета; сигара

严 [嚴] yán (9) (дієсл.) суворий;
серйозний

严厉 [嚴厲] yánlì (3) (прикм.)
суворий, вимогливий

严重 [嚴重] yánzhòng (22)
(прикм.) серйозний, тяжкий, грубий,
важкий; небезпечний; критичний

言语 [言語] yányǔ (21) (ім.) мова,
мовлення; слова

言字旁 (儿) [言字旁 (兒)]
yánzìpáng(r) (11) (ім.) боковий
елемент «мова» (традиційна назва
графема 讠 – позиційного різнопису
ієрогліфічного ключа № 149 – 言 yán
«мова»)

岩 yán (19) (ім.) скеля; круча,
обрив

沿海 *yánhǎi* (14) 1. (ім.) морське узбережжя; 2. (прикм.) приморський, прибережний

研究 *yánjiū* (22) 1. (дієсл.) досліджувати, вивчати; ~班 *bān* (ім.) аспірантура; ~生 *shēng* (ім.) аспірант; магістр; ~员 *yuán* (ім.) науковий співробітник; 2. (ім.) дослідження, вивчення

眼 *yǎn* (18) (ім.) око, очі; погляд; ~镜 [鏡] *jìng* (8) (ім.) окуляри; 戴 (上) ~ 镜 *dài(shàng) yǎnjìng* (8) надягати / носити окуляри; ~睛 *jìng / jīng* (18) (ім.) око, очі (букв.: «кристалик ока; очне яблуко»); ~里 *lǐ* (18) (присл.) в очах; з погляду; (在 *zài*) ~ 里是 / 有…… *lǐ shì / yǒu* бути у чітхось очах (сприйматися) як...; (在) 她眼里, 你只是个孩子 (*Zài tā yǎnlǐ, nǐ zhǐ shì gè hái zi*) В її очах (з її погляду) ти всього лише дитина; ~泪 [淚] *lèi* (20) (ім.) сльози

眼儿 [眼兒] *yǎnr* (20) (ім.) 1. погляд; 2. вічко, отвір; 耳朵~ *ěrduo yǎnr* (20) (ім.) вушний отвір; 鼻子~ *bízi yǎnr* (20) (ім.) ніздрі

眼看 *yǎnkàn* (21) 1. (дієсл.) бачити, бути свідком; дивитися (безпорадно), спостерігати; 2. (присл.) скоро, ось-ось; з хвилини на хвилину

演出 *yǎnchū* (15) 1. (дієсл.) ставити (на сцені), грати, демонструвати [театральну] виставу; 2. (ім.) вистава; виступ, шоу

演义 [演義] *yǎnyì* (8) (ім.) історичний роман, історична повість; 三国演义 [三國演義] *Sān guó yǎnyì* (ім.) «Трицарство» (один із чотирьох класичних китайських романів, написаний у 14 столітті Ло Гуаньчжуном; розповідає про події періоду Саньго (220 – 280 рр. н.е.), коли Китай розпався на три імперії: Вей, Шу та У)

羊 *yáng* (18) (ім.) вівця; баран; ~肉 *ròu* (19) (ім.) баранина

阳台 [陽台] *yángtái* (5) (ім.) тераса, веранда, балкон

养 [養] *yǎng / yàng* (15) (дієсл.) годувати, утримувати; обслуговувати; заводити (дитину) / тримати (тварину); ~花 *huā* (22) 1. (дієсл.) вирощувати квіти; 2. (ім.) розведення квітів, квітництво

养老 [養老] *yǎnglǎo* (21) 1. (дієсл.) піклуватися про / підтримувати літніх людей (найчастіше рідних та близьких); 2. (ім.) піклування про літніх людей (найчастіше рідних та близьких); ~计划 *jìhuà* (ім.) пенсійний план, пенсійна програма

样 [樣] *yàng* (16) (ім.) 1. форма; 2. зразок; 2. фасон, модель

样 (子) [樣 (子)] *yàng(zi)* (16) (ім.) 1. [зовнішній] вигляд, образ; 2. вираз обличчя

邀请 [邀請] *yāoqǐng* (20) 1. (дієсл.) запрошувати; 2. (ім.) запрошення

摇 [搖] *yáo* (11) (дієсл.) 1. трясти, трусити, качати, хитати; махати; ~手 *shǒu* махати руками, махнути рукою; ~头 *tóu* хитати головою; 2. труситись, тремтіти

摇滚乐 [搖滾樂] *yáogǎnyuè* (5) (ім.) рок-музика

摇篮 [搖籃] *yáolán* (15) (ім.) колицка

药 [藥] *yào* (8) (ім.) 1. ліки; 2. отрута; ~房 *fāng* (ім.) аптека

要 *yào* (дієсл.) 1. (4) збиратися, мати намір; 2. (4) хотіти / бажати (чогось), хотіти зробити (щось); 3. (4) потребувати; треба, необхідно; 4. (14) мусити, бути повинним; 5. (19) замовляти; купувати

要花 *yàohuā* (16) (дієсл.) вимагати(ся), потребувати(ся)

要紧 [要緊] *yào jǐn* (прикм.) 1. (11) важливий та терміновий, серйозний, невідкладний; 2. (15) небезпечний, критичний; 不~! *bù !* не важливо!; не має значення!; нічого [страшного]!

要么 *yào me* (20) (спол.) або, чи; 要么 …… , 要么 …… *yào me… , yào me…* або… , або [ж]…

要命 *yào mìng* (9) (дієсл.) вбити; знищити; 得~ *de* (дієсл. фраз.) жахливо, вкрай, нестерпно

要请 [要請] *yào qǐng* (20) (дієсл.) 1. зажадати, затребувати; 2. запрошувати

要求 *yāo qiú* (14) 1. (дієсл.) вимагати, домагатися, просити; 2. (ім.) запити, претензії, вимоги

要是 *yào shì* (10) (спол.) 1. (10) якщо; 2. (13) от якщо [б]…!

要做 *yào zuò* (11) (дієсл.) збиратися (мати намір) зробити; 有更重要的事情~ *yǒu gèng zhòng yào de shì qing* є чим зайнятися, є важливіші справи

钥匙 [鑰匙] *yào shì* (12) (ім.) ключ (від замку)

曜 (日) *yào (rì)* (18) (ім.) 1. яскраве сонце; 2. день тижня; 何~ *hé* який день тижня?; 月~ *yuè* понеділок; 火~ *huǒ* вівторок; 水~ *shuǐ* середа; 木~ *mù* четвер; 金~ *jīn* п'ятниця; 土~ *tǔ* субота; 日~ *rì* неділя

爷爷 [爺爺] *yé ye* (9) (ім.) дідуся (зі сторони батька)

也 *yě* (2) (присл.) також, теж

也许 [也許] *yě xǔ* (21) (присл.) можливо, може бути

野 *yě* (18) (прикм.) дикий; неприручений, некультурений; ~ 兽 *shòu* (ім.) дикий звір, дика тварина; ~ 羊 *yáng* (ім.) дика вівця, дикий баран; ~ 猪 *zhū* (ім.) дика свиня, дикий кабан

页 [頁] *yè* (15) (ім.) лист (паперу), сторінка (книжки, журналу, зошита тощо) (не потребує рах. суф.)

夜 *yè* (10) (ім.) ніч; ~ 里 *lǐ* / ~ 间 *jiān* (ім.; присл.) нічний час; вночі; ~ 空 *kōng* (20) (ім.) нічне небо

一 *yī* 1. (1) (числ.) один; 2. (21) (прикм.) якийсь; певний, такий собі

一般 *yī bān* (9) 1. (прикм.) звичайний, простий, посередній; 2. (присл.) зазвичай, в загальному, в цілому; переважно; ~ 人 *rén* (19) (ім.) звичайна людина, пересічна людина; [усі] люди (загалом)

一辈子 [一輩子] *yībèizi* (12) (присл.) усе життя; протягом усього життя; ~ 也看不完 *yě kàn bù wán* [й] за все життя не прочитаєш (не зможеш прочитати)

一边 (儿) [一邊 (兒)] …… 一边 (儿) [一邊 (兒)] …… *yībiān(r) … yībiān(r) …* (14) (спол.) і… , і… ; як… , так і…

一场 [一場] *yī cháng* (21) 1. (прикм.) цілий, суцільний, увесь; 2. (присл.) ціла купа, маса

一朝 *yī zhāo* (22) 1. (ім.) короткое время; 2. (прикм.; присл.) короткочасний; короткочасно; 3. (присл.) один раз, одного разу

一旦 *yī dàn* (22) (спол.) якщо, у разі, коли, як тільки

一丁点 (儿) [一丁點 (兒)] *yī dīngdiǎn(r)* (21) (присл.; прикм.) трохи, трішки; крихітний шматочок, щопта, крапелька

一定 *yī dìng* (8) (присл.) неодмінно, обов'язково, безумовно

一分钱 [一分錢] *yī fēn qián* (21) (ім.) копійка, гріш

一分一秒 *yī fēn yī miǎo* (21) (присл.) хвилина за хвилиною

一个一个 (地) [一個一個 (地)] *yī gè yī gè (de)* (18) (присл.) один за одним, по одному, по черзі

一共 *yīgòng* (11) (присл.) усього, разом, у підсумку, у сумі

一划 [一劃] *yī huá* (21) 1. (дієсл.) махнути, зробити помах; 2. (присл.) одним помахом

一会 (儿) [一會 (兒)] *yīhuì(r)* (4) (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо; 好 ~ *hǎo* (16) (присл.) дуже довго, протягом тривалого часу; 不 ~ *bù* (16) (присл.) незабаром, невдовзі; 一会 (儿) …… 一会 (儿) …… [一會 (兒) …… 一會 (兒) ……] *yīhuì(r)… yīhuì(r)…* (19) (спол.) то…, то…; раз [так], раз [сяк]

一会儿见 [一會兒見] *yīhuìr jiàn* (8) (дієсл. фраз.) скоро побачимось, до скорого побачення

一家(一家)地 *yījiā (yījiā) de* (20) (присл.) усією родиною; усією компанією, усі разом / гуртом

一见 [一見] *yījiàn* (15) (присл.) з одного (першого) погляду

一刻(钟) [一刻(鐘)] *yī kè(zhōng)* (9) (ім.) чверть години (15 хв.)

一课一课(地) [一課一課(地)] *yī kè yī kè (de)* (11) (присл.) з кожним уроком, урок за уроком

一口 *yīkǒu* (20) 1. (ім.) повний рот; 2. (ім.) акцент; [діалектна] вимова; 3. (ім.) поцілунок; 4. (присл.) залпом, одним ковтком

一批 *yīpī* (22) (ім.) партія (товару, продукції), група (людей)

一起 *yīqǐ* (3) (присл.) разом, спільно

一切 *yīqiè* (8) (присл.) все, цілком; весь / вся / всі; ~都好 *dōu hǎo* все гаразд, все добре, все окей

一声 [一聲] *yī shēng* (12) (ім.; присл.) [зробити] один раз, разочок; (для дій, що супроводжуються звуком)

一是 *yīshì* (18) (присл.) перш за все; по-перше

一丝不苟 [一絲不苟] *yī sī bù gǒu* (16) (фразеол.) сумлінно, скрупульозно, ретельно

一天 *yītiān* (15) (присл.) увесь день, цілий день

一天比一天 *yī tiān bǐ yī tiān* (21) (присл. фраз.) з кожним днем [все…]

一天一天 (地) *yī tiān yī tiān (de)* (13) (присл.) день за днем, з кожним днем

一同 *yītóng* (21) (присл.) разом, спільно

一无所有 [一無所有] *yī wú suǒ yǒu* (9) (фразеол.) нічого / нічогосінько немає, голо, мов хто вимів; нема чого взяти

一下(儿) [一下(兒)] *yīxià(r)* (4) (присл.) трохи, трішки; злегка, дещо

一些 *yīxiē* 1. (8) (присл.) трохи, трішки, дещо; ледь; 2. (14) (прикм.) деякі, декотрі

一眼 *yīyǎn* (12) (присл.) одним оком, побіжно, мимохить

一样 [一樣] *yīyàng* 1. (10) (прикм.; присл.) одного роду / типу, однаковий, такий самий; 2. (21) (присл.) все одно, так чи інакше

一直 *yīzhí* (12) (присл.) 1. прямо; навпростець; 2. без перерви, постійно, весь час

一字(儿) [一字(兒)] *yīzì(r)* (20) (присл.) у ряд, у лінію

伊万 *Yīwàn* (19) (ім.) Іван (чоловіче ім'я); ~ • 弗兰科 [弗蘭科] *Fúlánkē* (ім.) Іван Франко

衣 (18) 1. *yī* (ім.) зовнішній покрив; шкірка, лущиння (плоду); покриття, чохол; оперення (птахи), шерсть (тварини); 2. *yì* (дієсл.) одягати / носити (одяг), одягати(ся)

衣服 *yīfu* (4) (ім.) одяг

医疗 [醫療] *yīliáo* (11) 1. (ім.) лікування; 2. (дієсл.) лікувати; ~服务 *fúwù* (ім.) медичне обслуговування

医生 [醫生] *yīsheng* (2) (ім.) лікар

医药费 [醫藥費] *yīyàofèi* (21) (ім.) плата за лікування, витрати на медичне обслуговування

医院 [醫院] *yīyuàn* (7) (ім.) лікарня, шпиталь

依 *yī* (16) (прийм.) спираючись на, на підставі (чогось), відповідно до, згідно з; ~我看 (来) *wǒ kàn(lái)* (дієсл. фраз.) на мій погляд, на мою думку, як на мене

依赖 [依賴] *yīlài* (22) 1. (дієсл.) залежати (від чогось / когось); 2. (ім.) залежність; 精神~ *jīngshén yīlài* (імен. фраз.) психологічна залежність; 财政~ *cáizhèng yīlài* (імен. фраз.) фінансова залежність

移居 *yíjū* (20) 1. (дієсл.) змінювати місце проживання (на...), переселятися (кудись), мігрувати; 2. (ім.) переселення, міграція

移民 *yímín* (17) (ім.) переселення; еміграція, імміграція; ~政策 *zhèngcè* (ім.) міграційна політика

遗骸 [遺骸] *yíhái* (19) (ім.) прах, [тлінні] рештки; мертве тіло, труп

遗址 [遺址] *yízhǐ* (19) (ім.) руїни, розвалини; рештки, залишки

已 *yǐ* (11) (присл.) вже

已经 [已經] *yǐjīng* (7) (присл.) вже

以 *yǐ* (22) (спол.) для, задля; заради

以及 *yǐjí* (18) (спол.) а також, а крім того; аж до, і навіть

以上 *yǐshàng* (18) (присл.; післяйм.) понад, більше [ніж...]

以外 *yǐwài* / 之外 *zhīwài* (14) (присл.; післяйм.) поза, зовні

以为 [以為] *yǐwéi* (18) (дієсл.) рахувати, вважати (щось / когось чимось / кимось); приймати (щось / когось за щось / когось)

椅(子) *yǐ(zǐ)* (5) (ім.) стілець

亿 [億] *yì* (14) (числ.; ім.) сто мільйонів

议案 [議案] *yì'àn* (21) (ім.) 1. питання, пропозиція, проект (як предмети обговорення); 2. (юр.) законопроект, білля

异口同声 [異口同聲] *yì kǒu tóngshēng* (15) (фразеол.) з різних вуст та сама звістка; [всі] в один голос; говорити в один голос; ~地 *de* (присл. фраз.) одноголосно, однотайно

意大利 *Yìdàlì* (12) (ім.) Італія; ~人 *rén* (ім.) італієць, житель Італії; ~语 *yǔ* (ім.) італійська мова (в усній формі); ~文 *wén* (ім.) італійська мова (писемна)

意识 [意識] *yìshí* (22) (ім.) свідомість; 自我~ *zìwǒ yìshí* (ім.) самосвідомість

意思 *yìsi* (3) (ім.) зміст, значення, сенс; 有~ *yǒu* (3) (прикм.) цікавий, захоплюючий; 不好~ *bù hǎo* (дієсл. фраз.) 1. (4) прошу вибачення; вибачте!; 2. (8) відчувати незручність; [по]соромитись, [з]ніяковіти; 没(有)~ *méi (yǒu)* (9) (прикм.) 1. нецікавий, нудний; 2. безглуздий, беззмістовний

意外 *yìwài* 1. (5) (ім.) випадковість, непередбачений випадок, несподіванка; ~的礼物 *de lǐwù* сюрприз, неочікуваний подарунок; 2. (20) (прикм.) несподіваний, непередбачуваний; захоплення зненацька

意义 [意義] *yìyì* (9) (ім.) сенс, значення

意志 *yìzhì* (22) (ім.) 1. свідомість; 2. воля, сила волі

因 *yīn* (12) (спол.) так як, оскільки; через, внаслідок

因此 *yīncǐ* (15) (спол.) через це, а тому, у зв'язку з цим / чим

因而 *yīn'ér* (14) (спол.) через це, а тому, у зв'язку з цим / чим

因素 *yīnsù* (22) (ім.) фактор, причина; умова, момент

因为 [因為] *yīnwèi* (10) (прийм.; спол.) так як, оскільки; через, внаслідок

阴暗 [陰暗] *yīn'àn* (9) (прикм.) темний, похмурий; хмарний

音节 [音節] *yīnjié* (16) (ім.) склад; силабема

音乐 [音樂] *yīnyuè* (5) (ім.) музика; 现代 ~ *xiàndài* сучасна музика; 古典 ~ *gǔdiǎn* класична музика

银 [銀] *yín* (21) (ім.) срібло

银行 [銀行] *yínháng* (7) (ім.) банк

引进 [引進] *yǐnjìn* (22) (дієсл.) 1. вводити, запроваджувати; 2. запозичувати, ввозити, імпортувати

饮 [飲] *yǐn* (20) (дієсл.) пити; ковтати; ~ 酒 *jiǔ* пити алкоголь

饮食 [飲食] *yǐnshí* (19) (ім.) 1. харчі; їжа та питво; 2. харчування, дієта, раціон

印度 *Yìndù* (14) (ім.) Індія; ~ 人 *rén* (ім.) індієць, індус, житель Індії

应答 [應答] *yìngdá* (11) 1. (дієсл.) відповідати на...; реагувати; 2. (дієсл.) обіцяти; 3. (ім.) відповідь, реакція у відповідь, відгук

应该 [應該] *yīnggāi* (9) (дієсл.) 1. бути повинним (змушеним), мусити; 2. слід, належить; 3. необхідно, потрібно

应有尽有 [應有盡有] *yīngyǒu jìnyǒu* (17) (прикм. фраз.) чого [тут] тільки немає; всього вдосталь (вистачає); є все, що забажаєш

英国 [英國] *Yīngguó* (9) (ім.) Великобританія, Англія; ~ 人 *rén* (ім.) британець, громадянин Великобританії

英语 [英語] *yīngyǔ* (3) (ім.) англійська мова (в усній формі)

婴儿 [嬰兒] *yīng'ér* (12) (ім.) немовля, новонароджена дитина

营业 [營業] *yíngyè* (4) 1. (ім.) [комерційна] справа; підприємство; 2.

(дієсл.) вести справу; працювати (про підприємство, магазин тощо)

赢 [贏] *yíng* (12) (дієсл.) виграти, здобути перемогу

影 (子) *yǐng(zi)* (22) (ім.) 1. тінь; 2. відображення (напр., у дзеркалі)

影集 *yǐngjí* (21) (ім.) 1. фотоальбом; 2. телесеріал

影响 [影響] *yǐngxiǎng* (18) 1. (ім.) вплив; дія, ефект; 2. (ім.) відбиток, відображення; відгомін, відлуння; 3. (дієсл.) впливати, здійснювати вплив; мати ефект (对... *duì*... на когось / на щось); 4. (дієсл.) відображатися, відбиватися, відлунювати

硬 *yìng* (20) 1. (прикм.) твердий, жорсткий; непохитний, упертий; 2. (присл.) твердо, рішуче, непохитно; вперто

永远 [永遠] *yǒngyuǎn* (9) 1. (прикм.) вічний, віковичний; 2. (присл.) вічно, завжди; назавжди; 女人 ~ 是对的 *nǚrén yǒngyuǎn shì duì de* жінки завжди мають рацію; жінка завжди права

泳衣 *yǒngyī* (10) (ім.) купальник, купальний костюм

勇气 [勇氣] *yǒngqì* (22) (ім.) сміливість, хоробрість, відвага, мужність

勇士 *yǒngshì* (20) (ім.) воїн; сміливець; богатир

用 *yòng* 1. (8) (дієсл.) використовувати, користуватись, застосовувати; ~ 不了 *bùliǎo* (12) (дієсл. фраз.) не потрібно, не знадобиться (такої кількості);

需要 / знадобиться не більше...; 没 ~ *méi* (18) (прикм.) марний, безрезультатний; непридатний; 2. (17) (дієсл.) витратити; 3. (17) (дієсл.) (ввічл.) споживати; їсти, пити, курити;

4. (8) (прийм.) оформлює т.зв. інструментальний додаток, котрий позначає знаряддя, засіб або матеріал;

перекладається орудним відмінком (ким? / чим), або словосполученням «за допомогою...»

用法 *yòngfǎ* (8) (ім.) спосіб живання, метод використання, спосіб застосування

用光 *yòngguāng* (9) (дієсл.) скінчитись, бути виснаженим (про запаси), повністю використати (витратити)

用户 [用戶] *yònghù* (11) (ім.) абонент, користувач

用做 / 用作 *yòngzuò* (19) (дієсл.) використовувати(ся) для / у якості (когось / чогось), застосовувати(ся) (для чогось), слугувати (для чогось)

优柔寡断 [優柔寡斷] *yōuróu guǎduàn* (20) 1. (прикм.; фразеол.) нерішучий, безхарактерний; 2. (ім.; фразеол.) нерішучість, безхарактерність

悠久 *yōujiǔ* (19) (прикм.) 1. [довго]тривалий; 2. стародавній, давній

悠长 [悠長] *yōucháng* (15) (прикм.) довгий, довготривалий; давніший

尤其(是) *yóuqí(shì)* (19) (присл.) особливо ж, і особливо; зокрема; тим більше [, що...], навіть

由 *yóu* 1. (17) (прийм.) оформлює додаток-вихідну точку у просторі (звідки?) або часі (відколи?; з якого часу?); 2. (19) (част.) службове слово, що в офіційному та літературному стилях слугує для утворення пасивної форми дієслова

由于 [由於] *yóuyuán* (19) (прийм.; спол.) так як, оскільки; через, внаслідок

邮件 [郵件] *yóujiàn* (8) (ім.) поштове відправлення, пошта, кореспонденція, лист; 电子~ *diànzǐ* електронний лист, електронна пошта, *email*

邮局 [郵局] *yóujú* (5) (ім.) пошта, поштове відділення; 交~寄去 *jiāo yóujú jìqù* відправляти поштою

犹豫(不决) [猶豫(不決)] *yóu yù (bù jué)* (18) (ім. фразеол.; присл. фразеол.) нерішучість; бути в нерішучості, вагатися; зволікати; стояти на роздоріжжі

油 *yóu* (20) (ім.) 1. жир; масло; мастило; 2. нафта; газ; бензин

游客 [遊客] *yóukè* (21) (ім.) турист, мандрівник; відвідувач

游戏 [遊戲] *yóuxì* (21) 1. (ім.) гра, забавка, розвага; 打~ *dǎ* грати у гру; 网络游戏 *wǎngluò yóuxì* / (скор.) 网游 *wǎngyóu* (ім.) онлайн-гра; 2. (дієсл.) грати, бавити(ся), розважатися

游泳 *yóuyǒng* (10) 1. (дієсл.) плавати; купатись; 2. (ім.) плавання, купання

有 *yǒu* (4) (дієсл.) мати; бути у наявності; ~名 *míng* (3) (прикм.) відомий, знаменитий; ~时 *shí* (4) (присл.) іноді, час від часу; ~时候 (儿) *shíhou(r)* (7) (присл.) іноді, час від часу; ~意思 *yìsì* (3) (прикм.) цікавий, захоплюючий; ~的 *de* (6) (неозн. займ.) дехто; деякий, деякі; певний, певні; ~前途 *qiántú* (6) (прикм.) перспективний

有(个) [有(個)] *yǒu (gè)* / 有(一个) [有(一個)] *yǒu (yī gè)* (7) (неозн. займ.) якийсь, певний

有(一)些 *yǒu(yī)xiē* (11) (неозн. займ.) 1. деякі, декотрі; 2. трохи, кілька, трішки

有点(儿) [(有)點(兒)] *(yǒu)diǎn(r)* (10) (присл.) трішки, трохи; дещо; кілька, декілька

有关 [有關] *yǒuguān* (21) (дієсл.) торкатися, стосуватися, мати відношення; бути пов'язаним (与…… *yǔ*... із чимось, кимось)

有利 *yǒulì* (22) (прикм.) вигідний, сприятливий, корисний; (对…… *duì*... до когось / до чогось)

有钱 [有錢] *yǒuqián* (20) (прикм.) багатий, заможний

有趣 (儿) [有趣(兒)] *yǒuqù(r)* (20) (прикм.) 1. цікавий, захоплюючий; 2. кумедний, зайнятий

有人 *yǒurén* (7) (неозн. займ.) хтось, дехто

有特点 [有特點] *yǒu tèdiǎn* (21) (прикм.) характерний, що виділяється; з яскраво вираженими рисами

有限 *yǒuxiàn* (10) (прикм.) обмежений, лімітований; локальний; ~ 公司 *gōngsī* товариство з обмеженою відповідальністю

有一回 *yǒu yí huí* (17) (присл.) якось раз, одного разу

有用 *yǒuyòng* (10) (прикм.) корисний, потрібний, практичний (букв.: «має [хороше] використання»)

有志者事竟成 *yǒu zhì zhě shì jìngchéng* (17) (фразеол.) якщо є бажання (рішучість, прагнення), то можна подолати будь-які труднощі; хто хоче / шукає, той досягне / [завжди] знайде

又 *yòu* 1. (6) (спол.) та, та ще й, а також; 2. (17) (присл.) знову; ще раз

又称 [又稱] *yòuchēng* (15) (спол.) [що] також називається..., інша назва...

右边 [右邊] *yòubian* (7) (ім.; післяйм.) права частина; справа, праворуч

右面 *yòumian* (9) (ім.; післяйм.) права частина; справа, праворуч

幼儿园 [幼兒園] *yòu'eryuán* (18) (ім.) дитячий садок

于 [於] *yú* (19) (прийм.) оформлює непрямий додаток, котрий може позначати: 1) мету або ціль (для чого / кого?; заради чого / кого?); 2) вихідної точки фізичного чи абстрактного руху (від кого / чого?;

звідки?); 3) фінальної точки фізичного чи абстрактного руху (до кого / чого?; куди?); 4) напрямку чи адресата (кому / чому?); 5) вихідної точки у часі (починаючи відколи?); 6) сталої точки у часі (коли?)

于是 [於是] *yúshì* (16) (спол.) 1. і тоді, після цього; 2. внаслідок цього, тому, в результаті; 3. таким чином, відтак

鱼 [魚] *yú* (8) (ім.) риба

瑜伽 *yújiā* (22) (ім.) йога

与 [與] *yǔ* (14) (прийм.) з (чимось / кимось); разом з (оформлює живий чи неживий додаток-об'єкт спільної дії або стану); 2. (спол.) і, та; а також

与其说 (是) [與其說 (是)] *yǔqíshuō(shì)* (21) (спол.) не те, щоб...; не (на)стілки [вже]...

雨 *yǔ* (7) (ім.) дощ; 大~ *dà* (15) (ім.) сильний дощ, злива

雨伞 [雨傘] *yǔsǎn* (9) (ім.) парасолька (від дощу)

语法 [語法] *yǔfǎ* (8) (ім.) граматики

语言 [語言] *yǔyán* (11) (ім.) мова; мовлення; ~ 实验室 *shíyànshì* (ім.) мовна лабораторія, лінгафонний кабінет

语音 [語音] *yǔyīn* (11) (ім.) звук мови (мовлення), фонема; ~ 信息 *xìnxī* (ім.) голосове повідомлення

浴室 *yùshì* (5) (ім.) ванна кімната

预订 [預訂] *yùdìng* (21) 1. (дієсл.) забронювати, зарезервувати, [заздалегідь] замовити; 2. (ім.) [попереднє] замовлення

遇到 *yùdào* (12) (дієсл.) зустрічатися (з), нашттовхуватися (на), стикатися (з)

遇见 [遇見] *yùjiàn* (12) (дієсл.) 1. [випадково] зустрічатися(ся), нашттовхуватися (на когось / щось), стикатися (із кимось / чимось); заставляти; 2. мати нагоду побачити

遇事 *yùshì* (22) (дієсл.) стикатися, зіштовхнутися (з чимось)

寓意 [寓意] *yùyì* (16) (ім.) сенс, підтекст, мораль (байки тощо), задум, поси́л

元 *yuán* (10) (ім.) юань (грошова одиниця КНР)

原来 [原來] *yuánlái* (20) 1. (ім.; присл.) від самого початку, спочатку; 2. (присл.) насправді, виявляється; 3. (прикм.) колишній

原谅 [原諒] *yuánliàng* (10) (дієсл.) вибачати, прощати; 请您 ~ *qǐng Nín* прошу Вас [мене] вибачити, прошу у Вас вибачення

原先 *yuánxiān* (17) 1. (прикм.) початковий; колишній; 2. (присл.) на початку, спочатку; раніше, колись

原因 *yuányīn* (22) (ім.) причина, привід; підстава

远 [遠] *yuǎn* (4) (прикм.) далекий, віддалений; 离……不 ~ *lí... bù yuǎn* недалеко від...; ~方 *fāng* (20) (ім.) далекі краї, віддалені місця

怨 *yuàn* (дієсл.) 1. (11) ображатись, злитись, сердитись; 2. (11) скаржитись, нарікати, жалітись; 3. (12) ображати, сварити

院(子) *yuàn(zi)* (12) (ім.) подвір'я, [внутрішній] двір

妹妹 *Yuànmèi* (20) (ім.) Юаньмей

愿(意) [願(意)] *yuànyì* (9) (дієсл.) [дуже] хотіти, [сильно] бажати; 不管愿不 ~ (都……) *bù guǎn yuàn bù yuànyì (dōu...)* (дієсл. фраз.) хочеш не хочеш (, а...), як не крути (, але...)

愿望 [願望] *yuànwàng* (21) (ім.) (по)бажання; надії, сподівання

愿意 [願意] *yuànyì* (дієсл.) 1. (13) погоджуватися; узяти на себе клопіт, завдати собі клопоту; 2. (16) хотіти, бажати

约 [約] *yuē* 1. (14) (присл.; част.) приблизно, близько; 2. (21) (дієсл.)

домовлятися; 3. (21) (дієсл.) зв'язуватися, контактувати

约会 [約會] *yuēhuì* (20) 1. (ім.) побачення; зустріч; 2. (дієсл.) ходити на побачення; зустрічатися

月 *yuè* (5) (ім.) 1. Місяць (планета); 2. календарний місяць

阅读 [閱讀] *yuèdú* (22) 1. (дієсл.) читати; 2. (ім.) читання

越 *yuè* (12) 1. (прикм.) далекий; 2. (дієсл.) переходити, переступати; перетинати; проходити наскрізь, долати; 3. (присл.) 越……越…… *yuè... yuè...* чим [більше]..., тим...; 越长越大 *yuè zhǎng yuè dà* чим старшим (букв.: «довшим та більшим») [хтось] стає; 越来越 *yuè lái yuè* все більше і більше

越南 *Yuènnán* (14) (ім.) В'єтнам; ~人 *rén* (ім.) в'єт, в'єтнамець, житель В'єтнаму

云彩 [雲彩] *yúncǎi* (21) (ім.) хмара, хмарина

云南 [雲南] *Yúnnán* (21) (ім.) провінція Юньнань (на крайньому півдні КНР)

允许 [允許] *yǔnxǔ* (21) (присл.) дозволяти, давати дозвіл; допускати

运气 [運氣] *yùnqì* (10) 1. (ім.) доля; 2. (ім.) успіх, везіння; ~真(不)好 *zhēn (bù) hǎo* [комусь] (не) щастить

Z

(在)空中 (*zài kōng zhōng*) (20) (присл.) у повітрі

(在)务 [(在)務] (*zài wù*) (20) (ім.) справа; обов'язок; завдання

藏族 *zàngzú* (16) (ім.) тибетці; 西藏 *Xīzàng* (ім.) Тибет

杂志 [雜誌] *zázhì* (7) (ім.) журнал

灾 [災] *zāi* (22) (ім.) 1. стихійне лихо; ~害 [災害] *hài* (12) (ім.) лихо, нещастя, катастрофа; 自然~害 *zìrán zāihài* (12) (ім.) стихійне лихо,

природна катастрофа; ~ 区 [區] *qū* (22) (ім.) район лиха, постраждалий район; 2. лихо, біда, горе, нещастя; ~ 后 *hòu* (22) (присл.; прикм.) після стихійного лиха, після катастрофи; посттравматичний; ~ 难 *nàn* (22) (ім.) [стихийне або техногенне] лихо, катастрофа; 自然灾 ~ 难 *zìrán zāinàn* (22) (ім.) стихійне лихо, природна катастрофа

仔细 [仔細] *zǐxì* (16) (прикм.) ретельний, старанний, уважний; ~ 地 *de* (присл.) ретельно, старанно, уважно

再 *zài* (8) (присл.) знову, ще, ще раз; вдруге; ~ 次 *cì* (21) (присл.) повторно, знову, вдруге

再见 [再見] *zàijiàn* (2) (дієсл. фраз.) до побачення

在 *zài* (6) 1. (дієсл.) бути (десь), перебувати (десь); бути присутнім; знаходитись (десь / всередині); 2. (прийм.) оформлює додаток-місцезнаходження (де?), час (коли?) або локалізацію абстрактної дії (у чому?)

在一起 *zài yìqǐ* (20) 1. (присл.) разом, спільно; 2. (дієсл. фраз.) бути разом, не розлучатися (про закоханих, подружжя)

在于 [在於] *zàiyú* (22) (дієсл.) 1. полягати (у чомусь); 问题 ~ *wèntí zàiyú*... питання / проблема полягає у [тому, що]...; 2. залежати (від чогось); визначатися (чимось)

簪 *zān* (21) (ім.) шпилька, пряжка; запонка; 金 ~ *jīn* (ім.) золота шпилька 咱们 [咱們] *zánmen* (особ. займ.) ми з вами, ми з тобою

暂时 [暫時] *zànshí* (11) (прикм.; присл.) тимчасовий; короткотривалий

脏 [臟] (10) 1. (прикм.) *zāng* брудний; 2. *zāng* (дієсл.) бруднити, забруднювати; ~ 话 *huà* (20) (ім.) лайка, ненормативна лексика,

нецензурні (непристойні) слова; 3. *zàng* (ім.) внутрішні органи, нутрощі 遭受 *zāoshòu* (22) (дієсл.) піддатися (впливу, нападу тощо), зазнавати, бути об'єктом

早 *zǎo* 1. (2) (ім.) ранок; 2. (2) (прикм.) ранній; рано; ~ (上好) (*shanghǎo*) (ад'єкт. фраз.) доброго ранку; 你 ~ *nǐ* (8) (ад'єкт. фраз.) доброго ранку; 从 ~ 到晚 *cóng zǎo dào wǎn* (8) з ранку до вечора (ночі); 3. (13) (присл.) [колись] раніше

早饭 [早飯] *zǎofàn* (7) (ім.) сніданок

早上 *zǎoshang* (7) (ім.) ранок

造 (好) *zào(hǎo)* (20) (дієсл.) 1. виготовляти, (до)робити, виробляти; 2. вигадувати

造成 *zàochéng* (22) (ім.) викликати, спричиняти; призводити (до чогось); 这一切会造成什么结果呢? *Zhè yīqiè huì zàochéng shénme jiéguǒ ne?* До чого це все призведе?

噪音 *zàoyīn* (22) (ім.) шум, шумовий фон; какофонія

则 [則] *zé* (22) (спол.) то, тоді, відтак; у цьому випадку

怎么 [怎麼] *zěnmē* 1. (8) (пит. займ.) як [саме]?; яким чином?; 2. (13) (пит. займ.) чому? (букв.: «як так [вийшло, що...?];»); 3. (12) ~ 了? *le?* (займен. фраз.) що трапилося?; що сталося?; у чому справа?

怎么样 [怎麼樣] *zěnmeyàng* (7) (пит. займ.) 1. як?; яким чином?; як щодо...?; 2. як справи у...?

增多 *zēngduō* (22) 1. (дієсл.) збільшуватися, зростати; множитися; 2. (ім.) збільшення

增加 *zēngjiā* (14) 1. (дієсл.) збільшувати(ся), підвищувати(ся), додавати(ся); 2. (ім.) підвищення, збільшення, приріст

增长 [增長] *zēngzhǎng* (16) 1. (дієсл.) зростати, наростати,

збільшуватися; 2. (ім.) збільшення, зростання, приріст

甑 *zèng* (19) (ім.) 1. котел (для приготування їжі на пару); 2. колба, посудина для випарювання

甑皮岩 *Zèngpíyán* (19) (ім.) Цзенпіянь (неолітична печера на півдні КНР)

资料 [資料] *zīliào* (21) (ім.) матеріали, дані, інформація; матеріальні блага

子 *zǐ* (18) (ім.) 1. син; 2. дитина; дитинча (тварини)

子女 *zǐnǚ* (18) (ім.) 1. сини та дочки, діти; 2. чоловік і жінка

自 *zì* (17) (прійм.) *оформлює додаток-вихідну точку у просторі (звідки?) або часі (відколи?; з якого часу?)*

自己 *zìjǐ* (6) (зворотн. займ.) сам; себе; свій, -я, -є, -ї

自然 *zìrán* (12) (ім.) природа

自私 *zìsī* (18) 1. (дієсл.) думати (піклуватися) тільки про себе, бути egoїстом; 2. (ім.) egoїзм

自我 *zìwǒ* (22) (зворотн. займ.) сам; себе

自相 *zìxiāng* (9) (присл.) 1. один одного; 2. сам себе

自信 *zìxìn* (18) 1. (ім.) самовпевненість, впевненість у собі, віра у себе / у свої сили; 2. (прикм.) бути впевненим у собі, вірити в себе; не~ *bù* 1. (ім.) не впевненість у собі; 2. (прикм.) бути не впевненим у собі, не вірити в себе

自行车 [自行車] *zìxíngchē* (7) (ім.) велосипед

自修 *zìxiū* (12) 1. (ім.) самоосвіта, саморозвиток; 2. (дієсл.) займатися самоосвітою, саморозвитком

自治区 [自治區] *zìzhìqū* (14) (ім.) автономний район

自治州 *zìzhìzhōu* (21) (ім.) автономний округ

字 *zì* (ім.) 1. (8) слово; ієрогліф; морфема; 2. (11) письмовий знак, буква, літера

字面上 *zìmiànshàng* (17) (прикм.) буквальний; ~ 的意思 *de yìsi* буквальне значення

字母 *zìmǔ* (16) (ім.) 1. літера, буква; 2. ініціал, початковий звук складу; 3. алфавіт, абетка; 拉丁~ *lādīng* (ім.) латинська абетка, латиниця; 西里尔 [西里爾]~ *xīlǐ'ěr* (ім.) кирилична абетка, кирилиця

总 [總] *zǒng* (9) (присл.) всюди; взагалі; завжди, незмінно, постійно; ~ 的说来 *de shuōlái* (6) (дієсл. фраз.) у загальному, в цілому; одним словом, коротше кажучи

总公司 [總公司] *zǒnggōngsī* (11) (ім.) головний офіс (фірми, корпорації, підприємства)

总是 [總是] *zǒngshì* (5) (присл.) завжди

总统 [總統] *zǒngtǒng* (21) (ім.) президент

总有 [總有] *zǒngyǒu* (5) (присл.) рано чи пізно, обов'язково, неодмінно; ~ 一天 *yī tiān* одного разу, коли-небудь, в один [прекрасний] день

走 *zǒu* 1. (7) (дієсл.) йти (ходити) пішки; 2. (8) (дієсл.) направлятись, вирушати, починати рух; відправляти, посилати; йти [геть], піти; ~ 到 *dào* (18) (дієсл.) дійти, дістатися, прибути; ~ 出 *chū* (21) (дієсл.) виходити (звідкись); ~ 过去 *guòqù* (16) (дієсл.) 1. проходити (вздовж, повз); переступати; 2. підходити, наближатися; ~ 过来 *guòlái* (17) (дієсл.) підходити, наближатися; ~ 进 *jìn* (7) (дієсл.) заходити, входити (до приміщення); ~ 路 *lù* (13) (дієсл.) ходити / йти пішки (повільно), крокувати

走运 [走運] *zǒuyùn* (7) (дієсл.)
(по)везти, пощастити

租 *zū* (11) (дієсл.) 1. орендувати,
знімати (напр., приміщення); ~ 用
yòng (21) (дієсл.) брати в оренду,
винаймати; 2. здавати в оренду

租起 *zūqǐ* (12) (дієсл.) бути в змозі
орендувати, могли собі дозволити
(про житло); 租不起 *zūbuqǐ* (дієсл.)
бути не в змозі орендувати, не могли
собі дозволити (про житло)

足够 [足夠] *zúgòu* (19) (прикм.;
присл.) достатній; [цілком] достатньо,
вистачає, досить

足球 *zúqiú* (12) (ім.) футбол; 踢 ~
tī (13) грати у футбол

祖先 *zǔxiān* (15) (ім.) предок;
пращури

嘴 *zuǐ* (14) (ім.) рот, вуста; дзьоб;
паша

最 *zuì* (11) (присл.) найбільше,
най-

最多 *zuìduō* (15) (присл.)
максимум (що зробити), від сили,
щонайбільше

最好 *zuìhǎo* (7) 1. (прикм.)
найкращий; 2. (присл.) краще всього;
~ 不问 *bù wèn* краще не питай(те)

最后 [最後] *zuìhòu* 1. (8) (прикм.;
присл.) кінцевий, фінальний, останній;
2. (16) (присл.) нарешті, врешті-решт

最近 *zuìjìn* (ім.; присл.) 1. (9)
останнім часом; 2. (21) найближчим
часом, скоро

尊严 [尊嚴] *zūnyán* (21) 1. (ім.)
гідність; престиж, авторитет; 2.
(прикм.) гідний; величний; 3. (присл.)
(有) ~ 地 (*yǒu*) *zūnyán de* гідно, з
гідністю

尊重 *zūnzhòng* (19) 1. (дієсл.)
поважати, шанувати; 2. (ім.) повага,
шана (对…… *duì*… або 向…… *xiàng*…
до когось / до чогось)

昨天 *zuótiān* (5) (ім.) вчора,
вчорашній день

左边 [左邊] *zuǒbian* (7) (ім.;
післяйм.) ліва частина; зліва, ліворуч

左右 *zuǒyòu* (15) (част.)
приблизно, близько (ставиться після
слова, до якого відноситься); 两个星期
~ *liǎng ge xīngqī* приблизно два
тижні

作家 *zuòjiā* (15) (ім.) письменник
作品 *zuòpǐn* (22) (ім.) виріб,
продукція; твір, витвір; 文学 ~ *wénxué*
zuòpǐn (імен. фраз.) літературний твір
作业 [作業] *zuòyè* (6) (ім.)
[домашнє] завдання; 课外 ~ *kèwài*
позакласне завдання, позакласна
робота; 家庭 ~ *jiāting* домашнє
завдання, домашня робота

作用 *zuòyòng* (22) (ім.) 1. функція;
2. використання, застосування; 3.
ефект, дія; 副 ~ *fùzuòyòng* (ім.)
побічний ефект

坐 *zuò* 1. (6) (дієсл.) сидіти; сідати;
请 ~ *qǐng* сідай(те), будь ласка; ~ 得下
dèxià (12) (дієсл.) розсістися,
уміститися; ~ 下 *xià* (13) (дієсл.)
[зручно] сідати, влаштовуватися; 2. (8)
(дієсл.) сідати (на транспорт), їхати (у
транспорті у якості пасажира)

座 *zuò* (7) 1. (ім.) місце для
сидіння; 2. (ім.) підставка, станина; 3.
(рах. суф.) *раxівний суфікс для великих
предметів (будівель, мостів, міст, гір,
лісів тощо)*

做 (також 作) *zuò* (4) (дієсл.)
робити (щось); працювати (кимось);
~ 成 *chéng* (19) (дієсл.) виготовити,
приготувати; виробити; виконати;
~ 出 *chū* (20) (дієсл.) 1. розробляти,
створювати; 2. виконувати,
здійснювати; ~ 出结论 *zuòchū jiélùn*
(20) (з)робити висновок; ~ 到 *dào* (22)
(дієсл.) зробити, вчинити; виконати,
здійснити; ~ 好 *hǎo* (дієсл.) 1. (12)
приготувати (про їжу), зібрати (про
механізм, пристрій); 2. (13) повністю
зробити / виконати; підготувати; 3.

(18) гарно виконати, добре впоратися, зробити як слід; ~客 kè (20) (дієсл.) гостювати, бути у гостей; ~事 shì (19) (дієсл.) працювати, служити; займатися справами; ~完 wán (8) (дієсл.) закінчити, завершити, доробити до кінця

ZH

(正) 在 (zhèng) zài (7) (част.) частка, яка вказує на те, що дія відбувається у момент мовлення

詐騙 [詐騙] zhàpiàn (22) 1. (дієсл.) видурювати гроші; шахраювати; шантажувати; 2. (ім.) шахрайство; шантаж

詹姆斯 Zhānmùsī (21) (ім.) Джеймс (чоловіче ім'я); ~ • 希爾頓 [希爾頓] Xī'ěrdùn (ім.) Джеймс Гілтон

占 [佔] zhān (дієсл.) 1. (14) займати (місце, час); ~着 zhe (11) (дієсл.) бути зайнятим, не відповідати (про телефон); 2. (16) складати, становити; ~多數 [多數] duōshù становити більшість

戰 [戰] zhàn (22) 1. (ім.) війна, битва; 第二次世界大 ~ Dì'èrcì shìjiè dàzhàn (22) (ім.) Друга світова війна; 2. (дієсл.) воювати, вести війну; ~爭 [爭] zhēng (17) (ім.) війна

战斗 [戰鬥] zhàndòu (17) 1. (ім.) бій, битва; 在 ~ 中 zài zhàndòu zhōng у бою, під час битви; 2. (дієсл.) вести бій, битися, боротися

站 zhàn (9) (дієсл.) стояти; зупинятись; ~起来 qǐlái (11) (дієсл.) ставати на ноги, підводитись

张 [張] zhāng 1. (4) (ім.) аркуш [паперу]; 2. (4) (ім.) Чжан (китайське прізвище); 3. (5) (рах. суф.) рахівний суфікс для предметів із широкою відкритою поверхнею: аркушів паперу, фотокартки, газет, мапи, картин, столів, ліжок тощо; 4. (18) (дієсл.)

широко відкривати, роззявляти; ~口 kǒu широко відкривати (роззявляти) рота

张开 [張開] zhāngkāi (14) (дієсл.) широко розкрити, розкинути (сітку), розставити (руки, ноги)

张罗 [張羅] zhāngluo (16) (дієсл.) клопотати, (по)турбуватися

长 [長] zhǎng (12) (дієсл.) 1. рости, зростати, збільшуватися; подовжуватися; множитися, накопичуватися; 2. збільшувати; вирощувати; подовжувати

长辈(儿) [長輩(兒)] zhǎngbèi(r) (18) (ім.) старші, старше покоління

长大 [長大] (11) 1. zhǎngdà (дієсл.) вирости, підрости; стати дорослим; 2. chángdà (прикм.) довгий; високий

长起来 [長起來] zhǎngqǐlái (11) (дієсл.) 1. визрівати; заростати; 2. подовжуватись, ставати довшим

掌 zhǎng (22) (ім.) долоня

掌握 zhǎngwò (22) (дієсл.) 1. зловити, схопити; 2. оволодіти, опанувати, засвоїти; 3. керувати; контролювати; ~会场 huìchǎng вести (проводити) збори

丈夫 zhàngfu (4) (ім.) чоловік (у подружжі)

障 zhàng (22) (ім.) перегородка; дамба, гребля

障碍 [障礙] zhàng'ài (22) 1. (ім.) перешкода, загородження; бар'єр; 2. (ім.) розлад; 心理 ~ xīnlǐ zhàng'ài (ім.) психічний розлад; 3. (дієсл.) перешкоджати

找 zhǎo 1. (7) (дієсл.) шукати, розшукувати; ~到 dào (10) (дієсл.) знайти, знаходити; 好 ~ hǎo (9) (прикм.) той, якого легко знайти; 2. (10) (дієсл.) давати решту; ~寻 xún (22) (дієсл.) шукати, розшукувати; ~寻到 xúndào (22) (дієсл.) знайти, розшукати; ~着 zháo (12) (дієсл.) розшукати, відшукати, віднайти

照顾 [照顧] zhàogù (21) (дієсл.)
дбати; турбуватися; доглядати
(наприклад, за дитиною)

照片 zhàopiàn (20) (ім.)
фотографія, світлина; ~中 zhōng на
світлині, на фото; 拍 ~ pāi
фотографувати, робити фото

遮 zhē (20) (дієсл.) 1. покривати,
накривати; закривати; 2.
перешкоджати; перегороджувати;
~起来 qilai (20) (дієсл.) накрити,
покрити; закрити

折 zhé (17) (дієсл.) (з)ламати;
~断 [斷] duàn (17) (дієсл.)
переламувати, розламувати;
зламати(ся)

哲学 [哲學] zhéxué (15) (ім.)
філософія; ~家 jiā (ім.) філософ

者 zhě (12) (част.) частка-
субстантиватор (той, хто..., той,
який / котрий...)

这 [這] zhè / zhèi (2) (вказ. займ.)
це, цей

这次 [這次] zhècì / zhèicì (20)
(присл.) цього разу, на цей раз

这儿这么 [這兒這麼] zhèr zhème
(15) (займенников. спол.) аж так, аж
настільки

这里 [這裡] zhèlǐ / 这儿 [這兒]
zhèr (6) (вказ. займ.) тут, у цьому
місці; сюди

这么 [這麼] zhème (7) (присл.)
так, настільки

这时(候) [這時(候)] zhè
shí(hou) (20) (ім.; присл.) [саме] у цей
час

这样 [這樣] zhèyàng (11) (вказ.
займ.) 1. такий, такого (цього) типу; 2.
так, таким чином; 怎么会~? Zěnmē
huì zhèyàng? (займен. фраз.) Як [же ж]
так?; Як таке може бути?; Як так
вийшло?; 不完全~ bù wánquán (17)
(займен. фраз.) не зовсім так

这种 [這種] zhèzhǒng (14) (вказ.
займ.) такого роду, такий, подібний

浙江 Zhèjiāng (19) (ім.) провінція
Чжецзян (на крайньому сході
центральної частини КНР)

着 [著] zhe (13) (част.) частка,
що вказує на тривалий характер дії
або стану

着急 [著急] zháojí (17) (дієсл.) 1.
хвилюватися, непокоїтися; 干~ gān
даремно хвилюватися; 2.
засмучуватися, дратуватися; 3.
поспішати, квапитися

着凉 [著凉] zháoliáng (7) (дієсл.)
застудитись, підхопити застуду

着手 [著手] zhuóshǒu (14)
(дієсл.) приступати (до справи),
починати, братися (за щось)

真 zhēn (4) (прикм.) 1. справжній,
істинний, правдивий, правильний; 2.
(~的) (de) дійсно, насправді; ~的吗?
de ma? дійсно?; насправді?

真理 zhēnlǐ (16) (ім.) істина,
правда

真实 [真實] zhēnshí (20) (прикм.)
істинний, дійсний, справжній;
правдивий, достовірний

真是 zhēnshì (6) (присл.) дійсно,
воістину, справді, насправді

真正 zhēnzhèng (6) (прикм.)
справжній, істинний, дійсний

诊察 [診察] zhěnchá (8) (дієсл.)
обстежити стан хворого (пацієнта),
проводити огляд (хворого);
[по]ставити діагноз

诊室 [診室] zhěnshì (14) (ім.)
кабінет лікаря

阵亡 [陣亡] zhènwáng (17)
(дієсл.) загинути у бою

争论 [爭論] zhēnglùn (21) 1.
(дієсл.) сперечатися, полемізувати,
дискутувати; 2. (ім.) суперечка,
полеміка, дискусія

挣 [掙] zhèng (11) (дієсл.) 1.
напружувати сили, докладати зусиль;
2. добувати, наживати, заробляти;
~钱 qián заробляти гроші

蒸 *zhēng* (19) (прикм.) спекотний, задушливий

拯救 *zhěngjiù* (22) 1. (дієсл.) (в)рятувати; 2. (ім.) порятунок, спасіння

整 *zhěng* (8) 1. (дієсл.) упорядковувати, налагоджувати, регулювати; 2. (прикм.) цілий, повний; цілком, повністю; ~个 *gè* (20) (прикм. фраз.) цілісний, повний; в цілому; увесь, цілком; 3. (присл.) рівно, точно (про час)

整理 *zhěnglǐ* (13) (дієсл.) упорядковувати, врегульовувати; залагоджувати; ~行李 *xínglǐ* складати багаж; ~箱子 *xiāngzi* збирати валізу

整齐 [整齐] *zhěngqí* (20) (прикм.) одноманітний, симетричний, рівний; 整整齐齐 *zhěngzhěng qíqí* (20) (прикм.; присл.) охайний, акуратний; охайно, акуратно

正 *zhèng* 1. (12) (прикм.) прямий; правильний; прямолінійний; 2. (12) (присл.) якраз, саме; 3. (розм. також *zhèng*) (15) (присл.) рівно, точно; власне, якраз саме [i] (ставиться перед присудком); 这 ~ 是我所说的! *Zhè zhèng shì wǒ suǒ shuō de!* Ось саме про це я й кажу!

正常 *zhèngcháng* (22) (присл.) нормальний, звичайний; звичний

正是 *zhèngshì* (14) (присл.) точно, саме, якраз; ~这样 *zhèyàng* саме так

正所谓 [正所谓] *zhèng suǒ wèi* (22) (дієсл. фраз.) 1. як-то кажуть, як-то мовиться; 2. що називається..., що означає...

正月 *zhēngyuè* (20) (ім.) перший місяць року (за місячним календарем)

正在 *zhèngzài* (8) (присл.) якраз, саме; ~这时候 *zhè shíhòu* саме у цей момент; якраз у цей час

证实 [证实] *zhèngshí* (22) 1. (дієсл.) підтверджувати; доводити; 2. (ім.) підтвердження; доведення

郑国 [鄭國] *Zhèngguó* (17) (ім.) царство Чжен (князівство епохи Чуньцю (春秋 *Chūnqiū*, букв.: «Весни та осені», 722 – 479 рр. до н.е.), на території сучасної провінції Хенань у КНР); 郑(国)人 *Zhèng(guó)rén* (17) (ім.) мешканець князівства Чжен

政策 *zhèngcè* (14) (ім.) політика, що проводиться, політичний курс; 一孩 ~ *yī hái* (16) (ім.) політика «одна сім'я – одна дитина»

政府 *zhèngfǔ* (12) (ім.) уряд, органи влади

政治 *zhèngzhì* (12) (ім.) політика; ~家 *jiā* (14) (ім.) політик, політичний діяч

之后 [之後] *zhīhòu* (21) 1. (післяйм.) після, через; 2. (післяйм.) за, позаду, іззаду; 3. (ім.; присл.) потім, пізніше

之间 [之間] *zhījiān* (10) (післяйм.) 1. між; поміж, серед; 2. протягом, впродовж

之内 *zhīnèi* (20) (присл.; післяйм.) 1. всередині; у межах; 2. протягом, впродовж

之前 *zhīqián* (17) 1. (післяйм.) перед (чимось), перед тим, як...; 2. (присл.) перед цим, раніше; у минулому; 3. (прикм.) попередній, минулий; колишній

之一 *zhīyī* (14) (част.) один / одна / одне з...

之余 [之餘] *zhīyú* (22) (ім.) залишок; 在 ... ~ *zài...zhīyú* у вільний від ... час

支 *zhī* (20) 1. (ім.) стовп, колона; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для невеликих довгастих предметів, для військових частин та груп людей, для мелодій*

支持 *zhīchí* (12) 1. (дієсл.) підтримувати, допомагати; 2. (дієсл.) справлятися, триматися, витримувати; ~不住 *bù zhù* не справитися, не витримати; 3. (ім.) підтримка,

допомога; ~者 *zhě* (21) (ім.) захисник, прихильник, приборчник; уболівальник
支付 *zhīfù* (22) 1. (дієсл.) (за)платити, сплачувати; 2. (ім.) сплата, виплата; 无力~ *wúlì zhīfù* (ім.) несплатоспроможність, фінансова неспроможність

枝 *zhī* (9) 1. (ім.) гілка; 2. (рах. суф.) *рахівний суфікс для квітів та для довгих предметів: гілок, сигарет, олівців тощо*

知道 *zhīdao* (5) (дієсл.) знати, розуміти; дізнаватися

知识 [知識] *zhīshi* (15) (ім.) 1. знання, відомості; 2. ерудиція, інтелект

织 [織] *zhī* (21) (дієсл.) ткати, в'язати, плести; ~布 *bù* (дієсл.) ткати, виготовляти тканину; ~女 *nǚ* (ім.) ткаля

直辖市 [直轄市] *zhíxiáshì* (14) (ім.) місто прямого підпорядкування (у КНР)

直义 [直義] *zhíyì* (17) (ім.) пряме значення, буквальний сенс

值得 *zhíde / zhíde* (20) (дієсл.) вартувати, заслуговувати, бути вартим

职位 [職位] *zhíwèi* (22) (ім.) службове становище; посада

职务 [職務] *zhíwù* (14) (ім.) 1. посада, службове становище; 2. посадові обов'язки; ~腐败 *fǔbài* (ім.) корупція посадовців, корумпованість чиновників

植物 *zhíwù* (19) (ім.) рослина; ~园 [園] *yuán* (19) (ім.) ботанічний сад; ~人 *rén* (21) (ім.) хворий у вегетативному стані; (*жарг.*) «овоч», «рослина»

殖民 *zhímin* (17) 1. (дієсл.) колонізувати; 2. (ім.) колонізація; ~主义 [主義] *zhǔyì* (ім.) колоніалізм

只 (6) 1. (6) *zhǐ* (присл.) тільки, лише; 2. (6) *zhī* (рах. суф.) *рахівний суфікс для парних предметів (руки,*

ноги, очі, вуха, взуття тощо), для *ящиків та кошуків, для човнів, кораблів, суден, а також для тварин та птахів*; 3. (13) (омофон 枝) *zhī* (рах. суф.) *рахівний суфікс для квітів та для довгих предметів: гілок, сигарет, олівців тощо*; 给我一~烟吧! *Gěi wǒ yī zhī yān ba!* Дай мені [одну] сигарету!

只得 *zhǐde* (8) (дієсл. фраз.) залишається лише...; нічого не залишається, окрім як...; був змушений...

只好 *zhǐhǎo* (11) (дієсл. фраз.) залишається лише...; нічого не залишається, крім як...; тільки й могли, що...

只是 *zhǐshì* (20) (присл.) 1. тільки, лише, виключно (……才 ...*cái*); 2. та тільки [ось...]

只要 *zhǐyào* (18) (дієсл. фраз.) потрібно лише / тільки й треба, що(б)...; варто лише...; треба тільки щоб...

指挥 [指揮] *zhǐhuī* (20) (ім.) командувати, керувати; ~官 *guān* (ім.) командир, командувач; командний офіцерський склад; начальник, керівник

至 *zhì* (22) 1. (дієсл.) доходити (до), досягати; прибувати; 2. (прійм.) *оформлює т.зв. динамічну обставину місця або часу (куди?; до якого місця? / до якого моменту?)*

至少 *zhǐshǎo* (16) 1. (присл.) щонайменше, як мінімум; 2. (прикм.) мінімальний

志 *zhì* (17) (ім.) прагнення, бажання, воля

制定 *zhìdìng* (21) 1. (дієсл.) встановлювати (наприклад, правила), приймати, видавати (наприклад, закон, постанову), визначати, розробляти (наприклад, план); вводити в дію; 2. (ім.) розробка, встановлення, прийняття; введення в дію

治安 *zhì'ān* (22) (ім.) громадський порядок, громадська безпека; 社会 ~ *shèhuì zhì'ān* (ім.) порядок у суспільстві, правопорядок; суспільний спокій, громадська безпека

智慧 *zhìhuì* (22) (ім.) розум, мудрість

置身 *zhìshēn* (22) (ім.) поставити себе; перебувати, знаходитися; ~事外 *shìwài* залишатися осторонь, бути стороннім спостерігачем

中 *zhōng* (17) (післяйм.) 1. в, усередині; усередину; 2. під час, впродовж

中饭 [中飯] *zhōngfàn* (7) (ім.) другий сніданок; обід

中共 *Zhōnggōng* (14) (ім.) (скор. від 中国共产党 *Zhōngguó Gòngchǎndǎng*) Комуністична партія Китаю, КПК

中国 [中國] *Zhōngguó* (2) (ім.) Китай; ~人 *rén* (ім.) китаєць, житель Китаю; ~话 *huà* (3) (ім.) китайська державна мова, мовлення на путунхуа

中华 [中華] *Zhōnghuá* (16) (ім.) Китай; китайський (етнонім); ~民族 *mínzú* (ім.) китайська нація; ~民国 *mínguó* (ім.) Китайська республіка (офіційна назва всього Китаю у 1911 – 1949 рр., а також офіційна назва сучасного Тайваню); ~人民共和国 *rénmín gònghéguó* (ім.) Китайська Народна Республіка, КНР (сучасна офіційна назва континентального Китаю)

中文 *zhōngwén* (3) (ім.) китайська мова (у писемній формі)

中午 *zhōngwǔ* (7) (ім.) полудень

中心 *zhōngxīn* (14) (ім.) центр; осердя, ядро

中学 [中學] *zhōngxué* (12) (ім.) середня школа; ~生 *shēng* (3) (ім.) учень середньої школи, школяр

中央 *zhōngyāng* (18) (ім.) 1. середина, центр; центральний; 2.

центральні органи влади; ЦК; 中共 ~ *Zhōnggōng* (ім.) ЦК КПК

中游 *zhōngyóu* (15) (ім.) 1. середня течія (річки); 2. середній клас (прошарок) суспільства

忠厚老实 [忠厚老實] *zhōng hòu lǎo shí* (21) (фразеол.) щиросердний та чесний

终身 [終身] *zhōngshēn* (18) 1. (ім.; присл.) все життя, увесь вік; до кінця життя / своїх днів, довічно; 2. (прикм.) довічний

终于 [終於] *zhōngyú* (21) (присл.) нарешті, в кінці кінців

钟 [鐘] *zhōng* (13) (ім.) 1. дзвін; 2. годинник (баштовий, настінний, настільний); ~声 *shēng* (20) (ім.) бій курантів; дзвін годинника

钟头 [鐘頭] *zhōngtóu* (9) (ім.) година (часовий відрізок у 60 хв.)

种 [種] *zhǒng* 1. (10) (ім.) насіння, сім'я; 2. (10) (ім.) сорт, різновид (не потребує рах. суф.); 一 ~ *yī* (16) (ад'єкт. фраз.) такий собі; своєрідний, певного типу / сорту / виду; 3. (17) (рах. суф.) *рахівний суфікс для мов*

种种 [種種] *zhǒngzhǒng* (22) (прикм.) всілякий, різного роду; різноманітний, різний

重 *zhòng* (12) (прикм.) 1. важкий, вагомий; тяжкий; 2. густий, щільний; 3. серйозний

重视 [重視] *zhòngshì* (18) (дієсл.) надавати [великого] значення, приділяти [особливу] увагу, високо цінувати; ставитися / сприймати серйозно

重要 *zhòngyào* (5) (прикм.) важливий, значний, істотний, суттєвий

周 [週] *zhōu* (18) (ім.) 1. коло; оборот, цикл; 2. тиждень (не потребує рах. суф.); 下 ~ *xià* наступний тиждень; 上 ~ *shàng* минулий тиждень; ~一 *yī* понеділок; ~二 *èr* (ім.) вівторок; ~三 *sān* (ім.) среда; ~

四 *sì* (ім.) четвер; ~ 五 *wǔ* (ім.) п'ятниця; ~ 六 *liù* (ім.) субота; ~ 日 *rì* (ім.) неділя; ~ 末 *mò* (8) (ім.) кінець тижня, вихідні; уїк-енд

周围 [周圍] *zhōuwéi* (22) 1. (ім.) коло; периферія; оточення; 2. (прикм.), навколишній, оточуючий; ~ 的人们 *dě rénmen* оточуючі (люди), ближні; 3. (післяйм.) навколо, навкруги

周瑜 *Zhōu Yú* (20) (ім.) Чжоу Юй (175 – 210 рр. н.е.) – генерал на службі в царстві У в епоху Трицарства

皱 [皺] *zhòu* (10) 1. (ім.) зморшка; складка; 2. (дієсл.) морщити(сь), збирати(сь) у складки; м'яти(сь); наспити(сь)

诸葛亮 [諸葛亮] *Zhūgě Liàng* (20) (ім.) 1. Чжуге Лян (181 – 234 рр. н.е.) – полководець, державний діяч царства Шу, герой класичного роману «Трицарство»; 2. (*переносн.*) мудрець, стратег

猪 [豬] *zhū* (18) (ім.) свиня; кабан; ~ 肉 *ròu* (19) (ім.) свинина; 烤 ~ 肉 *kǎo zhūròu* (19) (ім.) запечена свинина, смажена свинина

主持人 *zhǔchírén* (20) (ім.) ведучий (теле- чи радіопрограми)

主人 *zhǔrén* (13) (ім.) хазяїн, господар; 女 ~ *nǚ* хазяйка, господиня

主题 [主題] *zhǔtí* (15) (ім.) основне питання, головна тема; сюжет, фабула; лейтмотив

主要 *zhǔyào* (21) 1. (прикм.) основний, провідний, панівний, ключовий; 2. (присл.) переважно, головним чином, здебільшого

主意 *zhǔyi* (7) (ім.) 1. думка, ідея; 2. сутність, суть

拄 *zhǔ* (13) (дієсл.) підтримувати, підпирати; спиратися; ~ 着拐杖 *zhǔ zhe guǎizhàng* спиратися на ціпок / паличку

煮 *zhǔ* (19) (дієсл.) варити; кип'ятити

住 *zhù* (5) (дієсл.) жити (десь), мешкати, проживати; ~ 人 *rén* (21) (ім.) [постійний] мешканець; квартирант

住房 *zhùfáng* (19) 1. (ім.) житлове приміщення, помешкання, житло; 2. (дієсл.) квартирувати, мешкати

住下 *zhùxià* (19) (дієсл.) зупинитися (у готелі, гуртожитку); поселятися, розквартируватися; облаштовуватись (на новому місці)

住院 *zhùyuàn* (14) 1. (дієсл.) лягти до лікарні; лежати у лікарні; 2. (ім.) стаціонарне лікування, госпіталізація

住宅 *zhùzhái* (5) (ім.) 1. житло, місце проживання; 2. квартира

注意 *zhùyì* 1. (11) (дієсл.) звертати увагу, помічати, брати до уваги; 2. (11) (ім.) увага; ~ 地 *de* (11) (присл.) уважно; ~ 力 *lì* (22) (ім.) уважність; увага (як здатність)

柱 (子) *zhù(zì)* (16) (ім.) колона, стовп

祝 *zhù* (дієсл.) 1. (5) вітати; бажати; ~ 你生日快乐 *nǐ shēng rì kuàilè* вітаю тебе з днем народження; 2. (5) молитися, читати молитву; 3. (13) зичити (щастя, добра); ~ 你 (们) 好 *nǐ(men) hǎo* з найкращими побажаннями

祝贺 [祝賀] *zhùhè* (10) 1. (дієсл.) (при)вітати, поздоровляти; (по)бажати; 2. (ім.) привітання, поздоровлення; побажання

著名 *zhùmíng* (18) (прикм.) знаменитий, відомий, ушлюблений

专门 [專門] *zhuānmén* (3) (ім.) галузь, спеціальність, профіль, фах

专心 [專心] *zhuānxīn* (22) (дієсл.) зосередитися, сконцентруватися

专业 [專業] *zhuānyè* (13) (ім.) спеціальність, професія

转 [轉] *zhuǎn / zhuàn* (12) (дієсл.) обертати(ся), крутити(ся), повертати(ся); 往右 ~ *wǎng yòu*

повертати праворуч; 往左 ~ wǎng zuǒ
повертати ліворуч

转义 [轉義] *zhuǎnyì* (17) (ім.)
переносне значення

装饰 [裝飾] *zhuāngshì* (21) 1. (ім.)
орнамент, розпис; декор;
прикрашання; 2. (дієсл.) прикрашати,
декорувати

壮族 [壯族] *zhuàngzú* (16) (ім.)
чжуани (тайська народність на
південному сході КНР)

状态 [狀態] *zhuàngtài* (22) (ім.)
вид, стан, становище, положення;
(техн.) режим; 精神 ~ *jīngshén*
zhuàngtài (ім.) моральний стан,
психологічний стан

撞 *zhuàng* (12) (дієсл.) бити,
вдаряти, стукнути; ~坏 *huài* (дієсл.)
розбити, розтрити; зруйнувати

撞伤 [撞傷] *zhuàngshāng* (12) 1.
(дієсл.) отримати травму в результаті
удару (зіткнення); розбити, забити; 2.
(ім.) травма, отримана внаслідок
удару (зіткнення)

追 *zhuī* (21) (дієсл.) гнатися (за
кимось / чимось), переслідувати,

наздоганяти; ~上 *shàng* (дієсл.)
наздогнати

准备 [準備] *zhǔnbèi* (5) (дієсл.) 1.
(дієсл.) готувати; готуватись; ~好 *hǎo*
(20) (дієсл.) завершити підготовку,
підготувати(ся); 2. (ім.) підготовка

准确 [準確] *zhǔnquè* (9) (прикм.)
точний, вірний, правильний; ~地说
de shuō (дієсл. фраз.) точніше кажучи;
ймовірніше

准时 [準時] *zhǔnshí* (13) (присл.;
прикм.) вчасно, своєчасно

准许 [准許] *zhǔnxǔ* (13) 1.
(дієсл.) дозволяти, давати дозвіл; 2.
(ім.) дозвіл

捉 *zhuō* (21) (дієсл.) (з)ловити;
хапати; упіймати, схопити; ~走 *zǒu*
(дієсл.) упіймати та привести, схопити
та доставити (кудиись)

桌(子) *zhuō(zi)* (5) (ім.) стіл

桌椅 *zhuōyǐ* (21) (ім.) стіл та
стілець, столи та стільці; меблі

Навчальне видання

Карпека Дмитро Олександрович

Практичний курс китайської мови

Редактор: *В. О. Парфенюк*

Коректор *В. О. Парфенюк*

Комп'ютерна верстка: *О. С. Парфенюк*

Підписано до друку 05.06.23. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 55,93. Зам. № 2317.

ПП “Нова Книга”

21029, м. Вінниця, вул. М. Ващука, 20

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

(067) 6562650, (063) 5270178

E-mail: info@novaknyha.com.ua

www.nk.in.ua